בס״ד

ספר

מ״י החסד

חלק שני

מחברת השני עלה הו״ד מ׳ יש סו״ף על ילקוט שמעוני . קנה ביאורים ודרשות וכתר רוקח שיבת ציון ספר הציוני · שעשה בן קטין מוכנ״י . כחסדו יתברך שמו ה׳ מגן בעדי סתרי ומגיני · יהא רעוא דתתקבל לפני שיעורי כקרבן עני · כן יאמר ה׳ השבת חסד״ך האחרון מן הראשון יש אחד ואין שני · וטובה וברכה חיים למסדר סדר המערכה זה בני . **אברהם** אוהבי יצ״ו אישון עיני · לא טרח את בשבילי למעני · לא ינום ולא יישן ולילה אור בעדני . כך יזכהו ה׳ להוציא לאור כל חלקי תורתו ועיני רואות בטרם אך ואנכי . והקשיבה לי וענני . לחזות בנועם בתוכני ירוש׳ הבנויה לבטח הושיבני · וגדול המזכה המביאו לבית הדפוס השר וגדול ליהודים הנכיר החכם המרומם כמה״ר סי׳ **עזור הילל בבר מנוח** נ״ע וזרעו ירב כארץ הנכיר המה״ת סי׳ **מנוח** הי״ו ואלה תולדות **יצחק** הגה השני בן לאדוני · פי המדבר . קטן המחבר · הקותם פה עי״ת קריית מבושי **אזמיר** יע״א לחטו״ל :

הצעיר

חיים פלאג׳י

ס״ט

והכניס בניו הי״ו לזו כסף עוד שלשת שפים את׳ כדי להשלים הדפסת הס׳ ועליהם תבא ברכת טוב :

נדפס פה **אזמיר** יע״א

תמ״א המלך סולטן **חמיד** יר״ה ותמ״א

בא סי׳ **אשירה לך בנבל** עשור אזמרה לך לפ״ג

בדפוס של **חיים אברהם** די סיגורא הי״ו

ומחזיקנא טיבותא . למאן דעסיק באורייתא . בקירא לבנים בדרך כבונס · דייק
ונריס בחכמה ובתבונה . המשלים פרשיותיו עם הצבור בקהל קדושים .
בר רברבי ובר רמי גזע ישישים . החכם השלם והכולל עטו"ר כמה"ר **חיים שבעלי**
בנו **יעקב** נר"ו הנה שכרו איתו ופעולתו · משמיא יזכי ליה
אשר כברכתו · עושר וכבוד **וחיים** :

ספר
מ"י החסד
ח"ב

על הילקוט שמעוני מרבינו שמעון אשכנזי ז"ל מפרנקפורט יע"א כת"י בס' שה"ג ח"א מער' שין אות כ"ב :

סדר בראשית

רמז א ולית שכר טוב דקדק הרב ברית אברהם דמלבד השכר נותן לו להעוסק בתורה מתנת חנם במלכותא דארעא דכתיב תוס' עם השכר יע"ש וזהו כלשמה ועוסק בתורה בלי עון בידו או יש הוספת ופשוט כמבואר בזוה"ק בכ"ד ועל כן אמר התנא ונאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעולתך על מה שהיה אני ה' נאמן לשלם אך התוס' דהוא מתנה תלוי בך אם תזכה ·

צו כ"ב אותיות ירדו ועמדו · עמ"ש בזוה"ק בראשית בהקדמה ד"ב ע"ב וס' ויגש דר"ס ע"ב . ובטעם שנכנסו למפרע עיין ז"ר ד"ג רע"א ועיין לקמן רמז פר"ו ·

בלעם הנולד מהול · מה שהקשה הו"ר ר"נ ע"א מת"ש רש"י בפסוק נופל וגלוי עינים יע"ש יתכן דהיה מהול בלתי פריעה והו"ל ערל או אם אברהם יטול מהפושעים המילה כבלעם הן כעורינו חי כי אעיקרא נולד מהול דומיא דהנבואה כשכול איה"ע :

רמז ב כ"ו דורות היה הולך קורא תגר · הרב ברית אברהם הב"ז ד"ש להם רומזיות ובכר כתבתי בזה בשה"ק ז"ח ח"א סדר בראשית דט"ו וספרי חיים ס' האזינו פסקא ש"ט

אח"כ מזכיר שמו בראשית ברא ואח"כ אלהים וזה יהיה ה' איש מלחמה וכי אימא סיל"ל איש מלחמה ה' לז"א ה' שמו דכתיב ברננה בישועתך ובשם אלהינו נדגול דהזכרת שמו הוא המלחמה כי לא בחרב ולא בחנית יהושיע ה' .

רמז ג שלא יאמר אדם לה' עולם · עיין ספרי חיים ס' פנחס פסקא קמ"ב וס' האזינו פסקא ש"ו .

ישמחו מן השמים ומן הגילם וקיימו דומיא דמחית עמלק כי מחה אמחה מלמעלה ומלמטה בשם בעמלק משום דאין השם שלם כך זה שפוגם בהזכרת השם לבטלה שיתפו של עמלק ומעשה דתלמי המלך דאיתא במגילה ד"ט הכי נמי במס' סופרים פ"א ה"ח ובשה"ק עיני כ"ח שם.

ואם רק הוא מכם הוא רק ועיין כמו לקמן רמז ז' קשה דבס' מקראות שאין להם הכרע לא מני זה עיין מר' חיית ע"פ כי טובים דודך מיין ובתנחומא ס' בשלח ולקמן רמז ל"ז והסימן שכתתי בביאורי לשם ואין לו' דלא כ"מ לריכא דהרי בתוך הס' איכא כמי הכי ועיין יפ"ת פ"כ רעז סי' ו' בתורה וכבוד חכמים שם .

אותיות של אמת מרוחקים זה מזה ושל שקר מקורבים אמת קשה לעשות · וזה יהיה רמז הכתוב בישעיה שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר ה' ורפאתיו דכמה גדלה מע' השם דמשתמש בתרייתא כאמת וגם בשקר דמותר לשנות מפני ד"ש אמר ה' לאברהם בעד שרה במה שעשיתי לאברהם ורפאתיו שיוליד דלא היה ראוי להוליד ואמרה ואדוני זקן ועיין בס' והו"א פ"א במאמר דאיהו בא לרחק הקרובים ולקרב הרחוקים .

רמז ד שקולים זה כזה . הכא מונה ז' דברים א' ש"ו ב' אבות ג' משה ואהרן ד' יהושע וכלב ה' או"א ו' כבשים ועזים ז' תורים וב"י ועיין בב"ר פ"א דהשמיט כבשים ועזים .

בנוי חרב ובנוי · עיין ספרי ס' קרח לויעקב וס' וזאת הברכה ותנחומא ס' שמות

ולא יאו למלכא כזב . היינו כההיא דפ"ק דב"ב גבי הורודוס דמלכותא לא הדרא וכיון דמחק המלכות הוא וכדי כזיון למלך לגבי מלכיות אחרות יבזה נקפיים ולע"א דשבר העושה ק"ה השכחן במכילתא ס' בשלח פ"ו כשבט יאודה ואין רגמה של מלכות שנא' ארגונא והמניכא דהבא על נוהריה והכריזו עלוהי דליהוי שליט הילאה במלכותא ע"כ הרי דהעושה ק"ה זה שכרו וכאן דאמרו שטנא נלח עד שנגמר דינן להריגה אין לך מסירת נפשם על ק"ה גדול מזה ·

אין מלאך המות שולט בהם לפיכך אני כוכה וכזה את"ם קרא בלע המות לנצח ומחה ה"א דמעה מעל כל פניכ כל פנים אתא נרבות לא מבעייא בעלי חיים כ"ו של גם פני הארץ לא תהיה כוכה של אדרבא קמו מזמר'ת הארן

ויהי ערב זה עשו ויהי בקר זה יעקב יו"א זה יוה"כ · עיין זל"ח ח"כ ס"ז פ"כ מה שרשמתי בזה המאמר וכמאמר כתבו על קרן השור ע"ש ס' בא פט"ו.

זה מעשיהן ש"ז אבל איני יודע באיזה מהן חפץ פתרו במאמר זה על בעלי תשובה וא"כ בין עושים לשמה לעושין שלא לשמה ועיין להרב ב"א ובמאמר ואת אמרת לי בלחישה רשמתי שם בב"ר פ נ .

את האור כי טוב כנגד ס' ויקרא שהוא מלא הלכות רבות וכו' לאור יום משנה תורה מלא הלכות רבות · יתכן לומר דכי טוב היינו ע"ד שפירשתי בראה חיים ס' נח טובה היתה אבגיל לדוד מכל הקרבנות דטוב אתמר במקום דליכא רתחא והקרבנות מהפכים הרוגז לרחמים א"כ כמ"ש לדוד כי טוב יום בחצריך טוב לי יו"א שאתה עוסק בתורה משך עולות והקורא בסדר הלכות מעשה הקרבנות הר"ז מטובה טפי מעלי מההקרבה :

רמז ה אר"ת שבו נבראו ד' דברים לעיל רס"ד' איתא תניא יו"ד דברים נבראו ב"א ושוב תני תניא אידך ח' דברים וי"א וכו' והרב ברית אברהם היה לו לציין ממאי דאתמר לעיל ולא להביא מהגמ' דחגיגה בשו לא הובא פה עמנו ·

רמז ו דורשי חמורות . פי' הרב"א מקראות סתומים ועיין בחולין דף קל"ר ע"ב למהרש"א שם ולהרב תורת חיים ולהרב אהלי יצחק שם בנוסח דורשי חמורות ויש גמי דורשי רשומות עיין ז"א על הספרי פסקא ק"ס ועיין ספרי חיים ס' שופטים פסקא קפ"ה .

רמז ז שהמעט החזיק את המרובה · הכא מבוא א' מיקוו המים ב' מהסלע בארה של מרים ג' מפיח הכבשן בשחין ד' מיאושע בין ב' בדי הארן ה' מירוש' עומדין לפופין ו' ולעת"ל לירוש' עד בסא ה' ועיין ב"ר פ"ה ושמות רבה פי"א ויק"ר ס' לו פ"ו במדב"ר ס' חקת פי"ט ועיין זל"ח ח"כ ד"ב יע"א ·

צמדן לפי פי' רש"י והביאו הרב"א דהושיבן כל אחד אבל בן בילו זקן אבל זקן ובחור אבל בחור ביע"ש היינו במו למודים על ידיה דהב' שוים בשקל אחד לא פחות ולא יותר ליתובי דעתייהו לקבל עליהם מה שאמר יהושע אך לעת"ל אינו צריך זה של זקנים עם נערים יהללו את שם יען כי נשגב שמו לבדו הודו על ארץ ושמים ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד ·

עומדים נפופים ומשקקיים רוחים . עיין לוח ארז רבה פי"ז ועל מ"ש בס' ברית אברהם בענין מגביה קולו עיין זל"ח ח"ב בשה"ש (הכ"א ע"א) ומ"ש יקראו לירוש' כסא ה' שרקיבי מקום אהלך עיין זל"ח ח"א ס' כי תשא דר"ך ע"א מה שרשמתי בזה ועיין בזהק ס' פנחס דרב"ח ע"א ·

רמז ח עברה על הליוי ארורה האדמה · עיין ברית אברהם דובר עשה למ"ש היפ"ת דהוא על השר של מעלה וכמ"ש מהרמ"א וקול יאודה ועיין ספרי חיים ס' האזינו פי' ס"ו

לאורתא בעי רחמי ולמחר החידוש שוא דהא ע"ג דלילה זמן דין בבא תפלתו בענה שיתעוררו הרחמים הפך הזמן שהוא דין ויר"ה נשמים שעה אחת קודם ·

עץ מכם לו יבנס בו ואין א' מכם ניזוק עיין זל"ח ח"ב ס"ו פ"ה ווה ירמוז בפסוק אשר אבנים ברזל א"ת אבניה של בוניה דהת"ח לא יהיו בגדר עץ של בגדר ברזל ·

רמז ט ומה אם זה שנכנס ברשות כך פגמו הקב"ה הנכנס שלא ברשות עאכ"ו הדברים פוגים למ"ש מהר"מ ב"ב האחרונות סי' תר"ה בעיר שקמו אנשים ושמו עליהם ראש והנאון מרן זקני בחק"ל ח"מ ח"ב סי' כ"ד במי שרוצה להשתרר בלתי רצון והסכמת הצבור והסימות שנתן מוה"ר בכה"ג להר"ב אבנ'ול ז"ל שלא נכנס בתחומו יע"ש ודוק ובמאמר הלוה נטיתי ידי בזל"ח ח"ב ס"ז פ"ו .

רמז יוד מתנין עיין זל"ח ח"ב ס"ז פ"ו נדקה שעשה הקב"ה עם עולמו שלא נתנם ברקיע א' שאילו כן לא היתה בריה יכולה לעמוד מפני אשו של יום וכתב הר"ב ב"א אעפ"י שאין החסר של בחמה נקט לתרוייהו שלדעת רז"ל טבעם שיהיו שניהם ברקיע א' עכ"ל הן אמת דהמאמר סיים מפני אשו של יום אך מקרא מלא דבר הכתוב יומם השמש לא יככה וירח בלילה דהירח נמי תקיף כמו השמש וניזוק האדם שישן באור הירח בתקופתה אלא דהשמש הוא יותר הגדול לפי גודלו ובמאמר דניתנו מתנה לעולם הכא מונה ה' דברים א' מאירות ב' תורה ג' גשמים ד' שלום ה' ישועה ועיין לחיים בירוש' בפ"א דסוכה מ"ש שם בס"ד

רמז יא עברא בישא עיין זל"ח ח"ב ס"ז פ"ו מ"ש בזה בעזר משדי . ובמא' דר' חגי ב"ר דאמר מילי דאורייתא לקי עיין ב"ר פז ופרקי ר"א פ"ט ובס' נח"ל ח"ג פ"ב דיבמות

רמז יב חפץ ומרגלית טובה בער"ש עם חשכה עיין זל"ח ח"ב בפז פ"ו .

רמז יג אמר הקב"ה לתורה נעשה אדם · עיין בקונט' פר החר פי"א מה שרשמתי

שרשמתי כזה · וכמאמר ער שהיו מדיינים. כראו הקב"ה עיין זל"ח ח"כ סז פ"ח.

ודרך רשעים אבדה מהם שלא נגלה להם · הקשה הרב"א ז"ל די"ח רע"א דאבדה מה שייך כזה ה"ל העלימה מהם ותי' כיון דהיה ראוי שידעו וכ"ש שנמנך דהי"ל לגלות כל חוקי הסותר הנה העלם קרוי אבדה וא"ד וזהיינו כ"ה כישעים הנני יוסיף להפליא את העם הזה הפלא ופלא ואבדה חכמת חכמיו וכינת נבוניו תסתתר כו לרמוז דהעי"ס יעלם מהם דהוא ל' פלא העלמה אחר העלמה לא מבעיא כדבר שלא יוכלו להשיג מהחכמה אלא אפי' כדבר שהיו מעותדים להשיג שיתגלה להם גם זה אבודה מהם ודוק.

שבוליה שקר שבילים קטנה. דקדק הב"א דבחסד ובדקה לא אמר הכי ותי' ע"ש ולפי מה שפי' דבנגד החסד מותר לשנות ובצדקה כמי מותר לשקר מפני ד"ש והיא מעשה הצדקה לזה באו לומר דהכל שקר אפילו במקום שלא יש חסד וצדקה ודרכי שלום אפילו במקום צדקה אינן עושין מפני ד"ש ועיין יקרא דשבבי דרוש מ' וצדקה חיים דרוש ח' ועיין בב"ד פ"ח סי' ד' דנקטו שבונו מלא חסדים מלא צדקות וע צדקה חיים דרוש ג' ·

רמז יד ארבע מלמעלה גומד יע"ג דה אם היה עומד לא היה לחלוטין כי אכף על גחנך אלך ולא היה עומד במלאך וכאמר ועיין ברית אברהם בזה ועיר שם על שלא מנו שינה וילה"ר וקנאה ותאוות וענין הנשמה ויש בדהם בכלל הכי יע"ש ולפי הקדמת ס' הפלאה עומד לאפוקי הולך הוא ענין אחר דיש באדם עומד והולך והוא ענין לנשמה.

שהוא בצלמינו כדמותינו וירדו ושאינו בצ"ר וירדו הייני דמירדכם ואחכ"ז ע' כי חית הארץ הוא ע"י צלם אלקים ואם חטא דמסתלק הצלם אזי אדרבא חיות הארץ ישלוטו בו וזה פירשו במאמר על מי שאינו עוסק בפו"ר שממעט את הדמות ועיין בס' בית לוי תשכוי מ"ש בזה וכמאמר בונה עולמות ומחריבן שם פ"ט ועו"ש במאמר קהא מעלה חן לפני יע"ש ·

רמז טו יו"ד סרח והוא בעון היה שרפת ההב כא' וכ' לנעת הזאת דכאמר אוי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב ובימי חרפי מקדמוני ראיתי כשלמדתי לפני מורי הרב כית יצחק וכית מועד ז"ל דהי"ל ישיבה קבועה דנקראת ישיבת בין הערבים וחשבתי בלבי דזה תקון לעון אדה"ר דחטא לעצות כו' ות"ג שיתמידו ויתחיבו לקבוע לימוד ד"א של הלכה בשעה עשירית לתקן עון אדה"ר כי כל פיתויי היצה"ר וכל הזיבות כמשכין מתותו עון וכמה הזהיר ר' חדי על ערב שבת לערב שלא יהיה מחלוקת בביתו כו' וזה היה גרמ"א דנפיל בסילוקו ש"ן כנודע דמתחלו' משבן השט"א ואז באותה שעה מעותד דיתגבר השט"א וצריך שלכות גדול שיהיה זול דממה דקה וכדאמרו ולומריכהו בנחותא כי השעה צריכה לכך

רמז טז מעשה בלידון כא' שנשא אשה וכו' כל חפץ טוב שיש בתוך ביתי טלי

אותו ולכי לבית אביך. כל זה הובא במד' חזית פ"ה סי' ט' ע"פ כגילה וכשמחה כך ועיין יפה קול דב"ח ע"א ועיין בס' אברהם את ירו בדרוש לתשובה מה שפירש בפי' מאמר זה והז"ר ד"ג ע"א פי' בקל וחומר בה"כ הקטון יהיה לשף אני ה' בעתה אחישנה ופסוקי רני עקרה דכן דמיון ישראל עם הקב"ה יע"ש. וכמאמר בתולה כשאת ליו"ד עיין זל"ח ח"כ פ"ח מה שליינתי.

נתן הקב"ה כוס של ברכה ומיכאל וגבריאל היו שושבינין. לקמן רמז ך' וכ"ר איתא שהקב"ה נעשה שושבין ושמא כעת שנטל הכוס שניתן לשושבינין ואין כוס מעלין בקדש דכך המנהג ועיין ברית אברהם ·

ראוי היה אדה"ר שלא יטעום טעם מיתה · מ"ש הרב"א די"ג ע"א כי מה שחטא היה בלאו דאאכלות אסורות בלבד ועל הויתו ולור כפיו לא הו"ל לעונשו במיתה ב"א ביסורין יע"ש הנה בזה יש אגדות חלוקות החטא אדה"ר לא היה על מאכל אסיר לבד ועוד אדרבא מה שעשה יצור אשה כדי שלא יענשו כמו אדה"ר וכמו שהביא מוה"ר ב"ר ז"ל וכס' נור יעקב נר"ו ביע"ש · ומ"ש עוד שם בד"ה ויש יגזור מיתה עה"כ משום חשש דיקחו לצדיק לאלוה כיון שאינו מת כמו שחשש יעקב יע"ש הרי יעקב היה אחר מיתתו בשביל מהאוקות שעשה והן אמת דיעקב אבינו לא מת הנה בזה לא היו מאמינים המצריים וא"כ חשש יעקב עם חשש הצדיקים שלא ימותו אינו ענין אחד וכן אדה"ר חשש כמו יעקב כדאיתא ברמז ל"ד ועיין ב"א דל"א ע"ג דהמיתה והקבורה שלא יקחוהו לאלוה ולא יבעים לבוראו יע"ש ברמז מז אלא דהכל הולך לחששה אחת ויתכן לומר דכיון דהצדיקים לא היו מתים היו העולם רובן צדיקים ומיעוט רשעים ורחוק שיהיו הנעבדים רבים יותר מהעובדים שיהיו מועטים ופשוט.

ברכות ה' היא תעשיר · עיין ירושלמי פ"ב דברכות ה"א ומ"ש בביאורי לשם בס"ר וכמאמר ב"ו בשעה שהיא עושה אשתאטיבה עיין זל"ח ח"כ סז פ"ו ·

ממלאכת הצדיקים והרשעים לא שבת. עיין בביאורי למכילתא סו"ס כי תשא מ"ש בזה וכמ"ש הרב ב"א הכא די"ד ע"ד

ובן יעקב איש תם כן הוא בס' תולדות רמז קי' ע"פ ממתיק ופרדו ועוד שם בפסוק זה דיעקב איש תם יושב אהלים וסמך שפיר המילה עם יושב אהלים דהוא מכוון לענין אונקלוס דהיה שוכח ולא היה מבין בתורה עד שמל דברית ותור' בחדא ·שריין דהא בהא תלייא.

רמז יז החדש הזה לכם ראש הספר ·. עיין בביאורי למכילתא בתחילת הקונט' ימ"ש ביו"א בראתי שמים אף אני מחרה שבינתי ביניהם שנא' ועשו לי מקדש · וזה להוסיף יגון על מכאובינו דבחרב הבית ביו"א דמאחי. ויומא היה סיבה ועשו לי מקדש ועל כן אמר ירמיה אוי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב דלא היינו מקוים דביו"א נחרב הבית וסיום אלך ונבר אויב לארבע ולרחבה ·

ברביעי כיאתי מאורות אף הם ועשית מנורת זהב מכוון הוכח תוכיח דשמשי הכתי כנסיות והדרי שיהיו התדירין ביום ד' יותר טובים מימים אחרים נקיים העששית והזמן זית זך כתית למאור ונתנכו שמן ביום הוה דהאיומא דקת נרים והסברא נותנת דיעלה לרצון יותר וכן היכא דחל פסח ביום ג' יכוין כשה אכילת מרור וכורך כי כרת הקב"ה דשמים ודשים כיום ג' כשבור זאת וכאכילת מצה הא לחמא עניה נגד לחם הפנים וכונה רעותא דנכא לנכים סלקת ויהיה לרצון יותר

מי יתן כהם דופי הס"ד היינו חסרון הלבנה ולקות המאורות והלבודים והרעמים דהוא לתועלת וסידור העולם והרב כ"ת דף ט"ו ע"א ולהרחיב הדברים דהלבנה נרמה לעצתה והיא כעונות הדור וגם לא נבראו רעמים ונפידים אלא לאיים על הבריות על עונותיהן והמאורות לוקין על עונות פרטים דאמרו כנת' כדלקמן רמז ז"ך וגם כעיקן כדלקלאן ולא זו בלבד אלא גם כדלקמן רמז כ' כענין ואד יעלה מן הארץ דכשתנה ונוד בקימתו של ג' פעמים דלפעמים ריבוי הגשמים ורוחות חזקות דמהרסים בניינים וכן רעשים ושער' בים לשטף מים רבים ותגבורת אש דשורף הבלות ודירות באות מלאות כל טוב הכל העונות גורמים ואין רע יורד מן השמים ואנ"ל כדכר ומגפה ומיני חולאים וגזירות קשות דהכל לפי הדור הן ברחמיו יסלק חרון אפו מעל עמו ישראל ויתמלא רחמים עלינו ועל כל עדת ישראל אמן ·

רמז יח פרי הארץ ופירות האילן . עיין ב"א ועיין זוה"ק ס' זו דף ע"ב ע"א ותנחומא סז' ופרקי ר"א פי"א ופכ"א וירושלמי פ"ו דשקלים ה"כ ובביאורי לשם ובמאמר ק' אמה עיין זוה"ק ח"א דקמ"ב ע"ב ובס' ויקרא אברהם ס' בחקתי ועיין להלאן רמז ך' ע"פ אחיר וקדם כרחני

בהבראם באברהם אתה עשית את השמים לעיל רמז ב' כוכות התו' וכוכית מסך וכוכות וחלה ומעשרות ובכורים וברמז י"ז כוכות האקים והתורות והשבטים ולקמן רמז ך' באברהם בבריאת אדה"ר ·

רמז יט חטיא שב אין הרני בורא אותו כמה"ר וכמד"ר · זה לא יכוו עם רמז י"ג דהתורה ידעה דלכך כראו כמה"ר וכמד"ר טרם יודע כעשה אדם ומה נשאר לתורה לרבר עוד

הרני נותן לה פירוקפי . כוס כלול מה שהזרה שכינתו בארץ וזוה לבנות משכן מדבר ושילה ונוב וגבעון ובית עולמים יבא סנ' לעולם ועד ובשביל מלה"ש דמתקנאים בישראל דכי יבשתוס חכמה ויהי ביום כלות משה ינס במקדש שלמה דפי' דכלי שמים וארץ והיינו דכדי שלא תווה הארץ הוא ע"י כנין ביתו למטה בארץ ·

רמז ך וכל שיח השדה כל שיחתן של בריות אינן אלא על הארץ עבדר ארצא לא עבדא כל תפלתם של ישראל אינו אלא על ביהמ"ק והיינו דאין שיחה אלא תפלה והוא מרבתיב וכא

יאחק לשוח דנס יאחק שתפלל על ביהמ"ק דמונים למתי דקרא שדה ווה רמז בנוסח התפלה ולתפלתם שנה יהשב העבודה לדביר ביתך ותהי לרצון תמיד עבודת כלומר כל עיקר תפלתם הוא השב העבודה ווהו תמיד ·

ואדם כו הקב"ה שלא תהא שיחה אלא מלמעלה מה שהקשה הרב ב"א כי לא אדם הוא להגחם ויתך חור כי ועג"ש מה שתי' אמאי לא הביא ממאמר דלעיל דהגלגלים היו מסובבים במאמ' ושוב להם לאט ההעונות גרמו ' והמאמר הלזה דמפני ד' דברים הוא כמו בירוש' פ"ג דתענית ה"ג ועמ"ש בביאורי לירוש' שם בעוד מש"י ·

ומטריך רוה"ק על הבריות · כתב הרב"א לא כתבתי טעמי ושמא דמדבק האויר ומחכים יע"ש ויותר נראה דכשאת עון עמך כסית כל חטאתם סלה ומתגררים ניצוצי הקדושה ווה הכנה לרוה"ק כנודע ·

ד' שמית כק' לארץ כנגד ד' תקופות עיין מל"ח מ"ש סי' א' אות י"ז בס"ד . ובמאמר אף הגנים מרגישים עיין זלח ח"ב ס' ויחי פנ"ו .

הרני עושה מתקים כפיתו הלוהי ועמיד · זה לא יכון עם הקדמת הרב בחלת בנימן דסקירבנות הם ממקום שנברא לתקן קומן עפר בזול ודוק ·

לפי שבעורים כנפיחה אבל לעוה"ב כבתוכה ונתתי רוחי בכם וחייתם · אע"ג דאיכא קרא מפורש בנשמה נותן נשמה לעם עליה ורוח להולכים בה רלה להביא בשלימות התכנית וחייתם ופשוט :

ישבי האברים שנים שנים והיא יחידה . פי' הרב"א דרומין זה לזה א"כ ברוכן אירו ועי"ש והפשט נראה דיש להן זוג רמ"ח אברים אך הנשמה לבדה אין לה במה להזדווג וכמו שאמרו השבת לכל כות כת זוג ולכך הנשמה יתירה בשבת דהיא דוגמת השבת דעם ישראל יתוכה לעשות זוג כשעושה שומריו רוחניי דוגמת הנשמה .

מקדם פועל ישועות הא פעלא טבא שהצמיד לי שכרו עד שלא עמדתי לפעולי ווה יהיה כה"כ כמזמור ל"א מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת דהיינו מקדם פועל ישועות לחוסים בך קודם שיחטו בה ווה נגד בני אדם דכשם שאין שכירות מתקיימת אלא לבסוף כך לא יזמינו השכר כ"א בבא עתו לפרוע .

כזבות באותו שבא מרחוק · וזה רמזתי בקרא דאשת חיל שדרשו על אברהם ושרה היתה כאוניות סוחר כמו שהשפידו לו בפ' הספינה חוו לה לספינה שאבדה קברניטא לפי פי' המפ' אים אים ממקומו ואני בעוניי בקונטרים חלקם כחיים דרוש ח' ודרוש י"א ממתק שהוא אברהם תביא לחמה דבוכית ואקחה פת לחם הגני ממטיר לכם לחם .

אריב"ל שני שעיו כרכר ים כנ"ע . כל המא' הוה ראוי לחכמי המדרשים לקרותו בשני היחידים למען ישכילו עד היכן מגיע הפסידא רבה של הקוטא דיאכר טובה הרבה מלכד העונשים שום

שיש לו וכבלו על שמונע מלהשפיע מידת טובו יתברך כי חפץ חסד ומרבה להטיב ומלטער כשגורמים לו שיעצור מלהטיב · ומאמר ו' דברים נבראו קודם שנברא העולם עיין לוח ארז פל"א מה שרשמתי שם :

רמז כא לא אכל הוא גברא פתא דחוטי וזה מ"ש נמ בין נשמת השערי לחיטי דבל"ח דנופא צריך דהשמחה דרעת היא השמחה גמורה דרעה חסרת מה קנית ,

רמז כב והיה לד' ראשים [או ד' מלכיות] עי"ל ס' לך לך רמז ע"ו מה שרשמתי שם ·

ויניחהו שנתן לו מנוח שבת לעבודה ו' ימים ולשמרה שמור ד"א או הקרבנות להקריב לו במועדו היינו כדדרשינן דהקרבנות אפילו בשבת מתירות במועדו דאין שבות במקדש ומינה ילפינן לק"פ שח"ל בשבת ולד"א לעבדה לעסוק ולשומרה לשמור מצותיה היינו דלא ניתנו שבתות וי"ט אלא לעסוק בתורה ובעלי מלאכה אך למי שאין לו מלאכה תדיר ולא פסיק אין פוטר אותו והנ' דרשות אמורות זו בזו וכך רגילי לפרש בעלי ספרים הלא בשניהם ועיין בתקונים תקון כ"ה דפ"ח ·

רמז כג בלא טובה הכא תונה ט' מידות טובה שמחה ברכה תורה חומה שלום עזר בפי"ק חיים ועיין בקונט' חיים ומזון ח"א אות ש"ט וראה חיים ח"ז שי וס' תרומה וח"ב ס' לו ועמודי חיים עמוד תורה סעיף מ"ה ;

ריה"ג הוא נשיב לבראת דאמתיה · כבראה דמנאה קפידא כפי לוחות ריה"ח וריה"ג כיון למעבד כבריותא דש"ס ילפי הטעם דמדותיהן שוות עיין מזה בס' מע"ל ח"ב דרוש קב ט והכא וקשי להפך ממה שחשב ע' דכיון דהיתה בת אחותו למה תלו ענין ומבשרך ל"ח על שהיתה אשתו בכר תפוק ליה כי היתה בשר בשרו בת אחותו והאמת דבעוברא דעבירה נשמים היתה גרושתו וסיבת עוניה ומרודה על כי בתירשה מאתו דלכך באת לידי מדה זו דהשתרבות ויחשב עליה עד כי היה בעלה וללימוד תמנו לאחרים דגבי דאסירין לשאת ולתת עוד עם גרושתו עב"ז נפרכס אותה ע"י אחר לצדקה גדולה תחשב לו ועיין לחיים בירוש' פי"א דכתובות ה"נ וז"ל ח"ב ס' בהר פל"ד

בישעה שברא הקב"ה אדה"ר טעי מלמ"ש וכו' הפיל עליו שינה . קשה דהרי לעיל רמז ד' אמרו דמיעטו וע"י הילידו הטעות ומה היה צריך לשינה ושמא דייק לומר בשינה ושוב אח"כ שמא יטעו בו מי שלא ראהו ישן מיעט קומתו ותרווייהו בריבי או אגדות חלוקות הן דמ"ד דמיעטו ס"ל דהשינה היה בעבור החטא שגרם לו כדאמרו על קרא ואדם ביקר בל ילין ולא משום דטעו בו וזה בעצמו יתפרש בכתיב ואד' ביקר דלא היה חוטא מן הראוי כל ילין דאי בעבור שלא יטעו בו הרי נמשל כבהמות כדמו בדלעיל ויש דברים דומה למלה"ש ויש דומה לבהמה לעיל רמז

י"ד ומשה שנדמה בהיזה דברים לבהמה משם היא הוכחה דאין מקום לטעות בו חלילה ·

וע"י שנדלתי עמו בבית נתבעתי בעיניו · מלוה לאודועי לאב ואם של נערה המאורסה דחדשים מקרוב נכנסים הארוסים בבית הארוסות ולבסוף דנמאסים ומתגרשים זהות כלי עסוק שום אשמה כ"ש הנכנס בשביל חמותו או אחות ארוסתו או עם הארוסה עצמה לעשות כמה מיני שחוק וקלות ראש והרבה יין עושה ובאין לידי ערוה ח"ו ושו"ר בפשי ירחיק הארוס מביתו ויהיה זיווגן עולה יפה והייתם נקיים מכל אשמה ועון

מפנ' מה מהלכות הלל המת תחילה · אין זה סותר למ"ש בס' גל של אגוזים נכי ינחק עם שרה ועיין למ"ה בס' מערכי לב ח"ב בדרוש להספד כיע"ש דהכי בשי לאו היכן נופייהו את באי כחה של חוה וברכות בנות ולא באשה יחידה

בוחלא אביר בשבת משום כותבת . השיג הרב"א ד"ך ע"נ דוה דחו בגמרא והביקו משום צובע והניחה בשיתא וסמוך לו בענין מסרק בכר הבית משום צובע ונעם אחר להן . והמאמר דאין האשה נוחה להתפתות דנכראת מן העלם אינו סותר המאמר ברינו ב"ה שהנשים בשמעות לכל הבריות דלענין הקפדה אינו נוחה להתפייס דהעלם קשה ומתעבמת אך להיות כשר תאות מאכילה ומשגל נתפתית בנקל דדעתן קלה ·

מתוך שהתינוק מצוי בבית רבו נכנסת בו ערמומותו חלילה וזה רמז דוד במזמוריו דהנה מ"ט דפי עוללים ו ונקים יסדת עוז דאין עוז אלא תורה אך דא עקה למען צורריך להשבית אויב ומתנקם שיהיה בת ברבו המלמדם שלא ימנאון עון בצורריך תנוקות רשעים המלמדים להחטיאם דנקראו צורריך והתורה תבלין להשבית אויב זה היצה"ר ומתנקם מהאדם דיורד ומשטין עולה ומקטרג ואם הרב דומה למלאך ה' צבאות תורה יבקשו מפיהו ואהני לתנוקות שלא ירגלו לעבירה ולערמומות לרעה והנה בדורינו עתה דנקרבו הם בקיאים לתנוק וגם לתנוקת הן בהדרגה אחת הבנים והבנות לערמומות ולא יש הפרש ביניהם ·

וע"ב אכר ואכר שהיה בורא בה היה אומר אשה בנוטה ואעפי"כ ותפרעו כל עצתי היינו כדאיתא בזוה"ק ס' תזריע ד"ן בענין בנין הבית דז לנזק שה וכו' דהבנת הדיבור עושה רושם ואין בית שאין אשה ולא זו בלבד אלא דגם האבר עצמו מכריז ומזהיר לאדם לא תעבור בי עבירה תקיים בי מצוה וזה לרבות כל עצתי מלבר מה שאמרתי ונתתי עצה שיזהרו הרבה :

רמז כד והיא דברנית שנאמר ותדבר מרים בכ"ר פ"ע ילפי לה מרחל יע"ש דקדם למרים טובא ושמא הביא ממרים דהדיבור עצמו לא היתה לפ בבודה עם שהיתה נביאה ועיי' בדה"א בס' בי תצא ריש דרוש ד' :

אם הלבין פני בירביו הרי שמו ניתן עליהן ומציל אותן מכל צרה . מלבד השפע דהוא דהון

דאינן עושין זנות דוהו שכרן דמצול אותן מכל צרה ים ג"כ חוכו רצוף דמקיימין והלכת בדרכיו מהו רחום וחנון וכל הסקפה צרעה וצרקה לטובה דמהפכת מיה"ד למד"ר ומציל אותן מכל צרה דהדין בעשה רחמים :

רמז כה אדה"ר ולא יתבוששו לא כתו וי"ו שצוק והוא בשלמו וירמוו נאות־ם ביקר כל ילין ויו אדם ביקר כל ילין ביקרו יא דלעיל סוף רמז ט"ו אותא דבט' בלטוה ויור סרח ובנראה דמונה משבה ה' דעמד על רגליו עד יור הוו וי"ו ילא דלקמן רמז י"ך בפסוק לרוח היום אינינו שוה עם זה ודוק ובמאמר כחש לחפושית עיין בס' אות אמת דעדיין קשה דהנחש יפה לנרבעת ועיין להרב"א שם ודוק

רמז כו הן האדם היה מקוקן אחד היה אברהם מתוקן · נראה לפרש דהוא כמ"ש לעיל רמז ך' דאמר הקב"ה אם יקלקל אין מי שבא לתקן אחריו יע"ש לכן נברא אדם מקודם בשביל שקלקל כדי שיבא אברהם ויתקן דהא כהא תליא ·

ישבל המוסיף גורע ימש"א אמחיים וחצי ארכו ר"א אמר עשתי עשרה ירועית והרב"א הביא מיעשית ומאתם יע"ש ולפי הנראה לא רמו שו עם שו ועיין לקמן רמז ח"ל בב"א דב"ח ע"א לא כן כל הורג קין מה זה בידיך יע"ש ·

רמז כז עשר ירידות ירד עיין בקונט' פר אחד פכ"ר ופנ"ר ועיין ז"ר ד"ב ע"ב .

רמז כח התמול מסוף העולם וע"ס ועכשיו בתוך עץ הגן · הנה לשון אתמול לאו דוקא דהא מבקר לערב היה בה' עמד על רגליו מסוף העולם וע"ס ושוב מיעטו לוף אמה ובשסרת ק' אמה וכמבואר לעיל ועיין שה"ח סימן ת"ק דמיעטו והיו חתיכות בשרו סמוך לו ועיין זר"ן בתז ספי"ר . והמאמר בפסוק מי הגיד לך לבואת חומן בכר הובא לעיל רמז כ"ה בפ' והנחש היה ערום ·

רמז כט מה שבקשו לא ניתנו להם ומה שבידם נטלו מהם · הבא מונה א' נחש ואחרון המן ולפי סודן של דברים המן מבח הנחש קא אתי ומאי דמנה במי דהיינו ב' קין ג' קרח ד' בלעם ה' דואג ו' אחיתופל ז' גחזי ח' אבשלום ט' אדניה יוד עוזיהו והמן י"א בנגד זא דבשט"א בנודע והובא בס' ויוסף אברהם ס' וירא והסוטה אינו כמו הני פרטי ידועים ולא לקחו מוסר זה מזה ועיין בס' בן אברהם מה שפירש במאמר השררה בורחת ממנו דאפי' מה שהי"ל בורחת כל' המאמר דהבא .

רמז ל ולא יכול להשיבו ונקברכמו פניו · הוינו זה בבית כ' דהיה נכנס כ"ג ע' ממון ובדתני ביומא קריקי לפניו בדניא ומה שש"ל ר"י למה פניך חולניות היינו בדאמר נבי אמטון רל בן המלך דמחמת דאגה פניו במו חולה .

רמז לא בהמה דקה טהורה לח' ובנגדה באילן גפן נסה טהורה לט' ובנגדה באילן קיק וזה ויקיח הרמו אשכך בגפן פוריה שוהיה כמו בהמה דקה טהורה לא טמאה או נסה אך לא חחשוב דתילד לח' דאינו חי שא בניך כשתלי זתים לט' חדשים בני קיימא בדלהלא מזה בהאי רמז וברמז ך' ·

רלא עפר מכל בר שא כוקע וצימט גידי אדמה ציין להרב"א דב"ג ע"ב דהברית מהדברים שהן בכן מגום גילוי יע"ש וגם דאינו בעינינו דהנחש"בא בחור הגנב ותכל כפורי דרור ושוב דנחמלה מהן לא היה יכול לחוור נמירו דנמלא דהכל אוכל. ושוחה שא דאין מלוי לו כ"א גידי אדמה דהוא פחות שבמזונות שבך גור לו המקום תמורת מה שהאכיל לחוה מדה בנגד מדה נש"ך אוכל ובן לאדם בזיעת אפיך תאכל לחם נגד האבלתי והוכל וו"ש לקמן ברמז מ"ז דהיו בקיאים בעפרות בנחשים וע"ס בב"א דל"א רע"כ :

יעבדוהו מכל ספטי ישראל · פירש הרב ב"א דב"ג ע"ג ר"ל פיפרנסיהו ומינה דעבודתם תדירא עליהן ולא ימלטו ממנה ע"כ ועיניך תראנה בקונט' ול"ח ח"ב ס' נשא פ"ח מ"ש שם ודוק :

בל אשה שתובעת לבעלה לדבר מצוה . התורוש דלעיל רמז ב"ג אותא דהאיש תובע ולא האשה דמשל לאבדה אך בשהוא ליל טבילת מצוה דבונתה להיות לה בנים ודהים ה' ולמדנים הרי זו משובחת א"ב דבונתה שלא לחטוא באחרים ושלא להרהר על אחרים ב"א מחשבתה ובונתה לבעלה אפי' שלא תהיה בליל טבילת מצוה הנה גם זו לטוב לדבר מצוה יקרא או בדלהלאן רמז ל"ב בוונא לררך בדי שלא תתאוה לאשה אחרת וזנב חדא תרתי למלאות תאותה שלא תתן עיניה באחר עד דאזיל ואתי א רמה שהק' בנת' על זה והועתק הבא במי מאור קללות ותי' ארתי אדניה ביע"ש אינינו שוה עם הת דלעיל דהוא משום משל לאבדה

הא אם אינו יולא אינו בריך שמירה . מבאן שאין השטן מקטרג שא בשעת סבנה ווה המאמר שויתי עוד למוסר השבל שבתבתי בשה"ק חוב"ח ח"ג ס' מטות בעור משדי ·

יצא בריך אין בתיב באן שא רשע מה שהביא הרב"א משם מהרמ"ק דרך נחמד בוה לא גמר את דבריו והוא דמשבחת דיצא רשע לא במוהו ב"א פחות ממנו ויש ערו דהוא רשע מורשע טפי ברשעות מרשע האחר היוצא להשפט בנוותא חדא עמו וליפוס חרון אף עליה ביתר שאת והוא מלתא דמסתבר ועיין להלאן בסוף האי רמז סברת שמואל בזה ועיין ז' ד"ג ע"ב ·

א"ר לוי בנ' מקומות השטן מצוי · נתתי סי' לזה במזמור י"ח בפסוקי יצילני מאויבי עז ומי הוא יותר מהשטן וגוברא דיליה ומשונאי בי אמצו ממני יקדמוני ביום איד' ר"ת 'אפל 'ושן 'דרך 'ים ויהי ה' למשען לי מנו חדא ויוציאני למרחב מתניינא יחלצני בי חפץ בי מתליתאה .

בדרדייש ההוא גלילאה . הבא מונה תלתא דנשי ולעיל רמז יו' איבא עוד טובא במעשה בראשית בבל יומא ויומא מעין היום דוגמא לזה ·

רמז לב רז"ל כיומא דשהא לא נפיק כיני דקלי · זה מנוס להודיעי למי שיש לו כחים להסתכל ר' הן דעהו לראות בעינים פקוחות על הכוכבים דהם רעעית ועל ההקרה והגנין דח"ו פוגע בנפשות דהכהיו היזק מרוחות הנושבות או מגשמים רבים כי יכול ח"ו חורבה עליהם וכברט בעודם ישנים בהיסון לילה דקשה להציל ודמם מידו יבקש יהא רעוא שלא יתרע תקלה בשום גבול ישראל ו־כבי תקנתי ביה"ר של ההלים שתצילנו ממפולה ומכל דבר רע · וכיונא בזה כמימרא שלאחריה מר"ן ברי דיבקש רחמים שלא יהא חולה הוספתי לומר הנוסח של הרב חיד"א ז"ל מהתפלליך וממנחת יוה"כ גם ביה"ר של ההלים והבריאים מעמיך ישראל תתמיד בריאותם שלא יחלו דהוא ממש לקיים מימרא זו של רי"ז בר יהודה דלעולם יבקש אדם רחמים דייק לעולם לא בר"ה ויוה"כ בלבד אלא בכל יום כבמזמור תהלים .

יבול ממשלה מכל נר ק"ל לא יחבול רחיים ורכב לפי זה נ"ל דאותו מעשה שהובא בס' מ"ז סי' תנ"ד ועיי"ן בס' והו"א ח"א פכ"ב ·מכר לאשתו ריכה וכיוונו לש"ש ומדעתה ורצונה דהיא בקשה על זה לא עבר כלל על לאו זה אלא דמגד אחר סמך על הנס למסור אשתו ביד זרים וזכות אברהם ושרה ותוקח האשה בית פרעה הגין עליהם דיצאת נקיה וטהורה .

הוציאה לפניהם מנורה של זהב וכו' של חרס על גבה לקיים מה שנא' ואל תוסף תשוקתיך · ומטעם זה נמי תקנו ליתן הקידושין מזהב דוקא לרמוז לה דאני ואתה זהב ולא כלי חרס ע"ג זהב ותכף אחר הקידושין שוברין הכוס כמו כלי חרס דשבירתן היא טהרתן לרמוז דאף שהחתן יהיה כלי חרס הוא ימשול בה ומה שאין לוקחין כוס חרס בשביל הברכת אירוסין וברכת פה"ג דלא נכון על כלי חרס אך השבירה היא דומית לכלי חרס :

ד' שומעין הן . דוגמא לזה בשבות דר"ן פ"מ בד' הולכי לבה"מ ועיין בס' פ"ך א"ח ס' תכא דרוש ד'.

אישרינו אם עמדנו בראשונה וכו' גם לו לאדם אם עמד בקללתו הראשונה וזה רמז דוד המלך במקראיו מזמור ק"ד מצמיח חציר לבהמה ועשב כלומר ועשב שהיה לאדם בעבדה לעבודת האדם בעבור להוציא לחם מן הארץ דמעי' היה עשב לאדם ובשביל שזלגו עיניו דמעות נתן לו לחם ולא עשב ועיין בס' ארחות צדיקים לגורי האר"י דהיה מעלה על שלחנו לקיים וקוץ ודרדר תצמיח לך ·

רמז נד תלך לא נאמר אלא תשוב · לפי מה שפי' הרב"א דכ"ד ע"ב משם רש"י מלאתי כתוב היינו אף זו מן התוכחות רמז לתחה"מ מה"ת וזה יאמר בפסוק דבקה לעפר נפשי חייני כדבריך שאמרת תשוב ועיין ספרי חיים ס' האזינו פסקא שכ"ט

ושאין לו קנאה בלבו אין עצמותיו מרקיבין עמ"ש הרב כותנות אור להרב פנים מאירות ס' בשלח בענין עצמות יוסף ובס' כל עצמותי דבר נאה טוק חוי . ובמאמר של עפר תשוב שז"ק תחה"מ עי"ל רמז ט"ו בברית אברהם דל"ב ע"א

מד' רואות דקלא טבין וכו' ולזה במזמור נ"א תפס לא תה"ר ובלי"כ במ"ר דרוחי דביקא טבין אך צריך כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך דרואי דקלא בישין והשיה ברוך אתה בעיר אם דביקא בישין וברוך אתה בשדה אם רואי דקלא בישין מכל הנדרים תהיה ברוך יברכך ה' וישמרך מן המזיקין ·

רמז לד בהורקו של ר"מ · עי"ל רמז' ט"ז דשם נמי פירש הב"ז כמו הכא ·

לפום חלק אכול לא פחות ופחות מבחך לכוס שלא יתקנאו בו שהוא עשיר ווקד ממה דתא חוסיף ברירתיך דדירה מאריכת ימיו ומרחיב הנפש . ובזה היה נזהר הרבה בתלתא שה מוה"ר בע"ש עבודת משא ז"ל ומרגלא בפומיה למוקר השכל אלא דמאמר זה אינינו שוה עם מאמר דחולין ד"ס דרש רב עוירא מ"ד יכלכל דבריו במשפט דיאכל וישתה פחות ממה שיש לו וילבש ויתכסה במה שיש לו ויכבד אשתו ובניו יותר ממה שיש לו יע"ש ·

בה"ש של מוצאי שבת וכו' בורא מאורי האש עיין בקונט' פר החד פ"ך ועיין ז"ר ד"ג ע"ב · ובמאמר ה: האדם היה כאחד ממנו משל למלך שהבה עבדו ר"א למלך שנשא אשה ר"א משל למלך שהיו"ל בן בית פירשתי אני בצירוף מר שני הרב ועלום במהר"ר יהודה ן' עזרא ז"ל עם דין מסדרין לבע"ח בדאיתא בכתובות דף כ"ר ע"ב והטור בחה"ע סי' ב"ע אחר שפסק בהרי"ף דבגרושה אין שמין הבית משם בעל העיטור דדוקא שהוציאה בלי טענה אבל זרחה עליו אדעתא דהכי לא אקני לה ושמין מה שעליה ועיין בס' ש"ך להגאונים דו"ך ע"א דין זה בעבד ולהרב מחנ"א הל' שכירות פועלים סי' כ"ב לענין שכיר בבית בעה"ב יע"ש ועיין בש"ת לשם ועפ"י דברי רבנן קדישי הללו ודעמייהו פירשנו שנינו המאמר הלזה יפה יתה ושוב אחרי כותבנו דעבר מעשרים שנה דרוש דרש רב דמותאי במהרר"י ן' בנכנשת נר"ו מאמר הלזה גם הוא דוגא במין חומר . (ועתה נדפס בספרו תושע יהודה דרוש ה' להספד) .

זן חרב מילה רבנן אמריתו' עיין כ"א דכ"ה רע"ד דלרבנן משום דת"ת כנגד כלן יע"ש וברית לא נופל דהיא כאלו קיים כל התורה ועיי"ל דלפי המאמר דאברהם מסיר המילה מהפושעים בשביל שירדו לגהינם הרי קבלת התורה מגינה שיעלו מגהינם :

רמז לה חמת לה אחתא בנין היא אמרה שאקנין בעלי בידי היינו בדשבית הרב מוה"ר בס' ראש דוד דקנ"ו ע"ג ורבם לפי מע' ז' אות ב"ב בזזה שסבירה בלים דבשביל הבנים פטורה ובך הוא להיא במדרש דתולה שיא בבנה וזהו קניתי איש את ה' דבשם שאני עם בעלי בן את ה' שם עמו יש־ו ובתובתה ולא ידעה מה התכבאה ווה הל' איתא במדרש מפי ס' דנמכרתי עם תורתי אלא דבנגד זה אשכחן במכילתא ס' יתרו בפ' בחדש קג' הרי אתם קנויין לי והא ואתא לקו.

לפי ההדרגות והמעלות .

מ"ד כחשרי התהנ ועד חנוכה ועד העצ"ת מ"ד כניסן מפסח עיין להרכ"א רף כ"ו ע"א רן' לאו דוקא יע"ש ורחוק הדבר לומר ז' אחר דמתשרי עד חנוכה ימים רבים ומניסן עד עצרת וכן מתנ עד חנוכה ימים רבים ולא יש ז' כ"א מפסח לעצ"ת ועיין בקונט' ספרי חיים ס' הכא פסקא רנ"ז .

רמז לו אשריו לאדם שהוא נבוה מפשעו ולא פשעו גבוה ממנו עיין בספרי זוטא ול"ח ח"ב סו סכ"ב מ"ש בזה בס"ד

ההחיר מכתתו וכיון שהוא הקחי' וזה סיבה וכהוקי מכנוו נרוו יהכר לטהר ומלא הקב"ה עוזרו א"כ כדאיתה בהקינים וכמוהק דמאן דשליט על יצה"ר שליט ע"כ שונאיו וכיון דביהת ליצה"ר נס ה' העביר כל נרזיו דכך היא המידה וכמו שהוה עוכרא במלחמה המלכים וזה פי' כפסוק כי חגא למלחמה על אויבך השי לנלח הוא ונחנו ה"ח כירך היצה"ר דהוא יחיד וזה הט' דהירא מעברות שבידו חוזר מעורכי המלחמה .

רמז לז שהכה את בנו מכה גדולה והניח לו רטיה על מכתו ית"ל כל זמן וכו' . כל המאמר הלזה הובא בס' עקב רמז תת"ע אפשר לפרש עם דין אם היה ההוכה רפוי דיכול לטעון הנחבל דמית עלי בחריה רביע עלי והרי הכא לנכי ברא דרחמי האב על הבן בכגמר מדין מחתרת לא יכול לטעון כך וו"ש שהכה את בנו וכיון שהוא בנו רשאי ומוכרח הבן לקבל הרפואה ולשמוע עצתו כמה שמזהירו כי מכוין הכל לטובת בנו דדרך האב לומר כמו דוד על אבשלום מי יתן מתתיך ועמ"ש מוה"ר מר שארינו ז"ל בספרו החשוב אות הבריח ויונעם לך .

ורע"א שכל משאו ומתנו בך שנא' ואיך תשוקתו נראה לפרש דהכונה במ"ש חז"ל מעולם לא נלחני את בעל מלאכה אחת יהבה האדם יש לו מכל הנדרים מלאכות רבות לבקש אומנות להתפרנס ועם כמה בני אדם משאו ומתנו וכמה הפרשיות ביניהם וגם להביא טרף לביתו ובהנהגת אשתו ובניו לער גידול בנים וביוכא דרכים מכשובים והתפלות לעבוד את ה' ונגעי בני אדם והתפריות וחולאים דאין לו לאדם ישוב בעוה"ז ואו לו היצר הרע לבדנה הוא לפתות את האדם ואין לו שום דבר אחר לעשות וכל כי האי דהוא כמשל הזונה שהובא בזוה"ק והעתיקו גם' משנת חכמים מי הוא יגור אשה דיוכל לנלחו ומלא הקב"ה עוזרו והבא לטהר מסייעין אותו וכל זה צריך לשער ברעתו והחי יתן אח לבו דלאו מלתא זוטרתי לנלח על מלאכת אחת אפי' אם האדם היה מאש ולא מבשר כמו היצה"ר והם דברים פשוטים וכאומרו ואם האם רונה אתה מושל בו פירש הרב שני שיהו דלהדווחא דשמעתתא צריך להיכנס"ר ועיין בקונט' ראה חיים ס משפטים

רמז לח משעת יצירה וכו' את משעת יציאה שנאמר לפתח חטאת רובץ עיין במה פרשמתי בקונט' עיני כ"ח ביומא דפ"ג בס"ד

זה אומר בתמומו יבנה כיהמ"ק וזה אומר וכו' מי יעמוד בסוד ה' דהתקלה שאירע בעורה דהיה בה ש"ד גרמ'ת דנפיל דלעיקרא מקין והבל ומי יודע אם לא היו גלגול מהם ומה שהקשה הרכ"א דו"ך ע"א על מ"ד דרנו לחלוק העולם והיה בחיי אדה"ר והי' דמוף היהופירש מן האשה ותשכוהו כ"ו עבר יבטל יע"ש הא נמי אשכחן גבי ישמעאל עם יצחק וגבי עשו עם יעקב אפילו בבטן וכל הני מגמתם אחר מיתת המורים כדי שלא ירבו אח"כ בזמן הירושה . ומה שהק' עוד שם במאמר שניט בעולם דהיתה אם והאות י"ל נמי דאין דרכה של אשה בשדה ולא היו בשדה ואשה בשדה מנין ועוד דאפי' שלא ניתנה התורה מאדה"ר היו יודעים דלא יהיה כלי גבר על אשה על כלי זין וכל דבר שממית הוא בכלל כלי זין ודוק .

דעלות למעלה לא היתה יכולה שהרי עדיין לא עלתה לשם נשמה , יתכן לפרש דבחטא אדה"ר ניתן לס"מ כל הנשמות לעלותן למעלה והורג הר"ז קיפס אומנותו ומקטרג דלכך היא העגלה ערופה כדומרם ו"ל איך יתכן דבראשו בנעו לא יהיה נטילת נשמה ע"י ס"מ ותה"ן דלפי הדורות כמו דלא יכבר גולנים חמסנים גם שופכי דמים דתופסים זכותו ולכך לא היו מקבלים אותה למעלה ודוק .

הכלב שהיה משמר לאנו של הבל הוא היה שומר כבלתו מכל חיות השדה ומכל עוף השמים ולפי"ז יען היה מעשה הבל לכך ולכל כב"י לא יחרץ כלב לשונו דמשה הוא דהוציאם ממצרים ולכך היו הכלבים שומרים לישראל מלכבר דלא ישאנו עליהם ולכך דריש אחר זה לקין אות דרכ אמר כלב מסר לו לסימן שהיה שומר הבל והוא אמר השומר אחי אנכי דיהיה סופו דהשומר של אחיו יהיה שומר שלו ג"כ .

ושילם הקב"ה שכר טוב לעורבים בעוה"ז בשהן מולידין בניהן נותן מזונן בלי חוסר שנא' מי יכין לעורב צידו ולע"א זורעים ניתן מטר לבני עורב אשר יקראו הו"ר תקן בלי חוסר רק בישנא דבעוה"ז דאינו מובן כלל לא דיבר בלום ואות אמת שבר המדכ'ר ויתכן דבעוה"ז אשגרת לים מזונו ומן והות דהעורב היאם דהות רשע בתיבה דשמש מינותו והוסיף על חטאתו דחשד בכשרים בנח וצ"ל כן לא היה ראוי לתת לו שבר גדול כזה נז"א ושילם שכר טוב באותו ומן שעדיין לא הראם רשעותו והיינו דרן באשר הוא שם בלתי ראויים לחסד · ולע"א דקוראים ליתן מטר דבאשר משפטו שם פעולו והאי לחוד והאי לחוד או אפ' דבעוה"ז היינו מלבד לעוה"ב דיוטרנו לאכול במו שאמרו בחזיר ועתה הוא טמא · וממאמר זה למדתי מוסר השכל דהעורב דלימר לקבורת נתן לו הקב"ה פרנסתו בריוח ובלי טורח ושאפלתו על המטר שתקובל כרצון דהוא להחיות העולם כולו א"כ כ ש משרתי הקברים שעושים חפירות לנקברים ומתקנים המכבות וכל צרכיהם דטורחים טירחא יתירה בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים ויותר בזמן דבר ומגפה דנפשם בכפם ואינן ניתנין מגיחה לנופם לא ביום ולא בלילה דהיה ראוי שתהיה

שהקשה פרנסתם ברווח ולא מצינו שהתפללו אבות
כנה"ג עליהם ואפי' על מה שהתפללו היינו שלא
יעבירו אך פרנסה במה שהוא הבית יש להם ברווח
ואנו המשתרקים של הקברים מועלים פרס קבוע בכל
שבוע ומרויחי' פירות ונו"ס אכן רואין סי' ברכ' ומהים
עניים מרודים והכן ה' בכרם של שו ולא תהיה כה"ת
כפיכך ת"ה יכי הבירב אך תקיי בשבר"ו כמש"כ'
אמרתי בריך הוא ובריך דיכי השיבן בדריים לאחם
אריה ועורש ובריה יבן עישים כמה זוגות ובנה
קלקליים מאיסורי הנאה של מת ומעבייני הקבורה
הפך הדין כבמה שניפים וניבנים ואוגשין וכל
כי האי ואריה אף ה' כזה ודומין לשו הם הקלבים
המוכרים בשר ואין צריך להאריך הדבור כזה כי
כבר כתב מין לבז בסי"ם חין שזים עובם של
הקדנים דסי"ב ואחיים בתשי' שלימה שיראו מה
הורע להקדימים שמתי עניים במריים ויקחו מיבי
ובמאמר ולא היו יודעים מה לעשות · עיין פרי
אחר פכ"ח ·

רמז מל אותי ידע שזה קם ממקום אחר
עי"ל ס' וירא רמז פ"ה ע"פ
ונחים מרבינו .

בצ"ם ודמות מכאן ואלו כתקלקלו הדורות
והתחיל המת מרחים ובניהן כקופין
וכנגד אולין למזיקין . הכל הולך למקום א' דכיון
דנסתלק צלם אלהים בדמותו או ומורידם ואותבם
ע"כ חית הארץ דהיה ג"כ על המזיקין כנזלק
ושולטים החיצונים במת ומזריח והו"ל כקוף בפני
אדם הצורה של בני אדם מתה שהיה מקודם ונמצא
דהפך מ'וקות אחוזות זו כזו שז דלקמן רמז מז
מונה ב' ואחד מהני ד' ואחד מאוקינוס דהיא
הכא ברמז זה ות ינאה דהשביל קומתן יע"ש .

בנגד כ' פעמים שעלה הים והציף את העולם
והיינו בדור אנוש ודור הפלגה וע"ע
לקמן רמז מז' וב"א דל"ב ע"א ועיין רמז ס"א
וזה לא היה בכלל שבועת המבול מכמה אבני
וכאשר כתבו המפרשים ז"ל ועיין רמז מז' שז דלא
כיאתו מאי שנא רנ' דורות בלקו במים ואף קודם
נח על קבריהם כדאיתא לקמן רמז מ"ב ע"פ
מללים שיכבי קבר דשחרית וערבית היו עולין מים
על קבריהם ולכך נקרא נח דינוחו על משכבותם
ואילו דור סדום היה באש ולא במים וכל דרכיו
משפט במדה ובמשקל ונלע"ד לתת טעם יען
חטא דור המבול היה הוז"ל ונידונו במים רותחין
מדה כ"מ דור אנוש עע"ז דקראו לע"ז בשם ה'
כשם שהם הפכו מן הקלה של הקלה כך עשה ה'
הפך ים ליבשה שיבא הים ליבשה דעולם הפוך
יראו וכן דור הפלגה דהתחתונים רוצים לעלות
למעלה ואני שמתי חול גבול לים גם אני אעשה
להביא הים ליבשה הפך הגבול שמתי כשם שאתם
רוצים להוציא הגבול ולעלות תחתונים למעלה והוא
ממש מדה כ"מ · וחטאת סדום דכתיבא דהכל היה
בעירם ולא היו צריכים לא לה' ולא לשאר עיירות
וסתמו העיר שלא לקבל אורח ויד עני ואביון לא
החזיקה וכמפורש לקמן ס' לך לך רמז ע' יע"ש
אמטו"ל זאת תורת העולה דהמתגאה נידון באש
כאומרם ז"ל הרי לך דהכל עשה לפי הראוי להם

צדיק הוא וצדיק דיכי של אמונה ואין עול צדיק
וישר הוא דלקמן ס' נח ריש רמז ב"ח איתא דחטאת
דור המבול היה דכתנאו ובגמרא דזה הכונה דסמך
מימרת ריו"ח דברכה קלקלו היינו דבנות כתנאו
בסדרה וש"ר לקמן רמז מ"ז רבה רבה לנ"ם ליתן
האמור כאן להלן ואת האמור להלן כאן יע"ש
ובה"ג איתא בש' ל"ל. רמז ס"ע דבר דבר בפרעה
והכימלך ליתן את של זה בזה יע"ש ולא נסתרה
דרכי בוס דקיט מיהא בתר העיקר מה היה וע'
עוד שם רמז מ"ו ברא"ז אותו מן העפר מי ממחה
העפר המים יע"ש .

רמז מ דור דור ודורשיו עיין עמודי חיים
עמוד תורה ד"ע ע"כ · הכא מונה
ה' מיני דורות ולא ידענו אם בתוכן הראה לאדם
אחד על שלשים ועל רביעים דהיינו דיש חכם
לעצמו דזה"כ כעצה דרבן וזה הדרשן בבזה סופר
ושוב מינוהו לפרנס או מגהב זה הראה לאדה"ר
על כל דבר או כפעם אחת הראה לו דיהיה כך
וכך וכך דבתיר לבנות ממדרגה למדרגה או כבת
אחת הראה לו כיתות כיתות ובכלל חור והראה
לפי הדרגתו שעלה או מה שזה לבסוף כל האדם
הראה לו ועל ג' אופנים אלו לנו לדעת איזה היה
וכעת לא מצאתי בירור הגם דלא בפק"מ צריכא
ומאי דהוה הוה ·

ראוי היה אדה"ר שתנתן התורה על ידו עיין
עמודי חיים עמוד תורה סעיף כ"א ·
ובמאמר ז' עוזי ורע"ק עיין רת"ח ח"ב ס' בלק

רמז מא כמה שני חי א"ל שף . אע"ג דזה
כעלים מעיני כ"ח שאני אדה"ר
דהגזרה דביום אכלך יומו של הקב"ה הוא כך
ואדה"ר כבר הי' ידוע לו שזה דנעשה שו"ש כדי
לפתוח כמתנה שרוצה ליתן ולכך דוד ה"ל פנים לו'
הודיעני ה' קיצי כיון דלאדה"ר גילת ואני מבאי
כמו כמספר שניו הודיעני אם הם מאדה"ר או
מהאבות ויוסף או יש לי מאדה"ר ומהאבות ויוסף
ג"כ ועל דרך שאמרו דהיה ער בלילה ומשים לילות
כימים וכואו חס' הוא מכלם .

ומנעו מלעבר השנה כח"ל עיין בקונט' פר
אחד פ"ח מה שרשמתי שם ומה שעשו
עיבור במצרים היינו שהיה ארץ גושן כא"י משום
אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה
וכשם שהיה בישיבת זקנים במצרים היה ג"כ עיבור
השנה עיין מערכי לב ח"ב דרוש קל"ג והוא ע"ד
שאמרו דבמדבר דו"ל דין א"י

הביא שטר מתנה וחתם עליו הקב"ה ומט"ט
ואדם · זה כמנהגינו דחותם בעל הדבר
וב' עדים ומהאי ליסנא משמע במי דהעדים חתמו
בראש ואח"כ בעל הדבר או לפי כבודם נקט הכי
ועיין בס' שבט בנימן ז"ל

יופיות זו מלכות והזמירות הללו נתינות לו במתנה
מהאי ליסנא היה מורה ובא דהשנים
לבד היתה מתנה בשטר ובעדים אך המלכות והזמירות
היה בע"פ שדבר אדה"ר אכן מסיומא דשנים עם
של של' הנה באתי במגילת ספר כתוב עלי בגר'
דהכל בכתב וירמוז נא בקרא דמזמור מ"ה ויפיפית
מבני אדם כלו אתה בנו של אדם דירשת בתרו
כתר מלכות שלו ולא זו בלבד שזה הוצק חן בשפתותיך
דקוא

דהוא בו"ו דשתים שהם זכות מזה"ר וגם על כן ברכך בי' ע' וכיון דהתחיל במלאות מפרש והוי שבט מיוסר שבט מלכותיך וכו' .

וישם שנגלה הקב"ה על משה והראה לו עתיד להגלות על מלך המשיח כידוע דהשכינה דנמשלים בפסוק כפסק עד שבאו משה [illegible] הוא לכפרת הדמים כן בסוף מלכות [illegible] ולמלך המשיח יתגלה שיתחיל לצבור שנים והקבוץ הדמים דעתה לא מקיימין בקבוצת [illegible] והיינו [illegible] [illegible] דכל דברי יהיה [illegible] .

רמז מב ט' כנגדו לג"ב עיין ע' כל חי במס' ר"ח [illegible] פירס יעו"ש ועיין [illegible] ע"ב [illegible] רמז ע"ו . [illegible] מגנה עיין בהקדמתי נקיבג' הנ' מ"ש בביאור [illegible]

אדונה האדמה עד מתי א"ל עד [illegible] מתול. [illegible] הערלה בעפר נתן נחמה [illegible] מכלל הרודה [illegible] את לה' .

והיה מוסיר להכיו דהיינו לאבי של [illegible] למי כמו [illegible] ע"נ [illegible] יוכל לנצוה כיסוף אם לא ע"י מיעוט ובוצעה יכול לשמור עצמו יעו"ש ועיין חולין ד"ז ע"ב וכש"ה' [illegible] עקב .

רמז מג ושמתם בכהונה גדולה . מאמר זה סותר למאמר מ"ח דפי' בי הזר ר"ג ע"ב דהבהא כהן קאי לאברהם והיא היה בכור יעו"ש ועיין להרב"א ד"ל ע"א ומ"ש שסוביון שהיה מלך ודאי דהיה כ"ג ולא כהן הדיוט יעו"ש אין זה כל כך הכרח מאחר שאדריכא מלך וכ"ג שניהם לא יכונו לפי מ"ש נבי מתתיה כ"ג דנבנא על שנטל כ' כתרים שלא רוה קודם מת"ת .

רמז מד וחזר בתשו' ועדיין תלוי בתשובה בין ארץ לשמים הנסתרות לה"א דלא הועיל התשובה לגמרי וזה הוכחה בשו"ר תשו' עושה מחלה ומכאן כקטו כליסנייהו תשו' תולה דאעיקרא קאי לאותו מלאך דכך היה ועל הנוולה דכל א' היה אוכל שוף גמלים ושוף שורים ושוף סוסים עיניך תראכה לה"ב פני אריה ח"ז סי' עו וכרך א"א ערך שיעור .

אפילו מקל אפי' דרומה אפי' הצלים נותנין דין וחשבון עיין להגאון זד"ן פכ"ד ופל"א אות כ"ה ואות קס"א לדין וחש' להאמונה על העץ ועל האבן דיתן דין אם כבל אדם כהן וכל דנח"ס יש להם דין יעו"ש . וכמאמר דור המבול אין להם חלק עיין בקונט' פר אחד פל"ד

רמז מה שזה כך' בשתיהם עד שלא נולדו הקשה הרב"א דל"א צ"א מדרכי ואסתר והמן והניחה בתימא ולענ"ד דהא ל"ק דהכהו רמז בעלמא דלית לך מלתא דלא רמיזא באורייתא והיינו שם מבורר בפירוש בכונה עליהם דאין זה פשט הכתוב ומשה היטו רמז בשאר שלא דעלמו כיון הכתוב וכרמז מ"ו ומה שהק' מה כמו יש לזיוסב דזיגו המיוחד של מי הוא ונתיחו ואני כלם קראו שם שמו ובדפירשו בפסוק משה ויהן בכהניו ושמואל בקוראי שמו ובזאת יתישב על מה שהק' מביהם דהיה שמאי ותלוים מנפשה ומניחה מקום היה וזהו הוסה לפצה דהוא על הזייבה [illegible] אמתי לא [illegible]

שם דקראו שמו של ירמיה קורא שנולד .

[illegible] [illegible] בהגריק [illegible]

[illegible] שגות דיו ע"א

ושר אחר פ"ב .

רמז מו המן מן התורה עיין להרב יערות דבש ח"ב מה שפירש בזה כמין חומר לפי המרגיש דהמן עשה עצמו ע"ז והגם שני שם ע"ז ואמרי' דגם שהיא לא קיבירו הוא כני דלא כזונה בזיוקא דלא ואמר שה[illegible] לי בעיקים עי' פ' אד הוכא דכבר כזונה בהוריית ביו וככך כל שבי המן מה"ת מנין כיו שיהא מותר למו להזכיר שמו דלא לא כתיבה באורייתא לא יוכל להזכיר שמו וח"ר ועיין בס' נח"ק סדר משפטים דפי' בפסוק ובכל אשר אמרתי שיכם תשמרו דהיינו כמה שאמרתי בתורה תוכלו לומר תשמרו שאמר לי במקום ע"ז פ' הך ושם שהיה אחרים דלא כתיבה בתורה לא תזכירו ולא ישמע על פיך לומר שאור לי במקום ע"ז פ'. עכ"ד דפה"ח וכמאמר מנין לאסתר מה"ת שנאמר ואנכי הסתר אסתיר פי' נמי הרב ודוגמא שם דבר נאה פיק חזי :

רמז מז זהיתה רואה בחור ומתאוה לו והיתה משמשת מיעתה ומעמדת בחור ביולא כי . אין זה ענין לר' יוחנן דהתם בקדושה להמשיך מחורתו ומכ"ש שלו ואיבו כאותו הדור דמחשבתם לניאוף למלאות תאותם והוא מן הקלה של הקנה ממשך תורה למשך סט"א כ"מ והיינו במ"ש חז"ל דעיקר תלוי באשה במחשבתה עיין בס' בג"י כהונה בפסוק וכן בסיל קינת אמו יעו"ש ועיין תורה וחיים מע' ז' אות כ"כ .

קישה יוס מחלוקת בדור המבול והיינו דעון דור המבול וגרנן מפריד אלוף עיין עטרת החיים כן גורם המחלוקת כידוע לי"ח .

כד הוא לויר [illegible] זול אתמן ואתי . היינו כדלעיל רמז מ"כ ע"פ זה ינחמנו דהפרה היה נשמעת לו והתלם היה נשמע לו ועי"ש בס' כ"א דכ"ט ע"ג ודל"כ ע"כ .

וביום הכ' כך האירה התורה . מה שהק' הרב אות אמת על התורה דקדמה והיכי משמע מקול דעמך ביום ה' על הברקים וה"ד הרב"א הנה הזר ד"נ ע"כ פירש לתרוויהו ועל התורה לא פירש שיחותיו דכין מים למים היינו כפיר"ש וכל אחת היתה למנן שיברא העולם בשביל התורה כהדרשו בראשית שנק' ראשית וביום כ' נתגלה ממה שנברא בראשית וגם היום דהכל כוכות התורה מהם כוכות פנים והדרם והרמו מהם כוכות הסוד ולפי מ"ש חז"ל דאור שנגנז שמש הו' ימי בראשית וניתן לתורה מת"ם יותר דהן אמת דהתורה

דהתורה קדמה אך האור כיון למי שזכה לתורה ולרמז זה היה בכל ז' ימ"ב אור לרמז דהזוהר הגנוז היה בכל ש' הימים לבד וכו' [illegible] ודוק . וב"ד דבה מלכות ב"ד [illegible] נוהר דיען נחלק בכמה פנים לשתי ממלכות והיינו דוגמית חמה ולבנה לכך כל דבר יום ביומו ולפי מזמור זה מ"ש דיוקן אימן כיום כ' [illegible] נבנין בקירה שפי מגזר ימי וזה ביוע למ"ם בכף הקיום [illegible] ו' ובזה שבדעתו להלך ס נוזק לבני [illegible] שיהיה כיום ב' ועיין למח"ג [illegible]

עוד היקן לו כהו עד היכן [illegible] הזווגי [illegible] בב' [illegible] כב' [illegible] כיום [illegible] כהסים [illegible] על מזוגות כחו והכא [illegible] ובענין התורה [illegible] בס' [illegible] ודוק:

פרשת נח

רמז מח והקריב שם כנו תחתיו . דע"ג ריפת הבכור הנה לפ מ"ש לעיל ס' בראשית רמז מ"ג ובפ' רמז ס"ב ע"ש ולפי"ז ונ"פ ויקח אברהם ועי"ל סוף רמז מ"ט ובספר פני מבין ח"כ שעכה הקיננים לשם דפ"ז המקריב ומ"ש השלים שנותיו למולת ש.ועי עיין מה שזירם הרב ב"א דל"כ ע"כ ועיין בקונט' פר אחד פי"ח בענין מספר שבעה דהוא משובח.

רמז מט נחוך לבורא לקליס . וכמה שהיהו בעלי מוסר על הדורש ברבים שלא יאמר דבר התמוה שמשחקין עמי האריכת וח"ו הוא חילול התורה ולומדים דה נולא דר' אבהו מלא מקפי' דמכשירין היה כדעתם דשפיר התלוננו עליו ושקול הדורש מה שהוציא מפיו ש.א ומנתו פתחון פה לדבר עליו קוהא.

ואמר לקטן הלך עמי ולהגדול אמר הלך לפני ע.ג"ש ה"כ זרע כרך ח"א פ' וירא וכמ"ש חכם כני הי"ו בס' ברך א"א בסוה"ק דרוש ג' למילה דר"ס ע"א :

רמז ן כל מקום שנאמר השחתה עז ג"ע וש"ד וזה מה שתקנו בו"ח מכל דבר רע ומכל מיני משחית דים מינים שוגים .

ובלן חורו חון מתושלמי דלא הדר הוא היודע דהוא נורך העולם בו דבלא"ה לא הי"ל לנח לקבל זה המין כתיבה ומה גם לפי מ"ש ברמז כ"ב דנתמעטו הטמאים אחר המבול יעו"ש ועיין זר ד"ג שע"ר מה שהק' ותי' בזה דמין א' טהור היה מרובה ואולי נדיקורשנ"ק אפי' בבעלי חיים ומניחן לפי בחירתן דלכלן יש עונש כדלעיל

רמז נא כל אשר בחרבה כאמה וכו' הכא מונה א' כלו הכיא מבול כ' חייב מיתה ג' דשיפך דמים ד' כעע"ז ה' אין מכניסין אותו במחיצתו ש"מ ו' עובר על לא תנאף ז' כך' מימר ויותר מהמה תמלא בס' תוכ"ח ס' שזות ומנ"ח סי' כ"ח וקו"א פל"ג ובמ"ש דתשמר שבירת בשרו של אדם ונח לו שלא נברא השמ"ס .

רמז נב וכשה שוגגת הריס בלש"ק קך כברא העולם בלש"ק זה שמאמר אותו כמו בס' בראשית רמז כ"ד .

רמז נג וזה [illegible] אחר למען אחר כאמור מה [illegible] מאמר [illegible] כס' [illegible] [illegible]

דבר [illegible] כזוית [illegible] אברהם [illegible] [illegible] פרק דמילה יע"ש .

[illegible] לחור החנה ביום ונא לחיי כלבנה בלא [illegible] כדלקמן רמז ז' דלא שנשי שהאורות [illegible] רמז [illegible] שם דה"ל ע"כ .

רמז נד אמר לו פו"ר ולהלן דים רמז פ"א יע"ש ומה שהק' בזה דבכו היו תזוכי בנים ותירץ ג' תי' א' דהם לגמר מיתה וכלם עלולים למות כ' דבל העולם כולם ותינו עיר אחת ג' דהגדול לא היה בר עונשים ותשובי קטנים ע"ש בז' ב"א דנ"ל ע"ר י"ל תי' ד' דכיון דנח בעבור שהגדול מנע עצמו מפו"ר כדלעיל רמז ג"ס דבכה מעיינו א"כ הוה ש"ד דיהיו ממהרים בקיבה כדי להרבות בפו"ר לקיום העולם לכך הוליך הקב"ה להוסירם לפי שמד' דלא היה כדי להכלל וא"כ אינו שעה להזדווג אים ואשתו בותן זעם ה' ולא יחשבו עצמן לצדיקים וכעת עקירה אינו שעת נטיעה כבתים דשלמה שע"ה דלא כל העתים שוות ואפי' אחר שבלה הזעם לא שמשו מיד עד שנתיישבו בעולם באהל על הארץ כדכ' הב"א שם דנ"ל ע"ר ובנח יש עוד אחרת דלא תוהו ברהם לשבת יצרה והרי אותה שנה לא חשיב ליה למנין שנותיו כדלקמן רמז כ"ו בפסוק וגם כן ת"ר שנה .

רמז נה שלא כפניו נדיק תמים כפניו כי אותך ראיתי מה שהשבית הב"א דל"ד ע"כ דהוא דרך בזה דהדיק על החמס ותמים על ג"ע יע"ש הנה באופן דהיה בעד החמס שלא יהיה נתפס כח טוב ואת"ש שמאמר דלקמן רמז ז' ע"פ יודע נדיק נפש בהמתו כיע"ש אך הבנויים אשבון להפך דלדיק יסוד שומר הברית דלכך נק' יוסף הנדיק ויעקב איש תם תם מן הגזל כדאיתא בתנא דב"א .

מובטח אני בזה שמורה הוראות ביש-ו . עיין להרב פנים מאירות בס' בתנות אור ס' שמיני ועיין בתוס' והר"ן בנמ'.

לא שאני כייך להם שא לחיות זרע . כתב הב"א דל"ד ע"ר מלאה הוא באפי בנה ע"כ וכ"אה דכרנה בזה לומר דלא קאי לו' ז' שא על כל המינים ואינו לו' ז' דתיבה בבהמות מ[illegible] להקריב קרבן ועיין רש"י וש"ח ואני בעוניי הכנה לא

לא שאני צריך להם היינו למ"ש וו' נקבות מכל מין דאינו כבהמות דהאחד כלי זוג לקרבן דמעוף השמים אינו צריך לקרבן ומיכרח להיות זוג זוג ועיין להרא"ם ולש"ח וגור אריה כוס והוק.

רמז נו המתה וכל החיה הן עיקר והכל טפלה זה מחלוקת ר' אבא בר כהנא ור' לוי לעיל רמז נ"ה ולפי פי' הב"א אקייא הא כדין וכדין ועיין לקמן מזה כפ' וימח את כל היקום ועיין רמז ז' ע"פ ויזכור דהן שוין אדם ובהמה תושיע ה':

אתא שקרא כנא למיעל פנע כבכתא עיין להרב הנם לפי מע' תיו אות מ"ר:

רמז נז מידה טובה מת"פ מרבה אורובות ודלתי כפול זה ברמז הקודם ויש להבין דהרי במלאכי סי' ג' כתיב ארובות השמים לברכה ואם יתפרש הכתוב דהכונה אם לא דהוא לקושטא שלא יפתח ארובות של דלתי ניחא ועיין בסוף רמז זה ע"פ ויסכרו מעיינות תהום ומ"ש הב"ה שם לענין מרובה מ"ט והוק׳

כפלח הרימון רקקך רקנים שבך רצופים תשובות כרמון׳ זו היא בדרשה אחריתי במדרש שה"ש מלאים מצות כרמון ולדרשה זו דהכא תקנו בר"ק לו' שירבו זכיותינו כרמון ועיין פר"ח ושאר מפרשים ודקדקתי דנקט הכא רצופים ול"א מלאים לפרש לנו דאינן חושבין כדעתם ומשהין להשיב תשו' שא בבת אחת כוו אחז אומרים תבילות של תשובות זו ע"ג זו דלא יספיק הדוחה לתת דחיה על הראשונה דהא משיב לו עוד אחרת להבליע הדחיה ולכן נקט רצופים תשובות והוא כרמון דרצופים הגרעינים דבוקים זה בזה׳

אם אדם חטא בהמה מה חטאה. מאמר זה אתיא כמאמר רס' בראשית רמז מ"ח ע"פ מאדם ועד בהמה למלך וכו' שלא בדרשת אחרת שם דכלם חטאו וכמ"ש רמז ן' ע"פ כי השחית כל בשר׳

וקדם לפורענות בריאת אדם והדר בהמה עמ"ש בזל"ח ח"ב ס' בראשית פ"ח ובס' וירא שם פ"ן רשמתי בזה.

מן הבקר עד הערב. בזה יש תלתא שאות חדא דבכר דרשו וכי אפשר לדון מהבקר עד הערב שא אפי' שעה אחד כשו דן דכעשה שותף ב' למה לריך מן למעט הרי בקר הוא עד הצהרים ואח"כ מו' ואילך כי ינטו צללי ערב וזמן שחיטת ק"פ ותמיד של בין הערבים דנק' בין הערבים ועיין זוה"ק ס' שמות דכ"א ע"א וא"כ כשאומר מבקר עד ערב אם תפרש עד ולא עד בכלל הוא כמשמע עד שיהא ערב. ועוד הג' דבכל דוכתא אפי' מ' לבד מקצתית ואינו מן דוקא מיעוט דאפי' אות מ' לבדה הוא מיעוט של דהכא דהוא לפרש מזמן לזמן או ממקום למקום כמו ממזרח שמש ועד מבואו מוכרח המ' ולקמן רמז ס"א בפסוק וישת מן היין וישכר בלא מידה מאי דרוש דמן הוא מיעוט אדרבא דרשו בלא מידה מדכתיב היין בה' כדפירש בס' ב"א שם דמורה דשתה הרבה ועוו"ל בה' דהתם כדאמר שם דלא זכר מאדה"ר

דקלקל ביין ורומז מן היין ש נכשל האדם׳

ביבות הטהורים שהיו עמו בתיבה יש ב' פי' בס' ז"ר ד"ב ע"ד והב' בה לו דהוא על מה שעבר ולא על מה שעתיד להקריב ושאין שהז"ו ברמו כ"ח ע"ב ויאלת אז היינו מהאי יורה בן׳

ג' כשזייו מהן. עיין שבת דנ"ג לענין חמי טבריא ושלבים פ"ט וזי' ד"ב ע"ד וכ"ל דהלימ"אם שים בעירנו ובגלינאי ובייכא וביונא מהם הן הנה בחמים הבאים מאז הב' מקומות המורם מהם.

רמז נח משייע להאות דהמ"א בר כהנא חלון היינו לעיל רמז נ"ז ובמאמר ברכה קלקלי. עי"ל ס' בראשית רמז ט"ל:

מזורין בית ומזורין ביך וזוהי הברכה דמז' קב"ח בניך כשתלי זתים שביב לשלחנך אפי' שיהיו מרורים בזית המזונות מזכיהם הם יותר טוב מלהיות יתומים המלפים לשלחן ההרים אפי' שיהיו מתוקים׳

חם וכלב ועורב׳ לקמן רמז ס"א נקט חם וכלב לבד ולא נוין הב"א שם דהוא ברמז דהכא׳

רמז נט שורעי אוקה ולא למחה לאה שהיה סי' קללה והמתינו ע"ס דהו נשמי' ל' זה אינו שיה למה שהובא ברמז נ"ו דמשמע מהתם דלא נחזו כלל לורוע שזיה בדעתם דהוא קללה והמתינו לגשמים ולא שבשו בשין ולא עלתה בידם׳

וישרצו בארץ ולא בתיבה ופרו ורבו בארץ ולא בתיבה ואף ע"ג דלא אנטריך אחר דבתיבה נאסרו כדלעיל רמז נ"ו וג"ח די"ל דאחר שהתיר להם אם היו רוצים לשמש קודם כאתם או לצאת ולחזור לשם שהילך לטייל לזה בא הזוהרה דלא בתיבה דהתיבה מקום מיכן לזמן פורענות דאסור בת"ה:

א"ל והא רעיה דלא תמות. קשה דלעיל ס' בראשית רמז ז"ך איתא על שלא אכלה מעץ הדעת ואילו הכא בראה דהוא מברכתו של נח ושמא הברכה הועילה שיאריך ימים עד שתפול לאור והתקחדשית הוא על שלא אכלה וכענין לוי דאיטלע דאמרו הא והא גרמא ליה׳

והכל כשרין להקריב בהמה חיה ועוף וכו' הביטה וראה מ"ש בס' דבם לפי מע' ן' אות ז'.

רמז ס ולשלם כו שכר לרשעים תנו שכר לאוכר ויין ווה רמוז בסו"ס ואתחנן ולשלם לשונאיו על פניו להאבידו 'לא 'יאחר 'לשונאו ר"ת ני' יי"ן דבזה של פניו ישלם לו על פניו דייקא דבראין בפנים שלו כדאמרה מטרוניתא לר"א דחשדתו שהיא שותה יין הרבה והשיב לה חכמת אדם תאיר פניו ולכן נקט להאבידו בלי דקדא דנקט תנו שכר לאובד ויין וק"ל. ובמאמר בשבך בביתו במים אוכל ברכה עיין להרב ן' אורי ז"ל מה שפירש דרך ישר׳

רמז סא המריקים לכם כרשותם וא"ל ע"ל יקראוהו כאחד והכי איתא במד"ר

סה פל״ר וס׳ תולדות פס״ז ומדרש מגילת אסתר סוף פ״ו ׃

ז׳ שמות יש לו ליצה״ר ׃ רחש לבי לומר לפי מ״ש דאקדש עליו בכל יום מרבתיב רק רע כל היום הנה כוי׳ו ימי השבוע וביום שבת כל יום לפי בחינתו של היום היצה״ר מבקש להחטיאו והוא דיו״א שיהיה כמו הערל דהוא יום אחד לטייל ובאכול ולשתות . יו״ב דהוא יותר לעסוק בתורה והולך של חכמים יחכם היא שונא הדת וש כא חכמים בדרשת ואת משפטי תגעל נפשכם . יו״ג דהוא מצוה לטהר בטבילה אדרבה טמא ׃ יו״ד דהיא יום לגמול חסד ולבקר חולים ולנחם אבלים היא אבן לבו כחכן אכזר ׃ יו״ה דהוא שלא לדבר לה״ר היא דמדבר רע על חבירו . יום הששי דהוא לה כנת שבת לתקן בשר כלי ביקור חלב ואם יפול בעוף איזה ספק אינו מראה לחכם וה׳ן למו מכשול באבילתו הוא וכ״ב ובכלל בירות ירקות בלתי בדיקה קרבי דגים טמאי׳ מערב בשר בנבינה בכלי החבשיל ובירצא ומכוין לכבוד שבת ׃ יום שבת לפוני הולך ומתחבא במקים שאין רואין אותו לשחות יין ולזנת ת שחם יינם ולפעמי׳ טיטון ולגנוע בזנות הכל בהחבא כי אין יש׳ רות זו אוי לו להלבבי דמתגיותו ואוי לו לנפשו של החוטא הש ברחמיו יקרב זמנו כי יבא יומו לשוחטו ולהציל לעמו יש״ל מהיצה״ר אמן ועיין כף החיים סימן כ״ו בכחי׳ ימי השבוע יע״ש ועיין בתקונים תקון כ״ב דש״ו ע״א בשמות הללו של היצה״ר ׃

זרע וקציר יולדין וקוברין ׃ ומכאן למדו ההוא דמ״ק ד״ט הזרע ולא תחבר דשורשו בת ח מהבא . וכמאמר אחז לנ׳ שנה היו זורעים כו׳ דהברכה דבכל חדש היה יוצא פרי הוא ברכה אחרת ואינו ענין לזה ועיין זל״ח ח״ב בקהלת (דף קכ״ד רע״ב) ׃

דרוה להם אויר יפה כמין הפסח לעצ״ת וזה אנו רואים באקלימים ובשינוי משנה לשנה והכל לפי זכות הדור דיש מקומות דים שנים דהם בימי עולם ובשנים קדמוניות דהאויר בתוקף החורף ובתוקף הקיץ הם כמו מפסח לעצרת ובלתי חולאים ועל זה הכונה היא מש״ה השיבנו ה׳ אליך ונשובה חדש ימינו כקדם דיהיו כמו שנים ראשונים מבריאת העולם ויסיר ה׳ כל חולי ומחסדי ה׳ כרהלאן מזה דברית נחלק לאוירות דחי מקום על יושביו כיע״ש

מן הנחשים ומן החולדה שלא ינקרו את עיניו וזה החידוש באותו מעשה שהובא בספר החרידים והביאו בס׳ מד״ת ד״א ע״כ כא׳ דהיה אמו בזויה בעיניו דבפל לים והעורבים נקרו עיניו וזהו עין תלעג לאב ותבוז ליקהת אם יוקרוה ערבי נחל ויאכלוה בני נשר דהדרך הוא נחש וחולדה ואילו דאביו ואמו הנשר והעורבים דעורבא כעי בני כדאיתא בכתובות דמ״ט וכנשר יעיר קינו על גוזליו ירחף דלפי הרחמנות ואהבת האב והאם עם הבנים נותה קורה בכיבוד או״א ולכן לא הנחש והחולדה נקרו עינו כ״א העורב והנשר דהם מפורסמים ברחמנות על בניהם ודוק ׃

רדיה לא תירה והמתי חורה בימי שלמה של׳ כי הוא רודה בכל עבר הנהר וקבונה כזה דבכלל הוא מה שהיה מעשה נורא דרכב שלמה על הנשר הגדול כאומרם ז״ל ועיין ב״ר פל״ר ובמדב״ר פי״א ובמד׳ קהלת ע״פ וגדלתי והוספתי

ד״ל לעי באוריתא בחזיא ש טיס דטבריא . בר׳ דס״ל במ״ד במ״ק דט״ז חכמות בחוץ תרונה בירוכות תתן קולה ולא במ״ד מה ירך בסתר אף הי״ל בית שם והזלון נוטה לרחוב ובא לומר דלגבי ר״ל היה מקום דמרחיב לבו לת״ת וסמוך לים בינהת דמסבא שמעתתא ובל לעומת זה הגי בשי בתגו הודאה על יב חתם וזהו מה שלמדונו דברית נחלק לאוירות ׃

לית את סבר ת״ל דהנא גלי מן אתראי ׃ וזה פירשו גבי יוסף הגלך ונבקשהו מסוף העולם ועיין בס׳ ראש דוד ובס׳ תה״ל ח״א בד״וג לשבת זכיר במאמר ז״ל לגבי עו״מ דיתבי אדוכתייהו יע״ש ועי״ל רמז ס״ב ע״פ על כן קרא שמה בבל

לפי שעבר על הציווי לפיכך נתבזה ׃ והיינו דלפי הדין דמי שובה בשירה הוא לבדו ואחר זמן רוצין למנות אחר בלוה אינן יכולין דהו״ל דמורידין אותו ואיבא בזה דמעלין בק״ש ול״מ במ״ש המבי״ט ח״ג והרב זרע אברהם ח״מ סי׳ כ״ה וגו״ר יו״ד סי׳ ח׳ ורו״ח ח״מ סי׳ ז״ך (דמ״ג ע״ב) והבא עד עתה היה מדבר עם נח לבד ועכשיו צירף לבניו דהי״ל בבור גדול כי הוא לבדו וזה הוא מה שנתבזה שא דבת מזלו הוא דדורשין אותו לגנאי ודורשין אותו לשבח בבמה מילי וזו באחד מהם דבא רעהו לומר דאדרבא הי״ל בבוד בזה דבכל אדם מתקנא וב״מ מזה דלמאן דדריש לשבח יסבור דבנון דא אי אתרמי דבק״ק היה יעקב ש״ך או פרנס ונזכר הק״ק ואחר זמן רוצה למנות לבנו ראובן עמו דלא יוכל לסרב האב בפי סברא זו ולומר דמעלין בקדש רוכיתי יחידי דמלבד דבבל אדם מתקנא הנה אדרבא ישמח האב דמיוצאי חלציו עושין שירות שלו וזכה לבן דממלא מקום אבותיו ובאיגדרתא פולי על הרוב עושין כמו שעשה דוד לשלמה דהושיבו על כסאו בחייו במפורש בכתובים ועיין זל״ח ח״ב בס״ז פל״ה כזה קצת מזה העוד לנו שם בס׳ בראשית פ״ו .

מבול של יחידים מבול של אש עיין זלח ח״ב ס׳ וירא פמ״ט וס׳ בשלח פב״ב וס׳ נח פ״י ובשה״ש (דפ״ב ע״ג) .

יצב גבולות עמים למספר בנ״י עיין לס״ב אס׳ המאירה ס׳ בא הקדמה בפלאה והרב מה״ד ישלח דברו בספרו אהבת דוד דרוש י״ב ובספרו דבש לפי מע׳ ב׳ אות ב״ו וע״ע בספרו בסא רחמים פ״ט דמס׳ סופרים והיא דבאשר הם שיש הקדוש׳ והש״א או לוקחת הש״א מהקדו׳ השולט בישראל ואם עושים רש״מ או מיחדים היה ואדנות גי׳ ח׳ אותיות וכבו׳ ישראל תר״ג כנגד תר״ג יתר על מספר נבל׳ת עמי׳ס עם האותיות הם תרי״ג ג״כ ועי׳ הנדקה וע״י עסק התורה ועי׳ שמירת שבת ועי׳ ניצית יעלו ישראל לתרי״ג זהו תמלית דבריו של הרב חיד״א ז״ל ובזה יובן המאמר דלבם יעקב טלא בביאו לפני עשו והיינו להבניעו בזה מלבד שבוין בזה לומר עם לבן גרתי ותרי״ג מצות שמרתי

שמרתי ולכך אמרו בצדקה ואם לאו בחיים אוה"ע ונוטלים בירוע דמ"ו ונבר עמלק דים להם שליטה ואמרו נ"ב דהם היו שומרין שבת בהלכתו אין שום אומה ולשון שולטין בהם והוא מהאי טעמא וק"ל.

מה טעם העבד יוצא בשן ועין זמן הכא וירא וינד. עי"ל פ' משפטים רמז של"ט

קללו ברביעי. הלשון שכתב בזה הב"א דף ח"ל ע"ד מה שלא קלל לחם עצמו משום דאמרי' בב"ר דאין קללה במקום ברכה ע"כ אינו מיושב על אופנו מאחר דלפניו המאמר דקא מקשה ליליטיה לדידיה וקי' הא והא הואי ע"ש והו"ל למימר בר"ה ליטיה לדידיה הא והא הואי ובב"ר איתא משום דחם נברך נתברך וזו תשובה במי על מה שלא קלל תרוייהו אלא ה שו מש ם דאמרי' דכתב יורה דמביא ממקום אחר להבא והרי הב"ר על זה גופיה הוא דקאמר דלא קלל להחוטא בעצמו משום דכבר היה מבורך ולא שייך לקללו ותו דבב"ר יש עוד ב' סברות דר"ן אמר דכנען הגיד ועוד ד' רביעי שימשמשו ובאשר הובא הכה לקמן מזה ולמה הזכיר חד מנייהו לבד ועוד דהכא אחר זה מביא דכנען סרסו ואם עשה ליזנות אביו על זה ועוד ק' דוק דמביא מהב"ר מר' יהודה בבר הוא הכא את"ו סמוך ונראה ומה בא לחדש וצ"ע. אך דלפי הפס"ח דאין לקלל שנים ביום א' לא היה יכול לקלל שניהן אפי' לא היה מבורך ואף במוגה דהא והא הואי ולזה י"ל דלפי המעשים רעים שעשה היה יכול לקלל את האחד בו ביום ואת האחר למחורתו או אחר עבור קצת ימים.

רמז סב ועליו הכתוב אומר אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה ויתכן דטמון ברמז ר"ת אברהם דה' דהבונים ול' דלראש דהוא במקום שימושית ותחשוב שלאחריה והוא בכיון:

בארץ שנער זו בבל הבונה דכא לחדש דיש לה ב' שמות השיתות מהו בבל בלולה וכו' ואילו שנער שהיא מנוערת והוא מלא מצד אחד וריקם מצד אחר

מרור המבול עד דור הפלגה ש"מ שם עי"ל רמז מ"ב ע"פ ויולד נח דהוא במספר שמו של שם בן נח והם פתחו פיהם לומר ונעשה לנו ש"ם דשופן נפל בפומייהו ובמיעט שנות היו כפויי טובה שהצילם מהמבול ועיין לקמן בסוף סו: דשנות ש"מ הללו תקנו יעקב ובניו יע"ש. ובמאמר קרח תוכר ב' מים הוא עיין בארוכה בס' שמו אברהם בערך אור כשדים ובערך לידתו:

תפס בירו של נח והיה מטייל עמו ואמר הקב"ה וכו' עיין ז"ר ח"ש בזה יע"ש ונראה דאף ע"ג דבפי שמיא לא שייך זה עכ"ז להורות דנח היה צדיק תפסו בירו וכן מיושב בדאיתא בתנדב"א סז"ר פ' ד"ה מנצף ימנף ידיו של יהושע על שהיה צדיק והולו לירבעם חוטא תפסו בבגדו ואמ"ל חזור בך ונטייל בג"ע ולא תפסו בירו שלא לנגוע בירו ממש ולהפירוש שאמרו בבגדו דירבעם את"ש במו וק"ל:

ס' לך לך

לך אני פוטרך מכיבוד או"א. עמ"ש בני אברהם בר"ו בספרו שמו אברהם ערך כיבוד או"א באורך בזה

ישם ארפכשד עבר. קשה דלעיל רמז ס"א על פסוק ויהיו בני נח דלא הוו צדיקים ולא בכלל האומות וצ"ל דאגב האחרים מנה לאו נ"כ ובלא"ה ביחוס דור היו כלם צדיקים אלא דלגבי דור בלא חשיב כן י"ל כלו דלגבי אברהם הו"ל במ"ש ככה דדורשין לגנאי אילו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לכלום.

רמז סג ד' דברים מקרעים גז"ד של אדם צדקה צעקה שינוי השם שינוי מעשה וי"א אף שינוי מקום. עמ"ש בקונט' זל"ח ח"ב בז פת"ד ובקונ' לחיים בירוש' פ"ב דר"ה ה"ה ועמ"ש תנין זקנינו הרב עין יוסף בז דרוש ב'.

ויצא עושה אותך כהן גדול. עיין בס' שמו אברהם ערך כהונה כמה חקירות על זה בס"ה ב"נ.

רמז סד ה' אותיות נכפלו וכולן ל' גאולה עמ"ש הרב ס' קרנים וה"ר בחות"א בישעיה סי' כ"ד ובספרו מדב"ק מע' מ' אות מז והדבר פשוט דמה שמסר יעקב סוד זה לסרח בת אשר אחר שהי"ל יב שבטים ובניהם לא בחר ב"א בגבורתו מבבט דכתיב בית לעיר רודם אינו אלא משום דהיא בשרה הבשורה טובה מיוסף ושלם לה יעקב בזה שמסר לה סי' גאולה ולע"א דובתה במי לגלות על יוסף עצמו היכן היה טמון ובי יוסף בגי הוא מנתן סי' דפקוד יפקוד ועת שומ"ר הגיע דיתגלה כדי להוליכו באשר השביע.

ולא של יין נסך היו. לא תקשי מאי שנא מסוגייאות דעז בענין רובה בקיומו של איסור דהתם עכו"ם לפעולות אדם ובקו"ע ואילו הכא בשב ות"ת יקם שרים לדמתה ויחשו גליהם ובהדך כם בשני וליכא מעשה כ"ו כלל וגם בי הוא לעבות ק"ה שיתנוירו הגוים ויתפרסם בעולם יקרא דצדיקיא ועד היכן הגיע זכותם ובולי האי דמקדש שמו ברבים לא משגיחינן משום ליתא דרובה בקיומו של איסור.

רמז סה זה מהול וזה ערל וחס עליו עיין בס' אברהם את ידו בדרוש לשבת זכור בארוכה בזה.

יוסף קודם אחיו שהנהיג עצמו ברבנות עיין בקונט' לוח ארז ברכה פי"ח ופל"א וזלת ח"א ס' וישב דקל"ט ע"ב.

רמז סו אותו לוט טפל לו. מה שפי' הרב ב"א דף מ"ב ע"ב דלא ביוון לוט למצות ה' את"ש עם מה שפי' הרב אור החיים בפסוק באשר דבר אליו ה' דלא ביוון בעבור הברכות כ"א לקיים מצות ה' יע"ש והוא גם זה לעומת זה ות"ש במו מה שפי' הב"ז שם במאמר ואברהם ז' ע"ה דבם היתי זקן ובבר נשב במצות ה' יע"ש אלא דלא אשכחן דנצטוה לוט מאת ה' כדי לתת לו דופי שלא ביוון למצות ה' ושמא הבינה דכיון דבחר הקב"ה בארץ ויציאת אברהם ממקום טומאה הי"ל

הי"ל לילט לבחור בטוב דבק רצון ה' אך לא כיוון לזה כ"א לילך עם אברהם שהוא עשיר אם ירש ממונו דאין לו זרע כאותו זמן וכאומרם ז"ל דכתן עיניו בממון של אברהם וכמפורש לקמן רמז ע' ע"פ ויהי ריב בין רועי וכו' רמז ע"א וע"ו ע"פ וכן משק ביתי ·

רמז סז ויט אהלה אהלו כתיב ·עי' פ' כח רמז ס"א ע"פ כתיך יהנה ועיין זל"ח ח"א סז דע"נ ע"ב :

נירוש נחן לירחיו כעוהו אבל לעת"ל יזכור לעולם בריתו כרחה דבח לרמוז מ"ס כפ"ק דברכות ד"ה דנאמר ברית במלח ונאמר ברית ביסורין מה מלח ממתק הבשר אף יסורין ממרקין עונותיו וזה הוא דלעת"ל יזכור לעולם בריתו הברית שנאמר ביסורין והיינו כדאיתא במ"ר ס' אמר פל"ב דהצדיקים בע"ע רואין לרשעים בגיהנם כשהם שמחה ונותנים שבח והודאה להקב"ה על הסורין שבאו עליהם בעוה"ז ע"כ והיינו לעת"ל דקאמר דהוא בע"ע כמו שהבין הרב"א דמ"כ רע"ד .

ולא מצינו אשה יפה כמותך · חלילה דאברהם הסתכל בה דבק שמע מיהודי אדם נהרים ואם כרור שהיו מתאים על שרה דלא ראו יוגמה כיופיה וכענין דלקמן דהביקה כל ארץ מצרים וכפי' הכ"א דג"ס ע"ה יע"ש ואפי' המסתכל ונופה איך יוכל לראות את כלם ובפרט ארם הכא מתים ובזוט ולקמן מזה מכיא דאברהם ברית לא הסתכל וזה אמת מלך עצמו לכל הדברים ובדלהלן נסו"ק זו בכ"א דפ"ב ע"ד כמאמר ומלא עצמו מהול .

עד מאד מגעת עד איקונין של חוה כרם הכא היא מאד וזה ירמיז הכתוב בס' חיי שרה ויכנס ילחק דהי"ל כחמה במקנת דנקוט מיהא פלגא דהיתה רבקה אחורי רמז אחרי סמוך דאמו היא מאד ורבקה עד מאד :

מתעלה והולכת וכו' ולקחום עמים רבים · ויתכן דוה כוכתו ית' לומר ליעקב אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך ולא עי' גוים וזה שאנכי אעלך היא גם עלה רבוי עליה לך מעלה עג"מ היות על ידי ולא עי' גוים שיביאו אותך ודוק .

רמז חיי"ם הנסיון הנ' לך לך . זה סותר למאמר דרמז נ"ס דלך לך נסיון א' ובכל' הוא האחרון ועיין בס' שמו אברהם בערך נסיונות בכמה אותיות אשר שם ·

עמד אברהם והיה מתפלל רבון העולמים לא ככח ידי עשיתי את ככה ימינך שאתה מנן לי בעוה"ז ובעוה"כ · בכוונה נקט רבון העולמי' ול"א רבש"ע כדי לתת שבח והודאה על מאמריו בעוה"ז ובעוה"כ ועיין בס' נאה להודות הנר"מ להר"ב נח"ל ז"ל במזמור ק"ט בכונת אמירת רבון העולמים ודוק .

רמז סט על ז' דברים נגעים באים · עיין בזוה"ק ס' כלק דר"ס ע"ב דעל י"א מילין נגעים אתיין ועיין בקונט' זל"ח ח"ב ס' עקרה פטו"ב ועיני ב"ח בערכין דטז ע"א .

כל מה שכתוב באברהם כתוב בבניו · הגלתי דהם עשרה עשרה בשקל הקדש ובא מספר זה בכיוון לסימנא טבא כי היו"ד נסיונות ש"א מגן ומנה לבניו והם העמודים המקיימים את ישר' בעוה"ז ובעוה"כ ועי"ל רמז ע"ב במלכים א' ואחרונים ורמז ע"ג ויחלק עליהם לילה .

וכ"ב למה שהיתה אומרת לו אשת איש אני ולא היה פורש קשה דהא באמרה פנויה אני ושוב השת איש אני מי נאמנת אם לא שנתנה אמתלא לדבריה . כדי לומר דוה בעלי על אברהם ועוד דהו"ל שנים אומרים דפנויה היא אברהם ושרה ושוב היא לבדה אומרת דהיא אשת איש איך מפיה אנו חיים ומה גם דכתב לה שטר כתובתה כדלעיל רמז ס"ח ואיך יקבל שלא מדעת הכלה ולא עשתה מחאה שרה ושתקה כראות כתובה מאיש זר לאשת איש והתשובה לזה דהאשמה של פרעה היא אה"ן דלא היה לו שום כמה שלא שלחה לבית בעלה אם לא יקנו המתנה אך דלא היה פורש ממנה זה עון פלילי דהי"ל לחוש לדבריה ולעשות הפרשה ממנה עד שיתברר לאור הבקר אם לשולחה או לעכבה ועיין בס' שמו אברהם ערך שרביטו ס"מ דרכ"ג ע"ב .

כי פליני בהבאה דרביתהו מ"ס כיון דלדודיה לא קא מכער ליה מאי נפקא ליה מינה ומ"ס אתי לאטרודי . קשה לכ' הסברות מאחר דקי"ל דאפי' לפרות יותר מבדי דמיה פירס את אשתו דאשתו כגופו דמיא ובכמה מילי אתמר דאשתו כגופו ועיין בס' שמע אברהם סי' י"ב ומאי שנא הכא דמ"ס דלדודיה לא קא מנער מאי נפק"ל מינה הרי לנער כאשה לנער דודיה וכן למ"ס שמא יתקוטט הרי תפוק ליה משום דאשתו כגופו ולמאי הוצרך שמא יתקוטט ושמא כיון דקי"ל טלטולא דגברא קשה מדאתא כדאיתא גרושה דהיא כדחית מבניו א"כ אם יש לו נחת רוח לאיש האורח בבית בעה"ב זה ואם ילך למקום אחר ולטער טובא וטלטלי קשה הרי אין לאשתו לצער כמוהו ולכך נגד טלטול דודים ובערו שיש טפי ממה שמכין לאשתו והכף הדמיון דאשתו כגופו היינו דהא מיהא חייך קודמין לחיי אשתך ואינו ממש גופו להשיותו בהבאה דודים עם טלטולא דגברא דאית ביה יתירה עליה ודוק ·

א"ר אלעזר לעולם יקדים אדם תפלה לצרה דאלמלא לא הקדים אברהם אבינו תפלה בין בית אל ובין העי לא נשתיירו והיינו ברמז ס"ז שלא דהקושיא מבוארת דהיכי יליף מאברהם לומר לעולם מאחר דהיה נבית לה' וראה שנרה שעתידה לבא וכמו תפלות משה לצרת המן לא כן שאר עלמא מהיכן ידעי להכיר הבאה כדי להקדים וי"ל דלכונה זו הוא מאי דתקנו בתפלות לעשות פרטים על מיני צרות דבזה יקיים דיקדים אדם תפלה לצרה כמו שתקנו והבריאים מעמך ישר' תתמיד בריאותם שלא יחלו ותעצור המגפה והמשחית והחרב והרעב וכו' ומסודר בתפלת י"ח ובוה"ר של התפלי' בהום וכמו כן בתחינת התפליך וכמנחה יוה"כ בעקידה וכו' כמה סידורי תפלות כמה וכמה דברים ואפ"ל הוכה דאירע במקום אחר וכמו כרבק

דיש

דיש סי׳ בחזירים וכדומה או דמזליה חזו או שרואה שיש ספק דאז יקדים תפלה לגזרה שלא תבא ואם בא ח״ו יועיל תפלתו שינצל ממנה ואכתי יש לשאול דאברהם בנה מזבח והתפלל אך תפלה לחודה יעשה מחצה ולא כולה וי״ל דעתה דאין לנו מזבח מלבד דקריאת הקרבנות הו״ל כמקריב איכא עוד דברים בתפלה זכותו של אברהם ויצחק ויעקב ובפרט ביום המילה דהוא כבונה מזבח ועיין להר״ב אות אמת דנ״ט ע״א שהביא מהמד״ר דלא בנה מזבח כ״א לבשורת ארץ ישראל יע״ש .

רמז ע וגם ללוט ההולך את אברם היה צאן ובקר ואהלים · יש לפרש כמו דעל היות לוט עם אברהם אחז בדרכו דרך בעלי דעה יטע כרם דהיינו אומנות ואח״כ יבנה ואח״כ ישא אשה וזהו ההולך את אברהם בעצתו דהי״ל תחילה צאן ובקר ושוב אהלים תרתי דהיינו בית לדור ואהל האשה וידעת כי שלום אהלך שובו לכם לאהליכם באהל שרה ואהל רחל ואהל לאה וכיוצא ופרעו הם רעה דמלבד שלא נתנו לחם כלל נתנו נשים וזמרי כיון להשיאה כמ״ש למשה ונמנא על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים דהוא מזונות תחילה ושוב לישא אשה והם הקדימו לתת נשים ולא פרנסה כדרך הטפשים הפך ממה שלמדו מאברהם ושהיה בהתר וגא באיסור וכ״י צופה ומביט ע״ס כל הדורות דמלוט יוצא תקלה שיכשלו ישראל בבנות מואב דהיתה היותר בגלוי יכשל הוא בבנותיו ונושא משך הזרע .

הבדל אין כתיב כאן אלא הפרד בשם שהפרידה זה הוא לשלם ללוט ורועיו שקראוהו לאברהם פרדה כדלעיל מזה דהוא פרדה עקרה שאינו מוליד לעומת זה בא אברהם לו׳ לו אדרבא לך נאה שם זה דפרדה במה שלא תתערב עם זרע״י ולשון נופל על הלשון .

באיניש דבריר פורנא דאמיה . היינו לפי התקנה קדומה לא עתה וכאשר ביארתי בספה״ק חיים ושלום ח״ב סי׳ כ״ט והכא יתפרש אפי׳ לזה״ז דכמו שהוא טעות לשאול עתה בתיבת אמו כן טעה לוט לבחור בכר הירדן ולהפרד מאברהם דהוא חלק הטוב והישר וי ליה ללוט דחסריה .

וישר״י דכתיב ויאהל עד סדום ואנשי סדום רעים וחטאים · עיין להב״א לעיל מזה דמ״ג סע״ר דהביא זה דיומא פ׳ א״ל הממונה וכתב דהוי דוחק דכמה פעמים מזכיר רשעים ואינו מספר בגנותם ופי׳ הסמיכות למה שנתחבר לוט עמהם וא״ד ולא זכיתי להבין דבריו דלא אמרו רז״ל דבכל דוכתא מזכיר גנותם אלא דילמוד האדם מהתורה כדי ללמד דבר א׳ הוא במקום א׳ מלמדנו וכשיהיה בב׳ מקומות שוש״ים הלכו לתאי אנטריבא ומוכרחים לו׳ הגריבא ופשוט ול׳ מנא הא מלתא מכריו ואומר דהכן מקומו ללמדנו ואינו בהוה בתנ״ך .

רמז עא מה עפר הארץ וכו׳ עיין בס׳ שמו אברהם מ״ש במאמר זה ובנאמר שיהיו מכסין הערלה והם כעפר ועיין בסו״ס בני ואורס בקונ׳ אות הברית · ובמאמר שאין ישראל

עושין מילה עד שאתה רואה אותה בעיניך עיין בפ״ת חיים מע׳ א׳ אות ע״ה העינים בזה ובזל״ח ח״ב ס׳ אמר פל״א · ובענין בשא איהו עיין בזוה״ק ס״ז דכ״ג ע״א .

רמז עב מעשה בר״א ן׳ הורקנוס וכו׳ ריח פיו של ר״א קשה עיין בקונט׳ פר אחד פ״א מ״ש בס״ד ודוק .

כ״שם שפרה כד׳ מלכיות כך חיתם כד׳ מלכיות עיין בס׳ שמו אברהם ערך מלחמת המלכי כיון שירד מלך סדום ונוצל התחילו מאמינים לשעבר ודברי הרמב״ן בזה דשראה אברהם את עצמו לבור שהיה סדום ואז עלה בראיית אברהם הוא ישוב נכון לחקירתו וה״ד הב״א דמ״ה רע״ב שא דהמאמר דסיף רמז ע״ג מקשקש הוא מודה במקצת ועיין בס׳ שמו אברהם ערך אור כשדים אות יוד ·

ואת כל אוכלם שו הכותבות · נראה דבא הרמז איך יבלא אותם אברהם לפי מ״ש לעיל רמז ס״ט באברהם ושרה עצמן מה תמרה כל העולה ואינו משמר גופל כך מי שבא להזדווג בישראל יע״ש וכדי לתת סימנא טבא ביד אברהם לקחו כל התמרים כדי שיתגבר אברהם דסופן ליפול בידו כמו ענין פרעה עם שרה שהביאו ראיה מהתמר ויותר פשוט דהיו התמרים דבר חשוב ועל דרך שאמרו כענין המים של א״י שהיו המלכים באים כדי לשתות מים כן בתמרים ומוכח כן ממ״ש לקמן רמז ע״ד דמשלחים כותבות וז״ו דומיא דמשלחים דורנות ואינו אגרות והיינו כדאמרינן תמרים בבבל ולא עסקי באורייתא ·

רמז עג הלך ונמלך בג׳ אוהביו · הדבר תמוה דבמקום א׳ כלבר קורא תלמידיו לעיל במלחמת המלכים ובאז דוכתי אוהביו ושמא היו תלמידיו בתחילה ושוב פרשו מה״ת ולא היו בגדר תלמידים ועל החקירה על מה כרוך עלה דעמדו החזקוני והרב אבא והיפ״ת והגוה״ק עיין מ״ש הרב אבק סופרים ס״ז נועם שיח בזה ובס׳ שמו אברהם ערך מילה באות וו ועוד שם בכמה אותיות ·

משמועה רעה לא ירא זה אברהם · מה שהקשה הב״א דף מ״ה ע״ב דלא יעמוד במקום סכנה דשמא אין עושין לו נס ואי׳ דמנכין לו מזכיותיו ולא נמר את דבריו דהא מיהא מנכין לו מזכותיו דהיו כאברהם לא איכפת ליה בזה על ניכוי זכיותיו ונכון לבו לסמוך על הנס כמ״ש הרב יערות דבש ז״ל ועיין בס׳ שמו אברהם ערך שכר טוב :

ע״ז מכה לפניה · קשה דאיך בישמעאל דנו כאשר הוא שם כיון דהיה עתיד לעבוד ע״ז וכבר התחיל בשיתני טומאה ושמא לגבי ישמעאל אע״ג דאבא לא מזכה ברא בעוה״ב אהניא ליה להצטרף זכותיה דאברהם עם כאשר הוא שם שלא יהיה מכה מלפניה ·

בזה שהוא הולך מביתו לביה״כ מדכתיב שמור רגלך כאשר תלך אל בית האלהים שלא יהיו מטונפות · עיין ב״א דמ״ה סע״ר ועיין בשם ח כחסיד א׳ שהי״ל מנעלים מיוחדים לבית הכנסת ובעיקר דתני וע״א נוקרים שלא להכנס בתוך ביהכ״נ

כוכב״ג במעלים והוא כוכב״ג מפואר הרבה בציור וציור ועל חוף הים דמרחיב לבו של אדם ובנוי ע״ג מרקחות מאבני גזית וברזלים בקומה כשנבה שאיש יכונה עד עולם סלה ·

רמז עד מלך שלם שנולד מהול והוא ר״ת ש״ם שנולד מהול בדיק בשמיה לסימנא טבא וכן שלם ר״ת שינה לעולם מהול

כל יין שבתורה עושה רושם ומה שפסק׳ הכ״א דמ״ו ע״א מוכא לו יין וישת ותי׳ שהיה מג״ע והיינו בכלל הת״ס הטעמים השלשלת ופסק כדי לרמוז זה פסק מכל יין שבתורה שנשתלשל מג״ע שא דאילנא דמשפיכא הוא אמוגא דיין זה עשה יותר רושם מכל יינות שבתורה דברך את יעקב בעקיפין וגרם בכיה לעשו וזה אורך הגלות וכמה שמדות וחורבנות ועידן עקתין שבלו ישראל בגלות החל ומי זוטר כל כי האי כי מה חלבנו החר זה הלער ולגבי גלות האחרון הרי ושעבדום ועינו אותם דמצרים כלא חשיב ופשוט הט ברחמיו וימהר פורקניה ויקרב משיחיה אמן ·

ג׳ קניינים הם ואית דאמר ה׳ קניינים הם עיין ספרי חיים ס׳ האזינו פסקא ש״ט ולוח ארז בסא״ז פ״ט ·

חנני אלהים וכי יש לי כל בזכות ויתן לו מעשר מכל · הנוסח שאמר יעקב לעשו הוא האי קרא כי חנני אלהים וכי יש לי כל ובזכותו דאלה לו תק״ן בהמות ממעשר בהמה ובדי להגדילו דאדרבא יעשיר איש כי ירבה כבוד ביתו על ידי המעשר וכי עשו הוא הבכור לכן אמר לו דמה שהעשרתי הוא מהמעשר ולכך אני מפריש מעשר ושולח לך ועמ״ש בקונ׳ פר אחד פל״ז כמה שהרהרו על יעקב איך עשה כזאת. ·

רמז עה הפרים שבטו של לוי אחד מיו״ד ה״ל להפריש וכו׳ עיין בקונטרים ובחרת בחיים ס׳ ויגש והבי הגהל פנ״ח.

רמז עו ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו וכתב הב״ז רמ״ו ע״ד וכשהקב״ה מסתכל בכסא הכבוד נזכר ממאמרו זו שהוא כנגד כל המצות ע״כ ולפיכך בקטן קרא ורואים אותו וזכרתם למען תזכרו דאתם ראו רכפם דהקב״ה רואה בזה בכסא הכבוד וזכרתם כשם דהקב״ה נזכר ממנום ולכן בא ראיה של מטה כנגד ראיה של מעלה וזכירה של מטה כנגד זכירה של מעלה ובכלל דהוא כנגד כל המצות והיינו וזכרתם את כל מצות ה׳ ·

הראה הקב״ה לאברהם בין הבתרים ד׳ מלכיות ועיין לקמן רמז ע״ז ע״פ אימה חשכה גדולה נופלת עליו ועיין ספרי חיים ס׳ האזינו פסקא ש״ג וש״ך וסכ״ה ובביאורי על מדרש תהלים ולעיל ס׳ בראשית רמז כ״ב. ולקמן בזכרים רמז תקע״ח

ואני הביכם אתם אחי וכו׳ מאמר זה איננו שום למאמר מד׳ חוית לא וז משם עד שקראם אחותי אמי וכו׳. וממאמר זה דאינו מבקש את י״ג מדות יש סמך למה שנהגו דבש׳ ו׳ ויחדם ותשלום השנה אומרים זה המז׳ למנוחת אמת כי מה ה״ז גרו מעמך ב״א שו ק״א מדות

וכיון דהשלים שו המדות הוא מזומן לחיי העוה״ב דהכל בכלל בהו והשתא תקשי דאינו כמ״ש בגמ׳ בא דוד והעמידן על י״א דאין אנו צריכין לדוד מאחר דבא הקב״ה והעמידן על י״א ושמא הקב״ה השלים גם דוד בענין הדברים דעשה משה מדעתו והסכים הקב״ה עמו הכי נמי דכוותא בהני דדוד

לעולם ישמור אדם בלבו שלא יבא אפילו לידי חטא הקל · עמ״ש הרב ר״ת בפ״ד משער היראה ·

רמז עז שמא יעמדו ויהרגו את בניו עמד וינא משם · א״ב דכשם שהצילו מהאש היה מצילו מחרב חשש דהאש היה הצלה מהי״ת אך בבעל בחירה מי יודע ובשנס אין סומכין עה״נ דלאו כל שעתא מתרחיש ניסא ומה גם דאעיקרא אפי׳ באור כשדים הוא היה מתגרה בהם והיה בקוםי הצלתו כמ״ש השל״ה דלכך לא נכתב בפירוש בתורה מעשה אור כשדים לכן ברח משם וכמו שעשה משה דאע״ג דאירע לו נס ויברח משה מפני פרעה · שא דהמז׳ דמלך אברהם ע״ה שנה ל״ה בחיי אביו ומ׳ שנה אחרי מות אביו והז״ר ד״ד ע״א פשיט״ל דהמז׳ ברור עיין סדר הדורות ד״נ ע״ג ועיין ב״ח ר״ס חיי שרה דס״ה ע״א ודוק . ובמאמר מה ראתה אסתר לפי מ״ש דהיתה בת ע״ה את״ג דלא די זכות שרה אלא נצטרף זכות אברהם זקנה דמלך ע״ה שנים וזכתה נמי להיות מולכת בת ע״ה שנים כמנין הדס״ה ע״ה שנים כנגד שנים .

ז׳ דברי מופת נעשו בעולם שלא נבראו כמותן והא דלא חשיב פי הארץ כבלועי קרח פי האתון ואופני הבאת המכות כגון הצפרדעים וכיוצא דמאי דחשיב הכא הוא דנעשו הפך ממה שהיה בבריאת העולם ונשתנה מסדר מעשה בראשית ואילו פי הארץ מחמת הרעשים יש מקומות שנפתחים ולכל בע״ח יש להם דיבור אלא שאין אנו מבינים ועשה הקב״ה שיבין בלעם כמו בח שדיבר עם החול ועם הערוב וכיוצא ונתן כח וגבורה בצפרדעי׳ לחטט אבנים ולוחות ולעשות נקבים לעלות עליהם כי העכברים והנמלים יעשו בעולם דוגמתן :

לפיכך חייב אדם להודות על עטישותיו תהלת אור ועתה נוהגין לומר לישועתך קויתי ה׳ והרואים אומרים חיים טובים והוא משיב יוסיפו לך שנות חיים אפי׳ בהיותן בביתם לא בשוק והמדקדק יתן דעתו בשוק יותר ועיין ז״ר ר״ד ע״א ועיין בס׳ יש״ש בב״ק פ״ח וה״ר בבא״ע סוס״י ר״ל ועיין פר אחד פנ״ב .

ואף דניאל לא נענה אלא בזכות אברהם . נראה דהכונה דזכות הגדול והראשון שהיה באברהם היינו שמסר עצמו על ק״ה והרי בדניאל מנה׳ לא נופל ממנו אפי׳ בעבור מאכלות אסורות ותפלה דקיל לגבי ע״ז והושלך לבור אריותא ואפ״ה לא תלה בזכות עצמו ולא נענה אלא בזכות אברהם דבר הוכן בהלעיך אברהם לא השיג אחר דוגמתו דזכותיה שיש טובא .

ידוע שאני מפורן תדע שאני מבניסן · עמ״ש הגאון מו׳ ז״ל בס׳ מע״ל ח״א בדרוש לשה״ג

אחר

אחר אין כתיב כאן של אחרי . על רמז ע"ו דכפלוגתא אתמר והכא פשיט ליה כחד וכמאמר כשירדו ישרל למצרים נולד איוב וכשעלו מת עיין בב"ב רי"ד סברות רבות איוב באיזה זמן היה וכש"ר פנ"א ועיין זל"ח ח"ב ס' וירא פנ"ט ומשה"ק הרב"א דמ"ט ע"א מושבתי בש' ותירץ דלא הוסיף כלים והלואי יחזור כמו שהיה יע"ש כ"ל רמ"ש ות"ל מצות שגרתי היינו מה שהיה מורגל בבית אביו והאהלים ג"כ • ובמאמר של יהמר לו לך בשלום עיין עיני כל חי בברכות דס"ד .

כל זמן שבניך יהיו עסוקין בשתים עיין ראה חיים ח"ב ס' וילך .

רמז עח ז' אבות כורתי ברית עין בספר שמו אברהם מע' ק' ע"ך קרבנות אות יא .

עני במה יקרא שמו לפניך על שם כנו דקרא בתורה עמ"ש בקונט' לוח ארז בסז"ר פ"ח •

הרן כוליד לשם עיין בס' רעת זקנים ס' וישב גבי ער ואונן •

אף אבימלך נתן לבתו לשפחה בנות מלכים ביקרותיך והיינו כדלקמן ס' שמות רמז קס"ו ואני אתן את שכרך לא דין לצדיקים שמחזירין להן אבדתן של דנותנים להם שכר ע"כ ודוגמא גבי שרה אחת היא לאמה והוו קרתי גבירתה כי קודם שפחה .

רמז עט הוליכה לה למרחץ היינו להורות לעולם שלא יצאת לחירות ועדיין היא שפחה דהולכת כליה לבית המרחץ אפילו בתלמיד חייבין לעבד לו והסברא זו נודקת יותר מהאחרות דכל הקפידה של שרה הלא היא ותקל גבירתה בעיניה ונעשית היא כמו הגברה כמוני כמוך ולהוציא טעות זה לא יש חופן כ"א להראות שעדיין היא שפחה כמו שהיתה •

רמז פ מלא אברהם וקרא לשם כ"ב ומל ביוה"כ בחצי היום עיין שמו אברהם ערך מילה אות ג' והות מ' ועוד שם אות כ"ד ליוה"כ ועתה בשחל מילה ביוה"כ לפי שארוכית סדר העבודה הנה בא בחצי היום לאחריו מכוון לעקות שנימול אברהם בעצם היום היה ותעורר זכותו וכדאיתא מקרא כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאותיכם לפני ה' תטהרו דרואה שתים דם מילה של אברהם דהוא עליכם בעבורכם ואתכם ראתם נגלין ביום הזה וכא כר"ת 'הזה 'יכפר 'לטהר 'מכל מיל'ה מוה ומות •

אורין אותה אחת אחת וזה רמז אסוף אסיפס הכפל להורות דכמו שהיה אסוף לטובה הוא אסיפס לרעה מן הקלה של הקלה • וכמאמר לכל זמן ועת לכל חפץ עמ"ש הרב שמנה לחמו ח"ב פ"א דמילה •

רמז פא מכאן אתה למד מקריב מנחתו ונסכו ע"ג המזבח מכאן אמרו שחייב לעשות , תלאן מכאן למכאן דברקי יחדיו והא כהא תליא עיין בשה"ק נשב"ח ח"א קיו"ד סי' ס"ב מ"ש בעור של שדו :

ממקים שהוא ניכר אם זכר אם נקבה וכן הוא לקמן רמז פ"ב והרגים הרב"א הכא דנ"א ע"ב מוקן ושדים וקו' בנ' דיכים א' לילדים ב' דאינה הבית נמורה בכולם ב' דמקום שהוא ניכר הבונה הוא כאחד מד' עירלות ולא מקים שאין לו ערלה יע"ש ובדור הזה דהתחילו לגלח זקנם קנא מילת הגם אין הכר בין זכר לנקבה לנביהו רח"ל ולפי המאמר שאז"ו נגולה מילה ופי' הב"א שם דנ"א ע"ב דעינם מצות שבגופו אינו מלול ומנן מצוה אזרת הזין זכות הולא בזה יע"ש דן מינה דעינם גילוח הול כעינם מילה וזה מביאו לעונש כנס הברית דעיסתו בעבור כך •

כל המתמים עלמו שעה עומדת לו שנאמר התהלך לפני והיה תמים והיית לאב המון גיים ,לכאורה קשה דבאברהם ביו לצלות הגדולה לא היה תלפה להיות מקיים תמים תהיה כי בלא"ה כהבטחת לך לך א"ל ואעשך לגוי גדול ואגדלה שמך ונברכו בך כל משפחות האדמה ושאר הבונה בהיותך הולך לא"י ושם תוכל לקיים תמים תהיה עם ה"א ומזה תזכה לעלות לגדולה ומיקנים אתבונן ובעינינו דאינו דהדור דור ושופטיו ומנהיגיו בשבלים לעשות מינוי היו ממנין למי שהולך בתמימו' ומי שהיה לו פקחות ועורמנות לא זכה להתמנות אפי' שהיה ראוי יותר לא היו נותנין לב הממנין עליו והכל מאתו ית' דאפי' ריש גנורתא משמיא מוקמיה ליה .

את בריתי הפר לרבות בני קטורה עיין ברית אברהם מ"ש דהם לבדם ולא לזרעם . ונקט ברש' שלא כדעת הרמב"ם ועיין בש' ברב"י יו"ד סי' ר"ס ובספרו שיורי ברכה שם ועיין זר ד"ר ע"כ :

ואתה את בריתי תשמור ואיזו זו מלית העימר עיין בם שמו אברהם ע' מילה אות כ"ח ועיין מה שהזקירו בעלי מוסר להיות נדור מהעבירה בימי העימר הרחק מן הכיעור ומהדומה לו טפי מתזר ומים שלא יהיה ספק מגנם הברית והם ימי דין כי בנפשו דיבר ובכלל ברית הלשון שלא לדבר לה"ר דהוא זמן דמתו תלמידי רע"ק כנודע ואת"ש דרשה זו דהכא דטמון ברמז ואתה את בריתי תשמור זו מלות העומר ומן הראוי להוקר בברית המעור וברית הלשון בימים הלא וכוהו יותר תשזר ימות השנה

כדי שקורא לאברהם אברם עובר בעשה עיין למוה"ר מראה עינים בברכות ד"ג ולהרב בנו בש' נח"ל שם בבריכות ובס' שמו אברהם ערך שמו הטוב דרך ארוכה בזה .

רמז פב ר' יודן אמר חמשה אם מקבלין בניך וכו' עמ"ש הרב יושב אהלים במאמר זה בכמה אופנים ועיין שמו אברהם ערך מילה אות ל"ט וך' •

ישקנה רחמים עליו להמתין לו • ולא תקשי מהאומר על קן לפור יגיעו רחמיך דמשתקין אותו עיין להרמב"ם בפה"מ ולהרמב"ן שם ולהחינוך ס' כי תצא מצוה תקמ"ה ויאירו עיניך ועיין להגוה"ק פע"ה סי' ג' ולהמפרשים בירוש' פ"ה דברכות ה"ו .

לשעבר

דלשנאך היא נקוד בשם נקבה ובסוף עכשיו בזכר וברא"ש עיין בשה"ק בפ"ח מער' יוד אות א' מה שכתבתי מזה במאמר"כ שבראשכתבתי נר"ו ·

ט קמלא רוקי קריר הלואי קימתא לא תמנע מיני כך לו ישמעאל יחיה לפניך וזה בעצמו בקשת עם בני"ישמעאל ה' למה לנצח תזנחנו השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם הלואי יהיה כקדם ואין אנו נרוצים לתוספת מרובה כי דיינו שנעמוד בשלנו מה שהיה לנו משנים קדמוניות :

ס' וירא

לישמעאל · שם אחי כבר ולהרש זו את"ם דהיה כתוב הוא לשינתא דלא נברת הסוגם כ"א כזנותך ומעלך והיה כגלגל חמה דתלה שם המרגלית שהי"ל .

ד' דברים אוכל פירותיהם בעוה"ז ועיין תפלה אין מזמר זה פירי למזמור מימו ע"ש דמזכירין עונותיו דכבר ישמו קזוס' הוטב ובאזר הבית שם הב"ח ד"ן סע"ב .

סעד לבך פת לחם מה שהביא הנ"א מהרב כסף נבחר לחלק בין יחיד לרבים כיע"ש ובי מהאי קרא לבד היה דתמיה לית הרי כמה וכמה קראי איכא הכי דכו מספר וכנגד זה דכמה קראי לרבים דכתיב לב ולא לבב וכורתי דלכלהו אית בהו למדרש ואנחנו לא נדע ·

באש"ר · דבר"ת בא הרמז עם וו ומהר אשת כ'ר דכ'ר מכוון לדברי המאמר דברים ככתבם .

והראשון ראשון מסתלק וליכא בזה כל תמיה כההיא הנזם דנדמה לאברהם שאכלו הו"ל כמו מעולה כרמים ובלא"ה המלאכים אינן מצווין על מצות התורה · ומ"ש לעולם ירבה בעורתו עם ת"ח ולא עם ע"ה תיבת לעולם בא לו' אפי' בסעודת מצוה א"נ לעולם אפי' דאיכא ת"ח אחר הא מיהא אם יש ע"ה ירחיק עצמו מלישב אע"ג דאותי ת"ח סיבר דכיון דיש עמו ת"ח אין להקפיד כולי האי ועיין בקונט' לוח ארז ברכה פ"ב במא' הלוה וכמ"ש הבא הכתוב אומר ע"ש

לעולם יטול אדם רשות מרבו ואח"כ יעזה רצון ת"ח הבאים אוו וזה שייך גם במציאות דרב העיר יש לו דין רבו והת"ח מבקשים ממנו שישבים עמהם אם אין רצון הרב לא ישבים וכן באורח ת"ח לא יקבל אם אין רצון הרב שיקבלנו במוכח דלא הגיע זמנו לקבל וקודם יחיד אחר או מניחו לשמור אותו לתת לו אורח אחר לפי ערך הבעה"ב דיש בזה עולים ווורדים בו וכלם מתסבת דרך ארץ והלכות דעות ·

מנין שמהרבת ימיו · בונת מנין היינו מה"ת דבכתובים ידעינן רב"ו ומלא איים כן צדקה לחיים אך רצה להביא סמוכין מן התורה · ומ"ש שזה לתורה עיין בקונט' צדקה חיים במא' בא"ח צדקה אהלך בכמה אופנים . ומ"ש ומנין שהיא ממהרת להביא את ימות המשיח עיין בס' לחם הפנים וה"ד בקונט' על ההגדה ובקונטריס צדקה לחיים הקפדה בין קרובה למתקר יע"ש

ומ"ש היא מרומים ישכון עיין רא"ח ס' וארא ·

שבאת אורה מאחוריו . ולפי מאמר זה אינו זר ורחוק במאמר אבינ"ל שאמרו שהלך לאורה רזה היא ביום דפרנה בטיהרא והתם בלילה ומעוהד וקרוב לו השכל יותר ואינו צריך לפרש דהוא לי' אור לו ביון מהתמימות עמה ועיין בס' מת"ל ·

ותכחש שרה מכאן שהנשים פסולות לעדות ע"ל ס' בראשית גבי חוה ושרה גלגול חוה שבאה לתקנה .

דניין את הדין כלא דיבהו של אב . עיין באגדת בראשית פ"ל ובמ"ש בקונט' חלקם בחיים דרוש י"ט .

מאין יקיב לך במדברא · הזכיר הכא ד' פעמים וזה לא יכון עמ"ש במדרש ס' וזאת הברכה דאברהם כיטב ואילו במדבר ונ"ל דהן אמת דמקומו בישוב אך הו"ל פתחים הרבה ובכל פתח למדבר ומצד אחד היה שבא מן המדבר ויתבן לו' כמו דלכך אמרו עוד דהיית לערלים ואילו משה לנימולין כלו' א"ל דהיה לו לאברהם מן המדבר כמו הרי היכא תמיותי דאי בעית אימא בין בין ערלים למהולים .

ג' סימנים יש באומה זו ביישנים רחמנים וג"ח ובס' עקב רמז תת ז"ח הובא כמו מאמר זה ובא לציון ·

רמז פג שא בא וקיב להתפלל . הרב ב"א דנ"ה ע"ד פירש דהתפלה גדולה מן הקרבנות דאפי' על המזיד יועיל וגם בלי וידוי ותשובה והביא ראיה מאברהם וגם לאחר גז"ד דיועיל התפלה לבטל יע"ש וזה שכתב דתפלה יועיל בלי וידוי ותשובה צריכה רבה דתינח דהתפלה יועיל לתלות הגזרה רעה אם ישובו אך תפלה בלתי תשו' לגמרי מה יועיל לו ועיין בס' מעשה אברהם ובס' עתרת החיים בטעם המנהג שנוהגין להתודות קודם תפלת השחר באיזה בתי כנסיות יע"ש ונ"ל דיש הפרש בין החוטא דיתפלל בלתי תשובה לאחרים שהם צדיקים המתפללים על צרת החוטאים דהוא ענין אחר ·

מאי אהנו לן רבנן לדידהו קרו לדידהו תנו הוא מגלה פנים בתורה שלא כהלכה דכתיב אם לא בריתי והיינו לענין מסים דרבנן לא בטירותא דאינון נטורי קרתא אני חומה והמכבידים להטיל מס על תופשי התורה נק' מגלי פנים כתו' ועיין בסה"ק משא חיים מ"ש בס"ד העוד לנו בס' חה"ת

כאן יו"ד ובירוש' אפי' א' ומ"ש חד מינן כי סליק להתם בתרי מינן היינו דמתחכם יותר דאוירא דא"י מחכים אבל להיות לזכות מגן על הדור אפי' בא' צדיק כשיושב בירוש' יצטרף זכותו עם זכות המקום ויגן בעד עשרה צדיקים מח"ל ועיין זל"א ח"ב ס"ז פמ"ט ·

רמז פד מלמד שעשו את הבית עליהם א"נ אי בעית לקבלינהו קבלינהו בחלקך ועל זה אמר התנא יהי ביתך פתוח לרוחה ויהיו עניים בני ביתך בית ועד לחכמים ולא כמו סדום דטוענים על הצדיק עצמו דטענת מרובה בדיורים שיכא על בנין הבית מקורות ועצים ולזה בא הברכ' דיהי ביתך שלך לגמרי הבית והעצים והקרקע שהתחיל

שהתחיל בעבור אחי' ממנו התחיל הפורענו' כזה איכא כר' כונין א' כזכרים

כ' כמיני בעלי חיים ג' כהומה עצמה ד' ועל המדינות כו יאמר ועיין ס' בראשית רמז כ"ט והב"ח הבא בחלקו' תשית בין קטן וגדול מהומן לקטן וגדול בחשיבות יע"ש ועיין זל"ח ח"ב סדר בראשית פ"ח ובא לציון כשז פ"ן ·

עושר שמור לבעליו לרעתו עיין מדרש קהלת סי' ה' ועיני כ"ח בפסחים דקי"ט ע"א

ויש להבין דהדרשה לגבי לוט איגו כשגנון אחד עם קרח והמן ונבות ושבט ראובן וגם הדרשה לגבי איוב ושבט לוי אינו כהנהו קמאי דהזכיר ותו דרבנן דהכא מוכרח דסברי מרבן דשלמה מלך והדיוט ולא מלך והדיוט ומלך דאי ס"ל דחזר למלכותו אחר דהיה מלפה לשלחן אחרים למה ל"א זה שלמה דאין כסף נחשב וי"ל דלגבי המלכות והממשלה הנה העושר טפל דבכלל המלכות הוא העושר אע"ג דהשכ"ח השביח קרא לשלמה דוונדלהו בעושר .

עכשיו שאני הולך אצל אברהם · דויק לומר עכשיו דאע"ג דהיה לוט הולך עם אברהם זמן טובא הנה עכשיו הוא היסיף ביותר שאת בתורה ומצות ואני הייתי לאחור ולא לפנים דנגרעתי ממה שהייתי והוא מן הקצה אל הקצה ואיך אוכל להיות עמו ועיין ב"א דנ"ז ע"ב .

רמז פה מנת כוסם כתב הב"א דנ"ז ע"ג דהפשט ל' חלק כמו מנת חלקי

וכוסי הנה הכא דריש כוס לשתית יע"ש . וזה בעצמו פירש בני **אברהם** נר"ו לאיזך גיסא בקרא דמזמור כ"ג דאחר דכתיב ע"מ מנוחות על עוה"ב גם כי אלך בגיא צלמות לא אירע רע דפי' מהרש"א על הדרכים לנקינס ופ"ר בס' מנחת שיהו והכא לפי כיע"ש הנה כוון מ"ש כוסי רויה אך טוב וחסד דאך הוא מיעוט וכא לו' דוד כמ"ש לו הי"ת חיים את בעי לעוה"ב צפה ליסורין ועי"ז זוכה לעוה"ב וזה הוא הרמז כוסי דהוא חלקי מלא וגדוש בעוה"ב מכח דאך טוב וחסד דהוא מיעוט הטוב שלי בעוה"ז והחסד דהוא מידת החסד ויותר מיה"ד וירדפוני בני אדם כל ימי חיי כאשר ירדף משאול ואבשלום וכמה מלכים ועי"ז היא שעמדה לו רושבתי בבית ה' לאורך ימים דהוא לעולם שכולו ארוך ושבתי לבטח לאפוקי אותן רעולים ווורדים דכיהונים על חוט השערה אחר שעלו בג"ע בל לצורתו זה מה שבשה הכא דמיון כפיילי פוטירון לאחר המרחץ הנה נכון לפיגוס הרשע התחיל ממנו הפורענות מזה בענינו כבוס ששתה אחר המרחץ לפי' רש מה שיבא עליו מיסורין בעוה"ז מלבד אחריו מותו כפלי כפלים עד אין שיעור וכאומרם ז"ל זקד וכו' ·

מריח נפרית כפשו סולדת עליו למה שהוא יודעת שנדונת בו לעת"ל וכתב הב"א

דנ"ז ע"ג דמוליה חוי אפי' בפת הצדיק שבטוחה ממנו תרגים בו למה שהוא ראוי להדיון בו עכ"ל ויש להוסיף על דברים אלו דלו יהי דאינו שיין והיה בצדיק כרשע הרי בין ג"ע לגהינם הבותל דק ואם יש לצדיק בחוש השעה יבא לו ריח נודף מגפרית גהינם אפי' שלא יתדיין בו אלא דאכתו לא נדע דאה"נ דפטורין מהפלה וק"ש כמתים חפשי אך כל הנשמה תהלל יה ושם נותנין הודאות ומומרים כל חד לפום חילים ואי מגיע להם ריח רע איך יוכלו להלל לה' ולזמור אם לא דלדיק אזי' דתינו מגיע כלל ריח גופרית מגהינם למקום שיושבים הצדיקים בג"ע כדאמרינן יכוונין לפי שעה והיינו כטבילת כהן דינור דבגראה כיש בו ריח גופרית

ה' כרכים הללו הוא דס"ל דשוב נהפך לצער אחד שילא לוט משם ולס' דלא נהפך משיבת דמיעוט עונות בה כדלעיל רמז פ"ד גורס הכא ד' ועיין ב"א דנ"ז ע"ד .

רמז פו אין כל שבת ושבת שאין קורין בו בפרשתו של לוט ובב"א שנה ושנה

ולפי מ"ש הרמב"ם רפי"ג מהל' תפלה ויש מקומות שגומרין בג' שנים יתקיים הגירסא הנמצא דאיבא דב"ע לית שמיטה שאין קורין פעמים פרשת לוט ושבת אקרי שמיטה ·

רמז פז ונתפקדו בזכות מי בזכות אברהם לפי מ"ש הב"א דב"ח דע"ב דורע

סיבור אינו מוליד כמ"ש הטבעים יע"ש את"ש דאף מיני הבדלות עמד זכות אברהם דאברהם לא היה מוליד והוליד כן ללוט שלא היה ראוי להוליד והוליד את דמה שאמרו בנדרים ד"ך בני ט' מידות על בני שכורים כמי וכמו שהובא לקמן ס' וירא רמז קכ"ט כיע"ש כיון דלפי הטבע שכור אינו מוליד איך יתכן וכ"ל דאיכא כמי לפעמים שלא כדרך טבע או הפרש בין שיכור גמור כמו שאומרים בשכרותו של לוט לשיהיו גמור ·

רמז פח אפשר שהלכה מדעתה את לקחה בעל כרחה שלא בטובתה. איך ס"ד

כזה אם לא שהבינה דכיון דעבר ענין פרעה הרי בטוחה הוא דיעשה כאבימלך כמו בפרעה ויתפרסם גדולת אברהם עלית על כולנה להודיע מעשה ה' כי נורא הנותן לרשע רע כרשעתו · א"כ י"ל דלא היא ויקח את שרה כמו קח את אהרן וכוונה דהוא בדברי רצוי עד שיתרצה דהרי הכא קרא מלך להודיע דהיה בעל ברחה דמכת המלכות בחוזקה ותו דבשהשיב אבימלך דהיא אמרה לאחרים אחי הוא הול"ל היה נתרצית לבא דמשמע בדברים ואמאי נתרצית ומדלא אמר כן הוא דבעל כרחה לקחה ·

רמז פט והיא בעולת בעל בעלה נתעטר בה והוא לא נתעטר בבעלה בס'

ב"א דב"ח ע"ד פי' על היו"ד שנחלקה שדרשו אשת חיל עטרת בעלה על שרה יע"ש וצ"ל כמ"ש דאברהם היה טפל לשרה בנבואה :

רמז צ בכל מקום היתה רוחה מקדמתך וכאן קדמתך רעבון והוא הפך מדת

הצדיקים וכמו שאירע ליעקב כמגרים שפסק הרעב ועיין בשה"ח בבנין ת"ח בבית בעה"ב דהוא כענין שיהו באת אלי להזכיר עוני .

רמז צא ויהי כאשר התעו אותי · כמאמר זה יש ג' סוגים להודוג ולענות

ולהטעות מדרכיו של הקב"ה ובכל קרא בקט לשון אחד

אחד כתקיוס נגלה הגמור ועיין בפיקי ר"א פנ"ו

למה ז' שחותה מתחייבת ז' מלאכו וזוכן המרד מוסיף ג' שב"ו עמ"ש בס' וזו"ה בפ"ק וגר הבת ·

זה מבקש לאחרים ברה לנפשו אינו מבקש. עיין בס' שמו אברהם ערך משה דבכמה דברים נדמה לאברהם ואף דהבא הוא בכלל דדרשו גבי משה דלא בקש בשבילו כ"א בשביל ישראל כדאיתא במ"ר ס' ואת הברכה ·

רמז צב ינתן יוד הדברות וכו' וזה פירשו בכה"כ לחוק עשה לי אלהים דוכ תי לאותיות נח'ק בשמי אך היו'ד לא עשה לי את כל השומע יצחק לי ישלים היו'ד עיין בס' נמ"ד מרבני תונים ויקבו לפרש עוד עמ"ש לקמן רמז כ"ד דרשב"י דריש את כן הגר המצרית מאחך על קירוסה ומקשובקה של שרה כלמר וז"ש שחוק עשה לי אלהים דלכך כק' יצחק דהכל שמחים ומשום איכה דיברה וכסקוס חכמה כל השומע טמון כרמו על ישמעאל ל' שמועה ישחק לי כדרך שח"ק וסיתול על כי הכל שמחים ודוק · וכמאמר ח' מופתים ביד שוהו ועז ביד שופט. הז"ר ד"ר ע"ב מנה אוחם אחד של אחת:

כל מקום שנאמר ליווי אינו את זירוז מיד ולדורות עמ"ש הרב ק"א ב' נו ולה"ולה"ק שם ועיין בספרי ס' נשא פ"א פסקא א' ובס' זרע אברהם שם.

רמז צג כל מי שבא לג"ע נעשה יר"ש וכל מי שבא שלא לג"ע ניתן לו הממשלה בעוה"ז. וזה חידש שנמה במשלי סי' כ"ד ירא את ה' בני ומלך יש הבי והבי עם שונים דהיינו עם השניים דהם שלא לש"ש של קתערב את אתה קאמו במירא לש"ש ותוכה ליר"ש דהוא יותר מכל הממשלות והוא מלתא דמסתבר מה הוא הממשלה של הממשלה דנוגר ואחרים מקיימים ותו לא וכנגד זה עול ככר ועידן עקתין אך יר"ש דבריו בשמעים והוא בסוכה ונחת ואין לו טירדות העולם ועול לבור עליו וכרור ועוד מפרש כי פתאום יקום אידם כדנמר המאמר הלזה כיון שהפלינו עלמן בסיני ניטלה מהם הותה הממשלה נמצא דהוכיח בשהיא על שלא לש"ש במהרה ינתק ואינו כמו לש"ש שא ויעמידם לעד לעולם ·

רמז צד לשום עליך לטוב כימי מרדכי ואסתר כאשר שש על אבותיך כימי אברהם הדמיון הוא דש תמה איך במשתה של אחשורוש בא מלך הככוד דהוא משום ככוד אסתר המלכה דמשתה גדול על שנקרא משתה אסתר והנחה למדינות עשה ובכללם ישראל טובה להם דכך היה במשתה אברהם והיו רובם גוים ולא חש על היות לכבוד דהוא עשה המשתה והגם דיש בזה מה שאין בזה נקוט מיהא הכל השוה שהיו בתוך גוים במשתאות הללו.

כי גר אנכי · מה שהקשה הרב"א ד"ס ע"ד דלפי האמת לא היה גר ופי' דהיה נשבר ונרדף דומיא דיתום ואלמנה יע"ש הנה דוד אף הוא היה מכוין לזה לומר כי גר אנכי עמך לנבי תחינתי עמך שתקבלני כי אין לי עוזר ולפי האמת

אני יושב בכל אבותי מקור קדוש כן ישי דמפרץ קא אתי את דאה"כ דדוד לא היה גר אך לקושטא בא מרות המואביה דהיתה גרה ואו על הגר עשות עמה רחמנות דלא שבקה גלולי אביה כ"ש על רות דהיתה ב"ה ומהרת בכל מיני יקידות כדדרשו כאשר תלכי אך ונקראת רות על שמי כדדרשו רז"ל שיצא ממנה דוד שריוה להקב"ה בשירות ותשבחות.

רמז צה וישלחה בנם מה שקשה אך כשפחה אינטריך גט עי"ל רמז ק' יע"ש כבר קדמני הז"ר ד"ד ע"ד ותי' דהיתה בת חלי שחרור ולכד חיים אנטריך גט אך ננק שפי' כל' ולא עוד שאי דחוק מאד וותר כראה על תיבת וישלחה דאית כה תרתי דעת זה לה לנוח לודע הדרך ·

ויעמוד אדם דברים בלבבו שלא יעשה שותפות דברים עם הגוי. בלשון הזה כקטו בתנא דב"א סז"ר פ"ח לענין אכילה עם הגוי ולעיל ס' לך לך רמז ע"ו ובסז רמז פ"כ ווהדרכא דוגמת לא תימא דאיכא שונאת דברים והונאת ממון כן בשותפות עם הגוי איתים באוהרה בין בממון בין בדברים והבמשבים מהם קרובים זל"ז דכריתת ברית ושבועה שוו בחדא ול"א אפילו בדברים דיש בזה מה שאין בזה ובהונאה אמרו קשה הונאת דברים מהונאת ממון ומהשונבים דמפורסים הבא אתה למד דה"כ דיכוותא דקשה שותפות דברים משותפות ממון.

ואכוי חיים עצמו. פי' הב"א דס"א כי ה' דבר טוב על ישראל לעוה"כ ואין לחוש על חיי העוה"ז יע"ש וזה רמז במזמור כ"ג אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי דאך הוא מיעוט דהטובה והחסד שאתה עושה עמדי הוא מיעוט יען בהבטחה ושבתי בבית ה' לאורך ימים עולם שכולו ארוך בבית עדן דהוא בית ה'·

ט) תקרי ויקרא את ויקריא · עמ"ש בס' עיני כ"ח בסוטה ד"י ועיין בס' מרא"ה ח"א בדרוש להלבשה.

רמז צו בשתי מקומות דומה משה עצמו לאברהם עיין בס' שמו אברהם ערך משה דאסף וקיבץ שבים השה השוואות משה לאברהם לך בא ראה באות א' ואות נ' ובהשמטות שם ואות י"ד ומאמר זה הובא בס' ואתחנן רמז תת"נ ועי"ל מזה.

והזר הקרב מה שלא הביא מפסוק הקודם בתורה ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך דהתם מפורש לכהנו לי אך והזר הוא קרא דמדבר בסתם אם לא שמובן מתוך אותה פרשה ופשוט ולא היה צריך לכותבו.

רמז צז ב' אנשים נהגו בדרך ארץ אברהם ושאול עיין להרב מלה"ק במאי דלא חשיב לבלעם ועיין ז"ר ד"ד ע"ד דתי' דלא כתיב ויקח בבוכה יע"ש ובמ"ש במקום אחר בזה ובמאמר תנא אסרה שאסר יוסף עיין זל"ח ח"ב סז פנ"ה.

רמז צח שכר קימה ושכר הליכה. בהאי שכר קימה יש לפרש ב' דרכים אחת על היותו זקן כי בכר ממנו הקימה כ' על

כי השבים לקוס ממטתו שמא תתחרט שרה ווה לא שייך במצות אחרו' לשאר כל אדם.

ביום הג' ותלכם זשתר בזכות ביום הג' דמתה"ת וכו' עיין זל"ח ח"ב סו' פג"ו. וכפיתוי השטן לאברהם וילחק ושרה עיין בס' שמו אברהם ערך עקידת ילחק בארוכה.

רמז צט וכי מאחר שאין דרך מרובה למה נתעכב ג' ימים. זה לא יכון עם מ"ש הרב גדליה ז"ל בריש רמז ל"ו דמה שנתעכב היה סיבה שלא גילה לו היכן הוא והיה הולך מהר להר והיה כדי שלא להתמו יע"ש וצ"ל דהם אגדות חלוקות וכל א' אחז טעמא חדא ועיין זר ד"ר ע"ר דלמ"ד זה סיני היה הדרך ארוך וצ"ל דהיה מעשה נסים יע"ש ואי לזאת במאי דמנו לקמן רמז ק"ה דקפלה להם הארץ לא מנו ענין העקידה ומגדולת העבד דקפלה לו הארץ בחזרתו נגני כראיתא לקמן רמז ק"ט ניכר גדולת האדון דקפלה לו שתים אחת במלחמת המלכים וב' בעקיד'

עמדו להם המים עד צואריהם. עי"ל רמז כ"ח אברהם לפי כחי וכו' יע"ש ולפי מאמר זה בכר באו כשיעור כנימן לעיר רודס דאמר הושיעני אלהים כי באו מים עד נפש ווה שעבר עליו הנין במי על ק"ש דמצטרף לטובה עם בקיעת העננים דהוא כ' לנגד י"כ ובלא"ה מה דמות יעריך בח כ"ו עם כח של מעלה ומהסבר של עוה"כ תוכיח כי אינו סובלו בעוה"ז תבל ומלואה דבר בר זכות שיעור קטן ושלם הי"ת עולמות מלאים.

רמז ק מתחלה היה המקום עמוק אמר הקב"ה אין דרך המלך לשכון בעמק עיין בקיכט' ארלית החיים שער כ' אות ט"ו ובס' שמו אברהם ערך ביהמ"ק.

ובכ"ג הניח את מנחתו פי' הז"ר דהיה בעשה אונן ואסור להקריב אם לא דהוא כ"ג יע"ש ועיין בס' קול שיהו לענין שמועה בזמנע ברכה"מ אי נומר או לא

לבשיבא עני ורוכב על חמור חזור המקום לבעליו. זו הוא כמו חשו' למ"ש המקום מרחוק ברמז ל"ט והוא נכונה.

רמז קא יחיד שוחט ויחיד נשחט מי יאמר לפניך זה שי ואנושו יתכן דהכונה דאברהם יחיד שלא היה כמוהו דפרסם אלהותו ית' דהוא יחיד ומיוחד ולכך נקרא א' היה אברהם ע"ד אתם עשתוני חטיבה אחת בעולם ווהו יחיד שוחט ויחיד נשחט דהוא בן יקיר דלא יש לו אחים מה תאמר ישמעאל יחיד לאמו הרי זה שי ואנוהו לא יאמר ישמעאל עוע"ז וענין זה שי ואנוהו שדרשו אדמה לו היינו כמאמר שזכרנו אתם עשתוני חטיבה אחת בעולם אף אני אעשה אתכם חטיבה אחת דהיינו ה' אחד ושמו אחד וישראל גוי אחד בארץ ווזהו הכונה זה שי יחיד ומיוחד ואנוהו אדמה לו כמו שהוא יחיד בעולמו ואין עוד זולתו כן ישראל יחידה בכל האומות ודוק.

פשט יד ימינו ואחז בראשו. נראה דדריש את בנך את יחידך לאחריו דקאי מ"ש כי ברך אברכך והרבה ארבה זרעך לבנך יחידך דאני אומר לו כך ולא כשיטה דלקמן רמז ק"ב בכפל כי ברך אברכך א' לאב וא' לבן והרבה ארבה דהא הכא דריש הכפל לעוה"ז ועוה"ב וגם לא אתיא כדלקמן רמז ק"ב וכמו שתקנו בנוסח אחר' הזמירות ותת השבועה שנשבעת לאברהם זכינו בהר המוריה דהא לא היה השבועה לאברהם כ"א ליצחק:

אותו איל לא יצא ממנו לבטלה עיין להרב כ"א מה שציין בדס"ג ע"ג על כי היה עולה ואיך נהנו ממנו ועיין זר ד"ר ע"ד דהוא על הנגונין וקרנים יע"ש ובבר הביא בני **אברהם** הי"ו בס' שמו אברהם ערך עקידת יצחק דקפ"ג ע"ד בכל הגורך כזה.

רמז קב כמו שקראו שניהם ירושלם ולריכא הקפדה עדיין על שם בן נח על הקדימה דהקדים שמו של אברהם לשמו דבך הוא הדרך בשעושין שינוי השם אין עוקרין השם הא' אלא מוסיפין עליו ומתמין ראשון הח"ש וכ' הישן שהיה מעיקרא וביון דבך עמא דבר ליבא שום קפידא וברור והרב"א דס"ג ע"ר נרגש דהשם הא' היה שלם והיה ראוי להקדימו מה שהיה ראשון ותי' דאברהם לדיק טפי ושהיה בהן דקודש ועוד כתב ושמעתי והוא כמו תירולא אחרינא דיראת ה' קודם לכל ולכך הקדים יראה לשלם.

איוב בימי אברהם הכא חשיב יו"ד שברות באיזה זמן היה ועיין בבבלי בב"ב ובירוש' שם ובזוה"ק ס' תרומה דקס"ו ע"א וס' תצוה דף קפ"ב ע"ב וביש מאן ס' בא דל"ד ע"א ותנחומא ס' אחרי.

תחשון מעשה מעכו: עיין בפי' הרב"א דס"ד סע"ב ובמשלים יו"ב של ר"ה פתרו דהוא ר"ה בסיום הברבה מלך ע"ב הארץ ועיין ספר חיים סי' ל"ב אות ד' ובס' מל"ח ולפי הוא בסיום הפרשה של סו' וביו"ב של ר"ה ראוי לומר פסוק זכ"ל ושרי'.

ס' חיי שרה

בקרית ד' הנה דרשו דרשות רבית זו ע"ג זו וחסר דבר אחר ובזוה"ק איתא אחריתי דקראה שרה ק"ש דהיא ד' תיבות ה' אלהינו ה"א ובומן יעקב הוא דביתוסף אמירת שמע ישראל שית תיבין.

מ"ז שנה. לא פורש מה טעם היו זמן זה לא פחות ולא יותר ויתכן עד שהשלימו מספר הגדול וביון שנכנסו למ"ח שנה נגמר זכותייהו על שקראו לו בשיא דהוא אדם הגדול.

רמז קג ואברהם זקן אף עפ"י שהוא בא להשתאיל לאדם עושר ובבוד תמי אתה למד מאברהם. נראה דהכונה דאפי' שלא לשמה יש לו שכר ונפק"מ דהעושה לשמה זוכה לב' עולמות לא כן שלא לשמה הוא לאחד ואתה למד מאברהם דזכה לתרוייהו עוה"ז ועוה"כ על היותו לדיק וחסיד בכל מעשיו ובדמפרש וחזיל כמו' ב"ר מי יעלה בהר ה' וסכס: מועטים רוטב לב' שלחנות ומתי

דנקט עושר וכבוד הוא להודיענו כי יש כמה עשירים מופלגים שהם מבוזים בעיני הבריות מחמת מדות רעות דקשה לו לפרוע חובו וקמצ מליתן או כעסן ומגנה עם הבריות או דשנו שומעניה וכיוצא ולזה בא בברכה עושר וכבוד דיהיה לו כבוד כעושרו.

ר' לוי אמר קלה. אפשר לרמוז דהוא ר"ת 'כרך 'בנו 'רע דהוא היצה"ר כ"ש דלא הו"ל חסרון כיס א"כ זה כשנמנו ר"ת כ"ל 'בני 'כיס 'לבבו דכל דקדק ומלאת את לבבי שרשו כירוש' דעשה הלהר טוב.

רמז קד ויהי כי זקן יצחק וכו' ועיני יש' כבדו מזוקן עיין להריטב"א ה"ד בש' ב"מ דפ"ו רע"א דהק' דהכתובים מורים מרוב ימים ולא משום זקן שקנה חכמה ותי' דמרוב הרגלם בישיבה תורה יע"ש ולפי מ"ש ז"ל דבתחלה הוא תושיה ולבסוף גבורה לא יכון זה ויתכן לו' דהו' ע"ד שאמרו ברבינו הקדוש שלא נסתכל חוץ לד' אמות ומרוב ישיבתם בישיבה בעסק התורה היו סוגרים עיניהם מלראות ענייני העוה"ז ואת"ש כבדו כמשא כבד כדרך שפי' הר"ב אבן ספרים בפסוק ואברהם כבד מאד במקנה בכסף ובזהב יע"ש.

רמז קה חזקיהו חידש חולי כ' צריך לדעת הספרים שבין אלישע לחזקיהו ויתכן דבאלישע לא היה רק זה ב"א פעם ביוצא ובגדולי המעלה אך בחזקיהו נעשה הדבר הוה ורגיל בכל אדם.

רמז קו שהוא שליט ביצרו כמותו ולכך סמיך סמ'כתי דאין חשש לא מצד אברהם ולא מצד אליעזר משום הרהור וקישוי ח"ו.

שנא' כי תעבור במים איתך אני כי תלך במו אש והיינו כמאמר הזוה"ק דו'יו מדשים שלג ושם אש ולפי קרא דא יש להוכיח השלג הוא בתחלה ואח"כ האש או אם היא לפי הזמן שמת דה יכו מקין לחורף דבחורף יהיה שלג ובקיץ אש או ברוחניות לא יש הפרש וברוך היודע.

רמז קז א' להוציא את רבקה וא' ללוות לאליעזר. והחידוש הוא אעפ"י שש מסויים מלאכו ולפי"ז הכי שילח מלאך לשמרך ולהביא הכל אחד כמו הסינוריא עד מקום פ' ודי במלאך א'.

וישמע קל בלבית מנבחין עיין זל"ח ח"ב סז פנ"ט מ"ש בזה בס"ד ובברייתא דג' קפצו להן הארץ דאיתא בסנהדרין דצ"ה לא ס"ל הדרשה דלעיל דריעת א"ץ בימי אברהם דהיל"ל ד' קפצו להן.

הקרה בא לפני היום התחלת נמור פי' ב' דרכים בש' ב"ת דף ס"ו ע"ד וקרא דאמר בא והיום יורה כפי' הא' ופשוט ובמאמר וליפתח ביתו לו שלא בשיני הביא בש' ב"ת דס"ו ע"ד תרי טעמי ועוי"ל דאמר בשיבי בשלום ול"א לשלום יצא תקלה דלעצמו הנין וזכות הרבים ופגע בבתו והיה ו' עצמו וזו בשיו.

רמז קח את סי' לבנוך אליו אותך המים מיד עלו וכו' עלי בחר לא ק"ל.

לבעל המאמר הלזה דליעקב ולמשה עלו המים לקראתם דבדי לילך למרחוק עד המדבר הרי כי קרוב הוא בנה דרבקה אוהבת את יעקב ומשה הביא מבן בנה לוי.

רמז קט לא היו גמליו של אברהם דומין לחמורו של רפב"י. מ"ש הכ"א דשו ע"כ דלפי שאמור למעלה לח"ק ול"מ יע"ש מה שהביא למעלה הוא שהעתיק ל' הרא"ש ולא ידעתי מה בא לחדש הבא מילוה ובנוסח מלתא דאת בהית כך קיים אמרו הנה בב"ן דל"ב הגי' נבאה דהיה כך.

וקליות חביבות מן הכל שא לנמרך שאם יולא לדרך כראה דבונת שא לנמרך להוציא ס"ד שאת רך בדעתו אליעזר דלפי הזמ' דרבקה היתה לה ג' שנים שנולדה בעקידה א"כ תפש בההיא מתני' דאם יחלץ התנוני קליות ואגוזים לתנוקות מרגילן אלו ולכך הוליך עמו קליות ואגוזים לזה בא להוציא ס"ד זה דה"ו בעיני אליעזר רבקה כגדולה בשנים ובדעות כדהוכיחה שופה ולכן אמר דכונתו של אליעזר בשביל הדרך דפת ובשר ודגים בקביעות סעודה יהיה רחוק לעשות חניה אך קליות ואגוזים דרכן להאכל אף כי הולך הוא והיינו כשוב אוכל בדרך וישביע נפש שוקקה ונפש רעבה ולא כיון בשביל להרגילה לרבקה כי ידע דמאת ה' היתה זאת ואפי' הצמידים מעשרה זהב היה לרמוז לב' לוחות וי"ד הדברות כדלעיל דעתידין לקבל בניה.

ומנין שאפי' שמפה בריכה כיכה שנא' בועז יו"ד אנשים. עמ"ש בקונט' ומזון ח"ב אות קס"ג.

צפרה שידו שטוחה בתפלה אמרה ודאי תנ"ע גדול הוא עיין זל"ח ח"א ס' יתרו דף סז ע"א.

ג' שנים עשה יצחק מתאבל על אמו. אע"ג דאמרו נשכחתי כמת מלב עד יב"ח הנה התחרונות שעשה זה שהיה כר' דברים בנזכר למעלה מוק אילולא שבאת רבקה וחוזר בזכותה לא היה ג' שנים לבד והיה דוגמא למ"ש דחוץ מאשת נעורי' דאיכו בשבת ינן הלב ועיין בש' כ"ך א"א ס' וזאת הברכה דרוש ב'. ויש לרמוז בתיבת וינחם ר"ת 'וראה 'יצחק 'נרה 'חלה 'מדלקת אחרי אמו שנפסקו.

רב לא הי"ל קשה הרי למד בישיבת שם ועבר והיה כמו תלמיד שם וי"ל דבולי האי לא היו יודעים לשלום ולרבינו לא שמע והו"ל כמאן דליתיה פש נכן למאי אצטריך ב' רבנים היה די בא' דבך אמר רב לא הי"ל ונראה דכיון למ"ש בעז דו"ט כל הלומד תורה מרב א' אינו רואה סי' ברכה לעולם והוו בה לגירסא ולסברא ולכן הי"ל ב' רבנים ללמדו כל חד לדבר א' ועיין בש' שמו אברהם ערך חכמה אות ט' וערך תורה אות כ"ה.

ועליהו לא יכול זה ישמעאל עיין זל"ח ח"ב סז פס"א ובביאורי למדרש תהלים סי' א'.

רמז קי ודייקי' לפי' ב' של ה"ב"ר דה"ח ע"נ במה שהרויח בתר הבי עם השתא

השתא כיע"ש יש להבין דאברהם דלמד חכמה מרובה מכליותיו איך לא ידע לכתוב מעיקרא דקניתי ודאקנה מכאן ולהבא עד רגע מיתתו כאופן המועיל כתוו ומספיק לכוס דינא דהא מעכשיו עד שעת מיתתו · כי לא ידע את עתו ודאי, דעשה שטר אחר ומה לו לאטרוחי בב' שטרו' דלפי הדין יש הפרש בין שטר א' לב' שטרות הרבה בין נוה למלוה דקוא רעותא כשהוא בב' שטרות ושמא חשש בכל שו השנים דמעותד שיוליד ן' הגון קרוב ליצחק ומה יעשה לו דבני חיו כהדיא כבשי דרחמנא כמה יחיה וכמה יוליד ודוק · וכמאמר ו' זוגות שבנותיהם שוה הו"ר' ר"ה ע"א כיאר השנים הללו שסדורות וכתות ·

אנא הריס הנא עביד הרושתי · כ"ל דהכונה להשקות כל הניכה לכר משו הב' אולכות דהכי מקיים שב וא"ת דהי הכונה לעשות כאורחיה להשקות כלן סרי, אין המשל דומה לנמשל כי אם אדרבא ונהפוך הוא ·

ואני אמרתי לריק ונעתי פי' הב"א דס"ט ריש ע"ת נ' פי' ועוד י"ל עמ"ש דהמוכיח יוס לא קיבל הנוכח לוקח זכיותיו או אם חרף וגידף כדפי' כפסוק הרפת ככל א"ת ועל שו התשבות אמר שמא אירע כי כוה ואני אמרתי לריק ינעתי וואכלו וריס את יגיעי ח"ו זהוא ס"ר כדי לתת הודאות לשמו ית' על כי זכה לקבל שכרו מושלם וכתוספת מרובה ·

תולדותיו של אותו רשע כאן · כין לרבנן כין לר"ח קשה הרי לעיל מזה אמרו דישמעאל עשה תשו' ושמא הכונה על תולדותיו שהיו רשעים וקרינן לרשיעא בר רשיעא ושוב הרעו יותר מדור לדור ופשטו יד בביהמ"ק ועשו נקמה בים' כנודות כפוחים וכיונא דכותב התו' דידע כל העתיד לעשות איך כיתב תולדותיו ואין לדייק דאמר כאן כשו הקפידה הוא כשביל כאן ואילו היה במקום אחר אין קפידא דהא מה ששייך הוא כאן ·

סדר תולדות

בן יותם הוא ואביו נדיק · אע"ג דאבא לא מ כרא זהוא כעוה"כ אך כעוה"ז זכות אבות ינן עליו ועוד דכונת ן' יותם הוא אף את"ל דכל כך רשע לא יהא מגן עליו זכות אבות הרי כיותם שאני שלא היה מי שכיבד לאביו כמוהו וכמה אשלם לו דעשה עצמו כמי שאינו לגבי כבוד אביו אם לא כוה להגין על כנו בשביל כבוד אביו כשם שחס הוא על כבוד אביו ועם מ"ש הב"א דס"ט ע"ב לפי דרכו דהה"ק של הרב מהר' אבועשפיא ז"ל דהוא על ירוש' ועל אוהו הדור של יותם כ"עש ניחא כמי דלא על אחז בפרעות כמה שנונע לו לבד כ"א על הארץ ועל הדרים עליה ברחמים ועמ"ש הרב כ"א לקמן ס' ושלא דפ"כ רע"א כהצלת אחז מפקח ורלין דלא על זכות אבות שא לנורך השעה ומפני רשעתם של פקח ורלין יע"ש ·

ומנין שאפי' הקב"ה פי' הב"א דס"ט רע"ג דנוכיר כו דאינו יר"ש שא כההיא שעתא דעוסק מתמלא עליו רחמים יע"ש ומדוקדק גם

אני דכתן לבות וכליות וידעתי מה שבלבך · ומה שפירש שם הב"ח באומרו ויולד חכם דרומה כעיני הכב כשו אותה שעה ילדו יע"ש ורמוז זה בפסוק ד"ה א' פי' כ"ב הנה בן נולד לך דכל כן ויתכם שמחה מכל הארם דתמיד יולד חכם ישמח בו כשו אוהב שעה נולד לך ואת"ש יותר לפי מ"ש כוד"ן פי"ב חוק ק"ו דהכ"ה נימט' שמ"ח במ"ק כאומרם ז"ל דאין הנה שא ל' שמחה והוא כלומר דשמח בענינו דהמר ויולד חכם ישמח בו ·

וביון שראה שמוט את רוד אדומי אמר אף זה שופך דמים כעשו · מאמר זה הוא בא בשמוט א' רמוז קב"ר ולפי מ"ש המקובלים דנכנס במקום דוד עשו הנה כיוון לזה שמוט לומר אף זה ומה היעל זה חליפתך זה תמורתך ·

ברוך שפטרני מענשו של זה עיין כרך א"א ס' לך לך מ"ש בדרוש שסידרתי לבני המחבר נר"ו בס"ד ·

יעקב שמש את אברהם ט"ו שנה · עמ"ש כריש ס' מדב"ק ובקונט' כפש חיים מע' א' אות ר' · ומ"ש את שם כ"ח שנה נ"ל דהוא לבית מדרשו דהא אחרי מותו היה נקרא בית מדרשו של שם וכמ"ש מהרש"י בב"ר פפ"ה ס' ג' לבית דינו של שם ועיין ברמז ק"ז ושמש לעבר י"ד שנה וכן ברמז קי"ט בל י"ד שנה ושמש לעבר יע"ש ·

ורוה"ק אומרת ש' הבכי למת כלומר בשביל שמת דפגעה בו מה"ד שא עליכו דחיסרנו את הגדיק דהוא סוכן במנוחות שאננות ככו כבו כ' בכיות אחת על חסרונו ב' על שקרב מיתתו של אברהם ה' שנים קודם על זה ראוי לבכות ג"ב להולך שעדיין לא שלד דאפי' בחייהם קרויים מתים ואין נורך לפי' שהביא הב"א ד"ע ע"ד דבכדי שפדו שפדניא משם מהרא"ח דהא הספד והבכיה על הנשארים בחיים וכמ"ש גדולי הדור אוי לדור ואוי לספינה ·

רמז קיא בני רבים בראה דהניר' ככונה רבים ל' הרבה כך וכן תפס בלשונו הו"ר והאות אמת לא הניח כוה . ומ"ש ואינן יכולין לעמוד ביסורין בראה דהכונה דכדי לזכות לעוה"כ בלא"ה אי אפשר בלא יסורין כמ"ש הקב"ה לדוד כפסוק תודיעני אר"ח ועתה על חיי עוה"ז כריך עוד יסורין ומי יודע שיקול ש' דעות השיעור בין זוכה לעולם א' לזוכה ב' עולמות אף ע"ג דהם לחלאין אם לא יהוו היסורין יותר ועיין ו"ר ר"ה ע"א א"כ כיון שאמרו דב' קנין ביסורין א"י ותורה ועוה"כ ולכו התורה וא"י וגם עוה"כ כשזהה מוסיף עוה"ז יהיו היסורין על ד' ואינן יכולין לסבול אבל אתה לא יש לך לא תורה ולא א"י כ"א העוה"ז ותיכל לסבול גם על החיי של עוה"כ ואינו כמוני כמוך דלירושת הר שעיר דהוא ארץ טמאה אין סברא דיהיה לך יסורין כמו שאנו בא"י ארץ הקדושה דקשה להשיגה אם לא ע"י יסורין ומה גם דלא תהיה לך לחלוטין כמו אנחנו בא"ו דועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה המלוכה והיה ה' למלך ע"כ הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו א' ועיין לקמן רמז קל"ג

קל"ג ע"פ יעבור נא אדוני לפני עבדו.

זבין לי חד יוס מן דידך. זה הו"ל כהקיא דאבות ושוב יום א' לפני מיתתך דאמרו וכמלא כל ימיו בתשובה וע"ד זה הוא הכ"ח רף ע"א רע"א:

למה לי אין כתיב כאן אלא למה זה לי והיינו כדלעיל סוף רמז ק"י זה לי ואכוהו וש כונה זו רמוה רבקה ברוה"ק ויתרוללו הבנים כדדרים לעיל מפרכס בעיברה על בתי ע"ז וקאמר א"כ למה זה דעתיד לו' עשו יאלו הדבר דאבכי הנורס דכן בסיל תונת אמו בדפירס הרב בגדי כהונה דהכל תלוי באם. והוא דגם עלי ח"ו לו דאני אמו ועיין ס' כי תצא רמז תתקל"ח.

שהיה כמדור מבקש להמיתו בשביל אותו בגד של אדה"ר דהיו כל חיה ועוף מתקבצי' אצלו. היינו כדאיתא לעיל ס' נח רמז ס"ב.

מה עדשה זו יש בה שמחה ויש בה אבלות. והיינו כמירתו ית' דשולח נחמה לאבל כפי הנראה כאומרם ז"ל והכי גמי יצחק יתנחם דגיל יגיל אבי צדיק ויולד חכם ישמח בו ואינו חש לעשו דהוא סינים וורע פסול וכדאיתא דמכאן תקנו דהסעודות קרושות שהם רחילה ולויא מבקרי' בבית וקברים בביהכ"נ לבעלי השמחה ושמשיהם כמו כן מתרי טעמי מנד א' דבמקום גילה שם קהא רעדה כענין וי לן דמייתנן ומצד אחר כמי דמוכיחים דהקב"ה שולח נחמה להבלים מיפנם בשמחה לידת זכר וחופת חתנים או לקיום ס"ת חדש או חתני התורה.

וגיחוך עלויה סדר פתורא סדר מנרתא פי' בס' כ"א רע"א ע"ה לאפוקי אנוס מפני זלעפות רעב דהו"ל כדין נשברה כרו דאינו נותן לו שא דמי כדו הכי נמי דמי הכשילו ומרסחק וסידר פתורא ומנרתא הורה דאינו אנוס יע"ש כן י"ל באכילת ק"פ דנעליכם ברגליכם ומקלכם בידכם ואכלתם אותו בחפזון הו"ל כמי שכפאו שד בשו כאונס על כרחו ואיך יתכן שיאמרו דבמצא בכר לכן ש כונה זו הזהירה תורה על השובע הפך עשו מפני זלעפות רעב והשבת הנרות בליל פסח ולומר שלחן ערוך בקול רם להורות לכל דהוא ברצונינו הטוב והגמור לאכול הק"פ דע"ז נאמר בק"פ פסוק צדיקים ילכו בם שו ישרו הפך ופושעי' יכשלו בה עשו וכת פריצים שעמו ודוק.

מדה כיוה עמה תחה"מ הה"ד בבא רשע בא גם בוז ועם קלון חרפה שנתלוה עמו קלונו של רעב. לפי מ"ש לעיל מזה בפ' מכרה כיום דמה שכפר בתח"מ הוא שכפר בעוה"ב ולקח לעצמו העוה"ז כיע"ש הנה נכון אומרו שנתלוה עמו חרפת רעב יען לצדיקים סמוך למיתתם שבעים דמחוך מה שמראין להם שכר העוה"ב נפשם שבעה כדאיתא לעיל פו"ס חיי שרה רמז ק' בפ' זקן ושבע ימים יע"ש לכן גם זה לעומת זה עשו נפשו רעבה לסימנא כי לא יזכה לאותה שביעה ולא ירעיב ה' נפש צדיק ונכון.

בן מ"ח שנה דעקב אשר שמע פסוק זה מ"ה אותיות וג' מקו"ת הרי מ"ח עיין ב"א רע"א

ע"כ ועיין בס' שמו אברהם ע"ך שניס אות יו"ד וי"ג.

לא כך אריו"ח שמשמש מיטתו ביום הרי זה מגונה בקונט' ובחרת בחיים ס"ז לא מצאתי מאמר זה ועיין עיני כ"ח בב"מ דקז ע"כ ועיין צלח ח"א ס' בראשית דמ"ט ע"כ וס"ז דק"מ ע"כ וס' פנחס דרכ"ה ע"כ:

רמז יקב ויהי עשו היינו בכל מקום שנא' ויהי דהוא ל' וי על עשו דמורה טלפים כחזיר וי על כמה נשים דעינה אותם:

רמז קיג כל עוף דשכין עליה מיניה הוא וזה למדנו מכתונת אדה"ר לעיל ס' בראשית רמז ס"ב ולעיל רמז ק"א וע' רמז קט"ו.

ומה מי שנטל ממי שנתחייב לו י' אפי' למ"ד משל אב היכא דאין לו לאב לפי פירוש' חייב לחזור על הפתחים ואפ"ל בגופו דחייב לטרוח להכנ"ס ולהוציא.

ומעלין עשן כנגד החלון הלך וסתם החלון היינו לפום דינא כדפסק בש"ע ח"מ סי' קנ"ה סל"ו דבעשן לחלון אין לו חזקה אפי' שתק כמה שנים הר"ז חוזר וכופהו וע"ש בסל"ו מחלוקת בעשן שאינו תדיר ול' קצתי יורה דהיה בהוה בתמידות וכל כי האי אין תקון כ"א לסתום החלון ואע"ג דעל הניזק להרחיק עצמו והוא יסתום בשלו הרי כיון דהוא לא לוית דינא לעלות עשן ואינו חושש על נזק דחבריה הוא צלא לוית דינא כמי בהרחקה לעשות מחילה וה' יצחק לו כי ראה כי יבא יומו ויקויים כי החרם תחרימם

יו"ד ברכות ברך יצחק את יעקב כנגד יו"ד מאמרות ועיין רמז קט"ז ע"פ הן גביר וכ"א דע"ד רע"א ועיל רמז קנ"כ ע"פ ויזבח זבחים לאלהי אביו יצחק דהיו ה' ברכות יע"ש וע' בס' שמו אברהם ערך אבות אות כ"כ ומ"ש שנגדשה ונעשה גבור חיל לכך נאמר מידי אביר יעקב. טרם מכה לין רפואה פרח כדי שיהיה לו כח ויאבק איש עמו ולא יכול לו וכראות המלאך כן השכים על הברכות כי ראה בפועל עוצם גבורתו דנתקיימו הברכות בהיות דנעשה אביר יעקב ומלאך עונה אמן בע"כ וכנגד מה שעשה עצמו כפני עשו שלא נתקיים בו בא המלאך והסכי' דנתקיימו בו ובכר זכה בהם ברכות לראש צדיק.

כאן שכתוב ז' עאכ"ו המכוון להביא ראיה דהיינו מספר ז' בדקדוק שא מספר הרבה כמו שבע יפול צדיק שבע בחטאותיכם וכמ"ש בס' שורש ישע מע' שין.

תני ז' דברים מכוסים מב"א וכך מונה ואזיל במכילתא ס' בשלח בפרשת המן פרשה ה'.

רמז קיד ר"א שאנא בליך זה בבל תליך זו מדי קשתיך זו יון וצא השדה זו אדום עיין בקונט' ספרי חיים ס' האזינו פשקא יש"ג וש"ך ושב"ה ולקמן רמז קכ"א ע"פ כי שננו מושיעך מרחוק יע"ש:

לך

לך וקדש את הגומה. נראה על דרך וקוך הגלמה שהנכה בוריות וגם קי' נא דהיינו עכשיו ויחו אחר ויחו דוריין מקדימין למנות והיכא כ' מנות להזכיל לאביו ולא נינ כקול אמו וצריך שהעשה ויחו אך לא לנו כ"ה יותר בעבור של הלאן על יס"ט ועכ"ז היה מתעכב בהלוכה ובנקיות ובכהה מחמת שהיה כוכה ואנוס וכפיק כדאמר בנגד הכי ובפי' הכ"א דע"כ רע"ד ·

רמז קטו ויבא ונתתי סי' ויכא ויכפה את עצמו דהיינו כפוק טובה אנוס דהם הני קלתא דררים כפסיק זה עצמו ויבא לאמו .

כי שם נוה ה' את הברכה חיים עד העולם · והיינו כטל חרמון דטל לא מיעצר כן כות נ' יהיה עד עולם דלא יחרב כמו הב' הראשונים ולכך נדמה לטל ולא יצטרך לשוב חמתו בשביל להציל ליס"ט את הכיהמ"ק נ' קיים עולם וחיים עד העולם שלא ימותו בעונם · ומ"ש אחז הטללים אינן יורדין של כוכותיך אין זה סותר מ"ש דטל לא מיעצר דהכא ר"ל טללי רצון ברכה ונדבה וטל דלא מיעצר היינו אפי' שאינו לברכה דאי תאמר דאעיקרא מאי דלא מיעצר הוא כוכות יעקב אפי' בזמן דאינן עושין רש"מ הרי מאיסנא מת"ש גשמים דאינן יורדין של כוכותך דהא והא תלה ביעקב .

שאינן נוטלין מן היקר של העה"ל בעוה"ז ובמיך ליה ואוכל מכל רנ"א מכל מה שהוא מתוקן לצדיקים לעה"ל ופי' כ"א דע"ג ריש ע"ר בסעודת לויתן בגוף ונפש ווה נראה הפך ובתר'אי ניהו אך הכונה כענין שנוהגין בתוגים ושאר מקומות דבער"ש טועמין מהתבשילין לקיים טועמיה חיים זכו ומטעמת א"ן ברכה כן היה ענין יצחק ולזה כקטו בנמ' ג' הטעימן הקב"ה מעין העוה"כ דהוא טעימה בעלמא ·

ואמתי כפרע לו בשושן הבירה. לו דויקא לפי מ"ש נורי האר"י וה"ד הנח"ק דיעקב בא בגלגול מרדכי ועשו בהמן והוא הפרעון לו ממש ועיין רמז קל"א .

ג' כאו בעלילה · כילד הוא העלילה מפורש לעיל ס' בראשית רמז ל"ח והכונה דהיה להם לעשות כדרך תפלה ובקשה והיו נענים ובמ"ש שם הכ"א רוך ע"ר של דיסמן הרגש דלגבי עשו לא הועיל אמירת הברכה אחת היא של מה שחור לו' הלא אצלת לי ברכה כמפורש במאמר זה וצ"ל דהעלילה התחיל מאמירת הברכה אחת עד נמר הלא אצלת ·

רמז קטז השפיע לו טובות בעוה"ז · נקט בשופע וטובות ל' רבים לאפוקי דלא יהיה ס"ד דכיון דככוד או"א הוא מאותן הדברים דאוכל מהן פירות בעוה"ז לא יחשוב דהוא מהפירות לכן אמר השפיע לו טובות בעוה"ז לשיעור הקרן ג"כ וכל ירא' נאות ה' לעוה"כ דתקיים בו ומשלם לשונאיו על פניו להאבידו לא יאחר לשלמו על פניו ישלם לו ועל שכר הב' דמעות ג"כ כדאיתא בסוף קז :

רמז קיז ויקח את מחלת · יש לימוז בפסוק אשם הוא אשום אשם לה' דר"ת אמ"ש אשת ישרה ממון דבהני תלתא מתכפרין עונותיו אם כיון לש"ש כמפורש דזיו לשם ואפי' גשם ממון והיו לריכין שתקריבו את בעלה בנוה דויקא כדפי' בס' מאיר בת עין דליקח השרה להכנתו והממון ותשייך בלהק' פרוק ויש להפך עושה עבירות עם הממון ועכ"פ אפי' לש"ש מי יאמר זכיתי לבי כהני תלתא אם אוה פעם כיון להכנתו וצריך כפרה ווה הוא הרמז בס' ויקרא וכפר עליו הכהן ונסלח לו אשם הוא דהיינו לעצמו או אשום ויש אשם לה' דהוא לכבוד ה' או וכפר עליו הכהן ונסלח לו על זה ועל זה צריך כפרה דאין נקי דלא ניתנה תורה למלה"ש .

רלא לחינם הלך הזרוזר עיין לעיל סן רמז קי"ג ·

סדר ויצא

יושבה מטרונא את ר' יוסי כ"ח · הכ"א דע"ד ע"ר סידר ז' קושיות במאמר זה וכא לכלל ישובן ועיין במ"ר סי' פס"ח וס' לו פ"א וס' במדבר פ"ג ובתנחומא שם ובחידושי לשם ·

כך שהבינתו שנה אחת טובה סמוך לזקנתו סי' יפה לו יעקב היה בטובה יו' שנה כשו היה בטובה כל ימי חייו · והיינו דאמר קרא והיה ראשיתך מצער ואחריתך ישגה מאד ובמו שהבטיח לאברהם בשיבה טובה ובן אמרו לעיל רמז קי"ו וסופן שלום וע' ישר המלך ולסמך זה מותמין בכתי' כל א' ס"ט דהוא ר"ת סופי טוב והמליך זה היה על כונה זו של דרוב העולם חוסבין דהוא ר"ת סימן טוב ·

בערבית נ"ל יה"ר בשחרית מודה אני במנחה יה"ר . ולזה כיוון דוד המלך ע"ה במזמור זן אעירה שחר אודך בעמים ה' אומרך דבשחר הוא מודה אני ולא במו במנחה וערבית דהוא יה"ר וכדרמז במזמור ש"ה מוצאי בקר דהוא מנחה וערב תרנין דאין רינה של תפלה ממש"ה לשמוע אל הרינה ותפלה בו' יה"ר דאינה הודאה

לדבר עם יעקב אבינו בלבנה. נר' דהוא לסימן ותחת כנפיו תחסה בשביל המקטרגים שלא יתקנאו בו דהשכינה מדבר עם ילוד אשה ובמו שנתקנאו במשה ובקשו לפגוע בו ובמפורש לקמן רמז קי"ט בנו לסבוכה דהוא מחמת קנאה כדפי' כ"א ובני' הזות אמת והנה ה' נצב עליו כאדם שמניף במנפה על בנו ועו"ש עולין ויורדין ביעקב ועיין רמז קנ"ח דקי"ט רע"ג

רמז יקח מי גילה לוה שמי שמש · עיין יפ"ת ונזה"ק בב"ר פס"ח סי' י"ב.

קפצה ליה ארעא · כ"ו לעיל רמז קז ולא תנו מ"ש ברמז קי"ו וילך חרנה כן יומר לקפילה אחרת ועיין רמז ל"ט .

רמז קיט ויקח מאבני המקום. חקר הזר ד"ה ע"א איך נעשם כאבני המוכח

המזבח ותירץ ב' תי' א' דהיה לכהן מהחיות שלא כדרך הכתוב כ' משום פקוח נפש יע"ש והפסוקים מבוארין ואומרין וירא ויאמר ואנכי לא ידעתי מה נורא המקום הזה דהוקא שהרגלנו כו אבותיו ידע אך שהיו אבני מזבח מעיד על עצמו שלא ידע שהיה המקום הזה ועוד י"ל כיון שראה מעשה נסים דנתקבצו כלם ונעשו כאחד וכאלו אלו תחת מראשותיו הוא מעשה ה' דמשמיה הורו כך והו"ל כמו שמתרצים עפ' הדיבר הו כאחד מהם . וזה כעצמו קירצו לחקירת אחרת מענין זו איך היה ישן בביהמ"ק דאי כבתי כנסיות וב"מ אין ישנים בהן ק"ו בביהמ"ק וכאן שכב היא שנת קבצ נ"כ אך הוא אמר ויהי ויפטר כלא לינה וכדאמר להלאן מזה דא"ל בפירוש שכב במקום הזה וכך רבונו ותברך סימן לכהנים דהיו ישנים בעזרת ביהמ"ק בלשכת העצויה להם כיון דהן עוברין בביהמ"ק וכמפורש זה להלאן בפסוק ויחלום דהוא סי' לבניו הכהנים בביהמ"ק ויעקב לקח הבכורה שלא יהא רשע עומד ומקריב והוא כ"ג לאל עליון ושרי ליה מאחריה ככל זה ודומיה של הבאר שהיה הולך עמו דעשה הקב"ה לסי' לבניו על בארה של מרים דהיה הולך עם ישראל במדבר וניחא נמי בפי מה שדרשו לקמן רמז ק"ך ממשכתו ופי' הב"א דף ע"ו ע"ב דאין ראוי לקרא זה שינה רק מראה ונבואה יעש

כל ס' תהלים היה אומר ולקמן רמז ק"ל ע"פ ותידד שנתי ועיין מה שרשמתי בוכרונות זאת ח"ב (דקכז ע"ז) ·

ר"א ששכב כל כ"ד שנה שלא שכב כ"ל שכיבה בקבע על מיטתו אך היה נים ולא נים שינת עראי וכן פי' הב"א דע"ו רע"א דאי לא"ה האומר שלא ישן ג' ימים וכו' ומזה אתה תשמע דלימוד תהלים אפי' קודם חצות דלא שכב שתמא יורה כל הלילה אפי' משעות ראשונות של הלילה ועיין בהקדמתי לס' הכתוב לחיים מ"ש בס"ד .

רמז קד קבעו חכמים י"ח ברכות . וע"ע ס' ואתחנן רמז תתל"ו ויש להוסיף כנגד י"ח מיל דגבוה ביהמ"ק של מעלה יותר מלמעלה כדלקמן בפסוק וזה שער השמים וכן במאמר מה עפר . הכא דריש כמה דרשות ועוד יש להוסיף לפי מ"ש לעיל ס' בראשית רמז ך' ע"פ עפר מן האדמה דעפר זכר וקשה יע"ש וכא לרמוז דסוף סוף דיתגברו ישראל על האומות כעפר זכר על נקבה והוא ימשול כך וקשה דהיינו תקיף על אוה"ע ·

וענו העליונים ואמרו הא הקדוש עיין בקונט' פר אחד פל"ה מ"ש בעזר מש"י ,

שא שהיא כאכבע ניטל מן הפורענות וזה רמז ישעיה שלא אלבע ודבר און דדבר ל' ידבר עתים תחתינו מחיתה לפועלי און דלא יאונה לצדיק כל און . וכמאמר ר' ינאי דנקט דעבד ליה הפטרה עיין בביאורי למד"ר סו' סוף פס"ט .

רמז קא ואין מחריד מאדום · שייך לשון חרדה לפי הסברא קמייתא דנתירא שמא אין לוה ירודה ·

ויקרא ישראל בכור ישראל שבא פי' הב"א דע"ו ע"ד לפי שהם קמידיו בדבר זה והו"ל כאו הוא הגורר שהדבר נקרא על שמו עכ"ל . ומכאן הביא סיעתא גדולה בני אברהם כ"ו למ"ש בעניותי בסה"ק זאת ח"א ס' ויגלא דקע"ו ע"א וס' תרומה דקכ"ט לכן ותלמיד המוסיף חי' תורה על ספר אביו ורבו על שם המחבר דאין קפידא ואדרבא זכות הוא לו כיע"ש וע"ל רמז קל"א כיבשה עבר ישראל שבא את הירדן יע"ש דבשהוא בזכותו נקרא על שמו .

רמז קבב ושמרני מלה"ר · נראה דכיון שאמרו מדברת גדולות דלה"ר קשה יותר מג' דיהרג ואל יעבור טרם וכא והתפלל על הג' התפלל על לה"ר דהוא יותר רע מאלשתן וג"ע הייכו ענין ב' אחיות שישכימו מן השמים לפי התי' וש"ד וירא יעקב מאד ויצר לו שמא יהרוג או יהרג ועז"דלקחה התרפים שמא ח"ו יבשלו בהן בני ביתו וגם בענין הסירו את אלהי הנכר ויטמון אותם שלא יכשלו בהן והב"א דע"ו ע"ד ודע"ז ע"א וכו' הארוך במאמר זה הולך על ד' כנורן כבון ועל א' קבל חלקו משיני וכו' דשייך לדרוש על יעקב מזמור א' אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים דהיינו איך אעשה הרעה הגדו' הזאת דהוא ג"ע וכדרך חטאים לא עמד דהיינו בגי אם יפתוך חטאים א"ת אם יאמרו לכה אתנו נארבה לדם נצפנה לנקי חינם וכמו שהביא הבא מקרא של תלך בדרך איתם . ובמושב לצים לא ישב דהטעו נקרא לץ דכל ליצנות אסירה לבר מע"ז כמ"ש בסנהדרין דס"ג . כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה ולא יהגה בלה"ר דמאי תקנתיה של מספר לה"ר יעסוק בתורה .

רמז קבג והאבן גדולה זה יצה"ר וגללו את האבן זה ס"ת שגוללין ושומעין והשיבו את האבן שכיון שיוצאים יצה"ר חוזר . בכל הני שיתא דרשות לא ראינו כזאת דבתחילה קורא דהאבן גדולה הוא היצה"ר ושוב האבן שהם הס"ת ואחז האבן שהם היצה"ר והיכי מתוקמי קראי בב' שמות מוחלקים מטומאה לטהרה ומחול לקדש ורוחק לומר דוגללו לבד קאי לס"ת ושותמין האבן דהוא היצה"ר ע' הס"ת וכנוסחת הב"ר פ"ע סי' ח' ליתא גי' זו וזה ס"ת לא שמשם היו שומעין את התורה והרב אות אמת והז"ר כנראה דלא שהשיבו הדבר לעצות הגה' כאופן דהס"ת רמוז בבאר המים והיצה"ר על האבנים ·

רמז קבד ובקשו הרועים להזווג להן . לא תקשי דלפורש איך היה נרועת מרחל דהרי נירוכין בתר רובא ועוד דעדיין לא היתה לצורה כבדיקות כדי להשיג מעלה זאת כמו רחל דאחר שנשאה משה היא דנעשית גדקת גדולה הגם שתאמר דלא נוטלת רחל בעירה בבית אביה קודם שבא יעקב דעכ"ו שבא ושנא אפי' דזו וזו כת עוטו אך קשה אמאי לא הביאו הכא מקרא דלא יגוח שבט הרשע על גורל הצדיקים כמו שהביאו בס' חיי שרה רמז ק"ח גבי רבקה וס' וישב רמז קמ"ה גבי יוסף וקרא דלא יעזוב את חסידיו לעו' כשמרו

כשמרו לקמן רמז קמ"ה ועיין בפרי חיים ס' הזינו פסקא שב"נ והל"ח ח"ה ס שמות דף ט"ו ע"א ‧ וכמאמר כל נשיקה של תפלות עיין זלח ח"ה כו פרשה ע' . וזה תיישו בפסוק ולא נשקתני לבני לבני ולבנותי מ יוה שענה ד תה סובר נ' ד קא ולא כמ"ד אף נשיקה של קריבות א"כ עשה חונלתי מלתא דלמפרע הסכלת עשה דנשקת לרחל מגר קריבות וככר ככיה על זה דרהיה מלחם עליה דאקה פורן גדר ערוות כדאמר הכא כמאמר זה ונתגלה קלונך דהסכלת עשה לנשק לרחל הגם דהיא קרובתך זה"ד ‧

ועבדתני חינם אפשר כן שא הו סיה פעלא כ"וד יקיב ליה ה' ואי הוה כוי"ו והיב ליה ג' ‧ מכאן רא"ה מהימנ"א דחינם יקרא דבר כוזל מעיכו לחלאין ועיין בשה"ק נשמת כ"ח ח"א סי' נ"ה דנ"ד סע"ב ורע"ג . .

רמז קכה ומשנאה נשתעבר . נראה דהוא כמ"ש מסרש"א כמ"א ככ"ת ומוה"ר אזור שיהוזשי' קנ"א דנעשה הא״ם עבד לאשה יע"ש דבל א' לדרכו פנה ‧

בל מקום שנא' דל רק מך עני ואביון כישרא יש להבין כוה דא' שמות יש לעני ושבא נקט הס' לבר והשמיט ב' דשם מקבן ורש דבשו נמי ככר נקראו ישרא בכמה דרשות מרז"ל מפסוקים זולת השם הא' הנך דלא מנאתי כעת אם נקראו בשם זה שא היגה"ר ואוריה החיתי ועיין מעיל צדקה סי' שף תרס"ה ובקונט' צדקה חיים אות תרכ"ד ותרל"א ‧

ישהיתה אמורה להנשא לשילא וכן הניה האות אמת עיין לעיל ברים רמז זה דתלו דשנואים מעשה עשו בעיני לאה ונמלא דתלתא טעמי אית לן על מ"ש כי שנואה לאה תרתי על סיבת עשו וחד על מסירת הסימנים מרחל ללאה

דביון שנפקדה נוקבה . כא הל' ברווק לפי הפי' שפירשו המת"כ ותעמור מלדת דהיתה לה עמידה וה"ד ככ"א רע"ט סע"א .

רמז קכו את מונא כל מ"ש בזה בתוב בזה הכא מונה ע' לשונות ולעיל רמז קכ"ד ע"פ וללכן כ' בנות מונה ח' מעלות דשוו בשיעורייהו והוא סי' טו"ב לזו ולזו ולקמן רמז קכ"ט מונה עוד זו הפסידה וזו הפסידה זו נשתכרה וזו נשתכרה .

רמז קכז ומי שירד מנכסיו . הכ"א רע"ט רע"ב הבית מחקים' דגרסינן עני והכא משמע מי שהיה עשיר מתחילה שמרגיש יותר בצער העניות יע"ש וזה פי' בפסוק זכור ה' מה היה לנו הביטה וראה למדרגה שבאנו את חרפתינו נחלתינו וכו' ובדרך מליצה אמרו עני חשוב שהיה חשוב או הוא במת ולאידך ניסא פי' בפסוק שבמזמור קטז מקימי מעפר דל מאשפות ירים אביון להושיבי עם נדיבים עם נדיבי עמו מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה והוא דלעיל רמז קכ"ה לאשה שאינה יולדת אמרו אסורות בתוך בתיהם כי יכשו לנאת חתונה בתוך אמהות של הבנים השמחות וכאומרו מושיבי עקרת הבית כמו שפירש בס' כ"א דע"ח סוף ע"ב ורע"ד והשתא דמיונן עולה יפה כתו מקימי מעפר דל מאשפות ירים אביון להושיבי עם נדיבים עם נדיבי עמו ממה שהיה מקודם יחיד ושפל נעשה של הבנים כמו זה הפרש הוא ממש מושיבי עקרת הבית דאם יל"ם אח"כ אם הבנים ש נחה דזוכה מקבלת לנאת ואדרבא שמחה לנאת ולבא כן מי שהיה עני ונעשה עשיר דעולות בקנה א' זרעינו וכספינו ירבה כחול .

רמז קכח שא אמרו משל בנימן ושו אמרו משל גר בא ועמד אני מבני בניה של רחל עיין תנחומא ס' ויחי ובקונ' כפש חיים מע' שף אות ע"ד ולים ארו בשז"ר .

רמז קכט ואחות לוטן תמנע וכו' ולא קבלה עיין פ"ק חלק דנ"ט ע"ב ועמ"ש חפש בני אברהם היו בספרו ברך א"ז סדר קדושים .

ער שיכן עד שיזא כל א' הילך לביתו וממלא לו חבית מים ונולה לו דג ומדליק לו את הנר ‧ אע"ג דהדלקת כאזה שנה על האיש מוטל לכוין השינה ולומר הדליקו את הנר ויש מן המהדרין דמדליקין האנשים נ"כ ויש סברות על הברכה אם האיש יברך יו לא והנה אתה למר מכאן דשת"ח השובב בערב"ש להשגיר שזגוות יתן דעתו דאם רואה סמוך לי"א ואלי קונה בעים דגריכים נליה או ערמינים דליבים קליה דלא יניחנו לקנית דעד דאזול ואתי לתנורו הוי הוז אבוי ליתנו בתנור בעת הזאת והחכם עיניו בראשו למונעו מן החטא שלא יחלל שבת והרי לך דלפיעל תקנו רבנן דבכניסתו משלו כל ימי השבוע ואילו ער"ש ונהפוך הוא משום שמירת שבת ואם זה יפתאחר איהו דאפסיד אכפשיה והשבת לא יפסיד .

בני שבירות על"ל ס' וירא רמז פו מ"ש שם.

רמז קל וכרני שקים זבד טוב הפיה זו כל זמן שאתה מוכלה ומעברת הוא עושה פירות ופי' בס' כ"ז רע"ט סע"ד מוסיף בעל העקידה כלומר לעולם יעשה הא"ם את אשר ימצא כירו לעשות ועל ה' ישליך יהבו והוא יגמור בעדו כמו שמצינו בלאה שוריוותה והשתדלותה עמדה לה והוא מפי' הרב מת"כ יע"ש ורמזו כפ' חסתי ולא התמהמהתי דול"א כליווף ה' דה זמהמהתי והוא לא"ה לרמוז דמאמינו לאה הנדקת ע"ה אנו למרים הזריזות וההשתדלות לעשות רצון קונינו ‧

ואחר ילדה בת שדנה לאה דין בעצמה . כאן נמצאו ג' סברות בתוי' אמרו ומתפללה של רחל ושוב אמרו נתכנשו כל האמהות והכא אמרו נגלאה ועיין לקמן בפסוק כי ברבים היו עמדו כשרכה תפלות נעקרה רחל וכו' וידוק על כ"פ כיון שלא היתה בדרך טבע שא בדרך נס למר כרא"ל ולמר כרז"ל כתן עיניו ס"מ עליה ונכשלה דכא תקלה ‧לונות עם שכם ן' חמור החוי ושהרגו אנשי שכם מסיבתה .

זכר חסדו חסד זה אביהם צריך לרעת אביהם מאו בעי הכא ואי לקוביר זכות אבות למה

למה לא הזכיר לולהן כמו דהוא אבי יעקב והו"ל כמו שהיא דס' תולדות ע"פ והיה כאשר תריד כרמז קטו׳. ויתכן לייסב עמ"ש לעיל רמז קכ"ז ע"פ אשר מגע ממך פרי בטן א"ל יכולה לעשות מה שעשתה זקנתי שרה ז"ל. ומה עשתה המ"ל הכניסה צרתה לביתה א"ל אם הדבר הזה מעכב הנה אמתי בלהה בא אליה ע"כ לכן שפיר אמר זכר חסדו כי נו סדרים ויזכור אלהים את רחל דוכר חסדו של אברהם דפתח את הפתח לרחל ללמדה ענין זה וכדנמר אומר המאמר אח"ו ז"ל ויזכור אלהים את רחל שהכניסה צרתה לביתה דן יוסף ובנימן בזכות דן נפקדה רחל בזכות דן עמד יוסף ובנימן ע"כ פה נבן להבין מ"ש לכן וזו שלא ילדה של יטלנה עשו דמאיזה טעם כא טענו׳ כך אחר דויעבור עמו ז׳ שנים אחרות בעד רחל ומי מוניח׳ מיד יעקב ושמא בוכת לכן לשער ולפרוע לו שכר ז׳ שנים לפי מה שיעריכו ויחזור יעקב לרחל ללבן ועיין לקמן בפסוק הלא נכריות נחשבנו לו כי מכרנו דאמרו אפשר כן ומה שפי׳ בב"א ד"ק ריש ע"ד וזוק וכמוגה דיכתוב לה גט כריתות שלא תהיה כחוקת אשת איש כיר זרים זה הג"ר של לכן הרשע וה׳ לא יעזבנו בידו וילדה ועליו נאמר פדה בש׳ נפשי מקרב לי דמוכרח היה יעקב לעשות עמו מלחמה אחר שזוכה בה מכח עבודות ז׳ שנים ולא היה פוטרה בגט בעולם וזאת המלחמה היתה קשה יותר ממה שבשו כהר הגלעד כנאת יעקב מחרן ועל זה כתן הודאות פדה בשלום נפשי מקרב לי.

ואין חרפה של ערלה היינו כמ"ש ז"ל שלא נימול עשו על כי אחזו דם ושוב לא רצה כשהגדיל ויעמה חיים דכן מצאתי שפירש הו"ר ר"ם ע"א של דכרמז קל"ח אותו לא בקשו להשיאה למהול הרי היא כשזת לעיל ומהיכן ידעינן דהיה מתרצה עשו למול עצמו כשזיה נושא את דינה דהא בעל כרחו קים ליה ליעקב דהיה לוקחה ועיין מת"כ סו"פ ע"ה.

ג׳ תכיפות הן וכו׳ אף תכף לת"ח. הב"א ד"פ ע"כ הק׳ דהשמיטו מתכף לנטילה סעודה ותי׳ דשו יליף מקראי בירוש׳ ועיין בקו׳ לוח ארז בסא"ר פ"ך.

מתוך לאנו של לבן וגותנין בתוך לאנו של יעקב. כין ומ"ד נלה"ש בין לשטף נשמים כין לענני כבוד הכל ברשות קב"הו ונחזו אכן דיפה דברו בני לבן ומאשר לאבינו עשה ומה שדיבר לבן הכאן לאני לי הוא דנפל כפומייהו מה שהיה לפי סברות הללו ואיך הותר ושתשו׳ לוה לעוני הגוים מ"ש מקודם זה דהמה רזו דהחליף את משכורתו עשרת מונים לא יו"ד לא מאה וקיים עם עקש תתפתל ומה יעשה יעקב לפני רמאי גדול כזה אם לא דמן השמים נתנו לו זכותו יגיע כפיך כי תאכל ותידד שנתו ולקרח ולחורב ואין בו סרך גזל דהוא להציל עשוק מיד עושקו וזש"ה ויצל אלהים את מקנה אביכם ויתן לי.

אמך מכשה לך אין זה דומיא דאביך מנפשה לך דאמו מתה קודם שחזר של דאותה שעה היה בעודה בחיים וכאשר הוא שם ואז לא היה אומר כך היה מצטער יעקב שהיה חושב שמתה

ומאת ה׳ לא יבא בשורה רעה ועיקר יציאתו הכל מאמו והיה בהכרח להזכיר את אמו אפי׳ קודם אביו דמצפית לו ולקמן רמז קל"א תאמר שמת אביו וזקן כדא"ל שוב אל ארץ אבותיך.

מפני שהכרה בפני אחותה שמתה. לדעת ר"י מה מיישב לקרא דהקדים׳ ויקרא לרחל וללאה ושמא כיון דהיתה עקרת הבית וכל ביאתו בעבורה לכך הקדימה אך רחל מצד עצמה היתה לה לחלוק כבוד לאחותה׳ הגדולה א"כ דכותב׳ הקו׳ בשביל כבוד רחל הקדימה שלא יהיה כרגש דהכרה קודם אחותה ואחוה מידת אביה ח"ו ויען לבן ובתוש.

והיה כי נירה כוונא כה ופי׳ הב"א ד"פ ע"ג אחר שהיו מעוברות וע"ש ואין זה קשה כמו שאמרו בריש רמז זה שהיתה אשתו מעוברת דאמר ויהיה זכר דהוא תפלת שוא דשנא ושנא מהיפוך זכר לנקבה לכשהוא בלורה דהא נורה משתנית בחיים ואשה מולדות לבחרות ומבחרות לזקנות או מחמת חולי או מחמת הליכת בדרך ומשרב ושמש וכך הוא בעולם יא"כ דבשם שאמרו שם בדינה מעשה נסים שאני כן הכא וזה שלא בדרך העולם ופשוט וקרוב לזה י"ל דתפלת האדם אינה מקובלת בזה אך הקב"ה כשחפץ לעשות שלא כדרך הטבע דשוקל להציל עשוק מיד עושקו הוא ענין אחר ופשוט.

ישותחים אדם בכור. עיין ז"ר ד"ה ע"א דיעקב היה כהן ונטמא באהל ותי׳ דס"ל כרשב"י דאינן מטמאין גוים באהל א"כ הכין לבד לקחה רחל דאיך אפשר אדם שלם בכר הגמל יע"ש ול׳ ומולקין את ראשו יורה דהראש לבד הוא שמולקין ולא כל הגוף וכל הפעולות הוא בראש ועיין ס׳ הדורות רע"ז ע"כ והעיקרא בית לבן מלא ע"ז ומטמא במשא ואיך היה יכול להזהר אם לא עד שילא מאם וקיים השירו את אלהי הנכר ועיין בס׳ תושע יאודה דרוש ג׳ להספד.

לביש אדם לבושו של אביו הרי הוא כוונא בו ואוי לו לבן דלובש בגדים חמודים ש"ה להראות כי הוא אדם חשוב כאביו ואין תוכו כברו להדמות של אביו ביראת ה׳ ובתורה ומע"ע דהוא ממש מתלבש בטלית שאינו שלו ובדי בזיון וקצף.

אבל אתה עובר לפרקמטיא׳ היינו דלא גרע מלאוין דל"ת להראותם הך דפסתר איש מרעהו הגם דיש בזה מה שאין בזה ודוק.

ס׳ וישלח

דהוה דמך ועוררתיה וביוצא בזה הוא ענין שאמרו בב"ר ובתנחומא באחר שהגיע עשב לנסות לחיה רעה אם יחיה וקם והמיתו דטב לבים ל"ת. ומ"ש וממו של תפק תפלה זו של יעקב אע"ה סמך לזכותו של אברהם שהיו גמליו זוממין מפני הגזל לכך כזכות זה כה תעשה לעשו ומ"ש של תתן לעשו הרשע מחשבות לבו הכונה כמו שפי׳ הרב בינה לעתים בפסוק ויאמר עשו בלבו יקרבו דכיון דלא הוציאו בפיו ובשפתיו לא

נה רגוזיה ועכיר מעשה יע״ש וענין זה התפלל על שהוא מחשבית לבו דחושבני דיוליא מחשבתו לפועל

רמז קל״א כימי המן אילולא שסמכו וכו׳ ומה אם אבינו יעקב לכך רמוז במזמור יענך נדת המן כמ״ש בס׳ אורה ושמחה ויונדק יותר לפי מה שהכאתי לעיל רמז קל״ד דהמן הוא עשו ומרדכי הוא יעקב דדא ורא אחת היא

ולמה הוא נותן הגמלים באמצע וכו׳ ואתה מתמלא עלי רחמים עיין כ״א דפ״כ ריש ע״ב דפי׳ לגדול הדיינים היושב בכימה שצריך להפוך כוכות יע״ש וע״ל רמז קל״ב ע״פ וישתחו ארצה ויתכן עוד כענין שאמרו כגמלי אברהם דבק׳ גמלים דגומלים חסדים ויתנהג עמו כמדת החסד וכמדת הרחמים ויש להוסיף עוד לפי מ״ש ברמז הקודם ד״ה זממו אל תפק דכיוון לזה לשום גמלים באמצע דאתערותא לתתא אתערותא לעילא להיות זממו אל תפק דומיא דגמלי אברהם :

רמז קכ״ל רבא אמר מהכא ויזרח לו השמש נראה ברור דפליגי בענין הפועל בכניסתו וביציאתו דלר׳ אבהו ולרבנן הוא משהאיר היום שיכיר מרחוק לחברו ובהכרה בין תכלת ללבן ואילו לרבא יצא בכי טוב דהוא השמש ופשוט

יאמר להם שריכם לא היה יכול לעמוד בו · לפי המאמרים הללו נראה דמיכאל היה שר עשו מעיקרא ושוב נעשה שר ישראל מענין זה ואילך . ורמז בכי **אברהם** הי״ו בזה ר״ת א״ש עמ׳ו ׳אחר ׳יעקב ׳שר ׳עשו ׳והוא ׳מיכאל זת״ד נר״ו . של דכאומרו י״א נראה דפלגן בהדויהו ומאן דסבר דשר עשו היה אינו מיכאל כי אם ס״מ או אחר ואה״כ דמיכאל לא היה שר ישראל עדיין אין אתנו יודע לברר מאי דהוה . וכמא׳ לכבודך עשיתי הקשה הז״ר ד״ה ע״כ דאדרבא כ״ש אם לא היה עושהו בע״ת ותירץ ב׳ תי׳ יע״ש ועל ד׳ לו אשיבנו דכולי האי דיבא המלאך רפאל וירפא אותו אין לך כבוד גדול מזה דילוד אשה ירפא אותו מלאך

רמז קל״ג עשית את הקדש חול עיין להרב נחלת בנימין ולהרב ע״כ וכמ״ש במ״א על מתני׳ והמעשר לכל .

וישם את השפחות אחרון אחרון חביב · עיין בביאורי לתנחומא ס׳ כא ובחי׳ על הספרי ס׳ בהעלותך פסקא כ״ט וס׳ ראה פסקא ס״ט וע״ד ולק״ח ·

י״ל יכ״ח שהיה אלו היה מכברו בכל יום . עיין להלאן ע״פ ויעקב נסע סכותה סברות אחרות ·

זה מסתכל בהדא פרסתא · עמ״ש בסה״ק כף החיים סי׳ ל״א אות כ״א בעזר משרו

בהמ״ק ויתן דוד לארנן . זה סותר מה שתי׳ על טענת לסטים אתם ממה שנכנה הביהמ״ק דשונא גזל בעולה דהא ביהמ״ק היה קנוי בכסף מלא ועיין רמז לק״ח ורמז קע״ו ,

וי״א לא מת שם · אתיא כמ״ד דקבורתו של יצחק הינו חישוב כן רן או רו״א ואודה לקמן ס׳ ויחי רמז קס״ב ועיין לתוס׳ בגטין דף כ״ה ע״ב ובס׳ אהני׳ בזב״אר דקב״א ע״כ וכדך א״ת ס׳ ויחי דרוש א׳ ועיין נחיים בירושלם פ״ת דכתובות ה״ה ועיין ז״ר ד״ה ע״כ ,

את בת יעקב וכן לא יעשה ,אפי׳ אוה״ע וכו׳ היינו לפי מ״ש לעיל רמז קכ״ד למה בכת ש־אהן מלחסים שמשעה שלקה העולם במבול גדרו יע״ש וא״כ יעקב שבכה על זה וכן לא יעשה באוה״ע שיהיה כבת יעקב גופיה ולמפ־ע הוא העדר כבוד ליעקב דומיא למ״ש קידש זה כאומת כתה .

רמז דקל שברין למפרע ואתחתנו עי״ל רמז ק״ל רס״ו כחבתי ופי׳ שם הב״א דף פ״א ע״ג כמוספת חלוקה פ׳שדוקירה כלבו וכתה אצי׳ הבא דפ״ו ע״א הכל שנה אחת

ישבם נסיב ומנכאי גור · היינו כמו טוביה חטא וזיגנור מיגנר וכיולא אך זאת התפו׳ אינה מספקת דהא כל טענות שכם ,וחמור היינו והתחתנו אותנו תקניהם וקנייכם וכו׳ וא ן הטובות לשכם לבד ושמא הכונה דוהוא הבטחה לעתיר שיהיה אך כאשר הוא שם הוא על שכם לבדו ופשוט

והבל״ל נפוי לפני הקב״ה וירד מיכאל · לשון זה נראה יתו׳ר כפי׳ם דאין דבר נעלם ממנו ואין נסתר מנגד עיניו ומה נודך לו׳ דהכל נפיי לפניו ית׳ ,ויתכן דהכונה לתת טעם למה ירד מיכאל ולא מלאך אחר והוא וכסתום חכמה לרמוז הא דלעיל רמז קכ״ל כהאבקו עמו מיכאל ולא שלחו עד שברך אותו והסלים עמו א״כ כל זה שנגלוי וידוע לפניו מקודם דהיה אותו מ.זק מיכאל לכן באה ויאה דרצון יראיו יעשה דרצונו של יעקב הכל לקוחים למות דמורעו קא אתיא בת בתו ולכן בחר הקב״ה במיכאל שירד וילילנה ויסיר החרפה מבית יעקב וברצון בניו ג״כ והוא כדין ובדין והברכה שברך אותו מיכאל שתהיה ברכה שלמה דלא יהיה על בית יעקב שום דופי וחרפה ושם רע של פגם ולבסוף אמר שלקחה יוסף לאשה דהא מיהא גוי הכא על בת ישראל ק״ל דהולד אחריה ולוכא שום פקפוק על מה שלקחה יוסף לאשה ·

רמז קל״ה כטוחים היו על כחו של זקן . היינו כדאמר לעיל בס׳ תולדות דמשברכות נתעדן בשרו ובא לו כח גדול והברכה היתה יתן לך שהותיך דמוה הכח היה לשמשון כראיתא שם ע״פ ויתן לך האלהים ובס׳ ויגא כטור שראה עולם גבורתו כדאיתא ברמז קכ״ד וינל את האבן ובסוף רמז קל״ב ויאבק איש עמו וכמו שנשתבח עם משה אני גדול ממך כדאיתא במד״ר ס׳ וזאת הברכה וכן היה כדאיתא הכא רמז קל״ב דלעיני הגוים גילה יעקב עולם גבורתו .

רמז קל״ו כשעה שהארץ חלולה ככברה והכבר מנוי רבנן אמרי עיין בביאורי על המד״ר סדר זו · ובמאמר ב׳ תלמידים של ר׳ יהושע

יאושב אינו עטופתן ופי' הכ"א דס"ו ע"ד שלא
יכירוה שהם יהודים עיין בש"ע יו"ד סי' קנ"א
ועיין בשה"ח סי' קכ"ט ועיין ספרי חיים כ' ראה
פסקא פ"א .

בסוף לתשובה · לקושיית דהרי אדה"ר וקין
עשו תשובה וישמעאל עשה תשו' ולש'
הזוהרים דהרא עשה תשו' יש כ' תי' א' דכיבשי
למעבד תשו' גמורה לא עבדו וראובן לא שקו ול
תעניתו כ' בשור לתשובה בלי חטא כדלקמן ברמז
שאח דבל הזוהר ראובן חטא אינו לא טועה
ובשביל שחשיוהו שחטא עשה תשובה בלא חטא
והוא בשור לתשו' כותו ועי"ל ס' וישב רמז קמ"ב
וכ"א שם דפ"ט ע"א וס' ויחי רמז ז"ן

רמז קלז מה אני מקיים וישכב עלבון אמו
תבע עיין לשרב ן' אורי ז"ל מה
שפירש בזה · ובמדמר דה"לכ עם הכותי בענין
אח"ר עיין בפת כל חי בא"וכה כמע' א' בעור
לא יחיד ומיוחד ·

רמז חלק ובשכר שפיכה נתן לו ק' מדינות
משעיר עד מגדיאל זו רומי או
ישב יעקב בטח · וזה יפורש כמאמר מה ראתה
אסתר שתמלוך על קכ"ז מדינות כלומר מה הבינה
אסתר בדעתה על מה שזכתה למלוך על קכ"ז כי
המספר לא לחינם דהרי אפי' לעשו בשכר שפיכה
נתן לו ק' מדינות וביוצא בזה אמרו גבי א' מז'
עממין בשכר שפיכה ואי לעוברי רצונו כך משלם
כ"ש לעושה רצונו דודאי לא על חינם לזה משיב
דקי"ל גדול המעשה יותר מן העושה והשתא אי
בעושה בשכר שפיכה כ"ש בגדול המעשה וו שרה
גרם את האמה הזאת ואת בנה כי לא ירש בן
האמה הזאת עם בני עם יצחק ואמר ה' שמע
בקולה ושלחם מעל יצחק בנו ונמצא דשרה גדול'
המעשית שיפנו מא"י בדין הוא שזוכה כמו השכר
של מי שפיכה והיו חיים קכ"ז שתמלוך על מספר
קכ"ז להורות לעולם דוהו שכר זקנתה .

אני לא בראתי בעולמי דבר של היזק · והיינו
כמ"ש לא הנחש ממית אלא החטא ממית
ומעיקרא היה שמש גדול ליהנות ממנו בני אדם
אלא דהחטא גרם ואיבו כמו פרדה ותרבר דהם
מבלאים ע"י ב"ו דאין דבר רע מן השמים ·

ומיום שעמד על דעתו לא נהנה מסעודת
אביו · נראה דהו"ל שמחה דלא איבד
זכות אביו בענין וצדקתו עומדת זה הזן בניו
ובנותיו בשהם קטנים הנה דהשיבה דלא היה ידו
משגת ולא היה בירוה הנה הוא כיון שלא למנוע
החסד מאביו סמוך למה שעמד על דעתו .

רמז לקט שמריחים את הארץ כחווא וטועמי'
את הארץ לאיזה דבר ראוין בנחש
דמאכלו עפר · היינו כאומרם ז"ל דכל מין חוי
ליה לנחש לאכילה יש יש ויש והוא מבחן מה שראוי
לו לאכול·וזה בעצמו יש לפרש בענין הדמיון שנשו
לת"ח כאומרם כל ת"ח שאינו נוקם ונוטר כנחש
אינו ת"ח הוא דורות וטועם מקודם · לבא בנגד
מי שאינו שומע לקול מורים דאם הוא נכרא שמת
ואדרבא יזיק לו וירע לו לא תתחר במרעים דקשעה
מתחקת לו וימתין עד שיבא יומו וה' ישחק לו וזה
הוא החכמה של ת"ח שיהיה כנחש להיות מריח
וטועם מי יקבל ומי לא יקבל ולמי יעשה לו
עונש·ולמי צריך להעביר השעה וזהו היסוד בהנהגת
הדין והת"ח ופירנס בעירו וזו הנאה לו והנאה
לעולם דיהיה להם ישוב הציר .

רמז קמ מה לבא בנו שכן יפה כחה אלא
האחים תמר בבת ויתכן לפרש
בזה פסוק ממזמור קכ"ח וראה בנים לבניך ולא
בנות לבניך ואז שלום על ישראל שדרשו שלום על
דייני ישראל ולא יצטרך ר"לבו להטריח עצמו לחלוק
עם הצדוקים ·

נראה לו כאלו ז"ל כחלום אבותיך מנמנמים .
זה כענין מובא דהאות היא לצדקה
אך זה היה למלאות תאותו וא"כ צריך לדעת איך
גנלה לגוי וגם לתת לו עצה טובה דעל דניאל
ערערו איך נתן עצה לנ"ן ושמא היה סוף הממון
הזה ליד ישראל היה ראוי שיענשו על ידו ליתן כל
כך שוחד בשביל עונש דב"י משבב שיכובים ולהיות
מגלגלין חובה ע"י חייב בתוכחות על עון ·

סדר וישב

כל מקום שנאמר וישב לי צער וישב ישראל
ויקרבו ימי ישראל וזה יהיה רמז בס'
שופטים ושיה בשבתו על כסא דלא יהיה בגדר
וישב לבקש לישב בשלוה לא במו טרוד רוכב ומנהיג
וציו"ז למען יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו
בקרב ישראל נגד ויקרבו ימי ישראל .

מה יעקב גולד מסול אף יוסף עיין לעיל ס'
בראשית רמז טז וס' תולדות רמז קי"א .

ומתלה בעקביו . נר' דאינו במו ת"ח בהליכתו
מאחר דבר חכים הוא ליה לא דומה
לבנות ציון הליך וטפוף תלכנה .

רמז קמא קידה על אפים כריעה על
הברכים השתחויה זו פישוט ידים
ורגלים עיין ב"א דפ"ח ע"ג מה שהביא מהתוס'
ועיין בס' סס חיי בליקוטיו על שבועות דט"ז
ע"כ ועיין בס' שער יוסף דל"א ע"ד ובס' אהל
אמאדו ז"ל ·

ויהי כאשר בא יוסף ר"א בקילוס היה בא ·
אפש"ל דאין ויהי אלא ל' צרה ואמרינן
כ"הים אהלל דבר בה' אהלל דבר חסד ומשפט
אשירה ולכך ויהי אעפי"כ כאשר היה מעורר וקבל
עליו בשמחה ·

רמז קמב שקים מלאים בשמים מפני ריחן
של הערבים עיין לרש"י בחומש
ס' כח וס"ז וג' שמות ועמ"ש המלה"ק ובילקוט
ס' בשלח רמז רל"ד ע"ש ויביאו בל' בתוך הים
ביבשה ועיין רמז רח"ס ·

ראובן אינו כאן אינו מתקיים החרם בט' ·
בראה דהבונה דהגדול שלנו אם יטול
חרם יועיל בלתי יוד אך כיון שאינו בכאן הרי
אין אנו מחשיבים עצמינו לדיון יחיד מומחה להטיל
חרם ולכך בעי יו"ד לא דהדברים שמנו דצריך יוד
לא מנו זה כמו ועיין ז"ר ד"ה ע"ג .

ופותח כתבו' זה הושע עיין ב"ח דף פ"ט ע"א שהביא הקושיא ממשה ותירץ דהושע דוכר במעלות התשו' דמגעת עד כסא הכבוד וזדונות נעשות לו כזכיות יע"ש ועוד י"ל דתחילת דבר ה' בהושע היה בתשו' ואילו משה ושאר נביאים דדברו בענין התשובה לא היה התשו' דבריהם זה ואעי"ג דכתיב בשי' ר' קיים להו דוה פתח תחילה והוא פתיחה נגד פתיחה.

רמז קמג ולא רצה יעקב ליקח אשה ולהוליד בן מפני שבועתו של לבן קשה דהא לפי הסברא דלאה היתה קיימת במכירתו של יוסף במפורש ברמזו קל"ג במלחמת עשו לא היתה זקנה דהל' לה ארח כנשים והיה יכול לבא עליה ואפי' לסברא דמתה קודם מכירת יוסף עיין ז"ר ד"ה ע"כ יע"ש הרי בלהה וזלפה היו לנשיו ולמה הצטריך ליקח אשה כדי להשלים בן אחר להיות י"ב ותו דשבו' לבן לא עדיף מאשה על אחותה עליה בחייה ובתנאי כתובה דלא ישא כתובה שלא ישא אשה אחרת עליה דאם מתה נושא אחרת והכא רחל מתה ולאה נ"כ אם מתה היה יכול ליקח במקומן ולא יקרא עובר על השבועה ע"ז דמסתמא תוקף האבילות שהיה לו על יוסף לא היה מניחו לקרב ש' אשה בבכיה וצעקה וצער והו"ל דלא הי"ל גבורת אנשים מחמת גודל צערו ולזה י"ל דכדי לקיים י"ב ולהשלימן היה דוחק עצמו ושעה היסח הדעת בעת ההיא כדי לעשות רצון קונו ודוק׳

חמשה מרגים מכרו אותו והחמישית היה למצרים ולכך בא לו תוספת ה' דבשביל ה' מכירות הללו עדות ביהוסף שמו כלאתו על אר"ת וזכה דבא נבריש ולמדו ע' ל' שפת לא ירעתי אשמע וזכה לה' מעלות בעבור זה כמפו' בס' מקץ זו אחר זו א' ויסר פרעה את טבעתו ויתן אותה ע' יוסף ב' וילבש אותו בגדי שש ג' וישם רביד הזהב על צוארו ד' וירכב אותו במרכבת המשנה אשר לו ה' ויקראו לפניו אברך מלבד השררה עצמה ונתון אותו ע"כ אר"מ דעל השררה הוא דזכה להני ה' כנגד ה' מכירות וש' כונה זו ניתוסף לו אות הה"א וכנגד זה הוא כמי העגלה הטובה שנתן וחמ"ש את ארץ מצרים.

רמז קמד ש"ז שנגזר עליו שלא להכנס לארץ וא"כ לא תיסק אדעתיך דלך רד מגדולתך היה מסיבה זו כ"א על עון העגל דוקא כי היה אנוס כמו ראובן וכדכתב הב"ח דף פ"ט ע"ד ולא כמו יהודה דלא הי"ל אונס ועוי"ל לגבי ראובן דכולי האי לא הי"ל כח לראובן למחות באחיו כמו השליטה של יהודה וכהשלכת לבור בלבד דהיה להכניסו בסכנה גדולה וכהשלכת אבנים שמעו לו אך להצילו לגמרי לא הי"ל שליטה כמו יהודה דהיה שלטון על אחיו וכשנם מעונה וכפוף על קול שיבא על מעשה בלהה ש"ז דמאמר אילו היה יודע ראובן אינו מניח לנו לומר סברא זו לשום הפרש בין ראובן ליהודה ודוק.

קרוב לשף וג' מאות שנה. ולסברא זו הוא דטעה כרמיוט להיות מתנאה כי ראה דעבר משנות אדה"ר יליד כפיו ומתושלח מבראשית

הדשונות ש"ז דכפי רז"ל ופי העולם לרבוי שנים תולין שנית מתושלח יצן אינו מפירש בתו' שנות הללו מחירם ולא מפירסמא להו מחירם כמו מתושלח ועוד דאינו שונה דב"ע כודאי דחי שף וג' מאות שנה אם היה חירם אחר ואילו מתושלח הוא היותר בודאי ופשוט.

רמז קמה שנתקלקל מן העולם הניח הר"ב ב"א דב"ל בעולם אך הוא אמת הניח מן העולם ולא פירש טעמו׳

ודרך סרין כעל פי' ב"אר"ן ע"א פירש סרין כינוי לבינה כדי למעט הנאותיו שלא יהנה מניפה ע"כ והוא במניח מה יענה האדם לרוח דקיי ליה הבז רשות עונה עם אשתי לנכי מלוה ריבוס הינא דמכוון למלאות תאותי ולהנאת מנופה ומכ"ש אם הוא בדרך איסור או שאין מחשבתו טהורה למי אוי למי אבוי כח לו שלא כנ"א ושלא יוליד׳ וגמ"ש ובעל ה' כצילות להודיענו במי דלא יסף עוד לדעתה ופירש מן האשה כיון שנטע חמש נטיעות יפות ותבל על ההולך אחר תאותו גם כחול. כתרנגולים דיבלו כחו וכחו ומאור עיניו ויתקצרו ימיו דרך טבעי והא"ל רועה ונות רח"ל׳

אריין כל מועבות של בית רבי תמר שמש. עיין בקונט' עניי ב"ח דכ"ט ע"ג מ"ש בס"ד׳

ישמא קבל אניך קידושין. מ"ש בס' ב"א ר"ן סב"א ויעקב בבר היה יותר מבן ק' שנה ט"ס כפל בדפוס וצ"ל ז' במקום ק' ועיין ספרי חיים ס תנא פסקא רב"ט לענין מיאון ובמפתחות שם ובפסקא רל"ה מה שליינתי בענין קידושי בתו הקטנה ביתומה יע"ש׳ ובמאמר בתו של שם היתה כתב הר"ר ד"ה ע"ג דבת ס' שנה היתה ונקראת קטנה דקודם דור המבול לא היו בני עונשים עד ק' וכן לענין קידושין יע"ש ודוק

שהיה מך ותם לכל׳ היינו דלאו דוקא עם מי שגדול ממנו או שוה לו ש"ז אף עם הקטנים ממנו היה משפיל עצמו ואף עם הרמאים היה תמים בדרכיו ולא היה מוצא פתח דהוא אמר ועם עקש תתפתל ש"ז עם כלם היה תמים בדרכיו ועיין בס' כסף רחמים ברמז הכתוב עניתי מו"ץ כל הנחוני לעושקי יע"ש׳

אף אתה בפרין נביה וכו' ואני מסתכל בניכיה הנה ב' משלים עשו בכאן ביוסף במצרים דמשם בא הגלות של מצרים והוציאנו ה' ובכן כרמזו בזה בכונת המגיד אף אתה הקהה את שיניו דייק לומר אף אתה מלבד מה שנקרו את שיני ס־יום פרעה ועבדי פרעה אף אתה כן.

ויהי ה' את יוסף ויט אליו חסד כ' אוהבים א' היה רעב׳ במאמר זה נתקשיתי הרבה א' דאי על ויט אליו חסד הרי חסד לאברהם ואי משום ויהי ה' את יוסף מי זוטר א"ת אנכי מגן לך כ' מהו א' היה רעב הרי הי"ל שניהם רעבים ג' איך קרי ליה נכב אחר שהיה ברשות שיה והקב"ה בשא"ל את"כ כל אשר תאמר אליך שרה אנלאי מלתא למפרע דמה שאומרת שרה חוקתה שאינה מוציאה דבר שאינו מתוקן ב"ש לת"ם ושמע אברם לקול רוח"ק

רוה״ק שזה דנמצא דהשגיח הקב״ה ג׳ מה ענין יוסף כדרך זנות ללוקחי הגר כדינו ובנותו של אברהם ושרה לשם מצוה לפו״ר ולא להנאת גופו של אברהם ולא דאי זה כראי זה אם לא להורות לעולם תוקפו של יוסף עודינו בחור ואברהם זקן וילמדו מיוסף לכבוש את יצרם כי היה רצון ה׳ במעשה יוסף יותר מאברהם ומתון מתון כתיב אתאת ועמ״ש הרב זר״ע ד״ה ע״ב ·

מלחש ויוצא מלחש ונכנס ולבסוף שבח . היינו מסיבת דהיה קורא בלחישה ולא היה מקיים למוציאה בפה ·

ישמא יגלה עלי הקב״ה וימצאני טמא · הקשה הז״ר ד״ה ע״ג דא״כ אפי׳ עם אשתו לא ישמש מהאי טעמא ותי׳ דבליל הזיווג לא היה בא הקב״ה יע״ש ואני בעניי הבנתי דהטומאה היא מהעבירה דאי על השמוש הרי זה היה ביום ועד הלילה היה יכול לעשות כמה טבילות וכמו טבילת מצוה בליל ר״ה דיטבול בשחר ובלא״ה לא היה נשוי עדיין היה להם זמן והיו יכולין לטבול תכף אחר העונה ועוד דלהפליגה בדברים היה זה שדיבר לה וזה כענין מה שחקרו לענין אוכל חולין בטהרה דאיך מקיים מצות עונה :

רמז קמו בא חמורים את אשר בשר חמורים וחמור אינו רואה זה . גילו רז״ל להודיענו גדולתו של יוסף דלא הי״ל במגמתו להיות עמה דאי הוה כן איך תבזה אותה לקרותה חמורתא ושהיא סומא ואף גם זאת לומר לילדו הרע כמו בקש לעוררן דעובר כמי על ארור שוכב עם בהמה וא״ו יהיה חבר לבלעם דהיה שוכב עם אתונו ומועיל להכניע את יצרו הרע כמה שמוצאת מפיו זה כי הדבור עושה רושם וכנגד זה להודיענו תוקף רשעותה דבזה אותה כולי האי ועכ״ז נפשה קשורה בנפשו ועדיין רודפה אחריו ·

מכל פשעי הצילני זה יוסף היינו כדלעיל נער חסר לב בשביל שדיבר על אחיו לה״ר בא לו ענין אשת פוטיפרע דזה גרם חרפת נבל שנתנה אותו בפי כלם דבור כנגד דבור אל תשימני ע׳ ענין משקה והאופה ·

מה גפן יש בו חימץ טעון ברכה · הק׳ הז״ר ד״ה ע״ג דקל דחומץ אין בו ברכה יע״ש ול׳ יש בו יורה על יין דהחמיץ קצת וחזי לשתיה דראוי לברך עליו והו״ל יין רע דסי׳ קע״ה ס״ג וזה שתי׳ מנו״ר היינו כמ״ש בספרו הבהיר מג״א בסי׳ ד״ר סעיף כ׳ בחוץ דמפעפע על הארץ דפטור לברך ביע״ש :

כך הם ישראל אין חיים אלא ע״י התורה שהיא כתובה בקנה · עמ״ש בספרי זוטא ועמודי חיים עמוד תורה שם״ה בעזר אלהים חיים.

סדר מקץ

רמז קמז במלכותו של יוסף נולד רשעו של פוטיפרע רוהו בכלל אלה תולדות יעקב יוסף כל מה שאירע ליעקב דאירע ליוסף דמונה ואזיל המדרש הא כמי דיעקב בא אתו מלבן נעשה לבן רש ויוסף בא אתו מפוטיפרע נעשה פוטיפרע רש בשש שנכנסתה שרתה בביתה ברכה ומקים הויה לנוויה אלא שהוא מן הקנה אל הקנה כמו בנאתי ממצרים בנאתי מירוש׳ ·

רמז קמח מלכות ופלגשים ויהללוה זה יוסף כראה דהכונה עמ״ש לעיל ס׳ וישב רמז קמ״ה בפסוק ויהי ה׳ את יוסף דבנות מלכים היה רואה מקושטות מבושמות ערומות ולא רצה יע״ש והן הנה היו מהללים אותו על גודל צניעותו ושכבש את יצרו ונתנו לו יקר וכבוד וכמעש׳ הכומר שהבריחו המלך להסגר עם זונה לילה אחת ולא נגע בה ואמר דיקל בכורו ויתכוה בנשק שיה כי אפי׳ העושה הרעה לא יכחיש במה שהוא טוב והוא פשוט ·

ובלעדיך לא ירים איש את ידו בלידין והיינו כדאמר לעיל רמז קמ״ו ע״פ ושם אתנו נער עברי עבד ולא לובש בלידין .

ציפונה אחת שיש כאן באת לגלות שאת בנה עיין ב״ח דל״ג ע״ג שכתב משם ר׳ בחיי מהמדרש שהצפינה יעקב בסנה ותלה בצוארו וכתב שם עלי בת יעקב והכירה יוסף יע״ש ויתכן דעל הדרך שאמת אתן אמת ליעקב הצפינה בסנה לפי מ״ש בזוה״ק ס׳ יתרו דס״ט ע״ב סוד הסנה בענין טו״ר טמא וטהור והבא בת יעקב בת טהור וקדוש לערל וטמא איך יתכן אלא דלעיל רמז רק״ל איתא דכתב על ציץ הזהב שם הקדש ותלה על צוארה ושלחה וירד מיכאל ונטלה והורידה למצרים ונמצא דלא הצפינה אלא שלחה וגם לא כתב בת יעקב אלא שם הקדש דאי בת יעקב לא היה צ״ל והכירה דפשטא איך שיהיה מה טוב ומ״ן דזכה יוסף דלא שלטה עינא בישא בעבור שהצפינה אמו בפני עשו דהרי אין הברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין דהוא משום עיה״ר ולפי מידתו הדין הוא ביטול שכרו לפ״ון כר״ך דלא ישלוט בו עיה״ר בשם שכיסה את אמו בן פורת ע״ע של עשו ובפרט דבעשו יכ׳ שמנה חזיר מיער עין גדולה דשולט עיה״ר דהוא שורש פורה ראש לעינא בישא ולכך סמיך ליה הדא אמרא שהברכה מצויה באוצרות והיינו דמוה כלמר לברכה שהיא שורה באוצרות מקום נולכעו ע׳ יוסף דאינו שולט בו עין דלכך כל התבואות הרקיבו חוץ מגנזי יוסף שלא הרקיבו אפר בברכתו . וזה כמי מאי דדרים אחז כי יש שבר במצרים זה יוסף הוא השליט למה תתראו מפני העין כלו׳ כיון דיוסף היה במצרים ושליט ואינו עמכם ישלוט עה״ר בכם דאם היה יוסף עמכם אגב דידיה אתם נצולים מעיה״ר ולכך אמר אחז היו מצניעין עצמכם דיוסף הבניע לרחל ניצול מעיה״ר דאפי׳ היוחית וירוש׳ משום עה״ר כ״ש אתם וכו׳ דרוח ה׳ דבר בו כיעקב דנפל בפומיה ונבא ולא ידע והכה למשה ג״כ ותצפנהו בסנה לקמן רמז קס״ו ולכך נראה דזכה דיגלה שיה תחי׳ בסנה על שראתה עמו שכינה דראתה דבסנה יתגלה שיו ונכון ועיין רמז ק״ע למה בתוך הסנה ·

אקחה יין ונסבאה שכר מה כתיב בתריה הצדיק אבד יעיין בתנא דבי״א פכ״ה ובמ״ש הגאון החסיד זיע״א בס׳ הנורא זר״ן ובעד״א שם אות כ״ג ועוד שם בשאז ריש . פ״א אות ט׳ ועוד לו בפא״ר פכ״ו אות ע״ג וע״ד ועוד לו

לו כשא"ז פט"ו אות יוד דבריו כי נעמו ·

רמז קמט מלמד שחשדן אביהם .' אע"ג דחסיד כיעקב איך יחשוד כבשיים דליקה כנופו הרי כיון שעבר ענין מכירת יוסף דמוליה חזו ונסתפק בהם אם מידם היתה ואת אתרע חוקתייהו ומה גם למ"ש כפי' שחשד ליאודה שהרג ליוסף עיין לעיל ע"פ אותי שכלתם ולקמן ס' ויחי ע"פ מטרף בני עלית ועיין רמז קנ"ב כפסוק כי לא האמין להם וב"א שם דף נז ע"א וגם ה' נתן בלבו שיחשוד אותם להתחיל התעוררות על מה שיתגלה יוסף כי הם היו סיבה לזה ואף גם זאת שיקשה לבו של יעקב בזה שלא ליתן להם לבנימן ויהיה מוכיח יאודה ללאת ערב בעדו ערבות בתוקף כדי שיהא נלחם עם יוסף ויסבלו מב' נדוים לער גדול דתיהוי להו כפרה קלת על המכי' ועל ויבא יוסף את דיבתם ומסבב הסיבות כי כל דרכיו משפט של המוכה ואין עול לדיק וישר הוא והכל במידה ובמשקל ושקל בפלס הרים .

למימר דכל דבור ל' קשה עיין בקוב' ושת"ח מע' א' מ"ש בש"ד .

ברע וככר עי"ל רמז קמ"ו שהובא נוסחא חדא מהני כשינוי ובב' מקוננות הללו לא הובא מ"ש רש"י מהתנחומא מופים דהיה בפיו של יעקב כמה שלימדו משם ועבר יע"ש וברמז קנ"א הובא זה ויש שם במי שינוי .

רמז קן אתקבל תמן ר"מ וכו' וירא אלהים את האור כי טוב · עיין בב"ר ס"ז פל"ב ועיין בב"ק ר"ס ובס' יערות דבש במאמר אורח טוב מהו אומר יע"ש ועיין מה שליינתי בביאורי למכילתא ס' בא פי"ב ועי"ל רמז ר"ו ·

יו"ד ק'ו שבתורה כתב הרא"ש לאו דוקא בתו' אלא גם הנביאים והכתובים בכלל ואיכן כלן בתורה של מקלתן בתורה ומקלתן בדברי קבלה עב"ר וה"ר בב"א דל"ה רע"ר ולא הוכיר להר"ן בפ"ב דעז ועיין בס' תאוה לעינים שם בעז לרוך

סדר ויגש

וכאן בשביל זכר חיבת עין בעל אבסניא של הקב"ה עיין בקוכט' ול"ח ח"ב ק"ו פל"ג

רמז קנא יו'ד פעמים אמרו בני יעקב ליוסף עבדך אבינו עיין ז"ר ד'ה ע"ר ועיין בביאורי למד"ר ס"ז פל"ג ·

דהלך החבל אחר הדלי · הפשט יורה על שאת יאודה בשביל בנימן והשיב יוסף דהם אחים מאם אחת והלך היינו עבר שבבר הלך אך הו"ר ד"ה ע"ר על יעקב שילך אחר יוסף יע"ש ואין זה במשמע .

רמז קנב אפשר לדבר שנלטער בו אותו לדיק יכשל בו . מה שהקשו ע"ז דומו בהב לבניס אך כיון אחים מי זה אמר דיהיס קנאה ושנאה יתכן לומר דהבוכה דהבא בהתורע שיהם דיעשה כך אתי לאדכורי כשו יוסף עושה זה לחמרות עיני בבורם על שנתקנאו בו ויעורר איבה

א"כ אפשר לפי מ"ש בני יעקב ויוסף שנה הוא יוסף כנדר אב לבניו ולתי' הגמ' דהוא רמו למרדכי מה יועיל לקנאה רמו זה אם לא שפירש כפני כלם הרמו כדי שלא להטיל קנאה דאם היה ובסתום חכמה הלא כבוונתה בניס כמי ים רמזים יותר והוק

ישפר שתי ממנו בב' עגלה ערופה וב"ה להלאן מוה בנסיק ואת יאודס שלח לפניו והחידוש הוא דאע"ג דאמר בשני אלהים את כל עמלי ודרשו לעיל דשכח תלמודו זה לא שכח דמלתא דחמיה דפסק ממנו בזה דבורי אונשי ומאת ה' היתה כדי לתת סי' ליעקב ועיין במאמר זה מה שפירש הרב שם שמוש דבר טוב פיק חוי · ועוד במאמר של יפטר אדם מחברו אלא מתוך דבר הלכה שמתוך כך זוכרהו

רב כחו של יוסף היינו לפי מ"ש לעיל רמז קמ"ט בפי' מה זאת עשה אלהים לנו דקראו תגד ובמלא דאביו יעקב ואחיו שבטי י"ה שיו בשיעורייהו ולא כן יוסף וא"כ רב כחו .

נישאו אחיות לפיכך נקראו זרע אמת · לפי מ"ש הב"א לעיל רמז קמ"ג דפ"ט ע"ב דאחות מאם לא לקחו של מאם אחרת ובני לאה נשאו תאומות ו' האחרים והאחיים נשאו שלהם כיע"ש זה שלא בסדר נואת ריה"ח ויתכן לרמוז אמ"ת למפרע ר"ת 'תאומה 'מאם 'אחרת של דוה סותר למ"ש ברמו קל"ה דשמעון נשבע לדינה להכנסא לו ופי' שם הב"א דפ"ו רע"ב דקודם מת"ת הותרו אח ואחות והרי היו מן האם נ"כ ואין שבועה חלה ואיך עשה מעשה שמעון להשיאה לפי הקרא דמביא לראיה ושאול ן' הכנענית ובמלא דילא ש' מן הכלל ואינו השטה שלקחו מתאומות אחרות ואם האמת כך ברוך היודע דגרמא דנפיל זמרי ממנו על שעשה בואת נושא משך הורע ·

רמז קנג ומקנה אחיו עי"ל רמו קל"ג גבורת' של שו השבטים ומן הפעולות יודעי הכחות ·

ואין המלך יוצא לקראת א"ס אחר של באביו של א"ס במלכו קשה דלעיל רמו ק"ב בפסיק כי במוך בפרעה אמרו דיעקב מלך בא"י ויאודה שני לו במו פרעה עם יוסף ובמלא דהב' הולך לקראת ראשון וי"ל דלפי האמת דרך מעלה ונוומא אמר יאודה דהיה גדול הציר אך היו עדיין מלכי כנען ולא היה ניכר יעקב למלך בין מלכי האדמה ובפרט לגבי מליים דאפי' כלפי מעלה פרעה אמר דלא שלח לו הקב"ה רורון כריך המלכים לכך קלה על היותו אביו ולא קלה משום אביו ורבו מובהק ללמד ממנו דאפי' יהיה שכן גדול דעה או עשיר מופלג או חכם מובהק יכבד לאביו אפי' שהוא הדיוט מוכר ירקות וביולא במו שמכבד למלך ואי כאשה לבעלה אמרו בן כ"ב ן' יכבד אב ועיין בס' נח"ק ס"ו בפסוק רדה של א"ת עם ההית דמהר"מ עם אביו ביע"ש ובא ובדוק כי כמה בנים בעשים שונאים לאחרים כשנוגעים בכבוד אביהם ושו לגבי בבדי אם מבוין אותן עוברין על מידותיה' כי כל א' ברא לגבי אבא אפי' פחות שבפחו' חקיל ליה כהאדם הגדול בענקים וע'כ זה'ח מעשיו' בוה . והמאמר מה אבא להוט אחר גרונו אף אני להוט אחר גרוני . כמו זר נחשב שיוניא יעקב בשפתיו

בשפתיו אי מצוה בכיר אבא ואי מגיד עצמו אם לא בענין ממילא גרונן של ת"ח יין כדי שיהא להם כח בלחיים לעסוק בתורה ולזה הוא דכיוון יעקב דבשביל רוממות של גרונם מוכרחים לאכול ולשתות וכמ"ש ז"ל ע"פ בכל דרכיך דעהו והוא יישר אורחותיך .

רמז קנד והיה מונח עד רחבעם . וכפי מאמר זה הבנתי אני בעוניי דמ"ש קרא אין כסף נחשב בימי שלמה למאומה ויתן את הכסף כאבנים דברים בנו איבא דבימיו יהיה זה ועד פה תבא לאפוקי בשיבא בנו רחבעם יפסק זה העושר ויחזור לזמנים ולפרקים לאיזה מלכי יהודה דהם מזרעו ויפסק אח"כ עד מלך המשיח דיחזור הכל שיו .

סדר ויחי

יקר בעיני ה' המותה לחסידיו והיינו עפ' ה' בנשיקה ובמדת רחמים וכענין מש"ר במאמר ס' יתרו תא חזי ולכן בא בס"ת בעיני ה' המותה לחסידיו שם הויה ב"ה לרמוז לזה דסוף הצדיק דבשם ה' מידת חסד ורחמים נוטל נשמתו במשל בניתא מחלבא ואתם הדבקים בה' ורואה השכינה ומתדבק .

רמז קנה ואף יעקב לזה איבא כמה פי' ובעת יאמר דאף יעקב שאמרו יעקב אבינו לא מת הנם שלא היה כמו אברהם דהן בעודינו בריא אמר הולך ערירי ומן רב קודם שיוליד את יצחק וכן לא ידעתי יום מותי קודם שברך ליעקב בעודינו בריא ואילו יעקב דבחיותו לא מת לא הזכיר כמו אברהם ויצחק בהיותם בריאים ועכ"ז ואף יעקב אמתי כשנטה למות דאז לא תאמר בכדי ספדו בכדי חנטו ואפי' באותה שעה נקט ל' שכיבה ולא הזכיר שם מיתה בפיו ובשפתיו אפי' לצורך הקבורה דאמר בדבורא בתרא נאסף אל עמי .

רמז קנו ללקות בכינים ויהיו מרחשות תחת גופי . קשה אי לישראל לא עבר עליהן שום א' מהמכות כ"ש ליעקב דגדולים צדיקי' במיתתן ואי לשיטת לא נראה זכות כ"ש יעקב ואמרו בכלל ז' דלא שלט בהם רימה ושמא מענותנותו אמר כן כמו ויירא יעקב אחר ההבטחה שמא יגרום החטא ח"ו .

דעתידי דמתילדי . ובל' עד באי שייך רמז הש"ך ר"ת בא' ברוך אתה ה' דברך מחיה המתים בדין רואה את חברו לאחר יב"ח יע"ש והן אמת דברכת יעקב נודע דהעיקרא היה בחזקת מת יוסף אך לא ידענו אם ברך יוסף על אביו דבא לו מארץ כנען ובכר של עליו באותן הימים ואמרו לו דהיה חי וכ"מ דאם מקבל אגרת ממנו לא יהיה צריך לברך ולרבי' התוספות דהוא שהחיינו שייך אפי' שיודע שהיה חי וקיים .

רמז זקן יתבי בסעודתא בתר דסעיד א"ל ר"ן לרי' ליגנא מר מידי היינו כנר מ"ש מקודם זה דאין מניחין לבך אמר בתר דסעיד ואפי' עתה דליבא היסבא גוחרין דאינן אומרים ר"ת על השלחן אים לרעהו כ"א אחר גמר הסעודה קודם ברכה"מ ועיין א"ח רס' ק"ע ותב"כ ועיין ברכי' ועיין בקונט' חלקה בחיים ריש דרוש כ"ב .

והיבן מניני שלקח יעקב בחרבו ובקשתו הוי אומר בשכם מפורש באורכה לעיל רמז קל"ג סדר המערכה מהמלחמה שעשו השבטים ובכלל יעקב אביהם דנתגבר יותר מכלם .

רמז קנח להעמיד משמעון סופרים ומשנים בכ"כ ומשבט לוי בתי מדרשות שהיו עוסקין בתורה הספרים שביניהם דלוי בכבוד ושמעון בשפלות מסיבת דענין שכם וענין ומיי תרתי דסתרי לא כן לוי וכדיתך יכולו לכך הם בכבוד ועיין בביאורי למד"ר פצ"ט ובחי' לתנחומא סו' במאמר דשמעון סובב על הפתחים ולוי מחזר אחר הגרנות בכבוד :

רמז נקט דוד אות ד' בראש וסוף וכו' . הא שמיע לי דדריש ע"ת שנק' דוד ומפרש ואזיל ד' ראשונה על המאורות שניה על כי היה ד' בשבטים ו' על מדות ברוך דמונה ואילך ועל תוספת יוד בר"ה יוד היינו ידך בעורף אויביך ועיין בקונט' נפש חיים מע' ד' .

רמז קס שנא' יובלו לה' לבאות ק' דאמאי לא הביא מקרא דמפורש יותר בזוד המע"ח מזמור ע"ב מלכי תרשיש ואיים וכו' דזהו עיקר הדברים הללו .

רמז קסא ואימא יאודה מחוקקי אסוקי שמעתתא שוכא דהלכתא מאמר זה לא יכון עם מאמר דלעיל רמז קמ"ט בפסוק ועזר מצריו תהיה .

מעשה בר' מתיא ן' חרש שהיה יושב בביהמד ועוסק בתורה . הביאו הרב הקדוש ר"ח בפ"ח משער הקדושה וע"ש מ"ש והנה בסיום המאמר כל מי שאינו מסתכל בנשים עאכ"ו באשת חברו אין יצה"ר שולט . אין זה כל' התנא באבות באשתו אמרו ומה ר"ל בנשים ועאכ"ו ויתכן דבא לומר נשים אפי' אלמנות וגרושות ובתולות דבכלל בכלל נשים עאכ"ו באשת איש דיורד לגהינם ואינו עולה או נשים היינו הקרובות לו דאין יצרו עליהן דלא ירגיל בכך וק"ו לאשה זרה דאז תקיף יצרים ונחזור לתחלת המאמר שהיה יושב בביהמ' ועוסק בתורה עבר השטן ונתקנא בו דזהו ממש ענין הזוהר ס' פקודי דרס"ה ע"ב דבהיכל ד' יש שם רוחא תקיפא הנקרא של בכר דמפתה למי שיושב בביה"מ דאומר לו מה את קאים הכא עב לך למיהך בתר עגוגי כאופין בתר נשין שפירין וכו' ואל בכר ק'י ליצה"ר הוא שטן וזה בעצמו אירע לר' מתיא ן' חרש ולפי רוב חסידותו הוכרח השטן להבין לו שם בתוך ביה"מ על פניו כי בפיתוי לבר לא ישמע לו כשאר כל אדם ועיין חלקה בחיים דרוש כ"ב . ור"מ היה בטוח שלא יחטא כיון דאמרי' אם פגע בך מושכהו לביה"מ וכיון דהיה יושב בביה"מ ולע"א דהיה עוסק בתורה הרי תו' תבלין ליצה"ר ומזימה תשמור עליך ולכך זכה דהיו זיו פניו דומה לחמה וקלסתר פניו דומה למלאכ"ש כלפי מ"ש הרב ר"ח שער היראה פ"ב ד"מ ע"א חוטא

חוטא במחשבה זיו פניו משתנים ועי"ש ומה נעים לפי מ"ש בזוה"ק ס' שמות ד"ג ע"פ. כי שמש ומגן דהברית נקרא שמש והשומר בריתו מאיר כשמש לעולם כן יהברית לגוף לכך זכה זיו פניו דומה לחמה ולכך היו קלסתר פניו דומות למלה"ש דהן נהנין מזיו השכינה והוא כמ"ש בתנא דב"א והובא בילקוט ס' משפטים בפסוק ויחזו את האלהים דכל הנעשה עגל מן העבירה ולא עשאה נהנה מזיו השכינה ולמדרגה זו בא ר"מ כ"ח ולכך נתקנא השטן וכוויכוח ר"מ עם הקב"ה דשאל לו לרפאותו ולא היה חפץ פירשתי עפ' יהדין דכתבו הפוס' דאם התחייב במלקות ושוב פרץ פצעיים אם איכד זכותו עיין בס' לחם שלמה ח' דינים בזה ושוב אחזר דרש ברבים ע"ד זה המה"ש והכולל עלו"ר כזו כמה"ר **יעקב** אבועשפיא נר"ו ופירש המאמר בנורן נכון ·

ביד מי מלכות בכל נושלת עיין במאמר זה בביאורי למד"ר פל"ט מ"ש בעזר הש"י המושיע ·

ודוד פתח במקום שפסק משה אשריך ישראל אשרי האיש מזקנים אתבונן את"ש לפי מ"ש דתקן ה' ס' בתהלים כנגד ה' חו"ת דיכונו יחדיו על שפתיך ושייך שפיר להתחיל ממקום שפסק משה רבע"ה ועיין בס' דרש אברהם ח"ב ריש ס' במדבר · ועי"ל בתהלים סי' א' שהוכפל זה ואין מדרש בלא חידוש ·

רמז קסב הא' דפש דוריה א"ל וכינתיה וכו' עמ"ש הרב דובר משרים בדרוש להספר במאמר זה ויערב לך ·

במה נתחכט יהושע לפני הקב"ה שתנתן לו העורף וכו' אעפי"כ לא הועיל לו כלום ולמי ניתן העורף לשבטו של יהודה · הדברים מגיעים למ"ש בספ"ק ראה חיים ח"כ ס' שמיני הקונה שטיואב מהמלך דאם בא אחר והוסיף דזוכה לכ' וכאן היתה סברתו של יהושע להוסיף דהיינו הרבה והפליר בתפלה ואפי"ה א"ל הקב"ה דהוא כדרך מתנה ליהודה וכדרך מתנה אין מזיזין את הראשון ועוד דהוא לכל שבטו ולרבים המתחייב ברבים זכו ואינו דומה יהושע יחיד לשבט כולו ודוק ·

ומה יו"ד נרות לא יכלו לכבות נר א'. זה מעונתנותו נגד מה שחשבו בקבורת יעקב כדלעיל מזה הניחו לו כבודו במלכים יותר מכהדיוטות דהא יוסף הו"ל כאכוקה דהוא כשתים וכמדורה דהוא יותר מ"ור נרות ולכך למטונה דיוסף אמרו לעיל בניר יוסף מאחיו כלומר אפי' לפי סברתו וכדאמר כתר הכי אתון רישא ואנא גופא וכק'ו שעשו לעיל ברמז קנ"כ ·

א"ל מנהג סידורו ש"ע י"כ · זה למד יוסף מאביו דידע שכך דיבר כדלעיל ס' וישב רמז קמ"נ ע"פ וימאן להתנחם.

כי נחם ה' ציון · מ"ע הק'ו הלזה לפי מ"ש באגרת בראשית פס"ו דכל מה שאירע לציון אירע ליוסף ויוסף נימ' ציון ע"ש בביאורי פס"נ וקו דמישך שייך למילף מיוסף לציון :

סדר שמות

עד שמנה לפרץ וחצרון זה בן שנה ווה בן כ' שנים וזווג להם נשים אוש וביתו באו. מאמר זה קשה להולמו מאב לבן שנה אחת איך יתכן ועוד איך אפשר בן שנה או שתים דיקחו להם נשים ולא מצאתי פתרון ועיין סדר הדורות ד'ט ע"ב ודב"א סב"ה ושמא אין הדברים מקיימין שלא כפשוטם דמנה כהיותו לכל א' כזמנו והזווג היה בזמן הרחוי לו ולא הכל בבת אחת ודיבר בקצרה וגם בזווג י"ל שידוכין דרך אירוסין ולא נשואין והמכוון דירו בכל ולא נעלם ממנו דבר שלא היה על ידו ועיין ז"ר ר"ה ע"ד ני' אחרת ומ"ש בהגה' בגליון הס' ועירוב פרשיות שנו כאן

פרן ויש"לו תרין אימוראין ומה נעים רמז הש"ך ובג' פר"ו נימ' שש"ז בברס אחר דהוא דומיא וישרגו ומ"ש ותלך העלמה הן דברי המדרש

אין לך קל"ר ימים בשבטים פחות מיוסף · סוף המאמר דזבלון ן' ק"י שנה שיתר זה ועיין סדר הדורות דטז ע"א שעמד בזה והניח יע"ש גם תוכ"ד שתראי נינהו בתחילה אמרו כ' שבט שנולד אחר ושוב. אמרו בזויר ובשבט לא נולדו נשתיירו לאפרים ומנשה ואולי ט"ס וצ"ל אחר במקום שבט דבתמוז לפי מ"ש בסה"ק מל"ח סי' ט' אות ג' דלידת יוסף היה בר"ח תמוז ועיין סדר הדורות דטז רע"ב א"כ דל מהכא כמי תמוז ועיין ז"ר ר"ה ע"כ והוא חידוש על כעל המאמר הלזה דלא הזכיר ליוסף בלידתו והשמיטו ממספר ירחים של כל השבטים וע"ש להז"ר מ"ש ועיין להרב סדר הדורות מדט"ו ע"ב ואילך ובעיני יפלא על הרב אות אמת דלא שלח ידו במאמרים שו כ"ל להגיה במנהגו הטוב .

א'שר לא ידע את יוסף הבה נתחכמה לו. עיין במאמרים שו מ"ש הרב למ"ד ח"א דקכ"ו ע"ב ור' ·

רמז קסג מכאן אתה למד כל מי שמוסר עצמו על ישראל זוכה לכבוד וגדולה קשה דל' מכאן אתה למד יורה דזה אין אנו למדין כ"א מכאן והרי כבר למדנו זה ממשה דמסר נפשו על ישראל וזכה בעבור זה לגדולה · ואפ' ליישב דהחידוש דהכא הוא אפי' דנשמטו בכניסתם לפני פרעה עם משה ואהרן אחד אחד כדאיתא לקמן רמז עק"ר אפי"ה לא קפח שכרם כיון דפרע להם עונשם ואילו למשה היה עומד בצדקו זה הוא משה מתחילתו וע"ש למסור נפשו על ישראל מיורא בסבלותם כדרשת המד"ר מי יתן מותי עליכם ומתרינת המגרי עד ואם אין מחיני נא מספריך ואם ככה את עושה לי וכו' ועי"ל ריש רמז קסו

רמז קסד ויקץ פרעה והנה חלום וישכב ויקרא לכל עבדיו . יש להבין אמאי קרא לעבדיו ולא קרא לחרטומי מצרים וחכמיה כמו שעשה בזמן יוסף בשני הרעב והשובע ושכן דרך המלכים בחלומם כמו כ"ן וביוצא וי"ל דכיון דבקפוא פקדא קץ יתבי והעלן על ישראל דהתחילו

דהתחילו מהכה בתחכמה לו מולייהו חיו דהפתרון פשוט ומהימן פתרים דהוא על מושיען של יש"ש ולא הוצרך להביא לחרטומי מצרים וחכמיה ושוב מצאתי דלקמן רמז קס"ו מפורש דה"ה בלעם הקוסם דפתר החלום והיו נו דבאוה"ע קם ומנו בלעם דשקיל כרובה של חכמי וחרטומי והגיד דברים הנכנסין ללב דדברי אמת נכרים ונדמה לטלה חלב דשה פזורה ישראל ותבא בתו לתתו למנקת היא אמו אך כיון דהם היו עובדים לטלה איך לא היה משגיח לגוים ויאבדם דהע"ז שלהם היא דבא לדונם דאיכן עובדין כרזוי ולמה האמין פרעה ועבדיו לדברי הסרים להחליט דבריו בסכנה חריפה דוזהו הפתרון ושאת כיון דפרעה היה עובד ליאור לא תסיק אדעתיה דהוא על כך דאדון כל הארץ הוא פרעה המלך המושל והכל תלוי בו ·

הא כל המקריב את עצמו מש"ם מקריבין אותו . זה הל' דומיא דמאמר הבא לטהר מן השמים מסייעין אותו ועיין בזוהק ס' יתרו דע"ט ע"ב ע"פ ומשה עלה אל האלהים והבא כו' דהשונה דמלכר דלא המיתו אותן ולא עברו על נ"ע דתכע אותן הוסיפו ותחיינה דהיו מספקות מים ומזון והרי ע"י עבודת הכהנים והלוים הוא ההשפע' בלחם ומזון והמים כדאמרו בגמ' מיכה דמזון לעו' והלחם הפנים שורה ברכה על הלחם והקרבנות על הבשר והנסכים על היין ועל המים והבכורים והתרומות ומעשרות על כל הפירות והוא מדה כנגד מדה והמלכות כמי כמ"ש אלכסנדרוס מוקדון רחימנא למלכותא ורחימנא לבריית' ומ"ש פרעה ועל פיך ישק כל עמי בתרגומי יתזן כל עמי ולכן מן השמים מקריבין אותו שיהי' על ידו מספיק מים ומזון וכל' הזה דהבא איתא לקמן רמז קס"ט לעשות ק"ו בין ישראל לגרים ·

יוכבד כהונה ומלכות שבה · מה נטלה מרים שבה חכמה בונה מה נטלה דתקשי מאי שנא דהאחת לקחה שתים כהונה ומלכות ואילו האחרת אחת היא ואי משום לתת כבוד לאם יותר מבתה הרי לענין שכר ליכא זה דהכל לפי רוב המעשה ואין חולקין כבוד ומשמע דהיותר כבודה היא עושה פעולה טובה יותר לז"א מה נטלה שכרה כנגד שתים זו שמענו ביוכבד ואמרו דשכרה מרובה דהוא חכמה קן יראת ה' הי' חכמה כנגד ותיראן המילדות את האלהים יראה כנגד יראה בחכמה ובתבונה ובדעת ובכל מלאכה ולחשוב מחשבות לעשות ותנן באבות גדולה תורה יותר מן הכהונה ומן המלכות דהמלכות בל' והכהונה בכ"ד והתורה במ"ח וא"כ לגבי כהונה ומלכות שוה התורה כנגד שתיהן דהיינו ל' וכ"ד הן ד"ן וכנגדן מ"ח מהתורה וכתיב בס' תשא וס' פקודי וימלא אותו רוח אלהים א' בחכמה ב' בתבונה ג' ובדעת ד' ובכל מלאכה ה' ולחשוב מחשבות ו' הרי ד"ן ולסי' ולהורות נתן למטה ד'ן דוכה לד"ן כנגד ד"ן דתורה ומלכות והגם דמשה אבי התעודה ואהרן תורת אמת היתה בפיהו לא היה בעבור שכר אמו של מגד עלמן שלוחי דרחמנא בטרם אפרך בבטן של המלכות והכהונה בשכר יוכבד אך בפ"ע לא היה ראוי להיות בגדר זה ואמלא אותו

רוח אלהים בחכמה ובתבונה ובדעת ובכל מלאכה ולחשוב מחשבות אם לא בעבור שכר זה של מרים ודוק ועי"ל ס' ויקהל רמז את"י .

רמז קסה וג' שנים הצפינוהו ליאור עד שנולד משה וכו' והרי במים כעינינו וא"ל הואיל ונולד של מטליכו · אגדות אגוקות שנו כאן וא"ו דהא לעיל מזה רמז קס"ד אמרו דביום שנולד משה גזר על עמו עד שהושלך ליאור ולא היה הגזרה מקודם ולא עד שנולד אלא עד שהושלך עיין ב"ח דק"א ע"ב ועי"ל רמז קס"ו ע"פ ותצפנהו ג' ירחים וע"פ מילדי העברים זה .

רמז קסו אחרים אומרים נולד כשהוא מהול עיין ס' בראשית רמז טז

יבא אדיר וכו' יבא ידיד יבא טוב יבא זה עיין מנחות דכ"ג ומד' ש"ט סי' פ"ד וקכ"ה ומכילתא שו"ת בשלח סוף פז וסוף פ"ע ופ"י וילקוט שמו' כ' סי' ז"ג ועיין ספרי חיים ס' וזאת הברכה פסקא שנ"ן ·

כאשר יכבר הם גם בתקופת תמוז . השירוש הוא דכו' בחדר נולד ותצפנהו ג' ירחים ואי למ"ד באדר א' או למ"ד בשבט זה היה בסוף ניסן או ריש סיון כדלקמן והוציא חמה מנרתקה ביום הנ' דמולת אברהם ובלעת"ל כדי שתרד בתיה לרחוץ על היאור והא ודאי בבית אביהם דבלעגר בחים היום לקבל אורחים דתבא בתיה ותקבל לאורח טוב ותרא אותו כי טוב הוא זה משה ותביאהו לבית פרעה ·

מילדי העברים זה שעל ידו עתידין לומר זה אלי ואנוהו . זה אתי יותר שביר לר' חנינא בר פפא לקמן מזה דו' של פסח היה דהוא דבר יום ביומו .

הליכי את הילד הזה שהאתה לה כל אבריו של משה ואמרה לה הרי והזהרי בו שתחזירי לי שלם בעבור זה דו לו' מ"ש מקודם לפיכך זכתה לחיי העוה"ב דרמ"ח אברים כנגד מ"ע וזה מ"ו היה נעשה בע"מ איך תורת ה' תמימה על ידו כאומרם ז"ל ובקולו בכנגד חששו שלא יאמר עליו שהוא בעל מום ושמא בכ"ג במדבר ותורה ועבודה על ידו דהוא קיום העולם וצדקת ה' עשה דהוא הנ' ודברי רז"ל כלשונם רמוזים בקרא גופיה דהיתה מונית לה הרמ"ח אברים והוא בר"ת אתן א"ת שכרך אבריו תחזירם שלמים כלם ראוי כמה דהויכו כמה אברים הם דאחריות עליך ותהיה כדין שומר שכר בכל משמעות

והאמצעי שלם . אינו כשביל דנקט ירחים דירח הוא חסר וחודש מלא דהא לעיל בס' וישב רמז קמ"ו גבי תמר כמשלש חדשים אמרו כל' היה ואמצעי שלם של דהתם נקט כמשלש והכא כמו אם היה אומר כמשלש היה או' חדשים אם לא דבלידה אי אפשר לדקדק ולידע מאיזה לילה היה העיבור דהוא כמו כחנות כדקדוק ושיך ככף לא כן הכא להצפינו לבן חביב ונחמד היתה מונית אפי' השעות שביום דכל דעתה עליו דוריס ולא הסח דעתה מניה תדיר .

ותקרא שמו משה הכא מינה מצה א׳ חברון כ׳ יקותיאל ג׳ ירד ד׳ אבן זנוח ה׳ אבי סוכו ו׳ שמעיה ז׳ נתנאל ו׳ ועמ״ש הרב נחלת יעקב עם אבני שוהם ס״ז ·

ויען כלעם הקוסם · ראה כא גודל רשעי הדבר לה״ר חבילות חבילות על האבות ומשה ושבטי י״ה ולכן הרגהו בחרב ,נגד חרבות בשפתותיהם כי מי שומע ובדבהוב שננו כחרב לשונם יש בוטה כמדקרות חרב ·

דולם פרעה הקדמוני · נ׳ נופל על הנ׳ כי היה התנין הגדול עיין רמז קצ״ח נגד נחש הקדמוני כאומרים ז״ל לכך נפל בפומיה לקרותו הקדמוני ועיין רמז קע״א ועק״כ ·

ואמרו לגרשאת אשתו כי לא כבון לביא יעקב לבא על אשתו אחרי אשר הוטמאה דייקו לומר ואמרו · כי לא מן הדין שא שיחרנו שניהם ול׳ נא כבון לומר דאינה אסורה שא מהיות טוב דהא א״ת כהן לא היתה ואנוסה היתה דאסרו לבעלה בעכויים ומעותד כמו שיהרוג אותה אם מעכבת ומה שהלך אחיה להתרעם אינו בשביל דהגרושין היו בחוזק יד שא על הפירסים דאמרו לגרש בשביל שנטמאה ומי יומר דהיתה אנוסה והוא לחרפה ובוז לה ולכל בני משפחתה ובזה יש להשיב על הו״ר ד״ו ע״א דמשמע כרצון ושרש״י כתב דהיתה כאונס דמשכה שהיא בעלה ווה מפו׳ במד״ר פ״א ועיין לקמן אחקה לו אשתו ברמז קס״ז ומ״ש על שמה שלומית בת דברי היינו אחר שנטמאה׳ בזונה הירוגה להיות ברצון ועיין בחי׳ על המכי׳ פ״ו מ״ש בזה ועיין להלן רמז רכ״ו ·

רמז קנז מה ראה משה ליתן נפשו על ערי מקלט מי שוכל את התכשיל · קשה חרתי חדא הרי הקורב׳נוי לא יש גלות ועוד דלא היה שוגג אלא מזיד ועוד דהיה כדין סנהדרין דראהו ומצוה להמיתו ושמא טעמו של תבשיל ולא ממשו דוגמא ומדין דומיא לערי מקלט זכר לדבר ומה גם למ״ש דהיא ענין קן והכל והשניה דהרי מפורש בויק״ר ס׳ אמר דשל מצוה קבועה לדורות ונתן לו ערי מקלט ומוכרח ליתן מנמתו בזה דהוא אשר של מה׳ יתברך ולכן אמרו לקמן רמז עק״ר בפסוק או אמרה חתן דמים דכל פרקמטיא של משה בזו ובכלל הפרשת ערים או יבדיל משה דוהו כל מנמתו ופרקמטיא שלו ·

דהרין נכרא דורי׳ בכאן יש חיסור ל׳ ובדפוס ונציא בלו פירוש מתוקן הלשון כאשר היטב

רמז קסח השעה חצופה לא תעמוד כנגדה עיין תוכ״ח ח״ג ס׳ קרח חמא׳ הלזה בנוסחא אחרינא כל הדוחק את השעה וגו׳ דלכך תקנו בירוש׳ פ״ה דברכות סי׳ ב׳ כל׳ הזה דהבא להתפלל בכל יום והר״מ ה״א וא״א שתצילנו משעות החצופות הקשות והרעות היוצאות המתרגשו׳ לבא בעולם והביאותיו בקונ׳ ומבא חיים סי׳ ז׳ ושכן הוא בילקוט תהלים סי׳ מ״ו יע״ש ·

אף של יצחק הפליא פלאיו · נ׳ אף לאידושא דלא מבעיא עם אברהם מידת החסד ועם יעקב ת״ת שא אף של יצחק דהוא מידת הגבו׳ והכל כרינא עכ״ו הטה כלפי חסד ליעשות נסים ונפלאות הבאות מי״ג מידות של רחמים כנודע ·

ומשה ז׳ י״ח שנה כבורחו · הכא דקדק הז״ר דלעיל מזה אמר ז׳ ד׳ שנה יע״ש וזה כבר הוזכר למעלה ברמז קנ״ו דהיה ז׳ ח׳ שנה כבורחו ומ״ש וזילהו מאור מנ״ים בבירחה דהוא על מה שהוזכר ברמז קס״ו בנחלת עם אבן השוהם ויגע על פיו ע׳ המלאך כיע״ש או כמ״ש ברמז קס״ט ששורפין את בניהם בכור כאש וזובחין לאלהיהם

ויגש המטה של יד יעקב וכשאת באתו לקחי בידו ונופא דעובדא ניסי הוה כבר נאמר לעיל בתחילת רמז זה בשחרה אף פרעה עי הצלה טובה וברח אז לקח בידו המטה הוא דהורה דהאמין דהוא לו למגן ולינה לשמרך בדרך שלא ורדפו אחריו מבית פרעה להשינו ובי ראה דהגיע לשלום בטעו בגן שכל תמוט לעולם אזיי דחביבה ליה דהוא דבר חשוב ונתן ה׳ זה בלבו כדי שיהא מוומנת למשה דבע״ק ·

רמז קסט כן שהוא בכן למקום · זה הל׳ אינו מיושב דהן אמת דהרים אומרו כן רעואל אך אינו זה במספר שמות והאות אמת והז״ר לא שלחו יד בזה ושמא הכונה דנמשך אחר שם חובב וה״ל חביב למקום בכן שהוא חביב ויתרו לא דרים כר״א דהוא השם מעיקרא בניותו ואין לו׳ דעד שעה הוא התוספת דדרים והמ״ד ז׳ הוא עם השם דניותו דהא המונה ו׳ מונה יתרו ולא מנה חבר · ובמאמר זה דהתוספת בשם למעליותא והגרעון לגנאי . פוק חזי מ״ש בשה״ק כפ״ח מע׳ תי׳ו אות ה׳ ·

ל יתחבר אדם לרשע אפי׳ לקרבו לתורה מה שהק׳ הז״ר ד״ו ע״א מההיא דברכות כ״ז ותי׳ שלא יהא חיבור גמור פן ילמוד ממעשיו יע״ש וזה המאמר דרז״ל כבר הובא פה לעיל מזה · ולי הפשוט נראה ליישב דורא׳ חיבור גמור פשיטא ורזי דלא אמרו אדם מעולם כדכתיב בהתחברך עם אחזיהו פרץ ה׳ וא״כ לאומרו אך ההפרש בין הוא כא בנכולי להיכא דהוא בז בנכולו והנהו דר״ז הוא לא היה הולך אצלם אלא הם באים אצלו ועוד יש הפרש אחר כענין שאמרו בכא ללמוד תורה מזהר וביוצא בו דאדם חשוב שאני דבטוח דלא ילמוד ממעשיו ובענין ר״מ דלמד תו׳ מאחר דחילקו בין גדול לקטן ומי לבי גדול מר״ז דלא יש חשש בלל אכל לשאר כל אדם איכא למיחש ובדין אדם חשוב הוו כהרבנן דלא פסקו הפוס׳ דהזידכא ליכא אדם חשוב ודוק ·

ואין אשמא הוא מאותו זרע היה שיה אשתך דכל העולם מתברך בהם · ולכך זכא שתהיה לפורה כמו שיה כדאמר׳ לעיל סיף רמז קס״ח ותלך לפורה כדרכי בית ישראל לא חסרה דבר מנהגות שרה יע״ש ·

ומשלמת עין מן הרשעים · אע״ג דלא שייך בזה והלכת בדרכיו שהוא כענין הנוגע למלך המשפט בשיקול של דעות לשכר ועונש ואין וולתו הנה כבון דא דכפקא מינה להיות רעבים יש לך זכות על יושבי על מדין גדולי סיור שים בעירם אוזת אים שאינו הולך בדרכי ה׳ בראוי ואפי״ה

ואפי"ה כותנין להן יקר ומעלותיו עין מהם כעבור הריבוי טובה שעושין כחסך לכוללות ישר' לעמוד כפרן להושיעם ולהחיותם ברעב. ויש קנת וכות דלא יחשוב ה' להם עון כמה שעושים להם פנים עכ"פ הירא וחרד של דבר ה' לא ירכה כשבילו של ז על גר הסכרח מבוס הלוכה כענין מפרנסים עניי גוים ושואלין בשלומם ומנחמין אבליהם מפני ד"ם גנם ויש הפרס המבדיל בין ישראל לגוים ובעת שנותן לו יקר יתאונן האדם חי גכר על חטאיו דאם הי"ל זכות היה במקום זה נכר דחיל חטאים וכבר כתבתי בזה בביאורי להתד"ם שה"ם (דפ"ו ע"ג)

וישגח עלה ודין. וכוה י"ל המאמר דכל המעלים עיניו מה"ל כאלו עע"ז דמה ע"ו חייב עליו בין שוגג בין מזיד כן בה תאמר בענין המעלים עיניו מן הצדקה דשגגה עולה מזיד. אך ויש לדון בזה דיסוכתן דכיון דהיה ת"ח הרי שגגת תלמוד עולה זדון דהיה יודע מאמר הזקנים בעגלה ערופה בפסוק ידינו לא שפכו דלא פטרנוהו בלא מזון ובלא לויה ואיך יתכן דלא ידע מזה לנכר עמיה בתורה כמותו ובפרט עם דוד דהעיד עליו דוד נפלאת אהבתך לי וגם נתנו בכפו ולחלוק עם אחיו נגד דוד הא ודאי בשגגה שיוצא מלפני השליט.

מי שעושה חסד עם ז' מבני ישראל עיין בזה"ר ד"ו ע"א ועיין מד"ר ס' בהר פל"ד ובמ"ש בביאורי לשם ועי"ל רמז זכ"ר.

דלפיכך הקדים המלאך להרוג את משה מיד ותקח צפורה צור. וזה יורה דעל גרשון היה זה אך לעיל סוף רמז קס"ח דותקח צפורה צור הוא על בן הב' אליעזר וכן נקט רש' בתורתם שם ועי"ש בזה"ר ובמ"ש הכא ודוק.

זכיון דכתב כתו קבע שלו לרעות לאנו נראה דלמר מלכן דיעבה כן ליעקב אבינו ויעקב ומשה מה שנתרלו הוא בעבור לברר ניצולות הקדו' ולהתבודד עם קונם וכדלקמן כמה כוחן הצדיקים במרעה והוא כמשל השל ובעי' הסדין וע' בשה"ק ראה חיים ס' וינם.

דוד נבחן במרעה שנאמר מאחר עלות נבחן במרעה שנ' ויקחהו מ' מאחרי הצאן. לא הבנתי הכפל נבחן במרעה והיה ראוי להניח וכן הוא אומר במקום נבחן במרעה שנ'. ותו דקרא הכי הוא בשמואל ב' סי' ז' אני לקחתיך מן הנוה מאחר הצאן להיות נגיד על עמי ישר' ובד"ה א' סי' יז אני לקחתיך מן הנוה מן אחרי הצאן להיות נגיד על עמי ישראל והב"ח והרב אות תמת והזר לא עשו שום פירוש בזה

באר מן המדבר מן מן המדבר אע"ג דהמן קדים לבאר לחלק כבוד לאחיה הגדולה דהמתינה למשה הקדים להמן דהוא בוכותי דהם דברים הברהיים לגבי עבני בכיר א"כ דשתים הבריות יותר מאכילה.

בתחילה לא נראה אלא כמלאך כדי שלא יתבהל. קשה דגם ברמו"ן ובמיהו נתבהלו מהמלאך ובפרט למ"ש בריש רמז קנ"א דנראה לו בקול אביו ניחא ואפ' דבין דזמרו בפ"א פמ"ח דכשנולד משה ראו כורתו כמלאך ה' צבאות וכיון

דאיהו גופיה דמות מלאך לא יתבהל בראות מלאך אחר.

רמז קנ וכל מלכי אוה"ע נידונין על כן. נראה דהכונה כמ"ש אני קצפתי מעט והם עזרו לרעה ועוד דמתגאים בחי ועוצם ידי ועוד דאינן עושין בשליחות ה' כ"א הכונה רעה משכאתם עם ישראל ולעשות נקמה ועיין זה"ר ד"ו ע"כ ועיין לוח ארז בסה"ר פ"א ופר אחד פמ"ר ועי"ל רמז קפ"ב דנידונין בהם על ביטול תורה ועל שרפת ההיכל ועוד לקמן רמז רב' דאת שינו ולאשו את ישראל רואין בבודן וחוזרים לעפרן יע"ש ויותר מבואר ברמז רכ"ח.

רמז קנא ירידה חמשית ואמרו ברוך ה' חונן הדעת עיין בקונ' פר אחד פכ"ד ול"ה מה שהשגחי שם בעזר מאדי וספרי חיים ס' בהעלותך פסקא נ"ג ועיין בספר שמו אברהם ערך עקדת יצחק.

אר"ל שהיה המטה מדבר לפני יס' עם משה לא תקשי איך לא מנו בכלל הדברים שנבראו בער"ש בה"ש פי המטה דהא כיון דאמרו והמטה כלול שפת המדברת בכלל ועיין בקונט' ספרי חיים ס' וזאת הברכה פסקא שב"ה מה שליינתי ומ"ש ונסים הרבה על ידך ובכלל שבת כנראה דהוא על ולא הכזים ורומה לא היתה בו דהיה נס בשבת ומה שתלה הבאר והענני בבוד במשה דבלן חזרו בעבורו ומה שלא הזכיר קי"ס דויל קרי ביה רב וכבר אמרו רז"ל הכא במזמר זה לא הוצרכו להזכירו אפס כי עז מאי והתיבה אם הוא על ותגלה את אמתה הי"ל להזכיר ברישא ותו דזה כבר נעשה ואינו דעתיד לעשות ושמא ט"ס ונ"ל והתורה דהי"ל נסים גדולים בשמים עד שלקח התורה ובעוני יפלא על כ"א וזר ואות אמת שלא הניחו בלום ולא גילו מה חכינו ושוב אינה ה' לידי ילקוט דפוס ווינציאה בלי פי' וכתוב והתורה ושמח חיים:

האירנא לאו אחד הוא וכו' כעוה"ז כשם שמברך על הרעה ולעוה"ב כלו הטוב והמטיב. וזה אמרתי בכונת ק"ש ה"א ה' אחד דתברך תמיד ברכת הטוב והמטיב אימתי בתכלאי ואהבת את ה"א בכל לבבך ובכ"כ ובכ"מ אז תחד הברכה אחת דלא תאונה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלך כדי לברך על הרעה וכמ"ש דוד טוב ה' לכל ורחמיו ע"כ מעשיו ואין הקב"ה חפץ שיברכו על הרעה והכל יברכו הטוב והמטיב אך העון גורם והצדיק לבד יברכו הטוב והמטיב דוקא ולא ברוך דיין האמת.

רמז קנב עתיד לחלוק כבוד לזקנים. לכאורה קשה דתוכ"ד אמר לא במקום א' ולא בב' מקומות וכו' ואיך תלה על העתיד ועיין נמי לקמן רמז ר"ו דהתי' לזה דזאת לפנים חלק כבוד ע"י שליח אך לעת"ל יהיה חולק כבוד בכבודו ובעצמו ועיין ס' שמיני רמז תק"ד

ד' מלות היו כורן שאין כל העולם כולו כדי להם. והו ל' המכילתא ס' בא פ"ו ולקמן רמז רכ"ו ומד' תהלים סי' קי"ד ואע"ג דשתים זו שמענו

שמענו בתורה עניות ולה״ר והב׳ אחרות אינן מחסר נוח ה׳ הנה הן קבלו עליהם כמו הב׳ שהן ד׳ יען דננשכין מהם טובות הרבה .

למה״ד לאחד שהיה מוכר הרגמן של המלך ה״ל ולא כלום כך משה לא איש דברים הנכי · זה מוכר השכל לת״ח קטון לו״ת כדתנן בחכות ואינו מדבר בפני מי שגדול ממנו בחכמה ובמנין כאחר דאית נכר תמן לא תיהוי נכר ולא בשו נכר אין צריך שידקדק ביותר מזה דבמקיבה דאומרים ר״ת על השלחן דלא יפתח הקטן לפני מי שגדול לומר תחי׳ וכן החכם הבא מעיר קטנה לאם המדינות עיר גדולה דיינים בעצמו בדיבורו ובתנועותיו דאינו כמו בעירו הקטנה ויקטין עצמו כשהולך לעיר גדולה דמצרים הינה כשכם ולא יתנהג בגדולות ובנפלאות כמו שהוא רגיל בעירו במקום שאין אנשים והוא סברא ישרה ונכונה ופשוטה לכל מבינו מדע

רמז קעג כל חיו: אף שבתורה . נתתי סי׳ ר״ת ׳חירוף ׳נזיפה ׳ארור ׳פולסי ועיין בס׳ כ״א דק״ה ע״ג.

ודראהו רע״ק ואמר אין לי עסק · הכונה כיון שראה שהזכירו לדורות שלאחריו ומשה לא נזכר מכאן בא לו להיות טוען שלח נא ביד רע״ק כיון דשמע אח״כ הלכה למשה מסיני היה לו כמ״ר דאני יותר מרע״ק וצדיק ה׳ בכל דרכיו לשלחני לי ולא לזולתי והזר הסיעו לדבר אחר ·

ואת המטה הזה תקח בידך · עי״ל בתחי׳ רמז קס״ח ובסוף הרמז ההוא ומה שכתבתי שם .

והא מיתה דנולד הוא ורבנן שירדו מנכסיהם והיינו דפליגי דמיתה לא שכיח ועניות שכיח ועיין בס מקום שמונו בתו׳ ליומא ובספר אברהם את עיניו בתו׳ לשבועות.

ויאמר לו לך לשלום . עיין בשה״ק עיני כ״ח בברכות דס״ר ובזכרונות שם

רמז עקד והיה מנפפו ומחבקו ומנשקו · ע״ל רמז קכ״ר ענין הנשיקות ובאן בלהו איתנהו ביה נשיקה של גדולה דלהכי הוא דאתא בדאתמר לעיל רמז עק״ב בפ׳ שלח נא ביד תשלח . נשיקה של פרקים כדא״ל היכן היתה כל השנים הללו . נשיקה של קריבות כדא״ל משה אחי ובכר רמז לקמן ד״ה כל נשיקה של הפלות ולזה יש לרמוז בנחש כל הולך על גחון דמנתה לעשות ׳ניפוף ׳חיבוק ׳וניסוק לתפלות ר״ת גחו״ן וכל׳ דקרא והחזיקה לו ונשקה לו מחבק חיק נכרית והוא רע ומר ובפרט להקוברים דחו״ן איסורו הוא מה״ת .

רמז קעה ד׳ מאות פתחים וכ״ה כרמו קפ״א והוא כענין וד׳ מאות איש עמו דהכל מהסט״א דהיה מכוין המספר לסיועי ליה והגלות ד׳ מאות על שנחנו מר׳ע ע״ן נימ׳ ד׳ מאות עיין בפי׳ האגדה ·

מי ים למפרע וזה רמז בס׳ כא ויהפוך ה׳ רוח ים דאותיות מי הפך לים וזה יהיה סוד הכתוב בעמוק סי׳ ט׳ הקורא למ׳י ה׳ס דקרינן מי בחירק ·

רמז קעו רחל בת בתו של מתושלח היתה הרה ללדת . הא ודאי הוא במא׳ הבא אסתר בת בתה של שרה ועיין בס׳ חיים של ח״א סוס״י ס״ח להרא״ש עם רזב״ן ומנ״ר עם הרב חס״ל ובספרו ועד לחכמים ח״ב מע׳ אף אות ח׳ והז״ר בתב דמתושלח אחר היה דלא נשאר רק נח והאפשר דהיתה כלתו של חם וחיה שנים רבות יע״ש .

ובאותה הלילה הכה כל בכורי מצרים . צ״ל דלשנה אחרת באותה לילה דהיינו בבר אמרו בו״ה והוא בר״ש רמי שאמי רו׳ חדשים מקודם נפסק השעבוד עיין בס׳ חיים לרא״ש במו׳ הודו יע״ש תוספה זה בעיקרו אף דנפסק השעבוד בדרך תטיפה דשנאת המצרים היתה גורמת לפעמי׳ ועמ״ש הזר .

כך אמר משה לפני הקב״ה נראה דהכונה זה הנוסח שאמרו דתן ואבירם למשה .

סדר וארא

הצדיקים שמם קודמין ושמו אקנה ושמו בועז ושמו מרדכי עיין להרב זמ״ר ח״א סי׳ דלק״ח ע״א ובמ״ש הרב כח״ל נר״ו ח״א בפ״א דברכות · וכמאמר מנין לאחה״מ מה״ת . עיין בקונט׳ עיני ב״ח בסנהדרין ד״ן ע״א ובקו׳ ספרי חיים ס׳ האזינו פסקא שב״ט מה שרשמתי שם

ולא הרהרו על מידותי ולא אמרו לי מה שמך נראה דהקדים ההרהור לשאלת השם שלא כסדרו של משה כדי שלא תקשי קושיא עצומה כשאלת השם מה ענין משה לאבות הרי הכי שם של משה הם ואמרו לי מה שמו מה אומר להם דמוכח לאשיב לאחרים רק להאבות לז שאלה מאמו נשים מקום אלא דעל זה יש לדון דמירותי בהרז הלא הרהרו אחר מידותיו כענין עקרן ווכיח דתפי׳ היה שולחם לשליחות אחרים לז הוו שואלים מה שמך ומאן דעביד חדא עביד תרתי. עיין להרב למ״ר ח״א ס״ו מ״ג כוה

רמז קעז ראבע״א כד׳ מקומות בקש משה וכו׳ הם כנ׳ עיין בקונט׳ ספרי חיים ס׳ בהעלותך פסקא ק״ה מה שכ׳ כזה ובקל וחומר הן בני ישראל ואיך ישמעני פרעה יעה הרב בס׳ דברי נחמיה אין אם דלונך לרזו זו פוק חזי

רמז קעח ע״מ כן שהן מקללין אתכם וסוקלין אתכם באבנים . עיין בקונט׳ ברכת מל״ח ח״א דרוש א׳ ובקונ׳ עמודי חיים עמוד דין סט״ו .

ביוצא בו וכו׳ כא שאני בופל לה כתיבתה ביוצא בו שובה ישר״ו נראה דהראשון הוא דומיא השב מאהבה דנתרצה המלך ברצון טוב מקמת שעשו תשובה מאהבה או כיפל לכתוב׳ דורונות כשבות לו זכיות וביוצא בו כ׳ על ידי התעוררות הבכיא מוראת העונש אזי אינו נעשה זכיות כ״א זדונות כשגגות כל תאז עין לבד ומזיר כעשה שוגג ודוק .

רמז קעט הנה רוב בנים דומים לאחי האם עיין ראה חיים ח״א ס׳ ושלח ברכת מל״ח ח״א דרוש א׳ לשבת כלה . ומ״ש במנאת אהרן ממעט מכל הדברות שבתורה חוץ מנ׳ מקומות לפי שאי אפשר עיין מה שרשמתי בקונט׳ ספרי חיים ס׳ כשא פסקא כ״ח והאר ד״ו ע״נ כתב כיה ככל הצורך כאר היטב .

רמז קה אם ילך אדם וינע א״ס כתו׳ ויסב לו אני מראה מעשיו לבריות • וכן אם יטמין אדם לעשות עבירה אני מראה אותו ראה נא הספרים בין זל״ו דנקט בין מראה מעשיו למראה אותו לאפוקי דאינו מראה מעשיו כענין זוהי שנסקל פ׳ על ידו והחידוש הוא דהלומד בצנעה שהוא שלא לעשות יוהרא אינו כהחבא הרבה כמו שהיא בעבירה כדנקט יטמין וק״ל ועי״ל רמז ח״ר ע״פ ותחוק מצרים על העם למרוכה מ׳ט מסתר לבגלוי •

רמז קפא ועל כל פתח אריות ודובים וחיות רעות • עיין בסה״ק ברכת מל״ח ח״ב בדרוש שה״ג באריכה כוה מ״ש בס״ד •

רמז קפב הוא אמה וזקנו אמה ופ׳ימשתו אמה וזרת לקיים מה שנא׳ ושפל אנשים יקים עליה • והיינו דשלא לו למשה דהיה לו יוד אמות כנגדו ולא נופל אהרן ממנו ולכך זוע ורתת ואלמלא אחז לפרעה על כי היו רום קומתם כארזי הלבנון כדלעיל רמז קפ״א וכא בר״ת ו׳שפל א׳נשים י׳קים ע׳לה ׳וזרת ׳אמה ׳והיה ׳ערותו .

יו״ד מכות דצ״ך עד״ש באח״כ . עיין בקונ׳ חיים לראש בכל הני טעמי דאתמרו הכא במאמרים הללו •

שהיו פרעה והמצריים עובדים ליאור . אין זה כל׳ המד״ר דפרעה היה ניאור והמצריים היו עובדים לצאן עיין סוף רמז קפ״ו ושמא עבדיו ובני ביתו וכל המסתופפים בצילו של פרעה היו עובדים ליאור ושאר מצריים דהיו מימי קדם מאבותיהם שהיו עובדים לצאן .

רמז קפג והיה לאבק מ׳ פרסה ק״ו לקול משה ק״ך מיל מ׳ פרסה מרעמסס סוכותה לקיים ואשא אתכם על כנפי נשרים עמ״ש בקונט׳ זלא ח״א בתנחומא ס כא ועיין להו״ר ד״ו ע״נ דדבר כזה ככל הצורך וראה והתקין הנ׳ ועיין מכילתא פט״ו ומה שציינתי שם ועי״ל רמז ח״ר ועוד רמז ר״ך ע״פ היום אתם יוצאים •

רמז פקד וכן כל מכה ומכה היו מוסיפין עד יום מותן . נראה מלתא בטעמא דכל המכות ת״ח אין תרופה למכתו והם היו מכוין למשה ולאהרן לומר דעושין מעשה כשפים אין לך בזוי גדול כזה ולכן כאותו דבר עצמו בדבר אשר זדו עליהם לא היתה תרופה למכתם שסכיאו הם מכה דוידהו ודוק .

רמז קפה כשתגיע השמש לכאן אני מוריד ברד עליך • יש לשאול למה לא עשה כן במכת בכורות על הירח דהיה ניל ע״ו

ולא היה צריך לומר כחצות עיין רמז קפ״ו וח״ר וי״ל דאותה לילה אתה הכוכבות מאור ושמש ולומר סי׳ לשמש בלילה דהוא זמן שליטת הירח לאו אורח ארעא ולכן לא נראה בעיניו לתלות במאורות ועי׳ רמז קל״א ועיין אר שם ודוק •

רמז קפו בזכות התורה שניתנה בקולות . נראה דכנגד הברד דבא עליהם בעבור להלבין עונותיהם כדאיתא ברמז קפ״ב וזה ע׳ התורה דמכפרת ולסברא אחרת שם שהיו משימים לישרא׳ לנטוע גנות ופרדסים ואדם זורע בשעת זריעה ונוטע בשעת נטיעה תורה מה הבא עליה לכן בזכות התורה הביא עליהם ברד שלא יתבטלו מהתורה כדכתיב בהיאך תעבדון ועוד דהתורה נמשלה לאש ומים והוא ממש כמו הברד כדמפרש ואזיל בעל המאמר .

ס׳ בא

מרה דשלין אינון מאגניא • הכי איתא במו לקמן ריש ס׳ בשלח רמז רכ״ה ועל זה כיוון התנא בחבות פ״ב מז על דאטפת אטפוך וסוף אותו אדם מטיפך יטופון משיבתיך על ידיך וק״ל .

כל מה שברא הקב״ה באדם ברא בארץ עיין בקונט׳ זל״ח ח״א ס׳ לך לך ד״ן ע״ב וח״ב בקהלת (ד״קב ע״ג) וספרי חיים ס׳ האזינו פסקא ש׳

ויצורו מהם לרוב מאד וימלחום • כ״י השופט כל הארץ הם היו צרי עין דלכך היה הגלות דכהנו מצרי עין כאומרם ז״ל לכך לפי מירתם המלח שמלחו את הארבה מלח ממון חסר מהם הפסידו וכענין אשת לוט דעל אשה מלח כדי לפרסם שיש לבעלה אורחים ותהי נציב מלח

ואיזה יום ז׳ זה יום ז׳ של ים • היינו דלא בר״י ודלא בר״כ לעיל רמז קפ״ב בס׳ וארא דחד אמר שבה וחד אמר כ״ד וזו סברא ג׳

וממכת חשך וממכת דם העשירו ישר׳ . הי׳ל להקדים מכת דם של׳ דעל החשך קאי ועוד דהיה סי׳ טבא להם והיה ראשיתך מצער זו מכת דם ואחריתך ישגא מאד דבמכת בכורות לא טעמו כשאר והיה עושר מופלג בחשך כפלי כפלים מהדם ותכף יצאו באמצע מכת בכורות •

אין נא של נ׳ בקשה פי׳ הב״א דף ק״ט ע״א לאפוקי דאינו עתה דובי מש״ר מתרשל בשליחותו עד שיצטרך ה׳ לומר דבר נא עכשיו יע״ש וטעם זה אינגו שוה למ״ש רז״ל בפסוק הוא אשר דבר ה׳ על השבת דשבח משה לומר לישר׳ והבא צריך זריזות דקרובים לצאת ויעבור השעה ויתכן לומר דכיון דבתחילת השליחות כבר אמר לו בכתוב בס׳ שמות ולא גילו ישר׳ הדבר לא תחשוב דדבר נא ר״ל הגיע השעה מה שאמרתי לך בתחי׳ ותזכירם עתה דעת הזמיר הגיע דהא זכירה כדי ליקח ממון אין מי שזוכא .

מאי כחטת ועוי״ל כחטת של אברהם ויחלק עליהם לילה דאברהם היה סימן לבניו דבניותיה חופף הלילה חוצות ומעורר הזכות אבות כמ״ש עד שנזכרון ·

אין בעל הרחמים נוגע בנפשות תחילה ׳ עיין ז״ל בזכרונות (דקכ״ח רע״ג) מאמר זה סותר׳ס׳ הא׳ דיש בזה הפרש המבדיל בין יש׳ לעמים ועוד למדנו מאמר זה דבתחי׳ שהוא על׳ ממונו דהיינו על הבתים יש בו נמי בהדרגה׳ בתחילה חלילה ושוב נתילה ובן בבגדים בתחי׳ קריעה ושוב שרפה בנראה דבשהגיע לנפשות לא יש הדרגה בין בתי לבנו ובין אשתו לבניו וכיוצא או אם יש חילוק בין חולי דנוטה למות ולא מת לכשהוא מת דבא דומיא׳ דבתים ובגדים ולא׳ פורש בדבריהם דרבנן .

רמז קפז ישעיה תלמדו של ר״ח ב״ד היה מתענה פ״ח תעניות בלבים שבתוב בהם . הא איתא בפ״ו מפרקי שירה ושם הנוסחא פ״ה תעניות ונתחלף בין ה׳ לח׳ בדפוס ויובן עפ״י דבריו המאמר דלקמן רמז זכר׳ איתון בלבין דקושטא ונבון והוא עמ״ש הרב זרע׳ ברך ח״ב ס׳ במאמר זה שפי׳ דרך׳ נחמד (ועיין בס׳ החשוב פני יוסף להרב החרי״ף ז״ל׳ בהפטרת׳ סדר תזריע) ובסה״ק ברכת מל״ח ח״ב בדרושים לשה״ב ועיין ז״ר ·

עד שלא נבחר׳ אהרן היו כל ישרא׳ ראויים לכהונה עמ״ש הרב טירת בסף׳ס׳ פנחס דרנ״א ·

הנביאים שנדבר עמהם בח״ל לא נדבר של במקום טהרה של מים עיין בביאורי למכילתא פ״א׳ ועוד שם במאמר׳ ברוך ז׳ גריה אם זכה לנבואה ·

רמז פקח זה א׳ מג׳ דברים שנתקשה משה החדש מנורה טמא וי״א אף שחיטה׳ עיין בביאורי למכילתא פ״ב מה שנזיכתי בזה :

ולא דיין לישרא׳ של׳ · נקט האי לישנא לאחוז בל׳ תנא דביה רי״ש דלקמן׳ רמז קפ״ט פעם אחת בחדש דיים דהוא על ברכת הלבנה בכל חדש אחר ז׳ שלמים של המולד ועו״ש׳ מימרת ר׳ יוחנן כל המברך את החדש בזמנו ·

רמז קפט מכתפי להו ומברכי׳ פי׳ הב״א דק״י ע״ד משימין מלבושיהם על כתפיהם יע״ש מלוה לאודועי דלא יחשוב הקורא דכשאדם בא לברך ברכה״מ בוונות הקין ובפרט הנוטל כוס של ברכה דמניח הג׳וכי או הבינוש לבוש בכתפיו מבלי העברת הזרועות ידיו על הלבוש לא טוב עושה ואין זה דרך כבוד של צריך ללובשו היטב לכיסה בכל גופו דאילו הולך לפני השלטון או גדול העיר שר ומשוב איבו הולך מבלי העברת זרועותיו בלבוש וידוע מעשה של הרב בזו האמיתי במהר״ר ישרא׳ בהנ׳אר ז״ל שהוכא בס׳ המ״י דהוא ביוצא בזה באופן דבל דבר שהאדם מתביים מלילך לפני מי שגדול בכם יזהר בתפלתו וברכותיו בענין שבתב הרמב״ס בהל׳ תפלה על כיסוי רגליו וברור .

תוחלת ממושבה מחלת לב פקוד׳ פקדתי ועץ חיים תאוה באה החדש הזה לכם · היינו בדאמר לעיל׳ רמז קפ״ו בפסוק דבר בא למתי מקיר אותך וזה הפסוק נמי דרשו לגבי המארם אשם ולוקחם לאה״ו לנוקחה מיד דהוא ויבן חיים תאוה באה ובזה הפסוק דרשו על אירוסי ישרא׳ ולא זכינו שיהיו הנשואים מיד של׳ תוחלת ·

רמז קין שבורר היפה מתוך הרע · עמ״ש בזל״א ח״ב ס׳ בשא פ״ו בעזר משדי :

כינישא אסתר בתב לה . ובבא זה נאמלה לומר לסנהדרין בתבוני לדורות דאי׳ אחשורוש גוי׳ עשה מה שלא בתב בתובה לבל נשיו ב״א לו אתם גם אתם בתבוני לדורות לפרשם הנם דוה׳ ובב״ל דרמוז הענין הזה של הבתובה בתוך המגילה בדדרשי הבא מקראי .

לא זבותם׳ אתם מונין לפנמו · הבא חשיב לא׳ ובבר תקן הל׳ הז״ר ד״ז ע״א ועיין בזוהק דפ״ה ע״א ובפי׳ הגליון שם החשבון אייר הוא יע״ש ועיין בס׳ קול׳ יהודה ליב אשבנזי ס׳ מקן מה שפירש בזה יע״ש ·

רמז קצא נתעטף הקב״ה בטלת מצויצת וכו׳ וע״י טלת מצויצת ומבאן אתה תשמע בטע׳ס לנד על מה שמנשקין הציציות של הטלת קטן שעל האי״ס אחר גמר ברכת הלבנה מלבד הטעם דצריך לנער הטלת מהקליפות והטעם של וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה׳ דאובא הקבלת פ״ש וזכירת בל המצות :

נטל גרורות ועפר והיה זורק בה וכו׳ מיד נבלע במקומו · זה המעשה קשה להולמו דמי זוטר ממבוה שליח ב״ד דהן הם שלוחיו של מקום ושמא כיון דמסר הדבר לב״ד של מטה אינן רשאין לנאת לאויר העולם בלתי רשות ב״ד ש״מ כי הם ארוכם ופטרונם בדבר הזה והדרבא יקראו מורידים א״ו׳ במה שמה ה׳ ית׳ ויתעלה המושל בבל ועיין ביוצא בזה דבתבתי במ״א לגבי משה עם ס״מ ויהושע עם השמש :

ולהלאן אמר והשם עלו מן הירדן בעשור . אין זה סותר מה שאמרו דלא הוקבע הנס בעשור שלא יתלו בירדן דהא הירדן היה בובות זה דשבת׳ הגדול ומתנו במשך דיש לומר דלאו ב״ע ידעי זה דבובית ק״פ בעשור היה גם הירדן ופשוט . ומ״ש ואבילתו עמדה להם בימי המן יתבן דהבונה דעונשו היה על שנהנו מסעודתו של אותו׳ רשע ולבטל הקטיגור עמדה להם זבות אבילת ק״פ אובל בנגד אובל :

לא לן אדם בירוש׳ ובידו עון בידו · עיין בסה״ק לב חיים א״ח סי׳ ג״ל ובקונט׳ לחיים בירוש׳ פ״ד דפסחים ה״ד :

רמז קצב מעשה היה וקדמו בנות לבנים במלאו מנות זריזות ובנים שבלים אפשר דנקט מעשה היה דבלנלאו לחידוש׳ אע״ג דבעלמא נשים עצלניות הן בדבתב רש׳ בסנהדרין ד״ז ע״א והאנשים זריזים זה הוא החידוש דאירע כך ועיין בס׳ ברך א״א ר״ס תזריע :

רמז קצג ובלבד שלא יניחו את הפסח במות שהוא . עי"ל רמז ר"ו ובל' המכי' ובמ"ש שם הרב המפורסם שבות יהודה ז"ל ובביאורי למכילתא פ"ד · ובמאמר שבינו שבנגנו עיין שם ב"י' למכילתא שם באותה פרשה ·

רמז קצד באן לפסח ובקר לחגיגה ולא בקר לפסח · אף ע"ג דאעיקרא עיקר מנות ק"פ היה בעבור שעוברים לצאן ולא יש[ס"ד דבקר יועיל לק"פ מ"מ אין זה מפורש בקרא בגלוי ואלו כ"ע ידעי' ותו דובר לפסח[מין בעלי חיים זביחה אקרו והו"א בשלא מצא עלתה לו קמ"ל צאן ולא בקר:

רמז קצה ונתן להם הקב"ה ב' מנות פסח ומלות מילה · עמ"ש הרב דת ודין ז"ל . ובמאמר מבקרין אותו ד' ימים קודם לשחיטתו עמ"ש מוה"ר יר שלמה ז"ל בדרוש שה"ג ובמאמר ומה א"ל במועדו שא להקים לדון ג"ש עמ"ש מוה"ר מ"א"ה ח"א בדרוש י"ג לשה"ג .

שפסח מלרים מקחו מבעשור · עיין דברים אחדים דקפ"ג ע"ג וע' מנחת בכורים בס' שם .

ופסח נשחט בב' כתות נכנס כת ראשונה · עיין ברך יצחק דק"ז ע"ג ועיין בס' שער יוסף דק"ז ע"ב .

רמז קצו תקעו והריעו ותקעו · עמ"ש בשה"ק חיים לרא"ש בסדר עשיית מצות שמורות בער"פ (ועיין בס' הנ"מ מגיד דבריו להרב א"ק מר יאודאי גאון[זלה"ה)

רמז קצז מגיד הכתוב שעוקה חוקק בנגד האיסקופה ושוחט בתוכה דברי ר"ש רעק"א אין סף שא בלי ולקמן רמז ר"ה . עמ"ש בביאורי למכילתא פ"ז ועיין ז"ר ד"ז ע"ב ובמאמר מה שלמים נאכלים לב' ימים ולילה אחת עמ"ש הרב שבות יעקב ח"א בסוה"ס . ובמאמר בורכן בב"א בהלל . עמ"ש מוה"ר בתי כנסיות[דף קכ"ז ע"א .

פסח שבשלו בחמי טבריא הב"א ד'קב ריש ע"ד פי' מעיינות רותחין ועיין עוני בל חי בפסחים דמ"א ע"א .

רמז קצח ואימא ליקח לו ארון ותכריכין עמ"ש הרב מופת דורינו בס' פני דוד ס' תבא .

רמז קצט ללמדך ד"א מה"ת על יונאי דרכים שיהיו מזורזים ולקמן רמז ר"ך ע"פ היום אתם יוצאים ר' אומר דבזריזות ה' יצאו ד"א דבזריזות עצמן יצאו יע"ש] וזה כוון הכתוב לומר בס' לך לך וילך אברם באשר דיבר אליו ה' הייני ע"ד ותלך העלמה שהלכה בזריזות והכא אברהם לא בוון לד"א הוה לולך בזריזות בכל יוצאי דרכים אלא כיון באשר דבר אליו ה' דכיון דה' ית' נוה לו לך לך מארצך אל הארץ אשר אראך ישיבת א"י ושבוהו ה' פה אל פה עדיף מההולך לביהכ"נ דצריך בהלך ברגל בזריזות לכך אמר באשר דבר אליו ה' וצריך לזרוזי בפסיה בהליכתו בדין ההולך לביהכ"נ ולבה"מ .

והכתי כל בכור שומע אני ע' מלאך עיין רמז א"ר ועיין בקונט' מי החסר על המכילתא פ"א מה שלויכתי בזה ועיין ז"ר[ד"א רע"ב ועו"ש במאמר מי שהתחיל בעבירה ממנו התחילה הפורענות והוא במו לקמן רמז ר"ל · ובמאמר שהע"ז לקו[בר'[ועובדיה בג' שם .

רמז ר וכהשחית רא"ה ה' וינחם מה[ראה עקידתו של יצחק ראה שנא' אלהים יראה לו השה . יתכן]לרמוז דזה באכושי ן' נרויה ואת"ש קרא רמ:יא יראה ל'ו לפי מ"ש בשה"ק חלקם[בחיים דרוש ב'[ברמז ל"ו ובכון

אמר קרא ותגותם אותו חג לה'[עיין זרע אמת א"א סי' ל"ב:

חגיגה אין עולה ראיה לא[· עמ"ש הגאון הרמ"ז בחק"ל א"ח דרב"ה ואילך ·

שלא יהא שלחנך מלא ושלחן רבך ריקם . מהכא[שמעינן דוגמא לזה אף בזה"ז והוא דבשעושה סעודה לעניים ביום חתונתו וביום שמחת לבו[לא תחסר כל בה מהמעדנים ומיני פירות שמניחין לפני העשירים שיהיה כמו כן לעניי עמו[דזה השלחן אשר לפני ה' יותר[עקריי דמשלחן גבוה קא זכו כדאמר[נחטו מדידהו קא אבילנא ופשוט .

רמז רא היינו דאמרי אינשי בפא דחטנ נגרא[הנה רב[יוסף ואביי ורבא אמרו[בל א'[משל א' דומין[זה לזה עולה על גביהן ענין המן הרשע אשר[הכין לו שדרשו לו הכין ונאו וראו מה פירש דוד בור ברה ויחפרהו ויפול בשחת יפעל ישוב עמלו כראשו שדרשוהו על המן ובכן אל המשלים[למאי[אצטריכו אם[לא שהוא לעמי הארצות דלא יבינו אפי' במקרא ותוה"ר מת"ל במע' הס' הביא הא דר' יוסף לבד והשמיט דאביי ורבא ועיין לקמן רמז רכ"ו ענין זה מפורש ויותר ברמז רל"ו ·

במאבל ותשתה[ובכסות נקיה חוה"מ מנין עיין להחמ"י במה הפליג בענין הסעודה של חוה"מ דורבה מטעמת בשביל כבוד חוה"מ ולא כמו שאוכל בחול . ואוי להם למשחקי' בקוביא עד שאין להם שהות לאכול ורעבים גם למאים[בחוה"מ מתוך פרדופים אחר השחוק או הולכים לשוק[להרוין במו בחול דהו"ל מאי דתני תנא באבות פ"ג מט"ו המבזה את המועדות כרפי' שם ובכלל[עת וזמן גדול איסורו ובחוה"מ איסורו בפלים ובן בכסות נקיה שיהיה לו לבוש מיוחד לחוה"מ לא של יו"ט ושל שבת אם ידו משגת ועל דרך שבתב החמ"י ברמז ר"ת חמ"ש חליפות שמלות

רמז רב אין לי אלא ימים לילות מנין עיין בביאורי למכילתא פ"א מה שלויכתי ובמאמר[מצה דאורייתא מרור דרבנן עיין בקונט' חיים לרא"ש במה דרכים בזה . ובמאמר בגר ובאזרח הארץ לפי שהביא מעשה בישראל · עיין ספרי חיים ס' בשעלותך פסקא ע"א ופ"ה וסדר שלח פסקא ק"א וק"ט וס' ראה פסקא נ"ג וס' שופטים פסקא קמ"ט ולקמן רמז ר"ג .

רמז גר אכל אחה רואה של אחרים ושל נביה וכ"ה לקמן רמז ר"ך נראה דרמזין בהאי קרא נופיה כתיבת לא יראה ויהיה רואה אחרים הקדש ·

רמז דד תערובתו מנין ת"ל כל מחמלת · רחם לכי דכר דכמו כן יש לפרש בקרא דתועבת ה' כל גבה לב דיש בכ"א דעושים ענוה והוא מתוך סרך גאוה ולכך אמר דוד ע"ד אמת וענוה לדקה ולכך תקנו בוידוי ענוים בפה וגאים בלבנו ולכן בא קרא לומר דתועבת ה' כל גבה לב אפי' תערובתו דמערב ענוה עם גאות הוא אשר שנא ה' · ומאן דדריש הכא כל לרבות נשים יתפרש קראין הנ"ל עמ"ש במגילה ד"ר לא יאי יהירותא לנשי תרתי נשי יהירן וסנייאן שמייהו יע"ש וזה הואמה שרמזתי תועבת דסנייאן שמייהו כל גבה לב דכל לרבות נשים ·

רמז רה שאינו נאכל אלא בשמחה . עיין ברמז שאח' וריש רמז רב' ובמ"ש בביאורי למכילתא פי"א ודוק ·

רמז רו ואפי' כמלתו של שלמה . לכאורה קשה לפי מ"ש בב"מ דפ"ג כר"וח ב"מ והובא לעיל רמז פ"ב אפי' אתה עושה להם כסעודת שלמה בשעתו דהם בני א"ו דסעודת אברהם עדיפא משלמה וכתיב ביה לושי ועשי עוגות א"כ הול"ל אפי' כמלתו של אברהם וי"ל דבאברהם כיון דלחם לא הביא דפרשה כרת ניח"ל להביא משלמה דהוכח על השלחן פעמים רבות כמה שנים ולא תנוה שהיה פעם אחת ולא בא שלא דהם תאמר דזה היה דרכו של אברהם לכל האורחים אינו מתורץ בזה אם לא נאמר דלגבי גדלות הסעו' וריבוי המעדנים היה של אברהם עדיפא מניה דשלמה אך לגבי נקיות הלחם של שלמה עדיפא וכדפי' בס' ב"א דקט"ו ע"ד שהיה מעונג כלומר סולת נקיה יע"ש והיינו כמו תנופה בי"ג נפה והסברא נותנת אי מלד חידוש הזמן והתחכמות והומנים דיש הפרש מזמן אברהם לשלמה ואי מלד מלכותו יותר וממשלתו רבה ועושרו רב וחכמתו הרמה וכרור · וכמאמר שעשאן כ"ד עיין בביאורי למכילתא פ"ב ועוד שם כמאמר מזוזה חמורה ומי גרם עונותינו וגם כמאמר לחק לך ולכמיך האנשים ולא נשים ועיין זו"ר ד"ו סע"ד ·

מישכו מי שיש לו מלכד הפסט רלה לפרש הזו"ר דרך דרש :

רמז רז והיכן דכר והייתם לו סגולה . הכא מונה יתרתי מהאי קרא וכמכילתא סז פי"ג הנוסחא את ה' האמרת היום · ועיין ז"ר ושכות יהודה ד"ו ע"כ ואות אמת שם וע' בביאורי למכילתא כחלוקות מש"ו והנה דונמת הני דכוותא בו היכן דבר דמונה הכא איתא עוד במכילתא שם פ"ו ל' זה כיוצא בו למה נאמר שלא לקבל שכר וממה שהיה שמו מקודש ונתקדש דמונה ואזיל כל הזה דכיוצא בו ד' על ד' יע"ש ועוד כרמז ר"ל כיוצא בו על המתחיל בעבירה יע"ש ורמז רמ' לכינה הכתוב ורמז רח"ס על התחלת הפרשה דאין מו"מ בתירה ·

רמז דח בשר וי"א בשורה טובה . ויש להסמיך הני בקרא דמזמור קכ"ח יברכך ה' מציון על דרך אם כרך תברכני בקודה שערים המצויינים בהלכה וראה בטוב ירוש' כענין שדרשו וזהב הארץ ההיא טוב אין תורה כתורת א"י והיינו דהשכחה חלק רע והזכירה חלק טוב כמ"ש הרמב"ם בפיה"מ באבות וכיון דאיכא זכירה לא תדרוש בשורה רעה בקרא שלא בשורה טובה וראה בנים לבניך וכוח שלום על ישראל דהשכחה גורם נחלוקת בין חכמי ישראל וכיון דאית לן זכירה שלום על חכמי ישראל כענין שדרשו שלום על רייני ישראל והז"ר פי' ב' אופנים על שלא הזוכר בן בנו וכדרך הכ' דבריו תמוהים ביותר דמקרא מלא והודעתם לבניך ולבני בניך וכ"פ הרמב"ם פ"א מהל' ת"ת ה"כ וצ"ע ·

הא קמ"ל עת רצון מלאה היא ופי' הרב"א דקט"ז ע"ג דרוח לפונית מנשבת בחצות לילה ואפי' במ' שנה שהיו נזופים וכינור דוד היה כלפי צפון והרוח לפונית מנשב בכינור ומנגן מאליו והיה מתעורר דוד ולכך היה מכה בכורות בעת ההיא עת רצון יע"ש ועיין לוח ארז סא"ר פי"ח ע"ד הזו"ן יע"ש וזה רמזו בקרא דמזמור טו"ב ולפונך תמלא בטנם ישבעו בנים לרמוז דעיקר הזיווג כדי לקיים פו"ר צריך אחר חצות כמ"ש שלא היא עת רצון דרוח לפונית מנשבת :

אמרו לו שוטה בלילה אנו יוצאים · ק' אחר וינוס לחלוק כבוד למלכות וכן עשו וירדו כל עבדיך אלה אלי איך קראו אותו על פניו שוטה כשלמא מ"ש קודם זה דהיו בניהם משחקים בו אינו ניכר והם לא היו מצווים ומה גם בנים הקטנים דליתנהו אפי' במצות אך למשה ואהרן הדבר קשה אם לא שנאמר דבונתם לאמר לו דמחמת הלער הגדול בטרפה דעתיך ולא שקראו לו שוטה כדרך המבזים ועיין בחי' למכילתא פי"ד מה שכיוונתי ·

וכך את מולא לעת"ל ומהו אומר ויסבות מלוש בלק עד חמלתו . נראה דבונת ומהו אומר היינו דלא תקשי דזהו הפך מ"ש למעלה דלעת"ל כי לא בחפזון תלאו ועל מה תמיה כי לא חמץ לזה תריץ הלא הראה ומהו אומר כדי דלא תקשי דיהיה שביתה מחמץ אך לא בחפזון כ"א לקיום ובכל דבר כימי לאתך מא"מ אראנו נפלאות ולא יהיה כמו ביצ"מ מסיבת חפזון כ"א דוקא וכד ליצ"מ בכל מילי ויצא מן הכלל החפזון כי זה הוא ההפרש בין גאולה שאחריה גלות לגאולת עולם תהיה ·

צרורות בשמלותם על שכמם מה ת"ל שהיו מחבבים המצות עמ"ש כדרוש לשה"ג בס"ד · וכמאמר אחרון אחרון חביב בכר ציינתי בקונט' זלא ח"א בתנחומא סז' ובקונ' ספרי חיים ס' בתצלותך פסקא כ"ע וס' ראה פסקא ס"ט וע"ד ולק"ח ולוח ארז בסא"ר פזך . וכמאמר משארותם של שיורי מלה ומרור הק' הז"ר הא עבר מנותו · ולי הפשוט נראה דמי נרע מעירוב דאמר שנגנזה מטותו היו מברכין עליו המוציא בש"ג הואיל ונעביד מלוה חדא וכו' והיינו הכא כמי דכוותא ·

ויישום כמשמעו . עי"ל בריש ס"ז רמז קפ"ו בפסוק ויהי חשך סברות אחרות בזה ודייק לומר וינצלו את מצרים ולא וינצלום כמו וישלום לפוריענו דזה כמנודה וכמגודה היה איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה מיחידי מצרים לאפוקי דלא היה מנכא המלכות ומגנזי המלך ואילו ביזת הים היה ממקום העושר רב דהוא מהמלך וחילותיו ומבעל לפון שהיו אוצרות יוסף טמונים ועיין בס' ב"א דקי"ו ע"א וכ' וכדלקמן רמז ר"ל בב' מאמרים .

רמז רט ולא הספיקו לחמנה עד שנגאלו וכן אתה מוצא לעת"ל · עי"ל רמז ח"ר בשינוי לשון וש"ב כתבתי ואומרו ברכוש גדול עם שלאחם ממצרים אני מפלאם כסף וזהב רבו. לומר עם היציאה דלוקחים ביזת מצרים אני משלימן בביזת הים כדי שיתקיים ואח"כ יצאו כר"ג דר"ג הייט ביזת הים וכדלקמן רמז ר"ל ועיין רמז דר"ך ·

רמז רי קן אחד לכלם בט"ו בניסן · עי"ל ס' שמות רמז עק"ב דהוסיפו עוד על ט"ו בניסן . ומ"ש גלו למצרים שכינה עמהם ובכל העולם ואדום עיין בספרי סו"ס מסעי פי' קס"א תוספת גלו ליון וליתא בנוסחת הספרי בלתי פי' ועיין ספרי חיים שם ועי"ל רמז ר"ל דהיו שולטים בכל העולם בשביל ישראל ואנו אומרים דבשביל כבוד השכינה היו שולטים בכל ·

רמז ירא חוקת האמורה בפסח אינו של נופו . ומאמר זה נראה לי בספר החוס ושמא הכונה כמ"ש רש"י סדר בהעלותך שיהיה שם תמים זכר ן' שנה ועיין בס' ז"ר ד"ח ע"ג ועי"ל סוף רמז רכ"ג ודוק .

רמז רבי ואין משמרות פוסלות במעשר . לעיל רמז יר"א איתא ואין משמרות פוסלת בתרומה · ובמעשה דבלורייא עיין בביאורי למכילתא פט"ז מ"ש שם :

אוה"ע לימות המשיח שעינו את ישראל ולחצו חוזרין לעפרן שלא עינו ולחצו ועמדו זרים ורעו לאניכם ולעבדיו יקרא . ואפשר דעל זה כיוון הנביא לומר אלה לחיי עולם בלו' לאורך חיי העולם מחיה ומזון דהם הכשרים ואלה לחרפות ולדראון עולם שמצירים לישראל דחוזרין לעפרן וכמאמר אחר שאמרו דעתיד להחיות להם לשנה לעשות דין ועונש להם הראוי להם ושוב חוזרין לעפרן · ומ"ש טוב שבגוים הרוג הוא לזה"ז דהא מיהא הם בזדונם דהמלכות שלהם , אלא דמאי דפשיט"ל לגוהו דלית מנייהו לעוה"ב מק"ו מפסח אשכחן מאמר אחר בילקוט ישעיה וה"ר במת"ל דנ"ס ע"ג הפך זה דגם מחסידי אוה"ע איתא בעוה"ב ושמא בגדר תענוג ישראל לא מינה ולא מקנתה ב"א דשם ינוחו מעין העוה"ז ולא העוה"ב ממש והוא אחר שקבלו עונשם היטב ועיין בב"ב דט"ו גבי איוב ובע"ז ד"י גבי אנטונינוס :

רמז ריג ג' גרים הם וכו' ששקול כלוי . וכזה דרשינן סמוכין במזמור קל"ה בית הלוי ברכו את ה' שדרשו בילקוט סי' קכ"ח של הגרים ללמדנו דשקולין בבית הלוי הגרים ומה טוב אומרו ברכו את ה' לפי מ"ש בתפ"מ פ"ד דפרכות סי' ט"ו דכולל בברכה וצל נרי הנ"ך בחתימה וכו' יע"ש (ועיין בס' הנחמד פני יוסף ס' בשא אות ג') :

רמז ריד אף בכור אדם הנפלים פוטרין הבכורה עמ"ש בשה"ק גשמת ב"ח ח"א כלוד סי' ס"ג וס"ד .

רמז טור לי הוא ורמז רט"ז בזונא בו אתה אומר ורמז רי"ז בזונא בו לא יקרא עוד שמך אברם עיין בביאורי למכילתא פ"ג ופ"ז ולעיל מזה רמז ר"ז ·

שמותן ש"ן ומנביהם גלוים עד שלא נולדו שנא' בטרם אצרך בבטן עיין ירוש' פ"ק דברכות ועיין בילקוט ירמיה על ירמיה בעצמו ועיין בהקדמת ס' שמו אברהם ·

ורבנן סברי בכור מקלת בפור משמע · עמ"ש הרב מענה לשון בסו"ס ש"י ד"זע"ד

רמז ירח שמזכירין יצ"מ בלילות עיין בקו' חיים לראש פסקא ה' ובסו"פ זל"ת ח"ב שם ·

רמז ריט ומה מזון שהוא לורך חיי העוה"ז טעון ברכה לפניו ולאחריו תורה שהיא חיי העוה"ז והעוה"ב . עמ"ש הרב לוית חן ואור יקרות ז"ק ובס' אברהם את ידו בדרוש ב' למת"ת · וכמאמר כי שם ה' אקרא זה המברך הבו גודל לאלהינו אלו העונים אחריו · עיין בבי' למכילתא פי"ז:

רמז רך היום אתם יוצאים אילו זכו ישראל ליום א' היו נכנסים . עי"ל רמז קפ"ג ורמז ח"ר ורע"ו . ובברייתא כל מקום שנא' לא יאכל לא תאכלו דברו ג' רבני עירנו בזה בס' קה"י ר"ס ע"א ושרשי הים ח"א דק"ו ומז"ה בפ' חק"ל א"ח דעק"ב ע"ד ·

טא חדש שהוא כשר לכם לא חמה קשה ולא גשמים · עמ"ש בביאורי למכילתא פי"ז ועי"ז קשה דלמה לא עשה כן בגאתי מירושלם בגאתי ממצרים דאמרו דחסר. עשה להגלותם בחדש אב ולמה לא היה בניסן ומאי שנא זה מזה וי"ל דזה החדש דהוא לנסים ונפלאות לא נאה לעשות בהם כך והניח לסוף הקיץ דאין החמה קשה ולהפך היו בכנסים בן' ש"ט ועיי"ל דפקדים ב' שנים לנונשכתם ועד ניסן הבא לא היה אופן להתאחר ואקרומי פורענותא לא מקדימינן ואפשר עוד דאב הוא יותר טוב ליסן בסוקים וברחובות לא כן בניסן בילי"מ הם שבעים מכל טוב היו סובלין אך בצער לא היו יכולין לסבול ואפי"ה היה להם ענני כבוד משא"כ בגאתי מירוש' ·

רמז ארך ורכ"ב מיכלבת שאול אשתו של יונה וכל קטן שיודע לשמור תפליו ושלא תהא בעינוך בירושת אבות , בכל המאמרים הללו ובא לכוין בחידושי למכילתא פח"ו ·

זבה כבען דכן' על שמו דפנה ונתן לו אפריקה לעיל ס' וישלח רמז לק"ח איתא דבשביל שפנה עשו מא"י ניתן לו ק' מדינות עד רומי · וקשה

וקשה מאי שנא כנען דזכה לקרותו שיקרא על שמו ואפריקה טובה הארץ ואי אפשר לומר דעשו בשביל יחיד יעקב יחירך לא כן כנען בשביל ס"ר ישרא' דהרי א' היה אברהם וכעבורו נמי ואפשר דק' מדינות היו כנגד אשם ואפריקא ועוו"ל דלו זכו מקודם להשם דהיו מעיקרא לא כן עשו לא היה בארץ מקודם על שמו כלל וכנגד זה הר שעיר על שמו ועיין בביאורי לזוה"ק ס' כח רע"ג ע"א מה שליינתי בטעמים למה נקרא ארץ כנען יעו"ש ועיין ז"ר ר"ט ע"א .

רמז רכג

דולפת שה שה מפפת · עמ"ש הרב חק נתן בליקוטיו דף רטז ע"ר ובכרייתא דיחוס ליינתי בביאורי למכילתא פי"ע .

רמז רכד

מצות יבום קודמת למצות חליצה עמ"ש בספרו זוטא רו"ח בזה"ע סי' קס"ה ארכ'א בחיים בחמלת ה' עלי . ומ"ש שאין לך כל א' וא' שלא היו לו ז' חמורים לובים טעונים בכסף וזהב ולקמן רמז סנ"ר יש נדון בזה דאי הכי ולא ניכר שוע לפני דל ומי היו הנשיאי' והגדולים ושדנא דארעא חד ולא יבונה מי הוא עשיר ומי הוא פחות ממנו ווס רחוק מן השכל דלא יהיה בושה ואימה ומיצוע דרך ארץ כיון דכלם שוין ושכורא ית' התקין בעולמו שיהיו עשירים ודלים ליישוב העולם לא לבד לחיסרון לחם לזכות לעשיר את בכמה מילי ושמא מי שהיה עשיר במצרים מלבד עצמו ניתוסף לו מהביזה עוד ז' חמורים יתר על מה שהיה לו כענין והנשיאים הביאו ובזה היה ההפרש שביניהם או נימא דבמילוי החמורים היה הפרש בטעינה בין שיווי הרבה למעט דיש כלי זהב יותר מזוקק וכן בכסף סיגים וכדאמרי אינשי מה שמעט שוקל ושוה הרבה א"כ דוה היה לבעלי הבתים ויש בעה"כ יו"ד בניס ויש למטה מיו"ד עד א' ובהוצאת בני ביתו יחסר למי שיש לו טיפול דכלם לובשים ועושים חפצם אע"ג דלא הי"ל הוצאת מזונות ובסות כי הי"ל המן והבאר ושמלתך ל"ב לא יבלר דבל א' היה לוקח לעצמו ונותן לנשואיו או אפשר דכלם שוין אך ההפרש בין גדולי המעלה לפחותי הערך או בדרך חכמה בינה ודעת דהיה בהם חכמים גדולים ושופטים ובעלי דעה ותבונה והשכל לשוטרים ובזה היה הסכר ביניהם הגדול לפי גודלו ולא היה לפי ממון כי בלם שוין :

רמז רכה

רב אומר אף ישוב מדינה · היינו כדאמרי' בקרושין כל שאינו לא במקרא ולא במשנה ,ולא בד"א אינו מן הישוב ודאמרת ללמדו תורה צריך נמי שילמדנו מס' ד"א דזהו בכלל ישוב מדינה ועיין זר ·

סדר בשלח

פרעה

קרא וי משל וכו' שבא הכיאו ? משל מוכר עלים ושל רופא ושל ירושה ב' מרשב"י וריה"ג הלר השוה שבהם דנוגע לדין מקח טעות וכיוצא בזה תמצא בביאורי להמד"ר סו פ"ך דשם פירשתי שייך למאמרים הללו ועיי"ן להלאן רמז ר"ל ע"פ והפק לבב פרעה ועבדיו ·

רמז רכו

סוליא חותמו וסוליא שמנטריון שלו היינו ממש כענין חותמך ופתילך של יהודה עם תמר של דיש לשאול מי מפים דהיה בדרך נישואין בכשרות ולא היה בדרך זנות וי"ל דענין יהודה שהיה ערכון ועי"ז נתגלגל לקח חותם ופתילים ומזה היה דמאת ה' היתה זאת כדי לפרסם הדבר דיצאת בת קול ולאו הורח ארעא בשום מכאף לתת חותם ומלנפת כיד הזונה שיהא הוא ניכר בסימניו אדרבא מבקש לבסות הדבר שלא יודע מי הוא ומשים עצמו כמי שאינו והוא ברור וע' להרב נמ"דס ויסב מ"ש בזה ודוק

גן

נעול זו הבתולות · כ"ה לעיל ס' שמות רמז עק"ב ושם המאמר דבשביל ד' דברים . ומ"ש אברהם ירד למצרים במאמר אחר יותא זה ביוסף ואברהם מלבד גודל חסידותו הרי הי"ל אשה יפה והמצריים כלם שחורות כעורב ויוסף הוא דהיה היתה יפה והחזיקה ביתר שאת ויופיו של יוסף היה מגביר ליוצאי אברהם וצם מ"ש הזר ר"ע ע"ב לקושיא אחרת יתיישב שפיר גם את זו וק"ל והמאמר דניתנו לקבורה בשביל אמירת ה' הצדיק הוא לעיל רמז קפ"ו ובכל הני יש לשאול על דרך ששלו דיו להגלה שתכפר על המבירה ואין יקחו שכר ואפשר לתרץ דכיון דבנוים לא מהני תשובה ליכא כפרה בהו ווורדין לגהינם על עונם ומקבלין שכר במצות על הטובה שעושין ודוקא בישרא' דמהני תשו' הוא שתועיל לכפר זה על זה כשהוא בחוקו דבר עצמו הלא"ה בזמן לגבירת זו מחליפין זכיות בעונות ולכך נקטו בלשונם מה שכר נטלו על זה דהכונה דאי בגוים שלא כמו ישראל והאי דלא נטלו שכר ומשיב מינו דניתן לחם שכר כיון דאין תשו' מועיל להם ועיין בביאורי למכילתא סו פ"א .

דבר

אחר ולא נחם אלהים משל שהיה משיא את בנו ומתוך החופה מת לו בן אחר וכו' מפני שמחת בני זהו . כאן הורו ב' דינים כמו שהוא הדין דהחתן אינו מתאבל אז נומר החופה ואח"כ נוהג ז' ימי אבלות עיין בש"ע רו"ח סי' שכ"ס . והב' דמה שהוא הדין שיראה האבלות לקרוביו בפניהם עיין סי' שצ"ר סעיף ו' ולמור"ס שם בהגה יעו"ש הנה הכא לא יוכל האב להראות אבלות בפני החתן כיון דהחתן אינו יכול לעשות אבלות והאב של החתן אינו יכול לשמוח כי הוא באבלות דאיו החופה שלו ב"א מבטו ואל עליו האבלות להתאבל אפי' בתוך ימי חופת בנו ולכך היה עושה ב' בבי' ודוס

דרך

ארץ תלמיד מנעיל את הרב. הנה בחלוקות אשר נשאך ואשת יותבם בקטו עבד ושוב בחלוקת נר ולבוש ומנעל ושינה נקטו תלמיד ובר הויכן בה הרי בתלמיד אשכחן דכל מלאכות שהעבד עושה לרבו תלמיד עושה לרבו חוץ מהתרת מנעל ומה הפרשים באשר יתנו בן ישעו והן אמת דהוא בלא מנח תפלין ולא ידעין ליה מ"מ בשמא אין שייך זה בתלמיד ומה חשר אם היו תולין כל החלוקות בעבד בבראשונה דנקטו בעבד ושמא להודיענו דרך אגב דהתלמיד יותר בהני לצאת לרבו אפי' בי נתחבם ביותר ולמטובים הוא יותר חכם מרבו עכ"ז לא יהא מונע מלשמשו ומורא

דכך כמורא שמים ועוי"ל דמנעול דקאמר היינו דקונה לו ומביא לו לשערו כמידתו ואינו דסוא כעצמו ויפים המנעול כרגלו וכן הוא לענין כאו"א דפי' רש"י ר"ס קדושים מלכים ומנעול אף למ"ד כבוד מש' אב והבא היה יכול למנקט כבן לאב אם לא כדאמרן ללמדנו דגם התלמיד יוהר כהכי ותו איכא למימר כיון דזשכחן לקמן ברמז רפ"ח דאנטונינוס עשה כן לרבינו להאיר להם ונמצא זה כב"ו לכן אינו כ"כ חידוש כלפי שמיא כאב וכן. וכתאמר לא ניחנה תורה לדרוש הניפותי ידי בולח ח"א בקגוותא כו' •

רמז רכז

כיו יושבין בטח ושאנן ושלוה עד שבא גאון מבני בניו • ק' מאמר זה דאחר כמה הכיות וקמה בילדים על היאור וכחוק הלבנים ושחיטת הילדים על גרעת פרעה ושעבדות עלמו והפרישה מנשותיהם ווידעו אותנו המצריים ויענונו ושמתו כמה וכמה אחד מת"ק ינאו כדלקמן ברמו זה איך יכון מאמר זה אם לא דהאי לישנא נוגע לענין מלחמה בחרב שכך כתוב וישבתם לבטח בארצכם ונתתי שלום וחרב ל"ת שאנן' מואב מנעוריו דלא היה בו מלחמה שלום בזימנותיך לענין מלחמה לבד ועל פרט זה לבד הוא דקאמר דהיו יושבין בטח ושאנן ושלוה דכל היסורין באין נגד חסרון מזונות כדאמר איוב כי על זה כחרת מעוני והם העידו על עצמן כשבתנו על סיר הבשר באכלנו לחם לשובע וכתוב בסדר בחר ואכלתם לשובע וישבתם לבטח עליה וכן בס' בחקתי ואכלתם לחמכם לשובע וישבתם לבטח בארצכם •

בי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר והיינו דג' נקנין ביסורין ר"ש תי"ה שעתידין לקבל ושוב לזכות לא"י הרתויים להכנס שלא היו בכלל הגזרה

וכתב עליו שם המפורש • הקשה הו"ר על המחיקה יע"ש מה שתי' ויותר נראה דעל החרס אינו כמו נייר דנמחק ועוד דלגבי שהיו ישראל נכנסים כן' ש"ט הרי ק"ו לטהר אשה אחת לבעלה שהיא התורה מחיקה בסוטה כ"ש בעד כוללות ישראל :

והוו תמן תרין כלבין דחרשין. אפש"ל דזה היה למופת ולאות על מה שרצו אחיו לעשות בו דשיסו בו את הכלבים דפירשו דהוא כעונש המספר לה"ר דראוי להשליכו לכלבים עתה דהגיע העת לגלות עלמותיו דלא נרקבו דהיא הוראה דלא היה בו קנאה עם אחיו וכדפי' הרב כתנות אור ז"ל לכן עמדו הכלבים ושתק איתן משה דמזה נודע מעלתו של יוסף הצדיק ודוק ועי"ל ברמז זה מ"ש שם. ועוי"ל עמ"ש הרב למ"ר ס' וישב בפי' הכתוב ענו בכבל רגלו ברזל באה נפשו ונכון

לא רצה לפוטיפרע. פי' הזר אחר שמלך שלא הרגו יע"ש ועיין בביאורי למכילתא פ"א מ"ש עליו .

פקידה בניסן פקידה בתשרי. נראה דכוונו בזה למ"ש לעיל רמו ר' לס' ר' אליעזר ולא לס' ר' יהושע והו"ד פי' על הפסק השבירות והתאמר ויסעו מסכות הובא נתי לעיל רמו ר"ט

רמז רכח

ז' ענפים הם עיין זר וע' ספרי חיים ס' האזינו פסקא ש"נ מה שליונתי. וכמאמר ר' אומר אנטונינוס וכו'. עמ"ש בזה לעיל רמז רכ"ו. וכמאמר גאה ומלך עיין ספרי חיים ס' עקב פסקא נ"ח.

רמז רכט

נדמו לו כערביים עיין ספרי חיים ס' עקב פסקא נ"ח מ"ש בעזר משדי ושא דבי הוינא זוטרי לנכרו לא הביאו בק' מד"ת מע' הה'

תזא מוותא אותיב ידה עליה. עמ"ש בסה"ק רו"ח סי' רפ"ה אות ד' בעזר משדי

רמז רל

דבתיהו דר' יוסף מאחרא ומסלקא א"ל ר' יוסף תנינן תמר היינו בל' דכה כדתנן צריך למימרנהו בניחותא • וזה אני מזהיר בכל ער"ש שיהיו השעות מכוונות להדלקה כדכתבתי בקונט' חיים תחלה ויותר בימי העומר למתחילים עומר דיתנו דעתם ליתן יותר שמן זית בעששית משום דמאחרין לומר קידוש ויש לחוש דיכלה הזמן וכמה נכשלינו בנר שבת משום שלום בית כ"ש לקדש ולעשות הסעודה. וכמאמר ר"ת מה"ת על ע"ש עיין בביאורי למכילתא פ"א •

הרגיל במזוזה. נראה דר"ל רגיל לבודקה שתהיה כשרה דאין לך אדם שאין לו מזוזה של דלא ידענו הספרים דבציצית נקטו הזהיר ואילו בנר שבת ומזוזה וקידוש נקטו הרגיל ואם נאמר דמה"ת אם אין לו ד' כנפות על כסותו פטור ולכך נקט הזהיר דמבקש ללבוש להתחייב. הרי אין זה הפרש כמשמעותי' מלו' הזהיר לשיאמר הרגיל ויאמר בכלן הזהיר ושמא י"ל דבהני איכא בהו הנאה לדידיה דבחשך נער הוא לו עיין בסו"ס שבת ש"מ בתש' ומהיין נהנה ובזרע אם תאב ובמזוזה דכ"ע ידעי דהוא שמירה מן המזיקין ובלא"ה הוא זהיר בהם ולכך נקטו הרגיל דלא יעבור כלל אך ציצית מעלותיו אינן ידועות לכל ולכך נקט הזהיר והן כעון קלת מדלת העם לא זהירי בציצית דנראה להם למשא ובשמשלקין אותו לרוחצו לאי אדעתייהו להחליף אחר ואם נתבלה קשה להם לעשות חדש תמורתו הכי"כ ויתן בלבם לקיים מצות ה' ובתקונה הן לענין השיעור הן לנגד עלמו הן בציציות שיהיו כדינן עיין בסה"ק לב חיים ח"א דרכו סעיפי הלילית.

להודיע שבחן של ישראל • השבח היינו דמיעוטא דמיעוטא הוה בהו מחוסרי אמנה ורובם מאמינים וכשרים ולכך קראו למשה בעת ההיא כן עם רם דישראל קדושים עם רם ומחוסרי אמנה בטלי במיעוטו ומסתמא היו מערב רב וע' אות אמת נר' אחרת להודיע חכמתן •

וישלהן עומדות בטלות • האות אמת הניח ובלהון אך הו"ר קיים הנוסחא ופירש בטוב דהיו משערין ושלהן בטלות שלא יגעו ויחלשו

אבר ישראל מפארין ומרוממין ומשבחין וכו' והיינו כמ"ש והיה כי ירעב והתקצף וקלל במלכו ובאהיו ובנגדן יאה שנאוה לישראל ואדרבא ביקושפע

ביהושפט נ"או כה"ל· וכהודאה וכן כטחו כישועתו לעשות כן על נרת המצריים והים וזה מפורש לקמן רמז רנ"ל ע"פ ה׳ ילחם לכם וע"פ ואתה הרם את מטך ·

רמז רלא תפסו להם אומנות אבותם · נתקשה הז"ר דאמרו המכלי אין קברים ופירש דהוא ע"ר ויפתוהו בפיהם וכו׳ ולענ"ד דזה מיעוטא דמיעוטא כרתן ואבירם וערב אך רובן מתוך כלם התפללו בלב שלם ועיל ׳ מז ר"ל ד"ה להודיע שבחן ·

רמז רלב יו"ד נסיונות נסו אבותינו למקום במדרש עיין במדרש תהלים סי׳ נ"ה ע"פ של הקשו לבבכם .

כי קולך ערב בתפלה יש לפרש דרך חיים תוכחות מוסר ודמי שיש לו כן בקולו ערב לא יניח אותו לילך אנה ואנה בשמחות וגיל לשורר והערר טוב ממנואותו שאינו כלמד בטוב של בכיהכ"נ בלבד ישורר לעבודת ה׳ וזהו כי קולך ערב בתפלה ובזה מובטח לו דניקה האיש מעון ומ"ש ומראך נאוה בת'ת דאע"ג דספיר חזי וזכה שיהיה ממולא בתורה הפך טבע העולם דמאן דסני נמיר טפי וכדפי׳ הפר"ח גבי ט׳ קבין והמות"א בריש דכיש ע"פ וטוב מראה ומשכילים בכל חכמה וע׳ בסה"ק עיני כ"ח בסנהדרין ד"ע ע"ב ·

רמז רנד י׳ ניסות נעשו ישראל על הים עמ"ש בסה"ק לחיים בירוש׳ פ"ב דתעניות ה"ה בס"ד

ויש שעה לקצר ויש שעה להאריך של נא רפא נא לה . עיין ספרי חיים ס׳ בהעלותך פסקא ק"ה וול"ח ח"א ס׳ בראשית דמ"א ע"א · ובמא׳ בזכות ירוש׳ אני קורע להם את הים עיין בביאורי למכילתא ס"ז פ"ד דאספתי באומרי"ם כל הסברות שנאמרו על איזה זכות נקרע הים לך נא דאה דבכלל הני נמי דמנו הכא ולקמן סוף רמז רל"ד ורח"ל ואמ"ר ורנ"א . ובמאמר יוד נסים נעשו על הים ציינתי בביאורי למכילתא פ"ה :

רמז רלד מראהו את הטבעת ולא קיבל עליו עד שנסב הלוקח את המלך ובא כיון שנהג המלך ובא התחיל השומר לברוח של בני **אברהם** ה"ו דזה נראה הפך ל׳ התקונים תקון כ"ב דף ס"ה ע"ב דחותמא דמלכא כשו המלך בעצמו ואפי׳ רשימו דחותמא כ"ש החתום בעצמו יע"ש והרי במטה היה שם המפורש חקוק כדאיתא שם לעיל ובדרשותיו ישב לזה

וישבכום ושכלולותיו . זה יותר חידוש מהמבית ולא כיונו למיבקט משום קטון וגדול של המכוון כ"א דיר כלם שוה כו שירעו מקו"ם עד שהמלך במסיבו בכוסו והמשקה בכלוחית והשואבי מים בחבית ובכד והחופר שחין ובורות כל אחד באומנותו יורע לו תכף באותו רגע על מעשה ה׳ כי נורא וקטון וגדול שם הוא והכל בשוין :

מרגמין אותן באבנים. מה שהקשה הז"ר ד"ט ע"ר דלמה נטל יהודה דוקא השכר ותי׳ דהקפיד יהודה אחר שירד בנימן ע"ש לא היה צריך להקשות בדי נתרץ מאחר דהרגימה

הכיאם למלכות לשון נופל על הלשון ושיכן מלוט רגימה חוץ מיהודה ופשוט .

רמז רלה ע׳ שהאיר המורח עיין בביאורי למכילתא ס"ז פ"ו מה שציינתי בזה . ובמאמר דרך ארץ המרכבות כר רויקא שפיר שוה א"ץ קמא להרן כהרא ובא על בכון .

בור כרה ויחפרהו · ע"ל רמז ר"א מ"ש שם :

רמז רלו וישב הים לפנות בקר · עמ"ש הכ"א דקכ"ג ע"ד ועמ"ש מוה"ר בתי כנסיות בחי׳ ס"ז

רמז רזל נייותי את השמש ואת הירח שיעמדו לפני הושע קשה דלמה לא חשיב נמי ולפני משה ויתכן דמשה בזי׳ חמה ואור הירח מאור החמה אבל ליהושע החמה הוא חידוש :

כל מקום שהים המצרי היה הים רץ כנגדו · הא אתמר לעילא ברמז רל"ה ע"פ ויהי באשמורת הבקר :

רמז רחל מימינם ומשמאלם בזכות וכו׳ · עיין מה שרשמתי לעיל רמז רנ"ל :

רמז רטל ראו ישראל את מצרים מתים כדי שלא אמרו . אין הכונה מתים לגמרי של כדרים מת מתים וגה מתים שראו המצריים את ישראל עולין מן הים בהיותם המצריים מתעלפים מהים וגוססין למות ובשבים בעיניהם איך הם ברבדוכה של מות וישראל חוקים ובריאים וכך הבין הז"ר ר"ט ע"ד ובהני ר׳ דחשיב הכא ברביעית היינו נמי כדלקמן רמז ר"ס דהיה נותן הישראל רגלו על המצרי וקורא לבלבו שיאכל ממנו וראו נקמה בהם ,

רמז רם אף אנו לא נהיה בפויו טובה · הכונה תמה שראינו שאולם לכלב על ולא יחרץ כלב ואכלו עתה המצריים וניה לכלב תשליכון ק"ו לגבי רודן כלפי מעלה ·

רמז אמר כיון שכפר כי שלחתי לו יו"ד מכות · אין זה סותר להקדמת מהרח"ו דפי׳ בפסוק על אודות ישראל דלגבי המקטרג עיוא הוצרך להגדיל המורא כדי להשתיקו אך לפי האמת עיקר הכל כוונתו בשביל יש׳ ואף בויכוח זה אמר והוסיף לשעבר ועכשיו כדאי להורו׳ דעת עליון דעיקר בשביל ישראל ומ"ש ולקח מלבן של טיט היינו מה שהעלה מקודם עם התינוק והיה כלבנת הספיר דהוא שיבוד עם פקוח נפשות וכמפורש לקמן רמז גר"ס .

ויקם על סלע בביזת מצרים כונן אשורי · היינו במ"ש בפסוק ואת כל היקום אשר ברגליהם מי מעמידו לאדם על רגליו ממונו :

כל פרקמטיא של משה בחו · ע"ל סדר שמות רמז עק"ד · ובמאמר א"ל הקב"ה חייכם כן הן אמת דמהר"י אדרבי ז"ל פי׳ דיך נחמד דהמלאכי׳ קיימים לעולם ויש להם זמן לקלם לא כן נסים דאין חייהם אמיתית ולכך קדמו הנשים למלה"ש זת"ד ועיין בס׳ כ"א דקכ"ח ע"א וכן פי׳ הז"ר ד"ט

ד"ט ע"ד אף דלפי דרכו דרה"ק היה להן לנשים להקדים אף לגברים וכמו מת"ת כה תאמר לבית יעקב לנשים תחלה והתם מטעמים אחרים חחד לשבח וא' לגנאי ולמה הכא לא כך בשירה כיון דממהרות למות קודם הזכרים ועוד דזה אינינו שוה למאמר אחר דאחר קילוסן משליכן לגה"ד וחדשים לבקרים וכ"ל כהאומרים דים בהם קבועים

רמז רמב יו"ד שירות הן . ומאמר לא' אמרוה . ולא היה שמחה לפניו ואף מלה"ם אמרו שירה . בכל או המאמרים ביינתי בסה"ק מי החסד על המכילתא פרשת שירה פ"א

הבל מקלסין לפניו שהוא נכור ואינו אלא הבא מונה שבע וזה יהיה שבע כיום הללתיך וכן מ"ש במזמור קטי' שבחוהו כל האומים ואמת ה' לעולם הללויה דקוא אמת וסוני כל השבחים שנשבח' של"ו לשמן דאינו כינו על כ"ו

רמז גרם כי נאה נאה הם נתנו עיניהם עליונה בתחתונה · ובמאמר אם כך זימן למכעיכיו ובמאמר כל ער"ש היה מגלח בטיתו ידי בביאורי על המכילתא פרשת שירה פ"ב כס"ד · והויכוח של הקב"ה עם שר של מצרים ע"ל רמז אמ"ר . ובמאמר ודן אותם יחד · ומה מפורש בן' מכות ובא לציון בביאורי על המכילתא פ"כ · ובמאמר ד' נחים וקבען בכסא הכבוד עיין מהרמ"ר דסק' דאריה ונשר טמאים ותי' דכים טהורים ובגלי רזיא כתב דאף הם משורש קדושה יע"ש בס' ז"ר ד"י רע"א ועוי"ל דזה להכניעם ומוכרח הדבר להורות ממשלתו :

רמז רמד אין עוז אלא תורה אין עוז אלא מלכות אין עוז אלא תוקף · כו' דאחוזות זו בזו כדתכן ונותנת לו מלכות וממשלה ואני בינה לי גבורה דכתי' תושיה ושוב תוקף :

רמז רמה מפריש חומש מנכסיו עיין בביאורי לתנחומא ס' נו ועיין בקונט' גנזי חיים מע' ה' אות יוד ולענין הידור מצוה עד שליש אם הוא מלגיו או מלבר ואם היא מדאו' או דרבנן · ובמאמר לא על הנסים שעשית עמי בכל כלי זיין נגלה עליהם עיין בחי' על המכילתא פ"ד :

רמז מור שלא ליתן פתחון פה לאוה"ע · עיין בביאורי למכילתא פ"ד ומ"ש על מי הוא מחזירה על אוה"ע ולמשנאי אשלם עיין בביאורי על הז"ח מ"ש בזה בס"ד .

רמז זמר אף שבינה הכתוב כיולא בו וכו' במספר כיולא בו שבינה הכתוב יש בזה מבוכה ובכר בא חכם הרב המפורסם ש"י דמ"כ ע"כ וכתב בכל הצורך ועיין בביאורי למכי' פ"ו ובהאי ליסנא דכיולא בו איתא כמו לעיל רמז רז' ושם וכא לציון וברמז שנ"ב עוד זה קי' כיולא בו לדבר הכתוב בהוה וברמז ת"ן דשוה בזה ואינו שוה בזה ורמז תקע"א בימים רבים ורמז תלב"ש בכף הדמיון ועוד שם לשמות המקומות ורמז מי שאמר זה לא זה ורמז תשמ"א ותשפ"ח לשון הסוכחית ורמז תשנ"ב בשמות המקומות ולא לדרוש ורמז תשנ"ה בכאה לו לומר כך ·

איני יודע מכל מקום . יש אופן לפרש מ"מ קשור לאיני יודע והכונה דכיון דכתוב בתורה דהגזרה היא על מצרים דלא יהיה לו מושל גדול ודאי דתבלה אותם אך יש לחוש דאם תמשול על מצרים תשפול בתוך ותהיה ממלכה שפלה דכך גוזר על השליט במצרים וא"כ אף אם תבלת יש לך חששה דתעשה בים גרא ·

רמז רחם מעולפים מריח המים ויזרו כל מיני בשמים . נראה דיעקב ועשו דנכנס עם עשו גהינם והוא ריח · גופרית ועם יעקב ג"ע וירח את ריח בריח שדה היו סימן לזה ואף משה בתיבה ויוסף במכירתו היו סימן לישרא' כים נעשה כמטה וארונו של יוסף ועיין ס' וישב רמז קמ"ב ובביאורי למכילתא פרשה ו' .

ונתן להם לב שיורידו המן לישרא' שהי"ל לב . נראה דלכך בא בפסוק א' ב' לבבות 'לכם 'בערב 'לשבוע 'בשמוע ·

רמז מטר אריך הרכי כדאמר יהודה כי כמוך כפרעה . ינלו שמים עונו דלא דוכר יאורה כזב במקנתו כמו דאין חלום בלר"כ ועיין מכילתא פז' ;

רמז נר מ"ש והיה העולם אמר יו"ד הדברות בדיבור אחד מה שאי אפשר לב"ו עיין במכילתא ס' יתרו פרשת בחדש הג' ובמד' חזית ע"פ יזקני מחלוקת ריב"ל ורבנן בזה אי שתים זו שמענו או כל יו"ד הדברות ועי"ל רמז נז"ר :

רמז רנא בשביל שאמרו ה' הצדיק זכו לקבורה והוא ברמז קפ"ו ורב"ו · ומ"ש משל לבאים עיין בביאורי למכילתא פ"ט ובמאמר בזכות התורה · ע"ל רמז רנ"ל ורח"ל . ובמאמר על ג' דברים העולם עומד עיין עמודי חיים ובפתיחת הספר שם · ובמאמר אימתה על הרחוקים ופחד על הקרובים עיין בביאורי למכי' פ"ט :

ודממו כלם כאבן . לכי אומר לי דברכת וסמכת את ידיך ויסמוך את ידיו זכה יהושע כמו משה וידום השמש בן יהושע וכמו משה ידמו כאבן כן יהושע ובמפורש לקמן רמז רס"ה ע"פ עד בא השמש ורמז שכ"ט לענין המלאך השוה אותו המקום אך יהושע לא השוה ובהיכת או במי שוים לטובה ע"ל רמז אמ"ר ורמז ש"ס לנרעה ולא ללמד על החכמה ולא אף על הכלל בולו להיות מלומד בנסים יהושע כמו משה :

רמז רבן ורנ"ג ר' בק' קנין עיין מה שליינתי בביאורי למכילתא פ"ט · ובמאמר ד' בק' בחלה שם פ"י :

רמז נדר כל המסעות נסעו עפ"י הגבורה עמ"ש בחיבורי על המכילתא פ"א בס"ד ·

רמז הנר שור היו שם נחשים וכו' ולא מצאו מים . אפשר דלערן היא דשמא

דשמא הנחשים ומלאו מאיזה מקום כשתר מים וישראל לא מצאו מים ויסתכנו וזה היה תערומתן. ביותר מהצמא:

יו״ד פסוקי כנגד יו״ד כטלנים. לפי הפירוש של הכ״א דקב״ה ע״ד מהו יו״ד כטלנים אין דעתי נוחה מהן בעירנו אומיר יע״א דהיא עיר המהוללה מכל טוב המלאה דעת ויראת ה׳ דאין כמוה בכל ארצות ת״ל והיה ראוי דמשניתי כוללות ת״ח הע״א יבחרו יו״ד ת״ח מהיותר החרדים על דבר ה׳ שאין להם עסק וימנו ליו״ד כטלנים או קבועים או חוזרים לילה חדש בחדשו ולא כמו שהם עתה דאינן לומדין בכל יום כראוי כאמורה כמו שראוי להם ויש מהם שאינן יודעים היטב ללמוד ויש דלא זהירי בעבודת ה׳ כדחזי ואין ערכם לעבודה זאת וכל כי האי מה הועילו חכמים בתקנתם ומי שיש לו יראת ה׳ פנימי יבחין וירגיש בדברי אלה:

רמז נרו לא קצר יותר ממשה וכה לציון בחי׳ על המכילתא פרשת ויסע.

רמז נזר אם שמע בחדש תשמע בישן ועוד להלאן משמעון ן׳ עזאי ועיין בקיצ׳ ספרי חיים ס׳ ראה פסקא ע״ט וכ״ו וקט״ו ולקמן רמז רע״ו:

והישר בעיניו תעשה של אגדות משובחות הנשמעות באזני כל אדם, זה אמרתי בפסוק משלי סי׳ א׳ לקחת מוסר השכל צדק ומשפט ומשרים דיש ת״ח דיתבין ועסקין בעומקא ש״ה בין דין לדין אך יש מהם דאינן מטפלין בצרת חבריו לעשות עמו חסד וצדקה וצריך תרתי תורה וג״ח ויש שאינן רואין שום דבר מהגדה ונותנין לו לדרוש ואינו דורש כי הכל לפי הדין ולא טוב עושין שלא צריך אחוז מזה וגם מזה ועיין בקו׳ ספרי חיים ס׳ ראה פסקא מ״ח וזהו לקחת מוסר השכל שיהיה בידו תלתא צדק ומשפט ומשרים ודוק

רמז נחר לחם לנערים שמן לקטנים דבש לזקנים. לעיל מזה דבר והופכו תנוקות חלב בחורים דבש זקנים לחם ולקמן לנערים לחם לזקנים שמן לתנוקות דבש והם אגדות חלוקות ועי״ל רמז פר״ו. וכמאמר דבר יום ביומו השמיטו הכא אם אתם עוסקים בתורה יום יום דלכך היה יורד יום יום וגם לקמן רמז ר״ס:

רמז נטר א״כ זימן הקב״ה למכעיסיו על אכ״ו ישלם שכר טוב לצדיקים לעת״ל. כי האי לישנא כאמר גבי היין של לוט ועי״ל ס׳ וירא רמז פ״ה

רמז רס וכדיל רבא ולא אכיל. כפל ט״ס הניכר וזה תוומא דע״ה דהיינו דאמרי אינשי כדיל רבא אכיל תלמידא וזה כמי השמיט בס׳ מת״ל מע׳ ה׳ ולשון זה אי׳ בפסחים גבי ק״פ דעברו יאכל בו יע״ש. וכמאמר ונטל תפלתם של אבותינו והוריד מן לישראל יש להבין דאיכנו שוה עם המא׳ בזכות ואקחה פת לחם ולמא׳ בזכות משה ועיין בס׳ שמו אברהם ערך הכנסת אורחים אות מ״ה ודוק. והמאמר ויתד תהיה לך על אזניך הובא בס׳ תצא רמז תתקל״ד.

רמז רסא עתיד הקב״ה ליתן להם ו׳ מדות טובות ולקמן ס׳ יתרו רמז רס״ח וכזה נטיתי ידי בביאורי למכילתא בפרשת המן פ״ד בעזר משדי. ומ״ש מה שכר נוטל עליו הכונה בפירות בעוה״ז דהא מפורש כמה מעלות טובות לעוה״ב על שמירת שבת ולא בא כי אם לשכר העוה״ז דעלית על כולכה דמרוחק מן העביר׳ דהוא שמת דכלא אך לא ידענו אם הוא בשיעור התורה דאגוני מגנא ואצולי מצלא מן החטא אף בעידנא דלא עסיק בה ולפי מ״ש מאן דנטיר שבת כאלו נטיר אורייתא כולה לא יגרע השבת מהתורה והיא הנותנת דנחשב לו כאלו שמר כל התו׳ כיון דזה פגולתו דמרוחק מהעבירה.

רמז רסב והיו מסתפקים מן מן שבכלים עד ט״ז בניסן. לא תקשי כיון דויתורו וירום תולעים איך תמידת העומר הספיקו כולי האי ולא הבאיש ורימה לא היתה בו דהא כמי בכלל הנסים ולפי״ז אתה תדין דמ״ש לעיל שמא תאמרו מנות הרבה הטלתי לכם הרי דבריו שם באו על ריבוי הנסים ובזה אם נעמדה לחש׳ ובואו הנסים כנגד חמ׳ המצות שנתן להם ועתיד ליתן דכדבר אחד דהוא המן כמה נסים היו בו א׳ בלקיטו מבשרים לבוגים ורשעים ב׳ דלא הבאיש בשבת ובחול ג׳ במידה הכל אחד המרבה והממעיט ד׳ אפוי משוי מבושל משוו ה׳ לזקנים בפ״ע לבחורים בפ״ע לתנוקות בפ״ע ו׳ כל א׳ בטעם שהיה רוצה ז׳ לחם מן הארץ וזה מן השמים ובואת ובואת בנגה ובמה נסים ובדברים אחרים רבו מספר לעושה נפלאות גדולות וא״כ כנגד המצוה יש בה נסים דשטף ועבר ועל מה יהיה עליהם לטורח אחר כי זכו לכמה טובות נסים ונפלאות הנסתרות והנגלות. וכמאמר עמד שמואל הקטן על רגליו עיין עיני כ״ח במס׳ שמחות פ״ח הז׳ מה שרשמתי ולא ראיתי מי שפי׳ בונת אדר ומדר הכא מאי והיכן מצינו דאמרו שלא יכנסו לא שנים ולכי אומר דבמקום שהיה כתוב שבעה בס׳ לכך כתבו שנים וקאי למאמר הקודם דעיבור השנה בז׳ ונכנס שמואל הקטן ולמפרע הוא ראוי ואמר על עצמו שאינו ראוי וזה ממש בדשדר ומידד מתנבאים במחנה ולא החשיבו עצמן ומה חידוש הרי שמואל יותר ענוו מאלדד ומידד ויתנבאו ולא יספו ונכון ועיין להרב שמחת יהודה באנ׳אר רב ג ע״ר ודוק.

כל המנהיג את חבריו לדבר מצוה כאלו עשאו וכו׳ מעה״כ כאלו עשאו. מה שהקשו המפ׳ במתני׳ דאבות שכר הרבה כאלו עשיתם ממ״ש דגדול המעשה ותירצו לכמה אופנים הנה מכאן יוצא תי׳ אחר דאה״כ דהזוכה יהיה יותר אך לענין שיקרא המצוה על שמו זה הוא חידוש בפ״ע דהמעשה לאחרים יהיה נקרא בעל המצוה דעל שמו נקרא ואת״ש לשון הזוה״ק עבד ותי ומפלגיא אגא על המעשה לאחרים דהוא נקרא על שמו של דתקשי גבי דוד שהקשו דלמה נקרא הכיהמ״ק על שמו כיון דלא בנאו הוא של שלמה בנו ותי׳ כיון דהתחיל במצוה ונקבה בשמ״ק עיני כ״ח בברכות הרי תפוק לי דנוה לשלמה לבנותו והיינו ממש כל המנהיג את חבריו לדבר מצוה

מנוה כשו עשאו אפי' שלא התחיל ולא נאנס ולא חשב לעשותה ושמא לגבי דוד רצו לומר עדיפא מינה דיש לו חלק לדוד א"כ דאכא לגבי כרא כלא"ה כיון דמוכרח הכן לעשיתו משום מלות האב על הבן אין זה כסוג גדול המעשה כשהוא לאיש זר דאינו כמוכרח לעשותו כ"א מרלונו הטוב ועוד דהיה עפ"י ה' דלויהו שיהיה שלמה הבונה ולא מדילי' דדוד ודוק ועיין לסב"א ר"ס יתרו סוף רמז רס"ח מה שפי' בזה.

רמז סגר שלא עלו עמו ז' חמורים טעונים כסף וזהב ע"ל ס' כא רמז דר"ך מה שנעיתי ידי בס"ד :

רמז רסד ממית ומחיה היינו למ"ב ילדים שא דכסוג דלמי שממית מחיה דהוא עושה הקב"ה כולי האי לא ימלא זולתו ית' ולכך תקנו בברכת מחיה מתים מי כמוך בעל גבורות ומי דומה לך מלך ממית ומחיה וכנון •

ראשך למה את משמרו לא לכתר • נקט האי לישנא נהכליע מה שעתידין לקרא לו דין ריש קטיעא ימלל לאפוקי זה •

וזה גדל בין כ' רשעים . לא פירש מי הם ונכראה דהוא פוטיפרע ופרעה דהנה דכל מלרים היו במוסם וכפי' רש"י ויוסף היה במלרים דהוא בכללות עכ"פ הב' הללו היה שבתו וקימתו עמהם דהיה כן ביתם והתמידות רושם גדול ופשוט וכעגין יעקב עם לבן וכמה שמנו בדברים דכל מה שאירע ליעקב אירע ליוסף זה יהיה כאחד מהם והז"ר די"א ע"ב לא נקט לפרעה שא לפוטיפרע ואשתו ורחוק לעשות גידול זכר עם נקבה אם לא דנתן עיניה בו :

רמז רסה כי אבן מקיר תזעק • נוכל לרמוז על ב' כיתי עדים. ר"ת אב"ן אבריו ביתו דהיינו קורות ביתו נשמתו ולא תקשי דלפי הדין קרובים פסולין לעדות דזה אינו עדות ממש שא גילוי מלתא דהפנם והטומאה שגרם באבריו ובנשמתו ובמקום שחטא דוטמא הארץ זה הוא ההוכחה דכל רואיהם של מעלה וכירוס.

וידי משה כבדים מכאן שלא ישהה אדם וכו' ואפשר דכנגד זה עשה אברהם בשומעו את דברי הפליט וירק את חניכיו ויחלק עליהם לילה הוא בכבודו ובעלמו ויכם ועל זה אמר אח"כ אינו כמו משה וידי משה כבדים של הרימותי ידי של ה' וזה סימן לזריזותי והיה לי בסילוק אחד והיה כאשר ירים ידו משה ולא אירע לי וכאשר יניח ידו שא דיש לשאול למה יהיה המן דכשתים יתחתן ואילו עמלק זקנו בחד ועשו זקנו הא' בחד ושמא ענין המן היה קשה מב' לדרים מלבד הטעות שהיו גרמא דוה בעמלק ג"כ א' דיותר היה שונא אחשורוש מהמן כ' והחדש אשר נהפך להם כפי' התמדת ימים ועיין ז"ר די"א ע"ב.

בחבל עתיד ללקות מלכות הרשעה ואפשר דכיון שיהיה ע' משיח ן' דוד לכך כיוון בתפלתו לומר חבלים נפלו לי בנעימים דמ"ר שמות הגורל החבלים נשאר שיהיה על ידי לכך החב רמזה לפנחס וכלב האי סיפא ותורידם בחבל דום לכם ירידה עד זמן החבל וזו ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו •

רמז סור שאהה עתיד לפורש לד' רוחות השמים שנ' כי כד' רוחות . כונת משה לפי הדרשה שדרשו כי כד' דכשם שאי אפשר לעולם בלא רוחות וא"כ איך יבא עמלק לאבדם ועיין זר דף י"א ע"ב . וס"ת שנתת לבניך היינו דישרא ר"ת ס"ר אותיות לתורה ומזמן תתקע"ד דורות היתה מוכנת התורה לישרא והאות אמת הגיה שתתן ועיין בביאורי על המכילתא סז.

רמז רסז להחריב את ישרא • ע"ש הניכר דהוא את ירושלם ואדרבא מזמור לאסף דשפך חמתו •

ס' יתרו

רמז רסח בתו לת"ח ואפי' לוקחו בדמים ישא בת ת"ח אפי' נותן כל ממונו . השינוי בזה דהיה מעיקרא כך במ"ש בס' וישלח הרבו עלי מאד מוהר ומתן ועתה עולם הפוך כמה אתה נותן לבתך כך וכך והחתן לוקח והינו נותן כ"א לפי עושרו תכשיטים אם ירלה ועל הרוב ממה שלקח מהכלה ובעוה"ק ירוש' ת"ו התקנה הוא דהחתן יראה להכלה הקרן שיש לו

מכאן אתה למד שיהא אדם דוחה בשמאל ומקרב בימין . דהא מדהוצרך הקב"ה לאמר למשה קרבהו ואל תרחיקהו דהיינו שלא תהא שמאל דוחה מכלל דבעלמא כדרמזו שר"ס ככונו •

טעם יין חדש וטעם יין ישן עיין בספר שמו אברהם ערך הכנסת אורחים אות מ"ה וערך מים אות ט' וערך לדקה אות ט' בענין שלא נתן להם יין במדבר דומיא דמה שעשה אברהם דלא נתן יין למלאכים וע"ש ונ"ל דלא על הטעם בלבד הוא הכאת היין ובכל דבר שא על הראיה ג"כ כי יתן בכוס עינו וזה נחסר להם דטעמו ולא ממשו.

אר"פ היינו דאמרי אינשי גיורא עד יו"ר דרי לפי נוסחא זו דהוא רב פפא נסתלקה הקושיא של הרב אמונת חכמים דאיך רב יסייע לשמואל דאי גרסינן רב פפא הנה נכון וכדפוס חדש מהתלמוד נדפס בגליון גי' הילקוט רב פפא ועיין בס' פני ילחק סז"

רמז רסט שא שלמה שלא חסר כלום משלחנו וכזאת פירשו בפסוק הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הכל הבל יעש בדבריהם ומ"ש אפי' מרור בתמוז ומלפפונין בניסן הנה גבי רבי נקטו לבון וחזרת ועיין בס' שמו אברהם ערך הכנסת אורחים אות כ"ד דאברהם אע"ה זכה לזה בכל מיני פירות ובמנא דהינו שלמה לבר דזכה לזה שא דהאמורה דהבל עשה יפה בעיתו ינא מפי שלמה שהיה דוגמתו של אברהם דלא היו כמותם בעולם ועיין בס' תהלות ה' דז ע"ד וד"ח ע"א וב' הקדמה מפואדה בזה דללדיקים ניתנה יע"ש

א"ר הושעיה תנו לה מפרי ידיה • בר' דהבונת דדרים רבות בנות עשו חיל על יתרו ונעמן ורחב ואת עלית על בולנה זה משה דאמר אין עוד ולכך תנו לה מפרי ידיה ויהללוה בשערים

מעשיה ולא קם נביא עוד כמשה כדרך שדרשו הני קראי על משה כמד"ר ס' וזאת הברכה לענין אחר לנבי האבות דנתעלה מהן ועי"ל נמי רמז ער"כ לגבי אדה"ר ונח ואע"ג דרחב נמי נתן לה מפרי ירים מ"מ נ"ים הפרשיות גדולות כין תשלומי לרחב לתשלומי למשה אי מגד הנשון כעצמו ואי מגד דהוא לאיהו גופיה ולא להבא אחריו :

רמז ער הכתוב מתמיה עליו שהוא עובד ווכח לעז ועכשיו עולה וזבחים לאהים · זה גלוי און לדברי הרמב"ם בס' המורה בטעם הקרבנות ועיין בסה"ק ל"ח ח"א סי' כ"ר וכ"ה . ובנאמר כל המקבל פני חברו הנוסחא עיקרית פני חכם דאי פחות הערך זה ווה מאי הקבלת פ"ס ומנאנשה ויגיד עליו ריעו תומרת ר' הכין דהוכא את"ז דונמתה ·

אמר מר ילכו זה בק"ח · זה אינו למאי דקליג מר"ה המורעי כ"א קאי לקני ר' כדאתמר בכ"מ ד"ל והכא מוחלפת השיטה ועיין מג"ן כ' קז

רמז ערא וכשמת שמשון כנו של רע"ק וכו' וישב עליו ודרש · יש להבין בזה איך דרש בהיותו אבל ובפרט אונן דמסתמא היה קודם קבורה ושמא דרש דקאמר לאו בד"ח כ"א דברי מרירות והספד ובלשון שאמרו הכא עד ראווים היו ישרא והו לא (ועיין בסו"ם נולה מחייס בזה על האבל לענין דרשה) והנה מ"ם וראויים היו מונה הכא י"ב דברים דמגלגלין זכות ומגלגלין חובה ועיין בקונט' ספרי חיים ס' בהעלותך פסקא ע"ח וס' תנא פסקא רכ"ט ולוח ארז בסא"ז פ"ז ובאומרו כ"ן מלך הגון היינו נגד גורל רשעו ול"א בשר של הגון דהיה מבירן .

את משה ואהרן לבנה · מה של"א על יהושע דאז לא היה נחשב כ"כ על פני אהרן הנס דבחר בו משה למלחמת עמלק היה לפי הטעמים שאמרו שהיה נוגע ליהושע · ומ"ם אין עם של חכמה שנא' אמנם כי אתם עם ועמכם תמות חכמה. היינו שזה למאמרים אחרים שאמרו דעם שתם הוא עם הארץ ועמי הם הת"ח וע"ם בדבריהם ועיין בקונ' ישמ"ח מע' ע' אות כ"ב : וע' בז' וימזר אברהם מע' עין

ובא לראות בשמחת התורה עם בני · ווה ממש כמ"ש כל המתאבל על ירוש' זוכה ורואה בשמחתה שיסו איתה משוש כל המתאבלים עליה ולהפך אינו זוכה לראות וכאן כמגלה דאעי' הגלות מצרים היה לזככם ולצרפם כדי שיהיו ראויין לקבל התו' ואיך יזכה מי שלא עמל וטרח בו ווה בה"מ להלאן מזה ילולני מאויבי עז זה פרעה ומשנאי המצריים ווצאני למרחב שנתן לי התורה רחבה מוני ים ע"כ וק"ל ומה טוב מאי דדריש שם אתז הנדתי במצרים והושעתי כים והשמעתי בסיני ואין בכם זר זה יתרו ע"כ מבוון יפה של האמור ווה עשה משה כדאמר שלחו מבכודו ש"ע לפי פי' הא' של ז"ר דו"א ע"ב . ואותיותיהם משולשות הב"ג עיין להזר ד"א רע"ר החס' כיכר הוא ובס' מג"ן כ"י האריך בזה החס' :

רמז ערב ונס"ה מל"ת כנגד ימות החמה כל'. הוה איתא במאמרים אחרים ונקטו כנגד שס"ה גידים ויש כמו הכא נמי דנקטו על ימות השנה ויתכן לומר דכאבר חסר או פגום אין לו קיום לאדם ויש מהן דנפשו יוצאה בו אך בגיד הוא רחוק ויכול להתקיים ולכך לא יכנס בלבו פחד אך בימים לפי הווה"ק בפסוק בא בימים הוא דבר גדול ויכנס מורך בלבבו שמא ח"ו יהיה קצר ימים מסיבת דפגם בימים והאדם אוהב ימים לראות טוב ועיין בזוה"ק במאמר הזה.

אמר הקב"ה לישרא היו קורין את הפ' הזאת בכל שנה ואני מעלה עליכם כאלו אתם עומדין לפני בה"ם ומקבלים את התורה שנאמר ביום הזה באו מדבר סיני אמתי בחדש הג' · מכאן יש להוכיח דכמו שבת פ"ה וביותר שבת זכור כן יזהרו לבא מבני הכפרים שאין להם ס"ת לעיר לשמוע קס"ת בחג השבועות דבר בעתו מה טוב דפי ה' דבר שיקראו בכל שנה והיינו בזמנו ובמקום שיש כ' שלוחי צבור המיכחר שבהם יעבור לפני התיבה בפרשה זאת דקריאתה זו שלנא לפני ה' דהוא אמר ויהי הוא נוה לקרות פרשה זו בכל שנה ועיין זר ד"א ע"ד · ובמאמר באח לרקא להלך התורה אומרת · תלת אופנים הרבה בסה"ק נרקה קיים מאשר חנני ה' ברחמיו :

רמז גער מה התפוח הזה ע"ל רמז רע"ו ועמ"ש בסה"ק ברכת מל"ח ח"א בדרוש ה' לשבת כלה בעזר מש"י .

אני מלמדה לכל ישרא ואינן שוכחין ולע"א שאני מרבה שלום ביניהם · היינו דהא בהא תליא דבו מחלוקות מחמת שכחה וכיון דלא ישכחו היא הנותנת דיהיה שלום ביניהם ·

רמז ערר שנטלה דעתן מהן . והיינו מאגרא רמה רבתי בדעות וכדמונה בפחיתתא דאיכה רבתי בפקיחות וחריפות שהיו אנשי ירושלם וניטלה הדעת והחכמה מהם ואחר רק עם חכם ונבון קרו ביה עם נבל ולא חכם כי גוי אובד עצות ואין בהם תבונה וכיון דאודע להם כך לזה מוכרח הקב"ה ללמדם תורה כדלעיל מזה שלא ישכחו עוד כמאז ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים .

רמז ערה אף כיאתן מדבר סיני עשו תשו' ונתקבלו · ולכך דריש לעיל רמז ער"א בחדש דירח לא זמר אלא ל' חידוש וכן ברמז ער"נ חידוש דברים אני מחדש ובכלל על התשו' כדדרשו תכתב זאת לדור אחרון ועם נברא יהלל יה על התשו' דנעשין בריה חדשה וכדפירש נמי ס"ב זרע אברהם ח"א ד"ז רע"ב בפסוק לב חדש ורוח חדשה על התשובה דנעשה פנים חדשות וע' בס' ברכת מל"ח בדרוש לתשו'

גלוי היה לפניו שהם עתידין לשקר ומה ת"ל ויהי להם למושיע · בראה דהכונה בזה דכאשר הוא שם שוא שלא להשביע אך לשבעית עמו טובה לא כדכ' מהרש"י והנמ"ד והחידא ז"ל בס' ב"ל ולכן אמת דעתידין לשקר וכידוע כאשר הוא שם אך מה ת"ל ויהי להם למושיע כ"כ לנאש ולהרבות טובה עמהם ישועה ונקמה ויהי כמשיב רעל העתיד

העקיר לפה דכשם שעושים החטאות עושין כמו השו׳ ונודונים על הטובה שלעתיד דאינו רעה לבדה וע״ד ראה רנתתי כ׳ ראיות דהתם חדא לטובותא כריפא והכא לטובתא כסיפא ומקיימים בכי טוב ולכך דאוי להוסיפם ובכל מיני טובותא ובדמקיים ויכתלם ויכפלם ·

ה׳ למכול ישב חמר בלעם ה׳ עוז לעמו יתן זה מבואר לעיל בתחי׳ פרשה זו בפ׳ וישמע יתרו רמז רס״ח ולקמן רמז פר״ו ;

רמז רעו כל הו׳ חביבים . הבא מוכח יו״ד דברים וקנא ושייר כהנה וכהנה ועיין בקונט׳ פר אחד וכן יסד הפייטן בפיוטי שבת שביעי בחרת מכל המעיינים ·

יבול כשם שזה מסגלת אחר בעלה עיין תו״ה מע״ל ח״ח בדרוש מת״ת בענין לגלווי זווי הוא דבעי:

רמז ערז וקא נכעי א בעתן דמא עמ״ש בסה״ק ברכת מל״ח ח״ב בדרוש ב׳ לשבת זכור בס״ד:

רמז רעח לא אמר להו ולא נוידי משום חולשא דאורחא עיין להרב יד נאמן בשבת דפ״ו ע״ב מה שהק׳ ממ״ש בעירובין דס״ה ע״א דשבא מן הדרך לא יתפלל ג׳ ימים וע׳ להרב נח״ל נר״ו ח״ב דע״ח ע״ג שתי׳ בב׳ אופנים ועוד בש׳ שמע אברהם סי׳ מ״ד ה׳ תי׳ ולפי מה שראיתי בכתבי הקדש ממוה״ר מ״ש הפרד״ס ז״ל בע״ס אה״ל דפירש עמ״ש גבי רבי דמטורח הדרך ראה קרי כיע״ש על כונה זו הוא שאמרו דיומא קמא לא א״ל ולא מידי משום חשש דחולשה דאורחא גרמה להו שמא ראו ט״ק ואיך ישלח דברו דאינן טהורין כיע״ש בד״ק והיינו שבאו בערב ולנו א״כ מתילתא שפיר קושיית הרב יד נאמן דלא לענין טירדא נגעי בה דלא יוכלו לכוין .

רמז רעט מן היה יורד להם מה״ש מים היו שותין · נראה דהכונה זו דלא היה בהם ספק טומאה כוב והוז״ל תריכוי אכילה גשמית והרבה יין עושה והמן רוחני נבלע באברים ומים קדושים מבארה של מרים וחסר המניאות להקרא טומאה דלא היו נריכים להטפל בקרב נוים למזונותיהם ומשא ומתן ותוך ענני כבוד לא היה שום שרץ ודבר טמא כדלעיל וא״כ מאין ולאין יארע טומאה וברור . ומ״ש במה נפסוק מישרא׳ היו באות באותה הלילה . זה היה ג״כ סימן לתלמידו דלמד מרבו וילן שם יהושע וקמיה שמיה גליא דלמשה לא יחשוב ה׳ לו עון ואדרבא הסכים עמו ואילו ליהושע נחשב לו לחטא דבר דייקינן שפיר שנא ושנא ודוק ·

רמז פר קנה הקולמוס בשערו ומשם נטל זיו הפנים · לקמן רמז ת״ו העבירו על ראשו ועיין בסה״ח סי׳ תתפ״ח ואילך ודוק .

רמז פאר חיה מנין · הקושייא מבוארת דסמוך לו מלפניו שם אמרו חיה בכלל בהמה ועיין להו״ר רי״ב ע״א דכתב דבה״ש הוה ס״ר דאית ליה בעלים ושייך בבהמה ות״ד ולא זכיתי להבין דבריו דמאי שנא רישא אם לא

שהם דרשות חלוקות אחת מסוגייא דב״ק דנ״ד ואחרת מהמכילתא ודבריו צ״ע ועמ״ש ה״ה שבות יהודה ז״ל ד״ע רע״א ·

רמז רפב זוכה לתורה שניתנה בה׳ קולות עיין להרב ל״ע דרוש א׳ ועמ״ש בסה״ק עמודי חיים עמוד תורה סעיף מ״ה .

רמז רפג כשי מתייראים מפני המזיקין . היינו מחמת קנאה דנתקנאו ומזה נמשך דמאותו פרק נשאר הקנאה דת״ח צריך שימור וקני בדבי דרבנן וכו׳ מנייהו הוי ועיין רמז רד״ף ע״פ ונפל ממנו רב .

ר״א אומר על י״ם אמור · אפשר דאינו חולק את״ק ולא לפי מאמר אחד במדרש חזית דכל מה שאומרים ישרא׳ להקב״ה בשבחו באותו ל׳ אומר הקב״ה בשבחן של ישרא׳ ואייל ומונה כמה פסוקים ווה א׳ מהם דהחידוש דהכא בפ׳ עצמו דעלה לכאן ולכאן ·

רמז פרד מדבר פארן שפרו ורבו בני עליו יתכן לרמוז זה בפ׳ ס׳ בהעלותך ויסעו העם מחצרות ויחנו במדבר פארן והוא כדאמרו דנענש יהושע בשביל שביטל לילה אחת מפו״ר והזהירו גורי האר״י זיע״א דיעסוק בתורה בתחילת הלילה ואחר חצות יקיים מצות עונה וזה ויסעו העם מחצרות ע״ד כי טוב יום בחצריך טוב לי יום א׳ שאדם עוסק בתורה ואז ויחנו במדבר פארן שקיימו פו״ר . ובס׳ שמות אפשר לרמוז במ׳ כנגד ה׳ חו״מ . מדבר קדמות נקרא כנגד שקבלו ספר בראשית · מדבר פארן כנגד ס׳ שמות דמתחיל ובנ״י פרו וישרצו במאד מאד · מדבר צין כנגד ס׳ ויקרא דהוא דכין לי צינה וסדר הקרבנות היו על שלחנות של שיש שילטונו והכהן על הרצפה וכ״ש לכ״ג ביוה״כ שלא יראה קרי בענין זב ומצורע והוז״ל הכל מחמימות הגוף דתלוי שיהיה ממוזג . מדבר סיני דמתחיל ס׳ במדבר סיני באהל מועד . מדבר קדש כנגד ס׳ דברים דכתיב כיה כי עם קדוש אתה לה״א ה׳ פעמים היינו א׳ וכו׳ כדאמרן ב׳ ולהיותך עם קדוש ד׳ יקימך ה׳ לו לעם קדוש ה׳ כל קדושיו בידיך ·

רמז רפה ר״א אומר אין אנו יכולים לעשות למשה גדול . זה בבר נאמר לעיל רמז רע״ו בפסוק הנה אנכי בא אליך בעב הענן :

רמז פור מה כתיב בה ל״ת ל״ת . הקשה הר״ר די״ב דאו מו׳ מצות ב״ן ותי׳ על פסוקי הטעמים מסוסר יע״ש ובלא״ה כבר אמרו ראה ויתר גוים ועל הקושייא דלא תתמהר עיין זל״ח ח״א ס״ו דכ״ג ע״ב דמה שכתבתי שם על זה אינו נכון ותי׳ הרב ז״ל נאה יותר .

אמר הקב״ה הריבני מקום אהלך עיין בקונ׳ זל״ח ח״א ס׳ ויקהל דר״ך ע״א וס׳ פנחס דאר״ך ע״א ובתנחומא שם ·

ר״א אומר ב״ד דורות היה העוף קורא תגר . על ס׳ בראשית רמז א׳ דאדרבא העוף עמד ושתק וא״ל הקב״ה מפני מה אתה שותק וכן הוא בהקדמת הזוה״ק ד״ג ע״א

בל אותן השנים ונתנו שיתן של מצרים והכי מקיף עליכם בל׳ מצרי אין להקשות דוק נראה

נראה הפך המאמר שלא שינו לשונם דהוא א׳ מד׳ דברים דבזכותן נגאלו דהא הן אמת דההכרת לא ונונה להתלמד לשונם כדי שיוכלו לעמוד בהן אך לא מפני זה עזבו לשון עברי ושכחו את שלא יש״ו בין איש ובין רעהו היו מדברים הכל בלשון עברי ובביתם עם טף ונשים את דעם המצרי היו מדברים בלשון שלהם כמו עתה דהיש״ו מדבר בלה״ק ול׳ עברי ול׳ תרגום ערבי ול׳ אשכנז ועם הגוים יודעים לדבר בל׳ ישמעאל ובל׳ הלועזים איש כפי לשונו וכמה מישראל אינן יודעים בלשון אחר ולוקחין תרגומאן וכן היה במצרים ובפרט לטף ונשים.

אני הוא במרה היה ראוי לגרוס במצרים אשר הוצאתיך ושמא לקיים הגירסא יהיה הכונה דבמרה כתיב כי אני ה׳ רופאך ואם הוא רופא איך עושה מלחמה כיס ואיך היא מלמד תורה בסיני.

רמז פזר דאפי׳ אונס ל״ק הא בלינעא הא בפירקשייא. עמ״ש מוהר״ר פני מבין ח״ב קונטרים ארוך כיהרג ואל יעבור בכמה סעיפי דינים

רמז פרח והלא לאדם הן עובדין ובברתי את האדם. כאן כמו שייך מ״ש הב״א לעיל ד״ה יאבד עולמו מפני השוטים כדף חל״ק ע״ר דלא נתמלאה סאתם של הנעבדים וכו׳ הדרך חיים משום בצל בחירה ביע״ש מהתוספת יו״ט כן תאמר כמו בעובדיים מלבד הט׳ ויאמרו דהנשארים יש בהם ממש כנז״ל.

רמז פרט היכו שביבו לא תאמרו לבו האי מלתא קשה איך לא חשש משום של יפתח אדם ובריח ברותה לשפתים ועיין מה שליינתי בקונ׳ זל״ח ח״א ס׳ וישב דקנ״ה ע״ב וס׳ כתקתי דקי״ב ע״ב וטס בתנחומא ס׳ קרח ובס׳ וומהר אברהם מע׳ א׳ אות שע״ז ואות שע״ח הוסמט ובווה״ק ס׳ משפטים דק״נ ע״א.

רמז רין לא יומתו אבות על בנים וכו׳ פוקד עון אבות עיין בקונט׳ ספרי חיים ס׳ שלח פסקא יק״ב וס׳ קלא פסקא ר״פ וסדר האזינו פסקא שכ״ה ולכ״ש.

רמז ארין ובאו ד׳ נביאים ובטלום · האי מלתא לא דמיא למורה הלכה דדומו לנבואה כמו כדי לומר הבא דאין ב״ד יכול לבטל אא״כ גדול ממנו בחכמה ובמנין ושקול משה ורבן של יש״ו ואחרון הנביאים דהא זה מפי ה׳ לפי סדור דנשתנה הדבר ואם היה משה בזמן אותו בנוא איהו בעצמו מבטלה וקרוב לזה י״ל דוהוא בב״ר של מנה אך כמה שנוגע לב״ר של מעלה לא אתמר זה ובמ״ש משה אמר פוקד עון אבות יש להבין עדיין לחלוחית הדין קיימת מרמו הקודם בשאוחזין מעשה אבותיהם בידיהם ומשה בעצמו במאמרו לא יומתו הייגו הך ותו דלמאן דסבר דפוקד עון דבות בעוע״ז אמאי אין כאן ביטול דברי משה וכ״ל דהם אגדות חלוקות:

רמז רבין ולשמרו של שיושבין בארץ ישראל ונותנין נפשן ע״ב המלות · מה טוב רמז הש״ך ולשמרו הוקיות ירושלם דהשומר

המלות זוכה בה ע״ש ולפי מדרש הזה הנה נכון.

רמז רצג איתנהו נמי בזכירה דנשים חייבות בקידוש היום ולפי זה אח״ש רמז הש״ך ז״ל בתיבת לקדשו על ההדלקה דבכלל ג׳ מלות שנלטוו הנשים היא ההדלקה דחובה יותר על הנשים:

רמז רצד ק״ר שבועת הדיינים עיין בטוש״ע ח״מ סי׳ פ״ז ובטופח חזה כהנו הב״ד לומר להנשבע בב״ר טרם ישבע בשנטל ידיו והעמיד עלמו לישבע כדי לאיים עליו ובל ב״ר יש לפניו לוח הימים שאין משביעין משים. בבנה ה׳ שומר ישראל:

רמז רצה שיעור בן חנינא ן׳ חזקיה אומר תהא זוכר מא׳ בשבת חפן יפה תהא מתקנו לשבת · זו סברת שמאי והלל פליג עליה כדאיתא בב לה דט״ז ומה בא להודיענו שם האחד שיעור ושמא לא אתי עלה על מידי דמיון מכל האוכל אשר יאכל לכל יום וגם לסעודת שבת ב״א על דבר מלבושים ובלי בית המנורה ושלחן וכליה וכיוצא דיתקנם לשם שבת שלא דבטלת שלישיות איתא בשה״ח דלא יתקין עד שבת דיוכה שעה אחת קודם כי לא ידע האדם את עתו ושמלוה מ ארכת ימיו ושנותיו:

צריך שיזכור ול״מ בקידוש היום עמ״ש בשה״ק חקקי לב ח״א א״ח סי׳ י״ב בס״ד

רמז צור בשהוא אומר והני זה נר חושב וכו׳ ובכל הדרשית שנאמרו ברמז זה שלחתי את ידי בביאורי נמכילתא פ״ז:

רמז רצז שהכן מתיירא מאביו יותר מפני שמלמדו תורה. רש״ר״ם קרושים ביאר לנכי האם שמשרתו בדברים והשמיט הך דאב שמלמדו תורה ולא חקשי דבמאמר הכי נמי במאי וביון בקטן שמגדלות אף בניהן לת״ת ובדווק סופרים חשש על הנשים שמביאות את בניהם לת״ת דאה״כ יך לא ברוב. וגם לא במו האנשים דקפדי טפי ובאים על בניהם בזעם לקרבם לת״ת דהאם הוא בדברי פיוס והאב בחוזקה וזה לך האות דבעס הארץ שאינו יודע ללמד לבנו תאמר דאין לבן מורא ממנו ונחת דבריך לשיעורין של על ברחין דאחד חכם וא׳ חס מוליך לבנו לבית הספר וטבע הקטן שאינו חפץ ללאת ויגער בו אביו ומכה אותו במה מכות והבן בוכה וצועק ותופסו על כתפו ומוליכו עד שהן׳ עושה צעקה גדולה ומרה מי בעמך בישראל דבן עושה אפילו מי שהוא בור ורשע עריץ מניח מלילך לעסקיו ונוטל חדם את בט ומוליכו לבית הספר ולא על ליתוד סתורה בלבד של במ״ש שלמה שמע בני מוסר אביך ובן מוסר אב דמייסרו ומוכיחו להדריכו בדרך ישרה להרחיקו מהעבירות ולקרבו לעשה טוב והנהגות ישרות ומידות טובות דהא במי בכלל שלמדו תורה דד״א קדמה לתורה.

רמז רחץ מאי דכתיב ידיכם דמים מלאו · וזה רמז דוד המע״ה א״ת עם חטאים נפשי ועם אנשי דמים חיי אשר בידיהם וומה וק״ל:

רמז

רמז רצט לא תחמוד פרט כלל ופרט עיין לזו"ר מ"ש רי"ב סע"ב וכמ"ש בחי' על הזוה"ק ס"ו דפ"ג ע"ב ולעיל רמז פר"ו

רמז יש שהראהו המקום לאברהם אבינו גהינם מת"ת וקי"ס. היינו כמ"ש דע"י התורה ניצולין מגהינם וקי"ס בזכות התורה והתו' כאמצע דמגין על לפניה ולאחריה ולכך הראה המקום ב"ה לתלתא שה כחדא דשתיהן על זכות התורה.

ונות בית תחלק שלל וזין שלל אלא תורה וזה כענמו יפורש בקרא דאשת חיל בטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר דלפי מ"ש הא לן והא להו הנה מזונות האשה ובניה מבטל את האדם מת"ת ואשת חיל מי ימצא דבטח בה לב בעלה שיהיה לו הבטחה בה' על פרנסת הבית דהבטחון שייך בענין פרנסה וכהקדמת הרב נוה"ק דמי שוכה לכתר תורה כראוי פרנסתו בלי עמל וטורח שלא כדרך טבע ואשת חיל אומרת כך לבעלה וכזה ושלל לא יחסר דאינו מתבטל מתלמודו כדי לכאת לשוק ולהביא טרף לביתו כענין הא לן והא להו דאמרן

רמז איש נביא אני עתיד להעמיד שאקדמו כוכותם. הא דלא מנו זה בכלל אותן דמגלגלין זכות עיין רמז ער"ה דשנא ושנא הכא דלא כיונו לשאול השאלה נופא נביאים בכל דור ודור שא למשה שיהא שליח על מת"ת והקב"ה הקדים לעשות מהשליח אשר בחרו ואינו דהם שאו תנה לנו נביאים כמו תנה לנו מלך כימי שאול

ואחזו בב' ידיו שלמשה שלא בילונו והגישוהו של הערפל גם אין כתיב כאן של נגש הכונה בזה דלא תקשי דכפי מ"ש אח"ז בפסוק ויעמוד העם מרחוק דמשה נגש דמבית הבחירה נדבר עמו מקום שאין רשות למלה"ש להכנס שנא' של הערפל וכן שלמה אמר לשכון בערפל ע"כ וכן קרי ברמז שאח"ז דערפל לפני ולפנים הנה מבואר דהוא בית קדש הקדשים מקום שניתן לכ"ג להכנס לקטרת דוקא פעם אחת בשנה ביום נועד זה יוה"כ ואיך משה נכנס אף שהיה לו כדין כ"ג לא היה יוה"כ אותו זמן ולא מקטר קטרת בידו אם לא דהוא כדין אנסוהו נויס והכניסוהו בעל כרחו ומלה"ש דחפוהו לפנים והם לא נכנסו דאין להם רשות להכנס וכודאי דהא יש' רמז למלה"ש שיעשו כך דאם לא היה בהורמנא דמלכא לא היו עושים כן וכרור ודוגמא לזה תמצא במד"ש אז"ט מזמור כ"א והקב"ה פושט ידו יע"ש.

רמז ישב לא דמות מלאכים ולא כרובים ולא אופנים. קשה דהא חינח מלאך דראה לב"ו וכרובים במקדש אך אופנים מי יצור אשה דראה ויעשה דמות אופן ואפי' כרובים שנעשו למטה נתקשה משה והראהו הקב"ה תבניתו מלמעלה כגון מנורה וק"ס וביוצא ושמא הכונה על ששם דיעשה דוגמא מלמעלה קרוב לראיית מלאך ויקרא שמו אופן אחד בזרן ועל קריאת השם הוא דקפיד הנם שלא יעשה כדמותו כיון דעין לא ראתה או שמא נתגלה דמותו ע"י משה דעלה לשמים וראה וכמו שראה יחזקאל הנביא אח"כ והתורה אמרה על מה שעתידין לראות ועמ"ש הזו"ר רי"ג סע"א ד"ה לא תעשון אותי.

רמז שג שכל למוד שלמדו וכל עמל שעמלו בו לא הועיל בו כלום מה הועיל לו יסורין. הדבר פשוט דחזקיה אע"ג דראה דנפקין מיניה בנין דלא מעלי למדו תורה אולי המאור שבו מחזירו למוטב אך כיון שלמד מנשה שלא לשמה ועל כרחו של אביו מידי דהוה כמו דואג ואחיתופל שלא הועיל להם התורה שלמדו שהיה מן השפה ולחוץ כן מנשה והן אמת דהתורה אנוכי מנגא ואפולי מגלא היינו במכוין בה לשמה וברור.

רמז ריש כל מקום שנאמר לי הכא מונה י"ג מקומות שנאמר לי ושוב אמרו הא בכל מקום שנאמר לי אינו זז בעוה"ז ובעוה"ב ונמצא דלא שי בלבד וא"כ קשה למה טרח למנות שו וראיתי בגליון מדפוס ב"א דכתב דכל הני דחשיב והולך כלם עומדין עדיין ודוק ע"כ נראה דרצה לייש זה דמאי דטרח למנות הוא לראיה דשו קיימין ומזה אתה תשמע בנין אב לכל מקום שנ' לי ופשוט ועל"ל רמז שס"ר:

מ"ס בע"ח נדחין ומ"ס אינן נדחין. עמ"ש הרב אשר הנחלים ומוה"ר המלאך רפאל ז"ל בס' זמרת"ה ח"א בדרוש לתשובה ומוה"ר החסיד מר שזריזו ז"ל בס' הנאמר אות הברית מו' פ"ה

רמז ישה י"ו בני אדם שנכנסין לביה"כ שכינה עמהם אפילו ג' ומנין אפי' ב' ומנין אפי' א' עיין בברכות ד"ו דאם אין יוד בביהכ"נ ובא הקב"ה ולא מצא אז כועס מדוע באתי ואין איש שא דלפי הזוה"ק ס' תרומה דקל"א ע"א דקדמא שכינתא ואתיא כי אוכלא אפי' חד ומ"ש לא מצא יוד ר"ל אפי' חד שיפייס על יו"ד הבאים לא מצא ועיין להרב שבות יהודה דף פ"ג ע"א וכס' אברהם את ידו בדרוש ו' לשה"ג

רמז שו שמטילות שלום בין ישראל לאביהם שבשמים. הקשה הרב"א דקמ"ב ע"א דק"ו זה אית ליה פירכא דיותר גדול הוא השלום בין ישראל להקב"ה מהשלום בין איש לאיש ומשפחה וכו' יע"ש מה שתי' ולא היה צריך דדייק לומר לאביהם שבשמים וכו' ושקוי שהקפידה היא מגר א' דהאב כעס על בנו והבן מכויש לא כן בין איש לאיש וריס קשי עורף ומב נדרים מוקפדים ויותר מעיר לעיר ומאומה לאומה וממשפחה למשפחה וממלכות למלכות דרכים מב' נדרים ורחוקים בטבעם דהיא קשה כברזל וזה דבר פשוט ומ"ש הזו"ר רי"ג ע"ב על הב"א בקו' ד' דאמתי מאבנים שלמות יע"ש לא זכיתי להבין דבריו דהרב ב"א בכר עשה הבלעת פירכא ואי משום אבנים שלמות דמטילין שלום והיינו דהבין דשלמות לשון שלום וגם בתירוצו הלך בדרך זה משים להטיל שלום וא"כ מה בא הזו"ר להשיגו להב"א ועיין לקמן ס' משפטים רמז ש"א והב"א הבא הביאו מהתוס'

דב״ק ולא הזכיר דמביאו הבא בילקוט ועיין רמז תרכ״ד וביהושע רמז י״ח ·

סדר משפטים

נתתי להם את התורה תן להם את המשפטים היינו כמ״ש המפרשים לשעבת תלה״ש מדובא דכ״מ על התורה דכשותף לובא דוכא דכר מברא וכל הדן דין אמת לאמיתו נעשה שותף להקב״ה במ״כ ולמפרע ע״י המשפטים אני זוכין בתורה והשתא יש כונה זו אמר הקב״ה נתתי להם את התורה וכדי שיזכו בה תן להם את המשפטים ולמפרע נעשים שותף להקב״ה במ״כ ·

רמז שז ס׳ מצות ושו הן פסחים נזיקין קדושים ר״ל בשה״ש מ״ע · יתכן לרמוז דלמ״ד קמא נתקן ש׳ מסכתות כנגדן דכהן כלול הני תלתא ס׳ ולמ״ד בתרא ע׳ שהסנהדרין ע׳ דנין בהן ויען בפסח כתיב ולא יתן המשחית לבא יש בתיכם לנגוף ובמקום שאתה מוצא קדושה והזר הקרב וכל משחית ומזיק יומת לכך באו שני תלתא בהשואה אחת דמאן דמקיים פסחים וקדושי׳ רחוק מנזיקין וזה רמז בעלמא להוכיח לאדם שיהא נזהר בהם ובודאי דאין כונת המאמר דג׳ פרשיות כתב משה בלבד שא הכונה דבכלל מ״ש ה׳ תו״ת כתב כהן ג׳ פרשיות של ס׳ או ע׳ מצות בכל אחת מהנה וזה פשוט ·

ומנין שחייב להראות לו פנים הא שמיע לי דאינו הסברת פנים נהובות בלבד דהא זה שמעינן ממת״ת דהראה הקב״ה בזבא ללמד תורה לישראל פנים זועפות פנים מסבירות פנים בנוניות פנים שוחקות למקרא למשנה לגמ׳ לאגדה כדאיתא בס׳ יתרו רמז פר״ו כן כל מלמד ילמוד מזה ויש כונה זו אמרו הכא להראות לו פנים לפי מה שמלמדו · וכר מן דין יש מלמד התלמיד דאם התלמיד מראה חשק שרוצה לילך או פנים מסבירות ואם אין לו כלל תאוה ללמוד ושהוא במשא כבד פנים זועפות ואם הוא שרוצה התלמיד אך דעתו קצרה שאינו מבין דהוא גם טיפש או פנים בנוניות ואם רואה שי׳ יפה בתלמודו כי שיח וכי שיג לו ומחדש בטובו דמשיב בהלכה או פנים שוחקות והם דברים סבריים דהמלמד יתנהג כך והרב״ז דקמ״ב ע״ב לא בחר בדרך זה והסיעו לדבר אחר דהוא לבאר טעם הדבר ותיבת לו אינו מורה כפי׳ אך מקרא דמביא יורה יורה כמו שהבין מני״ר :

רמז חיש כי עבדינן שליחותייהו במלתא דשכיחא · עמ״ש בשה״ק חוקות החיים סי׳ ז׳ מימי חורפי מקדמוני ועתה בקוראי במאמר זה אמרתי רמז לתת סי׳ להני תלתא כלי הדיינים מקל ושופר ורצועה דקאמר ואלוה את שופטיכם להומיכם והוא בפסוק שהביא לעיל ברמז ש״ו אתה בוננת מש״ים וכן יאמר בפסוק מש״ם תשפטו בני אדם דהוא ר״ת ׳מקל ׳שופר ׳רצועה ׳יהיו ׳מוכנים בשמשפטו .

רמז שטֹ ריצ״ק אומר שנה ושלש ורבע או שונים ולא יודעים . כל זה תובא

משמו לעיל רמז שז׳ · ומ״ש ומה ראו דוגיש לקדש לכל מצות שבתורה מתחלתא שפיר לפי מה שהובא לעיל רמז ש״ו בתחילת פרשה זו וק״ל ·

רמז ייש אעפ״י ש״ין ראוים לדבר זכי לדבר כבאן יש ב׳ קושיות דאינו מובן מאמר זה והב״א דקמ״ג ע״ב לא תזן בלום יהור חתר ליישב וכבר ראיתי מ״ש הרב בל״ח לדין והוי והר״כ שבות יאיר ע״ש ·

רמז יישא אבל בבני ותלמידו דאלו עמ״ש הרב בזר שבע דצ״א ע״ב ובס׳ בית א״א ס׳ במדבר דקל״ה ע״ש ומ״ש הירושלמי לשנותו מאומנותו · וזה היה הוגע של פרעה דעבדים היינו לפרעה במצרים והיה מחליף מלאכת אנשים לנשים ולנשים באנשים ומיום ללילה ויום הבלים המנין וראיתי להב״א דקמ״ב ע״ב הקי׳ דלמאי אנטריך ובאתיבם אחר דיליף מל״ת כי עבודת עבד ובהורמנותיה דמר אפשר לתרץ דבאן יש במה סוגים חדא עבודות הרבה בזה את״ו דכיתן לו כיום א׳ מאין הפונות ולא כח פורתא וזה מל״ת כי עבודת עבדים סוג ב׳ במילי דזילותא להוליך בליו וליתנו על כתפו וזה מקרא ובאתיבם לא תרדה בו בפרך ויש לשנותו מאומנותו ויש אומנות לרבים ויש מיום ללילה דכל זה מבשבור ותושב בפקא ובידור .

אבל אסתו דלאו דרכה לאהדורי · וזה יפורש במאמר ר׳ כרביה האמור ביומא דף ע״א שיכם אישים אקרא שו ת״ח שיושבין ודומין לנשים דהיינו נמירי. נו״מ אהדורי אפתחא לא מיהדר בן האשה ולכן את״ש מאי רבים שיושבין דאינו יוכל לסוק לאהדורי ועיין בס׳ דבש לפי מע׳ ז׳ אות ד׳ ע״ד זה .

רמז יישב עמו להוציא אישה שאינם עמו בדור הזה עושין לספק דאינו זו הארוס מבית האירוסין וולאן מהם במה תקלות וסופן שיתפרדו ומזכטנים השידוכין ובמה קשה דלפעמים נותן לה קדושין והאיש ירא את ה׳ יעשה תנאי בשידוכין שלאיכנס הארוס לבית ארוסתו אפי׳ ביום ומכ״ש בלילה ללון שם והוא ישמח בחלאי חללייו .

רמז ישג ולדה במוה מנ״ל דאמר קרא · עמ״ש הר״ב מגילת ספר חלק לאוין דמ״ט ע״א .

רמז ישדי אוהב את רבו ורבו אוהבו · עיין רמז שטז׳ ועמ״ש בעניותי בספר זוטא ספרי חיים ס׳ ראה פסקא קכ״א בעזר מסד,

רמז ישטו ואם אמר יאמר עד שיאמר וישנה עיין בביאורי למבילתא סדר זו פ״ב ·

רמז שטז אין עבד עברי כהן נרצע מפני שנפגם בג״מ עיין בסה״ן ספרי חיים ס׳ ראה פסקז קכ״ב · באסקונדרו איטללתו עיין ב״ת דקד״ש ע״א ועיין ז״ר די״ג ע״ג ובזיין בשו״ם שבי חיים לענין ת״ח באיסור מצחק בקוביא ·

רמז ישיז לפי שמניני בב״מ שזונין ש״א במותו עיין בביאורי למבי׳ פז פ״ב

רמז

רמז ישח לא רצה להשתעבד לבניו ישתעבד לבנותיו · ביאור מאמר זה תמצא נזכר שם ובתוספתא פ"ז דב"ק הגיר' לא רצה להשתעבד לקונו ועיין ז"ר ר"נ ע"ג ואות זמת ולהרב חסדי דוד ח"ב ד"א סע"ג ובס' אביר יעקב בהנהגות עלי חק דנ"ו ע"ב ונ"ז ע"א . ושמעתי מהרב כמה"ר **חיים נסים** דמתקרי בכור שנרהנאטי נר"ו דפי' כגורן כבון ע"ד הסוד ולפי שהוא דרך ארוכה לא הבאתיו פה ולעד"נ עמ"ש בזוה"ק ס"ז דק"ה ע"ב מעלמא דהוכרא לנוקבא ודוק . ובמ"ש לפי ששמעה בסיני הק' בס' דקדוקי רש"י דהמאי בשאר עבירות אינו נרצע וזה קושיית הרא"ם ומפרשיו והתי' פשוט דאינו הרציעה בעבור העבירה שלא נזדת הכתוב ומה שהוא מן האזן הוא לסי' שלא שמע בסיני ובשאר עבירות יש להם סי' כאופן הכפרה בין לשוגג קרבן בין למזיד והתרו ביה מלקות וד' מיתות ב"ד וגם יש לחלק דבעבד שאני דפוטרו מן המצות שאז דכמומר לכל התורה כזידונו תקיפא אמאי אין רוצעין ועיין להמלה"ק דנ"א סוף ע"ד שהאריך בזה (ועיין להרב החרי"ף ז"ל בספרו המשוב פני יוסף ס"ז אות ו') ·

רמז שיט לאמה אחת היא מוכרה ואינו מוכרה לב' אמהות עיין לרש"י בקידושין דח' ע"א ועמ"ש הרב ש"י דנ"א סע"ב

רמז ישך תלמוד שמוכרה לפסולים עמ"ש מוה"ר בתי כנסיות בשוה"ם בנימוקיו ד"ז ע"ג · ובברייתא לא יעיד לשנים כאחד עיין בביאורי למכילתא ס"ז פ"ג · ובברייתא לבנו ולא לאחיו ע"ל רמז ה"ש ועיין בקונ' ספרי חיים פסקא ק"ח ·

רמז אישך והודעתם לבניך . ובברייתא כסות של ילדה לא יתן לזקנה ומימות הקיץ לימות הגשמים עיין ז"ר די"ב ע"א ובביאורי למכילתא ס"ז פ"ג

רמז שבך שומע אני אפי' סטרו ובברייתא' היה להוציא את הקטן עיין שם בביאורי למכילתא ס"ז פ"ד

רמז ישכג ושמתי לך מקום בחייך מקום ממקומך · היינו דתאות לבו נתת לו כדאיתא במדרש קהלת ע"פ אוהב כסף לא ישבע כסף דמשה שתאוה דכל מצות היה בידו ואילו מצות קבועה לדורות לא היה בידו וא"ל הקב"ה שיבדיל ערי מקלט וזה היה על ידו ובמקומו בערי הלוים וזכתה לו מקומו ומלה בו דהוא יבדיל כדכתיב אז יבדיל משה ·

רמז ישכד נאמר כאן מקום ונאמר להלן מקום מה מקום האמור להלן שפים אמה וכו' ואנבי הרואה דבעירובין דנ"א אית ליה לר"א דילפינן הא ממקום למקום ומקום מניסה וניסה מגבול וגבול מחוץ וחוץ מחוץ כענין חיפוש מחיפוש וחיפוש מהר וכו' ועיין להרב ז"י דנ"א רע"ד דכתב ובמבית למדו זה מדכתיב ושמתי לך כחיך מקום ממקומך אף גבי שבת כתי' מקום הוא שפים אמה ועיין להז"י דנ"ה סוף ע"ד

רמז שכה בן ט' ויום א' מנין ת"ל ואיש עמ"ש הרב חוו"י סי' ע"ב וע' בס' ויקרא אברהם ס' קדושים פ"ה פסקא א'

רמז ישכו וליכתוב רחמנא בנסקלין וליתי הכך וליגמרו מיניה מלתא דאתיא מק"ו . עמ"ש הרב לימודי ה' דף כ"ו ע"א . ובברייתא שהכשלין העבודה מידו הוא ובברייתא ולא לידון ולא ללקות וכו' עיין בחידושינו על המכילת' ס"ז פ"ד ·

רמז ישכז על כל אחד וא' בפ"ע . עיין בביאורי למכילתא ס"ז מ"ש בס"ד ובמאמר היא מסורה בידכם ואין אתם מסורים בידה פירשו בזה בטעם דפ"ן דוחה שבת דס"ר אותיות לתורה וישרא' כמו בעל לתורה והיא כדמות מפניו והוא ימשול בה ולכך פקוח נפש הוש"ע דהוא בעל תורה דוחה שבת ועיין בזה בס' ילק"ר ובס' אברהם את עיניו יעש"כ ·

רמז שכח בן מהו שיקיז דם לאביו עמ"ש בס' שמע אברהם סי' ס"ט וע' ובברייתא דאין בן' נעשה שליח לאביו להכותו ולקללו ע"ש בס' שמ"א סי' י"ג ובס' ברך א"א ס' קדושים ·

רמז שכט כאפי זיקא דרך עימור כבך או אין דרך עימור בכך עיין בסה"ח סי' תתק"ו דלא ישים הספר לפניו כדי שלא יראוהו ועוד שם בסי' הקודם לזה דלא ישים הס' כדי להגין מפני העשן על עיניו ועוד שם בסי' תתק"ר מפני השמש דזיחה עליו יע"ש דהוא הדין מפני סרוח ופשוט דדא ודא אחת היא ועיין בס' שמע אברהם סי' מ"ו דהוא ראיה מהך דהכא .

רמז ישל הגונב את בנו וכו' הני מקרי דרדקי עיין בספרי ס' תצא פסקא רנ"ע ומה שציינתי שם ומ"ש הב"א דקמ"ו ע"ב דסתם ספרי ס' במדבר ומשנה תורה הם דברי רש"י כיומא והזכירו הרב מהרי"ן בס' אפ"ל בפתיחת ס' הבהיר שם ·

רמז ישלא כיוצא בו ופרשו השמלה דברים המחוורים כשמלה . היינו כרבנן דראב"י בכתובות דמ"ו דכמוליא שם רע וכאו עדים של זה ועדים של זה בוררין את הדבר כשמלה חדשה יע"ש ויש כונה זו פי' כישעיה סי' ג' שמלה לך קצין תהיה לנו והמכשלה הזאת תחת ידיך דצריך שתברר הדבר כשמלה דלאב"ד מוטל לבא לפרק זה בור'ר ·

רמז לבש ללמדך דרך ארץ מה"ת רק שבתו יתן ורפא ירפא עמ"ש בביאורי למכילתא פ"ו

רמז שלג כמה אדם רוצה ליתן לקטוע ידו המוכתב למלכות בין שם לסייף צריך ביאור דלא כל הזמן שוין ולא כל הסייף שוין יש סייף מתוק שאינו מרגיש לצער ויש שם קשה דסובל בצר יותר מסייף וצ"ל דנקטו מה שהוא הוה והמכוון בין נצר מ ובה לצער קיל וזה סוא בב"ק דפ"ה ע"א ועמ"ש רש"ל בס' יש"ש פרק החובל

החובל שם סי' ז' וסי' ח'׳

רמז ישלד מה שבט שנאמר להלן הלקוח ושל ב' שותפין אף כאן להוציא את הלקוח ושל ב' שותפין. במכילתא פרשה ז' לא גרים כו"ו ושל יא הלקוח של ב' שותפין וכבר כא חכם הרב זה ינחמנו והגיה במכילתא וע"ש להרב ש"י מ"ש ואשר הביא מהו"ר דקיים גירסת המכילתא׳

רמז ישלה בקופין וממול עורף אר"ן והכה לירעך ברור לו מיתה יפה קשה למ"ר דרעך גוי בכלל עיין לוח ארו רבה פט"ו ובקונט' ספרי חיים בכמה בריתות ע"ש ובביאורי למכילתא שז פ"ד ופ"ב וכיון שלא מל הוא גוי גמור ולא יקרא ישרא מסומד ויסרו אף עפ"י שחטא א"כ מלאה המקירה איך הרג ואודה לעשו ממול עורף דכנגד שהיה ב"ב רשע וכדין הרגו לא היה ראוי שלא יברור לו מיתה יפה וי"ל דאי על פניו והיה רואהו היה מסתכן בעצמו ואודה ואין דבין אפשר משאי אפשר׳

רמז ישלו מיתה וממון ומלקות קיים ליה כדרבה מיניה עיין בשה"ק ספרי חיים ס' בהעלותך פסקא ק"ו ובחי' על הווה"ק ס' שופטים דרע"ר ע"ב ובקונט' אבי הנחל פב"ו מ"ש בס"ד

רמז ישלז הרי שהיתה עינו של זה גדולה ושל זה קטנה היאך אני קורא בזה וכו' משפט אחד לכאורה בהשקפה ראשונה חשבתי להביא ראיה מכאן לספקו של הרב מהר"מ מינץ ז"ל סי' ק"נ מי שקלקל אתרוג חברו אם צריך מהודר ויפה כמו שהיה או שני בראוי לברכה ועיין בקונט' מל"ח סי' ב"ג אות ל' בין גדול לקטן יע"ש אך נתיישבתי בדבר דאין ראיה כלל מבהמה לדדים ורוק.

רמז ישלח ר"א אומר עין תחת עין שומע אני כין מתכוין כין שאינו מתכוין ראיתי בני' המכילתא פרשה ח' דהוא רי"ן ולא ידעתי איזה ני' נכונה והמימרא שקודם זה הוא רי"ן נמי ומזה נראה דבא הטעות להזכיר רי"ן ולא אחר ובכר הרב ז"ר כתב דר"א לטעמיה בר"פ החובל וכ"כ הרב זה ינחמנו דר"ן ע"א ועמ"ש הש' דק"ד רע"ב:

רמז שלט סירוס דמאי אילימא סירוס וכו' עיין להגאון הרב שאת יעבץ ח"ב בסופו בקונטרס אגרת ביקורת ובשה"ק חיים ושלום ח"ב סי' י"א וי"ב באורכה׳

אדם דאית ליה מזלא כתיב כי יגח בהמה דלית לה מזלא כתיב כי יגוף. עיין בשה"ק עמודי חיים עמוד עבודה סעיף יוד.

שור שור ז' אשה יתומים אפטרופוס מדבר הקדש גר וכו' עיין יש"ש פ"ד דב"ק סי' כ"ט ול' ועיין להרב מוה"ר בס' שער יוסף ד"ב ע"ב׳ ובברייתא שתינוקות ממשמשין בו ואינו נוגח עמ"ש הרב מקום שמואל בתשובה סי' כ"א׳

רמז שם קנו עיניכם בו ונדוניתו׳ הנה שמעון ן' שטח כיון שהיה ניבו של ינאי מלכא הוה גם כיה ובאחות לנו בבית המלך לא נפחד ושם גם דבבר עבר על ראשו מבוכה עמו כדאיתא בירוש' דברכות פ"ז ה"א ובויר פ"ח ה"ג ולקח אבירות הלב עמו אך שאר הסנהדרין אימתו נפלה עליהם ולכך הוצרך שב"ש להוכיחם ולזרזם מקודם דיתנו עיניהם ונדקו שלא להתגיפר וכתן להם חזק ואבירות הלב ועם כ"ז לא קיבל בעונותינו הרבים׳

כלב רע וכולם רעוע הובא נמי לקמן רמז שמ"א ע"פ ותכרו את השור.

שור של אדם טרפה שהרג פטור כל היכא דקרי גם בעליו. עיל סוף רמז של"ז בטרפה שהרג את השלם ועיין בכבי' אה"ע סימן ט"ז על ספק הרב מגיד מראשית ד"ט באשתו טרפה ואינה חיה אי קדושין תופסין באחותה.

רמז שמא נמכינו למדים יש להם פדיון׳ הכא נוגה א' קדשים ב' אסורין באכילה ג' אסורין בהנאה ד' שדות וכרמים ה' עבדים ושפחות ו' חייבי מיתות ב"ד ז' בין האומות המבדיל בין ישראל לגוים ובמכילתא סוף פ"י לא מנה עבדים ושפחות וחייבי מיתות ב"ד ועיין ש' דק"ח ע"ג ותמהני על הזר דט"ז ע"א דב' דשדות וכרמים ועבדים ל"ג במכילתא יע"ש דיהיב טעמא ואחהמ"ר בשננה שיטתא דשדות וכרמים איתא במכילתא אך חייבי מיתות ב"ד עם עבדים ושפחות ליתא ולא עלה על דל שפתיו מחויבי מיתות ב"ד וכ"ע.

מעשה בנחוניה חופר שחין וכו' ואעפ"י כן ושביביו נשערה מאד עיין בקונט' עוני כל חי ביבמות דקב"א ע"ב ובב"ק ד"ק ע"א

רמז שמב חמשה בקר ישלם תחת השור וד' צאן תחת השה עיין להרב זרע אברהם על הספרי ס' ואתחנן פסקא ב"ו מה שהקשה על מהרש"א בענין דוד המע"ה עם ב"ש וע"ש בביאורו על הספרי מה שבא לנ"ון ועתה יש להבין לפי מ"ש לה אן רמז שמ"ו בפסיק על כל דבר פשע דילאו קרקעות שאין מטלטלין ואין בהן תשלומי ד' וה' יע"ש והרי אשה קרקע עולם כדאמרו בכי אסתר ובכי מותבית דאשה לא בניידם וא"כ מאין יבא החיוב לדוד לשלם וצ"ל דוח מזל בעלמא לחייבו עפ"י דבורו.

תניא אר"ע"ק מפני שנשתרש בחטא רבא אמר מפני ששנה בחטא. נראה דפליגי בפלוגתא דר' ורשב"ג אי בתרי הויא חזקה או בתלתא ורע"ק חשיב נגנבה מלר עלמה וטביחה ומכירה לעור שתים והו"ל פעמים שלש עם גנבה כדבר אחד לא בג' עונות מחולקים ורבא ס"ל כרב הונא ביומא דפ"ו כל העובר עבירה ושנה בה נעשית לו כהתר וטביחה ומכירה בתר חשיב להו דטבח על מנת למכור.

גנב וטבח בשבת וכו' בזיטא שזיכה דאויה עיין למ"ר הרב גדיב לב ח"א ביו"ר ולהרב אחאי בג' אחיורהם סי' א' באורכה.

באורתא

בזאורתא דלא אכלי בשר דתורא. הא אתיא כהסיא דחולין דפ"ד כגון אנן לווין ואוכלין דורדא מולשה לעולם ועד שיעור מכסר עוף ודקה עד כסר שמן מנשה ומוז ולמוד החלוק המיוג לכל יסגף שלא לאכול בשר כחול כי ממעט בעבודת ה' ובתורתו ויפז שנזיו כהשגזיו והכל לפי הזמן ולפי האדם ועיין בקונ' כף החיים סי' כ"ד אות ט"ז.

רמז שנם חגר מגוש בליחות אתרכאי. עיין מזה בס' הנודע חק"ל ח"מ ח"כ סי' נ"ד ועיין בז' מקנה אברהם אות כ"ח

והחומין בשמן ושמן אינו מקבל מעל לפיכך מושחין בו את המלכים וכ' הז"ר דחומן חזק מתערב וכזה את"ם מ"ם בתענית מי שאמר לשמן שידליק יאמר לחומץ.

רמז רישם ז' נכנים וכו' הלך ושינה ר"ת בכל זה נטיחי ידי בביאורי למכילתא פ"ג כעור מעדי.

רמז מישה ור"ם היא דדריש טעמא דקרא עי"ל רמז ס"פ ועיין לה"כ יקרא דסכבי דפ"נ ע"ג ופ"ר ע"א לענין לא יקרע בבגדי כהונה ולא יסור לבבו וכס' לשון ערומים דו"ז ע"א בל' הרא"ס יע"ש ועיין בס' ברך יצחק דל"ה ע"א ועיין בס' מקנה אברהם ח"כ אות פק"ד.

ב"ד יורדין לנכסי וכו' טלין שדה כאה שלי עמ"ש בקונט' זל"ח ח"כ במגילת איכה דק"א ע"ד.

לאדם שיש לו ב' נשים וגו' קיח מכאן ומכאן. עמ"ש הרב אהבת עולם במא' זה דבר נכון ועמ"ש הרב מכתם לדוד חסן דע"ו ע"א.

וחומת אש סביב ולכבוד אהיה בתוכה. הכונה בזה דהם כולם תשב פרזות אז כשמחויר שכינתו לציון יתלו דבשביל דה' שומרך מוכרח להיות לשומר דאני חומה אך בשיהיה חומת אש סביב או מה שמשרה שכינתו יודע לעיני הכל דמשים חביבות עם ישראל אינו זו הלב מסכנים ויהיה לכבוד לים' דה' שוכן בתוכם.

רמז שמו אם לא שלח ידו שב"ם מחייבין על מחשבת הלב בשליחות יד וב"ה אין מחייבין. זה יבא מבואר להלן מוה בהאי רמוא בפסוק ע"כ דבר פשע ועמ"ש בספר שמע אברהם סי' י"ג דכ"כ ע"א וכ' ועמ"ש הרב טירת כסף דק"י ע"כ ומוה"ר בתי כנסיות דכ"ט ע"ד.

רמז שמו במסר הבתולות וכתובת אשה מר"ם וכברייתא דמכשפה וכא לציו"ן בביאורי למכילתא פי"ז

רמז ישמח י"א כאותיותיה ניתנה תו' שלא יהיו יש"ו אומרים הואיל ואנו מלווין על הע"ז כובשין בכורות שחין ומערות ת"ל על ההרים על הגלוים ועל הגבעות ולא על הנסתרות. הרב ש"י דקי"ע ע"א הגיה באותיותיה דנתן אותיות היכן הם דאתה מוזהר לבערן והגיה בל' המכילתא דכתוב ועל השתיים דל"ל כגירסת הילקוט ולא הנסתרות ושכ"כ הז"ר יע"ש ולי

הפשוט יש לקיים הגי' באותיותיה והיא כמאמר דאיתא לעיל ס' יתרו רמז פר"ו בפסוק ל"ת לך פסל וכל תמונה דמפיס כל המקומות אשר מעותד לע"ז וסיים כ"כ ירדף הכתוב אחרי ע"ם ר שלא ליתן מקום לאחזה של הכתוב ע"כ והיינו דכל אות ואות מהתורה מלמדנו חיוב גדול דאתה מוזהר עליהן.

רמז ישמש מפני מה הזהירה על הגר בל"ו מקומות מפני ששורו רע.

עיין בקונט' נפש חיים מע' ג' אות כ"ח. ובמא' מי שהמלך אוהבו לבורה קשה מקראי טובא ותתא כי אשב את אבותיך כי מאהבת ה' אתכם כי אהבך ה"א וכן בנביאים באהבתו ובחמלתו ואהבת עולם אהבתיך כבני ישראל ואוהבהו וי"ל דגבר לא כתיב ואוהבים את ה' כמו ישראל והז"ר השמיע הני קראי ותי' דהוא לנדיקים יע"ש

רמז ישן יכול אני להחזירך לעפוקך עני וכו' ואעשה אותך עני מה שלא אמרו דבר והופכו לפי מה שאמרו גלגל מפני דעני הוא קל לעשות אך מעני לעשיר אמרו בתענית דכ"ה גבי ר' שעיר ז' פדת ניחא לך דאחריביה לעלמא והדר אברייה וכו' כולי האי והפשר יע"ש ולכך הוא כדאמר דעניות שכיח ועשירות לא שכיחא וק"ל וכבר מנו חז"ל כמה דברים המביאים לידי עניות ובמלא דהעניות גורם האדם לעצמו למהר לבא ואינו כמו העשירות דסוף מתעשר.

רמז נשא ואני מחזיר לך את כשך אף אתה העפ"י שהיא חייב עד בא השמש תשיבנו לו עיין סה"ר פי"ח ובספרי ס' האזינו פסקא ש"ז וזוה"ק ס' בראשית דל"ו ע"כ ועיין בקונט' חיים ומזון בשה"ם דמ"ז ע"ד וזל"ח ח"כ ס' תשא פמ"ד.

רמז שנב אכפון ליה מן דלהון הוא. זה למד ר' חנינא מן המקרא הזה שכך אמר ר' כרלקמן מזה דזהו שבר לא יחרץ כלב לשונו ואיכא במ' דהיו גוזלין המצריים בהמות ישראל ואוכלין ובשהיה ביד ישראל לא היו יוצאים כלם כשרות והיה חלק לכלבים לא כן ביד המצריים הכל לפיהם ואכרו הכלבים חלקם ולכך אמרו במדרש דכאתם מן היש היה נותן הישראל לפני כלבו להמצרי שיאכל ממנו והוא דישיב הגזלה וכמו כן למד ר"ח הלכה למשה להורות כדורו בההיא טבחא:

ריה"ג היא דאמר בעב"ח לאו דאורייתא ואת"ל דאורייתא אפ"ה לכוף את יצרו עדיף עיין תוס' פ"ק דב"מ ד"א וה"ף פ"ח דשבת ועיין להרמב"ן עה"ת ס' בראשית ע"פ ולכל חית הארץ וס' המורה ח"ג פי"ז ואיסור והיתר לר' יונה שער ע"ן סי' ל"ו ועיין בקונ' גנזי חיים מע' ז' אות י"ד

ר' נתן אומר מדבר שקר הר"ז אוהרה לפרוש מן הצפיקירוסית ובה"א ומולא אני מר ממות. כראה דהכונה דאע"ג דאמרינן הפורש מגויות מיד מיית עכ"ז מוטב לו שימות וכאי ושל ומות חייב יען הוא מר ממות ענין המינות וזה מבואר במעש' דהמאן כתיבא דאמרו חכמים כן דקווא דרבנן.

דרבנן לית ליה אסוותא אפי' בעוה"ב מכ"ש היש הקונים להפרושי מהאפיקורוסות ולא ימית. לשחת עיין בקונט' עמודי חיים עמוד תורה ס"ט ועיין בס' שארית יעקב בפסוקי כי כל האיש אשר הלך אחרי בעל פעור יע"ש ·

רמז נגיש אתא ההוא נכרא יהב ליה ידא וכו' א"ל פסילנא לך לדינא .

וזה רמז קרא נוער כפיו מתמוך ושלא יהיו לתומכו זה יקרא בשוחד . ושוב שמעתי דעד"ז פירש הרב אחי הרב כמהר"ר יוסף ן' עזרא נר"ו עם המעשה שאחז פרה נדפא והוה יהיב ליה ברא:ים אתא ההוא נכרא שקליה מרא:יה א"ל פסילנא לך לדינא כיע"ש והיינו כמי נוער כפיו דמנער ממנו ככפו הוא נחשב לשוחד · ועם מעשה דמר עוקבא דהוה שדי זיקא ואתא ההוא גברא וכסיה וא"ל פרלא לך לדינא · ורמוז כא בפסוק ישעיה סי' כ"ח ויהיה מקרבם ברוח משפט וברוח בער והיינו דכשם דמכסה הרוח בקיר כך כחוס חס מכוסה ופותח להביא עליו הרוח או לוקח אמוסקאדור ונופח בו הו"ל בשוחד ורמוז לתרתי אמר ויהיה מקרבה ולרוח שלא ישיב הרוח בשם משפט וכן וברוח בער לבער הרוח דהיינו לבקותו לא יכון במשפט

רמז דישן כתוב א' אומר ואכלו אביוני עמך וכתוב א' אומר לך ולעבדך

ולאמתך בזמן שהפירות מרובים · יש להבין בזה דהוא שלא כדרשת הספרי ברומיא דקראי כתיב כי לא יחדל אביון מקרב הארץ וכתיב אפס כי לא יהיה בך אביון ודרשו כאן בשעושים רש"מ לא יהיה בך אביון והכא כמי אמאי לא נימא הכי ואכלו אביוני עמך כשאין עושין רש"מ ולך ולעבדך ולאמתך כשעושין רש"מ ומה שיש לתרץ הוא דהתם משתעי בנתינה לעני שייך הדרשה כך שלא יצטרכו ולא ידחקו להבעה"ב כשעושים רש"מ אך הכא אתו קראי לברכת הפירות אם יהיו מרובים או מועטים וטפי ניחא לאוקימיה דיהיה לשובע העני' דיתברכו ויאכלו ויותירו לתת לאחרים עד שיעור ויקרים תאכל חית השדה ואותם אנו מבקשים דהפירות יהיו מרובים אכלנו ושבענו והותרנו אפי' לבהמות וחיות ואינו לעניין נתינה לעני ודוק·

מלתא דשוא לתרוייהו · למר מעוכרא דהוכא ברמז מש"ה בריך בפתא שמעתתא ואגדתא . דחדא מחתא ·

הוסיף לו הכתוב נויח אחר להיות תולש מן הקרקע ואוכל . נראה דאפי' חמורו של רפב"י ור"ח ב"ד שהיו נזהרים בטבל וכגזל וכר' שעור בר תורתא כאותו חמור דלא הוה עביד מלאכה בשבת וכן גמלי של אברהם אע"ה וזמנין הנה בשבת לא היו נזהרים משיכה דכתב רחמנא נויח אחר או יש לדחות דכיון דהיה אפשר להזמין להם מבערב די סיפוקן לא היו צריכי לנייחא זו ולא מצאתי בירור לזה כיני היו :

רמז שנה את החולה ואת הקטן לעיל מזה כהאי רמוז בקטו חולה וזקן ועיין בביאורי למכילתא פ"ך

רמז ישנו בוכאים או אוט של בעופות ומנחו' עי"ל רמז סע"ד ותז"ל ותכ"ח ותנ"ט ותק"ח ועמ"ש הגאון מו"ה מערכי לב ח"ב דרוש קי"ד ובקונט' עיני כ"ח בחנינה רז ע"א .

הרי שימי דהוו בשבבותיה דהוה עייל ר' לבי מדרשא בעי ר' רחמי עלייהו ואתפו דהוו נמורי והלכתא ספרא הספרי ותוספתא וכולה גמ' אמרתי רמוז בזה בפסוק ישעיה סי' ל"ה ותרן לשון של דר"ת ית"ן ותפלת רבי נתרפאו לשון שהיה אלם .

רמז שנו ומה ה"ל אחד של עלמו לייחד שמו ביותר · נראה דהכונה כענין שאמרו אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם ואני אעשה אתכם גוי אחד בארץ ולז באותם דאת ה' היו יראים ואת אלהיהם וכו' של אחד ואין עוד זולתו .

רמז שנח מסקין מנין וכו' להוציא גרים עיין ז"ר דף י"ו ומה שרשמתי בביאורי למכילתא בברייתות הללו בס"ד ·

רמז שנט ל"ת גדי בחלב אמו בחלב פרה ורחל מנין עיין להרב עלמות יוסף ולהרב לחם סתרים דהאריכו למעניתם בסו' זו ועמ"ש הרב תהלי יצחק בחי' לחולין דף קי"ד וקט"ו יע"ש .

ישהשיתה עמך כתב הז"ר די"ז ע"ר דחכם אין כ"מ וט"ס הניכר דצ"ל מלך ועיין דרכי הים בדרוש לתשובה דפי' מלך על כל הארץ יע"ש .

חול חולשיה בכנס כהס ופי' הז"ר די"ז סוף ע"ר שלשול וזה ממש חילי שקורין חולירע מל' חולי ואין כל חדש והוא מכלל מחדא במספרו

רמז ישם רעק"א זכה משלומין וחכ"א זכה מוסיפין . עמ"ש הרב ספרי דב"ר דקפ"ב ע"ב ורקנ"ה סע"א והפר"ת סע"א בזה .

רמז ישסא מתי כ' זקנים הללו מתים ואנו נוטלין שררה עה"ן תחתיהן .

ובס' שמיני רמז תקב"ר זר מאד הדבר דתבנים נתאווים למיתת אביהם ומיתת רבם והודם כדי לחזיב שררה דבר שאין השכל מחייבו ובפרט לס' ר"י דאמרו בפיהם זה לזה דאיך הוציאו מן הכח של הפועל זה ועיין בס' עיר דוד סי' תקנ"ט דלדר לר זכות בזה ועיין בס' ברך א"א ס' וזאת הברכה בדרוש ב' למילה ;. והנה מקמתא וראי דמשה לא ירע בבכיאתו זה שאמרו והעלים מהם הקב"ה שלא יצטערו דאיך שבנים יאמרו כך ובדור דהיו הולכים ואומרים בעד חלונו מתי ימות זקן זה היו ודים ואו פייסי הקב"ה כי טוב יום בחצרך מ ;ף בחייתי אך למשה ולאהרן לא באו לידי מדה זו דהיתה להם ידיעה כדי שיצטרך הקב"ה לפייסם והיה הפיוס יותר רע ומר דימיתו נו"א בבחרותם ולכך העלים מהם דוי מנוא בר מברא על אמירה מיולאי חלליהם ובדי שלא יבא לידי בזורה רעה שימותו נו"א .

[illegible] ידי אדם שיש בו ד"ת לאמיתו ולא יצאת ממנו ש"ז חיכב ואפי' הוא יש"ו ראוי הוא להעלות עולה ע"ג המזבח וכל הנעשה על מן העבירה ולא עשאה כיוון מזיו השכינה י זה סיעתא גדולה למעשה רבינו הא"ר"י הקדוש זיע"א על אותו בחור דירחקו אחר שקרבו דהכירו בפרצוף כמ"ש בהא"ן יע"ש ומהמאמר הנ"ל והביט וה"ן עוזר למ"ש בקונט' אחר דלכהנים ולוים איסור מוסיף כזה משאר ישר"ו ועליהם נאמר ובריתך ינצרו .

רמז ישכב בקשו עלינו רחמים שנינצל ונשוב לשלום ק"ו ומה משה וכן יעקב

עאכ"ו שנבקש רחמים מלפני המקום שירחם עלינו ויפדנו מכל צרה . כונת וכן יעקב פשוטה דהבטיחו הקב"ה ואפ"ה נתיירא ואמרו בדר"י כ"א שמא יגרום החטא ומכוון משה היינו שלא יארע לו כמו נו"א האמור קודם זה והעידו על משה שלא זן עיניו ויסתר משה פניו על זה שיו מתוקנים שיבקשו רחמים ומרוב ענותנותו של משה בקש זה מתוקנים כדי לקיים מ"ש הרב עטרת זקנים בא"ח סי' ק"י דמה שנוהגים ליטול רשות מהגדולים כשהולכין בדרכים ומתברכין מהם יש סמך ממ"ש בברכות פ"ק דכמלכין בסנהדרין ופירש"י נוטלין רשות כדי שיתפללו עליהם ע"כ ועיין בקונ' כף החיים סי' ז' אות ז' וכן עשה משה וש הזקנים אמר דהם הסנהדרין דש"ל כבודן ככבודו מדקא' לנו ולא לכם כדפי' הז"ר דמ"י רע"א והוא נמי גבי יהושע בחר לנו אנשים דדרשו יהי כבוד תלמידך כבוד כרמז ס"ר ולא הזכירו הז"ר והשתא זו זכו לנו כזה בקשו עלינו רחמים דהיה דרך גדול בסכנת דרכים מזה דהולך גנשה כדפירש"ש שיותיו והיה ראוי להרב עטרת זקנים להביא ראיה מכאן עובדא דמש"ר ע"ה של הזקנים דהיו הסנהדרין .

[illegible] נו אבל ר"ר בה'ר . הקושיא מבוארת רמודי הוא טעמא דר' יהושע לא הלך לתנא אחר כ"א לר' דוסא משום דהוא היה הפותח ור' יהושע מסיע והלך הם יבא עמו וטיכים הב' יחזיקו על ר"ג שז דלא יצא מחשבתי לפועל ואדרבא השיב לו ר' דוסא מן הקנה של הקלה ובכן צריך לדעת אמאי מעיקרא לא קרא לר' דוסא שהוא העיקר וקרא לר' יהושע או הו"ל לקרות לשניהם הילכו שנים יחדיו י דהתשו' לזה דר' דוסא היה זקן מאד וחשש ר"ג על הליכתו ור' יהושע בחור כגבורתו או שמא לא ידע ר"ג ממ"ש ר' דוסא כ"א מר' יהושע לכך ירצ"ג א"כ דר' דוסא דיבר ולא עשה מעשה אך ר' יהושע עשה מעשה בר"ה והזמין לעשות יוה"כ או אפשר דר' יהושע תמיד היה בר פלוגתיה דר"ג ולא חש ר"ג כי אם למי שהוא מנגד שלו דמתחזק כנגדו אך ר' דוסא מעולם לא החשיב עצמו לבא כנגדו דר"ג י

אפי' מיכאל וגבריאל לא היו יכולין להסתכל בפניו שלו י וזה רמוז בקרא נופיה ויראו מנשת שיו מנש'ה ר"ת 'מיכאל 'גבריאל 'ש' 'תוארו ויראו דתוארו כמראה מלאך אלהים למעלה מהם

רמז שסג שהראו הקב"ה למשה להכיאו בעגן י ע"ל רמז ש"א מ"ש שם בס"ד .

הוא דידי ובינתים למלעי באורייתא . עיין להרב דת ודין ס' לך לך דמכרס לגוים ומה שהשיב עליו הכח"ל בר"ו ח"א כפ"ד דפאה ווה הובא נמי בתד"ר ס' תשא פמ"ו ועיין וז"ח ח"ב (דמ"ט ע"ג) .

סדר תרומה

אבל התורה אינו כן הקשה הז"ר דגם בשאר אומניות כן זה חייט וזה זהבי יע"ש ולענ"ד הכא לא איירי כלל באומנות כ"א בסחורה כי לקח טוב ואף באומנות בורסקי או טבח דמלובלך שיוכל לעשות ספרות או נוקב מרגליות וקשר שתיהן לא כן התורה אדרבא וצריך ראיות מזה לזה י

הן תחיל לישב ודורש להם התחילו לכבר אותו ולפרנס אותו . האירוס רבא מן הדרך עייף ויגע ואפ"ה התחיל לישב ודורש להם אע"ג דאמרי' לעיל רמז רע"ח דמשום חולשא דאורחא לא א"ל ול"מ ולכי בני העיר נ"כ קודם לאחם מכיה"כ התחילו לכבר אותו אף ע"ג דעדיין לא הכירוהו היטב והזמינו לו פרנסתו ·

ג' תרומות כאמרו בפרשה זו וכתבי' סי' דהוא לאשמת העם לכפרה על העגל רבא בר"ת אש"ם 'אדנים 'שקלים 'משכן בכסף אשם ·

ק"ו ומה לעשות משכן כבוד וכפרה ליש"ר כל' פיוס דברו על לב ירוש' א ה"ע שהן רוחצין ונוטלין ממונם עאכ"ו מה תהא עליהם שכל מי שנוטל ממון כש של"ר ע"ב ובזה יתפרש זה שדרשו במד"ר ס' ישמיני ו"הי ביום כלות משה להקים את המשכן עד"ז כמו וי לאוה"ע מק"ו זה כי אעשה כלה בכל הגוים ובזה יובן מ"ש ברמז ש"ע בפסוק ואת המשכן תעשה יוד יריעות אילו היו יודעים אוה"ע מה היה המשכן וכו' למה דבונת למה היינו דאדרבא מכח הק"ו לרע להם אך הם לא ידעו הק"ו כ"א מה שראו בעיניהם ושמעו ועיין רמז תל"ב שהובא מאמר הנ"ל ושוב שיה יקין בם אמרו דנפסקה השכינה מאוה"ע משהוקם המשכן ומפתח זה שייך נמי וי לאוה"ע · אפס כי עד דהיכור הוא ל' קשה בכל מקום והכא דריש ל' פיוס ועיין בקונט' ישמח חיים מע' א' אות ע"ג ומע' ד' אות ו'.

זוכרין ועורות שים מאודמים של ד' מלכות במ"א . עיין בקונט' ספרי חיים ס' האזינו פסקא יש"ג וש"ך וש"כ"ה .

רמז ששד התורה היתה שלי והמשפט שלי קחו אותי עמהם . היינו ע"ד א"ת עמי של עמי בשותפו והוא להציל מטענת מלה"ש דרב"מ על התורה דע"י המשפט נעשים שותף להקב"ה כדהובא לעיל רמז ש"ו ריש ס' משפטים . ובמאמר היינו דמתרגמינן ששונא תראה מ"ש הרב דרש שמו"ו דכ"א סע"ב ·

רמז שסה ואתה השכנת עמהם היינו דוי"ו מוסיף על ענין ראשון ודבוק

עם

עם היין ששתה לו וברוב רחמיו הכי מנן לך שאמרת לאברהם דקאי לזרעו כמי יכחן ויעזב דהולך אברהם לכבשן האש כדי שלא לעבוד ע"ז וכך חותמין כאבות מגן אברהם היא שעמדה לו וכמ"ש רז"ל דאברהם מכפר על ע"ז ומרים ראשי כל' המאמר כמה תרוס קרנן של ישראל כבי תשא את ראש וגוה נסתלקה קו' הזר דקשה מכל מקים הכתיב זנ' יע"ש וק"ל ·

רמז ישמו אשכחן מקדש דאקרי משכן ומשכן דאקרי מקדש והוא לקמן רמז ת"ס ועיין להרב כאי בקונ' מ"ל דכ"ח ע"ד ועיין מלה"ק ר"ס ויקהל בהורך ועיין תוס' חולין דכ"ר ד"ה יכול . וכבריותא הותם במשיחה ולא לדורות במשיחה עיין להרב כרך ימתק ברכה דכ"ט וס' ועמ"ש הרב ספרי דכ"ר דר"כ ע"ג והמלה"ק ס' ויקהל האריך בזה ועיין תוס' חולין דכ"ר ע"א ד"ה יכול לענין משכן ומקדש אי ולפי מהדרו .

רמז שמו כב יכול מצלך אני רולה יותר משלהם · ע"ל ס' תנוה רמז סע"ח .

ועשו ארון מכאן לת"ח שבני עירו מצווין לעשות לו מלאכתו . היינו כמ"ש והעושה פרקמטיא לת"ח והמשנה ת"ח מנכסיו והוא פסק בטוש"ע בי"ד סי' רנ"ר סי"א ולמור"ם בהגה' שם בי"ד סי' רו"ס סכ"א ועוד בטוש"ע ח"מ סי' ט' ס"ב כי חובה ע"כ ישראל לפרנס דייניהם וחכמיהם ועיין תוכ"ח ס' וינם ·

והיכן ארון גנזו וכו' לבבל ירד וכו' יאשיהו גנזו עיין ירושלמי פ"ו דשקלים ה"א ובביאורי לשם בס"ד ועיין רמז שפ"ח . ובענין שברי לוחות עיין ספרי חיים ס' עקב פסקא ל"ח ומחלוקת דריב"א ורבנן אם היו ב' ארונות או חד הובא בשמות א' רמז ק"א וע"ש מ"ש .

רמז ששח מפני מה של עץ לפי שהתורה נקראת עץ חיים · אפ"ל דבון דאמרי' וזהב הארץ ההיא טוב אין תורה כתורת א"י למה ניתנה בתוך עץ לז"א על שם עץ חיים היא למחזיקים בה והקדים לזכלן קודם יששכר בשביל שהוא מחזיק ולכך הס"ת בתוך עץ והזהב מבית ומבחוץ ותוכו רציף טמון ברמז דהתורה לא תמצא כמי שהולך אחר הזהב כ"א כך היא דרכה של תורה וכמו שדרשו ע"פ ולא מעבר לים כ"א כעץ דהוא רמז לקולמוס דכותב חידושי תורה ועץ עושה פרי דמחדש בטובו ועיין בפסק הסמיכה למהרלב"ח דעיקר מבית מחזיק הוא לת"ח הכותב חידושי תורה דלא ימיש מעבות פ"י .

איש לכנה ע"ג אש שחורה עיין לחיים בירוש' פ"ו דשקלים ה"א .

א"ר כל ת"ח שאין תוכו כברו אינו ת"ח וכן לקמן רמז תי"ל וכן איתא בברכות דכ"ז ושם חוסיפו כל ת"ח שאין תוכו כברו לא יכנס לבית המדרש וכיומא דע"כ הוסיפו כל ת"ח שאין תוכו כברו נק' נתעב יע"ש · והמאמר כינר היו הלוחות כתובים הובא לעיל רמז רנ"ט בהרחבה . ובמאמר כל נדיב לב לא רעה פי' יפה הרב ברכת שמואל ס' ויקהל ובמאמר היינו פני הכרוב היינו פני אדם א"ל אפי כהדב ואפי' זוטרי עמ"ש הרב אס' המאורה ז"ל ס' תוריע ד"ע ע"ד רבי כזה ומתקבל :

רמז ישמט אהרי י"ג מיעוטין שמיעט אהרן מכלן עיין בקונט' ספרי חיים ס' נשא בפסקא נ"ח וס' קרח פסקא קט"ז ·

לדברי האומר בטפחים כופל עמ"ש מוה"ר בתי כנסיות דט"ו ע"ב .

ועכשיו שלחנו של אדם מכפר דייקו לו' של אדם לאפוקי דלא כל השלחנות מכפרין כ"א למי שאוכל לשם ה' להברות גופו לעבודת ה' ולברר ניצוצות הקדושה ונו' ר"ת על השלחן ולחת מלחמו לדל או להשב ת"ח ואביון על שלחנו ויבלום פיו מלדבר שחוק וקל"ר וזה יקרא אדם המעלה והו"ל במוכח אדם כי יקריב מכם קרבן לה' ומכפר עליו אך מי שאין בו כל זה לא אוכל למלא בטנו גוף הגנוף הו"ל כבהמה מזה שאוכלת כמאכל כבהמות ולא יקרא אדם דאוכל כשור ואיך יכפר עליו מכ"ש אם יש בשלחנו שחוק וקלות ראש ועירבוב בשים ובתולית דאוי ואבוי דשלחנו מלא קיא צואה וגהינם פתוחה לו ובפרט אם אינו נזהר במאכלות אסורות וסתם יינם דשלחנו תהיה לו לחטאת ומיה"ד מתוחה כנגדו לומר עליו יהי שלחנם לפניהם לפח והאושפיזין קדישים האומרים כשלא זימן אורח בסוכה כל א' פסוק א' ואמרו עליו ברוש גלי .

רמז ישע ג' דברים היו קשים עד שהראה לו הקב"ה באצבעו ועיין לקמן רמז שפ"ו ר"ס כי תשא וזר שם ד"ט ע"א בטעם שהראה שלא אשועיין ספרי חיים ס' בהעלותך פסקא ס"א ותנחומא ס' תשא וס' שמיני וס' בהעלותך ובזוהק ס' פקודי דאר"ך ע"א וס' יתרו ד"ע ע"א ובחידושי לשם

יו"ד מנורות עשה שלמה וכו' ולא היו מדליקין אלא בשל משה ראב"ש אומר על כולן היו מדליקין · הנה לעיל מזה גבי יור שלחנות פליג כמי ראב"ש והתם בא אחריו ר' יוסי להסכים עם ת"ק וליישב קראי ואילו הכא במנורה שתיק ר' יוסי ליישב קראי ולקמן רמז שפ"ז גבי כיור לא דיכרו אי על כיור של משה דלא דמי להנך דלפי רוב הכהנים כל אחד עשר היו צריכים להספיק כיוח שלא ידחקו זה על זה

בנות ליון המצויינים לו במילה בתגלחת בגילית אין הדברים כמו שהן דיקראו מצויינים שא במילה היינו שלא פגם בריתו בכשנ"ז ווכר ולא בבנות ישראל ובהוו"ל כלל . ולא גלח זקן העליון והתחתון אפי' נטילת קצת שערות ואפילו במספרים . ובגלית דבורק אותן שלא יהיו פסולים כר"ת לנית ולא ילך ד' אמות בלא צלית ואפי' בשבת ת"ה ושיהא בשיעור ובבגד שראוי לצלית עיין לב, חיים ח"א הלא"ה לא קיים הצלים בתקנה מידי דהוה דנותן לחנוני וזוב חצי או מזויף דמחזירו לו ובחרפה דקורין לו קלפויזן כן בציצית פסולין ואיכן כשרין לפי הדין ואיסור מוסיף בברכה לבטלה ובעידן דיתחא קנסי אעשה ופני ה' בעושי

רע ושומר נפשו יזהר הטב והיו חיים לנפשו.

הבריח התיכון ירד ביד יעקב אבינו למצרים שהיה מן הקצה אל הקצה מה טוב ומ"ן לדברי הזוה"ק ס' תרומה דלפי סודן של דברים בריח התיכון הוא יעקב דאתת ה' היתה זאת דיבא לידו של יעקב כי הוא בחינתו ועי"ל רמז תכ"ג.

הארזים אמרו שירה אז ירננו עצי היער אמתי כשנעשה מהם המשכן. יש להבין דבפרקי שירה הביא האי קרא על האילנות והיה שייך דהארזים יאמרו ישבעו עצי ה' ארזי לבנון אשר נטע כארז בלבנון בארזים עלי מים קול ה' שובר ארזים וכיוצא ועיין במד"ר פל"ה ואפשר דזה שוררו ולא פורש אך בפרקי שירה לא הוזכר הארזים בפרטות ואי משום דאינו מביא בפרטות בפרקי שירה כ"א דוקא ז' מינים ואפי' שאינן אילני סרק הרי השמיט הזית ואכתי לא כ"ע מאי שנא זית שמן משאר דמביא ועוד דתפוח אינו מז' מינים אלא דתפוח שאני לפי מאמרי הזוהק ומד' חזית ולפי סוד התפוח באכילת ליל שבת הו"ל חשיבות' טפי ותראה ביוש"ס סי' א' דמזכיר לתפוח עם הז' מינים:

רמז שעא שלא תאמר אבד שברן ובטל סיכויין א"ל עומדים קיימים לעולם ולעולמי עולמים. זה המאמר מבואר היטב עפ"י מאי דאיתא בתנא דב"א פא"ר פכ"ה ובמ"ש בביאורי לשם בעוד יו חי וקיים.

רמז שעב א"ל שמי את. לעיל רמז ש"ע בנוכחה של מנורה א"ל רב ענן בן שמי את ועי"ש ולא פורש הסיבה למה שואלים הלכו בו רב ורב ענן כאלו היה אחר דומה לו בדורו או בא מכוסה מפני הבושה שלא היו רואין פניו כ"א בטביעות עינא דקלא ובטענת ר' שמי עשינו למש"ר כבעל מום. כמו כן חששי בפ"ק דסוטה די"ב לענין קולו כנער א"כ עשיתו למש"ר כבעל מום והיינו דאם הוא ששמש בכ"ג איך יתכן כבעל מום ומשוררי הלויים כמי קולו לא חזי לכך הקפידו עליו.

רמז שעג ת"ח אין אור של גהינם שולטת בהם. עיין תנחומא ס' וישב ועמ"ש הרב מה"ר בס' דברים אחדים דמ"ט ע"ד והרב נ"ע דכ"ב ע"ג בליקוטי רבי.

רמז שעד זבחים ולא עופות עיין רמז תז"ל ועיין מה שרשמתי למעלה רמז שנ"ו ועיין רמז תנ"ח וריש רמז תנ"ט ותק"ח ורמז תקפ"ח.

רמז שעה בג' מקומות דברו חכמים לשון הבאי נפ"ת. יש להבין בזה וכי בג' מקומות בלבד דברו ל' גוזמא הא איכא בהנה ובהנה כאשר תמצא בקונ' כל החיים מע' מס' ועיין בלפמ פ"ב דעז נבי ל"ג נהרי וכ"כ התוס' בכמה מקומות דמספר חכמים לאו בדוקא כי אם דרך גוזמא ועיין להלן רמז שנ"ב יע"ש ובשלמא במ"ש דברו הכתובים הוא כמו שמנו אך בדז"ל רבו מלספר פוק חזי ועיין לקמן רמז קס"ח.

ס' תצוה

הנך יפה במעשיך הנך יפה במעשה אבותיך יוכן עם דרך הדרשות בפ' וזכרתי את בריתי יעקב דאם הזכות צדיקי' והבנים אינן עומדין מהם עונשן יותר והכת הנך יפה במעשיך הטובים' ועוד הנך יפה במעשה אבותיך הטובים דעמדת מהם ולא עשית הפך מעשיהם דאז היה לך עונש מרובה.

רמז שעו הנך יפה בגג ועשית מעקה הנך יפה בעוה"ז הנך יפה בעוה"ב. הנה תרתה דבכל החלוקות דריש תרתי הנך יפה בזה ובזה ואילו בדרשת מעקה אין לו זוג באינך ויכולני לפטור דרלה לומר דיפה בעוה"ז היינו פתרון מעקה דמ"ו כי יפול הנופל ממנו ובעל הרוב הוא דאם לא ימות תעובר צורתו או שבר יד או שבר רגל וביוצא ויהיה נולע על ירכו מחמת נפילתו מחוסר מעקה ובצלא דאינו יפה בעוה"ז ואם יקיים אויפה כמי לעוה"ב דמקיים מלות ה' וטוב לו בזה ובבא.

רמז שעז גווי דרים הבא"א מיד ולדורות ב' ווירוז ב' וחסרון בים ד' ואזהרה ועמ"ש בקונט' ספרי חיים ס' בא פ"א פסקא א'.

רמז שעח לא בשמן זית שהוא אורה לעולם עיין להלן בהאי רמזא לענין פתילות דשבת ומקדש חד דינא ומכאן יש להוכיח דבליל שבת לא ידליק בשמן שומשמין ואצ"ל בשמן גאז ובן לפני ההיכל בביהכ"נ ושמעתי מהרב המו' בכן של קדושים כמהר"ר משה פארדו נר"ו ויט משה את ידו לכתוב פסק דין על ה"ן אריו"ך שיו יהי שמו לעולם ויאיר אורו.

אינו רואה אלא מתוך השחור וזה פי' במאמר אין האור ניכר אלא מתוך החשך. ובמא' אמר דוד אור זרוע לצדיק אנכי תקנתי מוה בכלל התקונים לבנס הבית להדליק שמן זית לפני היכל ה' ובליל שבת וי"ט ובעת ההדלקה יזמר פסוק זה בכונות שהובאו בקונט' מל"ח סי' ל"ב אות ו' וסי' כ"ח אות י"ד ושם בתקונים אות י"א מפורש זה בכלל.

ולמה אמר לך לזכותך למאור וזה פי' בכונת המאמר בהעלותך את הנרות הש"ד ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר דלאו לאורה הוא צריך כ"א לזכות אותך חפץ למען צדקו ולכך יגדיל תורה ויאדיר כדדרש ר"א ב"ע לפיכך הרבה להם.

עושה לו מטה ושלחן הוא נותן המנורה משמאלו והיינו דדרך להסיב בשלחן לנר שמאל ותבא לו האור על נרו שהוא יושב ובביהמ"ק דלא לאורה הוא צריך שלחן בצפון מנורה בדרום דהוא לפון וימין והיינו דאמרו להלן מוס בהאי רמזא ד"ה ת"ר לא לאורה אני צריך שלחן בצפון מנורה בדרום ע"כ ועיין זר ד"א ע"ד.

ובתקופת תמוז הוא יוצא מתוך תיקו לבשל את הפירות ואין העולם יכול לעמוד בו. ומזה תקנו בנוסח התחינה במובא בקונט' עטרת החיים סי' ט' ויאיר קרני ומזלי כשמש בתקופת

בתקופת תמוז והוא דיש אדםדמולו טוב ויש לו הרוחה טובה אך חסוך לעיני רואיו ואומרים עליו דאין מי שיהנה מאורו ולריך שיהיה מזלו מרומם תכית ומחוץ כנסתר ובנגלה כמו השמש בתקופת תמוז דיוגלה מתוך הנרתיק. ומנוה רבה לאבות הכנים ולהמלמד תשב"ר דלא יניחו לילך בשוק לתינוק בחום היום ואם הוא הכרח לנאת שיהיה על ראשו מכסה אהל דקורין ב'אדיר סילומברירו דלא יכה שרב ושמש כמו שנזהרין בימי הגשמים ה' שומרם ולא תת"ר בראתי ליתו עלי ועל כי זרי אך אין סומכין על הנס·

רמז ישעם אשרי מי שבחרו הקב"ה ולא קרבו וכו' אשרי אהרן בכפלים שבחרו וקרבו עיין תנחומא ס' נו ובמד"ר ס"ר במדבר פ"ג ומ"ש מוה"ר כ"ר ז"ל במאמר זה·

בכל התורה כולה בנימן חסר עיין חיים ושלום ח"ב בשמות הנטין·

רמז שף על ז' דברים נגעים באים עיין זל"ח ח"ב ס' טהרה פ"ז ועיני כ"ח בערכין רטז ע"א ווה"ק ס' בלק דר"ה ע"ב

רמז ישפא היה מנענע על שם ונשמע קולו מכאן אני מוהיר לכמה בני אדם שנכנסין לבית חבריהם לאט לאט ופעמי רגליו אינן נשמעין ולפעמים בפוף ראשו השבעה"כ ורואה אדם בנגדו פתאום בהיסח הדעת ומתבהל ומ"ו נורם לו רעה מפחד פתאום לכן לריך לעשות נענוע במנעלי רגליו או בכיחו וניעו להודיע בבא שוו וסוף המאמר דבכנס פתאום שהיה תלב לראותו מזומן מה הוא סוג אחר.

רמז שפב מי לא בעי למיכם מי לא בעי למיעו לבית הכסא. הא דלא נקטו מרחץ דאינו הכרחי תפשר בלא מרחץ אך טבילה הוא הכרחי שו דאינו שוהה כמו שוהה ובית הכסא למי שמאריך בבית הכסא דמאריכין ימיו ואפשר עומד ע"ג בהן אחר או ימין עם הלין בידו ושכל יעלה ותניחו תכף ולא נריע מלחם תמיד דלחם הפנים ועיין בקונט עיני כל חי בסנהדרין דכ"ח ע"ב.

רמז ישפג השיא שלא ישיח דעתו ממנו רא"ר בר"ה חייב אדם למשמש בתפלין עיין כף החיים סי' יו"ר דללמוד בתורה אינו מעכב אם עשה היסח הדעת מהתפלין וע"ש לענין הנהת ס"ת ותקון לתפלין בעודו לבוש תפלין דאסור·

רמז ישפר כומן שבגדיהם עליהם כהונתם עליהן עיין בס' הר המור להרב מר ניסי ז"ל מ"ש בהל' בכורים חבש בני הי"ו בימי ילדותו.

רות בכגדו מהו וכו' כיון דקפיד עליה עבר מהו עיין להרב תנא בס' משנה למלך בהל' עבודת יוה"כ פ"ב ה"ב ובקונט' בפר לחיים לענין שבילת סיכא דלא בשתפב כראוי ועיין בתשו' רב שו"ה ועיין למוה"ר זה היס גדול ז"ל בס' החשוב שרשי חים ח"א דקב"ט ועיין בקונט' גנזי חיים מע' ח' אות ע"ו. ובברייתא תפלין דוד חוללות וכו' בראש במי עיין בתשובת הרשב"א ח"ה סי' ל"ב באריכה·

כד נכסי לרע ק וחבריו. בבא דקי"ל דרוני מלכות בכסיהן למלך אין זה בכלל דלא היה דרינה בסייף ממש אז אם יחיה יחיה ואם ימות ימות א"כ על מעות טמונים דלא ידע המלכות כיון דכין קיסר למלך גדול אין הפרש·

רמז ישפה מאי אחד מיוחד שבעדרו עמ"ש הרב יקר הערך בדרוש א' להספד והמאמר דפושעי ישראל אין אור ס"נ שולטת בהם לעיל הוא ס' תרומה רמז שע"ג·

רמז ישפו שאין מחנכין את מזבח הזהב עמ"ש מוה"ר בתי כנסיות דכ"ו ע"ד. ובברייתא דאחת בשנה בפרה זו לא קתני אז וכו' עמ"ש חבש בני הי"ו בס' ויקרא אברהם ס' אחרי·

הנשא להם פעם אחת בדי שיבא לוהב ויכפר ברזה דהוא בדלקמן ס' כי תשא רמז א' בפסוק נושא עון דחוטף או מטה כלפי חסד או שישבח וע"ד זה הבא במי זות ועיין ביומא דל"ו ע"א ועיין יפה מראה פ"ק דפאה סי' ז"ך ועיין זר דקי ע"ד·

סדר תשא

לא כן אמרת אחת בשנה א"ל הקב"ה לך וקוף אותם עבשיו כי תשא. ויכן עם כעין סופו בתחילתו מה אמור למעלה בסוף פ' תניה ובשנה שאין זכות הכשא להם ב"ז ברי שיכז יוה"כ יע"ש וא"כ מתה שעבר כיניהם חור הקב"ה ועשה ביבריו של משה וק"ל.

ספור רמזי שורות ותעמיד על החשבון·ווה רמז בלשם לכלל כי מ"ה שורי"ם אראני ר"ת של שמות השבטים ואך אעמוד על הסס' הדק היטב בדי דהדבר שבמנין ישלוט בו עיה"ר ובאת ובניים לא יתחשב לעמוד על חשבונן כמו בניים והוק ועיין להרי"ט ע"ז דב' דבשזונן חוטאים יחשב שבט יוסף לשנים ובפחות מלף לא חשיב יע"ש.

ומדברים עמו משנה שנכנם עד שנה שיולא לקיים והייתם נקיים ועשית הישר והטוב ומלא חן. עיין ירוש' פ"ג דשקלים ה"ב ועיני ב"ח בפ"נ מ"ב·

נימרין שברן מתרומת הלשכה·עמ"ש מוה"ר בשמת חיים בדרוש א' לשבת זכור· ומ"ש המלמדים לבתנים הלכות זחיטה מובח דור שוחט רשות ולאו לעיכובא ועיין בביאורי לזוה"ק ס' בשא דקב"ד ע"א והבא י"ל דהנה הלכות קבלה הלכות זריקה בקטו בהנים ובשחיטה לאו דוקא שו למי ששוחט לעבודה ובשנים הבהן לריך שיהיה בקי דנעשה סשחיטה והבדיקה בדינה שחיטה ראויה ובדיקה בדקנה בדי לעבוד עבודתו משחיטה ואילך ומ"ש מניחי ספרי תורה נתרומת הלשבה לריך לבאר אם הוא בספרים דבשתבחו אמית שבעלים או אפילו שמא דמארום. עליה כיון דבל ישראל יש להם חלק דנותנין למחצ'ה הרי בעל חס' וכות

זכות יש לו ממתנ"ה וב"ר מתנין עליהן דהא נמי יהיה בכלל ועיין בסה"ק רו"ח יו"ד ס' רצ"ט אות נ' דבא ללמוד על מי מוטל ההנה יע"ש. ולפי הפי' של הרב ב"א דקפ"ו סע"ד מפורש יוצא דאפי' בספרים שבעליהן ידועים וחיים וקיימים ויש לו ידם ליתן שכר ההנה אפ"ה היה מתרומת הלשכה

כל האוכל בלי רחיצת ידים סימן רע לו. היינו דר"ת על' וגורם לו עניות וכיון דסיימו דכל האוכל בלי נט' כבא על אשת איש הרי כי בעד אשה זונה עד ככר לחם ולכן הוא כבא על א"א דמביאתו לידי עניות והוי ואבוי דעתה יש קצת דמזלזלין בזה ועושין מרוכה כשאין הזמן קור ואפי' ביום השלג אין פוטר אותי ואפי' לאסטנים דאיתא בהקנתא במים פושרין ויותר תימא דאוכל בלי נט"י ותכף רץ ויגע לעסקיו דאוהב כסף ולא ידע דע"י נט"י מביאתו לידי עשירות והון ועושר בביתו.

רמז ישפז מניח ב' ידיו זו ע"ג זו וע"ג ב' רגליו. ביונא בזה היה לענין העקידה של דהכא פי' קרא דיהם דמשמע כאחת ורגליהם כאחת ועיין בס' שמו אברהם דף קע"ט סע"ג ודע"ד ועיין בקונט' גנזי חיים מע' ע' אות ז' מה שרשמתי בס"ד

זאת שהוא מחובר זה גישה כלבד יצא זה שמחוסר גישה ולגישה ודוגמא לזה בסנה' דיק"ב ע"א יצא זה שמחוסר תלישה וקצילה וכו' יע"ש (הביטה וראה מ"ש בסו"ס רוח חיים ח"ב לענין נט"י בחלילה)·

רמז ישפח שמן המשחה · בכל הבריאות הללו עשה קונט' גדול בני חכם נר"ו בס' אבות הרא"ש ח"א ועל בריאות דפיטום הקטרת עשה קונט' ב"ה מוה"ר יד שלמה ז"ל בספר"ת דמתר"ה טב בתי כנסיות ונאספו זמה כל הסדר"ם לבו חוו ועיין נמי בס' וזאת ליהודה.

רמז פשט כשם שהדיבור רע לזין כך הדיבור יפה לבשמים. וזה פי' בכונת המאמר חמרא וריחני פקחין דפי' רש"י עשאוני פקח דההדס נעשה פקח בהיות דו"ק ב' דברים סותרים זה את זה של דהכא ל"א הדק היטב היטב הדק ולפי פי' הראשונים וע' להמרדכי דריבי תרוייהו הא' היה מלמעלה ואחד מלמטה זה או' הדק היטב ואחריו אומר היטב הדק ולא היו עושין כזה כמו תגל זו נ"פ כי די בשתים דהוא לזרוזי

כל תענית שאין בה מפושעי ישראל אינה תענית שא נא עיניך וראה פי' נחמד של מהרש"א בח"א בזה בכריתות ד"ו וזה רמוז בר"ת צבו"ר צדיקים בינונים ורשעים ועיין בסה"ק עינו כל חי שם ועיין לקמן בהאי דאיתא בפסוק ויקומו לצחק ועמ"ש המבי"ט בס' בית אלהים פי"ג ·

רמז ישץ מדכירין ומניחין · ולכך לעיל רמזי שס"ח נקטו מנהג אבותיכם נוחי נפש והנה הכא גבי מרדכי והמן הוכפל שלא תאמר דברוממותו כיון דכלנו הסנהדרין ממנו ולכוי

לרוב אחיו ולא לכל חלילה דלא היה נחת רוח לכל וגו' קנות רעתי לזה הולך לבטל ומאמר זה קלזו לקמן רמז אתל'·

רמז ישצא כל שתעבתי לך הרי הוא בבל תאכל עיין באורך בס' לב חיים ח"ב סי' ר"ח ובמאמרי חטאו בזה ולקו בו"ה עיין לעיל ר"ס זו רמז שפ"ו ע"פ זה ישפיל וזה ירים ובמדרש תהלים מזמור ע"ה ודוגמא לזה איתא במד"ר ס' שמות גבי משה בפסוק ומאז באתי אל פרעה אז ישיר משה וכו'.

גמל את הספורן במד"ר הנוסחא בסייף וכ"ה בס' אות אמת ·

על כן משחך אלהים · את"ש בזה דנקטו במאמרם ז"ל שהיה אהרן בוש וא"ל משה כי לכך נבחרת דייקו כי לכך בלישנא דקרא דהכא על כן משחך דזכה להיות כ"ג בעבור זה ונמשח לכ"ג כי זכה בזה לתלתא מתנתא כדמוכח המאמר והגוזרת מן המחנה וכ"ד מתנות ומן המקדש לא יצא ואתייא הא בסברות שאמרו על מות נו"א בשבילם ולא בחטא אביהם אלא דבל מה שבא תקלה על ירו והיה קטרוג עליו למעלה כמו קטרוג על דוד בב"ש הוא דכתיב ובאהרן התאנף ה' דהיה בעת הזעם ובעידן ריתחא קנסי אפי' אבנה ב"ב בזה והיינו דבאשר משפטי שם פעולי דיפי דאות עיני העולם עשה עתו כמו עני. הם לא עשו אלא לפנים ולפי עומק הדבר רצוין אהרן לטובה ולבו לשמים הנה שברו אותו ופעולתי בפניו דבאותו דבר עצמו ויבן מזבח וחג לה' שילם לו קרב אל המזבח ועשה את חטאתך ואת עולתך ועיין לקמן בהאי רמוא בפ' ויקומו לצחק ויבוד שם ע"פ תורת אמת היתה בפיהו ·

חירות מן היסורין · ולפי"ז מ"ש דהתו' נקנית ביסורין הוא אחר מעשה העגל דחזר שעבוד מלכיות ושליטת מלאך המות זו הוא דנקנית ביסורין כמו אין מיתה בלא חטא ואין יסורין בלא עון דבשים מיתה בעולם יש יסורין בעולם.

ה' ניני מל"א הם אף וקצף ומשביר ומשחית וחימה במד"ר בשן במקום משביר כתוב הסתר וכן הוא במדרש תהלים מזמור ז' אלא דיש להבין בזה דלפי מ"ש בס' ארץ החיים מזמור ד' דעולה ומנחה חטאת ואשם ר"ת עון משחית חימה אף דהקריב את מבטלות אותם כיע"ש למאי אצטריך להני תלתא דפורעניתא הרי הזכות העבירו למשחית ומשה חימה הרני והקב"ה קו נח ה' כאפך ושמא בשאין עושין רש"מ מתגברים על העונות ולכבי הקרבנות יבמאמרם ז"ל בהסיא דמול בית פעור דמזעורר לעלות ומשה מבניעו ודוק ·

ואין נפני שחוק אלא שבה אחת · עיין בקונ' לוח ארז סא"ר פ"ג ועיין ז"ר ד"ט ע"ב ובמאמר י"ח מידות עיין שם בסא"ר פרק ד'.

נישבעתי הקב"ה בכסה"כ שלי שתהא לכם בכיה זו בכיה שמחה · הוצרך לישבע בעבור המקטרגים שלא יאמרו מה ראו להתקרב דמצות אל יותר מזו בוכה למשפחותיו ויבכו העם בלילה ההוא דאמר אתם בכיתם חנם דההיא בכית של

של חינם כדפירש. שיחותיו הנה בעבור המקטרג נשבע דבכיה זו לאפוקי אחרת יהיה לשמחה.

ורא משה כליר את כל ת"ח הקו' דמקשים על מאמר מי לנו גדול ממשה לא שייכא קבא משני פנים הא' דהכא ככר מפורש דהדמיון לת"ח הוא דמה שהוא כחייו הוא כמותו דלא מת בנקודה זו הוא דהשוה לכל ת"ח עם משה אך וגו משה אמר ואת עלות על כילנה במאור פניו והכתר והכי מפרש ולא זו כלבד של שכרו של משה כשו כרת הוקם ומעלה זו ליתא בת"ח כ"א וכנס משה לבדו.

ג' דברים נתן נפשו משה עליהם ונקרא על שמו פסח בג' ומנה תרתי שתים זו שמענו ועד הג' לא כא ובמד"ר ס' אמר מפורש יש"ו תורה ודינים ובמד"ר ס' כשא פ"ב אותן דינים תורה ומשכן יעוי זל"ח ח"א בתנחומא ס' שופטים. והשכחן בש"ר פ"מ שבר הי"אה תורה שמיוכבד העמיד הקב"ה את משה וזכה שנכתוב התורה על שמו ע"כ דנראה דלא בשביל שנתן נפשו על התו' הוא דנקרא ע' שמו של אמו גרמא נו אשה יראת ה' היא תתהלל ואפשר לייש: דמה שגמרה מיוכבד ולא מבטן אחר הוא על יראת ה' של אמו אך וזכה שנכתוב התורה על שמו הרי וזכה לא קאי בעבור יוכבד כ"א משה וכה מסר עצמו על שנתן נפשו והעמדה מפרי בטח הלא היא בגבורה או נימא דהכונה שנכתוב התורה על שמו היינו בכל מקום דכתוב וידבר ה' אל משה לא נר והתו' היא מאת ה' אך בעבור שנתן נפשו זכה יכרו תורת משה קורא ניוה לנו משה דתורה היא יקרא שהוא של הקב"ה ולכך לקמן רמז תנ"ד ותט"ו היו מכבירין אותו לומר אשרי יולדתו.

רמז ישצ"ב ראו פרנס שעמד עליהם בקש גדולה לעצמו לא בקש עליהם רחמים. ראו מפלאות תמים דעים דבזה הדבר עצמו שילם לו הקב"ה שכרו והיא כמפו' במזמר־שקורים זה דעל שנתן נפשו על יש"ו נקראים על שמו וכן כמאמר דלעיל מוה ולא זו כלבד אז שכרו של משה כשו כרת אותם והיינו מתם יאבזה את־לנוי גדול דהוא מקראי וזכור ימי עולם משה עמו כי שתת עמך וזה זת כל אשר עשה להיס למשה ובכלל עלית על כילנה ולישרו עמו דעשה שיהיה יש"ו עמו של משה.

ויחל משה ער שאחזתו אחילו אשאח דנרמז בגליון הזוה"ק כתוב שאחזתו פודגרו. וכתבתי כמ"א דזה החו' ידוע דאין תרופה ושמא למשה יצא מן הכלל דהי"ל רפואה כיון דלא בא החולי מכח עצמו כ"א בתפלתו על כל יש"ו והיה גופו מזומן לנורן רבים ומוכן להקים המשכן ולהרוג לסיחון ועוג ובשבירת הלוחות נגד ע' זקנים לקמן רמז שלב וכיוצא והיה צריך להיות בכחו או מובל בגבורתו ועיין לחיים דירוש' פ"ח דברכות ה"ח ומה שרשמתי בזל"ח ח"א ס' ויקרא רט"ו ע"א

משה לא היית מאמין לי שעשו יש"ו את העגל. כמאמר אחר במדרש מפורש

ללמד לאדם כמו ענין כעשה אדם דלא יענש ויפצוק את הדין מפני השמועה כ"ז למראה עיניו ישפוט וזה ככר קדמה לו הודעה להשורת עולם וגו בוגה זו עשה זה הויכוח לפרסם הקובה שיקנו דעשה ללמד ממנו

פ' כדיקים הקשה הור"ר ד"ט ע"ד כיון דלא היה סיפק בידו למלא ק' למה לא יוד והניחה בשימא ולא הבנתי דבריו למה ל"ה שיאמר ע' דהוא מה שחסר מעשרות אחרונות והם יקפידו הו' הנותרים דלא החשיב אע"ג דלא נודע הי מנייהו מפק וק"ל עוז דיוד לא יספיק אחר מת"ת בתרי"ג מצוה והוא מת"ת בו' מצות דו כ'ור והאמת נראה דדעתו של משה דאמר פ' הוא דעשה חס' ורצה לצרף לאבות ווה היה דעתו מעיקרא ולפי החס' שמלא הוגית במספר פ'.

ממזריק לשון זה בלעם שהחליקם בנבואותיו נכה לכם ונפלו בשיטים. וזה רמז הנביא ה"ס ר"ב חס' כמה"ר כבוד **חיים הלוי** נר"ו בפסוק מזמור זך ממנו אפחד אם לא פקרוב עלי מרעים לאכול את בשרי צרי ואויבי לי המה כשלו ונפלו דהכונה ממי אפחד לא מהקללה של בלעם דה' עוזינו ומגיננו אך הפחד הוא בקרוב עלי מרעים לאכול ר"ת בלעם לאכול את בשרי דהוא ע"ד את כל שאר בשרו לא תקרבו ואכילה מתכנה על זה תבלה ומחטה פיה דבכזר היה על עסקי עריות ובלק ובלעם וכל חילם דהם צרי ואויבי לי היה להם שמחה כאומרים המה דהם יש"ו כשלו דהוא מכשול עון בעלת בלעם ונפלו בשטים כל' חכמים ונפלו בשיטים ויפול מן העם וכל זה בא מבלעם דהחטיא את יש"ו כמו ירבעם חטא עם אחרים הפך משה דמשה זכה וזכה את הרבים ולכן שקלם וכפסוק אחר תוכיח אדם אחרי חן ימצא זה משה ממחליק לשון זה בלעם נס זה לעומת זה

רמז ישצ"ג ד' דברים עשה משה מדעתו. הכא כמי פתח בד' ומנה ג' ועיין ב"ח דף קפ"א ע"א ואות אמת ועיין זל"ח ח"א בתנחומא ס' שופטים מה שליכתי ומבואר שם מה הן וילקוט בהעלותך רמז תש"ס.

פקרו האפיקורוסים ולפי"ז יתפרש מ"ש התנא ודע מה שתשיב לאפיקורוס דהל! הוא בעבור האפיקורוס מה שתשיב לת"ח אחר כמוך בעבור האפיקורוס שלא יטעה בשומע דבריך.

והבי.ו אחרי משה לשבח ולגנאי עיין לקמן רמז תט"ו מאמר זה ברוחב ועיין זל"ח ח"ב פע"ס:

רמז ישצ"ד חמה ולבנה מבקשים ליטול רשות ליצאת לעולם הולכין למשכן וזה טעם מפורש דהחמה לא העיזו פנים נגד משה כמו שהאחרים נגד יהושע דסרי מתקומו יפן ברחמיו לתת רשות ואיך לא יעמוד השמש בנגדו ועיין בס' ולע"א בפרקי ר"א פנ"ב.

רמז שצ"ה ג' דברים בקש משה מלפני הקב"ה ונתן לו שלא תשרה שכינ' על אוה"ע. עמ"ש הרב שארית יעקב ד"ד והס"ו ובמאמר

וכמאמר גריק וטוב לו עמ"ש הרב טירת כסף דף קו"ל ע"ב ׃

רמז ישצ אין הקב"ה משרה שכינתו אלא על גבור ועשיר וחכם ועניו וכלם במשה ׃ עמ"ש בשה"ק עיני כל חי בנדרים דח"ל ע"ב בס"ד .

רמז ישצז מאיזה מקום גולאת להם וכו' את זיהו הנביא של שניכם בזיוס כאחד בשופה זה משה ובשעירה שיהו ׃ אב' לפ' דהכינה להורות לאוה"ע פי יתמרו בגוים ושרי אוה"ע למעלה דח"ו נושא הפה שאינה סובכת לו דלעת"ל הם הנשיאים ושיהו מתקנאת על זה לכך שיהו יבא כראש עמך ויהיה בנישואין לפרסם בעו ויהיה גלוי לכל העמים דאשה הגונה הם ישרא' וגזרה כימי לאחן מאר"מ בכ"י נפקו .

רמז ישצח אני הוא קירס שחטא ואני הוא אחר שחטא ועשה תשו' . עמ"ש המכ"ט בס' בית אלהים פ"א דתשו' יעג"ש הרב שארית יעקב דקכ"א ע"א ומלך שלם דכ"ו ע"ג ועמ"ש מוה"ר מרח"ה ח"א דרוש ז' לתשובה ׃ וכמאמר עד שישא אשה והוא מוליד בן א' וכ' והקב"ה חוזר ונוטלו עמ"ש בשה"ק וב"א ח"ב בפי' נחיכה ׃

רמז ישצט ולא כתיב ארך אף ארך אפים לצדיקים ולרשעים . עיין מ"ש בס' ברך א"א ס' אחרי באורך במאמר זה ;

רמז ת כותי שעשה משתה לבנו וזימן את היהודים שבעיר ׃ עיין בקונ' לוח ארז בסא"ר פ"י ובזל"ח ח"ב בפירוש לאיכה .

רמז את ת"ל ופטר חמור . עמ"ש גאון ירוש בס' הנורא הלכות יו"ט דע"ו ועיין להגאון מרן זקני ז"ל בס' חק"ל ח"ג ליור סי' צ"ב

רמז בת כל מצות הבן המוטלת על האב לעשות לבנו למולו ולפדותו ללמדו תורה ולהשיאו אשה וללמדו אומנות עיין בשה"ק לב חיים ח"ה סי' כ"א וראה חיים ח"א ס' חיי שרה .

רמז תג ולא יחמוד איש את ארצך ׃ עיין בקונט' לחיים בירוש' פ"ג דפאה ה"א ׃

רמז דת הניח בית של תרנגולים וכו' חד כ"כ שבית ביתיה פתוח ׃ עמ"ש רב אחתי הנח"ל נר"ו דזך ע"ב

נבות היזרעאלי היה קולו ערב והיה עולה לירוש' והיו מתכנסים כל ישרא' לשמוע קולו פ"א לא עלה והעידו עליו בני בליעל ואבד מן העולם מי גרם לו שלא עלה לירושלם לכבד להקב"ה ממה שחננו ׃

למה שבבר אמרה תורה ולא יחמוד איש את ארצך ל' למה שבבר אמרה תורה אינו מובן כשו גילו מקודם השיבה שלא עלה דהיה בעבור כבשיו הרי לא פירש מה היה בלבו העיכוב שלא עלה . ואמר שי בני **אברהם** הי"ו ורמז לבי דמכוון

המאמר הוא ללמדנו חידוש דזה דילא אחאב ובזן בלבו לעבור על לא תחמוד שהוא של נבות והיזבל יעצתו להורגו וליקח את כרמו היה שנתעצל לעלות על איזה עסק שהי"ל להרויח בממונו ושתירה בתיבה מגל לאו אתה שימע הן ובעניה לרגל כתיב ולא יחמוד מכלל דאם לא עלה קרו׳ ביה שיחמוד איש את ארצו ומגלגלין חובה ע' חייב בא עונשו דלאחר הרגל חמד אחאב את כרמו והיינו דקאמר ומי גרם לו שלא עלה לירוש' לכבד להקב"ה ממה שחננו דהוא כמו שדרשו כבד את ה' מהונך מגרונך ממה שחננך ועל שהיה קולו ערב ולא עלה בא הדבר ע"י איזבל דהיה קולו ערב לשמחת חתן וכלה והספר דנשארו כפות ידיה קיימים כבברה דיבא דבר שבקול ויענש על קול לו קול שיו ולזה שביר אמרו והעידו עליו בני בליעל ואבד מה"ע ע' איזבל קול כראש למה שבבר אמרה תו' ולא יחמוד איש את ארצך כשאתה עולה ואם לא עלית יחמוד ומתגלגל הדבר דע"י החימוד יאבד מה"ע ויסמח לבי כראותי אחרי כן להר"ר דו"ט ע"ר וז"ל למה שבבר אמרה פי' לפי שלא עלה לפיכך חמד אחאב את כרמו ע"כ וזה מפורש במדרש חזית בפסוק יונתי בחגוי הסלע ר' שיהו פתר קרא בעולי רגלים הראני את מראיך של עולי רגלים שב' ג' פעמים בשנה יראה השמיעני את קולך זו קריאת ההלל בנועם כי קולך ערב זה עשיר ע"כ ולדרכינו הנה נכון דאם אתה כמו נבות היזרעאלי דיש לך קול ערב הזהר והשמר הראני את מראיך לעולי רגלים ולא תענש דכיון דיש לך קול ערב החיוב מוטל עליך יותר דרע לך דאפי' אם לא יש לך מי שיחמוד כרמך כמו נבות הרי הרבה שלוחים למקום כמ"ש רז"ל שאמרו לב"ן והיינו אתוו לבו שועלים שועלים קטנים מחבלים כרמים נגד המעשיות שהביאו בירוש' פ"ח דפאה והבא בילקוט דיהיו הדיה והנחש וביולא שומרים אדרבא באים שועלים ומחבלים הכרמים אם אין אתה עולה לרגל הפד השמירה חבלה וק קול לכך כדי לאיות נוטרה את הכרמים צריך שתזרו לעלות לרגל ולא תתעכב אפי' שנה אחת וזה מה שכוין דוד במז' כ"ס דמשתעי על עולי רגלים אדדם עד בית אלהים בקול רנה ותודה כמו נבות בזמן המון חוגג דמתקבלים המון רבה לבא לחוגג ברגל ושומעים קול רנה זת"ד ישל"א ׃ ועי"ל במשלי ע"פ כבד ה' מהונך .

רמז רתה אכל השנים כתוב לך מש' למה"ד עי"ל ביונא בזה רמז של"ו ושנ"ז שלא דמה שהיה הכא כתוב לך כזכותך אני נותן להם את התורה אוכנו שיה עמ"ש ברמז של"ו דלמשה נתן התורה והוא נתנה טובת עין ולפי מה שמילקו דהשות לפלפולא יכונו יחדיו על שפתיך ׃ ועי"ל במשלי

רמז רתו מקרא יום משנה לילה וכ"ה במ"ש ט סי' י"ט . זה לא יכון עם הקודם לזה בהאי רמזא דמה שהיה מלמדו ביום היה פושטו בינו לבין עצמו בלילה אי מני דבלילה היך היה קורא המקרא ואי מגר דאם היה קורא לעצמו בלילה איך היה לומד עם הקב"ה משנה בלילה ואם נניח הגהה סוברא ויחלק עליהם לולא דלמעלה

דלמעלה דלא יש לילה היה פושט כנו לבין עצמו המקרא בחצי לילה וחצי האחרת היה מלמדו הקב"ה המשנה ולהורות לישראל דמקרא ביום ומשנה בלילה עשה כן להבדיל בין יום ובין לילה ובדקיים המה שיהיו יגעים ישראל בתורה ביום ובלילה דהיינו מקרא ביום ומשנה בלילה ובדברי הקינות בפסוק קומי רוני בלילה · ומה שלא עשה זה בעצמו בחצי היום ללמוד בחצי בינו לבין עצמו המקרא ובלילה בחצי בינו לבין עצמו המשנה כדי להורות דאין למעלה לילה ושוין הם ויסייע נמי לר"א דרוב בכתב ומיעוט בע"פ ואותן הימים היו ארוכים והלילות קצרות . א"נ רמ"ש בשהיה קבלה קודם ק"ש היה יודע שהוא לילה אבל ק"ש היינו ק"ש שעל המיטה דאמרו דוונא י"ח למי שהתפלל מבע' אך בתפלת ערבית נמי הוא כמו בשחרית תחילה ק"ש וברכותיה וסמיכות גאולה לתפלה והזה"ר ר"ט ע"ד עמד בוא יע"ש ועיין בחי' למ' תהלים סי' י"ט א"ל דהעיקרה למעלה אין שינה ולמה ליתין לק"ש שעל המיטה וזה בעצמו נשאר לנו להבין ובפסוק שאמר הכתוב לחם לא אכל ימים לא שתה איך לא הזכיר דלא נתן שינה לעיניו אפילו דאי אפ' ג' ימים בלתי שינה כדאיתא בנדרים ולא ודעתו אם מש"ה הנה לא ינום ולא ישן שומר יש' הוא לאפוקי המלאכים או המלאכים נמי אין להם שינה ונפק"מ למשה בהיותו למעלה ועיין להח"ס' ומהרש"א בח"א בחגיגה דט"ז והוק .

רמז תז וכשיטלו הצדיקים שכרן לעוה"ב יכול הוא שכרו הנה שכרו איתו ופעולתו לפניו · הלשון יורה דקא משמע על שכר דעיקר עם ישראל במה שיש במ"ש משה הוא בעצמו עד שיהיו עם קדוש ונאמן כדאיתא במדרש והיינו כענין שרשיות ולכך אמרו לעיל ברמז של"ה בפ' והסירותי את כפי דמראה לו שכר הצדיקים כדי שישמח משה במתנת חלקו במה יגיע לו לפי מה שיטלו הצדיקים בדרך השרשור כך וכך למאה מלבד הצפון לו מתורתו ומעשיו הטובים מגד עצמו

רמז תח שהנשיאים קודמין . עיין סד"ר ואהל' וכס' מאיר עין ס' מצות פסקא קנ"ג יע"ש ·

סדר ויקהל

בדי שילמדו דורות הבאים להקהיל קהילות בכל שבת שבת ולהכנס בבה"כ ובה"מ . תורה ה' מאד בפי דבעיר עוו לנו אומיר יצ"א מידי שבת בשבתו עד חצות ומחצות עד הערב המגא תמלא מדרשים רבים בבתי יחידים ללמוד תנ"ך ומדרש וזוהר ומוסר ותהלים ובתי כנסיות מלאים לומדים כל התהלים אחד לאחר בשפה ברורה ובנעימה מה טוב חלקם ומ"ן נורא ויתרבה העונש של ההולך בשרירות לבו לילך אנה ואנה בם קים וברחובו' משגיח בהחלונות תבין יתרבים אחריו תפארת להיות נופה ב.ש.ס ובת לות ונוררת עבירה במקומו' שלא יש עירוב במקום ניגן לבית הכנסת ובית המדרש שנמנו חבריו והוא לא בגנה עמהם דראוי

לומר עליו מעוות לא יוכל לתקון הב"ש אם לעתות בין דלומדים בבתי כנסיות ובתי מדרשות רגליה ממהרות לרוץ לרעה לחלל שבת ולהטמא עצמו בנפשו דאין קץ לעונשו ויחרה אף ה' בו להשמידו ולהביא עליו כל מיני פורעניות שבעולם · ומי שיש לו מוח בקדקדו לא יעלים עיניו . מיוצאי חלציו הבנים בניו · בוודאי דשבקה מהבקר עד הערב וישא ברכה מאת ה'.

רמז תט מושבות דכתב רחמנא גבי שבת גבי חלב ודם גבי מצה ומרור ביאה גבי תפלין ולקמן רמז תס"ג ועמ"ש הרב מר ניסי ז"ל בס' הר המר דרוש ה' בארוכה ·

רמז תי ס"ן בשפתים ולא שגער בלבו ולכן בא טמון ברמז 'להוציא 'בשפתים ר"ת ל"ב דנתן ש לבו שלא יהיה אם לא יוציאנו בשפתיו ·

רמז אתי קרא ה' בשם מזכירין ומניחין . עי"ל ס' כי תשא רמז ש"ן יבקוני' זל"ח ס' פת"ח וזכרונות שם בשיה"ש מה שרשמתי ובמאמר יוכבד נטלה כהונה ומלכות מרים נטלה חכמה עי"ל ס' שמות רמז קס"ד .

רמז בית ראו חכמה שנתתי בלבו כבר הובא לעיל רמז פש"ט ועש מ"ש בשה"ק חיים טובים מזמור ז' אתי שפיר ועיין בזוה"ק ס' משפטים דקט"ו סוף ע"ב מאמר זה ועש מה שסיים בעל המאמר בעוה"ז היתה רוחו נותנת בהם חכמה אבל לעה"ל יוחי מחיה אותם ועיין ז"ר ד"ק סע"א הנה מה טוב מ"ש הכתוב והחכמה תחיה בעליה אוהו רוח אלהים שנתן חכמה הוא דתחיה בעליה לעה"ל

רמז תיג וכי עבד בצלאל משכן בר תליסר שני הוה חיש ממנחתני · עי"ל ס' וישלח רמז דק"ל איש חרבו בני י"ג שנה היו ופי' ב"ח שם דפ"ו סע"א בן י"ג שנה נקרא איש חשוב למלות ·

רמז תיד ג' אומות עשה בצלאל · בל המתא' ה'זה עד אין תוכי כב"ו חיו ת"ח הובא לעיל ס' תרומה רמז שס"ח וגם ודעתי דלפעמים בא לניון בתוב ברמז דלעיל או לקמן ולפעמים בא בכפל הלשון פעמים שלש מקימות ולפעמים קנתו של מאמר ולפעמים בגנו ·

סדר פקודי

ורע"א שאני מש"ה שבינתי עליהם ובוניהם הכל יודעים ששלחתי להם שנז' ועשו לי מקדש · אבי במין חומר סיומת דקרא ושכנתי בתוכם לייסב הכפל עליהם ובוניהם עם מה שפי' הרב מה"ד בס' פני דוד ס' תרומה אות ב' דל"א בתוכו א"ב בתוכם דבתחילה היה מש"ה שבינתו על הצדיקים ועתה שנבנה המשכן היה מקום לטעות דלא תש"ה שבינתו בצדיקים לז"א ועשו לי מקדש להשרות שכינתי ואין נגרע מה שהיו מרכבה לשכינה על ראש הצדיקים ושכנתי בתוכם נמי . וזה . פי' בהפטרת ח' עזרת דכנתר בנין ביהמ"ק התפלל שלמה יהי ה"א עמנו אף שנבנה הביהמ"ק

הביהמ"ק כאשר היה עם אבותינו דהיו מרכבה לשכינה בזמן שלא היה ביהמ"ק ש ועזבנו ולא ישבנו משיבת כי יש לי בית המקדש להשרות שכינתו עכ"ד וכבן אח"ס אומרו שאני משרה שכינתי עליהם דהם מרכבה עליהם דייקא על ראש הצדיקים וביניהם דהוא המשכן וכזה הכל יודעים ששלחתי להם דאני מרכבה עליהם ומביא ראיה מקרא ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם דמהך קרא שמעי' דהצדיקים השכינה על ראשם דהם מרכבה לשכינה כפירוש הרב חל"ת ז"ל וכזה יתיישב קרא השוכן אתם בתוך טומאותם דלכאורה מתמר זה הוא הפך הך קרא דכמה וודע דסלח להם ע"י השראת שכינה הרי שוכן איתם בתוך טומאותם אך לפי האמור בואת דיש הפרש איתם בתוך טומאותם הוא כמו ביניהם דהיינו במשכן או במקדש אך לא ישובו להיות עליה' על ראשם להיות מרכבה לשכינה אם לא יעשו תשובה ויסלח להם ·

רמז תטו תורת אמת מה ששמע מרבו ועולה לא נמצא מה שלא שמע

מרבו · נראה לפרש דה"גולה אינו על ד"ם שאומר דא"ו אינו כהלכה וכהוגן דזה אינו חידוש כלל דמה ספק היה א החידוש הוא דאמר דברים תוספת על רבו מדוליה ואומר ששמע מרבו כדברי השה"ח בזולן גדול ואין כזה עו"ה וכמ"ש בשה"ק זל"ח ח"א פ' ויסלח רקע"ו ע"א וס' משפטים רף קכ"ט ע"ב ועיין שה"ח סי' ט"ו.

רמז תיו א"ל משה רבינו נזכר נאמן היה וזה מדוקדק בקרא סו"ס בהעלותך

לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא ביתי דהיינו המשכן הוא נאמן בחם וכל אחא לרבווי ענין מחצית השקל ואת האלף וז' מאות דזהנים ווי העמודים וג' מאות דבכורות בכל הוא נאמן ובשם דבחם' עברו עליו מחוסר ידיעה וזינגלאי מגזא דהוא נאמן לא כן היה נתמיה כן אחם גם אחם דערערתם עליו על נפורה הוא מחוסר ידיעה שלא ירדתם לסוף דעתו והוא מוסר שלא לדבר על אדם זכאי ונכרא דחשיב כאין מבין שורש הדבר ומחוסר ידיעה ודוק

רמז זית ותשחק וו לייאני הדור וכו' התחיל שוחק עליהם ותשחק ליום אחרון ·

לכאורה אינו מובן התוב"ר דרוש הנך וזה מזה בתחילה דקאי אליוני יום ושוב דקאי למשה ועיין יפ"ת ודוק.

רמז תחי מה היא הברכה שברכם אמ"ל יה"ר שתשרה שכינה במעשה

ידיכם והכי איתא לקמן ס' שמיני רמז תק"ד וס' וזאת הברכה רמז תתק"ן פי' הרב פני יצחק עמ"ש דשאלו תלמידיו לר"ט מפני מה זכה יהודה למלכות השיב מפני שהודה על מעשה תמרן אמ"ל דיו להודאה שתכפר על הביאה א"ל מפני שהציל את יוסף א"ל דיו להצלה שתכפר על המכירה והנה ידוע דמלאכת המשכן היה לכפר על מעשה העגל ועון העגל גרם להסתלק השכינה כמ"ש במדרש ס' כי תשא ועל' מלאכת המשכן השרה שכינתו והשתא זהו דמקשה כמה מה הברכה שברכן דכיון דמלאכת המשכן כדי לכפר עון העגל היו לכפרה

ומה שייך לברכן לו"א דהברכה היא שתשרה שכינה דזהו הסי' שנתכפר להם דהשילוך שכינה שגרם עון העגל חוזר להודיע שנתכפר זת"ד דפח"ח. ועי' במאמר שהבאתי בתחילת פרשה זו דההוראה שנתכפר להם עון העגל הוא השראת שכינה · ועם מה שכתבתי שם מהרב פני דוד יבא ע"ן סיום המזמור הכינב לפנינו ותשרה שכינה במעשה ידיכם והם אומרים ויהי נועם ה"א עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו דהכוונה לפי דברי הרב פני דוד דמשה ברכן דישרה שכינה במעשה ידיכם דהוא במעשה המשכן והשיבו ישראל דלא די בזה שאנו צריכים תרתי חדא ויהי נועם ה א עלינו דהיינו על ראשם השראת שכינה כ' ומעשה ידינו דהוא המשכן כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו דישרה שכינתו במקדש ג"כ ושתים זו שמענו.

רמז טית אהל מועד כנגד מעשה בראשית יריעות כנגד שמים וארץ וכו'.

לכך ספיר אמרו לעיל רמז פס"ט בצלאל יודע לצרף אותיות שנבראו בו שמים וארץ יע"ש וברמז בית דכנ' דברים הללו נבראו שמים וארץ ·

ודהקב"ה מלמדן סדר עבודה. אפשר דזה הרע לו למשה כשא"ל ואתה הקרב

שיך את אהרן אחיך דלא ללמד על עצמו יצא על הכהונה בלבד כי כבר טעם ממנה במדבר שיך איך יאמר טובה הרב ם דהקב"ה ילמדהו סדר עבודה וקנאת סופרים תרבה חכמה הן אמת דכך גזר כדלעיל רמז תח' משה לדברות ואהרן לקרבנות כיע"ש אך הרע לו איך יפסיד זה דהקב"ה יהיה מלמדו ועז השיב לו הקב"ה התורה היתה שלי ונתתיה לך דהיינו כל התורה ואתה קפיד על דבר אחד דהיא סדר עבודה ואפי' כל התורה כשנים הוא סגי א' מד' ולך כל התורה ובכלל מאתים מנה דגם סדר העבודה אני מלמדה לך גם כן דהתורה תמימה ניתנה ואין דבר נעלם ממך ודוק

רמז תך ראה נסים כל אותן אוכלסין בתוך ז' אמה וצריך יותר מד' מילין והיתה

לכל א' ריוח ד' אמות . וה בכלל המקומות שמנו חז"ל דמעט מחזיק את המרובה וטעם ריוח ד"א כבר כיארוהו שהוא בשביל הוידוי שלא ישמע חברו שבלידו החטאות והעונות שמזכיר כינו לבין עצמו ·

רמז אתך ונתנאו ל"ב אמה טמון ברמז דכתיב ומקדשי תיראו דאתם

ירא ממי ששוה על המקדש ועיקר היראה תלויה בלב כמו שהזכרתי בהקדמתי ללב' בלותי בראשון ולכן נקוט האי סימנא כידך שורר על פי מיורותו

רמז בתך מכאן אתה למד שיהא אדם חס על היפה. אע"ג שאמרו אין

עניות במקום עשירות כנגד זה אמרו התורה חסה על ממונן של ישראל הכא כמי דוכותה ללמור לבעלמא דיש דברים דאמרי' אין עניות ויש דברים דאמרי' התורה חסה לפי מה שהוא הבנין וכל זה ללמד שלא כוונה לעשות כלי דלפי הזרם ולפי הנדון ולפי הזמן יתנהג לפעמים דבר והיפכו וכענין שאמרו

שאמרו חכמים שבישל כהן קדרה לרבו או ומזוג כוס לרבו.

רמז תכג והבריח התיכון המובלע בתוך חללן של קרשים מובלע בתוך שפופרת של זהב. לפי מ"ש בזוה"ק והוזכר לעיל רמז ש"ע דזה הוא סוד יעקב זת"ש בריח הוא עשו רמז לשפופרת דכמשל הוא זכה יעקב לבכורה וברכה וזכה בכל טוב בריתו ולא מחמס אחיך יעקב והוא בריח התיכון אמצעי שלם בחיר שבאבות.

רמז תכד כפרו כ"א דבר שהתנדבו למלאכת המשכן. הן אמת דנתן סי' אחד עשר יום מחורב אך אינו נודק ב"ב ש"ג בת הכפרה כ"א דברים כעבור מספר הימים. ונלע"ד דכוונו למ"ש בס' ויוסף אברהם פ' לך לך בפ' אי מזה אח והנה הלכי דמספר סט"א י"א והקדושה ז"ה ולכן קימני הקטרת י"א וע"ש והובא לעיל ולכן באו במספרם כמשפט י"א דברים להכניע לסט"א דהוא מספר י"א אלא דרש"י ס' תרומה נקט י"ג דברים וע"ש בזר ר"ך סע"ד.

רמז תכה וכסף פקודי העדה וכו' כשאר שקף וז' מאות וכו'. הורו עוד על המשכן בשביל תרתי ח"א לחש' המן הרשע דהקדימו שקליהם לשקלי המן דמחצית השקל בקע לגולגלת הרי ישראל הקדימו כסף גדול כזה וזאת כ' לפרסם דמשה נאמן ובתחילת החש' לאו ארבעתיה ענין ווי העמודים כדלעיל רמז תט"ו ותי"ו.

רמז תוך הבאר היה בפתח החצר סמוך לאהלו של משה וכו' ונעשים נהרים נהרים בין כל שבט ושבט עיין תנחו' ס' חקת ועמ"ש אני בעוניי בביאורי לתנא דבי"א ואהו בפא"ר פי"ב בעזר מש"ו.

שהיה להם רשות להלך בשבת מבית לבית וממחנה למחנה והענן פרוש עליהם. אע"ג דעדיין לא בא שלמה המע"ה לתקן עירובין הנה היה להם אורח של יבא איש ממקומו ביום הז' וזה היה לענין שלא יבאו ללקוט מן ועיין שבלים שבליות לסימן והוי שלא ילכו יותר מאלפים אמה בשבת ועיין ז"ר דכ"א ע"א ובס' חות אמת.

ומזיו התכלת היו הנהרות נראין כתכלת פי' הזר דהענן דומה לרקיע ורקיע דומה לתכלת וע"ש ואני הצעיר הבנתי דהמשכן סביב הנהרות וכשהקים את המשכן דהוי תכלת היה נותן זיו כמים כביאה דמיא.

ואוה"ע רואין ומשבחין פחדן ואימתן נופל על הכל שנא' תנא"ו. ראו מעשה ס' כי טרא ותיראנה המילדות את האלהים זו יוכבד ומרים דעליהן נאמר אשה יראת ה' היא תתהלל וכשבר שבותם מרים יראות את ה' וכתב דמגלגלין עליהם דפחדן ואימתן נופל על הכל מבארה של מרים.

רמז תכז אמרים היו יודעין שזקנה החמה הלבין היו יודעים מסתכל בתבית בעלת ויודע מה שבתוכו. מכאן כ"אז שיצאו לת"ש הרב הגדול כמו"ה מנן אברהם ז"ל בספרו

החשוב זית רענן על רמז זית ר"ך ע"ב ד"ה וביש ומגורעים ודוק.

סדר ויקרא

רמז תכח י"ד שמות היו לו למשה. עיין בזה טעם בכון בס' והו"א פרק ז' באור ועיין בשה"ק חיים טובים על התכלת (דק"ח ע"ב) מ"ש בס"ד דכל עניניו עשרה עשרה בשקל הקדש.

מלמד שהפסו הקב"ה והביאו בענן. עמ"ש לעיל ס' יתרו רמז ש"א בעזר מש"ו.

רמז תכט הוא משה מתנדבר עמו. פי' הרזב"ר ה"ד הב"א דפק"ח רע"א שלא זחה דעתו עליו וע"ש הן אמת דבסדר הזה דרשו במגילה בתיבת הוא מתחלתו וע"ש ובפרט גבי דוד הוא הקטן אך יתכן לו' עוד ויתישב במה קושיתו של הרזב"ר שהק' על פירושו דקמ"ה לא דרשו כן גבי אברהם ויצחק והוא דלעיל רמז תכ"ח איתא חייך מכל שמות שיש לך איני קוראך אלא בשם שקראתך בתיה משה וע"ש ולזה הכ'ו דגם מתנדבר עמו לא קראו בשמות האחרים שיש לו אלא בשם שקראתו בתיה כמו שהבטיחו ורוצה לו' דזה כבר הודיעו מתחילה דבר יהיה בכל התורה שם מיוחד משה ולא משמותיו אחרים וזה לא שייך באברהם ויצחק כי לא היה להם עוד שמות ואפילו הס' דאברהם כבר דבר עמו בלתי ה' ואינו חילוף שם דהכל מולהם אחת ואינו כמו משה דשמותיו רחוקים זה מזה אינן נוטין כלל משה לשם ומה שהבטיחו בן קיים ולא יחליפנו ולא יתיר אותו והתירוש דרוב השמות היו שייכי לתורה ולתעודה כדפי' בשמות לעיל. ואפי"ה שבך אותם ולא רצו לקרותו בשם אחר זולת מש"ה בחירו.

ובנגרן באמרו י"ג מעוטין הכא מיעט אחת של אהל מועד היכן הס ועמ"ש בביאורי למכילתא (דפ"ח ע"ז) בס"ד.

רמז תל אוני כמשיב את במוסיף. עיין לפב"ת מה שהביא פי' הרזב"ר ולא ביאר הרזב"ר דמאי אולמיה הא קרא מהאי קרא ומה היה ספק דיהיה משיב כיון דמקרא מפורש מבין ב' הכרובים ולא ופרוש בילי יתקיימו שניהם כדי שתתאר דהיא מתוך תיבה דהמלש שבינתו ונראה דהכונה דהכתוב אומר בפ"ש נשא וישמע את הקול מדבר אליו מעל הכפורת מבין ב' הכרובים וידבר אליו והוא ס"ר לפרש דקול ה' בכח מלא שעולם אך למשה היה בא אליו הקול מגביל זה ולא שהוא היה ב"י מדבר מבין ב' הכרובים ב"א דהקול נשמע מאותו הצד כמו הר סיני בכח של כל אחד לפי כחו ללמדנו דוידבר אליו אינו נפרד ממנו' מבין ב' הכרובים ותפרש וידבר אליו משמי השמים את הקול נשמע מבין ב' הכרובים ולכך הוא כטעם אתנח בהפסק ולא כן הוא זה מתוך תיבת ישראל מבין ב' הכרובים וידבר אליו דב"י דבר מבין ב' הכרובים ותקרא נדרש לאחריה מבין ב' הכרובים וידבר אליו ולכך נקט רא"ב"ע בכף הדמיון לא כמשיב את במוסיף דלא היה ספק דמשיב בודאי כי הם

קלת

קלא משיב וקנא מוסיף ועיין בסוף רמז תל״א וע׳ להו״ר דב״א ע״ב מה שפירש הכא ודוק .

רמז אתל ד״א כי לא יראני האדם וחי לפי מה שפי׳ לאיזך נושא באור
פני מלך חיים דחי לעולם יתפרש ע״ז הדרך כמו והוא דצדיקים אפי׳ במיתתם קרויים חיים ואמרי׳ גדולים צדיקים במ תתם יותר מבחייהם וי״ו מוסיף והוא סימנא דחיי דמוסיף במיתתו חיים ארוכים וזהו וחי ומביא מקרא נמי ונפשו לא חיה ע״ד אם יש את נפשיכם דהוא ברצונו בל׳ הגמ׳ דהמיד הרוגה שיחיה ומות לפי הב׳ פי׳ אשר שם דקיים ברצונו לא חיה דע״ז יחיה חיים ארוכים לעוה״ב עולם שכולו ארוך ובל׳ רשב״ע דאמר אחר רע״ק אף מלה״ש דל׳ אף קשה מאחר דהחיות הקדש למעלה ממלה״ש רבו התי׳ הא׳ של הרא״בד דפניהם פני אדם ב׳ מהר״ב חיים חבריא ז״ל שהביאו הב״א דפק״א ע״ג שדחה לתי׳ הרא״בד והוא אמר דהחיות מתות ושלו מלה״ש קיימים לעולם ג׳ מה שתי׳ הז״ר ודחה לתי׳ הרב במהר״ח חבריא ואמר דאינו דומה לשר כפני המלך לעבד והחיות כשר ומלה״ש כחו׳ עבדיו וכתב הגי׳ של הספרי ס׳ בהעלותך הוא איפכא דרא״בע מוסיף אף החיות וא״כ לק״מ זאת ואחהמ״ר בספרי ליתא הכי שף לא חזינא אז כגוון ונקט מיה״ז לבסוף וחו דבספרי הגי׳ ר״ש התמני ועוד דבת״כ ר״פ זו הוא כנוסחא של הילקוט דמשם העתיק והק״א הביא מהרא״בד כנו׳ ותמה עליו הזהב׳ ר״ל ע״ג דפני אדם הוא בחיות ושיב ליין להז״ר על התירוצים שכאמרו יע״ש ולא הביא הא.
דבלא״ה בכר דחה הרב חיים חבריא תי׳ הרא״בד מנד אחר כמ״ש הב״א וא״כ דברי הז״ר תמוהים הן מל׳ הספרי עצמו דליתא הן מהת״כ דהגי׳ כך ואי אפשר לאפוכי וצ״ע .

ומנין שהיה משה משיב דברים לפני הגבורה פי׳ הק״א אעפ״י שהוא יודע תעלומות לב וה״ר הב״א דהיינו ללמד דרך ארץ לבני אדם בענין נעשה אדם ולא הרגישו בזה כמו התם דיטעו במ״ש אם יודע מה שבלבנו בעבדנו וכן לעיל ריש רמז תב״ט לאומר דבר לחברו שהוא בבל יאמר עד שיאמר לו אמור דמיניה ילפינן לבל אדם אע״ג דהשי״ת גולה למשה כמו רזין עלאין דלא הודיע לבני אדם כ״א מה שביום לומר לישראל ומוכרח לו׳ לאמר כדבר שיודיע לבני אדם עכ״ז ילפינן מיניה דבסתם לא יאמר אדם לחברו אם לא יאמר לו בפירוש שיודיעהו וק״ל :

רמז רתכל אחד שם לישראל וא׳ שם לאוה״ע עיין בזוה״ק ס׳ בלק דקנ״ג
דע״א משל לאסיה דהוה חכים וכו׳ דהוא נוטה למאמר שלפנינו ועמ״ש בס׳ ברך א״א ס׳ במדבר דקל״ד ע״א ·

רמז תגל כי מידי דברי כו . האות אמת וכ״א וזר לא דברו כמאמר זה
מה הכינו כו דנראה דהם תלתא דרשות וו אמ״ז א׳ להפוקי אוה״ע ובמשל שמביא ב׳ דאף בשעת הדבור דצריך לעשות הפסק מעשוע גם בעת הדיבור שעשוע בו ג׳ על דרך כחווקת אמלך עליכם

אף אם לא תאבו לשמוע אני מצוה לכם וכדרשת מכם יש להבין דהא אצטריך לכמה מיעוטין כדדרש בז״כ וכבלל לאפוקי גרים ומומרים ואילו במנורע יהיה בזוה״ע כמי אף דמצד אחר יש לדון דאי אתם קרויים אדם הכל אחד ועמ״ש בזל״ח ח״ב ס׳ תזריע פט״ו במאמר פרשת נגעים דשו לאוה״ע יע״ש ודוק .

רמז דלת רשב״ן אמר אפס כי לא יהיה בך אביון . אמר לו בכי **אברהם**
הי״ו בזה כרומיא דהני קראי דעשו בספרי ותי׳ בשבועין רש״מ ריש לו׳ דב׳ן מקראות אפשר לאוקימיה בשבועין רש״מ והוא עם הזפ״ש דאמרו הכא דשיבה קרא נומי אפס כי שלא יהיה בך ולא יחדל מקרב הארץ והוא במה שראה בבוקריסטא יע״א ואפשר דהמכא בעיירות אחרות כמו כן דלא יש עניים מסובבים לחזור על הפתחי׳ ונשאול לא בביהכ״נ ולא בבתים ולא בחנויות של מבישי הק״ק בתנים קלבה לעניים בבל שבוע די מחסורו ומרויחין דזין לו ש״ד ודש לא שמע נערא והוא צדקה מעולה דאינו יודע למי בותנת כי אם הגבאי לבדו והעני אינו יודע ממי בוטלה בפרטות וגם שיש להם קורת רוח והיכא ומונזיך צדקה דמבדרין עליהם ובפרט בעת מלאבתם דבעבירתיה טריד והל מהכא רמז מיה״ר מ״ן ו ושוב ד״ך בכלם ר״ת רש בכר וזהו אפס כי לא יהיה בך אביון בך דייקא דאינו מתקרב אלך אך כי לא יחדל אביון מקרב הארץ לא פחות שיהיה בארץ ולא בך ולהשיב זה צריך זכות גדול דמוזרים דנותנים בלם כל ת׳ שראוי לו ליתן ושיש אחדות ביניהם ושלום ורעות דאינו אומר זל״ז תתן אתה יותר ממני ואז אתן ובשהם בגדר זה הא ודאי בקראו עושין רש״מ ות״ר ישל״א ·

נשים סומכות רשות כתב הרא״בד ה״ד בב״א דקפ״ט ע״א בירם רפה בנחת ולא לרחוק
ידן וכל דבר שיולא ממנו נדנוד עבירה כדבר קדו׳ אין הנשים יכולות לעשות אפי׳ רשות כגון עליה לרגל ותפלין ונטילת לולב וברכה על המנות עכ״ר ואנחנו לא נדע אמאי לא ושב על חנה ופנינה דהיו עולות לרגל ואי אם בעליהן שאני דומיא דלא לסמיכה לאידך גיסא שיש חילוק בין קרבן בעליהן לקרבנן כיע״ש הרי אשתו של יונה במכילתא ס׳ בא פי״ח ומדלא הזכירו שם לנשי שקנה הוא דהיתה לבדה וגם על מיכל דמנחת תפלין דיאמרו דהיתה זהירה לשמור וחדל לה אורח בנשים הנה הי״ל להרגיש וליישב לפי דעתו דעת עליון ועל ברכת המנות בבר נתנו סימן ואתרא הזאת אמן :

רמז תלה והא כתיב אדם ובהמה שו ב״א דערומין ברעת ומשימין עצמן
כבהמה · הכא איירו לענין קרבן והרב תנא בס׳ פרשת דרכים פתר לנו בכתוב זה לפוטרן מן הקרבן לאדם ובהמה והתורה בפטים יפולן סלע דע׳ פנים לתורה .

שלא יאמר לה׳ עולה ואלא דברים ק״ו . פי׳ הרב במה״ר חיים חבריא ז״ל ה״ר בס׳
ב״א דקפ״ט ע״ג דהוא ש״ד דהטעם מאיש שהיה כראה במו לה׳ הארץ ומלואה ונה לעז יע״ש ולא הבנתי

הכנתי פירושו דהא קינה אם היה אומר כשם תין הנקרב שור או כשב או עז וכיולא אך כשמות הקרבנות עולה וחטאת ומנחה ושלמים איך יש ס"ד כזה ותו דהק"ו להגדיל ענשו בכל קו' הבא כחומר האיסור כן היה והחששא דהבא שמא ימות ולא יספיק לו' קרבן כ"ש וכ"ש המזכיר לבטלה בדבר חולין ועמ"ש הז' דכ"א ע"ג ועיין בשז"ק ספרי חיים ס' פנחס פסקא קנ"ב ובביאורי לזוה"ק ס' יתרו דפ"ז ע"כ ועיין בספרי ס' האזינו ·

רמז תול חייבי חטאות ואשמות אין מתשכנין אותן · הרב מלך שלם סי' נ"ס חקר דלפי"ז אמאי מתשכנין על הצדקה כיון דהוא לכפרה ותי' דהוא כמו כופר דהיא לחבירה ולא לגבוה יע"ש ולעד"ן דאעיקרא בצדקה תכוונני לכל עון בכללות ואינו על חטא ידוע כענין חטאת וכדור ועיין בס' ברך א"א ס' הברכה דרוש ב · ועשית אזהרה לב"ד שימשוך עיין לקה חיים דרוש י"ח ול'.

רמז תזל אמר עולא מנין ליאוש שזיכו קונה וכו' עיין בשמח כ"ח ח"ב מסי' כ"ו ואילך ובהרשב"א ח"ה מסי' רל"ג ואילך '

רמז חלת דשליחו של אדם כמותו אימא לסמוך עיין מהרימ"ט ח"ז סי' קכ"ו וזל"א אבינדור דקנ"ד ובני דוד פ"א מהל' שלוחין ואדעא דיסדו מע' ש' ושמע אברהם סי' ז' '.

אבל אשתו דכנופו דמיא אימא לסמוך עמ"ש בכתובות דנ"ב ע"א ודס"ו ע"א ובמנחות דנ"ג ע"ב ונטין דמ"ה ושמע אברהם סי' י"ב ·

ונרצה לו א'ת דברים שחייבים עליהם מיתת ב"ד וכו' על ת"ע ועל מל"ת שיש בה קו"ע . בנוסחא הוו קיא מה שהקט. בסוף על חטאים בתפלות יוה"כ אך אינו מבוון הי"ב למאמר זה ויש הפרש גדול ביניהם ודוק .

רמז תלט אמר רב ג' חכיבות הן עיין בקונט' חיים טובים מה שכתבתי בנ' מקומות (די"ט ע"ב ול"ד ע"ב וס"ט ע"ב) ·

רמז תם הא כל הפורש ממך כפורש מחיי העולמים . היינו דהק"ימו לו הודיעה לר"ט רבו דהוא נכנס במקום השכינה ביוה"ד הרוני מלוכה ולכן דרש את ה"א קורא לרבות ת"ח כי שמעון העמסוני נחיירא מזה כמ"ש רבי' האר"י ז"ל ולכן כאה שיאמר לו דהפורש ממך כפורש מחיי העולמים דאתה במקום השכינה יהי כבוד תלמידך חביב עליך כשלך עד שיעור ומורה רבך כמורא שמים ועיין בחי' למכילתא ס' בא פ"א ודוק ועיין בזוה"ק מה שהיו אומרים לרשב"י דונמא לזה על פניו ·

רמז אמת לפיכך זכה בנימן ונעש' אושפיזכן לגבורה וכו' בתפיו שכן . זה לא יכון עמ"ש בפ"ק דסוטה ובמכילתא ס' בשלח דכשביל שם בנימן לעיר רודם שירד לים תחילה זכה להיות אושפיזכו לשכינה יע"ש ועמ"ש מהרש"א בח"א בזבחים לדנ"ן ע"ב ל"ה דר"ב ע"ב ·

רמז תמב בין האול"ם ולמזבח משיך כלפי דרום . אמרתי רמז בזה בקרא נוביה ונתת את הכיור בין אהל מועד ובין המזבח דאותיות אה"ל מוע"ד הוא האול"ם ע"ר ובין המזבח

רמז תמג דאזיל בתר רובא וכו' אתיא ממכה או"א דילמא מ:ושין בבית האסורי' קסבר אין אפטרופוס לעריות · עיין בשה"ק חיים ומלך פ"ד מהל' סוטה ה"ב ואשכחן בזה סברות טובא א' מר' אליעזר ונתת אותה לנחמיה ב' מר רב אשי מסבירת ענם בפסח ג' מר' נחמן חלבו השיה תמימה ד' מר"ש בריה דר"א מעגלה ערופה ה' מרבה בר שילה מפרה אדומה ו' ר"א ב"ו משעיר המשתלח ז' רב דימי ממכה אביו ואמו ח' מרב כהנא מהורג נפש ט' רבינא מערים זוממין יוד רב אשי משחיטה עצמה · וזה אפשר לרמוז בפסוק החכמה תעוז לחכם מעשרה שליטים אשר היו בעיר והוא רא' מן התי' לטעבת אוה"ע אח"ר היינו דמחדדי טפי רוה פי' בפסיק כי היא חכמתכם ובינתכם עיי. בס' דרכי הים למרן מלכא זה הים גדול ז"ל ובזה עדיף מיוד שליטים שהביאו ראיות דאזלי' בת"ר אך ברובא דליתיה קמן ורשעים עוד אנם והתבוננת על מקומו ואינינו ורולים לתפוס סברות הני יוד שליטים הרי החכמה איש כיסיאל שום כקייהו טפי מעלי מתח"ר למר כדא"ל ולמר כדא"ל

רמז תמד ר' אליעזר אומר לא מתו בניו של אהרן עד שהורו הלכה . נר' דיש לדייק לא מתו עד בנראה דהיו ראויים למות מקודם ולא מתו עד שהורו והוא דל"ת נו"א שמותם כפירוש יא הלא בדיהם דוכיח תבואם הנין עליהם והיא כמ"ד לעיל דחשבו כלכם מתי ימותו ב' זקנים הללו יכל ות שהיה בלבם היו בליהם וכות אהרן אך היותן מורין הלכה הוציאו מה שבלבם ואז מתו ומינה למדו לבעלמא דמורה הלכה בפ"ר חייב מיתה ויתכן עוד דר' אליעזר בא לאפוקי שאר סיבות שאמרו על מיתתן כדמונה בת"ב ס' אחרי דלא היה בא' מהם כ"א על שהורו הלכה בפ"ר וזה לך הזות דסמוך להוראה מתו וודים מוכיחות דהיה בעבור זה ·

כאן נאמר הקרבה באול ולא בשור בנ"ל ובתו שהניה בם זדן בסז"ר פ"ו וע"ש אות כ"ג וכ"ד ועיין אות זמת והאז ליטנא דיני עמו ברחמים ומקבל השו' כן התי לישנא איתא שם בסז"ר פ"ד .

רמז תמה והלא דברים ק"ו ומה משה שהיה וכו' עיין לעיל רמז תכ"ט שהובא מאמר זה והמדקדק יראה דיש קצת שינוי נוסחא מן הדקה : ובו במאמר זה"ב ן' עואי בא וראה שלא באמר לא ש ולא שהיה שנה לעיל רמז תל"ה הובא זה מר' יוסי יפו' הרב חיים חבריא שם"ד הבא"ח שם יותר יוכרך ווסמק בל' המאמר שלפנינו בנועם שיח .

רמז תמו יכול כל העוף יהיה כשר ת"ל מן התורים ומן בני היונה. לעיל

מזה בפסוק ואם מן העוף א"ר אבהו דלעולם יהא אדם מן הנרדפין שאין נרדף בעוף יותר מתורים ובנ"י ואי מהתם בלבד הוי אמינא למעוטי דוקא תורים מן התורים ומן בני היונה למיעוטי אתיא דלא כל התורים ולא כל בנ"י כשרים יעו"ש. והא הוא דשינה הכתוב עליו הי"ל לפרש ועי' ק"ה ואי יש להכון דלטעם א' כמוי בתרגם ליה דכשלג שהם שטופי זימה הרי אפי' לא היו כלא"ה תמ"ל דלא היכשר כ"א תורים ובנ"י מהדי מינייהו ולא ג"ל דשמא קים להו דתרנגולים נמי הם מן הנרדפים אלולא דשטופי בזימה הוה מכשרי בקרבן עם תורים ובנ"י בהדי מתא.

כא וראה כמה גדול כח מזבח מנחה מפותה נוספת לאשמותכם וכו' עיין

גל"ח ח"ב ים ב"ג ובזכרונות שם מה שדקדקתי בזה דבאו כמספר יוד תקומות דעובר המאכל ועי"ז תקנו בסעודת ערב יוה"כ שיתירה מקודם במ"ש חז"ל ואמרו ואכלו היושבים לאכול בסעודת מרעים ואנשי זימה בשחוק וקל"ר ושירי כבוים וקול כאשה דלא תאמר לשם מי זימר מ"ש נכי יולדת דמחות בשעת לידתן דהשטן מקטרג בשעת סכנה וזה שאמר"ל עלול לבא לידי סכנה ובודינג אוכל גלוה עמו חמץ ועי' ופשט שאכילה לא נמדיו מתוך אכילה ויאכלו וישתו ויקומו לצחק וישמן ישורון ויבעט והכל מצירת בתורה פן תאכל ושבעת ושכחת את ה"א כר מן בל ירון דמנימים על מזבחי לחם מגואל דשלחן דומה למזבח ובמקום דאתו לכפרה השכינה נעשה קטיגור דעשה זנעות זבל המזבח רח"ל והאי יתן יו לבו דלא יושיב על שלחנו איש או אשה דמביאו לידי פיגול וכריך ומנוסה דתמיד לא יחסר לחמו וכל ימיו יהיו לו מזוני קויתי ומעשה דאגריפס המלך עם הכהני עיין מדרש ס"ט סי' כ"ב וכא לציון שם:

רמז תמז יכול ימלקנה כדי מלמעלה כין מלמטה ת"ל ומלק והקטיר

עמ"ש מוה"ר כתי כנקיות דגו ע"כ.

רמז תמח מנחה סולת אינה טעונה לא שמן ולא לבונה הבאה מן הזבחים

ובאה קמח. עמ"ז הגר"א בס' מים חיים בתוי' הנ"ם בסופה לר"ה:

רמז תמט רס"א כי כה שאינו מורה כעבודה ועיין רמז תק"ט שזוכא

כמו עמ"ז הרב תבנה רו"ן ח"ב ג"ח שהוכיח בכירים ה"א ועמ"ש גאון ירוס' הרב מנחת שמירה לדח' ע"כ בזרונה בזה יעו"ש והנה שבא מונה ט"ו עבודות ואחרונה כ"ב דהם אינו מודה בזאת תהנה אין לו חלק בכהונה וגו' יש לומר טעם בכון דבחולין דקל"ב הביאו הא דהו"ם כל כהן שאינו מודה וגו' ומעשה דאבוי דהיה שקיל במעלי יומא דכפורי לאחוזי נפשיה בכהני ופריך ולפרוש גדיה ותי' אנסי ליה גידעיה דחלילה אין כוונת אביי ליקח כדי להורות שזוה כהן אלא הדין כדעתו כיון דאין אני עושה בשיאות כפים יתקבוני דאני כנדה

כהן שאינו מודה בעבודה ולכך הוא דאין לי חלק על זה היה מוכרח ליטול חלק כדי שיחשבוהו דמודה בעבודה ולזה פריך ולפרוש ידיה כדי שלא יחשדוהו ומתרץ דחלילה לא כוונו כ"א דלימוד התלמידים ת"ח בכבוד כלם. ווה כבגדי בוכת הירוש' בברכות ה"ו ונוי הנ"ל בר' אבהו דאמר לכהנים על כמיקות קבה לא שאני לי ועל מיכל שאני לי וכל שגבי פירי הכהנים אחר שאינו"ש ויזינג מעם זה דהנאה ר' אבהו כבגדה דזוק יתבו דב"ב לא עבודה דאינו מאמין בעבודה ולא שאלה כמו על הזבלה ובזה ינצא הזבל מזאת בבונה אדם בזים נשאל כדי לזבול הרי זה אדם לא עבודה. כ"ב הנ"ל כה שאינו מודה בעבודה ואיך יהיה לכם חלק בזבויה והוק:

רמז תן כיונה כי יבואה מזי וגו' כיונה בו, ועבית חז"מ. עיי' מגלה ב' כא.

פי"ג דמוכח ואויל כיונה תבוא מוזנות בזמיליה לבנין קבלת שכר ושיב למי שמתרש לו שם:

רמז תנ"א מיתבת עמוקה ומעשיה רוחשין יש בו, בודרש ר"מ שלא יבא לידי עבירה ויאמר לך ואביא מנחה וכו' אזבת בנה ומעשיה קשים, וגו' כרוך אחה מים עמוקים עין בשאי פ"ו. דזוכי הנעשה בנוי שולקיו ועיין לגנאון הור"ן שם יעו"ש יו"ר דב"ב ע"כ וכראה דמכוון המזמה דלא יפסיק מד"ת דגב ולא ילך ד"א בלי הוסור תורה וכוה דנוי מנחה מ. הזבא וזין כריך לא, עולה ולא מנחה ולא יש ק"ו כדרשו ב"פ יאת התורה לעולה ולמנחה ועיין ז"ה שם וזה רמז קהלת אמני הזקנים כד נבו בא יהו בכריך לכנים כדרך כשגג יעבוד הבי לבן עבור כומן דשמן על הלא יו יחסר התזיק תמיד עיון בתו' והעיקר רחשית חכמה ובזון דלא יחסר ממך השמן שהוא התורה כדרים הבא או תזיה מיבעה דאין אתם, בא לידי עבירה ולא לשום דבר מכוער.

רמז תנב כנור שאחוו דם מקיוון לו וכו' עמ"ש הרב חלק שמעון סי' י"ח.

כענין מיתה הבריך דדומה לשקוה כמאמר כל המתעבל דיחוי לקיברו ובמ"ש עליו הג"ל בד"ו ח"ב בפ"א דפסחים דק"ה ע"ב:

רמז תנג אין מביאין בכורים חוץ מן הז' מינים. עי"ש ה"ס בירונו מהרי"ן ז"ל

בס' אהל"י ז' תנה דקל' ע"ב ד"ה בכורי לבור ובבריותו שבנה ושבירכה ושבנין ושבזפיכה • עמ"ג הרב מבג"י ד"ה ע"ב.

רמז תנד כך אי אפשר לקרבנות בלא מלח מוה"ר מנחת אהרן ז"ל הבית.

מס' עבודה ז דלא ן ש"ם יש דהיה בו ווהמא מהוא א"ה"ר היא המלח בקרבן דשלים מדבר נתקן ע"י מה"תולים יש בו נתקן ע"י כיון ביהמ"ק ובכך לא היה היא יוצא לקרבן בי שהבית לא הקרבה שתקן ע' יש המלח יע"ש וכוה א"ש דטורי על היב עווי ומ"ת יש על אחי' במיכה חביאתו ולבנמי הדי כאלאר ע"ב ב"ן שישוב מכון לשבה שבעת ז' מקום ה' כיסא ידך לבנים יש ע' הקרבנות ותקון הכל ועיין בס' ק"א שהבית קקדמה

שקדמם נפלאה כענין המלח לקרבן . ובפרטיות לא השכיח סכת מלח שאינה סובתת . יש לקשר עם ת"ב קורם כשם שאי אפשר לקרבנות בלא מהונה כך אי אפשר לקרבנות בלא מלח רכהנים העבודתם הוא בוס"ז שלוחי נבור דתפלות. כנגד תמורין תקנום וכשם דהכהן במקדש סבור על ש' וי"ט בהכלעה כך הש"ץ מה שנוטל פרס מהמ"ק על השבת וי"ט דהוא בהבלעה הגם דמורע ידיעה די"ט ובפרט ר"ה יוה"כ והוט"ר עליהן הוא דמובן השכר של דהסתר הנה שהוא בהבלעה כן תאמר איך לוקחין מלח שלא שבת לקרבנו דהכוזה מחוץ למקדש וזין זה בכלל אין שבות במקדש ומזי שגא מנהר סבתיון ומה גם דקוב"ר דרים. דאם לא מנא תקריב כל שהוא אם לא שהוא בהבלעת . שאר ימים ומינה לכה כעבודתו ולש"ץ בתפלות ולכן עשו הדמיון כשם וכו' דהוא חשים דזין שייתא למלח ודוק ונפק"מ מכל זה דיוהר הש"ץ לילך לבית"כ בפעם בפעם בימות החול ובשאר גבורות סק"ק כחול כדי שיחול עליו שם בהבלעה ועמ"ש דב רחומאי ס"ח"ל נר"ו ח"ב פ"כ דיכמות דל"ם סע"ר ודל"ו דע"א ומענין ופוסק עמי ע"מ לשבות ומתנאי שכמתון בחומר הרני כאן התקבלתי אתה תשמע מהרה דאפי' הולך כחול פעם כיוכל די וסדיה ליה מארי ודוק׳

רמז תנה ואם תקריב מנחת בכורים כתיב ויאר ה"א וגו' כח"ל חכמים ואלמודהן . כמאי זה הרחבתי הדבור בשח"ק ראם חיים ח"א ס תולדות רכ"ט ע"א עוד תשיבות ואם פקונו' לוח ארו סא"ר פ"ג (ר"ו ע"א) וכמאמר מה נשתנו אוה"ע שאוכלים בניה"ו . וכמאמר הקירא פסוק אחות לוטן תמנע כעיתי ודו שם פקונט' לוח ארז סא"ז פ"כ בעזר מדרי . ונראה לי' עשה כענין המשל למלך שמנא אדם ממשנתה והוא דהשיבו אשר דיברו במשל כאה דאתיוז לפוס דינא דאוה"ע טוענין על ושי"ו דהו"ל אחר מן האחים שנפל לאומנות המלך כפל לאמנע ושילים חלק מישר"ו וכאשר עשה הדמיון בס' כח"כ וע' כמו בס' ברכת מל"ח ח"ז דרוש וי"ו לשבת בלא כאורך לוה מנא הקב"ה תרופה לתת להם מזנית בפרטות כשביל האך וכיון דהמלך בעצמו נילא דעתו דנתן להם מתנות בעבור האח המשרת את המלך אין להם עוד פתחון פה לגזול שום חלק

רמז תנו א"ר עקיבא מנחת בכורים לפסוק ולחזור הקשה הרא"בד למה נקט בכורים הרי כל הקרבנות נפסקים מתנויות ואי' דכסיות כארץ יהיה בטרח ונפסק יע"ש והו"ר דכ"נ ע"כ דהא תי' דבתמיד כתיב אם זין להם בבש אין מקריבין ומכ"ר תי' דמקריבין זעבל שאי' בין יוצא אין מביאין בכורים יע"ש ובכל זה לא עשו ציירוע הלכאורה נראה דר' יאודה לא ס"ל הדרשה דיגיל מזה דמו הקודם בפסוק ואיש כא מבעל שלישה ויבא לאיש האלהים דגם כח"ל הו"ל מקריב בכורים ובמלא דזה לא כפסק ריש לי' דבונת ר' יאודה הוא על ענין שהקדש כעיקר המנות דהא אם כזב ליד מידה זו גם בקרבנות הקריבה הוא כמו תקרבת או מתעמית ובותה ואיך תאמר שפסקו

הקרבנות ומובאה לו' דבל זה כלו ואינו מנגד בפועל כ"א דרך שלא יפים גם דאי אפשר להקריב בפועל וכענין אשם תלוי להגן עליו מן היסורים ע"ש ודע לו כוראי כי ענין המביא דורון לת"ח ומתנות וקורא בסדר הקרבנות ועיין גם כ"ח תע ק' אות ח' ועיין בס' זנ וכן ח"ב דב"ב ע"ז מ"ש על דברי הרב בגמ דוה ז"ל ס' בראשית

רמז תנז בכוריך בכורי כל יחיד ויחיד לו' שזינה באה של משל נבור דריב"ק

הרב ז"ר רב"נ ע"ב הביא ד"ס זות אמת הנוא הכי' חסר של ותמה עליו וסיב מהבריות אבריהם דהכי' כח"כ של משל נבור בהכרח דהב' לא יהיו בכורים ות"ר וכעיני ונלא דהרב זות אמת לא דבר כלל ברמז זה וקראה סירונין ולא זו בלבד עמר עליהם בהכרח עין הרב כ"א דהב' אינו ביכורים דהא בגב בתה הבריחות ודאיות טובות לאו דישה דהוה בריח לכאורה הפך המשמעות דקרא ועל זה ויחוקזו במשמרים כיע"ש וסו"ר בס' זות אמת בהנפותיו על ח"ב דוו"ו ע"א דכתב של משל נבור מלא של יקירה ע"כ ואינלאי מנתז דטעמו שכתב הרב ו"ר קוז מרליה בעד הזות אמת ובשוש׃

רמז תנח הא כל קרבן שמביא בשהוא שלם כשהוא אונן אינו מביא . מיגקט אונן מכלל דאכל מזבח קרבנותיו ולפי הטעם דאיט שלם דמחוסר זמן וזיהו עלב מ"ל אונן מ"ל אכל וכאונן חפוק ליה דהוא פטור מכל המצות ולא זו בלבד ועיין בסה"ק לב חיים ח"ז סי' כ"ג לענין קרי את סדר הקרבנות בימי אבלו יע"ש׃

רמז תנט ר' יאודה אומר גם את האדי גם את הדוב עיין בריח תבריהם וו"ר מה שפי' ולעד"ן דהחידוש הוא דהדוב אינו כמו ארי כ"א הדוב לוקחו ורוליטו למקום שהוא ואוכלו אך הארי במקום שמוצאו וזה היה גם דוד דהדוב אוחזו להוליבו והזיה לא היה מניחו ובקטטה שבשו בין שניהם נתנבר דוד עליהן והכה אותם מעשה ה' כי נורא .

רמז תם עבודה עיכר אדם במקום רבו אכילה אין אדם אוכל במקום רבו

הא שמע לי מהכא דלא טוב עושין מי שיש לו ישיבה בית תלמוד דיתבי בה רבנן ללמוד וקובע שולחנו לאכול שם אפי' בליה שאין שם לומדים דמבוין שיתו הדיוט בקייב מריח המאכלים והמשקין ומשתמש מבית המדרש ובא"ח רס"י קנ"א פסק דאין אוכלין ושותין בהם ואפי' בהקיים ביחוד לבית סמרי או בית המדרש של יחיד והכא אינו כסוג זה כ"א דפי' דלא סקדים חבית וכעת שרוצה מטלטל הס' מזה ומניחן במקום אחר אף בגון דא נראה דלאו אורח ארעא כי דוקא לת"ח בעת שלומד ואוכלתו עראי דבית רבו ואינו רוצה להתבטל מתלמודו אין קפידא אך זבלון בזמלוך שאוכל כהוס ס נורא קבע כראה דאינו בכון וזה יקח לענין עבורה דזה דרך זנים שאינו יכול לילך לבוהכ"כ להתפלל וכו' והתפלל בביתו א' אם יש לו ישיבה יבנס בישיבה ויתפלל שמו את"ח קובה דהוו גרסי

ע"ש דאפי' ביאור דלא יתבטל מלמודו ולהכבעה"כ מבקוי היכא דהוא אנוס .

אישתן משכן דזקיי מקדש ומקדש דאקרי משכן ושחטו פתח אהל מועד . ע"ל רמז שפ"ו מה שרשמתי :

רמז תסא ושי' בהנא מסייע להני מאי מסייע בהקרבו . קריאה שירונין משום דאתמר בס' נשא רמז שת' לענין בריבה לכהנים מנין ועמ"ש ה"ב ט"ב דף רכ"ה ומראית העין בחילין דמ"ע ע"א

רמז תסב כן עולי אינן נאכלין אלא בלילה ואינן נאכלין אלא כלו . עיין בתוספתא דפסחים פ"ט ותוספתא דזבחים פ"ה ומ"ש ה"ם חסדי דוד בפסחים שם ודוק ׳

רמז תסג ואם עד קרבנו הפסיק הענין עיין ז"ר דכ"ד ע"א תמה גדולה דכתיב בזו"ו יע"ש ועיין בס' ויקרא אבר"הם שם דאסף וקיבן מכל המקומות כזה ׳

הוקת עולם לבית עולמים · לפי מה שפירש בס' כ"ת דר"ה ע"א דבזחי' הענין כשכב אהל מועד קמ"ל יע"ש קשה הרי אמרו ברמז שס"ו ומ"ש דאהל מועד הוא למקדש כמו א"כ למאי אצטריך חקת עולם ועיין ז"ר דף כ"ד ע"א דעם דבריו יתיישב זה ודוק ועיין רמז פת"ה ותנ"א ותק"ד ותקכ"ע ותקנ"ט ותקפ"א ׳

רמז תסד כבר לחומה מרה לקנאה , לי הכ"א דר"ו ע"א אינו מיושב היטב דפתח אחולים לו' ביטול כתרתי בכעס וקנאה ושוב הביא מפרק הרואה דסמרה מבטל הכעס של הכבד וגם דנש"ר הקנאה בבדי נשכה ונמצא דמאמר זה עם הביא דברכות אינו שוה בכל ועל זה הקשו מי הכניסו שתלה נח לו שלא כביא הכבד ולא יכעוס ולא נצטרך למרה לנוח כעסו ומיבררא לו' כדמברכינן אשר יצר את האדם בחכמה והוא דלכעוס לש"ב מבחוץ צריך וכלאי כבד לא יראה כעס ולקנאות כמו פנחס וקנאת סופרים תרבה חכמה למצוה רבה ועי' זה גשם ה' כבד ומרה של שמרים הרע מחליפו וכועס לצורך עצמו בהבלי העולם והו"ל עוע"ז וכן הקנאה והתאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם וכו"ם בשו"ם ויליף את החיים ואת המות נתתי לפניך ובחרת בחיים ׳

ישגיאות מי יבין גם מודים שגגת תלמוד עולה זדון . מאמר זה לא יכולתי לפתור אותו אי רבה לו' בהסבר"ה הר' שוכה שהביא מוס"ר כתי בהוכה ברוז ח' לתשובה א' בשב"א ב' והיינו אם הודון מזיר קיים לשוגג אי לי אפשר לעשות מזיר אם לירוה שוגג תחינה ועי"ל כאיוב

רמז תסה ואד למעוטי זה אינו יכול וזה אינו יכול עיין רמז תס"ט ע"פ בעשותה ועיין בקונט' עמודי חיים עמוד תורה ס"ב נהנשמה עם הגוף לפי המשל אשר בא לציל מוס ברמז תס"ד בחגר וסומא ועו"ש עמוד נ"ח ע"א לענין ת"ה עם המחזק .

אמר רבא ומודה רב שאין מביאים לרוב צבור דאמר קרא כי לכל העם בשגגה עד שיהיו כלם בשגגה אחת . בר"א להביא סמך מכאן למ"ש הרב דבר משה ח"ב סי' י"ב דכ' פוסקים מב' טעמים מצטרפים לו' קי"ל שתיהם אף שאינו שוין בטעמי ובניין מו"ה חק"ל ח"מ ח"א סי' ט' וג' ובסה"ק גנזי חיים בכלל הק"ל אות ס"ב ודוק .

רמז תסו משיח יחטא יכול גורם ת"ל אם יחטא לאשמת · פי' הכ"א דף ר"ו סע"ב משם הרב חיים חבריא דכנגד אשר נשיא יחטא דקרוב לודאי לחטוא משכבת שירתו וכ"ת שלא ירדוף אחר השררה דשיפי ודאי לחטוא לזה הוא ס"ד דגם בכ"ג כן ויבאת מלהיות כ"ג ת"ל זה זת"ד ומדבריו נראה דהשררה גורם לו להתגאות מגר עלמו ופורק עול ואין כן במשמע שאר מפרשים דתנו בו שלא דהדור גורם דהנשיא יחטא דפוגם לפי הדור ואין זה שייך לכהונה כי המלך על הנהגת המדינה וענייני בין אדם לחבירו ואילו הכ"ג כי ק"ק אינו מטפל בענייני העולם ב"א כהן בעבודתו ואין עסקו עם בני אדם וע' להק"א בפסוק א"ר נשיא יחטא בדרשת אשרי הדור ועיין רמז תמ"ט ועו"ש ברמז תס"ט אשר נשיא יחטא יכול גזרה ת"ל אם הכהן המשיח יחטא מה להלן בשיחטא אף כאן בשיחטא ע"כ ונמצא דהתם בשוין והרב חיים חבריא תפש כל' הווא"ק ס"ז דכ"ג ע"א אך לא גמר אומר בכל הל' שבווא"ק הכ"ג לא יש ס"ד זה אדרבה שמור מחטא ׳

רמז תסז נפש אחת אחד יחיד וא' נשיא וא' משיח כלם בכלל נפש אחד שם וכ"ם לקמן רמז תת"ה דבר שהיה בכלל ללמדנו דקטון כגדול כעשיר כאביון שוין הם לכלפי מעלה והאי יתן של לבו שלא להתגאות זה על זה אפי' בין ב' גדולים כיפתח ופנחס ואפי' הגדול ע"ב קטן שלא יתגאה דהלא יצ"ר הקרבן היא הכונה דישים בדעתו דנעשה עפר כמו הבהמה לקרבן דהוא תחתיו של אדם והוא לקנות מדת השפלות וההכנעה בכל לבו לא מן השמאלאין כנוסח הוידוי הגדול ׳

רמז תסח אם אמרת בנשיא שמתכפר לו עם הצבור ביוה"כ תאמר במשיח שאין מתכפר לו עם הצבור ביוה"כ תיתול ואין מתכפר לו עם הצבור ביוה"כ וכו' וכוה אפשר ליישב אמאי בר"ה ר"ח יעוי' ובו"ז ר"ב אמאי גבי מלך דכבש תולה לרין מקמיה דליפוש חרון אף ולא אמאי גבי כ"ג דינא זכאי ווכפר על החייב אך כיון דהמלך בכלל הצבור לכפרה בויה"כ וסוה שייך דיכנס בתוך הכזים דעוברין לפניו כבני מרון אמטו להכי כי תקדמנו דלא ליפוש חרון אף אך כב"נ דיש לו ביוה"כ כפרתו בפני עצמו יום כפרתו בפני עצמו שנה שעבר"ה להגן עליו כר"מ הכא אחר יוה"כ שעבר ושהיא מוכה את ישראל דמכפר עליהם וזכות הרבים תלוי בו בעת שיבנס אין חשש משום חרון אף ונכנס כבר אמרנו דהמלך משלא הזהל עליה דודה שלא מותר והשררה גורם לו לחטוא משא"כ הכ"ג דהוא נקי ושמור מחטא כדפרש' הווא"ק הנזל :

פר יכול זקן · עמ"ש הכ"ה משפ' הרמב"ר וע' זר דכ"ד ע"כ ועמ"ש הרב קנה בס' נס"ל פס"כ מהל' איסורי מזבח ופ"ה מהל' פרה ולהרב מה"ר בס' פתח עינים בתמורה דכ"ח ע"כ ודוק

רמז תסט לפני ה' יכול על כל הבית ת"ל את פני הפרכת יכול על כל הפרכת ת"ל בקדש תלמוד שמכוין כנגד הבדים · דוגמת ברייתא זו היא הברייתא דהובא לעיל רמז ת"ל וע"ש מ"ש בכן וזאת מבחוץ :

אשר חטא כה אשתו נדה ואחותו כבוה עיין ק"א מה שפי' ועיין מה שהשיב עליו הרב שמחת יהודה בבריתית ד"ו ע"כ.

שבעם על אהובו ממעט בשיחוטו משני אהובו לא קקשי על זה מרים היא רמזא מהמשל דמלך כ"ו לכבוד קושר פנים וליחוד אינו נושא פנים כיע"ש דאתי' פשוט דעכ"פ צריך מתירתך תלמדנו ובנדר זה שוקל הקב"ה לכבוד נגד היחיד דלא שני בלא"ה דמוכרח לומר אך כשזר מיני אין הפרש לפניו ואם כתבו לאחרת מתנה דביה רו"ש דאמר בתר הכי דלא כתיב כנגד את פני פרוכת הקדש צריך לו' דיש כוה מה שאין כוה ואינו שוה בכל ובענין ובאשר משפטו שם שצוטו ונאכת דבוה חוקים השיעו לדבר אחר כי ויתנו בתשו'ת

כאשר יורש משור זכה השלמים אף זה מביא שלום לעולם · פי' ר"ה מ"ד הק"א וחזר דהו"א דכ"ב חטאו נרונו וריו שם לו כפרה אך לא יביא שלום לעולם קמ"ל וה"ר וזה"ג בוה הנוסף ושט היה עוסה על כתבו בשלום מן הקדש דהביא שלום לעולם

ואין להם פת לאכול ולא בגד ללבוש כתן דיבתי להושיבן כראש וכו' כמדומים שסדרות הני נותן לכם עבדות אני נותן לכם . מזה המאמר יקח מוסר השכל הת"ח שאינו צריך שלא יכנס בשררה דהרי יו הקדושים עם היותן בדוחק גדול סירבו שלא להכנס בשררה ואיו כ"ל מי שיש לו פרנסתו בריוח דוברח ויהיה מושך עצמו מן הדין דאם ח"ו יעשה אין קץ לעונשו ועיין בס' שמע אברהם סי' ס"ה

מצות ה' ולא מנות המלך ולא מלות כ"ד . נראה דאסברת ליתן מכ"נ ופר העלם נקט הכא נמי א"כ בריותא כמאמר רז"ל אנ הוא שקיימתי מנות זקן דמלך כ"ו גוזר על אחרים והוא אינו מקיים ועיין זר דכ"ה ע"א · ובברייתא דהבל בחני וזה בשהוא הדיוט ונתמנה והעליתו ואח"כ נודע לו כו"א ניצטרך ולייתי · עיין מה שהשמתי בביאורי על המכילתא בעזרת ש"י .

כרוך ודוה בשירא ועביד עבודה · עמ"ש בשה"ק בך החיים סי' ו"ת אות ג' ועוד שם סי' ח' אות ד' ואות ט'.

רמז עת רמי רשב"ל על מעיקי כי מד"זא ומקשה וכו' אפתח אנא פותח לנפשאי וכו' אוקה לשמה בברם בראה דכיוני דים לזשמועינן כמ"ש בפי' המאמר דאם בראשי ישבין בקורה דר"ל דאפי' אם בראשו אין פוטר זותו מלעסוק בתורה וכן בשאר כל הגוף וסופו דרפואת הכי לשורך ורשב"ל לא על הנס היא שאבר את לאו שהיה כלב בכשנו ואפי"ה רמי ומקשה ולכך אמר אפתח אנא פתחא לנפשאי לתקון כפשה ואין אני מכוין כי עי"ז יהיה רפואה לעצמי כמה שאלמוד אני והוא לחיצלא גופי מלילה כ"א קורה לשמה בלתי שום פניה ולזה פתח לו' אוקה לשמה בשורה שלא לשמה פסולה טמון ברמז דבר הלמד מענינו דהכל תלוי ובלבד שיכוין לבו לשמים ונכון.

ג' לו כחוכים כשוף למר אשר זה חימה אשר לא כרעים אם לא יגיד · קשה דבשמא הן וקטלנו לו איתא ובכל כנהם לו כר לא הכיזו דהם מנו"ך והכא בתורה משתעי ולענין דינא להלכה אך אתי לה הביאו אשר לא יעדה ועיין בספר מענה לשון בסו"ס כא"י דכ"ד ע"כ מ"ש ולא ראה לו' המס' סיפרים ·

רמז תעא כ הקיא מעשה דביציא מכסא מוה דהה חסמע דמ"ש הזנא באכות שמנוה נוירא מנוה ובבויים נוירא עבירה לז ללמד על עצמו יכו בעבדה אינו ניצות הזוה אי בעוסה הוא כעצמו העבירה לא יוזק כמגיווא כגון הכי מעשיא דהמנוה בצמוה נויר"א שמציא החריה מנוה אחרת אפי' ע"י אחר וכן העבירה גוררת שתבא עבירה אחרת משתכה ע"י אחר והיינו דמה שעשה המובב ליתן בעודה שהבין הסר שנה בא יחנקה לענים כתנגנל הדבר שיבשה שמעון ז' שוא דין במכשפות דהשופך דמן של רשעים כלו הקריב קרבן והושיע לשמעון ן' שטח מנהיגם והעבירה שזמע הקכם · וגלותא של ת"ח ולא מיחה דהוא בכלל או ראה או ידע והי"ל למחות נתגלגל עם זה שהעידו עדות שקר על פניו של שמעון ן' שטח ושקניה נמטרפסה שמעון כ"ש כענין נחוניה חופר שיחין דאמרו דהאבפי כ' את ככי בלמת דמקדק עם חסידיו כן הכא היה נתחשב שלא לעשות משפט במכשפות כ"כ וזמן דהרצו לעשות את כל הקיבצא סוף סוף נלכד בני מחותנו דבר עימו והכל ברה"ה ומשקל.

יצאי הסימנים שלא נבראו עמו ילאו שבר ולכורן שנוטו מחליף · קשה הנה בסימנים נוטו מחליף ואמאי לא נקטו טעמא חדא לאגתא כחדא וחילקן בטעמן וי"ל דזה כבחורתי דמחליף אך כי וזקין יא כאשר לא כן כשנר וכפורן דן' מלה שנה נוטה מחליף והוא פשוט ועיין בביאורי על המכילתא ס' משפטים פ"ט :

רמז תעב ר"ש שם ש את ר' נחוניה ן' הקנה שהיה דורש בכללי ופרטי ובללי ויקו כמו דריש הכי וע"ק ששמש את נחום איש גם זו שהיה דורש ריבה ומיעט · וריבה וכו' עיין להר"כ חזוי פי"ד דגנצים מ"ב דכתב דהרבה של הרמב"ם לפסוק כס' ר' ישמעאל דדריש כלל ופרט וכלל וזה היא דיש טעם ישיבה פוסק כדרך ריבוי ומיעוט כר"ע וסבי' מה שהזיק הבר"א כלוד סי' פ"ה שקו יע ש יעת"ש שנזין המפורשם הרמי' יעז בשפי' הויא זק"ל יו"ד א"א סי' מ"א דשויא דקל כ"ש דדריש כללי ופרטי ולא כר"ע דדריש ריבוי ומיעוטי ועמ"ו מוה"ר פני מבין ח"א קל"א ע"ד יעל' רמז תע"ע דר"ז ש ג בר"ע ריבוי ומיעוטי ורבנן בר"ש כללי ופ"ט יב שוב"ל

ס'

ס׳ אמיני רמז תק״ו בבאור אלכליו מכל אשר כמים
ומ׳ עשרה רמז תקס״ח בבאור תגר״ע ורמז תשכ״ה
ועוד רמז תס׳.

רמז תי״ג שאם היה חטאתו ומת יביאו
היורשים עולתו עיין רמז תס״ט
בה׳ חטאת המתות ועיין בס׳ זוטא לב חיים ח״א
סי׳ מ״כ וסי׳ נ״ן:

רמז רע״ג זה נגמר שתקריב חטאת ועולה
בכל מעשיה עיין בשה״ק לב
חיים ח״א מסי׳ מ ואילך כמה סימנים בזה מאשר
חנני ה׳ ברחמיו.

וזוהי מעבירים קשה שבמקדש הכא כיחרו
סדר ואיפה המליקה כנגד היא ורמוז בר״ת
ומל״ק למפרע קשה לעבודת מקדש וזו דוו כמו
אחת מע יזה קשה שבמקדש כמו קמיצה וחפינה
וכיוצא.

חביבה מנוה בשבת הכא זבכון ג׳ ילפיות
בוה דלר׳ יהודה מעשירית האיפה
ולר״ש מערכין ולר״ש מהקטר חלבים ואיכא עוד
לענין בכורים בקריאה דנ״ל ועוד ברכת הלבנה
ולענין יבום ועיין מזה בחק״ל ע״ב לד״נ סי׳ כ״ח
וכ״ט ובשקו״ט הרב ברור הממ״ל הנה דיש שיהי
ז״ל כלאו כמה מילי עם דבני א׳ דבני יב״ז
ועמ״ש חנס בס׳ **אברהם** סי׳ בספר ויקרא
סי׳ פי״ט פ׳ א׳ יכ׳ וג׳ יב״ש
ועי״ל רמז תל״ו ועיין רמז תי״ו גדולה מ״ש בזבנ״ז

ברין הוא שלא יהא חוטא נשכר שלא יהא
קרבנו מהודר. צריך לדעת לב׳ הנדרים
הללו מהדרו להתקרב שלא יהא קרבנו מהודר ול״א בדין
הוא שלא יהא קרבנו מהודר או שלא יהא חוטא
נשכר ונראה לייש׳ דבעת שבא לעשות תשובה
ומבקש להתכפר צריך לומר דלשם חוטא ובכונה
מכוונת בעת זבוחתו ירחם בעיניו דקרבנו משונה
משאר קרבנות וזה הדבר שסיבל חוסר ליה בכלל
שכפרה והוא הטעם דבעי נכפורי ולכך הבריעו
הכל שלא יהא מהודר שיבטער ויתכפר ולא לקונסו
משום שהיה חוטא כי עתה בעל תשובה יקרא
ובדרך אחרת היכא למימר נמי בהתיא שאת״ז״ל
דיש לר״ת שממונו חביב עליו מגופו ויש שגופו
ורובא דעלמא הוא דחס עליו גופו יותר ולכך
כפרשה כ׳ דק״ש לא נאמר ובכל מאדיכם בזמ״ש
זה יהממון כך כבוד ומאזר לאבני עזה הז כל
הכבוד זוה וקרבנו מהודר משום כבוד וגנאי דהיא
בביר בכגד כבוד ורובא דעלמא אף מי שממונו
חביב עליו מגופו אם הוא חוטא נפנימה בכל
או נותן נפשו והוו בעולם הוי רובי דהכבוד יותר
מהממון ואחר רובא דגופו חביב עליו מממונו ואחד
מיעוטא דממונו חביב עליו יותר מהכבוד ושנוף
ומתחד שכן הבריבו בכל חוטא נשכר דיותר טוב
שלא יהא קרבנו מהודר דסובל צער גדול ע׳ בנימת
כבוד והוא כוח״ל לעזר מתון ולא לבא לידי מרה
זו ונראה דב׳ זה היה בעמו של רשב״י לחלוק
על רוו״ח להקל בדיעבד שמי בדאמר בתר זכי
בוון דיש כ׳ לדרים יהקפידה ביומה לחבריא וע׳
מג״ר פ״ב מהל׳ מבא״ק הל׳.

מאבל דבר הבא על חטא אומא לא כראה
דהס״ד היא דובא ובאי ויכפר על
השייב ובענין אין חביב מאיר עכתי דאמרו זה נבי
תפלה על פירס וא דכיון דגלי ק״א ובפר בערו
ובעד ביתו וזוב בעד כל קהל ישראל את שנינב
לכפרתו אדרבא מנוה כו יותר מכשלותו ויבא ובאי
היינו לאפוקי דלא יכפר על אחר קודם שיתכפר
הוא בעצמו.

רמז ית״ה תקשה דאמנא לסוטה ולע״ו
ולתרומה עמ״ש מורי הרב בית
ישחק רמ״ו ע״ד ובבריתא מנין לאכילתו ואכילת
חבירו אפי׳ מכאן ועד ג׳ שנים עמ״ש הרב
הק כתן דק״נ ע״ד ובבריתא דתלש מן הקרקע
עמ״ש הרב לדור החיים והרב מעב״ר פ״ה מהל׳
מעילה ה״ה.

רמז ת״ע וחטאה בשגגה פרט למזיד עיין
מ״ש מוה״ר כתי כהסיות דקי״ט
ע״א ועמ״ש הרב שתח עולם ד״ב ע״ד. והנה
הנכוי כבריתא זו דמוכח ואזיל ג׳ אימרות דזויתה
כמעילה מה שהוא כבא תנית וכ״ה סוף רמז
תע׳ ודע״ח א׳ פרית מג״ב כ שזו מתכוין כמתכוין
ג׳ שאין מתעסק במתעסק כי עפ״ו גמרו כאות
נעיל מוה ברמז עז״א כפס כי תגעל מנלמכאן
אתה דן לבדקה וכו׳ וכיון דילפינן בדקה ממעילה
לעין הסבר נגד העולם כלמו אהדדה דהני תלתא
אימרי דאיתא במעילה אשכחנא להו בבדקה זיתא
אחד דאם כ לחמים בפרוטה ומחיה לעני כלחם
אחד לבדקה תחשב וכא ורזה עד היכן כחה ש״ך
תע״ג דהיה נתינה מועט ובשנים קדמוניות היו
ניתנים אספרי א׳ דג׳ אם היא פרוטה זהת ושיב
הי נותנין בית קיבול עשן הקורין גולא כדי לתת
שלי פרוטה ואת ג׳ רכחן לעני והוב כמקום
פרוטה בטעות לבדקה גדולה תחשב כאומרם ז״ל
עיין בדקה לחיים ג׳ דכפל מתנו בזיק ומצא העני
והחיה את נפשו כו כדלקמן ויש רמז תע״ג ומנלא
דדיני מעילה בבדקה חביבני ולכן שפיר אמרי מכאן
אתה דן לבדקה ואפשר דזה רמז דניאל בזי׳ ט׳
באומרו לך ה׳ הבדקה ואנו ואוהרה ולזוהבי ירוש׳
תשר הרחמם שם במעלם אשר מעלו בך כלומר
שהבדקה שאנו חייבים לעשות הוא לנכוח שלקח
דמעלה ה׳ חוני דל ולכך לנו בושת הפנים כשאין
אנחנו עושין בדקה דבחים ישרו כנגד כמעלם
אשר מעלו בך בדין מעילה כך אתה דן בבדקה
ובתב בזי״ר דב״ה ע״ד אף ואזל״ו ת״ן פעמים
הם תגמ״ה ואף ות״כ הניתן פרוטות הרבה אין סוף
למתן שכרו ות״ד.

רמז ת״צ מיעט בהן ובכליהן עיין להרמב״ם
פ״נ מהל׳ מעילה הי״ד ולהרזכ״ל
ומרן ועיין קרית ס שם ומעב״ד דק״ד ע״א.

רמז ת״צח היש״נ אומר אם כך ענש הכתוב
למי שאינו יודע עאכ״ו שיענש
למי שיודע זה כלל לא״ש שנכת תלמיד עולה ודון
וזה שהפירש בין יודע עד היכן תגיע הנה שיר
ובמה פוגם דלומר כספרים וידע אגוז ואפי״ח
ובתו תיקני ותעניתו בת שדא בר יב״ז בי לא
ידע תומר הזיבור ולרע״ק דאמר אם כך ענש

שכחוש למי שבא לידו ספק עבירה עאכ"ו שיטלו שכר לעושה מניה הא שמיב לו דהמינס הוא כסיגטון אחד דיש כמה מצות דתליין במחלוקת הפוסקים אם המנהג כדין זה או לא כמו פדיון אחר הנפל דנופל כו ספק לקט ספק שכחה וכן בכל דבר שיש ספק במצוה ע"ש על בולגה ור"ט כ' ס"נ מסים ספקא דיומא וכשאז כמה ובנה כיחיד וכרבים והוא מורז עני לנבאו ז"ה הק"ו לשכרו מעוכב על ספק עבירה ומקיים זה גם זה לעומת זה דעל מצוה ודאית בתלבה ברורה לא אצטריך ק"ו זה

רמז תעט הסב מן הפגול ומן הנותר המתענה כוונה כ עזכ"ו . כראה

פשוט דנקטי הני משום שבית פגיריה דהם במידי דאכילה דומיא דהא דמפסל במידי דאכילה ויומא חיים דכן הכין הזיר דכ"ו ע"א דדומיא לזה הוא מאי דתליי כנירוח ודי בגרון שזה נוי ספק נפש דכנגדו המנכה את הנזקות דהמענים ז הנביים והנומל חסדים דכתבי כדיך ודוו הרבה רחם דאזור ואריע תקלה בכחוש אים גם זו וסלן הנזקה זמרי כאו סופך דמים מהאי טעמא ונמצא דשקולים הם זה כנגד זה .

והלא דברים ק"ו אם מי ש"א כתכון לזכות וכח מצוה עליו כאו זכה דמאמרי זה ראיה ברורה למה שאמרו חז"ל דהזכה מעלה על מה שחשב לעשות דנים לא מצאייה זה כזכה שא אפי' אם לא עשאה כתקנה כיוכן לו שכר על שמחשבת של המצוה שכר כפני עצמה דלא ה מאי קאמר כ ו וכה הרי שכר זכה וברור .

א"ר אבא מה רזות לשמוח במצוה זו יותר מכל מצוה . כראה כדלעיל רמז תת"ו אין לו יוא שלמים שזן מן זמחה מנין לרבות את השלמים וע"ש וכן מזוני כיום דשמים דים פרק מקום שנהגו דהים עושים יו"ט ביום שמקריב קרבנו ועיין סוף רמז תקט"ו כאחד וכנוי שעשו יו"ט ועיין בסה"ק כשמת כ"ח יו"ד סי' ס"ב ועיין ז"ר דכ"ו ע"כ כשעבר נשבים דהוא להיות שמחה ולכך אין נשכים לנוי וע"ש .

ולא אוכיא ד' וא' קשה דהיכן מלינו שלא יסים בפני ויהיה ד' וה' ועמ"ש הו"ר דכ"ו סוף ע"א :

סדר צו

האתן בכורי פסוני זה כנון הבכור פרי בטנו חטאת נפשי זה כתו . ראה כמה היה בלינם עריום וכו' יש להבין כוק דודתי לא עשה וכן דרכם תשר פיהם דבר שוא ומינם ימין שקר אך מה שנה כדעתו לזכר כיב כוק ויתב דבכבודתו חשיב על מלך מורב ועל יפתח ורבה לו לא כפי אם היה דאני עושה כמו כנו הבכור דמלך מואב וכמו יפתח לבתו וגם אני יכול להיות כמו הם והתכוון לחזכיר למלך מואב וליפתח ולעבית נקלה ומלאת ושריקי עניכו של אברהם ושטיפש לא ידע כ . מה לחכן ו הכר רגדול המטוה ועושה מילה"ר מתנכר וכמו שהשטן רדף לעכבו לאברהם וילחק ככמה תחבולו' וכנה"ח מלך מואב היה ושו. אברהם בן יחיד

לצאת ידקתי ומה דמות תעריכו לו ובירושלמי

לעצים אלקה כביר כזה"ל ביחם כל הנגים כשרים למערכה חוץ משל זית וירמוז פקרא דמזמור קכ"ח בניך כשתלי זיתי סביב לשלחנך הנה כי כן יבורך גבר ירא ה' מי הוא ירא ה' דכתיב ביה ולתן לו מורא ויראני ומפני שמי ניחת הוא דוכה אהרן דפשיל במי דכמשלו נוית ניכול אהרן ואריכא עבה גבורלת כ"ג .

א"ר אמי מפני מה מתחילין לתינוקות בתורת כהנים יתחילו מבראשית אמר הקב"ה הואיל והתינוקות טהורים והקרבנות טהורים יבואו טהורים ויתעסקו בטהרות . נלע"ד דהנ"ב דבשת לא נהגו יש בזה מקום בכבוליתו שאז זמין נכנס לבית הספר כפרשה שאל להיות נחשבים ומתחיל מפסם יבא הריב דזי גאה ולאחר שיבוא ולא כל התינוקות בשוין הנכנסים מ"מ מגיע לזה להורות נהדז דכומגוזי ניתח דחבר"ן תוחי כמכנסים בשביל מי דים אוליזה ריקה בבניו או בבשרו ויהיה נקי וכו' וכו' בהזמנה דא"ב פי תושבו על מורת דעי כשם כי דבר ה' וגם וכקיותו נקי וכר תוכה לדוחו בן מתולא בתורה ובירחא ה :

וערבה לה' מנחת יהודה בימי עולם וכשנים קדמוניות שלא היה עז בעולם וגו' הפ"א דרכ"נ ע"ב דבן לעצר דיבור מגגנה גם מן הדין יעו"ש ועיין רמז הקב"ד וכרזה דלפני הטעם שכתב הרמב"ם ותמצאותי בוינ' לב ויום ח"א סי' כ"ד ונ"ה בטעם דקרבנות בשביל הרגל שהיו עע"ז כיע"ש א"כ אפוי אמר וערבה לה' מנחה יהודה לבזוי בשים קדמוניות דהבו שביל מכבודות כתנו ומתלביהן ולדה הכזוחיותן ה עצם בשביל הרגל כ יקיה נבזוי דהוא יש כ ים יחליף ותתבטל כל עז שבעולם יחו לא בשביל הרגל נעב לא לעבות דורון דים ניחוח לה' :

רמז פת שכל מי שמתגאה אינו מירין אא כחם . שכא תונה א' לור התבול

כ' סדום ג' פרעה ד' סיסרא ה' סנחריב ו' כלן ז' מלכות רביעה וכנ"ן היה תג' פנים א' על עצמו מניטלות אתו; נורא יקורא כ' בזוו נהול שאמר מי יגל מורי ג' דחביו כשרף כרמנות גם כ"א ואוכה עוד כב' דהוא שרף הכיהמ"ק וכמנזים כלם ועקיד הקב"ה להפרע ממנו על זה גמי וכהו לכספו נאנחו כהם עמיד לבוקה להוריע דיא כמי ונכוריתו של נ' שידו וזה לו הדת דבחם עתיד נבוקא והוא כענין כוחל מעריבי לזכרון הלא היא מכחו של כן יוא הכי מחתו יק ולכך סיים זמת' ככי טוב חומה אם סביב לה כ כרז ישר שהו נכוים ושפלים בעוה"ו וח"ג דרז יוחנלים שבלים יזכו להתגאות כלם ונוה"ע דהם ש"א בהתיוממות יתהפך לחם לחם אוכלה אם כחם שטן כינים שלום על ישראל ועיין ס' שמיני רמז תקכ"ה .

מה כתיב למעלה מן הענין והוא לבו יתנא ויחם ענין בשה"ק ברכה מנ"ח נ"ב בריש ב' לשה"ג מ"ש בחמנות ה' עני .

רמז תפא דכריס שבע״פ אי אתה רשאי לאומרם בכתב. ומזה נסתי
בעינינו אומר יצ״א עוד גרולה לשהוא ש״ס ושל סופרים שיורשים הת״ת דרושים הרבה כרוב גיסואין וכרוב השאלות ואפי׳ כבריס למי שנכנס בי״ד ואפי׳ רבני הארץ ההם וזקנים דרושיו הכות תג כתג ומתריבין כרים כמו כ׳ שבית יחיבו פופולא אריכתא והכל בע״פ כותי רחות בכתב כל ופני הדרש כמו ברכת כהנים כלפי הנס מוכר הקהלה שהוא כלפי הקדש וזה לא ימנה בשם מקום תסרי ארץ מגדלת גבורים ולא דור הולך ומתמעט ורבו הטרדות ומעיקר השכחה וכ״יך לראות לכתב כד״ח פרי לעלות על זכרונו מה שהוא דורש והיינו כדמסיים המאמר יהוו תגיוני בספרא דאגדתא דעת לעשות לה׳ משום שכחה.

רמז תפ.. ...גיים את ומורת הראשונים. עיין מע״ר פ״ב מהל׳ תו״מ ה״א

אביי מסדר סדר המערכה עיין בספר בתי כנסיות בברייתא זו בארוכה ועיין בס׳ ש״ן בנוסח האמירה בזמירות דכל יום.

רמז גפת אמר מר אחרים פחותין מהן דתנא דבי ר״ש בגדים שבישל בהם קדרה לרבו יש ומזוג כוס לרבו עיין למרן מלכא מרנא בס׳ עץ החיים ס׳ ויגש ע״ב עוד ז׳ דחרות דפי׳ רש״י הקים לראשונות דהך מה דהכא וכבר כטותי דרי בקיצע׳ ובחרת החיים שם ס׳ ויגש ליסע בכמה דרכים ר״י יעי בס׳ מגנה לגן בזו״ס כאות יעקב ד״ה אחרים יע״ש.

רמז תפר מנין שבהמכבה המערכה עובר בל״ת ת״ל לא תכבה עיין רמז תפ״ב לר׳ יוסי קיום השם מנ״ל בפק״ב מזה על השוכח תיקוד זו לא תכבה יעמ״ש ה״ב מעשה״ר פ״ב מהל׳ תמידין ומוספין ה״ה והלכה ו׳:

רמז תפה אי מלא תאפה חמץ למקום עניה ילאו בע את איפסולי לא מופסל עיין להרב חנא בס׳ מש״נ פ״ח מה׳ ק״פ ה״ה גם שהן׳ ועיין להרב מנחה טהורה דע״ו ע״ב

עורב לבית עולמים לדורבם שינהיג הדבר לדורות עיין לעיל רמז תס״ג מ״ש שם ועיין ז״ר דכ״ו רע״ג ועיין רמז תי״ז וזי שם דף כ״ו ע״ר וברמז תקע״ז ס׳ אחרי ע״פ וכן יעשה ורמז תקעיו בשעיר המשתלח ורמז תקעז נחקת צוים ורמז תקפ״א.

רמז פתו זה ישפיל וזה ירים כד דרשי בתרי׳ קהנים ס׳ ע״ה לגבים אחיו מאה כי זה מאה הזים זה יתנו ישם כמומור ב״נ זותא זה שי ואטסו זבו וא מ׳ שנה לא חסרת דבר.

אהרן אין מושחין ב׳ כהנים גדולים באחד הזה הב״ו ע״ב הכין נגעים א״ע מטית אבלום אבלות ואינו כן שא על האגוו בל׳ הרמב״ם

מלמד שעשירית האיפה מעכבת בגדולת אהרן ובניו. ויתכן לומר דבזין שאתרו לבנו והכהן

הגדול מאחיו גדלהו משל אחיו כדי שלא יעכב לכן מקריב עשירית האיפה בקרבן דלא דלות הדפנין כעשיר כאביון אחר והוא לבו מוגבה עליו ולכך כא במורה בשכבו זה קרבן אהרן ובניו דוהיא לכנר עיניו זה תמיד שלא יתגאה וכדרשת ר׳ יהושע בשם ר׳ לוי אחד זה.

א״ר חסדא כ״ג המקריב לעצמו צריך ב׳ עשרונות דה אמר ג׳ ולא פליגי עיין למרן כ״מ בפ״ה מהל׳ כלי המקדש ה״ו שדבריו תמוהים בתשר הש״נו בס׳ ברכת הזבח ועיין בס׳ חזון דכ״ט מלאך מלין כעד מרן כ״מ ועיין להגאון המפורסם הרמ״ו בס׳ חק״ל א״ח ס׳ קטו ולגאון ירוש׳ בס׳ מנחה טהורה דכ״ח ע״כ:

רמז תפו הרי עלי מרחשת יביא מונח עד סיכה אחרו ועיר רמז תל״ב ע״פ
וכל בעשה במרחשת עיין להרב ט״ב דקת״ט ע״ב ולהרב חק נתן מ״ש בסוף פ״ח דמנחות ע״ד דהתיס׳ ר״ה משתקז לאו ועיין בס׳ מנחה טהורה דפ״ד ע״א ודוק:

רמז פתח מכניו יעשה אותה נלמד שהכן קודם לכל אדם שכבולם יכול
העפ״י שאין ממלא מקום אביו. דויקו לומר לכל אדם שבעים דאפילו ומלא יותר מופלג בחכמה ובחסידות כיון דממלא מקום זכותיו הבן קודם ועמ״ש בשה״ק ספרי חיים ס׳ שופטים פסקא קס״ב ויש יקשה בעינך דהכא ממעט כן משוח מלחמה מירשת אביו ואילו בספרי ס׳ שופטים מרבה לשאר שררות הכא קם תחת אביו הוא המיעוט היא הכא משיח לכהן משוח זהכי מיעוטא מינה ובית הואל בו ברומה לו דבר הלמד מענייניו אבל בנשיאות ושררה מלא מקום לרבות שאר שררות ודוק:

מפני מה תקנו תפלה בלחש שלא לבייש עוברי עבירה ועל תקנה זו גם ה׳ העביר השתהר לעשות עוד בדרך נח עומרים בפיפים ומשתחוים רוחים בריח א שמיג חד לחברים וקיים כו יקוים ועיין לות הזו ברכה פי״ו ועיין בית אבות פ״ה מ״ו.

כגון דתינן לויים בבגיד חי״ת יף לבגל עוסק הקב״ה בעסם דרקה עיין למתי״ז בח״א בקידושין דב״ח ודוק.

רמז תפט ומה אם יחיקני מחטאת ישראל וכו׳ ומה אם יחיקני ממנחת ישרא עיין להרב חק נתן דר״ן ע״ב ע״ד התוס׳ שם:

רמז תץ כמים ואת ביין כמים ולא מזוג. בברייתא זו הובא לעיל רמז קב״ו וכברייתא דבישל במקרת כלי טעון מריקה ושטיפה עמ״ש הרב חק נת דכ״ח ע״ב ובמ״ש הרב פנים מאירות ח״א סי׳ פ״ג ודוק:

רמז תצא חייתי לי בר עזרא ואימא לך לא פורש מאי דעתיה להביא יו״ה כדי לומר הא יוכא ובכריתה דפריך בירות קח משעיר והוקח ביו״ה ועיין בקונ׳ חיים שנים דז״ן ע״ב ולעומת זה אזכה בירוש פ״ז דיומא סי״ח ומה״ר ס׳ בראשית פ״ב וס׳ תמר שנ״א ואתא אמרת

אמרת לי כלחישה וע״ש בתוס׳ ובלבושי אה״ז פירש״י לפרסם הדבר וכן הכ״פ דקמ״ב ע״א · וכמותרת רב חסדא שניתק לרעיה ושחטו לשם עולה דכשר משום דכתיב אשם הוא בהוויתו יהא הכי איתא בנזיר פ״ר והובא נמי לעיל ס׳ ויקרא ע״פ אשם הוא אשום אשם ברמז תע״ט:

רמז תצב לך ולבניך אפי׳ לקדש כו׳ אלא האשה עיין בס׳ כהן קדשים מה שהק׳ בזבחים דצ״ג ע״א על פי׳ רש״י מיניה וביה ועיין להרב מנחה טהורה דכ״ג ע״ד וברמ״ז בסו״ס מטה אפרים ד״ט ע״א ודוק:

רמז תצג וכשהיו מקריבין זבח השלמים היה הקב״ה נושא להם פנים שנא׳ ישא ה׳ פניו אליך עיין ז״ר דו״ך ע״א מ״ש יע״ש ולפי״ז את״ש הדרשה יברכך ה׳ מממונו דיש לך להקריב וישמרך מן החטא שלא תצטרך לחטאת ואשם והדרכה יאר ה׳ פניו אליך דהיינו מחשבין אור השכל ויחנך דכל מי שיש בו חן בידוע שהוא יר״ש או ישא ה׳ פניו אליך משוא פנים יען וישם לך שלום זבח השלמים ולא דלי דלית עבירות האשה כיון שיש לך ממנו:

רמז תצד ותצה וכי יגין אפשר משאו אפשר א״ל אעפ״י כן ראיה גדולה היא חזר רע״ק עמ״ש הרב הגדול מהר״ף ז״ל בס׳ פר״ד דף ע״ג בתחלי׳ השגחות ועוד נו בדר״ל ע״ד כדעת רע״ק יעוי׳ במ״כ ס׳ שמיני פ״י פסקא ה׳ וס׳ תזריע סו״פ א׳ ועיין למהרש״א ביבמות דס״א ע״ב ובמ״ש הרב תקנת אברהם במ״כ במע׳ א׳ אות כ״ח ועמ״ש הרב פחד יצחק ח״א דנ״ו ע״א ד״ה אפשר:

שלא תני לוג שמן לתודה ורביעית שמן לנזיר וי״א יום שני נדה לנדה הלכה למשה מסיני עיין קריאנה מ״ש הרב זרע אברהם שטה בסוה״ס בקונט׳ שני בקרא ה״א וה״ב וה״ג ד״פ ע״א וכ׳ שהביאו בזו את״ז ומה דוכר עליהן.

רמז תצו להרחיק כל אדם מן העזרה הכא נקטו כלובריש כריתות אותו שיו ליסנא דכל לו ויחבן נומי דהכא דתני גבי שלמים אשמועינן דלא תימא דהכא דאיירי בחלק הכהנים נמי כדתני תודה ורקיקי נזיר היו לכהנים ורווים שם ולא היה צריך נו׳ עד חצות כיון דהם ורווים לז״א להרחיק כל אדם אפילו כהנים.

ביום הקריבו את זבחו יאכל מלמד שנאכל ממנו כיום ראשון קשה קשה כיון דמאי דקי״ל חכיכת מנום כשעתא ומפקנא זית ליהו מקראי עיין רמז דצ״ח ה״כ למאי אצטריך ה״כ קרא דיא ביום הקריבו את זבחו יאכל ואפשר דהוא ס״ד דמעני טעי הבשר שילין כדרך שעושין הליצנים ולפי״ז יפקח דה״ז דמי שם ח״ל או לבני חזיב מידי דאכילה לצורך המועד דמבין לשם מלם צריך שתקף יום ראשון שג׳ ... שיאכל ... ה״ל כמקריב שלמים וכבר אמרו כשר מקריב בכורו׳ וזה לא מיגנה גמורה כ״ר סברז נכונה כענין שכתב החו״י סי׳ רל״פ בשולח לחברו יין לד׳ כוסות

דלא ישנה וה״ר הבאה״ט א״ח סוס״י תצ״ב ובשו׳ רב״ס משה״ח דאם שלחו לו דבר מאכל שיאכל בשבת לא יניחנו לאוכלו בחול זו מיקרי קודם השבת הכא נמי דוכוותה מיום א׳ נב׳ דיומא קמא עיקר כדכתב כבאה״ט שם סי׳ תצ״ב אות עז:

רמז תצז א״ר יעזר כוף אזנך לשמוע. נראה דשמון ברמז מ״ש בס׳ מאורי אור ביאור נתיב מע׳ א׳ אות כ״ה דזון כתי מלכות וכמע׳ ש׳ אות מ״ה בסוד שלמה דהוא במלכות יע״ש א״כ שפיר נקט כי הוי ניסנא כוה:

דבר אחר ישתו מהם קמ״ל עמ״ש בס׳ בית א״ז ס׳ תא דרכ״ג ע״ד.

רמז תצח מי האכול יאכל ש״מ תרתי. עמ״ש הרב החסיד בס׳ מנחה טהורה דל״ב ע״א ובמ״ז ח״ב חן כז ד״ג ע״א ועיין להרב לשון ערומים ד״ד ע״ד:

רמז תצט ומה ת״ל לא יאכל אם אינו ענין גופו עיין ל״ה בהוריתו בס׳ הנודע למ״ו ה׳ ... ע״ב ... עזים ולבונה עמ״ש הרב ... ד״כ ע״א

רמז תק ומכאן אתה דן לבדן ומת בוטם וכזה יתכן לפרש במאמר הפסוקים דמ״ט נבא עם הדין ונכוניה דין כי תימא כיון דהא כא ע״ה עבולה נבא נידי הבוקה בוטם ונותנין לה דין הדין בספקו כורחו ... את מ״ח דיודעת לשמור זה ... ותורים שלא נבא נידו מהם וו:

רמז תקא ונעתתו עליו פתח כלי נקבה ופיים כלשון נקבה ולשון זכר כאמלע כטומאת הניק הבזוב מדבר ... שגיע לי הדברים כנו ... רמו ... רב׳ אין ממלאין ואין מתמלאין ואל מניהו ... כין כ׳ כקבות וכבלב היא ... טומאה והיא טומאה היוצאת מגופו ...

רמז תקב הפות ולא אנוס וכן דרים לקמן רמו שאחו ... ולא אנוסה ולקמן רמו תקפ״א ותרי״ח ... הני מיעוטי ... דאם נשנו ... לא הבר והזר דו״ך ע״ב כתב ... שאוס פטור יע״ש וגם לזה ... מגבשה רב פריאתא ... ר״ל ... מצה ... כמויד ואונס ... היינו כ״ם

רמז תקג אין לי אלא שהיה מוזהר עמ״ש הגאון מוה חק״ל א״ח סי׳ עז

רמז תקד כל חלב שור ובשב ועז נ״מ לחייב על כל א׳ וא׳ דברי ר׳ ישמעאל וחכ״א אינו חייב אלא אחד. עמ״ש הרב דברי ... דח״ל ע״ד והרב מגלת ספר חלק לאוין דקכ״ג ע״ג ועמ״ש הרב חן דף יק״ן ע״א וכמ״ש הרב ... נזלאי ד״ו ע״ז וכ׳.

א"ל דבי מעשה היה כו שמכרתי לגוי ד' כורים של תמרים · נראה דמה שסיפר לו כענין שהה א ענין זה הוא דאמר לו שיהו חור ופירש במקום אחר חוקת עולם לזה סיפר לו דוגמא לזה בגזל הגוי ופירש במקום אחר כי עזק עסק של דהו"ר דף ז"ך רע"ב לא הבין כן יע"ש ואעיקרא איכינו שוה לי זה עם נוסח הפא"ר פט"ו וע"ש בזר"ן אות כ"ט וכ"ע והנה צריך לדעת אמאי לא דרש כנוסח שהובא לעיל בחקת עולם לדורותיכם בכל מושבותיכם ברמז תס"ג ופת"ה ותל"א ותק"ט ועיין זר"ן פא"ר פט"ו אות כ"ה ועיין זר דו"ך סוף ע"כ ·

ונקרע הכר ונספך אמרתי ברוך המקום שאין לפניו משוא פנים ל"א ונשבר הכר דדרך העולם במקרא כך שא כדי שיהא לו למופת ויגרים כעשה כמו קרע ב"ר כבר ומזה הבחין דלא על חינם שיהא כן מבלי שום פגיעה מיד אחר יאמר כנוסח ברוך המקום וכל' הוא כפא"ר פ"ט ופט"ו על שהיה חסרון והפסד דכ"ל המקום כ"א ימלא חסרוכינו ויש כוכה כזה כמ"ש בקונ' עטרת החיים סי' כ"א יע"ש והיה דאוי שימלא ה' חסרוני דנקרע הכר אך כזה קיה התשלום דנתכפר לי עון גזל הגוי ואיני מצפה שישיב לי ההפסד דדיוו שנתכפר לי ועיין מה שרשמתי בספרי חיים סדר הברכה פסקא דש"ס וז"ר דו"ך סע"כ ועיין בירוש' פ"כ דכ"מ מעשיות נוראות דזה שפגע בשיהו היה לו ללמוד מהם שלא למהוד לגוי חסד כיון שהיה יודע מקרא כטוב ושמא היה קודם זה הזמן ·

רמז תקה נ' בריתות האמורים בדם למה לעיל רמז ת"ק אמ"ר אבהו ג' בריתות כאמרו כשלמים למה ולא הושוו בטעמיהם ועיין ח"ן דוק"ן ע"א ושמחת יא דה ד"ו ע"ד ·

רמז תקו תנן התם הקפה את הדם ואכלו או שהמחה את החלב ונמעו תניא בני גבי חמן · עמ"ש הרב עדות כהוסף קאמון בשיטתו המפוארה על כ"מ יע"ש ·

רמז תקז בני ישראל מניפין ואין הגוים מניפין · כל הברייתא הלזו הובא לעיל ס' ויקרא רמז תל"ד וע"ש לקב"א ולהו"ר דכ"א ע"כ ·

רמז תקח ואין בנות ישראל מניפות עיין להב"א רמז ת"ד גבי סמיכה ולה"ר שם דכ"א ע"כ · ובברייתא אוצא עופות ומנחות שאינן זבחים עי"ל רמז שכ"ו ושע"ד מה שביינתי שם .

רמז תקט רש"א כל כהן שאינו מודה בעבוד' עי"ל רמז תמ"ע מ"ש שם בס"ד והמאמר מכין שאין אהרן ובניו זכאים של לאחר הקטרת ובפ"א כבני עלי. הנה בשמוש א' רמז פ"ו

בני גם ככם ויסגור דלתים ולא תאירו מזבחי חינם כ' דברים מגמשים את הגוף ואין נמנעין לעשות ואין נוטלין עליהן שכר אדם אומר לחברו הדלק לי את הנר הזה והגף את הדלת אחריך וזה יהיה כונת המאמר בהעלותך את הנרות

הס"ל ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר והוא דבא ללמדנו דבהדלקת הנרות שר"א דאין בה שכר מניה דכך הוא בבין אדם לחברו ושבא משמשים את הגוף ליכא כי לא לאורה הוא צריך ושהידום הוא דה' חפץ למען צדקו כדרשת רחב"ע רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך ודוגמא לזה הם השיעו"ס שומרי משמרת משכן ה' דבביכול ה' שומרך ואם ה' לא ישמור עיר שוא שקד שומר ואפי"ה נותן שכר והוא מן הקלה של הקלא דכ"ו שיש לו הנאה מהנר ומסגירת הדלת ועכ"ז אין רק לקבל שכר ומזה תבין עד היכן הגיע גודל חסדיו ית' ·

יבול אם יזכו יחזרו להם ת"ל ואתן אותם מתנה לעולם . נראה דהס"ד הוא דוקיה כמו הבתרים רוכה משה אחיו ובשלן ועתיד להחזירה לנו שמחה שמעולם על ראשה כן במתנות כהונה לזה בא להודיענו דהוא לחק עולם יען היו נתונים להם מתחילה ולא טעמו ישראל כלל מהם אך הבתרים שמחה שמעולם שהיה מעיקרא על ישראל חוזרת למי שהיו מעיקרא · א"כ עמ"ש הרב נחלת בנימן ז"ל מכוח קל"א דישראל זכינו במתנת הארץ מדין מתנות כהונה ועיין בס' ברך א"א ס' ואתחנן דרוש ג' דפק"ד ע"כ וכיון דעתיד להחזירה לנו א"י מדין מת"כ הוה ס"ד דגם כ"ד מתנות יהיה נ"כ בכלל לזה בא לומר אותם לחק עולם אותם דווקא של המתנות כהונה לכהנים לאפוקי דא' לבד יהיה לישראל כמו שהיה והוא כדאמרן באופן הא' דכבר זכו בה ישראל מקודם לא כן במת"כ ויש סברות אם לעת"ל יהיה לכהנים ולווים חלק בארץ עיין בקונט' ספרי חיים ס' קרח פסקא קי"ט וס' שופטים פסקא קס"ד .

בדי אהרן בעצמו ובניו בעצמן כל' זה אמרו גבי הבות העולם כדי כל א' כפ"ע והתם כפקא מדהוכירם התורה למפרע והבא הוא משמעות אחרת מדל"א זאת מנחת אהרן ובניו של · זאת מנחת אהרן ומנחת בניו מגיחה בפני עצמה וע' להב"א רמז תקט"ו בזה :

שהאישים מסייעות וכו' דאף היום סייע לפי פי' הב"א זה סיוע למנהג העולם דלוקחים סימן לרוב העולם דאם הדליקו אשישות לרפואת חולה או לשמחת חתן וכלה לוקחים לסי' טבא וכן אם היום מאיר דסכות כענן לך מעבור תפלה ואני הבנתי דהאישים מסייעת היינו כאומרם ז"ל דאש של מעלה מסייעתן והיום היינו דהוא הויה ביושר ישמחו השמים ותגל הארץ ועיין ז"ר דו"ך ע"ב שדרך כדרך זה ·

מזאת בב' מדכון ישראל ג' קראי כתיב ופי' הרב חיים אבריא ז"ל דהאחר בא שלא יעלו בחוקם הב' שלא יסייע בבית הנרות ויתבע בפה ג' הלמועים מושבין את ידיהם וא"ד בס' ב"א יע"ש ובהדרגה ג' לא יש נקיחה כיון דמושך ידו מליקת מה ברכון נשאר והי"ל לסדר הג' א' במזוקה ב' מסייע בבית הנרות ג' חוקה שלו בפיהם ועיין למהר"ם אוודה בס' מדרש שמואל בפיה"מ ד' מידות בנותני דקדק מנייהו לא יתן ולא יתנו וכן בהולכי לביה"מ ע"ש מה שפי' וזה לא שייך לאומרו הכא ודוק והו"ר דו"ך ע"ג הביא מהב"א ההדרגה

במדרגה הראשונה לכל והשמיט השמים .

רמז תקי אשר צוה ה' את משה בה"ס ביום צוותו את בני להקריב את קרבניהם . בקרא גופיה יש לפרש עם מאמר דריש רמז תנ"ג דאמר בלעם לאוה"ע מי שקיבל את התורה שכתובים בה הקרבנות וגו' וז"ש מסיבת אשר צוה ה' את משה בה"ס כל התורה הוא ביום צוותו להקריב את קרבניהם דמש"ך תור"ה להקריב את קרבניהם .

ביום צוותו למרנו לכל הקרבנות דבלן אינן כשרין שלא ביום ועיין בשה"ק לב חיים ח"א סי' י"ב לענין קריאת פרשת הקרבנות קודם שהאיר היום אם עלתה לו .

רמז תקיא מנין לדברות ה"ס וכו' מנין לדברות אהל מועד י"ל המאמר הלזה אינו מיושב על אופנו דבקש ללמוד לתלתא ושוב בהקש פתח במדבר נסים בה"ס ואפ' דהכונה כיון דעשאן חד ובבר נתר להו והיו לאחדים ועיין ב"א משם הרהב"ד וז"ר דז"ך ריש ע"ר פש גבן להבין מאי בולי האי הרי ק"ו אם בשמים דנהורא עמיה שרי היה מבדיל בין יום ובין לילה ללמדו ביום מקרא ובלילה משנה ק"ו למטה באהל מועד ובמדבר סיני ואפשר דרבה ללמוד מקראי דמפורשים ולא אם קבלה נקבל .

רמז תקיב ר' יאודה ברבי תשובה עושה מחצה ותפלה עושה הכל ורי"בל תשובה עושה הכל ותפלה עושה מחצה עיין אות אמת ולא הבנתי הנהתו עמ"ש הרב זרע ברך ח"ב ס' נצבים והרב יקהל שלמה ס' עקב והרב בנין אריאל ס' וארא והרב יעוות דבש ח"ב לש"ט ע"א פירש תשו' עושה מחצה מחוקיה שהוסיפו לו ט"ו שנה דהו"ל מ' וימי שנותינו ע' שנה יע"ש והמא' שלפנינו יליף דתפלה עושה כולה מחזקיה גופיה דהו"ל י"ד שנה והוסיפו לו ט"ו ובנובא' א' תרתי דסתרי האדרה מניה וביה ואיך יכונו יחדיו על שפתיך .

רמז תקיג כך הבגדים מכפרין . מאמר זה אינינו שוה עם מאמר דזבחים דפ"ח ע"ב דהכא הוסיפו בכתונת על זורעי ולובשי כלאים ובאבנט על העקמנים וגנבים ובלין על המגדפים והביא מהתגחומא ונפקא מינה דהש"ך בסדר עבודת יוה"כ דמכוין בח' בגדים על מה הן מכפרין צריך שיכוין ג"כ בתוספת זה שהוסיפו וירשום במחזור שלו כדאתמר הכא כמאמרינו ועת שערי רצון שתקובל תפלתינו . לכל הכונות שראויות לכוין לכפר בעדינו .

ס"ר ואת אומר ש פתח או"מ שלא מועט מחזיק את המרובה לא במקום א' ולא בשתי מקומות מצינו זה עיין מד"ר ס' בראשית פ"ה וס' וארא פי"א וס' נו פ' וס' חקת פי"ט וילקוט רמז תשס"ג בפ' ש פני הסלע .

רמז תקיד חייב אני לפרוע לו לקיחה קום אתה וגדלו בלקיחם . והכענין שאמרו מפני מה זכה אחאב למלכות על שכיבד את התורה דהרי אחר שמלך כתוך ימי מלכותו הוא דחש לכבוד הק"ת אם לא שהקב"ה נותן עתידות ומשלם שכר מוקדם וכענין שאמר מי הקדמני ואשלם וברור כשיום התאמר מה אהרן עתיד להכיל בני בלקיחה אף אתה גדלהו בלקיחה

רמז תקטו והפשט את אהרן את בגדיו וגו' מעשה נסים עשה לו הקב"ה במיתתו יותר מבחייו . תראה מומר קדישין של הזוה"ק ס' חוקת דקפ"ג ע"א (ובבר נסדר קריאה פהמנה ליום פטירת אהרן הכהן קדוש ה' ומגלגלין זכות ע"י זכאי מזרעו של אהרן דידה והתקין ה"ה הגבור החכם המרומם רוח נדבה כמה"ר **יצחק** הכהן נר"ו בכמהר"ר בנימין ז"ל אחריו ואחרי חלקו ואח"ס) .

הוא היה שוחט וכו' משה שוחט ואהרן רואה אותו עיין זל"ח ח"א ס' נשא דקב"ד ע"א הסברא דכהן לא ישחוט והכא איכא למימר דמשה לפי האמת במדרגת לוי גבורה ולפי שעה עד שילמוד אהרן הוא דקאי ואהרן היה מתלמד דיני שחיטה כראוי כדי להיות עומד ע"ג של השוחט זר דלא יבא לידי מכשול כיון דמומחה הוא אהרן נלב עליו והז"ר דב"ח ע"א כתב אע"ג דזר שוחט אשכחן ב"ה שהוצרך לשחוט בעצמו ומ"ש היה משה שוחט ר"ל כשהיה רוצה זת"ר ועי"ל רמז תקנ"ט בפסוק ונוה הכהן ושחט דלויסי ב' אף שחיטה בכהן יע"ש ועיין זר דנ"ל ע"נ ועיין רמז תקס"ו ונוה הכהן וחילנו ועוד שם ע"ר .

דחקו ישראל איש ואשה והביאו שלא לטובתם תהא כפרה זו שלא יהנדב גזל למקדש עיין ב"א דתפס כ"א אך הפי' כמו הק"א ורש"י בס' תצוה כתב שמא הביאו דבר גזל ועיין ז"ר דב"ח ע"א עכ"פ צריך למינקט לחומרא מפי' הא' ויתן דעתו השליח אפי' של הכולל שלא ליקח בעל פרחו של הנותן וכ"ש ש"ח לעצמו דגזל בידו ולכך תראה דבמה ובמה שלוחים מאספים ממון רב ולבסוף התעיף עיניך בו ואינינו דאין בידם הצלחה רח"ל ובל שאתה מרבה קדושה דהוא לבנות ביהכנ או בית המדרש אתה מרבה איסורא באיסור מוסיף דאני ה' שונא גזל בעולה ובס' לב דוד יש מוסר השכל בזה לענין ת"ח שלא יכביד על הבעה"ב דנותן לו משום כיסופא בלא ברצונו והוא גזל בידו

רמז תקטז אין לך כל דבר ודבר שאין בו מצוה למקיים . הכא מונה ואזיל ותנא ושייר ובמד"ר מונה עוד ביע"ש וגר' דהטעם בזה דכיון שאמרו דכל מה שיש אברים וגידים באדם כמו כן יש בארץ ומספר האברים וגידים באדם הם כמנין המצות א"כ ראוי דהארץ תוכיח שמחה ובנגה זרועיה תצמיח כל המצות אשר צוה ה' דמתנה ונהו ואף גם זאת דלא ברא את העולם כי אם לקיים התורה והמצות הלא"ה חוזר לתהו ובהו ולכן צריך דקיום המצות יצאו ממנה דזהו דבר המעמיד לעולם ועי"ל ס' תוריע ע"פ וביום הח' ימול ביולא בזה בין ישראל לאוה"ע דבכל דבר אנו עושים מצות .

רמז תקיז מלמד שאין הקב"ה מקפח שכר כל בריה וכן הוא אומר מי גם בכם ויסגור דלתים ולא תאירו מזבחי חינם . עיין מ"ש

מ"ס לעיל רמז תק"ט בס"ד .

רמז תקחי מרים מי הסגירה משה זר אהרן קרוב ככוד גדול וכו' · עיין למהרש"א בח"א זוכחים דק"ב ולהרב ספרי דב"ר פ' בהעלותך דפ"ה ע"ג ולהרב זרע אברהם על הספרי דמ"ל ע"ג ולהרב לויה חן ק"ק דס"כ ע"א ובמ"ש חכם כני הי"ו בס' שמע אברהם סי' כ"ב ובברייתא ג' דמים האמורים בפרשה כפל ט"ס וע' לעיל ריש רמז תק"ו ·

ג' כאהרן ג' בכניו : מזה הוכיח דרבו השברות מי היו כניו א' נו"ה לבד כ' שעור ואתמר ג' כל ד' בניו ועיין ז"ר דכ"ח ע"א .

עד סיחיו המקים · לפי מ"ש לעיל ס' ויקרא נ"ל עד ועד בכלל כמו הל' דרמז תקכ"ב ועיין ז"ר דכ"ח רע"ב .

רמז תקיט כדי שליח לשולחו כראוי המלוה למי שנשלוו . בא לומר דבר פשוט דדרך העולם דלפעמים השליח גדול וכגון הכא דמי לנו גדול ממשה ולא היה ראוי שיהיה שליח לבד שהולך לקטן ממנו אך בשביל כבוד המשלחו דהוא גדול מהשליח מוכיח לילך בשליחותו או להפך דהמשלח קטן והמקבל השליחות צריך לשלוח לו אדם המעלה לזה בא לומר דטובים השנים מב' גדרים היה כראוי השליח או מצד המשלח או הצד המקבל השליחות ובמאמר דברי ב"ו המקום מקבלו · יש לשאול אמאי לא מנו בכלל הדברים שעשה משה מדעתו והסכים הקב"ה עמו הא כמי דהכא ·

ק"ו אם המקיים דברי ב"ו המקום מקבלו היה ראוי שיבא מבני יונדב ן' רכב כאמור בירמיה סי' ל"ה דקבע להם שכר ועל כבוד או"א והכא אבדת רבו ועיין ריש רמז תקכ"ח ·

סדר שמיני

רמז תקך לא שלך היא אלא של אהרן ויהי היינו שמחה מתו נו"א · בא לו' דלא תחשוב דויהי נאמר על צער משה דחשב דהוא שלו וכמאמר ואתה הקרב אליך אחיך לו למשה שא כר לכך נאמר על משה דקיבל גזרתו יתברך בשמחה הלא אהרן אחיך הלוי ומאמר ויהי הוא על נו"א שא דבסוף רמז זה דריש ויהי ל' שמחה בפסוק זה עצמו ובדבר שהיה ראוי שיצטער משה וע"ש ולפי האמת השראת שכינה היה ע' תפלה למשה כמ"ש ברמז תקכ"ב ואדרבא יקר וגדולה למשה בזה :

ומתיירא לו' שמא מיה"ד פוגעת בו והיינו כדאמר סבור הייתי שיתקדש הבית כי או כך כדלקמן רמז תקכ"ה וזה שהגיד בעל המאמר דמשה על עצמו נתיירא דהיכן מלינו דנו"א ימסרו אבלותם על עצמן אם לא בעבור דאהרן יתעבל בצער משה וכדי שלא יכון אהרן צריך לבניו עמו או לאידך גיסא דיפגע מיה"ד באהרן וכדי שלא יכונו בניו לא שמר משה אבלות ופייס לאהרן לשמור שלא יכונו בניו דימות אהרן וכו"ר דכ"ח ע"כ פי' לגבי פחד משה על עצמו דכני הם מהדין דכל המתאבלים עליו מתאבלין עמו וע"ש וזה יותר נכון ממ"ש אני בעניי דכתו זר נחשב לשמור בניו אבלות בעבור שלא יכון אהרן או לפטור משה מאבלות בשביל שלא יכין אהרן שנס דהוא אקדומי פורענותא שלא כדרך האבלים דהוא אחרי מיתה ודוק · ובמאמר מהו בהנה שברכן עמ"ש לעיל ס' פקודי רמז תקי' ·

רמז תקכא נתיך פיו של שטן שלא יורין היינו בשעיר לעזאל ופו"ר פו' עם הזוה"ק באברים ופדרים בחטאת בהנין מן הסט"א יע"ש ·

פר כ"ד אדם וז"א וכו' ע"ל ס' ויקרא רמז תכ"ח · ובמאמר כיון שראו שנתרצ' המקום לכפר על עונותיהם קרבו כלם בשמחה ועמדו לפניו וכן ברמז תקכ"ג באהרן נראה דהיינו כמ"ש במד"ר ס' תשא פל"ו ומתכפר לו אין שמחה גדולה מזו שהוא יוצא צדיק הוי יפה נוף משוש כל הארץ וע"ש כחי' ובזוכרונות שם (דקכ' ע"כ)

אורתו וכה"ד העבירו מלבכם ותהיו כלם ביראה אחת ובעצה אחת לשרת לפני המקום כשם שהוא יחידי בעולם כך תהיה עבודתכם · נראה דרצו לרמוז בזה אותו יצה"ר ויקומו לצחק זו ג"ע כדאמרו דלא עבדו את העגל אלא כדי להתיר להם עריות ואותה כזוה"ק דיצה"ר של רוח זנונים הוא ראשון המביא לכל העבירות כמ"ש בזוה"ק ס' ויקרא דט"ו ע"כ וול"ח ח"א ס' וארא רכ"ו ע"א וס' נשא דקכ"ח ע"א ובפעור היו אומרות השתחוי ואח"כ היו עושים זנות כמבא דהכל תלוי באותו יצה"ר ואם תעבירו אותו תהיו בטוחים להיות ביראה אחת על כל התורה ואין חשש שתעברו עז כמו שהיה בבעל פעור וק"ל :

רמז תקכב ושמנו אחר דורות מנשה לא ילפינן עיין סוכה דנ"ם ע"א במילואים ועיין תוס' מנחות ד"ח ע"כ ד"ה אבל מורקות ועיין חגיגה ד"ו ועיין מנחות דל"ט ע"ב בתוס' ד"ה בקומצו ודנ"ו ע"א ודנ"ט ע"א ודעז ע"כ ודפ"כ ע"א ועיין בס' פחד יצחק מע' דלת דפ"ח ע"ד ד"ה דורות .

רמז תקכג ואין מיעוט אחר מיעוט שמצות אחריבא בתיבה . עמ"ש הרב מנחה טהורה דו"ג ע"כ וחק נתן שם ובס' ו"מ אות כ"ט ·

ז' עבודות שחיטה וקבלה וכו' אע"ג דזר שוחט אבל אחריני בקטיה ועל"ל רמז תקט"ו

כל כהן שאינו עולה בעבודה כוב אינו עולה עיין בסה"ק לחיים כירוש' בסוטה פ"ז ה"ז מלחמה רבנים בזה .

רמז תקכד ובשנים ק-מיבות בשמת הכל שלא היה שלום בעולם . עיין מ"ש ברמז תק"ע בעזר ש יחיד ומיוחד .

בניו של אהרן לא היו דומין לטיטוס ככנס וכנס ויצא פ-ח טיטוס נכנס לבית קה"ק וגדר בפרוכת ויצא בשלום ובניו של אהרן בכנסו להקריב ויצאו שרופים בשביל ד' דברים מתו היינו להודיע לעולם כי אין לפניו משוא פנים אפי' לחסידי עליון כי כל דרכיו משפט ועניין טיטוס מן הקנה של הקנה

אבלה דטיטוס חירף וגידף ואילו בניו של אהרן עמדו להוסיף אהבה על אהבה כדלעיל ברים הזי רמות בפסוק ויקחו ב' בני אהרן ׃

רמז תקכה על דעתיה דרי"ן דאמר בחייו אירע טומאה באהרן שמש אלעזר אירע טומאה באלעזר שמש איתמר שבעה כשמעון ן' קמחת הותו שיש ראתה אמן ב' בניה כהנים גדולים ובזמן האבות דעבודה בבכורות וניתן הכהונה משם לאברהם הרי אם אירע טומאה באברהם היה מעותד להיות יצחק כמו כ"ג בחייו כמו בני אהרן ונפק"מ דהיה מוכרח להכין את עצמו להיות ראוי לכהונה גדולה וכן יצחק עם יעקב ולכך השתדל יעקב לקנות הבכורה מכרה כיום אף שיצחק יעמד חי שלא יהא רשע עומד ומקריב דכשיארע אונס ביצחק יבא יעקב תחתיו יכין רשע וצדיק ילבש בגדי כהונה (ועיין בספר הנחמד פני יוסף לה"ב החר"ף ז"ל דרי"ו ע"ג) ׃

רמז תקכו מכאן אמרו אין הכהנים מטמאין למתים ׃ הקושיא המבוארת דכהן הדיוט מטמא לקרוביו כבר תי' דהיכא דנמצא ישראל לא יטמא ודחי תי' זה דיטמא בע"כ ותי' דהותו יום המשיחה היה לכלם דין כ"ג ועוד תי' דהיו עסוקין בעבודה ולא היו יכולין להטמא עיין ק"א וז"ר דכ"ח ע"ד ׃

ר"א לאיש סרחת ול"א לאשה סרחת ואתן לו מורא שקיבל עליו כל ד"ת באימה ברתת ובזיע ׃ הכונה שלא תאמר בזה שלא היה אומר לא לאיש ולא לאשה סרחת דח"ו היו קלות בעיניו המצות ולא היה מרגיש לנ"א דהסיבה שהיה רודף שלום ובאופן אחר היה מונעם מעבירה ולא בדרך משה שהיה מוכיחן ולפי האמת קיבל כל ד"ת באימה ברתת ובזיע כדכתיב ואתן לו מורא וייראני ומפני שמי נחת הוא ובכל בירא מורא וייראני דלא יראת העונש את יראת הרוממות יראה מחמת אהבה ועיין בס' הקדוש ר"ח שער היראה . ובמא' מה אהרן משים שלום אף עוזיאל יש לפרש דאהרן חסד והוא מידת שלום אך לוי גבורה היכי דמי לרדוף שלום זהו החידוש .

בגדולה מן הגדול בקללה מתחילין מן הקטן עיין יפ"ת ונזה"ק בב"ר פ"ח אם הוא על הקטנות או על ההתחלה ועיין ספרי ס' נשא פי"ח ׃

רמז תקכז ריח רע ועטרן את שנתנו לדיק ההוא בין דברים החביבים ׃ ע"ל ס' נח וס' וישב וס' שמות ובלשון ביוצא בו תמצא במכילתא ס' בא פי"ג דוגמא לזה ׃

רמז תקכח קילורית לעינים מצות ה' ברה מאירת עינים יראת ה' כך צריך להיות ור"ל דהכל תלוי בעינים דאין יצה"ר שולט אלא במה שעיניו רואות ורב לא היה מסתכל חוץ לד' אמות כי היר"ש תלוי בזה והפך ס"מ דנקרא כך על שמסמא את העינים ש"א ומוטא הנה הבא מאירת עינים ׃

רמז תקכט ר"י בי אומר יכול אף הגמ' ת"ל ולהורות במאן אזלא הא דתניא . עמ"ש בקונט' עיני כ"ז בב"כ דף קמ"ס ע"ב והתם פלוגתא והכא בי הכי . כל היכא דיתיב רב לא שני ליה בלא הוראה ׃ ומזה דן הכני למא"י דאתרא ההולך לכפר הסמוך לעיר או שנתאכסן רחוק מבית תלמוד שלו לא ילך אם לא יוליך עמו איזה ס' הנצרכים להוראה מאיסור והתר דמצויה דשו"ש הלכו בי ע' אגרת מהעיר או שביבותיה או מאותו מקום ומה ישיב דאין חכם בלא ס' ונכנס ח"ו בשוג מורה הלכה בפ"ר אם סומך על דעתו במה שזוכר כידוע להפוסקים ז"ל

רמז תקל שייחס הכתוב על אהרן . ראוי להניח שייחס המקום ב"ה על אהרן והיינו בתפלה למשה כדלעיל רמז תקי"ב ׃ ובברייתא בי חקך וחק בניך היא אין חק לבנות עיין ז"ר דכ"ט ע"ב ועיין במכילתא ס' בא בסוף פי"ב ובמ"ש שם הרב שבות יהודה והז"ר ודוק ׃

רמז תקלא בכורים ויביאו מה לבכורים שכן טעונים הנחה עיין לעיל לבכורים בזה"ז דמסכחת במבוא דורון לק"מ בס' ויקרא רמז תנ"ה ׃ ובמוגרת רב אשי דלא נתכהן פנחס עד שעשה שלום בין השבטים דהוא בבנין המזבח של ב"נ ובנ"ר מעבר לירדן במאי דפריך ואיך בני הכתיב והיתה לו ולזרעו אחריו לא ניח"ל לתרוצי דהכתוב רמז זה הבני נותן לו את בריתי דמצוה גוררת מצוה שיזכה לשלום שיעשה בין השבטים דבזה יזכה והיתה לו ולזרעו אחריו דלא שמיע ליה דשלום קאי לפנחס את מאת שהשלום שלו לפנחס .

רמז תקלב אילו האמנתם בי עדיין לא הגיע זמנכם להפטר עמ"ש הסד"ר דקמ"ב ע"ד לייסב המאמר היום מלאו ימיו ושנותיו ועיין במדב"ר פכ"ב אילו היה משה רוצה לחיות כמה שנים היה חי דא"ל בקיש ואח"כ יאסף ובספרי ס' מטות פסקא יקן ועי"ש בסד"ר דקפ"ב ע"ב ודוק ׃

הוציא משה כרוז במחנה לאמר אני טעיתי בהלכה ואהרן אחי למדני ׃ עמ"ש בקונט' חקות החיים סי' ל"ג דקס"ה ע"ג ׃ ומ"ש אלעזר יודע הלכה ושתק וכן איתמר משום דלמדו ממה שאירע לאחיהם הגדולים כדאיתא לעיל רמז תקכ"ד ואהרן שאני דהיה אחיו הגדול אע"ג דקרו ליה רבן במ"ש ברים רמז תקכ"ח ׃

רמז תקלד הא כיצד כהנים אוכלים ובעלי' מתכפרים . ומזה סמכו דעושי' סעודות לעניים על נפש המת בשבת ז' והתוס' [illegible] ובלילות ב' ומניס [illegible] וקיימו דתיקוני ליה לכפרה על נשמת בצירוף שלומדין ב"כ לעילוי נשמתו והת"ח נקראו כהנים מדכתיב ובני דוד כהנים היו והקמצן שקופץ ידו מלעבות בואת ובואת אין ספק דנפש המת לא תברכנו אך ארורה

רמז תקלה וידבר אהרן אין דבור אלא ל' עז וכה"א וידבר העם באלהים ובמשה. לעיל רמז תקל"ג הובא מאמר זה והביאו מקרא האריכא דיבר האיש אדוני הארץ אתנו קשות וכן הדרשה דלאמר לבנים לאלעזר ולאיתמר לעיל רמז תקל"ג הובא בשם תני ר"א והבא בשם והוסיפו הסברא דצריך לו' כך ובתשובת ר' יהודה מי גרם לו שהקפיד את שטעה השיב עליו גאון אחד ה"ד בזר דב"ט רע"ג והמאמה טובה אך במהרש יגתן דהעיקרא הוא משום אונן ואי יקרא זה פסולו בבעלים מאחר דלא בא ממנו כריבה רבה ואו דטעות מן הקבלה של הקבלה רחוק למטעי מלינה לאכילה ורוק.

והבדיקים אומרים שטעה זו כשרה היא אמר הקב"ה תורה חדשה מאיתי תצא חידוש תורה. עמ"ש בספה"ק לב חיים ח"א סי' ל"ב וראה חיים ח"ב ס' עקב.

רמז תקלו ר' מלביות וכו' עיין לקמן רמז תקמ"ט בר' נגעים ועיין ספרי חיים ס' האזינו פסקא יש"ג וש"ך ושב"ה ובספה"ק חיים טובים. ובמאמר למה נק' שמו חזיר עמ"ש בס' נפש חיים מע' ח' אות ה'.

רמז תקלז שמעון העמסוני היה דורש וכו' עד שבא רע"ק. מה ש"ש לשאול בזה דלמה לא דרש בתיבת גם ה' כמו ב"ת עיין נפש חיים מע' א' אות ק'.

דהא מה אני מקיים ובנבלתם ל"א כ"גל. עמ"ש בס' מרפא לשון להרב כמהר"ר ארדיטי ז"ל ולהרב בית השואבה דף קס"ב ועיין להב"א ריש רמז תקמ"ה.

זה עורף שחור עורב העמקי זהו עורב חיוורא עיין בקונט' עיני כ"א בכתובות דמ"ט ע"ב

בב' שיטין לא קא פסיק לה אבל תבא אפי' בב' שיטין עיין בס' לדוד אמת וספר חיים סי' כ"א דבדורלעמר אם נמצא בב' שיטות פסול אבל בשיטה אחת אף אם נחלק לפנים אין להוציא אחר ע"ש ס' לך לך ושם בס' שמיני בא היענה בתיבה אחת פסול יע"ש.

ר' יוחנן כי הוה חזי שלך היה אומר משפטיך תהום רבה לפי' קמא דשולה דגים שבים להמית המזומנים למות יע"ש היינו דהשטן של הדגים הוא שלך ואיך לא נפרש דאדרבא זה הוא בסוג נדקתיך בהררי אל שלא יבאשו חמים ומוציאם לחוץ קודם מיתותו לתועלת הדגים החיים ומי הים שלא יהיו סרוחים וביון דנגעו ביבשה תכף מתיהם מקים בדלקמן בפסוק החולד והעכבר ואילו לפי' הב' אתי בולי קרא בסגנון אחד על המזונות.

ואתא נלגלא ותתביה למוחיה ההוא ברחא הוה ראו מפלאות תמים דעים כי הטועים הכופרים לו' למה צריך לעשות ה' ענווין בט"ב והספר וקינות לא וברוך אחריסן דרובן מתי' במו שרקרק דנפל נו אבן על מוחו ומת דהם דומין לשרקרק ברא.

מסר לו רבי לייר ב"ל או לייר דהוא חרש בזה או קבלה מרבו ועיין ב"א דר"ן ע"ב

אבל אתה אוכל מה שעוף טמא. משרין זה דבש דבורים וזה בונה הבריתא ולמה אין מערבין בה דבש בונת השלה מאיזה טעם שמא הטעם בסוג הקרובהו בא לפתחיך דיולא מן הטמא לא שייך לנבוה לז"א דאינו בשביל זה דהא ממשקה ישראל קרינן ביה מן המותר בפיך את הטעם דומיא דשאור משום סרך גאוה ודייק לומר שהתו' אמרה והתורה אנה נמצאת את בענוים משה קיבל תורה מסיני מה מים הולכים למקום נמוך הזהירה התו' במידתה לבל רוח שפלים.

ג' לא בתובים בל"א וקורין בלו עיין לעיל רמז ת"ע והאמת דיש בזה ג' סוגין א' בתוב בתרתי ו' וא' ב' בתיב בא' וקרינן ביא"ו ג' בתיב בוא"ו וקרינן בא' ונמצא דלא בל המקומות שוין

וצאפ"ה אענשיה היינו דש יפתח אדם או דברות"ק ראה מקודם הנורה דאחר שקיבל רשב"י שלא להענישו לא ידעו הסיבה אם עקימת פיו היה יותר בבוד או לאידך גיסא ועי"ל רמז תקכ"ד נבי נו"א ורמז תקכ"ל בנלעור ואיתמר וברוך היודע דוסביבוו בשערה מאד דיבא לקראתו שד ובכה רשב"י דלסתק ג' מלאכים ונתפיים יבא הנס מבל מקום וזהו במאמר יחו נא דאילו היו זוכים לא היה בבין בית ב' ע' בורש בדאיתא במדרש והיות הנס ע' אדם גדול המעלה הוא חיבה יתירה משמיא דאי משום העומדים עמו דא"ו לא היו בדאים לראות קרי בדכיש נראה לו והעומדים עמו לא ראו וברשב' הקדוש ב"ל דעילא מנא דבלא"ה היה ראוי למות וזה פשוט ועיין ול"א ח"ב בשמ"ש דפ"ו ע"ב וחיים טובים מזמור ז'.

רמז תחלק ת"ש בהם יכול בכלן. עמ"ש גדול אדונינו הגאון הרמ"ו ז"ל בספרו הנורא חק"ל יו"ד ח"א דף ב"ו ע"ב נפלאות מתורתו.

רמז תלקט יבול שאני מרבה אף חיפוי בלים ת"ל בהם פרט לחיפוי בלים עיין להר"ש סופט' דבלים מ"ש ופשיטא דאם משתמשי' בהאי חיפויים לדברים אחרי' כל שנשתמש בו אז מאותה שעה ואילך מקבל טומאה ביון דאחשבים לבלי דומיא דאוכלין דאם חשב עליהן לאבילה אפי' שאינן ראויין לאבילה הבא נמי דובוותא ובן מפורש הדין בבלים עצמן.

רמז תקם א"ר הושעיה שמעתי פגל במנחה לב"ש. עמ"ש הרב ח"ב דפ"ה ע"א.

רמז תקמא דנין אפשר משאי אפשר א"ל ר"א אף עפ"י שא"א ראיה גדולה היא. עמ"ש לעיל רמז תכ"ד ובמאי דקרי ליה ר"א לר"ז תרודא דפי' שוטה בהוב קיים ר"ז בל שרבו בועס עליו ושותק הנס דר"א לא חש ליהי בבור תלמידך חביב עליך בשלך דסבר הא במילי דעלמא הא בדברי התורה דבזה שקראו נותן דעתו יותר להבין ולהשביל ולתועלתו ביון ר"א.

רמז תקמב א"ל יעקב מינאה לרבא בנר' דסות אותו יעקב מינאה דקוובר

דאחכר כע"ו ד"ך וכתוס' שם לענד' רפואה לר' אכהו בכנעא ועיין בס' שמע אברהם סי' יו"ד וקראו לו בשמו דתפס לרעה ל' עקוב הלב ויעקבני זה .

רמז תקמג אמר עולא כ' קלאי וחיס שתחכן בקיסם עיין בחולין פ"ט מ"ד ומ"ש בזה לענין ברכת המוציא פת שלם ולענין אכילת מלה ולאכילת איסור והוצאת שבת וכדומה להן דנפקא מינה לענין דינא ·

רמז תקדם אפרוחים שנולדו אף בחול אסורין לפי שלא נתפתחו עיניהם עיין למרנא ורבנא בס' בעי חיי בחיו"ר די"ג ע"ד ·

להוציא וויין שבעדשים · עמ"ש בשה"ק רוח חיים ביו"ד סי' פ"ד ·

רמז תקמה אנן לא בקיאינן עמ"ש הרב בס"ר במס' סופרים ועיין להגאון מוה חק"ל יו"ר ח"ב דקל"ס ולהרב שערי חיים די סיגורה ז"ל מרמ"א ואילך ·

רמז תקום סופכם ליטמא בהם . עיין להב"א דף נט"ר ע"א דהביא ויש מפרשים דמטמאים אותו הרכה דהכי איתא ביומא פ"ג וכן הוא דעבירה גוררת עבירה זת"ר והי"ל לו' כדאיתא לעיל מזה בשורה הקודמת סמוך לו דהוא ברמז הקודם דשם הוא מקום כבודו של המאמר הלזה ועיין ז"ר דל"א ע"ב מה שפי' בדרך הא' של הב"א ·

רמז תקמז ע"ה אסור לאכול בשר שנאמר זאת תורת הבהמה והעוף .
יתכן לומר דהדרשה אחרתי זאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת וכו' שייך בלמדן אך בע"ה דאינו קורא בשאר חייב להביא קרבן ואיך יאכל מן הבהמה ומן העוף דמהרה יבנה ועתיד להקריב זכחו אך בת"ח דכל העוסק בתורה כאלו הקריב הרויח לבהמות ועופות שלא יצטרכו להקרבה ולזכות ולחדוה ועיין בס' וימהר אברהם מער' ב' אות תק"ח ·

סדר תזריע

וביותר כשהוא זכר נקט בנ' חלוקות האי ליסנא והן אמת דכדי לקיים הפסוק אשה כי תזריע וילדה זכר סגיך כך אך למה בא בהני תלתא מתיר אסורים ומזמין פרנסתו דדם נעקר ונעשה חלב וחיבוק ונישוק ויתכן לו' דהאיש עלול להכנס בבית הסוהר בשביל חובותיו או נזקין בירינון אנשים וכן בהזמנת הפרנסה מוטל על בעל האשה להכין מזונותיה ונראה דהקב"ה הזמין לו מדרי אמו קודם שיצא ובא בכיוון למעשה ר"הם בשק"ח דלא היה רוצה להזיק לאשתו כי היה פרה ורבה וא"ל החכם הרואה כשנולד פרנסתו מוכנת מהחלב יע"ש ובחו"ן על חביבות המילה ואוי לאבי הבנות והעולם מתקרר מלידת הבת לפי איזה רצון דו' לזכר ור"ד לנקבה ובדלקתן בשנ זכר ושם נקבה ועיין והו"א ח"א בפרק זכר שבת ·

טוו סתום טבורו פתוח ואוכל מה שאמו אוכלת ולא לאויר העולם כשהם הפתוח ונפתח הסתום דמכאן נראה שיתחן של ת"ח שאומרים לפעמים מדבר מן הכרם דהחשיבו אותו לבזיון וראוי לענש והיינו דטיבורו היה במקום פה והיה אוכל דרך טיבורו בפיו סתום ואחשביה לזה בתינוק שלא נולד עדיין והוא ביזוי גדול מבלי שיכין מי שאינו יודע זה :

אמ"ר אבהו טובה גדולה עשה הקב"ה עם אשה זו וכו' לפי שבעוה"ו יולדת כלבר וכו' זה יורה דר' אבהו קאי בשיטת ב"ש ולא ס"ל בב"ה דלעיל ובכל דבר אזלינן בתר ב"ה שא האין זו הלכה דנפקא מינה לענין דינא וקמיה שמיא גליא ועבידא לגלויי לנו ויהיה במהרה בימינו אמן

יוצא דופן וכו' רש"א הרי זה סולד ולקמן ברמז זה ע"פ ואם נקבה תלד וכו' אמר רמז תרמ"ג וכוה פי' הר"ב העז"ל ה"ר בס' דרוש שמואל בונת המאמר בברה דל"א ע"א והוא לקמן בהאי רמזא בפסוק וטמאה ז' ימים דשאו לר"שב"י למה יולדת מביאה קרבן וא"ל בשעה שכורעת דכשבעת שלא תיקן לבעלה דלמה דוקא שאו לו ומה משיב שכורעת הל"ל שיולדת א"ז ר"שבי' דסבר יוצא דופן חייב קרבן וקי"ל דיולא דופן אינו מולדת אחריו לכן שאו לרשב"י רס"ל דמביא קרבן הרי לא תלד עוד ולמה קרבן הרי אינה נשבעת והשיב בשעה שכורעת דעדיין אינה יודעת אם יולא דרך דופן עכ"ד וע"ד פי' שם דרך אמ"ת מגלגל אדם"ר יע"ש ושוב הבאת הקושיא דאיך מותרת לבעלה אחר ז' או י"ד יום כיון שעדיין לא הביאה קרבן והביא תי' מהר"ב מינגדל דאחר כמה חדשים שהאשה יולדת הוא דמתעברת ועד שתביא הקרבן לא יש ספק עיבור יע"ש.

מג' ועד מ' יבקש רחמים שיהא זכר ומי מחני רחמים והא אשה מורעת תחילה שהוריעו ב' כאחד . עיין בקונט' תנופה חיים סז אות א' לקושיא יתרת ביונא בזה ·

אף אינו נימול לח' . פשיטא דהבונה אם חל בשבת דאם חל בחול ודאי דתפשינן קרא כדכתיב וביום הח' ולא יוכל למולו קודם ח' או אחר ח' ואינו כמו הדין שיש בילד ביח למקנת כסף וכן נראה שהבין הרב ב"א שז דכחוק לשינו בתב תיובתא דר"ס והוא רב שיזבי וט"ס מהמדפיס ועוד איכא בין יום לנולה לקמן ע"ב וביום הח'.

וטמא שנכנס להיכל דרך גגין פטור לא תבא דרך ביאה אסרה תורה עיין שבועות די"ז ובתוס' שם ולקמן רמז תקס"ה ועיין להר"ב פרח"א לענין שאומנין שמכניסין אותן בעל כרחם התקון להכנס דרך גגין וקרפיפות ועיין להר"ב פחד יצחק מע' ב' רט"ו סוף ע"א שהביא ל' המדרש דמשמע ביקש להכנס דרך מחילין דניחא עפ"י הדין דביאה שלא כדרך ביאה לא שמה ביאה יע"ש וע' מענ"ר פ"ב ה"ד דביאה מקדש ·

איבא נופת דלא מקבל שמא · כוה דאינו מפלאות תמים דעים דיש פנויות דמקלקלות ומתעברות ושותות סם להפיל ואינו מועיל לכן דהקב"ה רוצה ואני לא הראנו כאוס ח'

כדי

כדי שיגלו שמים עונש כעשה שולר חוץ וקשת ברזל וישמעו זה ונוסרו כל הכשים ולא תעשנה כזימתכנה .

רמז תקמח כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדם עיין בס' ברך יצחק ס' שופטים ובס' ברך א"א ס' נו' (ועיין בס' אלכש קטנה סי' א' אות ז' משם הראשונים)

רמז תקמט שכן אדם מביא קרבן על אשתו שוטה כדברי ר' יהודה .

עמ"ש במקום אחר עמ"ש הפוסקים לענין אמיד בנכסים דהוא שוטה אי וורדין לנכסיו ליטול ממנו צדקה דהוא שלא מדעתו ע"ש .

בכל מקום שהיא באה על חטא הקדים חטאת לעולה עיין בשה"ק לב חיים ח"א מסי' מ' ואילך מ"ש בזה ה' הטובה עלי .

כיון ששמעו יש"י פרשת נגעים נתייראו א"ל משה שו לאוה"ע · על מה שהקשה הרב נח"ל חבור כפלא על המד"ר בזה בס' וישב פמ"א נטיתי ידי בזל"ח ח"ב ס"ז פט"ו ·

הברכות מברכות את בעליהן · הבא ילפי ממשקלות ומאזני כסף וע' בתנחו' ס' בראשית וס' תבא ·

שאין מדתו כמדת ב"ו ב"ו מכה אדם אחר ומכהו אבל הקב"ה מנופו רודה בו ומכהו ובזה נתיישב המא' דברכות אין לך אדם בלא יסורין דהוא מנגעי בני אדם מכחון כדרך ב"ו. אשריו מי שיסורין באים עליו עליו דייקא על גופו דזה יורה אשרי הגבר אשר תיסרנו י"ה ·

אין שמו נזכר על הרעה ועל ג' אצפ"י שהן לרעה עיין תנחומא ס"ז ובמ"ש בביאורי לתנחומא שם · וכמאמר אתה עשית שמשרת אותם בידינו ומשיב הקב"ה דלא שמת עליהם רחמים עיין תנחומא ס"ז ואגדת בראשית פ"ד ופרקי ר"א פמ"ד וש"ר פ"א ובמי' לאני רוכתי מה שרשמתי כעזר משרי וע"ע בתנא דב"א סז"ר פ"ז דעינים הנוים יהיה על ד' שעשו בקנאה וקיימם ועבלם וגאוה וד' פעמים עד אנה במזמור י"ג עיין שם בהגאון זר"ן אות כ"ג .

רמז תקן מה ת"ל איש איש דברה תורה בל' ב"א עיין מה שרשמתי בספרי חיים ס' שלח פסקא יק"כ וס' ראה פסקא ס' ועי"ל רמז תקפ"ב מה שליינתי שם .

רמז תקנא בשורה הוא להם שהנגעים באים עליהם · הב"א לא ענה על דל שפתיו דהבשורה היא טובה על המטמוניות שימצאו כדלקמן רמז תקס"ג ועיין בשה"ק ראה חיים ח"ב ס"ז ·

בפניא דחלפא אפתחא דנהינם באפתא חלפא אורדי רנ"ע · וזה יהיה הטעם למ"ש דהחולה בשחרית מקל בחוליו ולערב מכביד חוליו עליו דשמש בוקה ומרפא בכנפיה ומרגלית של אברהם תולה בגלגל חמה ולכן גיהנם מכביד החולי וג"ע יקל מעליו החולי ובל' ראה שנויה עיין ב"א משם ס' כף נחת ב' פי' וויקר פסוע כל' דקרא דס' ושלח פרה ורכת נוי וקהל גוים יהיה ממך

וכן ידין בנוים מלא גוויות ·

כל אדם שיש גסות הרוח לסוף נפחת והוא כמאמר הזוה"ק מזן דאיהו רב איהו זעיר ועי"ל רמז תקמ"ט ע"פ לעשות לחות משקל דניהג שבגילם דהבריות, אומרות איש פ' רוחו יתירה שניתן בו רוח יתירה ע"ב והיינו דהוא גס רוח וא"כ הדין הוא בל יתר בבטול דמי וניכר הפחת לכך אפי מדתי לסוף נפחת וכדי שיתן לב כאומרים דתי שגיא לגדולה אם כתנאה הקב"ה משפילו לכן קראו בשמו הפחות והסגנים פחתה דסוף להיות נפחת אם כתנאה וכן ה"א על שם סופו כדי שיושם בדעתו שלא לבא לידי מדה זו ·

ב' שבזו אבל כזו בזה בתים כנרים וזה כשלג עיין בס' שר המר כדרוש ו' מה שפירש עם זה יע"ש ·

בעיני כמו בעיני תלמידו נראה דלא שאלו במקומו של אפי' היה בלודו שניהם באחד דשא מ"ש לעיל בהן א' רואה לאו לעיבובא דוקא שיהא אחד של דאחד רו דהרי אמור טמא אמור טהור הולכי שנים ואחד הנס דהאחד אינו כהן נקיט מיהא דשנים באים לבדוק ומ"ש לעיל דבהן שאינו בקי בהן ובשמותיהן שלא יראה את הנגעים ב"ל והוא באחד אך אם יתלוה עמו ת"ח ישראל יודע בטיב מה אוכפת אם הכהן אינו בקי דלאמירתו לבד הוא דאנו מבקשים ועיין רמז תקס"ו בפסוק זאת התורה לכל נגע הצרעת וע' מ"ש הרב מעש"ר פ"א דעו"ן ה"ג ופ"ט ה"ב ופ' ט"ו ס"ב .

בגדיו יהיו פרומים של בגדי כהונה · היינו דאתי עשה ודחי ל"ת כמו מילה בצרעת וכדלקמן ד"ה והצרוע אפי' כהן גדול והויכן בה לענין כלע אמרתו דהו"ל מקרע בגדי כהונה ושקב"ה שומר המלות . ונטיתי ידי בדוכתא אחריתי בזה . ובמאמר וטמא טמא יקרא חרבן א' וכ' עיין זל"ח ח"ב במ' יוכה (דנ"ז ע"ג) ועיין רמז תקס"ג בפ' ונתתי נגע צרעת כל זה וע"ש רמז תקס"ד דירוש' אוכה מטמאת בנגעים .

ועל שפם יעטה כיון שגלו לבין אוה"ע לא היה שום א' להוציא ד"ת מפיו · זה כדברי מרן ב"י בח"מ סי' א' דמ"ש רשב"ג על התורה הוא דוקא בזמן שביהמ"ק קיים וכקט בשפתיו כנד שמחה לאיש במענה פיו ושיהיו מחודדים בפיך ·

רמז תקנב שטמא עומד והטהור עובר . עיין קדושין דנ"ל ועיין פ"ג דברכות לענין מוחה דאין לחלק בין עומד ליושב ועיין ז"ר דל"ג רע"א ·

וישם דרך ארץ כיצד יושב · כל הדרשות האלו דברי אהים חיים ואחת מגרת לחברתה דבזמן ושם דרך בנין ומנוג ובכה אלו נין או הוא סימן דארצו ביצד יושב אהים דיתגלה משיח צדקנו ויבנה ביהמ"ק במהרה בימינו אמן .

אר"ח מצורע שנכנס לפנים ממחיצתו פטור עיין חזון רי"ט ע"א ועיין בשה"ק חיים ומלך פ"ג דביאת המקדש ס"ס :

רמז תקנג בתי עבודה אוצא עבודה · מה שפי' בזה דאמר יותיוא

עבי'

על' הוא כסף והויל העניות וכיו העשירות הוא ומו כעלמא דרך לחות ומליצה דהרי לא יכון עמ"ש הכא דקנן עשירים מביאים כשורים בקלתות של כסף וזהב והעניים בכלי נסרים ועמ"ש מו"ה אה"ל ח"כ דיקח סע"ד לתרץ על מה שהק' כוה שלא לבייש את העניים יע"ש.

ס' טהרה

רמז תקנד ותקנה שם הנה וו' · הני ז' דעוכשן לרעת

אינו ענין למ"ש על ז' דברים נגעים באים דהא לא שוו הני כי הני ותו דצרעת הוא שבא על הני ז' דהכא ואילו נגעים חדא מנייהו הוא צרעת ויש מינים מתינים שונים בנגעים ולא צרעת לבדו וע' רמז תקס"ג על יוד דתוכה אותם אחת של אחת;

רמז תקון מעשה ברוכל א' שהיה מחזר בעיירות · נטיתי ידי כהקדמתי לקונט' האפן חיים ובסו"ס עמורי חיים במאמר אסתר בארוכה.

ובהאי לישנא הוציא ס' תהלים מבורך. נוסחא זו ליתא ברוכתא אחריתי ושמא ט"ס ונ"ל אחיקו או האי נוסחא מירושא אתא לאשמועינן דיהיה בידו כל ה' ס' שבאלים מבורך שילמוד בהם דמאי תקנתיה יעסוק בתורה כדלקמן רמז תקנ"ח וכאו למד ה' חו"ת ונחשב לו כלימוד בנגעים ואהלות ויתכפר לו במקום נגעים שבאין על לה"ר ועיין ברמז שאחז דכל המספר לה"ר הרי עובר על ה' חו"ת יע"ש והוא תקון נאה דלומר ספר תהלים דהו"ל ה' חו"ת.

רמז תקנז ר"א ור"א לא הוו עיילין למבואה של מצורעין רשב"ל מרוס ליה באהכי וכל כך לאו משום חשש טומאה לבד של דחמירא סכנתא דאית' במדרש דמאן דחמיה למצורע הצרעת פורחת עליו ועיין ז"ר ס' תוריע דל"א ע"ד.

רמז תקנח הורג נ' עיין בקונט' עיני כל חי בערכין דט"ו ע"ב וחיים טובים תזמור ו"כ. ובמאמר שלא בפניו עי"ל רמז תקס"ה בק"ו ועיין בס' כסא רחמים באדר"ן פ"ט ובחי' לפרקי ר"א פנ"ד, ובמאמר ואף אהרן של שנתרפא מיד עיין בספרי סו"ס בהעלותך ובקונט' פר אחד פנ"ד ולקמן רמז תל"ד · ובמ"ש שהיה כ"נ פי' יפה בזר דנ"ל רע"נ דעש היות לבוש מעיל דמכפר על לה"ר ומה שנתרפא מיד דמריס התחילה ואהרן לא התחיל יע"ש של דיש להעיר עליו בזה תרתי חדא דכיון דבלבנעא הוה אין המעיל מכפר ב"א הקטורת כדלקמן ברמז שאח"ז ד"ה אריב"ל והיל"ל קטורת זאת כ' דשם נאמר דאי מביא עליו צרעת אינו מועיל המעיל והמעיל הוא בשלא ענש בצרעת דלא אהנו מעשיו ובמשה היה קלת פירוד בין איש לאשתו עי"ז בגרם הצרעת וכ"ו.

רמז תקנט על דיבת הארץ שהוציאו דייקו סיטב בלישנא דקרא דתלה המגשה על דיבת הארץ דהא אמרו כי חזק הוא ממנו וכיוו למשה ולאהרן לסקול אותם וכדאמרו מקודם דלה"ר אינו מוציאו עד שכופר בעיקר ולזה עונשם לעוה"כ ועל דיבת הארץ עצמה נענשו במגפה ואת"ש הק"ו ועי"ל סו"ס יתרו · ובמאמר ולע"א שהקפתי לך כ' חומות עיין בסו"ס עמורי חיים במאמר אסתר ·

ליעת"ל מתקבלות כל החיות אצל הנחש ואו' לו. נראה דסיבת קיבוץ זה מפורש לעיל ברמז הקודם דלעת"ל וגר זאב עם כבש ונמר עם גדי ואריה כבקר דבלן מתרפאין ולהנחש אין לו רפואה ולזה עולין בקב"ץ לו' לו דהסיבה דאין לך רפואה דזה חסר וזה אינו נהנה היכן מגיע.

ומנין שאעפ"י שאינן שוות בשרות וכו' מזה קשה למ"ש הרב מעש"ר פי"א מהל' טו"ז ה"כ כדין ושיחט את הברורה ועיש בס"א דבא לציון ועיין לקמן רמז תקס"כ בכ' בכשים.

ואורבה אמה ועוביה בריבוע וכו' · עמ"ש הרב מעש"ר פי"א דטו"ז ה"כ

בפני הבית ושלא בפני הבית · עי"ל מזה בהאי רמוא דדרשו תורת המצורע לבית עולמים זאת דאינה נוהגת בבמה תהיה בזה"ז ועי"ש בב"א דברים סותרים זה את זה ועיין ז"ר דנ"ל רפ"נ ועי"ל רמז תס"נ מה שרשמתי שם · ומת"ש הרב ז"ר דעכ"פ טמא לקדש דאינו יכול להביא קרבנותיו כיע"ש יש מזה קלת ראיה למ"ש במ"א על אשה אם יכולה לטבול ט"מ הנס דאינו מורקק עמה בעלה באותה לילה מחמת אונס כי אינו יכול נקוט מיהא שלא יכשל בה בנגיעתה וטהורה לביתה יע"ש ·

מתלא אמר דאכיל בהדי קורא ולקה בהדי קולא · עי"ל רמז תקמ"ט שהוכא וה על מה שהרע לו למשה שנתן לאהרן אחיו לראות את הנגעים והבא לק"ו מלפורים ויש שנוי לשון מהכא להתם ·

מאמתי אאסר רי"א משעת שחיטה ר"ל אמר משעת לקיחה עיין בס' מעש"ר פי"א דטו"ז ה"ז ·

מים חיים ולא מים מלוחים וכו' עמ"ש הרב מעש"ר פ"ו דפרה אדומה ה"כ

רמז תקס א"ר ג' לריכין שיראו עפר סוטה ואפר פרה ורוק יבמה ונתתי סימן בפסוק ירמיה סי' ל"כ את ספר הגלוי דר"ת ספ"ר 'סוטה 'פרה 'רוק לריך שיהיה נראה בגלוי

רמז תקסא ל"א תורה שלא לתקלה ועיין לקמן ס' אחרי רמז תקע"ו

שלא היא יותם לעוויהו של בימי חלוטו. ראו בזה מפלעות תמים דעים דמי לנו גדול מיותם ן' עוזיהו דבא בעקיפין בענין אאע"ה ובענין שכתב מוה"ר מדת"ל ביחוס דוד המע"ה כדי שלא יהא קטרוג מהשטן כיע"ש.

רמז תקסב אין לו בוהן יד או בוהן רגל וכו' פליגי אי בעינן קרא כדכתיב או לא בעינן קרא כדכתיב ולא בוה בלבד אתמר

אתמר וה לא ככמה מילי עיין בקונטרים ספרי חיים ס' פנחס פסקא קנ"ג דהספתי כאומרים ועוד שם ס' ראה פסקא פ"ט ולהרב זרע אברהם סוף ח"ב דק"ו ע"ג ועיין סוף רמז תקס"ג ע"פ ונתץ את הבית ורים רמז תקס"ו ותתק"ט ועוד ברמז תתקכ"ט ועיין למורי הרב בס' בית מועד דמ"ה ע"א.

רמז תקסג על יוד דברים נגעים באים וכן במד"ר ס"ז פ"ו ועיין זוה"ק ס' בלק דר"ס ע"ב דמונה י"א מולין וכן במד"ר פ"ו ובתנחומא שם ובערכין דף ט"ז ע"א מונה על ז' דברים וכן לקמן רמז תקע"ח ועיין יפ"ת ובספר עיני כ"ח שם.

אף במצרים כן. החידוש אף במצרים היינו אף ע"ג דלא עשה כן לכל גוי ופוגע בנפשות תחילה אע"ג דאין דין טומאה נוהג בהם כמ"ש ברמז תקס"ד הנה במצרים כיון דהיו טועמין ישר' בתחילה אף מצרים שהן גוים עשה להם כסדר של ישראל ובמכת בכורות וטעימה היינו הפדיון דלא תאמר דהכא בשבילי הוא כדין ישראל דהא בפרעה תכף וינגע ה' את פרעה ועיין בס' בינה לעתים מה שפי' והא ביתו וע"ש.

רמז תקסד לפיכך זכה בנימן ונעשה אושפיזכן לגבורה זה לא יכון עם המא' דעל שירד ליה תחילה הוא דזכה להיות. הביהמ"ק בחלקו ועם המאמר דעל שלא היה במכירת יוסף זכה ובין כתפיו שכן ואתיא כמ"ד דיאודה ירד ליה תחילה ולא בנימין ועיין בביאורי על המכילתא ס' בשלח

רמז תקסה בית שאין בו ד"א על ד"א פטור מן המזוזה ומן המעקה עיין חק"ל תפוחין קידושין ח"מ ח"ב סי' ז' ול"א

ובא אשר לו הבית שלא ישלח ביד שליח עיין לעיל רמז תל"ח מה שליכתי שם ועי"ל רמז תקפ"א בפסוק דם יחשב לאיש ההוא ולא לשולחו ועיין ז"ר דז"ל ע"א

רמז תקסו עד שששהה כדי אכילת פרס וכו' על כתפיו מקופלים עיין לקמן רמז תקס"ז פת חטים מסיב ואוכלן בלי לפתן עמ"ש הרב ברית שלום ס' כא.

ת"ר בית עגול שאין לו זויות. בית דיגון שאין לו של כ' זויות. בית טריגון שאין לו של ג' זויות. בית פנטיגון שיש לו חמשה זויות אינן מטמאין בנגעים אבל טטריגון שיש לו ד' זויות מטמא בנגעים דקיר קירות ד' הן. לא נתברר ברבותינו ז"ל בבנין ויצחק יצחק לה' לנכח אשתו דודאי התפלל כמו חזקיהו פניו אל הקיר והבית מסתמא מד' זויות אם היה לנכח אשתו דהוא במזרחית דרומית והיא במזרחית צפונית או היתה היא לצד מערבית דרומית ופניה למזרח כדרך המתפללים.

רמז תקסז כל אדם שיש בו גסות הרוח לסוף בפחת. ע"ל רמז תקנ"א מ"ש בזה בס"ד

ישלא יראה את הנגעים עד שיורנו רבו עיין ז"ר דל"ד ע"ד דפי' דיטול רשות אך הב"א דפא"ר ע"ב פי' דמלבד הדינים שיודע מהספרים צריך קודם להראות לו רבו הגוונות בכלים ולורת הטמא ולו' לו השמות זו בהרת וזו שאת וזו ספחת ולא די לידע הצורות בלי השמות עכ"ד ובזה יפורש הברייתא תורת אמת היתה בפיהו מה ששמע מרבו ובאיזה אופן ועולה לא נמצא בשפתיו שלא טיהר את הטמא מלורע לומר טהור הוא ולא טימא את הטהור שהיה בחזקת הטהור ובא הכהן ואמר טמא כל זה למד מרבו כדי להורות על הטמא ועל הטהור ואיכי ח"ו שעשה להפך מטמא לטהור ומטהור לטמא דזה לא יש ס"ד של באופן זה דמבלתי שהורה לו רבו לא נמצא בשפתיו לו' על הטמא שהוא טהור וכן להפך.

ד"ק כאן במוללת כאן בשותת. עמ"ש הרב המגיד בפ"ד דיבום וחליצה הכ"ג ועמ"ש הרב מעש"ר פ"א מהל' מטמ"ו הט"ז.

רמז תקסח א"ל ריה"ג לן' עואי פרשהו א"ל אין מפרשין לחכם א"ל שנסי א"ל אין שונין לחכם חוץ ריה"ג ופי'. האי מלתא חדתא דאינו שוה בשטת התלמוד דבכמה דוכתי השכחן אני אפרש ואם קרית לא שנית ומה זה דן' עואי ושמא כיון דלא היה מוסמך דלהכי קרו ליה ן' עואי לאו אורח ארעא בזמניהם דמי שאינו מוסמך יפרש או ישנה לחכם שהוא כדי דהוא מוסמך ומצנועתו ויתירה דיבר כזאת:

ואיש כי תהיה ממנו שז' אר"ש נוגע בשז' אי בכל שהוא אי בכעדשה תנאי היא. הנה מבואר דלמ"ד דון מינה ומינה הוא בכעדשה דמה שרץ ולמ"ד דון מינה משרץ ואוקי באתרה הוא במשהו ולכ' הסברות אמרו בכת ע"ה דהם שרץ ובשותיהן שרץ דהשכיבה עמהם אף בבית הסתרים גזרת מלך דמטמא ואינן טובלין הע"ה ואשתו דומיא דשרץ דמטמא ונוכל לרמוז דכיון דאמרו דאף מתים מר בוי תשמיש ואחד כדרך העולם כמ"ש הרמב"ם פ"ד הי"ט מהל' דעות ולכך היו מברין בעדפים דאחי יתן אל לבו ויזכור דבר המטמא בנגיעתו כעדשה מבוא המיתה בעולם ויהיה פרוש מרובה ולא יהיה מבוי אבל אשתו כתרנגולין דחייו תלוים בזה ולכך הוא בכלים לזכור שלא יהיה כתרנגולים המולידים בכל יום הכלים ועיין רמז תכר"ך ותרל"ד ותרל"ה ותרמ"ד.

יש"ו פרט להערה אותה שלא כדרכה עיין ב"א שם דרפ"ה סע"ג ועיין בס' מעש"ר פ"ג מהל' מט"ו ה"ג ועיין בס' פת"ע מעשה רב של ר' החר"ו זיע"א.

תפסת מרובה ל"ת תמ"ח עי"ל רמז תרע"ה בערכין ועיין לרקח חיים דרוש ל"א ובנזי חיים מע תיו אות מ"ז:

צאעפ"י שהן טמאים שכינה עמהם עיין ספרי ס' נשא סוף פ"א וס' מסעי פסקא ק"ס וקס"א ובביאורי לשם ועיין לקמן בסוף האי סדרא ובס' אחרי ריש רמז תקע"ד בפסוק השוכן אתם בתוך טומאתם וכתב הי"מ ה"ד בו"ר סדר ואתחנן דכ"ח ע"ד דבתוך ע"ו היינו דמתלבש בתוך המלאך

המלאך כדי לירד למקום טומאה ואילו במגרים אני ולא מלאך היינו שלא נתלבש כמלאך וז"ש שלא כאוכת יע"ש וכתב הס"ך סו"ס אחרי דזהו דוקא כטומאת מת ונדה וזיבה אך כטומאת ע"ז ועריות אמר ה' דאינו דר עמהם יע"ש ויש אחרות לקמן רמז תר"ט כדיין דמקלקל הדין דמטמא את הארץ ומסלק השכינה יע"ש וכל' הוא כרמז תרי"ז גבי מסקלות ורמז תי"ח כמולך ורמז תשפ"ח ותתק"ז והו"ר כתב יו"ד טומאות אך הוד"ן אות כ"ד מונה י"א אחת ט' אחת ולפי סודן של דברים דבשט"א הוא מספר י"א כמנין סי' הקטרת נכון מאד ·

רמז תקסט כא ויושב כנגדי והיה כו מקרא ולא היה כו משנה עיין כתנא דכ"א סא"ר פט"ו וע"ש להגאון זר"ן ועיין רמז תקכ"ץ וכל' זה איתא גם פי"ד וריש פט"ו וכסא"ז ריש פ"כ דהם מהקראים הידועים · ונוסחת הילקוט כוה אין לו הבנה כי כפל ט"ס וצריך הקורא שיראה כתנא דכ"א כנו' והוא חולים על הרב אות אמת וו"ר שלא הרגישו כלל ·

רמז תקע דאריז"ל לזכר לרבות מצורע למעיינותיו ולנקבה לרבות מצורעת למעיינותיה · האי מבע"ל וכו' עיין לעיל רמז תקס"ט וכמ"ש הו"ר ודוק ·

רמז תקעא כשעה שאמרו כו"ב לא היה כהם וכו' . הכא מונה ח' דברים דחזרו כלן כשחטאו ויש להסמיכן כמזמור י"ח דהוא על מת"ת תורת ה' תמימה והוא א' יום ליום יביע אומר לאפוקי שמים כ' יחוה דעת לאפוקי שוטים ג' ישים כנכור לרוץ אורח לאפוקי חגרים ד' תורת ה' תמימה משיבת נפש עדות ה' נאמנה מחכימת פתי לאפוקי טפשים ה' מצות ה' ברה מאירת עינים לאפוקי סומין ו' יראת ה' טהורה לאפוקי זכין ז' צדקו יחדיו לאפוקי מצורע בדד ישב ח' בשומרם עקב רב והיה עקב תשמעון לאפוקי חרשים הרי לך כל שמונה ·

ג' ימים קורא אותה דוה אנו שפרשנו מבית חיינו ומבית תפארתינו ומתקדשנו כמה ימים וכמה שנים כמה יובלות וכמה עבורין עאכ"ו . נראה כבונת ריו"ח לדרוש קרא כדכתיב נתנני שוממה כל היום דוה והוא כמ"ש לקמן מזה דענין הגלות הוא כטומאת הנדה ודבריו שייכי שפיר לעשות ק"ו ועיין מ"ק מע' נ' אות י"ד . ומ"ש דהיתה טהב כנשים עד זמן רחל עיין כס' מדב"ק מער' נ' אות ט"ו . ומ"ש נדה כבית כ"ג ככבש ויושב עמה עיין מה שרשמתי בזה במ"א (ספרי חיים דקב"ד ע"כ) וראיתי בו"ר דל"ו ע"א דנתקשה דלנוסחת כין מים לדם ניחא מ"ש רחל אך כין דם לדם מאי קאמרה יע"ש ולא הבנתי קושיתו דהיא המתנת דחזרה לנשים לבד על מאמרה . וכמאמר שלא תהא מתגררת עיין ז"ר דל"ו סע"א ועיין כביאורי לתנחומא ס"ז .

סדר אחרי

בכניסתו לבית קה"ק חבילות של מצות היו כידיו , הכ"א הביא פי' בזה דמונה יו"ד נגד יו"ד ספירות שהיו שיבה על מיתת בני אהרן יע"ש ועוד מונה לקמן מזה בזכות אבות ואמהות ויתכן לרמוז דהיו ז' הוויות כנגדן כיוה"כ ככל פעם ור"ת כוז"ת כו'כוז. אבות הנן דוכא אהרן של הקדש ועיין כס' מדת"ל כמאמר סג"ל כענף זכות דקד"ס ע"א ואילך באורכה וע' בהקדמת התקונים די"א ורי"כ ותקון י"ט ותקון כ"א ·

בבני כרק עמ"ש בקונט' חיים לראש פסקא ד' מעשה כר"א וכו' ולקמן רמז תיר"א ·

ויש יבא בכל עת לרבות שאר ימות השנה עיין סמ"ג לאו ש"ג והרמב"ם פ"ב דביאת מקדש ה"ב ועמ"ש מעש"ר שם ·

לפני ה' שלא יתן כחוץ ויכנים והוא כרמו שלח"ז כמי ועיין ס' אמר סוף רמז תרכ"ה גם שם נבי נרות ·

רמז תקעב שלא יהא דבר חוצץ בינו ובין המים וכו' ומקפיד חוצץ עיין להרב תנא כס' מש"ל פ"כ מהל' עבודת יוה"כ ה"כ ולמוה"ר שישי היס ח"א דקכ"ט וכמה שרשמתי בקונט' גנזי חיים מע' ח' אות ע"ו ועמ"ש הרב מטה אהרן ח"א דק"כ ע"נ ואילך ·

מנא הא מלתא דאמור רבנן ויל כתי רובא · ככר הוכא כאורך ס' ויקרא רמז תצ"ג וע"ש מה שכתיתי ידי .

ישמכפר על מעשה עוז ועוז , אין שכונה שמכפר עליהן כ"א על ישראל מי שיעשה כמעשיהן ועי"ש ככ"א ולפי"ז הנה כבון דקורין פרשת עריות במנחת יוה"כ, אחר שילוח שעיר לעזאזל דיומא דקא גריס לכפר על העריות כי על רוא דכא הוא וקריאתנו בתורה תצלח לכפר על כל מי שנכשל ולעורר העם שלא לשוב לחטוא ועיין לקמן מזה כהאי רמזא ע"פ וכיפר על הקדש מטומאות בנ"י ·

רמז תקעג כיון שנטלה שעה אחת שוב אינו צריך · לא פורש אם הוא כמלא שעה ולא כדוקא שעה אחת כ"ח כמו אכלות כשמועה רחוקה דלאו כבין שעה שלמה ולאידך גיסא כאם יפתח או יפתח דאינו שעה אחת כדוקא וכן כחסידים הראשונים דהוו שוהין שעה אחת דלאו דוקא אי הכא כמי דוכוותא

ור"י ור"מ לא פליגי מר כאתרי ומר כאתרי · לסברא זו דליכא כזה לו' ר"מ ור"י שלכת כר"י ואכן כספירת העומר מנינן פרט וכלל דכיון דלא פליגי וכל אחד לפי מקומו דיבר אין אנו צריכין לו' כמאן עבדינן ועיין כאה"ט סי' תפ"ט סק"ט

רמז תקעד וקטורת מי מכפר אין ונו' יבא דבר שבחשאי · עמ"ש לעיל רמז תקנ"ח בס"ד

רמז תקעה דם שנתערב במים אם יש בו מראית דם כשר נתערב כיין רואין אותו כאלו מים ונו' עמ"ש הרב מר ניסי ז"ל כס' הנחמד הר המור כפרט רואין בארוכה בזה

רמז תקעו זה בנה אב כל מקום שנא' יהי הרי כאן ב' עיין מ"ש כענייתי כספרי

בספרי הקטן נפש כל חי מע' כ' אות ל"א ודוק ·

להבשיר את הזר עיין תוס' חדשים דלא היו מסלחים ע"י זר משום דאותה שנה היה מת המוליכו והיו משלחים אחד מהכהנים יע"ש

עתי אפי' בטומאה למאי הלכתא שאם נטמא המשלחו נכנס טמא לעזרה . לא תיקשי למאי אצטריך קרא כיון דילפינן ממקום אחר דטומאה הותרה בצבור או דהויה כצבור ומינה זכיה כהאי רמזא יקטיר אף בטומאה דהאי' פשוט דהוה אמינא מוציאין אותו חוץ לעזרה ומפתח העזרה ולחוץ היה לוקחו איש עתי או היה נכנס איש עתי אחר כמו כהן גדול דאירע לו קרי דמשמש אחר תחתיו והומנה מאתמול לאו מלתא מדאורייתא להכי אתא קרא למשרי טומאה ודוק

נותנו על בגדיו ועשו אדומים . היינו להראות לשר עשו כי לא היו ראוים וילא הראשון אדמוני והוא לקח מאחיו יעקב מן האדום האדום הזה ואוכל לחמו למה לא יקח מן האדום האדום הזה כ"ב מעונותיו ושוב הקב"ה מלבינם להורות לו כי לך אינו מועיל תשו' ויהיו תמיד אדומים ואילו לישראל כשלג ילבינו והוא נושא עון ופשע וחטאה ונקה כעמר נקה

רמז תקעז ד' דברים יצה"ר משיב עליהן וכולן כתיב חוקה . וזה הוא הטעם שאמרו במדרש רבה ס' כא דהתפלל דוד יהי לבי תמים בחוקיך למען לא אבוש דכשאני עסוק בחוקיך לא יהא רשות ליצה"ר להליץ כי וכו' יע"ש ונקט ד' דברים ויש בהנה ובהנה כמו שמובא במד"ר ס"ז פכ"ב הדברים שאסרה תורה וכנגדן התיר שאת דהני ד' הם גדולות בכמות ואיכות והשאר קטנות לגבי של כי הם יסודי התורה ומהחמורות יותר ועי"ל רמז תקפ"ז ובסוף רמז תק"ן .

רמז תקעח בקטן שהגיע לחינוך ומדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא .
עיין מז"ה חק"ל א"ח מסי' ס"ה עד ע"ד וזו"ד ח"ב סי' ק"ו וקמ"ה וח"מ ח"א סי' ק"ח · ומ"ש שכל ישראל ראויין לישב בסוכה אחת עיין לקמן רמז תרכ"ד ועיין להרב המאסף בס' החשוב בית השואבה וכן הראש נוראות מתורתו ·

אין כפיהם אכילה ושתיה · בזה רצה לכלול מה שאסרו להדיח פיו בבקר במים ביום ת"ץ ומכ"ש בנומא רבה וגם בכלל שלא להיות בוסס פת קלוי לתת לתנוק לאכול דהא כמו אסור והנגיע' משום מוקצה אסרו כ"ש זה .

רמז תקעט מנין שאין אהרן לובש לגדולתו וכו' וזה פירשו בב"ה וילך אביהם כאשר דיבר שיו ה' עיין אור החיים · ובמאמר אוי לה לרבנות שקוברת בעליה עיין מאור בת עין ובאהרן דובה משום ורגך ושמח בלבו הרי בא בלב דהוא דבר המסור ללב ויראת מאהך דלא לבש לגדולתו ולכך יודם דראה דבנו שעוד לבש על פניו בקפשנו ולא כתלו זרים כבודו דאין לך לאדם שמחה גדולה מזו דבא זה בשכרו על שלא לבש לגדולתו ·

וכן הכתוב משבחו . האי וכן השואה גמורה דמפני שמי דהוא את לרבות א"חובדפי' באופן זה הנה בכון לפי דרשה זו דהיה מחשיב אהרן היוצא מפי משה כיוצא מפי הגבורה ממש ובשה שהוא קיבל דברי משה כמו מפי ה' כך זכה הוא שיהיו דבריו נשמעים אפי' לפושעי ישר' ורבים השיב מעון אשר בדברו מעידים ערבים לכל שומעיו ·

לפי שהיו ישראל להוטין אחר שעירים והיו מביאין קרבנותיהן לשעירים עיין בשה"ק לב חיים ח"ה סי' כ"ר וכ"ה ·

זה הדבר מלמד שהפרשה אמורה בבה אמר . עיין בקונט' ספרי חיים ס' מטות פסקא קנ"ג ·

רמז תקף לא' לרבות שעיר המשתלח . און זה כמי ה' דנבי רוכוות ה' דנבי מעוטא ועיין חזכן דו"ן סע"ב ·

שא א"ר יוחנן הכתה הבאה מ"ה וכו' עמ"ש הרב בירכת הזבח ומ"ש עליו הרב חק נתן דכ"ו ע"ד .

רמז תקפא ולע"א אפי' העלה על האבן ועל הסלע חייב דר"ם וחכ"א
ועוד לקמן מזה כהאי רמוא ע"פ הזוא ועמ"ש מוה"ר עיני דוד בהל' מעשה"ק פי"ט ה"א .

רמז תקפב דברה תורה בל' בני אדם . עי"ל רמז שנ"א ותק"ן ועיין רמז קרע"ו ותרי"ח ותרי"ט ותרל"ז ותרנ"ח ותשפ"ח ותשנ"ו ותתל"ח ועיין בקונט' ספרי חיים ס' שלח פסקא יק"ב מה שרשמתי שם בס"ד ועמ"ש הרב מקנה אברהם אות ל"ב ועיין ס' ראש רמז תשנ"ו בכ"א ועיין מלה"ק דף קכ"ט ע"ד ודף ר"ד ע"ב · ובבריותא כי נפש הבשר בדם הוא להגיד מה גרם וכן ברמז תקפ"ה ורמז תתע"ד ורבו הפי' בזה וע' שם בקונט' ספרי חיים ס' ראה פסקא ע"ו וז"ר דו"ל סע"א ועוד שם ע"ב ועיין רמז תרכ"ט ותרל"א בפסוק אני ה' ועוד שם בפ' כי אני ה' מקדשו ורמז תרל"ח בפסוק כי אני ה' מקדשם ורמז תרס"ה בפ' כי חוות עולם היא להם.

רמז תקפג קטן אוכל נבלות אין ב"ד מצווין להפרישו · עיין להגאון מז"ה חק"ל א"ח מסי' ס"ה ואילך בפלאות מתורתו : ובמ"ש למדה תורה ד"א שלא יהא אדם אוכל בשר שא בהזמנה הזאת מלבד מה שפירשו שלא יאכל תדיר שלא יעני · אני בעוניי אמרתי אף לעשירים דיהיה במיתון ולא כל שלוקח בשר מן הקצב תכף יאכל ובפרט בלי דהוא מה"ר לא בעבור שברת הרופאים דהבשר אשר ולין הוא יותר טובה של מלבד חשש איסור דלפעמים יתגלה טרפות בבדיקה אחר שנחתך ונמכר בהווה מחט וכיוצא בו דאתו לאחלופי והביאוהו לחנוות ולא נודע כי באו של קרבנם ובשאכל תכף יתגלה אח"כ הטרפות מציאות לא יוכל לתקן ואפי' בבישול הבשר בביתו צריך מיתון שלא תחתכו בכף או קערה של גבינה ובהמתן לוק ומתון מתין שיש דורות בזה שלא יבשל פתאום ולא יתאוה ברעבתן כמו עשו רבא מן האדם ותבף כלי

בלי שיגוח מן הדרך רנה לאכול וראה מה עלתה לו שאיבד הבכורה וגירשו לאבד הברכות ג״כ ואפי׳ הפתאים וחסרים מהתורה ישכילו זאת דשומעים קריאת ס״ת. ומגד אחר אכילות ממיני בשר קשים לעיכול ועלול להולאים לא כן דגים ונבילה קלים לעיכול ורחוק שיתקלקל האיצטומכא ולכך ראוי שלא לאכול בשר בקביעות ועי״ז ממילא ירחק ממך אכילת בשר כדי להשהות ביניהם ומה טוב המתחסדי׳ שלא לאכול בשר כ״א בשבתות וכי״ט ור״ח וחנוכה ופורים ופסח כ׳ וט״ו בשבט וט״ו באב כי מלבד הפרישו׳ הוא טוב לגוף ולנפש כאחד ויש שנזהרים בליל הו׳ ואין נ״ל ביום השני כלל זולת אם חל ר״ח ויש בב׳ וה׳ עיין כף החיים סי׳ כ״ג אות טז.

רמז תקפד וחייבו רשב״ג ליתן לו יו״ד זהובים ורמז שא״ז ועיין נשמת כ״ח ח״ב סי׳ מ״ז ועיין החפץ חיים סי׳ ד׳ וראה חיים ס׳ תולדות.

מי שאינו מחוסר אלא שפיכה וכיסוי ילאו קדשי מזבח שמחוסר וכו׳ (עיין בשו״ס רו״ח ח״ב בארוכה).

רמז תקפה בג׳ מקומות הלכה עוקבת את המקרא עי״ל ס׳ משפטים רמז ש״ז ועיין בקונט׳ דברי אמת דכ״א ע״ד. ובברייתא אשר תאכל נבלה פרט לנפרכים לבנפים ולנוצה ולכנים עיין מה שהאריך הגאון המפורסם מ״ז זי״ע בספרו הנורא חק״ל יו״ד ח״א בסי׳ יקא

יבור אם הקיאה תהא מטמאה בגדים ת״ל נפש חיה מטמא עיין מה שנסתפק הרב ברכ״י סי׳ ח״ר במי שאכל והקיאו אם יברך את״כ עוד לו שם סי׳ ר׳ לענין נירוף חצי זית יע״ש.

ג׳ הם שברחו מן העבירה וכו׳ וזה שמעתי ברמז הפסוק אודה ה׳ מאד בפי ובתוך רבים אהללנו דר״ת בפי׳ בועז ׳פלטי ׳יוסף אני נותן הודאה לה׳ איך נתן בהם כח לסבול את המשיכה שבכלן שבאו לפלטי במיטה אחת כל הלילה ונעץ חרב בינו לבינה וזה רמז ובתוך מי שהוא בתוך דהוא פלטי זה רבים אהללנו יותר מהשנים ע״כ שמעתי.

רמז תקפו שכל מי שרואה בשר ערוה ולא זן ממנה זוכה להקביל פני שכינה מה טעם עולם עיניו מראות ברע מלך ביופיו תחזנה עיניך. דן הכי בזה דמי היה שזכה להקביל פ״ב פנים בפנים כאס׳ המאירה אם לא וננס משה לבדו ולא קם נביא עוד בישראל כמשה וזכה לזה דמי ילוד אשה דיתלוך בכוש מ׳ שנה ויקח אשה ולא יגע בה כלל כי זה היה הסיבה דנטרד ממלכותו ומה תאמר בשמנו למעלה לבועז ופלטי ויוסף אמאי לא מטו למשה עמהם התי׳ לזה פשוט דהני תלתא עשו מלחמה גדולה וחזקה עם היצה״ר דמים נבוכים ימתקו ופוגעים באיסורא לא כן משה בדרך אישות לקחה באורח כל ארעא בריש גלי לעיני הכל אים ואשתו לא דהוא ממידת חסידותו ופרוש מרובה בקדושה לא קרב אליה עכ״פ במלך בגדור ובדרך נישואין הקבלנות מ׳ שנה לאו מלתא

זוטרתי היא ולכן זכה ודיבר ה׳ אל משה פנים בפנים כאשר ידבר איש את רעהו מה שלא זכה זולתו.

רמז תקפז מפני שבבדו לאברהם אע״ה כראה דכיון דחטאתם היה בעון ע״ז דלא היו כנענין כדפי׳ הב״א שם דרל״ט ריש ע״ג ועיין ז״ר דז״ל רע״ג א״כ לאברהם דאיבד ושיבר כל מיני ע״ז ומסר עצמו למיתה והודיע יחודו בעולם ובאו הכנענים ובבדוהו הפך דהיה להם לבקש להמיתו ולעוקרו מן העולם אם היה בא תירם זה הו״ל כנר מה כפיה לזבה כמו אשר תלוי להכן. ומ״ש האיש נושא על האיש הוא כדאי׳ בב״ר ס׳ בראשית פב״ו דהיו כותבין כתובה וכן אשה לאשה כענין נשים המסוללות דכת׳ הרמב״ם בהל׳ א״ב ועיין ז״ר דז״ל ע״ג ועיין בס׳ אות אמת בהגהתו.

ואין שוחטין לנימה כל עיקר. עיין בביאורי למכילתא ס׳ בא פ״ז מ״ש בעור יחיד ומיוחד.

מביא מאותו המין ומניח על קדקדו ולימא הכי נחת נחת בלע בלע. עיין בקונט׳ עטרת החיים סי׳ כ״ה וכף החיים סי׳ ז׳ וימלא חיים סי׳ יו״ד ועיין שיטני לקט סי׳ פ״ט. ובמ״ש תרנגולת שקרא גרבית עיין בלואות ריה״ח סי׳ פ״ט וז׳ ולהרב יוסף אומץ סי׳ ז״ל אות ה׳ ועיין תשו׳ מהרי״ל ס׳ יק״ח דמ״ו ע״א.

מעשה ברע״ק שעשה משתה לבנו וכו׳ וחמרא וחיי לפום תלמידיהון. מה שאמרו דליכא דרכי האמורי בזה משום דהוא ל׳ ברכה והם במה שנותנין לכהן דהוא כמנסך יין ולא נו׳ כשאין שם ת״ח דהוא שחוק ואסור והברכה הי׳ דאינו כמו היין של אדה״ר שהביא מיתה לעולם אלא יין זה הוא וחיי לפום רבנן דנאה להם דנכנס יין יצא סוד ומ״ש בנכורה ולא בשתי דאינן שותין יותר מדאי ונזהרים לשתות מעט אך זה הוא לפום רבנן ולא לתלמידיהון דיש להם רתיחות הדם מהבחרות ובפרט אם הם פנויים בלי נישואין ושלא נכנסו עדיין בתוקף הלימוד דצריך הרב להשים עינו על הבן שלא יהא רגיל בשתיית יין ושכר ויען רע״ק הרבין תורה בתלמידים הרבה על היות שעת משתה לבנו אמר וחמרא וחיי לפום תלמידיהון ללמדנו דאפי׳ אני דצריך לקיים יהי כבוד תלמידך לא עשיתי זאת לתת יין לתלמידים כ״א בחופת בני משום שמחת חו״כ דהוא סעודת מצוה ולא בכל העתים שוות ויזהרו שלא ישתו התלמידים בסעודות אחרות שאינן למצוה וכדי לאשמיענו זה שובא המעשה דתמיד הוא חמרא וחיי לפום רבנן ועתה בחופה הזמן גרמא לעשות מוספין שלא בהלכתן וחמרא וחיי לפום תלמידיהון.

והעושה בלורית. עמ״ש הרב גאון ירוש׳ בספרו הנחמד מנחה טהורה לדף מ״ב ע״א ובקונט׳ רו״ח יו״ד סי׳ קנ״ח אות ד׳:

רמז תקפח יעבור ואל יהרג חוץ מע״ז וג״ע וש״ד וכ״ה ס׳ ואתחנן רמז תתל״ח עיין למוה״ר פני מבין ח״ב קונט׳ גדול דאסף

דהכף איש טהור הסעיפי דינים כזה פוק חזי מה' ק"ס ע"א כ"ס סעיפים .

רמז תקפט שנפשו של אדם מתאוה להן · הכא לא הזכירו גזל ומלכד מ"ם דיש דחביב עליו ממונו יותר מגופו ומורה התר לעצמו הרי אמרו רובן בגזל ומיעוטן בעריות

רמז תקץ מקים מעשה אר"מ למעשה כנען ומקים מ"כ למע"מ . לכאורה זה סותר למ"ש הכ"א והז"ר לעיל רמז תקפ"ז דכנען בע"ז ומצרים בג"ע כיע"ש ועיין מ"ם שם ויש לומר דכנען בענין הע"ז היו חוטאים יותר ומצרים בענין ג"ע היו יותר אף דמעשיהם שוים בע"ז וג"ע ודוק ועיין ז"ר דז"ל ע"ג ועיין רמז תכר"ך ועליהם גלו הכנענים ורמז תרכ"ו וע' ז"ר רל"ח סע"ב ·

רמז תקצא כשכבך תשמור עליך בשעת מיתה . בכאן יש שינוי דל"א בקבר ואפשר דשעת היינו זמן כל זמן מיתתו עד שיחיה בתחה"מ ולא דברו על שעת הפטירה הנפש מהגוף ועיין בתקונים תקון י"ח ובתקון ל"א בסופו ובמאמר אבד סברי ובטל סיכויי לפי פי' הז"ר דף ז"ל ע"ג אתה תשמע מהרה דטועין הדור הזה דעוכין עיקר ללמד שאר לשונות החכמות וטפל חכמת התורה ח"ו ונראה מה ירויחו בזה ׳

רמז תקצב תנא דכ"א מעשה באדם א' שקרא הרבה וש"ה ושמש ת"ח עמ"ש לעיל רמז תקס ט

רמז תקצג מ"ם עונשין מה"ד ומ"ם אין עמ"ה וברמז תקל"ו ותר"כ"ר ועמ"ם הרב ס"י דק"כ ע"כ וג' ודק"ט ע"א וב' ודקי"ג ע"כ והרב ז"י דכ"ד ע"ר ובקונט' ספרי חיים ס' בשא פ"א פסקא א' ועמ"ם הרב מטה אהרן ח"ה ד"א ע"א ובביאורי למכילתא ס' בא פי"א וס' משפטים פ"ו ·

רמז תקצד ודילמא אין לה בנים אסורה לעלמא ושריא ליבם . עמ"ם ה"ה דברי אמת בקונ' דכ"ח ע"א ;

רמז תקצה הוקשה כל התו' כולה לעבודת אלילים מה ע"ז וכו' הטעם לזה דכיון דמודה בע"ז כופר בכל התורה כולה הכופר בע"ז כמודה בכל התורה לכך כל התורה הוקשה לעבודת אלילים :

רמז תקצו מנייכא למה לי אריו"ח שאם עשאן כלן בהעלם אחד עמ"ם הרב באר שבע בשיטתו לכריתות לד"כ ומ"ם עליו הרב שמחת יהודה בהג'אר ד"כ ע"כ ·

רמז תקצז בן בנו ובן בתו מנין ת"ל בתתו מורעו · עמ"ם הרב משרת משה ז"ל בפרק ו"ו מהל' עז ה"ה על דברי הרב מעשה רוקח ז"ל

רמז תקצח אזהרה לנשכב מנין ת"ל לא יהיה קדש . ויש לרמוז לפי מ"ם לעיל רמז תק"ץ חמורות העריות דפוחח בשם הויה ותוחם בשם הוי"ה והיינו דפוגם בשם המפורש

ולכן בא בס"ה משכבי' אשה' תועבה' עשו' . לרמוז הפגם שעושין וגורמין למות שלא בזמנן ובמפאובים רבים רחמנא ליצלן ולכך בא בס"ת שניהם' מות' יומתו' מ'ות ירעש דאם אין עדים והב"ר לא עשה בהם סקילה הרי מיתה בידי שמים יש להם ·

רמז תקצט מה הנאה יש לי בכם ואתם מתחייבים כליה לכך נאמר אני ה"א · נראה דהכונה בזה דכיון דיפקוד ה' על צבא המרום וישראל בחר לו לגורלו . התהלה והת"ת לחי העולמים שיש לו אומה דאין להם כליון כמו שהוא חי וקיים לעד הפך שאר האומות וכ"ו מתכשא לאמר שהיכם שהי ישראל אך כיון דמתחייב כליה הרי הושוו בכל הגוים כדכתיב כי אעשה כלה בכל הגוים ולזה מסיים לומר לכך נאמר אני ה"א וק"ל .

רמז תר בעון ג"ע וע"ז והשמט שמטין וויכלות גליות באה · ועיין רמז ארע'ה קשה למה השמיטו ש"ד דמשנה שלמה שנינו בפ"ה דאבות מיו'ד על ארבעתן ורבינו המאירי בס' בית אבות שם דקמ"ח רע"א יהיב מלתא בטעמא דמסתבר איך ש"ד גורם הגלות יע"ש ועוד דלקמן רמז תר"ט אמרו אחרת על דיין שמקלקל את הדין והוו להו חמשה והתרב מונה שם באבות ולא הגלות ומאי שנא

קשה עונשן של מידות וכו' מאי אומרהון . בש' תנא רמז תתקל"ח כקטו מאי עדיפהין ועי"ש מאי שכתבתי בס"ד

רמז תרא אני שמירתי מגוחה של תו' תחי' וגו' אני שמרתי מנות זקן תחלה האי לישנא יורה דמעיקרא קיימן ושוב אינו מקיים וזה לא אפשר לומר דהם אמרו מנין שאף לעת"ל חולק כבוד לזקנים שנא' ונגד זקניו כבוד . ובמאמרים אחרים מפורש שהקב"ה שומר שבת ומניח תפילין הרי הוא בכל יום וכן בשאר דברים בעלי הפרשי'ם עמדו בחקירות שהקב"ה שומר המנות בהוה וחוקרים ליישב באיזה דבר שמורה שאינו מקיים כיע"ש הלא בספרתם ועיין ז"ר דז"ל ע"ג סו"ס זה

סדר קדושים

מפני שיו'ד הדברות כלולין בתורה . אפשר למטע'ם מידי דכיון דאמרו במד"ר דהנואף עובר על כל יו'ד דברות לכן לרמוז לזה שם בתוכות בין אזהרות של עריות סו"ס אחרי ובין עונשיהן סו"ס קדושים היו'ד הדברות א"נ כמ"ש בזוה"ק דהילה"ר מתחיל מעריות כדי לעבור על שאר מלות ובל תרי"ג כלולות ביו'ד הדברות בעבור כן שישים לנגד עיניו דהנכשל בעריות הוא פתח פתוח לעבור על כל מה שכתוב בתורה

רמז בתר ואית לן קריין סניאין . והיינו לסרכות באזהרות ועל שמך זה נקט רבינו הטור בלשונו בגדר עריות מאד מאד כיון דאית לן קריין סניאין דכיון דנפשו של אדם מתאוה להן ומחמדתן צריך לזרוז ביותר שאת ושעובר על כל התורה בשעובר על העריות ובנז"ל ברמז קדושים ודויק לומר ואית לן לאפוקי מלא"ם דרז' להו

לחי בקדושה אחת דאין לחש ע"ש לקמן מזה ברמז שאחר זה

רמז תרג ויכלו את מלריס על מנת והיה מחנך קדוש ולא יראה בך ערות דבר · וזה מ"ש המשורר כמו' ק"ה ויוליאם בכסף וזהב ואין בשבטיו כושל דבה"י עולו בב"י נפקו ושם י"ה מעיד עליהם דאין למו מכשול עון אשר חטא

לאלו ב' חלקים ולמו חלק אחד א"ל שו דרכים לשתות אכל אתם נזירים · לכאורה היה נראה דזה סותר הסברא של האומר דמי שמזגו טוב הוא יותר משובח ממי שמזגו רע דיש לדחות בההיא איזה משובח שהוא רחוק שיחטא או עלול לחטוא וא"כ דלענין השכר יהיה המתגבר על יצרו דיותר קשה יהיה שכרו יותר וכענין שכ' הסה"ח בין יפה תואר ויפ"מ למי שהוא מכוער יע"ש אך המפרשים דנו זה לענין השכר ג"כ עיין בספר אות הברית למוה"ר החסיד מו' שאריכו ויע"א כמ"ש בסי' א' ומה שכתבתי בעניותי בזה

רמז תרד כה יעקב א"ל זה הוא · וזה מפורש בפסוק והקדישו את קדוש יעקב ואת שהי ועריצו שא דקשה מאי שנא דכינחק מלא עולה דאוהב זוכאי דזה לא היה כשבא יצחק לעולם חכף ומאי שנא כיעקב דלא מלא סיבה על שנשא ב' אחיות דהתשו' לזה דהיא הנותנת ויקרא לו אל שה'י ישרא דאחד מן התי' על איסור ב' אחיות הוא מה שקראו בתואר אל וזה התי' הוא דבר הלמד ממנו יתברך ואיך יתלה סרך סירחון ח"ו מלד זה

יבול א"ל אביו הטמא וגו' עמ"ש הרב שארית יעקב ס"ז והרב פרדס דוד שם. ובס' שמע אברהם סי' י"ג

אשרים על שם שהם מתאשרים מאחרים ע' מה שכתבתי בעניותי בספרי זוטא זכירה לחיים ח"א בזוה"ק ס' בראשית דמ"ט ע"א בעור של יחיד ומיוחד · והזו"ר דף ז"ל ע"ד פי' דהם מאחרים אבל אין בידם כח להראות להלל לעצמן ע"כ וזה החידוש שאמרה לאה באשרי מלד עצמי וכי אשרוני בנות מב' לרדים ותקרא שמו אשר ולא אשרם בה' דיורה מלד אחרים לבד ודוק ·

שלא יאמר לקרובו עני הר"ז פתח · עמ"ש מוה"ר ב"ר ז"ל בס' מעי"ן סי' שף תנ"ל ובמ"ש בס' שמע אברהם סי' ז"ך דפ"א ע"ב ואברהם תקן בספרו אברהם את עיניו כיע"ש ·

כל מלאה דא"ר ל"ת ולקמן רמז תר"ו ותרל"א ותרמ"א ותרע"ז ותרע"ח ועו"ש רמז תשנ"ה באאי פלוגתא דאביו ורבא האריך למעניתו הגאון המפורסם מרן זקני זיע"א בס' חק"ל יו"ד ח"ב סי' מ"ט וח"ג סי' ע' ובאה"ע סי' כ"ח נסי' ס"ג ובח"מ ח"א סי' קי"א ובמה שרשמתי בקוב' נגוי חיים מע' ד' אות ל"ה .

רמז תרה לא תנטוב ע"מ למיקט ע"מ לשלם ורמז תר"ו עמ"ש הרב מהר"ש אלוי בח"מ סי' פ"א ולהרב יקרא דשכבי דרוש ע"ז ומוה"ר משכנות יעקב דק"פ ע"ב והרב מלך שלם בחי' לב"ב דס"ג ולמוה"ר מראה הבחון ח"א דרוש ז' להלכשה ובס' ברך א"ח ס' בראשית

איש פ' חכם והיא אינו חכם עשיר והוא אינו עשיר · הה"ב דאינו עושר על לאו דל"ת אך אם בוון לבוותי דאוי לבונם במ"ש מוה"ר מ"ן סי' שף תקע"ב ועיין בס' שמע אברהם סי' ס"ו ל'

רמז תרו ל"ח שבר שכיר ורמז תר"ו לא תלין פעולת שכיר וכו' ש תאמר לרעך ורמז תר"ח כותן שתבעו עיין הלק"ט ח"ב סי' ל"א ותהל"י כאג"ר ס' תנא דקי"נ ע"ב ובס' שמע אברהם סי' ז' בארוכה ונכוי חיים מע' א' אות ל"ב כש תאמר לרעך אם הוא מדאו' יע"ש :

רמז תרט ש תתן לו עלה שאינה הוגנת לו לנאת בהשכמה שיקפחוהו לסטים זה נלמד מעובדא דר' דהובא במד"ר ס' מקן פ' ל"ב ועיין ב"ק ר"ח ופסחים ר"ב וזה ענת ידה כשמוש א' סיס"י ב"ט והשבמתם בבקר ואור לכם ולכו ובברייתא שלא יושיט כוס יין לנזיר עיין בסו"ה שפתי רננות דרך ארוכה בדרוש שסדרתי על הרב המחבר ז"ל ובסה"ק ריח חיים ס' בראשית ובקו' החפץ חיים סי' י"ה.

ולא אזיל למתא אחריתי . זה לא יכון עם רמז תקנ"ט במעשה החסיד שדרש על הבעיות דלכל אחד יש לו חיותו ושוב רלה לנאת לפרנסתו והוכיחוהו מדרשתו יע"ש ובמדרש שוחר טוב סי' י"ח איתא אחריתי דאין טיפה אחת של גשמים נוגעת בחברתה יע"ש ויתכן דכיס ליה אינו על הפרנסה בלבד שא על נוה היפה או הדעה דמזיק לו ועל הרוב יתלא ונופל למשכב או אנשי המקום בעלי מדות רעות ואינן נותנין לו מנוחה דוה נגעי בני אדם וענין והיה ה' מבטחו הוא סוג אחר ועמ"ש הרשב"ם ז"ל בתשובה .

רמז תרי ד"מ בנ' הדיוטות בולות ותבלות בנ' מומחין עיין בקונט' החפץ חיים סי' ו' ובסה"ק חוקית החיים סי' ז' כיד ה' הטובה עלי .

רמז תירא הלך אחר ב"ד יפה · הבא מוכה למקומותם כארגוקם אחד עשר והא שמיע לי דרשו ללמדנו דאף אחריהם הם שא המקומות לילך טפי ממקומות אחרות כיון שהיו שם מעיקרא שו גדולי עולם לא יבלי דילאו מהם כולא בהם ובענין שאמרו גבי בית דינו של שם דהיה אחריו כמי . ובדרשת השתדל לדונו יפה למשרי תגרוה עיין בס' שמע אברהם סי' א' בארוכה ובעובדא דההוא גברא מגליל העליון דנשכר אצל בעה"ב שבדרוש ע"ש סי' ז' · ובהאי ליסנא דבשם שדנתוני לכף זכות כך ידין לכם המקום לכף זכות ותפרש היטב לפי נועם שיח של הרמב"ם בפיה"מ והוי דן את כל האדם לכף זכות ועיין בס' תקות החיים סי' נ"א .

רמז בריות ונשמרת מכל דבר רע שהוא מבע"ל שלא יהרהר ויבא לידי טומאה בלילה · לפי מ"ש דאחיטא בברית הלשון תבינו לחטוא בברית המעור וזה פירשו בקרא אמרתי !

אמירתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני א"כ יכונו יחדיו על שפתיך דתלוים זה בזה דשומר פיו ולשונו מלדבר לה"ר וגבלות הפה ומשנה בדיבורו וביוצא מטומאת קרי בלילה וכן פי' בפסוק מזמור פ"ט לא אחלל בריתי ומוצא שפתי לא אשנה כיע"ש בדבריהם.

מנין שרודף אחר חבירו חייב אתה להצילו בנפשו ת"ל ל"ת על ד"ר וכו' והשבותו לו עיין להרב תנא בס' מש"ל פכ"ר מהל' שבת ה"ז מה שנסתפק אי בשבת מותר ועמ"ש עליו הרב שבות יע"ט שם ועיין למוה"ר שדשי חיים ח"א דמ"ד ע"א ולמוה"ר אות חיא לעולם ח"א ד"ט ע"א ועמ"ש הכם בני **אברהם** נר"ו בס' ויקרא אברהם סז בארוכה כיע"ש .

רמז תריג אם יש בדור הזה מי שיודע להוכיח דבר אחר שעמך במצות עיין בס' לח"ת והוכחו דבריו בס' ברה"א סז מה שפי' דברים נחמדים בזה . ובבעייא בן מהו שיקיז דם לאביו עיין שמע אברהם סי' ס"ט וע' ובמ"מרת רב הונא דבכית תפל ות"ח מאפיל בטליתו עמ"ש בקונ' מי החסד ח"א ס' בא פ"ב ועיני כל חי בפ"ב דכלה ס"ג ובכ"מ דק"ז ע"ב .

ואהבת לרעך רמ"א זה כלל גדול בתורה ז' ע"א זה ספר תולדות כלל גדול מזה פי' ז"ר דה"ל ע"א לענין אם חברו נוטל שררה ורוצה הוא להשיג גבולו שיהא גם הוא שוה כמיהו לא יהיה איסור בדבר לכן מביא מס' תולדות דהראה לו דור דור ודורשיו ומנהיגיו וא"כ הכל גזור מבריאת העולם וכמ"ש חכים יתקרי. וכו' וא"כ לא יהא רודף אחר הככוד דאין אדם נוגע במה שמוכן לחברו זת"ד ואת"ם מאי דכתיב בתריה שרך לת"כ ובכ"ש ל"י עליך דייקא דנעשו כלאים ודוק

רמז תדיר איש פרט לקטן יכול שאני מוציא ז' ט' שנים ויו"א וכן רמז תרלז ועי"ל ריש רמז תריז דמשיא אשה לבנו קטן ורמז תרכ"א ותרכ"ב ותרכ"ד ותרכ"ה ותרכ"ו ותרע"ט ועיין זר דט"ל רע"ד ועיין בס' חק"ל ח"ב אה"ע סי' כ"ה וכ"ו מה שכשא ונתן הגאון הגדול מ"ז זל עם הגאון המפורסם בעל תקלין חדתין ופאת השלחן ולהרב שמחת יו"ט סי' ט' ויו"ר ומה שרשמתי בביאורי למר' אובה בזל"ח ח"ב (דל"ח ע"ד) וע' מ"ש הרב ש"י ס' משפטים פ"ג דנ"ב ע"ב ונ"ד ע"א והתוס"מ שם אות מ"ח ועיין בס' ב"א דפ"ו ע"א איש חשוב ז' י"ג שנה ועי"ל רמז ת"ג ובקו' גנזי חיים מע' א' אות פ"ו ולהרב מלה"ק סדר משפטים ודוק . ובדרשת שבת זרע פ"ט למע"ה עי"ל רמז תקס"ח ותר"א ורמז תרכ"ה .

רמז תרטו ישן פטור ונעור חייב עמ"ש בעניותי בס' הקטן חיים ושלום ח"א סי' ב' בבא על אשתו ישן אם קיים פו"ר ולענין קנין יבמה ולקדושין וכתיבת גט ועירוב ומשלוח מנות וספירת העומר יע"ש . ובמאמר לא תתעסקו אלא במטיב תחילה ועובדא דשהוא שבא עם אנדראנוס עיין זל"ח ח"ב ס"ז פב"ה

רמז תריו ל"ת על הדם ל"ת קודם שתתפללו על הדיכל ושוחה והא"כ מתפלל עליו הכתוב אומר ואותי השלכת אחרי גויך ע' לב חיים ח"א סי' ס"ט אם מותר קודם שיאיר היום שלא הגיע זמן תפלה ואי איסורו בכל מיני משקים יע"ש

רעק"א לסנהדרין שהרגו את הנפש שאין טועמין כל אותו היום עיין למוה"ר שדשי חיים ח"ב דקפ"א ע"ד שהביא קושיית הרב שבט בנימין ז"ל דזקן ממרא ממיתין אותו ברגל ועי"ש שתי' ב' תי' ועיין בס' בנין אריאל ס' שופטים ובברותא דשל סחלל את בתך להזנותה עיין לקמן רמז תר"ל .

רמז תריז המשיא בתו לזקן והמשיא אשה לבנו קטן עיין בספרי זוטא חיים ושלום ח"ב סי' ע"ו בבחור הלוקח זקנה ובזקן הלוקח ילדה יע"ש

יבול יהא בנין ביהמ"ק דוחה את השבת ת"ל קשה למאי אצטריך הרי כבר מיעטו מאך דס' כי תשא ולימא למימר דהוה ס"ד דמשכן אינו דוחה אבל בית עולמים דוחה דהא הוקשו אהדדי בכל מילי מקראי ושמא איצטריך קרא דהכא הוא ס"ד לדרוש ההך להפך למעט בשמירת שבתות במלאכת המשכן ובא זה וגילה על זה ועיין בס' הקטן ובפרת בחיים סדר כי תשא שם ודוק

מפני שבה תקום והדרת פני כל שבה במשמע וכו' הרב מטה אהרן ח"א אות ג"ם שהאריך בדיבור בזה

בולל בתפלה גרים עם הצדיקים והדרת פני זקן וכי יגור אתך גר זה הוא הסייעתא של הרב זכור לאברהם אבינדור בתא"ח סי' כ"ד דיש לקיים הני' ועל זקניהם וגו' ועיין בקונ' כף החיים סי' ט"י אות ל"ב

רמז תריח או"ל אם אומר או אם לא או' וכו' אמרה ומאי קרא אמרה כי ישרים דרכי ה' צדיקים ילכו בה ופושעים יכשלו בה ב"ב דפ"ט . בזה אשכחן חילוקי דינים יש שאמרו הרוכה לטעות יטעה ורשעים שקלקלו וכו' ויש נמי דבר זה אסור לאומרו בפני ע"ה ולא דמו זה לזה ולכל א' טעמו בצידו דלא ראי זה כראי זה ועיין פ"ק דחולין דט"ו וסנהדרין דל"ב .

אם הוא חטא משפחתו מה חטאו וכו' שבלן מחפין עליו . בטיתי ידו בזה בקונט' רו"מ יו"ד סי' של"ר אות ב' ול"ו ומ"ד וח"מ סי' י"ט אות ו' ותוקות החיים סי' ל"ד בעזר משדי .

רמז תריט ולא את אבי אביו ולא את אם אמו . עמ"ש הרב בנין אריאל ס' וישלח והכח"ל זל ח"ר פ"ה דכ"מ דנ"ל סוף ע"א (ועיין להרב פני יוסף זל ס' ויחי אות ט"ו) ושמו אברהם דק"ג ע"ב .

אביו ואמו קלל וכו' עד שיפרוט לך הכתוב יקדיו . הגאון התוס"מ ס"ז פ"י לא הניח פינה ווית בזה ועיין בביאורי למכילתא ס' משפטי' ס"ה מה שרשמתי שם ועיין רמז תשמ"ה ועיין תומ"א שמוש א' סי' יז .

רמז תרך כוה אחז פטור אטעא דהו"ל התראת ספק. עיין להר"ב עדות ביעקב סי' י"ח וכמ"ש הרב מקנה אברהם אות ק"ר דט"ו ע"ב ·

רמז תארך איש פרט לקטן · ע"ל ברמז תד"ר דבא לבו"ן ·

רמז תברך בין למ"ד דון מינה ומינה ובין למ"ד דון מינה ואוקי באתרא וכו' וכרמז תרל"ר בשז ועוד ברמז תקס"א ותרמ"ד עיין להרב יכין שמועה דכתב דמחלוקת זה היא בנ"ש אך בהקש כ"ע מודו דאוקי באתריה ועמ"ש הרב שו"ל פ"ב דמנחות מ"ה ונכראה דלא ראה מ"ש מרן החבי"ב בריכה דחיי לאוין דקי"ד ע"ב וע' מ"ש הרב מקנה אברהם אות נ"ג ול"ר · ובמימרא ר' ינאק כר"ד אקייא הנה הנה · עמ"ש הרב קור"ב דע"ה ע"ב ;

רמז תרכג בשביל חנופה שהחניפו לאגריפס על עסקי לגימה חורק עליהם שר של גהינם שיניו כדאיתא בסנהדרין דכ"ב היינו מידה כנגד מידה כענין לה"ר הרוס שינימו בפימו דע' השינים שאוכלים מספרים לה"ר ולכן גם השר ש"נ בשיניו מענים להם וזה היה גודל עון דואג כדאיתא במ' תהלים סי' כ"ב נושא פנים לאדם שיאכלוהו אכל אתה שמא עני היית הרי אתה נכור חכם וראש סנהדרין ולמה עשית כן ע"ש וזה דייקו במאמר אכלו קורצהון וכו' ·

רמז תרכד ק"ו ומה מקומות שאינן לא רואין ולא שומעין ולא מדברי' על שכא תקלה על ידם · היינו לפי מ"ש בסא"ר פכ"ר וע"ש בוד"ן דהממונה על העץ ועל האבן נענש ועוד שם פל"א דבל דבא"ס יש להם דין וע"ש בוד"ן אות נ"ה וע"ל רמז מ"ר · ומ"ש ע' שמטילות שלום · עמ"ש סו"ס יתרו רמז ש"ו בעזר מסדי ·

רמז תרכה עשה כה מערה כנומר ע"ל רמז תר"א ותד"ר.

רמז תרכו אם יש להם בנים קוברים את בניהם אם אין להם מתים בלא בנים והיינו דקשה לפני הקב"ה על הבנים שמתים בחיי אביהם ואפ"ה על רשעותם אינו חס הקב"ה עליהם והם בטלו רצונו ית' גם ה' מבטל רצונו כדי לענוש אותם ·

אתם באים יורשים שאתם פתחתם תחלה ובה"א נן נעול והכי איתא לעיל ס' אחרי רמז תקנ"ט והכי דרשו במ' חזית על היותם במצרים גן נעול כיע"ש ואע"ג דאחר דור המבול קבלו כל האומות גדר ערוה הא כבר נתקלקלו אח"כ והרעו יותר וישראל במצרים היו גדורים בעריות ול' פתחתם תחלה היינו קודם שניתן יו"ד הדברות ופ' עריות וכן הכין הו"ר דלז קע"ג ול"ח ע"ג ·

אי אפשי בבשר חזיר ללבוש כלאים לבא על העריות . מאמר זה סותר להמפרשים שחילקו בין דבר חוקה לדבר שנפשו של אדם נתאוה להם ומתמרקם דלא יאמר אפשי ואפשי.

הפוריש מן הערוה מקבל עליו עול מלכות שמים · ונראה דזה טעם נכון רווכה למלכות ומשלה הגומר בריתו ברולפי מיוסף

אגדיק ועיין נמי כן ברכות שם . ובמאמר בשהוא בורר הרע מתוך היפה . עמ"ש בול"ח ח"ב כלל נשא פ"י בס"ד ..

ס' אמור

לפי שהעליונים אין יצה"ר מצוי בהם אמירה אחת דיה להם אבל התחתונים דיצה"ר מצוי בהם בב' אמירות והלואי יעמדו · דוגמא לזה הוא המאמר דלעיל ר"ס קדושים ברמז תרי"ב לענין קדושה ומביא מההוא קרא ניפיה של המלאכים כיע"ש ·

רמז תזכר ואינו מטמא לאשתו פסולה. ע"ל בסוף האי רמזא דהטעם דנתחלל מכהונתו ע"י שנשא פסולה ולא מצורה דהיא פסולה ונפקא מינה היכא דאשת כהן דהוכנה להשקאת סוטה ולא הספיקה לשתות ונפל ע"יה טיפה ומתה אם הבעל מטמא לה דיש לנו לומר דמטמא לה דהיכא למחלי דהיקה סוטה ונקתה או כיון דהיקה אסורה לו לבא עליה עד אחר השקאה מתה בחוקת טמאה ויש לנו לומר דפיסול לחוד ואסירה לחוד וצריך חפש מחופש לבא לפרק זה בור'ר העיקרא אם אחר השקאת סוטה ונכתה בטנה ומתה אם מטמא לה או לא ולקמן דריש לה יטמא לודאי הוא מטמא לה ואיני מטמא לה לספק מגורשת יע"ש ואי מדמינן האי ספקא להאי ספקא ובבא על אשתו נדה לא נאסרה עליו ולא יש ס"ד בזה כלל דודאי מטמא לה :

להשיאו אשה משא"ב בבת בת אביה ובאי במלאכתה במעשה ידיה · קשה דבקדושין ד"ל אבל מ"ש להשיאו אשה מבוא מואת בנות בם חתנו לחבשים ופריך בגמ' בשלמא בנו בידו שא בתו בידו היא ותי' יע"ש בגלא דשוו בשיעורייהו ועיין ז"ר דל"ח ע"ד ועמ"ש בסה"ק לב חיים ח"ב סי' קס"ו ודוק זיל לאידך גיסא במלאכתה ומעשה ידיה הרי כמו כן בבנו הסמוך על שלחנו דזוכה במלאכתו ובמעשה ידיו דומיא דבתו בסמוכם ע"ש אביה עיין ז"ר דל"ח ע"ד ועיין נשמת כ"ח ח"מ סי' יז ומ"ד ארב"א בחיים מאשר חנני ה':

רמז תרכח נושא איבא בנייהו עיין לקמן רמז תרע"ה בערכין ותרע"ו ולענין אם הזיק ואם נודר ומעריך עיניך תראנה מ"ש הרב מטה אהרן ח"א אות כ"ה ·

רמז תרכט ולא יחללו את שם להגיד מה גרס · ע"ל רמז תקפ"ב מש שלייכתו ועוד לקמן מוה ע"פ כי את לחם אהיך הוא מקריב · ומ"ש מנין שאם לא רצה דכנו · עמ"ש בס' הר המור בהל' בכורים בפרט המשתמש בכהונה מעל :

רמז תרל כהן קודם ללוי דתנא דביה ר"ש וקדשתו לפתוח ראשון ולברך ראשון וליטול מנה יפה ראשון . עיין בס' שמע אברהם סי' א' לענין בעלי דינים אם יש קדימה לכהן וללוי כמו בשאר מיני קדושות וכמו כן ת"ח ע"ש באורכה :

א"ר יוסף הלכתא למשיחא א"ל אביי אא מנחה
שחיטת קדשים וכו' · זה לא יכון עם
מאמרים אחרים דלעת"ל לא יהיה יצה"ר ואפילו
האדם עם אשתו כדרך רוחניות ואיך יתהוה זה
דחסר המציאות כשאלת שחיטת קדשים ושאר דברים
דשאו הלכתא למשיחא ניחא דמעותדים להיות אף
בזמן המשיח ·

ארור שיה ילד ארור שיה גדל ארור שזו יצאת
מחלציו וכו' רשעא בר צדיקא כמאן כהאי
תנא . הקילכו וראו ג' ארורים זה אחז לגבי אביה
וזה אינו לפי מ"ש במד"ר ארורים שדים דהכל אחר
הרס ואין מקללין לאב והכא אמרו דלא"כ יגיע
ול' כמאן כהאי תנא נראה דהרגישו בזה דלתנא
אחר דמבזין לאמו בלבד לא אקייא הא או כימא
דאשה מזרעת תחילה הולך הזכר אחריה ואיש מוריע
תחילה הולכת הנקבה אחריו ובזה יכונו יחדיו על
ספתיך ולא פלגן בהדייהו ולדקו יחדיו דהא והא
איכא :

רמז תרלא כתיב ויקם בלעם וישב וכו'
שאר הסמוכים פירשו והראשון
לא הוצרכו לבארו כי ידוע מ"ש לכה איעצך אשר
יעשה העם הזה דכן הב' מפורש מלאו לכן ורבו
ללמדנו דדרשינן סמוכין גם בנביאים דלא בתורה
בלבד . וזה רמז דוד המע"ה במזמור קי"ח מעשה
ידיו אמת ומשפט כי אתם לא עמי וכן תאשם
שומרון אך סמוכין לעד לעולם דדרשינן סמוכין אפי'
דרחוקים וע"ז פרות שלח לעמו והיה מספר בני
אשר לא ימד שובה ישרא ומהסמיכות ולא פדות
לעמו הפך לא עמי

אף כשרי ישכון לבטח · נראה דבא לו' מתורתך
תלמדנו דאמר לאבכר כי מי כנע ידו
במשיח ה' ונקה וכן בשריגתו לגר העמלקי דכתלא
דכיון דהוא משוח מובטח לו שלא יפשוט ידו שום
אדם עליו .

נשקיה על ראשיה נגד אשר יונק על ראשו
כי זה הוא הטעם דאעפ"י שבלטרע
אסיר בשמכה יען נמשח והב לו' בתיה דהיתה בתול'
דשוה הבת ברשות אביה נגד מה שמלא בירור
הלכה דצריך שיקח בתולה והוא לסימנא טבא
וממנו יראה ויתגדל ויתהדר בכור התורה :

ומאמתי הוא כשר לעבודה משיביא ב' שערות
אבל אין אחיו הכהנים מניחין אותו
לעבוד עד שיהא ן' עשרים · עיין בס' הר המר
הל' בכורים בפרט המשתמש בכהונה מעל ועיין
בסס"ק החפן חיים סי' נ"ה מה שאספתי באומרים
ממה שהורונו מן השמים :

יצאו אא שאין משום עבודה · היינו הדברים
שאור יכול לעשות בן הבעל מום כהן
וכן הכין הסמ"ג וכ"פ הרמב"ם פ"ט מהל' ביאת
המקדש ועיין זר רט"ל ע"ז ועיין מה"מ ח"ג שם
הי"ד :

רמז תרלב כל שמראיו חשוכים פי' הרע"מ
אעפ"י שאינו שחור בכושי ועדיין
פי' הרמב"ם בפיה"מ ותמיה רבה עליהם מלשון
הס"ס בבכורות דמ"ר לפריך היינו ומשני דחכ"א
לא תני כושי ועיין להמ"ן דק"ד סע"ב :

רמז תרלג נאמר כאן אני ה' ונאמר למטה
אני ה' מה אני ה' האמור
למטה אני ה' מכריות והיינו מרכתיב ונכרת הנפש
ההיא מלפני אני ה' הרי שהוא מדבר בכרת א"כ
גם כאן אני ה' בכרת ועיין ז"ר רט"ל ע"ב

רמז תרלד אהרן עצמו מנין ת"ל והוא
כרוע וכו' ע"ל רמז תרל"א
בפסוק אשר יהיה בו מום בסדר הזה ושם הז"ר
רט"ל סע"א הביא מהרמב"ן דעל הנכנס תחת
אהרן דבאהרן לא יארע בו מום ולרעת ווזכה כי
קדוש הוא לה' ועל זה הק' עליו דאהרן נצטרע
ותי' דנתרפא תכף יע"ש ועליו קשה היכן מפורש
בתורה דאהרן נצטרע והתורה כיסהו לבבודו ואילולא
נגד משה לא היה בו אפי' רגע מצ'רעת ואין דכין
ממנו וע"ל רמז תקנ"ח :

רמז תרלה מנין לבה טמא . עמ"ש גאון
עוזינו בס' הנורא שער המלך
ח"ב דנ"ז ע"א :

רמז תרלו מנין לאחה"מ מה"ת עיין להרב
יצחק ירכן ולהרב ראש רוד דף
מ"ה ע"א ועיין לב חיים ח"א סי' ל"כ ויאה חיים
ח"כ ס' עקב · וכדרשה האחרת דאיכן נותנין תרומ'
לבהן ע"ה עיין ראה חיים ס"ז ובהרשב"א ח"ה
בהנהותי רחמים לחיים סי' רט"ל בארוכה ובקונ'
החפץ חיים סי' א"ך .

רמז תרלז מנין לערל שאינו אוכל תרומה
ע"ל רמז תרל"ד · ובמאמר
איתי לי בית עשרה ואימא לך כאנפייהו עמ"ש
לעיל בס"ד :

ב"ש שהתורה והכוכה מעשרתן · עמ"ש בס'
ברך א"א ס"ז דרוש ב' :

רמז תרלח ג' אתיב שהיה ר"ש דורש ויקבור
אותו הוא קבר את עצמו ·
עיין בביאורי על הספרי מ"ש בזה :

רמז תרלט איש איש לרבות הנכרים שנודרי'
נדרים ונדבות כישרא ורמז
תשמ"ו · עמ"ש מוה"ר בתי כנסיות דף י"ד ע"א
וראיתי להרב לאן קדשים שהביא קושייא בזה דאמאי
לא אפשיטא מהכא דכהני שלוחי דרחמנא ניכהו
דהא אין שליחות לגוי לא אכן להו ולא איכון לן
והרב חק נתן שם תי' דוהו בחטאות ואשמות דצריכין
דעת בעלים שליחות אך בנדרים ונדבות לא בעינן
דעת בעלים כדי שנצטרך לשליחות ולו יהי דכהני
שלוחי דידן אהני להו זת"ר בקינור וקושייא זו היא
בהרב פנים מאירות ח"ב סי' יק"ח והרב מנחה
טהורה דנ"ד ע"א ותירץ בב' פנים יפות יע"ש וע'
מ"ש הרב מהרד"ף ז"ל בס' הנחמד מכתם לדוד
בארוכה :

רמז תרם והלא דמי חטאת מעורבים בהם
אריו"א הלכה שיא בנזיר עמ"ש
הרב נאות יעקב בס' נ"מ דע"ד ע"ב · ובבריית'
הכל כאיש בשותפות לא סילק הכתוב אא מנחה
עיין ברמז שאח"ז בפסוק איש ועיין להר' מנחה
טהורה דיק"ח ע"ב מה שהפליא לתמוה בזה והצריך
תלמוד ועיין בס' ויקר"א לחכם בני **אברהם** סי'ו
רמז

רמז אתנ״ר בכור שאחזו דם אין מקיזין וגו׳ עמ״ש הרב חלק שמעון סי׳ י״ח ומ״ש עליו הרב נח״ל כ״ו ח״ב פרק א׳ דפסחים ·

כל הקרבנות בשלים וקרבן תודה אינו בטל · עיין לב חיים ח״א סי׳ ל״ב ורמה חיים ח״ב ס׳ עקב :

רמז תרמ״ב שלא משום שנאמר עשו להם עגל מסכה לפיכך קראו הכתו׳ שור · וקשה לפי״ז על דוד המע״ה איך קאמר וימירו את כבודם בתבנית שור אוכל עשב ובעשיית העגל היה עלי שור ועיין בס׳ לקוטי תורה ע״פ ידע שור קונהו ישראל לא ידע ועיין ברמז שאחר זה עיין בתקון ה׳ מהנוספים דחזה עגל דיוקנא דשור וחמור יע״ש ·

והדין ק״ש לא הטרחתי עליכם לא עומדים על רגליהם עיין ול״ח ח״ב ס״ז (דמ״ח קע״ב)

רמז תרמ״ג הרכה נמרים הרבה אריות נקטו ה׳ נגד דאם עברו על ה׳ חו״ת יש שלוחים למקום כנגדם על שלא היינו עז כנמר ונכור כארי לעשות רצון אבינו שבשמים והיכרנו לה״ר כמו הנחש וזלזלנו בכבוד התור׳ ולומדיה דעקילתן עקילת עקרב ועוד טמון ברמז כדלעיל והשאים יבקש את הנרדף דכשם שהו רודפים כך אתם אוה״ע רודפים אחרינו ועל ה׳ יהכנו ומה שקראו אותו לנ״ן מלך הגון לנבי אותו רשע היה הגון כנגד מה דאגלאי מלתא דהודה ושבח עד שמן השמים נתנו חיכה לפיו ·

יצא תקיעת שופר ורה״פ שהיא חכמה ואינה מלאכה ורמז תרמ״ו · עמ״ש הרב מ״נ בס׳ הר המר כזה יע״ש . ובכרויתא זה טעון מנה ואין חה״ס טעון מנה ולקמן רמז תרמ״ז לאידך גיסא ועיין בס׳ חיים לראש ובהשמטות שם כפסקא יו״ד ·

ישע״י מצות העומר עשה שלום בין איש לאשתו וכו׳ ומזה יותר הוכחה למ״ש בטעמי ללמור פר״א בין פסח לעצרת שיהיה אהבת החברים דבנגד זה מתו תלמידי רע״ק באותן הימים וכאשר הוכא כהקדמתי לס׳ דרכי חיים׳ ונמצא דהזמן גרמא להיות איש את רעהו וקרובו ומשפחתו ושאר עירו באהבה ואחוה ושלום ורעות ביותר להרחיק מהמחלו׳ בין פסח לעצרת ·

יכול יקצור ויספור ויביא ב׳יום ת״ל תמימות תהיינה אמתי אתה מוצא תמימות בזמן שאתה מונה מבערב הא בינד קצירה וספירה בלילה והבאה ביום ופשוט דבונת יכול היינו דבתיב תספרו נ׳ יום שלכך אנו אומרים היום כך וכך לעומר ואין אנו אומרים הלילה ליל כך לעומר והיינו דבכלל יום כולל לילה ובעינן תמימות דבעבור זאת ליל חג השבועות צריך להמתין עד שיהיה לילה ודאי דבעינן תמימות כאשר הובא בשה״ק מל״ח .

רמז תרמ״ד על טומאה שאירע בין זל״ז אמור מעתה כך חייבין ישר׳ בכל שעה שלא שחיסך הכתוב את ישראל . זה לא יבון עם מאמר לבבא ב״ב בכריתות דב״ה ע״א

במולאי יוה״כ ואם לחלק בין יחיד לכללות הצבור דאין נכרע מלחטוא איך אמרו לא לך אדם בירוש׳ ובידו עון דהא בכל כ״ר שעות מי יומר דלא במלא אדם בכל ישראל שיחטא ועיין בס׳ לב חיים ח״א סי׳ כ״ב ומ״ש שחיסך הכתוב היינו התורה חסה דאמרינן בכל דוכתא ועיין מנחה טהורה דל״ו ע״ל

רמז תרמ״ה ישראל שאין מגלחין שרוקיהן לא תעשה כלה שלא אני מיישרת ביסורין לנקותך מעונותיך לעוה״ב ואמתי כתיב הו׳ , האי ואמתי איכו על היסורין הבאים. כ״א דבר״ס ויוה״כ דהוא בתוס הו׳ נוזרע! הבא בתוך השנה לחטו״ל ודן אנכי מתאמר זה דהעובר על לא תקיפו פאת ראשיכם לא נרע מלא תכלה פאת שדך בקולריך זו פאה וזו פאה הנם דהנא תפקיתי׳ בל׳ לא תכלה נקוט מיהא שם פאה הוא ואם כן המגלח זקנו מעותר לבליה ולא די לו ביסורין הדון מינה מפאת השדה לפאת הזקן שבנוף וש״ר המא׳ שבהאי רמוז הנה הנם בס׳ פנחס רמז תשפ״ב

רמז תרו״ם ואין הכל בקיאים בתקיעת שופר וילך. אלא בקי ויעבירנו ר׳ אמות בר״ה וה״ט דלולב וה״ט דמגילה · לקו׳ מרן כ״י בסי׳ תקפ״ט משם הר״ן מאי שנא מילה וקי׳ והט״ז כתב דהוא דוחק תי׳ הר״ן ותי׳ באופן אחר עמד הרב ברכ״י שם ועיין להרב לשון למודים שם וגם הרב משרת משה ז״ל בפ״ב מהל׳ שיפר ה״ו השיב על הט״ז ומר כיהו תי׳ נמי בדרכים אחרים פוק חזי ועיין בס׳ יצחק ירנן .

רמז זמרת אף יוה״כ אינו מכפר שלא על השבים · עמ״ש מוה״ר מק״ק ובס׳ מעש״ר פ״א מהל׳ תשו׳ ובס׳ ויקרא יצחק ס׳ אחרי ·

האוכל אכילה גסה ביוה״כ פטור · עיין בקו׳ החבן חיים סי׳ נ״ט ובס׳ שמ״א סי׳ ד׳ .

רמז תרחם יכול אף שבת בראשית תהא אסורה בכלן ת״ל הוא . קשה היכי ס״ד לומר כן אחר דקודם מת״ח כבר נאמר אכלוהו היום כי שבת היום לה׳ ושמא נלל שבת ולמוצאי שבת והנביאים פרשיה וקראת לשבת עונג דאפשר דהעונג היה מעין העוה״ב דאין בו לא אכילה ולא שתיה אך ה׳ עבויים רחוק לומר עונג אחריהן ;

רמז תרמ״ט נשבים עדיפות דמתאמרה שירה עלייהו · עיין תוספות במנחות דמ״ד ע״ב ד״ה כיון דמתאמרה ולמרן כ״מ פ״ג מהל׳ כלי המקדש ה״ב ובספר מנחה טהורה לגאון ירוש׳ שם :

רמז נרת״ר אריו״ח מורה ר״מ כשציר של ר״ה . עמ״ש הרב קה״י שנאוי מדע״א ע״ר ואילך :

רמז תרנא כה׳ שמחות . עיין זל״ח ח״ב ס״ז דמתקנים הני ז׳ ומוכין ז׳ יע״ש ·

תודיעני אר״ח . הבא השמיטו נפה לתורה ועשה ואכול ועיין תלקס בחיים דרוש ג׳

נ' ועמודי היום עמוד תורה · ומ"ש נעימות בימנך נצח שו סופרים ומשנים שהם מלמדים התנוקות להמיתן שהם עתידים לישב בימינו של הקב"ה הה"ר נעימות בימנך נצח. הנה מ"ט גמ"ש דוכה ויושב בישיבה של מעלה וכפי הקיה דהקב"ה גוזר גזרה והוא מבטלה דכיון דהוא בימין הוא חסד גובר החסדים על מידת הגבורה ו בול לבטל הגזרה רעה ולכן יושב בישיבה של מעלה מימיני אש דת למו ועיין זל"ח ח"ב סז פ"ל · וכמאמר אחר היתה דהמנסיח לימינו לעת"ל ואין זה קושייא כענין מקום יש בראש להניח ב' זוגית וזל"ל בלפי מעלה מלא כל הארץ כבודו והשמים ושמי השמים לא יכלכלוהו

ארחץ בנקיון בפי במקח ולא בגזל ואסובבה את מזבחך לשמוע בקול תודה שו הקרבנות. פשט המאמר נראה דבא לומר דבין בולקחתם לכם הזהיר לולב הגזול פסול והדרבא קיטרוג וכדמפרש ואזיל לקמן מזה ובין בקרבנות שונא גזל בעולה כמו שדרשו גם מתיבת מכם להוציא את הגזול ובנקיון דייק דלא כמו נדון הרב מאלת משם דמחל לו למפרע אי יוצא ידי חובה דאין זו מצוה מן המוכחר שא בנקיון גמור דהיינו במקח לאפיקי ולא בגזל דמחל דא"ב.

לספר כל נפלאותיך זה הלל שיש בו וכו' וזה יהיה רמז הכתוב מהולל אקרא ה' בלו' כמו הש"ת היה הוה ויהיה ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך הטיב מטיב יטיב בן סידור ההלל היה הוה ויהיה·

ביון שבא יוה"כ וכל ישראל מתענין הקב"ה סולח לכל עונותיהם. מה שתי' בזה למה שהקשו מאי אולמיה דיוה"כ וכל ישראל דהוא שלים מטעם דשלים אחרון קשה להמחל ביע"ש בדבריהם הנה יש לומר עוד דבתוס' נקטו מתיר בב' שליסים הראשונים ויש בד לומר במו אשם תלוי דתולה על עונותיו להגן מן הפורענות אך מחילה לחלוטין לא יהיה עד יוה"כ דאז הסולח לבל עונבי סליחה גמורה ועיין זל"ח ח"ב סז פ"ל.

אף באן ימים ואפי' לילות ולקמן רמז תרב"ד עיין להרב ש"י רעז ע"ד ובס' שמע אברהם סי' כ"ט:

רמז תרנב ר' בשם רשב"פ פתח · זו מר"ח ב"ע ואין בל חדש ב"א דדריש דיוקא בתלפון אתך דהוא לעצמך להנאתך ולטובתך ומ"ש ולקחתם לכם לזכות להוריד לכם מטר עיין בירוש' דנקטו קטר לולבך קטר ספינתך ובן ביום ז' בגמר הקפות הלולב סידרו פיוטים ותחינות על יורה ומלקוש בעיתו דעת הזמיר להתפלל על הגשמים והוא בכיוון למה שדרשו בפסוק השקיפה דעשינו מה שגזרת עלינו אף אתה עשה מה שהבטחתנו להוריד טל ומטר ב'עש:

רמז תרנג הוא קיים מצות סוכה אני מסיך עליו מחמתו של יום הבא · בו' מזה במ"ש בפ"ק דעז דנותן להם מצות סוכה ומוציא חמה מנרתקה ובועטין הוא דלישראל במי מושיבן וזה ההפרש דישראל אינן בועטין ויגלה לן טעמיה הבא דאף ע"ג דאין בסתר מחמתו הנה הקב"ה מסיך על ישראל ותסך עלימו ועלנו בך אושבי שמך דקיימו מצות סיבה בעוה"ז ואנו מגנת דיסבלו לישב בסיבה לעת"ל עד שיעור דלא יבבסו בסוג מצטער פטיר מן הסוכה שא יושבים דווחים במי שמטייל בגנים ובמו שמבוא מקרא אחר זה בי יצנני בסובו שבותה לראשי ביום נשק

רמז תרנד אבל בפסח אין את מוצא שבתוב בו אפי' שמחה אחת. עמ"ש בסה"ק מועד לב"ח בס"ד · ומ"ש משום בנפול אויבך א"ת ע'ל רמז תר"ר ומ"ש שם הו"ר דל"ח רע"א והב"א ד"מ רע"ב ועיין בקונט' ספרי חיים ס' וזאת הברכה פסקא שנ"ו.

שמיני אינו של קימא · נראה דדברו חכמים בל' נקי דהא בכלל הוא שמא יוצא לת"ר וה"א ז' סורר ומורה והוא משמחה בספבא לתוגה עיין בס' ארץ החיים ע"פ שם אבבי על המרקך במונא של רב·

רמז תרנה אתה אמרת יוקח נא מעט מים · הקיינבו וראו דבר' דברים שעשה אאע"ה למלאכים פרע הקב"ה ב' פעמים הגם דלמלאכים לא אצטריך להו ופרע לבנרבים על שאינן בנרבין ובתלתא זמני וזה רמז קרא מלוה ה' חונן דל דהוא למי שאינו בריך אדרבא הבל שלו ומידו נתנו לו ואפי"ה וגמולו בוי'ו הרי תרתי ישלם לו הא תלת·

תמיד אף בטומאה והק' בז"ר ד"מ ע"ג דא"ב מה היה של חנובה ובפרט לת"ר הותרה בצבור ותי' שטמאים לע"ז ובזה אין צורך לדוחקי הלבוש ז"תד:

רמז נותר ויעש אהים את ב' המאורות הגדולים מי במוך שאתה בובש על מיה"ד ואתה מאיר ואתה מתאוה. מאמר זה קשה לזווג הדברים אם לא שנאמר בענין הביאו עלי בפרה שמעטתי את הירח ובחסדו הגדול בדי שיועיל בפרה בשחוטאין ישראל ולא הבפש החוטאת תמות וזה לך האות דהוא מאיר ומתאוה לאורם אינו שא לזבותם בבה תאמר בב' המאורות בי הוא אינו צריך לבפרה ח"ו ומוש"ל בבל שא בעבור דע"ז יבבוש עונותינו ולא יהיו מקטרגים ודוק.

בסידורו בך סילוקו שנאמר לאם חס ביום הלקחו · עמ"ש הרב ט"ב בענין דוד עם אחימלך בלחם אשר נתן לו מלחם הפנים ועם ויערב לך.

בל דובי למלבא שאדו ניה לקמוניא חלולא · עמ"ש בסה"ק ראש חיים ס' בלק בעור משדי ·

בל בבסי לרע"ק וחבריו ונא רע"ק ודרש מחלה לאהרן ומחלה לבניו · זה שעשה רע"ק נלמד מעובדא דסובא לעיל בס"ו רמז תרל"א בשקא דדיברי דאתא לבי מדרשא ור' אמי לקח הבל והבא דהזביר וחבריו משתיו לאלאין בש"ה דהתם במי מב"ג ולניף לה במו בעובדא דרע"ק דיליף מב"ג דהקפרש בין סתם למפורש.

רמז תרנז נבאי לאמו נבאי למשפחתו נבאי לשבטו שיבא ממנו ולקמן ברמז שאחז ועיין במד"ר ס' ויקהל פמ"ח לטובה ולברבה וס'

וג' נשא פ"ג וס' פנחס פכ"א ועיין לאמלא"ק ס"ז וכמאמר בשביל ד' דברים נגאלו ישראל ממצרים. עיין בסו"ס זל"ח ח"ב בקיצ' יש זכות ס"ד דברים

רמז תרנח בזה"ז אינו חייב לקרוע דנתמלא כל הבגד קרעים · דוגמא לזה שנינו בסוטה משרבו מרצחנים בטלו עגלה ערופה משרבו המנאפים פסקו המים המרים דכשב וא"ת יש כח ביד חכמים לעקור דבר מה"ת. עיין לעיל ולאחרונים עליו ויתכן עוד לומר דכל זה היינו כשגגה אך זדים שטמאו במזיד מי יאמר דהחוייה כלבור או הותרה ועוד דתקנו מחדש המוכח והמנורה ולא יאותה להם לעשות חנוכת הבית בטומאה כי אם בטהרה ועוד אם אפשר לומר דטומאה הותרה לא טומאות הרבה דהם כוכים לכל דבריהם זבין ומש"ז ונדה וממגע מתים וביוצא בהם דהם מלאים טומאות ובולי האי אינו כמו ישראל דל"ו אחד בהם:

סדר בהר

רמז תרנט מר"ה ועד יוה"כ לא היו עבדים נפטרין לבתיהם ולא היו משועבדים לאדוניהם וכו' נראה דהטעם כרור יען דעשה ה' בכה בעבור דעבדים היינו לפרעה ווציאנו ה"א משם לחירות כמפורש בפסוקי תורה ונביאים א"כ לריך לעשות דוגמא שהיינו במצרים לששה חדשים קודם שיצאנו ממצרים נתבטל השעבוד ובליל ט"ו ובכ"ו יוצאים ביד רמה כן כ"והכ כמו ליל פסח והבל זבר ליצ"מ.

בארץ ובל יושביה בזמן שכל יושביה עליה ולא בזמן שגלו מקצתן. וזה בענין תו"מ הנוי כולו וכמפורש כמי ביחוקאל סי' ך' כל בית ישראל כלו בארץ שם ארצם ושם אדרוש את תרומתכם ואת ראשית משאותכם בכל קדשכם וע' רמז תשמ"ו ועיין לה"ה שרידי יהודה בסו"ס תרז"ה ח"ב ועמ"ש הרב פרה"א ח"א פ"ד מהל' שמיטה ויובל הכ"ח בזה ובמחלוקת רש' ותוס' אי הוה יובל ושמיטה מד"ת בבית ב' עמ"ש הרב מטה אהרן ח"א אות ס"ד ועיין ז"ר למ"א ע"א:

רמז תרס שנת החמשים אתה מקדש · עמ"ש הרב מנחת בכורים ד"ב ע"א. ובמימרת ריו"ח דפריך וכי תמכרו מאי עביד ליה עמ"ש הרב מלך שלם דקנ"ב ע"ג וד'.

רמז אסהר מאי שנא התם דאמר לא הרגיש והכא לא באת לידו כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה נעשית לו כהתר ועל שמך זה נקטו כמאמר דנותנין לו שכר כנון שבא עבירה לידו וניצל הימנה דהיינו דהרגיש בעצמו שהוא עבירה ופירש ממנה ולא כשחטא פעם ראשונה ושנה בה ושוב פירש דזה קשה שיהיה ומה שיוכל לפרוש בהוא הוא שלא חטא מקודם באותה עבירה ויהיה לו נקל בבא לידו להנצל כנלע"ד וכמאמר אלוה דקא משיב סיף סיף עד שמוכר את עצמו הכיעה וראה מ"ש בסו"ס יקר המלך באריכה בזה

רמז בסתר לא תהא מוכר שלא לעמותך מנין לרבות כל דבר ת"ל ממכר עמ"ש הגאון מ"ז ז"ל בס' חק"ל ח"מ ח"א סי' ס"ד וסי' לק"ט ומה"ב סי' ו"ך אות ח' ולאהבה בני הי"ו בס' ויקר"א ס"ו פ"נ פ"א ·

אחר היובל סמוך מופלג מנין לפי רוב הסנים הכא פשיט"ל דאחר סמוך ואשכחן ברוכתי אחרינו דפליגי באחר ובאחרי ויש מחלקים בין אחר דהוא סמוך לאחרי מופלג כדהבא ועי"ל רמז תזרע בפ' אחר היובל ועיין ב"ר פמ"ד ומגלת אסתר פ"ה ובס' שמו אברהם דף ק"ן ע"ב.

א"ל מארי מיניה טבא לית טב מינה מיניה בישתא לית טב מינה רבי עשה סעודה לתלמידיו הביא לפניהם לשונות רכים וקשים וכו' אמר **אברהם** נר"ו דזה יהיה בונת המאמר הי אתם מתביישים ממנו לא זה שאכלתם אלו וכו' דשו"ס הלכו דאיך בשביל אכילה אחת ושנראין באוכלים יאבדו טובה הרבה חמדה גנוזה אך הכונה דילה להשתיקם ולסתום פיהם כדי שלא יקטרגו. מה לילוד אשה בינינו מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו כמה שמזכיר להם על מה ועל מה נתן לפניהם לישנא בחידלא אינו שלא דייקו כמו סעודת רבי לתלמידיו ולא ידברו על משה ועל עמי מעולם השבל ושבים מטיפה סרוחה וכיון שלא ידברו כלום כנגד האדם במהותו ושעלול לחטוא ממילא רווחא שיתנום התורה באין אומר ואין דברים בלי נשמע קולם וז"א אי אתם מתביישים לדבר תועה עליו לא זה שאכלתם אלו ומה אכלתם לישנא בחידלא להורות לכם דהזהרו בקטרוג אפי' בטיפת חרדל ואם כן שתוקו זהר ושל"א.

ישלא יהא דבר חזר לשלחנו שאינו עילה לו דייקי בהאי לישנא להודיענו דאינו דהוא ואכל מכל דזין זו ברכה לאכול הרבה שלא בתו ר' דלא פסק מעל שלחנו כגון וחזרת בחמה ובלבנה ובמ"ש התוס' להיה לזחיים והוא אמר לא נהנתי אפילו באצבע קטנה לכך דייק שאינו עילה לו דעילה על שלחנו והיה תינו תוכל ועיין זר דת"א ע"א דפי' אוכל הרבה סעודות ובכל פעם שבע דכשבת כיון דיש ש"נ אוכל מעט ממה שהוא בחול יע"ש והי"ל לדרוש אוכל קמצא ומחברך במעיו כדלקמן רמז תרע"ב ועיין זר מ"א ס"נ"ג ועיין לאחים בני ה"ו בג' ויקרא אברהם ס' בחקתי ·

ולא מתפחדין בא בכפל וכן ולא גולין. סב"א והז"ר דת"א ע"א טרחו ליושב ומה להם עם דרשת רז"ל אחר שהתירה בזה בפלים לתושיה ועי"ל רמז תרע"ב כין ת"י לח"ל.

אתם עמדי דיו לעבד שיהא שוה ברבו כשאמר שלי הרי היא שלכם. ואמר **אברהם** ה"ו בזה דמה טוב שתלה מתנת הארץ בקיום מצות מילה דאם מקיימים בניך את המילה הם נכנסים לארץ והוא דבענין המילה א"ל הקב"ה לאברהם דיו לעבד להיות ברבו ובמתנת הארץ כמו כן דיו לעבד להיות ברבו לכן תלאן זה בזה דמטעם שבלנות המילה היא חסבלנות לירש

את

את האבן ולמה שפי' הו"ר דמ"א על תו"מ הרי המילה עצמה מדין מעשה ושם כתב תלית יתא דוו חובת הגוף אך בא"ל ות"ר ישל"ת.

רמז תרשג מנין שאין אדם רשאי למכור את שדהו ליקח בה כלים ליקח בה בית ולקמן רמז תשו"ר. והיינו מ"ש הרמב"ם בהל' דעות פ"ה הי"ב לא ימכור שדה לקנות בית ובית לקנות מטלטלים וכו' הכלה בקיים ביע"ש ולא זו אף זו קאמר הכא לא תבעיא כלים אפי' בית נגד שדה ומה שאמנו דברי הרמב"ם דהתחיל בהלכה זו דאסור להקדיש כל נכסיו וסמך לומר לא ימכור שדה דהא מילתא הוא הק"ו שעשו הכא וראויים הדברים למי שאמרן ועי"ל רמז תרע"ח בפסוק אך כל חרם אשר יחרים.

ומלא כרס לממונא את עצמו וכו' אם מסילתא אבן מתחת וזו הוציא הוא את ראשו. עיין בב"ק דנ"ל ע"א והרמב"ם פ"ה מהל' חובל ה"ט ועיין למרן בש"ע סי' ת"ך דבפלוגתא מתניא ע"ש במחברים:

רמז תרשד מכר לראשון במנה ומכר הא' לב' במאתים מנין שאינו מחשב לו עם הא'. עיין להרב יקר הערך בפ"ש דקב"כ רע"ר דנסתפק אם הב' חוזר ונפרע מהלוקח הב' מה שהפסיד וזה מפורש ברא"ש ונמ"י והתוס' עליהם וע"ש דשוב ראה במפרשים.

אמר אביי הריני בן עזאי בשוקי טבריא. אין דעתינו משגת דגדולי עולם כאלו ישבחו עצמן מה שאין דרכם בכך דהא הגדול מחברו נראה כמוך מדברו במ"ש בירוש' ושמא ן'עזאי כיון דלא נסמך באתרא דלא ידעי ליה צריך לאודועי ואביי הוה יתום ואין עוזר לו כדרמזו בר"ת אשר בך ירוחם יתום דעל זה נקרא אביי לכך ההכרח לא יגונה והאי לישנא בן עזאי בשוקי טבריא איתא בסוטה דמ"ה ע"א ומה שפי' רש"י והבא בב"א וע"ש להרב באר שבע.

כי טוב לו עמך במאכל וכו' כקונה אדון לעצמו ולקמן רמז תרס"ו בפסוק יהיה עמך למה שהק' מב"מ דס"ב וחי אחיך עמך ולקמן רמז תרס"ו עיין בא"י במ"ל דנ"ל ע"ב ועיין להרמ"ז בס' עין יהוסף שם ולהרב עצמות יוסף בקידושין ד"ך ולמרן מלכא מוה"ר ישרש יעקב ד"ק וקל"ר ובספרו עה"ח ר"ס משפטים ולהרב עיון יעקב בקדושין שם ולהרב תורת חיים בב"מ שם ולהרב יקר הערך בפ"ש דקכ"ר ע"ב ובבר פיינתי בקונ' עיני כ"ח בזה שם בקדושין וב"מ

אדחה אבן אחר הנופל. הוא מן סקלה בו סקלה ממ"ש השלך החבל אחר הדלי דהחבל שייך לדלי. אך האבן אינו נאה לנופל כי אם דנדחה בעל כרחו מה שלא היה ראוי ופשוט

רמז תרשה גומל נפשו איש חסד ועוכר שארו אכזרי זה שהגיע לו שמחה ואינו מדבק את קרוביו עמו משום עניות. עיין למוה"ר מעיל צדקה סי' תנ"ג בפי' המאמר הלזה ועיין בס' והו"א פל"ב:

ד' אנפוס בשעה שאמו לוקחת לו. עיין זל"ת ח"ב סי' פל"ר (דנ"א ע"ב).

וכתיב הנפש החוטאת היא תמות קשה דעל סברא זו יש דרכו עליה ישרין חטאים אלא רעה ויביא קרבן ויעשה תשובה ואמאי קא פשיט לו' לסברא דתמות ונראה דהדא ועוד קאמר דבצדקה אם אינו נותן בלו שי"ר דאיכא פ'ן ובשעובדא דבזים וגם שמעשה שמבית הכא בירו"ח ודשב"ל וא"כ כגון דא בצבם למיתה ובלן משכימין בזה לסברת האומר דהנפש החוטאת היא תמות.

הדא פרוש כבר היא פרושה שמר"ה כנגד מה שהוא מתכבר ומה שהוא מתחסר קשה ממ"ש הכל מתברי חוץ מתברי עיין בס' ח' ובכלל צדקה לעניים כי בכלל דיבור הזה יברך ה"א ויתכן דהכונה אינו לנגד בעה"ב הנותן אלא לנגד העני דמתפרנס אותו יום מבעה"ב הוה הנה הוא גוזר מתברי עד כמה יקח מאחרים ועד כמה יגיע לעני עניותו דיטרח להביא טרף לביתו ובמעשה דר"הג עם גרושתו ומעשה דר"ת דהוה צריך עלמא למטרא במגורשת ובענין ר"ט דפזר ממון רע"ק בכל הני מאמרים תמצא בשה"ק זצא בז (דנ"א ע"ג וד').

מנין אפי' החזיקת ד' וס' חזור וחוק. קשה מאי שנא מנתינת הצדקה דהוא אפי' ק' פעמים ואפשר דצדקה היא דבר מועט וכל אדם נותן צדקה בכל יום כפי השגת ידו אך והחזקה בו הוא דוולה לו קרן או יתן לו אמנה בעדו די והותר אחר ה' פעמים דהוא וי"ו והחזקת לרמוז עד ששה פעמים. ובח' שמות לעני במאמר אחר אמרו ז' ועיין ספרי חיים ס' ראה פסקא קט"ו מר' הילל ועיין צדקה לחיים אות תרל"א.

רמז תרשו ולא יוליך אחריו כלים לבית המרחץ עיין רמז תקל"ז ועמ"ש הרב באר שבע דע"א ע"ג ובס' ברך א"א סדר במדבר ועיין בקונט' חיים ומלך פ"א מה' עבדים ה"ז. ובברייתא שלא ימסור אומנותו לאחר שאם היה בלן. רבו הפי' בזה עיין ק"א וב"א וז"ר ופשיטא דאם היו אומן שאמרו בזמא וכו' נ"ל ושרי אז חייב ללמד לאחרים.

מנין למוחזק אחריו כנו שהוא כנו עיין זל"ת ח"ב ס' תשא פמ"ו ועיין ז"ר דמ"א רע"ב. קבעה סעודתא בער"ש למאן דמפרש דהוא על ליל שבת דהכי נקטו לענין עונתן של ת"ח כי האי לישנא ולא כרמז תרע"ח בנשמים ומשום דסעודת היום עדיפא והיו מכוונים בשביל ביטול ביה"מ ביע"ש בס' זכ"א על זה קשה דנר' דלא היו עושין סעודה בראוי ביום שבת דאי בשביל תוספת יותר מהיום אינו מן הראוי לעונש בזה דהרי אינו בפשוט זה לפי מאמרי הזוה"ק עיין בס' נ' יומאי ובס' כף החיים סי' ל"ו אות כ"א דלא היו עושין ביום לכבוד שבת ולאידך פי' דבערב שבת ממש ניחא טפי. וגר לי על קלת מוחירי קושטא דאינן נזהרין בזה וקובעין סעודה ביום השישי כחלות היום במעדנים כמו בשבת וכשאר ימים טובים הק"ב.

רנ"ז תרסז איזהו גר תושב · כאן הובא מאי דתפס רש"י מלו השכרות דחלוק ממקום למקום עיין נגזי חיים מע' ג' אות מ"ו ועיין ספרי חיים ס' ראה פסקא ק"ד ·

רמז תרסח גזל הגוי אסור אפי' הטעה ורוקא הפקעת הלואתו עיין בתנא דב"א סא"ר פט"ו ופכ"ט ועיין בקונ' גנזי חיים מע' ג' אות י"ז וכה לציון בספרי חיים פסקא רש"ס ס' ואת הברכה ·

אחיו מאביו קודם לאחיו מאמו · לא כותרו כוה אי אחיו מאמו ת"ח אי קודם לאחיו מאביו שהוא ע"ה כשאר דברים דת"ח קודם ועיין בקונט' ספרי חיים ס' ראה פסקא קט"ז :

רמז תרסט פועל יכול לחזור בו אפילו בחצי היום עיין בשה"ק חקקי לב ח"מ סי' נ"ס ובס' שמע אברהם סי' כ"ח ובס' גנזי חיים מע' פא אות ו' ·

זה אחד מן השמות המגונים שנק' ע"ז · עי"ל רמז תד"ר ·

יבוא יכנס לביתו לידע מה עושין לו ת"ל לעיניך עיין ז"ר דמ"א ע"ב ופשיטא דאם ראהו מוכה ונגוע ומועד האדון ילך לביתו כיון דהרושם על פניו וגופו ·

לא נפל על אנפיה דנפה של אבנים הוא ותניא והכן משכית עמ"ש בקונ' ספרי חיים ס' שופטים פסקא קו"ס ובזוה"ק ח"א דמ"ע ע"א :

סדר בחקתי

רמז תרע הסייפוהם' נתנו מכורכים · ועל סמך זה כען חזקיה חרב בבה"מד לרמוז לזה דכל מי שאינו עוסק בתורה ידקר בחרב יען נתנו מכורכים ויש להרגיש דכזה הקדים לסייף ואולו בביבר ומקל לא הקדים למקל ואו דבברכות וקללות בתחי' הוא אם ישמעו ושוב אם לא ישמעו ואיל"ל הספר והסייף ויתכן לרמוז דבתורה צריכם וחרב פיפיות כירס שיהיו מווחדים כפיך והנס דהמקל צריך לכלי סריוכים זהוא אחר שיהיה ראוי לסנהדרין והחרב כמו לד' מיתות ב"ד להרג אחר שיתלמד ויהיה ראוי לדון כד' מיתות ב"ד ·

אבן התורה והכן הינה"ר וירמוז כא זה בפ' אכן מאסו הבונים דשיינו להיצר הרע הבונים דהם ת"ח תורה תבלין הא גרמ'א דנפיל דהיתה לראש פינה כמשל האוכם של הזוה"ק וה"ד בס' משנת חכמים דיקבל שבר הינה"ר אם האדם נלחו וגינוח ודאי משכחת בבונים בכח התורם ·

ולע"ג שהן השוטות טמון ברמז כמ"ש ז"ל דאם תקראם למפרע הם הקללות ברכות ·

רמז תרעא שהמקום מתאוה שיהיו ישראל עמלין בתורה · ראה תראם דיש בזה במי משירש הין ולאו אם בחקתי תלכו ואם לא תשמעו ואיך בר דעת שיודע זה ותאוה לבו לבטלה ולע"א שמרבה בדברים בטלים ושחוק והיתול ושקר וחנופה אשר מגול מאם ואיש גורם

כל אחד מה שיודע בדבר שהקב"ה מתאוה יחדר האיש וילפת בהשליך השעות והרגעים לבטלה דבהיות הקב"ה מתאוה לזה ובלי שום צורך עסק אינו לומד ודאי ויחשוב ה' לו עון כשו שז"ל דמי הוא זה ואיזהו אשר מלאו לבו שלא לרדוף למלאות תאותי ית' לעשות רצון אבינו שבשמים ובמ"ש דאין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה וזה רמוז במזמור ק"ך דר"ת 'הצילה 'נפשי 'משפת 'שקר הוא משנה דברי להנצל משקר ולשון רמיה הוא משנה ללמוד ובמ"ש בנוספרי לה"ר מאי תקנתיה דפירשו שלא לדבר ויעסוק בתורה .

יבול בלב תל · עיין בקונט' ספרי חיים ס' תלא פסקא רכ"ו ובהני זכירות שחייב לאומרם בכל יום במ"ש ר' האר"י וע' כף החיים סי' י"ד אות י"ג וסי' י"ז אות כ"ג ועיין ז"ר דמ"א ע"ג ·

ישלח כמידת הקב"ה מידה כ"ו · ולכן משם כשאמר ה"א יוסף עליכם פירש שיחותיו ע"כ משלי דמידת כ"ו כך אף הקב"ה הוא ברוכו ולוה רמז דהסי' לזה ויברך אתכם כמו שהיה בברך אתכם ·

נח לו אילו נהפכה שליותו על פניו עיין בהקדמת ס' שמע אברהם מהרב לח"ת דבר נחמד כוה . ובמאמר ג' נתנו מחנה לעולם עיין בקונט' לחיים כירוש' בבירכות ·

הלומד לעשות זוכה לרוה"ק מ"ט לא ימוש ואין משכיל את רוה"ק · ויותר מבואר במזמור קי"א ש'כל טוב לכל עושיהם וק"ל

גשמים בער"ש אינן אלא סי' קללה היינו שעני העניים המסובבים ר"ם לאם טורחא יתירה ומצטריים לחולאים ואף לבעה"ב סי' קללה דמטנפין הבית ואשר עליה ועיין למהרש"א בח"א

רמז תרעב כדרך שעשה בימי אדה"ר וכו' פירות בת יומן עיין בזוה"ק ח"א דע"ב ע"א ותנחומא ס' בראשית ופרקי ר"א פי"א ופנ"א ובחידושי שם מ"ש בס"ד ·

הרי מאכל הרי משתה אם אין שלום אין כאן כלום · מלבד כדאמר שלמה טוב פת חרבה ושלום בה מבית מלא ז"ר הנה כדרך טבעי על הרוב ע"י הקטטה אינן באים על השלחן וילך המאכל לאיבוד דיסריח ולא יועיל ואף בשיאכלו ע' הקטטה מחמת בעסם בסיית שבעים מתקלקל האיצטומכא ובאים לידי חולאים ומהם מסתכנים ח"ו ומי גורם כל זה הקטטה והמריבה ואין לך מדה טובה הימנה כמו גדול השלום ולאחיו שיטב במידת הכזתון ולא להיות רוח המנגד ובולם פיו שלא להשיב על כל דבור חבי פומך כמעט רגע עד יעבור ועם שלא להשיב והוא סמא דחיי לכלא

שבחו של הקב"ה בשיש מזיקין ואינן מזיקין והשבתי חיה רעה והשבתה קאי לרעם ומביא מקרא מזמור שיר ליום השבת דאע"ג דיש מזיקין יוצאים בליל שבת שבת לשון שביתם מן המזיקין נמי ובבר עמדו המפרשים על זה אם אשים ורופאך הוא יותר גם מלא אשים עליך . ובמי **אברהם** בר"ל פי' בזה בטונת פ"ק שירת דחות

דחיות השי״ת אומרות ברוך הטוב והמטיב פועל יונא דעושה לחיות שיהיו טובות ולא ירעו ולא ישחיתו לעת״ל ׃

ק׳ אמה כאדה״ר ׃ קשה דאדה״ר היה זה אחר שחטא ונשא עלו כפיך דמיעטו ולמה לא יהיו כמו שנולד אדה״ר רומיא דפירות כבי יומן כדלעיל כיש ההו רמזא והחי׳ פשיט דאדה״ר היה יחידי אך כריבוי ישראל כחול אשר על שפת הים וככבי השמים לרוב הף שיתרחב העולם מה להם להיות עומדים לגופים וק׳ אמה שיעור גדול ומספיק ועוד דהוא קל לגוף לכל תשמישיו כשאינו תבוף העולם וצ״ס ׃ והכא ששו נשים מנין ואמרו כתבנית היכל ק׳ אמה ולא ידענו אמאי לא תתקיים לעקיד אתחק נוסא הנס דהין זו ככל הנשים עכ״פ הן שוות לעת״ל ולא יש הפרש לא כאנשים ולא בנשים לא ביניהם כלל כ״א כלן שוין בקומה אחת מאה מבם והעיקר־א בחוה לא פורש מבמה אמות היתה דמן הצלע לפי מירתו של אדה״ר אפשר שהיתה שיעורה לפי חש הצלע ולא ידענו אם מיעטה הקב״ה אחר החטא כמו שמיעט לאדה״ר או כאדה״ר שהיה שיעור גדול מיעטו עד ק׳ אך בחוה לא הופיך וכעת לא מצאתי גילוי בזה ׃

רמז תרעג והפקדתי עליכם שיהיו המכות פוקדות אתכם מזו לזו והוא כדמפרש התרגום בירמיה סי׳ ט׳ בפסוק כי מרעה של רעה יצאו ואותי לא ידעו דכשם שהם יצאו מעבירה לעבירה כך עונשם דהמכות יבואו בזה אחר זה בלתי הפסק ולא יהיה כמו הניים כמכות מצרים דהיה ריוח ביניהם ולא כמו מידת ישראל ע״כ אפקוד עליכם דהוא כדרך האהוב דנוגה מעט מעט וכנגד אותה פקידה דהוא לאט לאט והפקדתי טרם ילך מכה אחת יבא אחרת זו ע״ג זו לפי מורחם כהופן מעשיהם ׃

רמז תרעד זו קשה מן האחרונה ׃ וקשה על זה דנתי שבא דבכללות היו ברחמנותו יותר ממנו בין ב״ב ל״ח כדלעיל רמז תרע״ח ואילו בזו הכביר הרעה יותר עוד ספרש יש דעל ראשך ואשר תחתיך שזמר משה יביר דשמים והרבכם שאמר הכא לא קאי מאשר על ראשך ותחתיך דו׳ רקיעים הם וו׳ תרעות ודוק ׃

עד שמתה כתו ומזכר את ממונו והייע דהבעל יורש את רשתו ווכה בכל ואפילו לתקנת חכמי הספון שהוא כוב״ו החכו אבר עם קצת הוגאות לצורך המתה דמוציאין מן האשה וחזכר הון רב ועיין בסה״ק חיים ושלום ח״ב סי׳ כ״ד ׃

רמז תרעה וכבר היו שנים כא״י שור הכסף וכו׳ נראה דס״ל דמ״ש שתנא ולא הזיק בחו״ע ביוש׳ מעולם היינו בירושלים בלבד לא בכל א״י ועיין בא״דר״ן ובכס״ר שם ׃

יודעים שאין ממש בע״ז אלא להתיר עריות בפרהסייא אמר שיהו ז״ל ׃ סמך זה לזה להודיענו דשותו מלאך שברות קינא על פנים שברית נסוא היה קנאי על הכותרים עד שהרגם ושיה מחור על תפותי רעב שיאמרו שמע ישראל כי לא באה אלא אם ומכניס מעריות ימכנע מגולה מע״ז ולכך היה קנאי בשהים שו בותן אחר ובחדה מחתא דמשולבות יחד ולכך דריש ר״ש בדלקמן רמז תפא״ר דבל מקום שנאמר השחתה ערוה וע״ז והיינו דשם אחד להם ׃

דילמא כאבדה המתבקשת קציתי כשה אובד בקש עבדך עיין בב׳ דכא לפי מע׳ ק׳ אות כ״ח ולקמן ס׳ קרח רמז תס״ן ׃ ובמאמר על כרחכם מתליך אני מלכותי עליכם ׃ עמ״ש בסה״ק חלקם בחיים בדרוש נ׳ למילה בעור מלך עולם ׃

יד ליד לא ינקה רע דאינו מניח לבניו זכות ׃ עיין במד״ר ס׳ קשה פמ״ד ע״פ זה וחורה ונשנית שם וס׳ ויקרא פ״ד וס׳ נשא פ״ח ובמדרש קהלת בהאי קרא ומ״ש בחי׳ נשם ׃

ואתכם אזרה בגוים זו מידה קשה וכו׳ דמתכנחתין ברותין זה את זה ווה מ״ש ביחזקאל סי׳ י״ב והראתי אותו בבלה וכל אשר סביבותיו עוזרו וכל אגפיו אזרה לכל רוח והיינו דנתקיים התוכחה שכתוב בתורה הואת אפס כי עז ממ״ש לרקה עשה הקב״ה שפיזרם דאדרבא זה לטובתא והחי׳ פשוט משפחה או שבט במקום אחד אם היה ׃

הא שקא הא שלעא ומא שאתא קום אכול ׃ דוגמא לזה אמרו במד״ר ס׳ מקץ פצ״ב הרי הכסף והרי הדורון והרי אחיכם צריכין אתון מלתא אוחרי א״ל צלוחך הכן כעיין ועי״ש בחי׳ מה שרמותי בזה ׃

רמז תרעו המעריך פחות מן׳ חדש רמ״א נותן דמיו דאין אדם מוציא דבריו לבטלה ׃ הקשה בזה תלמידי החשוב החכם השלם והכולל כו״י במה״ר **משה** חודארם ז״ל להר״עבא בחי׳ לכתובות לרכ״ח והובא בש״מ שם דכתב דהיבא דאפשר לקיים דבריו בשום אופן לא משרסינן ליסניה לגבי הקדש וכדפריך בגטין גבי המקדיש עבדו יצא לחירות דאמרי׳ לדמי לא קאמר דליהוי עם קדוש קאמר והיא אפי׳ לר״מ אתמר וכדכתיבנא׳ התם עב״ר דהדבר פלא דהתם פריך לרב דאמר הכי מברייתא דקתני המקדיש עבדו עושם ואוכל שלא הקדיש אלא דמיו ול״א דליהוי עם קדוש ומשני הא מני ר״מ היא וכו׳ יע״ש הרי לסברא דר״מ ס״ל דהמקדיש עבדו לא יצא לחירות ברב יצא קדוש לדמיו קאמר ואיך כתב דהיא דרב אפי׳ לר״מ אתמרא והיותר קשה דכיון לפ״ש כשיטתו לגטין והרי שם כתב כדברינו שם והדבר צ״ע ועוד ויכתוב משה כענין זה באורכה וטוב האור וורח ס׳ יקר הערך וראיתי מ״ש כענין זה מרכ״ה ואילך ׃

רמז תרעז חור בו של ן׳ ממשכנין מנכסיו בעשר חור בו של מ׳ וכו׳ ׃ עמ״ש הרב במח לרק סי׳ ע״ב ולהגאון מרן זקני בחק״ל ח״ב סי׳ ט׳ וספר חיים סי׳ א׳ אות ד׳ ׃

ומה ראית להכות את הן׳ ולהוציא את השם ׃ עמ״ש בספרי ס׳ ראה פסקא יק״ח ובחי׳ לשם ׃

רמז תרעח המכוכו של יכובו וותר מחומש ולקמן ביהושע רמז כ"כ . עיין בחי' על ההגהות ס' נו ועיני כ"ח בכתובות ד"ן ע"א ובכ"ב רי"ה ע"א העוד לנו בסה"ק לדקה לחיים אות קכ"ד ובננוי חיים מע' ה' אות נ"ח ·

רמז תרעט יכול אפי' קודש שנאמר רינו עיניך תראנה מה שפלפל בזה הרב החסיד נו"ר בארץ הואת בס' יקר הערך דף ל"ו ע"ב בין מומקים בזרו אדם למומקים בד"ש באיזה אופנים יועיל הכופר יע"ש ·

רמז תרף ולד מעושרת לא ינק מן המעושר' ואחרים מתנדבים · עמ"ש מוה"ר הבי הקעודה בס' בעי חיי ח"מ ח"ב דרל"ד ורח"ל ובברייתא מה מעשר דגן מחרש על הישן לא עיין להרמב"ם בפ"ו מהל' בכורות ה"ה מה שהקשה הלח"מ שם ומ"ש הרב חק נתן דק"ח ע"א והרב מעש"ר והרב מרה"מ ח"ג שם .

רמז תפאר קפץ א' מן המנויין לתוכן · עמ"ש ר' הגדול הגאון מ"ז ז"ל בחק"ל יו"ד ח"א דקע"ח ע"א · ובברייתא ולא טומטום ואנדרוגינוס מעשר גמי עיין להמעש"ר פ"ו מהל' בכורות הי"ד .

כל מקים שנאמר השחתה אינו אלא ערוה וע"ז ע"ל רמז תרע"ה מה שפי' בזה אפס כי עז דלעיל ס' כח רמז ק' הביא הא נופא דתנא דביה רי"ש דנקיט תלתא ע"ז ג"ע וש"ד והבא למה השמיט ש"ד.

רמז תרפב כרי הוא השליח לשולחו ולמי שנשתלח . היינו כמ"ש בפרקי ר"א פכ"ג דשולח ביד טהור הו"ל ביר אמונים . המאמר זה דוגמא למאמר יבא טוב ויקבל טוב וכו' .

שיעורין של עונשים הלמ"מ אחרים אומרים בית דינו של יעבץ תקנום . עמ"ש הרב זר"א בטרווא ז"ל בקונ' סיני בקדש · ובענין לא בשמים היא עיין מז"ה מע"ל ח"ב דקע"ג ודרמ"ט ולמו"ה בסא שלמה דרוש ב' לזכור ובנוי חיים מער' למד אות כ' ·

כי פועל אדם ישלם לו הרמז שרמזו ר"ת לוו עלי ואני פורע שייך שפיר במעשה הזה דנתן המעות לנכאי נדקה לתכשיט יתומה לנשואיה והוא מלוה ה' חונן דל שילם לו הקב"ה ביום הוש"ר שעשה זה ע"י האחרונ דנתרפא המלך והעשיר מזה ·

סדר במדבר

רמז תרפג הנינית הואת כמה מכסין אותה עיין בסה"ק כסא חיים מער' ע' אות ע"ח ובס' ברך א"א ס' ואתחנן דקע"ו ע"א · ובמאמר ובשנראה ליחזקיה וכ"ב למה שלא לפרסם לו באיזה יום עיין בס' אות אמת ועיין בס' ברך א"א ס' פנחס .

רמז תרדף הביאו לי ספר יוחסין שלכם כשם שבני מביאים · והנן

כמ"ש בזוה"ק ס' חיי שרה דקכ"ל ע"ב וז"ל בגוונא דא כל כ"כ דעלמא אית כליל מעילא ותתא וכל אינון דידעין לאתקדשא בהאי עלמא כדקא יאות כד אולידו בר משכין עליה רוח קדישא מאתר דכל קדושין נפקין מיניה ואין אקרין בנין לקב"ה בגין דגופא אתעביד בקדושא כדקא יאות הבי נמי יהבין ליה רוחא מאתר עלאה קדישא כדקא חזי והא אתמר עכ"ל נמצא דע' שהאדם מתקדש בזווגו הם קדושים ומיוחסים ונק' בנים למקום וזה מה שרמז להם בשם שבני מביאים ש"ה וקורן בס דיש"ו על מה הם בני אם לא על שהם מתקדשים בזיווגיהם ולכך היתה שמחה לאוה"ע במפלתם של יש"ו בשיטים דנפל היסוד דלא מביעיא דלא נתקדשו בזווגם הוסיפו להרע להטמא בכבריות דזה רע ומר אם לא שה' וקפץ ובירר אוכל מתוך פסולת וטיהר אותן וחזרו למעלתן דהכל תלוי בבונת זווגם לצאת מהם קדושים וטהורים והביטה וראה המזמר דהובא ברמז תש"ו תבון יפה לזה

שא ביום הזה נבקעו כל מעיינות תהום רבה נראה דבונתם דלא קלי המספר מרישא דקרא בעבור אנשי דור המבול מתי נהבו שא על בח בכניסתו לתיבה ולמספר שניו ועל שבקיעה ולא נאמר בפירוש על אוכן וזה לך האות וכן לכלם דור הפלגה וסדום ומצרים דלא הוזכר שום זמן בהם דלא היה בנגדם כמו הבא בגח בהבלתו דממילא ידעינן ובמצרים היה זמן לגבי יציאת ישרא' ביום שיצאו ועיין לרש"י ס' נח בפסוק מ' יום ·

סיני שבה שמות נק' לו ע"ל רמז רד"ף דנקטו ה' שמות נק' לו בשם מרבר ופליגא דר"א וכו' יע"ש

ש"ת מן הארץ יותר משפים אמה למה שתהיו רשאים לבא להתפלל לפני הארון בשבת · ומזה יקחו מוסר הדרים בתקומות רחוקים מבתי בנסיות שלא יהיו מתעצלים לבא לביהכ"נ בשביל טורח הדרך ולשאינן בני תורה החיוב יותר מהלמדני' בשכר פסיעות הוא על מי שאינן יודעין את התו' יותר במו שהביא ה"ה מהרד"ף ז"ל בס' הנורא ספרי דביה רב בס' ראה ועיין בקונ' ספרי חיים שם פסקא קט"ו .

ומנין שהיה חובבם שנ' ודגלו עלי אהבה · זה מובן עם מה שאמר בתר הבי דהדגלים הם חומה ליש"ו לבל יזדונו לאומה אחרת ותבלית האהבה שיש בינים הוא דאשתו ורעהו אים אחיו וחברו הטוב לא יהיה כורת ברית אהבה וחברה עם אחר וזהו העיקר שידע ויוכר האהבה עוז בינים וברור ·

כל מי שהיה מראה איקונין של מלך באצבע נגיד נהרג והתנוקות מראים האוכרה באצבע כונת המאמר היינו כיון דרבם של תשב"ר נחתי ללמדם ולהכי הוא דאתו איך אינן מוחין בשלא אצבע שלא ירגילו אצ"ג דבעלמא קטן אוכל נבלות וכו' ועיין ב"א סוף רמז תנ"ר וז"ר דמ"ב ע"פ ועמ"ש בסה"ק רו"ח בזו"ר פי' רפ"ה אות ד' לענין שמזוזה לפני גדולים ינחנו בעור משרי .

רמז הרפה כנס שהקיפו מיטתו כך יקיפו את המשכן . כיונו בזה לשכח של יעקב דהקב"ה שילם לו שיורד עפ"י מידותיו בזה חשש דלא יקיף לוי בעבור שנושא את הארון נס ה' נתן לו בכור זה דכשם שהקיפו מיטתו כך יקיפו את המשכן דשם הארון והכלי והמזכח והשראת שכינתו דהוא בית ה' חי העולמים והשום הקב"ה ליעקב כמו הארון והמשכן והיינו כדאמרו נבי יוסף מה טיכן של ב' ארונות הללו קיים זה מ"ש בזה ועדות ביעקב עם לאן גרת' ·

רמז פורת ראובן שמעון גד אוי לרשע אוי לשכנו וברמז תש"ן · למאמר זה נחתי סי' בפסוק משלי סי' כ"כ גרש לן ויצא מדון דקרא שלפניו טוב עין הוא יבורך דרשו על משה בננרו קרח דעשה ליצנות על ציצית ומזוזה ומעשרו' דלא היה ליינן כמו קרח וגלות עמו שכניו גר"ש 'גד 'ראובן 'שמעון ויצא מדון עם טוב עין זה משה דעשה מחלוקת קרח וכל עדתו ·

רמז תפזר למה שהב בני שנא' בנים אהם רמז בזה בני **אברהם** הי"ו כפסיק עלמו שמביא לראיה דר"ת 'ימנא 'ברנה 'בישועתך 'וכשם הם כלו כפוון מתם לדברי המאמר ·

יהין עושין פשרה כיני וכין בני הקידוש הוא דהגם דלגבי דידיה לא שייך פשרה עיין עמודי חיים עמוד דין שנה הוא נעשה כבעל דין ומשה ואהרן רוינים מאהבת ה' את עמו .

יאודח מתכשר תחילה שנ' על ההרים רגלי מבשר חני יאודה חניך . ולית לך מלתא דלא רמיזא באורייתא והוא לא יסור שבט מיאודה ,מחוקק מבין רגליו דבכל דבר יאודה ראש יהיה עד כי יבא שילה כלומר עד שיעור דכי יבא שילה הוא מתכשר תחילה כי בא ורגלי מבשר שיו ירונו כרושא .

רמז תפרח כל המלמד ן' חכרו תורה מעה"כ כאו ילדו עיין כשס"ק ראה חיים ס' כלק מ"ש בס"ד והנה דרכו דס"ק של מרן מלכא מוה"ר בתי בהונה ז"ל שהביאו כמי בפ' פא"ע במאמר כל המגדל יתו"י בתוך ביתו שייך טפי במאמר זה דהכא מביא מקרא שה תולדות אהרן ומשה כלומר תולדות לתרוייהו כמו שהוא לאהרן הוא למשה כמי בהדרגה אחת להולדם ·

רמז תרפט שאין השכינה שורה על פחות מב' אפים וכ' רבבות . ראה נא מ"ש בזה הרב פאת נגב בדרשותיו ד"נ ור"ד ועיין בספרי ס' בהעלותך פסקא פ"ד ולקמן רמז תשל"א וזר שם דמ"ח סע"ד ·

הלוקח עובר של נכרי . עמ"ש הרב מעש"ר פ"ד דבכורות :

רמז תרץ לכך נמשלו הצדיקים לתמר ולארז במאמר זה יפה דרש הרב את דת דרך נחמד ועיין להרב זר"ן פ"ל אות ל"ח :

רמז תרצא ולמה מכל השבטים לא נבחר שא השבט הוא כלבד שנא'

וכו' שא הכונה נראה פשוטה דש תתמה איך במ' בא' מהשבטים דש ישנה אדם בין שבנים דהרי לוי . אדון הכל ליתא לה דו הוה לבי עביד וכך כ . . פי' ברקיעים ובארצות ובאומות ובימי השבוע ובשנים ועוד דרשו ולא אחר בהם על יוה"כ יום אדיר בימי שנה וא"כ במו שבחר בשו בחר גם בשבטים ועיין ז"ר דמ"כ ע"ב ואפשר דמהאי טעמא השיר שהיו הלוים אומרים משתנה ודאי היו מפרשים היום יום א' יום ב' עד מזמור שיר ליו' ה"ש דתיבת במזמור שאומרים אך אם היו אומרים בפה מלא מספר הימים יום יום ידרשין למאי אצטריך אמנם לפי האמור יבא על נכון לרמוז דבחירת שבט הלוי הוא דומיא דימי השבוע דבחר ביום השבת וקדושת הלוי בקדושת שבת ·

רמז תרצב לפי שאין חשובין לפני כלום אבל אתם העמוסים מני בטן לפי אני מונה אתכם · נראה דכונתו ית' להבטיחם כדקי"ל כל דבר שבמנין אפי' באלף לא בטיל ואפי' בזמן ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם אין להם ביטול ברוב האומות והחיבה יתירה הוא דקי"ל במי דבר חשוב אפי' באלף לא בטיל שא דאיה"ע כיון דאנו מחשיב אותם יאמרו דגם ישרא' כמותם דבלא חשיב לזה בשביל לסתום פיהם של אוה"ע מסיבתם מונה אותם בכל זמן כדי להורות להם דדבר שבמנין אפי' באלף לא בטיל וכל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה' ישרא' לסגולתו ·

רמז תרצג יש פקידה לבכורות וכו' הכא חשיב ד' פקודות לאודיעך דכיון שאמרו דיש פקידה לטב ויש פקידה לביש ולזה תקנו בילנה ויבא ופקדנו בו לברכה לאפוקי פקידה לביש לכך חשיב הכא ד' שא שהם לטובה

מי שיש לו ב' ראשים באיזה מהם מניח תפלין עמ"ש הגאון הרמ"ז חק"ל יו"ד ח"א סי' כ"ו והרב מנחה טהורה דס"א ע"ד.

רמז תרצד ראו חיבתכם לפני המקום · עיין שארית יעקב דף קנ"ב, וט"ך דקכ"נ · וכמ"ש נתגרשה קאמרת כיון דנתגרש' וחזרה עיין להרב שיח יצחק בשיטתו ליומא דפ"ר ע"א ·

רמז תרצה ולמה מ' שא דאדם נוצר למ' שא בא עיניך וראה בשה"ק החפץ חיים סי' מ"ר דאספתי באומרים בזה עד מקום שהשינה ידו בצורת שדי

ומנ'ח את התורמוס . הז"ר דמ"כ ע"כ ברבר בזה ולענ"ן דתשבע בטנו מאנווים ותמרים ולא יצטרך לתורמוס לז"א אחוז מזה וגם מזה ש תנח ידך כי התמרים משביע לאדם במקום מזון וכן התורמוס .

אונר דבר בשם אומרו אפי' משלום עיין בשה"ק נבוי חיים מע' א' אות כ"א

לתרוג אותם אי אפשר למה שנטל חצי שמו ונתן עליהם · המאמר שלוח לאו סיפיה ראשיה דבתחילה תלה הדבר בשביל הלוים דאיש יחטא וע"כ העדה יקצף ומביא משל לבנו שנתתם

ואיך שוב קלה הדבר בשביל שמו ית' ושמא המירת רב לכם בני לוי הוא דברים מבלויש נתלוו עם קרח ולכך שיל למה הרי שידינו כלם מחוק רובם והי' בשביל שמו יתעלה . ולעקור השררות אלהם לגמרי כענין כבית שמטא כולי האי לרבים לשבט כולו לא רצה הקב"ה העפ"י שבבכירות היה רונתא לזה בשנם בשביל כבוד משה ואהרן שהם ראשי הלוים ועוי"ל למען שמי אאריך אפי ע"מ שמבוא אחר זה מי לה' אלי ויאספו אליו כל בני לוי ומספר בשכחן דנמצאו נאמנים השבט הלוי וזה דרכו ית' להיות נופה ומביט בטובה דלעתיד · וכמאמר אנדרומוטיוא והירנת טובים ורעים . עיין זל"ח ח"ב ס"ז פ"ה :

סדר נשא

רמז תצור הלוויו מיד ולדורות ועיין אעמ"ה עיין מה שרשמתי בקונט' ספרי חיים כריש הס' יע"ש בס"ד ·

רמז תרצז לא מקומו של אדם מכבדו אלא הוא מכבד מקומו . עיין במי במכילתא פ"ג דבחדש הג' ומ"ש הרב ש"י ד"ע ע"א והז"י דמ"א ע"ג .

יבול אף המטמא בתוך השוק יהיה בהבאת חטאת עיין להרב ז"ר דח"ל ע"ג ור'מ"כ ע"ד ובס' מרפא לשון בדרשת ובכללם לא הנעו כרגל ודוק ·

רמז תרצח יו"ד קדושות הן א' מקודשת עיין להרב דרך הקדש בסו"ס מגיד מראשית ולהרב חוו"ן נחום ח"ב דפ"ה דבנים תד"ח ואילך דהאריכו למצניתם .

רמז תרצט המכניס טמא ארן כמקדש חייב אטהם ארן עצמו פטור עמ"ש הרב מעש"ר פ"ג מהל' ביאת מקדש הט"ז והז"ו ולהרב מה"מ ח"ג דפ"ט ע"ג ·

רמז שת ש מחוץ למחנה תשלחום למה נאמר עי"ל בחמינם ס: רמז קלו"ר .

רמז תישא חכירין יש"ל שאף עפ"י שהן טמאין שכינה שרויה ביניהם עמ"ש בעניותי לעיל ס' טהרה רמז חקס"ח · ובמאמר שאף הטמאים לא עכבו עיין כ"א וז"ר ועיין בקונט' ספרי חיים סז סו"פ א' מ"ש שם.

מנין אף בגלות · זה כדהביא הרב אומ"א דבגלות כדין שיכור ופטור ובמאמרם ז"ל לפי הנוסחא כיון שגלינו מארצינו כרין הוא שלא נשמור את המצות בידע"ש במפרשים .

כי יעשו שחשבו לעשות ולא עשו · צריך להבין בזה האוזן מע"ו למען תפוס את יש' בלבם ובסברא דהחושב לשלוח יד בפקדון היכן מצינו דיש לו עון אשמה ולריך קרבן ועמו וידוי ועמ"ש הרב מנחם בר"ו בכמהר"ש ז"ל בס' מרפא לשון מע'מ' בארוכה ודוק .

ודין הוא ואם בשל אחרים אני זוכה וכו' ר' נתן אומרה בל' אחרת . יש להבין בזה אמאי לא פריך אתנורי אתנור מלינו חוטא נשכר

וקו ונתן כהונה ובשם שרייקא בפחות מג"פ לא חשיבה נתינה הידוק נמי נתינה כעינן מידו ליד אחרת ונתינה מיניה וביה הוי מזמע והוק :

רמז שבת ראשית בכורי אדמתך אבל לא שמענו מה יעשה להם ת"ל אשר יקריבו לכהן . מה סק' על זה מפסוק פ' קית בכורי כל אשר בארצם עיין זר רג"ס שע"כ וברמו השג"ה נפק"ל מהשר יביאו לה' לך יהיה לא תקשי דהא דרשינן כרמו השע"ר ותרומת ידיך אלו הבכורי' דמוה הוא גילוי מלתא ובן דבנחתיה בבר מפורש בסי' וו"ר ולהביא את בכורי אדמתינו ובכורי כל פרי ובו להביא לבית אהינו לכהנים המשרתים ותירוק מהני קראי היטב דהבכורים חלק הכהנים ובירור דהיא על סמך קראדא והות עיקר שורשוהי

רמז תישג ואיש את קדשיו לא יהיו למה נאמר מה שהקש' הרב נרלוא ז"ל ואם האמר נואי בני בא אמר לעיל מסך הכתוב כל הקדשים כיון שלא וביתי להבין קושייתו ובי עד בזן שיינו נחים בסדר הזה הרי בך הוא בילקוט דמחסך לכל המתנות ומביא ברייתות זו אח"ז דבבר נאמרה ברייתא נה או להפך והיא שיטה מקובלת דאינו דומה חדא לחברתה והוא הוה ורגיל בילקוט .

רמז תישד ואומרים זל"ז באיזה מקום באיזה שנה · אם לבי בקיבי בראותי מאדם כי כל הבתורים מרלא השנה אף שאין ירן משנת לכל הוצאה ולא ומלא בחוקם אפי' זהוב אחד משתדלים לקנות בלי השנה עם שלשלת תלויה לו וזה נח לשובה ב"ח לבוי, השנה נוצר למקום אפנס לרעה וכיון דיש הרבה תוה מתקנאים אחרים ומוכרחים לקנות בלי שנה אף מי שהולך בתום ברורך ביי שלא יהא נופל ממנו דרעהו ומברו יש לו כדרך העשירים ולו לא ימצא והוחק עצמו אפי' ליקח בהלואה כדי לקנות בלי שנה ונתקיים בבור הזה אין לך אדם שאין לו שנה ·

נמצא הנואף חוטא על מה שיש לחברו וא"צ"נ דבזה אינו חוטא לעצמו ואי לו הנאה ממנו הרי לאידך גיסא הוא יותר קשה הפך ההיקה דאין אדם חוטא ולא לו אע"ג דמראשיתו לאשביע את יכרו ולהבלאתו מבין אינו רואה את הנולד מה שיהיה באחריתו ·

ועומד ומשמש בביהמ"ק ובמלא מחלל את"ש עיין להרא"ש בכלל פ"ב סי' א' ולהרב חבם לבי סי' מ"ד ולהמלא"ק ס' ויקרא דף קט"ז ע"ג ובס' וי"קרא אבי"הם ס' ויקרא פ"ד פסקא ג'

רמז ישתה שהנואף והנואפת מבקשים שלא תתעבר אלא שיעשו תאותן בלבד זה בראה לכאורה הפך מאמר מרמז הקודם דעובר על לא תחמור על הממון דריש ור בן הנואף סרי מסכת משמע דאינו דולה בקיומו של איסור ולא ניחא ליה שתתעבר ותוליד ושמא הטונה דצריך שאדם שידון ברעתו דאין בידו שלא תתעבר ותעשה זאת לא אפשר שלא תתעבר ואמאי לא אסיק אדעתיה אם לא דנחית על מנת כן יהיה מה שיהיה

שוהיה ותשוב ה' לו עון גס וזה דיעבור על ל"ת.

קיטה הגנב והנואף דמסלקין השכינה · מכוון יפה למ"ש ברמז תקס"ח דאפי' בטומאתם שוכן כתוכן וזולת בעריות וע"ז ע"ש מדברי הש"ך והש"ך השמיט לומר והגנב לפי המאמר דהכא וזהו מאי דקשה דבשאר טומאות אינו מסלק שכינתו את דהש"ך נחית לענין טמאה וטומאה בגנב ליכא אך בע"ז בטומאת הנדה ·

רמז ישתף גורות ביתיך לבנית. כן ראיתי בעיני באדם דהיה אומנותו במר נפן והיה מביא לביתו ואשתו מסייעתו לברר וללבן והאך ותלד בן בעיותיו ועפעיו ומראיתו ממש למר נפן וגם אירע ביום שלפני ט"מ דראתה אשה מין עוף הפורח שנכנס לבית וחפשו אותו בכי הבית לא ותא קינו שם בבית והולידה במין אותו העוף ומזה ישכיל האדם על פנם הראות באשה זרה דעשה רושם גדול ופוגם נפשו.

לא יגעו לריק ולא ילדו לבהלה היינו דלא ישחיתו זרעם אלא לבטלה ושוב בשיהיה עם אשתו אינו יולא זרע רב וכתוקף יחייך והא נרמא ליה להיות הולד חלוש ובתפיסת הבחות וחוזה חולי והוא כמו יין שרובו מים ובמחשבות רעות אשר חשב מאז מקדם בהשחית זרעו רח"ל

ואיש את קדושיו לו יהיה אני אמרתי חן מתנתך לכהן ואתה לא עשית כי חייך שאני מגריכך שתביא אשתך של הכהן כי דהכונה בזה לפשטותו שדין כדעתי דוה שרשו ואיש את קדושיו לו יהיה דממאה וגויא עשר לא בשביל שלא נתן לכהן את כי כעד אשה זונה עד ככר לחם והא נרמא ליה ולא בשביל שלא נתן לכהן ויכא חסר הד'ר וכעניו מעניא לגויס ויתכרס וכ"מ דגם דלה דלא את לא נתן לכהן לא די שחסר בשדהו גם בכל מילי ובכלל אשר לו בבית ובשדה הוליד את חסרון ויבא על כיכר לחם ולא יחשוב דהחסרון בכרמו ושדהו בלבד כי לא יספיק לו בזה את יבא כלי דלות דוה וזה גורם להיות בגדר עשירות האיפה. או כאמר דהכונה אתה כתת עיניך בחלק הכהן להכיל חוקו וכיתו כי היא בשיקו לכרו במקום חלק בארץ גם אחרים יתנו עיניהם בתשובכת חיקיך ובכלל לא תגנוב ולא תחמוד וכאשר מפורשי' למעלה סוף רמז תש"ד ובדרך אחרת יתכן דלמעלה מזה אמרו ענין מכורי כהונה ובשזולת מתנותיו על שלום רעיו יתן שכר למביאהן או לעשות לו טובה מגד אחר ואינו מקיים מצוה כו וזהו דדייק ואתה לא עשית אתה בעצמך דלאו ברשיעי עסקינן דהינו נותן בכל את שנים ובעין רעה ומתכיים ליתן בידו או שיחוייך טובה לשגומו אז ונמולו ישלם לו שאני מגריכך שתביא אשתך שבהן דצריך שיניך איהו נופיה בדלעיל מזה בבייתא ע"פ ובביא הזים את אשתו של הכהן ולקמן רמז תש"ט דלא מהני לשולחה ע"י אחר ולא סגי בלא"ה וסוה מודה כנגד מידה:

רמז תישו הקב"ה מכריז עליו בגלוי ילשון זה לריך הכנה דקל כווה בסתר לא מסכחת וכיון דמכריז ודאי שהוא בגלוי. שן אמת דבכת קול מן שמיא יש שאינו שומע כענין שאמרו אילפה לא שמע ובב"ק מחורב בכל יום ובב"ק בפלטין כ"ן א' בנה וביוצא אך הכא נאית דהמכוין הוא לפרסמו ואשר דהבונה מכריז עליו ועל ידו הכרוז עושה רושם דבשונה כעבירה ויסתר היא הקב"ה עושה המלאה שיתפסו אותו בגלוי ואני לא הראנו באיתה עבירה ענמה דהמעשה יראו אותו אחרים במעשה שעשה בסתר ולא קאי על מה שעשה בראשונה בסתר דיתפרסם את שיתפסו אותו בגנב ברים גלי וזה מבואר להלן בסוף רמז הזה:

דהם לבדם ניתנה הארץ. מהכא מתבאר דלשכרו של ראובן ניתן לו עבר הירדן וממה שגילה ר' האר"י ז"ל והרע"מ מוכח דלא היה לשכר אדרבה מגרעות נתן לגונם להם עיין בס' חומ"ת בתיקונא סי' י"ג ושמא כאשר משנטו שם פעולו דלנבי הקדימה דוכה לאחוזת מנחלתו זמן רב כרש יקריבו שאר השבטים ליקח חלק בארץ היינו שכרו ולא על מקום שנתנו לו עסקינן ב"א על הקדימה ולהם לבדם כלומר מגרים משבט אחר אך מא"י לא"ל ענין אחר ולפי דברי הח"מ"ח שם וומתק יותר דבריהם שם ודוק

באגרא דמקדייתא בכה המנטרא לנברא עד דאתו מב"מ מי לא פלגן בהדייהו.

עמ"ש הרב כוס הישועות וה"ד החומ"א בשלי סי' ח' ע"פ להבחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא

אישי ן' יהודה אומר גרבות בית עולמים עיין בס' ב"א דשם"ח ע"ב ועיין בביאורי למבילתא ס' בא בפרשת בחדש הנ' פ"ג בפסוק ל"א בו ידועמ"ג ברמז תש"ג לענין תק"ם דאקרי משכן ועיד ברמז תשס"א הדוק ועיין לסלאן רמז תש"ט ע"פ זאת תורת הקנאות וב"א דף שע"ב שב"א ורמז תש' ע"פ ונתן על האש ועו"ש ע"פ זאת תורת הנזיר ועוד שם אח"ז ד"ה זאת תורת ורמז תשמ"ה ·

למה מים ועפר וכו' ע"ל רמז תש"ה טעמי אחריני על מים ועל עפר ועל שניהם באחד :

רמז תשח ומה שבודם בטלו מהם. הכא יליף זה מהנחש א' ומהסוטה ב' ומקין ג' ומקרח ד' ובלעם ה' דואג ו' אחיתופל ז' גחזי ח' אבשלום ט' אדוניה יו"ד עוזיהו י"א המן י"ב ואת"ם לפי"ז דהמן הוא הנחש דהוא במעשהו ממנו כאומרם ז"ל וזה פירש הרב ן' אברהם ס' קרח כמאמר כל הרודף אחר השררה השררה בורחת ממנו דבכל השררה שאמר הייתו דמה שיש לו מעיקרא משררה דמבקש יותר בורחת ממנו מה שהיתה לו כבר (ועיין בס' חלקם בחיים דרוש ל"א דפ"ד ע"ב).

הכהן משביעה ואין בשבעת מאום יש בעלי דינים דמתחכמים להיות קופץ ונשבע כדי שלא ישביעו אותו ב"ד והרי אינו מועיל במה שנשבע מאיו דהשביעה היא במ"ש בטוש"ע ח"מ סי' פ"ז על דעת ב"ד ועל דעת המב"ד ובשנשבע מאיו חסר המליאות מדעת ב"ד ודעת המובע ממנו וכרור ועיין לקמן מזה בפ' והשביע הכהן מכאן אתה דן לכל השבועות שבתורה יעו"ש ·

אין

אין משביעין כ' סוטות כאחד וכו' ע"ל רמז תס"ו בפסוק והקריב אותה הכהן ועיין רוח חיים יו"ד סי' של"ד לענין נידוי וחרם ובספרי חיים ס' חלא פסקא הר"ך ועיין ז"ר דמ"ד ע"א מ"ש ורוק ·

הפריש בין אדם המתגולל במקום שמכירין אותו והיינו דבושתו מרובה וביוצא בזה אמרו גבי מי שילדו מתנבל עליו והיינו משום חילול ה' והרב כ"א נרגש מההיא דחוץ מעבדיה ושפחותה דלכה גם כהן ותי' דמצטערי בה יע"ש ולעיל משמע דבונת גם בהו דלוקחת אכירות שלא להודות בפניהם ולצעור לצרה ובושתה הדרבא הוא יותר בפני עבדיה ושפחותיה ·

ההוא דאמר לדביתיהו קונם וכו' ר"י טעים ר"ש לא טעים יהא ודאי קים לאו דבך היו דבריו של ר"ש דש"ה איכא למתלי דהבעל טעם שהיה מלוח הרבה או מעושם או סרוח ורגלה לעשות הכתנה בהני גדולי דיש להם חיך למטעם ובנראה שהיו שכניו ור"ש לא רצה לטעום דמוכרח לומר האמת ויעשה יותר קטטה בין איש לאשתו וממידת חסידות לא היה נוהג לשנות מפני ד"ש לומר שהיה התבשיל טוב ועיין ואני זקנתי סובר דהוא דרך אחרת ור"מ הוא בשיטת ר"י הפך ר"ש בההיא אתתא דרקקה בפניו משום שלום איש ואשתו ובנגד הרוק דהיה ביזוי יותר מטעימת תבשיל היה ר"מ הסיבה דהאריך בדרשתו שלא דהבא ר"ש חדא ועוד קאמר שלא יהא רגיל בנדרים ועי"ל רמז תש"א ע"פ וישם לך שלום ·

ואין הדבר בשר מביא מפה ואינו חולץ מביא כהן זקן אפי' תומא יל"ד אין יכה"ר מצוי לשעה . מהכא תירוץ דשעה לאו בדוקא שעה ועיין בסה"ק רו"ח יו"ד בהל' אכל שלא דמ"ש כהן וזקן אינו שוה עמ"ש לעיל דהיה בגורל ואפי' כ"ג ובהא דמביא מפה ואינו חולץ עיין בסה"ק חיים ושלום ח"ב סי' י"ז ועיין זר דמ"ד ע"ב .

נדמה בזה לא עשו פירכים דבעי' ק"א בדכתיב כדאמרי' בכמה דוכתי דאפשר דכ"כ גבר העבירה דקוטע ידיה לעשות עבירה ולא לשתוק כי עזה כמות אהבה ·

מיר האשה שאם פרסה נדה לא היתה שותה פי' הב"א דשע"א ע"ב דאיום לחישות יעש לא תלו על היד בשביל שכהן דלא גרע ממים אחרונים ומסנדיקות דבקשו היתר שהוא דבר מצוה אפי' בבעלה והכא מצוה שניותה תורה ועיין זר דמ"ד ע"כ דהבין דהוא על טומאת נדה שלא יגע הכהן בה ושנטמאת המנחה יע"ש ,

ישאר אברים מנין ת"ל ובאו בה ובן דריש לעיל מזה בהאי רמוא ואם זה רחוק הרי הנדמת עושה עברה ·

ובאו בה וכו' מיני פורענות משונין ושיר לעיל בפסוק במעיך הוסיפו לו' ובכל שערה ושער' וזה חידוש יותר דבשער היכי דמי פורענות משונה ויתכן דהוא במש"ש תאמר שערה בשרי דמודעזען שערותיו בויע סניא .

מי שהתחיל בעבירה ממנו התחיל הפורענות ; הכא ילוף מה' מקומות סוטה ומבול וסדום ופרעה ועיר הנידחת ועיין זל"ח ח"ב ס' בראשית ריש פ"ח לבני נח וכזכרי ס' נח פסקא י"ח וש"ה הזוהו פסקא של"ב ובקונט' מי המסר ח"א על המכילתא ס' כח פ"ח המובא במספר שזה בשנוי אחר ואינן שוין עם הגי דהכא .

רמז תשט טהורה לבועל · החידוש הוא דאע"ג דהוא אחר קינוי וסתירה הנה ההשקאת הסוטה פקע לא מדין הנטען על האשה דעקר החששה מעיקרא כדין חבש שעוקר הנדר מעיקרו כאלו לא ס ס ·

א"ל ישמעאל א"כ יסתרו כל השקיות . ולפי"ז המאמר דחנה שך ואשתר אקייא בריע"ק גלה בר"ש ועיין להט"ך במאמר שרה אמנו .

רמז תישי שלא שריכה התורה ב' לשונות . בזה תנא ושייר דאיכא עוד כמו זה כמה וכמה כגון פתח שער דלת נגע נרעת לא תחמוד ולא תתאוה עייף וינע סיף וקן אך רק חביטה וראה וכלה רבים רבו מספר ·

מותר הוא כסחורות וכרפואתו · ל"יך לרעה תינח רפואה ומכ"ש בסכנה דאין לך דבר שעומד בפני פ"ן אך סחורה אמאי לא גזרו דאתי למיכל מיניה כמ"ש דאומרים לנזיר סחור סחור לכרמא ל"ת ובפרט אם אומנתו דמתעסק ביין לערב בסממנים אחרים או לבשל בשב אחר דאתי למשתי דאינו כמו סחורה אפילו מוכא יין דהוא ע"מ סוגרת ומסגורת ואפ' שלא ינעביין כלל כ"א ע"י פועליו דהמלאכה מריכה ולא סגי בלתי פועלים ורא"ה נא דלהלאן מזה הוכא כריותא בר"מ אי חומץ וו"ל יכול לא יתן על מוחו ועל מנפתו ולא ירד בתוך הנגב ת"ל לא ישתה משום שתיה הוא עובר ואינו עובר משום שה ע"כ ועיין זר דמ"ל ע"ר.

ואבע"א ר"ש אית ליה איסור חל על איסור עיין למ"מ מוה"ר הגדול ש"שי היש ח"ב כאורך וברוחב בזה ולמוה"ר פני מבין ח"ב דפ"ח ע"ב ודף נ"ב ע"ב ולהרב פני אריה סי' ו' ולהרב חוו"ן פ"א דטהרות מ"ב דקנ"ד ע"א וע' מ"ש הרב חק נתן דקנ"ג ע"ב וקס"א ע"ב ואחלי ילאן דק"א והרב שרש ישי דע"ו ור"ך ע"ב והלאן

ומה יוה"כ שהוא חמור פטר בו אבילת נער עיין כ"א שהבין נער על הצינוי ואחרי שמח"ר לא נרק בזה וישמח חיים דהו"ר דף מ"ד ע"ד הבין כמו שהבנתי על דבר שאינו ראוו לאבילה

ר"א סבר ריבויי ומעוטי ורבנן כלל ופרט ע"ל רמז קע"ב ותקל"ז ותקנ"א · ובתימרת ר' יומן בג' מקומות הלכה עוקבת את המקרא · ע"ל רמז תקפ"ס ·

סתם נזירות ל' יום קדוש יה"ס גי' ל' עמ"ש הרמב"ם בפיה"מ ועמ"ש הרב כאר מים בשיטתו דו"א ע"כ · ובמאמר אין ת"ח רשאי לישב בתענית עיין בקונט' ברכת מל"מ ח"א דרוש ה' לשבת תשובה ובסה"ק החפץ חיים סי' פ"ס

לא אמרו טומאה בחיבורין שלא לתרומה וקדשים אבל לנזיר ועושה פסח לא עיין תוס'

נדה רו״ן ע״א ד״ה דולמא ועיין להתנא בספר מס״ל פ״ג דטומאת מת ה״ג ולהרב כזר מסה דנ״ה ע״ד ועיין נהמעש״ר כפ״ה מהל׳ נזירות הטז ועל״נ רמז תשנ״א

זאת אומרת רובו כבולו דאורייתא מדנלי דאמנא גבי נזיר עיין חולין דו״ך ונדה דפ״ט זהוריות ד״ג וראיתי להרדב״ז כל׳ הרמב״ם שיכתן מ״כ דכ׳ פירש הרמב״ם דס״ל רובו כבולו אמרי׳ כולו כרובו לא אמרי׳ ושם״י חולק על זה ועיין להרב מקנה אברהם אות רל״ו ועיין רמז הס״ש ורמז קמ״ח :

וביום הא׳ להוציא את הז׳ או אינו אלא להוציא את הט׳ עיין לת״מ בס׳ יסדם יעקב ולהרב הון רב ס׳ תזריע ובס׳ והו״א רוס פרק ב״א

זאת תורת הנזיר בין אין לו כפים בין אין לו שער גבר הובא לעיל הא דשער אין לו ורבוייא יקרי אתי דנא הימא בעינו קרא כרכתיב ולפוליא זה אתא קרא לאין לו כפים ואין לו שער

מפני מה אתם אומרים שלא לאכול מכל פריות עיין בס׳ כנאות דאז דמונם וזול כאת דעותא המסיב בשבת על שלחן אחרים ואני הבעיר מניחי על תחת כוס וכמה דאפי׳ בחיל ותאריו לאדם שאינו יוצא מפתח ביתו התילה דהוא נקי מכמה מכשולות ואיסורי התורה הנגררים ע״כ שלא בשוכחם אוכלין בשלחן אחרים כי הנגררים נרמ״א דנפיל בחולקיהו טב וכיס .

כי יצא כי ויתגור אותו כנית והלא הוא דבר את עצמו . עיין פכיאורי על הספרי פ״ו וס׳ פנחס וס׳ ויזאת הברכה ועיין מכילתא פ׳ כשלח פ״ח והרב ש״י דלק״ט סע״ד ותב״ח פירש לפני נ׳ מכ׳ אות ומופת וסו״ר דמ״ח ע״ב כתב עליו יזה דרך דרש ואין כן הפשט ע״ש .

אך אינו לא אבל מוצר מת״ש א״כ דרך כויון עיין בס׳ לב חיים ח״ב סי׳ ענ״ד ובמה שרשמתי בנוי חיים מע נ׳ אות מ׳ ובברייתא מי שהיה מסיר את לקיחה ונוירה יבא וזה שנאמר לקומה הבזה ובחינה עיין בס׳ כפי אהרן סי׳ כ״א ובסו״ס רוח חיים ח״ב (דקנ״ח ע״ב ואילך) :

כבש אחד הכ״א מי׳ מיוחד שבעדריו והז״ר דמ״ח ע״נ השיג עליו דזה לא נפקא מהבא וע״ש והעיקר דלא השיג דמה׳ יתירה האחד דרשו המיוחד שבעדרו של רבינו תה״ד דרשו מחמד .

ראב״ש אומר ונלא אף הנזיר וזה שנאמר לו לר״ש שורי דלעיל ור״ש ז׳ שורש הוא דלא כרמב״ם ודלא כיו״ח הסנהדר ויש נ׳ סברות בזה ותיבא למימר דכנגד דבשיטת כבר מגולם כדהשיב ר״ש ז׳ שורים סיבה גורמת דבזת לנזירה זו דקינו וסתירה ומיבנת לספקות השיטה דמעורית לפרחי כהונה שיתגלגל בה לא כן ביורם דכחוקת בנובה ובשרה וכל גופה מכף רגל ועד ראש ולא עד בכלל מכוסית והקשה השער כזאת ערום :

תקון הדבר הו״ר דף מ״ה ע״ד לא עלה על דל ספקיו ממ״ש הב״א ושמעתתים דפומים בכולי ספרא ויותר תירוש על הרב אות אמת דלא שלא ידו כוח :

כהנים נושאים את כפיהם כנגד כתפותיהם ובמקדש למעלה מראשיהם חוץ מכ״ג עיין בס׳ יראים עמוד הוראה סי׳ ע״ו מ״ש בזה ודבריו לרוכים הבנה ויכולני לפטור עם מ״ש הרב מו״ק בסי׳ קכ״ח ועיין בס׳ מר״ת דקנו ע״ד ורות

כל כהן שאינו עולה לדוכן עובר בג׳ עשה . עמ״ש הרב מקום שמואל כמנחות דסי׳ ע״ד ולהרב כזר מ״ח מולורי דלא ע״ד ובס׳ זמ״א סי׳ נ״ס . ובמימרא דכל כל כהן שאינו עולה בעבודה עיין כוה פסקים ובחכים בסה״ק לחיים בירושלם במס׳ סוטה .

יברכך בנכסים וישמרך בגוף . אחוות זו כזו דכמה וכמה כתבנו על שיחא להם שם יבחיר נכסין ובאי עליהם שוללים ותניו אותם כין בכיס כ.ז כשהם כהיותם ברוך וכדאמר לקמן יבא לדרך כפלי עליו לסטים ולכך מסיים ה׳ יש עיר לאחך וכולך ו״ין דאמר ה׳ יש ארך נויכה״ר ויש ען ישורון ויבעט יבפין הנבזי הסה מתעני דבגול לחטוא ובמתורם לקמן רמז תשנ״ו וזה כבנמו הדבר אחר ישמור רגלך מגהינם דשיבה ליכרכך בנכסים נגד דעתירי בכל וודאי גהינם הם ואת״ם תזי דדרים בקד הבי ואר ה׳ פניו אליך יעמיד ממך בנים בעלי תורה דוהו התירוס דאע״ג דאתריגן הוהרו בבני עניים שזהם תצא תורה עכו יברכך ה׳ בנכסים ויהיה לך בנים בני תורה .

יתן כבס רבת שזהיו חיננים ואו״ו ומרחמים וזו הדבר תשוב דהיינו כמ״ש כנ מי שאין בו דעת אסור לרחם עליו מקרא על כן לא ירחמנהו עושהו .

ויחנך בדעת ובחכמה ובהשכל ומוסר ובינה ר״א ויחנך בת״ת וכו״א חתן לראשך לוית חן . כדאם דדזיות זו כזו לא כמו חרשים כרור היה דהם משתדלים ללמוד חכמות חיצוניות וכתב ולשון אחרים ומוסר מפילוסופיא דחוץ מן התורה יבא לידי ולבתלה יעליהם כאמר ואבני חשש בלא היו וחכמים בכלי מדע ובונים בכלי השכל ורוב מעשה הם חזו ומיתר האדם מן הבהמה אין כי הכל הבל של העיקר היא התורה ואחר שמילא כרסו מתורה שבכתב ותורה שבע״פ אז אם ירכם לחוץ מחכמות אחרות יוכל ולא יעשה העיקר טפל והטפל עיקר ונזה מביא ראיה מהימנא וכ״ם אומר אתן לראשך לוית חן כלומר והיתה האשיך למלאות עצמך מתורתנו הקדושה ואם יותיר לך שעות וימים תן חלק לחכמות אחרות .

ישא ה׳ פניו אליך כשעה שאתה עומד ומתפלל ק״ו אם ללוט נשאתי פנים עיין רמז תס׳ ותשנ״ז . ובזה יתפרש כמ״כ ס׳ משבטים ובבראשית זה ה״ז פרשו זו תפלה ובום וכרך את לחמך ואת מימך דאז לירות באוכל ובמשתה ולא תצטרך לאכול ולשתות זמעט כדי שישא ה׳ פניו אליך בדאמרינן מזה כפסוק ואכלת ושבעת מרו׳ וורא ור׳ אמי בון דוש לך כלא״ה משא פנים ע׳ ועבודה

אות

ופור שבט מיהודה עד כי יבא שילה שרושו זה משה ונפק"מ דכל המלכים כמו יהושע ושאול ושאר היו כרוך שעה לפי צורך השעה והעיקר של המלכות דהוקבע הוא משה ודוד המלך וזרעו עד עולם ועיין זו"ר דמ"ח ע"א ועיין בס' כית אבות בפתיחתא דבתי ד"ו ע"כ ובספרי חיים ס' וזאת הברכה פי' שנ"ג ובביאורי למכילתא ס' בשלח ע"פ כתר לגו הנשים ·

נתתי את תורתי בקול שופר לעת"ל אני מכנים גלותכם בקול שופר · נראה דהטעם דאלא; זה כוה שירצו כאמנה כמ"ש כפ"ק דכ"כ ר"ח וס כי יתנו בגוים עתה אקבצם דעי' לימוד התורה מקבץ גלויותינו והכי איתא בז"ח דמשה חכע עליכנה דאורייתא ותיבו דלוף דשופר הוא כמו שירשו ספרו מעשיכם וכמו שבמת"ח ויחן שם ישראל והיו טהורים וקדושים ראוים לקבל התו' כי לזכות נגאלה שפרו מעשיכם כמו במת"ק דהבית כ' נחרב בעבור שנאת חנם ובשיהיו באחדות יבא גואל ובקיום התורה כמו שקבלו כה"ם לשמור ולעשות

פסול לך לא היו של משל לכור עיין לסב"א דשב"ח ע"א כהנה שעשה ועיין ז"ר דמ"ח רע"א ועיין בשה"ק ספרי חיים פו פסקא ע"כ ·

רמז תשבה לפי שהוא אומר עשה לך הוצ"ו ועשת; יהיו ירושה לבניו

נראה דהכונה דלע"נ דלך ולא לדורות והוקרים בזם והיא משנה ובית לדורשי יהוה בין בשו ב זה"ל ח"כ בדרוש הרב תלמיד יעקב שלמה נר"ו · ובמאמר ח זה בינו נדרוה ולא מתוה לדורות הונלא דמשתכונה הייתי אומר דקני' נבונה היא חוקה כיתנו לדורותיו ולא ניתנו לדורות אחרות וזהו לפי' הב"א דשב"ח רע"ב אך לפי הז"ר דמ"ח סע"א דחוקה לחרות שיעשו כי ונא הזוכרות להורות הנה הטבחה נכונה . ובמאמר הסליק אברהם רבינו טרפון שבת נטיקי ידי בביאורו על הספרי ס"ו פסקא ע"ה ובפי' יונבב פי' ו"ר מוסף ולא חם לפי' כא בתינותי הוא קם יכך כנגון כני אדם דה"כ אומר לתמידו כה"ה דבית קם ותכן . ובמאמר ובני אהרן הכהנים יתקעו שומע אני אף ישראל פי' בי"ר דמ"ח סע"א דהוא ס"ד דהכסיא לא יתקע יע"ש ומכאן ראיה דהוקע דאח"ז נעשה מאריה דאחרת לה ימנע בעבור זה מהתקיעות ותשו' חו"י יוכיח על זה ·

והלא דמיב מוכירין פי' כם כ"א כ' פי' א' על הנהרגין מישראל כ' על ורוקת דמים מהקרבנות דל' דיגוי היינו אוכרה וכתיב במנחה קומץ את אוכרתה יע"ש ולפי"ז גם מובא אתה משמע כמ"ש כמד' שמואל פ"א בפסוק והשתחוה ולזבוח דגדולה תפלה יותר מהקרבנות דאין וריקת דמים יועיל להוכירם לפני ה' אם לא יהיו מתפללין וזם כיון דוד במזמור כ"א ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך בתפלותי דהרי כי לא תחפוץ זבח ותתנה עולה ל"ת בשלא יש תפלה נ"כ ומכלל לאו אתה שומע הן דאם יש תפלה או תחפוץ זבחי ברק עולה וכליל והו"ר דפי' דהוא על התענית במיעוט חלב ודם את"ם ג"כ לומר בקרא את כמו דקאמר

לב נשבר ונדכה שהיה ל"ת דהוא על התענית ודוק

וביום שמחתכם אלו שבתות עיין ז"ר דף מ"ח רע"כ ע"ד הכ"א וככר נטיקי ידי כוס כביאורי על הספרי ס"ו פסקא ע"ו .

רמז תשבו זו יפה לו יותר מכלם שנקרא חותנו של מלך עיין ז"ר דף מ"ח רע"ג מה שפי' ולעד"ן דו' שמות כן' ודרשו כהם למעלותיו ועל זה בא לומר דהיו כני אדם דלא היו קורין אותו בשום שם כ"א חמיו של משה דכך רגילי אינשי לו' חמיו של פ' חתנו של פ' כמו של פ' וביולא כשהוא מפורסם שיוכר לכל ולזה בא לומר דזה יפה מכל השמות ולכן דייק לו' שנקרא דותנו דקורין לו כך ועל השמינ'ית מומור .

אם אינו ענין לירושה תנהו ענין לקבורה ניתן לגרים קבורה כת"י וזה רמז אברהם וכונתו כלפי מעלה אזבעותא לתתא לו יהי דאני גר מתדת אנו לי אחוזת קבר אם אינו ענין לירושה דאמר ה' כי לך אתננה בין הישב בין גר לגר שיהיה יש זכיה לענין קבורה ·

כי ה' דבר טוב על ישראל וכו' להטיב לגרים ולנהוג בם ענוה · מאמר זה קשה ראו הקו' היא כשביל דישראל מטיב המור היך שייאו דהוא בגרים אבל לע"ד עמ"ש המקובלים דה' רבוא יוציות לתורה הם לכל א' מישראל והתנין הם הגרים ואחר בור הנר אמר בקרבך יעלה עליך מעלה מעלה ועין בס' ישר המלך דרוש ס' כום והשתא אתי מה שאמר דבר טוב על ישראל לתי שהוא ע"נ ישראל ומאן ניניהו הינו של הגרים וא"כ מטעם זה צריך לנהוג עמהם בענוה כין דרז"ל שם למעלה מהגרים

ויש לי משפחה ויש הוני בעירי . ותכן לפרש דחסב יתרו דמ"ש לו משה והיית לנו לעינים אז יכא בהיב שסנהדרין כדיאמר לקמן מוס אחר שהיו שם ע' סנהדרין ומשם ואסן על נביאם איך יתכן זה לנחור ביחיו רחוק מן השכל תינו של דאחיו בתקנה המקוימית שהדין לא יסים לו קירבה עם כני העיר עיין לסרב לכי סי' קנ"א ופרמ"ח ח"א סי' מ"ד ועבודת הגרשוני סי' כ' וה"ר כמש"ז סי' ו' הנה"ע אות כ"ו ועיין בסרב ארח משפט שם אות כ"ה ועל זה כתרו כנר ותורם מתקים אחר דגנז משה לבני קרו"כ זמר מקנם גנוה ובלא"ם הוא דיין כמותו ואין לו דין קורם ואחר כיסורין מלך דמי ירדן אותו ועל זם שהכין יתרו השיב מה לי להכנס כזה זם ר מאז אתחתן עם אחד וכו' מישראל וויורדו אותי ומבלין בקרש או יולא מחלוקת כוה כמו שאירע בכיונות שיבנים הנ"ל לזה אמר לי הרי יותר טוב שבתתי במקומי כמתו ומקדם יש לי משפחה ועכ"ו ודיין סייתי בעירי ואיכן מבניחין בתקנה זאת ואני בטוח כל הימים לא כמו אתם בכ"י דכזורים כי בשביל שאין לי קורבם ושוב בשיהיה לי קורבם אני בחיוב לירד קטטה ומריבה .

ואם איני הולך מפני ארצי של מפני בני ולם אינו הולך מפני בני אך מפני מולדתי · דלכך אל הקב"ם לאברהם לך לך מארצך

שלוח מארצך וממולדתך ומבית אביך כל זה מצוה אותה לא כמו יתרו דחזר עליהן וכדלקמן מזה דעשה ק"ו מא"ה אך באמת מפני הכבוד דכיון לך לגורך ואברכך כמאן דאברהם ואוסיף לך בהנה והנה ממון רב וכמו שקיים הבטחתו כדאמר אליעזר וה' ברך את אדוני וגו'. ומ"ש ובזה יין מכרמי הגם דאינו דרך כבוד לומר כן לרבן של ישראל רצה לרמוז לו דאיני חפץ להתנהג כמ"ש כל המתפתה כיינו מרעת זונו יש בו הדקדוק כיינו לאפוקי יין אחרים ול' כונה זו אמר כן.

רמז תשכז אולי וכו' ישרא' וכו' הכ"א אגריל מי"א יום לנ' ימים ומנ' ימים לי"א

ומיום א' לשנה קלה כה"ף עין קפיצת הדרך וע' במכילתא ס' בא פט"ו וס' בשלח פ"ב ובביאורי לשם מ"ש בס"ד וצ"ל ס' דברים רמז תתק"ג.

רמז תשכח גנות גדולה היתה כידיעם לכאורה קשה הן אמת דאמר

זכרתי לך חסד נעוריך לכתך אחרי במדבר דבגבור זאת קדש ישראל שהיתה חזרה בזה הוא גנות גדול אך איך תלה במרגלים דהמרגלים היה על אשר כי עז העם ערים גדולות ובצורות וגם ענקים ארץ אוכלת יושביה דהוא גורם לסכנת נפשות אך על בטחון הפרנסה מה יש למרגלים ושמא הבא את הממנה היא אם רזה היא בה עץ אם אין ולקחתם מפרי הארץ נותן אב"ג בין שניהם לו' דהפירות משונים וכיוצא וזה הפך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה:

רמז תשכט כך מגין על אוה"ע · הקשה בזר אוה"ע מאי בעי הכא

ופי' דהוא על ע"ר יע"ש וזה צריך שיאמר לאנוקה אחרת דאינו מאיר לאוה"ע וזה רחוק דודאי קב"ה רב לא היו בחשך וקושייתי אין תמיה דמנגד זה' דהיה נותן אורה כמו תמצית המן כן הוה ס"ד באור ועיין בספרי חיים של פסקא פ"נ וזה רמז ישעיה וכבוד ה' עליך זרח כי הנה החשך יכסה ארץ וערפל לאומים ובכבודו עליך יראה דהראיה לום עננו כביר דהוו כי על כל כבוד חופה דהיה מאיר לישראל ולא לאוה"ע.

רמז תשל ויפוצו אויבך של המכינסים כו' דהכינה פזור לרש ניס כמו דור הפלגה דהפילם ה' וכי"ו כתבתי והיו כלא היו ועיין ספרי חיים בזה פ"ד.

אין לי אלא כרת כבור כרת יחיד מנין · הפשט נראה דהן של כביר לא ימחם ויום ובוחיהו ולכך כרת רבים מאי נחמה ולגבי תוקף הכרת כרת יחיד קשה משל כבור וכר לו יותר משל לבור דכתיב ליה באיבת ובענין השנים כמשה מלא קולן.

רמז תשלא בכל מקום שגלו שמהם עיין מכילתא ס' בא פט"ו וספרי ס"ו פסקא פ"ד וס' מנצי פסקא קס"א ובחידושינו לשם.

אין עמי אלא בשרים וממש"ה הנה לגמי פשעם ובבית יעקב חטאתם כ"ל כמו שדרשו דעמי הם הת"ח ושגגת תלמוד עולה זדון ושפשע של הם

הם כנגד ולבית יעקב חטאתם דהוא שוגג ועיין בס' חמדת אברהם מע' ע'.

בחול הים כבינת הקדמה כדני הים ככבני שהמים נגד ד' אמות שמהן התחילו לבאת·

רמז תלבש שכין ירדה מה"ש ונקצה את בריסם וכ"ה בס' דברים רמז תת"ח כראה דעינה זה כלפי הספר והסיף שירדו מכורכים כמ"ש בספרי ס' עקב פסקא מ' בא אידם דלא שמעו של ספר תורה כ' בא הסכין ולקמן רמז תשל"ג וכנגד מתקור ישרו על היה שאמרו זה של והניחו עתה נקצה את בריסם כמו אינוש הקבר כחיו כענין רצוי לקיברו כחיו טול מה שבחרת · וגם ותבער בם אש נגד ה"ש דירד א' עליו כאש אותי האש היה לפי דאם לא תאבו לשמוע מהאש יבאו והאש תאכלם שדרשו על מי שאינו עוסק בתורה ולקמן מזה והפי' טעמי אמרינו על האש בכיוצא בזה.

אם לא בתים רבים. היינו דמיעוט רבים שנים ובשנים כולל נ"כ כי ישוב משכן שילה דגם זה בתיבות על עון. והתאמר ולא היה כן שמו מקודם כיוצא בו וכו' הנה הוא במכילתא ס' בא פי"ג·

וכתיב ויחזו את האלהים מה שאלו הז"ר דמעשה דבני אהרן קדם למתאוננים יע"ש לא הבנתי דבני אהרן בנעו בראשו על ידי עילא בחנוכת המשכן ושאר הזקנים נתאחרו להם עד מתאוננים וזה מפורש לקמן רמז תשנ"ו וצ"ע:

בני האלהים על שם שהיה לא אכלו ופתח כבני וביום כמה כמו פרקו של ראב"ע ובענין בני עלי.

שקעה בארץ ולא חזרה עוד למקומה עיין בקונט' פר אחד פ"נ מ"ש בזה בס"ד

רמז תשלג מפני שאי אפשר כתב הזו"ף פי' אין רצונו שאוכל ע"כ ולא הבנתי כוונתו דאין רצונו היינו מפני שמזיק לו ולכך אין רצונו והוא לטיבותא אך אי כפרש בל' דקרא היוכל של לערוך שלחן במדבר היינו בענין דאין דגין הפסר משאי אפ' דיחוק לו להמציא במדבר ואלו הכפירות והן אמת דאין טעם כרצון דאין רצונו כפשטה מבלי לומר הסיבה איך יתכן זה וכבר מפורש לקמן רמז תשנ"ו דאמרו אין לו כח לתת שאותינו ועיין רמז תשמ"ג ע"פ מבלתי

שא למ"ד עירות מאי אבלו. לא הביא מקרא דתורה כ"א הלחם דאינו כפשיטו של דרשם עיין בס' עין יוסף·

רמז תשלד להחטא בתוך בריסנו להורינו נראה דהא גרמא להו כדלעיל רמז תלב"ש שכין ירדה להם ונקצה את כריסם ולקמן ס' דברים רמז תת"ה משום של יפתה אדם כענין כשרים היינו וכן בכמה מילי דאירע זה על מאמר היונה מפיהם וכדלקמן רמז תשמ"ג ופלו שנריבם יע"ש · והמקומות מי שאמר זה לא אמר זה ורמז תתק"ן בבלועי קרח עיי"ל רמז כ"ג · ולא

ולא יסף עוד מה שפי׳ הו״ר דמ״ט סוף ע״א דיהודה קאמר על שלא יעצ״ש אחהמ״ר לא ניתן לומר דל׳ יסף והיינו עוד איך יקפ״ס על שלא שלא נגע בה עדיין .

שהאישה נקיית בבעילה עיין ז״ר דף מ״ט סע״א דהק׳ מה נכך ותי׳ מפיס הא דרב דמגניד ה״ב שלא היה עדיס יעצ״ש ובזמן ביעו מה שייך לחוש למה שינזור רב ווותר היה רחוי שיאמר משום הימור ז׳ נקיים ועיר מפיס הנוע ,דהפסר דטוב יגו והו״ל דעיסה ביאה על שומרת יבס .

רמז תשלה שטו העם לפחת כיחו לקמן הובא דוה לנזיקים בלבד וכמשמעותיה דקרא דא בהלקי׳ת חכית למי מן הקנה ש סקנה ועיין ב״א ו״ר דמ״ט ריש ע״ב ומ״ש ומאי ניהו חכשוטי נשים היינו מיני בשמים דמפורש לסלאן בתהי דמות ועיין ז״ר שם .

מישר אומר לאבה ש תאכלו בכל מפני התנוק על רמז תשל״ב ובמד׳ תהלים סי׳ י״ט ורש״י כפי׳ ע״פ שניאות מי יבין .

מפני מה לא כרה חמי טבריה כירושלם וכו׳ בשביל רחילה אחת דיטו ונמלא עליהן שלא לשמה . קשה מאי שנא מהמים דמתלכים היו מתאוים לעלית לירושלים כמותן כדי לשתות מים מירוש׳ והיו אומרים דיטו וכן בפירות גינוסר ושמא אכילה ושתיה הוא ורגיל בכל מיני פירות ומשקין ואינו ניכר כ״כ בין זה ג״א אך רחילה אושא מלתא כשהולכין לרחוץ ומפרסמא מלתא דצריך הכנה והפשט בגדי׳ ולבישה וכנסיתו ויציאתו מורגש הדבר יותר .

לפרוש מן הערוה היו מצטערין . לפי שנכנס לבן בחטא . היינו במ״ש כל המתגאה לסוף נכשל וכו׳ ולעומת זה היו ממתינין לשמש עד שיולא מפתח בית המדרש דבכונה מכוונת לא היו נכנסין לביהמ״ד כדרך שהיו הולכין כל בעלי דינים משום שהיו יודעים מ״ש אם פגע בך מנוול זה משכהו לביה״מ ואם היו נכנסים לא היו מדכרי׳ שם בבת דאם ברזל הוא מתפוצץ וזה בכלל הרשעות שהיו עושין ואכל ענה הערב רב ולא מבני אברהם יצחק ויעקב הקדושים .

אחר ברמה קול ברמה נשמע . נראה דקאי על ראשון ראשון דבוכה למשפחותיו קראו היכן מבכה רחל על בניה בדרך אפרת ולמה נקברה שם אומו את דהמלות משבט אחי הארץ ולכך נקברה בח״ל וממנה היה להם ללמד ולקבל מנות עריות ברלון ולא בבכיה ואכ׳ על כל ע״כ דהוא חרבן הבית על נהרות בבל וכוה מתיישב דלא תקשי דהבכיה של רחל שתקה ואיך תלאן בכללות ישרא הב׳ בכיות בחתת וכ״לקמן נמי רמז תשמ״ג ע״פ ותשא כל העדה ולפי״ש יע״ן .

ע״מ כן חסיו מקבלים עליכם שיהיו מקללים אתכם וסוקלין אתכם באבנים ועוד ברמז שאח״ז ע״פ ולקחת אותם של אהל מועד ועיין בסה״ק ברכת מל״ח ח״א דרוש א׳ לשבת בלק ובס׳ עמודי קיים עמוד דין .

רמז תשלו בככת עינו . עיל רמז תג״ל ובמ״ש הו״ר דף מ״ח ע״ר . ובמקומות דבינה הכתיב עיין מכילתא פ׳ שירה פ״ו ובס׳ ש״י דמ״ב ע״ב ולעיל רמז ומ״ר .

וזקן להשקותו שנא׳ עלי בהן . היינו אחר מריס דנסתלק הבאר וחזר בזכות משה באומרס ז״ל .

הרי ע״א זקנים וכתבנו אם מפי רב שמואל אחי של פנחס ומרים וביר לטוב ולמר אותם בתיבין מולא ורבנא חנינאי בשנא דהם ישיבה ונאון פנים אוזרים מראובן וכו׳ עיינן הקדמה לסדר סדר הדורות מדמ״ז וכן תבין את אשר לפניך .

שאין אדם יושב בישיבה של מטה את״כ בישיבה של מעלה עד שהבריות מרננות אחריו ואומרות כשר הוא פלוני חסיד ונזה להיות חבם עמ״ש בסה״ק נדקה לחיים אות שנ״ט בעזר מפרי

רשעים עד אדם ימים בשדים השבר עדינו בין שיניהם וכן ברמז תשל״ז ועיין בביאורי לזוה״ק ס׳ בת דס״ה ע״ב לענין מיתה פתאומית דהוא סי׳ רע יעצ״ש וי״ל דלגבי דסובל יסורין קשים ומרים טוב מותו מחייו אף דפתאום הוא סוב אחר לפי׳ רע אחרי מותו כי לא ידע עקו לנוות ולחזור בתשו׳ שלמה ובמה חסידי עליון נכס״מ מטיפה רח״ל כי כל א״ה היה להם התיבה לננד עיניהם תמיד וקיימו ושוב יום אחד ועיין בחידושי על המכילתא פ׳ בשלח בפרשת המן פ״ג

וחיה לכם לזרא שהיו מרחיקים אותו יותר ממה שהייתם מקרבים אותו היינו דומת אסכת אמנון לתמר וגם אחר להם בבכיהו לאבילם כדלעיל רמז תשנ״ג

הצאן והבקר ישחט להם וכו׳ ומקנה רב היה לבני ראובן עיל רמז תשל״ג ובמ״ש שם הרב סגאון ז״ר ז״ל .

רמז תשלז ב׳ אהלים עשו אהל העבודה ואהל הדברות ועל זה נתקנא בלעם לו׳ מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל דכשם דבאהל העבודה הכהנים כך משכנותיך ישר׳ באהל הדברות במקום שיושבו עוסקים עם משה ומה שישב משה מנגד מערב היינו דשבינה במערב וא״ל יתרו היה אתה לעם מול האלהים דמשה והוא כאחר על גבי הע׳ במקום השכינה .

הטל עליהם לרבי נבור והם בלים מיושם לפי׳ התוס׳ דאין השכינה שורה מתוך עצבות ובליא הבהמה מלוהם הנה בגון מ״ש בשופטים סי׳ ד׳ בדבורה ודבורה אשה נביאה היא שופטה את ישראל ואיך אפשר שתשן לו״א בעת אחיא לפי אותה שעה היתה לה לרבי נבור ויעלו שם בב״י למשפט ולא היה זה תמידי .

ב״פ כתוב בס׳ תהלים מי יתן מציון הרב אמר כתוב אחד וכו׳ עמ״ש בקונט׳ חיים טובים מזמור י״ד בעזר מגדו . ובספרס ב׳ אמות שלא יהיו מצטערים נראה דלא היה הפרש בוה בין גדיקים לבינונים ולרשעים במו בריחוק וקירוב דהיה ג׳ הדרגות כדלעיל רמז תשל״ח לאורך ביסא ... דרוקא

ודוקא לרשעים היה שייך הך מלתא :

ביון שנתמנו זקנים הדליקו להן כל ישר' כיוון ושמחו להם · ואני שמעתי דבשנתמנה בגאון הגדול מ"ו בעל חק"ל זצוק"ל לראשון לציון בעיה"ק ירוש' ת"ו שהכילוהו בתופים ובמחולות וכל דכנן חקיפי מעיה"ק חברון ת"ו לירושלם עיה"ק ת"ו כשומעם כן כעיר נוורנו יע"א הדליקו כל עששיות של ביהכ"נ כשבת השוה מרוב שמחתם ומה שלא נהגו כן בעירנו יצ"ו ובשאר מקומות יתכן דלע' שנהדרי גדולה שאני דשמחה מרובה אך צריך א'הו לנו דויכים אינו כדאי להדליק נרות וכפי פשט הלשון יורה דהדליק כל א' בביתו ולא בבתי כנסיות ועוי"ל דלא יכבד במינוי קטנה ושלאה דכשאיו אחרי' הרהוי כמות' ומנטרפי' עמהם משפחת' וא"נה שמחה שלמה במינוי משה מפי הגבורה לע' זקנים עפ"י הגורל ולכך נתדלים להדליק אך כיון דנוליכו בטילתה בנחיבת' או מדליקין בשמוליכין אותו לביה"כ ומביה"כ לבית הקברות וכפי בתכתי עצמים אחרים בשה"ק חלקם בחיים בס"ד .

רמז שלחת דבור קשה אמירה רבה עיין ישמח חיים מער' אף ומע' ר' מ"ש בס"ד

ק"ו ומה מרים כינה לבין עצמו ועו"ש אח"ז כפסוק וישמע ה' ושם ר' נתן חולק דבפני משה דיברו ועיין באדר"ן פ"ט ובשה"ק עיני כ"ח פס רשמתי כוה ועיל ס' דברים רמז תשנ"א וס' קנא רמז תתקל"ו .

רמז תשלט וכן מלינו ספיר של הלוחות הוי ובן מלינו מובלע בתוכו להוכיח כמי על ענוו בנושו שלא היה לא כי כאיש נבורתו דהרי שבר את הלוחות בחוזק יד דרדפו אחריו ישרא' שלא ישברם ובקיב בים ולכל הוי סחוקה וא"ל הקב"ה ישר' כחך ששברת הפשט אינו על שסכמם דהיל"ל יפה עשית או טוב עשית דהראה כחו ונכורתו ונמלא דשתים זו שמענו מהלוחות הנבורה מהראשונות והעושר מהשניות לא דלנבי מפלת סיחון ועוג שהזכיר מנבורתו כלא חשיב סא דשבירת הלוחות למה ולא כלום כחבילי שמשון וראיתי להו"ר רמ"ט ע"ג דהק' עני שלא היה חלוש ועני מה ענין זה לכאן ותירץ דזה מביא לידי ענוה ולא היה הענוה מצים זה לא היה נבור ועשיר ואפי"ה היה עניו יע"ש ויתכן עוד לומר דלא יהיה ס"ד דמגיר דכתנע מת"ה על ששיה חלוש הרבה ומזיק לו או עני כדכתב גוה"ר מ"ן ומשה אמר לא חמור אחד מהם נשאתי ועפוק כנ"ל ועל מה שנתקשה עוד אם היה עשיר מקודם הלוחות מתוך מצרים יע"ש הרב יערות דבש עמד כוה וכ' דחילק נכסיו לעמלי תו' וש"ב העשיר מפסולי הלוחו' יע"ש .

מעל פני האדמה ולא מהאבות ר' יוסי אומר אף מהאבות ולא ממלה"ש עמ"ש בביאורי לאדר"ן פ"ט ועיין ז"ר ·

אומרים מקלח שבחו · עיין בביאורי על הספרי פסקא ק"ב ונש"ס ועל בווה"ק ח"ג ר"כ ע"כ ובקונ' חוש טובים מזמור י"ט .

שאין רע מן הנכב לא מי ששוא מקבל ממנו והיינו כדלעיל רמז תזל"ו בפ' כי תאזנו את ה' תגמלו בקרבנות משל לבנו ועבדיו גונבים וכיולא בזה המשל לא מורא נגב ·

לעשיר שקנה קרקעות ושדות אוגאות על שם אחר אמרו לו עבדי שוה אומר שלי הם כך הקב"ה ברא העולם מתוך התורה וקראה לשמו של משה ובדי קורא משה עבשיו יהא אימר אף אני שותף בעולמי א"ל הקב"ה בכל ביתי נאמן הוא , אפשר"ל עמ"ש במ"ת סי' ס"ב בשנת וז"ל וכל זה בלשה ·· כ/זיי אבל כן כית שנו"ן בשל בעה"כ כל מה שהפקיד או מה שנמלא תחת ידו הוא כחוקת שהוא שלו ואלמי אם נודע שהוא של בעה"כ אפי' אינו אמיד וידוע שלא ה"ל שום דבר חוץ משל בעה"ב ואם מת מוחזים ליורשיו ע"פ ועיין בתה הלוקי' דינים דרבני האחרונים ז"ל ועיין במד"ר פ' תשא פמ"א ע"פ כתוב לך את הדברים האלה ועיין בזה"ק בפנ"א סי' ט"ו ד"א ע"ד ועיין בס' תושב יאורה ז"ל מ"ש יע"ש . והנה אשכחן כמה דברים אשר יעשה אותם האדם דנעשה שותף להקב"ה כמ"ש בזהר אקמוי בלומ"ים בה"כ' בפא חיים מע' ש' ואין בזה קטיגוריא מנלה"ש כיון דאין ביד האדם שום שטר ורא"ה לא שותף מבחון דלם ורלה בעל הקרן נותן לו ריוח כפי חפצו לא כן משה דכתב התורה על שמו ובענין המשל הדומה לנמשל דכתב שטרי הקרקעות על שם אחר ובדור ·

וילך מיד נתרפא אהרן עיין ספרי פסקא ק"ו ובביאורי לאד"א פכ"ד ועיל רמז תשמ"ט

רמז תשם ג' דברים עשה משה מדעתו שבר את הלוחות ופירש מן האשה ופי' מהר"מ עיין יבמות דס"ב וע' בביאורי על הספרי פסקא ק"ג ועל התנחומא ס' שופטים ועל אדר"ן פ"ד ·

רמז תשמא עתיד ליתן את הדין כל מי שאומר נתגנע אהרן . יש לתבין מ"ש דפרא' ובדור ובני עלי וכיולה בקטו אינו לא טועה וזכה עתיד ליתן את הדין ולמה לא היה ספה אחת והכרים אחדים או זה או זה והתירוץ פשוט דלא אפשר הכא לומר טועה דלפי האמת אזול ומורה דכלטרע לא דהתורה כיסהו וכתבו בימו ויפן וכדדרים הכא אחר זה ועיין בס' אות הברית מ"ש כוה יע"ש ודאוי ליתן את הדין דבעי קב"ה ביקרא דצדיקיא יתיר מיקרא דיליה והוא עושה הפך רצונו ית' מאי דלא ניח"ל לקב"ה אבל באותן דנקטי טיעה אין להם השמה דהבקיבים מטעים לאדם דמטהו ובותן לבות וכליות שהיה דלא יחשיב ה' להם עון וברור ובהא דהתו' כיסהו ואתם מגלהו על רמז תשמ"ט ותש"ן ותשצ"ב וע' בסו"פ ס"ל"ח לנו בהשמעות הס' וקשה מאי שנא דלקמן ס' קרח רמז תש"ן איתא מי היו שיצור ב"ש וחבריו יאיש וכן שי' אתה יודע מי הם יע"ז ואפ' דבתר הוציל לבקות אף ברבים או מלד דמפרסמ' מלתא מעיהם ואי מלד דהתרפה אינו כ"כ מתוך רבים כענין כרת רבים . או האי אלטריך משום גדולות שיקחו שוסר ולא יערערו על הכסוכה דבל

לך נרולי מעלת עברו ונענשו יעיין זל״ח ח״ב ש׳ פנחס פב״ח ·

רמז תיימב כיום האריך וותר תמשה וכו׳ כיום מקנה וותר תמשה · עיין ספרי פסקא ק״ה וביומ״ק ח״ו דמ״א ע״א והגנ״ר ע״ב ומה שהיפתי שם .

דיו לבא מן הדין להיות כנדון עיין להרב ש״ל פ״ז דנזיר מ״ד לענין דיו בתחילת דינא דילטרך לסורוע כח ה׳מר מן התלמד רחו לא כיתא דיו בתחי׳ דינא של כסיף ועיין בתוס׳ ה״א״ס כש׳ שמחה לנדיק דמ״א ע״ב ד״ה ומה כסף ועי״ש הרב מקנה אברהם אות פ״ז כמ״ב ועיין ז״ר לקמן רמז תשס״ב דכ״ג רע״ד ועיין קאות לבנים כפ׳ רע״ק כק״ו של משה דפירש מן האשה וברכת שמואל ס״ו (ועיין להרב פנ״י ז״ל ס׳ ואתחנן אות ג׳)

ד׳ מילין עיין ז״ר דמה כשקיעת החמה ונמלא דמה כשבת ור׳ מילין משקיעת החמה עד נאת הכוכבים ועיין לב חיים ח״ב סי׳ קי״ד ונבזי חיים מע׳ כ׳ אות ט״ז יהוק ·

ולא משה כלבד של כל הנדיקים וכו׳ . עיין כביאורו על הספרי ס״ו פסקא ק״ו וס׳ פנחס פסקא קי״ל ·

ע״י שהייתם כטוים מר״ת אויאה מלאואה ככלו הרם אבל נעת״ל אתא נמרים תורה מפי ואני מרבה לכם שלום שנא׳ וכל בניך ל״ה ורש״כ ראוי להבין וכי הב״ר שניה בלא יהוילומדים לבני ס׳ ואבר שהבין מילחק אצ״ה ויזכן לי׳ ת״ג בתנחו׳ הלומד תורה מב״ו שיבה ומהקב״ה דאוגו שיבה שבתה זו דאיני שיבה היינו דאוני עושה היאה כרעת מהתירה אפי׳ רבע דהיינו דבותיה מפי הקב״ה במי שטועם דבר חשוב מתוך דבשר בפיו וכחיך המתיקות והטעם כל חיך פטועמו וכוה אילן פיצרין פיהם לשוח מילי דבעלמא כי מי שיש לו מאכל כפיו איך ידבר וכוה שלום רב כינויהם דבינן מדברים זה עם זה דבריס קוטה וזה רמז דוד המע״ה שלום רב לאוהבי תורתך תורתך דייקא כשהיא תורת ה׳ מגזו יה׳ והוה שלום רב וכוה אין למו מכשול דבטוחים שלא יהטאו כלמ״ר ולא יהיו מוכשלים לפניך וזה לנעיר לא נעשה ולכן סמך לומר כדי שמתקיים זה שכתי׳ להשועתך ה׳ כונגן דוישרא עם נוסע בה׳ יהיה זם .

סדר ש״ח

מי היו פנחס וכלב וגו׳ ז״לתיב״ל ן׳ יפנה · ל״י לנע״ד לנמור הפסוק הוא ייזנה ולו אזן את הא ן והות דמ:כ״ דלו תזן את הזרן יובה נמי דבוא ירהנה תחילה לתר הא הארן מתרם כימי יהושע כמו שרחה בשעבר וכוה מה ישב שזיר דקיני ככל הדברים הוא ייחנה ולו אתן דקריבא דאנרקא איהו לוהוי פריבקא ·

מה ראה ככנען להזכר כאן וכו׳ ובתי של ילחן בעולר נתכרבב ן׳ ק׳ שנה ושרם כה ן׳ גינו׳ ככנען ואסבחן כיה טינמי את יני ע״ת שנך׳ על כם כנעניונא זו כלכד עתי ע יני כתי שנראה בתכילתא ס׳ בא פ״ט ובוה״ק ח״א רנ״ג ע״א

שמעו ישראל את קולו עד תחום י״ב מיל· ואפשר דכשבי ואת דטרח לחריס קולו · לו חי נוה לבת קול כמות משה שינא הקול בביוון עד י״ב מיל את משה דהיה נשמע קולו עד י״ב מיל ועיין במד״ר ובמכילתא ס׳ בא פט״ו ותנ׳ שם דהיה קולו של משה הולך מהלך מ׳ יום מ׳ פרסה ועיין כחי׳ לשם ·

לא היתה כדעתו להמית וו״ל נשיאי ישר׳ של פילו אחר משה ואהרן · היינו כיאמתי כאלרא דבעי קב״ה בוקרא דנדיקיח יתיר מיקרא דיליה ועל מה שאמרו כי חוץ הוא ממנו כדלקמן רמז תשמ״ג ע״פ והאנשים אשר עלו עמו ועור שם ק״ו מר׳ אליעזר ורמז תשמ״ה לא ענשם בתיקה ועל מה שרטו אחר משה ואהרן דהקב״ה בוליק חלק להם כבוד יותר מלבותו לפי מה שפי׳ הרב בנין אריאל ס׳ בא על ב׳ המזוזות ועל המשקוף והם חלקו הכבוד להקב״ה ולא כמו שאמר הבית איך יתכן דעתה כבוון גדול כוה לא יהא חס על כבודם של משה ואהרן דוזה לפנים חלק להם כבוד יותר מכבודו והם חרדו על זה וברור ומפרש וזו״ל כמאמר שלאחריו ולא שמותם מך שעשה עצמו מך וכפי׳ הב״ח דנ״ו ע״א ונטן .

רמז תשמג מתעסקים בקבורתם ובריוח לא היה רואה אותם כנסים שהקב״ה עושה להם היינו דיבק וכ״ה להלאן מוח כפסוק ארן אוכלת יושבית ובונה כוה הוא מ״ש לעיל רמז תשכ״ט כפסוק ויהי כנשיע בארן שהתריעמו על הדרך והקב״ה נריך להתריעם שהלכה הסבינה לו מיל בשביל שיכנסו לארן ועי״ל סדר חקת רמז תשס״ד וס׳ דברים רמו תש״ן וזה רמז דוד במזמור ע״ח בכל זאת חטאו עוד ולא האמינו בנפלאותיו דבכל הנסים הללו חטאו עוד בנסים עימן ולא האמינו בנפלאותיו ובלותו מומור מפרש וזו״ל ויפיתו ויכנרו באותם נפלאו בקברת רמות דבלבר שעשה נסים הפלו הקברה על פיה אתם תאמרם עלי נרעה שהיה הסבה לטובה.

ונישתבח על קברי אבות וכו׳ והיינו עקב היתה רוח אחרת אתו . נראה דמדוקדק היטב אומרו והיינו לכתיב לפי מ״ש ר׳ הא״י ז״ע״א בענין השטוחיה על קברי הנדיקים בסוד העיבור וכן להשתטח על קברי רשעים כיע״ש בד״ק דקיבל מרוח אבית ונתחזק כאמונתו ית׳ להיות בנין נצור כחיזוק שלא יחטא ·

שבר מי שחביב זה חברו קרם זה חברו . על ר״ם בהעלותך רמז תשי״ט מ״ש בוה ומ״ש מכאן שהתורה בא״ו הנה גם מתקים אחר למרנו זה כמו שדרשו טורק״ר פ״ו כפ׳ וזהב הארץ ההיא טוב אין תורה כתורת א״י של דהוותה דרשה עמון ברמו ומהכא ילמד שתים מן המצוה ושפיר אמרו מכאן דמהכא נפקא ·

אינה מחזקת את פירותיה בשנה זו שר׳ עוזין את העורים . כאו לחרם דהצ״ג דבתב שיב אימי פו כמזמר עז״ג אבירה הארן ג עוזבם את תיראי דהארן מתרחבת ע״י שעוזין את הזוי׳ ואפי׳ דמתרחבת אינה מחזקת את פירותיה אפי׳ שבית

שהיא רחב דחב וכבר עשו דמיון לא״י לצבי לענין הרחבה כמו ועיין גטין דכ״ז ·

ישרף את היין ורץ · נראה דהא אמרי׳ בכתבע״א קמא משום דחשיבי דאי כאכע״א בקרא אמאי לא שרף את היין בלקיחתם פירות גדולות דהוא פתחון פה לרעה לומר לשה״ר על הארץ וגם אכע״א קמא אתייא כדאמר לקמן דהטעם הוא דהיה בעצה אחת עמהם דאי כאכע״א בקרא הרי גילה דנתנו להם שלא היו בעצה אחת עיין בחשבון שעשה הרב ז״ר ד״ן ע״כ ודוק .

ביים שאמרים לאדם כך לארץ עיין בקונט׳ חיים טובים במזמור י״ט מ״ש בס״ד

ע״י שהיו שלוחי ב״ו אבל לעתיד מלאכים · וזה אנו רואים ממה שדרשו והלכנו על כלב דפנחס זה שהוא היה מלאך נקוט מיהא פלגא דהיו בה״י כמנין ונשתנה חסר ב׳ והי הוו ב׳ מלאכים היה לחלוטין ואם אינו עושה כולו עושה מהנה על שות א׳ מהשנים מלאך .

דתן במקום משה ואבירם נמי במקום אהרן הא נמי היינו דאפי׳ שהוא משבט ראובן שיהיה כ״ג דבר שלא יתכן אף דנם דתן במקום משה רחוק מן השכל כי מה לאכן ש הכי לגודלו של משה אדון הנביאים ואבי התעודה ואיך טעו דהשי״ת יסכים לשרות נבואה ולתת תורה ע״י דתן ויקבל לאבירם לכ״ג דתקובל עבודתו דבר שלא יכילהו שכל ורעיון או שמא להנהיגם לבד כמו פרנסים על הדור ולא לענין נבואה ותורה וכהונה אז אמר כלי ונזכרי אך מה יעשו על אכילת המן ועננו כבוד ובארה של מרים וכל כך טובים דלא יאמינו דיסתלקו מהם ·

שנו רבותינו ש׳ קרלה את חבריך בשעת כעסו הני ד׳ דברים נלמדים מהקב״ה כדמפרש ועיין בס׳ מדר״ש ובס׳ בית אבות ודרכי חיים פ״ד משנה כ״ד בפנים אחרים ופוק חזי דהבא שינו מסדר המשנה דהשניה של המשנה בקטיה הכא באחרונה ולפי סדר הדורות זו היה ראוי למנקט גם המשנה בראשונה אך דכדי שלא להתחיל במיתה מנקה בכ׳ .

חי אני החייתני בדבריך · אשרי ילוד אשה דמשה זכה לשמוע כך מפי הגבורה וזכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אחינו ע״ס כל הדורות אמן ובלפי מעלה היינו דאדם אוהב את בנו יותר מגופו וחביבין ישראל שנקראו בנים למקום שנאמר בנים אתם לה״א וכמה שנתן חיים לישראל הו״ל אדם הי״ס למעלה למשכיל ועל דרך זה הוא המאמר שאח״ז ועתה יגדל נא כח ה׳ כאשר דברת לאמר וכנאמר שיושב וכותב ארך אפים לצדיקים . עיין בס׳ ברך א״א ס׳ אחרי באריכה :

רמז תשדם כל האומר הקב״ה וותרן יוותרון בני מעוהי · עיין בהב״א דף שנ״ח רע״א מה שפי׳ דאינו קפיד לשלם מדה כנגד מדה יע״ש ובזה מתיישב שפיר מה שהק׳ הגאון של״ה הק׳ במאמר זה וגם מה שהקשה הרב עיון יעקב בב״ק ד״ן ע״א ועיין בקונ׳ עיני ב״ח שם ועיין בב״ר ס׳ תולדות פס״ו ובילקוט

תהלים רמז תרמ״ח :

רב הוי בר יעקב הוה אזיל תלתא ירחי באורחא לפי החש׳ היה יוצא יו״א של חה״מ פסח לדרך והיה שובת שבתות הקיץ ור״ה ויוהכ במלון או בכפרים שהיו באמצע הדרך או תלתא ירחי למקוטעים קאמרי .

רמז תשמה יהושע וכלב נטלו חלק מרגלי׳ ע״ל רמז תשמ״ב דמפורש להדיא דיהושע לבד נטל חלק יוד מרגלים ולכך ניתוסף לו יוד ואילו כלב נטל חלק בארץ יע״ש וע״ל ס׳ פנחס רמז תשע״ג .

בכה אדנס א״ל בר״ת . אמ״ל דכנגד ויבכו העם בלילה ההוא לסימן דעתיד להחזיר כמו שאומר במאמר דלעיל נתן להם פרשת נסכים דהדמעות יהפכו לנסכים לפי הקדמת המשנה לחמו ובפרט אם התשובה מאהבה דנעשו הדמעות בזכיות והיינו נסכים .

חייב בכן כה׳ דברים עיין לב חיים ח״א סי׳ נ״ח וח״ב סי׳ קס״ה ורוח חיים ח״א ס׳ חי ש״ה .

וע״י כהן המאכר . יש להבין בזה לפי הדין איך לא ישלם הכהן מביתו עיין הרדב״ז היטנות סי׳ ק״מ ובכנה״ג סי׳ רל״ב הגה״ט אות יב ועיין הרשב״א ח״ה סי׳ קס״ו ובס׳ יוסף למר מה שציין הרב הפותח שם ודוק ·

ואת הגוזל שידעו בו רבים ואת השעיר שנתן בו ריח ואת החולה · עיין להרמב״ם בפ״ה מהל׳ איסורי מזבח ועיין להרב מעש״ר ח״ג ד״ש ע״ב ·

רמז שמות ישראל מביא נסכים אין הנוי מביא נסכים · בזה נתקשיתי בדברי הרמב״ם בפ״ד מהל׳ שקלים ה״ג דכ׳ דכותי ששלח עולתו ממדינה אחרת ולא שלח עמה דמי נסכים יביאו נסכים מתרומת הלשכה דנראה דזה סותר למ״ש בפ״ד מהל׳ מעשה״ק ה״ה ומדשינה לומ׳ דמי אשכחנא ליה פתרון ועיין בס׳ מעש״ר בהל׳ שקלים שם ובהל׳ מעה״ק שם ודוק ·

רמז תשמז מנין דאם רצה להוסיף יוסיף ת״ל יהיה · עמ״ש הרב נחן קדשים ע״ד התוס׳ דמנחות דק״ד ע״א ד״ה אין מתנדבין לוג כ׳ וכמ״ש הרב חנא ירושלמאה ח״ק עולם בס׳ הבהיר מנחה טהורה דיק״ח רע״ג ועי׳ להרב חק נתן שם דבא לגלין .

ואפילו למ״ד תרומה בזה״ז דאורייתא חלה מדרבנן · עיין למורי הרב בית יצחק בפ״ד מהל׳ תרומות ולהגאון מו״ה חק״ל אה״ע סי׳ כ׳ ולהרב ארעא דרבנן אות תרכ״ט ומ״ש אות נר״כ ולמוה״ר דרך עץ החיים בחי׳ על הרמב״ם ועוד לי בדרשותיו ·

רמז תשמח גר שנתגייר והיתה לו עיסה עיין מה שציינתי בקו׳ לחיים בירוש׳ פ״ג מ״ה · **הרי** שלא הפריש חלה מן העיסה שומע אני שלא יפריש מן הלחם ת״ל . לא נודע טעם הדבר דבכל ימות השנה מפרישין הנשים חלה מן העיסה ואילו במצות שאוכלין בפסח ובמנה עשירה ובשמורה מפרישין מן המצות אחר אפייתן

אפייקן והרי מצוה מן המובחר כמשכע שתקנו מן העיסה ומה כשתנה ועיין רוח חיים סי' שכ"ז וגם בכל ימות השנה ע' האשה דהיא מנותה ובמצות ע' האיש ולזה י"ל דשמא כיון דים בכל דור אנשי מעשה דנזהרין שלא תיגע הטמאה נדה בעיסה אינן מפרישין ע' האשה שמא אינה טהורה ומהם ראו והנהיגו כך רובם מתוך כלם דהפרשת חלה מן המצות ע"י האיש ולא ע' האשה

אם שנגתם כזאת מכל המצות שיפכם לשיד כהם · עיין למוה"ר כ"כ בדרוש א' להשו' אי שוגג קודם למזיד או מזיד קודם לשוגג יע"ש וכס' חומ"א ובבר כתבתי בזה במ"א .

שאפילו הן מודין לפניו בשגגה ר' אומר מקלחן וכו' בין לר' שיעור בין לר' קשה דהא הוכחנו במקומות אחרים דחטאות הצבור חמירי טובא מחטאות היחיד ושמא יש לחלק בין עבירות שבין אדם למקום לעבירות שבין אדם לחבירו ויותר נראה דלענין החטא עצמו אם לא שבו בתשובה הענש יותר בצבור אך כשבאים לעשות תשובה הן של צבור לא ימאס ,

וכי יש לגרים מחלה בא' ואיזה היא מחלתו כפרתו . ע"ל רמז תשכ"א דהוסיפו לו' גם גבורתו עם אותו השבט ·

להוציא את דקדוקי עז' וכו' להוציא את הספק נראה דלכך קפיד קרא בס' ראה בעיר הנדחת וכס' שופטים בעובד עז' ביחיד ודרשת היטב והנה אמת נכון הדבר נעשתה התועבה הזאת לאפוקי מספק או כרקדוקיה והנה מכאן יש מקום להביא סייעתא להסוברים דספקא דאו' לחומרא הוא מדאורייתא מדאצטריך קרא הכא למעוטי ספקא של דהא שלא להורנו מספקא אינו ברור דיקרא קולא בראשכחן בפלוגתא דר"ל וריו"ח גבי יחדוהו בלעם ודוק ·

רמז תשמט כי דבר ה' בזה ואת מצותו הפר הכרת תכרת עונה בה הבא אשכחן דרשות טובה בהאי קרא · ושמעתי דרך רמז דדרשי לשבח ולטיבותא והוא דבזה אותיות הזהב על התורה דכתיב בה הנחמדים מזהב הפ'ר פר'ה ורבה במצות דלימד ב"מ לקיים לעשות המצות ופרה ורבה בתורה דמחדש חי' תורה הכ'רת אותיות הכת'ר דכתר תורה זכה בו והוא ע' עונה ענו'ה בה דאין בו ענוה לא יזכה לכתר תו' והוא כענין התוכחות דלמפרע הם ברכות כאומרם ז"ל כן רמוז בהאי קרא ע"כ שמעתי ·

מכאן אר"ה המודעי , הבא השמיט חדא והמלבין פ"ח ברבים ועוד שינויים אחרים דבמתני' דאבות פ"ג משנה ט"ו בקט תורה ומע"ט דהכא בקט מצות ומע"ט ועוד הוסיף הכא הרבה ובמתני' דאבות לא ורב'ה לו וצ"ל דבל א' אמרם כפי הנוסחא ששמעה ועיין בס' בית אבות ודרכי חיים שם דנראה דהני' בגונם תורה ומע"ט כפי הפי' .

יכול אף עז' תהא נפקדת על הבנים על שלשים ועל רבעים ת"ל עונה בה צריך טעם איך עז' דשקול בכל התורה וליבא דחמירא במותה יהיא לה קולא זו ועמ"ש הו"ר דב"א ע"א ודוק

ושמא דכיון דנעשה בכרי ולעפ"י שחטא ישראל · הוא ליכא בע"ז ת"ב אין אבות לבני ונעשים הבנים זרים ממנו ועיין להרב כלי יקר עה"ת מ"ש כטעם דהן' נכרר אחר אביו מתולדתו בחיוה עבירות אוחו כמידת אביו ולפי דבריו אתה תדין לאך דהכא ודוק ולעיל יש קולות אחרות כדקהקים וכספק דגלי קרא עלייהו והבא כמי דוכוותא דכתיב בה וברוי התורה אין לנו עסק בנסתרות נודע טעמן על בוריין . ובמוכח זה לא תקשי דאיכא למיפרך הק'ו שהובא ברמז תש"ן וכנגד זה בע"ז איכא חומרא דממהר לפרוע במ"ש הו'ר דב"א ע"א ודוק

שלא שמרו של שבת ראשונה ושניה חיללו · עיין להב"א שהק' מפ' בל בתבי רבקטו שבת ראשונה וכתב דאגדות חלוקות ושוב הביא להתוס' שהק' שתים דכבר שמרו זאת לפנים ב' שבתות וכונתו על התוס' שהם אגדות חלוקות אך לא הביא מ"ש במאמר אחר אילו שמרו ישראל ב' שבתות מיד היו נגאלים ועיין בס' דברים אחדים ויש לפותרו נמי למאמר זה דכיון דלא חרבה ירוש' של שביזו בה ת"ח והת"ח נק' שבתות ה' אם כן שמלא שמרו ישראל ב' שבתות דהייט שבת בראשית וכבוד בת"ח דנק' שבת מיד היו נגאלין דהוא תקון על סיבה שהלכנו בגלות וישראל עם נושע בה' תשועת עולמים · וכמאמר תולה מן הקרקע · וכמאמר העמיד שומרים עיין מה שליוכתי בביאורי על הספרי ס"ז ועיין ז"ר דב"א סע"א דפי' כמ"ש בב"א ולקמן מזה מפורש לאו ורא אם יש אדם שחילל השבת יע"ש ·

רמז תשן אם משה לא היה יודע אהרן היה יודע של קרש המקרא ·
מה שקשה על רש"י מוניה ובזה בבר עמדו שמפ' על הרא"ם וכקוכט' ובחרת בחיים ס' פנחם עמדתי על הרב לוית חן ואור יקרות ק"ק שדבריו תמוהים

תם מגול ומנ"ע וש"ד וזה פי' דור המע"ה כמזמור כ"ו א"ת עם חטאים נפשי ועם אנשי דמים חיי אשר בידיהם זמה סיי תלא' דפורענות' דפירש"י ס' לך לך ואנשי סדום רעים וחטאים דחוטאים בממונם ובגנדם ואני בתומי שך במו יעקב איש תם דנקי משלשתן ודייק בעל המא' ורואה אותן דלא תקשי הרי כנגד התפלין שהם ב"ב אות יש להם מילה שבבשרם כמו שנזכר דוד בשהיה בבית המרחץ כדלקמן בהאי רמוז לו"א ורואה אותם רמי לפו גדול מדור דכלטער עד שנזכר בשביל הכיסוי של הבגדים אם לא שהיה ערום ומב"ם דאין לו להסתכל במילה כמו שהיה נזהר רבינו הקדוש וברור . ונראה לתת טעם דתלה בציצית לדור תם והוא דבפרשת ציצית סמך וירגמו אותו באבנים וימות כאשר צוה ה' את משה דבר של כל' ועשו להם ציצית בא הרמז דיזהרו בש"ד דלא ימיתו אם לא כאשר צוה ה' עפ"י התורה הלא"ה הוא ש"ד . והיה לכם ע"ד ולקחתם לכם משלכם ולא מן הגזל ולקמן ועשו להם משלהם ולא מן הגזל וכתיב אחריו דע' מצות ציצית ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם ובעובדא דההיא זונה עם אותו תלמיד דהציצית

הגיעו

הציצו וכדלקמן. ויש בה ה' דברים ומעשה זה הוזכר בסוף הא' רמזא וכדי ללבוש ציצית צריך שיהיה נקי מהני חלקא והמצוה מגינה עליו שלא יחטא לכך תלאן זה בזה ועיין להמחברים על מג"א בסי' ד' ובתנא דבי"א סת"ר פכ"ז דדרשו ויעקב איש תם מן הגזל ומש"ד ומהרהורים רעים ועוד שם פ"ו מן הגזל ומן העבירה והדבר מבואר יע"ש.

זרע הקב"ה את התורה ואת המצות לישראל להנחילם לחיי העוה"ב. עיין בביאורי למדרש שמואל פ"א החילוק בין זכיות לעברות וע' בס' מעיל צדקה ובקונט' לל"ח אות קכ"ח וקל"ט ועי"ל רמז תשס"ד בפסוק יוקח נא מעט מים.

לא הניח דבר בעולם שלא נתן בו מצוה. זה בתנחומא ובמד"ר ס"ז פי"ז ויש סוג אחר בזה במד"ר ס' אמור פכ"ז לענין מי הקדמני ועל זה כיונו הפסוקים לומר בכל דרכיך דעהו וכן ומבשרי אחזה אלוה ועי"ל ס' בלק רמז תשס"ו ע"פ מי מנה עפר יעקב בשבחן של ישראל ועוד רמז תשפ"ב בגר אוה"ע דנחלם טענת מי הקדמני יע"ש ועוד שם ד"ה אתה מוצא יותר בסרחבה.

להזהיר גדולים על הקטנים. וכן לעיל רמז תשמ"ה לענין חלה ועיין ז"ר ד"ן ע"ב ונ"א ע"ב וס' חקת רמז תשנ"ט. ובמאמר וכל שהוא יודע לשמור תפלין חייב בתפלין עיין למו"ה לב שלמה סי' א' והרב נודע ביהודה ח"ב סי' א' ובס' אות היא לעולם למוה"ר הפי"ד ס זי"ע מע' ח' מאימת שנה ראוי ללבוש תפלין יע"ש ובס' בית עובד אות ד' דמ"ח ע"ב בשגגה שיוצאה על שם המא' כ' או ג' שנים והוא לחדשו יבכר ועיין אשל בפריו אות ד' דהוא מ"ב שנה אחר שגמר י"א יע"ש

ולא חייבו בטלית שאל מפני שבעלה מתכסה בה. וזה סיעתא גדולה על המינ'אריס קורטאס שאמרתם דליכא פקפוק אם לובשין פעם הבעל פעם האשה כיון דהוא לבוש דשייך לאיש ולאשה שרגילים ללובשו בקרב שנים חייהו ליכא משום לא ילבש גבר שמלת אשה וכן השיב שימלו של דכימי נדתה אם לבשה האשה יזהר בעלה שלא ללובשו בו ביום דומיא דכלים בבי יומן ובבר כ' בזה חכם בני **אברהם** הי"ו בספרו הברהם את עיניו בחי' לנדרים דמ"ע ע"ב ועיין לקמן בהאי רמזא לענין ציצית ללבוש דהוא ליום ולילה יע"ש.

כל שאינו מניח תפלין עובר בח' עשה ציצית בה' בהן בג' מזוזה בב' בבר נזונתי בזה לעיל ס' נשא רמז תש"י. ובמאמר מאריך ימים עיין בהקדמתי לס' בשב"ח ח"א.

רחב"א אומר כל המקיים מצות ציצית זוכה להיות בימים ההם אשר יחזיקו. בשבת דל"ב זוכה דיהיה לו עבדים אלפים ות"ת וע"ש בפי' רש"י ושמעתי מהרב ועליס השקדן בתורה כמהר"ר **ישעיה** יוסף פונטרימולי נר"ו דזה רמוז בפסוק בני' והי"ה לכ"ם לציצ"ת ורא"יתם אות'ו וזכרת'ם א'ת בחשבון אלפים ות"ת ות"ד ואני אומר כל' חכמים כאברהם דלא כתיב שמירת שבת כתיב ש"ת לבד.

למה נק' שמה תכלת שכלו המצריים על הים ציצית על שהצין על בתי אבותינו במצרים ונה"ט והמים להם חומה מימינם ומשמאלם שדרשו על הציצית דוה הגין עליהם במצרים ועל הים להצילם מיד מצרים.

והלא יש סומא שעושה כל תועבות שבעולם עיין בקונט' ספרי חיים תשקא קט"ו

הנואף עובר משום י"ד לאוין עיין ס' תצא רמז תתקל"א דנקטו הבא על הגויה ועם מה שהובא בס' בית א"א ס' תצא יתיישב דהא והא איכא ודוק.

ומה אם מידת הפורענות ממוטך ממועטת בסתר לא פורש למי קורא מידת פורענות ולמי קורא מידה טובה דשמא על השכר של מצות ציצית דשקולה תכלת נמור קרי מידה טובה כדאמר לקמן לא עושין ולא נוטל שכר או שמא על הפרעון של הטובה שעשה לישראל ברכוש מצרים ורכוש הים ובנ"י יוצאים ביד רמה לחירות הוא הטובה והז"ר בסוף הא' סידרא פירש על מיתת הבכורות שלא היו ידועים מי הוא בכור יע"ש וכל' חכמים שאמרו אני היא שהבחנתי בין טיפה לטיפה כיע"ש בדבריהם של דהאמת דק'ו למדה טובה קאי לבעלמא דיליף מהני תרתי תכלת ובכורי מצרים דמביא דוגמא דשוו בשיעורייהו במידת פורענות ומהן נלמוד למדה טובה ואין להקשות דזה לא יכון עם המא' צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה דהתי' לזה הוא דלא על העונש קאי הנילוו כ"א על העבירה דהמעשה שעושין מגלה בענין שדרשו ואני לא ארחנו נאום ה' או יש הפרש בזה בין ישראל לאוה"ע דהא דכדקתיק על ישראל כאמר ועיין רמז תשמ"א וסדר פנחס רמז תשע"ב גבי זמרי.

לא עושין ולא נוטל שכר כענין שהיו שואלין ליחזקאל עבד שמכרו רבו וכו' מה שייך לזה תמצא בסה"ק פר אחד פמ"ג ובקונט' לוח ארז בסת"ר פכ"ו מ"ש בס"ד. והמאמר דחביבין ישראל ומ"ש דוד אוי לי וכו' הובפל בס' ואתחנן רמז תתמ"ד.

לך וכו במקחך. הייתו דנתודע הדבר דבשביל הנס של הציצית הוא שבאת להתגייר ובמ"ש הב"א ולא שנתנה עיניה בו דאי הוא חשש מזה לא היו מגיירים אותה דקי"ל דבין גוי בין גויה אם באים לאהבת אישות אין מגיירין אותן.

סדר קרח

בנו של עוזיאל קטן של אחי אבי יהיה גדול עלי על זה יש תשובה ניצחת אדרבא לכבודו של קרח היה כן כדפי' הרב נמח דוד ח"ב ס"ז ד"ך ע"ד ע"ש דבריו כי נעמו.

אמרה הרי הן עלי חרם א"ל שלי הן. הייט דמרבינן נשים מכל אך הא אתייא דוקא למ"ד עיין רמז תשנ"ו.

כי יודע ה' דרך צדיקים זו בניו של קרח ודרך רשעים תאבד זה קרח ועדתו ושפיר נסמך למה רגשו גוים בנתקה על חרבן בית המק' על ציון הר קדשי ויובן עמ"ש בס' דבש לפי מע' ק' אות כ"ח בפי' המאמר דאמרו בניו של קרח מי שיעלה

שיעלה את הצעירים יעלה את אלה ודו"ק עמ"ש לקמן רמז תשנ"ב במחלוקת רע"ק ור"א דאברים יתפרש על אגדה המתבקשת או שאינה מתבקשת ונפק"מ דכשם דאבר ושיור בריחיה יתגדו כן ויתפרד מתוך הקהל הוא שימגזו ות"ד כקימור ועיין רמז תרע"ה וזה כוונתו מ"ש הבא כי יודע ה' דרך צדיקים שו כגון של קרח שנתנו כוונתם זה דרך דרך רשעים תאבד הוא דיש תקוה ובכן למה רגשו גוים על חרבן ביהמ"ק דנתקה את מוסרותימו דהחריבו האומרים ערו ערו עד היסוד בה ואני נסכתי מלכי על ציון הר קדשי דעתיד לחזור הראנו בבניינו שמתיו כתיקונו ויפה דרשו שמוכים המזמורים לפי מ"ש לעיל במזמור א' כקמית וע"ש להו"ר ד"ן שע"א ויומתק יותר לפי מ"ש רז"ל ולמה רגשו מזמור חד הוא והא אתיא כדלקמן רמז תשנ"ב ולעת"ל עתיד להושיבם ועליהם אמרה חנה מוריד שאול ויעל יע"ש ויתפרש כמו דקאי על דרך צדיקים שו כגון קרח והוה עמ"ש לקמן דבעין עגור כתנור להם כאשר שמענו כן ראינו שעתיד לבנות ירושלם כגון קבוע כ"ע ש וזהו שמיכות יפה ואני נסכתי מלכי על ציון הר קדשי וק"ל.

הנגף מתחלת בכל יום. היינו כדאמר לעיל דהוו מתין ע"י אף בכל יום ועיין נפש חיים מע' א' אות ע"ז.

ואם אינו מתיבו הרי הוא גבר גדול ויאמר שו מקבלם בתשובה יתכן לומר דהא כהא תלי מד"ר ע"ה הם עשו עמו כשמין אין מיענין למתית כמו לנחם הקדמוני דאין לו קרסה דיועיל לו תשובה אף לעתיד אם כן לפי מירתם שעושין לו דאני קיבל גבר גדול על זה אם כן כה תעשה להם דו מקבלם בתשובה ומה גם דהם היו כדין מתית דהקהילו לעשה רב עליהם והוא לאו דין מתית ומדיח ומן הראוי דשו מקבלם כתשו'.

ובן למתות עליהם מתוך מתלי הים. כדאת דף ע"ב דדרים מ"ש קרח וכנגד תשימו לא קאי על הזמן של התשובה שזיה מתלו דהיה בזמן המתחה שעשה משה לא קאי על עורח הפליכה דלקח חמור לרכוב עליו וזה הוא ואמר תי לקחתי ותעגלת כקר מביאי מתירת המשוחה שלא יודע על הליכתו דהוא למתים וגם שאלה חלב שהקריב כמו דאיתא בשמואל א' סי' ו' וגם כתיב ויזעק שמואל בעד ישראל אף דה' אמר לו מלא קרנך שמן כבתיב בשמואל א' רס"י ט"ז דהבלי מתלו לבד ולא השמן עצמו ואזשר הזמן דמשח לשאול כים מתלו אף דבעל הגא"ר אינו מביא משאול כ"א מקרא דדוד ותעיקר גם כשמן דמשח לשאול במחלוקת הוא שהיה או במשח בשמן המשחה או בהפרסמון כמו שהבאתי בקונט' עיני כ"ח בתורות דו"א ע"א.

רמז תשנ"א

שנו רבותינו ד' נק' רשעים חמר לו כני **אברהם** סי"ו וכו' ד' שו כלבר נק' רשעים חיו חרל"ג נק' רשעים העובר על אחת ממצות ה' בזאת בנפש אך יתכן דהדבר לזיונם יחד כי דרך אחד לכם ודרך רשעים תאבד והוא הדומיא דמר חבית

לא נאמר כן בכ' לית רשע כמו שפי' דולא ישלם רשע לא כתיב והיינו דקודם שיקח הסלואה רעש שלא לפרוע והקדימי פורענותא שלא לפרוע וכן כל' דהך הבילם דמי שעושה קנת עוית מתחרש אח"כ ומתביים או מגד עצמי וזו מגד אחרים שמדברים לו מרוע כבה עשית והואג ע"מ שעשה ואומר והלואי שלא עשיתי עוית אך השו פנים זשי' אחר שהשיו פניו לא שב מרשעו הידאונם ובדיון כמרה אשר עשה שם בראשונה כמו בקמי' קורם שהשיו. וכן הר' בעל מחלוקת הרך השו' רשותב ומבין דבשי לו רשע ונתבר לו או פיתח פיו לעשות מחלוקת אחר שבא לפרק זה בור'ר אך מי שנבשו לאחר רב הנה מוקדם מבלי שיודע בבירור מתחיל להתקוטט ולהשמים נעשה לבג שלא היה מקום להתקוטט ושעה בדמיונו ובל לא חמס עשה מריבה עם חברו וזיין לומר כשני כמו ואת לפנים מוקדם כל' והוך לפנוך אשר ינה לשנים וכאים ארבעתן כאיפן הנ"ה ות"ר ישל"א.

רמז תשנ"ב

זה אחד מג' שיהו ומיכה ומשה והמוזי כוה לא ה' שלחני ואם כריאה דר"ת וא"ס ואיהו מיכה רגם השה יאמרו כל' הוא לא ה' שלחני כמו הל' של משה.

ולמה נענש בו כ' דינים וכו' לפוסק נידון בב' מיתות. הכתב הל' והשיטוי כך דינים למיתות כדי לרמוז תשובה לב' שאות א' דקל כדרכה מינה וזיך נידון בב' דינים ואת כ' דנמר אומר דחיים נידונין עד עצמיו ואני אזצי קרח מעזר הבלועים כיון דהיה בלוע לבן חוד אמר לפיכך נידון בב' מיתות כלומר הוא ראוי להיות חי והיתה השריפה והבליעה היותו מת ונחשב לו לב' מיתות דהיה בב' מיתות מת כתיבן ונתיישבו תרתי השהבדת לא יניח דמוכרח להיות כך ויצא מן הכלל דבעלמא כמו שאר חלוקים דחילקו בהאי היכא דקי"ל בדרכה מינה ולבר ה ז' היה קנאת כדבר עם הנשרפין דחלוקה לא יעשה מששפט אחד אך לגבי הבלועים תולין דקרח שעיקר והמשית הכלל שכאן והוא התחיל כשורשנות ויקח קרח וזהו דהיה דין אמת לאנשי כזירי בראיתם כי נשרף הוא ואינו דומה לשאר הבלועים בהדרגת מחטא דהוא כי משה לתוצאת המחלוקת ויקר מן הזורנו. דהטא והחטיא את הרבים והוא כרור

אפילו מחט שאולה וכו' שנא' חיים שאולה. כרא' הדרים שאולה ל' הטא שהוא ולא על נהיכם כנשים דקרא מיקאמר שנאמר ויותר פשוט דכל אשר להם משמע הכל לא תיו חשי' מה שהיה ביד אחרים בדרך שאלה.

באותה שעה פתחו פיהם ואמרו כאשר שמענו כן ראינו. הבא הרים לשיבותא שלא כמו שמתנצי מסתפרשים לתיבתה מרזנה מדבר והוא דכתובות כתיב כש' תגא והיה כאשר שש ה' עליכם להטיב אתכם ולהרבות אתכם כן ישיש ה' עליכם להאביד ולהשמיד ונסחתם וכו' וזהו סימן כאשר דהוא להטיב לשמע און שמענו ולא וכינו לכל הטובה אך כן ישיש להאביד וכו' זה ראינו.

ראינו בעינינו דעבד עלונו ות"ד ׳

בכור שקראוהו א"ס לקחת מתנות כהרם ואף מלאך המות ׳ נראה דהחידוש והף הוינו דהביזוי שקראוהו אדם דנולד מאדמה גמלאך המות דניתן לו ושעפר ישוב דאליט. ע"כ הכזוש לחוך האדמה אין לו נפיושו דלגבי דידיה והוא שריתו דכלם באים לידו של האדמה ולוה אמר ואף מלאך המות דלא יחשב זה לו לחירוף ויותר פשוט הוא דאף מלה"מ נתן לו דורון שיש לו הפשר נתור דמאבד במה נפשות שאינן מתין מסגולת הקטרת והינו שאר מלאכים נתנו לו כדבר דלא מעיה להו פקידא ויותר פשוט מוה דמי שאין דרכו טוב להטיב הוא רחוק שיהא מטיב והוא חידוש דעשה הנך מידתו .

בדי לוי כפ"ע כראו שבט כפ"ע כרו אביך עמ"ש כפ"ע כרי אחיך כפ"ע כדי בני בנ"ע לכרות להם כרית בשמחה . דוגמא למאמר זה היתה נבי אבות העלם כרי אברהם כפ"ע וכו' כמ"ש כת"כ ס' במקחי פ"ח פסקא ו' ע"ש ווכרתי את בריתי וס' דברים רמז תת"א ושם חסר כרו אברהם כפ"ע ועיין הרימ"ט ס' שלח דרוש כ' שני' דבר נאה בזה המאמר דהאבות למתרע יעג וע' מ"ש בס' שמו אברהם ד"א ע"א וכ' ׳ והכא לא שייך לדרוש שכח לו ולאביו ולמשפחתו ולשבטו כמו שדרשו במד"ר ס' ויקהל פמ"ח ועיין זל"ח ח"ב ס' פנחס ובזכרונות (דקכ"ו סע"ג) ועיין לקמן רמז תשע"ג בכנות כלפחד בפסוק ן' חפר וכפ' ותקרבנה ולאידך ניסא לנגאי בס' פנחס רמז תשע"כ גבי זמרי ן' סלוא דהא אינו משתעי ביחוס אלא לאת להם שירה ולהזהירם על משמרתם ושירותם ושייך שפיר דרשה כואת ופשוט ועיין לקמן רמז תשנ"ה ע"פ לך ולבניך שדרשו זה פעמים .

שומע אני אף הנשים במשמע ׳ גר' דהשכינה דלע"ג דקי"ל קול באשה ערוה אך ובוויר דיש ס"ד להכשיר אשה לשיר אך יען דהוא בבית ה' ושם משרה שכינתו אימתא דשכינתא איכא והוא אמינא דגם הנשים יהיו כשרות לשיר במקדש לכך נלי קרא לפסול אותם דאין כבוד ה' כי אם כזכרים ועיין בס' דבש לפי מע' קוף אות י"ט בפסוק כהלי ורני יושבת ציון כי גדול בקרבך ובפ' רני ושמחי בת ציון כי הנני בא ושכנתי בתוכך ובספרו נוחרי שלל בהפטרות שם ׳

אהל מועד זו משנה עבודת האהל זו גמרא כזה יתכן לרמוז בפסוק זאת התו' אדם כי ימות באהל שדרשו על התורה שממית עצמו עליה כדאיתא ברים רמז תשנ"כ וטמון ברמז למה שהביא בכנה"ג יו"ד סי' רמ"ו מסה"ח יש נמנעין מללמוד פ"ק מי שמת ומ"ק ור"ת על דעני חשיב כמת ובמפירש בזוה"ק ס' תרומה דקנ"ח ע"ב על דרשה זו עצמה כיע"ש וסיינו דמרוב חשקו אינו קפיד אם ימות ונית"ל נגד הלימוד כי אם בתורת ה חפצו וכית מועד לכל חי ללמוד המשנה והגמ' שנוגע למיתה ולפי האמת חיים יוסיפו לו כמו שפירשתי במאמר שבולה חיים פסה"ק ול"ח ח"ב ס' וילך פ"ט .

רמז תשנג כיוצא בו. אתה אומר אין ח"ל עור שכבר היה ׳ עמ"ש בביאורי על הספרי בסקא קנ"ו בס"ד .

רמז תשנד כל מקום שאומר הנה הרי ענין שמחה ולקמן רמז תשנ"ו . בזה רמז הגאון זד"ן פי"ג אות ס"ו דהג"ה במ"ק שמ"ח במ"קיע ב וכל פג"ק דיש מקומות דהשמחה אינה שלמה וכקיב הנה כ"לקמן רמז תשנ"ס כמבול .

רמז תשנה שהדיבור למשה שיאמר לאהרן לעיל רמז תשנ"כ בפ' ויאמר ה' של אהרן אמיו בתי בייש אהרן והבא תלוי במ"א וניידי מהא דלכביר אהרן ושמא שדבור שום אינו אוהרה לאהרן נופיה כ"א לאחרים לכבודו והיינו דפליג יקריה . ובברייתא כ"ד מתנות כהונה קן עיין בביאורי על הספרי פסקא קי"ט וסדר שופטים פסקא קס"ח ועיין לקמן ריש רמז תנו"ת

ישראל יהיו נאכלין של לטהורים . מ"ש הז"ר דכ"כ ע"א לעביר כעצה ול"ת השמיע מלניין דהם דברי הכ"ת דת"י סע"כ וכן כדרשת שנה כשנה לב' ימים לא הזכירו שם כדכ"כ ע"ב ומה שהק' הז"ר דליום ולילה נמי יהיה שנה כשנה והניחו בקושיה יתכן לומר דבקדשים הלילה הולך אחר היום ואינו נחשב הלילה כפ"ע ליום אחרי שקדין דהוא שנה אחרת ואיני יודע אם נתן להאמר .

אישך יהנו לך ולא ממה שתטול לך וכן דרשו בפסוק ונתן לכהן ולא שיטול מעצמו ועיין בס' שני שיהו מה שפי' גבי פנחס כמאמר כדין היה שיטול שכרו דהכונה דלגבי פנחס דכסיבתו ניתנו הזרוע והלחיים והקיבה הכתנים באו כמו והוא אדון ושליט ולית בה מש ם ולא שיטול מעצמו וזה פי' תלמידי הותיק הרב ועלים במהר"ר נסים יצחק שנראהאטי נר"ו בכונת המאמר ויקחו לי תרומה שה"ד לך ה' הגדולה ואתה מושל בכל דהיינו כמ"ש דאמר הקב"ה דהוא כהן ויתנו לו תרומה היו תקשי מאי ויקחו הלא ונתן ולא שיטול מעצמו ליה משיב הה"ד לך הגדולה ואתה מושל בכל ולגבי הקב"ה דכ"ע דיליה הוא לא שייך ולא שיטול מעצמו ות"ד .

לעיין אבלות דיש לי כיום שלפניו ואי מת כה"ס עי' נזה הנבכים נידון כדין מילה ועל זה כ"מר ויום המות מיום הולדו ועיין מ"ק דכ"ר ע"ח ולהמתחיים כ"ור סי' שנ"ג .

חונן כיסא תקע ליה להוא נברא . נר' דקרו ליה כיסא דבבלל הוא דבקושי הוא לויע דינא דר"ה אין רב הינא לא בייף ליה שיתן פלגא וזוא עיכר במדינה להיגלה לפי המקום שתקע לו אף במקום אחר ובשחורים יהיה עובר ואת"ל דבהפרש וה יוני יכול לביטו לפי הדין אין לא הביטו על שזקעי עיד הפגם אחר שחיבו קנס דוז חניפותא לכ"ד על בעבו ושמא זה עשה אחד שיצא מב"ר דקיבל לתת לו וילכו שניהם יחדיו לחוץ

הפסח שבא בטומאה לא יאכלו ממנו זבין וזבות נדות ויולדות ׳ בזה לא תניבו מצורע דאף דבלול פסח מצוים דהן נמי שיו באותו הנג עליהן מוטל לצאות כל הסדר אין לא שוטרו לאשם

לאשה נדה ויולדת דלא תאכל אפיקומין דהוא זכר לק"פ ומהרה יבנה ויאמרו אשתקד מי לא הכלנו וי"ל דכוכר בעלמא לא דקדקו כולי האי ונפקא מינה דאם אינה רוצה לאכול מחמת שובעה יתירה דאין עליה אשמה והעיקרא הוזירו דלא יאכל הרבה מקודם דקן כמוצו לא יאכל האפיקומין ·

כרת ברית עם אהרן כדבר הבריא ועוד שמבריא את החיים · ומ"ש אתנא ולא הבריח כפר הקדש מעולם אוי"ו לקורס המליח דכל קרבן במלח המלח דהוא כשבת הסקרבה · ומ"ש דנתינת מלח בשלחן זכר למזבח יש להוסיף כוה דהמלח לפניו לזכרון קא אתי דאם נוהג לאכול בסעודת מנוה ולא ברפית לא יסיים אחר מותו ועוד טמון ברמז דיתן לעני תשלחנו כתוספת סוה"ק דהחמירו בזה ומלח ממון חסר לא יסריח נותו אחר מותו אם ימלח ממונו בצדקה · ואגב יתבן לרמוז כההיא דלקמן סוף רמז תשנ"ח דה"ל ר"נ לרב רומי על שלחי לבי תיכול עליה כורא דמלחא אומא לך יעבש והיינו דכיון דברית מלח עולם היא האי דנתן לו קרו"מ בכלל כ"ד מתנות נקטיה למשל כמלחא בינא להיות לזכרון ·

ישזהב וכסף מוליאין את האדם מן העוה"ז ותן העוה"ב · היינו הלהוט אחריהן רעייף וינע יכשכנת דרכים וכאים עליו גנבים והורגין אותו ועתידו בכל יורדו גהינם הם ואולם העושה מצות וצדקות ומחזיק ביד לומדי תורה כממוני זוכה לב' שלחנות ע' עשירותו אשריך בעוה"ז וטוב לך לעוה"ב ועיין זל"ח ח"ב סדר משפטים פל"א ועיין בביאורי על הספרי פסקא קי"ט .

וא"ת מי גדול משניהם . היה ראוי לגרוס משלשתן אלא דפשיט"ל דכתר כהונה וכתר מלכות שיין ואם קאמר קאי מינה הוא יותר טוב או ניטל הוא יותר מעלה אלא דלמתני' דאכות המלכות יותר מהכהונה כין ל' לכ"ד ועיין בסה"ק לחיים כירוש' בתי' להוריות מ"ש שם ועיין בביאורי על הספרו פסקא קי"ט וע' בס' אהבת עולם ברים עמוד תורה מה שפלפל בזה

ברית מלח עולם ולבני לוי מגיד הכתוב שכשם שהברית כרותה לכהונה כך ברית כרותה ללויים · בראה דעדיפא ליה למילף מקרא דתורה אע"ג דהרשב"י שתיבים מלמילף מנביאים דכתוב במלאכי סי' ב' להיות בריתי את לוי אמר ה' לבאות ועוד דהתם במלאכי יתפרש דקאי לכהנים הבאים משבט לוי מדסמך בריתי היתה איתו דמשמעו הכזיבים על אהרן הכהן דהיה כהן בראש וכבר מנו המקומות ועיין ב"א וו"ר דנ"ב רע"ג והוק'

רמז תשנז מה שצריך האמור לעיל מעשר עני והיינו בל' חכמים דאהדורי אפתחא לא מיקרי וכן נקטו תרעא דלא פתח לצדקה וכן אמרו דעני חוזר על הפתחים .

רמז תשנח מכח לימוד ומכח יראה הרי הוא נוהג בכל וכן הוא ברמז שאחר זה תרומה חמורה אינו דין שתהא ניהגת בכל , קשה דכנמ' הקשה וכי יראה מלתא זוטרתי

היא וכו אמרו גדול תלמוד שתלמוד מביא לידי מעשה ואיך פשיט"ל לעשות ק"ו כה"ג ואפשר ליישב דלי' מכח היא דכיון למימר דהתרומה מגד עצמה היא ניתא חמורה דאסורה לזרים ובמיתה ויסף חמישיתו לא כן מעשר. מלי עלמו קיל אלא דמביאו לתבן תלמוד נראה הוא דבר הגורס מכחין וכשנגון זה הוא הק"ו .

אבל כפני הקניזי וקדמוני לא שמענו על כן להזהיר כ ד על כך עונותינו מנעו הטוב ממנו דלא נתקיים זה דהרי אם כאנו לעתיד להשיכרים דוהיה ללויים חלק בארץ נפל הדרוש ויתפרש שפיר לאידך גיסא על כן אמרתי ל' עבר אמרתי כבר אך לא תאמור לעתיד שלא יקחו חלק בארץ אלא יזכו בה כשאר השבטים ועיין בביאורי על הספרי פסקא קי"ט וס' שופטים פסקא קצ"ד

תרימו נשאתם מה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית ולקמן רמז תשס"א להוצא מאפר פרה יע"ש ובס' מנות רמז תשנ"ה במדין כהויה יע"ש ועיין להרב טל אורות דף ק"ט ע"ד ולהרב אמר יוסף בפ"ט מז"ל' עדות דף כ"נ ע"ד ובס' שמע אברהם סי' מ"ח ·

רמז תשנט מה אהרן חבר דאין נותנין תרומה לכהן ע"ה . עמ"ש בקונט' רחמים לחיים על הרשב"א ח"ה סי' רע"ל וראה חיים ס' אמר והתבן חיים סי' א"ך ·

חוין מדבר א' אין לו חלק בלויה הכא הוסיפו מה שלא בדרמוים הקודמים חשנ"ו ותשנ"ז ונראה דמכאן סמך למה שאמרין בח"ק של בק"א יב"ן דלשוחט ע"ב יוה"כ ולא"ן אור יוה"כ אפי' שעלה בגורלו דיהא פטור דהא כיון דנשתעבד כל הגלגלות מי פטרו ואין זה הונס מט"מ או תולה דהוא בגופו וכן כרין במומר לדבר אחד דמומר לכל התורה .

סדר חקת

אמרות ה' אמרות טהורות מוזקק שבעתים עיין במדרש שוחר טוב מזמור ח' ומזמור י"ב ·

ז' פרות עיין להב"א דתט"ז רע"ב דהביא מתס' פ"ה דו' פרות מעורה ואילך ומכח קושיית מרכז חילק דטובא כעשו שלא בכנופיה ·

מרדבי · משמעי כמו זר כחשב דיש"ה לשמעי ראש הסנהדרין עם קרח ואחז ואוה"ע לקרותו כפה מלא טמא אם לא דהיה טמא שפתים כלה"ר ונתרוקן ממנו כל תורתו ונעשה רקם רקם ועין לה"ר גדול מנ' , ומ"ש העוה"ז מהעוה"ב היל"ל להפך דומה לשאר החלוקות אם לא דסמך לתנא התקן עלמך בפרוזדור וגם מאי דתני חנא יפה שעה א' בעוה"ז מכל חיי העוה"ב והעוה"ז הוא כמו המחזיק ראם אין מחזיק אין תורה ואי ליכא עוה"ז איך יש עוה"כ וש"ר נה"ב אות אמת שהניה יע"ש ומה שעשה ב' חלוקות מי עשה מי נור מי נוח יתכן דעשה קאי לכ' עולמות וירא שהיש את כל אשר עשה מי נוס ש את בנ"י דנתרעש משה

על

על זה וא״ל שזה דבקים לו מי גזר דאעפ״ דלו״ר לק עכ״ז גזר כן וילהו מן הכלל קרח ואחיו ושמעי ובנגדם להורות דהוא יחידו של עולם כדפי׳ הז״ר דכ״כ ונדפס בסוף פרשה הקודמת לזו .

דברים שלא נגלו לו למשה נגלו לרע״ק וכל יקר ראתה עינו זה רע״ק היינו דלמשה השיג נ״ט ש״כ ולרע״ק ז׳ וזה פירשו במאמר של נא כיד רע״ק דינ״ת משום דהיו נכנסים בן׳ ש״ט ועיין בס׳ שמחת הרגל ור״ת ׳ראתה ׳עינו ׳רבי ׳עקיבא ולפי״ז נגלה לרע״ק טעם פרה אדומה כיון דהשיג יותר ממשה ואיך קאמר לך אבל לאחרים חוקה ושמא זה סוג אחר ולא נגלה לרע״ק טעם פרה אדומה •

יה״ר שיבא מחללי א״ל חיך ושם האחר המיוחד שיעזר • דוגמא לזה בספרי ס׳ בהעלותך פסקא ע״ה ומכילתא ס׳ בא פי״ז ופרקי ר״א פ״כ אבריך אברהם אבינו דראב״ע וכן רע״ק יוצא מחלציך ולפי מ״ש לקמן רמז תשמ״א דר״ט עשה אסמכתא מקראי לרע״ק איל מנגח ולרז״הב לפיר העזים דהיה גובר על רע״ק כיע״ש יתכן לרמוז בפסוק וישא אברהם והנה איל אחר נאחז בסבך בקרניו דהיינו נונח דיוצא ממנו ויעלהו לעולה תחת בנו כיו״ד הרוגי מלוכה דהיה קטרוג בשתים יד ימין ויד שמאל על העקידה ועל מכירת יוסף ויו״ד הרוגי מלוכה על יוסף •

וכ״כ למה לחזק את התלמידים . אפשר לתת טעם בזה לפי מ״ש בתנחומא דכעוה״ז אדם לומד מפי כ״ו ושוכח אבל לעת״ל מפי הקב״ה שהוא חי וקיים לעד ואינו שוכח יע״ש נמצא דרבו שלמדו תורה גורם לו השכחה לכן נאה לרבו לחזק לתלמידיו שלא ישכחו כיון דבסיבתו גרמ׳א דנפיל לשכוח ועי״ל ריש רמז תשמ״א זה כעצמו כהלל והיינו דלא תהא שמועה גדולה מראיה ואותיות מחכימות הוא דוגמא לזה אך לא כמו הכא וכ״כ למה כנראה דלא היו השוטים תלמידים שלו שא מכני מתיבתא קרובים לו בקדרגם .

רמז תשס משלכור . נר׳ דהיינו מתרומת הלשכה כדאמר לקמן מזה ולפי״ז מאי דקאמר ולא משל יחידים ולא מגרים ונשים ועבדים הוא בדרך זו וא״כ״ל זו דאי יחידי ישרא׳ פסלי מה צריך לומר גרים ונשים ועבדים שא דלאיסנא שיסקלו או שיסתתפו משמע דאי לבור מגרים או נשים או עבדים משתתפים הוה אמינא דיועיל ואז הוא חידוש כפ״ע גרים ונשים ועבדים אפי׳ שיהיו לבור כפ״ע כמו עיר שכולה נשים דשבסנדרוס מוקדון ועי״ל ס׳ פנחס ריש רמז תש״ת

שר״א לדעת הבעלים כשרה . נלמד מזה ראיה לדין נט״י דאם עשה מלאכה במים פסולין המים ואם אחר בא ועשה כהן מלאכה שלא מדעתו של בעל החבית של מים שלא יהיו נפסלים דומיא דפרה אדומה ויש לגדר בזה ועי״ל ס׳ שופטים רמז תתקכ״ד מה עבד דנ״חל אף עובד דניח״ל •

רמז תשסא וכי לובש שעור בגדי כהן גדול כימי אביו • ל״א בפני אביו כ״א בימי דזה זכה ללבוש בפני אביו ועוד לקמן רמז תשע״ז ומכאן דבר שז״ר למ״ש בספר שמו אברהם ערך בהונה אותך׳ ועיין בהמצות שפי׳ הנחמד בני יוסף דרי״ז רע״ג) •

ריה״ג יושב ודורש בפרה בשבריא • בגבוליגו לא כהגו לעשות דרוש בשבת פרה והרב כאות יעקב בקינט׳ פני שבת יש לו דרוש שדרש בשבת זו ועיין בס׳ דרש אברהם ח״ב בדרוש לשבת שקלים מ״ש בדרושי שבתות הללו ובנראה דריה״ג היה נוהג לדרוש דו״ה מאי כ״מ באיזה פעם היה וג׳ יושב כבר כתבתי בזה בול ח ח״ב (דקכ״ק ע״ב)

מגיד שאין נשרפת בגולה וכ״ה לעיל רמז תשנ״ט שחיטה והזאה ושריפה והשלכת עץ וכו׳ מלבד האסיפה וקידוש ומילוי מים דכשרים ביום יע״ש ועוד לקמן ע״פ הוא יתחטא בו ביום הג׳ ורמז תשס״ג כן פסק הרמב״ם פ״א מהל׳ פרה אדומה ה״א ופ״ד ה״ט והי״ו ועיין בס׳ ברך א״א ס״ו דקכ״ב ע״ד •

רמז תשסב אין ד״ת מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה • עי״ל רמז תסכ״ב מה שרמזתי בזה • ובביותא אתם קרויים אדם עיין בשל״ה נבוי חיים בתחלת הס׳ סקלא וטריא בזה :

רמז תשסג הקדים עפר למים כדי על ס׳ נשא רמז תשז פלוגתא זו דר״ש ורבנן ובמ״ש נתינה ע״י דבר אחר שמא נתינה אמרתי לקמן אחד דרך לאות בקרא דס׳ ראה נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכך ה״א בכל מעשיך ובכל משלח ידך והוא דרך העולם דקשה להבלי להוציא מידו ליד העני כדי ליתן לקיים מצוה כי יותר מבשליחו ובשהיא לאמר לאחרים שיתנו בעדו ויעביר להם׳ שיש לו עמו יבא לו בנקל ליתן דהא מיהא לא הוציא מעות מכיסו בעת ההיא וזהו הרמז נתון ע״י אחר תתן מטעם דבזה תרויח דלא ירע לבבך בתתך לו אתה בעצמך וכדי להשכיל מזה דלא ירע לבבך וקשה לך בתתך לו אתה בעצמך הנה מצאנו תקון דנתון תתן לו נתינה שלך ע״י נתון ע״י אחר אך תדע נאמנה כי בגלל הדבר הזה יש הפרש כי יברכך ה״א בכל מעשיך כשאתה נותן בעצמך דתרויח אתה לברך שמוי מן העין ושלא יש ספק דיעשו לך עורמא ובשאתה נותן ע״י אחרים או גם ה׳ העביר הברכה היא בכל משלח ידך דאתה שולח ביד אחרים לסרויח כמו פ׳אזור או שיתף וביוצא דמלבד דאינו סמוי מן העין ולוקח חלק מתך כשתר איכא חששא כמידלא יבצר טעות או דילוג או עורמה ויכנס ממך ומב״ש זמנוב מתי זהוא ההפרש בין בשתתן אתה בעצמך לבשתתן ע׳ אחרים דכאשר עשית יעשה לך גמולך ישיב בראשיך •

ואינו מטמא את הכהן כ״ל את המזה והז״ר דף כ״ד ע״ב הניח כן • וכשאמר תחלת ילירתו פי׳ הז״ר דכ״ג ע״ב דהוא בביית יע״ש והרי בגנ׳ אמרו בעדשה • ובמחלוקת ר״א ור׳ יהושע דנולד אי מטמא משום מגע ומשום משא דנסתלק ר״י וקפץ רע״ק עיין להר״ש בפ״ב דאהלות מ״א ומ״ש הז״ר דכ״ד סע״ב •

במים שבס חיים לעולם . עיין זה"ר רף כ"ד רע"ג שדחה פי' הכ"ת דחיות הינלם במים דהא ליתא של בפאיני פוכק והולך ולי כר' עמ"ש בפיקי ר"א פכ"א דמים מבאר המקדש יהיו לוקחים ממנו לרפואה ורבינו כחיי כתב דחיים כינוי לרפואה כיע"ש ועיין מדרש תהלים פי' ל"ג ועיין להרב כינ"ד ס' תולדות ע"פ המונח כאן דהכיה דמי אוקיינוס דאנן מים החיים דהרב לשי אוקיינוס כבריאת העולם ואינן מים נובעים יע"ש (ועיין להרב החכם בזירה החריף ז"ל בס' הנחמד פני יהושע ס' אות ה') ·

ויאן נתנו פניהם כנדול ועיר וכו' הגם דאיכא למפרך מה למשה שידוע שמדבר עם השכינה אבל עם אהרן הינו מדבר לכך דברו עם משה שהות העיקר אך כיון דהיה אהרן אוהב ורודף שלום היה להם נדבר עם אהרן שהוא יהיה איש הבינים לדבר עם משה ולא לבא חנף בתערומת עם משה לכך אמר ועוד לומר דלא עשו כהוגן ובסדר נכון .

זה המטה היה ביד יעקב והוא של וכו' ושל אהרן עיין להגאון הקוה"מ ס' יתרו פ' ויבא עמלק אות ט' דמטה האלהים כשאינן ראויין דיעשה לשמו מטה משה ומטה אהרן כראויין דעושין רצ"ת יע"ש ועיין בס' כות שהים להמבי"ט פכ"ג מה שדובר בכל ענייני המטה יהו"ד מכות כמה פעמים נזכרו בתורה יע"ש ·

והכופר הוה מכה אותו ומביאו לידי חיים לפיכך הזהירו במ"ש בהל' ט"כ דאין מבין התנוקות בין המבריים דהינם עוללים שמא יתן לו מכה דמביאו לידי סכנה או מיס קבוע וזה יותר המלמד כשמכה שיהיה בלאי יחמול איש על בנו דהתלמידים קרויים בנים שינהג כרחמי האב על הבן ולא יכה מכת אכזרי דאי בא לתת לו חיים בעוה"ז ובעוה"ב איך יקרב מיתתו דיאבד ב' עולמות ·

היה כידם נ' עיין לקמן ברמז שאח"ז דמונח י"ד כר מן דין דשתקו משירה ועיין ז"ר דנ"ד ע"ד ·

אי אתה זכור מה עשה הסלע לבני וניקהו דכם מסלע ואחר טובתו הכית אותו וכ"ה במו תתט"ו · היינו במבריים תחת הרקיע דהומין במין כ דרים מרבש וחלב ובלם היו עמו של משה וברא דשהיה מיכה מוא לא תאמי כיס קלא עי"ל רמז תתנ"ה במשה עם מדין יע"ש ואיך הכהו במטהו פעמים ועיין ז"ר דנ"כ רע"ד :

אי התה כשר לעמוד על בני אחר שראית שלא שלחתיך להכות את פרעה על ידיך כשביל משום כפוו טובה עיין בס' מדכ"ך מע' ך' אות ט"ז והיך אחר שעבר זה נלכדת בסלע ועי"ל רמז השס"ד ע"פ ט' ניכא אניו דונמא ל' דהבא לית עסקיה דרזים מהלך עם שוטה יע"ש ·

אף משה ואהרן בהכרת מתו שנאמר יען לא האמנתם בי דהוגלא זה לא הביא ומכס להפטר. אשריבה משה ואהרן שלא נשא להם פנים בעוה"ז שנא' יען לא האמנתם כי עדיין לא הגיע זמנכם להפטר ולקמן ס' פנחס רמז תשע"ח וס' מטות רמז תשס"ה וס' ואתחנן רמז תתט"ו וספר האזינו רמז תתקמ"ח ועיין ספרי ס' פנחס פסקא קל"ז ועיין להרא"ש מה שהק' כוה מש"ש בר"ה היום מלאו ימי ושנותי ועמ"ש הסד"ר דף קנ"ב ע"ד ולא ראה מ"ש הרב: הח"שות סי' תשמ"ב והוק

רמז תשסד לא עמד נו' עשה בשביל אבה בשביל אומה ואת אחיו לא הכיר שלא היה לו עסק עם שמעו כא המורים ואת בנו לא ידע בשנשרפו נו"א ושתק כי שזרו אמרחיך נראה דהכונה דאע"ב דלא הי"ל חטא ואדרבא הי"ל זכות נתלות בעצמו לא תלה אפי' בשביל אבא וריחא בהאיה דקידשין דל"א ע"ב הנשמע כיבר אביו ואם אינו נשמע לו יתלה כאביו שאין לו של נכאי ועיין בהרמב"ם פ"ו מהל' ממרים ה"ד וטוש"ע ולבוש יו"ד סי' ר"ס (ועיין כאורך בזה בס' חלקם בחיים דרוש ל"ד) ווה ענותנותו של אהרן דעם שיות דהיה לו זכות לא תלה בזכות עצמו מה תאמר דבך היא המירה ותלה בזכות אחרים והוא החידוש דלא תלה בזכות אביו עמרם דמת בעטיו של נחש וזוכבד הצדקת עם שבודאי לא היה נכאי דהיו עיסין אי בשביל אבא אי בשביל אומה ונכון .

לא שבילו לא אב ולא אחד ולא אחתיך עיין לאריבא דיומא אשכחן בקראי דפוקד עון אבות ולא יומתו דתמרי' כאן כשאוחזין הנה לבני אחיו כתיב ונשלו איש בראחיו איש כעון אחיו לא פורש כמו אבות על בנים וניאם בכל אופן והיבא דבידו למחות ·

וזהב לפומיה וזה רמז אשמרה לפי מחסום כעור רשע לנגדי שלא לדבר עליו קטיגורי' ומ"ש עד שאחם כמעי אמכם אתם עוכלים ע"ז היינו מ"ש בפסוק ויתרוצצו הבנים בקרבה ועיין זורו רשעים מרחם ·

אתה יודע שאותו חיב על שניהו היה · עיין למוה"ר קול יעקב שזול ז"ל בדרוש לס' הגדול ובס' אברהם את ידו כארוכה בזה . וכמא' נחלקו לג' כיתות אחת אומרת משה הרגו . עיין בקונט' פר אחד פי"ו ופל"ו וספרי חיים ס' וילך פסקא ש"ה · וכל המעשה מבטירה אהרן שביא בס' מועדי ה' ק"ק וכס' והו"א ועיד לקמן סדר משפטי רמז תשנ"ו ·

שיש להם מאבותיהם הקול קול יעקב · אפשר לומר דכונתם דבמו שעשה יעקב דלבש בגדי עשו ולימד יצחק לעשו שיעשה קולו כיעקב כן אנו עושים עיין בס' נוה צדק ועיני העדה ביבר אשר ורו ובקדרה שבשלו אנו מבשלים ויאמר נתחכמו להתגלל על העם הזה זה תורה כדלכתב והיה מי שיהיה הנוי הוה שעומד לנגדינו תחת כידינו (ועיין להרב החיד"א ז"ל בס' החשוב פני יוסף סו' אות כ' דרך ארוכה כמאמר וה דולם ומשקה מים עמוקים) ·

אפי' כתב תנלין כיונו שאף שאין אומנותי בכך דאיתו רואה שי' כיבם אפי"ס יעשה לו סגולה

אם יראו הזכבים את הארץ דאת לרבות פירות שארן דהל"א ע"ם למ"ד קנין פירות לאו בקנין הגוף דמי אתאי כתבי להם דשא אם אמר קונם שלא יכנס לבית שכרו לא כשביל וה כתשי לו פרי מנינת

מניעת איהו הבית דכניסה הוא דכיון לאסור לו ולא ידענו אי למכה דהותר לו לראות מנגד אם היו הפירות אסורות לו ואם טעם תאן והעיד על עצמו וכי לאכול מפריב אני צריך :

לחם קל כדרך שהמלגים אוכלים שלא יהא א' מהם נוטה ודולגיית אוחותן וזה כמו כרמז הש"ן בליסנא אחרינא והבא נראה דהוא ל' ותקיא הזין כחסר קאה הנוי או חלי הטיפס דקורין נוטה דגל לפי כוכב אצטומכא חו החברים ושם המתלגל בפנים בטעם הוא טוב והרופאים מוהירים הרבה שלא יהיה שבע בשני דעלול לזה ובפרט בלילה דהולך לישן והאוצוים אכן אוכלין בליל אכילת קבע וכל זה אותא בש' עקב רמז תת"ן תאן דאית ליה סעודתא לא ניכול אלא ביממא אף ע"ג דאפילו לדון ע"י כרות דגין והאכילה כמו מגבחת כיבוי נרות ואמרי היכשי נר יתר ומטעמ' חסר והרמב"ם בהל' דעות הרחיק זמן השינה מהאכילה יע"ש · ושמעתי מרופא מהביל ס' יוזב דיל כורנו כ"ע שהיה אומר רמז במאמר אמנעי שלש דהאדם שיהיה מתיבש בכל פרט דאי מכביד בדבר יהיה חסר באחריו דניפל עליו טיפה ולא שלם בגופו זה"ד · ובמאמר אף יעקב כך עשה לי עיין בקונט' ול"ח ח"ב ס' תקן פל"א . אלא דבעיקר המאמר יש להבין איך הסיה ענין אדה"ר ואכילת המן דהיה הקערומת אחר שנתן להם וראו מעשה ה' כי נורא עם יעקב וניון דלא ירעו מהטבעות אשר יבוא עליהם ושנא ושנא ושתא לפי גורלת כמו שננת אלמור עילה זהון נחשב להם הערומת דהיה להם להבין דכל מה דעבדין משמיא לטב והגיד הסיה דאדה"ר ואוכלי המן לא הבינו בגיכיתא אשר יוכא ויהן אף' שבכר היה לפניהם כמו שלא נתנו דעתם יעקב וניון על מה שיבא דגם זו לטובה דבל זה טיכיתא מה שהגיע שיהם ודייק בניון שבכר העביר לבבל ותדי ויון דבכה יעשם דכן היא דעקב הגלו מלבן ומעשו וסרוית הרבה בהגלותו כן הלכ נחשיב באביד' יוסף דיהיה לטובה

ונפשינו קנה בלחם הקלוקל כטובה שאני עושה הם מהרגמים · ע"ל ס' שלח רמז תשמ"ג מ"ש בזה בעוד מאדי ועוד זה כרמז הש"ן וזה כונת המאמר כרמז את"ה בשגגת ה' אותנו אפשר וכו' מה דבלבך על רחמך דמה שחוטים הם יכו'.

היתה הולכת מגלגל לרגל בספינה וכו' וכתני במעגלי צדק בבאית דשא · וזה פי' הרב ח"ח יהונתן כ"ה לא נאמר מי באר וכו' רק בגללי העבור' דמים רבים מזיקין אתה בותלים ומעכב את העוברים ושבים והתנו עמו שלא בפתח הבאר בהילך שלא יבאו לשטף מים רבים ולא לעבור בספינו' בזרותו רק אגברה ברגלי ולא בספינה ומ"ש מזני דשזים שאין להם סוף ובזה נתיישב דמהיכן היו מקריבין נסכים במדבר למ"ד ונם שמן וסולת למנחה דרחוק לו' שהיה מתגרים שהיו מביאים כדלעיל דבדבר שהיה להם לגם המות כדאמר למעלה אינו בדין שיקרב המקנה על המאריך ולא נרע מהקריבהו בא לפתחך כיון דלהם מאים מסיבת דממית אותם אע"פ שלא היה בתוכן שם המזיק ב"א טוב מנגד עצמן והחוק שיה לעונש

להם נקיט מיהא דאינו מן המותר כפך אע"פ שאינו בשונ איסור וכתר ומשתמא מאים עליהו אך מגבאר דהיה מוגיא פירות ודשאים יבא ע"ן ועיין בקונט' כנז חיים מ"ש בז"ר .

היה הסבע שישנה בתחומו מין ואומר אני קודם כא . עניך הדאגה נועם שיח והתמלאה שכתב כזה הרב אבן ספירים ויצרב לך ומה שאמרו עוד שמדבר לא נזרע ולא כעבד בר' שרמזו הכתובים לבתוך אחרי במדבר בארץ לא זרועה ונגהי סיבה דמשם הופיע לישרן קדש ישר' לה' ואמם תהיו לי ממ"כ ונוי קדוש דקבלו ראשית תבואתי כרכתיב נשבתי מראש דהתורה נק' ראשית ה' קנני ראשית דרכו קדש מגבליו מאז כל אוכליו יאשמו דלא מצאו איטונא בדומי הבא ויאכלו את ישרן בכל פה ולגבי האוה"ע כל ישרן בנדר ק"ת ריעה הבא שיהם במ"ש במדרש דפורענית הגיע לאוה"ע על שלא קבלו התורה · ונוכל להסמיך הב' דרשות בזה שמדבר לא מצלח ארנונא עם ד"א מי שמשים עצמו במדבר להודיע מוסר השכל לא"ח ש א יתגאה חכם בחכמתו היות עשיר בעושרו לו' הני ת"ח פטור הני מגז ובמ"ש על מהרש"ם וקדושים במותי שלא רצי להשתמש בכתרם ש"ת ופירשו מה היכא דהיא עשיר מיפלג והאכול והותר ויונה בפנים בפנים לשוק ולזה סמך ד"א שיעשה עצמו במדבר עניו ושפל שהבל דשין בו ובדלקמן אמ"ר חסדא ולא יתגאה לומר לו"מ הנא ובעובדא דר"ט עם משרתיו כנודע .

עד שנכנס בתוך ימה של טבריא . עיין בשה"ק בני החיים סי' נ"א אות נ"ן ול"ח ח"ב בוברונית דקכז ע"ד מה שהבאתי בעזר רופא רחמן ונאמן .

יוקח כא מעט מים במדבר ולעת"ל . נראה פתרון לזה דהקב"ה זורע המצות ומשם בא הספר עי"ל רמז הש"ן ס' שלח ועיין בקונט' חיים טובים במד' שמות סי' א' ובמד' ש"ט מזמור ג' ואמנא נחת ·

אבדו מים מחבבים אותם . מזה ק' למהר"י ויין ז"ל דכתב דעל הלחם והמים שזועי דהוי שמאמר הוא סותר דבריו והנה דביכתו לא אחר שניקן להם אלא מקודם שמשו מים מבנ תקים לא יחשוב ה' להם נגד הערומת ואינו דומה ללחם ורב המרחק ביניהם · והנה במאמר זה תקנו ההפרש בין לחם למים ולא ישבו אמאי על עננו בכיר לא שירה כמו על המים דאי נאמר דמצות סוכה בכל שנה לדורות עולם טפי ננעלי מהשירה ובלא"ה ונומרין את ההלל בכל סכות וזה די והותר הרי גם במים עושין ניסוך המים בשמחת בית השואבה דמי שלא ראה שב"ם לא ראה וכו' ועיין רחם דוד ס' אמר ונפש חיים מע' ס' אות ד' ודוק ·

ובמין אתה למד שמן המשכה כולם וכו' משאתו אמרו בל אוזר דבר ה' כנאם ונשמע . ויש לרמוז בא' הג' דברים היו"ל משה בה'ר את התו' היות דע' הנאור דחור בשביל משה והיה בוטת אחותי מציקרא וכו לתורה הוזת דהוא ל' באר מים לא בפזישו ל' ביאור שדרשו בע' לשון ולכך אמרו אין מים אלא תורה ירמזו בא דאיכנו שוא

שם מים כ״א המים שיש בו לאורה ׃

אף כיהמ״ק יוצא ממנו כלא ענפות והוא כמאמר ס׳ כנחס רמז חשע״ז לא לן אדם כירוש׳ וכיוצ עו, ומ״ט מ״ש דב״ב יקיו מקדש תוגע לפי מ״ש לקמן רמז שבת״ה דיונא ממנו כל עונות. יע״ש ועדפא מנה מגלות מגות וציין זל״ח ח״ב פי״ש פקודי פב״ב מ״ש בס״ד .

בישמיאה עושר וכבוד וכני עניים שלא יעסקו כדברים בטלים וישכחו את התורה

הק׳ הו״ר הר״ן ע״ד לפת יש כמה ת״ח עשירים וחי׳ דהקב״ה יודע דאינו תבטל את התורה מעושר יע״ש ואין כ״ו יכול להשיב נגד דזקיל כפלב ט׳ דעות דהמלה ח לא כמה שנים ח מפי תחזות עוומים דהוחק הפרנסה אינו יכול ללמוד כנעיל כ׳ דכזכיל סאין לו עסק חסירי מחסרת וקני קקני ג׳ דהעושר מטירדו ומניח למודו ד׳ דלומר כמו ר׳ הקרוס ור׳ לעזר והומיקן ור״ג דהיה מניח קעירה של זהובים כלימודו .

רמז תשסה זה בלעם ואתיו וכו׳ לקמן רמז חשפ״ה ע״פ כי ידעתי ואת

דאביו היוכד כרמז כנו כצור אך לא כפי׳ הילכו כ׳ יחדיו ואי כנגד משה דהיא א׳ איך הפסו כ׳ ונ״ל דהאב היה טפל לבנו ולכך לא הווכר בפירוש וגן לקמן הביו כני הוה בכיירוש יע״ש ורמז חשפ״ח מ.ה ז׳ פרט ׃

נא יראו ממנו היו ז׳ א״ך סנה והוא ז׳ א״ך וכו׳ ט׳ קירת אותו ׃ עיין כסוף סה״ק

כבכת מל״ח ח״ב כדרוש לחנוכה כיהכ״נ מ״ש כמאמר זה כס״ד ׃ וכמאמר וישלח משה לרגל את יעזר אני בטוחים בתפלתו של משה ולעצור הביאו תקלה האמינו והינו וכו׳ יש לרון דלפי׳ו אין שבח לכלב ויהושע כל כך אחר שראו מה היה ליעזר וממנו למדו ואין תהט הדבר גנין דגת כירם מי ומי ההולכים ואפשר דהיו הן עימן יהושע וכלב שהלכו לרגל את יעזר והגל אחד .

מלחמת סיחון עשו כולל ועשו הרגל בהשריו והחר הרגל מלחמה עיג ׃ רחם לבי

דבר טוב הבין דהחדש כלמנוו הוא אב הוהירו אחר החרבי דמאן דחזא ליה דגא עם נכריו דלשמיה מניה דריש מוליה וגם סיפרים כל החדש עשה ה׳ ככה לאה אמורן כחדש הכזים אחריו וינלחו דהתבות כי׳ לבנים דמאן ראיה ליה דגא עם נכריו אם יניחנו לחדש של והסרי ויבין לו׳ כשם שעשית להבואינו לגלת את סיחון ועוג הע״ה לו לגות את חוובי כוכות מש״ר ר״מ יהיה לו כלי כסף כגולה כנלתה ויתה על כמותימו אריוך ואויבך יפילו קחתיך לנצח הוהם ׃

סיחון ועוג בני אחיה ושמחיו הוו . ע״ל ס׳ כררשית רמז מ״ד דמפורש מה הן .

וכמאמר עוג הוא ליעזר ומירתתי נפל שכיו ויצאו מטת שן ואב להו עיין בס׳ זר כו״ש זה יע׳ למו״ה כהן הגדול זל כארוך ככל זה בס׳ ולע״א ובספר שמו אברהם ערך ליעזר כיע״ש . וכמאמר דהיו ראויים לומר שירה על מפלתן של סיחון ועוג של שעת דוד ובא לגוין כוה בקונ׳ קיים טובים כמו׳ קו״ל ׃

סדר בלק

נתן לדוד עושר קנה הבית לשמו . נתן להמן עושר לקנות אומה שלמה לטבוחה ׃ ובזה יובן כונת המאמר וברכי ה׳ בריין עמיך פקדני בישועתך אמוי כשתשבה תשועתע״י מרדכי ואסתר ע״ב והיינו יזכור ה׳ לדוד כבנת הבית דראוי מה כין כוני לכינו כבנין הבית ווטיל לסנגוריא על ישראל כמו שאמר בתחילת המאמר דכדק הקב״ה מה בין זו לזו ׃ ומק טיב נ׳ חכמים דקנה הבית לשמו כמ״ש הזל דבשביל שנתן נפשו על ביהמ״ק כך על שמו מזמור שיר חנוכת הבית לדוד אעפ״י שהוא בבנימו לא בירוהו שלגת כנו ובהמן דרשו עושר שמור לבעליו לרעתו והח״ש יותר לפי מ״ש רז״ל דהמן דיבר לה״ר על בנין ביהמ״ק שלא יבנה דהיא גם זה לעומת זה דהוד מה שהוא בונה זה סותר דבל דור שלא נבנה כאלו נחרב בימיו ובקשת שניהם מן הקלה ט׳ הקלה דוד תכקש שיבנה והמן מבקש שלא יבנה ויהיה כאשר חרב וציין כביאורי לתנחומא ס״ו מ״ש בזה וזהו הנחר .

להודיע כמה הילך הקב״ה רוה״ק מאוה״ע זה איני כראה כמאמר דלקמן רמז חשע״א דבשביל שכיקה משה רחמים עוד סילק רוה״ק מאוה״ע ש״ח׳ ובמה יודע איפה ׃

והתנבא מה הם יקבלו תורתי עליהם נתנבא ח׳ כנה ולא קבלו ממנו ׃ מאמר זה סותר למאמר אחר שלא ניתנה התורה לאדה״ר ולדורות אחריו עד יצ״מ מטעמים אחרים עיין תורם וחיים מע׳ מס אות קנ״א וק״ס וקפ״א ׃

שישמיעו לו כחכמתו ווהר מזה כמשה יתר רות אחת וכו׳ עיין לוח א״ו כל״ו פ״י ובס׳׳ם ספרי חיים מ״ש בזה בס״ד .

למה סילק רוה״ק מאוה״ע מהבא מאמע להיות דרוה״ק ובנואה הכל אחד וכן ממ״ש לקמן מזה ואחר רוה״ק וציר ע״פ ט׳ בלעם לילה וציר שם ע״פ מן הרס ינחני וציין בקונט׳ חיים טובים כמשלי סי׳ י״ד מה שדבמתי שם .

ורוח נבואה מאין ס׳ לאחי . זה בי׳ ר׳ במאות כאבות פ״ה מ״ה בתרם רז״ל וע״ש בהני קלתא דפורענותא ובסה״ק דרכי חיים שם ׃

גרמת לי לשמש אומנות שאינו שלי ׃ נראה דהגרמא הוא רינה דגרמ׳ ליורד עם מידוקיו הנה בלק ובלעם ועל חיבק קחים וזכו הזומנות כמו הקול קול יעקב והיך בקנו דאין כחו של בפיו וכשם שבינה זומניתו גם ה׳ העביר הזומנית מהמלאך מיחמים לאבי דהוא שטן וזה כענגנו הוא מה שמפירש לקמן בזה בפ׳ וחרבו שליפה כאונו כולר לשמיתו וע״ש .

זו דרך ארץ היונא נדרך נריך כ׳ לשמשו ותורין ותשמשין ול״ז ׃ הא׳ דרך ארץ יורם דהוא ככל אדם ויתיו תלוי באדם חשוב כלכד ועיין בס׳ שמו אברהם ערך עקדה ע״פ ושני נעריו עמו ובסה״ק חיים טובים כמה׳ שגוט פב״ר ׃

שאין עומד בפני פורענות אא הקב״ה שבל מי שחוטא ואומר חטאתי אין רשות להמלאך ליגע בו · וזה הטעם של הודיי כאן כדי לסלק את המקטרגים של מעלה ובשביל יודע לבוא בגי אדם הכ״ה היא תשובה של רמאות וזה כיוון דוד במזמור נ״א בבא אליו נתן הנביא כאשר בא אל ב״ש השחר פניך מחטאי וכל עונותי מחה . לב טהור ברא לי אלהים ורוח נכון חדש בקרבי דוקא מלב ומנפש הקב״ה שאני עושה יען כתיב בשמואל ב סי׳ י״ב ויאמר דוד אל נתן חטאתי לה׳ ותכף ויאמר נתן אל דוד גם ה׳ העביר חטאתך לא תמות לא תחשב דחטאתי שאמרתי יהיה ח״ו כמו בלעם ברמאות וכמו פרעה דאמר כל׳ הזה אא הוא בלב שלם הקב״ה שלמה ·

איגן נריכין לברכתך כי ברוך הוא הו׳ לנרעה וה לא יכון עם המאמר דלקמן בהאי רמזא רלה לברך מכיחו ואפשר דלא לעכב שלא יברך אז דראה הקב״ה הביך דאף אם יברך לא יועיל והדרכה אמור לקללם והוק וצי״ל רמז תש״ע בשבוך כי טוב בעיני ה׳ לברך .

נא יעקב מלך · קובת מלך קאי למלכו ש״ע כי יעקב בחר לו יה יש״ו לסגולתו והיה ראוי להביא גהאי קרא אא דרלה להביא מה״ת וזה קאי מלך ליעקב דהרי גם אברהם ויצחק היו מלכים וכו׳ א״ם הכשט הוא על הקב״ה ולא יש כפיך בלל בכונתו ובשביל שמעתי מי שעושה כוס בכבודו ·

רמז תשכו ר׳ יוחנן אמר קולו של בלעם ס׳ מיל ריב״ל אמר ע׳ אומות שמעו ר״א הקפר אמר מסוף העולם וע״ם ועי״ל רמז תשע״ח ע״פ וישב ישראל בשיטים ואין לנמנם בזה דאמאי לא מנו לעיל בירוין בלעם מחשה הא נמי לדעת מר בראיה ליה דהיה יותר ממשה דאמרו מ׳ יום עיין תנחומא ס׳ כא דזה היה פעם אחת ולא אשנה נו דנתן לו כח בפעם ההיא ומה שמנה הוא בכוח ואף הפיס דאיכי בנבואה עצמה בנגע בינו לבין קונו דהא נמי מכח הנבואה הוא כח ובביאורי למד״ר פ״ו פ״ך בארתי בסגנון אחר וניין להתיישב ה״זה דרך ישר לכני אדם ·

אף כי עשו להם עגל מסכה ומגד לא מנעת מפיהם עיין במד״ר ס׳ חסד פת״א גדולה מזו שהיו נוטלין את המן והיו מקריבין וע״ש בביאורי מ״ש בס״ד יש יחיד ומיוחד .

ישהן חוטפין ומהכנות את המגות . כ׳ כלפי מ״ש למעלה דלא חייבה תורה לרדוף אחרי המניח אא כי יקרא קן לפור וכיונא הם עושים הכפה לרדוף אחריהן ולא בשיזדמן כלבד דרך למגוה קלה בב ומורה ת״ב אף ע״ב דיודע דהחוטף מגוה משים י״ד וה״בים נגד המחבנות להודיע חיבתן נח״ל בוזין כיש לשלם בגבור עבות המצוה.

הוא פושט כ׳ ידיו והיינו דלא לנטול ידיו כלבד דפושט דוה מוכרח בא״ם אז כשמברך על נט״י ל׳ וינשאם וינשאם ובל׳ הכתוב שאו ידכם שמורים קודם ולכך תקנו כל׳ זה ועיין ז״ר דנ״ס ע״א והטעמי האדנות מנקים ידיהם בעוד שמברכין ולא טוב עושין אי משום זה ואי מגד דפשטו

מברך לבני ה׳ אין לעשות שום דבר וכמו שהזהירו בברכות השחר דלא ילבש ולא יתקן עליו מלבושיו בעודו מברך כל ברכות השחר אא יהיה יושב והוו אסורות ומה גם דצריך להוסר לומר מתוך הספר גם ברכות השחר והזהרה זו היא כמו יותר בברכת המזון וכו׳ · ומכל אלו המאמרים תדע ותשכיל עד היכן היה רשעתו של בלעם דאין קץ לשבחיו ושמעלות שסיפר על ישראל ועכ״ז לא נחשב לו לזכות כלל יען הרשעים דאין טובתן שלמה ושכל היה מן השפה ולחוץ להתחבר עם קונו אך לבו הלך חשבים ובוחן לבות וכליות אלהים צדיק ·

ישדרין מכסין את הערלה בעפר עיין ז״ח הט׳ דכתב עפר לחמו וציין בז״ס בני יהודה בקוב״ה אות הברית · ומ״ש חייך שאין ישראל ע שין ברית מילה עד״ו הבינה המאמר האי׳ תורה בעת הזאת . ומ״ש להיות עיזין מה שכתבא עיין בביאורי לזוה״ק ח״א דנ״ב ע״א .

רמז תשכו ובן לבים בגדים של שבת ומועד רובן בעפר וכו׳ והשפחות ישכר אמור גרם רובן בין המשפתים ווה רמז קרא אשרי הגבר אשר מילא את אשפתו מהם לא יבושו דלפרשו על שמתלבנים באשפה שמדבר על הת״ח היושבים בבית המדרש וכולם להמתין זה דהקול קול יעקב אין הידים ידי עשו וכל כח יעקב הוא מכיבור הת״ח וע״י לימוד התורה ואינו אם בעת הזאת לבגדים חמודים שעליו הם יתלכלכו וזו הבגנה נרגה לעשו בגד בגד בגד וכפירוש כח התורה דהוא מפתחו של עשו · ובא והאם בגם ת״ח דמוליכין הספרים כדי ללמוד ומלאים אבק מתקים מיכלם ואינן מקפידין המעלין אבק על עיניהם ולבושיהם בגד היכן התורה ועיבודא דכתובות יוכיח כמי על זה דהיו רואים נגד׳ מנגד כשהיו עומדין מים כן בכל הלבן היונה מהם .

רמז תשכח מוכרלים הן בלבושיהם ובמאבלם וכניסתן ובפתחיהם וכו׳ עם הגיים · צריך לדעת דכתובים נקטו ד׳ אחיות במכילתא ס׳ בא פ״ו שלא נחשדו על העריות ועל לה״ר ולא שינו לשונם ולא שינו מלבושיהם וע״ש ולקמן ס׳ פנחס רמז תשנ״ב במקום מלבוש נקטו שינוי השם וע״ש והבא נקט חדא מנייהו ואצ׳ דהכא קפיד על ההבדלה הניכרת לכל דהמאכלות אסורות ניכרות לכל והמילה בגופן ובפתחיהן אינן מכוונין וכדלקמן רמז תש״ע ומגית בכל הני במאכלות כמה דיני איסור והתר בשחיטה ומליחה וניקור מחלב ודם ובהמה טמאה וטריפה עמה ואבר מן החי ונבלה מן הצין ובולד ובגוף המילה ניכות ואפלין בבגדיהם ומזוזה בפתחיהן ובאו המצות מובדלים וגם מגינים עליהם אבל עריות ולה״ר אינו ניכר לכל אם עובר אם לאו וכן בדיבור הלשון שבין יש׳ לחבירו דאינו נראה לכל דאם הגוים מדבר כל׳ הנוי כדי שיבינהו ואפי׳ לנוסחא שלא שינו שם אינו ניכר דיש בשם ובינה בני אדם דמכנין לו בשמי אנשי כל׳ אחר לפי הגוף ולפי האומנות או מעשיו או משפחתו וצי״ל רמז שעו״ת בהר ד׳

שמות כך יקרא לאדם מאחיים שלא כרצונו ויתכן לפרש דכונת בלק דהם המעט מכל העמים ויתערבו בגיים אפי' באומה אחת בטלו גבייהו דהם כשרים וחד בתרי בטיל דהו יש להן נמי דמתערבי. באומה ולא כמו ישראל דלא תתחשב והן עם לבדד ישכון וזה מבואר בזוה"ק פ' תרומה דקס"ד ע"א ובלעם לא השיב לו דאין מבטלין לבהמילה דוה אינו מזמין אז א' כ"ף לא בטיל וישראל יש להם אות מופת בכל דבר ובפרט במילה דהיא סי' מובהק דלא בטלי ובכר דרשו המפרשים דע"י המילה אין להם ביטול כדין איסור והתר ודין אבדה כיעב"ש בדבריהם וזה בעצמו הויכוח של בלק ובלעם ולענין עיג בז דתקזת המלכים ש סי' להכיר מי הוא ודון מינה הלבוש של ציצית ותפלין סימן מובהק יבן במקום ישראל דהוא סי' לענין הווה דהזהירו שלא ישלך המווה הבוכר שלא יכנס הגוי פתאום בבית ישראל כיעב"ש. ובמאמר הגוים דן יומם בלילה וישראל ביום עיין בקונט' חיים טובים מזמור ט' מ"ש בס"ד.

ישרין הולכין עם כל מלכות ומלכות כשהגא הגאולה הן אוכלין לעצמן. הכי נמי איתא בב' הוס לעיל ברמז הקודם בפ' הן עם לבדד ישכון ובגיים לא יתחשב ובבאורה קשה דוה הפך מגמ"ס ברמז זה ענינו דמוכרלין כמאכלן והכי אנרו במדרש אחר דהשתא של אוה"ע דאין אנו אוכלין עמהם אך נראה דהפתרון בזה הוא כמ"ש בזוה"ק פ' תרומה דקב"ה דהגלות השפע לאומות אחרות ומהקמנית לישראל ול כונה זו אמרו בהני קרו תאמרי דאוכלין ישראל עם המלכיות לא על שלחן אחד יאת דע"י אבילתן אנו נבררים אחריהם להביל והם העיקר ואנחנו טפלים בי בימי עונינו ואחוקינו מגעו הטיב ממנו אבן לעת"ל נהיה ישראל העיקר ונעורות השפע יהיה לנו דומיא דאבילה תמן דהפסילה והאמנית היו נהנים שאר האומות ועיין ס' הזוינו רמז תתקד"ס ודוק׳

אף הוא קשה כמוהו ותרועת מלך בו׳ מבאן נראה ג"כ דדין מלך הוא ועיין חיים טובים ס' בשלח פ' ויבא עמלק פ"א׳

הנה עם ילא הינו כן יאה הוא בעצמו היאם׳ מ"ש בזה הב"ח דהב"ט ע"א דבלק סבר דה' יח' עשה לכבודו ובלעם השיב דלכבוד ישר' כיון כיעב"ש הם דברי מהרח"ו הקדוש בפסוק על אודות ישראל וה"ד בס' ר"ד (ועיין למוה"ר ס"ק בספר הכרהם במחוה דרוש ח' לשה"ג).

שבוע ביק בספרא עיין בזו"ח לר"ר אמת בתורת השלמים סי' כ"ב אות ל"ג וכך היה מנהגו של מוה"ר הה"ל זצוק"ל׳ ור' יוחנן כינוקה למר מתרדכי בנרת המן דבר היה ובאוהו רבים לטובה ולרעה כאבר נמנת במאמרי רז"ל וכמאמר ביה תנוק ואשה דהוא בחולין דנ"ה עיין להרמב"ם בפי"ת מהל' ע"ז ה"ה ובס' בזרות המים ובס' מתנה כהן שם ובס' שמע אברהם סי' ל"ם

רמז תשסט ראתה עינו שישראל יושבין לפני הקב"ה כתלמיד לפני רבו. זה שראה הוא מה שעתיד להיות כדאיתא בתנחומא ע"פ וכל בניך למודי ה' דהוא לעת"ל׳

נאבלים המחבלים מפניו ומלאכים אחריו כשבמל"ו׳ נראה דהכונה דעל סיבת של המחבלים אומרים אוהו בלחשה לבי מיוה"כ דהוא בקול רם כי אין שטן ואין פגע רע ועיין בקונט' חל"ח סי' י"ט אות ח'.

רמז ישעת והני מברכן ו' ברכות וכו' ואלו הן ג' ברכות שברך. בא להודיענו דהצדיקים אומרים מעט ועושים הרבה ולעומתן הרשעים והוגיות דפ' יצא דהיה מיועצו והורגל עמו מבטיח ואינו עושה ועיין אות אמת ו"ר דף כ"ה ע"א ומאמר זה זיכינו שיה למאמר שאח"ז וכלן חזרו לקללה חוץ וכו' דהא ברכות טובה הוו והו מי מנה עפר לא חזר לקללה׳ ובמאמר שאין פתחיהן מכוונין עמ"ש הרב למ"ד סז דברים נחמדים ע"ש דל"א ע"ד והל"כ ע"א וכ':

רמז תשעא כשבול ד' דברים נשתים נעורים עיין ו"ר דאיכא אחרת ועיין עוני ב"ח בתענית לדף כ"ס ע"א.

מהיכן הונאהם מה"מ מקום ע"ו. ולפ"ו כ' סניגורים על העגל א' וה ממקום ע"ו כ' וכסף הרבתי לה וזהב עשו לבעל וכמ"ש במדרש הא נמי דא"ל להקב"ה ובכן ישתמך בקרא דא נופיה קרתי למה ה' יחרה אפך בעמך הדא אשר הוצאת מא"מ מקום ע"ו שנות בכח גדול וביד חזקה קאי לישראל ואת כל היקום אשר ברגליהם ועשיר יענה עזות ובב"י יוצאים ביד רמה וזהו וביד חזקה והחלש יאמר עני לא כן העשיר מראה עצמו בעל כח אפי' דמונו חלוש.

לא ראובן מביט באשתו של שמעון ולא שמעון באשתו של ראובן יאת כל א' באהלו לנוע נקטו בפוס אך ודאי שהיו נזהרים באיוב ומש התבונן על בתולה אפי' בפנויה ואפי' בבגדים שעשויים על הבותל ולפי המאמר דלעיל דאיוב בימי יעקב וגם אמרו דמזמבול היו גדורים בעריות כל האומות אינו רחוק לומר דהיו נזהרין כמו איוב ואת"ש ל' מאמריני דאמרו עיברי עז ואעפ"י כן לא היו פרוצים בעריות דמאי ואעפי"כ מש ראו להתקרב לשו יותר מאו ובפרט במצרים ערות הארץ דהיו שטופים בזימה לז"א דבשעה שירדו למצרים היו גנועים דהרגל נעשה טבע לפי רוב האומות שהיו גדורים בעריות וע' לקמן דמאברהם עד השבטים לא פרצו בעריות ואף בשיטים שמים גרמו כיעב"ש ועי"ע בס' פנחס רמז תשע"ג אך בע"ז היו כלם עוע"ז ובקל למדו מהם כי כל העמים ילכו איש בשם אזיו ויעקב וביתו כלבד היו עובדים את ה' אחד ושמו אחד.

ובלמדין אותן לעשות רצון אביהם שבשמים מזה ישבול היטב המלמדים שיהיו עיניו פקוחות על תלמידיו ובפרט אם הם במורים גדולים כמו בשר ונבילה ויין וביוצא בגלם מן שנין דלא יארע בעובדא דהווכר בתנא דב"א סא"ר פי"ח.

דיותי אומר כל ישראל כשהוא אומר חברים
תפי' כ' יתני נ' עניהם הוא תו' היושבת
בגנים · ות נראה דלא כמתש' דרכות דהתחיל מיו"ד וסיים באחר ובאמת נראה דחד דהתם היכא דהוא לבדו רי במקום שאין אנשים אך היכא דמוכח לקיים וקנה לך חבר מה טוב ומה נעים דמרויח כזה יותר כשיג חיב ש' הנדוש ומחיב נעשה רוקיות חבר כדרך שרמו בש' משנת חכמים והיותר מובחר תם יבר הנ' ויכריע ביניהם ויותר מנ' אתתן לכדרגות הפרחת שכינה דהוא ביותר היכא דהיכא יו"ר והסלקא דעתין דהכא דבל יש' הייט כענין הקרבנות דישראל במעמדם וזאת התו' לעולה דומיא דקרבנות והיא לפי הדרשה ככתוב היושבת בגנים כי כרם ה' צבאות בית ישראל ומזה הטעם כיו יושבין שירות שירות ככרם כיבנה דבל המרבה בישיבה הר"ו מסובה דת"ת דרכים שאני לכמה מילי ·

ארז שביער והוא עשי הפקר לכל אדם וכו'
אף כארזים עלי מים כנגות שבעליהן
משמרין הנה ל"י ול"י בומר ישראל . עמ"ש הרב יקרת דשכבי ו"ל כמאמר ומאמר ניון עוכני ס' עטרי הפקר ועפ"י ד ק יוצעם מאמרינו ודוק ·

כרה טוכו הה יך יעקב של מעלה יש שעובדים
חמה וכו' הכל של מטה אין לך אדם
שנכנס לביהכ"נ ולביהמ"ד וחוטא . הדמיון הזה כלפי מ"ש מקירס כנגות זה שונה של כ"ק וזה של ר"ח וזה של ר' הקדוש אמר הקב"ה עלי נהר כלם ניהנו מרועה אחד דהורה אחת מה' אחד הוא לעומת מה שעובדים זה לחמה וזה ללבנה וזה לצבא השמים ואילו בביהמ"ד לא תחשוב דהוא כך מבין לר"ח ולרבי לא תורה אחת יהיה לכלם מרועה אחד יחיד ומיוחד . וממאמר זה הוכחתי בשבט פי לרהבים קלות ראש ושחוק ושיחה בטלה דעביד קלנא בשכינתא ולית ליה חולקא באלהי דישראל וכן הנושא מריבה וקטטה בביהכ"נ ובביהמ"ד וקוטפים מלוח עלי שיח זו שלא לשמה להתייהר ובוונת וחז"ל ח"ו לעשות כהם עברה דהוא הפך החזקה שיש לבה"כ ולביהמ"ד דעונשו גדול דהי' אימתה דשכינתא מונע את האדם מלחטוא איך יהבן עזות מנא כ"ח כנגד השכינה השרויה שם ובמ"ש חז"ל נענשו ח"י אינו דומה לחוטא בפלטין של מלך לחוטא חוץ לפלטין .

כה אין אינו עומד במקום מים . ע"ל שאמר
הרי שעולה כיצד והקב"ה אמר עלי מים
ועיין בתנחומא ס' במדבר בכל מיני ארזים ועיין בקונט' חיים שיכם מזמור נ"ב .

דזהרו בעריבותא הוהרו בבני עניים שמהם
תצא תורה · עיין למוה"ר נשמת
חיים בדרוש להל שה ולמוה"ר בספר שלמה זלה"ה ולרב אחת מחברא בס' היונש יהודה מ"ש כזה . ובמא' שנת ברכי בהורה ח"ל עיין החנן חיים סי' מ"ח ותלקב בחיים דרוש ט' ·

דליו תמירות היו רותרים זרע כנגד ויקח
רמח' וכו' וע"ש בסוף ס"ו ועיין חולין
דה"ל ע"ב ובמ"ש הרב דברי חכמים וחידושם שם ועיין בספרי חיים פסקא קי"ט וקנ"ה ובמאמר ולפי שנתגלגל משה ולא ידע איש את קבורתו עיין

נה"ב ז' אורי מה שפירש ולקמן רמז תשנ"ח ובמאמר י"ב נסים נעשו לפנחס עיין יעוי כל חי בסנהדרין דפ"ב ע"ב והלאת אמת הגוים ו' נסים :

ס' פנחס

פנחס פ"ח שיהו הש"ג שמו של פנחס כשמו
של איהו · מה שהביא הב"ח בפירושו
דר"ל פנחס ב"ן ועצתיר לה ויזן בתוס' והשיב לי תשו' ובספר על בנ"י על הצדיק יע"ש ולפי"ז את"ש מה שפירש בסוף הספר דעד עכשיו לא זו אף עומד ומכפר עד שיחיו המתים ובחיוה מגלות הוא וה אם לא כרב' הב"ח דמתורין כתב' וכעי מהקב"ה שיכפר עליהם . ובמאמר שלא פנחס ליחס קדמוני פו"ר דה בן מנשו וה ותי' דשאר היה עם אהרן כשנא ליחס יע"ש ויש פנים לזה דהרי תנן שיהו לא כח ליחק לא לקרב ומשאנא בצלצתיד על ידו נעשה הוא דיודע מהיחים מקודם והון :

רמז בישנת שכל השופך דמן של רשעים
כאלו הקריב קרבן . זה אמרו
בני אברהם ובני דוד כי רכס המוש שבתת ולכך נימול פנחס בנות אברהם דכתשהו מזכי ולכך ח"ל הך ה' כיור טוב לי יש א' שזה עוסק בתו' משך עולה דהם כאנו לקרבנות הוא כשם יך הקרבנות אין כבר הלכו ואין אתה מקריב עתה חד הבנין התורה היא תמי' עד כי ביום שאתה הולך לב"ע וצריך יו"א משך עולות · ודוי"ו בשלים קריצת עיין בקונט' ספר חיים סי' כ"א השנרות שם כיה כאופן הביכת ·

ז' אנוז ו אי בריח · כוה יש ב' פירושים דאין
קוי תוח לא לב' יעיר דנשה מי שברך
מוכירין לשלמה ובבריתי בריה דהוה"ר מוכירין ליוסף עם פנחס בקנה אחת ועיין בזהר בסוף מטות סי' ו ובמ"ש חכם בני **אברהם** סי"ו בשמו שמו אברהם עדך קרבנות אות י"ח דף נ"ר ע"ב וכו' :

ונה פרץ גדר שבר אבינו · עיין מה שפירש
הרב מוה"ר בס' רוח דוד במאמר לכבי
הפרש בין שתנין ללוי · ובמאמר שנזכה באבות זה לא וזון עם המאמר דלעיל ס' בלק רמז תשע"א דבכי אמרה נו טוב אלים והשיב ומרי דהוא יותר גדול ממשה ומשה אנוז כח לא כפי' למשה דפה הגרונ ולא היתה נה לשמוע לומרי ובשנש לפי התורה כ"ע ידעי דמי לנו גדול ממשה ומנא שכינה בזכות כי הכל יצא פיהו ומרי ולך התמיהה כי בשקר מפורסם :

זרודך מתניה וזה יהיה רמז בכתוב ובכן אבא
אל המלך אשר לא כדת לפי מה שפי'
דגמרא בריכות ש' אסתר נפי הכרת גרונה להיות עשו כדרך ביתה והוא צ ירה לשעת דומיא דתמר דה זה לצימת זמרי כדאמרו במאמר שקודם ולכן טען כרמי דרבנן לומר דלא יחשב ס' לו עין כימרי דהיה בעו משפר וריו"ר דהוא כר"ת אף כתמר יצרה והם בזוני ומרי אינו דומה ללאמם דקמר כאשר אבדתי אבדתי :

רמז תשעג ארוך חרבי. עיין בביאורי לתנחו' ס"ז וכמ"ש לא השחית ולא תדום פי"ט עיין בס' כרך ח"א ס' ואתחנן דרוש ח' :

בה ראו להתקרב לו שהם שיהם הכיאו לו ס' יוחסין עמ"ש בשה ק דהק חיים סדר פנקתי וס' וזאת הברכה וכרך ח"א ס' ואתחנן דרוש ח'.

א"ף צייר הולד כדמות אבותם. מה שהי' נבי אברהם וילזק דבר קוסחר עניו לחקירתם דדעתה של כענה שלא יכא רבבית המלך ליכא אימה זו לא שייך בבני נשות מצרים וזה' לייסב במה שיש לדקדק דעהח כל' יחיד ולד וסיים כל' רבים אבותם ורמזו נהגים' דהוא אבותיו והיינו דאשכחן כמה בני אדם דא חזין כדמות לוקנם כלל מה ובכן במצרים דהיה דומה לגירה לאביו והעין או הצואר או החוטם או הוקן או הוזן או הקומה או הנבות לוקנו או חיוה פי' ירח ובילה זה מוסת חותך דמורגו של זה הדב דלא היה הכשה על אבי כעלה כ"א על כעלה דוהוא דאיו אינו נכר ודומה לוקני כל כך כוה ובנכרו גראה הדמות יותר וזה סי' מובהק כי הוא בנו בזר והחוט המשולש לא במהרה ינתק והוא אם הזמת דהגירסא אבותיו

אין חולקין כבוד לתלמיד במקום הרב אם לא היכא דשלינ רביה יקרו · עיין במכילתא ס' יתרו פ"ו ומה שיינתי שם בחידושי ·

כיוכבר שילדה כה ק"ל שנה קשה נתה לא נקט מבריתא נה מזרה מה תאמר דכיוכבר היינו דנרשת הוו לא ננבו ת' שנה משנרשה עד שישתה דהיה בזמן קיני אדיבא בגרם לפי אומרים ו"ל דלא כה עניה עד שנימול הו"ל שנות חיים והיא דהיה כרוזה ושמה שרה עצ"ו קיבי בא במצורע בזרה ואין לסמוך על גם שים דבת הבציה מאת ה' שנה קודם שרם אתנבר א"ל נקט יוכבד דהיתה שאינה יהם אזור הקדים מיוכתי מצרים ותרבו לגו מיבר וקנים ואבי ·

כיצם שחיבב יוסף את הארץ כך יחבבו אותו בדוך ומכיסה גרורותיו בגרמו עצי · המתהוללה אומר יע"ש שזין במות בבו ח"י דיבול מי שחבוו אי אמו אי וקני זו יקנו זו דורו זו ן' דורו הלי לא"ו ני יכבר יורעו אזרו זי ממשפחתו או כבר בנמי כפשס דבוקה נשפין כבור ביו"ו ולא יניחו עד ש שבנו בארץ כבמה בנ"ח שזכרתי אותם הנפכ"ה ואזר הם חיים עד שיה למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה לאורך ימים ושנות חיים אזן.

מה שם האמור להלן בחלה . מה שם האמור להלן ורע אף שם האמור כאן ורע . וזה רמז ישעיה בה יד ושם טוב מבנים ומבנות שם עולם אתן לו אשר לא יכרת . ובמאמר ישה בה נשים מבת אכיש כתנה רחש הנה לנו אמום · לואת הוא המאמר שלאחריו בענין השנל ובמרגלים כי אות הוא מה שזכרתי בשה"ן דרפין התיים שער ג' אות ו"ז ביע"ש ובביאורי למד"ר שו שב"ם

הר"ן שכח לבל שבטו ק"ו לביתו ק"ו לגופו ק"ו למשפחתו ק"ו לבית אבו · יש לפרש דהני ק"ו לא כתו על הסדר דהשני ק"ו אחרונים היה ראוי קודם שני ק"ו הראשונים ואין ט' דשיא מלמעלה למטה פותח והולך דהרי הו"ל לאתחיל נושו לביתו והוא דמשפחתו הו"ל אחר בית אביו ועיין מה שרשמתי לעיל ס' קרח רמז תשנ"ב ומשא תשביל ועיין ו"ר ·

זבה ליטול שכר כלם · יש לדקדק אמאי לא שנו כתי ליהושע וכלב בכל. שי ובזאתא לעיל תוס בהאי דמות ד"ה מתלוננים ולעיל רמז תשמ"ה בס' שלח :

שמתי משנירין ואמתי מעברין · כתב הו"ר דק"ן רע"ד דאסור לרפאות לגוי ואולא דהיה סירב בפשוט יע"ש וקראתי משייעי לה דתמר מלך ישראל כי אולנם אות מבקש וירדע בגדיו דחשש דבריו סיוקא ובבר הראבתי הדבור בות כמתאך בפסוקים עצמן עיין תוספה חיים שם בתלבוש כ' סי' ה' ושם נכתב בקיצור :.

מגלגלין זכות ע"י זכאי וחובה ע"י חייב · עיין רמז תתב"ח ותשמ"ט ובספרי ס' בהעלותך כו"ם ש"ח ובפרי חיים פסקא ע"ם ולקמן ס' דברים רמז תת"ג ·

רמז תשעד שלא מעתה למען ירבו ימיכם וימי בניכם הבי כמי ולא בנותיכם ברכת שלני . ולפי"ז ונמור לא שם שמי' בוה הפסוק ואברהם זקן בא בימים דלא קאמר בהגיא דימים האריכו שנים לא הדריכו דהא אי' לההוא נמי ברכה שלני והיינו דקאמר וה' ברך את אברהם ואה"ר ולפי מאי זה יע"ן ברך את אברהם בכל שאיתה לו בת ודרשו שהי"ל בן כלו' כמו שאמר בימים דברכה שלני והוא בבנים כמו כן וימי בניכם לא קאמר ולא בנותיכם אף ברך את אברהם בכל גם לימי בניכם דהי"ל בת ומ ויתים ואריכו שנים ואריכו :

רמז תשעה מלמד שהכ גל יורש את אשתו עיין נמי בימו הקדים לום ובראה שאח"ז ובעין בזרונם בספרי חיים פסקא רק"ל יע"ש . ובהאי כללא דנורעין ומוספין והורשין לענין זה דונתם את נחלתו אותה נמי במה ובמה אינא הא דאמרן כ' בב"מ רנ"ר בנשיק ויסף אחיותיו עליו ג' בסנהדרין ר"ר ולטוטפות ע"ש בתים' ד' במדרש הובא בולקוט ואתם הרבקים בה"א ה' עיי בתיש רבם סדר קולות ועל חרבך תחיה ו' במדרש שה"ש בפסוק בטנך ערימת חטים ז' בהוריות ד"ח ובגלם מדבר בהוראת ב"ד וע"ש להרב בזר שבע ח' בפסחים דש"ר ובחי זבחי ט' במ"ק ד"ב בפסוק ל"א כימך כליים יו"ד בוומא דמ"ה ואת כל דם ספרי ישפך ט יסוד המזבח י"א בה"ב ס' שמיני אתה ובניך י"כ עוד שם בבלי יטמא י"ג עוד שם ס' ויקרא ולקח הכהן י"ד שם בס' אמר בפסוק ובארכבם לא תעשו ט"ו בוכה ס דב"ד וכ"ה בפסוק ואת בל רמז ישפוך כי בתנחות דס"ד בימל יך ומנא · י"ו בירוש' פ"ן דסוטה ובאו בה כר בורקין לוחא י"ח במכות ר"ו בפסוק על בזר אים לא יסי וע"ש בפירש"י י"ט בב"מ רלן בפסוק אירוח זבק וע"ש

בחוס׳ ועמ״ש בבכורות יח״ל ועיין להרב מקנה אברהם מ״ב אות פ׳ ובס׳ פנז החסל מע׳ ג׳.

רבו שעורי יכול כותן שנרסה א״ל וירס אותה בזמן שהיא עמו ולא בזמן שנרסה עיין בביאורי לירוש׳ פ״ח דכתובות ס״ה וה״ה עמדתי בחסי׳ יגל כרון שגמרו כיכוסה לגרס וכנלו קנין וא״ח דבעת הנט יציאין ההתרות מאום חסמ יונים וכוי וכיני הלכ״ג התנה הבעמדת לגרם אי שבעל יורש את אשתו יהא אינה עמו או כעינן מנסה הכתוב בנו כיתום כדי שלא יהיה אחות בה והא״ל דירם אותה או אירע כוה בחסירה לו דזונה בעדים את ודאי אינה עמו עוד אם לו פלגי נגו עדיין ולא נמדו לגרם או יורש אותה וע״ש מה שהדרתי ועי״ל ס׳ מגות דמו תנב״ס ע״ד הזר.

ומה משה אבי חכמים גדול גדולים אבי הנביאים אעפ״י שידע שגזורה גזרה עליו לא מנע עצמו מן הרחמים ק״ו לשאר בני אדם. הא ק״ו לבאורה אית ליה פירכא דמשה ש״ס זכויות דנחטאות הלבור מכל ישראל כמה זמני מחל להם בעד תפלה למשה וכמ״ש הוא כעצמו על גזרה זו כדאיתא במדרש ומה דמות יערוך לשאר בני אדם מלאים עון ואין להם זכות כטיפה מן הים ממה שהיה למשה ר׳ ע״ה ושמא אין הכונה על המונע כלפי מעלה אם יעצו לו מן השמים אף על רוב האדם למטה מחמת השמים דורכה בתפלה כמו שידעו קוה וקוה וכשם שתפלות משה לא הלכו לאיבוד ואהנו כל״ת המן בן האדם ברם אם לא יענה באותה גרם יועיל לו לגרות אחרות וגם יבין לעשות רצון אבינו שבשמים דמתאוה לתפלות ישראל טפי מא הנכרי אשר יבא וכא והתפלל וואתר ויתר דמתאוה לתפלתן ש״ן וכאומרים ו״ל ועוד יש ק״ו כוה דמשה דלא מנע עצמו מן הרחמים וכוה ק״ו חוק וגלה והוא ומה משה כקש מלעיר שיתפלל בעדו כדאיתא במכילתא פ׳ בשלח בפ׳ ויבא עמלק פ״ב וע״ש בחי׳ ק״ו לשאר בני אדם שיבקש גם מאחרים שיתפללו בעדו דאי לית ליה זכות הנה זכות המתפללים יהיה כעצה וכמ״ש בבריים ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים ועי״ל רמו תנש״ו ואח״ו ועיין בקונט׳ ספרי חיים פסקא כ״ט יהיה בחוחיים הללו שנזכר למשה במאמר זה חמנת כיולה כזה בספרי פסקא קל״ה וע״ש בחי׳ ח״ס בס״ד ובזוה״ק ח״ג דרכ״ב ובימו את״ו נקטו כמי חכם חכמים גדול גדולים כי הכא.

בר׳ מקומות מכיר מוזת פני אהרן וכו׳ אף זו כלפני כ״ל דתליו והוא לגר בדוית ליה ולמר בדוית ליה ועיין בס׳ ויק״א ס׳ אחרי

וידבר משה לפני ה׳ לאמר אין בכל התורה כולה לפני ה׳ לאמר קשה הא אמרו ילפני ליכא הכא כ׳ הרי בס׳ ואדא איכא וידבר משה לפני ה׳ נאמר ג׳ בו ב אה״ו קנ״ה פרשיות הקדים ה׳ למשה יכון מבו ה׳ שהוא נפטר מן העולם כיון הוא שיקדים שמו לשמי דהרי הכתוב כב׳ ואדם הנז׳ שיחי זה וגם בספר שמות ויאמר משה ה׳ ואם יש לחלק בקדימת

כיון אמירת לדבור לו יהי רבות שיהיה הנאמר בס׳ כס׳ שמות בהלק״ה חזית למו וגו׳ כב׳ כתבלותך ויאמר משה ה׳ ושמא י״ל לוה דהכי מצינא הדא חשיבי שאיני שליחא דרחמנא לישראל ויעבור אחר אחתיו ועיין לקמן במסל׳ ניטלי הוהומה ולראשונה לא מלאתי מענה והאות אמן כ׳ נ״ל וידבר משה לפני ה׳ לאמר והוא יותר פלא והוא דמזכירו בכל מקום הכה כוה לא עזה פירכוע כ״א כואת אך לי לת״ס הרב מלא״ך דיק״ח ע״ב ומכס כני הי״ו בספרו ויק״א ס׳ ויקרא פ״ד פי׳ א׳ והוא חירום איך השמיטו את זו דהכא או שמא קאי לקרא דס׳ וארא והיא דוגמת הדרשה דנקטו בספרי קרא דס׳ ואדא הכא לחשיבני דבר דהתאמר הכא נמי והוא היסור לשון והוק. ועפ״י מאמר זה רמז כני **אברהם** הי״ו כקבלתו של משה על העגל כס׳ כי חטא ויחל משה את פני ה׳ והוא כמ״ש לעיל רמז תשפ״ד כס׳ ומבמות הגיא שנרמו לאותו ברין שיקבר בגיא יע״ש דכתנא דהעגל גרם להקבר משה שם ומה זכה משה בעת שאמ״ל עלה אל הר העברים הוא שיקבר שם דהקדים שמו של משה לשמו ותכוך ככתיב בזיו בפסוקים זה אח״ו ולכן כא לרמוז של הס״ת ויחל משה שיתחול לישראל כיון דאמי כביה עליהם ווכור כא את פני ה׳ דאמי קודם ה׳ כס״ת כבתיב וידבר משה אל ה׳ בעביר שיבם ואת והי כיה למחול להם ודיבר כל׳ קשים בבינה מבוונת כבטול המקטרגים כענין שאמרו בפסוק קטוננו מכל החסדים שלא להזכיר וכיוקוו כפירוש כיע״ש ברכיוסם ואע״ג דוה כע״ז דפעור הרי המאמר מבית מוה שאיר ישראל ונ״ל דהכונה דעבירה גוררת עבירה והעגל גרם דהורגלו כע״ז והיה כמי בפעור ואין לנמנם כוה למה אמרו הרב כגון אריא ס׳ כא בפסוק של המס וק וא כ׳ המיוות רשינה מאה מחתמר ה׳ דהקדים הקב״ה למשה ולאחרון קירש להקב״ה משום דבעי ביקרא דבריקוא יאמר מוקיים כיע״ש דהא הא הוא ובנשים אגמה ימי חכם ויכן שלה ולא נעבה בר אד בשיורים בס״ת דאמי תשב״ר קיין לאורית שאי וא״י יע״ת.

היינו מראה אותך כל השופטים וכל הנביאים עד שיחיו המתים. יען השופטים קדמו לנביאים וא״ב הקדים השופטים ... לבד כקו״מ מתה שהחילי הדורות ע״ב להלן מוה כפסוק ... וכו׳ ועיין ביה״ק ... דהכא ועיי׳ ... ועיי״ש בבזוזי למ״ים ... (רב״ע צ״ג) ... פסקא לק״ו.

אם רקמה למני ניתה ... אחרים שפיג סב׳ כ׳ א׳ וא׳ לפי דעתי שנז׳ יש קושי׳ ה׳. לכאורה ... דסיה אמן דבנו ... ע״פ למע ... ועי״ש ... וידע משה כאשר ... ובייח״ו כמו שלא להטיל מחלוקה בין בניו ובין בני אחיו ... יודע ... כשם כא לבאור בכל זה וע״מ ... ואין ענה ... אבן בשמאמר דלעיל ...

של כל רוח של כל א' וא' איזו כנבוה איזו כנמוכה אינו הימנית אינו קפדנית ליס כעלוב וכעלו גבורה וכו' כיע"ש וכל זה יחוק כבניו · ושמה דהתפו' לזה כמה שיש לדקדק מה הל' אימית אם בקשת הרי לא שני כלה"ה וכי כלאו יסר אין להם רועה והיו כדאמר כנחר דכריו נ"ה וכדדרים לקמן דע"מ כן הוציאם ממצרים יע"ש וזה כמו שדקדקו כמאמר אם בקשת לעשות נדקה אך הטובה דומיא דהתם והוא דאחר שהבין משה כדעת עליון דאין תקוה שיהיו בניו יורשים כתרו או הוא דאמר הדברים הללו וזה כונתו אם בקשת שיהיה ראוי והגון ושיהיה ישוב לאומה ישראל עמו כיון שעוברת את ירושת שני ואהה הולך נבקש הנך אחר כ"ד יפה לא בחכמה ויראה לבד די שיהיה מופלג שאז צריך גם כן ההנהגה ישרה שיהיה דבר ומנהיג לפי דעתו של כל א' דהלא"ה יבלו ומיהם כמה שהוא מתקוטט עמהם והכב עמו ויין להם מניחה והוא ברור.

ועד"ז ותפרש המאמר שאח"ז קח לך מה שבלבך מה שבריך לך איש אשר רוח שיכול להלך כנגד רוחו של כל א' וא' דבינה מה שבלבך לא כרתשונה על בניו וכו' אינו כ"א על השייה שאז הרוחות ועיין בביאורי לספרי פסקא קמ"א:

אשר יוציאם בדרך ואשר יביאם בדרך. יוכן עמ"ש הרב ראש יוסף מקן יתומר ז"ל וכו' עי"מ דיתכי אדוכקייהו וכזה נ"כ שהוא הכם גדול כיפי' גם בפסוק הנמבא בוה דפי"ז רש"י הנך ונבקשהו יע"ש ועיין בס' הנחמד פני יוסף להרב החיד"א ז"ל ולדרשה אחרת בוכיתו היינו בנשין בחדרה אי ויסה דעמה יתחזק בלא אתחק דהוד לפי פירשו.

אני מסתלק ער שתודיעני מי אתה ממנה תחתי · וכזה יובן כדקדוק המאמר עד שלא שקצה שאמר שי עלי זרחה שמש של שמות וגו' וירח השמש וחז"ל ובא השמש ולזו ראיתי כמה יפנים דהנהיגם שונא י בקשי מי יכנס תחתיו דכל ח"א משה שפיר קימרה ויושים במירא של מש"ר ע"ה ז"ע וע"ב יבא אמן · וכמאמר של יהיו יומיים בחיי רבך לא היית מיכר ע"ש בביאורי לספרי פסקא קמ"א ממ"ב כבני מזיו.

הלא כתיב כיו וכו' הא לא כתיב ט' עמ"ש בשה"ק לחיים ירושלם סיף צו דיומא ובסוה"ם השמינה (יע"ע סיף ע ב) ושם יש ע"ש כליון למרן ב"מ.

רבן תיטין נפש וה איתר אשר יוליבם וכו' והדרך התחת יחזרם הסמיכות והוא ברלקמן מיה כ"ו בני ה"ר ג' הקרבנות נצם כן' שנה כבר בן ו' שנה שאול כתולכו המחלים עב"ז לנא"ה זבבם יעב כינה זו כתיב כ"ה א' סי' כ"ט ויזבחו לה זריזים וגו' וימליכו שנית לשלמה וכו' להורות על זה.

ישבא השיחתי עניך שחרה מחור בחיים וכו' שה מאו שבים הוך ומן הבדנ על דבשי וכו לקמן רב' חמירים לוה ילה בה בשיחות על ישרים · ועפ"י מאמרים הללו יקורן מה שיש לחקור מתי שנה דנפרה אדומה ועגלה ערופה בזה שזר לא עלה עליה עול וגם כבנין המקדש ובכליו שנשתמש בהן הדיוט אסורין לגבוה ואילו בכל הקרבנות אין קפידא בזה לא נשתמש בהן הדיוט עיין רמו הדבה"ר זך כפי מה שכתבנו מעתה יישב לזה והוא דאין דנין אבנר מבאי יבזי דפ"ה אדומה פעם ביובל ועגלה ערופה לא יבא ולא יהיה ובן הבנין והכלים פעם אחד אך בקרבנות כלאן ובכר פ"ה ובניל או אם היה מוהר שלא נשתמש בהן הדיוט הוו מתבטלי מלהביא ויתבטו בפרקן ובישוב זה שלא רמי נהשרית מתמה שזהו כדשיתק אזה תרין ק"ו לנשתמש כהן הדיוט דמר יודע וזין קן וסיף והיקא בבלי מומין דהקריבנו לא לפתוך ומכר המים אך בגבורה בהם מלאכה אינו ניכר ועוד דרוב בהקרא תמימים ושיבים בבלי מומין ואין טורח לחפש אחר תמימים זך כשמשבה כהן הדיוט קשה נהבדיל ביניהם ואלא בשהקריבו דהו אסיר דהמנחה מלאה היה א"כ כיון שהלרם אסורין היה הקרבן ומעל בנושו ועשה מעשה בבהמה בין שבא לבשר עליו ויסים רונמתי לבן בכיא ה' דהיה מניו לשבחו ובני בית לגבוה לכך כוה יפה כי המגדיר מתקן בן עצמו וזה כלע"ד אם ניחן וקו"ני ועמ"ש מי יחודתי גאון ז"ל בס' הנחמד יעקב עינים פ' ויקרא אות ו').

אך נשים שיל נאו וכל אחת היתה עושה סעודה וכו' עמ"ש בשה"ק ילא"ח ח"כ בל פב"א ובקונ' חיים טובים בתמר ז' · ובמאמר לא לן אדם ביפוז וכיוז עון עיין מש שכתבתי בקונט' ולא"ח ח"ב ש"ו פב"א ועיל סוף דמו תשא ד'

ור"ן אמר לפני שאין ישראל מבלבלין כתוניהן · כתב הו"ר הק"ב ע"ג דבלא"ה שסולד ר"א כז"י וכו' יע"ש ועת"ש הרב אהל יוסף בליקוטיו ועיין ארכות החיים שער ד' וספרי חיים פסקא ש"ג.

אתה צוית פקודיך לשמור מאד · ויתפרש נמי קרא שלאחריו דכמו בקרבנות הוא כלו מקריב המתעסק בהם כך אני מתפלל אחלי יכונו כזבים של כל מצותיך שאני יכול לקיים קנת מהם דוחיך ביותר לבב בלומר תחשוב אך דבלימוד כאו עשיתי והוא דהמוגא לבא בעי ביותר לבב דיעשו תה מוקיר אתמר מזי יבא לידי ואקימנו דגומר ע"מ לעשות וזו הוא כאו קיים המצות בשיבול . וכמאמר היו מריבין על הגמל והלאו היו נוגעים כארץ · עמ"ש בשה"ק לחיים בירוש' פ"ז דפאה ה"ב:

ועיישין אותן כתנין ז' יומי . ומצאתי זה נמי א"ם דהזניקים מחוליו לקרות מסדר הקרבנות כדאמר לפני וז ונחשב לסיים שמאמר שוה כיו לרמוז דפעולת הקרבות לפעולת עבה תתרי' יעד חיים דכאבין בחשוקת:

ובזמן שאינו משם בזול מצות אשי פעם שבכה לו בי מים יש זאת שגך למה שתקני בהולתם פ"א דקורתה אן בזמן זה וגם דמורים שקול לעגיו ישה בריתאוי בתקנים תקון כ"ו ועיין ס"א שי' ב' מ"ר שב"ג ותק ז"ל מ"ח סי' ס' וסי' ו' על גנוב בס"ז בזוך שזפ"ם הוא במקום קרבן ולזכר למקדם כהקריבת שזאירין בפיים בעבודתם שום ששין ושקול ישר' במעמדם פדרים

כשרים אח״ז חזרו אנו חוזרים ספוק זה להעלות על לבבנו מה שכתב משה על הקרבת התמידין דהקריאה כחובה כלו הקריבו קרבן עולים ואח״כ קרא דמביא אחריו אחרי של יעקב כעזרו דעזור לנו רב׳ עזר להקהל התורה והוא מכוון למ״ש בפל כמאמר דשנים ליום עולת תמיד כלבד שלא להטריח הרבה.

רמז תשע״ח אחי עשה שיש בו כרת ודחי עשה דהשלמה. עיין מ״ש בתוס׳ בפסחים דנ״ט ע״א ד״ה אתי עשה דפסח ועמ״ש הרב מקנה אברהם במ״כ אות צ״ז וע״כ

רמז תשע״ט פיסל היה בו כתירא דפסח ששחטו בשחרית עמ״ש הרב מגילת ספר חלק לא״ו דחי׳ יצ״ש וכמ״ש כיון דלא פכיחה ומתעתרת עמ״ש מוה״ר בחי׳ בכשות דל״א ע״ד ועמ״ש הרב חק נתן דנ״ד ע״ב ודוק וכמ״ש לא יקריבו הן אבל אחרים יקריבו עיין להרב המשנה למלך ח״ז ישראל הם המגדר מנחה טהורה דצ״ה ע״ג:

רמז תש״ף למי אחרית משל עיבות׳ עיין מ״ש ה כנ״ח וה׳ ס׳ עקב ובפר׳ מוה״ר בס׳ דבר׳ אחרים דכ״ג ע״ג ובס׳ טורת כהן דקכ״ח ע״א׳

אף עולת ה״ם שבעיה כנבים עיין חגיגה ד״ו דריכה ש״ מלא קרבו במדבר והוא קושיא לפירמב״ן כה״ו דבעו מלאה פסוקא דלא הקריבו (ועיין בס׳ בני יוסף סי׳ אות י״א דהקשה על הרמב״ן דלא הקריבו מוספין ווי נא הקשה):

רמז תשפ״א ואבסה דביבתא דקאמר הוא הוין פקדושא והבדלתא לא דבסה דביבתא היא ויותר חידוש דשייך כימי סחול נמי ובנים נ״ל דלא בנים כמו שהוא בגמ׳ בסוכה דף מ״ט ע״ב והוא חייש על אות אמת וז״ל שלא הניחו כי על כ״א חזו תמיה דהוא חכם לכשרה לדבר דמחדש בטובו דברים נחדים ומכוא פירושים ובמקומות דצריך הפירוש הקשה נהכין סגר עיניו המחבר:

שאין מחנכין את מזבח הזהב אלא בקטורת הסמים ולא מזבח העולה אלא בתמיד של שחר ולא את השלחן אלא בלחם הפנים בשבת ולא את המנורה אלא בז׳ נרותיה בין הערבים וכ״ש פעמ״י שנגמרו כ״ס שיש בזמן זה, מחנכין אותן אלא בזמנן ובמלאכתן נראה דנופא בזר ריש כלמו פשך דחינוך המשכן וכזינוך כיהמ״ק שבנה שלמה המע״ה עבר זמן רב משנגמר הבנין, עד שהחנך כי לא עיתו עד יום כזדבר ה׳ דונמת דלוכ, כ׳ יון הב וזהו כרכים אף נגבי מטה דואר כזכו כשה ובאר מחברים דשהווי הלכה לא מססינן בין בזוי נוך עלת וכונה בין ברכה הלבנה וכדומה דלא ביחוד חייבים שמא ימות וישאר המטה וחרבה יסיה שעת רצון דיעשה לו סגולה להציל ממות נפשו פדיקא בבכור הוא דמשום דבר בעצו ושבת ומטה מספינן ומה נם היכא דכך הח מניתן ובדור והמאמר וירא משה את כל המלאכה מה ברבה

ברכן הוכא נמי בס׳ עקודי רמו קח״ו ושם ובא לציון.

לעשות דמוך פי׳ הכ״א שבי קרבן אזהרה לך וזה בעצמו מ״ש מכיח לאשתו דאמרה מי״ן כי אנשים דחוי והשיב לה לו חבן לא לקח מידינו וכו׳ דהיא סנוקכת דהביאתי שהקבל הקרבן שבשרלה לנו דואות שבר הקרב כענין המשכן כי סיום ס׳ גילה שינם׳

רמז תשפ״ב כל פסיקא דלא פסקיה משה וכו׳ ולא התיר לי לפסוק אא לתשב״ר׳ נראה מכאן סמך דהותר תכללו להפסיק לתשב״ר ללמוד ממנו נ״ב סי״ח יובא והתפלל הדרך תפלה שבחן ככתב פסוקים דפסקים לנו וכן מכאתי להרב נשמת אדם כלל ה׳ אות כ׳ בפסוק בתפלת מוסף ר״ה ה׳ כבזות יני עליהם ועמ״ש במג״א בסי׳ נ״א סק״ט וסי׳ תכ״ב סק״ח ובשער כר קדש ובס׳ פמח״ד ח״ג שם סי׳ נ״א דף ע״ב ע״ג ובח״כ סי׳ רנ״ט אות ה׳ ובה״נ סי׳ עד״א אות יו״ד׳ ובמאמר כתמי כב ובשביתה עיין כמו לקמן ע״פ בים הא׳ ובזי בקונט׳ שבזי חיים פי׳ ק״ן. ובמאמר יבאו א״י ודיהן׳ ובמאמר אישו במחבל ומשה ע״ש בקונט׳ שבזי חיים פסקא קמ״ו וקמ״ז׳ ובמאמר ילא תקיבה שער שהיא הכמה והיכה מלאכה ועיר לבוז תיה בג׳ יום תרועה עיין בס׳ הד חמר ובס תה״ל ח״ב כזרופה כוה.

צא כל׳ דאשן מנה ן׳ והקרב מנחה כן׳. עמ״ש בקונט׳ ספרי חיים פסקא קמ״ח ונם במאמר נהכו פניך שמשבת את הוקן כ״צ

בב״ה כולל כביא העולם. עיין בקונט׳ חל״ה סי׳ י״ח אות ן׳ וכל שו המאמרים האמורים הכא הובאו בג׳ אמר רמז ח״מ״ה. ובמאמר אף ניסך התיים בזה כדי שיזכרו עליכם נשיים עיין בקונט׳ שבזי חיים פסקא ק״ן׳ ובמאמר אוי להם נחית״ג שזינן יודבין מה זבחו עיין בס׳ ראשי לב׳ פח חיים מ״ש בס״ד.

ד״א כריך לציצית מבע״ו וכו׳ כיון שיכול כבר״ג הוא עיין בסמ״ק בנזי חיים וע׳ בית ר״ה כל הינוק וו״ר דנ״ו ע״א. ובמאמר בבלחים וחרם בקט לית מ עד ליסרו עיין בג׳ מדב״ק מע׳ ר׳ אות י״ד ובמאמר זן מלך נו׳ ינם לא׳ כא לציון בקונט׳ וצ״ח ח״כ בקהלת רש״י י״א.

אבר בתנ איזה כיצלין עצמיכם מלפני ואני פיתו לכם הדכרות אזר כהם ס׳ותוס וכהם סגבמים עיין בירוש׳ ע״ב דזבח ה״ב קטור לולבן קטור דגלן ומ״ש בזי׳ לשם בקונט׳ לחיים בירוש׳ בס״ד:

אוברים וסיום ופורויים׳ עיין בתר״י סיד ויקרא פ״ג יבא׳ נשא פ׳ ובפב״ק וצ״ח ח״ב שם (ר״ם ע״ח)׳

רמז תשפ״ג שה תבשי וכו׳ א״ר יוחנן בר״ש וכו׳ כנראה דלב ובטו שרלו את האר״ם לארם דלצול בימי הקדים ר״ן ר׳ חנינא בר יוחן זה בפסוק וזה דלא תבשו ובא ר׳ ברכיה

נורם זה כפסוק ושמרת את החוקה ור׳ יונתן סהוא מר הביו דרש הא כמי כב׳ הסקיפה ועיין בס׳ נח״ק ס׳ נו ע״ש ויבוא לה׳ את [illegible] שלמיו כמו דרשה דהכא ועיין בביאורי לתרגום ס׳ הכר מ״ס כוה בס״ד ועיין ז״ר סוף הסדר. וכמאמר לירוש׳ ן׳ יום כ״תה דהכ״נה [illegible] סדרך אך הם היו ממהרים כמו רן ועיין בס׳ ז״ר דנ״ו סע״א מה שנידר כוה וסיב הבית מהת״ב דרך כרמים ולא המיסיר ומי [illegible] כ׳ [illegible] פוא עם עבר הירדן [illegible] ס׳ [illegible] יע״ם ובחשבון שבשו כמרגלים אינו נראה כן והוון

סדר מסעות

דפסיק הענין עיין בקיצו׳ ספרי איש פזק״א קנ״ב וזה מה בין הפרש לפרם׳ •

רמז תשפר מוסיף עליהם משה שנאמר כי זה הדבר [illegible] מורם דרכואה ס׳ משה [illegible] [illegible] [illegible] לא תמיד בכה כלבר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הכ״א בית [illegible] [illegible] כבה [illegible] [illegible] [illegible] בחשה״ת [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הדבר ועל זה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] דם׳ כי [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ויע״ב נתן כב׳ אופנים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] על סמך [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ות״ע [illegible] זה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] שעשו העגל ח״ב [illegible] לא [illegible] [illegible] משה כמזו לך [illegible] [illegible] עיין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] רמו תח״ט ועיין להר״ב [illegible] [illegible] [illegible] ואת ממהרש״ו וע״ם מה שזו׳ ועיין להר״ב תח״ף ז״ל בספרו החזיב [illegible] [illegible] ס״ו אות י״ו

עד שנעת זמה כבר [illegible] אומר לחביריו • כונת [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כדלקמן רמו תשב״ה וכמו [illegible] [illegible] [illegible] על רוח [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לילך ללמוד [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כדאמרי מקרים לבן על [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הרע מותר וזה [illegible]

רמז תשפה בחזי [illegible] [illegible] עיין עיני כ״ח בסנהדרין דף ח״ל ע״א וק״ו ע״ב ובמאמר [illegible] [illegible] [illegible] נהגו כהם איסור עיין ש״ח [illegible] [illegible] ס׳ [illegible] [illegible] [illegible] :

מזנה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לא הקדשו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כדאמרו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ובדאחחר [illegible] [illegible] אך [illegible] [illegible] [illegible] בכר״ה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כאיש [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] מהר״ם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לטונה הפעוטות [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] במג״א ובהס״ע אות ד׳ וס׳ ועיין בס׳ יד אהרן ובס׳ ברכי שם.

עד שיהא מכוין לה שנדרה בתו ואמר סבור שנדרה אשתו עיין להר״ב מחנ״א ח״ב׳ בדרים סי׳ ט״ל ובס׳ אסל״ו רנ״ב ע״ד ולהרב לח״מ בסוף פ״ב מהל׳ נדרים ועיין בספר אברהם את ידו בדרוש ד׳ למת״ת בארוכה כוה

אם מפר שלב מופר ואם לאו אינו מופר דר״ל ר׳ יונתן אומר בכל מקורה שלוחו של אדם כמותו ומחלוקת זה הובא לקמן בחזי רמוא ע״פ תוסה הפרם ועוד סם כפ׳ איסה יקימנו לא היבא במחלוקת ולקמן ופסיים לה ולא לשמות לא בליני התם ועיין להרשב״א ח״א סי׳ אף ס״ו ולהרב בני דור בפ״א מהל׳ שלוחין דף פ״ח ע״ד ולהרב הרעא דוס״ו מע׳ ש׳ דאסף אות שליר לדברים דל״ת שליחות ול״א הכינ״ור דקנ״ב ע״ב ובס׳ שמע אברהם סי׳ ז׳:

דוה רגיל כל אומת דנפיל על אפיה הוה אמר הרחמן יצילני מגה״ר. כראה דכבון שהיה בתמידות עם היוהו וקן נתקנא בו השטן והכניס בלב זמרי לעשות כן דבתפלה ליוק ג״כ לדרין שיוון שמבנר הרבה השטן מתקנא ודו״ל דרזו קוס קוס כרבר באנו נוגע ללחום עם יגה״ר ועיין בשה״ק רו״ח סי׳ מ״ו אות ו׳ בחקירה איך אנו אומרים וא״ת [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] מיס״ר [illegible] [illegible] [illegible] הקב״ה עוזרו [illegible] [illegible] מרכתיב ה׳ לא יעזבנו בידו [illegible] [illegible] [illegible] מסייעין אותו ומסייעתא למתא אתערותא לעילא

עד שלא יצאת מרשותו ק״ל יקום י סי׳ הו״ר רנ״ו סב״ג שנדרה ולא יבאם מביתו ויקום אפי׳ נדרה וישבת בביתו אינו יכול להפר ע״כ וכייך לדעה זה יוה בעיטן קפך הזורה דבעינן ולאם תכיתו וחסיד לאיות [illegible] [illegible] [illegible] זה [illegible] כדהיה [illegible] לא [illegible] [illegible] כמו [illegible] [illegible] ולא נראה כעיניו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ע״י [illegible] ולא הניע לידה עדיין

אמן אימן היום וד״ו טול דוגמים לא [illegible] ניול מכאן סמך למ״ב [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] סרב מיס״ד [illegible] [illegible] [illegible] קיי [illegible] [illegible] טבל בי ביים ולא יעבור ימסם [illegible] [illegible] מזותה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בדבריהם. וום [illegible] כמאמר דלקמן [illegible] [illegible] מידי הדבור לא יצאנו מיד ונקרב זה קרבן ח׳ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] קיי ווס היסרונמא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אינם כלבבם׳

ק״ו זה מידת הפורענות מיעטת הנורם תקלם לחביו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ק״ו [illegible] הטוב [illegible] , וברך זה [illegible] במאמר הווס״ק [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] עיין בקונט׳ בשם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ק״ו [illegible] [illegible] [illegible] ס׳ במדבר דיק״ח ע״א׳

אין [illegible] [illegible] [illegible] עיין בקונ׳ ישמח חיים מע׳ א׳ [illegible] ד׳ ועיין ז״ר דף כ״ו ע״ד ועמ״ש [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ע״ח [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בשביל שלא מיחה בשבטו של [illegible] [illegible] [illegible] כמאמר דוד [illegible] [illegible] ק״ו לנוי משה במורו

עמד כפרץ לפניו להשיב חמתו מהשחית. ואח"ז איך כזמן ויצמדו לבעל פעור ועמוד פנחס ויפלל ואילו משה בשתתן וזה כונת המאמר דלעיל ולפי שנתעלם מהם כה ינת זמרי לפניך ולא ידע איש את קבורתו שצריך אדם להיות עז כנמר לעשות רצון קונו והוא דמה שנתעלם קבורתו הוא שלא יבקשו על קברו רחמים למכעי לפני אבינו שבשמים כמ"ש במדרש ולפי השם ח' היה כח"ר לנקבי הזה צור' עליו לכן בשביל שנתעלם כקיינת זמרי ולא מיחה להצלת ישראל כמו שעשה פנחס השיב את חמתי מעל בנ"י וכמו משה בעצמו בעגל להשיב חמתו לפניך ולא ידע איש את קבורתו כדי שלא יבקשו עליו רחמים מדה כנגד מדה שלום בייס שצריך להיות עז כנמר בענור וזהכר ל' עז השתא הכא בנקוס נקמת נגד מה שלא היה עז כנמר במעשה זמרי.

אם אתם רוצה שתחיה שנים הרבה או שף שנים וכו'. עי"ל ס' תקת רמז תשס"ג מ"ש פס כעור שתים חיים · ובמאמר ושפך את דמו וכסהו כעפר פירשו הראשונים פסוק כי יפלא ממך דבר בין דם לדם רמז כיה ע"ש כדבריהם (והובא בס' אלפא קטנה סי' ח' אות ז' ד"ג סיף צ"ח):

שבחטיאו לאדם קשה מההורגו ושכי אתמר לעיל ריש רמז תשע"ג יבונת ולע"א לכאורה קשה נוונו דהדרכי הוא איפכא אם לא דקאי על דוד המלך שלא תמיה דבואת היה רוח ול' ועוד אעיקרא קאי ללא יגא עו"מ לנחו עצמו ועיין ז"ר דג"ו סע"ר מה שני' על ולא עוד שא ועל ועוד יע"ש ומ"ש שם כפי' ב' נקמות שהרגים ושפו עריות אני הלניר הונחי תחילה על מ"ש כספרי על מבירת יוסף להמד.יש והגו תירוני אחד על בעור וכ' אעיקרא על יוסף שא דהדרי כי מפלא רבספרי אמרו זה על פנחס דהיה נכר בעצמו והוכא לקמן מוה בפסוק וזה פנחס יע"ש בקונט' ספרי חיים פסקה זקן אך כבחר הם ע"ש לא סייך וה דדרבא יע"ר ציהם פקיטרוג נקנה ולמוכר מציקרן וזו דנקימה הוא פצונת ולא יענה על כ' חטאים כצונת שבה זהת ודוק.

שבל המזיים נגלות דכו הכתוב מיגה זבחו שבא מגיא ממש"ר צב הקב"ה ומיחוש עם משה ומכני לוי עם משה והיבי משבזה למיוף לכל העולם דור דור לו' שכל המקיים מצות דהו כיון דהתוב תורה ואיזה ספר ומי יכתוב וכ"לכמ"ש רז"ל דשיהו כותב.זכות ישראל וכל' מצויך בבפר נכתבים כספר של מצוה זה אכסר דמי מיזכי כתומר וכיו תורת משה עבדי אשר צייתי אותו בחורב וכי קימא אחר חזוק חורת מי יכתב כמקיים מצות דכו ושאר מצות ה' לזה סגי הנה אנכי שולח לכם את אלה הנביא שיכתוב הכל כספר והוא סתום עד זמן לפני בא יום ה' הגדול והשיב לב אבות אל כאותו זמ. ויש לעיני הכל שזהן וזה דרך רמז והשמבחה בע מה.

הזינו דאמרי אינשי משכב וכשוי · הב"ג צי' שנשתה ולבסוף שוחה לנכרי ומיה"ר יגז'ל כבין דהסל בוטח ומיוט דאמרי סוגבי קמה דגמגה

אזיל למכעי וכו' השמיטו שם בס' מת"ל.

לא חזום וקדרום כה מבלעם הרשע בבל מה דמשבחת דרום כיה. וזה דומיא דבל המרכה לספר ביל"מ הר"ז משובח ואחזות זו בזו דסא כל מה שעשה ה' בניסים ונפלאות ביל"מ עי' בי ויחזק לב פרעה מעשת בלעם והבא לפני בלעם לא יבכר תלספר כנגות פרעה ויועצי בלעם ושא נמי בכלל לספר ביל"מ ·

סקיפולס מנ' רוחותיה ר"ן זומר וכו'. מ"ש סב"ת ח"כ לפעוני אחר אין סג' מורה כך אך מה בעשה דהספרי גרים ר' וסי"ל להביאו לבוש ועיין ז"ר דג"ו רע"א

כל סמוכה הלכה כפ"ר מוריה דוקי מנהילתי ולפני שעור הכהן יעמוד ולא תשבחון דאלכטריך · וכבר הובא זה לעיל ס' ביחס רמו שעו"ת ומ"ש שם שבים יאושב צריך לצבי ולצור כריך ליאושב היינו דכך אמר ה' קרים זה ועי"ל ס' שמיני רמז תקכ"ד ותקנ"ו בעו"ז ביאת והבא הוראה גדולה סו"לכמו מיחה כזו זל וימת מ"מ ויש הפרש מיהא דהיה לו קנת זכות כדאמר זף ע"ב דאמר לאחי הבא נוה ולהכי לא היה מיחה ממש

ישאין שבחו של אדם שתלמידו משיבו יכול שלא היה בו כ' עיר נהגיב וכו' כדאת דתלת השבח כרכו ויש בהלמידו כהה למי דום דאינו משיב התלמיד ויתן לפני רבו שינו בודרו שהב כי כבוד הגוסי במה שאמר הזה יהי כבוד תלמידך חביב עליך כשלך וזה בזיו ותלגה דמשביר ח"ב כמ"ש הרב אור החיים בכבוד זו א דבשם שמכבד כך יכבדו לו וכל' הזכחיתא ס' תנו חם שמבעת לקיל רבך וכו' הוריע שאין דהוא עשה כן:

רמז ישותף לא יהיו אותיים לו כמיו דבך לא היה מדבר · ולג"ו מ"ש מקודם זה במאמר הקודם בזיגה דבר לפני משה ולפני הכזירוס לא בגיע על זה לא זמר שכתן לו משה רבנו הם לא היה יודע לא היה מדבר דבך דרך הקטן דיש לו כושת פנים דהפי' שכתן לו רשות הסב אם לדבר חם ואו וכו' הוא המגלה ביאושב בספרי ס' פנחס פסקה ק"מ וע"ש בחידושי מ"ש בס"ד ·

אי מנים דקא סבר משבחת דוכינים וכו' עמ"ש בשה"ק חיים כיר סי' כ"ה וג"ו מרבא כתיב:

ביצד מגעילין מניח ויה קטנה וכו' עיין מש שזק יקיבן היב שנה ז"מ כש' הנחמד מבשרי בזזה פ ק חוי

אתר קריים אדם וזין חוה"ע עיין בתחילת סה"ק נגוי חיים בוה בתיבה.

כל המנפס כנסים סיף כא נידי עבירה · בקש הבה כי האי ליסבא ול"א כיפה כמזמיים אחיים לבאו לבי אדור הרשעו דהבזויים ושבים חו עבירים הבזוי סבוים זו נתלג ז בייו לאזות בגים יפות הבירית הזין ונגנזים מגי יבביו לא ת שינה בה בנוג הבריית . וגם בבריות · ביות הונאות ונכר כקע כל המנפס או לשם או לנשבה במקום ליגה ס' תהלים או מצוות או עפ"ק

שה״ק ללמוד עושין כן ווותר רצונו לנכסים הצדיקים כן וכבר הובי בו יוצר תוה״ר זכנו תוס׳ על הנסוב העומדות בפתחי שערים וכחלונות כיע״ש וכנגד זה אמר דכל המזנה עצמו מן הציבור כל לו הרהור רע ודוחה אותו ועונש עונו וכבת דרשו הוא לעולם ועד כב״נ נגד דלא יהיה לון׳ מנוח מנחה נה׳ נכחות הנה הוא ראוי להקריב ככהן ונקט כ״נ למעלה יתירה דלהעלות ק״ב לפניו שהוא כ״נ ויען דהכהן מוותר על אשה ונה והללם לכך זה ראוי להיות כהיום הנכנס ו ה׳.

כי נר ממונה ומתערב ולא מתדבר ערים כי שהיה שיפט זה יבדיל זה ירום זה בעצמו כה״כ ה׳ מורים ומעבור מבדיל רק מרומם • ואמר גו כני **אברהם** הוו דהור המלך ע״ה כמיזמור קכ״ח התפלל נגד זה דלונו הכן כמקום ז״ב לאחים והוא ימי והעיקר יהכבוד מפניך ויהה חוס כבל ו יהן כח נגדו ונחוק נבל לכל דויקה דלא תבטויך זה יבדל זה ירים וא״ת חסד עוני ו הויים יכבל זה ש״ש ונשני הויים נרומס מיון יבא עורי מי יהיה שיבדיל ויבא לו הרוממות מי יפוג כנוריו אך אני מתחנן עורי מעם ה׳ עש״ו מרומם ה׳ כמו שאי׳ מחין נביא כן לא יהיה לי מזחר ודכי אמר ו יוען למוש רננך שיעשה הכך ולא כל הקדים אשר כרננותם את מנונו אלא ידוע מעיקר מתנות יהי ה״ד יבנ״א . והמעשה כר״ו כי חנפתח דמתי קא עבור קב״ס כדקיצא הובא בכמה מקומות דקיומת מטריניקא ואולי הבא כולא דהוה לית נוי נבי המפרש בספר קוקע יעזו ו לגיל ש׳ ויבא דמו קי״ו ובתאמר כ׳ עשרים ק״ח מ״ג׳ והמן מזוה״ב עיין מה שציינתי בזה בקונט׳ וז״ח ח״ב בוברונות (יקב״ו ע״ת .

שהבני ממונה יותר מן הנכסים ק׳ מת״ם גבו יעקב יתיר על בנים קטנים שאינו מכאן לצדיקים שחביב עליהם ממונם יותר מ שגין וידיהם כגזל ושמא יוצא נהיים בית הלומות הבד מודה הצדיקים שאין מיבטון וידיהם דגזל ומשה פיה רועה את צאן יתרו והבזבוב את בא זבויהם כמ״ש כנגמ׳ חוקה אין אדם חוטא ולא לו ועזב את צאן להוות ב הלומות מיריע יתד דמה ש נושם חביב עליהם אינו במורה הצדיקים ומ״ו יש לך אדם שממונו חביב עליו הוא כדרך צדיקים דמגונון ויבם לו ומדקדקים על עצת, שלא יהיה גזל וכתי אביהם דנמנון היו אבוסים ולמה שני דגבות בכל מאיך בל׳ יותר ולא כש׳ והוא זה״ב ו״ת ת נישא ועו״ל רמז תקל״ו ועיניך תראינה בת״ס ומ״ר פני מבין ח״ב כר״ח ע״ב בליובה ומה תבין למה שלפנינו ודוק ויבוא את״ו ראיתי לר״ב מלה״ך דפק״ד ע״ב דהק׳ מההיא דעקב וזי׳ דנבי בניו קטנים והשתו לא נאמר זה יע״ש ולא ראה לספרי רב״ר שהביא מוה״ר פני מבין ז״ל ועוד לו להמ״ס ק רקל״ג ע״ב וד׳ כס׳ ותתחנן .

גם כי יוקין את יוסר ממנה דרשו הכא על ראובן ויש לרמוז דר״ח בילי דהלדם בבחירותו מקמץ לזקניתו אך בימי זקנותו דהביעו סימים לילך גב״ע נריך שיפתח ידו לצדקה בידה לידך ע״ר פרמזו כם זה״ב וכס״ף ונחס״ת וזה כולי גם בזקנותו

וימלא פומיה מזה עיין ו״ר תתר״כה יע״ש ועמ״ש בקונט׳ עיני כ״ח פ״נ דסנלים מ״כ וגם מהו ז״ת ומנה מן יע״ש :

סדר מסעי

בשליחתם כמ״ניים מפרדים ובנפתי אתכם ועבני אתם מפוזרים וכו׳ וזה ניכא מובח בסי׳ ו׳ דרת עמך כזבזר כגן בלאך שובני לבדד כימו נלאך מזה״מ דייני בגלויות דוכו תבונסים הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב כמו שאי״ע כי בא ריס וגז כ קיין נכוחת וסגוים סי׳ נ״ו מקבן נחי יסיא עוד הקבן עליו לנקטו דויק לומר עוד מלכד אשר עשיתי במצרים :

רמז תשעז שבו ביום נדרמו . יש ללמד קנת זכית דוה דשנו יא׳ והוא דלצ״נ דבשבת אין לו נחרם לאתגלל על לדרכיו וכ״ש כידך נעזה ותצרומת עיין בקונט׳ כף החיים סי׳ ל״ו אות י״ד חסבר שלא היה להם כיי לבו ביום לאכול ותו״ל כענין דנבלון לנריים לוון הבבת וגם דחשש פקוח נפש לנעקים על הגזיר בו בו הזי מקיועין אפי׳ בשבת • ומ ז כזהר בשבת ויד להם המן נראה דבשבת מעונה עבת ה׳ בן דונמח כנגנת המן למען ידעו הויותיהם דהנים ובא כמו״ש מעונג דלא היוא בשבת כלים נאול להוכיח הילות לכל ימי השבוע וירזה נפש וביתו רקב ואדם כהוג תאין ובא עיני יותר בענה הה ש רכ״י הו הון מותן לו בנגזו הוי התן תחויל ניזד בעלם הזה הזה והיה ככו יום בבני עמתו שיהיו הבטחהם כפ׳ יא׳ כן בכל דור ודור ואתה ניתן להם את אוכלם בעתו ולבנתם אבול ושבוע ולא יבושו עמי לעולם :

הלבישו לעזור כנו בפניו ועבה לו סקנ״ם נחת רוח והודיעו שיון אחיים מטלין״את גדולתו • וזה זכה דורכתיו לש׳מה ונא כמו דחזנעם דבחיו בק״ע מיכותיו ונט מתנו יו״ד שבטים ועל זה הוא שזגרו דכתרגום כמו שביבה דהניח ן׳ מתלא מקומי יני׳ שאך זה זזנו כברכות ההפטרה על כתרו לא ישב זר ולא ינחלו אחרים את כבודו לתכיף במו שאיע לימבעם • וכ׳ יוחנן הבנית ולא יחזו נכ׳ מתלבין ויוצא אחר יהיה לכלם ועל זה חסב דיר יבו באמר הודיענו ני על מקונה כ״ש דהים ב זה לו כמו הנחת רוח הלוה דרחם כחיו שלמה המלך על כסא דוד יעל ממלכתו נוב השיב לו דנא כל הבאיים שים וז כה שלמי דבחיך אוני מוריעך אבל כחיו בנך אני מוריעך וכו׳ ·

אני כדי לומר לך . סובל כמה צו׳ ולא ידבקו להכריע אותו שזנותי ת׳ זבני זנותו דזוני כדי לכל סכבוד הוא כדי לו׳ לך כ׳ דאין לי רשות לגלות וכלתי רשות איך אגלה נ׳ כיפי יזהם ודבר כמו ועלם מן סאוזן ד׳ דאין מזה יכול לירע שבר ניין אחר על סיומו עדיין כעוה״ו דאפי׳ כעים״ב קשה לראות עיין וז״ח ח״א כווה״ך דקמ״ב וא״כ בקזי״ת סי׳ א׳ את דלגבו מזה קל דבבר סראה לו הקב״ם כאומרם ו״ל בתנחומא פ׳ חזה דהראהו שכר כל נריק .

נדיק ונדיק וכ״ל דאהרן לא ידע מזה וגם משה ויסתר משה הדבר כי הוא כור ה׳ ליראיו ועיין בקונ׳ ספרי חיים פסקא סנ״ו :

משה כראה ואהרן כרגל ואע״ג דהיו בניה שם כדאמר בתר הכי הניחו לה כבודה בגדולים ובניה מן הלדרים ולהפך בזכות יש׳ שהיו טורים בגמא דנפשן הבתר תנף במיתתה .

וכישם שנתעלמה מערה של אהרן וכו׳ . לא הקשי אמאי לא כתיב נבי אהרן נמי ולא ידע איש את קבורתו כמו שנכתב במשה דהספרים מבורר דכאהרן נתעלמה אחר שנכנס במערה וזהו מיהא משה ואעזר ראו המערה בעיניהם אך כ שם עין לא ראתה איש מקום כבודו וולאך אלהים וזהו פשוט .

ואת רחב הזונה וגם כל בית אביה . ממאמר זה מפורש יונה דלא טוב בעיני ה׳ מה שעשו פנחס וכלב להחיות את רחב וכל בית אביה ויש לנדר הי מכזה הקפידה על בית אביה התקשיו׳ לרחב לבד דהגילה איהם בסתר דלא סגי בלא״ה או אפי׳ על רחב הי״ל לבטוח בה׳ ולא להשבע על זה כ״א הבטחה לבד אם תאמין ואם לאו מה שהיה תהיה ועל ה׳ יק׳ יהיו כשבנים ועיין ס׳ דבריס רמז תת״ד מ״ש שם ובענין ירמיהו הוא דונמת עוכדיה לעשו כאומרם ז״ל המבדיל בין יש׳ לעמים .

היותא ממה דאיבא בער דקפיצותא דמתגרי בחסרין הכביסה . ונפי זה קורם ונלאה דהלכתא תש״ב ר ות״ח ונגועים קודמין לפרנס׳ עניי עיר אחרת ועי״ל סו״ס כלק דונמא נזם .

ערי מקלט לא ניתנו לקבורה . מ יצמוד כשיר ה׳ דוה כענין לא תניף עליהם כ״זל דקולטתו מחיים ולא לאחר מיתה תענין העיר לנו והכבתרות לה״א ועי״ל רמז תש״ח במותרת ר״מ דאינו בדין שיהא מי שמקבר ימוו לפני מי שמאריך יע״ש .

השליך עליו קורות . עמ״ש בקונט׳ ספרי חיים פסקא ק״ס בעזר ה׳ חי וקיים וכריתתא דכפפא לתוך המים או לתוך האור ויעור לשאן דחפו לתוך האור או לתוך המים וכו׳ ועמ״ש הרב מאמ״ר אשכנזי ז״ל ס׳ שמות בענין גלות מצרים :

באומר מותר א״ל אביי מותר אניסהוא . עיין תוס׳ סנהדרין דס״ב ע״ב ובזבחים דק״ח ע״ב ועיין למורי הרב בית מועד במכות ד״ז ע״ב וד״ט ע״א .

דתקינו שיהיו סורנין ברגל : קשה דוה כוקן מתרה בלבד אשכחן זה ועיין ז״ר דו״ן ע״ב ועמ״ש בקונ׳ ספרי חיים ס׳ ראה פסקא כ״א ודוק :

לפני שנאמר כבד את אביך וכו׳ הרי בנו מותר בו . עיין ז״ר שם דחייב בכבוד זקנו ועמ״ש בספרי חיים ס׳ שופטים פסקא קפ״א ולוח ארז פטו׳ וז״ו :

רמז תשפח כריתות תלתא פרסי ולא אשתעי אתו בקדים תלתא יומות .

וכנראה דענג אותו יום לפיסח ועיין בירוש׳ פ״ח דתרומות ה״י בויכוח יוהו עם ריב״ל ביולא בזה וכל כך רגילות עם ריב״ל וכדמוכח נמי מפרק חלק אימת אתי משיח הוא מידוס . דעם רב ענן עשה ספר תנא דב״א רבה וזוטא ואיך עם ריב״ל לא עשה בואת דהיה קודם רב ענן ואין אתנו יודע .

ברא ראות פיט לגומא׳ עיין להרב שמע שלמה ס״ז ומורי הרב ב״מ לר״ט ע״ב .

סנהדרין נוהגת בארץ ובח״ל עיין להרמב״ם ולהרע״מ בפיה״מ רוה דוקא דיושבין בלשכת הגוית ואיכא עבודת מקדש ועמ״ש מורי הרב בס׳ בית מועד בס׳ למכות לד׳ ע״א מ״ש בזה .

לא היו ג׳ שבעבר הירדן קולטות עד שיבאו ו׳ עיין לס ת״ס ולמה״ר דינא דחיי עשה ס״ו רפ״ט ולהבכוס בביאורו עי׳ רש״י וכמ״ש מו״ה בס׳ למכות לר״ט ע״ב :

בנלעד שביחי חללים עיין למו״ה שנות חיים דו״ל ע״א ולמורי בסי׳ למכות ד״ט ע״ב ועוד שם ד״י ע״א דאין עושין טורים קטנים ולא כרכים גדולים .

אחד משוח וא׳ מרובה בגדים אי כומן אחד ימלא כ׳ ב״נ עיין רש״ל ע״ד רש״י ועיין מי״ה חק״ל א״ח דרמ״א ומורי בס׳ בית מועד די״א ע״א . וכב״נ שהרג את הנפש ע״ש בס׳ ב״מ די״א ע״א .

רוצח מטמא את הארץ ומסלק השכינה וכן לקמן בס״ז ע״ב ולא תטמא את הארץ ועיין בקונט ספרי חיים פסקא ק״ס . ומ״ש בפיסא פסיעה אחת ק״ו למדה הטובה מרובה . הייט תלוית פרעה לישראל ובלאחן דבשע להחזיר את אנית חזקיהו ולויה לאורחים וביונא .

לא יכא לחלק לעניים עיין ז״ר ורמוז לא בזה מ״ש ישעיה סי׳ א׳ לדק ילין בה מסיבת ועתה מרלחים ואינו יוכל לחלק לעניים :

סדר דברים

ירמיה ועמוס עיין קונט׳ ספרי חיים פסקא א׳ מ״ש בעזר משדי . ובדמיון לרשעים לחמה ולבנה ויש שאין להם שכר נראה דהחיות הוא דשיבי משבחת שנה בלתי שכר בנגדו והרי יש ברשעים דלא נידונין ואין מקבלין שכר ואילו בחמה מחייהו שאין פולסי דנורא כחרבן כלהמק ובשמשמחין לה וכו׳ הלבנה מיעט את הירח והיא כרפב״י גוזרני עליך דבתנא דמעוטרין לעונש ואין להם שכר והוא דמיון לרשעים גוה בכל שא דבתא׳ אחר השבחן דאמר על היום לא שכר ולא עונש ועיין בקונט׳ ספרי חיים פסקא א׳ וש״ו ודוק :

רמז רתשפט כך הייתם שומעין מן׳ עמרם ולא הייתם משיבין לו ומטעם זה כתב הרב אבק סופרים על התורה שניתנה במדבר ע״ש טעם שיח סוד שרפי קדש . וכמאמר אם יש בדור הזה היאך מוכיחין . הרב״א תלה הדבר שלא יבוישו והרב לחמי תודה בפ׳ סוכת שנים

תוכיח וגו׳ כדרך אחרת דיעשהו לרשע שהוא יהיה מוכיח לאחרים בעונות שנכשל והכונה היכיח בנוסח זה תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא דהוא חטא וצריך אתה להוכיחו שלא יאמר כדיק אתה ותוכיח לאחרים ע״ש דבריו כי נעמו ·

רמז תשץ שהיו נוטלין בניהם ובנותיהן הקטנים וזורקין לתוך חיקו של משה והיו אומרים לו מה הנאה מה פרנסה התקנת לאלו · ונ״ל כוונה זו אמר מ״ה כי תאמר אלי שאהו בחיקך כאשר ישא האומן את היונק ועיין לקמן רמז תת״כ בפסוק ואצוה את שופטיכם יע״ש דהאמר אלי כאשר עשו לי ושייך לזורקם בתוך חיקי לתת להם פרנסה כאלו אנכי הריתי וילדתיהו ׃

רמז תשצא ק״ו לשאר בני אדם · הכא עשו בב׳ אופנים הק״ו מצריך לשאר אינשי ומאחים הקטן לגדול ממנו ומכשתר דלא שמעתי אין לברכים ובס׳ תנא רמז תתקל״ה הוכיחו לשבחו של מקום ולבנייני של עולם והנאתו של משה יע״ש ועי״ל ס בשעליתך רמז תצ״ח ומה שנייכתי שם ׃

רמז תשצב זו קשה עלי יותר מן הכל קשה על הקשה דשטח המא׳ יורה דאילולא שהיה באחרונה לא היה קשה יותר ולא אחרונה מכביד ולא שמצד עצמו קשה יותר מכלן אפי׳ היה בראשונה הן זאת דוגמא לזה הוא מה שאמרו בעקידה דאמר הקב״ה עמוד בזה האחרון והמשילו משל על נסיון העקידה נ״ב ואם גם בעקידה מצד עצמו קשה מכולן דאדם אוהב את בנו יותר מנופו כ״ש יחידו ובדרך זה שהפליג בזקנותו ואו דהעגל לא היה באחרונה והיכי דמי המשל הזה וקושיא זו מכאתים אח״כ בהו״ר דו״ן רע״ד ושי׳ דוי זהב כשו היתה אחרונה יע״ש . ואתכן לו׳ דמ״ש בתר הכי דבריו ר״ש ודי זהב דנהנו למשכן ולעגל הקל ענין העגל דזה יתיישב לעגל לא לעקידה ובקונט׳ ספרי חיים פסקא א׳ נכתב בסגנון אחר . וענין זה ודי זהב למשכן יתפרש כענין שקמנן והנדיב דנים אחר קרא נדיב נדיבות יעץ והוא על נדיבות יקום דהנדיב מצד טבעו להתנדב לא ישובח כ״כ מהנאים דטבעו בכך אך שקמנן ח״ח הוא לו ולו״ח הנס דנדיב נדיבות יעץ ואין לו שבח והוא על נדיבות יקום הנס דאומרים לו דטבעו הנדיבות גורם לו אלא מפני זה יתרשל לפעמים שלא ליתן לרחם על העניים כי הילה״ר מסיתו אתה שונא שמך בעיר נדיב מה בכור ות״ת יהיה לך כמה שיחה זרין ליתן שלא והוא על נדיבות יקום אף על מה שיש לו שם נדיבות יקום בגבור לרחם על העניים · וכמספר ח״וד נסיונות וכו׳ לציון שם בספרי חיים פסקא א׳ ועיין מד׳ ס״ט סי׳ כ״ח .

ושערי ירוש׳ עתידין להיות עד דמשק · עיין בקונט׳ ספרי חיים סי״פ א׳ וז״ל מ״מ ס׳ ויקהל דר״ך ע״א ׃

רמז תשצג מי שהיה מחלק נכסיו סמוך למיתתו מהו . עי״ל ס׳ פנחס סוף רמז תשעו במתנת שכיב מרע יע״ש , וכמה׳

מפני שהוכיח עצמו תחלה שלא יאמרו כחשר׳ ולכן כימו תזל״ת ועיין במה שכתבתי בכוונתי להתא׳ ר״ס שופטים ׃

רמז תשצד ולשוטו מדיפא ומתאכלא מיד בר״ח · עיין במד״ר ר״ס זו וכירוש׳ פ״ו דשקלים ע״ם וח ועלהו לתרוסה ושוב במד״ר ס׳ כז פע״ו ועיין סנהדרין ד״מ ומנחות דכ״ח ׃

רמז תשצה חיים לישראל וכז״מ לאוה״ע את ש עם משל הווה״ק במתן תורה ועיין בס׳ ברך א״ת ס׳ במדבר . ובמשל מי שם פה לאדם במשל המוכר תרגמן ירמוז כאשר מי יגוש של״ס תרגמן למשל ;

רמז תשצו וראה נחלה מושלכת · נראה דנקטו הכא המשל בנחלה ואכן טובה ובן לעיל נס על משה בס׳ תקת בנחלת ואבן טבא ובטעות מוו לגו ונכיה יען שתחלתו של משה רבע״ה לפני פרעה היה זכות שטעה מנחלת אבן טב דשמלאך השיר יד משה מהוסב ושינב בנחלת ולכך היא ככר פה ולזה כלם הדברי׳ רבא נגד כ״ד פה דנעשה בשביל נחלת פרעה תלו המשל בזה לרמוז דמן אותה נחלה בא לו מוסרין כפה ונתרפא וראה כשלה הדברים אשר דבר משה של דבמשל ראוי לקבין מה דמות יערוך לנ״ב משה מדילים שמע כל המורים בלתי רשית קלת לתה שהקב״ה מרשה להוו שיוכיחם דיורד פרעות ואת כיון דעל השורה משה למשה וכתיב כם היכה תוכיח את עמיתך א״כ גם כשמעו את המורי׳ כדאות קב״ה הוא שהתורה אמרה וסובח עד אבלם וביון דשלקם יהיה בזה פטור מלהוכיח דער פה חבה ול״ת וכיון יבאי המשל עם הנמשל כביון ויפה

רמז תשצז ממרים הייתם שמע הקב״ה א״ל שפצים יעק . צריך לדעת מאי שנא משמעו כל המורים דלעיל רמז תשנ״ו ובן בס׳ ואתחנן רמז תת״ך מנה בשיתא שמעו כל המורים ולא ממרים הייזם ותתי״ד ותתש״ו ותקיו ותת״ד ואולי הוא כמו שכתבתי שם ברמז הקודם לזה דשמעו כל המורים הוא שלא ברשות השי״ת ואף דיש לו נהוכיח לא בכיוון ולכבוד א״כ כיון דהקב״ה קפיד בגבורות שב״א לחברו יותר ממה שב״א למקום א״כ ממרים הייתם עם ה׳ הנה כיון הקב״ה מוחל ועוד ז אך שמעו כל המורים כולל רע לשמים ורע לבריות והוא קשה יותר או כאמר דהייתה שינוי לשעבר ועכשיו הם טובים דחזרו בהם אכן שמעו נא המורים תוכחת נא ישמעו לאחריו ולפניו דבאת אתם בן סורר ומורה וכדרשת וכסף הרבתי לה וזהב עשו לבעל הכא דייא להצך כוכח יש״ו וינא דירשין הואי לגבאי דבא מה שלקח מזכים זים הדיב בלי כסף ואולי זהב עשו לבעל ואי היה מכסף זיני בו כי דבא והם צבו מקיות יקר ואינו בנמצא במו הכסף ׃

רמז תשצח לאחר כמה דורות נבנה פשון וזה · נראה דענין זה בזוים שיהם של סבוסרים על סנילוני וקים וזאתז של מתכם

שהכם דלא יאונה שום און ואדרבא לפעמים אם מכלים דהלא מראו דמאריך החבל את כמה שני אולי יחזור בתשובה ואם לא שב הוא יותר לרעתו דניכה עם הרבים רק לזה מפורש בתוכחה דהוכחת בחולין דקל״כ ע״כ כהנהו טבחי ועמ״ש בספה״ק חיים ומלך בפכ״ג מהל׳ סנהדרין ה״ו (ד״ן סוף ע״א) כעור מסדי :

רמז תשצט ליום אחד וכו׳ עמ״ש בקיצ׳ ספרי חיים פסקא כ׳ ולגיל ס׳ בהעלותך רמז תשכ׳ :

רמז תת שלא הוכיחם אלא סמוך למיתה • עיין ז״ר דנ״ז סע״ד ועיין כמו רמז תתצ״ו ובספה״ק ספרי חיים שם ואיסור לשון יש שם והוא דהסיבה הד׳ שלא יבא לאחורית כביר מנהם ידם בזכרם אולך לשוב ול שוב התוכחה בשלום ובמיסור וכיון דבטל הסיבה הד׳ וגם הסיבות אחרות בויפרדו איש מעל רעהו אפילו פחיים חייהם כלא ידעו יום מותם הוכיחו דמי תעבב ועיין שם ז״ר דנ״ז סע״ד ולכן לא שייך לומר על זו מ״ם שם מפים אין שלום אמר ה׳ לרשעים אלא אדרבא שואין בם ומן תפני ד״ש ואמר ה׳ בלבד הממשלתי ע״כ העולם ותמנו ינורו כל יושבי תבל ויתנו בלבד הרוצים במשה דדבר עם ה׳ כאשר המזירה ושקול כנגד כל ישראל ואמר אין שלום אמר ה׳ דמתי יעחר דהא נבראו ואת דעקא דהפי׳ ממה״ת אינו מתפתר וזמני מחשיבו לביום ואדרבה הוא הבה למ״ה״מ ושהם עיני והיא בזיך גישא לא בהתם עינו כמוזי הים ילור אשה כמוקו ויצא וע״כ ישראל אמן .

רמז תתא ובהושמענה לא ידענו מאי שנא דהפסיק ופרשה ופרק כקטי שינן ובהלכה שמועה רזו שינן הוא שייך כלומר מתוך הם׳ ישמועה בהלכה תורה שבע״פ כרי פרק מה שייך בתורה שבכתב ושמא פרשה קורא לפתוחה וסתומה ופרק היינו סדר הנ״ן פרשיות והוא רמז על תורה שבכתב ול׳ שמרים הוא שונה להם הפרק או ההלכה יורה כן דהוא על תורה שבכתב ותושבע״פ :

לרעמי לבם מלך ובנית בית הבחירה • קשה אמאי לא פירש הנ׳ שנצוים ולהכרית זרעו של עמלק כדאמרו בשמעתין כלוו בכניסתם לארץ ויתכן לומר דאומרו הכנעני והלבנון טמון כרמז לעמלק שנתלבש בלבוש הכנעני וכא כרמז ולא דרשינהו יען הנ׳ מצוה זו כבר מפורש במקומו והכא דסוף דרך אגב לא פירש מלחמת עמלק בגלוי מצוה כי יורע צריך תשי״ע ה״ה דלא ועלה בירם כ״ח שנים זו שמצוה ולא זכו לקיים להכרית זרעו של עמלק אי מצוה מצוה שאול דחמל על אגג וזה מסיבת עונות שבכל דור ודור ולכך קרא שמיטה לה׳ רמז כדאמיוכא יומי לאגג וזה ממנו ולמחית זרעו של עמלק לגמרי וכרית יכרתון לתקן עולם במלכות שדי ואז יהיה השם שלם והכסא שלם והיה ה׳ למלך ע״כ הארץ ביום ההוא יהיה ה׳ אחד ושמו א׳ ויראו עינינו אמן . ובתזמיר נהר פרת עיין בקונט׳ ספרי חיים פסקא ו׳ מ״ש בם״ד

מלך כ״ו יושב על כסאו וכו׳ אם חסבתי מתון כפעת הוא אומר . מבואר מהמאמר הלזה דלגבי מלך דיש לו רשות לחייב מדינה דמלכות׳ הנה ד״מ הוא חמור יותר מד״ן והא ע״כ דסוא בסייף הוא׳ ואפשר אמתי בר׳ מיתה כ״ד ואם טעה אינו הענוש שלו כמו אם טעה בד״מ כך נראה מהמאמר הלזה ואפשר דזה היה הפיקוש של אבשלום והשבים אבשלום לקיים דיהיו לבקר משפט ובהיים שואל אמר ושומע אין לך מאת המלך דהמלך מחויבת לדון ד״מ בין איש ובין רעהו כי יודע דעינשו חמור מאד ולכך מקיים החושך עצמו מן הדין . ואני יש בי כח לדון ולא אפחד שאני טועה בדין וכמוכת זה הוא דלגבי משה הוא לפי מ״ש ויהי בישורון מלך קאי על משה דמלך ודיין הוא כמו דוד ושלמה ולכך התפלל דוד אלהים משפטיך למלך תן דהוא משפט בין אדם לחבירו שלא יטעה ועמ״ש המנה״ק דפק״ח ע״א :

ז׳ כיתות של צדיקים בג״ע זו למעלה מזו וכו׳ לפי מאמר זה מה שנוהגין בכיבוד האבל בשבת ז׳ והחדש ותשיום השנה ומר מזמור ט״ו ובאשה אשת חיל נתי הנה הלוי לומר נ״ב מזמור כ״ד לה׳ הארץ ומלואה וקודם כ׳ המזמורים מללו נאה לומר ג׳ פסוקים אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך ופסוק אשרי תבחר ותקרב ופסוק אשרי יושבי ביתך ויאמר בקומו ללך מנוחתו בטור כנ״ע ובלבד מה יתקיים ויום המות טוב הולדו דביום המילה חומר אני כן׳ אשרי תבחר ותקרב ואך כי אחרי מותו יאמרו עליו הפסוק זה עצמו שאלריך לזוהר שלא יאריך בשבעל הנכנסים והיוצאי׳ דמחוי כיוהרא דמאריך מה שלא נהגו וגם דמכבוד על סבריות דמאמרים לכאן והכל לפי הזמן ולפי המקום וצריך לשער כדעתו ושקל בפלס . ואפשר לרמוז זה במאמר דפסחים ד״ז ומ״ק דכ״ח וב״ב ר״י וכתובות דע״ז אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו וכן בברכות דו׳ אשרי מי שגדל בתורה ונפטר בשם טוב וכו׳ דהוא מסתגי לחלק הענוה באמרו׳ עליו אשרי תבחר אשרי יושבי מי ינור ומי ישכון מי יעלה ומי יקום דהם מהכתות של אשרי ומ״ו דהרוב תהו׳ כיתות הם או מאשרי או ממי והיא מי שיהיה אשרי מי שזכה להיות בחלק הכי בותות עיין בז״ר ס׳ וילך שו״פ ב״א ועיין בספר פת״ע ברמז הנזלי ידא ושב לים וזוג וזוקמים ובמא׳ ט יפטר אדם מחברו רמז כה״ג בברכות דל״א ובעירובין דס״ד •

כבבי השמים עיין מלה״ק דף פק״ח ע״ב שהביא מרד״ן ושעה הי״ת׳ דיש מספר לכבבים גדולים שהם לאזור על הארץ אף וכ״ת אבל יש כבבים רבים דאין להם מספר יע״ש ועיין תנופת חיים סי׳ אות ד׳ •

כחול ימים ובנמתי אדמה וכו׳ ראם לא טוב עי של משה דהם אמרו שתים כבבבי השמים וכנגד הארץ ומשה אמר על דור והיינו רכבה כלות השדה נתוך וכחול אשר על שפת הים ויאנו ליוב בקרב הארץ ותנשא אדם בדני סים בדי שיכנו ישראל דוז מצליחים קב״ה אין קנבם והוא יותר מתה שהזכירם אבם ועיין זוהר ויחי דכי פי ה׳ דבר ואינו דרך גוזמא כמינו בתוספות׳ ברלקמן

כדלקמן רמז תת״ה ועיין מלה״ק דף קפ״ט ע״ב דפי׳ לשון הכאי ;

הקרים לנאת אמרו שמא אינו שווי כדעתו אחר לנאת יושב וויען עייכם ק״ו משל בית ראיכן ואפשר דזה היה כונת משה נו׳ על ראובן ויהי מתיו מספר לפי מה שפירשו רבני אשכנו בכונת המאמר כתיב והיה מספר וכתיב אשר לא ימד כאן כעושין רש״מ דהקושיא מבוארת דהיל״ל בתחילה כאן כהן עושי ושוב וכאן כעושין לפי סדר המקרא אך הכונה דראיתי בני עלית והנם מועטים והיה מספר הם עושין רש״מ דככל רובא במיעוט הם טובים וריובן להפך הטיב יתר בקיבור (עיין בס׳ וו״ד לק׳ הנ״כ) והשתא משה דרואה להאובן כל כך רדיפה אחר משה דנתלמד מקרא חוי לשכני לכי התפלל עננו ויהי מתיו מספר דיהיו כנדר עושין רש״מ יאת הל׳ המאמר דס׳ עקב רמז תתע״ב יונו מורה כפי זה ע״ש ועיין בס׳ ח״ח נכי ק״ק כמאמר דרכה דהוה כפנא ומוחכא דילהא כ״ק מעין זה הפך הבשע דאר מירלא דעשה ענוה ועיין רמז תתל״ג והמר שי כני **אברהם** בי״ו רביה יכוהו יחדיו על שבתיך תרי לישני של רש״י הפתובים ול״ו בס׳ יתרו ויתן שם כתים א׳ כנכ אחד יבל סדר כל התניות בהערימות ובמחלוקת ותשה עלה כי עלי הוו בהשגחה וישבם משה בכך ע״כ והוי דמשה היה חושש להשבים כרעתו לבל יתרעמו מה ראה לה כים שמא אינו שפוי אבל כיון שרוה כלם כאיש אחד ובלב אחד כלי שום תערומת ומחלוקת אמר עת להשכים דלא יש חשש אפי׳ מראובן דהיה בעל המחלו׳ שיתרעם וע״ה הומיר הניע לעלות כהשגחה וא״ד יש נ״ח ועיין ברמז שאח וקצנו אותי כשהייתי מתגלגל בדברים הייתם אומרים יעשה דבר כמהרה ע״כ :

רמז תתב מה כון חכם לנבון . הרב כ״א הקשה כיה דמש׳ בתרא דעירובין מוכח דנבון גדול מחכם והוא בר״ק ע״ב ואילו נבונים לא אשכח והוא לקמן מוה י״ס אנשים חכמים יבווה״ק ס׳ ויקהל דר״ה ע״א ואילו הכא משמע דשוין והניחה בקימא והוא קומה עליו דמה ראה לומר דהכא משמע כשוין אחר שבשו הדימוי כון עשיר לעני דודאי החכם הוא יותר גדול מנבון והי״ל להגיל התמיה דהוא הפך ממש אחר דכשפה אחת נקטינהו לעשיר ועני בראותו ולא הוסיף נו׳ בראיית העני דרותה כוותר כדי שיאמר דשקולים הם דין בוה מה שאין כיה ועיין תתבן חיים סי׳ ז׳ ועם מה שכתבו הרב תורת חיים בשנב׳ במד׳ גדולים לריקים והרב מלה״ק דבק״ח ע״ב ישתה לני שעדי תשיבה כנורן כבון.

אין לך כל ישיבה וישיבה יושבת על שזבריות מרננת אחריו מה ראה וכו׳ . כקע ישיבה כל׳ חכמים אין ישיב שלא כתי דינים ועיין ספרי חיים פסקא י״נ כמאמר זה ·

לנחש שאמר הונב לראש ער מי אזה ואלך תחילה וכו׳ כך כשהקטנים נשמעים לגדולים הן נוזרי לבני הזכ״ה והיא עושה הדבר פשוט דהוא מים כמגר מים דאמר הקב״ה אם אין אתם מחשיבין לגדולים לשמוע קולם אף אני אחשיב אותם לשמוע בקולם ובשאתם שומעים להם גם אני אשמע להם וזה רמז והיה אם שמוע אני בשתשמעו אתם ·

יושף ה׳ עליכם ככם נדיקים כיולא ככם מקבלי׳ תוכחות ושותקים . וזה דוגמת הקיא דתענית אילן במה אברכך שיהיו נטיעותיך כמוך דוהו ולכך אזכם דלמוכיחים יהנם ועליהם תבא רקזי עליהם למ כ ת ולמקבל יובחתייו

ראשיכם במקח ראשיכם במתני ראשיכם במשא ומתן . וה הינו כשנהדרין ושופטים בלבד ולא בכל ת״ח חונה כב״ב דראתי גרונגרות וא״ל בקיע נוה שוקא ולמאי תנייה בריבא ובולת ושמא רובה לומר דבין הין לזה כבוד לבור כראמר שעמא שיהיו מוכיחים עליכם אפי׳ שום כנגדו מושלג כחכמה ומופלג בזקנה ולא כבגם לדיונות כי חסר מזנו כל הו׳ מידות שבדיינים הנם מי שהוא בשרים קודם לכלם ·

דהיו מתונים בדין ועשו סייג פי׳ הכ״א על היחוד ונקט הרקי וחסר ונומר לבל הערויות שבתורה ולפי פי׳ זה יתכן לו׳ דהשמיענו הוא דמיוחד דהממונה בדין שמא יחרע דתבוא אזה לדין ותמחין לפניו ויהיה יחוד לזה כא הזוהר׳ היו מתונים יהסיו והירים שלא יחרע ח״ו לעשות ביחוד עם אשה אפי׳ ביום ופתח פתוח ובעלה בעיר דזה ח״ת הדין שינ רב ועמ״ש בשה״ג תכיפה חיים ס׳ פנחס אות י״ח ובול״ח ח״ב ס׳ נשא פי״ח :

יודע אני מה שאתה עקב רגליכם כ׳ הכ״א ב״ש מה שבלבכם יע״ש וקשה אך הוא כ״ש אחר דמנה״ש אינן יודעין מה שבלב האדם ול״ש ב״ו אפי׳ הגדולים נדיקים יותר אוני בשוב זה כ״א במעלת דהא כתיב דפרדס יראה לעינים ותפ׳ ליישב דיש שינים לפי התקיע כלפי במחשבה ניכר בפנים כעיבדת דווה״ק דהכין דהיה מסהר ובמחשבות דאינו ניכר לפנים הוא דה׳ יראה ללב ווהו מה שאמר רגליכם היינו ע״ד עבירות שאדם דש בעקביו דאינו תקוע במחשבם.

הודעתם נלכיר שאתם מבקשים לנבות עררם על הכבור היה ראוי לגרום שאתם מבוקשים דהא הם היו טורחים מהשדרים או בוכתו של ר״נ כמחלהלה יורה זיקים נרמוו להם שזה נריכים לבקש הדבר כענין שאמר משה והוכא לגול מזה כפסוק ואקח וחנוה את שופטיכם אשריכם על מי באתם להמנות ודרכה נריכים אתם לבקש ולא שתהיו בורחים .

הממלה את הקטן למקום גדול והגדול למקום קטן · עיין מה שפי׳ הכ״א דתנ״ו ע״ב והו״ר דכ״ח ע״א ועיין מה שישמתי בקונ׳ ספרי חיים פסקא י״ו ·

מכאן אמרו אין דנין יחידים . עמ״ש הרב המפורסם בדורינו בס׳ הפרשה סנה״א הבא משנת ר״א ח״ב סי׳ א׳ וח״י וסי׳ צ׳ וקכ״ס ועוד בסי׳ ל״ח וכ״ד ·

רמז תתג של יו״ד הכרים שבין ר״מ לר״ב כיורם הכ״א אחר של א׳ וחדא מכייתו דבר״מ הלב עם בנו והרב עם תלמידו מנין אותן לשנים ועין כבבני כללים אי סרח וסעור

וכטור תר״ כרים כה אחד ואין לו׳ קי״ל כותייהו או כתרי מינו ועת״ש בקונט׳ כל החיים מע׳ יוד אות נ״א ובסה״ק נגוו חיים כדגל הקי״ל אות א״ך

ואומר שיכם לא מעצמי אלא מפי הקב״ה · וכל׳ הוה איתא לעיל רמז תת״א ויש טעות מפירסם רכ״ל וינן סמוך את שאול ולא הוצרך הת״א להגיה דויל קרי כיה רב ועוד כרמז תת״ה בל׳ הוה ·

רמז התד כאיזה נפון הם מדברים כונהם לא נפגע בתוכחות גוי עז פנים גוי אשר לא תשמע לשונו דוו מן הקללות שבתורה

מלמד שפירשה רוה״ק שאילו לא שרתה עליה רוה״ק וגו׳ לא תקשי על זה אילו לא היה רצון ה׳ להחיות את רחב כדלעיל רמז תשפ״ו ס׳ מסעי יע״ש א״כ אם על רחב נמי היתה הקפיד׳ את י היפוע ה׳ עליה רוה״ק וזה יורה דוי״כ כעינוי מה ש״ש פנחס וכלב ושמא כ״ל דכשי ביקרא דכ״יקי׳ כמפו באדרא וכבורם הסכים כענין מה שפי׳ כישר כמך ובמה שפי׳ הרב אור החיים כמאמר דלא היה אומר הככה מפי ר״ת עד שהשיבותו למטה לומר ר״מ רימון מלא וכו׳ בשנה מעוברת אפי׳ טוענין אפי׳ סונגין אפי׳ מוירין יחזירין לבתולה כתולים דהוא מ״נשה שמים ודוק ·

בניך שלא היה שבט לוי עמהם · קשה עד כאן היינו באים לירע זה הרי כפ׳ שלח מפורש מי ומי ההולכים וכבר ראיתי כס׳ כ״א דהכ״ע ויתכן דאינו בכותב התורה שמגיד לדורות את דמשה דובר בעת ההיא לדור שהיה לבניו אחר דור המרגלים שכבר מתו דזה כסוף ז׳ תמ׳ ומי יודע בשנת סת׳ מי הלכו לכך הוצרך להגיד להם בעת ההיא ועיין לסב״ה ס׳ טעות דתת״ס סע״א וריש ע״כ במלחמת תרין ;

רמז תתרה ויתרגנו כאהליכם מלמד וכו׳ הכא הובא בשתם כאו על עם בנ״י מדבר כל אים נור״ר כביתו ואילו כפ׳ שלח רמז תשמ״ג ע״פ ותשא כשם ר״א כנו של ריה״ג דהמרגלים שהלכו לתור את הארץ עשו כך ע״ש :

מי אתרו טובתם יהושע וכלב , עיין כ״א דרך כנו; ועוד תמנא מ״ש מס״ת שכיך זל כס׳ אורח מש׳ בוה ·

רמז תתו יש לי רב כל׳ שבכדו רב לכם סוב דפנו לכסנבונה דהוא לתו׳ ולפון לוס״ים תוכיה . לענ״ד לנמור מאי דכתיב אחריו ואת העם צו לאמר אתם עוברים והוא דוגמא למ״ש אם ת״ח הוא יעסוק כתו אם ע״ה הוא ישפיל דעתו כמו כן הכא להכניע את עשו דכומן שקולו של יעקב אין סירים ולכך פנו לכם לפונה וסא תוכח למי אודע ואע״ג דכל ישראל ערכים ומנוגים הת״ח הא תוהא מגר עלמן ואת העם צו לאמר לעמת דארעא שאינן יודעין את ספורה יש לכם תקון אתם עוברים דהיינו מעביר על מידותיו המאן דקפיד היא מגר גאוה ומעבירין לו ע״כ פשעיו והרי עשו ועמלק נכדו מתגברים כשם חטאים כישרא כמו שהארכתי בדרשותי וסמא

דלא לסעביר ע״כ פשעיהם והיינו אתם עוברים וזה יועיל כנגול בני עשו להכניעם ולהשפילם ולא ישלטו בכם ·

רמז תתז ומה שאכלו עם האומות אינו חושב עליהן . כן הוא לעיל ס׳ כלק רמז תשס״ו ואמרתי כוה דמקושר שכתב׳ו עם שכתוב דכתר הכי דאחר אומרו הן עם לבדד ישכון וכגוים לא יתחשב כתיב מי מנה עפר יעקב דפי׳ על המילה שניתנין כעפר ומספר את רובע ישראל דפירש״י על פו״ר והוא דכיון דיעקב ועשו חלקו העולמות יש טענה לעשו על מה שמהנה יעקב מהעוה״ו וסוף סוף כפ״א מינה דנם עשו יאכל לע״ס״כ אך אם יש לנו אירוץ וטעם מספיק על אשר אנו נהני מהנאה או לא נשאר לעשו לטעון דיעבור לחם׳ העוה״כ מה שנהנה יעקב בעוה״ו והרי פירשו כמאמר מ׳ שם״ש ע״פ חמוקי ירכיך דכל מה שיש׳ אוכלים בעוה״ו הוא בזכות המילה או מגר אם לא כריתי דמתקיי׳ שמים ואי מגר דעבר אוכל מקרו׳ רכו ועי״י המילה נכרים שהם עבדים להקב״ה ציין להרב נחלת בנימין מצות כ׳ והרב חנך שמעון ש׳ י״ו וכס׳ כרך את אברהם ס׳ וזאת הברכה דרוש ס׳ למילה וו״ש הטעם דכגוים לא יתחשב דאינו מעביר לחם׳ הנאת העוה״ו כדי שינכה עשו מעולם הבא הוא משום דמי מנה עפר יעקב דנותנין המילה בעפר וזאת כ׳ ומספר את רובע והטעם אשר כשרה לית כיה טענה דיעקב ועשו כמו שהבאתי בקונט׳ כפה חיים מע׳ יוד אות ן׳ משם ס׳ ק״א ובכלל את רובע ישראל ורע יעבירנו ישוטר לם׳ לדור מ״ש כס׳ דורש טוב וה״ל בקונט׳ כפה כ״ח מע יוד אות כ״ג דכזכות תשכ״י ליכא טענת יעקב ועשו חלקו העולמות ומי מנה מספר תשכ״ר כדי שתאמר דנשאר לעשו טענה ע״מ ש״ש׳ אוכלין בעוה״ו ובתירוצים שו ישתמו פיהם של בני עשו ואין הקב״ה חושב עליהן להעביר לחם׳ העוה״כ ·

רמז תתח ישל אפי׳ אתה יושב ובטל ת״ל בכל מעשה ידיך · עיניך תראינה מה שכתבתי ידי כוה בקונט׳ שערי חיים ש׳ ראש השנה קכ״ג · וכמאמר הדרך עושה ג׳ דברים . עמ״ש כשה״ק שמים טובים במו׳ כ״נ ותבלם כס״ד

כוכית שאמרתם זה לי ואכותו זה מ׳ שנה . לפי מה שהתחיל סמאמר דכתן ג׳ דכרים סלבום והנוף קיים ויליאת סמתין סנת בכת דקלא; זה בוה ואוא דמה סריטו בוה לו ואכותו ס״ת בלום ולבליר כלם ובבירלין כלים והרי נריך יטיאס בדולס דכיוכ סמגות ליאא יטיאה יקירה כמו כותבי ס״ת סרי לחד הובואם ואת כ׳ לבים מלכות לס״ת ועוד סב׳ דמצות כו לכתוב ראם אינו יודע נותן לסליח כבדו לססופר ובאותרים ז״ל כפ׳ ועתה כתבו לכם דכתבו אתם והיכן מצינו מצות דויחה יגע בעיקר ראשי אכריו כמו סס״ת דסיד כותכת ועיכיו כיונים להסתכל בתוך הכתב ולכתוב דעינא כבדו ודיו ופיו לסוציאו בשפתיו כשכותב ואח״כ להניחו אות כאות תיבה כתיבה ולדקדק בין חסר למלא וכאותיות גדולות וזעירות ופתוחות וסתומות וכוונא דדרגו עמהר הדקדוקים שצריך ליתן עינמא

בו

פו רגליך ונגע הרבה ויהא כיפי תלבר מתינו ויקנימו לבן נח להם תני תתא לטירותא בית דקבילו עלייהו לכתוב פ"ח ים דור מצות.

צהרים מקבל אורחים וי"א שיתבו לו יצלו וכו' יום אחרון כיו"ת וזה רמזו קרא בס' ואתחנן לטוב לנו כל הימים לחיותנו כהיום הזה דהתורה שנת לנו על דרך כי ימחה אלהי ליבם היה כל הימים טוב הוא דקאי ליום ראשון כה"א הידיעה על יומא קמא כדרך התורה ביום ראשון כבשילא אחת כל הימים ואין נגר"ע וזה דבר יום בואתו על תשר ילקטו יום יום דהוא כנדר אחד לא טעל מיום לחברו ומ"ש התחילו מקלסים אותו את הוא יעשה טבא לא חסרת טובתך לעולם הת"ד ה' רועי לא אחסר פשוטא ודאי דהכבדים שבהם אמרו קילוס זה מה טוב חלקם דפא אשכחו כל בתר יוסבא בדלגיל ס' בהעלותך תרמו תתל"א עד שלח"ה יע"ש.

רוב"ש שכיבא יום ברתא ז"ל רבנן לעיל"א קימו כיוול בחמניזכו' הול ה"ח לז"ירה וכו' בתי של ה' יפה בשרה ורואות לנ"ה ממנה דבר טוב יצה"י יהיה ה"ה י"ב"לה תבין יתגלה לנחם לבית יבל אינו רוצו לילך יהודי אז עם חכורתא רוח מוכר יום מזוב יהא לגבי הגבל שקיקותו ואת ב' שינחם בספרי תורה דנבנם הנחמה יצר הנ' שיבזא חשנו לז דברים שירע לנחם ולהכר בנצית לבן ויגיד נהללין נפי הנית והוא דעונה יציקרת לא היה רוחה ילך יבכלאי מנרשים ויגבה הנחמה דברי כינן במחלמתים רחם היתה בשרה ורואות לימנו לא' מזווגתים שאמרו כמדרש בשבנן רוחי ויד לנבי דשמא יתגן וס"א ליצא דמגזונב דבסוף תומן ולא תיבה לתילית פרידה עונה או אצי היא בשרה במולה תליה מלאת ואין לה מזל טוב והיה שיתי נדרבה בגרשים כלו הוי דיכה ב"א דינה יצל שיבזו לה רבה נילך עם רבנן דלא היו מניחין אותו לדבר כך.

רמז תתמ יום שבלו מתי מדבר. עיין בירוש' בסוף תענית וכמ"ש הר' סלה"ק בדרכה בית יקז"ט ע"ב. ובקונט' ול"ח ח"ב כלובם (יל"ח פצ"ב). ומ"ש עד שלא כלו מתי המדבר לא היה הדיבור עם משה ועיין במי כרמו תשפ"ד ותשפ"ח.

שית ספר שיני דרו לכל חד אין זה תפך מת"ש ל"א עצה כן לכל גוי ותשע"ם כ"ל ידעים דליפ"א ל"ב שינים ולגוים ל"א ושיראו בום זק אתם סקסם את שיניו דהם ל"ב שיניו כני דלא יכשו ת' סבלל לסרחות חסדי ה' דוק לגבורים כלו יכנאו יצר וכשבכן אלבעות וקומות הענקים ובדלקמן רמז תת' בדגליו של עוג ח"ל אמה וכו' אמות חרש וד' אמות רחבו יע"ש ומשום ויתכן לומר דהמספר של השינים של סנוים אין כהם תוספת כ"ה דבל כך היו גדולים דלא יוכלון שאת כפיהם לפי גדלן והיו עז שרות כרי למלאות המספר מעוכיין וע"ל רמז תתל"א על העקוד ב"ר אמות ומב"ח ל' יע"ש.

בשכם שעמדה לו חמה ליהושע כך עמדה לו למשה. עיין ס' וילך ועמ"ש תוס"ד.

ולע"ל כפ"א פנ"ב ובח'לשג יצת"ש תל"ק ש"ר ועיין להרב סד"י דם הלוינו הדל"ט והרב לש"י בגל"ר דקי"ט ע"ב. ומ"ש לבניו ולאחריו לו תומא ולו תימא. כב' הו' הגלו כקוישב דהא ליעקב ולחוקיה וכיוס פטירת ר' ובקדמון ולכל תחינה לגו' זרחה חמה יחד לפניו ולאחריו. זה עפ"י תי' הב"ס הנה כבן ועיין להרב תלס"ק דקנ"ח ד"ע ב.

ואת א ישרו ותי בנחלים אשר דתי ' מי כעמך יש' דנשים ירקבות בנות הלובות בתוורי הנכרים דמטלות קושם מהבלים בנחלים וביעסין ונרעין כבלי התור עמהן ולפצמות מבין אותן יבולות נגד לאריים מבסול אך מי יש יקים שוברו הלבנים ב"א ליקח בת לחם מתנר קלע ידבלי תו חבר גם הבשר ניים דשש שבש וריח בליתים והבר רע ועלים אחר הגבית את לתים שמא בגוים וב"ם.

מקריעין את הכבות ותליבין לפי שלא הוו מרקדים אז כלי כסף וכלי זהב וב"ה לעיל יקזי יג סיטו לומר דלא תקזי אוך עברו על כל תצדת דהקורע בגדיו בחמתו עובר משום בל"ת דקרי הית ל"ב למגזא כב' והיו רוצים הכסף והב דשים טפי מהכבות ותו"ל כגו ענין שאמרו אם היה מעלה ברמים מתר וסיטו דאמרי אינשי דוותר סיקל ישיה סרכה וכבר דקים כסף תגיר בתוך כסותם דשם כיתים שילו דמתלאמת קרבה לבא וכן דרך האורחים לצבית בן מפני הנכבים וכך עושן איים וקנים מפני כמו ביתם כדי שיגלא להם לתכריכין ולקבורה ותוגרה לקרוע הכסות כדי להוציא התשת לחוץ ולראות אם יש שיור גדול כמה שנותנו ם ממטבעות במטבעות יש הפרש גדול ובכספים אינו יורע מה כתוב:

רמז רפ"י על תירא אותו. סים רו שיאמר כי בידך נתתיהו מתי לוקי שור הפגים אם לא יעשון ביתו התאות כרית של הגט' התחיל מאביהם וביום שגל את ילחק ואמר רפא בנו הוא מתים לותו מלותו יום נורתי דיגול כיקך וכרמתורם בשים התאמר הגנור הירבי מתוקו תזורע של יום המילה:

ס' ואתחנן

רמז תתיא י"ג לשונות כק' תפלה. עיין בגליון הקוטס חקון ב"א רף ת"כ ע"ב דור לשונות כק' חם הועי ספרי היום פסקא כ"ו ועיין לקמן רמז ?לקן ועיין הוא שמח:

רמז תתיב פוזל והולי תסיבו יגם תחיתי לא התפלל עד וכו' עיין הקב"ם פוסל תפלה כיה שחרי מסה וכו' נראה דהטונה להבאיה רא"ה ממשה ללמדנו דכתו כמשה נשרו התפלות לימי חגן כך תפלה כל פה ישמור אותם אם ככר נגורה הגזרה ווועיל לגרוה אחות ועיין בס' ראה חיים פו וכן יתפרש כדלקמן רמז תתי"ב לאמר לדורות ובפסוק תי ויאמר לו מה תעשה יע"ש ולכן דיוקו נגמר במאמר רמז תת"ך יוט.

מה אני יגעתי בתפלתי בקש כדכ' הוא כאמר לו עלה ראש הפסגה דדייק לו' אני דרישתי דהתפלות אינן חוזרות ריקם ותמורות לימי המן אבל אני בעצמי מה אח לי על תפלתי לטעים מהם כל דמות וא"ל עלה ראש הפסגה ·

רמז תתיג והם לא התפללו עלי והלא דכרי' ק"ו יש תפלת יחיד עיין בקונ'

ספרי חיים פסקא כ"ו. וכו' אמר יש שקראו עצמן עבדים וכו' פי' יצא הרב נ"כ אהרן וה"ד הב"א וכוס את"ש קרא דדוד דקמני אפי עבדך אני הבנני ואדעה עדותיך כלו' לא יש ס"ד שקראתי את עצמי עבד שהבינותי בשיעות נגמרי שלא הייני כחשב עצמי כמו שאמה קודם שהשיג החכמה ולפי מאמר זה יש גד לומר דהכותבים בספרים שיהיו ידועים שהם שלו שלא יקחו אותם זרים לעבד ה' פלוני כראה דלא נכון לעשות כן דהעבד עוד ממדריגתו · או כיון שאינו אומרו בפיו ובשפתיו אלא כותב אין קפידא או יהיה שכותבם יותר מלכפא בשמים או כיון דכוון דהם הוא לעבור את ה' לעבודה ולא מתר' לקרות בתורה אינו מכוין לקרות עצמו עבד ה' שהגיע לשלימות כ"א רוצה לומר זה הספר לקרות בו הוא הכנה להיות עבד ה' שזהיה כ"ב"ש א"כ דאינו כותב אני עבד כדי להקפיד עליו את כיתב לעבד ה' למי שהוא עבד ה' ראוי להיות בספר הזה ולא על עצמו מכוין להקרא את עצמו ופסקי' לומר שמו שהוא קנה הספר ומי הכניסנו בדוחקים אלו והיותר טוב שלא נכתוב כך כ"א כמוש"נהוגים אבל דעמת הגעיר פ' ויש מאריכים לכתוב לעבודת קונו הנעור פ' ·

רמז תתיד הוא מכרי ה"ב דהוריד וגייתו כמצרים קרי הו"ל לגלות עצמו

כמו יוסף שאמרים להשבן על אמתיו ומה גם משה דרגא להראות לאחרים כדלעיל מזה איך שמשים עצמו מתכרהם העבדי כוה ומתיקה של משה בהודאה ובגדלם דכיון דבכיתיו קראו אותו כך משמתא כשנכנס לבית יתרו כך היה קורא אותו והיה ראוי לאמיתה ולומר לאמתו אינו מכרי מאבותיו כ"א עברי ובנגד זה יוסף הפשיו על המורם ראש היה אומר אני מהעברים אינו מודה כ"א מאחריהם של דבריו היה מתיכון נגנב ולפי האמת נגנב מארץ כנען ואיך אומר מארץ העברים אם לא כשבעת ס' לאחריהם לו"צך אין יחיה על עברים מאחריהם המעברי ועיין בס' כ"א ועיין בשז"ח

רמז תתטו שהחכמי ימיך מימי כראשית כשנכנס אח בשר וכ"ש כרמו

את"ך וזה הפך מאמרים אחרים דלא היה רוכה לחיות וכו' ועי"ל רמז תתש"ג מ"ש שם ועיין עוד לקמן ר"ס וילך.

וניתגן מ' פנה כראה דהתכונה אינו בעבני כביר ולא הוכיר בפירוש ראוי כמו מן זכאי דהיו הכרחים ראו אפשר נחותן בלעדיהו ·

תקרים לו מדר למוש"ר כראה דהכונה לא כמו כרואה העוס דהמחשבה במאמר הוא לצדיקים בהקדמת הרב תורת חיים דאף ע"ב.

דציק מה"ר למר"ר היה הדין לצדיקים ובחיים כמ"ש בזוה"ק ובתקונים הזן נ"ב וזן דהוים על שהיה בלזה נבר כרבר על נוקבא וסבל תיר"ר ודוק ועיין מלה"ק דקל"א ע"ד ·

וכ"ב למה כדי לחכב דברי רבו כך היה משה מחבב דברי התקים . הא אתיו כמאמר

חכם אחד וזה יה רונה לגו הפירושים שאמרו כו כמ"ש כרמו שאח"ו דחש בליה כשר קיים כל מצות התלויות בארץ או כרמו תת"ך כדרשות רב לך דהיה יותר טוב למשה כוה שלא נכנס יע"ש וכן למ"ש מוה"ר מדרש אמר דחש אחר דמקומו של משה היה ארץ ישראל וא"כ לו על הארץ קביר דקים ליה דראוי כנוש ומה גם למ"ש דנקבר כמערת המכפלה וכו' זה וביותר כוה ויותר מזה ידוע ולפי' שהתפלל תקט"ו אינו אלא לחבב דברי התקים או יש להבין דחכמות איך כמה שהוא כידו לעשות כמשל דאינו שותה יין אפי' כחדרי חדרים דהמחש כ"ו אוני רואהו כדי לעבנו או להשיגנו אך לגבי משה זה הוא שאינו מחבב מה כידו לעשות את יום מה כדי לעשות אסור להוציאו מן הכח של הפיעל כדלעיל רמז תת"מ ולכו לב עשור מתוש חביבות כדי לקבל עליו על מלכות שמים שלמה כלת מעשבת כלל (ועיין במאמר זה בארוך לפרב פני יוסף ז"ל ס"ו אות ד'):

רמז תתטז שבקש רחמים על פושעי ישר' שאחורו בתשובה · אף למה שהביא

בתשו' הרב מעין והרב אחי ורלם בדרשתיו או מועיל תפלה על הרשע שחזור בתשו' כעין בתרוכה ועיין ולה"ח ח"א ס' וירא דק"ח ע"א וא"כ בריש דפ"ג הבא לגבי משה מלתא זוטרתי היא יען יכול יותר אתהוכה כיה דכל יש' אחוים בו מתורשי כסקדמת הרב הדוש זמוו ז"ל יבות מידי דהיה דילל עצמו מתפלל בדלעיל אם בשר סדבר בגוני ה' :.

רמז תתיז הן של כביר . לא הקשו דוה כלבור ולא מקיד דהרי לגבי

משה על פתגם דלא היה סוכות ביני ובין הצלם דעד כאן היה הפעת מסורה בידו דכריבים דמי עיין בביאורי לספרי פסקא קל"ח ועל אג"ב פ"ר ובהגהות ס"ו ולקמן רמז תת"ך ומה גם דקול של משה היה מגיד מ' יום והרי בתב הרדב"ז ח"ג סי' תת"ו במג' תפלת הלבור בקול רבים הולך מי"ך וכן כראים יע"ש ויבי אמר אבל כאן בעני' עתה דאין השעה מסורה בידו של משה נידון ביחיד ומ"ש אין הקב"ה מואס תפלת הרבים בל' שבקשו כמ"ש יש אחרים אך כאן לגמר דתפלה אחר גזרה אינו מואס ומבטל הגזרה כבבור תפלת שצריך כ"ש כמשה דהיה במי כיבכי ויתכן דרמז למובנא לי טעל על אל' קרא כדכתיב הן של כבור לא ימאס ובעיקר המאמר אני יחיד ונו' ש"י ותלין להם על ס"ר השגחת יח"ל אינו דומה גורם נבור ליחיד ועוד דהיתה השעה מסורה בידך אבל אפרש עם מ"ש בתשו' להוכיח מחשו' שש"ב"ח ח"ד סב"י יו"ד סי' רכ"א כי תפלת צבור רבה מחמותה יעש וזה מתש טעמא משה והקב"ה הסיב כנגד זה דלענין תפלה לצבור מועל יוסף תסרם עם תאמר דסרשב"א ק"ם ·

א״א סי׳ קמ״ח כתב דמ״ך ככבור וע״ש והוי כישרין שלך ל״ת. ועוד דהיתה השעה מסורה בידך ותלף שלך והוק .

רמז תתט שהין מניחין הצדיקים לבא לידי עבירה חמורה . וכו יורה שלא כדברי התוס׳ דרוקא כמידי דאכילה. והכא שתמא קתני ככל דבר ומשמעות רכ לך דרים הכא ל׳ דו וסיה מקום לפרש דלגבי הצדיק קלות כמ׳עורו׳ משום דשגגת תלמוד עולה זדון וא יקשה בעיניך דוו יסיה קלה דהא לגבי דידך רכ לך סיה גדולה ובמשל הכתם מעט על לבוש חשוב דניכר יותר הרוק . ומ״ש אין הרב נעשה תלמיד לתלמידו הכה וס חולק על מאמר ב״מו תת״ך דבכר עשה מעשה ונעשה לו תלמיד אבל כר הויגן כה הכל א׳ ומה שפי ה׳ דבר כך היה דלא היה כר קימא והא נראה ליה דשא המיתה כפיו ונתרצה למות והיינו כדברי הפי״ת ומסוף ניכר דרא״ש דבייך אמת דהיינו נעשה תלמיד ובמאמר אבנם דרך אויר דרך חלל וכו׳ עיין בביאורי לספרי ס׳ פנחס פסקא קנ״ה וסו״ס האזינו פסקא שמ״א .

רמז תתי משה מוטה על רגליו של יעזר עמ״ש בביאורי למכילתא פרשת ויבא עמלק פ״ב ובביאורי לספרי ס״ו פסקא זך .

ומנין אף מיתת הצדיקים עיין ז״ר דנ״ח רע״ב דרבותיה דמשה אף ניפו וע״ש וע׳ ז״ל ח״א בתנחומא סו .

הלא היה יודע מה שיהושע דורש אמרו לו ישראל סתום לנו וכו׳ נראה שיובן עמ״ש סמרדכי פ׳ האומנים סי׳ שמ״ב והלך דתלמיד תוכו רומה לעיגל ומ״ש שם בס׳ חידושי אגדות שם יות ב׳ רים הפרס כין שני תלמידים כמו ב׳ סופרים דמוזק לספר כשהוא בב׳ כתיבות וכת״ש בתשובותי רים הפרש כין חכם שהוא בקי ויודע למי שהוא כ״כ חכם וא״כ יהושע שאינו בגדר משה היה ס״ד שלא ולמדו ממנו לכן עשה שיסקתו מתשה מצויינות החכמה וכנגד זה אמרה תורה ויהושע ב״ן מלא רו״ח כי סמך משה את ידיו עליו ואז וישמעו אליו בנ״י ויעשו כאשר צוה ה׳ את משה וק״ל . ועפ״ז ותפרש מש״ה ס׳ וילך ויכתוב משה ביום ההוא את השירה וילמדה את בנ״י ר״ל דכמו הכתיבה ע״י סופר כן הוא כענין ללמדה כאמור עוד לפ״ז מילין כגונה המאמרי הלוה עפ״י מ״ש מהרש״ס ביו״ד סי׳ קב״ל בחכם זקן שלא היה יכול לדרוש מפני זקנתו ולקחו במקומו לחכם אחר ומ״ש ברוח חיים ח״מ סי׳ א׳ אות ט׳ בס״ד במה חילוקים נכוחים למבין וישרים למוצאי דעת ועיין לסרב דרש אברהם גר״ו ח״א בפסוקי שמות דפ״א ע״ג ואין לי פנאי להרחיב הדברים .

הלך אבל שמים וארץ עיין ב״א דח״ס רע״ב לא ששם מדברים וכן בפרקי שירה אלא דראווים ועיין ז״ר דח״ן ע״ב מהתים׳ פ״ק דע״ז ועיין עקרת החיים בפרקי שירה .

יקהו את שוניהם במיתתם עיין ז״ר דמלטערים בקבר עיין נפש חיים מע׳ א׳ .

רמז תתיא סיי כו׳ כאיר מה יתנין דכו׳ כאיר טלר עמ״ש סרב יעיות דבש ח״א דכ״ז ע״ד וכ״ו ע״א וכ״ד ע״ב וסרב נוית חן ד״ז ס׳ תזריע ע״ב וכס׳ ברך א״א ס׳ תרומה .

רמז תתיב לא הויין תום מלא חבל של ז׳ אמה . יתכן דטעם משה כשהיה דברים רזן דאסור מן העיר לאסור לסבבה לעיבורים דהיינו ב׳ אמה יכבי נבוזת בשיעור ז׳ וכידוע הוא שיעור הגדי ודאיב לי הקב״ה יתין כרון שלך דומה לום ב״א לג״ס שם. שעור מן הבית דמן האלף ולפנים אסור כי לא תעבור ע״ב אבירם כרגלי והוק (ועיין לסרב שני יוסף ח״ת ב׳ באריכה) .

כנגד כית קה״ן שמגדי כל ישראל מתפללים למקום ז׳ וא שיש כ״ב כיותך יתפלל קבלה קודש כנגדם מתפלל אל הבית ובר הבית כרוזו של עו״ש נגד כ ימי תרומה הבשה כגול ויתיר בהדיו זזה גבנה בבית גזית תמיד דבר רלוט שוה לכל נפש חיה .

ומנין שהראתי יהושע מלכותי כשיתי יד בוא בהנאתי לב׳ כית אוית דו״ו ע״כ כבה את רבתי סעור לני בפוזר ע״ג תוספי בפסקא זנ״ג ס׳ וזאת הברכה ובביאורי למכילתא שיבה בגמ׳ פ״א מה שבא לנין .

מגיד שהראה משה בעיניו מה שלא חלך ולאשע ברגליו וכן זמר לבילו תום שבתן כה בעיניו לאויות מסוף העולם וע״ש וכן הזה מונח בבר קוש שרואים מסוף העולם וע״ש וחרזה בב׳ שלמי בכל ס״ט עניו זה הדור ו׳ ומ״כ דגמור לצדיקים עפ״י רואים בני עליון יסים מיגורים גם בביתי מסוף העולם וע״ש וכבריזה דבבור וס. סיה בן הבית סריאה וגם קוה הבית רואה מסוף העולם ועיין להם״ך עה״ת (ועיין לסרב שני ז״ל דקב״ב ע״ד אות ו׳) ומ״ש סרב זוי תחיים וראה בביגיך ולא ככתי עינים יע״ש גיי בב׳ זמגב אברהם סי׳ מ״ו בריוה צ״י וטבית לכמה מילי .

רמז תתיג עשי תורת יראי מקבל וכו׳ ועתה ישראל מה ה״א שואל ועתה ישר׳ שמע אל החקים לקבל שכים א׳ ועתה יסר׳ שמע וכו׳ הרי יזם חרשים כבר מהלל לעבור פזרון מתחר וה חילך כפשוטו דאין ועתה אלא תשו׳ ועם נברת והלל זה דרשו על ביגלו תשובה דכנשה כיוה חדשה יבל׳ הימב״ם בהל׳ תשובה דאינו אותו תלוה שחטא כי״ש :

רמז תתיד כל המשיא בתו לת״ח ועושה פרקמטיא וכו׳ עיין בסה״ק ראה הוס ס׳ עקב ומ״ש הגלמתית ע״י הסם אתם הדבקים מתם היינו בדגון כזבות כל אהבם וסמיא תלמיד כדבר בטל דבר וכו׳ ועוד תנן שם ע״מ שלא לקבל פרס ולבד כקט נגמרים כסעור דאינו קשר של קיימא שהיה תלוים בדבר אך בב׳ דסוה ע״מ שלא לקבל פרס סוא דיבוק קיים בלי סיבה אמצעית סוא דבוק מתם בלתי תלום דאף ופר קוכן לגרוש מאשה ואחבת את ה״א בכל לבבך

לככך וכו' אפי' נוטל את כתפיך ובכל מאדך אפי' שממונו חביב עליו וכו' ועיין להש"ך עה"ת דרמז הדבקים בה' יוסף יע"ש לפי דרכו ולדידינו נגד שלא רצה להלמד לחסה פוטיפרע כמו כותי וכה להיות כנגד הדבקים ·

מישרים שהיה נגוי נפשיו שהן עתידות להדבק בצדיקים בנות לכן ונפורה

חונה מלאך ה' · היינו כמו שדרשו ע"פ כי לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים עיין בקונט' זל"ח ח"ב ס' וישב פ"ז ולחיים כירוש' פ"א דכתו' ה"נ וספרי חיים ס' האזינו פסקא שכ"ג ובזוה"ק ח"ב דט"ו · ושמאמר של ענלות ע"ל רמז תשי"ג ·

רמז תתכה

וכלהון כאדרעיה · מאמר זה נראה דסותר למה שפי' בכונת

המאמר בסנהדרין פ"ו מ"ס יק מ"ה ע"א והובא לקמן רמז תתק"ל שבינה מה הלשון אומרת קלני מראשי קלני מזרועי דהוא על תפלין דמארי עלמא דנראה דמניח כראש ובזרוע כמו ישר' עם קדושו ועיין להרב הון עשיר דקב"ה ע"א מ"ש בזה דרישי וזרועי כי אין לו דמות הגוף אז לשכך את האזן יע"ש :

אמר דוד כשהיו האומות מתפללים לפניך · דוד לבתי קשה אך שלמה עשה הפך אביו להאתגן וגם אז הנכרי אשר יבא דוא שאומר בעל המאמר תיבת דכישרא תורע כן במנשה וביוני ולא עשה כן לכל גוי ואיך שלמה הקש על זה דהוא בסגנ ולא נסתור את דבריו וכלפי שמיה דחמיר טובת אם לא שנאמר דכונת שלמה הוא על ביאת ולא מבחון יקח כבתי גויי לשלמה והא בבתי כראי לדוד דכנגד שהם האויים שלא יוגנם איקם דהלכו אחר ע"ז הא יש קידוש ה' שיראו מנ' הביהמ"ק והשראה שבינתן כדי ביענה אותם עד שבאו לבית המקדש ומה גם כיתרון של הקב"ה דהעדיף מטובו דליסק' בהכנה דגיבא להתפלל די להם טרם יקראו ואיזו גנוי בביהמ"ק עד שיורית תפלתו כשפתיו . אז דשלמה ביקש בסוג אחר דכישרא אשר תירע את לבבו ואילו לגוי בבל אופן כאומרם ז"ל .

נכה ולא היה סונה לו אבל אבל בני ביתו מכה וחוזר ומכה · היינו כדאמרי' בעז ד"ר ע"א ע"ש על כן אפקוד עליכם את כל עונותיכם משל לאוהב ושונא והנביא כאום אמר לא תקום פעמים נרה על בונה זו להיות בנוים סולח זה :

ייש יהודי אכסניא בכל מקום שאת הולך אהיך הולך עמך · וזה מ"ש הנכיא ונודע בגוים זרעם ונאצאיהם בתוך העמים כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה' וכתיב והיה שארית יעקב בקרב עמים רבים וכו' ·

והו ישם לבנים והוא מלבין כל שנות . לעיל בתחילת האי רמית כקטו

ומתעטפים לבנים בר"ה והתם דיו לאחרים מזוזה ולסימנא טבא דגילאים כרין והבא ביוה"כ הוא לסימן כמו לי של זהורית זכו למקדש יהבל סיוך למקום א' ובפק"מ ראש יש לו כ' לבושי לבן מה שהוא לבן ביותר כולו הפר לבן ילבש ביוה"כ ומי שחוט לבן ביותר בר"ה כשים לו קנישת שמעות .

אם אתה יכול לשמש את השמועה עד אשר כ' זו אם ת' ת' או אחרי אחרון · עמ"ש במ"א על דברת ג' שנה זמת למתרין ז"ל :

רמז תתכו

וכעובר שהוא נתון בתוך מעיו של בהמה גוי מקרב גוי וכו' ה לקמן ריש רמז תתכ"ח ועיין בדרוש אשר בסו"ס לחיים בירוש' דרך חרוכה בזה ·

היו מתכנין בקירות בתים ועוד שהיו שורפין את בניהם הרי ב' מיתות לאת חרב בודס להורגנו הרי ג' סקילה מה שהיו שוקעים האבנים בתוך שאבנים הרי ד' מיתות כ"ד דנעשה בישרא לתקון חטא אדה"ר ועיין בס' זל"ח ח"ב ביורה חטאים אות כ"ט כל הני ד' דהם מפורשות שם

רמז תתכז

ז' משפחות של נולכים ע"ז · עמ"ש בקונט' חיים לראש בפי' האגדה מול הני ז' · ושמזמר מתוק ס' דכרים נגלו ישראל אומנו שוה עמ"ש בשא"ז פי"ד שלא מתוק כער וכו' ועיין בביאורי למדרש שוחר טוב מזמור קי"ד ולקמן רמז תתכ"ח ולעיל רמז תתכ"ז ובמאמר דהיה אדה"ר מהארץ עד לשמים ומסוף העולם וע"ש דהוא חד שיעורא ומיעטו לק' אמה עמ"ש תכם בני **אברהם** הי"ו בשפתיו ויק"א ס' במקתי ועיין מלא"ק דקנ"א ע"ג .

רמז תתכח

אין עוד מלבדו כתיב · עיין להרב אסה"מ כפי' הסמיכות סו"ס עקב עם ר"פ ראה נפי' רש"י שם דברי נאה

צאן אדם נוקף רגליו מלמטה עד שמכריזין עליו מלמעלה שנא' מי מצעדי גבר וכו' יכון לעדו בחולין ד"ז בקטו זכבנו דמשמע בין מן הבר בין מן הרגל ונראה דבלפי מ"ש אלא דהיה ראוי להיות כבנפים אילולא שמה ורון לחטוא ובמכת הרגלים לא הועיל לו למנוע מן החטא לכן בקטי רבותי' הבא כניסה זה דרגלים מתאוים לרוץ לרע ולהסתכל בהליכת בית"כ ובית"מ ודבר מ"ש הא נימא דנוקף רגליו והאי יתן לכו רגלו בתקרה כא לו כ"א דמכריזין עליו מן השמים ·

רמז תתכט

אוהב כסף לא ישבע כסף זה משה . הנה הבא המאמר בקיצור ובמדרש קהלת הוא באריכה ועיין למהרש"א וכס' תוכ"ח ח"ז במאמר זה ובסו"ס תוצאת חיים ובדרשותי לס"ת .

עד כל העבירות כתי' בתורה על לא"ו . בקטו לה"ר לאפוקי ממ"ד דאין לו תיובה שלא יכרית ה' ועיין ז"ר דב"ח ע"ד .

יפה שם מרבים לך והפרים · הא ודאי לא שנזדרה מגיה זו אלא כי היא בחיבת' בס"ת מתזקב"ה יורות ויפה ביותי למה זכזים בתורה ולא הוא בבנין שאמרו לעיל בבמה צרצית שמגלגלין זכות ע"י זכאי שנם דבלא"ה הוא ראוים להכתב וכרור .

אמר שיש חיוב אני לומר אז וביזל מצוה אצ"ג דמצה קיים כגוי ובדין ולא שוגג

לא כבונת הנה הענין הוא דונמא אמן נוריא הדבר ויכיח משה כמו ונם של אחת הערוב הא וחי ולא סהדין כשו כ"א סכנת מההרינה וינא כריתות ומיבול את שלא ידעו אם שיך שונג כמשה דהי"ל להמלך בסנהדרין ולא נמלך והרג תכף וכמוכח דכ"ן א"ן התרחה וכ"מ כאם יקרא זה שונג נדורות כ"ז שהרג מחוייב מיתה ונקכרר דחייב מיתה ומשום שעשאו בלתי סנהדרין דחשב זה דבל הקירם וכה כמו קנאין פונעין כי יקרא זה שונג כדין וחייב גלות או יקרא מזיד ועיין להר"ב מג"ע מ"ש כענין סוגית המזרו דהיה חייב גלות ועי"ש ודוק :

כי כאן דר' חסדא היא נרים ולא הוה יכול שליחא למקרב לגביה וכו' פקע ארזה ושתיק ויכיל ליה • וכזה פירש הרב הסלש כו"י כמה"רר משה ג'גרינאטי נר"ו בכר ובחק נ"ע בינת המתמר בתד"ר ס' תניה כשעה שא"ל ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך הרע לו למשה א"ל הקב"ה התורה היתה שלי ונתתיה לך וקוא כמה שהקרים מ"ם פרק ואו תנלתים ר"א הוא קא אבין תרומה להתרו ניה א"ל ואלו תרומה קא אבילנא ויתו קדם אקרי נור מוניה חליפא ליה שעתא ופי"ע לאו תרומה קא אבילנא ואו קבלה הוא נשתוא דכתיב את משמרת תרומתי א"כ והוא כגוה המד' הרע לו למשה תיך ואבי טיבה הרבה נמה שתשו הכהנה מתנו וכ"מנה נתתין אחר זה כ"מ דבר שיותה למיחך הכיה דבל זה נ"ב טעמא מנה בסיף ומיו שלא יתכרו כי מחך ויכיל לומר תרומה קאבילנא לוה השיב לו הקב"ה התורה היתה שלי ונתתיה לך והיו כבוכרת דר"א כן הוא עובדת דר' חסדא דלא יכיל ליה מה"א עלי זה ת גורם וא"כ תורה כתקנתו על התורה והא ודו את זה פיא ותיא נבון חר שיעורא • ובדין אחרים ית'ור כא עמ"ש מוס"ר קוג יעקב ג"כ דהעוסק בלרפי לגור אותו כחכם כשון הדור ומשה שמשו כב"ב מ' שנים ואין לך מתעסק כלילו מבור גדול מזה ומה נם שעסקו במזכח דנעשה למהדך ואוו ס"א ולכך לא תניף עליהן ברזל וכיון דשיתק ומשה מהכהונה ונתכם לאהרן ס"ל שנוטל חייו ואו זה היה הסד"ר של משה וא"ל הקב"ה התורה היתה שלי ונתתיה לך ועשיתי אותך רבן של כל ישראל והודעת את חקי האלהים ואת תורותיו אצי' על אהרן ובניו למורות להם כל דיני תורת כהנים וא"כ הוי אתה עדיף כדרבי לגור ומשה מלמד דהוות כשעת העבודה כנגד אך בתורת ה' תהנה יו"נ ולא ולא כן דבכות כו"ס נוחו וכבן עריפי מכת נתתי לך וא"כ אל תירא ואל תחת הכהנה ושמשו תדיר תדיר קודם עבו"ד יכ"ו •

רמז תלת • שניה נבנים הא ד' פנים של תורה למקרא כטכיק נמשנה שיחקיה לאלמוה המשבירות לתגדה • וזה דרשו בז' על פני דלא תחשבו דרכיהם שיש משנים אונים ועמ"ש סלב דיום שמיני ול"ס יתרו :

ברוך המקום שבחר בהם כיש"ו • תימה וה הוא כמה"ר שב"ח והנה יש חיבור ל' בכמה מיבות כמו שיאמר היוחב וצוין כמי' נאמנא נב"א שם זעיין נקרב נמ"ר כהפשרות שמות

כב' מי"כם בית מאמרי •

זכור ושמור בדבור אחד ואמרו אותם כנוים עיין ו"ר מה שזירא וזה הוא ס"ד של ומ' כמאמרו חז"ל דהם יחיו כיון שנליגו מחיזכו כרין הוא שלא נשמור את השבת דהרי שעונש של חילול שבת נלות וכיון שגליגו מה לנו לשמור הרי הענוש שזוג ביגלים הוא על זה ושני כרוא דהדרבא על מם קיבו עוד תוספות ג"ה לא נקיטו כירכו כאומרים אמ"א שמרו ישראל ב' שבתות או במ"ר שבת אחת תיד נגאלין דלא יהיה עונש זה דשמרם אורה בגוים אל יקצין דר ישראל וזו תחבנג על ה' והרכבתיך על במותי ארץ הפך מה שירשו לעיל רמו תחב"ע כפסוק כעבר הירדן כנית כיע"ש המנביה שפלים עד מיום מולאת תבויים •

לספרסים אשר ישמרו את שבתותי • פי' הזר דנ"ח ע"ד דהשבת תקון לנגו והם סירסו ע"ו ואשי"ח שמרו שבת וח"ד ואמר לו כני הנדיל הוא אברהם ה"ו דרכך כר"ש קדושים כת כ' ואת שפחתי תשמורו א"ק של חולוג ואלו תשבת ל"ת לבם וכש"ע בזה נ"ת לבם שלום יפה ותשבת ל"ת לבם את שבתותי תשמורו נפשי ונחתיו למיו דליבי תרויהו אתר ינ"א •

אינצ"י שאמר רצ"ק עשה שכתב חול יקנה בשר ויש ירבה יין • עמ"ש המנוח לחרן הקדוש שי אין חייב בזאת לקנות בשר ומיהו ענג שי יזלבו מ"ח עי שואלו ר"ש כל בכבל בלתי כ שוג תורה מה שוב ועיי לחשך כי"ד של' נדרים ודוק •

לא וכה אדם לתורה יפקד רחמים על אבילם ונזיית ישיות ב"ו יבכה לאחר מצוו עיין פניא ר"א שזה שב"ו ובמ"ש בקונט' עתי כ"ח פוה בבבשות דק"ד כחום' ד"ה ולא נסנתי •

הוא"ל ואני ששמים הזריגו תפלת לצגא רין תיק של זרם יתרין כגור זה ולתי כל זמן זמים ואנים דניסי ונכסים ובכור ותירה בנים ו ותים דמים עת"כ ינשה רצון אמר ששמים אבהי זו"ל הבינים בזוטה דמ"ש ואכינו חיים בדבר שיחי נינו לבדם דנשנג לשמים א"ן יש' דקוזה זה ואמר ל"ח לו אם שם תמת זה שהכם לא ישנג לו מה חיוב דים זמורלמו תחור ומה שבתוני חשניו כדיותו בז"ש לו כנה ולגיה סיטו נששור עצמו ינתרי בתו שזגרי לדפרדם וב"ה ווה א ש לכל אדם יהיה ת בעולם נתי הוגנים שגזמרו כו ישבי כלי ח"ו יותר מיה שאמר שמנא דשבת כי נ"ס בקונ' תב"י ש' הלכות ובש"ך כנה חיים מב' ך' מאות יה ואוך בעור הכיע בשמים :

רמז תלתש אלו הן ורשים אוס"ע מת אהל מועד יפת להם • עיין מ"ש בקונט' ול"ח מ"כ •

נפי יהו מלין וכו' יברי הרב מנין הכרי התלמיד מנין • עיין בקונט' חיים טובים מומור יד

רמז בתלין שם ואבא דבר לו אתרתי ט סוים מן סלגת • נגיאם דדרים

דריש פס לי פה עמוד עמדי והיינו דבא לאפוקי למ"ד דעשה תרעתו פירש והסכים הקב"ה עמו ׃

רמז רתלג על ראש המטה שעשה ראו׳ תשובה. הכונה פשוטה על ראש שיצאה ממיטתו דהוה ספק בו דלא היתה מיטתו שלמה על כחי וראשית אוני והוא. כמו ויקוד העם וישתחוו על בשורה טובה כן הכי נתבשר בבירה טובה שעשה ראובן תשו׳ ועיין ז"ר ולא קקשי דמה כל החרדה של יעקב שלא יהא כמו אברהם דיצא ממנו ישמעאל ונתבשר שעשה ראובן תשו׳ הרי גם ישמעאל עשה תשו׳ ויאמר אברהם כמוני כמוך דהתשו׳ פשוטה לפניה ולאחריה כי מה לתבן את הבר דשצות ישמעאל בע"ז חמורה וגם מה"ר שחפץ להרוג לאחיו יצחק שהוא צ"ה וחשוב על ג"ע כיון׳ ז"ל עם כל כול יועי לפי הפי׳ שאמרו דכל שהומהר קטא מלכר דישמעאל כל מעשיו רעים כבמה שנים וראובן מעביר ת״א׳ פעם אחת ולא אשנה לו ועל הכל זרע ראובן כשרים ואילו זרע ישמעאל רעים וחטאים וסעיקר הוא זה דזרע שכל הם בני ישמעאל וזרע ראובן כשרים כולם טהורים וברור ועי"ל רמז תק"א בפסוק ויהי מתיו מספר

ישראל מתאוה כל ימיך שיהיו בניך מעריבין וקורין ק"ש מאי אלא בקט מזמנין ומעריבין בזמנו כשכיב ובקימך וכשאת שאנחנו אומרים ומעידים ישראל שאנחנו משכימין ומעריבין בכ"ב יב"מ ומיחדים שמך ערב ובקר וכו׳ וכו׳ לזמן ריש רמז תקנ"ה כ"א דלגבי יעקב דתקן תפלת ערבית לכבודו נקט מעריבין כי הוא תקנתא של על התפלה והק"ש תשמכיה על התפלה ולא הוי כמה שאומרים על המיטה שו"ר דהר"ב זאת זמת קניס דב"ל משכימין ומעריבין ובזמירת בשבתי"ו בלחם דנאמרו הכא הרי שעמי עיין בס׳ מר"ת רע"מ צ"ד ובקונ׳ בשר לחיים ר"ח ע"ב ׃

רמז תהרת והוא אומר לחכרים אין כמו תשתי כעולם הוא תקלם לאחו ואתו מקלשתי לא יקשה בעיניך איך התפלל לדבר שאינו הגון לנצוח לפני מ"ש ויז"ל ר"א י כז אשם כבני אים ולא אים כפני אשה דהוא עגון אחר לפניו היופי דמנ"ח נרי וימת אך בבשר"ו ובניעת ויהירות תירבא בבגים מצוחת וזה בגנתו אמר שלמה בסוף משלי קוו בית ויאשריה כ ני׳ ובעלה וכו׳ איך הוא יה ויתי כתשב אך החן והבל היופי אשה יראת ה׳ היא תתהלל בנו׳ זינו משבחת בחד ויופי רזה הבל ולא הרה לא הוה דבר הבשר ובניה על כי שיא יראת ה׳ ובזה הוא דתתהלל אמי הבדים בין בנותה הנים ואיזו לגתם זר רבו סין דלבנין ויפי יתן יפר תאלים ולבנין יקירות ופריצות ולביעת הדרבא כורחין מתיו מיושב כי הוא אשה כשרים וצנועה אשר חיל מי ימצא לפנינו בהו ׃

רמז תהלת למה קורין שמע בבקר ובערב בערב שהנפשות עולות למעלה וקורין בבקר שבו חוזרת של נשמות בבקר ואמונה שנא׳ חדשים לבקרים רבה אמונתך ובמאמר חלוק כתי של אדונן אמן אמונת נח דברך חולות את תמיד דף מו״ עמ"א

אמאי לא תקני ק"ש נש במנחה כמו בשחרית ובערבית ז מ"ש בס׳ שגו אברהם עיין ק"ש או"כ ועיין בכיאורי נתקונים דת"ז ע"א ועיינו בל אחי בברכות ד"כ את דינעם שאמרו לבלוחן מזה רמז תקל"ז דהוה נגד כ׳ אמירין בבקר ובערב היה ראוי לקובעה נק"ש במנחה ונ"ל דגלי קרא בשכבך ובקומך זמן שכיבה ונגד אברים ופדרים שלא נתעכלו מערב כמו ערבית ועיין רמז תתת"כ

שאתם בניס של ד׳ אמהות. קשה וכי לא ידע יעקב מקודם מה שהשיבו לו בניו למשפחותם לבית אבותם ותפשר רס"ד של יעקב כראיתו לישמעאל עם יצחק דוה נגרר אחר המו מגלוני בית רוח וזה נגרר אחר אמו ש"ה הגריות חולי יסיו השפחות ירושת מגלגלי לבן וזה כמו רחל ונזה נזה הזכ לי בניו כי כיחן יקרא לך זרע ואינו נקרא ישראל לבית אבותם במוטו שיום טבו זרע אמת זרע יעקב .

רמז תתלו איך משכירת מלחמ אלא על מה הוא עיקרו של דבר . נלנצ"ר דהכונה כוח תלרומית דקראי לא כן משובח דהא עיני ב"ח בה הוא בא"י ויאמר כמו מ"ר דסמכול לא יזה לא"י כן הוצית ומי יומר דבא"י הוא יקר נמי יוך הסברא מלר ענמה זמותיו ורומית דקראי וקיימו דמשום דבעינו ה ח בה היא הביתה מביע לארץ ותיער ועיי"ל רמו תז"ם מתמי זם ובתזו ואתה קרוש יושב תהלות ישראל דריוש דמשים רבתו כשיל תהלות ישראל וגם לרמוז נ"ב דכל ישר׳ בימי החול אין מומרין ואומרין תהלית ה כמו בשבת דלכבוד שבת והכל נחים ומלאכתם מספרים תהלית ה׳ בכל שבת ויומו וכלשר נראה כמה פיוטים כמחירים לפי שהא בצ"ה קרוש יושב׳ תהלות׳ שבת דבשבת אומרים ישר׳ תהלות ה׳ ואתי ויומר מיומי החול או נאמר בילקט ואמרי לא פעם אחת בש׳ דיושב בשמים בין מיה"ש ומושב מלמ"ש קרוש . ובמאמר בבר נתנ ידינו יתכם עמ"ש בשה"ק חנקם בחיים יריו א׳ בש"ד ואני אלי במ

אברהם אי"ו דנא טוב של זכירת שבא בש׳ ביניה למיצן תכרו לפי מ"ש כימו תש"ז בשמיכיה ש כי יה לתקיעת שנתן להם ליבור שנה יחוטו שבת יג דיונם לא תכין כלא אתיו אחרי לבבת כפי מצוה אינו אמור בזמנה דחיבא שם בזוקי שרי והגרים סימי ל"ת כרעו עי ז"ר דצי"ו נמנע מהצבורים את ד׳ יש"א ועיין בספר פני יושע דקז"ב צ"ג)

רשב"י וכי בעון מזמזמן בעזרה ד׳ ואת כימו דלקת, ורי׳ יאות משם ר"ש ודיא בר"נ"ק ר"ח ור׳ זנגב ד וא בזו תהבתו לך דייכה יעותו לא תדה למזנים דרוח .ובמימרת רב גד כבך כבמירה · עיין בביאורי למה"ר ש׳ זמר פ"ך ועין לחנה, רמו תתת"ב :

רמז רתלז שלא בבני מעשה הראשו עליך יסורין . עיין בביאורי למר׳ ש"ע מוער נ"ר ובביאורי לעזרי פשזו ג"פ דהקב"ה חרון ושליט לא כן רתולב לו ונוגח דילום.

וגם

ולא ח"ו מוותר אך האדם לא יוכל לומר כן וביאור ובמאמר כוס ישועות ותכיכון היסורין וכו' כנ"ל וע' במכילתא ס' יתרו פ"י ועמ"ש בביאורי לשם.

ונכנכו ר"ט ור' וראב"ע ורע"ק: חבורתא קדושה הלזו כבר כ"ה כהגדה של ליל פסח ולקמן ס' ראה רמז תרפ"ד שאל דר' טרפון כיה מחשיב לרע"ק יותר משאר תלמידיו מדרשינו שלא רצה לשמוע לו עד שביקש ליסב כדי לשמוע דפסח כיסוב כבון הסרי התלמיד ערכו השתוקק לדברות קדשו.

תרא מאוהב על הבריות ומרחיק את עצמו מן העבירות ומן הגזל והיינו דלא יהיה טוב לשמים ורע לבריות או רע לשמים וטוב לבריות כדכתיב נכי שמואל והנער שמואל הולך וגדל וטוב גם עם ה' גם עם אנשים וזה נמי' כריש רמז תתל"ח

הנפש הוי שמקלסת אותך עד מתי היה נתונה כעפר אמ"ל יגיע הקץ ונפשותיכם שמחות שנא' שים אשים וזה כיוון דוד כמזמור ל' מה בצע בדמי ברדתי אל שחת היודך עפר היגיד אמתיך אם לא כהבטחת דהעבת מספדי דבלע המות לנצח ומחה ה' דמעה פתחת שקי כפתחי את קברותיכם ותאזרני שמחה למען יזמרך כבוד דהוא נק' הנשמה וזו ולא ידום כנגד שה"ה נקבר אז בעולם הורך בני הפסק ולא דומיה לו.

רמז תתלח ודיבוריו כנחת עם הבריות וכו' כמה מתן יש דבריו.

ואכן עם מה שביארנו מי שזיכו מיה"ר החסיד הפרד"ס ז"ל כמאמר מענה רך משיב חמה דיש בני אדם דמדברים בזעה רבה אך במתנהלם וירא ויקים מוכיז מפני יש להם ותמרות עשן ומכבים לשכנגדו יותר מהמדבר בקולי קולות וכבעס וזה יותר רע ולזה"א מענה רך וכלום דמשיב חמה לא תגדיל חימה וא"ד והבא כמי כיונו לזה דבורו בנחת אך כקנאי היאמרו כמה מתוקים דבריו ולא בדבכי ברכן דעריך הלב וקולו לא יש נע דהוא מבעיר את הבערה יותר שאם יותר עו' וכבכת אשרי ואשרי הוא מעין דוגמא למ"ש בס"ד שמ"ח ועיין זל"ח כוכבות (הקכ"ו סע"ג).

רמז תתלט כך אתה מכיר את מי שאמר והיה העולם ותדבק בדרכיו

מאת רביינו כוח דכיו דבאותיות התורה נברא העולם לכן כשאתה עוסק על התורה אתה מחייב העולם דלא אי תורה לא נתקיימו שמים וארץ וביון שאתה מכיר זה ונותן בדעתך זה כחוויך שלא תחטא וכפרט להדבק בדרכיו מה הוא רחום וחנון דאמרתי עולם חסד יבנה ודנן ע' ג' דבר ש העו' עומד עה"ת ועה"ע וגמ"ח:

רמז תתמ ואמר רבא אין זוין מסם עד שנעשו אוהבין זל"ז כוונת רבא לאפוקי מ"ש בסה"מ סי' שמ"ג דאם מתקוטטים מוטב שלא יהיו יחד יע"ש ובבר הרחבתי הביאור בזה בספ"ק ריחם חיים ס' וואלא כצווד מעדיו.

רמז תתמא יוכיח לו"ר הדברות דהוא כשינון ח"נ וכו' וב"ה כרמז החמ"כ עי"ל רמז הש"ו דוו"ר הדברות בעולים בק"ש וכתב הב"א דאינן אומרים או"ד הדברות דבטלום מפני האפיקורסים ועיין ז"ר דב"ט ע"א ועיין כספ"ק לב חיים ח"א סי' ח' מ"ש בזה שלא דכס' ז"ר שם פי' לו' ב' פעמים ביום יע"ש ועיין בקונט' כף החיים סי' יו"ד אות מ"כ כחיוב אמירת קדש לי כל בכור והיה כי יביאך קודם שיתחיל לומר ס' מלך או ברוך שאמר והוא חובת הרבנן.

רמז תתמב כשיכבר חשמוע עליך וכו' ע' רמז החמ"ד ואחיפע רמז כ"א

ועיין בתקונים תקון י"ח ובסוף תקון כ"א ובברייתא ודברים כם וי"א בתפלה פי' בשאלות ר"א גאון וה"ר הב"א דהתפלה בלחש וקולו לא ישמע יעש לא כן כזורם והיינו במ"ש פתח פומך קרי וכו' למוגיהם כפה דנשמע קולו דהכי נקט הקול קול יעקב כומי שקולו של יעקב מלפנים בכ"כ וכ"מ וכו' אך יחכו לפרש עוד כמו שהזהירו דבחורת העמידה לא יראה כשפים אחרים וגם ילמוד כין לחם לחורה וכן פסוקי דזמרה ליזכר עד שנומר כי התפלה דהוא הפסק ועיין כף החיים סי' ע"ו אות כ"ב (ועיין להרב פתה"ד ח"ב מ"ש יכוה) וגם אין שימתון להתפלל שלא מתוך הלכה פסוקה ויש בכל הדברים ענינים לא יוכל אינו לדבר נקט לשון כסתר דהוא כלפי ה' ענה כמ"ש כם' הונעתם את ה' בדבריכם דהוא על דברים בטלים ראין עניצה למענה כ"א בזו בזכר.

נשים ועבדים וקטנים פטורין ומן התפלין עיין מכילתא ס' כז פי"ח ותה שכייכתי שם.

רמז תתמג הוזי ולוחכתו כמנוס דיד וכו' דהכי מ בכבת סימן דנח ס"ל

כל זמן שבין עיניך יהיו שתים דנהגינה כתבו רפ' לחי לתמיה שתיקן שלא בשעת הגבורים והכלים בשבת הכוסי ובתק"ת הנסבה זו דהכא קטע יד מניח על ראש לבר כיון דהיכה תבבחת של יד לראש עיין להרב ס"ו ח"א סי' ב' ובמוה"ר פני מבין ח"ב דכ"ח ע"א.

רמז תתמד מצים שכנה דתניא מוותת וחוד בדרקת פ"א כשבים וכו' מס

שסי' הכ"א דבשל דכים אין לגזרים דבל א' ותמי דיכנס חברו בינ"ם היינו כבגון קרה דסוקבי לקול"ח ואינו עבין לשכנה דמתזיקו לברוך כציבור הקסד"ר ובזה הכא מאי דוול הכא קא מהתו לם דיכנס חברו היינו על סיבת הסכנה דסז רבי קלין ואינו כדאי לדחות זה לא מפני הפחד.

תתר בית"כ וכו' חייבי במזוזת בי"כ טוש"ע יו"ד סי' רפ"ו ס"ג וכיה יש שינוי מנהגנו אומר יצ"א דזינן מניחין מזוזה בב"כ באינגרייטא סולי יצ"א דהכי ב"כ מנין נייד ביתוש דזיים שבייר סרב מוה"ר חיר"א ז"ל לומד בבל בבי יצ"א ה"ם ולכו לביהכ"נ והשני הגויים קזי נביאו ולא לבים"כ דזינו דכר משום דכל אחד ואחד ומלנו בסוקזו ובבניבריז דבינו תקיים דהלא מזוזה חדה דאם כא מם שכתוב כם' רו"ח סי' רד"ף אות ע'.

בעי ר׳ ירמיה אכרו בשר בחירה. עיין להרא״ש דמאי נפקא מינה להכא ועיין בס׳ כרכ׳ א״א בי׳ תקנ״ה ועיין בקונט׳ עיני כל חי בחולין די״ז ועי״ל ס׳ ראה רמז תתפ״ד:

עד שבא רע״ק ולימד את לרבות ת״ח. עיין בקונט׳ נפש חיים מע׳ א׳ אות ק׳ וזה פי׳ בכתוב ושמע יתרו שדרשו מה שמועה שמע ובא להתגייר דקודם היה דורש את לרבות עי׳ ח״ו וכאשר שבין הא דרע״ק את כל דבא לרבות את דעשה שהיה למשה דמי בהחכם ויודע כמו משה דלכך כן׳ הדיינים שהיה מכח את לרבות או חזר בו ובא להתגייר והניח כל ע״ז שבעולם דא״ל ראה נתייק שהיה נפרעה ולישראל דקראו ט׳ שהי יש׳ זאת בקיבור

רמז תתמה

כחנני ה׳ ובשני ניפה כליותי וגו׳ סקירא מאמר זה בתיבו ושהומס דהיכן עניותיו של דוד סוף קטן ואנכי קולעת וגם היה וכדלהלאן מזה בע׳ לא מרובכם כיע״ש עד דוד הגדול שפי מאדה״ר ונח ואבות והשבטים מגדיל ישועות מלכו נגד כל אשר היו לפניו לא על חינם הם לא שנאמר דכיון דהיה בגלגל אדה״ר ובא לתקן עון אדה״ר ווגאי ירבו כיקא להרמות להם ובאישפא כי עי״ז זולי אוכל להכנות ולתקן עולם ומיבות שדי וכל מגמתו היה לתקן העולם לגמרי במ״ש במרכ״ק מע׳ ד׳ אות ז׳ והכ״ל זות ב מה״ח ועוד לפי מ״ש במרכ״ק שם אות י״א דהיה בעמקי הקליפות יע״ש היינו רכיתים דאיש כמוהו והיה נשגב עפי מעלי בפעולותיו הטובות יותר שאת מאדה״ר ונח וג׳ אבות ושבטי יה.

לא תחנם חניה בקרקע וכו׳. עמ״ש בסה״ק נשמת כ״ח יו״ד סי׳ כ״ג וכ״ד וכ״ה ובספר נוך א״א ס׳ תולדות וס׳ ואתחנן דרוש השפי.

רמז תתמו

ומשלם לשונאיו וכו׳ עמ״ש הרב ט״ן דרע״ו והרב שזריתי יעקב דקי״ט ועמ״ש הרב רא״ש דוד ס׳ מקן ולהמלה״ק דקל״ו ע״א.

ס׳ עקב

והיה דבר שהוא פריעת חוב ק״ו לחסרון כיס היינו כמ״ד כבוד מאל אב הנס דהשריגין לאו״א אינו בשיה חלוה עם שמלוה דהאב היה בגופו ובממונו ואילו הכן בגופו לבד לשיטה זו. וכמאמר יקרוה עורבי נחל ויאכלוה בני נשר. עמ״ש מוה״ר מת״ל בתחלת ספרו:

רמז תתמז

יד ליד לא״ר שלא הניח לבניו כלום. עיין תנחומא ס׳ תבא ובס׳ ולע״א שם ובכבר ניינתי כוה בזל ח ח״ב בש״ר פ״כ בזכרונות (דקכ״ז ע״ג)

והן רואין ומתמיהין ואומרים כל הטוב הזה יוכן עם מ״ש בתר הכי כרמז תתמ״ח כל מי שאני אוכל ושותה מתוך שכרו וכו׳ בשול ומונח לכור ומשומר דו״ש במאן דשניק מיניה והן רואין ומתמיהין ואומרים כל הטוב הזה אשר בעבת

והיינו דהתמיה רבתי דלא אסקי אדעתייהו דהפנית ליראתך בגשם היתים שנתגדל בבית בעה״ב וכדאמר ר׳ כין ואני אמרתי לריך יגנתי ומאי דנקט הני ליתני שם ברמז זה דתתמ״ח דשיש ומונח לכור ומשומר לאפיקי דיש זוכה חיקו ואוכל חברו בנ״ע בזאוכית אותו ולא קיבל או חרשי וגשי ויתקן ובינויו די חכם זכים חיקי וזה לא בתגר בצדיקים שלא הם אוכלם וגבור ומשומר להם ואין יד אחר שולטת בזבון ולא יכתלו אחרים את בכורם וגם בא לכלל מה שאמרו דשבר הגוש״כ לזו בבא אחד פיה לא יש זה ויבא לכל אחד יע״ב מניה ומגיה ולבלל זה אמרו כן ומונח לכור ומשומר עד עת בא ליתן השכר לפי חבת והומן. וכמאמר דעורב ילדיו לבנים עיין עיני כ״א בכתובות דף מ״ט ע״ב.

רמז תתמח

נ׳ מיתות יש כוסו כייסנים וכו׳ וס׳ וירא רמז פ״ב.

סיחכתי הדבור בזה בסה״ק כרבא מנ״ח ח״א בהרוש ב׳ לשבת כלה כבור מאדו ולקמן ס׳ ראה רמז תתפ״ט הובא זה. וכמאמר אף שרי בעוד ברך עיכור זו מילה עיין בס׳ תפוסה חיים סז אות ו׳ ובס׳ והו״א בפת״ד מ״ש בזה יע״ש ובקושיא שר׳ כ״א סדי מה לריך לזה דמפורש וכיוס סח׳ יתבן לייסבורהות כמו קרבן עבר ומנו כטל קרבנו דבשמכם ולא בימיל אך לטעם מעבר עד סוף ימיו הוא בזיוב סמעבר כתו שאמרו לענין כרת ועיין ו״ר דכ״ט ע״ב דקי׳ דמעבר טעמא דקרא

מה פרי אדמתך מכשרין אף פרי בטנך כראש דזו אינה ברכה שלמה כמו שאמרו ב״א בענין האתן בכורי פשעי פרי בטני חטאת נפשי וכמו שמנו בשבת דבניו מתים בעון וכו׳:

עקרה מן התלמידים שלא יהא תלמיד עקור׳ עיין בס׳ כרך א״א ס׳ שמות ועיין בס׳ תפוסה חיים ס״ו אות א׳ וט׳ ויו״ד.

א״ל לאבוה א״ל אתן לך ד׳ מאות זוזי. כו׳ במ״ש התוס׳ כלל בזה בפ״ב דברכות גבי תלמיד שפיר זוזי ובתוס׳ פ׳ כל כתבי גבי תגיסר עיליתא דדינרי ובתוס׳ פרק הזהב ואולין ד״ן ע״ב ודכ״ה ע״ב ומהר״א פ״ב דשוטה יש׳ השוכר את הפועלים ובפ״ק דסנהדרין ע״ד רש״י ועיין בזוג׳ כל החיים דאספתי כל זה וויותר מזמן ובמ׳ ב״א כמו תתנ״ו דתב״א ע״ב במפתחות ק״ח דהוא דרך גוזמא ועיין יש״מ פ״ב דג׳ והכא אפשר דלא היה גוזמא דהיי אבוה דשמואל היה עשיר בעשר מפי כדאיתא במדרש שמואל סי׳ יו״ד ומה גם הכן חכם ישמח אב ומביא ליה דאדם אוהב את בנו יותר מגופו ואם יתן איש את כל הון ביתו באהבה ומכ״ש אם לא סי״ל ב׳ אחר דגלז״ה הכל שלו ומה יתן ומה יוסיף.

רמז תתמט

מתלה פ״ב חולאים וכלן פת במלח שחרית וקיתון וכו׳

ולקמן רמז תת״ע מבואר דהוו אוכלין מעט בשר בלי בבקר יע״ש וזהו טיב מהרגל בבינת כשביל לאחים ואפשר לרמוז בשזון נופים ר״ת והסיר ס׳ ממך כל חולי פ״ב ומוסיף אזי׳ מלוכים פקים דשכל כודי שתים כדאמר כמאמר זה עצמו והוא פ״ד ואין שפק דיותר טוב מפת שחרית יהיה שבעשם.

חקון פ״ר לפנס כריתו דגילא מכלס וכטוח כמו סנוריא׳ח דלא קאונה אך רעה ונלו״כ · כל ימיך :

נזל נכרי שאסור עיין ברמז תתל״ו ובסא״ר פט׳ו ופכ״ט ורמז תת״ל״ח :

רמז תתן בעי ליה לריב״ל גדועי עז קידמת לכבוש הארץ לעיל סו״ס ואתחנן רמז תתמ״ה ע״פ ואשריהם תגדעון ובמאמר כל מקום שאתה מוצא הר גבוה וגבעה בידוע שיש שם ע״ז עמ״ש הרב ראש דוד ס׳ ויגש וייסף תהלות סי׳ ע״ו ומוה״ר החסיד מר׳ שזרינו זיע״א בספרו הקשיב אות הבריח ד״ן ע״א וכ׳ ·

שקץ תשקצנו הא כיצד היו קורין אותה בית גליא וכו׳ פני מלך וכו׳ עין קוץ עיין רמז תד״ר ותרס״ט ותתצ״ח :

ורא היה ריחן קשה מריח הזיעה וכו׳ וריח שלמותיך כריח לבנון . עיין בסה״ק זל״ח ח״ב ס׳ תכא פ״ו מ״ב בעור מזרי ועיין בספר מלה״ק דקנ״ו ע״כ :

חרף שני נסורא דהוה יתיב ולעי באורייתא וגו׳ כן מורין לעוה״כ דלא קימא דסבר כמ״ד סומא פטור מכל המצות והו״ל כמתים חפשי אף חפשי לעוה״כ

כל המוקדם מוקדם לברכה וה״כ לארץ וזה ס׳ לארץ עיין בהקדמת הרב כאלת ז׳ ח״א ועיין מג״א סוס״י יר״א ופנים מאירות ח״ב סי׳ ח״ל ובתי כהונה ח״כ כחב״ד סי׳ כ׳ ושמע אברהם סי׳ א׳ ד״ר ע״ג .

מאן יהיב לך נכרי דפרזלא ונשמועינך · וזוהי הברכה דכתיב בתר הכי כדלקמן מזה ארץ אשר אבניה ברזל שדרשו א״ת אבניה אל בוניה על הת״ח דמקיימין גדולה שימושה כשו רגליהם ברזל דכתיב ברזל ונחשת מנעליך ושמכתתין רגליהם כמו שדרשו והם תכו לרגליך :

רמז תתנא קילי כידך ורס לבבך ושכחת וקליך כידי הס אשכחך ירוש׳ נראה דהיינו במ״ש בפ׳ חלק אין ב״ר כא עד שיכלו נשי הרוח מישראל וכו׳ ואת עם עני תושיע לכן קלאן וס כוס · וכדרשת ישא ה׳ פניו אך עיין ברמז פ״ר ותש״ו :

בעוה״ז נטעו אתכם מסה ואושע כשם שב״ו עובר וכו׳ כשם שאני חי וקיים כך נטיעותי קיימות וזה רמז ושטיה סוס״י ס׳ לעולם ירשו ארץ כימן דנכר מטעי או הוא לעולם מעשה ידי להתפאר דהפאר הוא דאינן מתבטלין מעשה ידיו וכדכתיב מטע ה׳ להתפאר שם בישעיה סימן ס״א וזה שיה תירוץ למה שחקרו למה שאדם נולד ע״י אים ואשה עיין נחלת בנימין מטה א׳ והרב קול שמוא ס׳ תזריע ובס׳ ידו בכל הנ״מ למוה״ר כ״ר ס׳ בראשית דרוש כ׳ ובס׳ נר יעקב תירוצים רבים דהרי כיון דנגזר מיתה לאדה״ר ולדורות משום ואנכי נטעתיך שורק ואיך נהפכת לי לכך לא נטע ע״י הקב״ה כ״א ע״י אים ואשה דלא יתבטלו מעשה ידיו דמוכרחים למות ואתייא מק״ו ממ״ש אם היה נכנס משה לארץ והוד אם היה בונה ביהמ״ק ולא חקסי ממעשה בי״ע ובפרט דמשה בעצמו מינוס ובוס דביהמ״ק שאני דאפי׳ שסלאכים

סייעו אך יש׳ חיטאים ונירמק לעצמו שלא יהיה כח בב״ו להתקיים ובמלכות ע״י שמוא יתיישב קרוב לזה ודוק ·

לא בלדקתיך הרי ג׳ ובנגד זה בא לומר במנחת שבת ג׳ לדקתיך דמלבד הטעם שאמרו על שתקנת לידוק הדין על ג׳ לדיקים דאו לכוין נמי על ג׳ אבות דהם הנ׳ סעודות ובא בנ׳ לאומרו אף דאם היה בשביל זה לבד היינו אומרי׳ גם ביום דלא שייך לומר תחנונים . אפס כי עם דמאמר זה סותר מאמרים אחרים דנאולה תלויים בזכות האבות וגם אמרו כן על העקידה ואגדות חלוקות הן או לו׳ דלמען שמו דבשביל להם ואחת זה בזה . ובמאמר ולע״א בנוים מעט מעט הייט דלרת רבים חלי נחמה כשלא כשארו ועיין זר פו׳ בדרך זה ·

רמז תתנב מ׳ יום ומ׳ לילה וכו׳ חמת הענן ויאכלו ומכאן נמי ניכר דגדולים לדיקים יותר ממלה״ש דהא מ׳ יום ומ׳ לילה כנגד סעודה אחת של אברהם ושנידה אחת של לוט מאי הוי דהא שיעור התענית של יום א׳ יהיה מי שקן במוונו בוקר שאת בסעודתא חדא אבל שאין אנו יודע דביוחכות פעם אחת בשמות יהיה שיעור מ׳ יום ומ׳ לילה דתענית ולא הוכרט לבכיא מלוט גם כן ·

כיון שעשו ישראל אותו מעשה · בביאורי למהר״ר דקדקתי דכל המ״מ מית שהזכירו העגל היה ברמיזא אותו מעשה ובמדרש תנחומא כן בס׳ וירא וס׳ ויחי וס׳ תלוה כ׳ פעמים וס׳ חקת ד׳ פעמים וס׳ אמר וסו״ס במדבר וס׳ עקב וס׳ ראה וזולת בס׳ ויקהל להגדיל שבחו של חור אמרו בפי׳ וכן לדוד בתנחומא ס׳ כנא עבר על ל״ת ·

עמי חטאו ועמך לא חטאו וכו׳ לפי מ״ש הרב דברי שלמה שלס ס׳ וירא די״ג דעל זה נגזר עליו שלא יכנס לארץ (ועיין להרב שני יוסף דקע״ט ע״ג בינ״ס) הא״ש כי פי ס׳ דבר ברשיע בעל המאמר הלזה כיון שמת משה היה הקב״ה זוכר שלא במנא סניגוריא במותו שנאמר ויזכור ימי עולם משה עמו וקוא דהיכי מלינו דמשה ולמד סניגוריא ויהיה חב לעצמו משיבת הסניגוריא שעשה הנמלא בזה הנלך ונבקשהו הכשבה במאמר סניגוריא הגם דהנדון אמת דסגיב רב עשו היה שותק משה או מבקש סליחה על הערב רב דסורנלו במצרים גם כי יזקין לא יסור ממנו או שאר שיושים כיוצא בזה וכדיאתא במזמרים אחרים :

מתוך כעס ורצון וכו׳ עיין זל״ח ח״א בתנחו׳ ס׳ מקן מה שמותי ובעס יאמר לפי ע״ד דלוה כיון הנזכיך בישעיה רס״י ס׳ כי הנה החשך יכסה ארץ וגו׳ תאמר דלוה״ע נ״כ יה ם זה אף אדרבא יוסיפו וערפל לאומים והוקא ועליך יזרח ולא עשה כן לכל גוי ומזה היא היכחה דהני ששה מתוך דמונה הכא הוא לישראל בלבד ועיין רמז תתנז ובלשון הוה איתא בברכות דל״ח ועירובין דס״ד כסיג אחר והוא לא יפטר אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה דמתוך כך זוכרהו ודבו בו הגי׳ ובכת יאמר דיאמר לו בנית אחת כלי פשיטות דהיינו ספק שנשפק בהלכה ולא שלבם פשוטה וכיון דמניחו בתוך ולא בפיסוקתו וס חושב ומבין לפסוס

לבית ראיות לפשוט הספק וזכרונו לפניו כדי לפשוט ספקו אך בהלכה פסוקה או במילי דאגדתא מסתמא וישכחהו ·

ופלינא דרין דאף כופה חומה אינו כופה עיין להב״א מה שהביא ממהריב״ח ז״ל מה שנדד בכונה התוס׳ . ולנד ש״לה נו׳ דחומה קשה מאף הרי דוד המע״ה נקט סוף מאף ועיזוב חומה ומשמע דאף קשה מחומה ווה סיוע לנד שרנה לומר דאף קשה מחומה של דבר דייקינן שפיר י״ל דליכא הכרח לזום בד מהאי קרא דדוד המע״ה משום דלפי מ״ש שבדאיו חומה והא׳ מסה הרגו והאחר כשבע עליו א״כ שייך נו׳ הרף מאף שהוא מעותד ועזוב עזיבה לגמרי לחומה דליתא שום חד מנייהו דח״ו לא יעשה חרה על השבועה ושייך לומר ועזוב הייטו עזיבה היינו שבוחה כמאן דליתיה דמי וגם יש לפרש ועזוב חימה כמ״ש ואתיכלא נוגדת בחימה כראיתא ברמז שא״ז ועיין לה״ה מרן זקני ז״ל בס׳ מע״ל ח״ב ברוש לח״כן כיהמ״ק ועיין בקונ׳ חיים טובים בשוחר טוב מזמור כ׳ וקט״ו ובביאורי למכילתא פרשת השירה פ״ה :

רמז תתנג נורונו ה׳ מלאכי ! חכלם · יש שינוי בזה ממאמר זה דהוכא שבא למה שהובא במדרש בקריאת שמע ועיין רמז תקנ״ג ועיין זל״ח ח״ב פ״ג :

רמז תתנד מה הראשונים אורכן ו׳ טפחים ורחבן ג׳ · עמ״ש בס׳ ברך א״א ס׳ יתרו טעם נכון בזה .

בשביל שבתבתי אותה כולה חיים . עיין בל׳ זה במד״ר ס׳ וילך פרשה ד׳ וע״ש מה שפירשתי בתיבת כולה יע״ש ובטעם בשביל שבתבתי יבואר עמ״ש לעיל רמז תתנ״א בענין הכטעם דכל דבר שהוא ע״י הקב״ה לא ימוט לעולם וכן אמרו בתנחומא ע״פ ובל בניך למודי ה׳ דלעת״ל דהקב״ה מ מד לנו תורה לא יהיה שכחה הכעוה״ז כשם שנ״ו מה כד התורה משכחת כוע״ש · וכמאמר שאבדה המרגלית האחת בא לציון בזל״ח ח״ב ס״ז פ״ג .

רמז תתנה פתח להם פתח שיבקשו עליו רחמים ולא היו מבינים · מ״ש הו״ר דמה שלא בקש בצירוף משום דהוו באיש מבחו ולא היו כענים יע״ש הנה נ׳ במכילתא ס׳ בשלח פ׳ ויבא עמלק פ״ב יע״ש בחיבורי דמשה על רגליו של שור שיבקש רחמים הוא תיובתיה ומק״ו אי מיחיד ביקש ב״ש לבור דהן של בביר לא ימאס וכ״ע .

אף שאחרונים כרצון ירד כלור תשרי והוא יוה״כ לפי כי עשה אותו זכרון לדורות וסימה זאת לכם לחקת עולם לכבר . פתרון מא׳ זה ממלא בקנה דב״ז סא״ו פ״ד ועיין בקונ׳ ימלא חיים סי׳ ע״ל · ובדמיון כלי גדול ויש לו דומה עליו בקטן ואין לו קטן דומה לו בגדול כמו כן הוא לעתיד דוגמא לדמיון הוא דלצדיקים דוחין לגלס״ר ומתרחקין אותו ממנו נדמה להם כהר גבוה ולרשעים דהורגלו בו נדמה להן בחוט השערה מענין התגל סוף דסכה ,

אין לו להקב״ה בעולמו אלא יראת ה׳ בלבד שנא׳ הן יראת ה׳ דבל׳ יוני הינא · יראה דלא פליג עם המאמר דברכות ד״ח דאר״ח ב״א משמיה דעולא דאין לו להקב״ה בעולמו אלא ד״א של הלכה בלבד דהא קרא דמבית מבריו ואומר היא חכמה דאם אין יראה אין חכמה ואם אין חכמה אין יראה דאחווית זו בזו ואת בהא תליא וכדאמר אח״כ אי איכא יראת ה׳ אין ואי לא לא כ יע״ש והוא אפש״ל כמו דבמאמר דד׳ אמות נקטו מאחרב ביהמ״ק דמיום שגלינו קשה להתנהג ביר״ש כרבעי כמ״מר שזכיתי כ״ין הוא שלא כשמור את המצות אך הזמה יורה דרשו דגם אחר החרבן אין לו להקב״ה אלא יראת ה׳ בלבד עד מקום שיוכל יאנוס רחמנא פטריה וד׳ הלכות לריכי ביר״ש וכרור . וכמאמר דומה לגזבר שנמסרו לו מפתחות הפנימיות עיין בהקדמתי לס׳ לב חיים ח״א מ״ש בעזרת שדי

חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום וכו׳ וכמה ימי שני חייו של אדם ע׳ שנה · אמר לי בני **אברהם** הי״ו דזה רמוז דסע״ה במזמור ס״ג כי טוב חסדך מחיים שפתי ישבחונך כן אברכך בחיי כלומר דמחיים שנחת לי מהם הוא החס׳ דשפתי ישבחונך ומפרש כ׳ן דהוא ע׳ אברכבה ק׳ ברכות בחיי דהם מספר זה ויען דוד היו חייו ע׳ לא פחות ולא יותר נאה לו לומר זה ע״ד אני אברך ולי נאה לברך ומזה הטעם הנבר היקש ע״ל כמו שדרשו דהוא תקן ק׳ ברכות על הייתן שנותיו ע׳ דבאו במספרם בשבעים ועיין בס׳ חיים ומזון בזגנון אחר ות״ר ישל״א · אפס כי עז דבל המאמר קשה להולמו ומתיאר הבנה והו״ר תקן קנת אד השזיר עולות דנא בא של בית הפר״ש דבפשיקי שעיקם חשבון במקרא גדולה בזנ״ך ובחומ״ש זיינו שוה כמו לחם ונו׳ דהניח כמי כאול כיולר והיה לו להניח בין דגחיה לעשות הנס׳ בזה דאינו ביולר ב״א וכן לציון אחר שעמידם וצ״ל בשחרית באול נגר מנחה דשבת וי״ט וגם איך תלוי פסוקי תנ״ך עם חש׳ ק׳ ברכות לימי חיי האדם והכל בשגר סתום ואין אתנו יודע

טול מהם השבתות וי״ט שהם ימי משתה ושמחה ותענוג . אין להוכיח מכאן דקרי לשבתות ימי שמחה דקאי לימים טובים דמשתה ותענוג שייך לשבתות כמו וכהדיא י״ט נקט שבתות דום בהם משתה ותענוג ועיין בשה״ק ספרי חיים ס׳ בהעלותך פסקא עז מ״ש בזה בס״ד · ובמאמר כנגד רקיעים הם איתא במדרש ש״ט מזמור ק״ד

רמז תתנו שייתא לבלחו שבחי דמאריה . עמ״ש הרב המב״ט ז״ל בס׳ בית אלהים ד״ה ע״נ ועיין לוח ארז כא״ז פ״ב וספרי חיים ס׳ וזאת הברכה פסקא נג״ס וחיים טובים מזמור י״ט · ובמאמר למה נק׳ אנשי כנה״ג שהחזירו עטרה ליושנה ע״ש בקונט׳ חיים טובים בזמור סבו׳ · ובמאמר עשר שמות לבעצו נרבאו זה קרא עיין בקונט׳ עיני כ״ח בפסחים דקי״ט ע״א על אחאב והמן יע״ש · וכנ׳ מטמוניות שהטמין יוסף לא אתיא כהאית דבעל צפון דרדפו מגרים

אחרי כנ"ו ולקחו ממה שהטמין יוסף שם ומזה נמשך דרות היה היה יותר מביזת מצרים ויו יל דזה דבעני נם ן היה ידוע לכל מנוי המנה פקדון שמור אך הנ' מטמוניות היה חוץ מזה דלא ידע איש את קבורתם תנה קבור דעין לא ראתה וזולת קדם והנטונינים והנ' דיקגלה לצקיד ועתה מביפה מעין כל .

רמז תתנז כשהייתם שם היתה מתברכת בשילכם ולא עבזיו . תאמר וה נמשך מת"ש בתד"ר פ' קידוש פס"ד בני ינחק דפנה הודה ועי"ש בביאורי מ"ש וס' וינא פע"ד בני יעקב עם לבן דפנה זיוה ועי"ש בחי' וס' מקן פפ"ט בני יעקב כמי עם מצרים בנה זיוה ועיין ז"ר דנ"ט ע"ב דחור הרעב יע"ש ובמד' ס"ט מזמור ק"ה ועי"ש בחי' בני יוסף עם פוטיפר פנה הדרה · ובמאמר רותה אני את דברי מדברו אנא ככר כתבתי בביאורי על הספרי פסקא מ"ל

רמז תתנח כירוע שלא מלאת וכו' הוכא לעיל ס' ואתחנן רמז תתמ"ה ומ"ש והן מוסרין את עצמן ובניהם ובניהם ובנותיהן כדי שיבואו אבותינו לארץ וימלאו אותה · עיין בביאורי לספרי פסקא ל"ח וס' האזינו פסקא שי' וס' וזאת הברכה פסקא שנ"ג :

רמז תתנט אף הרים לשכח ועוד שנותן טעם כמר טעם . וזה רמזו שכתובים במזמור ק"ד משקה הרים מעליותיו משפרי מ[illegible] תשבע הארץ דהארץ שהם הר ה' ו"י ושם להוציא לחם מן הארץ כ"ו מהקרים כמו ויין ישמח ולחם לבב אנוש יסעד דזית כית טעם כמר טעם וכל זה במקום מיוי לבנין אשר נטע דלבנון הוא הביהמ"ק שמיך למקדש דהוה ת"י שביבות המקדש ובדפו' רש"י במזמור ס"ה בפסוק מבין הרים בכחו יע"ש וביוסף היתה הברכה יותר ומראש הררי קדם כדפו' שם בס' וזאת הברכה ·

י"ב אילות כנגד י"ב שבטים ולא זה טעם פירות שזה וזה לטעם פירות שבט וזה מה רבו מעסיק ה' כדי שיהיו קונים עליהם לקנות וימכרו קונים הרבה כי מה שחסר מזה קיבה מזה וגם בזו בנגבר לא בכל המינין של שחורות עשה ה' כבה שיתנה לזה מה שלא יתנה לזה ועיין לר"ש בחומש בברכות השבטים ועי"ל רמז תתנ"ד ·

רמז תתס כתיב תמיד עיני ה"א בה וכתיב המביט לארץ ותרעד . עמ"ש לעיל ס' ואתחנן רמז תתנ"ו · ובמאמר כיכר ומקל ירדו יכרובים · שפרי יסיף והרי כרובים ככר כתבתי בספרי חיים פסקא מ' ול"ח ח"ב ס' ראה פ"ד ·

שנא"י שקולה כנגד המילה דרותה את השבת ולכך אמרו במדרש דאמר הקב"ה לאבותם אם מקבלים ישראל את המילה הם נכנסים לארץ ואם לאו אין נכנסין דכתה למקבלים מילה ואפי' בשבת שהם יכבשו את הארץ אפי' בשבת והיינו כענין שתביעת דוזאי לפלגון מזה בשזו רצוח .

רמז תתסא אין אמת אין ד"א וכו' אין חסד אין דברי דעת . נראה דאחר דאמרו דג' חלוקים במלות אחת עד שלא נכנסו לארץ כ' משנכנסו קודם שכבשו . ג' אחר שכבשו וישבו ועי"ל רמז תתנז כנגדן נקטו המ חלקת אמת חסד ודעת דיש בהם בחינות מתמונות הללו דשיבי בהו אמת ואמונה ונ"ח ודעת בכונה ועי"ז מי כעמיך כישראל גוי א' בארץ דר"ח . אח"ר 'אמת 'חסד 'דעת דקרבנות . ודעת אהים מעולות דעולה לריכה דעת ותלה ועיתר וכ' הלחם ולחמים דמאמין דהוא תמה שיתברכו הזבחות ע"ז כזו' ז"ל ולקט שכחה ופאה חסד לעניים ומעשין וזולת חסד לעבדים ולבעלי קרקעות כי ימוך אחיך הכל נ"ח ודוק :

רמז תתסב טופה פני דחזן קוו לא חו זכרו תורת משה הנה אנכי שולח לכם את אליה הא דקראו הכא בשם דמשך דטמון ברמז בענין דמשך שיעור יולה ומפקת מתורת רבו ואם יש כרם דמשך יבא אותי שבדמשך דאחר זכרו תורת משה כתיב הנה אנכי שולח לכם את אליה · ובמאמר הדרכן מ"מ לדרכי חיים קמלא מ"ש בהקדמתי לספרי זוטא דרכי חיים · כעוד אהים חיים :

רמז תתסג כשם שעבודת מזבח קרויה עבודה כך תפלה קרויה עבודה ומביא ראיה מדניאל וכוון פתיחן ליה כנגד ירוש' והיינו דיכוין את לבו נגד ירוש' ולכך אמרו דאין תפלתי של ידם נשמעת אלא כבית"כ דנק' מקדש מעט ובשאית חוץ לבית"כ הו"ל כמו שחוטי חוץ דמקריב בבמת יחיד אחר שנאסרו הבמות (ועיין בדרוש אחד בסו"ס עמודי חיים) · ושמעתי מפי לדיק מוה"ר פני מבין דפירש עפ"י מאמריתו כ"ש כס' בא לבו עבדו את ה' דכ' זמר שלח עמי ויעבדוני רק להכבש ובקרבם יוגנ דאין עבודה אלא תפלה והשיב משה גם אתה תתן בידינו זבחים ועולות דעבודה היא קרבנות וכו' וגם מקנינו ילך עמנו כי ממנו ניקח לעבוד ואנחנו לא נדע מה נעבוד את ה' אם הוא קרבן או תפלה עד בואנו שמה דיתברר מה היא העבודה וזה ודפח"ח

ישביר יום אני אני שמח שמגלתי לו מלאכה היא בדברי הזגת כזבות לא עליך המלאכה דהוא דומה לנגס סביר ולא אתה בן חורין להבטל ממנה כטעמה דביבל יכול לחזור כחזי היום דזתה מושבע ועומד ויתר חילוקים דח"ו לפוור וכאמן היא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעולתך לפי הפעולה שאתה עושה ולינא כוס גמר מלאכה כדי ליקח השכר ·

ריטב"א אומר אדם הורם כשבת מיושב וכו' עמ"ש בשס"ק עיני כ"ק במנחות דף נ"ט ע"ב ובחי' למכילתא פ' שמן פ"ב כיונתי שם

רמז תתסד אסיר שיטעים כליס קודם שיתן מאכל לבהמתו ולד"ר בהמתו אז גם כעיפות יותר שיבה כמ"ש רבינו הא"ו מישר כוס ובשזים קודם שאר [illegible] ועמ"ש בשס"ק רוח חיים סי' וק"ז · [illegible]

רמז תתסה כו אחת מגלה לאנשי דור המבול וכן אחת מגלה לאנשי מגדל · עיין בתנא דב"א סא"ר פל"א דדור הפלגה היו רעים יותר מדור המבול אלא דדור הפלגה היה בהם שלום ולכך נשתייר מהם פליטה וע"ש להגאון החסיד זר"ן אות ט"ל ועל"ל ס' כי תצא רמז תקפ"ו בדמיון השינוי בין דור הפלגה לדור המבול ·

רמז תתסו כאותה שנה עלה אוקיינוס וכו' · החידוש הוא דאע"ג דשם הוה כ"א מדה על רחמים פשוטים כיון דהרשעים מהפכים מד"ר למה"ד אז כפי שיעור הרחמים גדולים מתהפכים למה"ד גדול ונורא וכבר כתב הרב ס' החרדים בפסוק שויתי ה' לנגדי תמיד כי מתוך שם הוי' יוצא דין גמור כ"ע"ש והוק .

רמז תתסז להם אתם משתחוים ולי אין אתם משתחוים וכה"א קצת דהרי כתיב בס' שמות ויקדו וישתחוו וגם בא ויקוד העם וישתחוו ובס' משפטים והשתחויתם מרחוק ויאמרו כל הדברים אשר דיבר ה' נעשה וס' תשא וישתחוו איש פתח אהלו וס' תבא והשתחוית עשיתי ככל אשר צויתני ושמא על עשית העגל קא מיירי דשוקפי ס"ם ואין על העיקר לא השתחוו וזה כתבתי דכ"אל לקב"ה להפוך כוונתן של ישראל .

מה חרון אף האמור כאן עצירת גשמים וגלות אף חרון האמור להלן וכו' כל מקום שנא' חרון אף חמשה מיני פורענויות חרב וחיה רעה ודבר ועצירת גשמים וגלות · מתאגר זה הוא סיעתא למ"ש הגאון בדורותיו התוי"ט נר"ו בסדר משפטים אות קנ"ח בד"ר הנורא דכתב דחרון אף נאמר בע"ז ועל זה אמר מר בפ' כל שעה ויחום ל"ת דכיון דבדים עצירת גשמים וגלות הו"ל כעז ונאמר חרון אף וע"ש ·

אוה"ע שרויים בטובה והם שרויים בצער . אוה"ע אין קוברין בניהם ובנות הן והן קוברין . היינו להגדיל השינוי דרבה רבים הני נחמה וכראותם לאומות אחרות בשלוה ובלתי יגון ואנחה יוסיף צער על יגונם וכבר אמרו רז"ל דהפורענות הבא לעולם בשביל ישראל וכן לענין הטובה וכלעיל רמז תק"ס והבא כל כך בגלות אשמתם דנהפוך הוא מתהיה דהזר ופלא ה' במצרים בין ישראל לגוים לאידך גיסא . וכן ומצרים מקברים וישראל יוצאים ביד רמה ששים ושמחים דהיה צער גדול למצרים כפלים מהרבה עצמה היותן כהן לבד וכזה יכוין ואחריו מאמר עם המאמר שהובא לקמן ס' ראה רמז תתצ"ה ע"פ אך אראי אקחי מוסר דאוה"ע לוקין כדי שיצאו ישראל מאו' יעצ דהסירא בתחלה ובשובם על מנותם אות כמ' דהבא .

רמז תתסח מבין אבי' עללים . בינת אפי' דעל לא מיעבר ואפ"ה גורמין כל כך עונות דיעבר הטל ומ"ש ולע"א שמריבין את העולם אין בתוכו ורוין על רשעים שרוחקין את העולם שיינו כמו שפי' הרב אהלי פו בהקדמתו בכונת המאמר ע"מ אכרח הארץ דהארץ מזרחבת ומתרכבת ע"י הסירה ביע"ש ועיין ספרי חיים ס'

דברים סו"פ א' :

רמז תתסט אינך לא"ל ויהא שרוי בשינה א"ל והיו שמך . זה מ"ש גדול על הנוצרים מה"ו לא"ל בי דחיקא לאו שבזה ואין להם ישיבה שם ומבקשים לבוא לא"ל וזה ס' יח' אבן בייסרים מה לי הכא מה לי התם וכבר כתבתי כזה כביאורי על הספרי פסקה נ"ם ·

קישה גלות ששקולה כנגד כל דברים · היינו כדאמרו שבי כולהו איתנהו ביה אך השכל אינו מחייב דיותר טוב כגלות יהודים מושלכת לחורב ביום ולקרח בלילה ממושב ומאכל והויבין אם לא שנאמר כדאמרי' דהמתנה לשלחן אחרים חייו אינן חיים ועולם חשך בעדו ולכן דקדק לו' מאויו של זה יבין ויהודיקים בארץ הקדושה וכבר מת דאינו מרגיש בקלונו בדחיקו בין מבה למקלל וזה יבין בארץ שמחה עודינו חי דגרים בצ"ר הגבוה בכל עת ורגע ·

רמז תתע וכין ז' דן שלמדו אבי ירכיו לבניך ולבני בניך · עמ"ש הרב מלה"ק דקל"ג ע"ד ·

רמז תתעא אינת שבי בבבל . עמ"ש הרב אם דת ס' ואתחנן ומו"ה החסיד מוה' דו' סי' א' ד"ה שין ע"ד · ובמאמר השבת עיין בשו"ס עמודי חיים במאמר אסתר בארוכה (ולה"כ פתה"ד ח"ג).

מ"ר כעין מזוזה מקרא כרם לפניו ולא לפני פניו · שבת דל"ב ע"ב ועיין להרז"ם ס' לך לך בפסוק ידוע תדע כי גר יהיה זרעך וזה רה ס' וזרה דח"י ע"ג ועיין יוסף תהלים ס' כא וס' בשלח ועיין ב"מ דל"ח ובחולין ד"כ ע"א ודף יק"ח ע"ב ועיין זבחים דכ"ד ע"ב ועיין אגורם באהלך דנ"ז .

והב' שנים שהותירו שלא הכיר את בוראו לזו מלחה פשיטא היא ילא ו"א כן מ' ולא ו"א מ"ה ולא מ"ח ו"א ן' ולא כ"ח · עיין כל זה כז' שמו אברהם עיין שנים דאסף יקבץ כל הזכרות ובמאמר מברים מאלך מ' יום עיין תנחומא ס' כא ומכילתא שם ועיין בקונט' מי השלח בנ' שירה פ"ו :

רמז תתעב ושבו' יומי לו' שמחים עיין כ"א דמיכה אחת לאחת וכו' לעיל ס' דברים רמז תת"ז דשיבא תאומים דשב"ו ביחוה · ובמאמר ר' אומר שיר שמעלין אין בזו' כאן למעלות · עמ"ש בשז"ן חיים טובים כמו' קב"א . ובמאמר מה בבבים אין בנהם אינם שנים קנאה ותחרות בר סגריקים ובנריקי הרבים שו נבאו נדקם ראוי להבין אמאי דיוק בתחילה בבנים ושוב רישא דמגדיקי הרבים אך הנני כפי להודיענו דמה שאמרו הנבאו נדקה בהם ותיד זי הרבים הוא כזכאי שיקבלו עליהם קיום הכנוש כתלום שיהיו ככוכבים דלא יבצו מקניה וקנאה אלא יהיו שובלין מבין זה ידכרו להם קצרע וכ"ש שהם דבריו בזה אך ומבקצא ישיאים יזהוב' או כן' מגריקי על דרך המהנה נרגן לבין הזכיות והב"א קיים אותו לנתנים יע"ש אז לאו חסי לא תקנב לנריקם דאמיו מונחים ומשוטים ינורמין לאחרים

לאחרים כעס ויקרא חייך ונידוף דמתרייכן כרוו או מלקות ור"ן כ"מ מוכיח דיותר טוב לו וקנים ולא יבו הנכלי נדקה במורים דרמתוה הרס נוים מדיינים את וקנים משער רים להם ס לנות היכה דכנין נעיים סחירה ופתירת זקנים כבין ויכמא' והיה מספר כב"י עמ"ש לעיל ס' דברים רמז תת"א בס"ד׃

רמז תתעג כ' ג' פרשיות בלילה כ' ג' פרקים בשבת כ' ג' פרשיות בחדש. היה ראוי להפך הני' כמו בחדש דפרקים בלילה פרקי משנה והלכה ופרשיות ביומא דשבתא דהא אין קורין מקרא בלילה וכמו שהיה משה כמרים להבדיל בין יום ובין לילה את דיתפרש דבוכת הפרשיות היינו פירושין בפרד"ס והזכות היוצאין מהן דכל תורה שבע"פ נפק"ל מהפרשיות

מגילת סתרים אם יום תעזבני יומים אעזבך בספרי ורש"י גרסי חסידים ועיין בס' אות אמת.

שמא תאמר ישנו בני זקנים בני גדולים בני נביאים את הכל עיין. עמ"ש בתרי"ן סופ"כ ועמודי חיים עמוד תורה ס"ו ותחפץ חיים סי' צ"ט׃

שמא תאמר למה הלכות ידוני ת"ל כל המצות כי לא על הלחם לבדו זה מדרש על כל מוצא פי ה' לו הלכות והגדות זה ית, כלבו כל חכם לב דיש שלומדין שלמד הלכות ומוחזין בדרשות ולא טוב עושין שא ביון אחזו מזה וגם מזה ויא י"ח שניהם יבפרש לירושי דשומו שהוא אחד זה ולא"ה מעיקר דיבה בילוגל לכן ולהשגי' מה שבזה לו ויצא לכל חפץ לשמעתא ואגדתא ותלמודו מתגרבת דתלמודו בידו מזה וגמ"ם.

המשתמש בכ"י שנו בברא שעיקרו ושעיה"ב עי"ל ס' נלכים רמז תתק"ת. והנה בנדרים פ"ח הגוסחא היא המשתמש בכתרם של תורה שהיא חי וקיים לעולם עיא"ו וכמו שהבית סב"ל והוא בני מבדק ר"א כל' דהכא דנתינן הקב"ה בתורה לברא העולם לי עבה ותרים והתורה אמרה שיברא הקב"ה העולם דעל מי הוא מלך ועי"כ לו להקב"ה מ"ש שתורה יע"ש וזה שלא כמאמר דלעיל רמז תתע"ב בק"ו ומה הקו' לא כבראו את לכבודו של יסר' ולוה י"ל וכדעתי יא' היה כך והתורה לא ידעה יכתיה עליה אך לשון היות"ק היא דהתורה אתרה שלא יברא הזדם דעתיד לחטוא והשיב הקב"ה יעשה תשו' כיע"ש׃

ולדבקה בו שאי אפשר לדבק בחכמים וכו'. הרב מלה"ן בק על רש"י דלמה לא פי' זה כאן וכו תירוץ דלעיל ונדחק לישב יע"ש ואין בזו קושיא דלא נייר מתקים שדרשוהו רז"ל והיל לשבעי טעמא על רז"ל ומס לו עם רש' ז"ל׃

רמז תתעד לפי שחטאו ישראל בגור להם מעט מעט תגרשנו מפניך. ראה נא כוס במי מבלאות חמוס דעים כ"ה סמנה גורם דלעיל רמז תתנ"א ע"ש והוא הם שבות חשבת איתא דגלות יבין כבור מעט מעט כמו שהיו הגוים יכו לאגרו לזו וזה ברעו ... כפשוט ולפרקם מהרה וממנה הפחטא מעו ... גם שהגוים יהיו מגורשין מעט מעט ולבסוף התחלת גם שיהיו ישר' מגורשין למעל הגוים מעט מעט וכשם דעבירה גוררת עבירה כי העונש גם עונש כנגן הופן כקחולן ויותה דומיא דכניסה׃

רמז תתעה פחדכם על הקרובים ומוראכם על הרחוקים עיין. בביאורי על המכילתא ס' בשלח פ"ט מ"ג כוה בעור מאדי

סדר ראה

הרשעים הם מלאים כ' וג' ימים אבל הצדיקים שמלוטרין בעוה"ז בכ' וג' ימים ושיתי לשמות ושלמה כתבתי רמז תתמד שלבניהם כמשלי סימן י"ד ... תקנא בלום חמס ואל תבחר בכל דרכיו דכרלה תחלתו טוב וישר כי סוף סוף תועבת ה' בבית רשע ולהפך ונוה צדיקים יברך דיברך לעתיד דסי' המבור לבא וביאור זה גבי בסי' ט"ו יש דרך ישר לפני איש ואחריתה דרכי מות דהוא ממש כמשל הזה׃

רמז תתעו סיה נוה יעקב את כמו שלא מכלו ימיו משכנה למות מדרשו כל הנסים שנעשו לבן גומר במשה ותחיי הביאו המא'סוה הבית דאיה לתיבתה סמוך למיתת מיעקב והנסים שמשה היי כמשה כעצמו אגדיקו בספ' ומתנו למען דתיבתה סמוך למיתה. והכ"ל הכין דאזוי הביאו לא על הנסים אז על שעוך למיתם ובנראה דינו דאה בעת היות דברי הספרי סדר דברים וקו"ר דנ"ט ע"ד הבין על הנסים יע"ש ועיינך תרגכה מ"ש בספרי חיים ס' דברים בשקא כ' וג' וס"ו פסקא ד"ן ועיין רמז ת"ת׃

רמז תתעז אחרי דרך מבוא השמש פי' כ"א לשון השלכה מושלכת משקיעתו יע"ש ובזה מליגו מתלו' או אחרי סמוך או מופלג ואי יש הפרש בין אחר לאחרי. ע"ש במזמרים דזים ועיין לקלון בזיויתו כ"ו. בס' הק"מ ס' טהרם פ"כ פסקא יוד׃

רמז תתעח רב חסדא אמר רב מנין לנז שטעינה נביות. הנה תרגמו סתם נראה ... נביות ... זכות ליעקב ... אותם ... דשני כנביות והב"א פי' ... טעינה נביות יע"ל רמז תתנ"ח ... תקנ"ו ... רב ... יע"ש׃

ואבדתם לשון אבד ... על ... רמז ... ורמז תכ"ז ... יע"ש ... ועיין ...

**ומ ... ** ... לא ... כו ... עליהם ... ס'

יתרו

יחיו רמז ש״ו מ״ש שם. אפשר כי עו רלל וה אוכלו שיה למ״ש בחנה דכ״ת פל״א וע״ש כוד״ן אות כ״ה וגס״ה דכל דנח״ס יש להם דין ותפילו למלאכים ועוד שם פכ״ר אות ט״ל דממונה על העץ ועל האבן יתן דין אם ככשל אדם בה ועיין ילקוט רמז מ״ר ותרכ״ר ודוק׳

רמז תתעצ אין מעברין את השנה ש׳א ביהודה ואם עברוה כגליל וכו׳ עיין פרקי ר״א פ״ח וכביאורי לשם ומבילאת ס׳כא פ״ג ומלה״ק ד״ר ע״כ ובמאמר דהפריטו דוסנה של וריחי עיין כס׳ אברהם את ידו בדרוש לש״ג דרך ארוכה כוה.

רמז תתף תפסת מרובה לא תפסת תפסת מועט תפסת לחג המצות ז׳ ולא לשבות ח׳. כר״ה ד״ד ועיין לה״ב ורב אברהם על הספרי דג״ת יע״ש שם כש״ו״ת ס׳ תיו תזקא פר״ו לענין מלקות נשגיו כדי דשבה אחת ולאחריו ב׳ דתפסת מועט ועיין לס״כ יע״ת כפ״ק דשבת ס״א ועי״ל ס׳ כרתות רמז יו״ד לענין המאורות דהם ברקיע ב׳ דתפסת מועט יע״ש ועיין רמז תתקי״ו לשיעור אכנט ועיין כס׳ ברקס חיים דריש ל״א׳ ובענין כל תוסיף אי לרבנים כשרין עמ״ש ס״ה כדורינו ש״י ד״ג ע״א ועוד לקמן רמז תתנ״ח לענין הנקה דלא יליף מעירבין ומצבר יע״ש:

רמז התפא מאי זניח מניחת היין דכתיב כנית הזית עיין כ״ז זיות פרש״י דלותא קי״ז דז והשיגו לק״ז למנוחתיך אתה וארון עזיך ולא וישבו אך בי״ל דהיא דתפלים עצי מיתון שי׳ נ׳ והיה כנוח כפות רגלי הכהנים נושאי ארון ה׳ אדון כל הארץ במי הירדן והוא כמו דבת הכסף יקס לי ועיין כס׳ יקר הערך שם בערכין

תביב חכיב קיים. וכ״ה לקמן רמז תתנ״ד ותתנ״ה ועי״ל רמז תתמ״ג ועיין שכרו חיים ס׳ כתבותך פנק׳ ב״ט וג״ו כש״ו ופסקא ע״ד ולק״ח ובתנחומא ס׳ כה ונ״ת אחרו פוך:

רמז תתפב לא עולות נכרים עיין ב״א מ״ש בקרבי דנכרים דאין חייבין משום פיגול ונותר וטמא ושחוטי חוץ דלא מנח כן כוכבים יע״ש ועיין זבחים דף קנו ועיד כר״מ וו״ר ר״ש ע״ת ועת״ז הר״ב מעשה״ר פא׳ דפסח״מ הב״ד ועוד לו שם כפי״ט דמעשה״ן הט״ו והל״ז׳

אי מה לבי ועיל אין זותי ואת כנו נוהג בהם עמ״ש מרן מלכא מוה״ר זה היש גדול ז״ל בס׳ דרכי היש בריש ז׳ לשנת ובירקל״ו צ״ז וריש ז׳ נהסנהד הקס״ס צ״ד כפזיקי הדבי ושדו דבריו כי נעמו ועי״ל רמז תתקט״ו וכ״ת שם דף הל״ם רע״ד:

רמז רתפג כל דולדם אמית כר״ש תלוי׳ מאי שתנה סריכה כאן ולא כלאיו דן׳ חכם ישתה אב מפים דזב קי אית לגי מחזבת עזירת של אלס ובירבנה דרב בגדי כזינה ו״נ ע״פ ון׳ כשיל קינת זמי ומת״ט תלו אהורים שדים דסבל אחר הזמ׳

וכי מוחירין מן הדין ק״א יוד״ת הוא עיין לה״ב מנו נגורים שי׳ דנ״ח ע״ד ינח:

עיות כפיסק שאין דנ״ש צ״ב ומנדכות דף פ״ח ע״ד וכתר מפה ד״פ ומיה״ר פני מגין ח״ב לר״צ ב ולענין לאי שאין בו מלקות כגון שאין בו מעשה ושזין ב״ד מוזהרין וכוונה דמוסירין מן הדין עיין לה״ב פ״ר דר״ש״א ע״ד וה״ב אחנ״ו כהג״ה דק״ה ע״א וכס׳ גו מגיה ח״ב אסף הוא טזור כל אולך היום. ולענין נ״ש יבנה הגד ובמה מלמו עיין לה״ב תקנת אברהם כג״ב זות כ״ס:

רמז התפד והוי אזר כשבריך׳ לעיל רמז תתנ״ח הוכה זה הכבו ולא עשה שם כמו כדרשה שאחים שבה נכון׳. וכ״ג תכה יוחן לשונם כשביה פרק לעיל בקנו היינו דאמרי זונשי למה יכה כמנה וכזן זה מיבשה שהיה ועיין שך יא זב רמז ל״ו. וע״ש ה ין הקב״ה עיניו כתקיים מ״ש בכמ׳ במה אזה עיורתו לד״ס מזירה עיניו ומעבירדזי על דגליו ע״ד ואת כל היקום דזולה עבה חשי חבר תי׳ סנמ׳ הל כמילי דממיא לא היה מזרה עיניו ולא מעבירדזי על רגליו וכבין הרבי׳.

אמר הקב״ה לפי מזנחך מיחיבין לדי הנ״א פי׳ דחס מוסיף מים נין לו יע״ש וי״ל עוד על סדר הכתובים עבנה דהם נות לו תזגיבחי ונא מן הפיסלא גם ה׳ יתי לו כך טיבה ורחבה וזה כלתי מעבדיו מקן ותבל וכל׳ סיה״ן כבי הלא פיוס נרבה לחני מזביו ולא מזיורו יוה פירשי בבזין מחזי שונה לחני פה כבזו אך והוא יתן לדדים מעדני מלי וכבי בזכבי במ״ח על מנהג מזנכזותה כיום שמחה דבחזילה המיבחי לבני עם יבול השמחה מבו עמהם אפריהם וחשיו חנקם ועיין בדעו תזב״ח במגל החוים עם עבדי ובג״ג שם וידי מבידי וה כדמו תזב״ו דבריך מן המובחי כיע״ש.

המקום ימלא חסרונך׳ עמ״ש בקיבל עדית החיים ש׳ כ״ח אות ה׳ הכינה שם כוס שיכון על עלמי כמו לבין קונו.

איני מכיר חסרונך. נ׳ וה גירסה דלא נורך דוותר פזיע זומי מכירך הם ידוע לזה להאמין בו ותפשר יהבינם ביליקוט רמו תתנ״ו דשזה תורה ל׳ יום וזה יכול לחזבר קירס ל׳ יום וזיני מכיר לס לזה עיבה חסין וה ובשפיע לו מיר דקיני לממר לי מזיר או סיה המבחן טיב דלא המני לשרם תלויה או חזוה עמו כליות יום יערב ומיר קזי לוע הפירוע דלא ענ׳ על כל תזו דזתי ליערב כיום ז׳ וו׳ין קירס בשזית בפריע פירוע וזה דים בזירת דמת אים ידי חזירבו את דבי ויבנה דקדא נוה דסב ולא יגלם ודיוק אין ימיח והכיל מתן כיול וה גמי מלבר הדבות ידוים לעיל מוה על מתמה בנים ותפשר גגמור הפבות לפני גדרים יכתי דסזים המכית דוין לדבנים גיופים מגביה וכוונה דוזה דרך בבור שזים ביוי של הגוקל כמי שבינה לסור בני אדם דבצונה דנה נתוך ידי של עמי לא לפני גיומים בגדה בזלוין יבהנו שם ע״ב כר וכבת לפנו ובא יתן נתך ידו ממנו.

זור

יו"ד מנה ליטרה דגים ז' מנה ליטרה בשר. עיין כ"מ ורע"ג דברים המתוחות הדג עולה על השלחן של עשירים והבשר הוא לעניים במי שלא כדגים הנה יש הפרש דהבשר הצריך חד הוא והשמן לעשירים אחר מעיר ושזר הבשר צריך אחד ופעם כיוכל דישלא בקנב יכהין וימכר בשר בזול ואינו כהיה אך דגים יש מינים ממינים שונים דהוא מזון לכלא כיה דגים קטנים וסרוחים לעניים והגדולים ולחים לעשירים ואפי' במקומות דאין בפרש כצריך כל כך בין בשר לדגים הנה המאכל ברו קל לאינטומכא ויתעכל במהרה מהבשר ואין לו דיוס ושובע כמו הבשר ודי לו למי שיש לו יוד מנה שלא ירגיל לשביע היטב אכל בבשר הוא והכלא ושבעא למי שיש לו ז' מנה.

מנין שלא יושיט כוס יין לנזיר. עיין בסה"ק החפץ חיים סי' י"א ובשו"ס שפתי רננות ובקונ' ראה חיים ס' בראשית וגשמת ב"ח חיו"ד סי' נ"ל עד סי' ח"ל ועיין גנזי חיים מע' ל' אות מ"ב.

להגיד מה נרש וברמז תתנ"ו בפסוק כי אין לו חלק ונחלה עמך וברמז תתקט"ו ע"ש ה' הוא נחלתו. עיין בביאורי על הספרי פסקא ע"ו וק"ח ועי"ל רמז תתקפ"ב שביארתי בזה ובדרשות שמור ושמעת עי"ל ס' עקב רמז תתע"ג ועיין להלן רמז תתפ"ט ותתנ"ו ובקונט' שפתי חיים פסקא ע"ט ובתומתם ר' וכה אדם לתורה זוכה לו ולדורותיו ולדורי דורותיו ע"ש כל תורות לבוריה ניהם דחוניטו שוח להיות דב"מ פז דפ"ם דלריך הוא ובט ו' בנו לא ימושו מפיך וגו' ולפי בתים' ברואין זה את זה ותוך ר' מבט"ח בוכה לו לבד ושמא זכה לכתר תורה בראוי לשמה בלתי שום פניה כלל וזה לא ימצא דדורותיו בני עליה והנם מועטים והיינו כדב יוסף דהתענה ק"ך תעניות כמו משה בקבלת התורה.

רמז תתפה כשבא שיש"ו מוטאין או"ה לדין דייק לומר כשבא דהוא בראשי נגעו בתחילה בשתחילו לחטוא ות"ש לפי מ"ש לעיל ס' עקב רמז תתפ' ע"ש:

אף שמא תרמה להם שמא תעשה כמעשיהם וכו' שלא תאמר הואיל והן יוצאין וכו'. נ"ל לי מאד דמקריב כשתנה הסבר שהיה ואת לפנים כישראל מתלבושי ישראל ושם נכרי ולאט לאט הם לובשים כמוהם ויצא מזה תקלות גדולות ובפרט לנ' דברים להכנס לבית הטומאה ולבית תבשיל ש"ג ולמלל אחר השבת כי יאמר נכרי מאחוריו או מרחוק אם הוא יהודי או ארמאי ומב"ש להולך בדרכם ובבלאשורים דויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם ואין שם לומר המבדיל בין ישראל לעמים כיון דסגיגות ומלבוש כלן שוין לרעה אין לנו כמה להתנחם אם לא דנתקרב הזמן ובתחתית בכחין את הכסף ושל ברחמיו יחזירם בתשובה שלמה וכל רואיהם יכירום בידוע שמוז מורעו של אברהם אבינו.

שכבר לאביו לפני כלבי ואכלו. שנה דבמחקרת יש הפרש בין אב לן' הנה בולי האי אינו לא כלאו אביו חיה ואינו זונה ואני דקיתי היטב כל כך סירוס על שבים אביו

כ"א עי' אלפייריוס אלכלב תם בכי אוזי ב"ש יש' ונב"ר ישר"ו בדלקתי רמז תתפ"ט לא עשה כ לכל גוי כי הם אכזרים ותאוותים ילכם אבי וגם להביא ראיה דמב"ש לע"ז שאותן נאבוו וכדפי' בס' ב"ח.

מה משה כבה אמר אף מבולים כבה אמר. ואמר מקלת וקיים מקלת אף הנב זיש עיין לרמ"י ורא"ס ב' מצות ע"ש זה הדבר ועיין להרב ווזאת ליהודה מה שהק' ותי' בזה ועיין זר ד"ס ע"ב (ועיין להרב בני יוסף ז"ל ס' מצות אות ד'):

אפי' מעמידים חמה ולבנה כזן נל' כון לריב"ק ולר"א כשם ר' ברמז תתפ"ו בריך לומר דגוומא בצלמה בענין איוב למשל היה דהיי מנו כמספר מי שעמדה חמה בגבעון אי דגשמן עשי מנה שמנו עיין לעיל:

רמז רתתנו הקב"ה קבר אותו שנ' ויקבר אותו אפי' למ"ד היא קבר את עצמו הרי מכלתי יכולת ה' דהומינו ותי"את לו והוליכו אוך היה יכול לקבור עצמו ועיין ספרי חיים ס' כשא פסקא נ"פ ועיין רמז תכ':

וילכו אחרי ההבל ויהבלו ארי"ז זה המניח ס"ת וונא. כת שמיע לי דאחרי ההבל כדורות הללו הייני דויצאים למוסף קודם שיחזור הס"ת להיכל כדי למהר לאכול לשבע מיני גבינה וכל מעשה אופה ונמלא בטנם משבר וכצים וממהרים מאי יניעו לביתם אחר דיש שקית אחר קדיש של התפלה לנאת וכראש הוכחתי על זה במקומות אחרים ויציאת הח"ק של קברים שלשי רגלים כבוד הבריות ובקושי התירו בהם קרלה בס' של"ה לגו סי' ה"פ.

אבל ד"ת אין נהמרין ולא בפרהסיא וכד"א חכמות בחוץ תרוננה. הז לא זקיא כר' דאיתא בת"ק דלו מה יהן בסתר אף ד"ת בסתר ותפסר לה דאיתא דבנבר עוברי עבירות דהם כזונת רגסריים מכבי אדם הנה באורח כבים"מ תורס דרבים ובנין כיומי דכלה דמוקי רב פפוה לא מרחם בסתר דבריה הנה הוא בפרהסיא ויש הריגות בזה בין שיך לביות ובין יחיד לרבים ולפי התורם שלומר ולא כל הלומדים שוין:

אתא דול נור אפי' יחיד בפניים אתי חלמוה שאלו והלך נירו אפי' יחיד דגיה. הלו ליטנא מורה דקיל גויה מצבות וחשי כנויה איתא י"ב לאיין בדמעורים לעגב ולקתו ס' אנא ואילו פגויים מבוס לאו דנא יהיה קדשה וכי יקח איש אשה בבסף קדיש וכמה הבזוינות ושאת הכונה דשגות בישר"ו שביאת נכרית בי ישגשנה לא כ' גוים הוא דאין שיבת להזיוזר ותחשו כמי לפ"ד ואין לי אפילו על קוי"ר וזימר"א בי אשה של בעלה ומגיותר לגזייתר ולכך בא גור דוד דהא ישר"ו יושבין על אדמתם ואין זי אשה אך בזמן ב"ש וכ"ס סיהט בתוך שביהם ויתערבו בגוים:

א"ל משנה אני כך שטוי ע"מ"ש הגאון מק וזנ"ה בס' חן לא ח"ב ל"ר סי' כ"ב ועיין מה שכתבתי בקוני גנזי חיים מע מ' אות קצ"ל אין

אין כן' נעשה ש'ום לאויו להכותו ולקללו · עיין בס' שמע תכוהם סי' י"ג וכ"ך א"א ס' ויחי דרוש ה' וס' קדושים ·

רמז התפז · שמרין אותו עד הרגל ולקמן רמז התקי"א מבוניית דסנהדרין מבואר דזה בוקן ממרא ואדרבה הקשו מאי שנא זקן ממרא משאר חייבי מיתות ועיין ז"ר ד"ס ע"כ ועיין בס' כנין אריאל ס' תנא ·

ושצת מן התלמידים מזה אתה דן ק"ו אי הנהדרין המובחרין מבל הינדה יש נהם נשאול לתלמידים מה צריך לומר דהיכא דידע יוש יותר חכם ממנו בעיר ואינו שואל מעדיף מיניה דעונשו מרובה כדאיתא בגמ' ביבמות דק"ט ע"ב מימרא דר"ן וכו' בהרא דאין מן התלמידים שואל מאי רבותיה היכא דהוא גדול ממנו אך נר' דזה בסנהדרין דלא ידעו להכריע הדין כלל ומקיימים מכל תלמידי הכלחי ומתלמידי יותר מכלם אפילו שהם רבים אך היא דאמרו דשו' גדול ממנו היא אבו' שבדעתו שידע הדין היטב אפי"ה לא יסמוך על דעתו שמא טועה הוא וצריך להמלך עמנו וברור ועיין בט"ש"ע ח"מ סי' יו"ד ועי"ל רמז תתקכ"ב מעשה נורא בזה יע"ש · וכדרשת פרש' גירוש' שלא נוחנה לבית דירה הניפותי ידי כביאורי על הספרי כו' פסקא נ"כ .

רמז פתחת כמאן כר' שעור את כל שלם וכו ין דאיכא מזוזה · מכאן תפשוט דר"א פ"ל דבעינן קרא כדכתיב דאי"ל"ה אי כשבת מגלין תיק הס' עם הס' למה יגריע זה שלא נהיליז כתבי הקדש והמזוזה קודם וכיון דבשתמדו אינן ב' זיבז יש"ר! כדי שלא להוציא המזוזה ונמנוע מהם הכתבי הק"ש ועי"ל רמז תקס"ב ולקמן רמז תתק"ט ·

אילנות המחוברין עיין ז"ר ד"ס סוף ע"כ שהביא מסופ"ו דחולין יצא זה שמחוסר קבוצה תלישה ושרפה יע"ש (ועיין בסו"ס רוח חיים בהשמטות הה'ע וריק) וכן ברמז התקי"ז יצא זה שמחוסר גיזה ונתינה ופדיה יע"ש וברמז התק"ל בפסוק ותלית אותו על עץ יצא זה שמחוסר תלישה חפירה יע"ש ורמז התקל ויצא זה שמחוסר קציצה כתיבה ונתינה ·

זאת ר"נ בעט' בשהיה רוחץ במרחץ וכו' אני לא בזתי בגבולה . על דמ"ד ע"כ וע"ש בתוס' והרשב"א ח"א סי' קס"ג ועיין בספר הון עשיר שם ולח"מ פ"ו דעז ועיין בס' פרח לבנון דס"ג חקירה בהבורת משה יע"ש · ועיין בבנה"ג סי' קמ"ג ובס' נור יעקב בר"ו ס' פקודי וס' וזאת הברכה :

רמז תתפט ונתן לך רחמים · אין אתה מרחם על הבריות אין מרחמין עליך · שבת דקנ"א ע"כ ולקמן רמז תתל"ח והכפל להו ללמו כרזם דבא לשלול דאם אין לו כמה מרחם שישזל כנופו ולכן אמר ואם אין אתה אתה בעצמך שיכמרו רחמיך לבקש מאחרים וגדול סמעשה או גפייזו בדברים דזה אינו צריך מצות ב"א קקו עמכם דברים ועיין מה שפי' מהרש"א

החסר עט

ע"פ מהר יק־מונו רחתיך כי רלוני מזר רבר כלל רפה ה יע"ל רמז תתנ"ח:

רמז התץ זה שאמר ר"ש הישר בעיני שמים מדבר על הירוע ע"מ שהובא לעיל סוף רמז תתפ"ד אי הישר בעיני ה' וטוב לבני אדם או להפך ע"ש דבפלוגתא תנאי דמשמעות הורשין איכא בניהו ור"ש הוא דאמר ישר בעיני שמים ועיין ס' ואתחנן רמז תתמ"ה ועיין ז"ר ד"ס ע"כ וריק :

אף יעקב לא היה חסר כלום . רגילי בעלי הפרש"ס לדייק מז אורי הא'ף במשמעות אחרים דנקטו הכי לישנא וכעת יזמר ליעקב דהכונה דבל זה משמעי כאז אבותם כבבשן האש וילחק הנה האש והעצים ואיה השה ואש תמיד תוקד על המזבח ויש"ו אחריהם הכל כאש כדנמר אומר המאמר דכל נגעיהם כאש דלכך הם כנים למקים כי ה"ת אש אוכלת הוא לבו כאור אושבם אך כיעקב מלינו דלא נתנסה באש ב"א במים דכזו מים עד נפש בבורחו מפני עשו ואינו דומה לשן לו"א אך יעקב הרי לו דמעו שנמה והבה עי"ז ועל כונ"ם כהנים ונביאים לוים ומלכים ועל המזבח הם הכהנים והלוים יוש"ן במעמדם ואינו חסר כלום ממנו .

רמז תתצא כנים אתם ר"י אומר וכו' ר"מ אומר · עמ"ש בשס"ק נפש חיים מע' כ' ובספרי ס"ו פסקא נ"ו וסדר האוינו פסקא ש"ח ומה שציינתי שם :

שלא יכערו עלמ' ויטלו שכר . והיינו כענין אהרן דקיבל שכר וידום אהרן דבאוה"ע לחרפות וגדיזון עילם ואילו יש"ו קמים בתחה"מ ואינה מיתה עולמית ובאמונת דעזריים להחיות לא יהיה הכער כמו אוה"ע · ומ"ש וכן סרס מאכל לכלבים מפורש בקרא גבי איזבל וכיונא בה :

אבל כ' בתי דינים אפ' בעיר אחת לית לן בה . ועל סמך זה מחולקים בזמנינו פולי יע"א בתנהגם הב' בתי דינים ובפרט בהשבון בתובה ובסדר גביית כתובה והמשתעפים יותם ובשאר דברים דלא אתי לידי מחלוקת ומטעם זה סיים המגילה לומר דברי שלום ואמת לקיים את ימי הפורים האלה בזמניהם דומנו של זה אינו כזמנו של זה וש.ום לבם (תירוא משום לא תתגודדו

יכול אף תלבית ראשונים . וזה מס"ד דשא להילמו דבל זבותינו וחיוזבי וקיומינו היא מהם ומאי הס"ד הוא להסוברים דאבות לא יבאו ונבלל כ'ן ועיין לאתנה בס' ציפת דרכים דרך איובם בזה ויתר מפרשים והוק . ובדרשית לא תזכל כל תועבה עיין לב חיים ח"ב ס' ר"ה ולגר בבתינה ולגיי במכירה ואולין מזה בהזי רמוה ע"פ לא תזכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתנינה ר"מ ור"י וע"מ בשז"ק נשמת כל חי ח"ד סי' כ"ד וכ"ה .

שימי את שסדרתו עקומה . לפי פירש' דהוא רב שימי בר חייא נכדו של רב בר כרים ולכך בכל מקום היה אומר לו שימי את וגו' ש עכ"פ חיסור כ' יש דכ"ל שימי את ראיה שסדרתו עקומה

עקומה ונראה לך כב' ניבין וזה הל' הוא מתוך שמחה דעטרת זקנים בני בנים וכוונת כזה תיתא בזוה״ק כר' אלעזר שהיה כבדו של רשב״י כיע״ש

סימני עוף טמא כל שאין לו זפק ואין לו אצבע יתירה ואין קורקבנו נקלף ודורס ואוכל וכנת' בחולין אמר אביי הפי' סי' אחד די לומר שהוא טהור וע״ש בש' כ״א ועיין בשה״ק חיים כיד סי' י״ד מ״ש כזה:

וט' לפנס ולשכחה אסור דברי ר״מ רש״א לפנס מותר לשבח אסיר. הכיטה ודאה ת״ש בשה״ק נגוד חיים מע' ן' אות י' בס״ד שצוד לנו בקונט' רו״ח יו״ד פי' ק״נ מה שליינתי לפונס ולכסוף השבית יע״ש. וכרבריס המותרים ואחרים נהגו בהם איסור עיין של״ה לניסי' ה' ורתה חיים ס' וינג ובחפן חיים פי' ל״כ:

רמז הצב לענין חורה מה כתיב ל״ת נדי כתיב לך. שתרין מאמר זה נראה כמו שפי' כמאמר שהיבא בש' כי תצא ושם כדר לייכתי.

וביון שידעו כו קרובו. לבשר לבנים וכו' מאמר זה מכהיל הרעיון דאדרכה היה להם ללבוש שחורים ולהצטער ולבכות עמו ומה רחו על כבה דעולם הפוך ראיתו ויתבו לו' דקרובו שאמרי היינו מלר זשאו דכיון דאמרי ראש אינו מפרים חו״מ בראוי כנרך לבכית ושאו של הכהן ונח שמה כעיר דוונה היא לפי החרם והיו סובבי' בני המשבחה חיפה וכוו וכיוו שראו שלא בא לו בעונש כדרך זה כ״א בחסידי הקצואם לפי שלא עשה מנות אביו לקיים כוואתו ואשתו בירכתי ביתו לנוצה או הי״ל לקרובים שמחה וגילה ונתעטפו לבנים במו בנות ישראל כט״ו באב ולזהב הבשרית ולא בא התקלים באשתו כ״א בשיהו כתובתה ולא באשתו דנקראת כתי שבה באומרים ז״ל ובחילוף זם שאחו בשמחנה בקליר דהא את לבדם יולד וסים להם לפי שער ולא לשתות וזה בעל הפרק סים אונש נדון דראס. שליך וחסור ולא נתן ש לכו דציבר על מנות ס' הבחוב בתוכם. ואת שנית ולא האמין במ״ש נעיל רמו התפ״ד ע״ש כי ורחיב פ״א את נבונך דלפי מתנתיך מרחיבין לך ולבך נק' ס' זרעים והוא אמונה דמאמין בס' דכל שמוסיף מוסיפין לו וזה הוא שאמרו במא' שלפניו שבון ארץ הוי זורע ונוטע ורעה אמונה להאמין בס' בדרשו והיא אמונה על ס' זרעים. ועד הנ' דעבר עבו כוואה אביו המבוה לקיים דברי המת כדלקמן רמז התק״ז וכ״ש אביו ינבכדו במותו דאביו בבור בבנו דהוא קטנן ורע עין והולך לסוסיהו ולא הוציל ועי' ב' את הלכה דפורענותא נכיו כאמי אמין קרובי זוך סיה דעה בבשר דבריו יחכר נוכח ברכה ואיהו דאספור אנבזיה ישמע על זה הכלי. ויסמה את אוגרו והמימר הלא האמונה כיכות במפורש לקמן ברמז זם ספרו בריחן של אבות דאברהם ויצחק ויעקב קיימו תורי״ש והעשירו בעבור זה ועיין בס' שמו אברהם ועיין נפקש לחיים אות שכ״ו:

בזבות שבת וכיבות מעשרות ושבי אותו ברמז תתחל״ק וזה יהיה הטעם דנאמו הב״ה על המעשרות בשבת משום דאימת שבת עליה היינו דרואה דמה שיסד״א תתחטאין לפני הזקים הוא ע״י השבת ומעשרות דוובין לכל הטובה וא״כ בראותו שבת וזכור את יום השבת דכמו הטוב שוכה ע״י השבת כן דומה בדומה הוא על המבשרות ובכך כימו התכ״ד השיה עשירו א' על המעשרות ושאר אילות ע״י השבת דהיינו כמאמר הלום דשזו את התעשר לשבח והיו לאחרים בידיך ולפי עוכדא דר' ונאי שהוכא ברמו תתכ״ו יתכן לומר דשבן בוכות השבת לענין העונג ובוכות מעשרות דבת לקיים עונג שבת נריך לעשר מבע״י אף שלא בא עדיין לידו ובוה מקיים וקראת לשבת עונג דבוס ישיג לשכר או התשבב לפי מירתו והוק

צאין טוב א' קורם לפניו מצה מוקיר את ישו' עשר תעשר. פי' בטוב הרב אמר יוסף וע״ש ולפי פשיטו נראה כדאמרו ברמו התכ״ז למען תלמד ליראה מגיד שהמעשר מביא את האדם לת״ת יע״ש ועיין ו״ר ד״ס רע״ב ועוד שם סוף ע״ב:

ונטל את המקל והתחיל מעשר. נראה דמן השמים הטעוהו ולקחו ממנו מוסר שמומנים והרוחים מעשה רע הוא דסברי שמקל ורדו בריכים במ״ש ברמו תת״ס וזה דמפסיד בביו דהוא פרנסתו בשביל שלא הפריש מעשרו לכך נתנו לו בלבו טול מקל והך דוה חליפתיך זה תמורתיך בתקים כיבר מקל וע' בס' מ״ן

וחציה בית מקום מים וכו' וזה רמו שנכית ישביה בשי' כ״ח שלא פרוש לרעב ותפק לרעב נפשך ונפש נענה תשביע והיית כגן רוה וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו במעשה הלום דמתני היתה פרנסתו:

לא קורא יכיתם נעש״ב כי כל ביתם לבוש שנים רב חוקים אמר ר' חרשים כחמה ושנים חרשים כגיפת בשלג וכו' שנים מילה ופריעה וכו' שנים שנים כל זה איתא ביוה״ך ס' ויחי דרח״ל ע״כ וע״ש בחידושי מה שליינתי ועיין וו״ר ד״ש ע״ג

אברהם הפריש תרומה גדולה. לא ס״ל דויתן לו מעשר מכל קאי שנתינה מאברהם וכן לא ס״ל הדרשה שדרשו וס' בך את אברהם בכל בוכות מעשרות ועיין בס' שמו אברהם מ״ש בזה ועיין ו״ר ד״ס ע״ב ודוק:

התעשף אם מחוקת סרי סיא שבך מצל זה הוא שייך נ״כ למתלבש בטלית של ת״ת ואינו ת״ח דבשפיתה פיו במשיבת ת״ח במקום קרא למאני מכבודיו והיה לבוש בוז וחרפה וכמו כן משל שמשמח ניוף בה את בשמעת לך למי שתובית או מיעץ עצה לאחרים ותם' שאיא חיבו בכיו ור״ש בשאר בבגלוי הוא שרביו נשמעים במו שידשו יע״ש סוף דבר שבל נשמע את האלהים ירא שלא״ה דחכמת המסכן בווים ודבריו אינן נשמעים סורם נבר כי אינו משלי דלא כלם לו מה שמוכיח או העלם שטאן:

רמז תתצג סוף שסוכא שסים מזכרת בבס עד אום וורע כרו חוה

סרש

פרס. נלע״ד דטעם הדבר דזיון פירשו כי מעשה כלה בכל הגוים דמבלים פרותיהן ואותך לא אעשה כלה דזין אתה מבלים פרותהם ולכן אין כח בעשו לשלוט על ישראל כיון דהוא מכלה פרותיו וישראל אינן מכלין פרותיהן ושר עשו רחם בכל האומות כפרע.

אם זביה סיסך נפיק לחקלא וכו׳ ואם לאו יולאין לקבור בניהם בשרה. וזה רמזו התורה בס׳ תבא כי תכלה לעשר וכו׳ ביערתי הקדש מן הבית וכו׳ לא אכלתי באוני ממנו הוי מתנו ר״ל משיכתו שלא הפרשתי את עשירי המוטל עלינו אך אהה עשה מה שהבטחתנו כדרשת רז״ל הם ופם וברך את עמך בפרשתם בבנים ובנות ופיינו דלא יהיו קוברים בניהם שא ימלאת השדה ואת הארמה אשר נתת לנו דמוריד טל ומטר לברכה ונמח השדה ותרבי ותגדלי:

רמז התנ״ד לא חנסו וכו׳ ובחנוני נא כזאת ואי בצדקה נמי מותר לנסות או כמעשר בלבד רשמתי בזה בקונ׳ צדקה לחיים אות פ״ט:

הבואת זרעון היקרא זרעי אונשי אוסירא לא זרעי אונשי אך זו מן התבואה ות פיון ברמזו למאי דאיתא בקמ׳ פ׳ הבא רמז התקל״א להבא על הנויה דעובר על לא תירע וכו׳ ועיין לפנאן רמז תתקכ״ג בחור מעורבי המלחמה:

רמז תהצה אם הפרשתם מעשר רעם עפר הוא נותן לכם יתן ה׳ את מטר ארצך ואם הפרשתם כראוי יפתח ה׳ לך את אוצרו הטוב. לפי המשל הזה שהובא במאמרינו ויותר מבואר ברמו תתכ״ז הנה הוא פיוע למה שם רשמתי לעיל ברמז תתש״ד כמאמר לפי מתנותיך מרחיבין לך יע״ש:

רמז התצו יכול יהא אדם אוכל עראי בשדה לפי מ״ש לעיל רמו תתכ״נ באוכל ולא בנותן מתנה ועיין רמז תתכ״ר במוכר ולוקח א״כ לאו בבעל השדה בלבד דאוכל אפי עראי של כל דכפין יתי ויכול צריך שיפרים שמגבר וולא דאם מנטער טיבא מחמת רעבון וחושש לסכנה הוא ענין אחר.

רמז התצז אם זכיתם דגנך וכו׳ אם זכיתם תירושך וכו׳ הי נו בעיברת דרמז תתנ״ב דהקב״ה הבטה״כ וגם במאמר אוב דהובא באותו רמז דקרא ארמתי על הוות מפריש תו״מ וגם בדקני ר׳ נחמיה שם שנתנה לתרוש למתנם לשלים ולרביע ביע״ש:

צא גרן והסאילן לאחוריו מאי הו״ל למעבר אמר רבא אדרין אמר קרא ונרת הכסף בידך. יש לפלבים זה בשכר תורה ומצות ולהסוכרים. דשכר מצות בהאי עלמא ליכא ושכר תורה איכא בעוה״ז נמי אתי הדמיון ספיר במשל שעשו לעיל בענין הרשעים דמשלם להן בעוה״ז דהוא מעט והוא בידו לא כן לצדיק דנושא על כתפו לאחוריו הוא לאחרית דהיינו לאחריתו וחכם פאמו״ר ישבחנה פרי נגד זה אמרו אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו ונמצא דהיינו לאחוריו כי אם ונרת הכסף בידך ובידו יכונו שניהם דקירא אומר אשרי שבא במוכח זה דל זבי מצות היא בידו והנאילן לאחוריו ומאי הוה ליה למעבר אך בשכר תורה הו״ל כענין גלי קרא ונרת הכסף ובכך אומרים אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו תלמודו בלבד הוא במו ונרת הכסף בידך דהוא בין בעוה״ז בין בעוה״ב ועיין בסוף שתי רמות בריבא נופיה דהוא עביד להשאילן לאחוריו משני ענים בכי טובים ומדקדק על הרמזים יע״ש.

ארינ״ת מאן דמתרגם בקר שיבא רן׳ בנ בנ מובילבא מאני לבי מסותא. ברמו תרס״ו נייגתי בזה.

השביעית משמטת את השבועה וכו׳ ומזה דנו בב״ר של עיר אחרת על מי שבתב שטר מחילה לחברו מכל חוב ושוב הביא עדים שנתחייב לו שבועה בב״ר דאינו חייב לשבע ביון דכתב לו מחילה החלטית מכל חוב. וזה דבמקום שהוא אינן כותבין בשטר מחילה שנצאו בקרב מחניהו דלא תחזר שום תביעה ושום גלגול שבועה דבלא״ה הכל מחול דבפירושא אתמר.

בל המקיים בעצמו בר סיף בא בזה כן. ומבלל הין אתה שומע לאו דמרובה מ״ט דאם מקיים אברת אביו או רבו וכי בכל דבר מניח צרבי עצמו נגד לעשות חסד עם אחרים ואינו אומר חייך קודמין גם אחרים עושין עמו דמניחין עסקיהן להניח בשלו וזה כתב הרב אור החיים בענין כבוד או״א דאם מכבד לאביו ולאמו גם בניו מכבדין אותו ושיא מדה כנגד מדה במדה דמסתבר.

מה דיכר לך בדוך אתה בעיר וכו׳ יש חילופי גיר׳ בזה עיין ספרי חיים פסקא קט״ז ובא לציין לקמן רמו תתקל״ר, ובמ״ש יושבי עירך קודמין ליושבי ח״ל עמ״ש הרב יוסף אומן וכס׳ רו״ח י״ד הל׳ צדקה

היית חייב על השמחים אי אתה זקוק לו לכל דבר פי׳ הו״ר ד״ש ע״א דלכל דבר אין זקוק אבל צריך ליתן לו דבר מועט יע״ש ומ״ש אמרו רז״ל כמ׳ קשא שלא לחמך ע״ש המים אם בקשו ליטול בדיה עשה אותה עם עמלי תורה דנמירו יו״מ זהירו אשאה לא תיסר בדלקמן רמו תקל״ח וזה הוא אם בקשו דאתה זקוק לו ובן מ״ש לעיל מוה גבי ה׳ וי אין לי שלמים שרבשא מן הבירקא היינו ביד בבי דמזכה לו אינו מחדר אפתחי עיין ונ״ח ה״ב מ״ש בוה ועיין ד״ס צ״נ דבי עשר את זלי בלומר שיתן לשלי דהיינו לעמלי תורה יע״ש והיינו הנקראים בבו סיבלא דמגכא במ״ש בסה״ן צדקה לחיים מע׳ מס ד״ס מחזיק בדי לומדי תורה.

מנין שאם פתח פעם אחת חסא בותא אזני ק׳ פעמים וברמו תת״ח. ובזה במי יפיר״ש שמאמר בק״ח צדקה אשלך החורם אמרם באוות כתיב אזי היבלת ברכן של עושי צדקה והוא במאמר דלעיל מוה ״ה שמיע תשמע שמיע קימנא משמיע אותו הרבה שמע ד״ח משמיעין אותו ד״ס ובמאנא דאוי בשיעורייהו שצדקה עם התורה ולכן החורה עלמה תשבח תשבית לצדקה דכדרך

צדקה הולכת כמה שבצדקה אם נתן פעם אחת זוכה ליתן פעמים רבות כן בתורה אם שמע פ"א זוכה לשמוע פעמים רבות ·

נותנין לו לשכר מטה וחוזרין ונפרעין ממנו לאח"מ . לדעת ר' יהודה בשיטה דלא כל אדם דבעלמא יכול לעשות זה דאיך מפיק מיורשיו אם בנייוו דעת · להב"ר קודם שיתן אלו דכ"ר נכביר ניחנים עבה ואת ווה רמז קרא כמו' וק"כ טוב חונן דחונן הוא נותנה חינם כמו שפירשו כלא ההנם יכותחנן אך לפי האמת ומלוה וטיב עושה ולא הניח מעותיו על קרן הצבי יצן יכלכל דבריו במשפט מגיד דבריו במשפט שדינים דבך עושה לו ולא יחסר מעותיו .

הוה פליק כרדנא אשמיע כרעיה בצא למיפל חלש דעתיה אמר השתא אי חייב וכו' ווה רמז מוהר"ר ליהו מווגא דכפ' פתוח תפתח דנעמו דרגא קביר (ועיין בס' אגבע קטנה ד"ר סע"ב) :

רמז תתצח הוי זהיר שלא תמנע רחמים שכל המונע רחמים מוקש לעיע"ז ופורק מלכות שמים מעליו כעיל ברמז קהל"ז כבר הובא המאמר דכל המעלים עיניו מן הצדקה כאלו עוע"ז מהאי קרא נוטים דבליעל והכא נקטו לשון חדם וכ־חה דכאו לאשמועינן דלא על נתינת הצדקה ממונו בלבד הוא דקרי' כעע"ז אלא גם כשרואה לאחרים דנוטזים ונותנים לעשות רחמנות עם אדם לא יפתח פיו לומר שתירה שימ עי בתקלהלה יורם זיקים שיתרשלו ומבליך חניו מר כסם המות רוצן כלא יתן ולא יחנו אחרים ולא בממון אלא אף כנופם להם זהלולרוץ ולדבר להוציאו מצרתו ולכן בזקן הכה המונע זה כעוזה הקם לעיע"ז דהוא כנבעינים כי לא מבני ישיל המה דהבימן של ישרו כרלעיל בב"ר וגם פורק עמ"ש דהקב"ה ברא העולם כדי לעשות חסד אמרתי עולם חסד יבנה דבך תמרה התורה וסך"ם על מי זה עלך ויטב כענוי ס' בדרעיל ות"כ פורק עול מ"ש ונרור :

מידט קא לייט לו מה שפי' הרב כמהר"ר העשל אשכנזי ז"ל בכפל דהוה כ' קללת פני וגם אהדורי אפתחי דהיינו א"ח והם הרתי פניות דזין עניות אלא מה"ח כיע"ש כמפ' שהביאו דבריו הנה יבושו יחדיו על שפתיך דאחר הומריו מימרה דכ יוסף הלוי דגמירי כא מימרא ר"א לדבקיהו מבוו יפה של התמור ודרשה ונתן לך רחמים כרמוו התפ"ט :

פת ניתנין לו פת עיסה נותנין לו מעות נותנין לו להאכילו לתוך פיו ולוה ישעיה חילקן בפי' כ"ח הלא פרוס לרעב לחמך ויש דעניים מרודים תביא בית יש ויש הכי והכי אלא דלפי"ז מהי שבחא דאשתו של אבא חלקיה בתענית דהיא נותנת דבר מזומן דהא לא כל אפיא שוין דהיינו דבר בשוה לכל נפש אדם ושמא הוא היה נותן למי שראוי מעות והיא נותנת למי שראוי פת או וול לאיך ניסא אין משביחה דהא אפשר דנותנת פת למי שראוי מעות ומתביים והדרבא מגרעית לה במצות צדקה ושמא כהסדורי אפתחא הוא ענין אשת אבא חלקיה דשוו מתביש ונמשל כמובן אך

הך דהכל בכא לשליח לביתי או כי ישבתי ראונו כא לפתחו יו אם רצוי למצות יותן ב"ז דמתביים הוא נריעותא בצדקה נו הקנה יו הקנה מבנין דבתיהו דאבא חלקיה ;

ומאבלין אותו נתוך פיו כאו לומר דים הוא קשש יד וקשה לו לאכול בידו או שבפל עליו טיפה בורעי ואינו יכול לבנגע ידו מניח ליה המאכל לתוך פיו ובמידים הוא לפי מה שאו' דהתינוק אוכל הרבה מפני שאינו אוכל בידו ואינו שבע עיני ב לוה יאכל הרבה כשהוא אינו אוכל בידו ודקה נותן לתוך פיו עב"ו יו ירע לבבך בתתך לו דאמה מיכות הרבה מאכל עמו דכל המוסיף מן השמים מוסיפין לו כמאמרים שהובאו למעלה מזה .

הא בעלי חיים הוו ג־ולי קרקע לא עי"ל רמז תתנ"ז לענין עופות ועיין להרא"ם ס' וישלח עי' ל' רש"י לא מן השמים ולא מן הארץ ולמפרשיו שם . וכמימרת ר"ם בכ' מקומות הלכה עיקבה זה המקרא · חמבא נמי לעיל רמז תקצ"ח ותס"י והב"א כא לציון רמז ש"ו לכר משום להגיד כי שם פירש :

רמז תתצט ריב"ז דורש את המקרא וכו' רשב"י דורש וכו' צריך ביאור דבלמא רשב"י יהיב טעמא לרצת ומיווה אך ריבו הוא מה דאתה זון ובלי שמאמר דקדושין דאך דנקטו הני ומה ענין לרצת ומוזה והוא חי' על הרב אות זמח שלא הניח בזה וויתר תימא על הו"ר הדיין ונרים וב"ע ואני בעניי אמרתי לתלות כרנת אהדורי אפתחא לרמוז דכי לצאת ממצרים כל העברים נכנעו ע"י כשפים ולא היה להם פתח לצאת מעבדות לחירות אם לא בכחו הגדול ויצאו כפתח היותר קשה לצאת וע די שם אשר הוצאתי אותם מארץ מ בפתח שלא היו יכולים לצאת לכן בפתח עצמו ירצע שיזכור הפתח שיצאו ממצרים.

רמז תתק דבי רבי חגא שנת בשנה לכ' ימים ולילה א' ורב מבשרם יהוא לך . חרוא דלעיל בס' קרח רמז תשנ"ה שז דבי ר' היא ר' אלעזר והא דרב הוא דע"ק בויכוח גדול על זה בין רהם"ב ור"ט ונכנס רע"ק עם שו"ט ביניהם, משוניא דובזים דכ"ח .

על ככור בע"מ שניה לכהן ואזדך ובשרסיפא לך תחד חם ות' בע"מ . בגראה דמוה אין אנו יכולין לגמור נכבורים שניתן לכהן שהוא מן פקורה מפורש זם לא מתרומת ידך יא זרו הבכורים תרומם ונומח לחוד ובעל חי לחוד ·

רמז תתקא ווקן יחולם ח"ל כל תוס רע לא חובחו . מכ"זר רזקן פסול לקבן ועיין להרב תנא כמש"ל ב"ב מתבות א' שורי מובח יפ"א מהל' פ"ה ופתח עינים בתמיד' דכ"ח ע"ב וו"ר דכ"ד ע"ב ועוד לו בהו"ל ע"א כפר גדעון .

רמז תתקב בב' מקומות מובר ג' מיצרית ובא בכיוון לרמוז נמי דב' פעמים בשנה יראה ואף ע"ג דר"ם ווה"כ הצלו דנק' רגל לספסיק הנה למצות יראה כל זכור בתלתא

בקלחת הויה ותו לא ובנגרן ג' מלות ראיה חגיגה שמחה בולקמן רמז תהק"ה בריך רחמנא דיהב לן אוריין תליתאי בזמנא תליתאי ׃

הזהרו להיות שוכין בענין ודורשין בו לכך נאמר שמור את חדש . ולפי"ז תקשה דהינו דמשה תקן להם לישראל שיהיו דורשין הלכות חג בחג ואפשר דזה אסמכתא או הזמן תקן להם שיהיו כך וכך ימים מקודם ועיין למג"א בא"ח סי' תכ"ט ועיין פר"ח וט"ז שם ׃

רמז תתקג דתניא ר"א אומר וכו' אמ"ל רע"ק וכי דנין אפשר משאי אפשר אלא אעפ"י שאי אפשר ראיה גדולה היא . עיין בס' פתח האהל ד"ב ע"א וכו' ועיין בספר מקנה אברהם מ"ב מ"ב א' אות כ"ח ועיין שד"ר דר"ל ע"ד ועיין ת"ב ס' שמיני פ"י פסקא ה' וס' קוריע סוף פ"א ׃

אפי' כמלכו של שלמה . מה שפירש"י שהיה מעונג בלו' סולת נקיה נראה דכונתו דלא תקשי דסעודתא דאברהם יותר בהכית דזיכר את הפועלים דיש לו' דקטע שלמה לא לענין לחם רב גדולה בכמות אלא באיכות וכר דלא קם מלך בשלמה בעושר ובתענוג ׃

כי בחפזון . הכא תנא כר"א וכריש רמז זה הובא פלוגתא דר"א ורע"ק דרע"ק סבר חפזון דישראל ׃

רמז תתקד הרי אני כבן ע' שנה . עיין בסה"ק תנופה חיים ס' נד ע' וחלקם בחיים דרוש ה' ׃

באחד שצריך בזמן שהיו ישראל נכנסים בשער אחד היינו מקום ולא לבכנס .זכר ליצ"מ דיצאו כלם בפתח אחד עפ"י הנס שלא כדרך טבע כדלעיל לכן בק"פ כלם נכנסים בפתח אחד

רבי יהושע אומר חלקהו חציו לה' וחציו לכם ונתתי סי' לזה כי אקח מועד אני מישרים אשפוט בדין ובדין חציו וחציו ורמוז בר"ת מש"ם מדרש שתיה רבי יהושע מחלק כל' הטוב חלקהו חציו לבית המדרש וחציו לאכילה ושתיה ׃

רמז תתקה יכול יספור ת"ל תמימות תהיינה אימתי תמימות משהתחיל בערב וכו' מיום הביאכם יין הבאה אז ביום . ומכאן השבתי לבעה"ב ששאל למה אין הספירה ביום דהנו אומרים ואמרתי לו תמימות בעינן והבאה לבד קפיד קרא יום ול' יום שאנו סופרים והי ערב ויהי בקר יום אחד חשיב לילה ביום ול' דקרא תספרו נ' יום ועיין ש"י דע"ז נ"ד ובי"ל רמז תרנ"ב ושמ"א סי' כ"ט ועמ"ש הב"ד סי' רס"ב

טה נוהגין בעצרת ואין סוכה ולולב וו' ומנה נוהגין בעצרת עיין בברייתא דת"כ ס' אמר אי פסח טעון סוכה ואי סוכות טעון מנה ומה שציינתי בקונט' חיים לראש בזה פסקא יוד ורק"י ע"כ ׃

זבול בעופות ומנחות ת"ל ושמחת בחגך ואפי' אלו שאין בהם שמחה ולפ"ז מי שנתחייב לחבירו לעשות לו מצוה ושמחה אפילו תרנגולת

פטומה לא יצא ואפי' אונדיאנים דהא אין שמחה אלא בבשר ויין היינו בשר מבקר וצאן ויין ענבים דיין ישמח ולא בשר עוף ומה שמביאין לפני אדון גדולים מיני עופות פינוקים נאונים אונדיאנים הוא לקינוח סעודה בסוף המטעמים של דגים ובקר וצאן לא לעיקר אכילת בשר ועיין ברמז תתקכ"ט לענין ז' סו"מ ׃

נשים כראוי להם ועיין בתי' בס' תכא רמז תתקל"ק בפסוק וזבחת שלמים . צריך לדעת אמאי הכא לא פירשו כמו גבי אין פוסקין מזונות לאשה דאם רגילה נותנין לה וכל שכן הכא דבעלה עמה והוא במועד ושמא סמכו על מאי דאמר התם כיון דמב"ש נפקא . וממאמר זה שמעינן דמ"ש אין שמחה אלא בבשר ויין היינו או או ולא שהשמחה יהא בהצטרפות שניהם דהא מחלק בין זמן שביהמ"ק לאחר החרבן ועוד דקודם אמר לכהנים השמחה מחטאות ואשמות והרי הכהנים ליתנהו ביין דאסורים ומקיימים ושמחת בחגיך בבשר לבד והיין דהתירו לאחר החרבן הוא בקושי ולפי מ"ש בב"ב ד"ס דמשחרב ביהמ"ק היה לנו לאסור בשר ויין אלא דהוא גופא תקשי דאי שמחת הבשר הוא בשלמים לפני ה' ועתה אין לנו בעונותינו איך הוא מקביל היין נגד שלמים לפני ה' ולכאו' הוא מאמר תמוה אם לא שנאמר דיין ישמח קאי לקדושה והבדלתא של שבתות וי"ט וברכת המזון וברכת אירוסין וז' ברכות ומילה דהוא לפני ה' וכא ובפתוס חכמה והיינו דלא תקשי דהרי בב"ב אמרו על היין דהיה בשבי היין ומאי שנא דלא נאסר שמחה בבשר ונאסר ביין הרי מה שהוא נגד בשר הוא נגד יין דהספ"ם גדול דלא היו כהנים מהיין אפי' כהנים אך בבשר כהנים ובעלים היו אוכלים לפני ה' ויין לא היו שותים לפני ה' כלל ועיקר כ"א ניסוך ואדרבא אסור לכהנים ועיין בנביאים רמז ס"ח ׃

רמז תתקו ולא יראה את פני ה' ריקם מן הברכה . עמ"ש בסה"ק ספרי חיים ס"ז פסקא קמ"ג בעזרת שדי . ובמאמר את פני ה"א אם עושה את כל האמור בענין מניח אני את כל עסקי ואיני עוסק אלא בך וכן דרשו ע"פ ופניתי אליכם וזה התפלל דוד במזמור ס"ט ענני ה' כי טוב חסדך ברוב רחמיך פנה אלי בלו' אעפ"י שלא עשיתי אני המוטל עלי אתה פנה אלי מצד החסד והרחמים ולא תקשי דזה נראה הפך המד"ר ס' יתרו דברגע אחד עושה הקב"ה הכל ולבני יש' מה שייך זה דמניח ואיני עוסק אך בו' דהכונה במ"ש לא ברא העולם אלא לצורך זה דכל העסקים לא יהיו נעשים אלא בעבור ישראל ובכל דבר לשם ישר' יעשה ׃

סדר שופטים

אל תטע קן כדין שהוא א' מג' רגלי העולם ת"ר דצדיק שלא תטה שאת מוציא העו' נראה דהכונה דהך אמת דתני במסכת חסידים החושד עצמו מה"ד אך לא יהיה מסום הטירחא דבכ' הצד כונה אך ובכל תבול אלא זה תרלה להשמט מן הדין היינו מטעם שמא יטה ח"ו ולא תשים

המניעה

המניעה דאמה מבקש לישב בשלוה ובפ״ט או אוכל ועטמים בל הרונים כאחר דלית גבר כמוך

שיש מעלות לכסא כנגד ו׳ לאוין והיה הכרוז מכריז וכו׳ עיין ז״ר דס״א רע״ב ועי״ל רמז תשי״ב כו׳ מצות המלך וכנגד ו׳ מעלות לכסא וכנגד ו׳ רקיעים יע״ש ואם היה הכרוז על מצות המלך שהם דבכלל ולא ירבה לו נשים ולא יסור לבבו לא היה מועיל כמה שנכשל בטעות אני ארבה ולא אסור כדלקמן רמז תתקי״ב כיון דתקע זה בדעתו ועיין בקונט׳ רו״ח ח״מ סי׳ ח׳ אות ג׳ דהם יוד לאוין בדיוקים והכנגדן יוד עשין יע״ש :

שהיה אוהב לבנו הקטן · היינו כדאמרו דלא בחר בישראל כי אתם המעט בעטים וקטן היינו שמקטין עצמו ולפי״ז את״ש מ״ש הרב עיון יעקב והבאתיו בקונט׳ החפץ חיים סי׳ ג׳ לתרוצי להסיא דל״ת ט״מ דמורה דצ״י העצות מכוין על האמת אפי׳ שאינו משבט לוי ויששכר דהיא המותנת רבתן הרוכים לישראל ולא לאוה״ע על כי הם בן הקטן דמקטינים עצמן ואיכן כנגד המגים לבו בהוראה :

רמז תתקז בוכה דברתי ולא כזוכה · פי׳ הב״א דתל״ה רע״ב מבהמה וע״ש בנראה דמאדם הוא פסול בשלא התרו כיה דאי אתרו כיה בלא״ה חייב סקילה ובדין בהמה במפורש בס׳ קדושים ורש״י כתב שם ק״ו לאדם דאדם חמור מבהמה ואע״ג דאין לך דבר שעומד בפני התשובה אם שבה בראוי הנה לגבי תוכחה בוה זוכה לבוכה ועיין למ״ד ס׳ בראשית בפ׳ וש קין וש מנחתו לא שעה ודוק .

רמז תתקח בישראל אין לי שאת״ל והוצאת את האיש . אע״ג דפסוק מיעוט דורש דוקא בישר׳ הנה את לרבות וה׳ דהאיש ריבויא דסמוך לאת ה׳ הו״ל ה׳ דגבי ריבויא לרבות גרים ונשים ועבדים דההיא בא למעט ולא אנוס וכו׳ כדלקמן ברמז שאחר :

רמז תתקט עאכ״ו שיטלם שכר לנטפל לעושי מצוה . בסנהדרין ד״ט ובמכות ד״ה וספרי חיים ס׳ באה פסקא טו וס׳ מצות פסקא קנ״ו ·

ומי כעינן קרא כדכתיב · עי״ל רמז תתקס״ב מה שכייכתי בזה · ובמימרא דבא טרפה שסג״ע עי״ל רמו תתצ״ו :

רמז תתקי א׳ נבוה מכל הארצות ועוד כסוף האי רמזא ועיין ספרי ס׳ דברים פסקא כ״ג ומה שכייכתי שם ועוד בכדר עקב פסקא כז ולז וס״ז פסקא קנ״ב וס׳ הזוננו פי׳ שטז ועל כיהמ״ק בס׳ וזאת הברכה פסקא שנ״ב ובא לציון שם ולקמן רמז תתקד״ס ותתקנו ויאושע רמו כ״ד :

כל מי שהיה חכם ועני ושפל בך ורעת הבריות נוחה הימנו יהא דיין בעירו משם מעלין אותו ללשכת הגזית . כנראה דלא היו מדקדקים שיהא בו ז׳ מדות הדיינים משום דלא היו מצויים כמו בזמן משה לנבונים ועזרא ללוים כמ״ש בראש

חתקט״ו ועני ושפל ברך נראה דחד הוא שאו ראש שעושה ענוה בע״ב ובא לו׳ שיהיה מלב ותגבה ובוודוי תקן הרב חיד״א ז״ל עניים כזה ומ״ש הב״א דמעירו להר הבית ושוב היה עולה לעזרה ושוב ללשכת הגזית יע״ש והיינו דמעלין מסדרה קטנה לסדרה גדולה ועיין למו״ה חק״ל יו״ד ח״ב סי׳ מ״ט וכ״כ ובקונט׳ רו״ח ח״מ סי׳ א׳ אות ו׳ :

רמז רתתקיא אפילו קל שבקלים כיון שנתמנה פרנס עה״ן הרי הוא בשר כאביר שבאבירים עיין בחומ״א בשפטים סי׳ ט׳ נועם שיח כוה :

מצוה בב״ד שיהיו בו כהנים ולוים · לא ידענו בוה״ו דליכא סמוכים לה כדיון יחידי לאקרותי למנות לכהן וללוי בשהם שוין קודם יש׳ ובשאר הקדימות ואצ״ל בב״ד ש״ג ועיין מזה חק״ל ח״מ ח״א סי׳ א׳ ושמע אברהם סי׳ א׳ :

על ד״א חייבים מיתה ואין ח״מ ע״ד סופרים נראה דהדברים מגיעים למחלוקה שהובא לעיל רמז תק״י בין ר״מ ור״י ור״ש דחלוק בהוראה הנוגע לדברי סופרים דהא אמרי׳ חמורים ד״ס יותר מד״ת דהעובר ע״ד חכמים ח״מ עיין ברכות ד״ד ועירובין דכ״א והיינו בדבר שלא יש שום מחלו׳ והפרש או העובר ע״ד סופרים ח״מ אך דכנון הכא דחלוקים בהוראה בדתנמה לעשות שוא״ת פטרים ליה משום זקן ממרא :

ונגמר מיניה שב וא״ת שאני עיין ב״א דקנז ע״א ועי״ל רמז תתנ״ז ובב״א שם :

רמז רתתקיב מלך ולא מלכה · עמ״ש בספרי חיים פסקא קנ״ז בס״ד .

רמז תתקיג אמרי ליה רבנן שבקים . או ואבוי דנתחרט אח״כ על הרינת רבנן ושוב לא היה יוצא מעניתם וכ״י הוא הוודע דבעכשו רבנן בזמן ההוא כמו בזמן שמעון ן׳ שטח ולא עביד דיכא בלא דיכא ·

למימרא דר״י דריש טעמא דקרא ור״ש לא דריש · עי״ל רמז תתפ״ו דר״ש לדריש מקרבך וכו׳ ורמז תתפ״ח בפ׳ ואת כל שללה וב״א שם .

רמז תתקיד כשבזו כדי שיהא שישב . דרשה זו הוא רעותא לקרא דכשבת המלך אחשורוש דהוא רש״ג לא היה כדי וממלכות מושתו ולכך עשה משתה ואפשר דבדי דהתם לא הכותב המגילה אמרו ב״א אחשורוש נתיעץ דבדי לישב על המלוכה כי אינו ראוי הוא לעשות משתה גדול לכלם ולוותר להם מכס מלך ושרים או כשבתו דהכא לא תהכף לבר שלא מסוי״ו נמי דר״ל כדי הוא ולא אחר דדיבר לגבא ועיין מה שכתב מהר״ר בתי כהונה בדרשותיו ומה שפירש דרך נאה ודוק

אעפ״י שהניחו לו אבותיו ס״ת וכו׳ ובסה״ק ברכת מל״ח ח״א וח״ב ובקונ׳ עמודי חיים עמוד תורה דחב פי כוס במאמרים שו ובקו׳ עיני כ״ח בסנהדרין דכ״א :

רמז תתקטו תינוק מביא גורי מצכה . זה אמרתי לכתם כעלי כתים

דאמן קורין שמו״ת בכל שבוע דומי שיהם הבליות הקול אוכן לומדין משניות הם ייס תעוכני יומים מעוכן ומבלין כפתיק הקוכיא ומי שרגיל לקרות פרשת השבוע עם תינוס לומר כתי משניות וכבר מלתי תמורה עיין נכוי חיים בקונט׳ תני׳ מחיים אות מ״ט דמשנ״ה נית׳ פרנס״ס ונתמבט הפרנסה מכמה כעלי אומניות אשר הן חליפות למי ולא יעבור אומנותו כמו החייטים והסנדלים וכיוצא מעבור וזה רכומן שהיו רגילים לקרות שמו״ת ומשניות ווה״ק או היתה פרנסה כריוח ווהו שיכה רכתרכו נ״ב העבירות דתורה תלין לית״ר וכיון דיש״ל ערכים זה לית כל עיר שאין נשמעין בה ר״ת בכל שבוע ושנים או בכל בית ובית שנה״ר מתגבר ומתגרין ונר״א דוניה׳ומילול שבת ומאכלות אסירות ופשחתת זקן כעבה שנה״ר שמן ומלא מזה אוי לדור שכך עלה בימיו וכיפר יבא המשיח לולא כעביר שמו הגדול לזקנה שכינה מעפרא לא לנו ה׳ לא לנו כי לשמך תן כבוד אכי״ר

שאם אין מלך אין כהן ואם אין כהן אין מלך זה דוגמת אם אין יראה אין חכמה ואם אין חכמה אין יראת דכריכי קייימו וזה לזה עיין ז״ר דס״א ע״ג כמו אם אין קמח אין תורה אם אין תורה אין קמח ווה ירמוז כפ׳ משלי ירא את ה׳ בני ומלך כלומר כמו ביראת ד׳ וז אין יראה אין חכמה כן במלך אם אין כהן אין מלך ונדמו המלכות עם היראה כמו היראה עם החכמה כן המלכות עם הכהונה ולכן אמר ה׳ ואתם תהיו לי ממלכת כהנים דלי לבוים לא תוו זה תוא ממלכת עם כהנים .

והוא מעמיד כהנים ואומרים שירה . אין שבך דלא אמתרו להו יין בעבור שעמדו במקום לויים על שירה כמו שלא הם להם לבזמת למתים וגם ליקח מתנות כהונה כן כיון אם אינו לעיכובא דיעתו יין לאמרה קלא דהא לא מזית עלמא דלא ימכא לויים דמזיק לשן היין ומיזקין אותו ואיכן שותין כלל הכי נמי או דורשו אישיר תורה לא יחזור לסיתרא ·

מישר לאב כ״ד שסי״ל כנים וכנגו סנהדרי ז׳ אי׳ כתב לכל א׳ חלקו חוץ מכנו סנהדרי א״ל דייק חציה את מקומי כך שבט לוי . כי׳ דנקטו המשל כתב כ״ד ולא בשירה אחרת מלך וגפיא ודוכים או מוכם וכיוצא כדי שיכה המשל עם הנמשל כוה דבכלל דשבט לוי חלקו וכחלתי יתי׳ יה כמו תוכו רמוף דאחר ראובן בכורו יקרא לוי ו׳ הגדיל לגבי אחיו שאחריו וכתיב כיה יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל ומזה אמרו לא משכחת נ״ת דתורה כ״א דאתי משבט לוי דוית בים יוצאין עצי ע״ב הנחלה שיש לו מתנו״ת דוקים כמו דתורה . ויקשו מפיהו כמו שהיה לוי כענאו כן כל שבטו וזרעו הבא אחריו והכל מאתו ית׳ כי ה׳ יתן חכמה מפיו דעת ותבונה · וכפי׳ דורשי חמורות עיין כ״א ועיין רמז תמע״א ועיין ספרי חיים בספקא קצ״ח נ׳ נוסחאות השומות חמודות חמורות יעו״ש .

רמז תתקטז מאת העם ולא מאת אחרים סק׳ הב״א מסיבה איתי ותי׳ לנורך נוי יע״ש וויתר נרזה דהכינה דיש לו שותפות לנוי עם ישראל דאינו חייב ליתן כיון דאין כריכה כדי לאת לו חלקו המגיע לישראל ועיין ברמז שאחר כ׳ אפית הנו . ומאת הכהנים כתב הב״א ודוקא דלא קבע משתתא והיל״ל כמו שלא מבר כ׳ וג׳ סטעות אף כלי משתתא כדלעיל רמז זה מוקמי דרוס ומימרת רב חסדא:

רמז תתקיז וכמה היא תרומה כב״א שאר וכה״א חמש . עיין בווה״ק ס׳ בלק דר״ב ע״א וכזקינים בהקדמה ד״א ור״כ דרכים היינו תלתא והוא דלא כמאן וע״ש כמיהוש והן אחת דל׳ תורה לחוד וכו׳ ;

ונא׳ לא מצי עביד עבודה שלא היכי מצי משוה עיין כוור די״א ע״ב מזרמ״ט ח״מ סי׳ כ״ב מאלת מזה יו״ד סי׳ י״א ועמ״ם ס״ב הגאון תוך זקני בחק״ל א״ח סי׳ מ׳ ועוד לו בסי׳ י״א וי״ו וכלח״צ סי׳ כ״ד ות״ו ועיין בדרשות בס׳ פי שנים בשה״ג ובס׳ שמי רבית כריוה כ׳ [לגאון] ועיין נכוי חיים מע׳ ד׳ אות ל״ב ובמ״ם עבודה ע׳ היחן סויא עבודה ואכילה נסה ל״ם אכילה עיין בס׳ שמע אברהם ס׳ ד׳ ונכוי חיים מע׳ א׳ אות פ״ח

מבלל דברכת כהנים לאו שירות הוא ומדלעיל מדר׳ נתן בפסוק הוא ובניו כל הימים דאתקה ברכה לשירות מדאצטריך הקש אתה למר דלאו איהו נופים שירות ופשיט ועיין רמז תתקכ״ר

רמז תתקיח אבל אתה למד להבין ולהורות מה שפירשו בוה בה״כ בפ׳ תקן כי נתה ינחה איש אשר כמוני הנה לא אתה לם רש״י דלא״ים גדול אפי׳ זה אסור ועיין ב״ח דתק״א רב״א ומי לנו גדול מיוסף כדיקא ואפשר שאלין כין להגלמד לכד כלי צורך הוראה לסיבה דהוא לשירות דככר נתנים למורה הוראות דהסברת לא יניכה ונם פירשו כמו בקרא שאח״ו ואתה לא כן נתן לך ה״א דאתה שתן לך אך ה״א׳ להבין ולהורות אך אוני כמו כן לעשות מעשה כיעי״ש כדבריהם ולקמן דרשו ברמז תתק״ט על אורים ותומים :

כדי שתשרה עליו רוח טהרה עאכ״ו אבל מה הבאה שעונותינו גרמו לנו שנאמר כי עונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלהיכם הכונה כוה כיון דלא תקשי דהא הזה לעפ״י שאין לו זכות בעצמו בשביל כבוד ה׳ ולא בעבורו אפילו רשע בעבה ואיך המריב עצמו כדי שתשרה עליו רוח טהרה לא יקבלו תפלתו ויהי כמשיב דתכף לא יקבלו מלאכים אחר שעושה תפלה ואם הוא סובל ונותר שלא לקבלה אחר שמתענה ולכן לתפלל או תפלתי היה עולה לרצון ויחשו גורם לעצמו ולכך אינו רומה וזה לוא דהבא לטמא נקטי פותחין לו דהוא כנגד פתח צרית והבא לטהר אינו כנגד לא מסייעין אותו ולעיל גום אמרי׳ מסייע אין בו ממש והנם דסייע של מעלה הוא דבר גדול וזה כי ממש עכ״פ קרי ליה גם מסייע ואינו כנגד פותח על היות עליו מקטרגים

אם ראוי הוא דטהר נביא . וכמאמר סבטיון יובים. עיין בקונט' בפ"ח מע' ש' אות כ"ח ;

זה הכותל ארמיה ומעמיד ממנה כן אויב למקום קשה דלאו זה דלא ימלא מעביר לא מנו לקמן ס' תלא רמז התקל"א וכאותן הלאוין שמנו ,ג כהן דלא שני אם לא הוליד עיין שם. ועיין זו"ר דס"א ע"ד ודוק ;

שאין עונשין את הזרם ע"י שמזהירין אותו . זה כמונח דלכ"ן אזהרתן וזהי מיתתן ואינו כמו גבי ישרש דלא ענש הכתוב אלא א"כ הזהיר ואין עונשין מה"ד ואין מזהירין מה"ד:

רמז תתקיט וכן דוד אומר ואני בתומי וכו' זה מנח נלמד דכתיב כיה תמים היה בדורותיו את האלהים התהלך נח פי' רש"י בע"ז ענו ואת"ש דמ"ש מסתברא כמ"ד אני את דכא דהרי השרה שכינתו על ה"ש ולפי האמת מ"ש בכל דוכתא ש"ש דברי אלהים חיים כוו כה"ג רבנן לפרושי ריש דור שמתקיים זה וגם דור אחד שמתקיים סברא שכנג"ו ועוד אמרו מהארץ לשמים וגם לא שייך כהא כי האלהים בשמים. ואתה על הארץ אין כוותה כ"א בדור ולז"א בדורותיו. את האלהים התהלך נח אתי את דכא ויבא דוד מת"ת דאני את דכא ואמר ואני בתומי שמכת כי ותיבת אך בפסוק זה ליתא והוא ט"ס דכונת דוד דבנח בתמימותו אמרו את האלהים התהלך דהיה צריך סעד לתומכו וכשאני בעצמי תדרכא תמכ"ת בי ותציבני לפניך לעולם והכל בכחך כי הוא הנותן כח לעשות חיל והוא א' מי"ו זכירות שצריך לאומרם בכל יום :

מקרבך ולא כא"ל היינו תחלת דיבור ה' וזה משמעות וקים בשעה שיקום יהיה מקרבך ומאחיך ולא מאחרים הוא חוץ מבלעם ברי שלא יאמרו אוה"ע כדרשת רז"ל ואחד היה ופרסמו הכתוב ולכן דייק אחרי. כן תיבת כמוך דלא קם נביא עוד כישראל וכאוה"ע קם כמוך ואיך יכון ולא מאחרים וכמוך ודוק . ומ"ש וזה נתנבא מ' שנה הנה לחש' שנותיו נתנבא כן י"ב שנה ועז אמר הנה לא ידעתי דבר כי נער אנכי וא"ל א"א נער אנכי דהיה נער ממש והוא חידוש דלא היה בר מנין ואיך שרה עליו נבואה ובתמידות כל כך של דבלשן בכל ש היית וכתיב ואמלא אותו רוח אלהים היה שוטר כמו ירמיה כן י"ג שנה כמ"ש בסדר הדורות דכ"ו סע"ב והוא מאמר הילקוט יהושע רמז כ"ג דהיו מוכנים לנבואה ונקיים מחטא ועוברים כיס שהר ואמרו זה שי וראתה שמחה אינו בת לנדר נביא המתמנה ולא מצאתי פתרון אמאי נקטו הני קראי על ג' דברי כמשה ויהושע וירמיה דהא איכא כמה קראי דהוו שייכי טפי מהו ולא על אינם נקטו הני ודוק .

בכל אשר שאת הטיבו אשר דיברו כיונו לדעתי והוא כמ"ש בשאר פרשיות דכאמרו כהן מגלגלין זכות ע"י זכאי ויקרא על שמם ועיין ספרי חיים ס' תנא פסקא רכ"ט ועי"ל רמז תשכ"א ותשמ"ט ותשע"ג ותת"ג ;

רוה"ק ניתנה בפי נביאים . זה יורה דהכל א' ועיין זל"ח ח"ב ס' עקב ווה"ק ח"ג דל"ר ע"א וספרי חיים ס' דברים פסקא כ"ב . ומ"ש ודיבר אליהם שלא להשיב את התירגמן ע"ש בספרי חיים פסקא קע"ו ופק"ח . ומ"ש אפילו כיון את ההלכה לטמא את הטמא ולטהר את הטהור . יש לדון בזה היכא דאמר בשם ע"ז פי' לעוע"ז לא תעבדו שכל האלים הכל המה כלקוי לה' לבדו וזו ע"ז וידעת האמת אם ממיתין אותו וכשנמנעו מלעבוד ע"ז ע"י נבואתו אי יש ספק רוצה בקיומו של איסור בזה או לא נגע ולא פגע וצ"ע :

ועד כל כורגן וכורגן היה צלם וידו עקומה . הקושיא שהק' בנת' בר"ה בר"נ דרמות צורות לבנות ק"ל שייך הכא והתי' דאמר התם ועיין בס' מלה"ק דקי"ל ובס' יערות הדבש ח"א דק"ג ועיין בס' ברך את ס' ואתחנן דרוש השבי ודוק :

רמז תתקך לא רודף ולא גואל מניין . לפי מ"ש דעכ"ן ערי מקלט היינו משום גלות דתיהוי ליה כפרה על השוגג מה ס"ד היה שלא יהיה גולה לערי מקלט כיון דמחוסר כפרה ואפשר דריבויא דקרא היא גופא אתא לאשמועינן דבעי כפרה . ויש להוכיח נמי ממאי דאמר לקמן ברמז שאח"ז בפסוק ומת ביד גו' סדס דאם לא גואל הדם מצוה ביד כל אדם וא"כ אתה דן שוגג כמזיד ודוק .

ב' ת"ח הדרים בעיר אחת וכו' מת וא' גולה . אפשר דלזה כיון דהמע"ה על דואג ואחיתופל ודעמייהו במזמור כ"ה לבי יחיל בקרבי ואימות מות נפלו עלי כלומר לא יפול גורל המיתה עלי ומי יתן לי אבר כיונה הנה ארחיק נדוד דיהיה לי הגלות ולא המיתה וכל זה מסיבה ואתה אנוש כערכי דואג שופי ומיודעי אחיתופל אשר יחדיו נמתיק סוד ובעבורם אני מתיירא וזאת תחנתי ישי מות עלימו ולא עלי של הגלות וכן היה כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה' ומה שיצא מפיו נתקיים בהם וכו ברור ודוק :

מכאן אמרו עבר הרבה על מצוה הקלה סופו לעבור על מצוה חמורה . היינו כמו שדרשו ע"פ לא יהיה בך אל זר דהיום אומר לו כך ולמחר וכו' עד שאומר לו לך עבוד ע"ז ולכך אמר התנא באבות דעבירה גוררת עבירה דשכר מצוה מצוה ושכר עבירה עבירה וגוררת עבירה אינו כשיעור הראשונה של חמירה הימנה דמוסיף והולך ומרובה מ"ט אמר הוי רץ למצוה קלה והוא"ל כבחמורה דמצוה קלה מביאתו למצוה חמורה ועיי"ל רמז תתקכ"ה בפסוק כי תהיינה לאיש וברמז תתקל"ב ע"פ כי יקח איש אשה ושנאה :

רמז תתקכא הוא מצלינ מצוה כלולה וכו' לא תסיג גבול רעך וכו' מתן בשתי יבתה אף . עמ"ש במדרש מציו סכ"ח ועיין בקונט' בנ"ח מע' ג' אות שכ"ו מ"ש בזה בס"ד :

רמז תתקכב את לתורך קא מסהדת עליה . שיבא שלא ידע בחבירו

שחברו העד קרוב ופסול או שהלך העד הב׳ למדינת הים והוא לא ידע פסולא ודאי דלא לקי אך אם ידע ואפ״ה העיד ודאי דלקי דעדותו אינו מועיל לכלום למאי קא מסהיד עליה כי אביי לך היכא דלא הכירו לעד חברו וככה עדותו היכי לידיינו דיינו לעד הזה שהעיד ואין לו פנאי לחפש כוה כעת . וכדרשה ועמדו ב׳ אנשים דנשים אינן כאין לדין ואם נפסק לו׳ וב״ח כל ככורה בת מלך פנימה עיין בס׳ שמנ אברהם סי׳ ס״ז בזורך כוה ׳ ומ״ש אשת חבר הרי היא כחבר עמ״ש הרב מאמר המלך בריש ספרו כוה לענין לאחר מיתת החבר יע״ש :

רמז תתקכג קיבל עליו ר״י ן׳ טבאי שאין מורה הלכה כל ימיו אלא בפני שמעון ן׳ שטח . הנה בתוס׳ קרו ליה ן׳ זכאי ועתה ן׳ טבאי אך שיהיה ובונתי נר׳ כההיא דנעיל ברמז תתע״ז דצריך להמלך בתוי שנדוי מזונו כיע״ש ועיין הרשב״א ח״ה סי׳ קכ״ה וברכ״י ח״מ סי׳ יוד ועיין חולין דקי״ג (ועיין להרב בני יוסף כ״ז א״ח ו׳) דכיון שהכיר בעצמו שטעה בדין וכפרט בד״ן ויש אדם גדול שיוכל לו דבקי בכל מי בתוכו מורה בד״ם ב״ם לבי קיבל עליו ואת ומ״ש דבחר מיתתו לא ישמע קולו אין זה בשינ שפתח הרב ובדית ברית בין ירוף האדם למות ומי גבר יחיה ולא יראה מות ומדוקדק כוה לשון דכתיב קול דתי אחין צועקים אלי מן הדמה דקול לו קול אוו ואיני כשמע לשם כברא כי אם אלי לבד נה׳ יברו ׳

מנא הא מלהא ווי בק״ר . עי״ל רמז תתפ״א והקפ״ד ורמז תתקב״י :

מכון מנטרף מנקית אינו מנטרף והייני צ״ד פירשו ויליבש לרקה בשרין אלו דנים שם פוורה מנטרף יסורי הצדיקים בשי כל ישראל דכיון שנלקה אחד מאבריו וכו׳ ולכך מנהגן ש״י דמקבלין לרקה בהפרדות להירות דלגבי כללות יש׳ זה כמו זה ודוק :

רידנ״א מנין שלא יצא למלחמה עד שיהא כו וכו׳ זה רמוז בקיבת עש״ר דיקרא מי שיש לו ׳עוכים ׳שנים ׳ידים ׳רגנים עיין בס׳ מנחה בלולה ׳ וכזה בא הרמז כבון בשמות א׳ סי׳ י״ז והיה האיש אשר יכנו ויעשירנו המלך עושר גדול דלגבי מלכות לא היה כ״כ גדול אך טמון ברמוז דהיינו אשר יכנו בגא״ה כשיבא יצא למלחמ׳ הרי יש לו תואר עש״ר והמלך כשבא להעשירו צריך לפרש עושר גדול מלבד העושר שיש לו כשאר היוצאים למלחמה אך דוה במלחמת מצוה אבל במלחמת חובה דהכל יוצאין אפי׳ חתן לא שייכא הא רמוזא ועיין ב״א דהביא הנוסחא דוה במלחמת רשות אך במלחמת מצוה אפי׳ חתן ומה שפירש שם ב׳ פי׳ יע״ש והזו״ר דס״ב ע״א לא שינה הגי׳ יע״ש ועיין מלה״ק דד׳ ע״ד ולהלן במאמר שאחז כבר פירשו במלחמת רשות הכתוב מדבר ועוד לקמן מחלוקת ח״ק ור״י היא גופא ולמלחמת בית דוד היכא דלא ליתו גוים עליהו דמר קרי ליה מצוה ומר קרי ליה חובה יע״ש ועוד להלאן חורו ודרשו זה ;

אף כהן שיש ממונה על גביו וזו איכא מלך בעבודתו קאמרינן ׳ עמ״ש בשה״ק נחום בירושלים בקירוות פ״ג ה״ה בחמנת ה׳ עלו :

אפילו לא קיימתם אלא ק״ש ש״ע . עיין מ״ה״ק דד׳ ע״ד לת״ר דהוא דרבנן ויתכן דל׳ לא קיימתם יתפרש על יו״ד הדברות דרמוזים בת״ם בירוש׳ מדל״א לא קראתם דליכא מעשה לו׳ קיום ב״א לימוד ע״מ לקיים וכקט שי״ע דהרגל הקריאה ווכירתה ועשיתה

הירא ורך הלבב שהוא ן׳ מ׳ . לא ידענו מהיכן שמיע להו שיעור שנים ה לו מאחר דבלוים כתיב מבן כ״ה לן׳ ושנא למלחמה צריך כח גדול וכיו דתני תנא באבות בן כ׳ לרדוף בן ל׳ לכח בן מ׳ לבינה ותני בינה לו גבורה כיון שהגיע למ׳ הרי מתחיל להתיש כחו ועד מ׳ הוא הנכורה ודוק והזו״ר דחה ליה גורסין בן מלקות ׃

ממני אבל כתב הזו״ר דס״ב סע״א זו מ״ע כדאמרו בירוש׳ דעתיד ליתן דין וחשבון על מה שראתה עינו ולא אכל יע״ש ועיין בס׳ מח״ל וכו׳ דלא על הברכה בלבד אלא על הגלגולים ולכרר ניצוצים ובגיל ט״ו כשבט הכל תקון לזה :

למה נמשלו ד״ת לעץ מה עץ קטן מדליק את הגדול אף ת״ח קטנים מחדדין את הגדולי׳ והיינו דאמר ומתלמידי יותר מכולם ולזה בר׳ רבא הרמיון במזמור א׳ כ״א בתורת ה׳ חפצו ובתורתו יהגה ׳ שדרשו בזמן׳ תורת ה׳ ולבסוף תורתו דוה בתלמידי המחדד ולזה יקרא והיה כעץ שתול על פלגי מים דעץ קטן מדליק את הגדול כן ועליהו לא יבול וכל אשר יעשה יצליח לזכות את רבותיו

מ״ט דר״א קסבר אפשר לגמרם וכו׳ קסברי רבנן אי אפשר לגמרם אפי׳ בידי אדם עיין בגורות די״ז וי״ח ועוד בד״ע שבועות דל״ב מנחות דב״ח ערובין דמ״ו חולין דב״ח ב״מ דנ״ב ועיין להרב הליכות יו״ט דל״ו ולהרב ברב״י א״ח סי׳ תקפ״ו אות ב׳ ולהרב שתות יהודה שיעור דף י״ט ע״א .

רמז תתקכד אכל אחת מקריב קרבים שנעבדה בהן עבודה וכו׳ סד״א היכא דעביד כהן בשתן חולין ׳ עמ״ש בזה ברמז תתצ״ז בעזר מש״י ׳

נמצינו למדין שספק דמים חושא . הב״א לא ביאר מה הבין בזה אחר שייבר בו והזו״ר פי׳ בירוחן ושי׳ הביא מהר״ב״י הגיר׳ עד וולאי מלרים ושיים ות״כ לק״מ יע״ש ולא יכולתי להסביר הדברים ויתכן לומר דרך אחרת דכך׳ חוטא הך לאחר מיתה ולריך כפרה יען חטא בזה עצמו דאפילו ח״ה דמכפר במיתה בזה לא מועיל לו והעגלה מכפרת על כל שפכי דמים והיינו לאפוקי ממ״ש בסנהדרין דמ״ו ע״א קרי עבדך וקרי אבדך יע״ש :

סדר תצא

הואיל ואסתרו אסתרי · עיין קידושין דכ״א ע״ב ועיין יבמות ר״ז ולענין כשר כחירה בחולין די״ז ע״א ועיין זבחים דל״ב ע״ב ועיין להרב נחפה בכסף ח״א סי׳ ג׳ וסי׳ ו׳ או באיסורין דרבנן אמרי׳ הואיל ואסתרו אסתרי ועיין להרב פתח האהל ר״ט ע״ד :

רמז התקכה ומלבישה בגדי שמחות · זה וועיל דמלבד דבסתרה הבגדים נאים תתגנה בעיניו כהפשטן הנה בלבישת׳ בגדי שמחות יכנע לבבו דיזכור לו יום המיתה דזה סימן דמת בעלה כההיא דתקיעת ודרך כל העו׳ כן דאפי׳ זרים יכנע לבבם ברחות בגדי שמחות מאיש הידוע להם ובפרט אם היה בעלה מכירו ואהובו ·

ד׳ מידות כד״א יש נושא אשה וכו׳ הוא בשא״ז פ״נ ופט״ז ועיין בשה״ק דאה חיים ס׳ ויצלח במאמר זה דמ״ד ע״ב מ״ש בס״ד :

יוצאים ממנו בנים שמושיען של ישר׳ וכו׳ שהרבו תורה ומצות לישר׳ · הנה שמאמר אמר חדא וינא באחרת ונ״ל דהכונה דהא גרם להרבות תורה ומצות בישר׳ דבחר הקב״ה במשה ואהרן לתת התורה והמצות על ידם בעבור הטורחא גדולה ושנסתכנו עצמן לפני פרעה כדי להוציא את ישר׳ ממצרים · וזה רמז בשירה אז ישיר משה עזי וזמרת · יש דדרשי דזין עזו את תורה דיוהיה על ידו מכח ויהי לי לישועה היא על ידי הישועה .

פי שנים כתב המלה״ק דזכ״ר ע״א על שהיתה עבודה בבכורות ולפייסם וגם דבכ״ד אותיות כפולות יע״ש וקשה דקדם לו כל בכור בינ״ת תכף ונ״ל דעל העתיד נוה ועוד טעם דאמו אונה רגילה עדיין לגדל ן׳ וסובל הן׳ לער כיע״ש בדבריהם

אתיא מיכמה עיין ב״א דבכור מיכמה אינו נוטל פ״ש והו״ר כתב עליו דלא ניתן להכתב זה יע״ש ועיין כ״כ דף י״כ ולקמן רמז תתקל״ק ולא הזכירו מת״ש רז״ל גבי פרץ וזרח ובלא״ה התם לא שייכא ועיין בס׳ שפתי רננות דרוש ו׳ :

רמז תתקכו בכורשהורע כחו שאינו נוטל בראוי כבמוחזק . עמ״ש הרב חיים שאל ח״א סי׳ ע״ח אות ח׳ ועיין להגח״ל ח״ר פ״ח דכ״ב ומ״ש שם לבזה״ז ולמנהג עירנו אזמיר יע״א ולענין פקדון ומלוה על המשכון יע״ש ועיין להרב פחד יצחק ח״א דכ״ה ע״ג וד׳ :

רמז תתקכז יכול אם בכר יהא מכוכר ת״ל לא יוכל עיין להרי״ף ולהנמק״י בפ״ח דכ״כ דבלי ירושה לא מהני אך בלי מתנה יועיל ועיין בטוש״ע ח״מ סי׳ פז״ר ולהמחברים שם :

רמז תתקכח אין מעידין עד שיהיו שניהם עם החוטא עיין בשה״ק חיים ושלום ח״ב סי׳ כ׳ ג׳ ד׳ יע״ש ;

רמז תתקכט בשביל שגנב משל אביו ומשל אמו והכניס עצמן לתוך ביתו ושיתו להמיתו וזה רמז שלמה במשלי סי׳ כ״ח גוזל אביו ואמו ואומר אין פשע כמ״ש בתר הכי בין גונב משל אחרים לגונב משלו ואתי אך דע לך דחבר היה לאיש משחית דהשתא שמו משחית ומחבל וק״ל

רמז תתקל עיר שאין בה זקנים לענין ז׳ סי׳ מ ולענין עגלה ערופה פלוני ולעיל ברמז תתקכ״ט כוהפשי בו לא פלוני דנכתב כגירו ובטעם קרא יתירה ופשוט ועי״ל רמז תקס״כ :

רע להם ורע לעולם . זו קשה שיקרא להם דהולכים למנוחות שאננות בג״ע מקדם ושם ינוחו ואי בשביל שפסקו מלעסוק בתורה ובמצות וכדפי׳ בס׳ כ״א שהיו מוסיפין זכיות יעש הרי איכא טענה אילולא שסלקתי ויתכן דהכונה דירע להם על שפסקו תלמוד ומלקיים דבתים חפשי ולא קפרו על הסבר וזה דומיא לך תנגד טוב להם לרשעים ועוד מגעו ואין רשע מעאים מן הארץ ולא יחטאו עוד והוא טוב להם על כי אתא את ופסקיה וכיור ואפשר רמ״ש שלמה ווין למרי כפם הייני שיתנו דיבחם דאם שמת רשע הרי טוב לו והם היה לדיק רע לו שמת אך טיבות׳ לגביה ומן היין יוכיח ליקח כחמה על מתו נחתו כחתו עמי ואמר שהיכם :

לא תכערו אם בכל מושבותיכם מה להלן בב״ד עיין בשה״ק בשת ב״ח ח״א סי ל״ח ארב״א בחיים בוה בס״ד :

זקן ואינו לפי״כ . עיין ח״מ סי׳ סנ״ר וברב״י סי׳ קכ״ח ומלה״ק דינ״ר ע״כ וג׳

ביצר משהין אותו עד סמוך לשקיעת החמה ונומרין את דינו . בראה דהאי רוקא קאמרי סמוך של מופלג קצת קודם לשקיעת החמה דהא נמר דין ומיתה ותליה ולהתירו ואח״כ לך כדי שלא לעבור על לא תלין ועל כי קבור תקברנו ביום ההוא לריך שהות לכל זה ותיכו דלרבנים תכחוגנו ; או שמא אתאן לתחוקת עד כמה מהלך׳ וקרא יום ולאוקמא עבידי על לאו דלא תני ועל עשה דביום ההוא עד שיהיה לילה במורה עיין בסו״ס חכן שלום למוה״ר מוהרח״א ז״ל

קבורה משום בזיונא או משום כפרה עמ״ש הרב עיר דוד בבית אהרן חדר ב׳ על תאמרם שהיינה קין להבל שלא היה יודע לקוברו יע״ש דארכביה אתרתי טעמי דנאמרו בקבורה בזיונא וכפרה ולא ליסתני ממנפשא יע״ש פיק חוי זכוה יש לדון בקבורתו של משה דליכא משום בזיונא דהיה בנשיקת פה ולא כפרה דאין לריך בארץ דמי לכו גדול מנשה ולא תשום מנהגא דלא ידע איש את קבורתו דכעלם מעיני כל חי וא״כ ובשתים היכן הוא מה מנהג שייך נכים ואם כן אפשר דמשה עודנו עומד בתקוף מוסגע בזלך יושב על כנו יושב בתוך גן ופרדס סגור כתו שעומד חי דמי מעבב שלא לשיות כך ומי גולם הו דנקבר נופל על מיטתו בהתפשטות ידיו ורגליו כדרך שאמרו במדרש ש׳ והאת הבריכה בזוגן האית׳ ול׳ הכתוב ויקבור אותו יסים לי׳ מיגו כמו לשבך את האזן דלא ליסתני ממנהגא בקיבור התורה דהקב״ה

דהקב"ה נטפל בו ואין אתנו יודע והנסתרות לה"א (ועיין להרב הסקרן בתורת הרי"ף ז"ל בס' החשוב פני יוסף ס' עקב אות י"א) :

ואין דבר כ' ביום א' ולקמן מזה מרבתיב אותו ופי' הכ"א שם אפי' בכ' עבירות דעונשן שוה יע"ש ועיין בשה"ק רו"ח סי' של"ד אות ס"ו ודוק :

ליינ' אחים תאומים . זה דוגמא למעשה הורוס' דסיף ברכות כושא את שמו של מלך שבסנהדרים ועיין בספר חומ"א כיהושע סי' ז' · ובמימרת ר"מ קלני מראשי קלני מזרועי · עי"ל רמז תתכ"ה :

לא תלין נבלתו והכתיב ותקח רצפה בת איה את השק וכו' עמ"ש רבי' אחאי משבחא רב יהודה ז"ל בס' הנזמר תוספ' יאודע דרוש ב' להספד יע"ש · ומ"ש מוטב שתעקר אות אחת מן התורה ויתקדש ש"ש בפרהסייא וכן לקמן רמז תתקל"ו והקושי' מבואר דעדיין שיתוספו גרים איך היה להם כח והיות לעקור דבר מה"ת על התקוה דיהיה ק"ש ולוויהי דבבי כבאים הם וידעו בבירור דיתוספו גרים על כ"פ מה רזו להכריע דמוטב לעקור דבר מה"ת בעבור שיתוספו גרים וכתנו לגדר כל המוסיף גורע ואת בראותם דרש"ם לגרים כך יתרו דיתר פרשה אחת בתורה כמ"א דהגר הוסיף פרשה בתורה וא"כ כדי שלא לעקור לפי שעה בשביל שיתגיירו והגרים הראשונים דאזול גוררו לשו הגרים ומפרש להלן ול"ת את אמתיך רבמנא ש"ש מתחלל ובפקא מוזן דחיבא דיש ק"ש שרי ודוק ומזו דנקטו אות אחת לאו פרוקא דהוי היכא עשה ול"ת של אשגרת לישן מאיסור להיתר דנכי שלמה נקטו אות אחת וע"ש במפרשים ודוק

שהוא חייב להצילו בנפשו מ"ל ל"ת על דם רעך . עיין מה שהאריך בזה בס' ויקר"א ס' קדושים :

דיאוש שלא מדעת לא הוי יאוש עיין ראש חיים ס' וירא ובשה"ק נשמת כל חי בח"מ מסי' כ"ו ואילך ובסו"ס הרשב"א ח"ה מסי' רנ"ב ואילך דכתבתי בזה בתחלת ס' עלי :

ואירך אשר לא משמע ליה עיין לעיל רמז תתקכ"ד ורמז תתקל"ג · ובגזל הגוי עי"ל רמז תתל"ו ותתמ"ט :

לא יהיה כלי גבר על אשה · עי"ל בשופטים רמז כ"ו ומ"ש שם בס"ד

האומר על קן צפור יגיעו רחמיך · עמ"ש בס' בית אהרן להרב במהרח"ק ז"ל ולהרב לור יעקב נר"ו . ובמימרא שזנה ואח"ב הקדישה חייב לבסות עיין בסו"ס חובר מש"ס לענין מילה ותכ"ק בנוי שנתגייר ודוק . ובמתני' ר"י וחכמים בנוטל אם על הבנים אי משלח ואינו לוקה או לוקה ואינו משלח . עמ"ש ה"ב בית טוב ס' בשלח ד"מ ע"א ועיי' בס' ברך א"ת בו אות ר' דבר ע"ג וד' :

שא שמגלגלין זכות ע"י זכאי וחובה ע"י חייב ועוד להלן מזה ועיין רמז תשכ"א ותשמ"ט ותשע"ג ותת"ג ותתק"ט ובספרי פסקא ס"ח וע"ח :

רמז תתקלא אדם מותר עם כלה וכו' עיין להר"ב מוה"ר בס' ראש דוד סז בד"ה שתמא דהות כמו שור . שסולי המוקדשים דהות לבדו חיבת משום כלאים ובס' מלס"ק דרו"ד ע"ב ועיין בס' בנה חיים מע' ד' אות ב"ס · וביושב בקרון עיי' חיים ומלך פ"ט מכלאים ה"ד ועיין ברכי לב ח"ב סי' ס"ג ועיין פזה"ר ח"ג סי' של"ט ול"ר בזה בס' פני יוסף ס' שופטים אות ו') · ובכא על הכרית דעובר ד' לאוין עי"ל רמז תתל"ד ובנביאים רמז ס"ט ועיין בס' ברך ד"א ס"ו דרוש א' :

רמז תתקמב כל מקום שיש ח"ה אין חולקין כבוד לרב · הפשר דכיון דאמרו דבח"ה אין מקיפין ומקצר ימיו ומשפרה במיתה ועיין להר"ן פי"ב אות ש"ל הרי אין שלטון ביום המות אין משגיחין בכבוד הרב ושאות נגד כבוד ה' :

רמז תתקנג שקילה מצוה זו כנגד מצות כלן · עמ"ש בשה"ק חיים ומזון בס"ד :

בזקן שעשה לכבודו . זה מנוה להודיע לכמה בני אדם דבבריו רוב שנותיהם ויש נגד יום לעשות תכריכיו לאחריו מותו והדרים ומזדעזעים כשי ובי הבין כלי מות ולא ידע את עיתו וכשבת הרחץ יתני לו ממין הפסת ומעורב בזה"ב דצריך פסח בלתי מעורבת טוב ויפה ולזה דייקו לומר לכבודו כפי מעשה דשה"ח דסובל כזיין אם אין לו תכריכים בראוי ואשריו לאדם שמזמין תכריכיו בעודנו בריא עריף ואדרבא יאריך ימים ושנים יותר ואשריהם המכוונים מבנכים ומשיירים בשזותן התכריכים לעצמו ועושין שעוה לעניים ולקרוביהם אותו יום שמתים [עצמו כי זכה דהוא הכין לעצמו כמ"ש התנא אם אין אני לי מי לי ורבני תשבנו הובא במחברים דלובשים הקיטל בליל פסח ויום מהם ביוה"כ והוא לטוב דתמיד יזכור לו יום המיתה וכקיו"ק שלא יחטא ויראת ה' תוסיף ימים :

פחות משוה פרוטה מהו היכא דעמד בפרוטה והותר עד שעמדו בדין · עיין בס' משה"ידבר ובס' לב מבין בהל' גולה ואבדה :

רמח כאמר אבי הנערה ואמה הם שגדלו גדולים רעים יבואו ויראו לעם גידוליהן וכן הוא בדין של מעלה ואדרבה שם מלקין לאו"א על גידולן . ואב"נ דהצדיק והסיבה הזה בגודע הנה ולצרף הזב שלא מיחה דבידו למחות כבן וגם בזה בשמתבנת זובות בנה ועיין מלס"ק דף רי"ד ע"ב :

מ... ליה לרי"פ ובשמ"ר מבל רב"ר שלא יתחרר לקמן רמז תתק"ר · אמר לי כני

אברהם הי"ו בזה טעם נכון על כי כא אוהים ואת בכי תלא מחנה על אויבך ורש' כתב דהשטן מקטרג בשעת סכנה אך לא נתיישב למה נקט הא דלא יתחבר לפי דברי ר"ש ונראה כהשיא דר' במה חשרוני דהיה עייף ויגע מן הדרך וא"כ השורכים מלחמה אין לך עייפות גדול

מזה ועלולים לזה והילה״ר מסיתו להרהר כיון דיהיה לפנות ערב יטבול הרוחה טובל דן אותו לכ״ז שציפות גרם לזה כא האזהרה ונשמרת מכל דבר רע שלא יהרהר ויבא לידי טומאה ויקלה דמה שטכל הוא בעבור ציפות המלחמה שגרם לו זהר יש״א :

אחד הרודף אחר חברו להורגו וכו׳ מצילין אותו בנפשם · עיין יהרב חנא בספר מש״ל בפכ״ר מהל׳ שבת ה״ו מה שנסתפק ועיין בס׳ שבות יו״ט מ״ש ע״ד ולמוה״ר שרשי הים ח״א דמ״ד ע״א ולהר״ב שער יאורה שם ולהרב גוזע ישי מע׳ א׳ ולמוה״ר החסיד אית היא לעולם ח״א ד״ו וכבר הארוך בזה חכם בני **אברהם** הי״ו בס׳ ויקר״א ס׳ קדושים פ״ד פסקא ו׳ :

וקי״ל דרוצו ליקח ומשלם וכו׳ מפיס רשעה אמר וכו׳ ע״ל רמז תרנ״ב ולקמן רמז תתקל״ו ועוד ברמז תתקל״ו עיין שברי ב׳ ראה פסקא ק״ו ובקונט׳ ול״מ ח״ז כח״ג מהדו״ק דף רע״ד ע״ב ובביאורי לאגדת בראשית פנ״ו :

שאף המקלל נתקלל מפני כי אהבך ה״א · קשה כלא״ה תפוק לי ממ״ש הקב״ה לאברהם ימקללך אאור ומברכה נוקלינבך הזכים הקב״ה עצו אוררך ארור ומאת מה שאמר מפני כי אהבך ה״א היינו כי אהבך מצידים וזה״ל כך או הוקא כעוסים רש״ת וכשאין עושין לא יוקדים זו ועל כן תלה מפני כי אהבך ויצפוי שאן בגדר אינן עושין רש״ת ועמ״ש בס׳ ב״ח ודוק :

הרואה חלום ונפשו עגומה · יצא העטנת חלום כסידור כזה תענית בשבוי עקרת החיים סי׳ ל״ח וגשמע פעם ג׳ כפסוק קודיצי ונפזין לך כשמחה לבזיק ·

צא״ל לא תדרוש ש״ט · אין זה מסיבת ברשעית בלעם היה יותר מצוטים לא יבו דנביה כנחלא כמה שקירב לבנות מואב של כל כורך מפיו ·א שו״ט ע״ד כי לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים עיין רמז תתכ״ד סחור סחור לכרמא לא תקרב וכמה שחטא ביקש מן הגר כהיה שיתא פלכא כי וסיו רחוקים הא׳מות מוסרין יבוא לא יבואו לידי חטא דויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם ולף ע״נ דהוא כחיא לסתנייר נ״א כפי׳ וא בי אם להדבוקי בהו ומשמע קירוב דעת ואחוה ורעות ודוק :

רמז תתקלד בירא דשתית מיניה מיא לא תשדי ביה קלא . עיין מכילתא פ׳ ויבא עמלק פ״א ורמז תשמ״ה ועיין מהר״ק מע׳ ך׳ אות ט״ו ובדק ת״ח ס׳ ואתחנן דרוש א׳ ·

לפנים מן השם ולפנים מן השמים . עיין בדרוש אשר בזו״ס עמודי חיים במא׳ אמר והיה שם כלב שוטה לכך שינו הכלבים על יוסף להורות לו השגל הוא וכבר פירשו עמ״ש דראוי להשליכו לכלבים ויקר״א לב נכה עיין בס׳ זר״ב .

ואפילו מלא עינים כמלאך המות אמרו עליו טמון ברמז דעל זה בא המלאה״מ

מלא עינים מהעינים שרא״ה בר״מ ו חו״ל דמריאה לו אותה שעה כל הדיות שר״ה, עיין בס׳ וחו״א כפי״ו ·

אי לאו דחיישא ליקרא דבריתא הוה פרענא ביה השתיא · וה לא יכון עם עובדא דרי״כל עיין בס׳ ומו״א פת״ח דהוה הכריזו שלא יעשה כך ולא דהשגן חייש ליקרא דבריתא דאין טוב יוכא ממנו ושמא הוה התפרש קמא גין קירס מעשה דריב״ל דקיה ווחר כזוון לאחריו רה״ן לשז״ר מחמת׳ו או אילונא דחייש ליקרא דבריתא לא הוה מידה ליה לקבל עליו להזנהג בשזי · ובמאמר דרפב״י תורה מגיא : לידי פרישות עיין אהבות הח ס דרוש ב׳ כא וכז ·

האי תנא דנא דוו הע״נ דלא מיפרך קו׳ · עי״ל רמז תשמ״ב :

כעשית אסור לקרות ק״ש בנגדה עיין פרי מגדים בא א״א סי׳ ע״ו ומוז״ר בתי כנסיות סי׳ תכ״ו וברכ״י ח״מ סי׳ ל״ה . ועיין שמש צדקה סי׳ מ״ו . והנה כבא לא מצאתי מפירש דוראו כרך תבריהם בזנא לפשוט הסוי על ינחן וכ״ל דפשו את בגדיו דבונה בלא משמאז לא גמר דעתי לשחוט וזה״ב לפשוט דלא יובנו בגדיו כרס ואותו הדם קדש וצריך שריפה או קבורה וביטה את עורותי נ״ד כדי לברך על השחוט כמו שבהגים דהוי מברכין וא דלמפרע היה ברכה לבטלה ואי דייקינן דהמצוה היא והשוחט לבד בכר קיים המצוה ולא הוה נבטלה ברכתו וגפק״מ דלא היטל ברכה זו להשה ששחט דמלבד השבטק ושיכוי ממני א״כ לבהמה עוד בה דהוי ליה בוטל טתתי הו פיוו דהבריביהו לברך עוד הפעם עיין בא״ח סי׳ ח׳ סע״ו וסי׳ ר״ו ס״ו והמפרשים שם ודוק :

בסי״ר וכלשון נקיה נאמרו ד״ח לא תנא בלא השה עשה תיק וכו׳ ותפשי דעל הרגיון הוה הנה מעתי שנשלמה אחוי חרב בדי ליתן ברעזו שלא לגנוע כחזה זה ולכך הרבה בגדים ונינזו לשמים שלא נשחות בגם אחד לפי גודל מלבותי ועושרו ופקידותו שיה מתנכר עליו אזות המשגל וביון לט בה ולהיות דבכל הכי רוכי קשה השו את לבבו וני כר בזה הדבר עלמו :

לא יעמוד בתוך הבקעה ויתפלל · פירש הר״ר דת״ש כנמ׳ חניף לו מאן דמבני בבקעה היוני שעשה מעשה אוה״ע ועיין להרב אמי ורזש בדרוש להספד .

ולא יעמוד בין הבנים ו תפלל . ומשמע דאיס המתפלל בביתו דמלבד האיסור למתפלל יחיד והמתפלל חוץ לביהכ״נ הנה איכא איסור מוסיף דבני ביתו הולכים ומדברים . מווית לזויח והוא מתפלל בתיכון ומתבלבל כונתו ולא טוב עושה בעמיו הה״ב :

דואג ואחיתופל רדפו אחר דוד וכו׳ · פירש דקייטו לפי טעותם אך כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה והקב״ה אמר טוב לי יום א׳ שאתה עוסק בתורה ומה גם שפירש ס׳ ההלים דהוא תקון לפגם הברית אפי׳ לשיטתייהו של דואג ואחיתופל · אך זה לא יקח האדם קורדום דהתורה מכאה עבירה אפי׳ של ערוה דודי דמכבה היינו כשחוזר בתשו׳ שלמה וקיבל עליו קבלה גמורה שלא ישנה

זהטא עוד וירחיק מן הכיעור ומהדומה לו כגורת משור מועד כותי כיסן כן הוי בורח מן העבירה אז ושב ורפא לו והקורה אנוכי מגנא לככות העביר׳ לגמרי :

כיון דה״ח הוא לא גמר ממעשיו . עמ״ש הספ״ר והבאתיו בקונט׳ ספרי חיים ס׳ ראה פסקא קט״ז ע״ש דבריו כי נעמו :

רמז תתקלה כי תדור נדר לה״א אלו נדקות ומעשרות . לפי זה הה״ש כי דרוש ידרשינו ה״א מעמך הכפל דדרוש ידרשינו דהוא אסמכתא בעלמא דמכהנן ש״י תורה לעשות כ׳ דרשות על הנדקה מידי שנה בשנה עיין למוה״ר כסא שלמה כדרוש ט׳ להלכשה וכס׳ נדקה חיים דרוש נ״ו ועוד שם דרוש ט׳ וכ״ג :

רמז תתקלו רעך ולא גוי כשלמא למ״ד גזל הגוי אסור עיין ספרי ס׳ מכעי פסקא ק״ס וס׳ ראה פסקא פ״ז וקי״ג וס׳ שופטים פסקא קפ״א וס״ז פסקא סו״ר וס׳ וזאת הברכה פסקא דש״ס וסא״ר פרק ט״ו ומ״ש בביאורי להנך שם בס״ד :

הניגון נעשה קטינור מילי דהאי שטרא לחוד ומילי דהאי שטרא לחוד . עמ״ש חבס בני **אברהם** הי״ו בס׳ ויקר״א ס׳ שמיני בארוכה כזה :

בג׳ מקומות הלכה עוקבת את המקרא עיין רמז ש״ז ותקפ״ה ותש״י ותתל״ח :

והביא נותן שכר וכו׳ שהוית רבנן תאשה כי היכי דלא ליטהיה · עמ״ש בסה״ק גנזי חיים מע׳ ג׳ בסדר הגטין אות ג׳ דצריך להקנותם לבעל וצריך לקנן עם הסופר והעדים מקודם דמה יהיה שכרם יע״ש :

נקי יהיה לביתו ביתו זו אשתו עיין מלה״ק דף רע״ז ע״ד דכתב דאם ינא ברשות אשתו פטור וצריך להתיישב בדבר יע״ש ומהסיא דהתלמידי׳ יונאין שלא ברשות נראה קצת דבקוך שנתו ל״מ רשות ודוק .

לא יחבול רחיים ורכב הא דברים אחרים חבול האי דברים אחרים חבול היינו שאין בהם אוכל נפש אך כל הדומה לרחיים ורכב עובר על לאו וכדלעיל מזה דמנה כל הדברים שעושין בהן אוכל נפש ·

ישבל זמן שהדגלים נוסעים לא היו הולכים עד שמרים מקדמת לפניהם שנאמר ואשלח לפניך את משה אהרן ומרים · נר׳ פשוט דהבאר בזכותה והבאר היה מקדים לפניהם כמו מרים דהיה בעלת הבאר ולכך והעם לא נסע עד האסף מרים שאז דל׳ הנת׳ בסוטה מרים המתינה למשה לפיכך נתעכבו ישר׳ מבחים לכאורה זה דלא בשביל שהמתינה בזה בשכרה שאז דכך היה גוזר דלא היו יכולין לילך בלתי מרים מקודם ושמא הקב״ה סיבב שיבא הדבר כך על שהמתינה למשה דהיה מעוקד דיעכרו ישרא׳ כיון דהיה לה הונם ולא היו ממתינים אות׳ באותו הפעם דאין דנין אפשר משאי אפשר ואילולא דהמתינה למשה היו עוכרין לפניה כפעם ההיא ותהי לאחור ולא לפנים והיא נידונת

דזה בכלל עינשה על שדיברה במשה ·

דאמר שמואל כל מילי ידעינן אסוותייהו בר מהני תלת · היינו דשמואל היה רופא מומחה והוא אמר הכל ברוח והיה יודע לאווה נר בא הרוח ומה מזיק ואיך רפואתו ואילו שלשה תלת איכן אליוין ברוח ·

מעשה כמוכבו המלך שבזבו אוצרותיו · עיין בקונט׳ עיני כ״ח בכ״ב דף י״א ע״א ובמאמר זה פירשו רבני עירנו בס׳ תה״ל ח״א דרוש ט״ו להלכשה ובספר כסא שלמה דרוש כ׳ ועמודי חיים עמוד ג״ח סי״ט .

אילו עשינו ברצון כ״ל שמלא ובן הבין הז״ר וכק׳ו ובזה יבא הדרשה דלקמן ע״פ ולא שכחתי מלברכך ולהזכיר שמך עליו דקודם זה דרוש לגר ליתום ולאלמנה לקט שכחה ופאה והרי איך לא שכחתי אם לא על זה .

ומה מי שלא נתכוון לזכות וזכה . אין זה סוג הק״ו דלעיל ברמז תתקל״נ בפסוק לא תתעב מצרי דמהתם הוא יותר גדול הק״ו מהכא והך בשכית לקמן נמי בפסוק ל״ת לקחתו לגר ליתום ולאלמנה יהיה מימרת רא״ב״ע :

חצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו הנ״מ בחצר המשתמרת · עיין למוה״ר כסא שלמה כדרוש א׳ למת״ת וכמ״ש בסה״ק גנזי חיים מע׳ ח׳ אות ע״ו :

רמז תתקלז וכמה מלקין אותו · עיין בקו׳ החפץ חיים סי׳ מ״ר דהספתי כאומרי׳ם כיד ה׳ הטובה עלי ועל הקרקע הנית בו״ר על הקודקוד ורחוק הנהתו ועיין כלי יקר בטעם לפניו ולאחריו לרמוז לו מאין באת ולאן אתה הולך וס״ד בס׳ מלה״ק דרי״ו ע״כ :

רמז תתחלק הרי הוא אומר לא רגל על לשונו וכו׳ נותנין לו שכר כעושה מצוה , נראה דלהכי סיים המזמור עושה אלה עושה דייקא דנחשב עושה כמו פועל צדקות את יראי ה׳ יכבד דהוא קום עשה כן נחשב לו מי שאינו עושה עבירה בשב וא״ת וכמו שדרשו באחת מכל אלה דנחשב עושה בכל אחת מאלה ושוו בשיעורייהו ועיין ז״ה :

שגידולו קרקע פועל אוכל בו אף כל ינא וכו׳ עמ״ש הרא״ש ס׳ וישלח בד״ה זו לא מן השמים ולא מן הארץ ולמפרשיו שם :

יבם קטן שבא על יבמתה קטנה וכו׳ ועיין להלאן ד״ה קטן וקטנה ועיין בס׳ שמחת יו״ט סי׳ י״ט ומז״ה חק״ל מ״ב בא״ה״ע סי׳ ד׳ ובס׳ משנת ר״א די טולידו ז״ל ח״ב סי׳ ק״ב :

קארי כאן ונשיא בעמך ל״ת בעושה מעשה עמך עמ״ש הרב ראשון לציון סי׳ ר״מ ולהרב שארית יעקב ס׳ קדושים ובס׳ שמ״א סי׳ ל״נ בארוכה ובס׳ כרך א״א ס׳ קדושים :

ושמוט בענייתנו נריכה נט ופי׳ הב״א מתוך עניות דעתינו שאין אנו יודעים פי׳ המקרא יע״ש וזה יהיה לזכרון בין עיניו הלמדן דשאל שיתטו לו תואר גדול דאי שמוש מארי דתלמו׳

אמר

אמר כך מה ואמרו כוה״ז אוכי קיר דלא נכנסנו עדיין לפתח בית המדרש שלהם ודוגמא לזה איתא אגן כאשכעתא כקירא לסברא ועיין בס׳ והו״א פט״ז. ובברייתא בין ער בין יסן עיין בקונטרס ספרי חיים פסקא פר״ח :

ומה אסת איש שהיא כחנק מיתת הבעל מתירת׳ עיין קדושין ד״נ ע״כ ובס׳ עמק יהושע ס׳ שופטים ובס׳ ברך א״א ס׳ אמר ;

אין אינו של שמו יוסף קורין אותו יוסף יוחנן וכו׳ עיין ז״ר ועמ״ש בקונ׳ ספרי חיים פסקא פר״ט בס״ד :

שניהם היא הוא ילד והיא זקנה הוא זקן והיא ילדה. מכאן יקחו מוסר הב״ד להשתדל בכל כחם המסרבים לתת חליצה ותואנה הם מבקשים דרולה יבום בשים הפרש ביניהם בשנים רבות דמנמתם ליקח ממון דהמבחן הוא דאם יאמרו שיבנוס שיש זמן וזה לא אמרו אדם שיבעט בחליצה ויהיה היבום אחר ויהי מקץ דהא או בנוס או פטור ומה גם למ״ש רב יהודה אמ״ר לקמן ס׳ נלכים רמז תתק״ס למען ספות את הרוה את הצמאה. ועיין נמי בקה״ח ועיין בס׳ יבא הלוי ז״ל בקשו׳ ״דסי׳ב׳ לענין אירוסין דבעלמא דמבל הני יכריע הדיין לחלוץ אחר עבור נ״א יום ונו תאחרו אותו :

מצות חליצה בנ׳ ר״א בה׳ עיין בש״ע אה״ע סי׳ קס״ט סי״ב בסדר החליצה ועיין נגזי חיים מע׳ ט׳ בדיני חליצה אות ט׳ :

אמ״ר נריכי דיינו למקבע דוכתא עיין בקונט׳ נגזי חיים בדיני חליצה אות ה׳ רבשעת הדחק בלילה ואפי״ה לא רצו לעשות מעשה וכ״ש לעשות הזמנה בו ביום של החליצה כי מעולם לא נהגו כן בעירנו אימיר יע״א אפי׳ בדוחק גדול כ״א מבערב בין מנחה למעריב והוה עובדא לפני הרב חונא וחסדה נר״ו דאחר ההזמנה יצא המסדר קרוב והיה החולץ נחפז ללכת לדרכו ולא עשה הזמנה בו ביום ולא בלילה ובהר להיות החליצה אפי׳ בער״ש נגד לעשות ההזמנה מבערב :

עישו לי בימה גדולה והשיבוני למעלה הימנה וטפח רוחי עלי ונתעלמה הלכה ממני עיין בס׳ יוסף תהלות מזמור קי״ט (ועיין בספר פני יוסף להרב החרי״ף ז״ל בס׳ משפטים אות ג׳)

ר״י כל מקום שנאמר בה ככה עניה ואמירה אינו של לה״ק. וכן לקמן ס׳ תבא ע״פ וענית ואמרת ע״ש ועוד להלאן ע״פ וענו הלויים ואמרו ועיין ביהושע רמז י״ד :

קישה עונשן של מידות מעונשן של עריות. נראה דזהו בעוה״ב אך בעוה״ז קשה הוא דבמידות נלקה בממונו ואילו בעריות הוא בגופו ואיכא נמי עד כיכר לחם דהוא בממונו ולמי שחביב עליו ממונו מגופו הוא גם בעוה״ז קשה יותר של דאינו שוה לכל נפש אדם דרוב העולם גופו חביב מממונו ואפשר דעל זה הוא רשלו מאי עורפייהו ותירצו דהוא לענין תשובה ודוק :

בישעה שמתה אמרין מאן בפיק קומה עמ״ש בס׳ ברך א״א ס׳ יתרו. ובמאמר זכרוניכם משלי אפר אם וגיתם וכו׳ ע״ש בספר ברא״א ס׳ תצוה בדרוש לשבת זכור :

אם ואמר לך אדם אף יעקב היה בכלל. רשעים אין כתיב כאן של אברת רשע. עיין פתדיגו בס׳ זבח השלמים דל״ה ולמ״מ מוה״ר יבן החיים והרב ראש דוד ס׳ תצוה ובספרו חוג״א מזמור ט׳ ועיין בס׳ מרא״ה ח״א בדרוש לזכור ועיין ז״ר דס״ר ע״כ :

במילה שהיא נתונה בחיקו של אדם. היינו כמ״ש דוד בעודו במרחץ אוי לי שאעמוד ערום עד שנזכר מהמילה שבבשרו ודוגמא לזה הוא מ״ש נבי ביהמ״ק בחיקו של עולם דבבנין המקדש כלו מעשה בראשית וקיום העולם על ביהמ״ק דעל העבודה היא נ״כ התורה וגמ״ח דהם ג׳ עמודי עולם בזמן שביהמ״ק קיים כמ״ש מבל בח״מ סי׳ א׳ :

מסירת אגדה היא ביד בניה של רחל עשו נופל. עי״ל בשופטים רמז כ״א ועוד אמרו שטנו של עשו יוסף ועיין עמודי חיים עמוד תורה של״ח עוד תורה שם בעמודי חיים עמוד שלום ד״ה יוסף דובא על כבין אך שטנו של עשו יוסף והוא. ובמאמר זה זכור לקדש ולשמור. עיין למוה״ר המלאך רפאל ז״ל בס׳ מראה הגדול בדרושי שבת זכור ולהרב בנו גדול הנאמר באברהם בס׳ נאה דורש בדרוש לזכור ·

טימאוך פי׳ סו״ר דס״ד ע״כ במ״ז יע״ש ומי זוטר מה שמפורש אשר קרך דהוא בטו״ק דלפי הזוה״ק קשה תשיבתו היכא דהוא בספק ובידם דאין לך טומאה במוק :

סדר תבא

עישה מלוה דבשבילה תכנס לארץ. עיין ז״ר דס״ד רע״ג ובס׳ מלה״ק דף יר״ח רע״ב והיינו כענין שאמרו על מלכות אחאב רעל מה שנתיר לעשות יחשיב ה׳ כשו עשה לתת שכר ובזאת ובזאת תמצא בכמה מאמרי רז״ל :

פרט לעבר הירדן שנטלו מעצמן. עיין לה״ה ז״ר דס״ד ע״ג מה שהביא משם הרמב״ן ס׳ חקת ועיין להרב חות״א ביהושע סי׳ י״נ מה שהביא מר׳ האר״י ז״ל ומהרמ״ע בס׳ יור מאמרות מפלאות תמים דעים :

אין קריאה של בשעת שמחה ובדרדים לקמן הנה בשמחה. ונראה דטמון ברמז למש שאסרו לאכל ולט״ב לקרות בתורה משום פקודי ה׳ ישרים משמחי לב. ולעניות אם יש לו דאגה המטרדת אותו שיעור דלא יוכל לכוין על מה יקרא כיון דאורכא יטעה בלומודו ועל זה דרשו ושמחת בכל הטוב אין טוב של תורה.

עד שתהא לקיחה והבאה באחת. מכאן הוא ראיה למ״ש הפוסקים ז״ל לענין צדקה השולח לעיר אחרת דמשעת נתינה קודם שיגיע למקבלים ותחשב לו לצדקה דהא הכא אילולא דגלי קרא וקפיד היה עולה לו בתיקנו והיה מביא וקורא. ובמשלוח מנות בה״נ הפג״ל דגלי קרא איש לרעהו

עד שיגיע ליד רעהו והרי לא הגיע לרעהו ועיין יד אהרן סי' תרל"ה וה"ר ככה"ט שם כמי שאלה קודם פורים וכפורים יגיע ליד רעהו ועיין בספר שערי תשו' שם אות ז' בנדנדנו דצריך לחזור יע"ש והכי כמי בבכורים דריש לקמן מזה תביא בית ה"א דנדנדנו לו אכלו חייב באחריותן יע"ש ועיין ז"ר דס"ד ע"ג .

שמא תאמר ירד לטול כתר מלכות ת"ל לגור שם דהיינו דרך גירות ולכאורה קשה מאין ולאין היה ס"ד זה מאחר דפרעה הוא המלך וכבר יוסף אילולא החלומו' והעצ' טובה לא היה עולה להיות משנה למלך ' ויתכן דהכונה דכיון דנתפרסם התואר של יוסף אברך דין אבא למלכא וזה התואר שייך טפי ליעקב דנתקיים עתה החלום המלוך תמלוך עלינו וכדאמר לו יהודה כי כמוך חשוב אתה בעיני כמלך לא נפלאת היא דיקראו ליעקב אברך דהוא אמת לאמיתו :

ומעלה על לבן כאלו אכדו . עיין ז"ר דס"ד ע"ג מה שהביא מס' שיח יצחק דיעקב בא לאכר ללבן ליקח ממונו א"כ כ' פרידות טובות שלא ישאר בו ניצוצי קדושה יע"ש וגא ולמר שאמרו בתר הכי אינו מורה זה הגם דל' אובד דקרא בדבריו משמע ודוק :

ד"י היה נותן בהם סימנים . כתב בס' כ"א דף תקל"א ע"ב דמנא כתיב בזה כרי לאפוקי כסדר הכתוב בתהלים את כסדר התור' דהוא העיקר יע"ש ולפי האגרת של מהרש"מ ז"ל דקורין כנ"פ ולפי הכונות שהובא בס' אמת ליעקב ניגיוו לא הקבר מוקדם ומאוחר בסימני ר"י ומוה"ר אזור שיהי סי' רו"ד כתב ענין אחר דנ' את הס נס בתוך גם עוד תשוב ותראה בקוב' חיים לראש פל"ו רמז אחר ושם ובא לגלין ספרי דב"ר דיסבי טעמי אחריני :

ורב כמו שנאמר ' בנוסח המגיד פסקא י"ח הוסיפו לומר ואעבור עליך עיין במפרשי הגדה פי' בזה :

וישרץ מתחטאין בזכות השבת ומעשרות עי"ל בפסוק השקיפה ממעון קדשך ועי"ל רמז תתל"ב מ"ש שם בס"ד :

קנין פירות ריוח"א בקנין הגוף ר"ל אמר לאו בקנין הגוף . עי"ל רמז של"ד '

אפי' אגריפס המלך נוטל הסל על כתפו ' לפי פירושו עיין כ"א דהיה בעל נפש גדולה ושררה רבה נתיישב למה נקטו לאגריפס ולא לשלמה מלכא וחזקיהו ויהושפט והדומה להן ' וחשבתי לו' דאפי' אגריפס הייט דהיה בו הסברא כמ"ד דאינו קורא והא בעודינו הסל על כתפו הוא דקורא ולכך נקט אפי' אגריפס דהא מיהא הוד מלכות עליו והקריאה איכא למ"ד דאינו קורא דאעיקרא המלכות עצמו נריכה רבה עיין ס' וילך וע' כ"א דתק"ל סע"ד ותקל"א ע"א ומלה"ק דף יר"ח ע"ד וכן בפירוש לפי כבוד הנכנסים אינו על חשיבות האנשים דהא היוצאים הם קבועים את מוכרח דהכבוד הוא בין מיעוטין למרובים וכמו שפירש בס' כ"א וכסוטה דמ"ט נקטו תרתי הניחו לו כבודו במרובים ותו הניחו לו כבודו בגדולים יעש דס"ת דנוס ובזה שייך מפני כבוד וכן על הדרך תמלא לקמן בס' וזאת הברכה רמז תתקנ"ב בברכת ברוך מבנים אשר דריש הב"א דתקנ"ג ע"א על מספר הריבוי יע"ש ושם את"ו דרשו על הדמים ובמיק דובאך יע"ש ועוד שדרשו כי אשרוני בנות דבנות אשר היו חשובות מהבנים כענין בנות איוב ועיין בס' נח"ק .

וגנותו בקול רם לפי הא' של הב"א אינו סותר למאי דאמרי' ומשחקין רוקים שלא ישמע חברו הדברי ודוי דהליפא מאן דמפרש חטאיה דהא כל ישר' שוין בבנות ואין להתבייש זה מזה אך לפי הב' שהביא מהרי"ם ז"ל צריך להתיישב למה בקול רם וב"ל דהא מיהא יש הפרש ולא דמי להתם כיון דלא מפרש פרט החטא מהו את בכללות וברור ועיין מלה"ק דרו"ע ע"ב .

במנחה כיו"ט היו מתודים וכו' ויתודו בשחרית עיין ספרי חיים ס' ראה פסקא ק"ט וס"ו פסקא ס"ב ' וכמאמר ב"ק יולאת משנה לשנה אחרת כאדם שנותן לחברו פרי חדש . ע' בביאורי על מדרש תנחומא ס"ו .

השבת ושמע ישר' עשו כיתות כיתות לתורה היינו ללמד דלא יהיה חרב על הבדים והתורה נקנית בחבורה ואינו דומה קורא דיחיד לתורה דרבים ובא בנוט' השם כת דלא יהיו כלם מרומים קולם את א' קורא וכלם שומעים דברי חכמים בנחת שומע ומשיב וכענין הם כל בשר ' וכמעשה דמריש בת תנחום במ' איכה הוא נחום ועיין בזל"ח ח"ב דק"א רע"ב נגה שציינתי במאמר זה .

והכתיב והיה בעוברכם את הירדן ' קשה מרים הסדר בפסוק והיה כי תבא ובמ"ש שם הב"א ועיין ז"ר '

ואח"כ סדו אותם בסיד והכי איתא בירושלמי רמז י"ד ולא חשו מחיקה איכא בזה ובפרט על האזכרות שבהי כיון דהיו כדרך חקיקה ליכא ספק מחיקה וכמו שהיה לפי האמת דקלפו ונכתבו התיבות בתקון וזה דבר פשוט ולא היה צריך לכותבו אם לא להוציא הס"ד דלא תאמר דהכיסוי יש בו כד מחיקה עיין בס' מדרש האתמרי בדרוש למילה כמאמר הא"ע"ה דיושב על פתח נהיכם ומ"ש בס' ברך א"א בקונט' מול סוף יע"ש ודוק .

אם היו הלוים עם הסר או למטה עיין למ"ד ח"ב ס' ראה דע"ד ע"א '

בזמן שביהמ"ק אין שמחה את בבשר וכו' אבשים בראוי להן ביין ' עי"ל רמז תתק"ם מ"ש בעור משלי '

בא"י בבגדי פשתן המגורסין ' ולכך אמרו בתעניות דבט"ו באב וביוה"כ היו יוצאות בנות ישר' ללבוש זה דהיה בא"י ולבושיהו יקירא דבקיאות בגיהון הפך לבן טהור היא ולבוש פשתן הוא דבר גדול לגוף במ"ש חז"ל בענין תכריכי המת ולכך לובשים באשכנו הקיטל ביוה"כ דמשמעות הוא מפשתן חשוב וכן בליל פסח זכר לחירות ולטהרה דגולות בשמות יש"ש בלילה הוא כהקדמת מהרח"ו שהביא בס' דבש לפי כיע"ש .

נתנה לבני שבטו · עי"ל ס' וילך רמז תתקמ"א דכתב י"ב א' לכל שבט וא' לארון הקדש ואפשר דהראשון שנתן לשבטו גנזו או האחרון שב' י"ב ביום א' ומסקמיות קרא דסו"ס וילך ויצו משה לקוח את ספה"ת הזה ושמתם יורה דמה שנתן להם ספר ה' כראשונה לשבטו הניחוהו בארון וע' ס' וזאת הברכה רמז תתק"כ דמפורש יותר · ואי היה לוקנים נמי כראשונה עיין מלה"ק דר"ך ע"א ודף אר"ך ע"ב .

יששכר מי שיבקש ללמוד תורה לא יהא נמנע עמדו ונשבעו · ולפ"ז הטיבו את אשר דברו בגורל· אשמה של הת"ח הפורש מן התורה דהרי שבועת האבות חלה על הבנים כמ"ש המפ' ז"ל לפי החילוקי דינים וזה שפורש מן התו' הוא עבריין דעבר על אותה שביעה ומהא שמעינן נמי דברית הוא שבועה דדחוק לומר דיש"ל הוסיפו על שאת משה כענין כלך אלא יפות ועמ"ש בקונט' חיים כיד סי' ד"ן אנכי כעור משדי :

דוי אומר על בסמוך והכי איתא ביהושע סוף רמז י"ח עיין להרב ראשון לציון בס' מנחה טהורה לדס"ב ולגאוה"ר מראה הנינה דנ"ח ע"א ועיין להגאון התוה"מ נר"ו ס' קדושים ע"פ לא תאכלו על הדם דהביא דיתפרש על בה' לשונות עיין בס' ויקר"א ס' אמר ע"פ והניף על לחם הבכורים :

ללמוד וללמד לשמור ולעשות · הב"א לא מתן אות ח' יתירה דהוכפלה ועיין ביהושע רמז י"ד דהובא זה . איך שיהיה הק"ש נוסח אלהכת עולם דאחר אומרינו וקרבנו מלכינו דהוא על מעמד ה"ס דהיה שם ד' כריתות ברית ע"כ חד מהנך :

והיו עמים משרפות שיד וביהושע רמז י"ד . ואין ספק דהמלווים מחמת מיתה שיתנו עליהם סיד בקבר בעבור שיתעכל מהרה דאך בשרו עליו יכאב ופקפקו משום מחכים על גרותיו ית' ואם הקב"ה אינו חפץ שיתעכל לריק . שמר הרי נקוט נויהא דיועיל למקטרגים עליו דיראו מה בין זה ישראל לאוה"ע דזה האיש הישראלי קיבל התו' ברצון ואוה"ע שהיתה לפניהם כתובה בשיד לא רצו אותה ויסרפו בסיד וזה השיד עד כן ישראל לעמים בכלע"ד אם ניחא קמיה קב"ה לזכות את ישראל אעפ"י שחטא ישראל הוא וכפלא הרימון רקתך ועיין בצוואות הרב שו"ב ז"ל ומחשי' הרדב"ז ·

אמן בו שבועה · עיין מדרש שוח"ט תזמור פ"ט ומ"ש בביאורי לשם :

ברוך אתה בעיר בזכות מצות שאתה עושה בעיר סוכה ציצית לולב הדלקת נ"ש · לא מצאתי טעם אמאי נקטו הני ולא מזוזה ומעקה פו"ר ול"ת תועבה של ביחך ובזולא דציצית על בגדו אפי' בשדה אינו פושטו מעליו . ותשבתי לו' דסוכה וציצית ולולב הן דנעשית בבת אחת ומב"ש המתפלל בסוכה דטלית גדול נמי עליו של הדלקת נ"ש לא יכון עם הלולב כ"א עם הסוכה וציצית על בגדו וגם בשדה דנקטו לקט שכחה ופאה איבא כמה וכמה בשדה קודם הני ונ"ל דנקטו היותר הוה ורגיל ושגור בפה הכל ועיין להו"ר ס' האזיט דף ס"ה רע"א :

רמז תתקל"ג בזמן שישראל שרויין בארלם יורדים מאונר . הדבר פשוט דנותן מטר ע"פ הארץ בכבודו ובעצמו ושולח מים ע"פ חוצות ולכך יפתח ה' לך את אוצרו הטוב את השמים לתת מטר ארצך בעיתו וכל דבר הבא מאת הקב"ה בעצמו הוא דבר טוב ;

ואימא בכורים דכתיב ושמחת בכל הטוב טוב לבב לא אקרי · עיין במאמר דרמז תתקל"ק ע"פ זה שדרשו דהוא שירה מטוב לבב ושניהם מימרות דרב מתנה דהובאו בערכין די"א ע"א בזה אחר זה בלי הפסק וע"ש בפירש'

מרתא בר ביתוס · רמז בזה הש"ך עה"ת ל"א כשת'ה בנימ' מרת'ה יע"ש

רמז תתקם ואל עלמא על מה מתקיים אקדושה דסדרה ואיהא שמיה רבה דאגדתא · היינו כמ"ש דבל שעונה אמן אחר קדיש דאגדתא קורען לו גז"ד של ע' שנה ואינו אמן לבד של רגומר אומר כמו שצריך לענות בכל קדיש ואיש מקדושה דסדרא דיש בו תרגום ותורה וקדושת ה' ותורה דרבים דלא אפשר ביחיד כמו קדושה דסדרא דאומר היחיד בתפלתו כשאינו עם צבור אך דיוש דאגדה וקדיש לא משכחת ביחיד :

אמר משה לישראל כפווי טובה בני כפווי טובה לפי מ"ש דבוטר בטובתו של מקום לא נזכר זה בכלל במה שמנו על משה במד"ר סדר וזאת הברכה ושמא זה לא נאמר בפי' בתורה של דמכלל דבריו שמעינן ותו דכיון דהזכיר לאדה"ר וגילה דעתיה דלא היתה על אבותינו אברהם יצחק ויעקב בשמות והנה קמתם תחת אבותיכם לא יחשוב ה' לו עון :

אריב"ל כל העוסק בתורה נכסיו מצליחין כתוב בתנ"ך וכו' נראה דנקט האי לישנא דהנכסים מלד עצמן מרווחים מבלי שיטריח הוא ביגיע כפיו דעלה השער ומוכר ביוקר או המטבעות הוקרו ערכם ובלי עמל ויגיע' והיתה הרוחה וזה כדי שלא יתבטל מלמוד תורתו ויהיה שקוד על לימודו :

ס' נצבים

אבל אתם בני יעקב לא כליתם וכו' לפי שמשמעו ק' חסר כ' חוץ ממ"ט שנאמרו בת"כ . יתכן לומר דנ"ל רחום וחנון עשאם כמספר מכוון לוויחי יעקב כדי שזכותו יהא מגן ואתם א"ת עבדי יעקב ואותך לא אעשה כלה יען ויסרתיך למשפט דמקבל אתה היסורין ואתה מודה דהוא במשפט דיהא רגיל הבעל יסורין לו' תהא לכפרת עונותי וקב"ה ל"ע דבלע"ד ואתה לדיק ע"כ וכו' וכיון דמודה ביסורים דלמשפט שמתו לא יהיה לו כליה :

כשהאחר חוטא כל הדור לוקה אע"ג דאמר משה האיש אחד יחטא ואשכחן נמי דאדרבא ברית כרית את אברהם דנוטל לדיק אחד ומכריעו עליהם הכה זה לענין שקול עונות דאם בחטאו היה מתכה והוא הכריע וזה כשלא יש לדיק גמור

גמור או יש ומיחה בהם אך בצדיק שלא מיחה נתפס בעד כלם ובאשר בא מפורש בדזל והמשר' כל זה :

קדושה ראשונה קדשה לשעתה . עי"ל רמז תתנ"ז :

מפני כבוד הצדיקים בשבתן · כתב הז"ר שאילו היה יהושע קיים היה בפוף ויושב לפני עזרא עכ"ד ולי הפירוש צריכה רבה דיהושע היה לו הוד מלכות ואיך יהיה בפוף אפי' את"ל דעזרא היה כ"ג עיין בס' בית אבות ד"ח ע"א . ובענין פנים אינו תלוי אם הוא גדול ממנו או בזיה דמי הותר לפנים בכ' בשביל הא' אם לא שלא בפניו ועיין בשה"ק חיים ביד סי' ס"א מ"ש בעזר הש' הגדול ועי"ל בשופטים רמז נ"ה :

במי שמניח דעתו עליה ולא תמצא בסחרנין ולא בתגריין , בקטו הני שמובות זו ללוו דהמצא תמצא דחכמת המסכן בזויה והוא שפל ברך אך מי שהוא תורה וגדולה המנב שלו מביאו להניח דעתו והוא לא ידע דעלול לשכח תלמודו והחכמה מאין תמצא בידו :

היא ובל כלי אומניתה ניתנה ענותנותה צדקתה וישרותה ומתן שכרה · וזה רמז קרא עכ"ת ס' לעולם תעמוד דהוא ר"ת 'ענוה 'צדקה 'תמימות ע"ד תימת ישרים דלא כלם לומדים על מנת מתן שכר וכג' מצינן וכד' לא מצינן :

צא בשעה שהייתי פנוי מה"ת בשעה שהייתי בפנה לבית המים · אין להקשות דוה תשך מההיא דחכמת יונית בשעה שאינו לא יום ולא לילה דהתשובה מבוארת דחכמת יונית מושך הזמן ומצוה להאריך ויתבטל מלמוד התורה משא"כ חווים בכבבים דהוא רגע כממריה ואינו סובל אריכות הזמן .

אוכל ושותה משלו ואינו נהנה משל אחרים וכו' עיין בקוהט' לוח ארז בסא"ר פ"ב ופח"י ועיין תנחומא ס' ויחי ווה"ק ח"ג ר"ן ע"ב ושוחר טוב מזמור ז' לענין מאיזה שבט , ומעשה נייד דגים בסא"ז ר"פ י"ד ובעל הילקוט ליקט פזורים במאמרים הללו :

סדר וילך

מדה א"ל סיום היום מלאו · עי"ל רמז תשס"ג מ"ש ועוד עיין רמז תתט"ו ותתכ"א ועיין בס' מנות הלוי דק"א ע"א · ואמר לי בני **אברהם** הי"ו דלפי מ"ש ר' בחיי פ' משפטים דק"ך שנים היו נגד ק"ך ימים שהיה למעלה לקבל התורה וכ"כ בס' זרע ברך ח"ב ס' ויה"כ יום שירד ועי"ז אמר מלאו ימי של מת"ח דהם וזכותי כיע"ש א"כ אינו על קצבת שנותיו דבך היה גוזר כ"א על ק"ך ימים דמת"ח וכוה מתיישב המקרים דלמה בדסב"י הילולא ובמסה תענית דהא ז' באדר הוא במקום יוה"כ והזמן גרמא תענו את נפשותיכם ועי"ד זה תמצא בס' והו"א בפרק ז' באדר ות"ד יבל"א (ועיין בס' פני יוסף בהפטרת סו אות כ')

כתיב כי אתה תביא וכתיב כי אתה תבא , עמ"ש בשה"ק חוקות החיים סי' נ"ג ובקונט' ובחרת בחיים סז ועיין בס' מלא"ך דף אר"ך ע"ב :

מלמד דיו"ר פעמים נגורה עליו · עיין בס' והו"א בפ"ק ז' באדר טעמא רבה על שו עשרה יע"ש ועיין בקונ' מי החשר בתבלתא ס' בשלח פ"ד :

תנה עין אחת שלי תחת הדלת וכו' מה שהביא בז"ר עם דין סומא פטור מן הראיה בבר נדפס בשערי רבני אשכנז אך שאני של בחיות ועופות המגדיל שף מיני הבדלות והרי בשינ חיה ועוף מה נשאר לחיוב מצות ראיה ובל המצות שא דלא יתכן לומר על משה דיזין שנות חיים ולהיות חפשי מן המצות דאדרבא מבקשו דחיים שהו לקיים המצות התלויות בארץ ובמ"ש להיות במד"ר וכו לאכול מפריה וכיון דלא היה נכנס לארץ למה לו חיים והנה אותי כחיות ועופות שאמר הוא על שהגיע זמנו של יהושע בנבואת שרר ומוריד ע"ז אמר דהוא יסתלק ומשים עצמו במי שאינו וזה אמיתות כוונתו של משה רבע"ה זיע"א וע"ב ישרא וזה שאני כותב אינה מ' לידי . דרך למורי · באור לשבעה באדר דבר בעיתו :

ואפילו חלב לא ינקתי · הז"ר נרגש מותניקתא ותי' דבאינכם לא ינק יע"ש ולא היה צריך לזה דבפר הניהו דחלב נויה לא ינק דעשו הנסיון ולא רצה לינק ובבית הס' קורין התנוקות כך ועיין למהרש"א בסוטה די"ב ובס' יקרא דשבכי דרוש ק"ה ומטה אשר דק"ג רע"א וע' מלך שלם רז"ן ע"א ושמע אברהם סי' כ"ט :

והעמדתי חמה ולבנה ברום עולם . עיין בקונ' לוח ארז בסא"ר פ"ב ועיין ס' דברים רמז תת"ט :

ונטר קרן מבין עיניו ועיור את עיניו . ס יט' כדאמר לעיל מוה דאין לך בכל הנכואי' צריך במשה נגדו דש"מ לבך לבל אדם בא לפניו מלא עינים הנה משה אדרבא בטל קרן אור עיניו ועיור את עיניו וזה רמז דור המע"ה עיני ה' אל צדיקים לא עיני השטן ובזה יתיישב דאי עור את עיניו איך בא אח"כ דור אחר דור מימות משה מלא עינים ולו' דמן השמים נתנו לו רפואה למי שמשמא את העינים רחוק ואי גרסינן את עינו ולא את עיניו יתיישב קצת אך יותר מרווח הוא לומר דהאדם בעונותיו עושה עינים להשטן כראיות אסורות ובאומרם ז"ל ומוה נעשה מלא עינים ולצדיקים אינו מראה להם מלא עינים דמאין יביאו לו עינים ולכך תיתאן ש"ן בנשיקה בכבוד ה' ואספך דלשטן אין לו עינים לראות כדי ליטול נשמת הצדיק :

ולא היה בו נרגעת · הק' הז"ר מפסוק והנה ידו ותי' דנתרפא מיד יע"ש ויותר פשוט דנסיון לאות יצא מן הכלל ואינו מסיבתו מגופו ועוד דלא נתפשט בגופו הנגעת כ"א ביד לבד יורם דהוא לאות ומופת :

בשמת אשר נתקבצו כל ישרא · עי"ל סדר חקת רמז תשמ"ד הדברים בארובה :

שהים הכין דרכו שהיה נגוז ואין כל בריה יודעת בו. אמר לי בני **אברהם** הי"ו דפוינו לו לס"מ דנטילתה בנתינתה בס"ר וזה חסר המטאות במשה דאין כל בריה יודעת והוא ידע מקומו ולא ידע איש לכך עשה זכר למת"ת שיתקיים בנטילתה בנתינתה דהוליך לס"מ למקום רחוק וכיוצא וכיצא נתן את התורה כן בנשמתו של משה עשה כך ממש וחד ושל"א:

מיום שמת משה אכל לפני שנא' ויקרא ה"א נבאות. כמאמר זה הביא באורך הב"א בפירושו ובכלל בתב דב' תועליות שיש בצדיק הנה הנם בביהמ"ק יע"ש וזה רמזו במאמר ששקולה מיתתן ש"ן בשרפת בית אלהינו וק"ל:

רמז התקמא הן קרבו בת' הב"א מסתום' דתקל"ח רע"ד לאו דוקא לא אשכחנא דמשה היה חולה וביום מותו כתב הברכה ופסע כמה פסיעות בב"א בדפירש' יע"ש ונראה דהיינו היא הנותנת לומר בדוקא הן קרבו יען הוא חשש דמהבריות יהרהרו דמת מיתה פתאומית ולאו סי' טבא למת הוא אך בשהיה הידוע' מקודם בדאמר בפיו ובשפתיו היום מלאו ימיו ושנותיו ובכל שעה ורגע מודיעין לו הקץ לא יקרא זה מיתה פתאומית ואדרבא במכ"ש מכל אדם החולה דאינו יודע ודאי סימות אבי' נוסם למאן דחייש למיעוטא לא כן משה דברור לו המיתה מקדם קדמתה ובמפורש להלאן תוה הן קרבו ומיך למות דמת בה' ימים מיתת כל אדם קרבו הרי בהנה' אות אמת ומיך תי' הן חד ובבר ראיתי כל מ"ש המלה"ק ברש"ז בזה שלא שרכו של רבי' האר"י ואם בגבורות פ' שנה מי יודע עוז אפיק למנות ומינו לא יכון עם זה:

מישל לאשה עוברה שנחבטה ואפ' דזה המשל רמזו משה באומרו ויתעבר ה' בי למענכם באשה עוברה דבהדיא שותא פלבה טמון ברמז המשל הזה ישא דלא יבולתי להסביר המשל עם הנמשל ואקה תחוה:

בנסיון גדול מן העולם נראה דהוא ל' אריס ניסי הרימו נס על העמים דעליונים ותחתונים נזדעזעו והיה חרדה גדולה בתפלותיו ובלם הודו דאין לפניו משוא פנים ואמרו נידוק הדין קודם מיתתו ועיין אות אמת:

עדיין גדיים הם עדיין תנוקות הן שאף ריבונן לא הקפיד עליהם שנא' בי נער ישראל עיין בקונט' חיים טובים במזמור ט"ו ובאבי הנחל פ"ה:

מוסרן ביד אומה שפלה ואף בזה רחמיו ית' דבשביל ישראל הגדיל לפרעה ולאחשורוש ולשאר מלכים ביוצא בהם וברוגז רחם תזכור:

מנין שהקב"ה מחיה מתים. עיין בס' וומהר אברהם מע' תיו ועיני ב"ח בסנהד' ד"ן ע"ב וספרי חיים ס' האזינו פסקא שב"ט ועי"ל ס' האזינו ע"פ יערוף במטר לקחי דאין בה פרשה שאין בה תחה"מ שלא שאין בנו בח לדרוש ועוד ברמז תתקו"ס בס' אני אמית ואחיה וברמז תתקנ"ד בפסוק ימי ראובן ורמזו ע"ז בשופטים ובשמואל רמז ק"ס:

וחרה אפי בכבל ועזבני במדי והסתרתי פני מהם כיון והיה לאכול באדום. עיין רמז תזמ"ב בפסוק עד אנה ורמז תשנ"ט בפסוק פרה אדומה והכי דרשו בזוה"ק ס' פקודי דף רז"ל ע"א ועיין בספרי ס' האזינו פסקא יש"ג ושב"א ושב"ה יע"ש ולקמן ס' האזינו ע"פ ובתהו ילל וביאושע רמז י"ח:

אפי"ה נתנו ביה רבנן עינייהו וכו' בל מקום שנתנו חכמים עיניהם לפי פי' מהרש"א דהוא לפי הת"ח אם לומר לשמה נגד אורך ימים בימינה ואי שלא לשמה נגד בשמאלה ביע"ש לא תאמר דהוא גריעותא לרבנן דח"ו עסקי שלא לשמה דהבא שאני דהגרון היה על עסקי ממון דפתח פיו לשטן רבה בעצמו ועוד דלוי יהי דהחכם שנתן עיניו לומר לשמה הרי אם בנגדו הוא איש אין בו בח להמיתו ומסתייה בממון וברור ולפי מה שהיה או' מוה"ר שה"י ז"ל דבחי' דוד במזמור ט"ז א"ת פן ישבחו עמי ובו' הוא מגלד אחר דהעניות יותר עונש מהמיתה:

אעפ"י שהסתרתי פני מהם בחלום אדבר בו. ובדורינו ראינו לאיזה בני אדם תלמי שירם נשמתם רואים בחלום בחוש הראות המראות שעתידות לבא בעולם והבריהם אתת דהוית תחד מס' מנבואה ועיין להרב הקדוש ר"ח ז"ל דעי' נדיק יהנה חכמה בהאי מלתא:

זה הממליא מצות לגבי כשנת דוחקי עיין למוה"ר מ"ז סי' שף רע"ט ובשה"ק בל"ח אות קמ"ג:

אמרי"ן תורה מגילה ניתנה ר"ל אמר חתומה ניתנה. עמ"ש הגאון ה"מ"ו בס' מע"ל ח"א דרוש ט"ו ועמ"ש הרב עיון יעקב בחי' למכות לר"י באורכה ועיין בס' אברהם את יהו בדרוש לס"ת:

סדר האזינו

ובן לענין היה לא לשבר ובו' עיין ספרי חיים ס' דברים פסקא א' וש"ו פסקא ש"ווקונ' חיים טובים מזמור קי"ד:

ואם תמיה אתה על הדבר לא וראה מה נאמר ביהושע. קשה אדנמור מיהושע תלמידו נגמר מיניה וביה ושמא במשה לא פורש בקרא כמו שמפורש ביהושע דאפי' עמי הארצות ותשב"ר יבולין לראות דבתוב בן ביהושע ועי"ל ס' וילך מה שרשמתי בזה:

והקב"ה העיד בהם את השירה אמר שירה תעיד בהם למטה ואני למעלה ומנין שהקב"ה קרוי עד. הובא מנין לגבי הקב"ה דלענין השירה בבר מפורש בסוף הפרשה הקודמת לזו למען תהיה לי השירה הזאת לעד בבני ישראל ופירש"י האזינו השמים יע"ש ובתיב אחריו והיה שם בך לעד אך מנין שהקב"ה עד גמי והייט דדייק תהיה לי בלומר עמדי במוני עד עדות ה' נאמנה:

תדיין מסתכלים כי כלו אני חי ומדבר ד"ת תהיו זכורים כלו אני חי ועומד ומבקש רחמים על ישראל. לכאורה זה סותר קצת למ"ש הרב יערות דבש בדרוש ז' באדר דמשה רבע"ה בכל שנה מתרחק מאתנו ע"ש הדברים בטעמן דהא לפי מאמר זה הוא תנאי גמור עם שמים וארץ דכשם שהם קיימים לעולם כך יהיו זוכרים כלו משה חי ועומד עמנו דוגמא הדרשה הקודמת לזו דמשה כתירו בשמים וארץ על שהן קיימין לעו' דיש לומר דאה"נ לנכי ועלי את השמים והאדמה לא תתן ואחר רצות הבאות מהן אהני תנאי זה שעשה משה לדורי דורות אך תוספת זכות מרוליה דמתפלל בעדינו תפלה למשה איש לפני האלהים שוכן מעונה להטיב עם ישר' ולהושיעם מניחם כזה הוא הספרים לפי רובוי השנים ודוק:

לכך אני מצוה לשניהם כל מקום שאלך בשמי תהא מונחת יפה. הב"ח פירש דבעוהו בעוה"ז בחומרי לגאת לאור צריך הכנה ולא יוכל לראות והוא כמו היושב באפילה דלא יוכל לסבול תכף אור גדול לפניו ולכך עשה הקב"ה הארץ כדורי כדי שלא יכא השמש בפתאות תכף ועו"ז יש ג"ע למטה להיות שם מעט ואח"כ עולה לגן עדן של מעלה וזה הוא הרמוון לפקדון כל איש ואשתו שמים וארץ זת"ד בקיצור ולפי"ז יש סמך למנהגן של ישר' דלפני גדול והכן מוליכים אביקות גדולות אפי' ביום להורות כי כתשו זכה ויוכל לקבל אורים גדולים בעוה"ב ואין מחילה לפניו כ"א דרך מפולש לג"ע ועיין בקיצט' חלקם בחיים דרוש ז'. ורב רחומאי הרב הגלם גו' אב לאבויונים כמה"ר ככור **בנימן מלמד** נר"ו יהיב טעמא אחרינא ע"ז עפ"י מה שהבאתי אני בעוניי בקיצ' נפש חיים מע' יוד אות קי"ד מסיוה"ק דנשמות ישרא' מבוגנא קדישא ומתנוצצת נהורא כנגע' התורה מתנוצצין ולא מחזכח לעלמין יע"ש לכן להורות על רבוי אורתו לעושי אורים גדולים או'ר כעד או'ר ות"ד יצ"ו:

כך ד"ת מעדנין ומפנקים אותם. היינו דבתחי' קושים וסוב אני בינה לי גבורה ומעדן אותם להיות נראים כיולים כשי מחמת התורה ופענין חכמת אדם תאיר פניו וזה מ"ש לקמן ס' וזאת הברכה רמז תתקס"ד בפ' ויקבר אתיו מספי גבורים בתורה גבורים בחכמה יע"ש ומ"ש כיוצא דע"כ בפסוק שוכם אישים אקרא ופירש"י תנושי כח ותפרם בשעה דינעים בתורה הרבה ומתגישים תשישות ואחר עסקם בתורה בשוב נחים ומוסיפים כח הגבורה או איירי לבתחילת לימודם או אפשר דקאי לתורה עצמה שהת"ח לומד כח מוסיף חכמה ומחדש חידושי תורה ומעדן התורה דומיא למאי דדריש בתר הכי הוי מפטם כר"ת ושונה ומשלם ומרבע:

או כדרך שאתם מלמדין אותה בלעגר ת"ל וכו' זה הס"ד נראה דלא קימא כמו שדרשו ע"פ ראה למדתי אתכם כאשר צוני ה"א מה אני בחנם מהקב"ה אף אתם בחנם אם נומר אתכם ומה אני בחנם לכם אף אתם בחנם לאחרים כיע"ש כן יהיה הכא נו"א קול כשל נ' בזול להוא בחנם נגד בכקל דיקיה בענין דיותר ממה שקבל רוצה

ליכק הפרה רוצה להניק:

אם עשית ד"ת חיים הן לך והוא כר' בנאה לקמן ע"פ עץ חיים היא וכמו שדרשו דהתורה סם חיים למיימינים בה ללומדים לשמה ע"מ לעשות ולכך נקטו אם עשית וכמו שדרשו בתד"ר ס' וזאת הברכה בנוסח ברכת התורה:

בשביל ב' דברים שנתנו לי מן השמים היינו ב' לוחות אבנים א"נ תורה שבכתב ותושבע"פ והביא מקרא דכפול אמרות ה' אמרות טהורות תרתי אמרות ועיין ס' וזאת הברכה רמז תתקנ"ה ע"פ ותורתך לישראל. וכמשל נקטו ה' מנה כדי שיהא דומה למשל ה' תו"ת:

כך ד"ת מכפרין על ש"ד כ"ה ל' הספרי ואוי למלבין פ"ח ובפרט בישיבה דהדבר שמכפר על ש"ד בזה בעצמו אדרבא יכוין לכפר עליו ולהוהר מכאן ואילך בשקו"א בתורה שלא לבוא אפילו במ"ש כלו עושה ש"ד:

ד"א יערוף כמטר לקחי הוה אי את רואהו עד שבא כך ת"ח אי את יודע מה הוא עד שישנה משנה הלכות ואגדות או עד שיתמנה פרנס עה"ן כיוצא בזה לומר כדכתיבנא בקונט' עיני כ"ח פכ"ט מהדר"ן דהת"ח צריך שיהא ירא ככל ריש ת"ח דהכל בציון ואין הולכין אחר פסקים ויש להפך ויש שאף שידיעתם משנה כפלפול ועומק הלכה הנה הולכים אחר דרשות וכדרשות יש פרד"ס לבמה גוונים והדרך הנכון לאות בלול בכל במשנה ובהלכות ואגדות וזה מוכרח להיות בפרנס עה"ן דשואלים הלכו בו במה דינים ובעומק הבין הולכים אלנו לרבי הקזה לידע ובפרט במקומות דלומדים ד"א של הלכה בנמ' בכל יום אחר התפלה לפני רב העיר ובשבתות הרגל מוכרח לדרוש כמלא דבריך שיהיה בקי בכל למודי ה':

פעולתו שלמה ע"ב בזי עולם. כתב הב"ח דתק"ס ע"ר א"צ ב דאם היה פורח באויר היה יותר טוב הרי כמוהו אחרים ולא הי' מנוחה במזומן יע"ש ולפי מאמר רז"ל עדיף מהא דאם היה לו כנפים היה חוטא מש"ה וע' בקונ' הכתוב לחיים בתמונת אבי יע"ש:

מתנהג בישרות פי' בש' ב"ח באשר הוא שם בנגין ישתמש יע"ש עיין בביאורי למבי' ס' יתרו פ' בזה הנ' פ"ת ועיין דכם לפי מע' כ' ועיין תנחומא ס' נ"ל וס' ויחי וזוה"ק ריק"ח ע"א ורכ"ז ע"ב. ובמאמר של אמונה בעל פקדון עיין חיים ומזון בזה"ם המ"ז ע"ד וזל"ח ח"כ ס' תשז פנ"ד ותנא דב"א סא"ר פח"י וזוה"ק ח"א דנ"א ע"ב וח"ב דפ"ו ע"ב:

גובה את שלו באחרונה. נראה דהוא על ג' פנים א' מ"ש רז"ל דממתין על שיהיה לו בנים הזקן בכורו פשעי פרי בטני חטאת נפשי ב' הרך הרב מהר"י אזולאי בפסוק ע"כ דרכי בני אדם לתת להוש בדרכיו דאם נהנים ממנו ממתין לו שלא יהא חב לאחרוני וה"ד מז"ה בס' מע"ל ח"ב בדרוש הספד ג' שמא יעשה תשובה או נפיק מיניה זרעא מעליא ועל סיבות של גובה באחרונה א"צ דהוא בע"ח מוקדם ובזה יתיישב בינד היא דגובה באחרונ' דיאמר ה' מי הקדמני ואמי חייב דוגמא דלה'

דלכ' אך עפ"י דברינו שלא יבא ע"ן :

רמז תתקמב הכל ברא הקב"ה בעולמו חוץ ממידת השקר ועולה
שנא' הצור תמים פעלו · לפ"ז תקשי על נח נמה קיבל שקרא בתיבה כשמלא בת זונה כמ"ש בדעת זקנים ס' נח ועיי"ן בס' דב"ל מע' ת' אות מ"ר ויהכן לומר דכמו המלאך הנברא מהעבירה נברא השקר בעולם מעון אדה"ר שדברה שקר חוה והבחש ונח לא ידע מזה ושנים מכל תרי זמני דן בדעתו דשו בכלל נמי א"כ משום דרכי שלום ופ"ן דמותר אצטריך בעולם :

יעקב חבל נחלתו . כתב הש"ך דמספר אותיות שמות השבטים ן' במנין החבל של המבירם בנחלה ן' יע"ש והם חסר חד אם לא בהיוסף שמו והוו חמשים או במקום לוי דאינו נוטל חלק בארץ מנשה :

ואותה היה אוהב מכל מה שירש מאביו וכו' קנין אתם ואין אתם ירושה לי ובזה את"ש בונת התנא באבות פ"ב מש"ז חביב עליך כשלך והתקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך והוא דכמו שאתה חביב עליך קנין ממון שלך כן יהא חביב עליך ללמוד תורה ותחשיב כנדר שאינה ירושה לך שלא קנין ממך דהדרך הוא להיות חביב עליך ועיין נדרים דפ"א כדי שלא יאמרו הו' ירושה להם ועי"ז מחכבים התורה ובאומ"ס הזהרו בבני עניים שמהם תצא תורה ומה שדרשו מורשה קהילת יעקב הוא דלקהילת יעקב ירושה מאבותינו דהם אבות העולם ואינה ירושה לך בפרט מ מאביך אשר הוליד אותך שלא במ"ש שלמה קנה חכמה קנה בינה כי טוב סחרה מסחר כסף והבי מתבאר ממ"ש לקמן ס' וזאת הברכה רמז תתקנ"ב ירושה היא לישר' מששת ימ"ב .

זבה לקבל יסורין · מה שהק' הב"א ממ"ש אין יסורין בלא עון לא הבנתי טנאו דמלבד דזה מפורש בש"ס בברכות ד"ה ומד"ר ס' מ"ז דאמרו ההפרש בין יסורין של אהבה לבשאוא בתוכחות על עון שיש בהן ביטול תורה ותפלה ועוד דשם תי' הא לן והא להו ואבע"א הא בלגעא הא בבריה שי' ועיין נמי בזוה"ק ס' תזריע ועוד דזכה אם קיבלן מאהבה אפי' על עון ותו באברהם איך יהבן לומר בן בתוכחות על עון כ"א בנדר כל מי שהקב"ה חפץ בו מדכאו ביסורין ועיין בס' נפש חיים מע' יוד וג"ע ·

בעין שנאמר אני ה' אשר הוצאתיך מאור כלומר הודעתני בעולם דאני ה' על ידך במה שהולכתי דהוצאתיך מאור כשדים דעשית ק"ה גדול ונורא מה שלא היית מחויב לעשות וע' להשל"ה הקדוש ·

רמז תרתקמג את יחידך זו הנפש שנק' יחידה . עיין ז"ר דס"ה ע"א ועיין מדב"ק אות ט"ל ותומ"א תומור ב"ט ועמ"ש חכם בני **אברהם** הי"ו בס' שת"א ערך עקידה דקס"ח ע"ב ·

רמז תתקמד כדרך שישבתם יחידים בעה"ז ולא נהניתם מן האומות
כלום כך לעת"ל ואין א' מן האומות נהנין מכם כלום · וזה מבואר לפי מ"ש לעיל רמז תתז עוד תשוב ותראה מאי דכטיתי ידי לעיל רמז השש"ח ודוק · ובמאמר שפרותיה קלים ע"ש בקונ' ספר' חיים ס' עקב פסקא ל"ז וס"י פסקא שט"ו ·

ירכביהו על במותי ארץ זו תורה היינו וזו סברת כלוי בר סיסי ובהלל עם בני בתירא שלא רוחה דעתם וגרם שבחה אך וזה פריש בדרים לעיל בפסוק כשעירים עלי דשא וברביבים שמגדלת את לומדיה ובן לקמן ס' וזאת הברכה סוף רמז התקנ"ב כל העוסק בתו' זוכה לנח"י והרכבתיך על במותי ארץ יע"ש ·

תנובות שדי זו מקרא דבש זו משנה ושמן זו גמ' חבתה חמר זו אגדה דמושך לב האדם ביין · בתנא דב"א סז"ר פ"ב אמרו כן על הדבש משנה ואילו בשא"ר פב"ה אמרו דבש על מדרש הלבות ואגדות ובמת"ל דנק"ט ע"ד יין תורה שבכתב ובמד"ר ס' שמיני פ"א מסכת יינה ק"ו וג"ש ועיין ספרי חיים פסקא ש"ו .

רמז תתקמה נור ילך תשי אמרתם זה שי ואנוהו חורתם ואמרתם
בתנה ראש ונשיבה מצרימה · עיין ז"ר דס"ה ע"א ונראה דזה שדרשו אדמה לו מהו רחום וחנון ותולו במצרים היו צרי עין ועל כן היה הגלות ובעבור זה אמרו בתנא דב"א כיון שיצאו ישראל ממצרים ברתו בריח לעשות חסד וע"ז ואיך חורתם מהאית ונהפוך הוא · ובן במאמר שאח"ז אמרתם נו"ן חורתם בכם ואמרתם שה שאיך ובן לקרן ע"פ בנים לא חמן בם יתפרש כשנכון זה לפי מה שפי' הרב בני ונחק במאמר נאה היה ליש' נו' ב"ן וכו' דהובא לעיל ס' תשא ונם במה שפירש הרב שארית יעקב ס' במדבר וס' בלק ועיין עמודי חיים עמוד תורה סב"א ולמוה"ר קה"ל ח"ב דף קל"ג ע"א .

שעשאך חילין ע"ב בא עולם · הפשט בר' דקרם ישראל לה' כל אוכליו יאשמו רעה תבא שיהם ובין דעשאך חולין אינן מתיוראין לשלוט עליהם .

בנים לא אמן בם שלא היו רוצין לעשות אמן לפי דרשה זו יבא ע"ן אומרו וירא ה' וינאץ מכעס בניו ובנותיו כי דור תהפוכות המה דאני ב' הפכיים בבנים לא אמן בם וסוא מכוון יפה למעשיות שהובא במד"ר ס' במדבר פ"ד בב' בני אדם גם זה לעומת זה והירא את דבר ה' וזסר הרבה דבשמוליך עמו לתלות שמ"ע לבניו הקטנים שיתן דעתו עליהם שיבנו אמן ובן בשיגדילו יותר לומר ק"ש וקדושה מה שיובלן שאת דוסים לו לטוב כל סימים ויעשו לש"ש ולא ע"מ לקבל הטובה הבאה ·

קטב מרירי מסיפהון דד' עד ראשון דט' . עיין בקונט' מיעד לכ"ח סי' ט' אות י"ט מ"ש בס"ד ·

רמז תתקמו חווא ברכא על אבבותים במעשה סרן ראש החיילות
אחר ישראל בסוסו ובמעשה ן' כוזיבה נראה כחש לסראות במ"ש דלא עיוד ממית שלא הזנא ממית ולא

ולא נכורתם של האומות והיא דומיא למאי דאיתא במדרש איכה על כותל מערבי עיין ול"ח ח"ב ד"ק ע"א וע"ד · וככ' אמים לאינדריאנוס מלאו חלב ולא נחש להורות ג"כ דסימן דקול קול יעקב ועול חרבך הלא"ה ועל חרבך ·

ויאמר אי שוהמו טור חסיו בו זה טיטוס הרשע עובדא היכי הוה איתא בגיט"ר פ' אחרי פכ"ב פוק חזי מעשה ה' כי נורא.

לו חכמו ישכילו זאת וזאת אשר דיבר להם אביהם קבלו עליכם עול מ"ש ושכריעו זה את זה כיר"ש והתנהגו זה עם זה כנ"ח · ואפי' עמ"ש הרב פת"ע בכ"ב דט"ז ע"א דמקור היצה"ר הוא ס"מ ולילית נימ' תר"א וע"י תורה ויר"ש וגמילות חסדים דמספרם תרי"א ואפי' קריא אדם ק"ש שחרית וערבית קיים והנית בו יו"ל לכן כקט הני תלתא דהם הלכות יסודי התורה ועיקרי הדת להכניעם וניצול מכל דבר רע ועושה רצון אבינו שבשמים.

חתום כאוצרותי לדיקים לא נטלו משלהם ומנין שלא נטלו רשעים · ע"ל רמז תתקמ"ב בפסוק הצור תמים פעולו.

ומחוסר יכול רוחה · זה בספר החתום דהן אמת דהכום צריך מחוסר קנה בשביל המזינה אך לא ידעתי אם הוא כר' או כר' ל' דוחה דלא היה הדחה לכום מעיקרא ועיין ז"ר וגם הוא מילל מילי דמסתמן והמעיין יבחר.

כי יראה כי אזלת יד. יתכן דרלו לרמוז והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל וישא אהרן את ידו של העם ויברכם ויקח רומח בידו ואמר על שו וכו' דמלא דשלשתן בקשו רחמים ביד.

אין האבות מצילין את הבנים. עיין בספר נפ"ח מע' א' וכם' ויחהר אברהם מע' נז' ·

קלה היא כברק ואעפי"כ ותאחז במשפט ידי אשיב נקם לצרי א' ולמשנאי אשלם ב'. עיין ז"ר דף ס"ה ע"ב ונראה דכוונו בזה למ"ש בזוה"ק ישן וז"ח בפסוק נתתי כפרך וכו' ואתן אדם תחתיך דהגזרה על איש ישראל אם חזר בתשו' או ע"י תפלה דנקרע הגזרה יתן אחרים תחתיו אפי' שבא בנקל ומהרה מעכבו ויהיה על אחר תחתיו ולפעמים לא די תמורתו באחד וצריך ב' וג' ולזה דייק לומר ותאחז שלא להכיא על זה של אשיב על אחר ולא די לפעמים בא' וצריך רבים תחתיו וכדלקמן מנה בפסוק וכפר אדמתו עמו דמביא מקרא ואתן אדם תחתיך ויש לפעמים דלא די אדם וצריך ולאומים תחת נפשיך ·

מראש פרעות אויב פרעה הוא היה תחי' שעבד את ישראל. והא כמי בכלל דברי הנביא כימי צאתך מאר"מ אראנו כפל אות דבמצרים שוא היה תחילה וממנו התחיל הפורענות כדאיתא במד"ר ס' שמות וע"ש כחי' מ"ש בס"ר ולכן סמך הרנינו גוים עמו דכמו שמעו עמים ירגזון מקודם כן לעתיד ·

העם היושב בה נשוא עון ורמז בס' ש"ך בפ' זה וכפר אדמתו עמו דהד' הוא ארבע

ושאר אותיות את"ת לרמוז דכל הה"לך ד' אמות בא"י נמחלין לו עונותיו ועיין בזה"ק אדנות הקיים שער ג' ושער ד' ·

רמז תתקמז הוא והושע בן . נר' דהוי"ו דוהושע מוסיף להיות דקאי הוא להושע נמי דוגמא דמשה והאיש משה עניו מאד וכל' תיב"ע כד חמא משה ענוותנותיה פירשו נמי דקאי ליהושע ונודק היטב כמו הדרשה שדרשו בפ' ודוד הוא הקטן הוא מתחי' וע"פ בשם דבקטנותו וכו' כן הכא גבי יהושע ממש הכי הוי דהיה מתחי' וע"ם גם כשעלה לגדולה וזה רמזו הכתוב בס' ואתחנן וצו את יהושע וחזקהו ואמצהו כי הוא יעבור והוא ינחיל ירמוז מאי דכתיב הוא והושע ר"ל והוא ע"כ בענותנותו ועיין בלי יקר למה קראו הכא הושע.

קו ומה ביאת"ק שנראה פגומים ונמדד בול צריך אדם שיהיו עיניו ולבו ואזניו מכוונים לדברי תורה שהם בההרים התלויים בשערה עא"כ ו' ואמר שי בני **אברהם** נר"ו דלזה כיוון דוד המע"ה במזמור ע"ג אך ריק זכיתי לבבי וארחץ בנקיון כפי ותוכחתי לבקרים על דרך אזן שומעת תוכחת חיים וכן מוכיח אדם על אזן שומעת וכתיב שומע תוכחת קונה לב שמעו בנים מוסר אב וכן שמע בני מוסר אביך דכדי לקבלן תוכחת צריך האזן ואחשבה לדעת זאת כמו שדרים הכא לו חכמו ישכילו זאת עה"ת עמל הוא בעיני דשוא טורח להיות הני לבי ואזני ועיני עד אבא של מקדשי של ומשם אבינה לאחריתם דאתייא מק"ו מהמקדש שנמדד ביד וזה שטעם דהתפלל יעבן שלא יהיה לו מיחוש ראש ומיחוש אזנים ומיחוש עינים כדאי' לקמן ביהושע רמז ז"ך דיהיו נכונים לשמוע דבר ה' ומיחוש הראש מביא לבאב לב ועיין רמז ג"ם ואפשר דבעבור זה הוא שצותה התורה שתשים סנהדרין אצל המזבח וכן אמר דוד במזמור קכ"ב שמחתי באומרים לי בית ה' נלך דמשם עומדות היו רגלינו בשעריך ירוש' שדרשו בשערים המצויינ' בהלכה דמטעם זה כי שמה ישבו כסאות למשפט דהוא סנהדרין אצל המזבח שיהיו לבבם ואזנם ועיניהם על הדין ועל האמת להורות את בני את החוקים ואת התורות ולא יכשלו לעולם ועז אמרו בתקונים דחכמתא לא אשתמודע של בביתיה דמסכיהמ"ק ישא ק"ו להבין ולהשכיל בתו' באזניו ובלבבו ובעיניו וזה נבואת יחזקאל סי' ג"ם ויכלמו מעונותיהם ומדדו את תכנית ואם נכלמו מכל אשר עשו צורת הבית וכו' דרצה להודיע להם דמצורת הבית ומדידתו יקחו ק"ו לענין לשמור מ"ע ולא לעבור על ל"ת ויש כונה זו תקנו כאסכת שלם לומר להבין ולהשכיל לשמוע והאר עינינו ודבק לבנו הרי תלתא בחדא שריין דהם העיקר שורש ופתח לכל התורה וכין תבין המאמר דלקמן ס' וזאת הברכה רמז תתקנ"א תורה צוה לנו כעבורינו וכן הוא אומר ויכן הבית לשם ה"א ישראל יע"ש דעשו דמיון לתורה ומצות עם בנין הבית בסוג אחר והיינו ע"ד רצה הקב"ה לזכות ולצרף בהם וע"ש להו"ר מה שפירש במאמר זה יע"ש ות"ל ישל"א :

רמז תתקמח מפורש כאן כת"ת וכו' בכאו"א כש'ה ובהבאת שלום

הנה כאן מונה ד' וכן פי' שלמה כי אורך ימים ושנות חיים ושלום יוסיפו לך אך אינינו שוה למאמרם ז"ל דכקלה וחמורה לכד נתפרש הטבר דלמאמר זה כ' שהן ד' וז"ל דהביא במלות פרטיות הוא דקאמרי הכי אך ת"ת כנגד כלם הוא כללות הכל וגדול השלום דהוא דוגמת כללות התורה כדאמרו במד"ר ס' נשא ובפרק השלום דשלום עלית על כולנה והוא כלי המחזיק הכל ואינו כגדר שאר מלות פרטיות כנלע"ד כדי להשוותם ובק'ו ומה עשו אתה למד דהמקיים מלות כאו"א כתיקונו זוכה להתחתן במשפחות המיוחסות ואנשי המעלה אפי' שהוא כגדר מטה מטה דכ"י עושה שולמות דוק ותשכח בעולם דהם אמת ודבריהם אמת וכל דבריהם ברוה"ק נאמרו ·

עליה הוא לך ואינה ירידה וב"ה לקמן סדר וזאת הברכה רמז תתקס"ג ע"פ ויעל משה וזה במ"ר כסוטה לא מת משה מה להלן עומד ומשמש וכיון שכן לסברא זו לית ביה לומר כמו ויקרבו ימי דוד דאין שלטון ביום המות אדרבא במשה יהיה לו עליה יותר ולא ירידה כשאר בני אדם דמתים כיון שלא מת משה ·

נרתן כח בעיניו של משה ורואה מסוף העולם וע"ס · היינו כמ"ש דגנז אור ימ"ב לצדיקים את האור כי טוב ומשה היה זוכה לאותו אור ותרא אותו כ"ט הוא דנתמלא' כל הבית אורה מאותו אור, את האור כ"ט וכזה זכה להיות רואה מסוף העולם וע"ס וכדכתב בס' בעל ש"ט דהזוכה באור זה רואה מסוף העולם וע"ס ·

לא טוב שיאמרו טוב משה ממראה משיאמרו טוב משה משמועה לא טוב שיאמרו זה משה שהוליאנו וכו' משיאמרו כך וכך עשה. אמר לי בני הגדול **אברהם** הוהכי נר"ו דהן הם הדברים אשר דיבר משה בר"ס ואתחנן ויתעבר ה' בי כי לא תעבור וכו את יהושע ועתה ישראל לא כמקודם שלא שמע של החקים כדרך שמיעה דמאז מקדם רא'ה למדתי אתכם כאשר צוני עד עתה היה כרא'ה ממני ומכאן והלאה יהיה מיהושע ואילו ממני כתי' שמיעה שמע של החקים ומשה במאמרו מענותנותו לא תלה בענין חכמת התורה דמלמד אותם כשדבר עם ה' שלא תלה בנסים ונפלאות אשר עשה ה' על ידו דהכונע לק"ה ית"ש אולי יתגדלה על אשר לא קדשתם אך בבואו לדבר עם ישראל ענין זה דרלה לומר דלא תהא שמיעה גדולה מראיה בין עומד משה חי לפני ישראל לוילך משה והן נסתר מהם תלה בכונע לישראל ללמדם תורה ומלות ולנבי שמים וארץ וההרים לאהבת ישראל א"ל תהיו מסתכלים כי בשו אני חי בראיתא לעיל רמז תתקמ"א כריש האי סדרא דלגבי דידהו הרי רואים אותו של דלגבי הקב"ה ל"א כן כדי לבקש פיוס אולי יש תקוה ות"ר ישל"א ·

אהרן אחיך שחמדת לה ומהיבן חומר. ע"ל ס' חקת רמז תתשס"ג מ"ש שם בעור של חי וקיים לעד · וראיתי להו"ר דס"ה ע"כ דרמז בב'ו ר"ת נחש 'בו דמתו משה ואהרן ומרים בלתי עבירה שלא בעטיו של נחש יע"ש והיה יכול לרמוז נמי דנח'ש במ"ק הוא בני' ח'ר בב'ו במ"ק ירמוז דנח'ש גרם תיתתם · ולא תסיבת חטאתם · ועיל ס' וזאת הברכה רמז תתקס"ג בטעם שם דהא הפסגה ונשלים בטעם הר העברים על שמך עבור לפני העם דהיה עובר על מדותיו והר ההר לכבוד אהרן לפי הזוה"ק ס' פקודי דף רל"ב ע"כ דרהא ההרים נקרא הכ"ג יע"ש בסוד הדבר' ולכין מאד דנקרא הר ההר וביאושע רמז כ"ד נקטו ג' שמות יע"ש · עוד ראיתי להו"ר שם במאמר להחזיק טובה לבניכם שקיימו את התורה אחריכם דפי' לפי שאף המתים שמחים בקבר בשקיימו התורה יע"ש ופי' שייך לגבי ר' עם ר' יוסי ור"א אפי' דלא היו בניו כ"א זרים אכן בפי"א לגבי אבא דהוא מה שנוח להם הוא יותר הדרגה לפי מאמרי רז"ל דמעניישין לאו"א בעוה"ב בשבניהם רשעים ומכיאין ומלקין אותם בפני בניהם ומרובה מ"ט דמעטרין לאו"א בשבניהם לומדים תורה ומחדשים ומקיימין אותם וזה צורך גדול שיהיה קורת רוח לאו"א ולא ילטערו בקברם ופשוט ;

ס' וזאת הברכה

רמז תתקמט לפי שאמר דברים קשים תחילה וכו' א"ל דברי ניחומים על מאמר זה נטיתי ידי בסה"ק פרי חיים פסקא שב"ס בס"ד :

רמז תתקן הה"ר ויהי טעם ה"א עלינו. עיין בס' פקודי ריש רמז תי"ח ומ"ש שם בחי' ויש שינוי דהתם איתא ריש' עונים ואומרים אחר ברכת משה שתשרה שכינה של דאעיקרא ס' ר"מ לא הובא הכא ועיין ס' שמיני רמז תק"ד :

מרה ברכה מטהרת את הטמאים אף משה · עיין לחכם בני **אברהם** נר"ו בס' שמ"א בערך משה דק"מ ע"ב ואילך ודמט"ר ע"ב דאסף וקיבץ בכמה ובמה דברים דשוה משה לאברהם ובהא נמי בותייהו דבאברהם דרשו א"ת והיה ברכה של ברכה שמטהרת את הטמאים ושוין לטובה גם בזו :

יהיא שבטו של לוי מוציא ס"ת שלו ומניחו מתוכו וזה נילה הכתוב יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל ועיין ס' קבא רמז תתחל"ק מ"ש שם ובקונ' חיים טובים מזמור ז' :

מלך זמרי ז' ימים לית ז' ימים במלכותא כלום אין זה נראה דסותר הענה מאשת רא"ב"ע לשתמש איניש בכסא דכספא יומא חדא והדר ליתבר דלגבי הנאה ושכבור בכל שהוא אפי' יום א' אך שיקרא בתואר מלך בתוך המלכים כשאר לא חשיב זמן מועט ובח"ק של בק"מ יב"ז לא יקרא חבר גמור כשאר עד עבור על שלישים ועל רביעים וגדולה תורה דנקרא בר בי, רב דחד יומא :

שבטו של גד שהוא עתיד · הכי איתא במד' ש"ט מזמור ז' ומה שלייכתי בחי' לשם ובעיקר המאמר הלזה יש ט"ס בדפוס והרב יות אמת והו"ר שדרכם להגיה לא נרגשו כלל לא בס'

זה

זה אחז המזמורים ולא כהבאת הפסוקים למי שזייך לו וכמדרש תהלים סי׳ ז׳ דהוכח על סדר המזמורי׳ הנה לנגד כנימן לא הביאו כמו לכיתיך נאוה קדש והו״ר הכנים טוב להודות לישכר וזה ניאודה כרמביא הפעם אודה את ה׳ ואי נקט לבו ברננה למה הלך לטוב להודות וכ״ע:

ריא נקרא איש האלהים עד שברכן. לכאורה קשה היכי עד כאן היינו באיש הרי במא׳ דלעיל מונה דברך משה ברכה המשולשת בתורה עוד ג׳ ברכות מקודם וזו ברכה רביעית בפ״ע. ואפשר דהמונה דהג׳ היו בכללות ישר׳ ואילו וזאת הברכה לכל שבט ושבט בפ״ע ואינו דומה לשאר ברכות ומה גם למ״ש בתר הכי ד״ה בנ״י דברכן בדרך כלל ופרט וכלל דאינו כמו שאר ברכות א״כ דכיון דהיה גזור דיברך ד׳ לא נקרא איש האלהים עד שנגמר ברכותיו. או אפשר דהכונה דהכא דריש דמשהתחיל לברך ניתן לו תואר איש האלהים ובברכה אחרונה נלי קרא הא. א״כ הכונה לפי מ״ש לקמן דהשלים ז׳ ברכות וכזה אינו דומה לג׳ אחרות דהברכה אחת היא ועולה על גביהן טוב אחרית דבר מראשיתו וראוי בזה לקרא איש האלהים דרבות בנות עשו חיל דברכו ברכה ולא נק׳ איש האלהים ואת עלית על בולנה דניתן תואר גדול כזה:

שבל המלמד סניגוריא הקב״ה מרוממו בעולם הוא חידוש דבמאמר זה לא הביאו מגדעון דמפורש בקראי וכאשר לומרנו רבותינו ז״ל ממנו על הסניגוריא שדיבר טוב על ישרא׳ והז׳ דוגמא כמו שאמרו לענין הלכה תלתא דאתיא מק״ו דטרח וכתב לה קרא.

ישתים מאביו וכו׳ שניה ויקרא יצחק. כתב הז״ר דברכה א׳ לא חשיב דהיה בטעות יע״ש ואחהמ״ר לא נדק בזה דהרי גם ברוך יהיה אינו ברכה בפני עצמה כ״א שהסכים למפרע ולהוציא הטעות דויחרד ופשוט ואין זה סותר למ״ש דבפסוק ויתן לך יש בו ז׳ ברכות דכיון דהיו בכת אחת חשיב לה אחת בכללות ולא הפרטות ובזמנים מוחלקים הוא דקא חשיב וזה לך האות דמשה השלים ז׳ הכא ועל שהיו בכ״א לכך קרי ליה ברכה רביעית:

רמז תתקנא שעינו יפה טוב עין. נר׳ דר״ל בכח ובפועל דמלבד דבלעם עינו רעה בשל אחרים כדקרי ליה התנא והוא אמר אם יתן לי בלק ואילו משה נהג טובת עין ונתנה לישרא׳ וגם חכם לב יקח מצות ארונו של יוסף ולא ביזת מצרים וגם חילק ממונו להחזיק ביד לומדי תורה כמ״ש הי״ער וכב׳ ידיו סמך ליהושע אע״ג דא״ל ידך אחת הנה אוכא אחריתי דבלעם סתום העין ומשה לא כהתה עינו אף כי אחרי מותו וראה בעיניך היה מסוף העולם וע״ש כדלעיל הכמנא בזה עין יפה וטוב עין כמו משה חד בכל הדורות:

נאה למשה לברך שנתן נפשו על ישרא׳ בכל שעה. יתפרש זה בקרא נפיה וזאת הברכה אשר ברך משה איש האלהים לפני מותו על דרך דדרים לקמן על פניו של מלא״מ כן יאמר בזאת הכא דסיבת הברכה דהיה בכל שעה לפני המיתה כי לו כמותו:

חביב היה משה מכח. נראה דבדין מעלין בקדש וצ״מ איתא דאם מעצמו רוצה להוריד מגדולתו רשאי והכא כח ירד מגדולתו דמתואר איש צדיק הוא ונטע כרם ונעשה איש אדמה אך משה מאיש מצרי מעלין בקדש לאיש האלהים לא ירד כדין מעלין בקדש וצ״מ ומ״ש לו ה׳ לך רד מגדולתך הוא סיג אחר דיאיב אמתלא דהגדולה בשביל ישרא׳ וכדאיבא תנאי בסדרה ולזמן מורידין ואינו בתואר כמו הכא והחידוש דבמשה בעצמו אשכחן דמעצמו רצה להוריד להיות תלמיד יהושע ושרי ליה מאריה לעשות כן כיון דהוא מעצמו נתרצה אך לא היה בתואר כי הכא ועיניך תראנה מ״ש בשה״ק חקק״ל א״ח סי׳ ח׳ בזה אם רוצה להוריד מעצמו ובסי׳ ט׳ על ענין התואר שוכה אפי׳ דנסתלק מגררתו דהתואר במקומו וע׳ מ״ש חכם בני הי״ו בספרו אברהם את עיניו בחולין ד״ס ע״כ:

לפני זה שהיה מולך תחת רגליו ומה ברכה ברכן הושיע את עמך וברך את נחלתיך ורעם ונשאם עד העולם. לבי אומר לי דמש״ר ע״ה ביוין בזה יען דבקללות נאמר בכלל גם כל חולי וכל מכה אשר לא כתוב בסה״ת הזה והשטן עומר ומשטין על זה לעשות אשר לא כתוב מה עשה הכניעו תחת רגליו ומה ברכה ברכן אחר כל הכתוב בס״ז ומפרש הושיע את עמיך דזו ברכה אשר לא כתוב בתורה להיות מקביל לקללה דאשר לא כתוב זה לעומת זה וע״י כן ויהפוך ה״א לך את הקללה אשר יבלול באשר לא כתוב לברכה בהאי קרא דהושיע את עמך דכולל בזה כל הברכות שבעולם ומבטל כל הקללות אשר יבא בכלל דאשר לא כתו׳ ולעיל דאיתא כל׳ הזה נבי חינוך המשכן מה ברכה ברכן שתשרה שכינה הרי מפורש וירא אליכם כבוד ה׳ ולר״מ יוסף עליכם אך זו הינה מפורש בתורה ולזה יסדו לו׳ בב״כ כשאין כהנים בביהכ״נ או ביום שאין נוהגין ברכינו בברכה לאפוקי הא דהכא המפורשת בתורה הכתובה וא״ש בזה הה״ב ואת״מ

פרק ממנו סיאה ונתנו על החמור וכן ב׳ וכן ג׳. ולרמוז המשל בא ביששכר שהוא בעל תורה לו׳ עליו חמור גרם רובץ בין המשפטים ויט שכמו לסבול דבפירושיה ודקדוקיה מי כהחכם ויודע כמו יששכר:

רמז תתקנב ת״ח נופרין בריבורם ובהילוכן ובעטיפתן בשוק. וזה רמזתי בפסוק דאמר בא אחיך במרמה שדרשו בחכמת תורתו דיעקב איש תם יושב אהלים ועז״א ראה ריח בני בריח שדה אשר ברכו ה׳ דשד״ה ר״ת שוק דיבורו הילוכו דבהני תלת ניכר מה בין בני עשו לבני יעקב ועיין להרמב״ם בהל׳ דעות יע״ש:

דרש ר׳ שמלאי תרי״ג וכו׳ צריך לדעת למאי נ״א בסגנון אחד בנגד שס״ה גידין ואמאי תלה במ״ע לבד על האברים ולפי הזוה״ק דנקטו בנגד רמ״ח אברים ושס״ה גידין דכל אבר וכל גיד מזהיר לאדם עשה או לא תעבור יבונו יחדיו בגופו של אדם שתיקן ובד הוינן בה באשה הן רב״ב אברי׳ ומ״ע

ומ"ע שהז"ג נשים פטורות שא רבאשה איכא מלבד אחר מצות דשייכי בהן וספרם לה וטהרה במקוה וחלה וקרבן יולדת והדלקת הנר :

רמז תתקנג כשישראל אין בעלה א' מלמטה שמו הגדול מתשבח . עיין בקונט' עמודי חיים עמוד תורה סב"ה ועמוד שלום ס"ו :

רמז תתקנד שמע ה' קול יהודה וכמו הר"א רלקמן על דוד וד"א על מלכי ב"ד דאתו מיהודה · הביטה וראה מ"ש בקונט' חיים טובים מזמור ה' וטו"ב ובקונ' מי החסר ח"א על המכילתא ס' בשלח פ"ב ולפי מ"ש אח"ז שהתפלל משה על שמעון כמי שיהיה לו המעלה של יהודה ולבי ב"ד רתפלתי אינה חוזרת ריקם הנה נכון למנהגן ש"י תורה דבעת צרה על החולים וכיוצא מזמינים לתלמדי תשב"ר ועמהם היוד בטלנים מהסנר דשלוחים בעד כל הצבור דהן ש בכור לה ומאם כדי לעתור ולרצות ויען כלל כירוצו דקופרים ומשנים הם רוכן משבט שמעון ומסתמא שו באים מהם,לכך בוחרין בהן מלבד הפשט דזכות הבל תשב"ר שלא חטאו דהם תלמידים אותם חופף עליהם כל היום דעיניהם ישיתו עליהם והגאון מז"ה אור היר"ח זיעא היה קורא אותן מבטלי גזרה כמ"ש כפי הגיה דכל המלמד ן' ע"ה תורה אפי' הקב"ה גוזר גזרה הוא מבטלה וא"כ להם יאתה שיבואו להתפלל לבטל הגז"ר ויתמלא הקב"ה רחמים :

לישנים שלוו א' פרע וא' לא די שלא פרע שא חזר ולוה עוד · עיין במאמר זה להרב קנה חכמה דרוש ו' וכמ"ש הרב מוה"ר בס' ראש דוד ס' וישלח :

רמז תתקנה ואת בניו לא ידע זה ן' כתו מישראל . עיין מזה בס' מע"ל ח"ב סוף דרוש קל"ג לענין בני בנות דהן בבנים

ברך ה' חילו בנכסים מכאן אמרו רוב כהנים עשירים הם משום אכא דורש אמרו נער הייתי גם זקנתי זה זרעו של אהרן . היינו כדסמך קרא ישימו קטורה באפך וכדלקמן חדשים לקטורת דהקטורת מעשיר והחידוש דתנן בסוף קידושין כשאדם בא לידי זקנה אינו יכול לעסוק במלאכתו ומת ברעב ואילו הכא בכהנים נער הייתי גם זקנתי ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם זה זרעו של אהרן דברך ה' חילו כענין שדרשו שם בקידושין וה' ברך את אברהם בכל אף בזמן שאברהם זקן כמו כן בזרעו של הכהן דבברכת ה' אין לה הפסק וכראיה שמביא שם בקדושין עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו ועיין בס' ברך א"א בהקדמת הס' וס' אמר דרוש ב' וכדרוש א' למילה שם יע"ש לכן סמך אח"ז ופועל ידיו תרצה שמרצה את ישראל לאביהם שבשמים והוא דלעיל מזה ידיו רב לו בשעה שנא' ויקחו בני יעקב שמעון ולוי ושוב דרשו דשמעון ולוי לוו שלוי פרע ואדרבא חזר והלוה למקום ויקח רומח בידו ושמעון לא די דלא פרע חזר ולוה יע"ש ולוה שפיר אמר ופועל ידיו ידיו דשכם וידיו דחרב בעגל ויקח רומח בידו שו מיליו תרצה דלוה ופרע ואדרבא חזר והלוה שמרצה את ישראל לאביהם שבשמים השיב את חמתי ולא כליתי בעגל ובמעשה שיטים ועיין ביוצא בזה שכתבתי ברמז תתקו"ס בפ' כי יראה כי אזלת יד :

רמז תתקנו אין זה א"ב ב"א בית שהיה בנוי ומשוכלל · זה לא יבון עם מאמר אחר שאמרו דלא טוב עשה יעקב דאמר אין זה דהא לפי הך דרשה מה שראה הגיד כמ"ש אברהם בראותו ואפ' דלשונו גרס דהיה החרבן שניה רבות ולא במבית א' לב' דהיי בין בבי אברהם בין בבי יעקב לא חשיב ב' חרבנות של הבל אחד דבל העומד לגזוז בנין בית ב' כגזוז דמי ואעיקרא על הכרת כבנה שלא יאכלו ישרא' ח"ו ונאסר כדרשת ואבברם ועיין בזוה"ק בפסוק גדול יהיה כבוד הבית האחרון והראיה שראו הוא בנוי ומשוכלל כדהכטיח השי"ת דהוא עתיד לבנותה וזה ראו דהוא בנין מעשה שמים כולו לא כבית א' דהיה סיוע מהמלאכים ;

רמז תתקנז מפני מה זכה בנימן וכו' רבי הטעמים הבא בזה דזכה בנימן שיבנה ביהמ"ק בחלקו ועיין להרב תנא בס' פ"ד וכמ"ש בס' אברהם את ידו בדרוש לשה"ג :

רמז תתקנח שיהא טל מצוי לה בכל שעה אע"ג דאמרי' דטל לא מיעצר היינו בלילה ובפרט באשמורת ואח"ב וחם השמש ונמס ואיט מצוי אך בחלקו של יוסף בכל שעה מצוי ומהלילה מצוי הטל ולא ימס . אך כמאמר שאח"ז שהררי יוסף קודמין להררי א"י יש להבין דאי בבריאת העולם כל א' היה כתחי' ומהיכן ידענו זה דקדמו מיוסף שא דמדקאמר קודמין כראה דהוא על התבואה ועל הפירות דממהרים לצאת קודם כל פרי א' כדאמרו דפירות תארצות יוסף יותר חשובות ובס' ז"ר הביא הני' להרדי מקדש ופי' דגבוהים יותר יע"ש וזה איך יתכן לפי הדין דאי בתי כנסיות לא יהיו גבוהין מהבתים כ"ש ביהמ"ק :

רמז תתקנט מלמד שרחקוהו אחיו ועשיוהו נזיר ופי' בגליון סילקוט פרוש מהם יע"ש ולא ראה למאמרם ז"ל דהיה כמו נזיר ממש דלא שתה יין מיום שנפרד מאחיו עד וישתו וישכרו דהתיר נזרו וזה דרשו בהאי קרא ולקדקוד נזיר אחיו :

בכור שורו שניתן ההוד למשה · כתב הז"ל דהוא מלכות אבל יהושע לא נקרא מלך יע"ש ואין זה מוסכם כאשר תראה בפתיחת ס' בית אבות ובביאורי למכילתא בס"ד ועיל ביהושע רמז ד' ורמז ק"ן בב"א :

רמז תתקס מלמד שהיה זבלון סרסור לאחיו פשיטא ודאי דלא היה לוקח שכר סרסרות דאי היה לוקח מאי רבותיה דקרא כי זה כל האדם ובמדרש איתא דהיה נותן לאכול ליששכר ולא היה ליששכר שום עסק וזכרה שהיה לטובה לזקני האחים טובים השנים במס"ר דניאל פאזג'י ב"ע ובמה"ר חיים ב"ע דהיו עושין בסדר הזה לרב א' מעירנו אפי' שלא היה קרוב לחם אחרי חלקם :

רמז

רמז תתקסא מהו מרחיב גד שנקבר בתחומו של גד. כדוך היורע כדי לסמיך וכדו קירת משה הנני שולח לכם את שיה דשיהו מנר כדלעיל רמו תתק"ן דאמר משה מזמור ט נקמות והם כתוס אחד כדי לעורר על הגאולה ופסא"ק כבי"א וכדאמר אחר זה דהוא בא כראש תחילה :

רמז תתקסב שעתיד משה להכנס ככל תכורה וחכורה מקרא ונמ' וכו' מכאן הוכחתי לפקידי ת"ת שע"א דהולכים לשמוע כלימודים לבתי המלמדים ואינן מחשיכין לילך אלא מלמדי נקודות ותפלות ולא במקרא כ"א בתנ"ך ורש"י ונמ' ולא טוב עושין והיותר קטנים גמולי מחלב עתיקים משדים ראוי להשגיח עליהם ולפוקדם ומקבל הארא"ת קדוש' כי הם היותר מוכחרי' לפני ה' הכל שאין בו חטא בלי שום ספק ומזכה אותן דיתמידו ויתרכו כלימודם וכל ת"ח יש לו כיצון מש"ר כדפי' ר' הזר"י ז"ל כמאמר משה שפיר קאמרת וישמע חכם ויוסף לקח להיות משגיח בתחתונים מכין מן הערכים ועיין כס' בן לאברהם להרב ירך אברהם ז"ל גורל מעלה זו

זה א' מן הדברים שנבראו כער"ש כה"ש עיין מדר"ש פ"ה דאבות ועיין פסחים דנ"ד ע"א וכמ"ש ה"ה שבות יהודה ס' בשלח דנ"ג ע"ד וע' ספרי חיים פסקא שנ"ה. וככתונת פי' הז"ר כתונת פסים דיוסף ורחוק לומר זה דהא עדערו על יעקב דלא יסנה אדם בין הבנים וזה גרם גלות מצרים איך יתכן דבראו כה"ש ויותר נודק דאחר שאמר בגדו של אדה"ר דהוא מה שלקח נמרוד והיה בגדי כהונה דלקח עשו והכתונת של אדה"ר דכתיב כתנות אור וילבשם דהיה באור ונעשה עור ונקט ל' יחיד שכך הוא הדרך ויהי לי שור וחמור :

מלמד שהיה נפתלי שמח בחלקו בימים ובדגים אמר שי בני **אברהם** הי"ו כי להיות דלא יש בכל בעלי חיים כמו רינת הדג לכך ניתן לנפתלי אילה שלוחה לבינור או"א שהי"ל יותר כאומרים ז"ל עי"ל בכבילתים רמז מ"כ ומבואר יותר בתנא דב"א פ"ט והיותר כבוד או"א הוא כשאביו ואמו זקנים ורוב מאכלם ממיני דגים כיון שאין להם שינים והם יכולים להעלים שהוא רך ולא כמו בשר ומיני ירקות דהם קשים שאין להם שינים וגם לבריאה טוב דמי שהולך במהרה יגע הרבה ומאכל גם יזיק לו אך מאכל דגים הוא קל וממהר להתעכל דומיא דכפריכיות מין יונים דממהר להתעכל וכאם לנפתלי דרץ כצבי וזכות הכבוד יש לו כח לברר ניגונות יותר כנודע ונאה לנפתלי דרך כצבי זהר ישל"א :

צאריו"ח כל המברך על כוס מלא נותנין לו נחלה בלי מצרים דח"א זוכה ונוחל ב' עולמים הני תרתי איתנהו בעונג שבת ולפיכ בכל הג' סעודות יזהר שיהיה לו זימון כדי לברך על כוס מלא דדבר בעיתו מה טוב דחזי לאצטרופי כי בא בשכרו וליהוי בדין וכדין ועיין בביאורי על התקונים ד"ס ע"ב ועל פרקי ר"א פמ"י מ"ש בעזר משדי :

זה אומר שלי היא לויה עיין בהגה' הרב אות אמת ומאמר זה במדרש פליאה והז"ר פבר פזר לבי ולויתי בזה בקו"ג' ספ"ח פסקא שנ"ה :

ברוך מבנים אשר. עמ"ש בס' תבא רמז תתקל"ק ועיין ספרי חיים פסקא שנ"ה והמלה"ק דרכ"ר ע"ד ורכ"ה ע"א האריך בזה עיין עליו ולא ראה למה שהביא הרב גדליה ז"ל :

רמז תתקסג שכל ארצות דוכאות כסף לא"י אינכא ישורון י יפה בא הסמיכות לפי מ"ש לעיל ריש רמז תתקס"א בפ' עמים הר יקראו ופשוט :

כל מה שברא באדם ברא בארץ י עיין בקו"ג' חיים טובים מזמור י"ט ועי"ל רמז קפ"ו :

כדר ולא כבדר שאמר. קשה אמאי לא אמרו ולא כבדר ישב מתוך למחנה ולא באוכה ישבה בדד ואפשר דביה לא יש ס"ד דהן רעה רבה ובטח לא שייך בהושא דאין זה לפי המעלה שאמרו לעיל בריש הא' סדרא רמז תתק"ן דדאו לבלעם שלא יברך כי הוא עין רעה ואילו משה עין טובה והא הכא דעזב למשה ובחר בבלעם וי"ל לזה מלתא דמסתבר דאה"נ כיון דבזית משה לברך ודאי דבלא חשיב בלעם אך משה כמאמר זה הוא בתוכחות דבל פ' האזינו תוכחות גדולות ושעת ברכה לחוד ושעת תוכחות לחוד ושו"ר להו"ר מה שפירש ואין נירך למ"ש :

צאיני יודע מה אומר לך מה רב טובך י זה ודאי מענותנותו של משה שהרי אמרו דהראה הקב"ה למשה שכר כל צדיק וצדיק ורמזו בקרא מה דהוא וכחנו מה שאמר משה כדאמרו לעיל מזה ע"פ ומתחת זרועות עולם היא הסיבה אשר נפנת לירא' כדכתיב עין לא ראתה אלהים זולתיך ולמשה לבד נגלה מצפוני :

עתיד אני ליתן אותו זין שנוטל מהן מחורב בשבועה כשבעתי ועתיד אני להחזיר להם שנא' חי אני. נראה דהוצרך להגיד למשה כיון דזכה משה ונטלם ולא יחשוב דהם מתנה החלטית לכך הודיעו ולבטחון לישראל שרואים שהם במשה נשבע להם שעתיד להחזירם לישראל והיו ברוך שלה למשה ואפילו אם יטעון משה שכבר החזיק בהם משום חומר שבועה מוציאין ממנו לפום דינא :

ויכחשו אויבך לך בשעת טוכחן וכו' י כבר הובא כל זה לעיל ס' האזינו ע"פ פן ינכרו צרימו ברמז תתקמ"ה :

וטמן חימה בארץ וכו' והוא את קברו חוזר לאחוריו. עמ"ש בסה"ק פר אחד פת"ה והש"ך רמז נימ' אח"ר דלא קם נביא עוד במשה ואחד באחד יגשו ומש"ה במ"ק אח"ד יע"ש ואת"ש מול בית פעור להכניע לעז הוא שהיכו ואין עוד אחר :

צלא שהפרש יש בין נבואתו של משה לנבואתו של בלעם י ע"ל רמז תשי"ד אלתא כנגר אלתא והכא מוכח תלתא תרי קמייתא למעלתו של בלעם והג' לגרעון בלעם ועיין בסא"ר פכ"ח וסא"ז פ"י וספרי פסקא שנ"ז ובביאורי לשם ועיין בזוה"ק ח"ב דס"ט ע"ב ובחי' לשם י

ועוד אני מעיד עליך וכו' אם עשה משה י והיינו כדלעיל ע"פ אשריך ישראל מי

כמוך עם נושע בה׳ יע״ש :

רע״ק שתה חכמים · עיין ז״ר ועיין בביאורי לפרקי ר״א פ״א מ״ש בזה שהיא
חיים :

בס״ד

יאושע

רמז א אחרי סמוך אחר מופלג · עיין ש״ר פמ״ד ומדרש מגילת אסתר פ״ה ושם צויתי ובקוב׳ חיים נראה בפשיטא יב ואח״כ ובאו כר נ ובש׳ ויקרא אכרהם ועיין במ״ר ח״כ דקי״א ע״א . ובמאמר שלא שהעמיד הקב״ה תחתיהם יש לשאול דמאי כולי האי הרי הכי סדרו של עולם וזרח השמש עד שלא שקעה שמשו של עלי זרחה שמשו של שמואל וכו׳ כדאיתא לקמן רמז כ״ו וכ״ז ואינו חידוש כ״כ וי״ל כפי התי׳ של מהרש״ל ביפ״ת ס׳ מקץ ובזיה פסוק בפלס עט״ר אוי נא לנו כי חטאנו ועיין בס׳ נור יעקב ס׳ תנוה דע״ט ע״ב · ובמאמר היום מלאו ימיו שממלא שנותיהם ש״ן בא לגוו״ן לעיל ר״ס וילך :

רמז ב ענבים יש בהם חרצנים · ומאי דלא חשיב גרעינים כמו בתמרים דאינם גדולים בתמרים וגם דלא בכל ענבים יש גרעינים ופשוט ובנזיר בקט קרא מחרצנים ועד זג וע״ש בפירש״י דחרצנים הם הגרעינין וזג מבחוץ והוא הפך הספרי והפסיקתא שם בש׳ נשא ורש׳ בעצמו בעז דכ״ט ע״ב ועיין תוס׳ בנזיר דל״ד ע״א ד״ה חרצנים וכ״ע · ושו״ר מ״ש המלה״ק דנק״ט סוף ע״ב ובנראה דלא ראה המאמר שלפנינו :

והיא לא נתעטרה בבעלה · כנראה דהוא ממ״ש דטפל היה אברהם לשרה בנבואה וכדמפרש ואזיל מכל אשר תאמר שיך שרה דבוש דרשו לרוה״ק שבה :

רמז ג ובשעה מע״ע הוסיפו לו · הכא במת׳ זה השמוטו ליוסף ושמא כיון שלא הורגל לו בשאר לכך לא מנו ובדור הוא כד״ם בלבד ולא בכל שאר ספרים · ומ״ש ויש אחרים שמפשן מהם עיין בקונט׳ בפ״ח מע׳ ת׳ אות פ׳ ועיין בווש״ק ח״כ דקפ״ר ע״א וח״ג דר״ן ע״ב וכתי׳ לשם ועל״ל רמז י״ט :

רמז ד יש שקרה עצמו עבד וכו׳ ע״ל רמז תתי״ג :

אומרים לפרא למה אין קולך הולך א״ל אינו צריך מעשי מוכיחין אותי · אומרי׳ לאילני סרק למה קוליכם הולך א״ל שולאי נשמע קולינו · זה רמז על שאדם ענף השדה דיש חכמים גדולים דמשימין עצמן כמו שאינן ודברי חכמים בנחת בשמעים ויש למרגים קצת דמראים עצמן

כמו נאוני עולם פתנועות גדולות ומדברים בקולי קולות ומקפידים לרדוף אחר הכבוד יען בוש יהיה להם למשיב נפש כי יודעים בעצמן דאם יבואו לעיון הלכה או לעשות דרוש ל״כים יתבוששו ולכך מתבשין בכבודות והיינו כמ״ש בשבת דקמ״ה מפני מה ת״ח שבבבל מצויינין מפני שאינן בני תורה והיינו מתם וק :

ס׳ משנה תורה הוא שנכו אפשר דכיון דכתשנה למלך ע״ל רמז תתקנ״ט ולקמן רמז ק״ן ובכ״א שם לכך מנאו בשם משנה תו׳ דוהו השנות שלו דהוא לנלו דהיינו בציוותו וסיתה עמו וקרא בו כל ימי חיו ולפי מה שתדרש בקרא דוכתב לו את משנה התורה הואת זה הוא דוקא משנה תו׳ או על שם ספר שני כן אינו רחוק לפרש הכא נמי ועיין במ״ר ח״ב דקי״ב ע״ב יוא דלקמן רמז כ״ב פרשוה להא דרגלו היינו דכטל משנה והראבו לגלגל חמה האזינו השמים והדברים ותשמע הארץ לפי שדרשם שם כאתי קרא דהאזינו השמים שם בילקוט :

רמז ה רק חזק ואמץ ד׳ דברים צריכים חיזוק · אמר שי בני **אברהם** ס״ו כזה דאכין ורקין מיעוטין וכד סוינן בהו בר׳ מבינן למימר דאית בהו מיעוט תתי הדא בתורה תחילה עת לעשות לה׳ הפרו תורתך לפי דרשתם ז״ל פ׳ מעשים טיפים בעבנין סידוס׳ שמכלו אין קברים שלחתיך לנפירי דלא יתבטל מתלמודו בשביל לעשות מע״ט ב׳ תפלה כמו כן דומיא דרשב״י וחבריו דהיו פטורין מתפלה ד׳ דרך ארץ דאמל ממ״ח דברים שהתורה נקנית הוא במיעוט ד״א אע״ג דד״א קדמה לתורה ולאו כל אפוא של ד״א שוין באופן דבכל חדא מהנך דנקראו חזק צריך נו׳ דנכתב בידו רק דהוא מיעוט ולקמן בסוף סי׳ זה דריש רק מיעוט לכל אשר ימרה את פיך זתל ושל״א :

רמז ז זמר בכל יום . זמר בכל יום . עיין כ״א שהביא הכ׳ פי׳ שיש בוס דעפ״י דרכו הנה מ״ט מ״ש דהקורא בקול ותרה אינו שוכח וסדורה משנתו בפיו תמיד לכן נקט נ׳ זמר כמה שבא להבטיח שלא ישכח ולפי פי׳ זה שראשין דהוא יגיעים לך שתבא לעולם בשמחה ובשירים שנם דוד רמוז זה באומרו פקודי ה׳ ישרים משמחי לב כשהם ישרים ומחודדים בפיך וגם שלמה כנו אמר שמחה לאיש במענה פיו ע״ד שדרשו בערובין אמתי שמחה לאיש בזמן שמענה פ״ו ובדפי׳ רש״י שם וק״ל . ומ״ש הוא עומל במקום א׳ ותורתו עומלת במקום אחר · זה מתא היסוד שהניח הנוה״ק ס׳ וילא דלעמלי תורה בלי טורח ועמל שאנושי ע״פ משנוה״ק ומקובלים ומ״ש דנקטו במקום אחר ול״א סוא עומל בתורה והתורה עומלת בעדו ברי להודיענו דאם זכה לתורתו או יתקיים בו סיתה באוניות סוחר ממרחק תביא לחמה ולכך רייקו לו׳ ממקום אחר והוא עיכובא גדולה דאין לו בושה ברחותו ולא מ״ו סרך תנופה דלא יכול לירבה בשבילו בכבוד שבשם לו :

אינו יודע אם לנצל פה ואם לנצל מלאכה בשעה אומר כי אכף עליו פיהו · יש לשאול הרי אמר חתנא יפה ת״ת עם ד״א זגם

אתוס

אהוב את המלאכה ואף אינו יודע ותירון לזה פשוט דקבלת המלאכה הוא לתועלת הלימוד תו' דכל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה והמלאכה לצורך קיום ת"ת וכדלקמן בפ"ב זה הש"ו א"ש שהיא מרפא כי"כה ואת התורה ותמצא בזקונה ויושב ושונה כד"ת בכל יום תמיד ע"כ ועניין רשב"י וכדומיהם דתורתן אומנותם ולא הי"ל עסק כלל הוא מעלה יתירה דאיתא כני עליה והנה מועטים כמו שיש כמו דוטו לכ' שלמות חכמים עשירים ורוכן של ת"ת עניים וכדומה על מזונותיהן והתורה ככר כקשה עליהם וכתאמרים ז"ל כנודע

מדברין של ר' יוסי כלמור אצי' לא שנה אדם שא פרק א' שחרית וכו' וזה ירמוז בפסוק משלי לכו לחמו כלחמי ושתו ביין מסכתי כלומר לפחות לחמו כשום ללחמי דהיא לחם הפנים ושיעור לחמי דהוא כלחם הפנים ואת קרבני לחמי דאת הכבש האחד כן תעשו וכו' תאמרו מה תהא עליה הרי שתיקון ושתו ביין מסכתי דהמ' עם ת"ת דממלא גרונו של ת"ח יין והו"ל כאלו הקריב נסכים וכיון דמאכילו ומשקהו לת"ת על שלחנו הי"ל כאלו הוא בעצמו לומד בתורה כל היום :

רמז ז שלומד ע"מ לעשות ושם לאקשיל יוה"ק מ"ט למען תשמור לעשות למען תשכיל ואין תשכיל שא רוה"ק י נראה דבעבור זאת שייך שלשון מה"ר ע"ה בשו"ם שבא ושמרתם את דברי' הברית הזאת למען תשכילו א"כ אשר תצוין דכתן בין הדבקים למען תשכילו לאורוויז לן דברי לה ז"ב רוה"ק אינו תלוי בלמען תשמור כ"א כלעשות ולכך אמר ושמרתם את כתיבות חכמה למען תשכילו את כל אשר תעשון דרוה"ק יבא ע"י דתעשון ושמיך ליה אתם נצבים היום כלכם דמבלא יאינו כלם כדאמרו לקמן רמז כ"ם דמשי' אני שמים ואין בין איש וכין אשה לפי מעשיו רוה"ק שורה עליו וע"ש וע' תולה וחיים אות סב"ר :

ואין אדם נותן אכל על ישראל שבטל המן וכטלה הטורם של כנלך והייכו כענין אכל דהזכלית על שמת רומיא דקריעה דאין לך רק שבט"ש שאין בו תורה ומצות ועל זה ראוי לנהוג תבלות ואבל אשר כד"ת :

אין לך חביב לפני הקב"ה כשליח מצוה ונותן נפשו ואין לך שנשתלחו לעשות מצוה ונתנו נפשם כאותן כ' שליח יהושע . מכאן הוכחתי דכל שליח מצוה יאמר כאמירת פסוקי' לוים ככלל וישמור לו זכות יהושע ופנחס וכלב להצלית כשליחותי וכך יברכו אותו השולחים לו לוים יעמד לך זכות יהושע ופנחס וכלב ושפר קרתי דהוא סגולה נפלאה :

עשר עלמיכם חרשים אתם עומדים על אופניא שלהם . יש לשאול על זה דלמה הצרו זה לעשות עלמן כבעלי מומין דהוה חרשים היה יותר נקל לעשות עלמן כענין יוסף עם אחיו דהלשון כנען הם אינן יודעין כ"א ל' עברי וכסריונים לדבר יקראו תורגמן ואז היו מדברים בפניהם כל מלפוני לבם ואפשר דהיה טורח לבקש תורגמן דלא היו מתאים וזה בנקל להם ועוד דהיה נגלה למפרע אשמה על דהלב וכוני כיוה אוך דפ"ו בלאו תורגמן זהיתה יוגלת מזוייפת וכך עשה דוד ואני בפ"ש לא אשמע וכו' :

רמז ח כיונה כדבר שזקיל כנגד כלם י כל זה חיכא לציל רמו תקב"ה הקשה בש' הקנה מי"כ מידות דכל דבר שהיה בכלל ויצא הש"כ דא"כ למה היתה סקילה דהא מרכתיב לו וכו' ול' א"כ שכתב אינו מובן דהא הוא בא לסכתים שלא לומר סקילה כנגד כלם והי"ל דככל כיוצא תאמר כך ולא תפשר כבלן זה וכפרט כשאול וז"ע וכמאמר זשכהנים נמשלו כמלאכים וכו' מכאן שבק' שנביאים מלאכים לפיכך א"ל פנחס אני כהן לריך לרעת דפתח ככהנים ושיב כנביאים ולבסוף קלאן זה כוס וכל' התנחומא שהביא אחז כקט כהנים לבד וכבר רזיתי להרב ירו תאה על המד"ר ר"ם שלא לך אות כ' דנתקשה אך לא כרלכני ובא לכלל יש"כ ועיין בביאורי על המד"ר שם ולקמן רמז מ' ורמו ס"ח גבי מנוח ועיד שם באבלת :

רמז ט ומה וכו' ישראל שעושין את התורה עלכ"ו . אע"ג דאסכחן שחיבב את הנרים יותר מכב"ו כדאיתא במאמרים אחרים ומאי ק"ו שוה אז כ"ל דהק"ו הוא לגבי לא תחם כל נשמה על שקרכם י אפס כי עו דבחסירות גזורות שב כזיבות לבנים ושבעה ואם הן יוככר ומרים מה בנו כתובן ועיין בש' לב אהרן ועיין זר מ"ש

רמז י תנו לה מפרי ידיה מאי דנקט שאי ליסנא ול"א הכי כדכתב בכל' דקרא דסוף משלי והוא דכמשה זהו הפירות ולא עיקר שתשלומין דהלא מכער היא דכאוה"ע קש ותנו כלעם שא דוה מהפירות ולא מהקרן:

רמז יא כל מה שכתב בישרא' לגנאי כתב כדכתב לשבח י ועל זה אמרו קשים גרים לישרא' כספחת דמשכת רחב כיכר שנגאי של ישרא' והיה ככלל התוכחות הגר אשר בקרבך יעלה עליך מעלה ואתה וכו' . אך קשה איך סידר ר"ם הקדוש גנות ישרא' וכנגד שהיתה גווה אחר דכל זה הגנות אומנהו ככתובים לשבח על ישרא' והגנות כאומות אשר פיהם דיבר שוא שאין ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב .

הר גריזים והר עיבל וכנחמים שי' א' כאו השר והביאו וא זהר הסדים די ושותר והר סיני עליה על כולכה ומזני' רדו על קידוש החדש כראש חדשים כי ירא הנס את השבועה וכד"ם כ' שי' כ"ו וביהושע וכבנזרא וכחמים י ומברכים על פרי הגן ולוקחים פרי עץ הדר ומקיימים ועשית מעקה לגגיך . ושלא אזנרה וכו מה מכאו"א דיוסף וכפגלי וכנת דקדושין כאמוראי קל כריצה דאמים וביולא ל"ח שעטנו כמו ופשתים יחדיו ועושים חבריכו פשתן ויוו כנות מתוך מיצוט דלא שהיה עלמא לא כלם אם לא שכאמר דהוא לחת יקר למה שגרעו על יהושע שלקחה לאשה ולומר דאחת היתה דפרסת' כל השכחים הללו לאפוקי כל הגוים דהם לפגר מרחב ולא לגמר על עלמה לבר אז לאפוקי א"ת כאותו שנתן את אביו לכלבו ודואין שנשק כאנ"ת הוא עשו אמר יקרבו א"ת ורשו שגום ליסמעו שיהיה

אם

את אביו והם עברו על השבועה מאברהם פרלו את הגדר וכטענת דוד :

רמז יב באיזה זכות רבנן אמרי · מה שלא ברבנן משום דלר״ל איני׳ במת״ת באיזה זכות זכו ליום הנ׳ אינו אלא בזכות אברהם ועיקר מת״ת בזכותו כדאיתא בריש רמז ט״ו לבלאן מזה והכל סובב הולך לאברהם אשר גם בר׳ שינה רטרח ויגע להלוך בהיותו זקן מופלג ג״י להשיג כדי לקיים מצותו ית׳ ועמ״ש הכ״ן בחכמה בספר שמו אברהם ערך עקידה בפסוק ביום הג׳ :

רמז יג בבקר ולא בלילה מגיד משניתן רשות וכו׳ ק״ו אם אבות ונביאים שהלכו לעשות רצונו פתחו בר״א · יש להבין בזה דפתח מסיכת סכנה שלא יוזק ונמר אומר משום ר״א ומאי שורת ר״א בסכנה ושאר הבונה ומה האבות והנביאים דאין להם מורא ופחד מהמזיקים והדרכא מתפחדים מהם נוהגין כך משום שלא יצא יחידי בלילה דוהו ר״א משום חשדה והייתם נקיים שלא יאמרו כל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו וצריך הרחקה ושמירה שלא יבואו לידי חשדה ע״כ״ו שאר בני אדם דעלולים להיות ניזוקין וחשידי טובא וע׳ מ״ש הרב פתח האהל ז״ל ועיין ז״ר דס״ו ע״א :

ואף ירוש׳ לעת״ל כל בקר ובקר ריכא יוצא לאור בונת ואף היינו דהנס דבבקר הוא שעת רחמים ומידת החסד עכ״ז לנכי לעשות דין בזו״ה זהו רחמים לישרא׳ ובשעת קי״ם בטות ימינך נחית בחסדך והיינו קרא דמביא מלפניה סי׳ ג׳ ה׳ צדיק בקרבה אפי׳ בקרבה בירוש׳ דהוא · בשובך לציון ברחמים בבקר בבקר משפטו יתן לאור הברתי גוים כשמו וכו׳ דהוא לגבי אוה״ע וכמו שהיה בסדום בהיות הבקר דהם מהפכים מד״ר למה״ר וזה רמזו דוד במזמור מ״ו ישמחו עיר אלהים אלהים בקרבה בל תמוט יעזרה אלהים לפנות בקר המו גוים מטו ממלכות נתן בקולו תמוג ארץ ה׳ צבאות עמנו משגב לנו וק״ל :

רמז יד שהמטה מחזיק את המרובה . ע״ל רמז תקי״ג · ובמאמר אף לעת״ל בן הארוכי הרחיבי עיין ספרי חיים ס׳ דברים פסקא א׳ וס׳ שופטים פסקא פק״ד וס׳ האזינו פסקא ש״ו ובחי׳ על הזוה״ק ס׳ ויקהל דר״ך ע״א וס׳ פנחס דאר״ך ע״א ובביאורו לתנחומא ס׳ נו :

יאושע ובלב לא נשאו כלום מפני שלא היו באותה ענה . לעיל רמז תשמ״ב הובא משום דחשיב ואבע״א והבא השמיט קמיתא ובטל בתריתא בלבד · והמאמר בילד בתטו ישרא׳ את״ת וכו׳ עד סופו הובא לעיל ס׳ תבא :

רמז טו כל נסים בזכותו של אברהם יצ״מ קי״ס וירדן ומת״ת ר״י בר״ס אמר הירדן בזכות יעקב · ובכל חדא תפני שם נא עיניך וראה בס׳ שמ״א ערך גאולת מצרים וערך קי״ס וערך תורה . ובמא׳ שיהיו מכסין הערלה בעפר עיין זוהק ס׳ לך לך דל״ג ע״ב ובחי׳ שם וע׳ בסו״ס בני יאודה ועל בסא של שיהו שם בזוה״ק דף ע״ב ובביאורי בס״ד . ובמאמר ארץ נבי בתיב עיין בספרי סדר עקב פסקא ז״ל וס׳ האזינו פסקא שט״ו ובא לציון שם :

המן שלקטו בו׳ באדר אבלו ט״ל יום וכו׳ אף במותו תניא ר׳ יאושע אומר מ׳ יום אבלו המן בילד וכו׳ הרי לך הוכחה גמורה דגדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהם דבחיו דבר יום ביומו דהמן בו׳ ואילו לאחר מותו זכה למספר מ׳ במנין מ׳ יום שהיה למעלה בלתי אבילה ושתיה ובותיה אים לפרנס את ישרא׳ לחם מה״ש במנין אותן הימים :

לעת״ל עתידין לצאת י״ב מבועין בנגד י״ב שבטים · אין להקשות דגם במדבר היה במו זה דלקחום כל שבט א״ל שביל מים דהתי׳ פשוט דהכל היה ממקור א׳ באר א׳ אלא שהיה נחלק ונראה בעין דבאים מן המקור של הבאר והוא בא׳ אך לעת״ל כל א׳ יהיה לו מקור מים בפ״ע והיודע להבדיל בין מים למים נבחין בטעם השתיה דאין זה בזה כמו בטעמי הפירות והירקות ממין א׳ על מין אחר וקוך תוכו דלפי מה שצריך לטבע השבט ישיו המים להיות יותר קלים או כבדים ובשנם דבמים יש שמתחבם ויש שמרבה תאוה וביוצא באומרם ז״ל בפסוק וישב ישרא׳ בשיטים שא דלסיבה זו אסבחן בבאר דהיה במו המן :

גדול ת״ת יותר מהקרבת תמידין ות״ת דרבים לא דיחיד · ועל זה אמר שמחתי באומרי׳ לי בית ה׳ נלך שדרשו שיבא שלמה להקריב ביון דקרא נפשיה בי יחיד ועני אני ות״ת דיחיד ולזה במו׳ פ״ד אמרו בני קרח והבט פני משיחך דנמשח בשמן המשחה למלך ודינו ברבים במ״ש הרשב״א ח״א דמלך דינו ברבים ובמ״ש בס׳ יוסף תהלות על דוד בעצמו ביע״ש ולבן אמר ה׳ כי טוב יום בחצריך טוב לי יום א׳ שאתה עוסק בתו׳ שאתה דיוקא שמשחתיך למלך על ישרא׳ דמה שאתם לומד בחצריך יחידי ולא בבית המדרש של רבים הוא טוב לי מאלף עולות שעתיד שלמה בנך להקריב לפני דיש אתך דין ת״ת דרבים דגדול מהקרבנות אפי׳ מהתמידין ועיין בס׳ עין יעקב ופת״ב שהרבו בדרך זה :

לא · נענש יאושע אלא על שביטל את ישרא׳ לילה אחת מפו״ר · נקטו בלשון שלילה לאפוקי דלא היה בשביל הצער של משה שלא ירשו בניו בתרו וזכה יאושע בי הי״ל נחמה למשה על ש״א דבך רצון אביבו שבשמים עיין ס׳ פנחס רמז תשנ״ז ביטול לילה אחת מפו״ר ואין לסובים מכאן דגדול פו״ר מת״ת הפך ס׳ יעקב עיין בס׳ בפתלי שבע רצון ס׳ ויצא דהבא אותה לילה שביטלם מפו״ר לא היה על שעסקו בתורה ב״א דטרדם במלחמה ובלילות שהיו לומדים לא היה בל הלילה אלא עד חצות דאפשר לקיים שתיהן ואין להוכיח או ת״ת גדול מפו״ר או פו״ר גדול מת״ת ביון דנקיט בידיה תרתי :

ועור ד״א עשה מדעתו של״א לו הקב״ה · זה לסי׳ שהיה תלמידו מובהק של מרע״ה דבשם שעשה משה דברים מדעתו בך עשה יאושע בראותו למשה גדולה שמושה ולמד ממנו אלא דבשם שהתלמידים קרויים בנים ובדא בדעת דאבוה בך יאושע תלמיד משה דהו״ל בבריה באחת ועלתה

לו לעשות מדעתו ולא כמו כח משה לעשות נס דכ"ים אחרים דמה למשה כפני חמה ומה ליאושע כפני לבנה והחנוכרות לך לאות דאיתא לקמן מזה ולא ליאושע תלמידך כיע"ש ולע"ג דבמשה נתפרש דהסכים הקב"ה עמו ואילו ביאושע לא הסכים הקב"ה עמו כדאמר לקמן רמז י' דילא תקלה באיכוד כמה נפשות מישראל בעבן ושמעלו בחרם שא דלפי מאי דאתמר בסוף האי רמוז דאת דחב ואת אביה ואמה החיה יאושע הרי איכא אחריתי כמי דעשה יאושע מדעתו ולא הסכים הקב"ה בהני תרתי שא דלקמן ברמוז י"ח איתא ומנין שהסכים הקב"ה על ידו יע"ש ושמא על החרם הסכים דבבר החרים שא דלא טוב עשה אעיקרא כענין כל מלתא דאמר רחמנא ל"ת דאי עביד מהני כן הכא מיהא חל החרם כמו קללת חכם אפי' על חינם ונדוי כו קללה ועיין במ"ד ח"ב דק"א ע"ב מ"ש בזה ודלקב ע"א ועיין רמז ל"ג :

כישם שהיא נכנסת ברמ"ח אברים כך היא יוצאת בדוגמ רמ"ח תזכור עיין בסה"ח סי' ק"ו דכתב דכל העובר על החרם בשו עבר על ה' חו"ת אם תמנה תיבה שבסוף כל ספר אות ראשונה ואות אחרונה יעלו למנין חר"ם כנגד רמ"ח אבריו של אדם ע"כ ומה טוב מ"ש בספר ארחות חיים סי' י"ג דהימים שמולאין ס"ת נימ' רח"ם יע"ש ועיין תורה וחיים אות סג"ר וזה כמאמר דרמז ח"י דעבר עכן על ה' חו"ת דהיינו זה ממש :

שנאם היו במשפחתה ר' אנשים והלכו ונדבקו בר' משפחות אחרות כלם נטלו בזכות' אין ספק דמספר זה כדרך התלמוד והמדרשים דלאו דוקא עכ"פ בחרו במספר זה לא פחות ולא יותר דטמון ברמז בית עשו לק"ש ר' מאות איש דבקליפה דהוכאתי את בולעו מפיו דהיה בירור ניצוצות בזה וא"ש את"מ והה"ב :

ולא שמוש הקטן הוה שא איניש אחריכא עיין בסה"ח סי' כ"ב ועיין בס' זמע אברהם סי' מז :

רמז טז ארור בו נדוי קללה שבועה. לעיל ס' תכא רמז תתחל"ק הובא מאמר זה בתוספת דרבנן ועיל רמז ע"ו דהחרם הוא שבועה יע"ש ורמז ק"ז :

לא יריחו על שם עיר אחרת ולא עיר אחרת על יריחו · וזה מש"ה במזמור פ"ג לבו ונכחידם מגוי להם עצמן נוי א' בארץ ולא עוד שא ולא יזכר שם ישראל עוד אפי' על אומה אחרת דישתקע שם זה מן העולם ודוגמא לזה הוא הלוי בשמות עז ועע"ז ואבדתם את שמם דלא יקראו בשמם כלל וכענין שאמרו ושרי' דלא מסקי' בשמייהו וכן אמרו גבי תמחה את זכר עמלק :

רמז טוב ד' הן שילאו להן מוניטון בעולם וכו' שק ואפר מכאן ועטרת זהב מכאן · ומ"ט לפי"ז הדרשה דמדרש מנ"א ע"פ מהר קח את הלבוש דקלסו מרדכי ואסתר ותלמידיו וכנסת ישראל מזמור ל' ארוממך ה' כי דליתני דהכא נכון פתחת שקי ותאזרני שמחה ל' פתוחי חותם בחותם אחר שקי ושמחה שניהם יחד ולזמן כל כבוד

ולא ידום וקראו לפניו ככה יעשה לאיש דקראו בקול רם :

קורין אותו בית און שקלהו כלהו · עי"ל ס' עקב רמז תת"ן · ובמאמר יוסף גרם מנשה גרם כבימין גרם יש לשאול דהרי הם גרמא ואפי"ה היה להם קריעה ממש ואיך דוד שכרת כנף מעילו של שאול בידו ממש ולא הוה גרמא לא ניתן לו קריעה כפועל כ"א ויכסיהו בבגדים ולא יחם לו ושמא כיון דלא היתה קריעת כל בגדיו כענין יעקב והשבטים שא כנף המעיל קריעה זוטא לכך לא ניתן לו קריעה או י"ל לאידך גיסא וכבוד מלכות שאני דקריעה פעם אחת שיעור דקריעה שעשה אפי' במעיל לא יספיק לו כנגד שאול המלך דזה פעם אחת ותופר ומאחה אח"ך אך ויכסוהו בבגדים ולא יחם לו דהוא זמן מרובה דילטער בקרירות וורגיש על מה שעשה וביאושע הנס דאיכא למתלי בקריעתו על יאיר ן' מנשה הנה הסיבה שהביאו לידי כך הוא תבאתה לראש יוסף ולקדקוד נזיר אחיו שא דאם באנו לומר כך לא תאמר גבי דוד דע"א שכרת כנף שאול גרם לו בשמועתו בכתוב בשמואל ב' סי' א' ויחזק דוד בבגדיו ויקרעם ואי לזאת לא היה צריך לעינם ולא יחם לו אם לא שנא' דעל דביזה בגדי המלך הוא דבר בפ"ע :

עשיר יענה עזות זה יאושע. עיין סה"ר פח' ובח:מ"א ביאושע סי' ז' ח' ועיין בס' אברהם את עיניו בפ"ג דתענית :

הריני משתף שמי הגדול והם חיים כמו שכתו' ומה תעשה לשמך הגדול · וזה רמוז משה רבו ואתם הדבקים בה"א דמשותף שם יה' באלהיכם ועיז חיים כלכם ועיין מה שפי' בהאי קרא דואתם הדבקים הרב הקדוש מהר"ח ן' עטר זיע"א בס' אור החיים ובמה שפי' החומ"ה שם ביאושע עפ"ז עם עובדא דירוש' דהיה שמו בשם המלך :

רמז יח פשיטא · נראה דהבונה פשיטא דעבירה גוררת עבירה ושכר עבירה עבירה ומאן דעביד הא עביד הא כעובדא דהמ"ס ולזה מתרלי מהו דתימא וכו' דבממון חוטא דחביב עליו ממונו ובלא תכזף דעובר על כל יוד הדברות וכולי האי וכו' והכ"א הביא הפי' דר"י גופיה הוא דאמר דעבר על ה' חו"ת ובכערה המאורסה דרע לשמים ורע לבריות יע"ש ואי אמרת דעל שמעל בחרם נחשב לו דעבר איכו כ"כ תמוה לו' פשיטא

ריו"ח בשם ראב"ש או' ה' ד' בימי משה וא' בימי יאושע שנא' אנכי חטאתי וכזאת וכזאת עיין בקונט' עיני כ"ח בסנהד' דכ"א ע"א גבי בהנה ובהנה :

ששריה מתים בתנוק עיין זב"ח ח"ב בוכבוני' (דקכ"ו סע"ד) :

בנין ובנותיו מה חטאו וכו' שא להראותם זהו מגמ' דסנהדרין אך לעיל מזה הובא קו' זו מפרקי ר"א ובנים לא יומתו על אבות ותירץ על שידעו בדבר ולא הגידו ויותר מזה הוא בבני שומלך על שלא מיחו שא דהתם הוה בידי שמים והכא הוא בד' מיתות ב"ד · ובקושייא האחרת נמי דקים

דקים לית בדרבה מיניה סלנן כהלויהו הכא עם במאמר דלעיל. ובתנחומא שהובא אחר זה פליג בקרא ומורה בחדא ועיין להרב נמ״ד ח״ב דק״א ע״ד. וכמאמר שכח לו שכח לאו״א וכו' עיין זל״א ח״ב בזכרונות מה שלייכתי (דקכ״ו ע״ב) ובק״ו ותה אבנים שהן מטולות שלום. ע״ל ס' יתרו רמז ס״ו מ״ש בעור מסרי. והמאמר כלם שחלוקין כאן ואי אפשר לוי למטה ועל בסמוך. כ״ו איתא כמו בס' תבא רמז תתמל״ק :

רמז יט בג' מקומות חלקו. צריך לדעת למה נקטו לג״מ באמצע אחר דעתיד לבוא ושמא הוא יודע דהם באים מכחו ודור המבול והאופן אחר דוגמא מהם. ושמא' ואומות ירוחו שנבלעו. ע״ל תוס רמז ע״ו :

רמז ך יד שירות הן. עיין מה שלייכתי בביאורי למכילתא ס' בשלח פרשת שירה פ״א :

רמז אך א״ר יונתן תנאים התנה הקב״ה עיין זל״ח ח״ב ס' בראשית פ״ה ובזכרונות שם :

בא יעקב ושקע השמש בא יהושע ועשה את הלילה יום בא אליהו ועשה את החורף קיץ בא שמואל ועשה הקיץ חורף. ואפשר דזה כיוע במטבע ברכת שלפני הק״ש בערבית בכפל מדברים משנה עתים ומחליף את הזמנים כדעם בורא יומם ולילה תמידין כסדרן ולפעמים משנה ומחליף מקיץ לחורף ומחורף לקיץ וגם דגולל אור מפני חשך ליעקב וחשך מפני אור ליהושע וק״ל :

רמז כך אני נבראתי בר' ואתה בששי. בר' דפליגי אי מע' הזמן קודם או מע' החכמה דהשמש טען דאמי סובר דמעלת הזמן קודם והשיב לו יהושע דעל התורה העולם עומד ואיך נתקיים העולם אם לא בריתי יו״ל ואברהם וכה עקב אשר שמע אברהם דקיים כל התו' ואפי' ע״ת וכלאחיו למדוהו ויהושע מכחו וילן יהושע בעומקה של הלכה ולא ימוש הס״ת הזה מפיך כי אז תצליח ומעלת החכמה קודם דבוס קנה אברהם שמים וארץ ע״ד שפי' מהרש״פ לגבי יעקב ועשו דמכול מזוטו של יס הרי לו שלו כלעם וכבר אמרו חז״ל דהעולם היה מתמוטט עד שהבטיח הקב״ה דאברהם יהיה קיום העולם וסיום בחכמת תורתו ומקיים כל מצותיו וא״כ מע' החכמה קודם למעלת הזמן וכ״ש כגון דא דלוכא שמש אם לא יהיה עולם דדבר המעמיד הוא העיקר. ומ״ש בגלגל כר תליסר עי״ל רמז תתקי״ט. וכמאמר כך נאמר לו למשה עיין בביאורי לסה״ר פ״כ ועיין לסס״ר דרנ״ט ואולי יאורס דקי״ט ע״ב :

רמז כג יא דשמואל עלמו וכו' דשמעו ושאול לפי החשבון עיין כ״א נ״ל וכו' דשאול או יור דשמואל עלמו וא' עם שאול וכו' דשאול ועיין בזוה״ק ס' תרומה דקצ״א ודיין סוס מלך לא הוה כיע״ש :

מ״ד' תקיעות מנומה שבא״י בתמנת סרח. כלו ודאי מסלאות חמים דעוס דכמא' דלעיל

מזה איתא ע״פ ימים רבים עשה יהושע דעל שעיכב מלחמת המלכים אריכתא לחיות יותר מק״ך שנים קיצר לו י' שנים כיע״ש. ולא זו בלבד גם בשמים שהיה פורש על ישראל מגרעות נתן כ' שנים ממשה כדאיתא לקמן רמז נ״ס ולא נתקיים כאשר הייתי עם משה גם כזה כנגד זה איתא לקמן דעתניאל ן' קנז פרנס את ישראל מ' שנה דנשתכח מיהושע כמה הלכות ממשה והחזירן עתניאל ן' קנז בפלפולו על כן זכה להיות כמשה מ' שנה מדה כנגד מדה דזכה להיות מרבה תורה מרבה חיים מתורת משה אמת ועיין רמז ס״ה בשכתו ועל סברא זו נתעלו בהספדו דהוא גרם לעצמו ואלכו כדאיתא לקמן ברמז ל״ה למסר בנחלתם ותיכה נפקא לסו דהמתעצל אינו מאריך ימים דומיה האריכו שנים לא האריכו כדאיתא שם ברמז נ״ה והיינו מדה כנגד מדה הם עתרו לדוי על אריכות ימים דיהושע ולא עשו הספד גם ה' דנם בוס שלא האריכו ימים דכהדיה כבפי דרחמנא מה לכם ושמועל עליכם הי״ל לעשות נבואה גם באופן קבורתו דהיה ראוי אחר דכבש יהושע את הארץ להיות קבורתו במובחר שבא״י או אצל אבות העולם ויחשב כמעט דראוי לקבר שמה המוכח אי' על שנתעצל מלהנחיל את הארץ לשבטים בשביל שיהיה עוד נתן לו הקב״ה קבורתו במגונה של א״י להיות לאות לבנ״י דאו אחריתו של כ״ו דהכל לפי מעשיו של אדם דמדקדק עם חסידיו כחוט השערה. ומי שאינו יודע לא יבין את זאת ויתלה דבהר אפרים דהוא גבול נחלתו. ושם תמה קבורתו. ומי יבחין אם יש בתחומו מקום מובחר וע״ל רמז כ״ט דהוא טול מה שבחרת ואת הארץ מה היא יע״ש :

מ״י שיבא אחריו ויתקן וכו' באמצע הבית בית שאמטול. ויתכן לרמוז כריך בשמים ואים לאות לסימנא ר״ת אברה״ם 'אדם 'ראשון 'בא המ'תקן א״כ 'אמצע 'בית 'ראוי 'הוא 'מתקן ועיין בס' ויתחר אברהם מעד' שף כמה רמזים כזאת וכזאת :

רמז כד ושם דביר לפנים קרית ספר. לפי מש״ה של דביר קדש טמון ברמז דכל הקורא בתורה כאלו הקריב כל הקרבנות וכן בבנה היכל בזמניהם ובצורתו יה' שישים לפנים בלבד ויחשב קרית ספר ולא לאחור שלא יחרב ב״ש בעונותינו דאז גם לאחריו הוא קרית ספר במקום דביר. והמאמר זה דהתורה כבר הובא לעיל רמז ר' ובס' נלבים ע״פ לא בשמים היא לא הובא בשלימות :

רמז כה יכול אפי' עבד או ממזר. הא אתיא כמ״ד ויו למוסיף דאי למ״ד ויו לחלק הא כראיתים והא כראיתים או זו או זו וכ״מ כתי למ״ש הרב משה ודבר רם״א ע״א על ראית הרא״ש בדין אין ברירה תגולים דשאול היה מתחייב לכל אדם חטו כפלשתי ליתן לו עושר גדול לכל אחד וא' יע״ש דהרי מה יעשה לענין בנותיו אם לא לסברת דוי״ו לחלק (ועיין להרב המרי״ף ז״ל בספרו הנחמד פני יוסף סו״ס תל״א) :

רמז כו וירח השמש ובא השמש וכו' מאי דהתחיל המאמר מדור אחרון ישוב הביא

הביא מדרשות דאמוראים בתראי תחילה נראה פשוט דעיקר הראיה הוא מה שקראו עליו לכל אותות וטוב הביא מדרשה וטוב מקבלה דכל מה שהיה לשרה תלה ולאק ברבקה ונכנס יצחק אחרי אמו וכן ע"ז הדרך גבי משה ויהושע כאשר הייתי עם משה ויהי אחרי מות משה ויאמר ה' ליהושע וכן אמרו ישראל ככל אשר שמענו אל משה וכו' כאשר היה עם משה וחזר לקרא דעליו הדרשה ועי"ל רמז א':

רמז כז והרביתי את גבולי בתלמידים והיתה ידך עמי שלא אשכח תלמודי.

פי' בני **אברהם** הי"ו עמ"ש במכות ד"ד דר' יוסף שכח תלמודו ותלמידיו החזירוהו וכתב הספר כג' דברים שנתקשה משה דהיה שוכח בשביל שר של שכחה שלא היה מניחו עשה הקב"ה דהושיט אצבעו בשביל שלא ישלוט המקטרג וע"ז לא שכח יע"ש ולזה אמר והרביתי את גבולי בתלמידי' ועוד זאת והיתה ידך עמי וע"ז אני בטוח כמו משה שלא אשכח תלמודי ולע"א ועשית לי מרעים שיהיו לי רעים כמותי כענין שאמרו גבי תלמידי רע"ק דאם עינו צרה על ת"ח חברו בתלמודו גורם לו רעה ומת"ש גבי מונע הלכה דעשה לו טפה כן לזה ולכן אמר דניחא ליה דירבו כמותו לבלתי עוכבי דאיכא עלב אדרבא אני שמח ואפשר עוד דבא לומר שלא יהיה כדור דבורה דאיתא לקמן רמז מ"כ דת"ח שבאותו הדור היו מועטים וירבו כמותי ויגדיל תורה ויאדיר זהר ישל"א ועיין בשופטים רמז מ"ל:

מאי דכתיב וקינה ודימונה וכו' עיין מה שפי' הרב במ"ר ח"ב דקט"ז ע"ד וקי"ו ע"א.

רמז כח אמרו אין אנו מניחין אותך להכנס עד שתסיר את הצלמים · הא אמרו שהם מי היו אם הם מתוך בנ"י בשביל לשבר הע"ז או מהיבוסי דהיה בטוח שאפי' ילחמו אינן יכולין להם ולכך אמר מי הטלת יהיה לראש ויותר יש להכריע דהאמירה הוא מהיבוסי דאם מבני ישר' מאי אהני לשבועה כשבירת הצלמים כדי להתירה הנה עדיין השבועה קיימת אף עפ"י שזה עשאום כמו שטר הרי לא בשביל שהצלם כשמות קרע השטר יהיה המלוה מפסיד להפקיע הלואתו אך אם מבני היבוסי אמרו כך ניחא דגילו דעתם דאם ינצחו ישראל הם מוחלים כיון דהם התרצו לתלות הדבר בזה דומיא דע"ז שבטלה נוי שהיא מתעלא ובלא"ה על השטר' כבר קנאה דוד בדמים ועיין בס' ולע"א רנ"ב ע"ב דאברהם היה אנוס ועיין בס' שמו אברהם ערך דוד אות כ' ועוד שם ערך ברית אבימלך אות ח' ועיין ז"ר רס"ו סע"א ולקמן רמז ק"ס:

רמז כט ורצון שוכני סנה עין שלא ראתה ניהנית מדבר שאינו שלו תאכל בין השמשות · לעיל סוף רמז כ"ח דרשו עלי עין זה בעצמו על כמלא עין שלא וכס' ראה רמז תתפ"א וכס' וזאת הברכה רמז תתקנ"ט דרשו ורצון שוכני הדרשה דעלי עין והוא ר"י בר חנינא ושתי בס' יומא הוא רב יוסף ועיין לקמן רמז ע"ט ·

ישראל השלוט בכם עוה"ר א"ל מזרעא דיוסף קא אתינא עמ"ש הרב במ"ר ח"ב דף קי"ז ע"ב:

רמז ל קשה הוא · עיין בקונ' ישמ"ח ד"ה אמירה וד"ה דיבור מה שאפשר כאומרים כזה כס"ד ועיין בס' לקט שמואל ע' תורה דל"ח ע"ג:

אמר הקב"ה למשה מוריה שמש לרואין. אפ' דטמון ברמז כדרשתם ע"פ אם זרחה השמש עליו אין לו דמים דאם ברור לך כשמש וכו' ודוק

רמז לא צריכים אנו ליטול רשות ממנו פעם ב' · כל המאמר הזה נשמט מסה"ק כף החיים סי' ז' אות ו' אי לענין הברכה ואי לענין פעם שניה ותהא נפק"ל להעט"ז:

שמצאו נשותיהם בטהרה והוא כמ"ש בב"מ דקי"ז ברוך אתה בבואך שלא ימצא אשתך ספק נדה ומה שפירש"י וכ"ש ודאי הקשו עליו דמאי כ"ש ואמרו דבודאי אשה דעתיה אך בספק יצרו תוקפו דמגרד אגרודי לקרב שיה כי שמא אינה אסורה עיין בשמ"ק עיני כ"ח שם בב"מ מ"ש בזה כס"ד.

לא מבעייא דברוכי לא ברכי ואי לא לעורי קא לעורי לי. ראה נועם שיח דר"א הנס דהיה רק כשנים כולין כולין וכו' ול"א כפי' מילת קא לייט לי כמ"ש יעקב קללה ולא ברכה אי משום שלא לשואה מפיו קללה כמה שאמרו לא כמו יעקב דעדיין ל"א כלום יצחק ואי מנר דבכר הכין דע"מ שיברכוהו שלחו והלא דבר היא דאמרו כן והנער הוא שלא הבין פתרון הדברים ושהוא רוצה שיתקיים הברכה מפני קדוש דין אבא או שיתברך פעמים וכמו שהבית הב"א ·

שתא חדתא דלא קמות אתתך · נראה דעל זה הוסיפו לומר ביה"ר של ר"ה שתחדש עלינו שנה טובה ולא על אשה חדשה של מראשית השנה הידוע של סדר עולם ועד אחרית השנה של ימי עולם ומה טוב דאומרים נוסחי היה"ר הללו אבות ובנים ביחד שביב לשלחנם כי לבחורים שלא באו עדיין אפי' לכלל אירוסין ואנ"ל התשב"ר במולי מחלב עתיקי משדים אין ספק בהם על אשה חדשה ועיין באדרא זוטא דמדקדק בקרא כדכתיב דל"א בה' יתירה ע"ש ·

של אלהים ה' שבהם ניתנה תורה לישראל. ולפ"ז בשעה שאומרים וזאת התורה בהקמת ס"ת היה ראוי לומר כך של אלהים ה' אמת ומשה אמת ותורתו אמת וזאת התורה אך הרב מוה"ר בש"ס לדור אמת בקונ' תורת השלמים סי' כ"ב אות ד' כתב דכ"ל של שדי ה' ויהיב טעמא דהוא בחינת בריאה יע"ש של דמת"ש הב"א דיש פתחון פה לאפיקורוסים באמירת של אלהים ואילו בשל שדי ה' לא יש להם פתחון פה כיע"ש הנה בכגן דמפני הפתחון פה יפה תקנו לומר כך ·

רמז לב ג' דברים חזרו למקומן · במכילתא ס' בשלח בפ' ויבא עמלק פ"א אין הלשון כך כמו שהוא הכא ועיין להש"י דכ"ו רע"א

רמז

רמז לג אשר לו שהיה קרובים שיו · לפי המאמר דהובא בס׳ ואתחנן ע״פ זה נופיה דקרובו עני אינו מודה ואילו עשיר אוי׳ שהוא קרובו הנה לדרשה זו את״ש קרא דכ״י יחיד ומיוחד הוא אומר ומודה ואזיל דישראל עם קרובו קרובים שיו וקאי ·האמירה להקב״ה דישראל קרובים שיו ·

רמז לד ומפני ד׳ דברים אין מוכיחין את סמוך על הקושיות שהקשו בזה דלויתה התורה הוכח תוכיח אפי׳ ק׳ פעמים תמלא כמה תי׳ שהביא הב״א ז״ל וכבר נטיתי ידי בזה בספה״ק ספרי חיים ס׳ דברים פסקא ב׳ וס׳ ראה פסקא ד״ן וס׳ וזאת הברכה פסקא שמ״ב ובזוהק ח״א ד״פ ע״ב.

רמז לה ויכתוב יאושע פליגי בה ר״י ור״ן עיין בס׳ וזאת הברכה ע״פ וימות שם משה דברי ר״י וא״ת ר״ן מב״ב דט״ו והבא הוא ממכות די״א ועיין בספה״ק ספ״ח פסקא שנ״ז

משביע הני עליכם שממקום שנגנבתוני שם תחזירוני · קשה דהי אתי עלה משום הגנבה הרי הדין מחייב כך ולמה לא חשש על חומר שבועה שהוא ללא צורך דלא חשידי השבטים דלא יעשו מה שאינו שורת הדין דהולך אחריו אפי׳ למדי להשיב הגזלה ושמא חשש דיעלה בדעתם דכיון דבא ליעקב למצרים ונתנוהו ליוסף ביד יעקב הרי התזירו האבדה · או אפשר דדנים בדעתם דתיכף אם הגנבה בעין כמו שהיה העוד יוסף חי וכיון שמת ובילו בשרו ועורו ולא נשאר בי אם העצמות יהיה להם מקום פטור שלא להחזיר העצמו׳ למקום שנגנבוהו או השבועה היא לכלול לראובן ובנימן שלא היו בגנבה ויותר פשוט לומר דהא דלמקום הגנבה הוא מלתא חדתא דהחיוב הוא ביד בעל הגנבה במקום שימלא אך שיחזירוהו למקום שנגנבו זה ליתא בדינא קפידה ומורה מקום.

רמז לו ומתה בחיי מורישיה. עמ״ש בספרי חיים ס׳ פנחס פסקא דק״ל.

מלמד שהבעל יורש את אשתו. עיין חיים ושלום ח״ב סי׳ כ״ע ·

שופטים

רמז זל יאודה ראשון עיין בסו״ס ברכת מ״ל דרוש א׳ להספר במאמר זה ויש לדקדק אמאי השמיטו ראשון לירידת מצרים להשתקע ואת יאודה שלח לפניו להתקין לו בית תלמוד ושמא בשירות לא חשיב למעלה א״כ כיון דבלא״ה יאודה נמר בדעתו ישב נא עבדך תחת הנער בכל אופן יאודה במצרים ואינו ליאודה דבר מחודש דבכר בא מקודם.

רמז חל יטול דושנה של יריחו נתנוהו לבני יונדב ן׳ רכב. עיין ספרי סדר בהעלותך פסקא פ״א ובביאורי לשם ת״ש ועוד זה בספרי ס׳ ראה פסקא ס״ב וס׳ וזאת הברכה פ׳ שנ״ב ובחי׳ לשם ·

אבל בריתא עם יאונדב ן׳ רכב לא על תנאי · במכילתא ס׳ יתרו פ׳ בחדש הג׳ פ״ב דג׳ בריתות היו בלתי תנאי ברית כהונה ויאונדב ב״ר וש״ח יע״ש.

רמז טל זבת חלב ודבש דלפורי שיתשר מיל על ש״מ אפי״ה שדות וכרמים הוו עדיף ליה ווה מ״ש בתומור קז׳ ויזרעו שדות ויטעו כרמים ויעשו פרי תבואה ויברכם וירבו מאד דהיינו יותר על זבלן דהא נמי ובהמתם לא ימעיט והארץ זבת חלב ווה אמר בנו שלמה במשלי סי׳ זך ידוע תדע פני לאנך ומחיר שדה עתודים ודי חלב עזים וכו׳ דתרתי איתנהו שדה אשר ברכו ה׳ וגם די חלב ·

רמז מ כשבורה בו שהוא כביא ואינו את מלאך על רמז ח׳ מ״ש שם וברמז ק״ח ·

רמז מא שאנו מבני בניו של אברהם וכו׳ שמא זכותו תעמוד לנו בונתו בזה להיות בהי כחם של הראשונים ויחשב במו נסיונות של הראשונים שהיו מיד הקב״ה ולא נסא עוד לנסיונות ע״י ב״ו ויחשיב אותנו הש״ת כמו בראשונים ובדבריו טמון ברמז על העתיד דהיינו במאמר דאחר זה ·בפסוק נתת ליראיך נס דהוא גריעותא גדולה דדומין ליין רע ואילו אברהם ודור המדבר ביין הטוב ·

תנא היה בעור וכו׳ ומה שמו לבן הארמי · לפי מאמר זה הנה בלעם בפוו טובה גם מגר יעקב אע״ה דהרי אמרז״ל דלא הי״ל ללבן בנים עד שבא יעקב וזכותו של יעקב עמד לצאת לאויר העולם ויצא מפיו לא הבינו און ביעקב את דבלעם בא על אתונו ולא לבן ומה שדרשו זה על ן׳ בעור בני בעור על עצמו של בלעם.

אפילו בתורמוס הזה. אין להק׳ דהי תורמוס הוא במו עדשה למה לא תקנו לתת לאבל תורמוס דהוא עגול בעדשה והוא מר ועדיף מנ״מ בביעי עיין ס׳ תולדות רמז קי״א דליבא תרתי ביע״ש די״ל דזה בקינות סעודה ואינו ראוי לעשות ממנו מאכל ובקינות הבראה משימים ענבים או נמוקים שחורים בלבד דנמלא בבקל ועוד דאינו מובן לעשות במו עדשה בעת חפזון ובלע המות לנצח.

רמז מב שהיה עוסק בתורה שנק׳ חרב פיפיות שאוכלים בעוה״ז ובעוה״ב בזה ירמוז בא קרא דס׳ האזינו וחרבי תאכל בשר מראש פרעות אויב דחרבי שהוא התו׳ כל בני בשר יאכלו ממנה ולע״א דעל חרבך דעשו יהיה ווכה נ״כ כמו אהוד דעל שהיה עוסק בתורה דנקרא חרב פיפיות זכה לגלח בחרב פיפיות שבידו לעגלון וכיון שמת נכורס גלחו ישרי׳ דהוא הראש שלהם. וזהו מראש פרעות אויב

מבל השבטים יצאו שופטים ומלכים. האי ומלכים לאו דוקא מכל השבטים את מהם הבי השוה שדרה בכלם את דלא ביארו לראובן וגד ואשר ולפי התנא דב״א דשיהו משבט גד הרי לך שופט ונביא גדול לה׳ אמנם ראובן ואשר לא נתפרש מי היה מהם ואפשר דמגד אמותהם היו ולא חשיב משום למשפחותם לבית אבותם ובמונא צריך אתה לומר דלגבי שבט שמעון גם מגד האם

לא

לא זכו לשופטים ומלכים והיינו כדיהיב טעמא ללמדך כמה חמורה הזנות דבאו לעיל דלא תקשי דע״ז דהיא שקולה ככל התורה נמצא בהם ובפרט בדן אינו שא כמ״ש כמאמרם דעל הכל הקב״ה מוותר חוץ מזנות ולכך לא זכה שבט ש׳ לגדולה וצו״ר לרש״י בסוטה דו״ך ע״ב דכתב מראובן וש׳ גד ואשר לא מצאתי מפורש ע״כ ושמעון דנקט לפי המדרש הזה לא שייך דהא לאו הכי הוא דאתו וכבר הרגיש הו״ר מזה וכתב שמעון כדי נסבא יע״ש

לכל הרגשה והרגשה נתן הקב״ה תורה מה לעשות ומה לא לעשות. לכאורה קשה דהרי אמרו רמ״ח מ״ע כנגד אבריו ושס״ה ל״ת כנגד גידיו דכל אבר וגיד מזהיר לאדם לא תעבור בי עבירה ותעשה בי מצוה ושמא הכונה הכא דניכר לכל הרגש כהן בפרהסיא אך הסתר ובסתום חכמה כאבן דומה ואינו נראה וברור. ובמאמר והעשה לך פתילות ותוליך לביהמ״ק עיין לוח ארז בסא״ר פ״ט ובא לציון.

לפי שאין דרכה של אשה להתייחד בתוך הבית אע״ג דבעלה בעיר אין חוששין משום יחוד גם ובפתח פתוח לר״ה ועוד זאת דאשה אחת מתייחדת עם ב׳ אנשים ויעלו שיה למשפט לא שני אם לא ועמדו ב׳ אנשים ואפי׳ להירוש׳ דלא היתה דנה שא מלמדת להם שירונו וכמ״ש התוס׳ בסוף פ״ג דשבועות ועיין כ״א לקמן רמז ס״ח גבי אשת מנוח הרי קאמר במי דהיתה מלמדת תו׳ ברבים ודרכה בכנסים ויוצאים. הנה דייק בלשונו שאין דרכה של אשה דאינו מסורת ד״א אע״ג דמדינא מותר עכ״ז הרחק מן הכיעור ומהדומה לו שמא פעם ביוכל בא איש א׳ לשאול על איסור והיתר ובעת ההיא פסקו מללמוד ומלדון ואין איש אחר בלוה עמהם והיא בתוך החדר עמו והזמן חורף וסוגרת ומסגרת והכא אח״ז רואה אותן ומושבן וברור:

ברק שמש את הזקנים בימי יהושע וחזר ושמש אחר מיתתו לפיכך הביאוהו וכו׳ רצו לרמוז בזה דלמד מיהושע ומשרתו של משה דעי״ז דקיים גדולה שמושה זכה לכל הכבוד להיות כמשה כן ברק היה כמו יהושע דע״י השימוש לזקנים הנ״ל זכות כמו יהושע והוסיף לומר כמו מושיע הקב״ה את ישראל בכ״א שמשכימין ומעריבין לבתי כנסיות ובה״מ ועוסקין בתורה בכל יום תמיד דלא תימא דהיה ברק כמו השמשים של בתי דוכים שיש עתה לא ידעו ולא יבינו בחשכה יתהלכו שא היה כמו יהושע בשלימות משרת למשה ולא ימיש מתוך האהל אהלה של תורה כן ברק והוא דומה בדומה ליהושע בשימושה ובלימודה שוין לטובה וכך היא המידה להושיע מהאויבים כדאמרו בגטין דז׳ השכם והערב עליהם לבית המדרש והם כלים מאליהם במכא דזו סגולה נפלאה להושיענו מיד צרינו והקמי׳ עלינו לרעה.

ועל שבטח ברק באלהי ישראל והאמין בנבואת׳ של דבורה חלקה לה בשירה ותשר דבורה וברק ן׳ אבינועם. ולפי״ז את״ש בפל אנכי לה׳ אנכי אשירה כמו שנים התואמים על השער אנכי לה׳ דש ה׳ בטחתי אנכי אשירה דבורה. וזה רמז

דוד בסי׳ י״ג כאומרו ואני בחסדך בטחתי וע״י הבטחון אשירה לה׳ ועוד אמר בסי׳ כ״ח בו בטח לבי ונעזרתי ומשירי דנק׳ שירי גם כן אהודנו וכן בישעיה סי׳ י״ב אבטח ולא אפחד ועי״ז כי עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה וק״ל שא דהמאמר כרמז שאח״ז אם תלכי עמי יורה קא דבעל המא׳ הלזה לא דריש דרשה תיבה דשירה ומלחמה שא נקיט כדרשה קמייתא לקדם ולאחור ויש ללמד:

רמז מג כיוצא בו. הבט בו דמונה ואזיל ז״ך מקומות דכיוצא בו להיכן דבר ועיין בביאורי על המכילתא ס׳ בא פי״ג ובילקוט שם ודוגמא לזה איכא בהנה ובהנה בילקוט בהוכתי טובא ומכללם אזכיר בקרוב הוא לקמן רמז ח״ן:

וכן נ׳ שנה היה וכבש כל העולם ולא היה כרך שלא היה מפיל חומה בקולו וכשהיה נותן קולו לחית השדה לא היתה זזה ממקומה וכשהיה יורד לרחוץ בנחל היה עולה בזקנו כמה מאכל בני אדם דגים. לפ״ז תקשי אמאי מנו רז״ל יתהלל הגבור לשמשון ולא לסיסרא ואפשר דבהיות מישראל לא קא חשיב הכא לגברי או דיש בזה מה שאין בזה והגבורה של שמשון מגד אחר היא יותר מסיסרא ועי״ל רמז ע״א בעיקר הדיש וטוחנן ובפסיעותיו וקולו מצרעה למשתאול יע״ש והוא פלא.

ולמספר מ׳ שנה כתב הז״ר צריך טעם למה מספר זה יע״ש ונראה כמו שדרשו ע״פ וינש הפלשתי ויתייצב מ׳ יום כנגד מ׳ יום דמת״ת כן עשה בחשבון מלומדי מלחמה.

ומי שמגלח זקנו יבוא ויכלם מסיסרא ומפרעה שהיו גוים ולא היו מצווים על תגלחת הזקן ואפ״ה לא גלחו זקנם וכן עוד היום בלועזים יש אומה שאינן מגלחין זקנם כלל ואיך יש׳ עם קדושו יכים לאוים מהם בזה ולא חיישי כלל לאיסורא רבה כזו:

רמז מד ג׳ הם שפלטו מן העבירה. ולא תקשי הרי בועז כמי דחשבוהו בסנהדרין די״ט עם שני תרי בזה ולא באתקף עמו דהתי׳ פשוט דהתם לענין תוקפן בתגבורת על היצה״ר דעזה שבלנות במי יוסף ופלטי אך לאומר העבירה הנה רות לא היתה בעולת בעל שא אגת להגנז והוא זמון להנשא ובאשר היו דבריו של יצה״ר לפתית לו בגולה היא:

רמז מה ג׳ משקין אסורין משום גילוי. עמ״ש בסה״ק החפץ חיים סי׳ כ״ו וחלקם בחיים דרוש ט׳:

רמז מו נשים בגולה אנו אומרים שירה בגולה עיין זל״ח ח״ב ס׳ בראשית פ״ו ובביאורי לאג״ב פכ״ט:

רמז מז פרע להם הקב״ה שכרם אנכי לה׳ אנכי אשירה. עמ״ש בסה״ק צדקה חיים דרוש י״ט:

רמז מח כנ׳ דברים ניתנה תורה וכו׳ אמר הקב״ה הואיל טל חיים. ונוכל לרמוז בזה דיהיה סימן לדבר דקרו לתורה בכמה מקומות סמא דחיי דסמ״א ר״ת ׳סיני ׳מים ׳אש הס״ל תו

כאו ע״י סעיני ככוד דיו! מים מרליו על קורה מחייהו · והמאמר דכאו אבל כלעס וא״ל סוטים סבעולם ככר הובא לעיל ר״ס יתרו ועיד נכבל סם עוד הפעם :

רמז מט כי מרדנו כו · אע״ג דהאי כי הוא כמו וסלחתי לעוני כי רב הוא וכיונא רלה להסיב עפ״ד דרלה להבין כפשוטו דהיא הנותנת דזכו ככלל חסדיו ועיל רמז ע״ד · וכמאמר דהלל הלכה זו סמעתי וסכחתי עיין למוה״ר נסמת חיים והובא בס׳ יד סלמה כדרוש לסה״נ ולמוה״ר מרא״ה ח״א דרוש י״נ ובס׳ ראה חיים ס׳ ויקרא ובספר אברהם את ידו דרוש ז׳ .

והולכי סו כעלי מקרא ע״ד משנה ,שיחו ,גמ׳ כזה אמרתי תוכחות מוסר לקנת מקומו׳ מאסכנו דנותנים לנערים ללמוד ס״ס טרם ידעו במקרא על סמך דמן התלמוד מתלמדים;גם תנ״ך ואינו דומה המתלמד כדרך אגב למתלמד בכונה מכוונת ועוד דלא כל הפסוק מראשיה לסיפיה הובא בש״ס דברים ככתבם ולא בכל פסוקי תנ״ך המלא תמלא לו אפי׳ סילמוד כל התלמוד כולו ועד סינמור כינו וכינו לא ידע במקרא ולזה אמר ע״ד אשרי תמימי דרך דדרך שיחו דהוא משנה וגמ׳ הם סלמים כזמן דהולכים בתורת ה׳ דהוא במקרא דקדמה להם המקרא או הם תמימים הא לא״ה וחנו בחסרות ואיתא במס׳ סופרים פט״ו העוסק במקרא מדה ואינה מדה אבל אמרו נתנלה כמים וכו׳ אי אפשר כלא מקרא ועיין מה ספירש הרב פלפולא חריפתא בהקדמתו ועיין בס׳ נח״י סם ובס׳ בס״ד ודוק (ועיין להרב החיד״א ז״ל בס׳ הנחמד פני יוסף ס׳ האזינו אות ב׳) · וכמאמר וכל מי סמחדס ד״ת על פיו וכו׳ יכחר אהים חדשים . עמ״ש בפתיחת סל״ח לנו בס״ד . וכנה כית דקא׳ היינו לפי הקדמת הזוה״ק דבורא סמים חדסים והכית סל הקב״ה הוא השמים ולכך התחיל הנביא כזה הפיק דגמר אומר דכאסר השמים החדסים פתח לה כתחה השמים כסאו איזה בית אסר תבנו לי ואיזה מקום מנוחתי וסיים כי כאסר השמים החדסים :

רמז ן נפוו ונלוו לפני סהוא עתיד לנוור.. אע״נ דכיסמעאל היה כאסר הוא סם הנה הקס לכבוד אברהם וסעתיד למוור בתשובה את דורעו אח״כ זרע מרועים ולנכי יסראל וירא אזן ולא התכונן אך לטובה נופה ומביט מסא״כ באומות דלרעה כמי רואה את הנולד ועיין בביאורי לתנא דבי״א סא״ר פ״ט ודוק :

רמז נא אין עסו נופל את כיד בניה סל רחל · עיין בס׳ נפש חיים מע׳ ע׳ אות ז׳ ומע׳ יוד אות י״ז ובס׳ חלקם בחיים דרוש א׳ (ודרוש ל״ד) ועיל סו״ס הנא רמז תתקל״ו :

עשו סנף עצמו בעריות וס״ד ויוסף גדר עצמו ויאמן · סמך על הידוע בראיתא במדרש דקיים לא תרצח ובפועל סהיתה אדונתו רוצה להרוג לבעלה בסם וליקח ליוסף לבעל ולא הניחה ונמצא דעסו עם יוסף גם זה לעומת זה דקיים זה את סעבר זה ע״ד ספי׳ ביעקב כמאמר ותרי״ג מצות סמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים

רמז נב הקדים ברכת זבולן ליסככר וכו׳ פירש הכ׳ הקריב נסיא יסככר · לא תקשי מאי סנא הקרבה מהברכה כי תקדמנו ברכות טוב תסית לראשו וא״לו בהקרבה לא דהתי׳ פשוט דאינו תלוי בדעת אחרים דמשה מברך לעצמו ומי יאמר לו מה תעשה ובכל היוצא מפיו יעשה אך בהקרבה יש מוחין מי יקריב קודם וכפי המלא גרו״ל דהיה ווכות חהקרבה א״כ יותר נכון דבשמברך לזבלן הנה הטובה סיש לזבלן מגיע ליסככר והו״ל סנתברך יסככר כמי אך בדבר מלוה נריך לסער בקדימה לכבוד התורה ולומדיה או נאמר דכיון דאסכחן דיש מעלות למחזיק מה סלא יש בת״ח ויש בת״ח מה סלא יש במחזיק לכן בא הסדר דבפעם אחת הקדים לזבלן ופעם אחרת הקדים ליסככר לגלויי דיש לכל אחד מעלה סאין בחבירו ואיכא הכי והכי ע״ד סמנו בסקולים הם בדבות ומסה ואהרן וכיוצא בהם :

ר״מ נו״ת דמורה · עמ״ס בסה״ק ראה חיים ס׳ ויחי ובקונ׳ חלקם בחיים דרוש י״א ובס׳ החפץ חיים סי׳ ב׳ . והמאמר אוי לרשע אוי לשכנו ככר הובא לעיל בימו תרס״ו ותש״ן :

ר״א מלכים הלכו עם סיס״א בבקשה למלאות כרסם מים סנ׳ בתענך על מי מגידו בלע כסף לא לקחו . ובנראה דהמס סהובא לעיל רמז נ״ם הוא מלכד יס . כדי לסביר ולהזכיר חסדי ה׳ כי לא ברוב חילו ימלט ולה׳ הישועה ולכך מועיל לא מלא ב״א מים דהיגע מייך לו מים תחילה ואע״ג דמת הי״ל לסזול מזון דודאי היה רעב כמי והיא תבין לו הרי מזו וסרי מים אך יען דהעתים עלויה אנה פנה הצור כל ב״א מלכים דהתאוו לכא כבזיל המים ויצל רמוה לו דלא כמים לבד דאין זה חשיבות לגו ב״א דהיא ובת חלב ולכך חלב נתנה :

רמז נג יש עבד סרבו נותן לו מתנה וחוזר ונוטלה הימנו עמ״ש בקונ׳ חלקם בחיים דרוש יוד ולפי מה סגירסתי סם את״ם דסיום המזמור קי״ז לקחו הרנים לקלס ולהודות יען כימי יונה היה דסללו את ה׳ כל גיים סכחוהו כל האומי׳ כי גבר עלינו חסדו דסבל לכל האומות סהיו בספינת יונה והניל אח״כ ליונה ביותר נס גדול ממיני הדגה וזהו כי גבר עלינו יותר מאוה״ע דלא ניתן נאכילה לדגים אחר סזכו ביונה ולזה סיימו הדגים המזמור ואמת ה׳ לעולם הללויה דמסבעי ה׳ אמת לדקו יחדיו דלנו סלם חיל פרעם ואילו ליונה לא נתנו לטרף לדגים וסללו ודינו דין אמת לעולם דהיינו כזה וכזה :

רמז נד הכי סברס גברא רבה פלניא · וכר׳ פשוט דאי יש חשש דכהזכיר לגברא רבה יתרפנו המגודה בקולי קולות או לא יסים על סמו ,את בספם מפני יהושע ב״ן או מבללות הטיר סלא יהיה פתחון פה לרשע ליקח כפיו סם מיוחד :

ועברינן סרדסס דכתיב הן וכו׳ עיין בקונ׳ החפץ חיים סי׳ נ״ד ובס׳ בדך א״א דרס״ח ע״ב וג׳ ומ״ס רב יאודה מנדין לאחר וסונין לאחר ל׳ יום ומחרימין לאחר ס׳ יום וא״ל ר״ת מסם ר״ת בו״ס וכ׳ כו״ם בס׳ החפץ חיים סי׳ ס׳ :

רמז הן אורח ארעא למימר הכי למלכא. נראה דהכונה דאע״ג דבכל אדם מתקנא חוץ מבנו ותלמידו והוא אמר ושמח לבי גם אני עכ״ז אחרים שיאמרו על פניו ולמלך לאו אורח ארעא אם לא דהמ׳ מ׳ השבח דמבחך יגדל. וכן המ׳ מנשים דוכותן על האמהות עמרם ואינו מ׳ היותר ולאו אורח ארעא דיעל אינו דומה לדשלמה דהם זה לא היה כפני האמהות כ״א דמגרעות נתן ואיך לא כפחד מזה להקטין לאמהות נגד יעל אשת חבר הקיני אך כשלמה הוא שנו אחר דעל פניו אינו דרך ארץ ולא הקשו ממאמר הירוס׳ פ״ו דשביעית דפנס הכתוב ככבוד הלדיק המת בשביל כבוד הלדיק החי גבי יהושע ועזרא הובא לעיל ס׳ נכבים רמז תתקל״ט ועי״ש דהתי׳ פשיט דמה דמות יערוך האמהות שנביאות הקדושות עם יעל וזה אמרו לגבי כ׳ לדיקים דהן שוין כל אחד כומנו ואפילו גדול ממני אינו מופלג כגדולה טפי מחברו וברור ועוד כ״ל דכותב הכתוב אין קפידא ופנס הכתוב אך כשם אומרו דיאמר פלוני לאו אורח ארעא והקידום כוה הנס דלאידך גיסא כרכה שאני ואינו דמקטין ואילו לפנוס הוא יותר קשה עכז הכתוב כשתם אין קפידא אך שיקרא על שם פ׳ דאמר כך הוא גריעותא אפי׳ כדרך כרכה. ואע׳ דוה רמז שלמה בקהלת ושבח אני את המתים שכבר מתי מן החיים אשר הם חיים עדנה דכשאני לעלמי דכך׳ על שמי השבח דשלמה אמר או לריך להוהר שלא לפנוס ככבוד הלדיק בקבר מפני כבוד החי שלא משבח אני היות אני שמדבר את המתים שכבר נותו מן החיים אשר הם חיים עד הנה שלא לפנוס כמו שפנס הכתוב ביהושע מפני כבוד עזרא כימיו

רמז נז ומפני מה לא הרגתו בכלי זיין לקיים מה שנאמר לא יהיה כלי גבר על אשה וכן תרגם אנקלוס ולכאורה קשה דהן אמת דקרקע עולם וליכא יהרג ואל יעבור ואדיקרא לא הנסה אך יש לשאול מאי שנא דלו׳ כיאות לא הקפידה כדי להתיש כחו אע״ג דהוא זנות אשר שנא ה׳ דאסורה לבעלה אם לא היתה כאונס הענין משום דכונתה לשמים עבירה לשמה תשים להתיש כחו ובכלל משתדלתו בדברים אין ספק דהיינו כמי דנתנה לו חלב וחמאה כדי להרבות זרעו דלכך בא האורה בערב יוה״כ על זה והוא שיבעיל ז׳ פעמים ושר כחו ואילו בלאו דלא יהיה כלי גבר קפדה כולי האי והרי אשה ההולכת בדרך ק״ל דמתלבשת כזכר מפני הגוים וכמנא דעל חשש דסכנה לא משגיחינן על לאו זה והוא לאו שבכללות וכפלוגתא מתניא דאינו מוסכם דזה הוא לסברת ראב״י כנזיר דכ״ט וכאשר הובא לעיל ס׳ תנא רמז תתקי״ל ועיין בתיב״ע ויו״ד סי׳ קפ״כ ולמה לא לקחה כלי זיין דהיה ודאי נהרג בנקל ולא כותר דאיכא חששא דהיה מתגבר בכחו כמו שנספק קין להכל לפי הכא הגדול שהי״ל כדאיתא לעיל ברמז נ״ס ושמא להתיש כחו לא מלאה דרך אחרת כ״א זה אך להמיתו בידים היכא דמלאה אופן אחר אין דנין אפשר משאי אפשר והו״ל כמו מלאכה לדבר מצוה דאפשר לעשותה מער״ש דאין דוחה אה״נ הכא נמי דוכוותא ואשר אני אומר דראב״ע דסבר דלא לקחה כלי זיין משום לא יהיה כלי גבר שבר דנזדמנה לסיברא שירה במקום יעל עיין בס׳ עיני כ״ח יבמות דק״ג ע״א ולהכי לא נגע ולא פגע בה או שציור בין רגליה ואין לורך לקרקע עולם דהא מיהא מידי איסורא לא נפקא:

רמז זן ג׳ הם שלא המתינו בשאלתן שם שבות נראה דמגמת ר׳ שבור שבדרשה דל׳ כושא שוין הן דהוא נוטריקון בו שם אך כעיקר כוונותיהם לא ראי זה כראי זה ולא קרב זה אל זה וכן ברמז שאח״ז מי שאמר זה ל״ז זה דאיכן שוין כ״א הלד השוה דהפסוק נחלק לגופים מוחלקי׳ יש למדברים ויש לשומעים ודוק:

רמז חן מי שאמר זה ל״א זה כיוצא בו. ככר הובא לעיל ס׳ בהעלותך רמז תשל״ד ועי״ל רמז נ״ס דוגמא לזה כמה מקומות דכיוצא בו:

רמז טן הכעלכין ואינן עולכין יש בזה ג׳ הדרגות דפי׳ המפרשים זו ע״ג זו א׳ ואינן עילכין אך משבין ככבוד ב׳ שומעים חרפתם ואינן משיבין כלל כ״א יפה שתיקה והוא למעלה מהראשונה ג׳ עושים מאהבה ושמחין ביסורין דהראשונות הא מיהא מלטערים וסובלים וזו עלית על כולנה דאדרבא שמחים מתי יבא לידם דכמו בכבוד כן בקלון שוין לפניו וזה פי׳ הרב ארץ החיים במזמור קל״א אם לא שויתי לבא למע׳ הנ׳ להשוות הק״ו עם הכבוד בקוט מיהא כמידה ב׳ והמתמתי בנדר ואינו משבין זה״ר דפק״ח. ועיין למוה״ר תז״ל ח״ז כ׳ יא ב׳ לחז׳ במאמר התשבע ולמקללי נפשי תדום ונפשי כעפר לכל תהיה יע״ש ולפי דרכם תז״ם ובלהם הכתוב או׳ ואוהביו דקאי לצדיקים תזכה ושמחים דפירשו כמו השמש דמתי ליה בכל יומא דאין פולשי דבורא ושותק ות״י והרי במזמור י״ט כתיב לאמר והוא כחתן יוצא מחופתו ישיש כגבור לרוץ אורח ריסים ויסמח בגדר עוסין מאהבה ושמחים דהוא המדרגה הג׳ דהיא התעילה שבהן ועיין לוח ארז פ״כ והמאמר דשבע שמחות בפניהם ש״ן הובא ברמז תת״א וכא לציון בקונט׳ חיים טובים מזמור י״א:

והמשכילים יזהירו זה דיין שדן ומלדיקי זו גבאי לדקה במתניתא תנא זה דיין וג״ן ומלדיקי זו מלמדי תנוקות. עמ״ש בסה״ק לדקה חיים דרוש ט״ו וט״ז ודרוש כ״ח ועיין להרב עיון יעקב בב״ב דע״ו ע״ד מה שפי׳ במאמר זה:

רמז ס ואומר שירה בירוע שמוחלין לו ע״כ עונותיו ונעשה בריה חדשה והכי איתא במד״ר ס׳ בשלח ע״פ וישע מסה את ישראל וכן איתא בשוח״ט מזמור ק״כ ועם נברא יהלל יה של הדורות שהן כמתים במעשיהם ובאים ומתפללין לפניך בר״ה וביוה״כ ואתה עושה אותם בריה חדשה ומה להם לעשות ליקח הדס ולולב ולהלל אותך שנ׳ ועם נברא יהלל יה ע״כ דכונת ומה להם לעשות דכיון דעושה אותם בריה חדשה עי׳ שתשו׳ כשם שעושה הקב״ה את שלו גם המה יעשו את שלהם להודות לה׳ ועי׳ התורה ומחילת העונות יקרא

ועם

ועס נכרא כריה חדשה וזה כונת הסוח"ט כמו' מ' מה כתיב אשרי נשוי פשע ויתן בפי שיר חדש או ושיר משה וה"ה כמבואר וק"ל ·

יונאיש אבי גדעון היה חובט חטים וכו' קימת כאו"א בראי אתה שינצו בני על ידיך עמ"ש מוה"ר כהן הראש בס' מר"ת ר"א ע"ב ועיין בס' תיב"ח ס' תולדות :

רמז סא שיהא אדם שונ שלום חברו בשם המירוש הוא דאע"ג דשלום שמו של הקב"ה כדלקמן רמז ס"ב דוהו בכינויו ובתוארו עכ"ז יזכיר שם העלם לעורר רחמיו ית' על חברו והנה בזה יש נפקותא בהא דשאלת שלום דבעלי אומניות אינן קמין מפני ת"ח ומפני מביאין בכורי' קמים ופועל בההיא דהכא חלקיה אינו משיב שלום ואילו העומדים בבית המדרש קמים מפני ת"ח הכא ולרבו שחרית וערבית וכן ת"ח מרבים שלום בביה"מ ובההיא דחכמי אתינו ונמצא דהם תרתי דסתרי ולהכי אתא קרא דעת לעשות לה' לפעמים הפרו תורתך דמתבטלין מת"ת לקום ולתת שלום ואילו פועל ובעלי אומנות מבטלין השלום ועיין ב"א ועיניך תראנה מ"ש הרב אדני פז בקונט' לוית חן ד"ה ע"ב והרב מוה"ד בס' שמחת הרגל ח"ב שם ובס' ברך א"א ס' שמות דמ"ח ע"ב :

רמז סב וכן ירמיה בשהיה מתנבא דברי נחמות היה מיחד שמו כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעוריך אבל בדברי תוכחות דברי ירמיהו וזה כונת מאמ"ס ז"ל והובא בספר פני דוד בביאורו של בהפטרת ואתחנן וז"ל בשעה שאמר ישעיה נחמו נחמו כקזו לקורנו א"ל לא מדעתי אני אומר לכם שא יאמר אלהיכם ע"כ והכונה בזה דבפסח דיורה דוקיה עוד גלות או התחיל בנחמה דינחמו על המתים שיהיו ועל הצרות שיובים אחז דאמר ולא ינחמו על אבל וחזר לומר דמכאן ואילך נחמו זל"ז ולכך לא הזכיר שם ה' דהם תוכחות באורחיה ואינו נחמה לחלוטין מדלא ייחד שמו ולזה השיב ירמיה יאמר אלהיכם דאני מזכיר שמו על זה ווה לכם לבטחון גדול דהיא נחמה שלמה דהוא גאולת עולם :

אסור לאדם שיתן שלום במרחץ שנ' ויקרא לו ה' שלום · עיין בספרי ס' כנא פסקא מ"ב ובחידושי לשם מה שציינתי ,ובתקונים ד"ג ע"א :

ח' דברים הותרו בפר גדעון עיין מדרש שמואל פי"ג דמנו ז' וכן במדרש שוח"ט מזמור ז"ך ומה שציינתי שם ושם :

רמז סג ולפני כבוד ענוה לפני שבר גאון מכוון למאמר בפי"ב דזבחים דף ק"ב ע"א א"ר חנינא בשעה שפוסקין גדולה לאדם פוסקין לו ולזרעו ולקמן באיוב רמז תתק"ך ואם נתגאה הקב"ה משפילו ובנדרים דכ"ה ע"א אמרו בל' הזה וסיימו ואם חזר בו הקב"ה מגביהו שנ' כל גיא ינשא יע"ש וכן בכעס דהוא מהגאוה עיין סוף רמז קכ"ו ולכך אמר ולא ימשול בני בכם כל' שנקט המאמר דכשפוסקים גדולה לאדם פוסקין לו ולזרעו ולז"א ולפני כבוד ענוה דאם חזר בו שוב לכבוד שהיה לו מקום דלפני שבר גאון

דמחמת שנתגאה השפילו ועי"ז יהיב דעתיה לחוור בו ולאחוז במדת הענוה ויזכה לחוור לגדולתו שהיה בה ויהיה בכבודו כנתו מקדם ועי"ל רמז פ"ו דבך דרבו דה"ק ית' שמו יע"ש ועיין מת"ל ענף גדולה דפ"ו ע"ב ועי"ל רמז קי"א ועיין להגאון הרמ"ז בס' מע"ל ח"א דרוש כ"ח : אפס כי עוי דבעל המאמר הדביק הני קראי בדיבור אחד דלפני שבר גאון הוא במשלי סי' ט"ז וסיפיה ולפני כשלון גבה רוח ואילו ולפני כבוד ענוה בסוס"י ט"ו דאשיה דקרא יראת ה' מוסר חכמה וכפי הנראה צריך להגיה דביוון לפסוק דסי' י"ח לפני שבר יגבה לב איש ולפני כבוד ענוה דכן במצא לקמן דוגמא לזה באבימלך ברמז ס"ה דמביא מקרא דא ודרוש ביה הדרשה זו עצמה ולרקי יחדיו והיו לאחדים בידך וברור :

רמז סר לפי שמנשה לא היה באבני האפוד ב"א אפרים ולא היה לו מזל עיין בס' ב"א דוה הל' ליתא במדרש ואולי מצאה בב"ו והורע אברהם על המדרש בב"ר פמ"ר הביא ל' הילקוט הלזה ולא ביאר כלום · ואמר ש' בני

אברהם ה"ו בזה דמי יעמוד בסיד ה' דמ"ש לעיל ס' וישב רמז קו"ס במניבת יוסף מאשת פוטיפרע דאמ"ל אביו דיחסר בזבני האפוד ועי"ז ויפוזו זרועי ידיו לא פלט ולא חסר בורעו כיאשין במנשה הבכור ויען זה גורם גרעון להמזל דהוא בא בר"ה בהומרים ז"ל עיין בם שמו אברהם ערך מזל אות י"ב לכך אמר דהיא הגיתנת דלא הי"ל מזל והדברים כאו ובספרים חכמה ותמ"ג דכתיב ויפוזו משם רועה אבן ישראל על אבן האפוד הוא ההבחנה תוה דיוסף זימא ורעו הבכור ליתא נגד טיפות ראשונות שילא ממנו עתה דמסתמא לא הוציא מקודם וא"ם הקי"ב ואת"מ . והר"ר הק' הרי יוסף היה ובכלל שיהם ותי' דעיקר יוסף אפרים יע"ש ואינו מובן דמנמתו היה בפי ברכת יעקב אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי ובשם שהיה אפרים יהיה גמי מנשה ומה גם כי היה הבכור עכ"ד יצ"ו ועיין רמז ע"ו במע' אפרים ·

כל מי שהוא עושה חסד כלו מודה בכל הנסים שעשה הקב"ה מיום שיצאו ממצרים וכל מי שאינו עושה חסד כלו כופר בכל הנסים . ועפי"ז במלא טוב טעם למאמר הנא דב"א כיון שינהו ישראל ממצרים כרתו ברית לעשות חסד זה עם זה דהמה ראו מעשה ה' ונפלאותיו ועשו כריתת ברית לעשות חסד וע"ז להורות על כי המה מודים בכל הנסים ונפלאות שעשה ה' בצאתם ממצרים ואילך :

רמז סה טוב שבן קרוב עיין בביאורי למ"ר ר"ס יתרו ריש פז"ך מה שרשמתי במאמר זה :

הבתבתי בתורתי יראת ה' תוסיף ימים אני קצר משנותיו לפיכך לא מלך אלא ב' שנים והוכפל לקמן מוס ע"פ ויסר אבימלך על ישראל ב' שנים ווה רמז דהמע"ה במזמור ס"א ימים על ימי מלך תוסיף שנותיו כמו דור ודור ישב עולם לפני אהים ע"ד לו ישמעאל יחיה לפניך שפירש' ביראתך יוע"ש להגה"י ובאן במי אמתי

תוסיף

מוסיף וכמו דור ודור כתנאי דלעולם ישב המלך לפני אלהים כדאמרת דה' או כמ"ש שלמה ירא את ה' בני ומלך דיהיה נמשך מלכותו ולא כמו אבימלך ן' ירבעם :

שרהרי עומדים על הר עיבל למי היו מקללין לשו שהיו כנגדן כמלאו הקללות כאו

על הר גריזים והברכות על הר עיבל • זה הפך ממ"ש לעיל ס' תכא רמז תתקנ"ק וביהושע רמז ז"ד דהיו הברכות כלפי הר גריזים והקללות כלפי הר עיבל וגם הביא מוה"ר שיהו הכהן בפי' עה"ת כ"י ונתת את הברכה על ה"ג ואת הקללה על הר עיבל דההר בעצמו יעיד עליו דהן עוד היום כל העולם רואים דהר גריזים מלא דשאים והר עיבל יבש אין לא זורעה והברכה והקללה ניכרת בהר עצמו כיע"ש • ובכר ראיתי בגליון הילקוט דכתוב קשה דלא היו עומדין על ההר כדאיתא בסוטה של בין ב' ההרים וכך דברי הרב אות אמת ולא ציין מהילקוט בעצמו מב' מקומות הנ"ל וגם לא נתקשה ביותר מזה כדהקשינו דהקללה היתה כלפי הר עיבל והברכה כלפי הר גרזים ועיין זר דס"ו סע"ב וצ"ע :

בשיעקיר הקב"ה היצה"ר מוסרו אם מאריכין ימים שנא' כי כימי העץ ימי עמי

נראה דהוא מדה כנגד מדה דעתה שיש יצה"ר רובו של יום לוקח היצה"ר לעצמו כמה בני אדם וראיתי בני עליה והנה מועטים דמבלים ימיהם יום ולילה לא ישבותו עה"ת ועה"ע ועל ג"ח וכשם שהם מקבלים מקימים לעבודת ה' כך ימיהם קצרים והצדיקים נתפסים בעונות הדור אך לעת"ל דכל היום וכל הלילה כולו לה' ואינו לכם כשם שהאריך ימים הוא לה' לגבוה סלקא גם ה' מאריך ימיהם כטוב כיון דהכל לחלק ה' ומה ה' יתברך כי עמך מקור חיים כן יהיו ישראל וטמון ברמז כימי העץ משנכהו עץ הדעת עד שפגמו אדה"ר לא היה יצה"ר והיה עתיד לחיות כחס' ימי הקב"ה כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבור ואשמורה בלילה כן ירבו ימיכם וימי בניכם ולכן אמר כימי העץ הידוע בהיותו בלתי פגם דהוא אמר לו תוגע כי דממנו בא המיתה אחרי כן ובמלא בו מות וחיים ודוק :

רמז סו ק"ך משתאות עשה בועז לבניו . עיין בס' והו"א פל"ב ומהרש"א

דקדק במאמר זה בכ"כ דל"א דכתבי' אמר בחייך דולדת ושוב באוכלא והוליד אחד לא נקט בחייך יען כפטר בועז באותה הלילה יע"ש דפק"ח ומ"ש רש"י דמי שפי' על מנוח ולא נהירא בר' פשוט דאוכלא לא שייך במנוח דהיא היתה אשתו אחת היא והמפרש זה נראה דהוכיח כן ממה שלא כחייך דהוא מכוון לעומת למי שעשה לו שפיכות דמים שלא הזמינו דומה קצת לענין בר קמצא :

רמז סז אעפ"י שאדם צדיק אם אינו עוסק בתורה אין בידו כלום . היינו כמ"ש

אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו קוסרס על אלכבועתיך ואמר עוד שמתוך התורה שלומד הוא לוקח נפשות דדרוש שיפיה דקרא ולוקח נפשות חכם ודברים כנו כוה דלמה שפי' מהרש"א כ"מ שנתנו חכמים עיניהם או מיתה ללומדו לאמת אורך ימים

או עוני לשלא לשמה עושר יע"ש לזה נקט הכא שמתוך התורה טמון ברמז שמתוך שלא לשמה בא לשמה שזמרו שלומד לשמה אהניא ליה דעניא וקטיל דהוא לוקח נפשות ועי"ז יגורו מפניו ותפול עליהם אימתה ופחד מהלומדים בתורה כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך •

ולא שמע לה כנראה דכיון דלא היה ן' תורה הטעהו ענין עקידת יצחק אך ה"ל לגמור בענין יצחק דא"ל הקב"ה דלא אמרתי לו והעלהו והקריב האיל תחתיו וגם היה יכול לעשות וכלא"ה לא נמצא טפש כמוהו דלא חס על בתו . נגד גאותו . שלא נלך אצל פנחס לשאול את פיו אחת דתו • ואפי' ב"כ כל אבריו דל המקום שהיה הלך היה קבורתו • רח"ל מענייות דעתו • ולא יקום עוד כיו' כמותו .

מהו וירדתי אצל סנהדרין • קשה דקרא וקמתי ועלית וקרא ובועז עלה השער וקרא ועלתה יבמתו ובברכורה ויעלו שם בכ"י למשפט היה להפך מזה ומי הכניסנו לקרות לסנהדרין לשון מושב הרים כדי למיקט ל' ירידה וע"ל רמז ס"ט בפסוק וירד שמשון דוגמא לקושיא זאת יע"ש . ואחשבה לדעת כדי ליישב לזה דנקטו הכא ל' ירידה בכונה מכוונת כלפי יפתח דגאותו שחקים ולא ירד עצמו לילך לשאול לפנחס דענין ההתרה הוא שיהיה נכנע לפני החכם וזה לא רצה לעשות ענוה ולהתנהג כדרך ירוד לפני פנחס וכוה יש ספרים דאפי' אדם חשוב . דלא אזיל לב"ד זוטר מניה כשוה הוא דבשאחרים תובעים או רוצה מאחר ואינו שומע שבנגדו ע"כ שלא בטובתו הולך לב"ד זוטר מיניה כדי להכלל דמה יעשה אך אם הוא שואל מיניה וביה דמבקש כדת מה לעשות איסור והתר טו"ט בו"פ שאינו ד"מ הוי בנקל לא יוריד עצמו לשאול את פי ב"ד וסומך על דעתו או ממתין שיבא אליו חכם ויש לו כי בעיניו זוטר מיניה, ולכן בכל דוכתא כתיב עליה אצל סנהדרין דסנהדרין אצל המזבח וביהמ"ק גבוה מירוש' וירוש' גבוה מכל א"י וא"י גבוה מחו"ל ושייך ל' עליה והכא הוא איסור והתר דיפתח לא יוריד עצמו לילך לשאול ולהורות על זה נקט וירדתי אתה לא תרצה לירד מכבודך הכי וירדתי ודוק עכ"פ הדבר פלא גדול איך לא חסה היא עצמה על חיי נעוריה ובמקום לילך של ההרים בבכי ובכי למה לא הלכה היא אצל פנחס ודעימיה לשאול כדת מה לעשות ולא היה בא תקלה גדולה כזאת על פנחס ועל יפתח ועל כמה מאפרים שנפלו ואין אתנו יודע סודן של דברים הללו ותשבי יתרץ והרב בני שמואל אשכנזי דפ"ו ע"כ הופך בזכות פנחס מדין בעל מפר לאשתו דהוא ימשול בה ולא שני אם לא היה הולך יפתח אצל פנחס ע"ש דבריו כי נעמו ועיין במ"ד ח"ב בהפטרת ס' חקת ד"ל ע"א וכ' :

רמז סח שיקשרו חבלים של ברזל ויגביהו בגדיהם ויחזרו בכל עיירותיהם של ישראל וכו' עמ"ש בסה"ק לוח ארז סא"ר פ"א בעזר משרי :

מלמד שזכה ברוך ן' נריה לרוה"ק עיין בקונ' קפ"ח ס' בהעלותך פסקא ע"ח :

של הלילה שמורה כרחמה וכיון שא"ל המלאך והרית אותה שעה קבלה הריחם אותה טיפה ומי יודע דזה שדרשו בפסוק והלילה אמר הורה גבר נתקיים כפירשום כאשת מנוח והיה שמלאך שבא לילה שמו כאומרם ז"ל ע"פ זה דאיוב

ותמהר האשה ותרץ מלמד שכל מעשה הצדיקי' במהירות . הב"א לא הם לדקדק בקראי שהביא בזה ובמקום להביא וימהר אברהם האהלה יש שרה הביא מישתעי וימהר לעשות אותו ומהולך מקרה אין ראיה דהיה שעת סכנה והיה צריך חפזון וכן ותמהר דאביגיל על אופן זה ומדכתיב מה זו מיהרת למצא בני לא תקשי דהא דרך צדיקים כך לעשות מצות כאו"א דהא הוא דבר שאין בידו אם לא ימצא או דהיה יותר מהירות זה או לסברת שהיה יודע מהו עשו ועל עשו היה כונתו · וכמקידת דמקרוה שרים בהא דוריזין מקדמין מההיא דברי המזירות חרטה בטיתי ידי בקונט' כת"ח מע' ז' אות ל' ועתה נדפס ס' יסד המלך ושם בדרוש ה"ב יפה ברכה ונוע יפי ז"ל האריך בזה פוק חזי :

דפי שמנוח לא התפלל עד למחר בתפלת הבקר כמד"א ה' בקר תשמע קולי וכתב הכ"א דעדיפא למשמע יותר ממנחה וערבית וה ונו דהוא שעת רחמים וכן ילפינן ממשה שאמר לפרעה למחר אעתיר לך יעא דמאמר דברכות ד"ו דלעולם יהא זהיר שהרי שיהו לא נענה כראה דבתפלת מנחה עדיפא שיענהו ה' מדבקט ל' שלילה ועוד אומרו ר"ן כ"א אף בתפלת שחרית מהאי קרא גופיה דמביא הכא וריו"ח אף בתפלת ערבית יורה דמנחה עלית על כולנה ועוד דבמדרש והובא במלכים רמז רע"ו אין לך חביבה יותר מתפלת מנחה ומביא מרניאל ויצחק ודוד ואפש"ל דבדבר הנוגע לאדם לצרכיו ולהנאתו או בבקר דהוא שעת רחמים לא ימצא לו קטרוג דין אך במילי דשמיא דנוגע לעבודתו ולקיום תורתו בשעת הדין יהיה נענה יותר מסר בתפלת מנחה ושיהו ודומיהם היה ליחודו ית' וזה ע"ד שדרשו ויתן לך האלהים דלצדיקי' הוא כמ"הד דמטיב להם ואילו לשאר העם צריך דליפוס רחמי כן יש מקום לומר בין תפלת שחרית לתפלת מנחה וערבית אם ניתן להאמר ועיין בקו' חיים טובים מזמור קמ"א :

אינם בנות הוראה ואין לסמוך על דבריהם מפיק אני רוצה לשמוע שאיני מאמין דבריה שמא חילפה בדברים או פיתתה או סותיר' עיין להתוס' בערובין דף כ"ט ע"א ד"ה ותאומין דרבנן משמע אי הוי דאורייתא לא מהימני נשי ואע"ג דמעשים בכל יום דמאמינים לנשים בשחיטה וניקור ולתרום חלה היינו משום דהוו בידהון קודם שנעשית המלאכה . והא דקאמר גבי בדיקת חמץ בנשים ועבדים דהימנוהו רבנן בדרבנן משמע דאי הוה דאורייתא לא מהימנו אף ע"ג דהדבר תלוי בידיהון משום דבדיקת חמץ צריך דקדוק גדול וטורח גדול לפיכך יש לחוש לעצלות הנשים טפי ממקום אחר וכן משמע בירוש' דאיכא מ"ד דנשים אינן נאמנות בבדיקת חמץ מפני שהן עצלניות ובודקות בכל שהוא יעב"ד ועמ"ש הרב תופת דורינו

כס' המורה עה"ש סי' תזל אות ד' ועיין בקה"ק ברכת מל"ח ח"ב דרוש כ' להספר דקנ"ח רע"ד ועיין להגאון החסיד יועא בספרו החשוב זר"ן דף קס: ע"ד לענין נשים דאין בהן אמנה דיחודיו בתשו' דאפי עשו חיישינן לרמאות; ביע"ש ובקונט' נפש חיים מע' נ' אות מ"ד הבאתי דנשים אין דעתן סובלת לעכוד לשמה שלא ע"מ לקבל פרס יעא מיראת העונש יע"ש :

מה יהיה משפט הנער ומעשהו . אע"ג דלפי הדרשה הי"ל להקדים מה יהיה מעשהו ומשפט הנער דלא למנקט היותר חמור דהיה נוגע לנער לידע תחילה היותר הכרחי ושוב הקל הנוגע קודם שיצא לאויר העולם דאינו חמור כמו כהולדו לאיהו גופיה :

אין דרך נביאי ה' לקבל שכר וכו' בר' דהיינו לסברתה כדאיתא לעיל רמז מ' דחשבה אשתו של מנוח דהיה נביא ולא מלאך דאי"ה לא הי"ל כך ולהביא קראי גם זה לצומת זה מנביא השקר לנביא אמת שלא לו' מלאך אינו אוכל או שמא קאמר לו הרי המלאכים אצל אברהם ואצל לוט משום אויל לקרתא וכפסיק שאח' כי לא ידע מנוח בבר מפורש ההפרש שבין המלאכים של אברהם למלאך של מנוח בין קודם האמירה לאחר האמירה וחדא מנו חדא קאמר דבראו לצורכי רבים ודרכו של אברהם להכנס אורחים ועשו רצונו של אברהם שקיים מצות הכנסת אורחים ואילולא זאת לא היו אוכלים ובשנם היה קודם עשיית שליחותן כשו כהיותן שם אחר אבילה בא להם חוץ מהשי"ת וכן כ"ל גבי לוט והכל כאופן אחד להם :

ונתן לך דורון . כתב הכ"א אע"ג דא"ל דאין לנביא לקבל שכר הנה אחר עבור ימים רבים דורון לא מחזי כשכר יע"ש ועמ"ש הרב ריא שרה בתשו' ומוה"ר פני מבין ח"א . וכאן הן' שיש סוף **אברהם** ה"ו דמקרא מלא דבר הכתוב בשמואל א' סי' ט' ותשורה אין להביא לאיש האלהים ויוסף הנער הנה נמצא בידו רבע שקל כסף ונתת לאיש האלהים והגיד לנו את דרכינו ושמא הכונה כאומרו כי הלחם אזל מכלינו ותשור' אין להביא היינו דאין לנו לחם לאכול וצריך לסעוד בשלחן איש האלהים ואיך נאכל חינם הם לא ניתן לו דמי סעודה וכמו שהיה כן דהזמינו על שלחנו כמפורש בקראי שם או הא דאסור לקבל בשעת שליחה דרחמנא כדרך הנביאים הנני שלחני ולכך בק' מלאך הנביא דשלוח מאת ה' אבן כרבר שזו"ס מהנביא שיגיד והנביא טורח לבקש חזון מהשי"ת כדי להגיד ולהיות מופיע לפונות כל כה"ג לא יהיה איסור ליקח וזה לך האות דנשתבח שמואל ביה את מי לקחתי וכו' ועי"ל דמי גילה שמואל קיבל והא כל המאורע סיפרו הכתובים וזה לא נזכר דנתן לו שאול לשמואל דשאול ומשרתו חשבו דליכא חששא אם יקח אבל לפי האמת לא קיבל כלום ועניין ואיש בא מבעל שלישה ויבא לאיש האלהים לא היה על שכר נבואה כ"א דרך בכורים ושיחלק הנביא לאחרים ג"כ לאחיותם ברעב ופשוט ות"ד בר"ו ישל"ז :

רמז סט הוראת שעה היתה אע"ג דלעיל ע"פ ואם תעשה עולה לה' תעלנה

דהמלאך צוה לו כן ויעשה כמו אברהם אך לא שיעלה על הצור את על המזבח שבשילה שילך שם ויקריב וזה עשה הוראת שעה תכף על הצור כדי לעשותו בהיות המלאך עומד שם וזריזין מקדימין דחביבה מצוה בשעתא של הבשורה טובה . ומי יעמוד בסוד ה' רנש על זה וסביביו נשערה מאד ויצא חגר בב' רגליו ולבסוף שומא דאין בו מנות דאיס לעלות ברגל נגד למה שובה לקנה עם שמשון

כי אזיל מיהא בתר ישיותיה אזיל . הדברים פוגים למ"ש בבה"ק ברכות מל"א א"כ בדרוש לאדם אדר מיסוד הש"ס והראשונים דהגורם נזק לחברו אפי' בדברי שבך נזר ה' והוא בא לקיים מ ות ס' אם לא כיוון לשם ה' את להצלתו יש לו עונש יע"ש הבא כיני דוכותא ועיין אחר זה בפ' אם ללמים הוא ילין ואם היו זכאים כל אותו הדור לא היה בא כדרך זה כענין שאמרו גבי כורש ;

בישם שכרמיהם זרועות כלאים כך בנותיהם זרועות כלאים ' כיונו אביו ואמו למאי דאתמר בס' תלא רמז תתקל"א דהבא על הנכרית עובר י"ד לאוין ובכלל על לא תזרע כרמך כלאים ועמ"ש שם וכא לגלון בקונט' בפ"ח מע' ז' אות ט"ו ' ועל מ"ש דבו' מקומות אזהרה על הבא על הנכרית וביארם מהרש"י וה"ר בס' כ"א שם בל"ע אפשר דבעבור זה נפל בפומיה בתחלת' דפורענות' דריש מזליה בכתוב שם בשופטים סי' ט"ז אם יאסרוני בו' יתרים לחים ואם תארגי את שבע מחלפות ראשי וכו' ותגלח את שבע מחלפות ראשו ויסר כחו מעליו כי ה' סר מעליו היינו נגד שעבר ז' אזהרות דכתובים דמפורש בהם איסור זה כמספרם כמשפט על דרך שאמרו ברמז שאח"ז הוא לדבר טומאה לפיכך נתלו חייו בדבר טמא יע"ש ויען שער באשה ערוה ומהשער בראשו נגעו לכן בא בשערו ואפי"ה כתיב בסי' ט"ז ויהי טוחן בבית האסורים שדרשו ברמז ע"א דכל א' הביא לו אשתו וכראותו ויחל שער ראשו לצמח כאשר גולח והי"ל ליקח מוסר ממה שעבר ואדרבא הוסיף יתר שאת את דכוה היה אנוס על כרחו והז"ר דקדק דכתו' לוכה כ"א באשה ואתחנן ותי' דאפשר דקא חשיב מ"ש בנביאים יע"ש כ"ו אמרו כתוב בתורה הרי סתם אמרו ואפי' בתורה יתפרש על תנ"ך את דהז"ל כמאמר שאח"ז בתורה ובנביאים ובכתובים מלינו אזהרה זו אך מקרא דתורה הב"א חשיב חד מהמהרש"י ואילו הז"ר חשיב מה"ת תרתי והי מנייהו מפקא ולא פי' שיחותיו הז"ר והוא פלא למהרש"י איך השמיט פסוק מס' עזרא ונ"ע ויש לדרוש לשבח לו' מחלפות ראשו בו תרמוז דהוא א' מז' הצדוקים על ז' כבשות הפאן דהובא ברמז ק"נ ·

רמז ע החתן דומה למלך . עיין בקונ' פר אחד פט"ז מ"ש בס"ד.

כך אהרן ובניו אוכלין וכו' זה קרבן אהרן כתב הז"ר נ"ע מה ענין לאהרן כאן יע"ש ויתכן לומר דבתחלה לפשטיה אינו מדוש בכלל דקא כל בעלי חיים הנשיים שאנו אוכלין הן עצמן אוכלין את דהבינה דוגא מאכל מסיבתו מבחוץ מה שאין דרכו לשכון עליו כן אהרן ובניו מבחוץ יצא ממנו קרבן והבונה בשלימות מעז תוקף הדין. שתאנף להשמידו ואין נגרע מכחי הבמות דלא היה ראוי ואדרבא כי לכך נבחרת והוא ובניו אוכלין הקרבנות של ישראל ויקרא כמו קרבן אהרן ובניו ·

באילן שאין עושה פירות וכו' מה שהוא זרעו בנחל שיטף כדלעיל ברמז הקודם והוא בדמיון התנא ושיה כערער בערבה ארץ מלחה ונו' והיה עליהו רענן כן כשאין אם היה זוכה היה דומה לאילן שגרשיו מרובין ועתה נדמה לאילן שגרשיו מועטין ;

דף א תפיק ש"ש לבטלה · ועפי"ז הוא טעם בפון למ"ש דהתורה נקרא אמת כדכתיב ותורתך אמת עיין בס' הקדוש ר"ח והבאתי דבריו בקונט' החפץ חיים סי' י"ט אות מ"ה הטעם שב' יע"ש ובעת יאמר יען כל התורה שמותיו של הקב"ה א"כ האמת כמה שהוא אמת לא שייך שום שינוי כלל והכל דרך אמת ואמונה ולכך בנתינת שלום הוא ס"ד שלא להזכיר ש"ש מפני דכיון דמותר לשנות מפני ד"ש · שאור שאור לבראא לא תקרב לכך הוצרך להודיענו דאין קפידא בולי האי עיין לעיל רמז ס"א ויש להביא ראיה מהסוגיא ממ"ש לקמן רמז קכ"ד דמצוה לשנות בדבר שלום שנא' לזבוח לה' באתי דמה לו להזכיר שם ה' כיון דלא בא בשביל זה כ"א אגב לפי פי' מהרש"ל שהביא הב"ח את דענין שמוש שאני דהוי מהש"ת בך ולזה אין קפידא כלל ;

אבל היא לא קנאה בפסה שהיתה עושה צרכיה ממקום אחר . אפשר דבעבור זה נקט התנא באבות פ"ה מב"א ונפש רחבה מתלמידיו של בלעם הרשע דהיה היה אומנותו כחז"ל בכשפים ועם אתונו מלבד אשתו כניתו ולזה יקרא נפש רחבה ואיש לפי מהללו דפירשו דהוא מה שמתאוה ויען על הזונות בבנות מואב מה דבלביה בפומיה לתת עצה לאחרים וקיים לרעה מה דעלך סני לחברך ל"ת לאידך גיסא ישתקו עצמותיו בנ"ג ;

רמז עא כנשבע כאשר שבועת ירא · ומי יעמוד בסוד ה' דיצחק באמצע

דא"ל תהי בא את בנותיו מאברהם בפירש"י פ' תולדות ויעקב שאמר בסו"ס ויצא וישבע יעקב בפחד אביו יצחק הא גרמא ליה וסביביו נשערה מאד ותכהינה עיניו מראות וא"ש הסי"ב ואת"מ · ואפי' רש"ל בונה זו בקט אח"ז זכור לי שברכני אבא ויתן לך בהדיא שותא דהיה כמו יצחק וזכותו יעמוד וכשם שהיה הקב"ה עם יצחק בעל יסורין ויאחר שמו עליו בעבור דחשוב כמת יהיה עמו לתת אילות ע"ד ואת שי הארון לקח ול"א זכות אברהם וירדוף עד דן ויכס את דכלא"ה הוא דירע ראיה כדי לבן בחר ותפס שיתקיים כדרך הברכה :

ת"ר ה' היו מעין דוגמא של מעלה וכלן לקו הא דלא חשיב לבני ענקים ולסיחון ולעוג ולגליית הפלשתי ולילידי הרפה בגת ולסיסרא וכיוצא דהם אוה"ע ולא חשיב כ"א מבני ישראל אחינו ואפשר

ואפשר נמי דכתואר ושבירה לא היו כמו שו הרומים למעלה במה שנשתכחו כל א' כשלו ועיין רמז נ"ס וע"ל רמז קנ"ו מר סבר בנגותיה ומ"ס בשבתיה משתעי קרא :

פוראנגרה במקע כבשר החי והוא מרס כ"מ אין נקי לכן אין תרופה למכתו ולא יהיה נקי מחולייו דהחולי הוא כך כמ"ש כס' ארחת שוהו ומוה"ר פני מבין ח"כ ועיין מה שזייפתי בזכרונות על הזוה"ק ס' ויקרא רט"ו ע"א :

ול"א לא' מהם העבר לו מקל ממקום למקום ולכך נראה רנשתנה כדלעיל רמז ס"ט שדן את ישראל כאבותם שבשמים ידין עמו כאחד כיחידו של עולם והיינו דכתיב אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד שלא דכמה דשכחו רבנן שו והנה בשמואל הרמתי לקמן סוף רמז ק"ד לא נקשו ובשמשון דהסיבה היא דככחו ששפט את ישראל ונקם מפלשתים הן אמת דלא הי"ל הנאה מישר' אך נהנה גופו מבנות פלשתים אשר לא יאבה ה' ואיך יזכירהו עם שמואל הצדיק ע"ה בהדרגה אחת וכנגד שיושב כי עה לתכן שו הבר וזה לך האות כי השוחד יעור ואילו שמשון היה נקי מזה אך מלך אחר הוא השוחד שכתב רבינו אפרים ה"ר החומ"א ס' משפטים בענין נישואי אשה שאינה הוגנת ולכך נתקיים בו ויעור ונכון הדבר מעם האלקים ועיין בס' פרך ח"א ר"ס שופטים :

רמז עב בכבודי לא מתיהם ובכבוד פ"ו מתיקם · עמ"ש הרב יערות דבש ח"א מוסר גדול על זה כנועם שיח לשון של זסורית ונמשך הרב נרור המד"ל תנא דב"א בעג"ם ארח משפט ז"ל בדרוש להספר מוה"ר מרתא עיגיס ז"ל :

שהיו יראים ממנו אחרי מותו · עמ"ש בקונ' לחיים בירוש' בפ"א דסוטה ה"ח :

רמז עג ואותו היום חור בתשו' ושרתה עליו רוה"ק . עמ"ש בשה"ק ברכת מל"ח ח"א בדרוש ד' דנז ע"ג בעור מדרי :

רמז עד ומנך לא מנעת מפיהם ע"ל רמז מ"ט · ובמאמר ותזנה עליו פלגשו זבוב מנא · יש דברים בגו כוח דקליפת זנות היא נקראת זבוב כמ"ש מהרש"א ז"ל וכמו שרמז הרב מוה"ר אזולאי ז"ל בס' פני דוד ס' חיי שרה אות ו' אופן ה' בפסוק 'ואברהם 'זקן 'בא 'בימים וה' ברך וכן בפסוק והמלך דוד 'זקן 'בא 'בימים 'ויכסוהו בבגדים ועיין בס' דרכי חיים בפ"ה מז' בקליפת זבוב על ש"ר וע"ל רמז ס"ד על הזבוב שהוא עז וכן אירע בשלחן שלמה כאומרם ז"ל עיין בספר כלי ולפי זה המכניע קליפה זו הוא ניצול מג' החמורות עז ג"ע וש"ר ואברהם ודוד תקנו שלו הג' דשם אחד להם ועיין מרכ"ק מע' ז' אות י"ג דהוא קליפת לר' לזנות יע"ש ועיניך תראנה בקו' כפ"ח מע' ז' אות א' ודוק :

רמז עה ויאסף כל וכו' כאיש אחד חברים הכתוב עשאם כלם חברים · נראה דכמו ויחן שם ישראל נגד ההר דהמתין לתת התו' עד שהיו באחדות ועיין בס' עמודי חיים עמוד תורה שכ"ה יע"ש כן כרגל וע' האחדות נוהרים זה מזה שלא להיות פירוד ביניהם להיות באגודה אחת על שקדם ועל התרומה במזבלם ובטו"ט ובכל דבר דאם יש זיוף יבואו לפירוד זה מזה והוא מלתא דמסתבר ופשוט לשיות מאמינים זה ע"ו :

רמז עו השיו פניו כנגד הנשו והנשו וכו' עיין עיני כ"ח בסנהד' רס"ק ע"א ומ"ש שנחרם היא שביעה · ע"ל רמז ט"ו וכא לציין :

שמואל א

ועשן עלמו של מיכה עולה וכו' עלה עשן כאשו ואח"כ מנא נשקנה · זה לא יכון עם המאמר דשופטים רמו ע"כ ירמז ק"ל שביתו לו פתו מצויה לעוברים ושבים ואמרי דחרה אפו על הדור שהיו טועים אחריו ויבואו להקטיר והוקא על מיכה היא שאמר פתי מצויה ובעבור כדי ליהנות ממנו ובך התחיל המאמר בשביל הדור עד שיגא שקנה צריך יסוד עולם ולבונה זו הרים לקמן זכל זה שקנה ושד"י זה מיכה זה מחויב ווה מכפר דהיו נס זה לעימת זה כדי להגין על הדור ההוא ולע"א דוכה ווכה את הרבים כדלקמן רמו ע"ו

וכל מעשיו של אברהם דומין לאלקנה . צריך לדעת למה לא מנו נ"כ ולו כ' נשים האחת ותהי שרי עקרה אין לה ולד כמו חנה אין ולדים כדלקמן רמז ע"ו וע"ח וזקנות רמו פ' כת ק"ל יותר משרה בת ז' ועו"ם ע"פ עלן לבי כה' דשא מעשיו איכו ממש שלא בכל העניינים ומאי שנא זו מאחרות וגם זו וזו נפקדו בר"ה כדלקמן רמז ע"ח ועוד כרמז פ"ו ועוד אחרת שם ברמו ע"ז דוכה ווכה את הרבים וזה מעשיו ממש כמו אברהם ושא עדיף מכל הדמיונות וכן הביא מהר"ח"ו זיע"א בשערי קדושה פ"כ שער ו' דמיון זה דאלקנה עם אברהם יע"ש :

אין אחר משתמש בשרביטו עיין במד"ר סדר תבא פ"ו ובמדרש שוח"ט מזמור ז"ך ובביאורי לשם . והמאמר מימים ימימה מפסח לפסח הובא לקמן רמו פ"ו דהדרשה דנלי קרא מימים ומימה ועיין בקונט' חיים טובים במדרש שמואל פ"א מה שזיינתי שם דלפי סדא"ר פ"ח היה עולם ד' פעמים בשנה ג' מה"ת וא' בנדבה ולא כמ"ש הבא מפסח לפסח ולקמן ברמו שאחז בפ' ויהי היום ואפשר דבהדיא דקא אזיל כיון דהיה מקריב חטאת בעד כל ישראל היה מבוין נגד ד' תקופות השנה דתיהוי להו כפרה על כל החדשים

מ"ח נביאים בכלל מנו לברוך ן' נריה ע"ל בשופטי' ועיין בירושלמי פ"ט דסוטה ה"ג ושארי ס' בהעלותך פסקא ע"ח ומכילתא ס' בא סוף פ"א ובביאורי לשם :

רמז עז ושמו אלקנה הצדיקים שמם קודמין להן . עמ"ש הרב נחת דוד ס' וארא דלק"ח ע"א ולרב אחאי גר"ו בס' נח"ל ח"א פ"א דברכות ד"ד ע"ב וכו' · ובמאמר בתעלת בביתו בקברו

בחרו בעירו בכל ישראל לא היה אלא מעצמו עיין ז"ר ועיין בסה"ק חיים טובים פ' א' וגם במאמר שהתפלה יותר מהקרבנות שם ובש"ע מזמור י"ט ובמאמר זה יומו של עצרת שם ועיין ב"א מש"ש רש"ל דלא אפשר שהוא ר"ה אלא עצרת יע"ש ובס' ז"ר דש"ו ע"ג :

ביתוך ששהו את קיניהן כאלו שכבום וכו' ושכיבן; כתיב ·הנה אדעתיה דרב נחמיה בוה אמר קרי שינויי א' כאו וב' דקאי לאחפני וכן ע"ז הדרך אתמר בפסוק וישכב את בלהה פלגש אביו דוגמא דהבא דכל האומר ראובן חטא אינו אלא טועה והבלבול שעשה וילך ראובן מנעו לאביו מהזיווג וקי"ל כאלו שכב והב' דוישכב קאי לאביו בדרכו של מור"ם ועיין בס' ז' אורי והבא ניתוסף עוד פי' ג' דחסר ושכבון לפי הקרי ולא לפי הכתיב מתוך שלא מיחה המגדול בענין למ"ש בבני אהרן וע"ע לקמן רמז פ"ט ;

ובישן שעות היתה אומרת לה הן את עומדת ומקבלת בניך שבאו מבית הס' ה"ס דיש שבאים לסעודת הצהרים הרי הרוב באים לערב דאינו ע"מ לחזור תכף ולמה נקטה כפשה כי כא שם ורחוק לומר דאותו זמן היה לפי חשבון שעות הלועזים ·

דרישה רב אחא קם שטן נשקיה לכרעיה · אשרי ילוד אשה רובה לכך ואין ספק דרצה לרמוז לו דמיתתן ש"ן בנשיקת פה כאומרם ז"ל ואין השטן פוגע בו ומזה ישער האדם עד היכן הגיע המדבר סניגור ולא קטרוג דאפי' השטן מתפעל מהסניגור של בני אדם ואיך האדם ידבר קטיגוריא אפי' על יחיד כ"ש על רבים דעושה הפך רצון אבינו שבשמים וענין גדעון יוכיח על זה ומבואר מקומות כיוצא בו :

למה תבכי . פשוט דדרים ג' למה נגד שלשה אמהות וחסר קודם אלא דרבקה ולמה לא תאכלי והן מכוונות לפי שיעור לערייהו דשרה דוקל גברתה בעיניה כאלו ח"ו שפחה כי תירש גברתה דילדה ואמרה על שרה אין חוכה ככרה היתה ראויה דבכו תבכה בכי תמרורים ורבקה דלא היתה לה צרתה בנידה הן אמת דאינה ראויה לבכות ולא להורות רוע לבב כי המניעה ממנה ומה קעשה והא מיהא איך תאכל לשבעה בריוח כי רוצה ולד ורחל דותקנא רחל באחותה ואמרה הבה לי בנים היתה להראות פנים זועפות ליעקב ועכ"ז תמיד בפנים יפות ובלב טהור עמו ואיך את לא למדת מהם אעפ"י שצרתך בנידך :

רמז עח ועלי הכהן יושב מלמד שאותו היום מינוהו לכ"ג . גבי עפרון האריכו לומר ישב כתיב וגם גבי אברהם והוא יושב ובאן קצרו בלשונם דסמכו על דרשות הקודמות בתורה תחילה א"כ דמעלין מכהונה קטנה לגדולה ואינו סי' כמו עפרון דלא היה ראוי להכנס ובשביל כבודו של אברהם ולגבי אברהם שהיה עומד ואיך אומר יושב . והמאמר דאין ישיבה בעזרה הוא גם כן לקמן רמז נ"ו ועיין בקונט' חיים טובים (ד"ט ע"א וד"ג ע"ב ודז ע"ב) מה שציינתי :

למה נשתתפו הנשים עם הקטנים והעבדים לענין המצות לפי שאין להם אלא לב א' זה אין לו דמות עם מ"ש בפסוק ושעדו לבבם דלמלאכים אין להם אלא לב א' דא"כ אנו נותנין להם שבח ומעלה במלאכים אך התם הוא לגבי יצה"ר והכא הוא דדעתן על דבר א' בלבד ולא איכפד להו בשום דבר אחר שבעולם בלל רוצה אשה בקב ותפלות ותו לא וכן הקטן לעשות אולת ואין עוד להם והעבד דעתיה עלייה על אדונו ואינו מביט בעול כבוד שמים ועול הבריות דאי הוא דברים אחרים למה המלאכים לא שאו למה נגרע במת"ת מנשים וקטנים ועבדים כיון דאעיקרא שיאים הלכו תנה הודך על השמים אם לא כדאמרן וכמאמר הרשעים ברשות לבם עיין בקונט' חיים טובים מזמור י"ד :

ואם מנכא של מעלה אני עשה אותי חיה וקיימת כשם שלמעלה חיים וקיימים ומוכפל לקמן בפסוק ה' צבאות אם ראה תראה בזה אמרתי לפרש בה"כ במשלי סי' ט"ו ארח חיים למעלה למשכיל למען סור משאול מטה והוא דלפי האמת מה שנשתנו למטה מלהיות כלמעלה הוא משום דהאלהים עשה שיראו מלפניו ולא יהיו יודשים גאיכם וגם נתן למטה בנים כדי שברא מוכה אבא ומצילו מדינה ש"ג וז"ש ארח חיים למעלה ולא למטה ועשה ה' ככה כדי למען השכילו את אשר תעשון למען סור משאול מטה דיצלל מדינה ש"ג או שלא יחטא ולכך נגזרה מיתה ואי מצד הבנים דמצילין אותו משאול מטה ולכך עשה דמה שיש בצבאות של מעלה לא יש למטה וכן מלמטה למעלה כי כל דרכיו משפט :

הקנהו להקב"ה בורך אברהם . אע"ג דמי שהיה ביום ה' הקנהו כדלעיל רמז ע"ו הא אפי' אילו היה בדורו של אברהם אברהם קדים ליה ולא משום דבאו לפי סדר הדורות דהא שמשון קדים לשמואל וזה כה' וזה כו' . ועו"ל דעדיפא ליה למנקט מן הנולדים ולא מאביהם ואילו באברהם כיון דליכא גופיה רמוז ביום ב' ובשנה יש לו ושמעאל יחיה לפניך לכך נקט באברהם לבד מיניה וביה ובלה על זרעם ובמאמר כל מעשיה בבלים עיין חיים טובים סוף פ"א :

ולא חכם יש בזה ב' פי' הא' דבשהוא חכם ביותר שולט עיה"ר הב' ימעט באמונה בלושע אחר כמו שפי' רש"י וה"ד הב"א ולפי' הב' את"ש קרא דקהלת סי' י"ב ויותר שהיה קהלת חכם דויחכם מכל האדם עכ"ז לא אחר בלושע אחר אלא אדרבא ואזן וחקר לחזק האמונה וכתוב יושר דברי אמת כלם נתנו מרועה אחד סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא ואת מצותיו שמור ולפירוש הא' הנה נבון מכל אחיו כי ז' זקנים בר חכים הוא ליה ועין ז' פורת עלי עין דלא שלטה עינא בישא ולטובה מגן על העתיד ולכך קרא לצפנת פענח הנמנא בזה אם כלך ונבקשהו דאין בו חשש עיה"ר . וכמאמר נזיר היה שמואל והדין שערא לא מפחדא אלא מסערא שכל המרבה בתפלה נענה עיין בכל הני שם בקונ' חיים טובים פרשה ב' · והמאמר דב"ק דעתיד נריק בפ"ג ובספר יוסף תהלות סי' כ"ע הביא מ' שנה קודם ובמד' שמואל וילקוט

וכילקוט הכא לא כיארו מספר השנים:

מכאן לשיכור המתפלל כשו עע"ז · מאמר זה יהיו לנגד עיניך קודם שיגיע זמן תפלת ערבית ליל שושן פורים שלא ישתכר הרבה קודם שיתפללו ערבית וקריאת המגילה דקריאתה זוהי הללא והן אמת דאמר דוד ונגינות שותי שכר ואני תפלתי אך רייק לומר שותה ולא שכור והשתיה כרת ועיין בשו"ס חיים לרא"ש לענין ספירת העומר

רמז עט וק' קלים ומ"כ בכל הרואה . הכ"א דקדק על מאי דלא תני מ"כ גבי משכן המדבר ונלגל כ"א כשילה ולא דקדק אחרת דבשילה נקט בכל הרואה מכוון לרמוז תתפ"א וכרמז התקכ"ט ולעיל רמז כ"ט דעין שלא נהנה ממה שאינו שלו תוכה ותאכל מלא עין שילה ומדכתיב בכל מקום אשר תראה וכדכתב הרב"א עצמו שם תוכ"ד ונראה דשילה היינו אותיות שילה כדיק בשמיה שם המקום דכו תרמוז דתאכל מלא עין שילה:

באו לירוש' והיא היתה נחלה · הב"א הביא מל' ברמב"ם כק' נחלה דנתקיימה לעו' שנא' ונחלתו לא יעזוב לפי שאמר תחילה דבחר כירוש' לשכינתו ובחר בישראל לסגולתו אח"כ אמר דישמור העם אשר בחר בו במקום אשר בחר בו כי בחר ה' בציון ע"כ וזה רמז קרא בזכריה ונחל ה' את יהודה חלקו דהוא נחלה לעולם דיהודה כק' כללות ישראל כי חלק ה' עמו ויעקב חבל נחלתו ולכך על אדמת הקדש יען ובחר עוד כירוש' והם כ' בחירות אחת ישראל והב' ציון היא וכתן לישראל אשר בחר בו למקום שבחר בו דהוא בירוש' וזה רמז דוד במזמור ג"ל אשרי הגוי אשר ה"א העם בחר לנחלה לו ובעבור זאת ממכון שבתו השגיח אל כל יושבי הארץ שהם דהוא א"י דגרש את הכנעני והנחיל לישראל ויושבו בארצם דהוא הארץ אשר עיני ה"א בה יותר מכל הארצות דהוא ע"י שלוחיו:

רמז פ ישראל לא נכנשו אלא בזכות ההשתחויה כאן חסר ויקוד העם וישתחוו · התורה לא נתנה אלא בזכות ההשתחויה ומקרא והשתחויתם מרחוק והם ז' כמו שמנוים במדרש שמואל סופ"ב ובב"ר פנ"ו כיע"ש והב"א שגר המדב"ר

הנצבת עמכה בזה רש"ל הביא ב' פי' ועיין ב"א הא' מה"א יתירה דתוך ד"א אסור ובה' מותר הב' בזה דהם ד' אמות לפניו ומימין ומשמאל דלאחוריו אין קפידה כ"עש:

מורה הלכה בפ"ר חייב מיתה · אומרו שביק לי מבואר יולא דחכם שמחל אפי' בזה כבודו מחול וכן היה דאין לומר דתפלת חנה הועילה עד עולם עד עולמו של ויכל ומשם והלאה היה גרם מורה הלכה ועיין ברמז תקכ"ד ותקנז ותשע"ו ותשפ"ח:

הרי ח' ברכות שהתפללת יהתם' אונו מכוון דאי מכנים ברכת למלשינים הרי' ט' אך אפקתיה למשען ומבטח לצדיק ואו שאותך לכדך בירא כנראה דקאי להמחזיר שבינתו לציון מהו דלא קרב זה אל זה ועיין אות אמת ועוד ויתן עוז

למלכו נתון בו לשתי ברכות והיה ראוי לברכת עושה שלום ה' יחתו מריביו ונס ועל שארית עמך בית ישראל שדרשו למי שמשים עצמו כשירים וזה שייך אל תרבו תדברו גבוהה גבוהה או מפסוק ובכשלים אזרו חיל ועל הכל צריך לי תלמוד · עוד זאת אדרש מאי כולי האי דהתפללה חנה י"ח ברכות וללמוד ממנה כמה דיני תפלה לפי מה שהביא הבאה"ט בסי' ק"ו סק"א דאין הנשים חייבות אפי' מדרבנן כל כך קפידא ויותר יגדל התקירה דמני שאין דעתו מיושבת עליו איך יתפלל ומה שים לתרץ בזה הוא דחנה כל הטירדא שלה לקרא אל ה' ולהכי הוא דאתית וטירדא שלה דה' יענה ביום קוראה והיא הנותנת דהתפללה בכיוון י"ח ברכות בכל נבר בנוברין בנוסח נכור ושבתוכן כולל כל שאלות האדם מהטוב.

רמז פא יו"ד קרנות הן והכי איתא ברנוז פ"ו ועיין מה שכתבתי בקונט' חיים טובים במו' ע"ה · ואומרו ואמתי הקב"ה מחזירן לכשיתן עוז למלכו וירם קרן משיחו. בין תבין עפ"י מה שכתוב לעיל ס' וזאת הברכה רמז תתקס"ג ודוק:

דוד ושלמה שנמשחו בקרן נמשכה מלכותן שאול ויהוא בפך לא נ"מ. עמ"ש הרב מוה"ר בס' דבש לפי מע' ק' אות מ' ועיין לחכם בני הכ **יצחק** נר"ו בס' אבות הרא"ש ח"א בקונט' הלכתא למשיחא:

זה אחד מהמקראות שישועתן של ישראל הוא ישועתו של הקב"ה · וזה יהיה הטעם שאמרו לעיל רמז כ"ה בתנחומא דכל העוזר לישראל כאלו וכו' עוזר להקב"ה וכל מי שקם על ישראל כאלו קם ועיין מה שציינתי בביאורי למכילתא בסדר השירה פ"ו:

רמז פב שמחה לישראל שמחה לפניו · וזה בה"כ בנומור ס"ח וצדיקים ישמחו ועלזו לפני אלהים וישישו בשמחה הבונה בשמחה ענמה שהוא לפניו דאנכי אשמח בה' כדאמר משה אשריך ישראל שזכית לכך דבצרה וישועה ובם ושמחה מה שהוא לישראל הוא להקב"ה ג"כ וכדאמרה חנה עלץ לבי בה' וישעיה שוש אשיש בה' תגל נפשי באלהי וכולה בהת מקראות ולכך תקנו במטבע ברכות העמידה ועל נסיך שבכל יום עמנו דלא"א לנו אלא עמנו יחד אני והוא הושיעה נא:

רמז פג כי אין בלתך אל תקריו וכו' · עיין בשה"ק חלקם בחיים דרוש יוד מ"ש בס"ר · ובאין ציר כאלהינו מונה בעשרה דרכים שלא בצייר כ"ו. ובא כביוון בברכת חתנים בנוסח אשר יצר את האדם דלא תאמר דהוא בצייר כ"ו אלא כלור מידות אינו בב"ו ולכך באו יוד תיבות כנגדן בברכה זו מתיבת כצלמו, עד לתיבה עד לרמוז לזה:

רמז פד גדולה דעה שניתנה בין ב' שמות עמ"ש בשה"ק רמה חיים ס' רבדים בס"ד. ובמאמר ואכרו מתוך הקהל לעוה"כ · עיין בס' דבש לפי מע' ק' אות כ"ח במאמר מי שיעלה את העצרים ועוד שם באות כ"ט הביא דתפלת חנה דבוכות שמואל ועלה קרח יעש ונראה דכיון

דכיון דשקול שמוש כמשה ודומה לו בכמה ענינים לכך משה הורידו וזכה לדיק ונושע דומה למשה ויעלהו דהעיקר הראות לשמוש דעתיד לצאת ממנו נתחזק במחלוקת ומקום שבא מכתו וממכותיך ארפאך ועמ"ש הרב למ"ד ח"ב ס' קי"ח דף כ"ב ע"ב וג' ודכ"ד ע"ב:

רמז פה למה נק' שמה נכסים וכו' ושאה מטרונא · עיין זל"ח ח"ב ס' מטות פכ"ב מ"ש בעזרת שדי · ודוגמא למאמר שלפנינו דקאמר הך ערומה בחף שהוא מביא על זה היא מרומם על זה איתא נמי במדרש מגי"א ע"פ קנך בנתן וקרע וכווה"ק ס' וישב ע"פ הף אני בחלומי על נדולת יוסף (עיין בס' פני יוסף דרכ"ז ע"ג)

רמז פו מקימי מעפר דל זה יוסף וכן דריש לקמן רגלי חסידיו ישמור זה יוסף והוצרכה לכך כיון דאמרה רמה קרני על יוסף כדאתמר ברמז פ"א ונפקדה בר"ה כמו יוסף כאמור ברמז ע"ח ושם ותדור נדר בתפלתה כמו רחל:

פעם ראשונה וכ' ולא חטא שוב אינו חוטא שנ' רגלי חסידיו ישמור וזכא ע"ן סיומא דקרא ורשעים בחשך ידמו דירמו ל' דמיון ולא ל' דממה כפשטיה והוא דדרשו כמעשה בראשית ואת החשך שו מעשיהם של רשעים ואמרי' כל העובר עבירה ושנה בה נעשית לו כהתר דלכך פעמים שלא אינו מועיל תשובה דכיון דהותרה לו רחוק שיעשה תשו' כדבר שהורגל ואינו מרגיש דבשרו עליו וכאב על העבירה ונמצא דהן דומין לזה החסיד בג' פעמים דשבל שוב אינו חוטא והרשע בג' פעמים דעבר שוב רחוק שיבא לידי כפרה ויוסיף על חטאתו פשע לא יאבה ה' סלוח לו ונמצא דהם בשקל אחד גם זה לעומת זה מן הקצה של הקצה:

רגלי חסידיו ישמור זה אברהם כשרדף אחרי המלכים. מ"ש ומ"ן דנקט רגלי לפי מ"ש דלא נתאבקו רגליו במלחמה מדכתיב ארח ברגליו לא יבא וגם לפי מידתו חסד איך יעשה גבורה זו וזה הוא חידוש הכתוב דל' חסיד מורה חסד כנודע ועיין בס' שמו אברהם ערך מלחמת המלכים אות ט"ז ואות ל"ח:

עליו בשמים ירעם עלו בתיב את עולים לשמים ירעם ומורידם · בנראה דעל הדור הפלגה רמז זה דאמרו נעלה ונבקיע הרקיע וכו' או אם יארע דוגמא להם כמו אירם וביוצא דמחשבה רעה בזאת אפי' ביושרו מצרפה למעשה כ"ש דבנווס שולת:

בני בליעל פרקו עול שמים לא ידעו את ה' אמרו אין מלכות בשמים · על זה צודק הטב לומר הכתוב עליהם ותהי חטאת הנערים גדולה עד נאד דלא די בגדולה של עד מאד יען היכי דמי דיחשבו את עצמן לכהני ה' ואוכלים לשובעם מהקרבנות דמי גזר כן מי צוה כן מי כרת ברית עם אהרן ובניו אינו של אהי עולם ה' דמלכותו בכל משלה ומהיכן בא להם את כל הטובה אשר לוקחים מאת בנ"י אינו אלא דהם נערים מנוערים מתורה ועול מנות ועול מלכות שמים כאותן נערים

דישע ולכך בנגדם כתיב במוכיח אותם עפ"י ה' והנער שמואל הולך וגדל וטוב גם עם ה' גם עם אנשים דאינו כמו הנערים הללו של קיבל עומ"ש שלמה ואת מי עשקתי ואת מי רצותי הפך ואם לא לקחתי בחוזקה ואשר ישכבון אפי' לפי הדרשות דלעיל רמז ע"ז או דלקמן רמז פ"ט ואי אמרו כל כהן שאינו מודה בעבודה אינו נוטל כ"ש שאינו מודה במי שציה עליהן דאתיא מק"ו דאינו נוטל מת"כ ואיך יעלה על הדעת דיטלו ויהיו כופרים דבפה מלא ראוי לומר עליהם ותהי חטאת הנערים גדו' עד מאד דהנמצא כזה בעולם והם כמו מחללי שבת דלובשים בגדי שבת ואוכלים מעדני מלך ומה יום מיומים לעשות כן ונאמר עלייהו והכסיל בחשך הולך תרתי דסתרי של דמאמר זה אינו מושכם דיש שאינן דורשין אותם לגנאי כולי האי עי"ל רמז ע"ח כמאמר דכל האומר בני עלי חטאו אינו של טועה דשם הובאו סברות באופן חטא שלהם דיצא להקל ולא להחמיר:

רמז פז כיון שראתה חנה את כל יש' זכרני ה' ברצון עמך · הבינה כוה כדאי' לעיל רמז ע"ח בפסוק ה' צבאות אם ראה תראה דהבטיח לה הקב"ה כפי הנוסח שהתפללה לברכות לה חיילות ואתייא תוך תוך כהן של כביר לא ימאס ובתוך רבים דבל א' ובא והתפלל של הבית גם היא בתובם הו"ל תפלה בצבור ובבר אמרו ואני תפלתי לך ה' עת רצון אימתי עת רצון בשעה שהצבור מתפללין ולכן שפיר קרי ליה עת רצון כדכתיב בעת רצון עניתך:

רמז פח יש פקידה וכו' ולכך תקנו לומר ופקדנו בפקודת ישועה ורחמים וגם ופקדנו בו לברכה לאפוקי דיש פקידה לבים כמו שיש פקידה לטב ומרובה מ"ט דמונה ואזיל כ"ב והחמשה אינן לטובה ויש בהנה ובסנה במה קראי דלא קא חשיב כמו כי פקד ה' את עמו לתת להם לחם וכן ופקיד בפן זאת ולאידך ניסא במי של דחדא מנייהו נקט אך בזאת בפירוש פקידה אשכחן דיפרד והיה לד' ראשים והבא עירב מזה על זה בגון פקודי ה' ישרים דאינו שוה לשאר פקידות דהוזכרו הכא וכן גבי בכורות ושמא בדרך דרשה הכל שפה אחת והדרשה תדרש:

רמז פט בני בנים הרי הם בבנים. עיין בסה"ק גנזי חיים מע' ב' אות מ"א ובמ"ש הואיל שהתפללת עליהן לשמך אני קורא אותן לפיכך סוא אומר עד עקרה ילדה ז' · וכן בטוב פסוק של תולדות אהרן ומשה דשאו תולדות משה היכי דמי ואמרו דהתלמידים קרויים בנים ולפי מאמר זה הכה נכון בלא"ה דגלי קרא ובאהרן להשמידו ותפלה למשה עשה מחלה ובדין הוא דיקראו ט"א לאהרן ושעזר ואתמר למשה ולענין תלמידים דקרויים בנים הא שמעינן מורשו בני הנביאים ואתבי אבי רכב ישראל משושע לשיתו:

ג' כתרים היו בידו ובעונות בניו ירד משלשתן ולכך אמר על לא טובה השמועה אשר אנכי שומע דכתר ש"ט עולה ע"ג ואי ליכא כתר ש"ט אולי הני ב' דתלויים בכתר ש"ט ואתם דאמרו דשנו שומעניכם הוא פגם לי ובטל ממני בתר ש"ט ואבדו הנ'

הנ' בתרים. הפס כי עז איך היה כ"ג ונביא דהיו בני חשמונאי הפקידו על שנטלו הנ' תרתי כאחת ושמא לא היה אחר כדורו ראוי ואין דנין אפשר משאי אפשר כמו ושו נבונים לא השכח ועוד התם נקחו הם על כרחם אך עלי כל יש' מינוהו מרצונם ועוי"ל דמלך ל' מושל דשליט על הארץ ומלך ראשון היה שאול כדאמר משה יהקר כתיב דנמשח וקודם שאול לא היה לשום בריה תכסים מלך גמור על ישראל כ"א הוד מלכות וכדאמרו נבי יהושע ווה לך האות דכל הקפידה הזאת היא אחרי משיחת שאול מלך ראשון דהרי אברהם ומשה הוה להו תרתי כ"נ ומלכות ועיין בש' שמו אברהם ערך כהונה אות יוד ואות כ"ד יע"ש:

הרבה הזקינו במהרה מפני רעת בניהם עיין בתנחומא ס' חיי ש"ה וע' שבת דף קנ"ב ותענית ד"ה וס' האומר בשבת דכ"ו כל האומר בני שמואל חטאו אינו אלא טועה היינו יען יש לנדר דקמיכות ויהי כי זקן שמואל וישם את בניו שופטים ולא הלכו בניו בדרכיו יורה דהיה זקן מכר עצמו מסיבת שאול ולא מפאת בניו דהרי וישם את בניו שופטים לישראל מסיבת שהזקין ואי ידע בנייהו דהזקנה מסיבתם לא היה ממנה אותם דכולן כולין וכו' וטבא לא הוי בישא דרחוק הדבר דאחר שנכנסו לשופטים חזרו ונכשלו וחטאו באותו דבר עצמו ויטו אחרי הבצע וכו' או שתכרח קרא דויהי כי זקן שמואל הוא הנעה דמפרש איך בא לו הזקנה יען מעיקרא וישם את בניו קודם הזקנה ולהיות דלא הלכו בניו בדרכיו הא גרמה ליה ויהי כי זקן שמואל בלא זמנו ובעל המאמר דהכא דתלה זקנת שמואל כמו יצחק ועלי הלך בדרך זו ועיין בס' הקדוש ר"ח בפ' גידול בניס שהעתיק מאמר זה וכתב דראוי להניח בו ולא מנא ספר להניהו יע"ש:

שמע ר"י נשיאה ובעש ערך ר"ל ונפיק ליה למגדל נבעיא · והוא בירוש' רפ"ב דסנהד' ועיין בביאורי לירוש' שם דבא לציון:

רמז ץ באן קודם גז"ר באן לאחר גז"ר · עיין בסה"ק ספ"ח ס' נשא פסקא מ"ב:

רמז צא יוד בק' אים האלהים. הבא השמיט מתסירת אחד עשר דהובא בסדר וזאת הברכה רמז תתקנ"א ועיין ספ"ח פסקא שמ"ב ובנראה דהרבנים הגדולים נא' במענה לשון ולמ"ד ח"ב במש"ד אחר דבל רז לא אנים להו המה לא ראו מאמר זה וגם בקונט' ישמ"חנלא נראה כעליל לאר"ש:

רמז צב כל מקום שגלו שכינה עמהם. עיין מכילתא ס' בא פט"ו וספרי ס' בהעלותך פסקא פ"ד וס' מסעי פסקא קס"א ובביאורי לשם ומה שהביא הרב"א ז"ל מהר"עבא וסוד השכינה שלפעמים נק' כלה ופעמים כנסת ישראל ומלכה ושמות אחרים ידוע לבעלי האמת בוע"ש עיניך תראינה מאי דאיתא בזוה"ק ס' יתרו ד"ן ע"א וס' תרומה דרק"ל ע"ב ובתי' לשם ובקו' פר אחד פכ"ב:

ובמצרים היכן נגלה עליו ר"ב בשרח'א מתוך פלטין של פרעה. במדין מתוך

חללו · לבאורה קשה ממ"ש רש"י ס' בא ע"פ באר"מ חוץ לכרך או אינו אלא בתוך הכרך ת"ל כצאתי את העיר ומה תפלה קלה לא התפלל שהית' מלאה גלולים דיבור חמור לא כ"ש ע"כ ועוד שם כרש' ע"פ כצאתי את העיר בשו"ם ואדא דבתוך העיר לא התפלל שהיתה מלאה גלולים · וי"ל לפי מה שסיים הג"א לפי שא"ל א"ה עוד ראות פני ושם פי' שהיה הפלטין יותר מקום טומאה מכל מצרים כיע"ש ונמצא דהיכא דאפשר במקום שלא יש טומאה היה כך כענין שאמרו דאי אמרינן טומאה דחייה אם אפשר לעשות בטהרה עבדינן בו הכא ואילו בנגע אהרן כיון דוי א מפי המלך ל"ת ראות פני כי ביום ראות ימות לא אפשר לצאת ולחזור ובהכרח אפי' במקום טומאה רבוצה שאר דבק"ו שעשו יש לדון דאיכא נד פירכא מה לתפלה שעושה מרצ"ה שהוא ב"ו ובמקום מטונף איכא מגום כי דבר ה' בזה אך דבורו של הקב"ה דלא ש"ך ביה טומאה אלא בה דברי באש מה רמות יצרוך להזכירות ה' בתפלה מב"ו ובשנס הוא ב"י שליט לעשות ברצונו אבל לגבי דידן אין אנו רשאים להתפלל ולברך בשמו במקום טומאה ואפ' דהכונה דכיון דלדידן אסור לא יעשה ה"א דבור דהמקבל שהוא משה יהיה במקום מטונף דהוא יותר קדושה הקבלת שכינה והקבלת דבור יותר מהתפלה אעפ"י שהוא רשאי והדן ושליט לעשות ברצונו כי כל דרכיו משפט לפי השעה כנלע"ד אם אפשר דניתן להאמר ועיין להרמב"ם בפ' כצאתו את העיר וכמ"ש המלה"ק ס' וארא שם דף רס"ט סע"ד · ויש למטע"ם מידי דוגמא למה שאמרנו דאין דנין אפשר משאי אפשר והוא דביון דבמדה זו יבא מלך הכבוד בתוך מצרים לעשותה דעל מעשה זה דמכת בכורות הוא שאמרו חז"ל דנכנס למקום טומאה משום חיבתן של ישראל איך יתכן דהמעשה של המכה עצמה יכנס הקב"ה במקום טומאה ואילו בהכנה להדבור אשר יאמר על זה יהיה קפיד שיהיה חוץ לכרך דבדין מכשירי מצוה עם המצוה עצמה יש הפרש בין מכשיריה למצוה עצמה. פש נכון להשביל בחיבה זו שהראה אלהי עולם ה' לישר' שנכנס במקום טומאה איזוהי היותר חיבה מה שאמרו השוכן אתם בתוך טומאתם דהוא טומאה דישראל עצמן או חיבה יקרה נודעת במה שנכנס בתוך טומאה של מצרים דבלא"ה הם שקן ובנותיהם ש"ן וטומאת מצרים אין ס' דהיה יותר חמורה מטומאת ישראל ויש להכריע דבטומא' דידהו אינו כל כך חיבה דמפניהם נכנס ובעד ישראל הוא אך שיכנס בשביל ישראל בטומאה של אחרים הא ודאי חיבה יותר נודעת שלא דיש נר אחר דכישר' הוא בקביעות דגלי קרא השוכן אתם אך בענין פרעה דיך העברת אפי' המצבה ועברתי בא"מ דרך עראי מידי עוברו וכ"ש הדבור שהיה בעוף יעופף ודוק · והמאמר אם תעלה מלניא הוא בל' תמיה ועיין בקונט' חיים טובים פ"ח:

רמז צג אשרי תבחר ותקרב בכפלים בחרו וקרבו. מאמר זה הובא בכמה מקומות וש' המקום אשר יהיה שמה נטיתי ידי לציון בכי טוב:

רמז צד ברא שבטים ובירר לה' א' מהם שנ' ובחור אותו מכל שבטי ישר' י"ש לשאול בזה דאינו דומה לשאר בחירות דכלן מאת ה' היתה ואת כלתי אמצעי אך בשבט לוי הוא דיעקב קניה מעשר קדש לה' ומיעקב יצא הדבר ושמא בשביל יעקב היה עבודת הלוים ומתנותיהם אך הבקינה היה ניתנה לשבט אחר א"כ דמעשר היה מפריש אחר לפי המאמר דרמז תתקמ"ב כש' ואת הברכה ע"פ יהי רצוי אחיו ועיין בשא"ק ובחרת בחיים ס' ויצא והקב"ה נתן בלבו של יעקב שיפריש ללוי כענין שאמרו בשם הבילד דהקב"ה נותן בלב אבי הבן שיקראנו בשם זה לפי בחינתו וע' בפתיחת ס' שמ"א והנה יתרון בבניאים היינו דמשה בא' המאורה ובמלכים דוד היינו דאין ישיבה בעזרה וכרת ברית דלא יפסק מלכותו לעולם והוא פשוט

רמז צה יש נבחר ונדחה ונתקרב ויש נבחר ונדחה ולא נתקרב נר' שהדברים מגיעים למ"ש לענין קרבן נראה ונדחה אינו חוזר ונראה וחקר הרב עיר דוד לענין התשובה דאיך חוזר ונראה עיין למוה"ר מרא"ה ח"א ד"ו ע"ב ולמוה"ר אות הברית מזמור פ"הולהרב אשר הבתלים על פסוקים של דסי' פ"ה כיע"ש והכא שאול דהביא המטב הגאון דנראה ונדחה וסבר דחוזר ונראה וראו לו בעצמו דאינו חוזר ונראה ואהרן ודוד דעשו וידוי וחזרו בתשו' העביר ה' חטאתם דחוזר ונראה בהם מכח התשו' ודוק . ובמאמר ויעמוד בית המרחק ובמאמר החמיר הקב"ה בכבודו ש"ן יותר מכבודו . עיין בשה"ק חיים טובים בפ"א מ"ש בעזר משדי :

רמז צו כל המקבל פני זקן כאלו מקבל פ"ש ומזה הטעם דזה"ז דליכא נ"פ וראה כל זכורך איזיה בתקנתא לפי שעה אנו בבניינו דמה שיקיים להקביל פני זקן שקנה חכמה שנמצא בעירו והו"ל כאלו עלה לרגל ועיין בקו"ס לחיים בירוש' מדברי ר"ב נר"ו :

רמז צז יו"ד דברים נק' יקר · עיין מדר"ש פ"ח ומדרש שוח"ט מזמור קטז · והמאמר דאין ניכה של רוה"ק הנה הוא לעיל רמז רל"ב ועי"ל רמז קט"ו :

חן חן עד שלא נדבר וחן חן מדבר עמס וכו' ר"א אומר אחד לו וא' לדור אין לך דור שאין בו כאברהם ויצחק ויעקב ומשה ושמואל , בתח בד' וסיים בה' היכן מנינו דיצחק הוכפל שמו ואין לו' דהוא הכפל את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק דהא' של תוארים וחיבות ואינו כשאר בכפל בשם העצם ועיין להרב פרי בשמים דטו"ב ע"א ועיין לחכם בני **אברהם** הי"ו בס' שמ"א ערך יצחק אות א' · ועפי"ז יפורש בה"כ ונח מצא חן בעיני ה' כלו' חן א' ולא ב' והיה ראוי שזה תולדות נח נח איש צדיק דהיינו נח נח ולפי האמת לא קרא אותו הש"ת נח נח כמו הצדיקים שהוכפל שמותן יען לדרשה קמא תמים היה בדורותיו כפי' רש' למאן דדריש לגנאי אילו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לדרשה ב' שהיא ר"א ג"כ לא קרא אותו בחיבה חן חן יען תמים היה בדורותיו וכל הדור הרע הוא שלשמבול

איך יאמר א' לו וא' לדור לא היה בדורותיו כמוהו דס"ל לשבח והוא אי למאן דדריש לגנאי ואי למאן דדריש לשבח ודוק :

רמז צח תן לחכם ויחכם עוד זו רות המואביה ושמואל הרמתי . היינו דקאמר חכם כזה לרות מאיש ורחבה ושבת דת"ח ש יצא מבושם לשוק וכ"ש אשה כמאמר דוומא של ת"ח שדומין לנשים דהוא בזה נ"כ וזו וא"ל זו דשמואל חכם גדול דבלילה אחת לימד לדוד מה שאין תלמיד יכול ללמוד לק' שנה כדאיתא לקמן רמז קכ"ע ובדבר זה עצמו דלא מפיק ש"ם לבעלה כההיא דשמשון דלעיל ברמז ע' וחשש שמא יהיה מלאך ואיך יוכיר שם ה' וח"ו פוגע כאיזור לק"א למלאך בשם ה' והתכלות דלא ידע למפרע יולא לבעלה

רמז צט לא שכינה הכתוב ביולא בו וכו' עי"ל רמז תשמ"א ו זאת במכילתא פרשת השירה פ"ו ועיין בס' ש"י דמ"ב ע"ב · ובעובדא דרב כהנא ור"ח כ"א וטופריווי סומקא עמ"ש בקונט' חיים טובים פ"ו :

רמז ק אפי' בשינס היא כאה רב יהודה לא הביא מתורה מיעקב ורחל דאינו דומה לכא דאחיתופל דהתם גלי קרא ולא ידע כי רחל גנבתם והיה לפי האמת של דאילו ידע לא היה מקלל כך וממשה מחזי כא יש מקום לדחות דהיה על עצמו ונתקיים לכן לא נקט ר' אבהו ראיה ממנו ועיין רמז קמ"ג בדוד לאחיתופל . ובמאמר אף משפל ארבה לא הפיל ע"ש בקונ' חיים טובים פ"ו ובעובדא דאבא שמואל דמטבשא עיין בס' אברהם את ילו בדרוש י"א להלכשה , ובקא דאחיתופל עיין בירוש' פ"י דסנהדרין ומ"ש בחי' לשם :

רמז קא ב' ארונות היו עם ישר' במדבר לדעתו של ר"כל לא פורש בההיא דסוטה בב' ארונות היו הולכין ביחד ארון השכינה עם ארונו של יוסף דקיים זה מ"ש בזה אם ארון של יוסף היה עם ארון שהתורה בתוכה או עם שברי לוחות דמדכתיב בקרא דא ואהרן ומשה יורה דהוא של יוסף עם ארון דנתון באהל וע' למהרש"א בח"א שם בפ"ק דסוטה יע"ש ומדקאמר דשברי לוחות היה נכנס ויוצא עמהם משמע דבדרך הילוכם היה ארונו של יוסף דכל ישראל טעונים כסף וזהב דאילו משה בארונו של יוסף דמורה ובא דבחדא מחתא ניכהו ויגורתי לו' דהיה עם שברי לוחות דטמון ברמז משום דהא מיהא ויפוטו זרועי ידיו ואיבר ושבר ברחיה לא דקיים המפורש בתו' בהלכת' ות"ש הה"ב ולסברת רבנן אין אנו צריכים למשכוני בפשין אמאן תירמיה דדל מהכא תרתי והוא באחד ואין שני ועי"ל רמז קמ"ב ועיין בקונ' ספ"ח ס' בהעלותך פסקא פ"ב וס' עקב פסקא ל"ח :

רמז קב וירוץ א"ש בנימן מן המערכה וכו' שאול . עיין מה שפירשתי בזה בקו' חיים טובים פ"א בס"ד והנה לקמן רמז תל"ק הובא ג' סברות והבא תרתי ולע"א דהכא נקטו ר"ל בר"ש ולהלאן שם לר"ש בפני עצמו ק"ך דהושמט הכא ועיין זר דס"ו ע"ד :

רמז קג ואָרון האלהים נלקחה תאשה מ"הד ננקבה. הפשט נר' דכיון דראתה מ"הד שהוא הנולד למקטרג כי שבעה כרעות על ישראל ראתה את הנולד דכרונו רחם זוכר כרונו אהבה זוכר כרונו עקידה זוכר כרונו תמימות חזכור ואזי יגברו הרחמים למעלה למעלה ויתמלא רחמים גדולים על ישראל ולזה חשב כחה בנקבה וכך מפורש בכמה מאמרי רז"ל דליכא נרה דאין לה נחמה גדולה אחריה ומיה"ד זראה דאת הרע נקבל ואת הטוב לא נקבל. ובמאמר ב' נשים רחל ואשת פנחס ומיכל עיין שם בקונט' הנו' פ' הנ"ל

אתו"ה נתת לו ז' כבשות וכו' הקושי מבואר דאי אמרי' קי"ל כדרבה מיניה ואין מעניש בשתים כ"ש וק"ו רח"ו על שנגה זו ד' עונשים וגדולים וארוכים היכי דמי מה חורי האף הגדול פיהיה כולי האי ושמא י"ל דהקב"ה הבטיח לאברהם קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה והבטיחו לתת לזרעו והיינו ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה ואין שיעור כאומרם ז"ל דאפי' מח"ל יכבשו כענין דוד בארץ ולעתיד הבהמ"ק בירוש' עד דמשק והכשא הכבוד כאומז"ל וכבן כנגד ד' רוחות בא העונש ד' המה וסביביו נשערה מאד והיינו מאד דלא ללמד על עצמו יצא כשביל לא תחנם דאכירו ואוהבו וכיונא פקיע איסורא של על הכלל כולו יצא דעשה בריתא ברית ובקושי היה ההתר כימי דוד את היבוסי ע"ל רמז כ"ח ונמצא דזה גרם ושיכה להפקיר נחלת ה' לזרעו של אברהם דהן נגרע מנחלתם אמטו"ל בא העונש דהולך על ד':

רמז קד ב' מלחמות של מהומה ר"ש מוסיף תרתי ולא פליגי · וקשה אמאי לא מנו קרא להמם מקרב המחנה עד תומם ושמא אע"ג דקרי אנשי המלחמה לא היה במלחמה וקרא והמם מהומה גדולה נ"ל דזה בכלל מהומה דיפושע ומד"ה כ' סי' ט"ו כי מהומות רבות כי שהיה המם הי"ל למנות וכן מעמוס סי' ג' וראו מהומות רבות גם כיה י"ל דהוא בכלל המהומה דביאת המשיח וכן בישעיה סי' כ"ב וסי' כ"ח וב' אדנ"ם מונים מענין אחד אע"ג דליכא בהו קראי טובא וק"ל ועיין ז"ר דס"ו ע"ד:

וב' שנים שמלך שאול הרי מ"כ נשתייר שם עוד יוד ועיי"ן במדב"ר פ"ג. יש להבין בחש' זה דב' שנים דהנקה הם בכלל מ' שנה דעלי ומי הכניסם שיבאו ועוד דבב' שנים שמלך שאול לא מנע שמואל מלשפוט את ישראל כאומרם ז"ל דלא עשה דבר שאול בלתי שמואל והיה עמו לכל דבר המשפט ואיך ניבו מהחש' ב' שנים דמלוכת שאול ונמצא דשפט י"ב שנה ושמא לא היה נקרא על שמו דאמרו תנה לנו מלך לשופטינו וכפי' הכ"א ועיין רמז ק"ח ועיין סדר הדורות דכ"ט ע"ג וד' מבוכה בחש' זה יע"ש וע"ל רמז לק"ט ודוק וז"ר דס"ז ע"א:

י"ל יהנה בשמואל וכו' כי שם כיתו · ע"ל רמז ס"ח מ"ש ועוד ברמז ע"א:

רמז קה חלקם של בפיבס · שא נא עיניך וראה מ"ש ברמז תשנ"ה שייך לזה ובהא דכל האמור בפרשת מלך מלך מותר בו. עמ"ש בקונט' רחמים לחיים סי' קנ"ח ובס' דאה חיים ס' ואה"ה בעור של מלך חי וקיים:

רמז קו בג' דברים עתידין למאוס במלה"ש ובמב"ד ובבה"מק ובמאמר לפי שכתוב עד אנה מאנתם לכך כתיב וימיאנו העם עיין בס' חיים טובים בפי"ג ועמ"ש הרב למ"ד ח"א ס' ויגש דקט"ו ע"ב וקט"ז ע"ג:

רמז קז ומי היה הגון לדבר ודוגמתא · עיין מ"ש בביאורי למדרש שמואל פי"ג בס"ד:

רמז קח מפני מה זכה שאול למלכות מפני הענוה. קשה מי זוטר מ"ש ביומא דכ"ב בן שנה שלא טעם טעם חטא ולזה יש לדחות משום דכשיא מוחלין לו עיין רמז קי"ז אך מ"ש בויק"ר פ"ט דלא זכה אלא בשביל זקנו שהיה מדליק נרות לרבים ביע"ש אימנו סוה לכך דהכא ותו דבמגילה די"ג מוכח בשכר צניעות רחל והוא לקמן רמז ק"י ולזה י"ל דצניעות ופלך השתיקה והבושה הכל מפרך הענוה והולך למקום אחד:

אר"נה קורא עצמך רואה עיין כ"א שהביא מזם יש"ל דפי' בכלל הפי' דהאשמה היה דכיון דשאל איזה בית הרואה הי"ל לשמואל להשיב זה ביתם ואהולא לו' אנכי הרואה יעש ומכאן יש נזהרים שלא לו' מיתרא משם תלמידי היכא דהוא מתכבד בתלמידיו של לו' דוגמא לזה מתלמידי הישיבה או מבני הישיבה וכן הנכנס לשירה נזהרין לו' משכנכנסתי להיות משרת' לנטור או לקבל ולא נימר רבנותי ודקדוקים של לפי האדם ולפי המקום:

רמז קט נח כל של זקן ומלכים מחליק ולאו נראה דניט-יקון הליך הוא דרמז דיש כהם אותיות נח ובל דש"ם נגה בקט האי לישנא וגם ל"א שנאמר בדרך כל מאמרו חז"ל דאינו דרשה היוצא מפקרא כ"א טמון ברמז ועיין ז"ר דס"ו ע"ד:

רמז קי ואת דבר המלוכה לא הגיד זכתה ויצאת ממנו אסתר · עיין להרב מוה"ר בס' חומ"ה שם ע"פ זה ובס' ברך את"א ס' תלא דרוש ד':

רמז קיא זה אדה"ר ושפל ריח ואנכי עפר ואפר. בכונה מבונת נקטינהו גם זה לעומת זה דאברהם בא לתקן אדה"ר עם זה כעצמו דהולך לכבשן האש דחשבון כאש ועל הבית דאמר ואנכי עפר ואפר ובמפורש כל זה במאמרי חז"ל ואעיקרא מה שביזו לאברהם אחר אדה"ר אמר הקב"ה כדי שיבא ויתקן וכדאיתא במאמרם ז"ל:

וישפר רוח יתמוך כבוד זה משה דאמר למתי אעתיר לך · החידוש בזה דאמרי' גדולים במוכי הרוח ולע"א שאין תפלתן כמאשת ועשה עטה בתפלה עצמה מב' נהדים דשל רשות בזוה עת רוצה לפי רצונו התפאר עלי למתי יכרתו הצפרדעים וגם תלה משה בתפלתו למען תדע כי אין בה"א דלא בזכותי ובשביל ענותנותי כ"א דהשי"ת' יורה לך דשומע לקול כ"ו שמשנים בתחנונים לתת לכל שואל לפי השעה שקבע האדם וכ"ש דשומע כאחת בכל אשר מצרים לוחצים אותם דישראל עם קרובו

קרובו ותקח מוסר מזה :

דרך העולם בעלי דינים הולכים אצל הדיין משה אמר וכו' יש לשאול ע"ז דנחמיה נענש על שאמר והפחות הראשונים אשר לפני הכבידו על העם וכו' ואני לא עשיתי כן מפני יראת אלהים וכו' הגם זה לחם הפחה לא בקשתי והתי' פשוט דשמואל אמר מה שהוא דרך העולם דדיינים יושבים במקומם ואפי' משה ר"ע"ה עניו מאד ולא היה בזוי כלל אך בזה דנחמיה היינו דבר השוה לכל א"כ דהכבידו הוא יותר מן השיעור וכל כי האי מגריעות בתן לומר דהוא לבדו את האלהים ירא ועוד דהני כדבר ממון דיש ספק שוחד כ"א בטירחא דגופא לבד וזה לא מעלה ולא מוריד ואינו שוה לכסף ועוי"ל דכיון דלעיל ברמז נ"ו הוכח זה בעצמו דאמר הקב"ה בא וראה מה בין משה לשמואל דעשה הפרש לבא הקב"ה אצל שמואל בעבור זה וידע שמואל מזה ברוה"ק הנה בזאת ירד כיון דפי ה' דבר ואף גם זאת לפרסם איך הקב"ה בא אצלו ואילו משה הולך אצל הקב"ה ועל כל שכן דהוו לא הנאה עילא בשמואל על הודות זה כ"א על מ"ש אנכי הרואה בלבד או אפש"ל דעל מ"ש זכרה לי אלהי לטובה דס"ל כלפי שמיא וליטול שכר אך שמואל היה נגד בני אדם לעיני בני עמו בדרך תוכחה · ולפי הסה"ח מותר להשתבח הרב בפני תלמידיו כדי שילמדו ממנו וליכא יוהרא כ"עם ונחמיה לא קיים זה התהדר לפני מלך . ועוד אפ"ל דמעולת לשיטו יורה דלאו להכי הוא דאתא ב"ה ע"! שהיה שוה למשה לא חמור אחד מהם נשאתי ואגב הגדול הדבר דמשה היה יושב ואיהו סיבב כל הערים ואפי"ה לא נהנה ולא שאל דבר והחידוש על שהיה הולך ממקום למקום ואפי"ה לא נתן להם טירחא מאומה והוא בשריה שיתא דהוא דומה למשה במה שלא נהנה כלום מהם ולא קפיד לו' זה בפרעות בכונה מכוונת להשתבח ח"ו וכדלקמן רמז קי"ג דוגמא לזה דאמרו דגדול הנאמר בשמואל ממה שנאמר במשה בענין זה גופיה דלא היו בהנים מאחרים כיוצא בזה היינו הך דהכא ועי"ל רמז קמ"ב בדוד דאמר לאביגל בית אביך היו מבקשים כבוד עצמן ומניחין כבוד שמים דנראה אף זה וי"ל דמזבל גרמה ליה לדבר פתח פיך לאלם ולא תשיב דבר :

רמז קיב בג' מקומות הופיע רוה"ק . אף ע"ג דאלהים נצב בעדת אל ורוה"ק שורה בכל ב"ד וב"ד שנאמר על יש"ו דבקיל בב"ד של משה וכדלקמן רמז קי"ד הנה החידוש דהכא הוא דיצאת ב"ק ושמעו כלם ואינו בגדר ואנכי הסתר אסתיר כי אינו נראה לעולם במה שמכוונים ש האמת ורבים דין אמת לאמיתו דשכינה משויבתם וכדדייק קרא בקרב אלהים ישפוט בקרבם של הדיינים' לא כן בכני ג' ובתרי פי' דהופיע דאיתי הרב"א מנימוקי רב בינ"ש :

רמז קיג כל הנביאים עשירים היו מנ"ל ממשה ומשמואל ועמוס ויונה · לכאורה קשה דכיון דאמרי' בנדרים דח"ל דאין השכינה שורה אלא על חכם גבור ועשיר ועניו וכלם ממשה ודכתיב נביא מקרבך מאחיך כמוני וכדפי' מהרש"א שם ועיי"ן בשבת דנ"ב וכזה הוכא לעיל

רמז שנ"ו למה טרחי להביא כולי האי לחדא נהגי לד' נביאים לכל ה' מקראי וצריך לפי הדרשה דהרי אי קפדי לר' מנ"ל לשאר נביאים אך אי ילפינן ממשה לכלן בשביל דאמר קרא כמוני ניחא ועי"ל רמז קט"ו ודוק :

רמז קיד ד' ברכים מייתי לה מהכא וכו' יהוידע גדול ממנו בדורו לדוק גדול ממנו בדורו עזרא גדול ממנו בדורו . הנה האי לישנא דמייתי לה מהכא מורה וכא דקיימי בסברא חדא והלא לגבי קמייתא הוא דשקל הכתוב דשקולי' הם ואילו לר"כ הוא דנעשה גדול ממנו ועוד דלפי מ"ש לעיל ברמז ב"ה בפסוק תכורך מנשים יעל דלאו אורח ארעא למימר דהוא יותר גדול להתי מהמת הצדיק ואפי' בנשים כ"ש בגברים ועי"ש מ"ש אני בעוניי ודוק :

רמז קטו מגילת ביהמ"ק נמסר בעמידה · לא ידענו לנביאים ולשלמה מהיכן בפק' דלא הביאו קרא בשאר ולצ'א דק"ר' דדוד הוכיחוהו בשלמה והיי את"ל דנס על המלמד דצריך בעמיד' הרי לא מוכח על המקבל המגילה שיהיה בעמידה ושתא מינה ובס ילפינן מה הראשונים דכתיב בהו בפירוש ונטילתה בכתיבתה · אך דזה סותר למאי דאיתא בקי' הפי והועתק לדרשה עלי השכיל ללמד שניתנה ברוה"ק אע"ג דכתיב ביאושע והתייצבו וכזקנים ויתייצבו ואין נביבה את רוה"ק במ"ש רמז רל"ב והכא ברמז ב"ו הנה לא ללמד על שו בלבד יצא את על הפה דלא כתיב ל' ישיבה ועי"ל רמז קי"ג ונראה דהטעם הוא דכיון דאין ישיבה בעזרה את למלכי ב"ד בלבד שיהיה להם זה לסי' ומסרה מגילת ביהמ"ק בעמידה וכדי שלא לשנות כוונתם בדבר שזוכי הבית אע"ג דלמלכי ב"ד סותר ישיבה ולב"ג עיין רמז ע"ח לא פלוג כמו ב' בעלי דינים דאם מושיב לאחד מושיב לאחר ובעיקר המקום קפדינן שיהיה דוקא מלכי ב"ד וכ"ג ועוד דאפילו מלכי ב"ד וכ"ג הוא בעזרה בלבד לא פבל הכאמן לפני ולפנים דאז בלם שוין שיהיה בעמידה :

חמישי מכבי דאמר מר בעון החיים . עמ"ש בשה"ק רו"ח יו"ד סי' שפ"ג אות ב' נוסח תפלה על זה ועיין בס' ומהר"א אברהם מע' ז'

רמז קטז כל שאפשר לו לבקש רחמים ע"ח ואינו מבקש בק' חוטא · צריך לדעת כל מה אתא לרבויי ולמה נקט בדאפשר והי"ל מי שאינו מתפלל ע"ח ויתכן לו' דלפעמים צריך הוא לאותו דבר וכדי שיהא בענה בתחילה מתפלל ובונא שמתפלל בפניה שבלבו ואז יאמרו דלעצמו הוא דורש לז"א כל שאפשר בל לאתויי אפי' דצריך לעצמו היכא דאפשר לו להתפלל דאין דעתו מבולבלת על צרתו יתפלל אפי' שיאמרו דלעצמו הוא דורש ואברהם אילולא דהשי"ת א"ל ויתפלל בעדך אפשר דהיה מוכב עצמו מלהתפלל את דה' יתברך הוא אמר ויהי הוא כזה :

ודילמא שאני מיל את מהכא ואני כאלותם בזה יתיישב במי המתי לא למדו זה מויאל משה לפני הזוה"ק דנעשה חולה בתפלתו דיש לך לו' לכיר שאני ובלא"ה י"ל דאינו בסדר שכתובים דהכא דויאל משמע ויקר מקרה דפעם אחת

אמת כעשה חולה ואינו לעיכוב' אך אין חולה מכס זנס ואני כמלותם הוא דעושה כך וצריך לעשות וק"ל ;

רמז קיז אין הושה שא שבועה ויו] שאול. קשה למה לא הביאו מקורה הקילה ויו] משה לשבת את העם לפי מדרשו כאשר הביא רש"י בחומש ושמא ברירה להו יוחד האי דשאול דהוה שבועה מדכתיב את העם טפי מקרא דמשה דשייך ביה אורך פירושה ל' רצון דנתרצה ויש פסוקים אחרים כמו זה דבך הם משמעותם :

ישמיט בריק בספרא. עמ"ש הרב מה"ר בסוף ס' לדוד אמת בקונט' תורת השלמים סי' כ"ב אות י"ב וע"ל רמז תתקי"ח · והמאמר בבית חנוך והאשה והוא דאתחוק עד תלת ומנין הובא לעיל רמז קמ"ט ;

תרע לך בח החרם והשבועה. ע"ל רמז י"ח ורמז ע"ו · ומ"ש והביאו קרבן עולה על שגגתו ופדה אותו ממות ויפדו העם את יהונתן והאי דנתנו לו מתנה באופן שוכה בו יהונתן כדי דתיהוי' ליה כפרה אך מה שהקריבו עולה ולא חטאת כמפורש בס' ויקרא והרמב"ם הל' שגגות פ"י ה"ד דהוראת שעה היתה לעשותו כולה כליל יען היו בתענית ושמא יבואו לידי נותר דהוא לווס ולילה עד חצות ועל זה כיונו לומר ונעתר לו דלא יהיה לך ס"ד כי לא עלה לרצון. ויש סברא אחרת לקמן רמז יק"ח במדרש שנתנו משקלו זהב ופדוהו ועיין כלי יקר שם ובס' קה"פ ומ"ש בזה הז"ר דס"ו סע"ר לא זכיתי להסבירו והמעיין יראה ;

אמר אכיי לא שנו אלא לאחר אכילה וזה ענין בוצו ויאכל בוצו וישת ויטב לבו שאכל מיני מתיקה ומתוקים מדבש ושוריקי דעינא בלבא תלי ובזה ויטב לבו ומה שלא הביאו זה מבועז דאינו מפורש בקרא כמו לאיש מצרי וגם אינו מפירש בדרשה המתיקה מדבש או מדבורים או מתמרי' והעשוי רוטב משוקאר של קנים לא החשיבוהו לשם דבש אפי' בלישנא. ובמאמר לבדיקת סכין מק"ת לחכם עיין בקונט' חיים ומזון :

והיבן פרעו לו הקב"ה · האי ליסנא מורה בשו כידוע שהקב"ה פורע לו ומוכח זה מהיכן שמיע להו ובי בכל קיום המצוה הנו מחטטים לידע השכר אם הוא בעוה"ז הרי בשו דברים שאדם אוכל פירותיהן לזו ואפשר דבראותינו דסכין שהזמין לשחיטת העולה בעקידה קראו הכתוב מאכלת ודרשו דבזכות זה אוכלין ישראל בעוה"ז ולפי גודל ענין העקידה היה מספיק לכל זרעו של אברהם והבא בשאול מסתייה שיהיה לו שכר הסכין לו ולבנו יהונתן באותו זמן ולכן עם ההקדמה של סכין העקידה שאול ישלו והיבן פרע לו והגידו דפרע לו ג"כ בעוה"ז לפי שיעורו של סוכות שעשה וע"ל רמז קמ"ה :

רמז יקח שרואה חלום וטובנו בפני ג' · עיין בקונט' עת"ת החיים סימן ל"א וזה הסדר דהבא של הטבת חלום מונה ומתוקן וע"ש ·

המטעמת ולא משום הפסקת הענית עיין ז"ר דס"ו ע"א דאפילו בלע ועיין להרב נחפה בכסף ח"א סי' ו' ותרומת הדשן ופרי הארץ ח"ב סי' ז' וברי' סי' תקס"ח ושערי תשו' שם ;

רמז קיט מדברין ומשחקין · לא בוו בלבל נקטו הכי ושורש הניון זה תמצא במד"ר ס' אמר פל"ב :

ביון שנתמנה אדם פרנס עה"ז מיד מתעשר יתכן לומר דביון דהכניסתי דרך העולם לתת לו מתנות דגדלהו משל אחיו לקמן רמז קכז אפי' ראש ישיבה באומרם ז"ל א"ב בכל הנותנים לא יבנר ולא פחית עלמא שיהיה בתוכן כמו ברכת איוב דכל הנוטל פרוטה מאיוב מתברך ודוגמא למ"ש בן גילו דנוטל א' מב' א"כ ביון דאסור לעשות מלאכה בפני ג' ואעיקרא לא יהיה לו פנאי לעסוק בפרקמטיא דל מהכא לקבל בכשאת ונתת באמונה דההצלחה תלויה דהם יבשל אינו רואה סי' ברכה והוא בטוח כמו סינוריתא דלא יפסיד ומהכנסותיו כי שם לוה ה' את הברכה או הבונה ביון דנתמנה פרנס הוא סי' טוב דמזלו נתרומם וקרנו תרום בכבוד ובכלל ברכת ה' היא תעשיר ולא יוסיף עצב עמה :

רמז קך יו"ד פעמים נמנו ישראל. נר' דהם כנגד יו"ד קרנות דהוו בהו כדאיתא לעיל רמז פ"א ולרמוז דלא בליא קרנא ואתם בכל לא בליתם ואוקך לא תעשה כלה אע"ג דהמספר אינו טוב · ובק"ו שעשה שאול ומה על בפש אחד וירב בנחל עמ"ש הרב נח"ב ז"ל ובס' אברהם את ידו בדרוש לשבת זכור :

רמז קכא המאכיל פרוסה לת"ח כאלו עשה ע"פ יש' במד"ר פל"ד הוא בשינוי לשון חסד עם אחד מגדולי ישראל ע"ש ועמ"ש בביאורי למד"ר שם ולפי הנוסח שלפנינו בעת ואמר דבאו לאשמועי' תרתי אחת דאפי' שהאדם אינו מזומן בביתו לקבל ת"ח על שלחנו כי בא בהיסח הדעת וא' לקנות בשר ודגים כי השעה אינו מספקת או שאין ידו משגת לא בשביל זה ימנע מלקבלו ולכך לא נקט בבריסא מאכילו ומשקהו · וזאת ב' דאפילו הוא זקן דאינו אוכל כ"א קמעה אפי' בברזלי לדוד ואינו לועס בשיניו ואין לו דבר רך לתת לו עכ"ז לא ימנע מלקבלו דפרוסת לחם שאוכל ממנו והוא עליו בסבר פנים יפות די והותר ונחשב לו כאלו עשה חסד עם כל ישראל יען פסק הש"ע בהל' צדקה דחייבים הקהל לפרנס חכמיהם וזה עושה מה שמוטל על כלם לעשות וברור :

רמז קכב פרת חטאת ר"א אומר אינה ניקחת מן הנכרים וחכמים מכשרים. ע"ל רמז ק"ד שהובא זה ולא הביאו הבא לסיועי והתם לאקשויי מקרא וגם אתה תתן בידינו זבחים ועולות ועשינו לה"א דאפשר דמשום שלום מלכות הוכרח לומר כן ולא היו לוקחים ממנו להקריב דאי אפשר שיודע או היו מוכרין אותן ומביאין בדמיהן אך בקר"ז דר"ס ב' סי' ט"ו ויזבחו לה' ביום ההוא מן השלל הביאו בקר ז' מאות וצאן ז' אלפים דהיינו מדכתיב לעיל מניה בסוף י"ד וגם אהלי מקנה וישבו כאן לרוב ואיך לא חששו וצ"ל לעשות פירכא מהני קראי ולתרץ מה שנראה לחם וצ"ע ;

רמז קכג · שכן דרך הצדיקים להיות מצטערי' כשעה שאין נטיעתן מצלחת ·
וכ"ש מוצאי חלציו בענין עלי דלעיל דנענש בעבור בניו וגם בעלמא דאמי מענישין לאו"א על בניהם כשאינן הולכין בדרך טובה וגם כי לא יוכלו להוכיח את אחרים כשבניהם חוטאים לה' דאומרים הכט לא אחייך אסי ילא ממציך ועי"ל רמז קל"ד של דבוש כשאר למו להבין אמאי עלי נענש על בניו ואילו בשמואל לא אשכחן דהש"י ית' כעס על שמואל כמו שכעס על עלי ומאי שנא זה מזה ומה גם דבעלי אשכחן דהא מוכח מינה קצת של דכיבעי למעבד לא עבד אך בשמואל לא היה כלל שום רמז מוסר אב ולעו"א דאמרו על פניו ובניך לא הלכו בדרכיך ושוב א"ל ובני הנם אתכם ולא חלי ולא מרגיש ולשכינת האומר בדרכיו הוא שלא הלכו לא תבעי לך אך למי שמשוה לבני שמואל כמו בני עלי דאשמה בהם מאי חזית להיות הפרש ביניהם ונ"ל דעון בני עלי היה יותר חמור ותמידין בסדרן ואינן בני שמואל כעלי הלי כדי להתחייב לשמ"ש כעבירם על שלא הוכיחן ותו דבעלי היה בידו להקריב הוא ולא להניחן שיגשו ש הנזכח אבן בבני שמואל היו מכחין עושין ולא היה בפני שמואל כדי למחות בהם ואפשר דלא ידע מה היו עושים כמו שידע עלי ועוד זאת דעלי בא לו התראה מאת ה' ע' איש האלהים והפי"ה הניחם ואף אחר התראה של שמואל מפי ה' מה שאין כן בבני שמואל דתכף סלקו אותם ומה שהיה צריך לסלקם ממינויים כבר נעשה המשפט כתוב ולא עבר זמן ומניהם לבא לידי התראה ולא נשאר מקום ללון על שמואל בכל"צ"ר אם אפשר ועוד אשכחן בבמד"ר פ"נ דעשו תשובה וזכו לרוה"ק וכ"ו נופה עתידות ואינן כבני עלי :

שבשעה שהוא נותן שלוה לצדיקים אינו נוטלה עוד מהם עד שהוא מכניסן עמהן לג"ע . אע"ג דיסורין לא יאמר עליו כי צדיק הוא הנה הכונה כמ"ש במאמר אחר לעושה רצונו עאכ"ו ועוד דכיון דגלות מכפרת עון וכ"ש מלך בגלות דהוא כפלי כפלים הצער הו"ל בהסיה שאמרו בני אספו לי חסידי . ודייקו לומר שהוא נותן די"ל יקשה עליך מושב יעקב דההיא דהוא בקש לישב בשלוה ולא מאת ה' היתה זאת ולכך קפץ עליו רוגזו של יוסף . ובעונינו ראינו לגדולי המעלה דמשמיא מוקמיה ליה לישב בשלוה וקמו עליהם לבלבל שלותם · ובלאו הכי לוען ולא עלתה בידם ונשארו בגדולתם ושררתם · עד אחריתם · והקמים עליהם ספו תמו כלו לא היו ומי שידע מזה הכיר וראה דעיני ה' אל צדיקים :

ויסף שמואל את חנה וכו' עיין במדר' איכה פ"נ ובביאורי לשם (דק"נ ע"נ) מה שרמזתי בזה בס"ד :

רמז קכד כל מקום שנא' לי לעו' ולעולמי עולמים · עיין במד"ר פ' ויקרא פ"ב ובמי' לשם ובמדרש שמואל פי"ב איתא אינו זו בעוה"ז ובעוה"ב ועיין בביאורי לשם מה שהבאתי

מזוזות יחיד פעמים בשבוע ושל רבים פעמי' ביובל · עמ"ש בסה"ק רו"ח יו"ד סי' רנ"א ולשערי החזרות ע"ש סי' פר"ו אות ד' ועוד

שם אות פ' לבתי כנסיות :

מצוה לשנות בדבר שלום שנא' לזבוח לה' באתי עי"ל רמז ע' ועיין בס' אברהם את ידו בדרוש לשה"ג ועיין בקונט' החפץ חיים סי' יט :

ובא לצוק על ראשו וברח השמן לאחוריו ובך היה השמן עושה לכן כיון שבא דוד ראה דהשמן רץ מעצמו וניצק בראש דוד וכו' על כן תמחך שהיה וזה רמוז דוד המע"ה במז' קמ"א ויוכיחני שמן ראש אל יני ראש ובפירש"י זה שמן מלכות שהוצק על ראשו כדכתיב דשנת בשמן ראשי של יסוד וכו' יע"ש ונ"ד זה לפי מאמרינו הנה טוב דרלם דיוכיחני הוכחה גמורה דאני ראוי למלכות דהמכחן ביאה לעינים דהשמן ש ימי ראשי . כמו שברח מאחי של אדרבא רץ ליצוק על ראשי וזה מופת חותך כי מן השמים המליכוני ומשיח ה' יקראו אותי ועיין בס' ויקר"א ע"פ זה בענין אחר :

אין לך כל מחילה ומחילה ש"ן שאין דוד עוע"ב הנה לעיל ס' וזאת הברכה רמז תתקס"ב דוגמא לזה גבי משה רבע"ה וגם לו שתקן ה' ס' שבתהלים כנגד ה' חו"ת ועוד במה השייות ברמז קי"ס ועיין בס' ב"א משה רש"ל כשהן של דברים . ובמ"מ הוא והושע כ"ן עי"ל ס' האזינו רמז תתקמ"ז ובמ"ש בענותי שם בעור מסרי :

לפיכך הוא מקלס להקב"ה כיו"ד מאמרות ה' שלעי ומלודתי ר"ס אומר אף בסופו כיו"ד מאמרות הללו של בקודשו . עמ"ש בקו' נות ארז בשא"ר פ"ך :

רמז קכה שם שעורים רמז שעתיד לנאת ממנה . ויתכן עוד לומר דע' פנים לתורה דהחשיבה כאמהות דהן ו' ושם כסא לאם המלך עיין ב"ב דנ"א ובין דהמלכות ממנה כנגד ו' מכות של המלך וכנגד ו' מעלות לכסא ועי' רמז תש"נ :

רמז קכו אותה הגולה שפרשה עורפה מחמותה וכו' אף כלב ומבואר הכא דבאו עליה בני אדם שלא כדרכה ולכך נק' עורפה עיין ב"א ועמ"ש בביאורי למדרש מגילת רות (דנ"נ ע"ד) ובפ' כתיב חניתו וקרינן ען חניתו ט"ס נפל וצ"ל כתיב וקרינן חן . אך מ"ש מכאן שאסור לספר בשבחו של רשע . מאי מכאן הרי הוא לאו המפורש בתורה לא תחנם שדרשו שאסור לשבח את הגוי ושמא כיון שהוא לאו שבכללות לחנים בקרקע ולמתנת חינם דהוא ל' סתמי אך דרשה דאסור לספר בשבחן ולמד סתום בתורה מהמפורש בכתובים ועוד יתכן לומר דכונת המאמר שלא היה דבשביל כבודו של דוד אפי' שהוא גוי היה ראוי לספר בשבחו כולו לא מקצתו והיה מגדו"ל לדוד דמגדולת גלית ניכר מעלתו של דוד דכל שאתה מרבה בגלית תוסף תוספת כחה בדוד אך כגוי ורשע גמור כמותו די במקצת כדי לספר בשבחו כיון דאית ביה תרתי לריעותא גוי ורשע דבגוי סתם אפי' מחם די אות"ע אסור אך ברשע כזה חמור טפי ולכך של השתא דאית לתרי ולא ליפתח כלל ומתרץ מוכרח לאודועי שבחים דדוד לגלות עמת

ומה שאמרתי חן חניתו די כדי להכיר שבחיה דדוד וכוה מדוקדק דלא נקטו שאסור לספר בשבחו של נוי אף של רשע דכנוי אם הוא כדי להודיע שבחו ש״ן אפילו שבח כולו אך נוי ורשע משתיים לחנאין בשרה בשהוא לספר בשבחו ש״ן דמתוך גנותו של רשע דהיינו שבחו אתה בא לידי שבחו ש״ן. אף דקשה על זה אמאי לא הקשו כזאת בההיא דלעיל ברמז נ״ס ע״פ ויזעק סיסרא דסיפרו כחו וגבורתו ולתרץ כדי להודיע שבחייהו דדבורה וברק ואי תאמר דסיסרא לא היה רשע גמור כשיעור גוליות עפ״י האמור ביאח וביליודי הרפה נ״ל כך דסיפר הכתוב גבורתם דאין מקום לשום הפרש בין גבורת אנשים דהוא מילידתו של הקב״ה ולא בא מידו לאנשים מלחמה בהתחכמות מדיליה דהא בין בגוליות בין בסיסרא וביליודי הרפה על שניהם נשקבחו ועיין במס׳ סופרים פכ״א ה״ט בשבח עוג לגבי שבח אברהם כנ״ל. ועפי״ז יובן המאמר דאיתא לקמן רמז קל״א ודוד נוח מה תתהלל ברעה הגבור דכל כך שעשה דואג איך מספרים בגבורתו אך הוא להגדיל רעתו ואשמתו דכל כך חשקו לעשות רעה וכמו שהוזר בנגד שבח הכיין יותר כמו להגדיל רשעתו והוק.

בג׳ מקומות לכדו פיו. כיונו לו׳ דכמו דאמרו לניחום כצלמו לעיל רמז קי״ז והוא דאתחזק עד תלת זמנין כיע״ש כן היה לישראל לסימנא טבא דפיו הכשילו תלת זמני והנס דל״ו יפתח אדם פיו לשטן אפי׳ בפעם אחת אירע מקרה רע בכמה מעשיות אינו לכלם כן אך בתלתא זמני הוא סי׳ לבהוא חיזקא ועכ״פ יש הפרש אחר דאם מדבר פתח פתוח בכונה דבפירוש אתמר למוציאם כפה אוי אפי׳ בפעם אחת פי כסיל מחיתה לו אך בלשון סתמי דלא כוון כ״א דמשתמע נוק דשינה בלשונו דהי״ל להזהר בשעת הלשון אוי בתלתא אתי לידי חיזקא ונוקם רשע כהגיון סלה.

ודוריש כאוכלוסא מה שפי׳ הבל״י וה״ר הכ״א דנפק״ל מוקן שקנה חכמה לו׳ דזכותו סייע גדול לדוד יע״ש הרי בלא״ה דוד עצמו נשתבח מפי אויבו דואג כדאיתא לעיל ברמז הקודם דמסיק שמעתתא שיכא דהלכתא ווה עיקר לבלת במלחמה בדבתי חרב מהרינ״ע והרב פרשת דרכים כמאמר רז״ל ע״פ עומדות היו רגלינו בשעריך ירוש׳ ועיין למוה״ר פני מבין ח״א בדרוש שבסוף הס׳ ובס׳ ראש חיים ס׳ יתרו כיע״ש אף דעב״ז זכות אביו הוא כמו סיוע גדול לסועדי טפי מעלי צדיק גמור דמת בעטיו של נחש ומלומד לבלת במלחמה דכמו שהיה הולך עם האוכלוסא היה חוזר ולא נפקד ממנו איש וכרפי׳ שם אחני יותר ויותר זכותו לבדא כדעת דאבות דהאבות סי׳ לבנים בכל מילי ודעתו של גלית השכם והערב דידע בי בלת׳ו היא דבל הקורא ק״ש בזונה בשו אוחז חרב פיפיות בידו ווה פי׳ בפסוק שמע יש׳ אתם קריבים היום למלחמה ובלא הקדמה זו הרי להכניע קיצה״ר יקרא ק״ש ולפי הזוה״ק והתקונים מאן דשליט על יצה״ר שליט ע״כ שונאיו וממילא דוואת לבלת במלחמה לכן ביקש לעקור שנולהם. וסברת ריו״ח דמ׳ כנגד מ׳ יום דמת״ת לא ס״ל כר״ב בשם ר״ן דהוא על ד׳ פסיעות בראות דלפרעה לא היה

כתב׳ דלווח שעשה לאברהם וכן בגמרין דל״ח על שלום לחיקיה ועי״ש במהרש״א בח״א בשכר הפסיעות שעשה ע״ש ור״ב משם ר״ן לא ס״ל כריו״ח דאין זה זכות אם אתה דורש דהגין על גוליות לפי מ״ש שם הב״א ואינו מוכיר גנות בשביל גר קרוב בשעת שנה לבן מחלפא שיעקייסו:

ט׳ תתן ה׳ מלווי רשע א״ת לידה תחתותיה וכו׳ עיין להרב מת״כ בס׳ אחרי פרשה כ״א והאי ק״א דרשוהו במי על עצו ועל פרעה ועל אבימלך במד״ר כל חד במקומו:

כי שם שנאת נפשך תחת שאול כך אני נותן כיהמ״ק וכו׳ ולע״א דאין נגולין עמהן למה שקדשו שמי בים. הנה הכא תלה בנין בהמ״ק בניצוח דוד לגוליית והגלות תלה בק״ה בים ואין כן בגמ׳ בסוטה ובמד״ר דהמלכות ליהודה והבאת לבנימין היה בשביל ק״ה בים ועיין במכילתא ס׳ בשלח פ״ו:

כר אדם שבועם אפילו פוסקין לו גדולה. עי״ל רמז ס״ג אפי׳ אחר שנכנס והחזיק בשררה דהבעה מסרך גאוה אף דהרי״ף בחלקות תשית למו לענין הכעס בין קודם שנכנס לאחר שנכנס וה״ר בס׳ ב״א ול״ל דכעס פעם ביוכל אך הנהגת הגאות דמתנהג והולך אפי׳ אחר שנכנס וכמ״ש כי מאסתיו דמעיקרא הוא חוו. הק׳ אף בני **אברהם** הי׳ דלעיל ברמז קכ״ד בפסוק וירא את שואב ויאמר זה ראוי למלכות פריך למה כי נאמן שמואל לנביא איך היה טועה ותי׳ דלא כיון אם מבתו הו ממנו יע״ש והרי לתרץ זה דהא מיהא לא ידע דעלה ונסתפק הו״ל לתרץ דכך היה בדעתו ית׳ לפי האמת ומה שנור מעיקרא הוא שמואל דשפיר חוי דידע כמו הכהונה למשה ושוב לאהרן ורחוק לומר דמה שלא ידע המסקנא דלבסוף מה שהוא דעת עליון אפי׳ דמעשה זה קדם לדבוכיתו במ״ש רש״י דהוא כפה על העתיד עם כן הוא יותר גדול ממה שנסתפק דסוף סיף המלכות מבתו בר קיימא ועתיד לעמוד עכ״פ יש לסבין דהרי לפי זה כזמן היה ראוי שיעשה סימן להיות שינוי בין שואב לשאר דבשואב דואג קנת ושוב יברח ואילו בשאר דיעשה הזמן בריחים תכף בלתי שום קירוב כלל כדי שיהא הוכרא בין שואב לשאר אחיו ול״י ות״ד ול״ו:

רמז קבו ד׳ גדיקים נתן להם רמז ב׳ חטו וכו׳ לא חטו. הובא לעיל רמז רס״ס. ובמאמר אמר אהרן אני גוש הדם הקוסי מבואר מאי בעי אהרן באותו זמן ושמא שבונס כעבין שאמרו במד״ר ס׳ וזאת הברכה בפ׳ רבות בנות ואת עלית אילו ואמר אדה״ר ונח והאבות למשה אני גדול ממך דלא שאמרו כפי׳ כן הבא ראוי שיאמר אהרן כך ובעבור זה לקח על שמו לעורר זכותו ויתכן לומר דכמו שים כשאו׳ שמועה דשפתותיו דובבות כן אפשר שיהיה בשמזכירין זכות הצדיק כדי שיבקש רחמים ויתפלל ש ה׳ דשפתותיו דובבות לו׳ לפני ה׳ כמו ענין זה דאהרן דאמר אהרן לפני ה׳ בעת היה בתפלתו אם הייתי עמה באותו עולם שהוא עוה״ז ראוי אני להיות גואל הדם ומשיב הקב״ה בכר אני עושהו דעלי לפרוע

ממנו

ממנו . וראיתי להרי״ף ז״ל כאגדותיו וה״ר הרב״א דנתקשה במאמר זה מה לו לאהרן לומר כן ועוד למה האבות ל״א ומנא כו״ד״ק שהביא הנוסחא דגם האבות אמרו אכן במדר״ש ובילקוט נקטו לאהרן ולהקב״ה בלבד וביאר דרך נחמד בזה דברי כי כעמו ותמצית דבריו דמן הכתובים משמע דב׳ אבנים היו מה שורק והב׳ נשארו בקלע ולכן היה האמירה מהקב״ה ואהרן לבדם כי הב׳ כנגד האבות לא זרק אותם אחד ולפי דרכו דה״ק את״ה כמי דבעל המאמר הקדים לאהרן קודם האבות והיה ראוי להקדים לאבות קודם אהרן אך כיון שהוא גוש הדם בתחילה נקט להקב״ה דורק כנגד מי שאמר והיה העולם אדון עולם המושל בכל ושוב נקט בעבור גוש הדם ולא אצטריכא ליה עוד דאי אמרת דהאבן הב׳ לא היה כנגד אהרן דמי מפיס אפשר דהוא על אחד מהאבות לא מצית אמרת הכי דהא האבות שקולים הם והי מניהו מפקת דמלבד הקב״ה הוא א׳ אבן ואמאן תירמיה אך אהרן והוא בא׳ יכא ע״ן ובשנם דוהו העיקר דהיה גוש הדם כדאמרן ולהכי אקדמיה כרישא בעל המאמר וכמו דעבדן עובדא דוד דאחר האבן שורק בעבור מלך הכבוד זרק הב׳ בעבור אהרן · ובזה מיושב מה שיש לחקור על דוד איך לא לקח כנגד משה דמלבד דדרשו ואת עלית כילנה הרי לסיחון ועוג הרג משה ועיין סדר הדורות דז״ך ע״א ומעורר זכותו דהו״ל סיחון ועוג כמו גוליית ויותר ממנו אך כיון דאתי עלה לאהרן משום גוש הדם נקט לאהרן ולא למשה והאבות על כי הם כניהם וממספר ה׳ ס׳ שבתהלים לא רצה להוסיף ודוק ובביאורי למדר״ש פכ״א לאו אדעתי כל זה שכתבתי הכא ולפי כל פרשים מ״ש הו״ר דשז ע״א צ״ע למה דוקא אהרן ואסיק הכי נתיישב שפיר :

ראה אותו גבור אמר מי יוכל לזה וכו׳ אמר אני יכול מאחר שאינו כפחד מהקב״ה וזה כיוון שלמה הע״ה במשלי סי׳ ח׳ יראת ה׳ שנאת רע גאה וגאון ודרך רעה ופי תהפכות שנאתי לא כמו גוליית מחרף ומגדף ואין פחד אלהים לנגד עיניו שא כיראת ה׳ כל היום או אני בינה לי גבורה דגבורי כח נקראו עושה דברו לשמוע בקול דברו :

מלמד שחגר חרבו כישמעאל עיין רש״ל ה״ד בב״א דהשוה הגמ׳ עם המד׳ ונתיישב למה לא נקט אדומי יע״ש והיינו דעל חרבך תחיה שוא בנשו וישמעאל הוא יהיה פרא אדם ועיניך תראנה מ״ש בביאורי לתנא דב״א ע״ד הגאון ז״ן ז״ל :

רמז קבח והמקדש במלוה אינה מקודשת · עמ״ש הגאון הרב נח״כ בסוגיא זו ופלפל עליו שאר בשרי הרב ועמש במהר״ר **יאודה** רבי נר״ו ורואה אנכי דמשיב דברים נכוחים ובמאמר כל המגדל יתום בתוך ביתו מעה״כ כאלו ילדו . עמ״ש בסה״ק אלקים בחיים דרוש ח׳ :

רמז קכט ר״ח אומר מהכא האדם וראה לעונים דהוסיף ר״ח וכן דיו״ח ור״א ע״ר ר׳ ינאי דלדידיה בשהוא יתום אך כהיות ע׳ אב ואם דהם קראי דמביאין שרבין תלתא שוה חידוש דאפי״ה הו״ל כאלו ילדו והוא לפי הסברא דלעיל ברמז הקודם דמיבל לאחי מיתת תירב נשאה דלא הו״ל אם וכן אתה מוצא לענין תלמידים קרויים בנים כשה תולדות אהרן ומשה דבעוד אהרן ושיושבע קיימין נקראו תולדות משה נמי כן למגדל במו תלמיד לרבו וכר הוינן בה יהיה יותר פשוט לאו׳ בשים לו או״א להיכא דהוא יתום והוא דלענין הסבר הו״ל זה כפורע חובו של חברו ובפניו חייב לפרוע וכיון דאב ואם קיימין ואיש זר לוקחו לבן ומגדלו ואביו ואמו ל״ו ידעו ולא מיחו וניחא להו הנה שכרו ברים גלי ואינו במו יתום דהוא שלא בפניו ויאמר האב מי שמך דתסיה לו לאב ש״א דלפי האמת רחום וחנון ה׳ אינו מבניסם שיתים הפרש דין תורה ביניהם ומעלה עה״כ כאלו ילדו ובדרכו דה״ק של מוה״ר בת״כ ז״ל שהבי״ד במי בס׳ פת״ע . ור׳ אליעזר חדיה לן מבלתו חד״ מנו חדא והוא דאף ע״ג דכאו״א בשזינן קטני קטנים האב המפרנס הוא דבדרך נדקה תמנא ונדקתו עומדת לעד זה הזן כו״כ בשה״ק עכ״ז יוסף אעפ׳ שלא גדלם כ״א פרנסם לבד דבאב מתם הוא נדקה ע״ד או רבי ל״ש ר״ח מנ״ל אפי״ה מעה״כ כשו הם בניו . ועיד אחרת דהיכן מצינו כאו ילדו דיאמר על הקטן שבאחים דאחיו הגדולים דהי״ל בנים גדולים כיוסף דיהיו הם כבניו של יוסף וזה חידוש דאחיו הקטון יגדל מהם לחקרא בשם אביהם כענין בנו והוא רבו מהו לקום וכו׳

רמז קל בקשו מלה״ש לדוחפו א״ל הניחו לו כבר הוכא לעיל רמז ע״ב ועי׳ ומ״ש שם :

ויש לנו ג׳ ימים שאין אנו מבירין אשה . שן אמת דדוד הוסיף לו׳ כמו מת״ת ג׳ ימים א״ת של אשה ואפי׳ למה שהוסיף משה מדעתו אך לא פירש שיתוקיו אם היו טבולים במקום דהיכן מצאו מקוה מים כדי להטהר או היו סומכין על טבילת יריס כשלא היו מוצאין מקוה :

אפיתו אינו דוחה את השבת ונתפרש אסור לאכול זה הפת דנאפה בשבת ביומו של דבשביל שלא נמות ברעב שספק נפשות דוחה שבת שרי לן למיכל מנייהו ועמ״ש הרב ופ״ת בפ׳ חלק ודוק:

רמז קלא אין ממנין ב׳ בהנים גדולים בא׳ והיינו דרחיק לו׳ שאירע בהם פיסול ומינו אחר תחתיו אך ממשה ואהרן דהיו ב׳ בא׳ כבר נטיתי ידי במקו״א על זה ועיין למו״ה בס׳ חק״ל ת״ח בכמה סימנים :

חזור על כל סנהדרות וחזר וכו׳ אני מוציאה מתוך מעיך . ובנגד זה דוד שהיה במלך בסנהדרין כמו שהעיד עליו הקב״ה כדהוא לעיל רמז קב״ד ע״ש והוא ארמוני לכן אמר במו׳ ת׳ נעשות רלונך שהי חפלתי הפך דואג דא״ל הקב״ה מתורתי אתה מורד עלי ובכן ותורתך בתוך מעי ולא חיל בלע ויקיאנו כמו דואג כיון דאני בוסר בשרתי נדק בקהל רב דהב׳ הוא עם קהל ר״ב דהם הסנהדרין דכתיב בהו לא תענה על ריב על רב בתיב דמתחילין מן הנד דאיני עושה מבלי דעת הסנהדרין דבדור נאמר זה לקמן רמז קל״ף ובנגד תה שנתנו תלמידיו קבלים ברגליו וגררוהו שנא׳

שנא' יחתך ויסחך תאהל כנגדו אמר דוד במזמור קכ"ב עומדות היו רגלינו בשערים המצויינים בהלכה ירו' כעיר שחוברה לה יחדיו בהסכמה אחת בזמן דשמה ישבו כסאות למשפט כסאות לבית דוד דהיינו כדכתיב בית דוד דינו לבקר משפט הכל מדעת הסנהדרין ושליו אוהביך דאת והב בסופה לא זזו משם עד שנעשים אוהבים זל"ז :

שבלא לא נשתייר אבותי לאחימלך לא נשתייר מזרעו של דוד שריד ופליט .

הא דתלאן זה בזה לא משני הנרמה כלבד אלא דב' בריתות כרת ה' ברית כהונה וברית המלכות ואי דוד היתה סיבה דיתבטל הברית מזרעו של אהרן איך יקיים בריתו הנם הדבר שאינו יקום לעולם כמו שאמר למשה ואעשה אותך לגוי גדול והכהונה והמלכות אינו זו לעולם · בקוט מיהא דלקהת מזרעו מושלים הים אוכר דוד שלא יהיו ממנו למשפחותם לבית אבותם והים מתק יש מלך אתותם או מהנלויים שיהם כמיתונם באופן שיהיה

רמז קכל אחד מ'ור ק"ו שבתורה . עמ"ש היפ"ת בב"ר פל"ב סי' ו' והמניה

בספיב הילקוט במאמר זה מיניא במספר ט' ומלא בר' קלונימוס דהשלים עם הביא דיחוקאל דלא יצלח למלאכה יע"ש ולא היה צריך לטרוח כיון דבסדר מקן בילקוט עצמו רמז ק"ן כבר הובא הא כמו להשלים הי'ור ודרך הילקוט כך לי' וכו' על מה שהובא במקום אחר והנה הרא"ש כתב שבתורה לאו מחח"ת דוקא דגם בנביאים ובתובים יקרא מה"ת וה"ד סב"א ועיין בקו' כל החיים מע' ת' אות ו' :

רמז קלג עומדין ואין מברכין שלא היו עמו באותה שעה . יש להבין בזה

דאניסא דרבים יקרא דבל חילי היו בחוקת סבנה עם דוד ואיך עמדו ולא נתנו הודאה אפילו אם נסתפקו הי"ל לתת הודאה בלתי ברכת שו"ת ושים דאוי שירדו מעל סוסיהם וישתחוו ויפלו ע"פ דהא רואין המקום שנעשה הנם ורואין לאותן אנשים שנעשה להם הנם והם כ' ראיות טובות ומי מעכב שלא נתת הודאה יפי' בברכת שו"מ והביטה וראה מ"ש הרב ז'י ס' בא סוף פ"ז ד"ח ע"ב ודוק . והמאמר דנדר לפנים מנדר ושבך בסוכה הובא לקמן רמז קמ"ג יותר בהרחבה הגיעות יע"ש.

שחייב אדם בכבוד חמיו בכבוד אביו א"ר יאודה וכו' עמ"ש הכ"ח כי'ור סי' ר"מ

והרב שו"ג שם סקמ"ח ולהגאון הרמ"ז זל בספר חק"ל יו"ד סי' נ"ח ובס' ברך א"א ס' תבא דרוש נ' :

רמז קלד אם במחתרת ימלא הגנב ואתם נמלאת במערה . עמ"ש הרב

יקרא דשכבי דרוש ז' ושע"ך בליקוטיו והרב ערוגת הבושם ס' משפטים ובס' ברא"א ס' ויחי דרוש א'

ולקחתי את לחמי ואת ממי אר"א בל מקום שנא' מים יין שא שטעו הכתובים

שלא להזכיר יין · אמר שי בני **אברהם** סי"ו דבוה פי' בונת רש"י בב"מ בפ' וברך

את לחמך ואת ממיך לעבין פת שחרית וקיתון של מים דפירש למי שאין לו יין יע"ש והיינו תכח דבל מקום שנ' מים הוא יין ובזה יבואר ל' המד' במרב"ר ס' פנחס פכ"א צריך אוכל לשובע נפשו זה שיעור דאמר לרבקה הגמיאיני נא מעט מים מכדך והוא דהוצרך לומר מכדך דהלכה בכדה למעיינו מים ותרד העיינה ותמלא כדה ותעל ולא תחשוב דשו ממנה יין לזה פירש שיאותיו מכדך דהוא מים ולא יין דבורתא משבר סעיר במ"ש בש"ע סי' תנ"א ולא תחשוב דלשובע נפשו שתים בכלל אכילה ומעט יין ירוש לז"א מכדך דהוא מים ממש ועיין בס' חיים טובים פכ"ג וקל יש"א

עדיין שאול קיים ולא יצא טבעך בעולם וא"ל ברוך טעמיך היינו אמתלא דנתנה אביגל

במתרן דבורי דבעלה דאומרו היכן שמוש והיכן טיפיו היינו זה דעדיין במום הענין ולא יצא בפרסום ואינו שמוש קיים שיגיד לנו אם מעתה ג"כ יש לך דין מורד במלכות :

חומה היו עלינו מלינו שהצדיקים קרוים חומה לא הביאו מהביא דב"ב דפטורין לתת

לבנות חומה דאני חומה ושדי במגדלות דהוא בת"ח דלא צריכי נטירותא דמועיל להם בב"ר של מטה להיות פטורים מהוצאת החומה אך לצדיקים סתם דאינן חכמים בשיעור פיטור מן החומה הוא בלפי ב"ר של מעלה דמגינים עה"ד ואינה יוצ"א בדיינים של מטה . ומה שהביא הב"א שהלך לאורה בנקודת שורק עיין בני למוה"ר מת"ל ז"ל שהביא בן ומן שמיא סבבו בן דעי"י פרצום ופגנם הוצרכה לגלות את שוקה כדי שיתקיים דברי צרוך בחכמי ה' ונסני דהנם דבכ"ש לא יכול להתאפק הנה כאביגיל נתקיים בנד מה לבבוש את יצרו ולהרבות שכרו דהא בגדר זה שהלך לאורה ג' פרסאות אך סבל לשמוע לם שלא לנגוע בה ומי מעכב בידו שלא לבוצה על ברחה במזהל בניותא מזלכא ומה גם דאתתא בכל דהוא מתפתית והוא אדמוני עם עינים וטוב ראי ומה גם דבנמה הכתוב שנהגה עניה בדלקמן ובדלעיל במשל בר אווזא ות' ובילו שלא יהיה לדוד בשתים והביא דב"ש בקדושת דראוים היתה מו' ימ"כ ונט שבתב לם בבנה מגל מקום להתפתות :

אביגל חסר יוד · ספשט נראה דבשם דלא שת לבה על יור בלים מעשה ונקנה

עניה בזולתו עלה ה'ור ובנגדם ניתוסף בר"ה בשם דוד על כי סבל ובבש את יצרו ולא נגע בה ואביגל מגעתו לדוד מעבירה ושיא נפגמה ה'ור בנגד יוד בכלע"ד אם ניתן לאמר :

רמז קלה נפשו קשרה במצות פן ישים דבר עם לבבך בליעל ר"א מגלה

עריות ששחיתו שתעיבו · נראה דאחוות זו בוו והוא לסגדיל עונו דהרי לפי מ"ש במד' משלי ע"פ יד ליד דשונא מן הזונה חושב בשורמן לו עם דהוא לבופר בפשו ביע"ש ואף זה לא חשב בבל ולע"א דהיה שטוף בזימה ועוד ידו נטויה בדור שהבול ולפי השה"ח בקושי לעבור איסורא זו בדי דלא לעבור איקור עריות ביע"ש וזה ב' רעות לא השיב

השיב ידו מבלע והתיקון הוא צדקה ומעלים עיניו והא ודאי רע ומר ודוק :

רמז קול אשה יראת ה' היא תתהלל זה פלטי · נראה דאע"ג דהגדילו ענין פלטי טפי מיוסף ובועז לפי שיעור הזמן ולפי החומר הרי כנגד זה ביוסף היה היא מפתה אותו בטרפית ובס רות וגלה מרגלותיו ופיתתה אותו בכשרות אך פלטי בחורים תרייהו שלא טעמו טעם חטא ופלטי לו מעזר כנגדו שלא פיתתה אותו כלל ולכן דייק דהיא תתהלל ולא כמו אשת פוטיפר ורות ועמ"ש ברמז נ"ד ודוק :

רמז קלז צריך אדם להשביע את יצרו . ומה שלא הביא מקרא מפורש נשבעתי ואקיימה לשמור משפטי צדקך דנשבע מכר עצמו לאחורמושבני בליצרו לאחורעיין זר רפז צ"א לענין שישבע זהי"ל להריגים מקרא לנעמן כשישבע גופיה מלכים ב' והוא בדבר שבממון דכפשו ש"א מתאוה להן וממחדתן ונחזי יוכיח ולמה לא הביאו מה זי קרא וכ"י ולא תקשי אי חי ה' הוא שבועה איך עשה דוד שבועה על שבועה לו' במלכות שלמה כן דהתי' פשוט דכאשר נשבעתי היינו שימלוך אחריו אחר מותו ושבועה דחי ה' היינו למהר הדבר בחיים חייתו כי כן אעשה ביום הזה ופשוט .

רמז חלק לכך נאמר שגיון לדוד אשר שר לה' ע"ד כוש בן י · עיין מס' סופרים פ"ח ובמדרש שוח"ט מזמור ז' ומה שרשמתי בחידושי לשם '

רמז לקט ואף משה . נ"א וכן משה דהוא יותר חידוש מפאת תרתי חדא דהיה עם אהרן העיקר ואפי"ה כ' דלא היה דבר והיפכו כמו דוד לב' צדדים .

דרך ארץ שלא ילא בלילה לבדו · במאמרים אחרים משמע לדרך אפי' ביום שהולך בדרכו ועיין בקונט' חיים טובים בפרשה כ"ד · ומאמר וכי לילה היה של אותה שעה היל אפלה בלילה עיין רש"ל ה"ד בכ"א ומוה"ר מקראי קדש דכ"כ ע"ב ועמ"ש הרב מוה"ר בס' פני דוד ס' בא אות ד' ועמ"ש ה"ה בס' זית רענן דפז ע"א

ואמרנא לך מילין דשקר . קשה השכנה דאיך יקרא זה שקר דאין זה דדבר בסתם ולא פירש ואפ' דלא גילה לו הקב"ה לשמואל למי בחר ואינו זה שקר גמור ואפשר דהכונה דאמר דהוא לטוב ממנו יותר כדי להשתיק לשאול דמלא עדיף מיניה והרי לפי מאי דאתמר לעיל ברמז הקודם דהקפיד הקב"ה על דוד אתה מדמה עצמך לשאול וביאר לו אחת של אחת איך שאול עדיף מיניה א"כ איך אמר לרעך הטוב ממך הפך דברי ה' ותברך לדוד עצמו כי שאול בחיר ה' טפי מדוד והיינו השקר ובדלקמן ברמז שאח"ז דיצאת ב"ק שאול בחיר ה' כיע"ש דהוצרך לאת התנצלות וכדלקמן מזה דאמר הקב"ה למלה"ש בואו וראו בריה שבראתי בעולמי ולפי האמת כך אמר לשאול דשקר ענם אך כי נאמן שמואל דהטוב ממך היינו כנכרא דמאיה סייעיה כדאיתא ברמז קכ"א .

מרך ה' שיעמוד על בניך ידקר בחרב א"ל אמר של הכהנים . עיין בסה"ק תנופה חיים ר"ס אמר אות א' וכ' ולק"כ מוה"ר בס' פני דוד ס' כז' אות ה' בכמה אופנים ולה"ה למ"ד ח"א דרכ"ח ע"ג :

תני על ה' חטאות מת אותו צדיק · ע"ל רמז קי"ז מפני מה נענש שאול וברמז קכ"א שאול באחת יע"ש :

רמז קם קום בהדאי אי אוכא מלתא דכתיב' באורייתא ולא קיימתיה . ווה יוציין בקרא משה ואהרן בכהניו ושמואל בקראי שמו דשמו קאי למשה דקרא אותו קום בהדאי אילולא דשקול במשה ואהרן איך יש לו כח נקרא לו לבא עמו להעיד עליו לדין אשרי יל"ד אשה ריודע צדיק אוכים בכפשיה דלא עבר על שום דבר דכתוב בתורת משה :

ומנלן דאזילו ליה . היינו אפי' אם ח"ו היה נר ח"ה הכה במיתה נתכפר דאי קודם המיתה נתכפר למה מנו בכלל ה' חטאות . ואזילו ליה היינו ליה בלבד דהרי אח"ז עברו מים הזדונים על עון נוב עיר הכהנים כדאמרו עדיין עון זה טמון כירך ואלית בכי דלפת בת איה דהוא סברת רבנן שאח"ז ועיין בס' יערות דבש מ"ש בזה :

רמז קמא אמתי פרע להם . מה זו שאלה הרי הם באו לגמול לעצמן שלא יכווהו בנחלתה ומה שייך פרעון וע"ל רמז קי"ז ומ"ש שם ונראה דכיון דמליכו בע' זקנים דנשמטו בהכנס לפריצה עם משה ואהרן דהקב"ה פרע להם אעפ"י שכונתם להציל את עצמן והן דוגמא לשאול לכך עפ"י אותה הקדמה שושים הללו הבא אמתי פרע להם :

והלאה אין כתיב כאן של ומעלה . עמ"ש חכם בני **אברהם** הי"ו בספרו שמ"א ערך מלחמת המלכים ·

והצילנו מחרפת בני עמון · הכונה כי אתם חשבו לאיש במעשהו למ"ד קבורת משום בזיונו וכדכתיב בלע המות לנצח וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ ויען בגלות דלא תקחו עוד חרפת רעב בגוים וזהו דטרם כל כי תקדמנו תשית לראשו לחצי שבט למנשה להסיר חרפת הגלות ויפסא"ק שאר השבטים מדה כנגד מדה . ויש כונה זו הוא מה שילא לרבר יוסף של יעקב לא כן אבי כי זה הבכור שים ימינך על ראשו דהראשון לקיבוץ גדחי ישראל יהיה משבט זה הלא"ה לא היה מתריס נגד בכור אביו צדיק ומיוה וכמו שהשיב לו ידעתי בני ידעתי כי זה יהיה ראשון אך מגדרים אחרים אפרים יהיה לפני מנשה וע"ל רמז עז' :

שמואל ב

ואין השבן של בגדי כהונה גדולה שנאמר משובצים זהב . נראה דהטעם דתלה בבגדי כהונה הוא כיון דאמרו' דבגדי כהונה מכפרין על לה"ר וש"ד וסרי הלא"ר והש"ד דהכא אין להם במה להתכפר כיון דע"י העונות הללו גרם בטול לבגדי כהונה מאין יבא כפרתו ולא ללמד על עצמו ויצא

יצא בלבד שא ללמד על הכלל דבגדי כהונה כל א' בגדים אלו כל אחד לכפרה עין אחד דמכפר על כל אחד מישראל שנכשל ועיכב כפרתן של ישראל וכפרק דידיה בכלל ·

ומזרעו של עמלק ט יקבלו וכו' לכך נאמר מדר דר · עיין בביאורי למכילתא סוף ס' בשלח מה שכתבתי בזה בס"ד . וכמא' שבשעה שבעליכן היו יוצאין למלחמה היה זנן ומפרנסן ומלבישן שני עם עדנים · כבר ציינתי בחי' למדר"ש פכ"ה .

אפשר שמרוד היא מתעברת אכל מכל וכו' ואע"ג דאין זה בלשונות דוחק בקושט מיהא לעורר על דוד שכשא מעוברת חבירו וה"ל לדוד להמתין לקחתה לו לאשה . שא דלא תקשי למה אברהם ודוד לא עשו הבחנה כדי לצאת מחשבה זו . ולזה כבר אמרו רז"ל השב אשת האיש כי נביא הוא ויודע שלא נגעת בה וכדוד כ"ל דבדק אותה וחקר חקירה ודרישה שלא היתה מעוברת ועיין בס' פרשת דרכים מ"ש בזה :

רמז קמב מחזיק בפלך עיין רמז עקי"ב וכנגד העושר שדומה לאשה שאינה טווה שא שאין לה מה לאכול . וזה שכתב אשת חיל דאחר שהיא זממה שדה ומפרי כפיה נטעה כרם וכי טוב סחרה הנה ידיה שלחה בכישור וכפיה תמכו פלך לא לצורך עצמה שא בעבור דכפה פרשה לעני וידיה שלחה לאביון כל מה שהיתה טוה בפלך דלא יכבה בלילה נרה העדפה ע"י הרחק היתה נותנת לעני ואביון כדי להרבות בצדקה ולקורות שלא היתה בטלה דהבטלה מביאה וכו' . וכמאמר דאחיתופל על ענין ארון בכתף ועל מה שברה דוד בתהומות עיין בחי' לירוש' בפרק חלק ובביאורי על הספרי ס' נשא פמ"ו יע"ש. ובקונ' חיים טובים מזמור ה"ן ועיני ב"ח במכות דו"א ע"א :

ישעשה לרכוו . לא ביארו אם הוא ת"ה או אפי' טהרת הגוף או גדולים או קטנים והחידוש הוא אפי' שהיה כלי בתוך כלי ובמחיצות וכמ"ש מה ארן קיים לעולם . יש לשאול אמאי לא דרשו קיים זה מ"ש בזה כענין שדרשו גבי יוסף או האם גבי יוסף אמאי לא דרשו דהוא מזומן לחיי העוה"ב ולמה לא השוו הדרשות . וכמאמר דקרא ומירות עיין בביאורי על הספרי ס' תבא פס"ה :

בתחילה כידון ולבסוף נכון עיין ב"ח ב' פי' בב' נו' ואפי' לנו' ראשונה ולבסוף נכון שייך הפי' הב' דנחרב בית א' וב' וג' יהיה נכון עד עולם והוא כל' דקרא בנבואת ישעיה ובזכריה דנקטו נכון יהיה ומקיים בכי טוב

היו אומרים הודו לה' קראו בשמו עד והלל לה' ומזה סמכו לו' בהקפות ח"ע וש"ת בכלל ההקפות מזמור זה ומצאה הקפידה לו' הנוסחא כמו שכתוב בד"ה ולא כמו שכתוב בתהלים אע"ג דממקור אחד יפה לילך אחר מקום הגרון בעצמו ומ"ט שבוחרים לגמור עד והלל כמו שהיו עושין זאת לפנים ועיין בשס"ק רו"ח סי' תרס"ט :

רמז קמג לא גבה לבי בשעה שמשחני שמואל ולא רמו עיני בשעה שהרגתי לגולית . נראה דכיונו למ"ש לעיל רמז קכ"ז דאירע לו בה דכנסה ארוך ע"י המשיחה ולבך ולבש שאול מדיו · ובהריגת גלית שם ויפול על פניו גלית שלא ילטער דוד וזה נס גדול · ולא הלכתי בגדולות בשעה שהחזירוני למלכותי דעיכב מלהרוג לשמעי ואדרבא הראה לו פיוס . ועי"ל רמז קנ"א ע"פ ראשון לכל בית יוסף וע"פ היום .. ובנפלאות ממני בשעה שהעלתי את הארון בראות ויברך ה' את בית עובד בעבור ארון האלהים

כגמול עלי אמו כשם שהתינוק וכו' והיינו דמיכל ללבה בשפתיה דמה שדברה לא היתה לש"ש גמור בלתי פניה כיון דבכלל דבר' על הצניעות ובפני האמהות הרי זה יורה דנתקנאה בדוד לנגדי נשים הרואות איך גילה עצמו כל כך וחשדה אותו לפי המונח ממעשה כ"ש ומבקשת אביגיל דודאי ירעה ואי היתה לש"ש הרי על הלבוש שלא היה ביולא למלחמה ועל הריקוד לבד היתה לה לדבר לפי מטובה ועז אמר דוד לא יש ספק הרקוד במו שמיכל חושבת שא כגמול עלי אמו ולזה גם ה' השיב לו כשם שאין לתנוק זה עונות וכו' דהוא נקי כזה בלתי צד פניה ואדרבה הרוית דחטאות ראשונות כמי נמחלו לו · ואמר שי כני

אברהם ס"ו דנאה לו לדוד לו' לנ"ל ולר"ע וכדכתיב גבה עינים ורחב לבב אותו לא אוכל ותועבת ה' כל גבה לב והרי הקשה לדוד דשטא בכ"ש מש"ס דכל המתגאה נכשל בא"א והרי גבה לב וגבה עינים אין הש"ת עמו ולזאת ה' עמו וקיא הוראה דאיכו גאה ואיך חטא כא על ידו ויפה פי' הנמ"ר ס' שלח דנ"ז ע"א בפ' ול"ת אח"ל וא"ע אשר אתם זונים אחריהם ול"א לזנות להודיענו ול"ת אח"ל להיות גבה לב ואחרי עיניכם להיות גבה עינים כי זה יגרום אשר אתם זונים אחריהם דלבסוף נכשל בא"א זת"ד כד"ו ·

שאיני מתביים ללמוד תורה אפי' מקטני ישראל א"ל הקב"ה אתה שוית עצמך לגמול איך כשם שאין לתנוק עונות כך אין לך גם ה' העביר חטאתיך · ע"ל רמז תתפ"ז שייך לזה ועיין רמז תתקכ"ג ועיין ברמז הקודם במאמר לא מפיבושת שמו · ובמאמר בית אביך מבקשים כבוד עצמן ומניחין כבוד שמים · ע"ל רמז ק"א מ"ש שם :

קודם עד שלא יהא לו בושת מסנהדרין · כונתו יא' רצוה דלא יארע כמו כדון ויפתח דקוהא לעיל רמז ס"ח ואם דוד איכו כמו. ויפתח דמה לתכן יו הכר בקושט מיהא דבושה יהיה לו דצריך לילך אצל הסנהדרין שיתירו לו ולפי גדולתו של דוד איכא ק"ו מיפתח דלא רצה לילך וק"ל.

רמז קמד כתוב א' אומר ואתה תבנה וכו' ד"א וכו' עד לשמך אני כותב. מזמור שיר חנוכת הבית לדוד · עמ"ש בשס"ק עיני ב"ח בברכות ד"ו ע"א ואבי העזל פח"ל ועיין מדרש ש"ט מזמור ל' ובמכילתא פ"א דפ' שירה ;

רמז קמה כי הם לפני כלבי וכו"ל ר"א הם לפני כקרבנות. והדרשה מיושב קרא דלא תקשי איך יתכן דכשמוש כ' לא נזכר מזה ואילו כד"ה א' כסי' כ"כ כ"פ וכסי' כ"ח פעם ג' מאחר כי קד"ה הוא לכבוד דוד ונשמט מזה כל מה שהוא חסרון כבוד לדוד וזה איך שייך כד"ה ולא בשמוש אבל לפי דרשה זו ניחא שפיר דהא נמי הוא יקרא דדוד וכבוד ועי"ל רמז קמז בפסוק את אשתו לקחת ואותו הרגת בחרב בני עמון דוגמא לזה דאין דורשין אותו לגנאי בכרא דמאריה קיימיה :

ויעבדו איש פרשוהו נחית כחסדיך. הדרשה אינכו שוה לפי מאי דנקט שמעון הצדיק אך כ"ל דהדרשה היא לפי המעשה דכתוב' כרתו ברית לעשות חסד זעז כדאיתא בתנא דב"א סת"ר פכ"נ דזה היה תכף ביציאת מצרים ואחר ג' חדשים מת"ת ושוב המשכן לעבודה בשנה שניה לגאתם והם על הסדר ואת"ל נוס קדשך ועל משכן שילה ובית עולמים הרי כל שכן דהוא אחז מופלג ורשב"ג נקט לפי גודלן דת"ת כנגד כלן :

כל הקובע מקום לתורתו לקמן רמז ק"ן הוכא לייחד לו מקום בביה"כ להתפלל יע"ש הנה בזה דסכה בשתכחה קרית מגושי אומיר יעא מעוכ' שלוניקי ומקמ"ר קושטא רבתי הנס דהם גדולות וקדומו' יותר מעירנו והוא דפה עמנו הת"ח לומדים מיו"ח עד יום הו' מן הבקר עד הערב בישיבה קבועה אשר אין חליפות למו אבן באותן עיירות מכתתים רגליהם מכפר לכפר יום א' במקום א' ויום ב' במקום רחוק וכן עז הדרך ולא קביע להו דוכתייהו כל ימות השבוע במקום א' והנס מועטים דיש להם מקום א' קבוע כל ימות השבוע. ולא יוכלו לכתוב מה שמפלפלין בלמודם כארוכה :

רמז קנט חשיב עלי צדקה ומשפט שאתה עושה מכל הקרבנות. נוסח זה הוא בירוש' דברכות אבן בבבלי ובמכות נקטו שאתה עוסק בתורה והכל בהדרגה אחת יען דיגא נמי היינו תורה והתורה אמרה באיזה כתיב אני הולכת בדרכו של עושי צדקה ושלשתן שה למלחמה כדרשתם ויהי דוד עושה משפט וצדקה ויואב על הצבא דהיה הקב"ה בעזרתו של יואב וכן אמר הקב"ה לדוד אתה עסיק בתורה ואני נלחם מלחמותיך והיינו שהם בהדרגה חדא ישו' ושוה וכמפורש לקמן רמז קמז

התחילו תמיהין עד שא"ל רע"ק אמר דוד נראה דהנוסחא צריכה להיות כך והיינו מתיישב כדעתי כדאמרי' בברכות חסידים הראשונים היו שוהים שעה אחת. וכ"ש ש"ן . ומתקן עלמי הוא כמנהג שנוהגים להתודות קודם תפלת שחרית עיין עטרת החיים בסי' כ"ה וכס' מעשה אברהם א"ח יע"ש :

וזאת תורת האדם ויהי יוסף יפ"ת. לא ידעתי פתרון דרשה זו אם לא שמדבר על הידוע אנחנו טמאים לנפש אדם זה יוסף ותורת נ' קואה בתור אדם המעלה ועיין ז"ר דשז ע"כ מה שפי' זכר"א זה משה מה שכתוב בזה. כתוב בזה עוד איתא בזוה"ק ס' שמות רב"ס רועה נאן זכו לשיות רועי ישראל ובזוה"ק ח"ג דרע"ה ע"א ותקונים תקון

ור בשירה מתחת לעולם. וכבו"המק על שם דוד כדלעיל והמשכן על שם משה כדאיתא במדרש ע"פ ויקם משה והיו שניהם בשבת ושוא לדרשה קמייתא ג"כ עם יוסף ודין רבים בתפלתם. כאו' ז"ל כמשה ודוד. כיעי"ש וכן לדקת ה' עשה ומשפטיו עם יש ויהי דוד עושה משפט. וצדקה עשיתי משפט וצדק ועוד לעיל רמז קכ"ד. וכמאמר כל זמן שיש' משועבדין שכינה משועבדת עמהן עיין מה שלויכתי בביאורי למכילתא ס' בא פט"ו ולעיל ס' בחקתי

כרת אמה אחת ממתנ החמור וכרת ברית. בכונה מכוונת עשה זה לרמוז להם כי הם העם הדומה לחמור ומה שייך כריתת ברית עם חמור ועי"ל רמז כ"ח מ"ש בזה.

היינו דאמרי אינשי מיגזה וביה זכה לזול לביה נרגא. עיין בביאורו למדר"ש פ"כ מ"ש בזה :

רמז קמז שרו לי תגריאו כרישא וכו' וכהן מנ"ל. עמ"ש חכם בני **אברהם** הי"ו בס' שמ"א סי' א' וכ' :

רמז קמח ונתעלמה ממנו הלכה. קשה תרתי איך קרו לזו הלכה כ' הרי מ"ש כסת שחרית דאינו נזקק לאשתו הוא הפך זה ושניהם לא יכונו ועיין בקונט' עיני כ"ח בכ"מ דק"ז ע"כ.

ארבעתים על ד' הם י"ו. עי"ל רמז תת' מה שלויכתי שם בס"ד.

רמז קמט יבא ידיד. עיין ספרי ס' וזאת הברכה פסקא שנ"ב ותנחומא ס' שמות ובמדר"ש פ"ד ומדרש ש"ט מזמור פ"ד.

יפה טוכר וזהב. עי"ל רמז קמ"כ. ומ"ש מתוך שרגילים בשמן זית חכמה מצויה בהם נראה דהחידוש דאפי' שדעתן של נשים קלה אהני להו לשמן זית הנס דאין חכמה לאשה שלא בפלך שא דלא יבולתי להסביר היטב דאי לזאת למה לקחה אשה ולא איש דהחכמה והמדע יותר דאי משום בנים רחמניות הרי כרחם אב על בנים יותר ושמא האשה המעתה מצויה ויודעת לעשות החדרה יותר מקאים שא דלאידך גיסא מה חכמה היתה צריכה בזה כיון דמלומדת היטב מפי שר הצבא והיא לא עשתה מדילה שום חכמה ותבונה כדי להצריך תקועית לדבר הזה. ושמא דהא מיהא הוה צריך נחות הלשון וסידורו כהוגן שלא תשכח ולא תטעה ודרך העולם כך דמשבחים ומפארים לדורש אפי' כי הדרוש הוא מרכו על שידע לאומרו בטוב בנועם שיח בלי שיג ושגיאה דמורה ובא דהכין הדברים על בוריין באמירתן ולא היה מנות הנשים מלומדה.

ואיהו לא מגלח עד בגנא. נראה דהחידוש הוא הנס דלפי גורי שאר' אין להסתפר אחר חלות הנה בגזיר לא משגיחי על זה ונפק"מ לאכל אחר דפסק לו הרגל הל' על שאר מתים דלא יסתפר כ"א בפניא א"נ דנזהר שלא להסתפר אחר חלות וכ"ש היכא דחל יו"ט כמ"ש כגון פסח ושבועות דלא יסתפר כ"א בפניא כיון דהוא לפני דלפני הרגל ועיין בסו"ס חיים נראה בהשמטות מה

מה שבא לציון שם · את דבקונ' מל"ח בתבתי למוצאי ט"ב שחל בער"ש דיסתפר בחצי היום לא קודם ולא אחר יעש ·

לך לשלום . עיין בתנחומא ס' שמות ועמ"ש בחידושי לברכות דס"ד בזה ובגליונים שם בש"ס ·

אעפ"י שהיו עמו לא היו מתפללים את על דוד והיו אומרים יה"ר שנפול אנחנו ביד דוד ולא דוד בידינו לכך נאמר פדה בשלום נפשי · נראה דבעל המאמר בא לפרש בשבחן נגר ראשי סנהדראות של קרח דהכא נמי מאתים ראשי סנהדראות כדאמר בפירוש בחיך מאמרינו והיה גדולה לנימא כמו התם ואפ"ה היו מתפללים על דוד שיפלא ויפלו הם ביד דוד יען התחלת הפיתוי היה על הכתב מדוד שהראה להם ונמצא דבשביל דוד הוא שיגאו עמו וכיון דבהתחלה היה לבם עם דוד אהני להו עד לבסוף ולבם נכון עמו וויען דוד החרבן נפלה נא ביד ה' וביד אדם על תפילה גם אחרים התפללו עליו כמו כן ווה יהיה רמז ותפלתי על חקי תשוב מאחרים שיתפללו עלי ובא וראה חידוש גדול בזה דדוד התפלל שלא יפול הוא ביד שאול ולא שאול בידו ואילו סיעת מרחמותי הביתה של שאול התפללו ליפול ביד דוד ווה פלא וע"ל רמז קס"ג ·

רמז קן הוא זה מלך . ע"ל רמז תתקכ"ט וביאושע רמז ד' במלכות יאושע אם הי"ל דין מלך גמור או"ל .

רמז קנא ואני בורח במותם עיין בביאורי למדרש ש"ט סי' ב' . ומ"ש צריך אדם לייחד לו מקום בביהכ"נ להתפלל . אין זה ענין למ"ש בברכות כל הקובע מקום לתפלתו דהכא איירי דאם הולך לביה"כ חדש דאורח נטה ישבה הכנה מקודם באיזה מקום יהיה יושב להתפלל כי ההכנה מקודם שורה הקדושה וכל' הווה"ק שאנו קורין בחנוכת הבית דהוזמנה מלתא .

אחיתופל הטעה אותו השאול שהוא מלך · ע"ל רמז קמ"ב ע"מ היה הטעות ומ"ש שם הכ"א וע"ע לעיל רמז קכ"ד גבי יואב דשמואל טעה בזה מגד כתו כמו אחיתופל .

וישי אבי דוד ובלאב ן' דוד · ונאה לדוד לומר והסי' הקטן הוא נחש מלפנינו זה ישי ומלאחרינו זה כלאב וזכה כלאב לבוים פני מפיבושת בהלכה על שהיה עושה לדוד כדאיתא לעיל רמז קמ"ב על כי היה נקי מעון הים ווכה תמיד לכוין את האמת · וכמאמר והלא משה ואהרן שקיימו כל התורה . יש להרגיש דהי"ל למינקט מואת לפנים עקב אשר שמע אברהם בקולי אפי' ע"ק את ר"ל הרתי חדא למ"ש גדולה מצוה שאני ואינו אברהם בגדר משה ואהרן ב' דנתנו טעם על ח' שנים שלא ירתה נעשו וב"ש שנים רבות ובלא"ה כך חשיב משה דאברהם מת על שילא ממנו ישמעאל כדאיתא במד"ר ס' וזאת הברכה ·

ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו · רמזתי בזה דר"ק גם אויביו ישלים אתו נא' אפי' אויביו נאם יהיה נ"א ישפיל עצמו לפניו וס"ת מומ'ו דאפי' יש לו מום עבירם או סירחון או מום בגופו יתן חינו וישלים עמו :

שבל המלמד סניגוריא על ישר' הקב"ה מרוממו ממי אתה למד מאחימן וכו' שלא דיבר לא טובה ולא רעה מי שזה מלמד סניגוריא על בניו של מקום עאכ"ו · ע"ל בשופטים רמז ס"ב גבי גדעון דמשם ילפינן לה וביתר שאת מעלות את דקנא החידוש הוא אפי' בששתק ולא דיבר בשורה רעה דהיא רבותא טפי ·

על זה נאמר וכו' צדיק וגוה את"ם המאמר דמדרש ש"ט סי' ק"ו וברכ' ה' בילון עמך כשקעשה תשועה ע' מרדכי ואסתר יען הוא השובב מעיקרא ומכחו קא אתו ואתיא וכ"רם וכ"רה ומדויל ודיה משתלים :

בשעה שאמר אתה וגיבא תחלקו ינאת ב"ק עיין בל"יוקה"י ולפי המתבאר מדבריה' הוא דהי"ל לאת הכל למפבושת דהיה מורק דלא קיבל לה"ר כלל ולא היה מפקיע מנחלתו ולא על מה ששינה בדיבורו .

וכל השטוף בזימה זקנה קופצת עליו , עיין תנחומא ס' חיי שרה מפני ד' דברים ובאג"כ שם וע"ל מוק רמז פ"ט מפני רעת הבנים ועיין רמז ק"ה ·

רמז קנב בהדין קניקוליא אוריקת סרח בת אשר בלון אמבוטמא · ולבי או' לי דיתכן דהא והא איכא דוגמא דמן שהיה יורד דהיה הפרס בין לדיקים לשאר בן הבא ונגלה סודו בשה"ם הנה זה עומד אחר בתלינו משגיח מן החלונות ויש במי מליץ מן החרכים והמלא בהנה ובהנם ·

סיוע של בני אדם וכו' שיחדו לשב"ב · בבר רשמתי בזה בשה"ק זל"ח ח"ב ס' ונגמ ומ"ש דבר"א ובמקרא מלאך א' ובתנ"ך ב' מלאכים ובמשנה ומדרש הלכות ואגדות הקב"ה משמרו בעצמו · ירמוז נא בכונת מאמר דקדושין כל שאינו בר"א ובמקרא א"נו מן הישוב דטמון ברמז דהוא ראוי למדבר דכולן מזיקין ואין לו מי שישמור אותו והו"ל דדר במדבר במקום דשכיח היזקא דלהכי תקנו ברכת מעין ז' בליל שבת דהיו הבתי בנסיות במדברות . ואמר את בני **אברהם** הי"ו טעם בזה למה במקרא ובתנ"ך ע"ו מלאכים ובלומדו בסדר ת"ח גדול יהיה השמירה ע"י הקב"ה יען איתא לעיל רמז סנ"ט דהמלאכים נקראו דרדקי לגבי הקב"ה וא"כ מי ומי הראויים לקרות מקרא וכי גדל תנ"ך אינו את תנוקות ובכן בדין הוא דהמלאכים ישמרוהו איך בי תגדל ויתקדש בתורה דהוא בחי' גדול אזי גדול השומר דגדול ה' ומהולל מאד את דזה לא יכון עם מאמר המדרש תהלים מזמור נ"א ע"פ יפול מצדך את דתפלין בשמאל שומרים לו את מלאכים ובימינך דהם מלות הרבה רבבה יע"ם ואולי ענין תורה לחוד את דאם בא לגדר דהקב"ה שומרו למאי אצטריך ליה לא את ולא רבבה ואין אתנו יודע עד מה ועיין לוח ארז בשא"ר פכ"ב · ובאומרו כך הקב"ה ה' שומרך ה' צלך . ראיתי בחי' הרמ"ז בתקונים דוך ע"ב דבתב דלבטל הרשורים רעים יכוין אשם הקדוש עשל' היונה . ממזמור ר"ת ה'

ה׳ עושה ה׳ שומרך ה׳ צלך ה׳ ישמרך ישמור את נפשך ע״כ ולכן בא הדמיון שלא יגיע בו חמה ושרב דהוא שמירת הגוף ושמירת הנפש מחטוא זנקט חמה ושרב כהסית דר׳ עם אנטונינוס דאין נסתר מחמתו :

דתנא ספרא דבי רב ביומא זוטא דשיתא לא יפלא בעיניך דאפי׳ לגרס אוניס במי שקורא זוס״ק ותקונים נראה רחוק לגמור עליו דהרי בא וראה לעיל רמז קכ״ט דלמד דוד משמואל בלילה א׳ מה שאין תלמיד ותיק לומד בק׳ שנה והיינו כההיא דברכות דחסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת דמלאכתן מתברך כ״ש דלמודם מתברכת ואי הכי הארוך בתורה לפני רש״ל כ״ש בלמוד עצמו ובלימוד כזה ובזמן הקור דעולה נרצון לפני הש״ת ואקרומי תקנתא לעיוות ירבעם בלימוד זה דהפך עליו בלהות כנודע עיין בפתיחתא רבתי מס׳ ויקר״א ׳

רמז קנג יור דעבון בהו לעולם · עמ״ש בסה״ק זל״ח ח״ב ס׳ ברחשית ·

רמז קנד נפקי ליה תריסר ירחי שתא ולאו דרכא למספדים ועי״ל ברמז זה דנשא ק״ו מריצפה דהיא אשה . ומזה סמכו לעשות דרוש הספד עד י״א חדשים משום משפט הרשעי׳ בגהינם ולמרבה ביום שנפטר נוהגין ותו לא וע׳ בס׳ און שמואל דרוש ד׳ ועי״ל בסוף רמז זה לאחר ל׳ שנה מפרקי ר״א והב״א דכתב הכא סמוך לתלתין לאו דוקא ועיין חיים ביד סי׳ קכ״ה אות ע״כ · ובמאמר ב׳ סי׳ יש באומה זו · עיין ברכת מל״א ח״א דרוש ב׳ לשבת כלה .

ויחבול המלך על מפיבושת . זה נוטה יותר לס׳ שמואל לעיל רמז קכ״א דדוד לא קיבל לה״ר עליו מציבא דאי ברב רחוק הדבר דישגיב בכחו לעשות לו משא פנים ועוד שהיה מביים פני דוד בהלכה והראה ענותנותו וע׳ זל״ח ח״ב ס׳ נשא פ״ח ובזכרונות שם ומדר״ש פכ״ח . ומ״ש לקמן מקרא לא נומר עלי על שהסכים הקב״ה עם דוד . היינו כמו שדרשו בהאי קרא על עיבור השנה דחוזרין בתוליה והוא דרך נס דומיא דהכא ׳

אינו שאול שנמשח בשמן המשחה · עי״ל רמז פ״א ע״פ רמה קרני ׳

בעון ה׳ דברים אין הגשמים יורדים עיין ברמז הקודם לזה ועיין מה שציינתי בזל״א ח״ב ס׳ נשא פ״ח ועיין ריש רמז תשע״א דמונה ד׳ דברים על עצירת גשמים · ובמאמר שהוא עתיד לבנות בית הבחירה עיין ב״א ועמ״ש במד׳ ש״ע סי׳ ל׳ ובמכילתא פרשת השירה פ״א רבא לציון ובאג״ב פל״ה וזל״ח ח״ב ס׳ נשא פ״ח ושם במא׳ יעבדוהו בע׳ ובא׳ יע״ש ·

רמז קנה מיתת אהרן כשבירת הלוחות היינו אע״ג דשבירת הלוחות היה הצלה לישראל וא״ל ישר כחך אך מכל אחר נפיק מיניה שורבה ואבדה חכמת חכמיו כן במיתת הצדיק וה׳ הפגיע בו את עון כלנו ונצולו ישראל אך ועמכם תמות חכמה דאבדה חכמתו עמו ועי״ד זה פירש בס׳ אגרת שיהו ח״ב בוונא ד״ב ע״כ ועיין בס׳ וימהר אברהם מע׳ מס אות ספ״א :

רמז קנו אלואי היה לי מבני אחתי . בר׳ דלא על הגבורה לבד דהא הי״ג גבורי החיילים כמוהו אלא דהאחיבה עם ן׳ אחותו היא יתירה כדכתבו התוס׳ דנענועי אדם על אחותו ובא מלב ומנפש ומוסר עצמו להצילו ועוד דהיה שקול כרובה של סנהדרין ועזרו בתפלה ובהזכרת השם הנמנא בזה לא דשופו של אבישי היה מסיבתו של דודו דוד דמנה את ישראל ועיין יומא דף י״ח הד״א אי בר אחתך דליא ניהי חזו בשיקא קמיא לא תחליף יע״ש ועיין סנהדרין מ״ז דא״ל ר״ח לרב ועיין רמז ק״ע ·

בזכות ד׳ דמעות שהורידה עורפה זכתה וילאו ממנה ד׳ גבורים . ובזה פירש בני הגדול **אברהם** דחיתא בר״ו כ״ה במזמור מ״ב היתה לי דמעתי לחם יומם ולילה ואני מתנחם דנושא ק״ו מעורפה שה אזכרה שה פוסל דמעות עורפה אי על ד׳ זכתה ד׳ גבורים כ״ש בשאני לעצמי: כי אעבור בסך דודאי דהקב״ה סופרן ומניחן כמו הבוכה על אדם כשר ומובטחני דאדדם עד בית אלהים בקול רינה ותודה המון חוגג ועל כל דמעה ודמעה יהיה לי תשלומין קול רינה ותודה שיעור המון רב לחגוג ולשמוח וכמ״ש שמחינו כימות עיניתנו ות״ר וש״א :

רמז זקן וידבר דוד יוד מיני קלוסין כנגד יוד שונאיו בך קלסו בסוף הס׳ · עיין בסה״ק לוח ארז בסא״ר פ״ך ועיין בביאורי למד׳ שמואל פכ״ו ובשוחר טוב מזמור ג׳ ועי״ל רמז קס״ה בפסוק נעים ומירות ישראל ועיין רמז שפ״ט

מדבר כר׳ מלכיות אפפוני בבבל וכו׳ בלר לי אקרא בבבל · עיין בקונט׳ ספ״ח ס׳ האזינו פסקא יש״ג וש״ך ושכ״ה ועיין רמז תשמ״ג ותשנ״ט ותתקמ״א ולקמן סוף רמז קס״ג ורמז קס״ה ובקונט׳ חיים טובים מזמור ו׳ :

ולמה אמר בלר ולא בלרות לפי שכל הנביאי׳ ממעטין בלר לך וכו׳ ונראה טעם פשוט ונכון בזה דאי נרת רבים אני נחמה ק״ו שיבא דגל ס׳ בצרתה לי במקיים עמו אנכי בצרה דלהכי הצרה מתמעטת וזה הכונה בכל צרתם לו׳ צר כיון דהוא לו נ״כ לכן נעשה צר ולא צרות · והב״א פי׳ משום לא יפתח אדם פיו לשטן ובכלל שמיעוט דנקט צרה ולא מצוקה דהוא יותר וע״ש ואפשר דזה רמז במו׳ ק״ז ד׳ פעמים לא ה׳ בצר להם בלו׳ דנקטו ל׳ צרה כדי שעי״ז ממצוקותיהם יוציאם וכו׳ דלא יבא עליה מצוקה דהוא יותר מצרה · והנה בין לפי׳ הב״א בין לפירושינו הנה הוא בצרת רבים דאחרים הנביאים מדברים אך האדם על עצמו צריך שיפרש שיחותיו ולכך דוד במו׳ כ״ה אמר כי יחיד ועני אני ולכך אני אומר צרות לבבי הרחיבו איני אומר צרת ועוד אני אומר ממצוקותי הוציאני ולגבי בעל התפלה על צרתו לא קפיד משום לא יפתח אדם או להחשיב עצמו דעמו אנכי בצרה ודוק .

יו״ד לשונות בק׳ התפלה . עיין בתקונים תקון כ״א דמ״ב ע״כ בגליון רמנו יוד אך בס׳ ואתחנן ריש רמז תת״א מנו י״ג ·

רמז קנח שיהו של את ד' נהוראי על מה הזועות באות הכי איתא במד' ש"ט מזמור י"ח וע"ש מה שלייכתי והנה בה' דברים דמונה הכא דנזרעין רעש בלן התחלתן בשוה באות מ' ווירמוז נא דלבך יש בפ' שתקנו לו' על הרעש ה' ממין ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד והשבתי חיה רעה מן הארץ וחרב ל"ת בארצכם'

רמז נקט נקרא עשיר במקומות הרבה מגיד שנגלה עליו בכל כלי זיין עיין במכילתא ס' בשלח פ"ה ומה שפי' הר"ב ז"ו דכ"ג ע"ג ועוד שם בפרשת שירה ריש פ"ד ומ"ש הרב ש"י שם ·

רמז קס אין הממש שלא מגזה דהממ"ס עם האותיות גימ' מגפ"ה ע"ה:

רמז קסא כל המעלה עצמו נידון באש · עיין במד' ש"ט מזמור י"א ומה שלייכתי בחי' לשם ומה שקיים על שעשו יש' עצמן נכוים ושפלים מתנחמין באש שנא' ואני אהיה לה חומת אש סביב ולכבוד אהיה בתוכה נתיישב בזה הב' הפכיים בתורה דנמשלה למים ונמשלה לאש וכדיאמר קרא מסיני בא דבחר בענוה מימינו אש דת למו כמו חומת אש יען כל קדושיו בידך דקדו"ש גימ' שפ"ל והם תוכו לרגליך דמכתתים עצמן דהוא מורה על הענוה דלכך תורה נוה לבי משה דמשה קיבל תורה מסיני דהיה ענו מאד במפורש כל זה ברז"ל והמפרשים ועיין בס' חסדי אבות שם באופן דהתורה נמשלה למים דיתנהג בענוה והקב"ה מגדלו ומנחמו באש וע' רמז מ"ח ועיין לקמן מאי דדריש ר"ל בפ' אמרת ה' צרופה עוד תראה בסוף הא רמוז בפ' וימינך תסעדני וענותך תרבני דבראות ענותנותך תרבני לי ג"כ להיות עניו ודוק:

יצילני מאויבי זה פרעה משנאי של המצריים יקדמוני ביום אידי זה עמלק · הכונה דזה וזה גורם ויוציאני למרחב שנתן לי התורה דיאמו ממצרים בזכות תעבדון את האלהים על ההר הזה וע"ז בא עמלק שרפו ידיהם מד"ת ועיין בביאורי על מדרש שוח"ט מזמור י"ט:

ר"י ור' נחמיה ר"י פתר קרייה באברהם וכו' ור"נ במשה · של ושל דא"ח ומישך שייכי לפי מאי דאסף וקיבץ הכ"ן בחכמה נר"ו בספר שמו אברהם ערך משה ובהשמטות שם כמה וכמה דשוים לטובה אברהם עם משה ונתקיים במשה כל המעלות והמידות טובות שנמצא באברהם הוא היה מונה שבחן ע"ש דרך ארוכה:

ויקפץ יואב על ראשו של דוד ולא חש על שהיה מלך ושל יפסיע על ראשי עם קדש דבכודו של אדם רצונו דלא אפשר לקיים מאמר המלך אם לא באופן זה ובמקום סכנה אדרבא למצוה רבה יחשב שמלאת ולהושיעו מאויביו ויואב דקדק במאמרו שאמר יהיה לראש ולשר דכתב מפומיה עם שיהיה לראש דוד ניחא לו ונורק בפי הכי:

ובי יש עניו מן הקב"ה אדם אומר לחברו בא לקשט כלה לקבור מתים לבקר חולים לנחם אבלים והוא אומר אני גדול ועשיר ואני הולך ·

וזה נמוז מיכה בפי' ה' הגיד לך אדם מה טוב ומה ה' דורש ממך דהיינו ע"ד ונחנו מה דמה טוב דענוה גדולה מכלם וזה דורש ה' דבחר בענוים דהם בישי"ל ובסיני ונגד זה תועבת ה' כל גבה לב ובכלל והצנע לכת שדרשו זו הכנסת כלה והוצאת המת דע' הענוה כעשין וזה עם ה"א דהתה משיה עצמך לה"א ות קיים אמתך לו והלכת בדרכיו והיינו ע"ד שדרשו בקיקו' עמי בסותפו

ומצא להקב"ה שקדמו. אין זה הפך דהקב"ה בועס בכיה"כ מדוע באתי ואין איש דשכינתא ק מה ואתיא דהרי התם הוא יוד והכא והוא באחר והקב"ה יודע באיזה רגע יכנס יחזקאל ובדי ללמד על הענוה הקדימו · והמנהג ש"ש בעירנו וכן באיזה מקומות דהמרבין תורה נכנס אחרון לביה"כ לדרוש וביונא וכן בברכת ברית מילה וז' ברכות ולפעמים ממתינים ומרבנים משום טורח צבור הרי לפי המאמר שלפנינו יותר טוב כי תקדמנו ויהיה נכנס ראשון ויוצא אחרון דזוהי דרך. ישרה שיבור לו האדם ות"ת לו מן האדם.

רמז קסב בן בני לומין ומאמר ג' מתנות עיין מדרש ש"ט סי' י"ח ומה שלייכתי שם.

רמז קסג ד' מלכים מי שתבע זה · עיין זוה"ק ח"א דקל"ח ע"ב ובמד' איכה בפתיחתא וע"פ לא האמינו מלכי ארץ וע' שם בזל"ח ח"ב (דכ"ח ע"ב) ובא לציון אך לא נתפרש לי במאי דלעיל רמז זק"ן ע"פ מהולל אקרא דר"ה בשם ר"א בדי שלא לסרס המקרא פתר לכו דבלפי יהושפט אמרו ע"ש דלבו לדעת הנה דוד בכלל ד' דאינן שוין זה בזה ובא לקחת הפך מידתו ולמה בחר ביהושפט ולא בחזקיה דעדיף טפי או בעסה דקרוב לו ושמא בין שלשתן לקח הממוצע או דוד דהוא הבוחר בשירי זמרה בנ"י האמיתי לך נאה להודות בכל מיני זמרה ולא בא לענין אומר בשבחין. של דבר דייקינן שפיר גם בחזקיה אמרה דוד למילתיה במזמור ג' אני שכבתי ואישנה הקיצותי כי ה' יסמכני לא אירא מרבבות עם קומה ה' הושיעני כי הכית את כל אויבי לחי וסתמו בפירושו בענין חזקיה ובשאנו מדקדקים ויותר אנחנו מוכיחים דבקט בני בנגד ד' והוא דבמזמור קמ"ט רמז לכלהו באומרו יעלזו חסידים בכבוד כל א' לפי כבודו יש ירננו כיהושפט ויש על משכבותם בחזקיה ויש רוממות של בגרונם ע' התפלה וחרב פיפיות בידם לבדם באסא ויש לעשות נקמה בגוים תוכחות בלאומים לעשות בהם משפט במוני דוד הרי לך בארבע מלכים ולפיז הדרשה דר"ה בשם ר"א בפסוק מהולל אקרא דכנגד יהושפט אמרו לאו למימרא דכלפי יהושפט הוא דאמר של הכונה דפסוק זה כיוון כלפי יהושפט שלא נו' סרס המקרא וה"ה דכלפי אסא וכלפי חזקיה נמי וכלפי דידיה אף הוא היה מכוון לגמור בפסוקי אחרינו:

וממי אתה למד מגוליית חפול על פניו · לעיל רמז קכ"ו הביאו ד' טעמי עז והאחרון הוא הך דהבא ועיין מד"ר ס' נו פ"י ומדר"ש סופב"א וש"ע סי' י"ח · ובמאמר דיהודה הרג את עשו

עשו עיין חיים טובים מזמור י"ח כי מליון תלא תורה :

כשיהיו או"ע באים להתפלל לפניך ש תענה אותם לפי שאינן באים אליך בלב שלם · בזה לריך להבין איך יחלוק שלמה בזו על אביו כבתוב במלכים א' סי' ט' וויותר יגדל התימא דאמר ר"כל במד"ר והובא לקמן רמז קל"א דהוא יפה יותר מישרש דבכרי כתיב בכל אשר יקרא אליך אכל בישרש אשר תדע את לבבו יע"ש והכא דוד חשש על כי אין לבו שלם שלא ישמע ומתוך התשו' של הקב"ה ידים מוכיחות שקיבל תפלתו של דוד מדהוסיף לו' בישרש טרם יקראו ולאידך גיסא בשלמה משמע דקיבל תפלתו בכל מה שהתפלל שלמה לא נופל דבר אחד ובילד יתקיימו שניהם אם. לא שנאמר דבכרי דקאמר שלמה דפירש מעז ואילו דוד על עוע"ז קא מיירי א"כ בין חוץ למקדש להיכא דובא והתפלל ש הבית משום ק"ה אף שלא היה מן הראוי שומע תפלתם תוך המקדש ·

תפל'טני מריבי עמי שלא יהיה לי דין עמהם ולא להם דין לפני . זה דוגמת מאמר הש"ע סי' ז' שלא יפול ביד שאול ולא שאול בידו וע"ש בחידושי ועי"ל רמז קמ"ט :

רמז קסד מגדיל ישועות מלכו · עיין בקו' חיים טובים סוף מזמור י"ח ובמדר"ש פ"א ובמכילתא ס' בא פי"ג ואג"כ פל"ח לענין גדולה ושררה שישים לאט לאט ולא בבת אחת וכן בהתחלתא דגאולה יע"ש .

רמז קסה במופת הייתי לרבים וכו' בך יש' ואמר שי בני **אברהם** הל"ו רמז בכון בזה בשמוש א' סי' י"ו דאמר דוד הערל הזה באחד מהם מבוון יפה למאמר שלפנינו דאח"ר ר"ת 'אלצבית 'הירוף 'דלת מלכיות ובפשטיה דקרא דוה א' מהג' מהם ות"ר יל"ו :

אשרי אדם ששם עצמו בשור לעול וכחמור למשאוי ויושב והוגה בד"ת בשל יום וכו' בילד קורא תנ"ך ושונה הלכות ומדרש ויושב בישיבה ומעט בסחורה ומיד רוה"ק שורה עליו שנא' ומלתו על לשוני רוח ה' דיבר בי · דייקו לומר מיד דאינו כמו הנביא השלוח לעם דלריך הכנה והיה כנגן המנגן ושיהיה גבור ועשיר שא רוב חשקו בתורה תדיר ולא פסיק יזכה דמיד רוה"ק שורה עליו ובזה הוא דאמרו חכם עדיף מנביא ובזה מיושב דבלא"ה נביא בלי חכמה היכי משכחת אך חכם בזה היינו דעסיק באורייתא תדירא ואינו שליח לגבור להכנה לעם שא נגלי רוה"ק שורה עליו ובזה תשים הפרש בין רוה"ק לנבואה דניב שפתים הוא להכר ש העם ואילו רוח נבון חדש בקרבי , ואמר עוד אשרי אדם שיש בו ד"ת ויושב ודורש בהם בבהמה שהיא חורשת בשדה . בזה ביונו לדרוש בסוטה דמ"ד ועתדה בשדה לך זו תלמוד דהיינו שיחנה ויעיין בתלמוד במו חורש בשדה ועיין בסה"ק לוח ארז בסז"ר פ"ב במאמר זה וכמאמר הסמוך לזה שאוחזים עצמן בד"ת

ע"ש מ"ש בעזר מש"י ·

כי נא נפשיה לא היה מתני להו · לפי' התוס' משם ר"כש דהוא על אבלות רבו ניחא אך לרש"י דהוא משום ענוה יולא גריעותא לעירא היאירי דלא היה עניו ואפשר דבענוה ליבא גריעותא דאומר הוא היה ראוי ואני איני ראוי ופש"ט · ומ"ש תהא ראש לב' אבית האידוש בזה אף ע"ג דהוא ד' שבמרכבה ולא ראשון וגם עבר ויבוח על שביקש מגן דוד ובא לידי נסיון ולא עמד כל זה בעוה"ז אך לעת"ל יחמלא שחק ביתי שאת דתהיה ראש לכל עדת בנ"י ובכלל הם הג' אבות ועמ"ש הרב במ"ד ס' אמר דר"ל ע"א אופן המלכות של דוד לעת"ל יע"ש ולקמן מזה דריש ראש לתורתי דהיינו אוריין תליתאי ורמז לעולים ג' רגלים יע"ש

וישמט מוריד גשמים הסידוש כלא עתו דבזה ניכר שהוא שלא בזמנו ושיהו מוריד אש בלי קיסם מלמעלה והוא הסידוש בשגם על גבי תעלת המים ותאכל האש את המים דגבר האש על רבוי המים . ומ"ש והכל בשמעין לך היינו שיורד עפ"י מיהותיו הוא לא היה סתן שומעניה יהיו דבריו נשמעים כדאמר את האלהים אני ירא ודרשו ירא אלהים זה יוסף וכך היא המידה כל מי שיש בו יר"ש דבריו נשמעים ובדתקנו בזמירות לעולם יהא אדם יר"ש בסתר כבגלוי ואין לך מבחן יר"ש גמור כדבעי הקב"ה מה ה"א שואל מעמך כ"א ליראה שא בגדון יוסף דדברה שיו יום יום והיה בסתר אהלה ובבא את יצרו זהו יר"ש האמיתי בדין הוא דבריו נשמעים :

שלא בזכות אבות בא שא בזכות התורה · עיין בביאורי למהר"ש פכ"ט :

ערוכה בכל בכבל ושמורה במדי כי כל ישעי וכל חפץ כיון כי לא יצמיח במלכות רביעית בשבת סנהדרי גדולה ערובה בכל במקרא במשנה בהלכות באגדות שמורים כי לעולם ולעולמי עולמים · המאמר הנכבד הלזה תרננה שפתיו הקדמתו המפוארה של הגאון הרב יעב"ץ ז"ל בס' עמודי שמים ד"ה ע"ב ורחב פי בא"ר יחוב"ות בסה"ק תורה וחיים אות רכ"ה ותמלית הדברים דמבל הנסים אשר עשה הש"ת עמנו ואשר עתיד לעשות הכל הוא קטון נגד הנס הגדול והנורא שהתורה שניתן לנו בה"ס היא מתחזקת בכל דור ודור אף בהיותינו בשעבוד תחת המלכיות ויגדיל תורה ויאדיר בכל זמן וזמן ותוספא ואזלא עשות ספרים הרבה אין קץ ורבוי מנות וג"ח אשר לא היה לעולמים ואין לך נס ופלא גדול מזה בי"עש בארוכה והמאמר הלזה בכבודו מדובר בו ש כונה זו . ועל כיולא בדבר בתב מהרש"ל בי"פת בב"ר פנ"ו סי' ינ והגאון הרב ועדות דבש ח"א דכ"ח ע"א וכ' ודף ק"א סע"א וע"ב הלך בדרך זה של הרב יעב"ץ ז"ל פוק חזי דבריו כי נעמו ויהיה המא' שלפנינו כלפתית כדבש בפיך :

כל ת"ח שמרבה בעסק ואין מתפרנס ממנו הרבה סי' יפה לו מפני שהקב"ה אוהב תורתו ואינו מעשירו שמא יעשיר ויפשע בד"ת ואומר ריש ועושר א"ת לי . נראה דזה דלא ס"ל לקיים הוי ממעט בעסק ועסוק בתורה ובונתו לשמים

לשמים שלא ליהנות מאחריו שמא ישתמש בכתרה של תורה וכמ״ש בסה״ק נשמת כ״ח חיו״ר סי׳ כ״ו בס״ר והקב״ה בדרך שרוצה לילך מוליך אותו לתת לו לחם חוקו לא יותר מן השיעור כיון דמנמת שלא ליהנות ולא להרבות בעושר כיון דיוצא תקלה ולא חקשי איך וכו כמה תנאים וקדושים לאתי שלחנות כי כבר עמדו בזה מהרש״י ושאר מפר׳ לייסב כטו״ט והעיקר דכ״י בוחן לבות ויודע למי נותן לו עושר דבטוח שלא יפשע והדרכא יהיה לטובה ולזכות :

וישורפין אותן בבית המדרש הגדול שלו שנא׳ ובני בליעל · נראה דבבית המדרש דקאמר לאו היינו לפני ולפנים במקום שיושבים ללמוד כ״א בחוץ בעזרת בית המדרש או בחצ־ ונראה מבפנים דהא כמה דברים אסרו לעשות בביה״מ כמבואר בא״ח סי׳ קנ״א ומכ״ש זה ומכ״ש בבית מדרשו של חיי העולמים דאין למעלה מקדושתו ועיין בס׳ לב חיים ח״ב סי׳ עק״ב ·

מכאן אמרו כל דבר שהוא עתיד להיות בסוף כבר נעשה מקצתו היום לעת״ל ישיבה לצדיקים בבית המדרש הגדול שלו וכן בעוה״ז ישיבה לדוד מלך ישראל מאור פנים׳ להם וכן למשה וכן אליהו ואלישע וחזקיה עיין בספרי ס׳ בהעלותך ע״פ כי הם זקני העם תלמד שאין אדם יושב בישיבה של מטה אא״כ יושב בישיבה של מעלה ע״כ וע׳ בקונט׳ צדקה לחיים מע׳ מם אות שע״ט דהרחבתי הדיבור בזה · ובנראה דאינו ענין למאמר שלפנינו דהיא בישיבתו המיוחדת דמה למטה ומה למעלה בל א׳ בבית מדרשו אך לעתיד דהוא בבית מדרשו הגדול כולל לכלם ויוכלון שאת לפי רוחב המקום דמתכנשי כלהו רבנן הראויים להכנס כי הוא הבוחר מי ומי יגש אליו :

ונבוהים כשעורים ומובא השבח של השעורים לרמוז דהא במי טעם להקרבת העומר משעורים ממחרת הפסח ובנ״י יוצאים ביד רמה לעיני כל מצרים והמצריים עושין הכראות לאבלותם מעדשים דמה עדשים נתונים בך האבל הוא במוך ובפוף וזו גם בגוים שולח דהיו עושין הכראם בזאת מזמן אאע״ה דמפורש זה וזה ישפיל למצרים וזה ירים לישראל :

ברכתו של יואב גדולה משל משה ועיני אדוני המלך רואות בימיך יהי כן וכן היה כדאמר בסופו דא״ר לוי בתוך י״ב חדש באו ברכותיו של יואב יע״ש וסמך יואב על עצמו דיתקיים ברכתו

צרים יראה לי חשה רמוז ל״ו הל״ו שנות דזמן דוד דראה אברהם מה שעתיד להיות לדוד למגן והנה כו׳ ימי השבת לפי הזוהק במשל המלך דמוציא מבית הסוהר ביום שמחת לבו לא היה ראוי שיהיה מיתה בשבת וכאשר עמדו המפרשים בזה ובזמן דוד הנין השבת על הדבר אך זה חולי רע ומגפה בזמנינו איך יתכן דמתרבה בשבת יותר ואינו אלא דסניגור נעשה קטיגור הוא יותר קשה מקטיגור מעיקרא והחילול שבת גורם בעוה״ר וה״ר דבלע המות לנצח ושמרו בנ״י את השבת לדורותם . ומ״ש הרנו נר החווה לסברא זו מה יענה לקרא דבתר הכי ויבא גד אל דוד ביום ההוא

ולמ״ד דלא מת ב׳א אבישי בלבד ניחא אך לזה הסברא קשה ושמא להכי דייק ביום ההוא והאם אמר בעת ההיא ובא מקודם · ובמאמר דהאבות והנביאים נתנו נפשם על ישראל · עיין מביאורי למבילתא ס׳ בא פ״א ופ״ב .

אנא השב שבינתך לציון הוא בקצרה והשב העבודה בתוך לציון המחזור שבינתו לציון :

מלכים א

והמלך דוד זקן בא בימים וש״ה וקווי ה׳ יחליפו כח . במאמר זה ומצאת בי חדרשינו בס׳ אברהם את ידו בדרוש לחנוכת בית הכנסת ע״ש :

כשהרשעים מתגדלים היה רעה בא לעולם וי׳ מלוך צדקיהו · בר׳ דמסקתמ׳ מלך במשפט יעמיד ארץ ובשאינו הגון הא תנן באבות פ״ה חיה רעה בא לעולם על שבועת שוא ועל ח״ה וצדקיהו עבר על השבועה ועשה ח״ה וילמד סתום מן המפורש :

רמז קסו זכה לשיבה וזכה לזקנה וכן אתה מוצא בדוד וכו׳ יתכן לו׳ דרצה לומר דאברהם אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו זכה לתרתי שיבה וזקנה ובדוד דנאמר בו ויהי דוד עושה היה זקנה לבד א״כ דאברהם הקדים הצדקה דבצדקה מפורש שיבה ובדוד דהקדים משפט בסוג זקן ויושב בישיבה .דהוא להורות בהלכה וזקנים הם הסנהדרין זקן שקנה חכמה ולמאי דחביבא ליה והיה מרבה יותר אקדמיה בריש · והמאמר דכל המבזה את הבגדים הובא לעיל רמז קל״ג ומה שבא עונשו בך הוא דקי״ל .מצות לאו ליהנות ניתנו והוא חסרו לשאול מלקיים מצות ציצית והיו הבגדים במצוה עצמה שלא ליהנות מהן שיורד עפ״י מידותיו ·

בי״ג מפות ובקרא יש י״ג תיבות עיין להרב גרליא ז״ל שם .

עולא היו מבקשין להתגור דמן של בעלי מחלוקת נראה דהטעם דשקול בנ׳ עברות עיין עמודי חיים עמוד שלום מע׳ מ׳ אות ה׳ ובהם יהרג ואל יעבור וע״ע שם מע׳ א׳ אות ד׳ בענין ל״ת עליהם ברול דמרובה מ״ט ממ״פ

כל החולק על מלכות ב״ר ראוי להכישו נחש וכו׳ זוחלי עפר · ובזה את״ש קרא דמלכים א׳ רס״י טז׳ יען אשר הרימותיך מן העפ׳ר ואתנך נגיד וכו׳ והיינו כמ״ש שם בסי׳ י״ר ואקרע את הממלכה מבית דוד וק״ל :

קידה על אפים כריעה על ברכים השתחואה פישוט יו״ר · עמ״ש הרב שם חוי בליקוטי׳ ר״ג ע״א ולהרב מה״ר בס׳ שער יוסף דל״א ע״ר ומטה משה אות קכ״א ·

שתין תכלי וכו׳ וביאה יצחק וכתיב בתריה ויוסף אברהם עיין בס׳ יפ״ת ס׳ חיי שרה וס׳ ויצא ולהרב ברך יצחק ס׳ חי״ש דע״ו ע״ב ולהרב משב כיתי מ״צ׳ א׳ אות ל״ו וכמ״ש בס׳ ברך א״א ר״ס נצבים ;

רמז קנז אין מושחין את המלכים אלא על המעיין כדי שתמשך מלכותן .
עמ״ש חכם כני ה״ו כס' אכ״ה ח״א כקונ הלכתא למשיחא ולפי״ז לריך לדעת ימה לא עגו על הנהר דהא תנן כמעיין המתגבר וכנהר שאינו פוסק דהולך ולהא דתמשך מלכותן שייך יותר של הנהר ממעיין וי״ל דהא״ן שא דלא משכחת כתוככי ירוש' נהר כ״א מעיינות דאי הוה נהר ו־אי דהיו הולכין שם למושחו והוא כענין שאמרו גבי כישלו כחמי טבריא ובגגם שתגבר כמלכותו כמעיין דהוא סימנא טבא שא דלפי מ״ש גיחון מעיין קטן הלא לא היה כמלא כירוש' מעיינו מים גדול כנראה דהיה מושך והולך וכחדו שם ולא שהמים מכונסים שם וכזה את״ש דהוא דומה לנהר ויתכן לרמוז דל' גחון לזכרון כמו גחון על גחונך תלך ועפר תאכל לפי מה שהובא ברמז קס״ו דראוי להכישו נחש יע״ש דקעא״ו ממורשת מלכות ולכך כניהו תלה הקטרוג עד גיחון דהא כבוהם שם המקום סותם פיהם של המקטרגים וע״ל בפ' הרימותיך בעפר־יען עז׳ .

רמז קסח כ״ג קודם לנביא . ומהא נמי שמעינן דחכם עדיף מנביא דהא אית ליה ד' הדרגות חכם קודם למלך ומלך לכ״ג וכ״ג לנביא . וכמאמר על הפרדה אשר לו אין משיבין מתקוע וכו' כריה מו״ו ימ״כ היתה עיין בשה״ק ח ים ומלך פ״ט דכלאים ה״ד

מכאן שאין הבטחה לגדיקים בעוה״ז . אין זה סותר לר' יעקב כ״א שמא יגרום החטא דהא היינו הך מסיבה זו הוא דאין הבטחה דאין לדיק בארץ ובשגגה שיוצא ויבא לו מקטרג וכמאמר רמה קרני ולא רמה אפי . וע״ל רמז פ״א ומה שציינתי שם ;

דברה תורה הנביאים החכמים בג' מקומות ל' הבאי . וע״ל רמז שע״ה מ״ש שם וברמזי תת״ה וכמ״ש המלה״ק דקפ״ט ע״כ דרוצה לומר ל' הדיוט שלא דק בדבריו ואינו ח״ו לשון שקר ע״ש ;

רמז קסט חנוכרות שעשה משה כיון שנטה למות נגנזו וע״ל רמז תשכ״ד בהביאו זה ועוד סברות אחרות על מה שנגנזו :

רמז קע ג' הי׳ ביהמ״ק מב״ר על תנאי . תורה וכהונה בלתי תנאי . יש להבין בזה דקרא דמביא מדוד בסופו נראה הפך וחסדי לא אפיר מעמו ולא אשקר אחת נשבעתי לדוד לעולם וכסאו כשמש יכון עולם וכמבואר בשמואל ב' סי' ז' מה אמר דנחלק מלכות בימי רחבעם ותנאי היינו לכל ולא לחציו דיאור ניר ככתוב במלכים א' סי' י״א ושמה וגם לירבעם הרי בכהונה גבי עלי היה כן ובזרעם דהיו הפחותים כמפורש בשמואל א סי' ב' ומבני עלי לא היו כ״ג לפי המשמעות ושמא בכהונה אינו ניכר כמו מלכות מאוד שבטים לשנים ובדור וכך לריך לפרש בפסוקי מלכים א' כי' ב' וע״ל רמז פק״ח בשילוק אביתר מכ״ג ונכנס צדוק תחתיו יע״ש :

שהיה יואב ן' אחותו של דוד ורלה לקרבו לעוה״ב . היינו דנעגועי האדם על אחותו ואידי זה אוהב את בנה וגם דרוש הבנים

דומין לאחי האם והו״ל כשהיא דתלמידיו בג״ע והוא כנהיגם ואיך הדומה לו יהיה בגהינם וסוא מגיעות כאן וע״ל רמז קנ״ו וכמאמר במרגלא נוטריקון עיין ט״ך וראש דוד דע״ש וכתועבה עיין כ״א דפי' על גוליית וילדק כמו תיבה וביה של יתהלל הנכור גם את הזרי וכו' דנלנתי הערל ושוב א״ל ואתנה כשדיק כל זה יורה ח״ו תועבת ה' כל גבה לב ולכך יסד מזמור קל״א כנגד זה

רמז קעא הרוני מלכית כבסיהם למלך . עיין בס' עיני כ״ח בסנהדרין לדמ״ח ע״כ מ״ש שם בס״ד :

רמז עקב גדיקים שהם בפה ולא עשו והוא בכתב ועשה . עמ״ש הנו״ר יו״ד כלל ג' סי' ט' ולמוה״ר פני מבין ח״א ר״ך ע״ב ודף ח״ן ע״ד ולהרב חומ״ת במג״א סי' א' ובספרו פני דוד ס' ויצא אות יו״ד ועיין בס' נגוז חיים מע' מם אות נ״ל :

ונא״ת שהיה בוזז ומאכיל לת״ח שבת שבתים הוא לו . נראה דהאידנא בוזז יותר מחומש ולגבי ת״ח לא תאמר דלא טוב עשה שא אדרבא שבת שבתים הוא לו דתנא לת ח ברכה ומוסיפין לו ואין גריעותא דאסור להפקיר כל נכסיו ואיך אתה אומר דהיה ביתו מופקר לכל ועיין בשה״ק רזה חיים ת״א ר״ס בראשית ודוק

ויאהב שלמה את ה' ד' שנים וכו' לעת זקנת שלמה סמוך למיתתו שרתה עליו רוה״ק ואמר ג' ס' משלי שה״ש וקהלת . עיין בקונטרים תנופה חיים בריש ר״ה הפך מזה וכבר נבוכו בעלי הפירושים בג' ס' הללו באיזה זמן עשאם וע״ל רמז קע״ט מחלוקת מה אמר תחילה ובאמלע .

רמז קעג ג' הם שנאמר בהם שא וכו' שא ממני ואתנה גוים נחלתך . קשה אמאי לא הביא שאלה גדולה הימנה חיים שאל ממך נתת לו אורך ימים עו״ע . ואפשר דההיא גלוי התשובה של הקב״ה כפי הזכיות שבדור אם יזכו שלא יהרג משיח ן' אפרים ואינו דבר בהחלט דנתת לו שא דהכתוב בכל הבטחת הקב״ה נקיט לשון עבר כשאו כבר נתן ועיין ברמז תרפ״ג וכמ״ש הרב למ״ר ח״ב ס' קרח דכ״ב ע״ב ודוק :

רמז עקד הלב רואה . הבא מונה יו״ד דברים דכנגדא תלי יך קשה דחנא ושייר עוד ויתעגב של לבו יש גדו לבבם ויאמר בלבו ואמר בכל ותגנוב לב ויפיג לבו ואומן חזק וקישוי וכבידות ונמס ושימה ונדכה וחכמה ונשיאות והוראה ושנאה ומורא ופחד והכנעה ושממות ונוכה ורגז ורכות והנדה והטבה והרעה והבאה ומכשול ומיתה והטיה וכינה והבחנה והבנה ושיבה והמלכה ויגון ושתחה ותאוה ופיתוי וחנופה ויראה ועקשות וקנאה וחקירה וכהכה חמלה ולא על חינם בקטוע הכי יו״ד הלבב ואנחנו לא כ״ע :

רמז קעה אם עזיתם חקי אין השטן נוגע בכם וכו' ואת החקים אין מלאך המות נוגע בך וכו' לא היה מתוכה״א אם בחקתי תלכו

תלפו · מאמר זה מיוסד הוא למ"ש בפתיחתא לספ"ק חוקות החיים כס"ד :

הנהו תרי כושאי דהוו קיימי וגו' נר'ל דר"לתפ נהג כרכריו דוד אביו אומר אני מעשי למלך לשוני עט סופר מהיר ויפיפית מבני אדם הוצק חן בשפתותיך וגם כ"ן בקש כותא וטוב מראה ולזאת ספר ול' בדיס שיהיו סופרי המלך ·

רמז קעו ויצחק כלבנה · וזה סמך למדקדקים לראות פני שמשו ינחק כבה"א כפר ור"ש אחר ברכת הלבנה ועיין בספר והו"א פפל"ס . ובמאמר שך בים הי' לבנה וכל א' היתה עושה כן שמא אגלה סוער היום . עמ"ש פקונט' חיים טובים כמוזמר ן' ·

היה עולה ונותן על שלחנו של שלמה בכל יום הלשון מורה דשחוט ומבושל או כלי היה פא על השלחן והיינו כמו שאמר גבי איוב וסעורבים מביאים לו וכו' כן הכא ומה שבירם סיה או צריך לברוק בציף ביום ראשון שבא בשימני פסרם או לא מאחר דקי"ל דאין דבר רע יורד מן השמים :

רמז קיז בתחילה מלך שלמה על העליונים וזה רמוז ברים ד"ה כ' ויתחזק ש"ד על מלכותו ויגדלהו למעלה דמלך למעלה ופוב למטה כלבד ועיין רמז יר"א ·

שאין נושקין בפה והיינו כדרך הלועזים יד ליד נ"ו ינקה מרוק ולא כישמעאלים דהם פנים ש פנים וזה מבואר בבער וזקן וחסם רוק ולא כיסר יד לפה דאיכא מחשש הרוק וביותר כישקני מב"פ דהוא פה ש פה .

צפה ברוה"ק לא תקשי מרמז עק"ב דלעת זקנתו הוא שסרתה עליו רוה"ק רו"ל דאותן ד' פנים הי"ל כמו בסופו א"כ לנורך כוהמ"ק שרתה עליו בעת ההיא .

רמז קעח ויחכם מכל האדם · במאמר זה האריך כני הגדול **אברהם** שלו פרוש להספר כיד ה' הטובה עליו :

רמז קעט משלי אמר תחילה . על"ל רמז עק"ב · ובמאמר על דעתהון פרבנן חי קרוב לסוף ומאתים שנה וע"ד דר' בר"ס ש קרוב לת"ק שנה הדבר צ"ב דאו לפי דברי סחקונים דבזא כשמעטו השנים מאברהם ואילך פזא לא"א איך יבא מן הכלל אורם לחיות מה פלא השיב שום ברים אחרת והדבר פלא והנסתרות לה"א :

רמז קפ שחיבב הקב"ה פו"ר יותר מבנין כיהמק . עיין בס' עמודי חיים פמור תורה סמ"ח ובס' ראש חיים ח"א ס' וישלח פ"ש במאמר זה בעזר משדי . ואמר של חבם בכי **אברהם** הי"ו בכונת המאמר הזה דמלינו הוא חירוש דחיבב הקב"ה הפו"ר עצמה יותר מבנין כיהמ"ק אע"ג דאמרי' ברים רמז קפ"ה דנמשל למטה דהכל פרין ורבין ושרי [illegible] והיה ראוי להעדיף עליו ועכו חובב ית' פו"ר וא"ד יש .

רמז קפא תחת אשר לא עבדת את ה"א מלוכה והיינו דבא הקיטרוג מעשו דהיה משרת את אביו בבגדי חמודו' שישתעבדו תחת הדוס בלתי לבוש דאת לרבות ת"ח וב"ש ביבוד או"א :

שנטלדה דעת מהן ובחוסר תורה מהם · היינו כמ"ש וקני ע"ה דעתן מטרפת וזקני ת"ח דעתן מתוספת :

מנין שבנים כילדו הכות שנא' בחדש זיו · שבא קרי לניסן חדש זיו ועיין לרש"י וס"ד בב"א ועיין למסר"א ו"ל על חדש חשן ועיין בס' הכות הראש ·

האי מאן דנפיק ביומי דניסן · עיין מועד לכ"ח סי' א' אות ו' ובס' רו"ח א"ח סי' רכ"ו ולענין שני ערלה אי מברכין עליהם ברכת האילנות ברחה דאין קפידא דליהנות בהם בני אדם היינו דעתיד ליהנאות ואעיקרא בעת הברכה הוא פרחים לריח ולא יש פרי דאתי למיכל והרי על הריח אין איסור בערלה ב"א באכילה כמ"ש הרדב"ז החדשות סי' ת"ד ותי דהוו עלים להפסק ודוק .

רמז קפב ויקחו שך לא בשביל שאני צריך לאורה שא בשביל להאיר לך . עמ"ש ה"ה למח דוד ו"ל בח"ב ס' בהעלותך ש

רמז קפג והרי דברים ק"ו ומה אם אבני מזבח · על"ל סו"ס יתרו מה שרשמתי שם ·

רמז קפד לא בנה של כ"ש הוא . עיין בס' ברך א"א ס' נח במאמר זה · ובמ"ש בעל המאמר ובן מרחשון עתיד הקב"ה לשלם לו · בלע"ד דבחדש הזה ראוי לעורר להתפלל על הגאולה וכבר תקנו תעניות אחר החג מטעם אחר וזה יצטרף לטובה דהא בחדש הזה מסוגל להיות עת רצון דמלבה במולו הטוב .

רמז קפה שלא ישנה אדם מאומנות אבותיו עיין בס' והו"א ח"א

את מנורות הזהב לור בנגד לוד דברות ותורה נמשלה בנר . עיין בספר יוסף תהלות בהשמטות ובסו"ס מורה באצבע .

רמז קפו שבשורו של ב"ו בנגה בן בל מלא שבלה עם יעקב לקוברו לא נפסק אחד מהם ועל בנין ביהמ"ק את תמם שנשנה כן יוחא יקים כמ"ב מבקשי פניך יעקב סלה שאה שערים ראשיכם וכו' . ומ"ש לא מת אחד מהם הוא גם בתוך גם לפי מ"ש לעיל רמו קע"ו דפרעם שלא לו כל המתים באותה שנה ושלחם חזרה עם השבטיכם יע"ש ואת"ש שמיבות ויבא שלמה את קרשי דוד אביו לגאון הדיום לשבת דבמו באומנים שלא יקחום לבנות בנייני אוה"ב למה ואמרו הטים כו הזהב בקרשי דוד שלא יאמרו הנוים מבתי עז שלהם היו ודוק :

רמז קפז חיבו רלוף אהבה מבנות ירושלם נאיבת וראבה בנות ציון במלך שלמה ביום חתונתו של המלואים וביום שמחת לבו בנתר כהן שית עולמים . ועיין עמ"ש לעיל רמז קפ"ד

לא

לא בנה של כ"ש וכו' שמא רופי חירש בו וכו' לזה פה לו' תוכו רצוף אהבה וליכא חששא משום בנה של כ"ש דהלא תראה ביום חתונתו כמשכן ותפש אהה תלמד וביום שמחת לבו לשלמה והנך יפה רעיתי והנך יפה שניהם יפים למנ'ה שלמ'ה שין שם:

רמז קפח כאשר היו אומרים, ע"ל רמז קמ"ב ומ"ש שם.

רמז קפט ולא יכלו הכהנים וכו' מלמד שנתנה רשות למחבלים לחבל. פה כא עיניך דר' קראי מכיא לזה וצייך להקשות מאי ואומר ויתכן כנגד משחית אף וחמה דהם ד' או פ' שהן ד' ממה שנבראו בה"ש והנבראים מחטאו' בה"ס דיש מהם בשמים ויש מהן למטה בארץ. ובמה שיש לשאול במקום הקדש היכי דמי דמשכחת מחבלים עיין להרב יוסף אומן ז"ל שהרחיב הדיבור בזה:

רמז קץ יכול ישא אדם נרכיו ואח"כ יתפלל יש לדקדק עד שיבנה מהן' שלמה יפיה מדור הכא במזמור ס"ת שמעה שהיס ריכתי בקשוכה תפלתי וי"ל עמ"ש הכ"א הכא לענין במקום רינה דהוא בביהכ"נ דמרכתיב ש וש יע"ש לזה כמי דוכותא ויפורש בזה בה"כ במזמור כ"א תרבן לשוני דקתני דהוא שפתי תפתח יען כריך תחילה תהלך דהוא הרינה ואח"כ תבקשה.

רמז קצא מכון שבו אורות של"ג וכו' עלינו רעים. עמ"ש הגאון הרמ"ז ז"ל בס' מצ"ל ח"א דרוש ל"ב ובספר כ"ס דרוש כ"ו.

רמז קצב עד עכשיו היו קימות ולא הומתו ולא הזקינו ולא הטריפו והרי דברים ק"ו מאהל לישראל חיים כלכם. עיין רמז תק"ג ותתכ"ד ומה שרשמתי שם.

רמז קצג אפשר כהן עומד ע"ג המזבח ועבודה בידו וכל העם רואין אותו מבחוץ. ע"ל רמז קע"ב ומ"ש שם.

שהלכו ומנחו נשותיהם בטהרה שמחים שנהנו מזיו השכינה וטובי לב דכל א' נתעבר' בשתו ן' זכר. עמ"ש הרב פת"ע בשבת ד"ל ע"ב ובס' ברך א"א ס' תנא דרוש כ'. ובמאמר זכרה לחסדי דוד אביך מיד נענה. עיין רמז קד"ם וע' בס' חלקם בחיים (דרוש ל"ד).

רמז קצד אינו שומע את יצר' ובשכר ששומעי' שומע את הכל. עיין בפסחים פ"ק ד"ו ע"ב בשימור אבב דבר אחר אי חזיב שמור ע"ש בפירש' ועמ"ש ס"ה יק"ר דרוש ק"ך ד"ם ע"ג ובמ"ש בקונט' החפץ חיים סי' כ' אות כ"ח ודוק.

רמז קצה כשעה טוכתן של ישראל אוה"ע מבחשין להם. מאמר זה הובא לעיל ס' האזינו ע"פ ויכחשו אויבך לך ובס' אברהם את ידו בדרוש ט' לשבת כלה הסיעו לדבר אחר והוא עפ' דרך רז"ל דהשכחשה הלא היא שלא לקחו מישראל לתלמוד כ"א ע"מ להחזיר יע"ש.

נשאר גדול היה לשלמה והיה רוכב עליו עיין אהא ח"כ ויק"כ ע"א ומ"נ ס' ?לכנמרן? רנ"ל ע"א דשלך רוכב על נשר לצוה וצוה יע"ש

ויתחתן שלמה את פרעה וכו' עיין להב"א מה שהביא מהרב כלי דבינתו לשתים להבינו לאימות למטה כדי שיבניעם למעלה והוא כענין שנתנו הרב חבלת השזין בגלם כ"ן יע"ש וזה כעלתי תמנא להרב מה"ד בס' חות"א כשיף נחמיה ועיד לו במלכים א' שם ובמגלי סי' ג' ובס' תנא. ובמאמר דעלה הו"ד דירכם עיין בזו' עיני כ"ח בסנהדרין רכ"א ע"כ.

רמז קצו ג' כבשו ולא ראו וכו' אחיתופל ולא ידע רבה שבע סיא. ע"ל רמז קכ"ד בשואב ורמז קכ"ח בפלגשי דוד ומ"ש שם. ובמאמר אם יאמרו לך זקנים סתום עיין בתשובתי שזוכה בס' יד ימין סי' ג' לענין כ"שב נוסחא אחריתי בזה ע"ש מ"ש בס"ד.

רמז קצז ואין להם פת לאכול ובני נלבוש נתן דעתו להושיבם בישב. עמ"ש בס' שמ"א סי' ס"ה ודוק:

רמז קצח ולב רע מדבר בעשו מכפנים של חים ויאמר עשו בלבו ועל זה אמר עובדים בווי אתה מאד דכתב לבלי חדש ומהיכן מוכח ודון לפך השיאך אומר בלבו וכו'.

רמז קצט גמירי דאין ישיבה בעזרה אלא למלכי ב"ד. עיין בש"ס קדושין פכ"ת ובס' גנזי חיים מע' א' אות מ"ט:

בריית כרותה לשפתים ע"ל רמז רל"כ וע' בשה"ח מעשיות דוגמא לזה דהדיבור עושה רושם שיתקיים הדבר ועמ"ש בס' ויעתר אברהם מע' א' אות שנ"ז ובצ"ח ומע' ב' אות את"ך:

ועצמות ירבעם אין כתיב כאן של א"ש מלמד שזלק כבוד למלכות אע"ג דולפי' הא מוירדו כל עבדך של ש"ס דוהוא כגון דחיישי' לאיבה ויראה אך ישראל מסימי' אימא לפי רשעו לא קפייכן קמ"ל דלא שנא כין בין ישי' משומד ולריכי תזוייתו ועיין רמז ר' דוגמא לזה וסו"ר לקמן רמז ר"ז דמשנה מקומות ולפי לחלוק כבוד למלכות אפי' מזיק"ע ואפי' לאחר מיתה:

רמז ר ו"ו בק' כשמותם עד שלא נולדו לכאורה קשה דהם ו' דירמיה לא קא חשיב ועיין בס' ויעתר אברהם מע' יו"ד אות תקב"ה ויש ליישב דעד שלא נולדו ר"ל עד שלא נולדו אך ירמיה כבר היה ולד שלם ומדבר מבטן ואינו בשיג השנה ואשרי תכחר ותקרב מה שמו.

רמז רא וישבים נתנו לארץ כדי שילאו כל ישראל י"ח בכ"ח ועליהם היא אומר ברוך אתה ה' כיתן שכר טוב לנומלי חסדים. בעיני לפי מיעוט שכלי קשה היכר דכשבת ישבו לארץ וקני בת כיון בתבלים להתחזק כארתן דמבלג דבעלי האבל יושבים מעיקרא וזה כמו ט"ב ואיך יתכן זה בשבת. וגם מה שסיים בברכה לא ידעתי מה טיבם. ויתכן לומר לזה דחסד שעושים עם החיים שהיו המתעסקין בקבורתו ובהתקנתו ובקבורתו ולכבוד

ולרבות מנכה נפש על קברו הוא חסד של אמת דהינו מנפה להשלום גמול והקב"ה שלם ישלם אך מה שעושים עם החכלים דהוא החיים דהיתיה כהשלומין מבני אדם לא יהיה לו שכר מה' לז"א כיוך חתם ה' נותן שכר טוב לגומלי חסדים רגם ה' יתן הטוב ולכן דייקו לומר ועליהם הוא אומר כלו' דעליהם הוא חידוש הברכה דאי על חסד שעושים עם המתים א"כ לאומרי דשלם ישלם והוא ברכה בלי הזכרת שו"מ והמאמר של הפסיקתא דחס הקב"ה על כבודן ש"ן יותר מכבודו הנה הוא נמי בהדרת נשא ואדרת הזוהר כ"עש ועיין בס' שמו אברהם ערך ברכות אות ה"ך וערך בהונה אות ב':

רמז רב נ' ברשותו ונ' אינן ברשותו ע"ל רמז קט"ו וסימן בוא בפ' אדם לבכ"ל דמ"ה 'לבו 'הם 'ברשותו 'לעשותם 'דיבור 'מישום היד 'הליכה ועיין במד"ר ע"פ ויגל ה' את עיני בלעם וכי סומא היה להודיע שאף המין ברשותו ופי' במד"ר ח"כ דנ"ל ע"כ ברשותו של הקב"ה יע"ש ועם מ"ש שם הנמ"ד בע"ר ע"פ ויודע דעת עליון לפי' רבינו בחיי בנופל וגלוי עינים יע"ש וומתק יותר ודוק ·

בן ישי בראש אי הכי לא בעינא · טעמו פנמו דהעיקרא כל הרעה הבא הוא מנשים זה דלא יוכל שאתו דן' ישי ישב והוא עומד ואיך עתה דיהיה בן יוכל לסובלו ובאשר אבד אבד ועיין ב"ה ועיין למוה"ר עה"ח ולמוה"ר מ"ן מה שפי' במימר זה דבריו נחמדים :

בי קמו עיניו משיבו עיין להרב גדליה ז"ל שהק' דקרא גלי השיבה מהזקנה ואיך ע' התלמיד יע"ש ולער"ן דהוא בעבור דחס על כבודו ויתלו העולם דהוא משיבו כענין שמוש דקפלה עליו זקנה אך לפי האמת היה בעבור התלמיד שהעמיד ולכך באת אשתו של ירבעם קומי נא והשתנית והיא מתנכרה לפני הנביא לפי מה שגרם דמזלייהו חזו במבואר בקובוס שם במלכים א' סי' י"ד ובאו אינו רואה נב' ואינו נראה ·

א"ת נויך שא נאיך עיין הרי"ף ובל" דמים ובל הבריך לרפואות מבקי אך יין ושכר אסור יע"ש ול"ר לי מאד על איזה אשכנזים דשיתים שכר קודם תפלה בעילה דמוליאין דהוא לרפואה ורפואה בזאת מרבה מחלה רח"ל :

רמז נר מה קנה זה עומד במקום מים וכו' לעולם יהא אדם רך כקנה ולא יהי קשה כארז לפיכך זכה קנה לקולמוס · לפי אין ראוי לכתוב חידושי תורה ומכ"ש ספו"מ בקנה של ברזל מלבד דהתורה נותנת חיים לעושיה ואינו מן הדין יהינך מקצר על המאריך הנה הברזל לא גרע מארז קשה וע"כ הולכין אחר קנה הגדל במים דהתורה נמשלה למים ובכר 'נטיתי ;כזה בבה"ק עמודי חיים עמוד תורה סש"ח דף מ"ס ע"כ :

רמז דר וילהט יוכף את כל הכסף וכו' לא פוסק מנך מצרים והיינו ע"ד משכם נגבוהו ועפר סוא ול עפר ישוב דהבל שב ש העפר ובדלקמן ברמז שא"ו ובכלל הגלזי כמס אס דמצאס ירס ליקח הרכוש הגדול זס ואות בפ'

תהלים מזמור ל"ד כפירים רשו ורעבו ודורשי ה' לא יחסרו כל טוב דכפירים ר"ת בוש ז"כ 'בשדים 'פרסיים 'רומים 'יונים 'מצרים רשו מאותו עושר ורעבו אך ודורשי ה' דהם ישראל לא יחסרו כל טוב כלו' דקרא כל טוב ארץ מצרים לכם יהיה דעתיד לחזור הכל לישראל ולא יחסרו הצדיקים ב"ה ומצא חסרונם ע"ד שדרשו בזוה"ק בפ' פלבי תרשיש ואיים מנחה ישיבו כ"עש :

רמז רה עונא אמר בדי שיתבלו תמרים ויעסקו בתורה · עיין בכורות ד"ח עד דאבלת בפנייתא בבבל דבראה דאמרי בבל גירמין ביטול תורה ועיין נטין ד"ע ובכתובות ד' ודוק · ובמאמר בנגד ל"ו שנה שנתחתן שלמה בבת פרעה ע"ל רמז קנ"ו באחיה השילוני ·

רמז רו מוקפות חומה מימות יהושע ב"נ וחירוב בומי פלגש בגבעה ואתא שבעל בונהו ואתא אסא . עיין למב"י בא"ח סי' תרפ"ח ולב"ח שם . ובמאמר מפני מה זכה עמרי למלכות עיין לוח ארז בשא"ר פ"ט מ"ש בש"ר :

רמז רז ובשנת ב' לאחזיהו נגנז שיהו ואינו נראה עד שיבא נו"מ ועתה הוא כותב כל מעשה הדורות בלן · מ"ש ואינו נראה הבונה במו שהיה נראה קודם שעלה לשמים דהיה תדיר בכל יום לצבו"ר ולא שאינו נראה כלל דשא"ר וועוא יוכיחו ורשב"י ולר' יוסי בלפורו בדלקמן מזה ובב"מ דפ"ק בקקיא נו"ת ובמקיבתא דרבי יע"ש ור"כל ובגנה תנאים ואמוראים אפי' לרבנן בתראי אירע דנגלה להם שיהו אפי' בדורות הללו לפי זכותו ולפי שורש נשמתו נגלה ליו במו שאנו או' במולאי שבת אשרי מי שראה פניו אפי' בחלום אך מ"ש דכותב כל מעשה הדורות כלם אינו שוה למאמר אחר שאמרו דכותב זכיות של ישר' במד"ר ס' בהר פל"ד דהא מהבא משמע דכותב מעשה הצדיקים ומעשה הרשעים ולע"ת דל' הדורות יורה בין מוסרו בין מאוה"ע נ"ב ·

מנשרה הן' פנים בא"ב בנגד שני מלכותו אחאב פ"ה ירבעם ק"ג והובא לקמן סוף רמז רמ"ה והנה במנשה וירבעם תפו' טעמא להמספר אך באחאב פ"ה מי ינלה לן טעמיה דעד פ"ה חנא ושמא דונמא דירבעם דכתיב ובל הפ"ה אשר לו בשך לו וא"ש אח"מ :

דהרין חיש גברא רבה ויל חמי ליה אפין · מבאן קוכיח דאע"ג דהיה יעש ועבר על חרם יאושע ב"ן עבו א"ל הקב"ה לשיהו שיבקר לאבל לנחמו אפי' דמה שהיה הבל היה על כי עבר החרם ומינה דאף דהוא מקל באיסירים בשמתו שב וא"ת זך באבלו ראוי לילך דהא המת שמת לו המומיר שקורא עישה בא"ר לנפש המת ואי מנחמין אבליהם מפני ד"ש בגוים שילך לו והי מומר מה יעשה :

דבי טבמא שמטעימין אותו כדברים לנחמו ובב"ר בהוב בב"ר בבי טמין בלא צ' נשין אחר טואז דבאה בו יוכ'ם טמא אבל ב"ב בס' ב א ובמקומות אחרים טמין או טמא לא ראיתי בעת ב"א לבי טמיא ואפשר דמקים שאבל נטמא כדכתיב

ברכתיב אדם כי ימות באהל כל הבא אל האהל ולק' טמין דהאהל טמון בבית שייך שם זה דאינו יוצא לחוץ עיין סנהדרין דקי"ג :

קפרנא קרית לי עיין בקו' חיים טובים בתו' קו"ל מ"ש בזה :

רמז דר אליהו משל מי הוא וכו' רבותי למה אתם חלוקים עלי . עיין לוח ארז בשה"ר פ"א ובתנחומא ס' ויחי וזוה"ק ח"ב ר"ן ע"ב ולקמן רמז ר"ט אמרו להדיא משבטו של לוי והוא כמ"ש בב"מ דקי"ד דאשכחיה ר"א לאליהו ולאו יכהן מר בההיא דמסדרין לבע"ח יע"ש במוכח דפנחס זה אליהו ועיין ש"ר פ"מ וב"ר פמ"א ;

שאני יורד תחילה לבבל ואח"כ יבא משיח . עיין בחי' לאג"ב פנ"ן ובתנחומא סדר כח וזוהק ח"ב ד"ז ע"ב ודר"ך ע"א ובספרי פסקא נ"ש ושנ"ב לגלגל העליון ולטבריא ח"ו יעש :

רמז טר שמשה ואליהו שוין זלז לכל דבר . אתה מוצא דמובה ואזיל ב"ה דברים שהם שוים ואח"כ ל' המדרש ס' דברים אמר הקב"ה למשה כשאביא עליהם את אליהו הנביא שניהם באים בא' בכופה זה משה ובסערה זה אליהו יעש והיינו מבח דשוין לטובה אל דהבא השמיע מ"ש במדב"ר פ"א לא ה' שלחני דמשה ואליהו ומיכה אמרו בל' הזה ועוד בילקר פ"ט דאליהו השכים והעריב בתורה ובן וישכם משה בבקר ויעל אל הר סיני עוד אחרת בש"ר פ"מ דאליהו יש לו ד' שמות ומשה אבינדור יקותיאל משה שמעיה הם ד' עיין בח' ואבני שהם ס' שמות וס' שלח לך וזה בתרון מאמרם אליהו בד' דהיינו ד' שמות ועי"ל רמז רז"ל ועיין בסוכה ד"ה ומגילה ד"א ולקמן רמז רכ"ה ועיין פר"א פמ"א אבותיו קראו לו יקותיאל וי"א טוב יע"ש ועיין בס' פני דוד ס' דברים ע"פ הואיל משה באר את התורה .

ובי לפני השכינה הוא עומד אל לפני אחיה השילוני . עיין פי' מהרש"ל ה"ד בב"א ומאמרם גבי אברהם בין קודם שנימול לאחר שנימול נראה קצת דנסתרה דרכו של הרב מהרש"ל ועיין בב"ב דקכ"א דאליהו ראה את אחיה השילוני דעדיין קיים יע"ש .

מבח הצדקה המתים עתידין לחיות מנין אנו למדין מאליהו שקבלתו צרפית בכבוד גדול פי' מהרש"ל וה"ד בב"א דל"א בזכות הצדקה אלא מבח אצדקה דהמעות של הקב"ה לי הכסף ולי הזהב אלא השכר שלא יתביים העני ומפייסו ומשיב נפשו זה הוא השכר וראיה מאליהו שמעונה קטנה כד הקמח לא כלתה דהיא לא נתנה לו בלום אלא שקבלתו בכבוד גדול ובספ"י וזה זוכה דהמתים להחיות הוא לא שפך דמו יזכה לחיות וק"ד . ובזה יפורש שאו לשלמה עד היכן כחה ש"ן לאו וראו מה פי' דוד אבא פזר נתן לאביונים דפזר לאחוריו במי שנפל לו בעובר' דש"סובא העני ולוקחו צדקתו עומדת לעד קרנו תרום בכבוד במחה"מ ועי"ל ד"ש רמז רכ"ח מאמר זה כפשטו ועוד בל' הזה ברמז רנ"ל בפשט במו .

רמז רי ימים שנים רבים ג' . מאי דאיתא בזוהק ליה רבים פחות מתלת אינו במו הבא דתיבת ימים בוון דמשמע ב' ליגא יתירה דרבים מוסיף עוד ואה"ן דרבים בעלמא מיעוט רבים שנים ועיין בחי' לשם .

וביתו של אחאב אינו מגומן לברכה . יש להבין בזה דלעיל השבית לאחאב ע"ב דשנותו דשקול היה ופתו מצויה ועתה נרע מלבן ופוטיפרע עוע"ז איך יתכן זה וב"ל דעונש יש"ל מותר הוא יותר מבכרי ועיין רמז קל"ט .

רמז ירא שהיו כל הבריות יושבים במקום אחד וראים מהמבול ונמרוד מלך עליהם . הכונה בראה דפשוט דעל אומה אחת מביא וכל א' חושש לעצמו ולכן ישבו בלם ביחד במקום אחד ועיין ז"ר דס"ז ע"ב .

שאני שלמה דמלך על העליונים ועל התחתונים שנא' וישב שלמה על כסא ה' . עי"ל רמז קע"ו מ"ש שם .

המלך היו"ד חזרת המלוכה לבעליה והיינו ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך וגו' . בונה זו תקנו לו' יו"ד מלכיות ביום הרת עולם לרמוז דהוא מושל ע"ב המלכיות שהיו בעולם ויהיו דהם ח' והוא ראשון והוא אחרון הרי יו"ד ועי"ל בדבינו רמז אלף ס"ו .

רמז רבי אוי לי שנשתמשתי בכתרה ש"ת שאני ר"ט דעשיר גדול היה וקו"ל לפייסו בדמים . וזה סמך גדול להוא דמהרש"ס דאף חכם גדול כיון שהוא עשיר נאה לו לפרוע משי ופשי ולא להתחזק עצמו לפיטורא בכתרה ש"ת ועי"ל סוף רמז רמ"ד גבי חזקיהו .

רמז ריג אבל דורו של דוד וכו' וזה יהיה נוסח בלור לשוני מרע פתח לבי בתורתך ואחרי מצותיך תרדוף דאם יש בך לה"ר לא הועיל התורה שאתה לומד בדי לנצח במלחמה ובכור :

רמז ריד השיב הספר וא"ל אליהו וכו' ביו"ד דברים שנבראו בין השמשות אמאי לא מנה פי הספר ואי קאי לשרו של פר אמאי ל"א שבי גבי אתון דהיתה השר שלה ולא היא עצמה ובמאמר אשר יצק מים ע"י אליהו עגני בוכות תלמידו עיין לוח ארז ברכה פי"א :

רמז טור אמתי עת רצון בתפלת מנחה . מאמר זה אינינו שוה לל' הזוהק בהאי קרא נופים דהוא בשבת בלבד ועיין בקונ' חיים טובים מזמור קמ"א . ובמאמר שהעמיד אליהו את השמש עי"ל רמז ב"ב :

ולמה נ"א אלהי אברהם אלהי יצחק אלהי ויעקב עיין בלג"ב פע"ו ועיין לב חיים ח"ב סי' ק"ל ומאי דסיים המאמר ואם תעשה שירה אנו אומרים לפניך ובן דוד לא פורש איכן בתיבא השירה שעשה אליהו בזה או היתה בונתו על העתיד בזמן הגאולה והיה ה' למלך ע"ב הארץ או ישיר את השירה חדשה :

רמז רטו אם אין לנו זבות הבט לברית . והיינו ע"ד שדרשו חמוקי ירכיך על המילה ויתבן דבונתו יענן לעיל ברמז ר"ט בחת אל בת"ה ועיין בב"א . ולא יאמרו דח"ו זה גרם

גרס לעזורת נשמים לכן הולך להתפלל בנוסח זה ובנגד הומרו כי עזבו בריתך כדלקמן רמז יר"ח לכן כי תקדמנו לתקוני קא אתי שאמר בפה מלא הכע לברית דלא פחית עלמא כי לא יאמן ישר"ל וכדלקמן רמז מט"ר ועיין ז"ר דסו' ע"ג .

רמז ריז חלק כבוד למלכות . ע"ל רמז קנ"ט מ"ש שם :

המתין לו ג' שעות עדיין עמד בדבריו הראשו' זה אינו מכוון לל' שה"ח תלין כעבד לילה אחת והיה ראוי להמתין מיום לחברו ושמא כנון רא כלפי שמיא הג' שעות כג' ימים חשיבי :

רמז ירח ר"א ורשב"ל הוו עסקין להדין קשרין וכו' נחה רשב"ל וספא ליה חלה ויהב ליה בפומיה ובכי הוכא לעיל רמז תשס"ד ושם נקטו כחגל . ונראה לפרש עמ"ש בתנחומא ס' שמות ע"פ ויטמנהו בחול דלמה נמשלו ישר"ל לחול שאין קולו נשמע ולא יהיו מגלין סודות ולא"ר כמו החול הזה דאין קולו נשמע ע"כ ועל כן כשראה רשב"ל לר"א דמדבר ח"ו כמו לה"ר תכף ירד ולקח חול ונתן על פיו להודיע דישר"ל דומין לחול דאינן מספרין לה"ר וכנון :

רמז ריט היא בעצמו כדי להרבות לו שכר אע"ג דהיה עע"ז והרשיע לעשות עכ"ז על כבוד שעשה לס"ת מלוה גוררת מלוה דמלוה בו יותר מכשלוחו .

רמז רך א"ל הקב"ה לא תעשה יש כהם שעושים לדקה של עם של תכנית יד . וזה רמז דוד במזמור י"א וימטר על רשעים פחים אש ונופרית דוקו מן הראוי אך כי לדיק ה' לדקות אהב ישר יחזו פנימו ומלול אותם הקב"ה כדהוה עובדא בויכוח הקב"ה עם גבריאל :

רמז ראך נבות היה קולו נאה והיה עולה לירוש' והיו כל ישר"ל מתכנסים לשמוע בקולו פעם אחת לא עלה וכו' וזה שיום הכתוב כבד את ה' מהונך כמו שדרשו תגרונך ממה שחנך ועי"ז ומראשית כל תבואתך הכרם שלך דהיא ראשית תנחלתך תוכה בו ולא תקחנו המלכות וכדמסיים כמאמר גיפיה ולא יחמוד איש את ארלך כמו שחמד אחאב כרם נבות .

רמז ברך וישם שק על בשרו . עמ"ש בקו' זל"ח ח"ב ס' וישב בוה כאריכה וכמאמר הראית כי נכנע אחאב וכו' להודיעך כח התשובה עיין בביאורי לפר"א בנג"ס מ"ש בס"ד

בג' אוכל בו"ו בו"ו אוכל בט' . מכאן ומוכח דאיחור אכילה ג' שעות נחשב לתענית ממה שהיה הרגלו והיה ראוי לעשות בד' הרא"ב"ד שהביא הרב מה"ר בס' המורה דשעודה שמאחר משוך ידיך הימנה וזה נחשב יותר לתענית דירו אוחות בעכ"ב ופירש דשובל לער גדול יותר מהאיחור דהא מיהא דעתיה עילויה דהוא בא לאכול ואובל בתאוה יותר :

דאמרי אנשי דפריצ קנאים מחריב ביתיה דנבות עשה נקמה באחאב על הכרם

ולא ממחילתו של הקב"ה . וכנגד זה בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי לכן אמר הנני נותן לו את בריתי שלום והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם תחת אשר קינא לאלהים דהוא . ויעש להם בתים בתי בהונה והוא הפך דמחריב ביתיה נכון והיה ביתו בית אהרן ברכו את ה' .

ובנין אב שבכלם וה' דיבר עליך רעה מהרש"ל ה"ד בב"א פי' דהוא בענין אחד ומה לריך לומר וה' יע"ש ולעד"ן לפי מ"ש דלקמן סוף רמז ר"ל דאין שמו נזכר על הרעה וברמז רל"א יותר בהרובה ואיך אמר וה' דיבר עליך רעה אם לא כהכרח סוא וכו"ר :

רמז רבג שאין הקב"ה שמח במפלתן ש"ר עיין בביאורי על הספרי פסקא ק"ז ושב"ו ובזוה"ק ח"א רז"ן ע"ב ובתקונים דף כ"ד ע"ב ובאג"ב פמ"ז וחיים טובים מזמור ל"ה ונ"ה ובמבילתא בפרשת שירה פ"א :

רמז דרך נסתלקה מהם רוה"ק מכאן נמי משמע דרוה"ק ונבואה הכל אחד ועיין בקונט' חיים טובים במשלי סי' ו"ד וע"ע לקמן את שופט ב"ם תמש יע"ש .

שלא יהמרו אינו רוצה להקביל פ"ר והיינו דחושש על מורה הלכה בפ"ר ומה גם על הקוברים דגם בנבואה כן ומוכרח להיות נחבה של הבלים ולא יהא מתתיר כלל וכמה תלמידים הראויים לתורה התאוו תאוה שילך רבם לא' כדי ליקח שררה ורבנות וכוחן לבות וכליות אלהים לדיק

ובישם שהתלמידים קרויים בנים כך הרב קרוי אב . עמ"ש במאמר זה בסס"ק ראה חיים ח"ב ס' בלק .

בבל אדם מקנא חוץ מבו"ת מבלמה ואושב עמ"ש הלמ"ד ח"ב ס' בהעלותך ע"פ המקנא אתה לו :

מיד הפקיר כל אשר לו וזרע כל השדה מלח . אע"ג דפסק הרמב"ם בהל' דעות דאסור להפקיר כל נכסיו היינו בלתי סיבה המכרחת אותו אך על סיבה גדולה כואת נבתבטה מחומר הטוה"ז ה"ל כחסיד דכל תשמיש אם היה מעולא בדמים מותר . וכמאמר של יפטר אדם מחברו של מתוך הלכה כדי שיאמר יזכר פ' לטובה שקבע הלכה זו כידי עמ"ש הרב מה"ד בס' פא"ב בעירובין דף ס"ד ע"א מה שפירש בוה עשה מאמרות . ועל המלח פי' מהרש"ל ה"ד בב"א מג"ם וישוב מאחריו וקבט אשתו מאחריו ותהי נציב מלח גלא ידענו אם דן ג"ם מעצמו ולפי מוגה שלו כריך שיודע דופן אחריו ויראם למ"ב ילדים ההתאיך מתפונה דותבט אשתו מאחוריו דיכוא מזוקים עליהם כוכות זרויותו וישוב מאחריו כדי למחר ולילך אחריו ולהורות דאינו מתבל ח"ו של כמו השמש לפי המקבל לכן במלח עצמו הממתיק את המים כדלקמן ברמז שאחז והיינו ע"ר שאמרו שם וממבותיך אריפתך :

רמז רבה דטב להון לישר"ל בגלותיה מרתכין ופרסין . עיין בס' מע"ל ח"ב בדרוש קל"ר ומזמור ד' יגוד על זה של ברכב ושק

ושה כסוסים ואנחנו בשם ה"א נזכיר וא"ת, דהם בסוין ואיך אתה אומר דעד לשון רעדיף מנייהו לזה מפרש דטב לשון הינו דהמה כרעו ונפלו ואנחנו קמנו ונתעודד יב"ק · והמאמר דג' חיבות הן הסימנים את"ן בכפים דהיינו הגמורות היכה לעיל רמז כ"ט :

רמז רכו ביונה כו זה ענף של זית שאין לך מר יותר מזית · רצו להודיענו על הטעמה הכא אחר כרין זה עלה קרח שהקריחה עליהו את המקום קטנים מקטני אמנה שלא תראו מה שאמרה יונה יהיו מזונותי מרורים כזית בידך ולא יהיו מתוקים נמדבש ביד ב"ו והשתא שייך הטול מלה בזמור דלמ' כן מהגלית הוית כזורהו ה' עלה ותילו אותן מ"ב היו מקטני אמנה על שפסקה הכנסתם מזה ושנו כרואה דהעיקר בטח בה' ועזה טוב ופתח אחד כסגר ק' כפתחים .

כל מקום שנתנו חכמים עיניהם או מיתה או עוני הנה לפי דרכו של מהרש"א בח"א דלמומינים בה אורך ימים מעשים כך היה ותנאן ב' דוכים ובנגדן המ"כ בענשו ממנים שלא לשמה כדלקמן דהוא כשמשה לא דאפי' ח"ו היה מכת כשמשה עושר הנה הכא על עוני קא בכו ואיך יעני אותם בהלי דלות יותר דיוסיפו לבוות יותר וא"כ מוכרח דעלו למיתה שנים ומ' כדי להענישם באופן כזה ואשר הם חיים יקחו מוסר וכל העם ישמעו ויראו לא דדוד המלך לא רצה להשיב עצמו בתפלתו בשב למומינים בה לא התפלל ובקש מאת ה' בסי' ח"ן לו תהרגם פן ישכחו עמי שניעמו בחילך והורידמו מגנינו ה' אע"ג דמעלת פימו דבר שבתימו היה בנ"בילהים ובעניי במיתה הנה כל לגבי דידיה ניחא לי טפי שלא להחזיק עצמו בסוג למומינים ועניים בתוך עגנה לתלות להאומרים דהוא משום פן ישכחו עמי :

ישבלן נתעברה מהן אמן ביוה"כ . עמ"ש הרב הקדוש מהר"ח ן' עטר זיע"א בס' הנבכר אור החיים ר"פ בחקתי ע"פ אם בחקתי תלכו שדרשו שתהיו עמלים בתורה יע"ש . ובמאמר לא בא ולא בורעם עד"ש כל הדורות . ועיין בביאורי להגוה"ק ס' בראשית דכ"ו ע"ב מ"ש בזה בס"ד ועמ"ש הגאון החסיד זר"ן ובד"א בזוהא פ"ט אות מז ומ"ח ועיין בזוה"ק ס' תזריע דנ"א ע"א :

להוריע שלא רצה לירד לפני הבית ובבגדי מלכות לא בהדיוט . ומכאן שמבינן דלמגסג מה דהתנוגה היא דהמת הולך לפני הדיין שלא יכנס אבל גדול מהכו בשמש לפניו ומכ"ש אם מת החיים הראשון שלא יכנס החותם הב' כנגד אכלו לבית אבל בשמש לפניו וזה הוי לנעות פלווית המת לסוריות דאין שלטון ביום המות ולא ילך השמש לפניו כשעת שהוא בא ללוות ·

רמז זבר הא כיצד הא בתלמידא ואבנ"א הא והא ברבה מקמיה הפתח בשמעתא' מלתא הפריטותא . וזה שבח אשת חיל דהוא על הת"ח פיה פתחה בחכמה דהפתיחה לא היה צריך בדיחותא ושחוקים ותורת חסד על לשונה . כמו שדרשו שהיה לומד תלמידים וזה ענין פתח ר"ש וכיולא דאיתא בזוה"ק בזוכתי טובא דכשתריו תו' יותר טוב אפי' בפתיחה שלא יהא בדיחותא . שא תכף יפתח במילי דחכמתא · ובמאמר והא כתיב ל"ת את עגה א"ל על שאר אומות וזו אומה קלה ובזויה · עיין בס' בך א"א ס' כי תצא באריכות בזה · ובמאמר ויהי קלף בהוך וירדו שיכליהם של ישראל למרגנה התחתונה . עיין במ"ש בסה"ק לוח ארז רבה פ"ט כעור ל חי וקיים ועי"ל רמז את"ר גבי סנחריב ורמז ת"ט :

רמז רכח אילולא זכות אשתו של עובדיה כבר היו ישראל אבודין באותה שעה שנא' ואשה אחת מנשי בני הנביאים וכו' בנראה דלפי הדרשה דבמנין לעקם זה היה סניגור גדול על ישראל ובמקום לתת כבה לעז כמו מלך מואב היה השתדלה שלא למכור בניה לע"ז דהנושה בא לקחת את ב' ילדיו לעבדים והיו בודאי לעבוד ע"ז והיותה אשה דאיני כמו האיש בר חיובא יותר עיין חקק"ל ח"א סי' י"ט :

הלואי נשאר בלי רקם לא שנתמלא ונשפך וזה הנער איתיה במי כמי שהיה רש והעשיר ושוב העני ואין שייך בזה לשתמש איכים בכספא דכספא יומא חדא והדר ליתבר וזו רמוס חנם וזכת בנים אומללה ה' מורים היה עני והעשיר והעני שוו כשיעורייהו ובן מספיל על דרך זה ·

לקח המשענת ונתן לגחזי וא"ל לא תדבר בפיך עד שתתן והיה בשחוק בעיניו ובל אדם היה מדבר עמו האמן שהמטה היא מחיה המתים לפיכך לא עלתה בידו . עמ"ש הרב מה"ד בס' פני דוד סי"ס שמות אות ך' על מה שפי' מהר"א ששון ז"ל :

ואית לן קריין שניין אשה זונה וקדשתו · על שתך זה נקטו בטוש"ע אה"ע בריש סי' כ"א צריך אדם להתרחק מהנשים מאד מאד לרמוז דאית לן קריין שניין על זה . ובמאמר נעשה בא עלית קיר קטנה חד אמר וכו' עיין להרב אחי ורא"ם ז"ל בדרשותיו באריכות בזה :

המוציא גרגיר בפיך אם יבא לאוכלו . פי' כ"א משום האוכל בדרך והיינו דמולא רגע דליבא עיבר ושב או בכלל אוכלו שאינו כראה ויותר טוב יש לפרש מדל"ק אם אפשר לאוכלו ונקט אם יבא יורה דזו לא מזים מלכלוך הארץ ועיין רש"י ורד"ק ע"פ זה במלכים ב' סי' ד' דפוא גרגיר אורות דקורין אורוגה שמאיר את העינים והיינו בין באכילה ובין בהעברת על עיניו אפי' לסומא בהר"ם .

רמז רכט ב"ן מגווה על ק"ס וכו' עמ"ש מוס"ר פני מבין ס"ב דהך ארוכה

הגיע עת ליטול שכר ח' שרצים · והיינו כמפו' לעיל, ס' שמיני ריש רמז תקל"ו לשעותא לויתן ובסוף רמז תת"ק ומי בעים אתרייהו לא דמאיסי לאכול והך"ודרש שבא אותה במי בשקלים ורמשים דנפשו קצה מהן :

רמז רל על ו' דברים נגעים באים . עיין זוה"ק ס' בלק דר"ה ע"ב דמונה י"א מילין ומה שרשמתי שם ובמד"ר ס' עה"פ פוז מונה י"ד דברים ועיין מה שציינתי · ויש לגאול בזה

כזה אמאי לא מנו מ"ש רש"י ס' קרח ולא יהיה כקרח דהחולק על הכהונה לוקה בצרעת והכא מכיא מעוזיהו על נשות הרוח ולא נקטו כפירוש חולק על הכהונה ועיין להגמ"ר ח"ב ס' קרח דף כ"ב רע"ב דכתב דמ"ש לוקה בצרעת הוא כשאין עדים והתראה יע"ש וקראתי דר"ה ב' סי' ב"ו וורה לכעוזיהו היה עדים והתראה ולא יתכן לו' דכעוזיהו לא יקרא חולק דאיהו לא ידחה לזרע אהרן שלא טעותו דכיון דהמלכות גדול מכהונה בני אהרן במקומן ומלך שאני למה נגרע מבני אהרן דהא זה כעצמו הו"ל חולק על כהונה דהזר הקרב הו"ל חולק וברור :

ויפתח ה' את עיני הנער והנה ההר מלא סוסי אש . כיוך היודע דהיה כמו אותו שהביא ר' האר"י ז"ע"א עיין מל"ח סי' כ"ח אות כ"א שראה עמודי האש על היותו טהור ולא נראה בו שום טומאה ואפשר גלגולו שבא והוא כמ"ש הדורשים נתנו ריח של בחורי ישראל שלא טעמו טעם חטא ·

רמז רלא על ג' דברים הזכיר שמו . עי"ל רמז רכ"ב מ"ש שם וכמאמר שלפנינו יש להעיר דמנה בתחילה ג' ושוב אמרו וכן בכל מקום חוץ מב' דברים ולאו סיפיה רישיה ושמא יש הפרש ביניהם דבתחי' כונתם אקרקפתא דגברי דאינון גרמי ושוב הוא על הרעות המתרגשות דשאים זו שמעתי כי עוז לשאים .

וכן שנו רבותינו הוא כפר בתחה"מ לא יהיה לו חלק ותנא ושייר ההיא דמנחות דמ"י כל כהן שאינו מודה בעבודה אין לו חלק בעבודה וכן ההיא דמורה בארעא יקבר בארעא וכיוצא מאו

רמז רלב רעב ושובע ופרנס · עיין למהרש"ל ה"ד בס' ב"א דתלאן זו כוו פרנס לפי הדור יע"ש ומה טוב ומה נעים דקראו בשמו פרנס דלא קראו דבר ומנהיג או שר ושופט וכיוצא דהא תלוי בזה איזה לרעב איזו לשובע ועיין בסה"ק זל"ח ח"ב ברות (רל"ב ע"ב)

רישע וטוב לו וכו' צדיק וטוב לו עיין בתקונים תקון ס' רל"ג ע"ב.

מה שלא מסר ביד יהושע כ"ן כלו' דלא חשש על לה"ר וביד דוד שלך ישראל דבימיו היה דלטורין כאומרם ז"ל ההפרש בין דור שאול לדור דור ובאם וואם לאיש בזה שהפסיק עצמו מלה"ר

ברית כרותה לשפתים חותמו של אחיה השילוני ראה וטעם · עי"ל רמז קל"ט ועי"ל רמז שפ"ז ועיין לחיים בירושלם דכ"א ע"ר :

רמז רגל שכל שראוי למלכות הולמתו . עמ"ש חכם בני **אברהם** היו בס' ווקר"א · וכמאמר דעד אברהם לא הוה זקנה . עיין נמי בספרו שמ"א שער הזקנים · וכמאמר דשלום בן תקוה . עי"ל רמז ד"ע ועיין בשו"ם נרקה לחיים מ"ש. בס"ד:

רמז רלד ורגז ושחק ואין נחת · עיין למהרש"א בסנהדרין דק"ג ע"א ועי"ל רמז תתקס"ב ועי"ל :

כל כ"ה שנה שהיה עוזיהו מצורע יותם בנו על בית המלך שופט · עיין בקונט' חיים טובים מזמור א' ומשלי פ"ו ומענין בשאהן לקמן רמז רמ"ד היכא שף מיגי הכדלות :

ובינה לבין עצמה עיין ספרי ס' בהעלותך פסקא נ"ט ואדר"ן פ"ט :

וביש"ל כל המשמרות וכו' ול"א הכל יעלו לירוש' עי"ל רמז רל"ו כל זה בראש הרמז וכסופו ומבואר שם דאעיקרא מה שהעביר המשמרו' הוא שבכר לקח אשור את העגלים ובא ע"י אשור דהיה עם אברהם בראשונה בדור הפלגה ותשורי מראש אמנה בא זה הזכות על יד אשור :

והמלך כורש קבע עליהם חרס על חרס . עיין למהרשד"ם ח"מ סי' שס"א בסוף התשובה דנידוי מלך מאוה"ע אי מהני וע' להרב כסא אליהו סי' של"ר ובתשו' הרשב"א ח"ה ובסה"ק תטפה חיים ר"ס בלק יע"ש ומהכא הוא סייעתא גדולה שלא דהו"ל זה כמו דין מינוי דיינות מהמלך דאי הכבור נ"ב בוחרים בו מהני והכא כורש בא על גבי בתי דינים מישראל כנגס ע"ג ענק ואינו דומה לחרס ונידוי מהמלך כפ"ע מרוליה ואין יד ב"ד של ישראל בו ובמלכות תוגרמה שאנחנו יושבים תחתיו בכל פירמאן שנותנים לחוץ הדבר מטילים חרמות וקללות לאשר ימרה בך דרכם ומשתמא למדו כן מחכמי ישראל שהיו בומנים הקודמין רואין פני המלך :

רמז רלה ויאמר לא איהו בעינא ולא בעיתותיה בינינא · ושיינו בענין היסירין לא חן ולא שברן ובנון לא מרובשיך ולא מעוקציך שלא דבענין בזה דהוא לקדש שמו ולהראו' נוראותיו ונפלאותיו לאו כל במיניה דחוקיה לו' לא בעינא דאיך יוכר הנס הגדול ועיין להרב בינה לעתים בנס מרדכי ואסתר דעמר בזה איזה בר היה יותר טוב שלא תהיה הגזרה מעיקרא או הנס המופלא יע"ש ועיין למוה"ר אגדת שיהו ח"ב פ"ג דוומא דב"ן ע"א דשערה בים וניכול הוא הנס ולא בשלא היתה שערה ועוד לו שם דב"ו ע"א דליכא היכר הנס בשלא יש גזרה שלא בהבטל הגזר' ועיין בס' וומהר אברהם מע' ן' אות רע"ד מס' ברית אבות על ההגדה בפסקא ובל המרבה לספר ביצ"מ ועוד שם אות רס"ה ואות ע"ר ואיתא לקמן רמז זאת דשבחו של הקב"ה בשיש מזיקין ואינן מזיקין יע"ש שלא דיאמר חזקיה בענין שאמר הכא לשלום מר לי מר דפירשו על חוליו דלא חלם הנביא יע"ש עי"ל רמז רב"ס כן הכא יבא בטענה היד ה' תקצר לעשות כמה נסים ונפלאות ולא יהיה כאופן זה דנוגע שלער לי ובשבם עטקטותו גורמת לו ע"ד ווירא יעקב בדר' יצחק בר אידי שמא וגרום החטא דבינו ובינו יהיה קטרוג ובאשר כשבע הקב"ה סתם את הפתח בפניו של המקטרג ולא נשאר חשש כלל וברור ועמ"ש הרב למ"ר ח"ב בהפטרת ט"ב דמ"ט דע"ב שהביא ההיא דיומא לענין יורא דע"ז יע"ש ודוק :

רמז רלו כל המתחיל במצוה ולא גמרה · כאן חסר וסמך על מה שהובא ברמז רל"ד :

רמז רזל אין נמסר סייף בתורה ביד המליך לו היינו דכומן שקולו של יעקב מצפצף וכו' ובלאו לחיוו בלמודו אין הידים ידי עשו ולכך נקטו בעמלק שרפו ידיהם מה"ת שלא למדו בעמל ויגיעה וכתיב בהו ואתה עייף ויגע ואותה אנו מבקשים אך לא היה בתורה ולא ירא אלהים אלא עייף מן הדרך לבד ולא מה"ת :

אריו"ח יבא חזקיהו בעל ח' שמות ויפרע מסנחריב שיש לו ח' שמות . יש דקדוק דק בזה דלגבי חזקיה נקטו בעל ואילו לגבי סנחריב נקטו שיש לו ואפשר דיש הפרש ביניהם דכל שמות חזקיהו נאים לו והוא בעל בעמיו אך לסנחריב לא כל שמותיו שייכי לו וכדבארו דלא היה ראוי להקרא כך אם לא שלא דיבר גנות על א"י והשואה במספר שמות עושה דרוש כדלעיל רמז ר"ט :

רמז רחל רשב"י אומר שוטה היה . לעיל רמז הקודם נחלקו רב ושמואל כמו שנחלקו באחשורוש אי מלך טפש היה או פקח היה ובכראה דלא שמיע להו מימר קדישין דרשב"י דמלך שוטה היה נקוט מיהא דמ"ד טפש הוא הראיה עצמה לשוטה ובאחשורוש נמי כשאמר להיות כל איש שורר בביתו וכו' החשיבוהו דגם כלא דעת עשה כזאת :

רמז רטל ואני נער ולא אדע . ק' תמאי לא הוכיחו מקרא ואנכי תולעת ולא איש חרפת אדם ובזוי עם ומקרא ודוד הוא הקטן שהיה מקטין עצמו ד"ל התם דרשה ועוד דהכות' אמר כך וכרוך היודע מה שבלבו לכן הביא מה שהעיד על עצמו דאדם על עצמו כמאה עדים דמי ולכך לא הביאו במשה מקרא דהאיש משה עניו מאד אך ואני נער עם אנכי תולעת פיו המדבר ושוו בשיעורייהו ושמא דבענין הדרשה הוא הקטן מתחילתו ועי"ם דאפי' במלכותו היה עניו כן מפו' בפסוקי מזמור ע"ב ואני נער ולא אדע ואחר כבוד תקחני כלו' אף אחר שחלק מכבודו והייתי מלך תקחני דאתי את רבא או תני את רבא ועיין בשה"ק עיני כ"ח בחולין דפ"ט ע"א מה שפירשתי בכל חלוקות המאמר של הבאים מבריכו יע"ם :

רמז רם פרעה שחירף בעצמו וכו' סנחריב ע"י שליח · עמ"ש הרב תנא בס' פ"ד דרוש כ"ג ולמוה"ר תהלות ה' מז' ת"ל ובס' בדך א"א ס' תשא ויעוד לו בס' ומהר אברהם מע' מס אות תתשל"ט .

רמז אמ"ר אמר הקב"ה לנבריש כשאתה יולא לכבש הפירות וכו' · עמ"ש הרב מ"נ ז"ל בס' הר המר בדרוש ה' להספד יע"ש :

רמז רמב מי כהקב"ה שעשה פשרה נראה דהכונה דאע"ג דבדין לא שייך בהקב"ה פשרה דיודע מקודם להיכן הדין נוטה ועכ"ז ברוב רחמיו מפום יקר'א דצדיקיא עשה פשרה הפך דרכו דינתא למה שעשה בשם ירושלם

כשכיל שם בן נח ואאע"ה ועיין בס' עמודי חיים עמוד דין . ובמאמר ומה משה ת"ת דבר שלו · עיין בספרי ס' ואתחנן פסקא כ"ט ומ"ש בביאורי לשם בעזר שדי ;

חזרתי על רמ"ח אברים שבי ולא הכעסתיך באחד מהם · עאכ"ו שתנתן לי נפשי אחרי ילוד אשה דוכה לו בפה מלא דלא פגם בשום אבר מרמ"ח אבריו ועי"ז בהפך רמ"ח לרחם ורח'ם הקב"ה עליו דהוא כמ"ש דוד כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך ;

מכאן לת"ח שחלה שמושיבין ישיבה על פתחו ולאו מלתא היא דרולמא חתי לאונדוא ביה שטן וזה ענין רי"ן עם רשב"י דאיתא בזוהק דעמד השטן על פתח ביה"מ ליטול נשמת רי"ן והושיב לר"א בהטלת חרס דמי שאינו רגיל להכנס לא יכנס רשים דחיה דרשב"י ולאו כ"ע במותו ואיכא למיחש דאדרבא גירא ביה ואפילו לישעיה לא אסתייע ליה מלתא לעשות מעשה להושיב ישיבה וזה פי' בני **אברהם** סי"ו דהוא כונתם בחו' בב"ק רט"ז ע"כ בחזקיה בעצמו וככור עשו לו כמותו שהושיבו ישיבה על קברו להודיע דזה היה במותו לבד לאפוקי בשהיה חולה לא הושיבו ישיבה על פתחו כ"א כי ל'ו כמותו עשו כן זת"ד כר"ו ;

רמז גרם תוספתו של הקב"ה מרובה על העיקר · הכא יליף א' מקין והכל ב' מיוסף ובנימן ג' משכות אויב ד' ממלכות חזקיה ה' מישמעאל ובני קטורה ולמדו ממנו ודוד ואף הקב"ה לעת"ל כן וכן הוא בס' חו"ם רמז ק"ט ושם דרשו זה נמי ע"פ ועשה קציר כמו נטע יע"ם וע"ם בס' ב"א וע"ל רמז ת"ז ·

בין חולי לחולי ככר מצניהם לפי כלל מה"אכ"ח דכל לא יוצדק פחות מג' וכן קרא בדכתיב והסיר ה' ממך כל חולי וכל מדוי מצרים הרעים

אברהם חודש וקנה וכו' עיין בספר שמ"א שער הזקנים מ"ש בזה יע"ם :

לוה ישן דהיה בלילה שוכב על מיטתו ולא פרע בשהקין משנתו הפילו האלהים בפניו וכו' הפילו האלהים במטה . היינו שיורד עפ"י מירותיו נפילה בנגד נפילה וזה רמז דוד במזמור מ"א ואושר בארץ ולא יגרשנו אזור ואל תתנהו בנפש אויביו אך עלול אם אינו אומר שירה דה' יסעדנו על ערש דוי כל משכבו הפכת בחוליו כדי שיאמר שירה ברוך ה' אלהי ישראל וכו' וויטעם יותר עפ"י מ"ש לעיל ברמז רל"ו דיום ג' של חזקיהו הוא יום מפלתו של סנחריב והיינו ואל תתנהו בנפש אויביו אמתי בזמן דה' יסעדנו על ערש דוי .

רמז רמד אותו היום שמת אחז כ' שעות היה ונצעומת זה בדכי דורקה החמה בער"ם כדאיתא בשבת ;

רמז רמה ד' הם שהקים ומנאן · עיין זל"א ח"א ד"ד ע"כ · מ"ש בזה לגבי חזקיהו המלך ;

רמז רמו בכנסו ד' זקנים לבקרו · יש להבין דאכרותא קיושה בזו דס' זקנים עם ר"א שנזכרו בב"ר ביחד אך השנוי בהקדמת אחר

אחד לחברו מהאגדה לחכה לא ידעו · וכמה שהביא רע"ק מאנשי חוקים אשר העתיקו לא הביא לככור מרבין תורה ממה שנאמר לעיל ברמז רל"ה דהתם הוא דרשה בעלמא ואינו כמו הך קרא דהכתוב מכריז ואומר דהי"ל תלמידים ופשוט ועיין להכ"א :

ג' באו בעלילה · פי' כ"א כרכ"ים של גילות שאין להם תשובה יע"ש וקשה דבקין הק"ו שעשה מש"ר ליחיד הרי משה עשה זה הק"ו וכתן לו הקב"ה פירכא אינו דומה כבור ליחיד ועי"ל ס' ואתחנן וא"כ איך הוא דאין לו תשובה אם לא דהכונה לפי סברתו חשב דלא היה תשו' . וכא בגילוח אהעתא דהכי כמו שחשב משה מעיקרא ויותר נראה דכונתו על ריבוי הכבור לגבי יחיד שא על ענין ריבוי עונות לכמה עשין ולאוין הם וענפיהם דור אחד דור הוא מוחל ואילו מכשה עון ע"ז כלכר והוא כדור א' לפי שניו והנה דשקול ע"ז ככל התורה אינו דומה לעוברין ממש ע"כ התורה דכהצטרפות כל ישרא וכל הדורות הוא אין קץ לגבי אדם אחד בעון אחד :

רמז זמר זכה משלימין לו דרע"ק וחב"א זכה מוסיפין לו · עיין להסד"ר דקפ"כ ע"כ ודקל"ה סע"א ודפר"ח ע"א ולהרב למ"ר סו"ס פנחס ועיין רמז תן ·

נשמתו של צדיק א' שקולה ככל העולם כולו יש להבין כוה ממ"ש דכל התשבי כנש א' מישרא כשו איכר עולם מלא ותמצא אפילו כפלח הרימון שהוא כטוני ולא צריך ושמא יש הפרש וכחינה כפני עלמה מנפש לנשמה דלא כל אדם זוכה להיות לו נשמה או י"ל דמילואו של העולם לאור דדור הולך ודור בא והעולם כולו לאור דהארץ לעולם עומדת והוא הדרגה יותר:

הרי רי"ח שנים משברקו יואש עד שברקו יאשיהו מפני מה נכרך מהרה כומי יואש כי עתלים וכניה פרעו . טעת שלתם מהרם הייטו לפי חש' דלעיל רמז רל"ב דקנ"ח שנים עבר מבנין שלמה עד כרק הבית מיואש ולגבי מה שעבר מיואש עד יאשיהו והיה בנין שלמה חוק וחדש כעושר גרול מכל המלכים ודאי יקרא מהרם קנ"ח לגבי ר"ח :

שבל דין זרן עד כן ח' כמלא דעשר שנים שלם הקושיא מבואר דעד מ' ש יורש ולמה עד ח' והקשו' לוה לפי פי' הב"א כראה דכעשה מופלג בחכמה בן ח' שנה ואין כרור גדול מזה א"כ דמשמע היו עמו כדין אחרים ת"ח גדולים מהסנהדרין וכהכי פחות מח' שא דבשביל חשב שהוא מלך ולא חענה על ריב סורו לו כאיום דברים לכך שלם ועיין בסו"ס פ"מ ח"א כדרוש לנישואין :

אין לך בבעלי תשובה יותר מיאשיהו כדורו · ויכן זה עמ"ש הרב יערות דבש במאמר הנתחלפו לו מעות פורים והובא בס' ובו"א ח"א פ"א ומשם כחה"ם :

רמז רמח גם יהורם שם קיר לך · הייטו כמו שדרשו דד' במקום ן' עיין בס' וומר אברהם מע' ן' · וכמאמר ברוך ן' נריה

ככלל הנביאים עיין בקונ' לחיים בירושלם פ"ע דסיטה ס"ג ובסנהדרי ס' בהעלותך פסקא ע"ח וחיים טובים דפ"ח ע"ב . ובמאמר דאבוירם ונסבה יאושע . עמ"ש הרב מגילת ספר לאוין דמ"ח ע"ד ומיה"ר ב"כ בנימוקיו ר"א יע"ש :

קבריה דרב הוו שקלי מיניה עפרא לאושתא בת יומא וכו' עיין מה שהאריך הרב מאמר המלך בהל' אבל כוה ומוה"ר פ"מ ח"ב ברמז ות"ח :

ואצ"ל דבר אחר · אצ"נ דשאו בנמ' מאי ר"א ואמרו ל' עת הנה הכל למאי דאייך כיה ולאו מלתא פסיקתא דכל דבר אחר כנוונא חדא :

רמז מטר כלום צריכים אנו לאורו · אין ספק דהיה גנגול מדור המבול או מאנשי קרוס דריכר כנוסח וזה תפשה רוחיה מטיפשותו · ועוכרא דוקנו דר"פ הייטו דוגמא דסדום דהמטיר אש או דלא הועיל המים דמבול וכא כאש כמי · ומ"ש דאתתא קמייתא היא ולא קא מנשי ליה · עמ"ש בקונט' רו"ח יור סי' שנ"כ

רמז נר והיה מחתך מבשרו בותים ומאכיל לכלבים . הן כעון עברתם שמרה כלא דכואת וכוזת עשה שאינו לאנג בדזיתא לעיל רמו קכ"ג ל'עש · וכמאמר ונתעברם אשתו מעומר עיין זלח ח"ב (דמ"ר ע"ב) :

אחז חתם את התורה וכו' שו הנ' היו שון דעברו על כ' דברים שהעולם עומד על התו' ועה"ע וכמקום הנ' היה הבריות ובכלל על אמותו כי חסד הוא :

ישיה משולם במעשיו פי' כ"א דצדיק גמור היה בכל מעשיו והיינו כל' דקרא לגבי השית נדיק ה' בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו ואוי ואבוי למי שמבקש שיתזרו אותי בשם התבם השלם ולב יודע מרת נפשו דמלא מפשעים ובזונות ומעלות ובבר דחב פי כוה בקונט' ספר חיים בעור מלך הכבוד :

מקל שקד וכו' כ"א יוש · עיין בקונ' מל"א סי' ט' אות ו' ואות י"ט :

רמז רנא דאריב"ל ביהכ"נ מותר לעשותו בית"מ · לא פורש זה הוא אפי' שלומדין שם תשב"ר דאיכא מקרי ינוקי עיין לקמן רמז ש"ן יתיל באקריוי בנייהו לבי כנישתא יע"ש דמותר לעשותו בית"מ לגדולים שלמדו והא לא אתיית בס' מהרש"ש ומהרש"א והר"ב מ"ש ומח"א ומהר' ן' דוו ומהר"י זותין הזבי"ב בבה"ג הסבמי מרכן דעריף לימוד תשב"ר מלימוד הגדולים ומותר לשנות של גדולים לתשב"ר ולא לספק בזה הזרכתי בספ"ק חיים בוד סי' רנ"ה ולדקה חיים דרוש ל"א

קא וחה דעתיה נפק כה קלא · עיין זל"א ח"ב במגילת איכה (ד"ק ע"א) וע"ש (ע"ר)

רמז רנב כידוע נבואה ן' כביא . עיין זלא ח"ב ס' נו ואב"כ פי"ר ומדה"ש פי"ר ולקמן ברוש ישעיה

שבישעה שנותן שלוה לצדיקים אינו נוטלה עוד מהם עד שמכניסן לג"ע · וזה כמיכה דאיתא ברמז ד"ן דמתל הקב"ה כל שונאיו יע"ש · וכמאמר מה עונך כה לוין עיין בביאורו למגילת איכה מ"ש שם :

ישעיה

חזון ישעיהו ילא מלאתי פ?זון כמספר הרמזים דדולג וקופץ וה"כ זאת אמת לא דלג בישעיה כמו ילקוט בלתי פי' ואילו בירמיה תוד לאחוריו ובתרי עשר דלג כמו ילקוט עם ב"ל וכן בלתי פי' ואין אתנו יודע טעמית כוס היכי משבחת להו והמאמר הלוה הוכא כזג"ב פי"ד וע"ש כמי' ועיין בס' אברהם את ידי בדרוש לתשובה בדרך ארוכה עפ' הדין יע"ש ·

רמז שפו נטעה בבית חמיה ויצאים ממנה מלכים ונביאים והוא דקמחית ולשבע אשת אהרן הייתו שהיו כהנות ויצאו לפי הפשט אך בעלמא בישראית יוצאים ממנה מלכים ונביאים שא דהכא איכא רבותא בתרתי מלכים ונביאים ואילו בקמחית היא כהונה גדולה ובשאר בנ כהונים ומלכות וסגנות והמלכות לא ממנה כ"א הכל בכהונה ואינן שוין :

רמז שפז אוי לה לרבנות שמקברת בעליה. עיין תנופה חיים ס' לך לך והחפץ חיים סי' ס"ד. ובתאמר שמים וארץ אפטרופסים ע"ש בקיצ' החפץ חיים סי' ח"ן ועי"ל במשל שמסר בנו לפדגוג כיוצא בזה ·

והלא דברים ק"ו ומה שו דאין מקבלין שכר ולא פורענות וכו' עיין מד' ש"ט סי' ק"ד ועמ"ש בקיצו' ספרי חיים ס' דברים פסקא א' וס' האזינו פסקא ס"ו ולקמן רמז תכ"ג :

בא ישעיהו וסמך לדבר שמעו שמים והאזיני ארץ עיין זוה"ק ס' האזינו דף ר"ו ע"ב · ובמאמר שמים תרוכין והארץ מוצעין עיין כ"א ועיין בתקונים תקון ל"כ ודקב"ה ע"ב . ובבילר תלקין אותו ע"ל רמז תתקל"ז. ועיין החפץ חיים סי' מ"ד :

א"ר שמור גדולה תפלה יותר מכל הקרבנות עיין בשה"ק חיים טובים במדר"ש פ"א ובמד' ש"ט מזמור י"ז :

רמז ישפח אין לך כל רגל ורגל שלא בא כולסת לכפורי ומוקמא אתכון מרגלא בפומייהו ממזמור ע"ד שאנו צריך בק"ב מועדיך שמו אותותם אותות כלו' דלא די שמועדין לא שמטריחין בכל רגל לאות על ידיך . וכמאמר למה אתם עושים מועדות לא כן כתיב חדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי . עיין בשה"ק תנופה חיים ס' אמר וכס' והו"א בפי"ד :

רמז פישט יר"מ אר"א שו השב"י ארו"ם ל"ת לת"ן בכ' בב"ר · ולפי זה בא בכיוון שאמר תקוים ובדריכם בפיכם אצלים עיני דודאי פשוט דאוי ואבוי למי שזאת כאן דנכשל בזה דאיך ישא יהיו בדוכן דהם קטיגוריים במורים וסורו עמא כל הניף לא פלט ואין ספק

דלגבי כהן עבירה איסור מוסיף יתר שאת ויתר עז וכאין להדגנה ומאותן דהקב"ה שוכאן ולכן כא לאחוריו דאלו הוכו כדהובא בשה"ק תוכ"ח סדר שמות דסירכא בת יומא ל"ש סירכא ויטבלו בו ביום ושב בתגו' ע"מ שלא לחזור לגורו כדקאמר הסירו רוע מעלליכם או ושב ורפא לו · והמא' דכאילו בו ביום נבראו איתא כמי במד"ר ס' אמר ע"פ ועם נברא יהללויה ·

כיכר ומקל סייף וספר · עיין ספרי ס' עקב סו"פ מ' ונגיל רמז תת"ס.

רמז שין תנ"א כ"כ היו בירושלם וכרמז תתי"ב ע"פ את כל נאות יעקב עמ"ש בס' וומהר אברהם מע' ב' אות קב"ה וע' לחיים בירוש' פי"ג דכתובות ה"א ובזל"ח ח"ב בשה"ש (דף פ"ו ע"ד) ובאיכה (דנ"ו ע"א) ·

והני מילי בריפתא ותמרי · לפי"ו השבח של האשה כענין אבא חלקיה בפקא מנייהו דעותא דאי עושה הלכה הוא ש"ד אבל בזה דדרכו בזוזי ושאינו מוכן ליכא קפידא ולכן בשבת אשת חיל אמר שלאה יתקם בעוד לילה אינו בפשטיה דעמדה משנתה ובעיין לילה לא חנרה בעוו מתניה קימה בוריוות בעוד שזמנה בתחילת הלילה כיון דיותה דבעשה לילה ותת טרף לביתה וחק לנערותיה שיאכלו לשובע כיון דהוא נותנת דבר מוכן ומ"ש ותמרי הוא דבכלל המזון שלהם תמרים כדאמרי' תמרי כבכל לא עשקי כאורייתא ועיין ברמזים הקודמים :

לא לן אדם בירוש' ובידו עון · פי' הב"א בב' אופנים בדי לייסב דקדק על המזיר ליכא יע"ש ועיין בס' בתי כהונה ח"ב בדרוש א' לתשו' אי השינה מביא לידי מויר או להפך יע"ש והרב אהל יוסף בליקוטיו דו"ו דהתמידין מכפרין על השינה אף ליושבי ח"ל דהיינו רבותא דמי שלן בירוש' דכיון דנתכפר לו השינה ע"י התמידין הכא ישיכתו בז"י ונתכפר לו העון דהוא מויר כדכתיב הנה הישב בה נשוא עון וכ"ד (ועיין להרב הרבי אוש ירושלם דרוש כ') יעו"ל רמז ת"ס ועיין בשא"ן לב חיים ח"א סי' נ"ל :

הבל קראי תגר ע' הכסף ועל הזהב וכו' למען יכרת בזיכים דאמר ומתוך שמיה דפלן דאצין בריו' לתרבות בישא . אין לה קצות דוא בראה הפד מזמרם דלא היה ראוי הכסף והזהב בעולם ועל מה נברא בשביל לעשות המשכן דכמלא דהיה צריך לדבר מליה ואיך קראי הכי תגר דמנין להם לתת המשכן דהמשכבה פשוטה לסברת הזו' דהמשכן לכפרת העגל דאיבעיא אם לא היה חטא העגל לא היה צריך כסף וזהב על המשכן והעגל היכה לבנין המשכן ושיתכפרו כל ישראל :

רמז ישצא אבור ישראל לפני אוה"ע. והכי דרשו דלא ניתנה לישראל שלא מפני שהם עזים דבו באומות ישראל ועמון ברמז דוכות שקבלנו את התורה אמאי לן דויבשה בקמה כאויבינו ושונאינו כדאמר הקב"ה לדוד אתה עסוק בתורה ואני נלחם מלחמותיך וכן אמרו רוס לה' השבם והערב לביהמ"ד ותם כלים משיהם ·

עלי

עדי לשלם נמולו כענין מלוה ה' חונן דל. אף עפ"י שחייבים גלות ולהפרע מאותו האיש משום אני קלפתי מעט וכענין מליץ הרעים וע' ברמזים הקודמים כזה שעתיד כמי:

אין הקב"ה משרה שכינתו על ישראל עד שיכלו השופטים רעים מישראל. הקירוש דאלהים נילב בעדת אל כדא"ל לאברהם שעתיד אני לעמוד בעדת הדיינים והם יושבין וכיון דיש שופטים רעים מסך מבדיל דאפי' לדיינים לדיקים וטובים מסלק שכינתו מביניהם מסיבת הרעים כמו שנכנס נהינס עם עשו על פני יצחק אביו ובהדיה אולא נקי ברכא ולכך אמר עולא אין ירוש' נפדית אלא בצדקה יען לא ימלא שופטים ראוים בכל מדינה ומדינה באחרית הימים ולכך הנם דהיה ראוי כמשפט תפדה לכך מה נעשה דחסר המליאות ושביה דישובו להפדות בצדקה לכך דדיינים כשרים רחוק להמלא

זה שמניח ס"ת וכו'. עיין בספרי של"ה לנו סי' א' וכ' ובסה"ק חקק"ל א"ח סי' ו'.

אברהם קראו הר ומשה ודוד וישעיה ומאי דנקטו כמאמר דפסחים דפ"ח לאברהם בלבד לא כאברהם דקראו הר הוא להודיענו דמשה ודוד וישעיה נגררו אחר אברהם ונקראים על שמו:

עתיד הקב"ה להביא סיני תבור וכרמל ולבנות עליהם ביהמ"ק. עיין ברך א"א סדר ואתחנן דרוש ה'.

ואין לשון נשא אלא ל' שירה. יתכן לומר דכיון דע"י השירה נושא עון ופשע וחטאה ונקה לכך יקרא על שם הפעולה טובה שעושה דמוחלין לו ע"כ עונותיו.

רמז שצב כל פעולות טובות ונחמות הם מליון. עיין כאג"כ פסז ובביאורי לשם ופס"ב:

והמוציא במספר עוז ישועה שופר ברכה טל חיים עזר וסיוע תורה הרי הם ט' ועי"ל דיש רמז פס"ט דמונה ט' ויתכן לומר דאם יזהרו באותן הט' יזכו בהני ט':

רמז שצג ששחו ישראל לעגל והושפלתי ולא תשא כ"א למענך. יתכן לומר דלמשה אמר לך רד מגדולתך כי שחת עמך וניטל ממנו השף אורות ולכך ויקרא א' זעירא ובשמתפלל שימחול להם הקב"ה יחשדוהו למשה דבשביל גדולתו דתחזור עטרה ליושנה חפץ שימחול להם לז"א ידעתי דע"י העגל הושפלתי לירד מגדולתי אך ולא תשא בעדי כי אני דורש לעצמי כ"א למענך דלפי הזוה"ק האדם החוטא מכביר נדפוהי דשכינתא א"כ למענך עשה אם לא למעננו וזה לע"ר השמים ובשעושים תשובה מאהבה דנעקר החטא לגמרי ומוחל להם וכמו שהיה בדרתו מן ההר ביוה"כ ואיבא נח"ר ליוצרינו ולטוב לנו:

רמז שצד הפיל עליו שינה וידעו הכל שהוא אדם. לכאורה קשה ממאמר אחר דאיתא בארד"ן ועי"ש בס' כס"ר דאינו לא היה חוטא לא הי"ל שינה דאדם ביקר בל ילין ושמא נורא עלילה על בני אדם דאה דאפי' המיתה עלמה אם לא היה היו חושבין אותו כי לא ארש הוא לכך להסיר טעותם נלגל ריטעה כען הדעת התחיל משינה א' מס' מהמיתה ושוב המיתה בשלימות ונתברר לעיניהם דאדם לשכל דמה. ועיניך תראנה להרב ווי העמודים דפירש בדרך אחרת דלפניו הייני כמו מקודם לו' שירה וקרוש והקב"ה רלה שיקדים האדם כי יש בו חשש מות והשינה א' מס' במיתה והרב כ"א ה"ר ומלא דכך איתא במדרש בטעמו של הרב ז"ל דישראל קודמין משום דשכינתא בהו מותה ולא המקיש והללו י"ה יע"ש וזה יורה דכל זה היה אחר שחטא בען הדעת דבבר היה עליו שינה ונגזר עליו מיתה אלא דל' בשעה שברא הקב"ה משמע באותה שעה ונ"ל ואעיקרא פי' של הרב ווי העמודים דהוא על קדימת השירה מישראל למלה"ש וערב לו להקב"ה והביא לו ראיה כל ישר הולך יבחין דהמאמר שהובא בסוף רמז של"ט בפסוק קדוש ואמר לו ירא"ה דלא ניתן להאמר וק"ל:

חר אמר שש מאות סדרי משנה וח"א שבע מאות סדרי משנה. עיין להרב זרע ברך ח"ג על ברכות ד"ו ובהקדמת ס' עיני כ"ח (ועיין להרב פני יוסף ז"ל ס' רא"ה אות ד')

דאמ"ר אבהו מנין שאין ממנין פרנס עה"ז בפחות מן'. קשה דבגמ' בסוטה דף כ"ב וע"ז די"ט הוא מת' ואילך ואיך החמיר בולי האי עשר שנים יותר ולא הביאו סברתו בגמ' שם ושמא התם הוא ערא"י דאסור פחות מת' אך בשבאים לבחור פרנס קבוע יען בן ז' לעלה לא ימנו פחות מן' דלפרנס עה"ז לא סגי על שהוא בקי בחכמת התורה אלא יש ענינים דצריכי המלכה והמתנה ולעיין בהם הכו לכם עלה ולכך לעשות קבוע עלה טובה קמ"ל אע"ג דמותר מת' ואילך להיות מורה הוראות בישראל והיינו היכא דאיכא בן מ' ובן ן' ושיין בחכמה דממנין בן ן' לקיים הלך אחר ב"ד יפה דנהנין ממנו עלה ותושיה ובדקאמר הנביא כתר הכי וויעץ.

כי יתפוש איש באחיו יצא ביום ההוא אין ישא אלא ל' שבועה. עיין בס' ברכת מל"ח ח"א דרוש א' לשבת כלה ובס' ארצות החיים דרוש ט'

רמז שצה מחשבה שעושה פירות הקב"ה מלרפה למעשה. עמ"ש הב"א ועמ"ש רב רחומאי מנחם משיב נפשי נר"ו בס' מרפא לשון בארוכה בזה. ובמאמר דבמעשיהם ש"ן כורעים ועושין פירות אך ברשעים לא יש פירות דאם היו פירות היה נחרב העולם. ועי"ל רמז מתי"ק שהובא זה ושם יש תוספת דבלדיקים יש פרי פירות יע"ש ועיין בסה"ק בל"ח אות תקנ"ח ועוד שם אות קל"ט וכדרוש להלבשם כ"י למוה"ר עבודת משא ז"ל.

רמז שצו את ישראל דן אותם מעומד מקלר את הדין לפוסקו לאוה"ע מיושב ומדקדק בהם. עמ"ש בסה"ק עמודי חיים עמוד דין ס"ב בס"ד.

אם שרים חטאו זקנים מה חטאו. עיין ב"א ועיין עיני ב"ח בשבת ד"ן ע"ב מ"ש בס"ד

רמז שצז ואתם בערתם הכרם גזלת העני בבתיכם. עמ"ש בשה"ק נדקה
קיים דרוש ח' ונפש חיים מע' א' אות נ"ג ומע' ש' אות פ"ד :

וברגליהם תעכסנה · לפי הדרשה כארסו של נחש דמטיל בכעס כמו שפי'
בס' כ"א וזה ענין פנינה וכעסתה צרתה גם כעס דהיתה מדברת כיורה זיקין כארסו של נחש · ומ"ש שנעשו פתחיהן כיער · עמ"ש הרב מלה"ק ובס' אברהם את עיניו יע"ש :

רמז שצח ולא מן הפה והרי היא דבריכת ותדבר מרים לפי מ"ש רש' קבין
בטלו נשים כמלא דמשמיא כך עשו להם דרחוק לומר דבטלו מעצמן שלא כרצון ית' אלא משום בעל בחירה דאין בזה סוג צדיק ורשע כ"ק ורמאי דתנן וכל המרבה דברים מביא חטא הוא שמביאו לא שהדבור הוא חטא וכרור ועיין זל"ח ח"ב ס' בראשית (ור"ר ע"א) דכתבתי בגנון אחר :

רמז שצט שלא יתערב זרע קדש בגויי הארצו'
ע"ל רמז תקכ"ד ועיין זל"ח ח"ב ס' וישב פ"ז ולחי"ס בירוש' פ"א דכתובות ה"ב בסא כי לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים :

אנינה מכפנים אבלות מבחוץ והיינו כמ"ש
דאנינות הוא בלב ונקתה מד"ת וכו' שלא תאמר ל' ונקה האיש מעון נקי ודייק לפי מ"ש לעיל דתם עונך בא לון כיע"ש ברמז רכ"ן דעדיין לא בא לאותו גדר וזה בתחלת הנרה והכתוב מוכיח כן דהוכרחו לדרוש בקיות לרעה גרמ"א דכפיל להיות החרבן . והמאמר עתידין צדיקים לומר לפניהם קדוש · ע"ל רמז שכ"ד :

רמז ת וקוי ה' יחליפו כח יעלו אבר כנשרים
ע"ל ריש מלכים ועיין בס' אברהם את ידו בדרוש לחנוכת ביהכ"נ במאמר ההוא . ובמאמר ועשן בחופה למה עיין בשה"ק תוכ"א ס' ויגש דפ"א ע"ב :

רמז ת"א הרי במדבר בארץ מנין לצת"ל
מנין · לפי מאמר זה הוא דהקב"ה
כשבא ליפרע פורע על חוב אחד ג' פרעונות אחת וב' וג' ואפשר דלזה כיון דהמע"ה במזמור ל"א מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם דהאדם פורע פעם אחת ולא אשנה ומחזיקים לו דלא היה בשנ לזה ולא ישלם ואילו הקב"ה פורע על שלשים והיינו דקאמר מה רב דפורע הרבה דהיינו אשר צפנת ליראיך לצת"ל ונ' פעלת לחוסים בך בהבטחה כשנכנסו לארץ והני תרתי פרעונות נגד בני אדם דמה שפורעין הוא חד כנגד במדבר אך השנים היתירים נגד בני אדם

הוי מניעי בית בבית מלוהו על ביתו מלוהו
על שדהו ליטלה . עיין בשה"ק נל"ח אות קמ"ב מ"ש בס"ד :

שמא נוח הוא בשתים והבא באזני ה' לבאות
קשה מכמה קראי ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני באזני בנך באזני יהושע קול העם הוא באזני באזני ירמיהו באזני המלך ושמא הבונה

כיון דעל הרוב לגבי ב"ו המוטע און הלא ישמע א"כ הקב"ה דאיה לשכך את האון היכי דמי אוני שתים דאפי' באחת לא היה צריך מכ"ש דדיוהות להסביר לשכך את האון :

רמז בת הוו שקלי ואזלי · פי' הרב מה"ר
חיד"א בס' כ"ד לברר ניצוצות הקדושה ולכך בקטו אתי ליסגא דשקלי ואזלי יע"ש וזה נחמה גדולה לחסידים ויראי ה' וחושבי שמו מרבנן דשקיע שמיהו דמוציאין אותן לגליות הכולל מארבות הקדושות וכמה מהם בעל ברחם ומצטערים על ביטול תורה וביטול עבודת ה' ועל המאכלות ועל השבת ובזולא דלא יבנר על נר הדמק אך כיון דבהליכתן מרויחים לברר ניצוצות זה יותר רבוש גדול ממה שמקבלים בגשמי הלא זווי נגד ניצוצות הקדושה וכמו שאמרו זה בעצמו ברבוש גדול דמכריס במטולה או במטורה כנודע :

מאן דכסיפא ליה למשקל כיממא אתי ושקיל
בליליא . זה הכרעה דאם אמרו דאין ליתן צדקה בלילה הרי בשבאים מעצמם רעבים נם במאים לשאול בזה ליכא למימר דאיכא קפידא וכל' דנקטו רז"ל בשדר"ן אם בא לפניך אך מעצמו ליתן או לשלוח בלתי שו"ס הלכו בו לא עיין ירוש' פ"ח דפאה ובס' כף החיים סי' כ' אות ז' וצדקה לחיים אות שכ"ו ועיין בז' כרך א"א ס' שמות . ובהא דאתי לנחומי דיו לעבד להיות ברבו ע"ל רמז תרס"א ותנחומא ס' חיי שרה וס' אשא וס"ט מזמור ז"ך וחנ"כ פט"ז · ובמאמר ופערה פיה לבלי חק עיין עיני כ"ח בסנהדרין דקי"א ע"א מה שליונתי :

וישבט הנלעד . לפי רמז זה הקדים לתלמידו
לפני רבו ואולי כיון דוכה לפי שנים ברוחך של אחרי הצלותו שיהו נעשה שושע לגבי העולם יותר גדול משיהו ואה"ן דאם היה דבר כין תלמיד לרב היה משפיל עצמו אפי' תלמידו והיא רבו :

רמז תג הוי מושכי העו"ן . יתכן לרמוז
העו"ן למפרע 'נהפך 'ונעשה 'עבותות 'העגלה :

רמז דת ע"י שהצדיק את עשו הרשע כהו
עיניו . ע"ל רמז ר"ב גבי אחיה השילוני דהיה בשביל שהעמיד תלמיד שאינו הגון וכן שאינו הגון גבי יצחק והכל הולך למקום א' דהו"ל כמו ולא עצבו אביו מימיו לו' מדוע ככה עשית יצא מהשוגג חוץ דאם היה יודע בו מה מעשיו והיה מוכיחו לא היה מעמיד ן' רשע ולא יקרא איהו מעמיד דמה לו אם לא על שלא מיחה ואדרבא מהפך בזכותו וזה ללמד לאחרים דלקושטא דמלתא מי גבי כיצחק א"ב"ס עולה תמימה דהיה עשו מורה טלפים כילד מעשיים את הכהן ואת הסלא ובשגגה שיצא דלא בדק אחריו או הבין התוכיות דפסולת שינה לא שני כלא"ה והיה מהפך בזכותו אולי אם הוא רשע ישוב במעשהו של אהרן הכהן עם ישראל כאומרים ז"ל ·

המלך עוזיהו זה תחלת ס"ה ואין מו"מ כתו'
עיין תבילתו ס' בא ב"ז דזאת דאין מו"מ בתורה ובנביאים ובכתובים יע"ש ועיין בקו'

נגוז חיים מע' א' אות ח"ן :

אין שולין היא כהנים על שולי המעיל ווה רמז קרא טומאתה בשוליה דהוזהרו על הטומאה לא זכרה אחריתה ותרד פלאים דבטלה כהונה כיון שלא הוכרו בטומאת כהנים ולע"א דוקא מוטמעים ולא יהיו ניכרים הכהנים כאמת דכל רואיהם יכירום דהם זרע אהרן וכפקא מינה לכמה מילי דהם כהני חזקה עיין נגוז חיים מע' ד' אות י"ב ואין אתנו יודע מי ומי הם המתיחסים עד שאמרו במשפחות ר"ח פנחס שעור ואתמר עיין בס' סה"ג :

רמז תדה למלאכים נתן קדושה אחת · הא כמו כמשך לרמז הקודם וסובב הולך למ"ש חכוכין יש"ע דמונה עד תלתא ועם זו על ארבע דהם בכל יום ובכל שעה ומזה בא להם הקדימה דתדיר ושאינו תדיר תדיר קודם ולא תאמר דהקדימה היא דבפ"ו שביחא מיתה כדלעיל רמז שנ"ד בברית אברהם כיע"ש דהרי מובירין מלא"ש אחר ג' תיבות ויסרא אחר כ' והרי לחויסי' למיתה כל היכא דמרחק טפי עדיף וכמלא דתלתא מעלות דסיפרו ביסרא לגבי מלא"ש הם מכר דחכיבותיה גבן וכן זו הרביעית ואחת יגיד על חברתה דהוא מכר חביבות ·

רמז תו סרא לך דאתה שליט בעצמך הוצרך למחילה דאע"ג דרשאי אדם לחבול בעצמו ובכלה וביזוי הכל אחד · הא מיהא איך אעיקרא אומר קילוסו של הקב"ה בהיות טמא שפתים עד שאתה שואל למה לא שיתפו אותו עם מלא"ש אני בוש לך מי התיר לך בהיות טמא שפתים להזכיר את ה' פעמים רבות ולקלס ולהלל בפניו · א דכיון דרשאי על עצמו הוא גר וכות גם על זה וצריך מחילה עכ"פ :

רמז תז שיסו כר' · עיין בס' וימסר אברהם מע' א' אות יח"ר . ובמאמר ואשמע את קול ה' אומר את מי אשלח ומי ילך לנו דאמר ישעיה מטייל הייתי בבית מדרשי ושמעתי קול הקב"ה אומר את מי אשלח ומי ילך לנו דהוא לקמן ריש רמז תמ"ג · אמרתי דכונת או' מטייל הייתי בבית מדרשי היינו לאפוקי מ"ש בז"ח בר"ן שהיה מטייל בגינה וא"ל ר' מ"ד וכני יתרו חותן משה עלו מעיר התמרים מה חמו בני יתרו לעלות מעיר שתמרים שהיא גנות ופרדסים ומי שעוסק בתורה א"ן לטייל א"ל ירענא על מה את כוונת מינסו ע"כ לא הוו בני יתרו ידעי באורייתא וכו' ע"כ ולזה פירש שיחותיו מטייל אני בבית מדרשי גלא בגנות ופרדסים חוץ לביה"מ כ"א הילכות ותוכאות בתוך ביה"מ להתיישב בתלמודי וכך מידת הצדיקים דביה"מ פרדס לצדיקים ותאסר לרשעים כאומרם ז"ל ועיין למוס"ר כסא שלמה ז"ל בדרוש א' לשבת זכור נגס שפירש במאמר זה בארוכה :

משרה דכך אמר את מספר ימיך אמלא ואתה אמרת והוספתי על ימיך · ע"ל רמז זמר ועמ"ש הרב למ"ד ח"כ סו"ס פנחס יע"ש :

רמז ת"ח הסולא לכל עוכבי הרופא לכל תחלואיכי , עמ"ש הרב אהל"י

אמרו ז"ל ס' וומי :

רמז תט א"ל בן יותם אני יכול לפטור ירו' כו : היינו כמ"ש בסוכה דף מ"ה ע"כ דרשב"י אמר על יותם ן' עוזיהו דהוא כדאי להתחבר עמו ועם ר"א בנו וחלתא בחדא לפטור את כל העולם כולו מן הדין מתחילת בריאת העו' וע"ש כיע"ש ועיין בס' והו"ה סוף פי"ז ועיין רמז רל"ר · אפס כי עוד דלקמן מיה בזאי דמות כשלקה מפני מה לא מנו את אחז תירכו שמוטל בין ב' צדיקים ואילו הקב"ה כשהשיב למלא"ש תלו ביותם אביו ולא בחזקיה בנו הן אמת דברא מוכא אבא ואבא לא מוכה ברא הוא לשיה"כ אך לעיהז' אהני זכות אביו אך לא בשביל זה יגרע זכות הן' גם לעוה"ז ושמא התשובה לזה הוא דחזקיה הוא שעתיד וכיון שיש לפניו זכות מה שעבר מי בקש זאת לתלות על העתיד :

העמק שאלה או הגבה למעלה . בנר' דכחר כניסת חנה דמתאום לתפלתן ש"ן ה' ממית ומחיה מוריד שאול לקרח ויעל אהו בסערה מלבר הפסוק על קרח דיעלם דומיא דממית ומחיה דמחיה למי שמית והיא תחה"מ :

מקריב להדין כנוי קמיה שמעו כניה כבר הובא מאמר זה לעיל רמז את"ר וע' מ"ש ברמז זכ"ר :

אתה אמרת והיה ה' לי לאלהים . נר' דהכונה לרמוז למ' שאמר לו שמחת גילי ואין והיה אלא ל' שמחה וכן כי כו ישמח לבנו וכוונת כמה קראי א"כ גם ה' יתן הכל לישראל בלשון שמחה והמכוון כמ' חכמים וצריך לקבלינהו בשמחה וכמ"ש כמו כשם שמברך על הטובה וכו' ועל הרעה מעין הטיבה ועי"ל רמז תי"ר כאופן דאפי' כשעה שמתנהג עם יעקב במיה"ד מקבלו בשמחה וזהו והיה ה' לי לאלהים כשם דהיא שמחתי כמד"ר הוי"ה כ"א כן לי לאלהים מיה"ר :

רמז תי הם כוכים ורע"ק משחק · עיין לסרב זכר צדיק ק"ק מ"ש כמאמר זה · וכמאמר ושלא הוריה במקדש א' ווכרים במקדש ב' · עי"ל רמז ש"ז ע"פ ועתה מרנחים .

רמז אתי וכו כזו על אברהם וכן עתידין לבא עם נו"מ וכו' חסר אחד כעי אכיו וכו' עיין בחשבון שבעו בתיב"ע בהפטרת יום אחרון של פסח וכבציית אבוי לא נקט כמי חסר חד כיון במו בלף וק' ועמ"ש מהרש"א בח"א בפרק חלק במאמר זה :

רמז בית אריו"ש ב"ח שפיחה בו לרעת נראה דכיון דמיר במלכות כ"ר וברכתב סב"א ו"ל א"כ כך כיא מידתו ללקות בצרעת וגם על מש"ז וזה גורם דלוקה במין צרעת הקשה ועי"ל רמז תכ"ג :

רמז תיג מה קול בכיא אף אביו היה בכיא עי"ל ברים ישעיה רמז שפ"ו ועיין זל"ח ח"ב ס' נו פ"ו :

אין לו שחר על עצמו איבו מוריח אורח אך יוריח על אחרים . מתאמר זה כמי יתפרש דרכו של הרב עמודים ו' בפסוק וידעת שיום והשכות

והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד דמאור היום וזריחת השמש מוכח דליכא ב' רשויות וממנו יתברך הכל יחיד בעולמו :

רמז תיד העם ההולכים בחשך ראו אור גדול שאין לך שבתן אפילה יותר ממנה · נראה דהכונה דכיון דמאפלה לאור גדול זכהו עיניהם לפי הטבע איך היה ביאת לנ"ז דהאור גדול שראו לא בבת אחת פתאום מאפלה לאו"ג מיד אלא ראו אור גדול ע"י דבתחילה שמחה להם גאולה כמו במתן הסדר לאט לאט · טרם כל שבר בנגן ואחרש דנדדה שנת המלך ושוב בבקר והמן נרחף אל ביתו וכל מעשה אותו היום ושוב לבית המשתה לאמר מי הוא זה ושוב מפלת המן ושוב לעשות נקמה בגוים ושוב להשיב אגרות אף ותימה באופן דלא ראו אור גדול תכף דהיה סמיות עיניהם ועוד דבשורהן טובה ממות לחיים תכף גם זה כמו שפירשו בפסוק אל תגידו בגת וכו' ועיקר הדבר הוה אמנא להלאן רמז את"ת דילפי לה מאחי יוסף ומגאולה העתידה יע"ש וזה מכוון שיהו כג' ימים קודם ביאת המשיח כדאיתא לקמן רמז עת"ה :

רמז תטו למרבה המשרה · בס' ב"א הביא ג' פי' א' דנסתם מה שעלה במחשבה ולא נעשה להיות משיח בעת היות ב' שבקש לסתום צרותיהן של ישראל ג' שנסתם פיו של חזקיה יע"ש ועיין להחומ"א שם ע"פ זה מ"ש · ועוד יתכן לומר לפי מ"ש רזי לי רזי לי דעדיין לא נשלם גלות מצרים שיצאנו קודם הזמן ומ"ן דמצרים סתומה ואיך יצאו משם וקודם הזמן ולרמוז לזותו מ' סתומה דנעשה או מצרימה בא הבא השיבה דלא יבא לפועל המחשבה ולכך בא מ' סתומה א"כ דכיון דנחשב דהתחיל עתה גלות מחדש נסתמו עיניהם ולבם של ישראל כמו פ' ויחי סתומה אלא שלא היה כ"כ כמו התחלת גלות מצרים דהוא תחי' גלות וכל התחלות קשות ולכך אצטריך לס' גדול פרשה סתומה והבא לפי ערך הדבר בא אות אחת סתומה · אלא דאי קשייא הא קשייא מאי שנא מבריאת העולם דהקשו על מחשבתו כיצד נתקיים ותי' הרב תורת חיים לצדיקים שבדור כיע"ש והבא מה נענה ומה נאמר אם לא דבכל מקום שגלו מתגונן אירות לישראל בכד מה דמוציאים חן וחסד בעיני המלך והשרים ומנשאים אותם להיות מגדולי המלכות ומתקיים במה הבר אירות משעבוד מלכיות ועי"ל רמז ת"ך ודוק :

רמז תטז והיה אור ישראל לאש זה חזקיה וכו' דוגמא דוהיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש ע"י זכותם זכו חזקיה וישעיה עם סנחריב דאי יעקב אשר פדה את אברהם כ"ש לדור שאחריו וכן מרדכי ואסתר עם המן דמרדכי נינ' יעקב והמן עשו כאומרם ז"ל :

רמז תיז אמתי הוא שבחו של הקב"ה בשים מזיקין ואינן מזיקין . עיין במ"ש ברמז רל"ה בס"ד :

רמז תחי כמה שנותיו של אדם ע' שנה וכו' מהארץ עד לרקיע ת"ק שנה :

אע"ג דלגבי חירם לא שייך זה למ"ד דאי יותר משף ומאתים דלא היה בעולם יותר ממנו הרי הוא בבחרותו לא היה יודע כמה יהיו שנותיו והנסתרות לה"א דניתן לו ארכ"א בחיים ועיין במד"ר דגזר מיתה על אדה"ר בשביל חירם וכ"ן שעשו עצמן שיה כיע"ש :

כישרוא כטובה אל יתיאש מן הרעה וכשהוא ברעה אל יתיאש מן הטובה היינו כדלעיל רמז ז"ת ע"פ אודך ה' כי אנפת כי כעובדא דישב לו קוץ ברגלו ולא הלך בספינה ושוב נטבעה הספינה יע"ש ובס' כ"א הביא דכה"ב ושוב אפך דמתפלל דעוד הפעם יהיה כמו כן יע"ש · והשתא זהו כונת המאמר דבטובה יצפה לרעה דגם זו לטובה ובשהיא ברעה יצפה לטובה דהרעה היה לטובתו ובדרך הפשט הוא כמ"ש רז"ל דבמגר הצרה הבא לאדם הקב"ה שולח הנחמה לכל אחד כפי כחו נותן לו טובה ולאידך גיסא אם הוא שרוי בטובה יבואו ימי הרעה והוא בדו"מ בעולם וברור :

ומפחד הנחש נשרו שערותיו ולא למתו . עמ"ש בביאורי למגילת פרשת המן פ"א בס"ד :

וכתיב ליטו פה הלילה · מי יעמוד בסוד ה' דבעבור זה היה ליני הלילה דממנו יצאת רות וכו' שמה כך דיצא דור שריוה להקב"ה בשירות ותשבחות והא כמי בחצות לילה הוא הלילה הזה לה' דקדמו עיניו אשמורות ומצוה גוררת דקבל המלאכים כדאמר בעל המאמר הזה :

רמז טית קברות יש להם מעולים הם מפלטין שלך שנא' ביום ההוא ויציאו את עצמות וכו'. כפי הנראה מדור דור יש לאוה"ע קנאה על בית עלמין מאומה ישראלית ותולין עיניהם שם כל הימים והן אמת דהקב"ה מצילנו מידם ומפר עצתם ומקלקל מחשבותם אך לצרת דגופא ופיזור הממון הם יסורין קשים ומרים ומבטחינו בה' דיהיה זה לכפרת עונותינו אמן ושא נא עיניך וראה נוסח תפלה על זה בקונ' רו"ח סי' שס"ג אות ב' :

רמז תך ואין הגל הב' למד מהראשון כן פירש וכן הובא מאמר זה לקמן רמז ת"ן וזה יפורש בכונת הנביא ישעיה סי' מ"ח ונדקדק בגלי הים ויהי כחול וכו' והוא דבצדקה בשפוסקין לצבור רוב העשירים למידין זה מזה דהיינו זה לא נתן איך אני אתן או זה נתן מועט לפי ערכו ואני נותן כמוהו ערבי עלי וזה לא טוב בעיני ה' אדרבא נדיב נדיבות יעץ והוא על נדיבות יקום ולז"א ונדקדק יהיה כגלי הים דאין אחד לומד מחברו הגל ומדה כ"מ דלא למדת כמו הגל ופגע בחול מכח שלא למד והיה כחול זרעך :

קרי בוה עד כי יובל שי לו · קשה למה צריך לבא בדרך רמז אחר שמפורש ברהמ"ה במזמור ע"ב מלכי תרשיש ואיים מנחה ישיבו מלכי שבא וסבא אשכר יקריבו ושמא מלתא דאתיא ברמזא חביבא ליה ·

וימלך עוז ימשול בם זה משה · עי"ל רמז של"א ע"פ ואשיבה שופטיך כבראשונה · כטלאי

פטלאי ע"ג טלאי אע"ג דכת"א אסור כן עפ"י הדיבר ההכרח לא ינוכה רכא לסימנא לתוכחה לישרא ואתייא מכ"ם מגילות דיחוקא ואשת זנונים דהושע ומאכל דיחוקאל וענין האבלות דירמיה וכיוצא :

יו"ד לשונות נק' נבואה . עי"ל ריש ישעיה דהביאו מאמר זה ולא הזכירו המחלוקת ב"א חזון לבד דקשה וכל' שלילה יע"ש :

רמז אתך מפני טכר מלחמה עד שלא נתעסקו במלחמתה ש"ת . והיינו כדאמר ה' לדוד ריבה ס' את יריבי אתה עסיק בתורה ואני נלחם מלחמותיך והוא כדאמרי' הגיע לפרשת דרכים ניצול מכלם דהוא מסיק שמעתתא שיבא דהלכתא דיעשה לו סגולה דנוצח במלחמה כמ"ש מהרית"ט והרב תנא בס' פ"ר ומוה"ר פני מבין ח"ב בדרוש שבשוה"ס ובס' ראה חיים סדר יתרו ויען ת"ת כנגד כלם ולא חרבה ירושלם שא על ביטולה ש"ת להראות על זה אמרו שהוא ככר מסניהם דלנבי ביטול שמיטה ודורך גת בשבת הנה הביטול תורה יכריע לכלם :

ואף הם קפצו ובפלו לתוך האור · עיין להרב למ"ר ח"ב בהפטרת שמעו דמ"ה ע"ב דהביא מ"ש רש"י דרז"ל פי' שעלו על גגה של היכל ומר' אגדה שהיו גשי הרוח יע"ש ולא פליגי דהגסות הרוח דנתבייש מהפיסת יד גרם שהפילו עצמן מהבושה זת"ד וויתר יומתק לפי המאמר דואת תורת העולה דכל המתגאה נידון כאש ועל שהיו בהם גסות הרוח הפילו עצמן לאש ונכון דנדיק וישר הוא :

שבל החוזים עומדין מתנה וכל נביא שלא נתפרש שם עירו ירושלמי הוא . היינו דאין הנבואה שורה בח"ל ולכך ברח יונה מא"י וההתחלה צריך שתהיה מא"י מקום הקדש :

מרחיקין עצמן מלשמוע ד"ת כד"א מרחוק ה' נראה לי . הן כעון זה נמצא בבמה בני אדם דבמסיבה בשפותח הת"ח בד"ת והוא עומד בצד הת"ח הופך פניו לצד אחר ומסיר אזנו משמוע תורה דנמשא בבד עליו ומה שהיה בקירוב בצד הת"ח נע ונד רוצה להתרחק דבר שאינו ניכר דלא ניח"ל לשמוע ולהיות דכל התורה שמותיו של הקב"ה ואם יום תעזבני יומים אעזבך מהיכן מוכח דמרחיקין עצמן מד"ת אינו שא ממה שאני רואה דרחוק ה' נראה לי דהתורה נתרחק ממני מזה ניכר דאני נתרחקתי מהתורה יום דלכך מרחוק ה' נראה לי :

בנ' מקומות בקשו מלה"ש לו' שירה והקב"ה לא הניחם מבול ים חרבן ביסמ"ק והשירה היינו על נח ובניו ובל בעלי חיים ועל הצלת יש' בים ובחרבן במו מזמור לאסף דשפך חמתו עהע"ץ ועה"א ועיין בסה"ק זל"ח ח"ב במגילת איכה מ"ש בזה :

זין היה להם בסיני ושם המפורש חקוק ובשחטאו עיין זל"ח ח"ב ס' תשא פת"ח וס' נשא פ"ב ובמר' שה"ש :

רמז תכב אגב מוליף לבון · עיין במדרש איכה סדר הלימוד שלמד לשם ובביאורי לשם מ"ש :

רמז תכג ומה כתי' אחריו הצדיק אבד ואין איש שם על לב . עמ"ש בס' אברהם את ידו בקונטרים ידך ה' . ובמאמר לך בא אל הסוכן של שבנה עי"ל רמז ב"ת . ושמא' כושי נידון כי אמר יס . עמ"ש רמז שפ"ז :

צריך א"ם שיהיה לו מסמר ויתד קבוע בבית הקברות כדי שיזכה ויקבר באותו מקום זה עושין בא"י בהוא לחצוב להם קבר העודם חיים אך בח"ל א' מעיר עכ"פ צריך שיתפלל בעת הסיא שלא יגרום החטא ויארע לו כמו הסוכן שבנה :

רמז תכד בשם שהביא על המצרים במצרי' יוד מכות · והיינו כימו לאתך מא"מ אראנו נפלאות אך אינו דומה למצרים דהתם לא היה רוצה לשלוח לישרא ובדי שישלחם היה ההכרח ביוד מכות לא כן לעתיד דברצון בל האומות יהיה החירות ובשיבה ונחה וא"כ היו"ד מכות הוא לנקמה על לעבר ולא על העתיד אך בזאת לא ידענו אם יהיה שוה בבל בשלימות דומה ליצ"מ שהיה ביזת מצרים ובדרך שלה וביזת הים ומטמוניות בארץ בנען והעשירו ישרא מתלתא אבפי ומה שמפורש הוא דלמלך המשיח יביאו לו כדלעיל רמז ת"ך והולכה במדבר בבר נמצא דבר מפורש ברז"ל בנודע ועיין ברמז שאח"ז בפסוק והיה סחרה ואתננה קדש לה' ·

רמז תכה ד' מתחרט· עליהם בכל יום . אמר של בני **אברהם** הי"ו דבזה יש ב' שאות חדא קשה מתחרתה דאיך בהקב"ה שייך חרטה ח"ו ואי על מה שחשב לברוא העולם במיח"ר הוו בה רבנן דסמחשבה לא יצא ח"ו לאיבוד ב"ש בזה ואת ב' בכל יום מה רוצה לו' הרי נתחרט בבואם ובראות גודל עצמותם וחרטה מעיקרא שובב חולך עד ימי המשיח חרטה אחת איכה הולכת בנהר שאינו פוסק · אך אזפר לייסב דבר השיה לתרוייהו דהיבה"ר הבראו לאדם בשביל השכר ועונש דלא סגי בלא"ה ומה שהא"ם חוטא והיה חייב בליון כין ביחיד בין בצבור אילולא דגלות מכפר עון ובפרט גזרות בשדים וישמעאלים דהם תרפואה והתקון לישרא ולא סגי בלא"ה שא דמאהבת ה' את בניו בעת צרה היא ליעקב דהיבה"ר מחטיאו ושו בגוים לבפר הקב"ה מרוב אהבתו דמצטער עמנו אומר הלואי שלא נבראו ולא יצטרכו בני לשו ושוא במו המפליג בים והיכא שצרם דהולך לחייות אימר חרטה ושוב הולך ובמו האשה היושבת על המשבר יש שקטה ואומר החרטה המלטית דלמפרע חור משבירתו לא תאבתו בירמת רצוננה חרטה לשעה היא ולכן שפיר דייקו לו' בכל יום וא"ש את"מ והעי"ב והרב במ"ר ח"ב בהפטרת ט"ב דמ"ע ע"א הביא דחרטה זו היא על יצ"א דע"ז בלבד ע"ש ות"ד וש"א :

משבטלה סנהדרין . פי' כ"א נוטריקונים: הדרת פנים כדין יע"ש והמל"ק ס' בהעלותך דקס"ג ע"ב הביא ל' הספרי ומהו ל' סנהדרין שין זו תורה שניתנה מה"ש הדרין שמהדרין את התורה במדרש ומיפין ומישרין הכתובים זה עם זה עכ"ל ועמ"ש הרב תוס' יו"ט ז"ל :

בשיר לא ישתו יין רוקא שירי ענבים אהבת א"ס לחבריו ולשבחו ביופי אך שירות ותשבחות לה' שפיר דמי ר"ל נאון וכ"א שם ועיין בס' נפש חיים מע' ש' אות מ"ו ומל' המאמר זמרא בביתא חורבא בסיפא אפי' בית המסוכך בארזים מתבוקע יוצ"ז דמביא רעה לעולם וזה לא הובא בתוכ"ח ס' תשא :

חמה ולבנה יש להם בושה אבל הכוכבים אין להם בושה . ולפי"ז מה טוב מה שדרשו ומצדיקי הרבים ככוכבים שו נבזי לצדקה דנבזי צדקה אם יש להם בושה אינן עושין כלום וגם יש הנהנה בהם בלמות לשוכם ויודעי העניים לשאול שלא יבואו עצמן שיבושו אותם ולכך הוא דומיא דכוכבים דאינן נראים ביום :

רמז תכו מנין שאף לעת"ל חולק כבוד לזקנים . עיין בחי' על הספרי פנ"ב מה שציינתי בזה . ובמאמר הבא אחריו שאין אדם יושב בישיבה של מטה אא"כ יושב גם בישיבה של מעלה יע"ש :

רמז תזך ומראין עליו באצבע שנא' כי זה אלהים אלהינו עולם ועד . עמ"ש בשה"ק רו"ח יו"ד סי' רפ"ה אות ד' בס"ד ועוד ברמז שאח"ז וע"פ הנה אלהינו זה .

רמז תכח ומחה ה"א דמעה מעכ"פ . פי' הרב פרח לבנון דהדמעות על אדם כשר דמכפר לאדם צריך להעבירן על מצחו דימחו העונות החקוקים אבל לעת"ל דיתמו חטאים ורשעים עוד אינם ובלע המות לנצח דאינו צריך לכפרה אז והיתה הרוחה ומחה ה"א דמעה מעכ"פ דאינו צריך להעביר הדמעות על מצחו ופניו כדי לקלוף עונותיו זה"ר דפח"ח .

בל העונה אמן בכל כחו הכין הב"א דהוא בקול רם ופי' דרך דרש הרבה אמנים יעש ולא הזכיר לרש"י דפי' בכל כונתו :

רמז תכט ואף רשעי ישראל וצדיקי אוה"ע שנשתיירו בגהינם . עיין בשה"ק עיני כ"ח במס' גהינם ושם תראה דבבמות גהינם אניטא שוה מס' גהינם עם מאמר שלפנינו ועיין רמז תו"ל :

אם בא יצרך להשחיקך מושכהו בר"ת ובאילו בראת את השלום תמור שלום שלום ואם תאמר שאינו ברשותך ת"ל כי בך בטוח ואתה תמשול בו ר"ס נרים שמחהו בר"ת ובשו בראת ב' עולמות ויובן עפ"י מ"ש הרב שני לוחות ז"ל ד"ט ע"ג במס' הקדושין ואם אתה רוצה אתה מושל בו דפי' עמ"ש בזוה"ק דלאחדוותא דשמעתתא צריך היצה"ר וזה הוא הכוונה ואם אתה רוצה שיסייע לך לחדוותא בשמעתת' אתה מושל בו להדריכו לטובה למה שתרצה ועל דרך זה תמצא בשה"ק ראש חיים ס' משפטים דף ק"ע דאם אתה רוצה אותו ליצה"ר לעבודת ה' יש

כך בא להמשיכו שיסייע אותך לדרך הטובה וכמו אברהם שעשה היצה"ר טוב יע"ש וכפ' חלק אמרו ע"פ ולוולא נבא אין שלום מפני הצר אפי' בת"ח דכתיב בהם שלום אין להם מפני היצה"ר כמו שפי' רש"י שם ותנן דשחוק וקלו"ר מרגילין את האדם לערוה ומזימה תשמור עליך התורה א"ב ז"ש אם בא יצרך להשחיקך דתעשה שחוק וקלו"ר מושכהו בר"ת ועי"ז התורה אתה ניצול ממנו וא"ת שאינו ברשותך לעשות טובה ת"ל ואתה תמשול בו להמשיכו לעבודת ה' כמו אברהם ובשמעו ר"ש זה אמר שמחהו בר"ת דלאחדוותא דשמעתתא אתה תמשול בו להמשיכו ובוונת בזה הוא המא' דלקמן רמז תו"ל יצ"ה מסור להם בידם ולא הם נמסרים ביד יצרם ע"כ ובנגד דלא היה לך שלום מפני הצר היצה"ר עתה השלום בינמיך בשו בראת את השלום ור"ס ב' עולמות דהיצה"ר הוא לעוה"ז והיצה"ט לעוה"ב וכיון דהיו לאחדים בידך הו"ל ב' עולמות ביחד ודוק :

ואינו אומר לה' קרבן לה' עולה . עמ"ש הרב ק"ת יהונתן בהפטרת ס' קרח ע"פ במה אקדם ה' אכף לאלהי מרום האקדמנו בעולות יעש דרך נחמד :

לטבריא אריו"ח ומשם עתידין להגאל שנאמר התנערי מעפר . עיין ספרי פנ"ב ושנ"ה ווה"ק ח"א ד"ו ע"ב ודר"ך ע"ח ותנחומא ס' נח ואג"ב פמ"ג :

בל למד נרק לא נכר את הוריו והרי הו"ל כשו דרתי ביניכם ומשיב לו הקב"ה כשו דרתי היינו ערא' והרי בית עולמים דירתי קבע החריב ואם היה שהחריב שילה נוב וגבעון החריבוי דהוא ערא' הרי החריב דירתי קבע ומה הועיל בשו דרתי דהוא ערא' מאחר דהחריב בית קבוע שני דבית ב' שם לעולמי עולמים על זה כתב ינחך תתן לו שכרו בשו דירתי ערא' דהיינו בעוה"ז דהוא בל עובר ובל ירמה נאות ה' מנוחת עולמים עוה"ב כיון דהחריב בית עולמים ודוק .

מתים כל יחיו שו הכותים שהם בנבלה בהמה עמ"ש בשה"ק עיני כ"ח במס' כותים דיק"ח :

אנשי דור המבול כל נפשותם נעשו רוחות מזיקין לבני אדם ולעת"ל מאבדם כדי שלא יהא שום א' מזיק לישראל ואין ספק דהוא לפי מידתם באופן מעשיהם וסו"ל כמו ק"ל שנה דאדה"ר ועל זה כוון הנביא ישעיה בהפטרת ח' ש"פ לא ירעו ולא ישחיתו בכל ב"כ לשו שלא יהיו בגלגל ועיין זל"ח ח"ב ס' משפטים ורנ"ל ע"ח) .

רמז תל הם אוכלים ושותים וכו' אבל יש' עיין זל"ח ס' ויקרא פ"ה וס' נשא פ"י . ומאמר זה דוגמא למאמר נתתי נחלה לאביהם וכו' דמונה גם יש לעומת זה שמבדיל בין ישראל לעמים .

רמז תל"א נלקה על שמל בנו . נשרף על שמר את השבת . נהרג על שקרא בתורה . עיין זל"ח ח"ב ס' בא פט"ז ובביאורי למדרש ש"ט מזמור י"ב :

שוכני בעפר. לא נאמר שוכני עפר. ני׳ הגמ׳ הוא שוכבי ולא שוכני וגם בע״י הספרים הכל דכבר עמד מהרש״א בנירסאות הללו ותקן כמו גיר׳ הילקוט ולא הזכירו יע״ש:

זה המתרפא עצמו מד״א והיינו כלשון שאמרו שרפו ידיהם דאינן נזהרין בחסך ובחמירות וכנגד זה כשהביא ממקרא אחר הלך כרוך זו המשחתם בטל תורה טל תורה מחיהו דהכונה השך כרפים אחם כרפים של כמו וטל לא מיעצר כתמידות כן תורתו ולא כמטר דהוא לפעמים וכדאמר יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי כטל תדיר ולא פסיק דלא מיעצר ודוק ועי״ל ריש רמז תצ״א כין גשם לטל:

רמז תלב של תעמוד נגר השעה כאנ״כ הוכא יותר בארוכה ועיין בסה״ק תוכ״ח ח״ג:

רמז תגל והביא שעתא לא חזו ביה שוריקי סומקי. עיין לתלמ״ד ח״כ ס׳ כלק מה שפי׳ גבי בלעם ריק נאה:

רמז דלת פרס הזכר וסרג הנקבה וכו׳ פרס הזכר ולכן הנקבה הן אמת דסירוס אסור וזה שאט דאדרבא הוא לקיום השי׳ ועיין בזוה״ק בר״מ ס׳ אחרי דס״ג ע״א ודוק אך קרתי למה לי ושמא יש חששא שיבא עליה ממין אחר דומה להן. ומ״ש פריטתא דטורי כפיס טפי תפשר דש טנס זו כיך יעקב וירבו לרוב בקרב הארץ שיהיו פרים ורבים כדגים שבים דלא יש בכל בעלי חיים ריבוי פו״ר כמו הדגים:

רמז תלה וי״א הרגו לחימם שנא׳ חימה אין לי. עיין למו״ה בס׳ מע״ל ח״ב עיך חרבן ביהמ״ק. ובהא דתירצו כאן כיש׳ כאן באוה״ע עיין בקונט׳ חלקה בקיים בדרוש למילה:

רמז תלו ובכל ירי בסיתיך וכו׳ יצין ופרח של ת״ח שבבבל שעושים ציצין ופרחים לתורה. מקושר יפה עמ״ש בזוה״ק בהקדמת בראשית על המחדש חי׳ תורה ועיין בס׳ ברכת מל״ח בדרוש כ׳ למת״ת ודוק:

לדי אמי ולא קבליה לרבא וקבליה א״ל לית ליה למר ביבוש קצירה תשברנה. עיין שמ״א סי׳ כ״א ובסה״ק המגן חיים סי׳ ע״ח.

כל אדם שאין בו דעת אסור לרחם עליו. ברכות דל״ג וסנהדרין דצ״ב ויליף כי לא עם בינות הוא דקייט דאין להם בחי׳ בינה כדי שיפשיע לדעת והרי סבינה אימא עלאה מניקת מזון וכיון שאין בו דעת אין לרחם עליו. ומ״ט מזהרים על דבל מה שאוכלים ישראל בשבי׳ אמנה דהוא מכוון למ״ש בתקונים די״ד ע״א בכמו חיי ומזוני דתי ותחכמה תתים מזוני משביע לנח״ר ואיהי אימא עלאה בני כן י״ד ואיהו יד רמה בינה דאתיין דילה יהו וכה״ס אמרו אמונה איהו זימא עלאה מסטרא דחסד דבה ק״ש דאיהי אמונה ע״ב ולכן שפיר אמרו דבשבר שאמונה אנו אוכלים וזה כמו מ״ש דכוכות ק״ש הקב״ה זן אותנו וחיינו הק ודק״ל

למי שמשים עצמו כשירים ולרוח המשפט וזה הרודה על יצרו וליושב על המשפט זה הדין שדן דין אמת לאמיתו ולגבורה זה שמתגבר על יצרו משיבי מלחמה זה שנו״ן במלחמתה ש״ת שערה אלו שמשכימין ומעריבין בכ״ב וכ״מ. נראה לפרש דאמוות זו בזו והוא במ״ש הרב יוסף תהלות בפ׳ ירדן ענוים במשפט ויולמד ענוים דרכו דרחוק דמי שהוא עניו יכול לעשות משפט אם לא שהש״א מדריכו וכן תאמר לגבי גבורת היצה״ר דכמלא רבון גבורה למשפט בין גבורה ליצה״ר כשהוא עניו הוא עפ״י הגם שינצח ולע״א דכתב הרב מהר״א אזולאי ה״ר בברכ״י סי׳ א׳ כפי׳ המאמר הבא לפורנך השבם להורגו דהמשכים הורג ליצה״ר ויש בידו סגולה לנצח ליצה״ר מגד השכמתם. ומגד דהניע לפ״שת דרכים רמפיק שמעתתא שיבא דהלכתא ומגד הענו דאין יגבר שולט והו״ל הוט המשולש לנצח ליצה״ר וע״י הענוים זוכה לדון דין אמת לאמיתו וקשורות זו בזו והכ״א במלקו׳ת תגיה למו הרודה על יצרו היינו בעלי תשובה ומתגבר היינו שבוא צדיק דאיתו חוטא יע״ש.

ואמרו עליו ד״ת. עיין ב״א שסביא מתש׳ כלה ומזה סמך למ״ש המגיר למרן ללמוד פרק משנה בשלחן וגם הנוהגין ללמוד ש״ע הלכות חכ״ח על השלחן כמו שרגיל

ב׳ בני אדם נתנכאו על הליצנות. ל׳ נתנכאו קשה להילמו וסיל״ל הוזירו או הוכיחו וכ״ל דהכונה דנתנבאו מה רעות תבוא עליו ומה גורם לו כי״אמר ר׳ הושעיה ור׳ תנחום לעיל מזה ודלגו בילקוט הכא דנופל בגהינם ומזונותיו מתמעטים כיע״ש בע״ז דח״י וכזה מתיישב ממילא דבמקום להזכיר נשלמה היה ראוי לא״כ יניע ובמושב לצים לא ישב אך עפי״ה שנה בכון:

טין בשיא דאמרין לא ניעול בגנא לבי כנישתא לא עברין טבות. היינו כלפי מ״ש בברכות דח״י והוכא ברמז תזל דא״ל רב לר״ח הטי גשי במאי זכיין לעוה״ב וא״ל באקרווי בנייהו וכו׳ וא״כ לא עברין טבות ועיין ז״ר.

אינו עולם כר״ט ואינו עולם בשבת. עיין בקונט׳ סש״ח ס׳ שוטטים פסקי׳ עח״כ:

קם חד סבא למספד עלוי. עיין להרב אחי ורזא ז״ל בדרוש להספד במאמר זה ובסוף ס׳ יסד המלך יע״ש ובעיקר הדרשה דקשה סיעקן ש״ן יותר ממאה קוכחות חסר שתים ומתרבן ב״ח עיין בס׳ ראש חיים ח״א וח״ב ובס׳ חלקה בחיים במה וכמה אופנים:

היכן מצינו שפדאו יעקב לאברהם וכו׳ עיין לסתים׳ וה״ר בכ״א דנער ניזול כטם איט על ריבוי בנים רזה שמחה של על המ״ורעו׳ כדרשי לא שלומי ולא שקטתי יע״ש ולפי הזוה״ק ס׳ וירא היינו על סיבקירה דהאמת יעקב אשר פדה את אברהם וכדלקמן מזה שניצל מבכשן האש בזכות יעקב כבאי רמות וכרמו תו״ס ובזה את״ב לא עתה יבוש יעקב מאביו ולא עתה פניו יחורו מאבי אביו דהיינו מאביו בעקורה ומאבי אביו בכבשן האש ויו ויו דברי אבים חיים ועיין ז״ר ווממתק יותר לפי מ״ש בהמו תמ״ו דאברהם לא התירעם על זה יע״ש. והרב ועצום ר״כ שא״ה במהר״ר

כמהר"ר יצחק קורי נר"ו פירש וז"ל ואתה ש' תירא עבדי יעקב וש' תחת יש-ש' כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים ושב יעקב ושקט ושאנן ואין מחריד דיוכן עמ"ש ה"ר אש דת ס' מעץ מגס תר דורו כפי' המר"ר רבשגס שנכנס עשו ;אלא אביו נכנס עמו גהינם בא זדין ויבא קלון מיד ויחרד יצחק חרדה גדולה ויאמר מי אפוא עתיד ליאפות כאן אמי או יעקב כני והוא עפ"י מאמרם ז"ל דהראה הקב"ה לאברהם גהינם ומלכיות ואברהם בירר מלכיות כי נורס מברם זה אברהם והשאת דבירך יצחק את יעקב יעבדוך עמים וישתחוו לך לאומים יורה דלא כ"אז ליצחק מה שבירר אברהם מלכיות וחזר דין גהינם למקומו לכך כשנכנס עשו נכנס עמו גהינם לרמוז דמה שבירך ליעקב יעבדוך עמים גהינם מוותן לפניו וע"ז ויחרד יצחק חרדה גדולה ויאמר מי אפוא הוא שעתיד ליאפות כאן שזה או זה גורם לבטל התנאי שעשה אברהם שלא יהיה גהינם ע"כ והרב אש דת הוסיף עליו לומר דלפי האמת לא נתקיימה ברכה זו דעבדים הייט לפרעה במצרים ועמד היום עבדים משלו כנו פורק אין מידם ויתקיים מה שבירר אברהם שעבוד מלכיות ולא גהינם ומה תאמר מה שבירך יצחק ליעקב דבריו לבטלה אם לא שנאמר דנתקיים ביוסף כנו מלך במצרים והשתחוו לו כל לאומים וכמו שדרשו יעבדוך עמים זה יוסף ודקדק הכתוב לו' וישתחוו אך זה יוסף ולא לזרעו אחריו דנשתעבדו במלכיות אמור מעתה דזהו כ"ס ופי' המאמר שדרשו לא עתה יבוש יעקב מאביו ולא עתה פניו יחוורו מאבי אביו דהכונה לא עתה יבוש יעקב מאביו שלקח הברכות בערמה דלמפרע גרם דויחרד יצחק על כי גהינם פתוח לשונאי ישרא' ולא עתה פניו יחוורו מאבי אביו שביטל מה שהתנה אברהם דבירר שעבור מלכיות ולא גהינם ויהיב טעמא כי בראותו ילדיו ר"ל בראותו שנתקיים ברכת יצחק ביוסף וישתחוו לך זה יוסף ולא לזרעו אחריו בזה אנו בטוחים דאין גהינם ליש-ש' ולזה שפיר אמר ואתה ש' תירא עבדי יעקב וש' תחת מכח שלקחת הברכות ולמפרע יהיה גהינם ש' תירא וש' תחת מגהינם דשעבוד מלכיות במקומו עומד וע"כ הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים דהוא שע"מ וביון שבן ושקט ושאנן ואין מחריד מגהינם כענין ויחרד יצחק דנכנס עמו גהינם אין לך חרדה זו ות"ד דפח"ח :

כל ת"ח העוסק בתורה מתוך הדחק תפלתו נשמעת · וזהו הטעם דתנן בתענית פ"ב מ"ב מורידין לפני התיבה זקן ורגיל ויש לו בנים וביתו ריקם כדי שיהא לבו שלם בתפלה :

כל שדעת רבותיו נוחה הימנו . סימנו בת"ש בברכות שלא ישא קורא ושונא יבוטע באביו זכרנו וכמו שגדול ממנו וכו' אשרי שום ילד אשרי שום גדל :

וביום שנברא העולם עשו פירות של יומן ולעת"ל וכו' עמ"ש הרב נמ"ר ח"א דף דל"ב דע"ג ועיין בתנחומא סו"פ פנחס ע"פ לחדשיו זכבר ועוד בתנחומא ס' בראשית ועיין בירושלמי דברכות ועיין זוה"ק ח"א דע"ג ע"א ובפר"א פ"א וג"א ובחי' לשם :

אפישר יש-ש' שוחטין את פסחיהם ונוטלין את לולביהן ואין אומרין הלל · עיין ב"א תפס רש"י דאבב גררא ולאו דוקא יע"ש ולפי"ז מה נשאר לתמוה להז"ר . אך דרך הפשוט יתכן לומר דבזו נרמוז להסיא דכתבו ז"ל והביאותיו בקו' לו"ח סי' תהס"ד אות י"ג דבערב"פ נותנין הלולבין להפסק המלה שמורה ביע"ש ונמצא בידן דמצבחת בטילת לולב עם הק"פ ביום אחר כדי ליתמו להפסקה ועיין זוה"ק ח"ג דל"ב ע"א ודף קע"ה ע"ב ולא נלאת בו י"א דהא איבא בריתות בת"ב דעשו בריבותא אי פסח טעון סוכה ואי סוכה טעון מלה עיין בס' חיים לראש מ"ש בס"ד :

כמה ריבואות נסינם מחזקת ר' ש' כמס רשעים בכל דור ודור · ע"ל רמז תכ"ט ריאבי שיעורא לעתיד :

כשהקב"ה מטה ידו רשעים כלים מה"ע . ועל זה התפלל דוד המע"ה במזמור לק"א על אף אויבי תשלח ידיך דהוא שמש' אך לנכי דירי ותושיעני ימינך ובזאת יש לפרש במזמור ע"א לא זכרו את ידו יום אשר פדם מיני צר אשר שם במצרים וכו' וק"ל · וגם בזה זו סידר הפייטן במי כמוך הן סראנו ידו הנפלאה על שפת הים נוראה ברגלי קרא ויא ישרא' את היד הגדולה וכו' ולכך ;ברמז ת"ט נקטו אוני יכול לפשוט ידו בו :

רמז תז" ג' פתחים לגהינם . נראה דהוא לג' רוחות שבעולם לחוד ושערים לגהינם מיניה וכיס לחוד דהנהו טובא הוו ע"ל רמז קכ"ט וכו' שמות לגהינם כו' דהוא כנגד הז' שמות שיש ליצה"ר דהוא המכיאן לגהינם וכנגד ז' כחות הטומאה ועיין בס' נמ"ד ח"ב דף נ"א ע"ג :

מותר להחניף את הרשעים בעוה"ז . עיין להמיד"ז בס' המורה-הכיא הסי' שבתנו עו מאהכ"ח וכזה לא חייבתי קנסושא מחילה כ"א פיום לכר נארס א' שהיו מכבדים אותו במסיבה אחת והיה מסרב וענה אחד מהם לאמר לו מר מאהבה ומר מיראה וזה שהבין דלכזויה קא מכוון לא דמי להיות דכתב הרב מה"ד בס' ברכ"י סי' של"ר במכוה ע"ו תלילה דהמעיין ירחה דרב המרחק ביניהם ועיין בשה"ק רו"ח שם ודוק :

אויבין נופלים לפניו וזוכה לבינה כיששכר וכו' אריו"ח יכרן מסור להם · הני קשיות זו בזו ושן מבוארות לעיל ברמז הקודם לזה במא' תרום המשפט ולויושב על המשפט ע"ש ומבואר משיו :

אמונה זה סדר זרעים וכו' עמ"ש ריכ"ח זל בפר ס' וישב ע"פ בי ן' זקונים הוא לו :

רמז תחל בשעה שגלה אברהם את ידו ליקח את המאכלת . עמ"ש בני הגדול הוא **אברהם** נר"ו בספרו שמ"א ערך עקידה במאמר זה לארכה ולרחבם ובמאמר אין חשן של יש-ש' אוכלת העמים ואין אוה"ע מכבן שלהבת של יש-ש' אבל לעת"ל וכו' עיין בס' הברים את ידו בוה דרך ארוכה ועיין לכלאן רמז ת"ח :

רמז טלת פחדו בציון חטאים. עיין מדרש ש"ט סי' קי"ט ע"פ סמר מפחדך בשרי ושם ובא לציון מ"ש בקונ' עיני כ"ח בברכות ד"ס ע"א. ובמאמר הילל מיבעיתני שאין זה בביתי פי' גורי האר"י ז"ל דהכונה דאינו בכוחה דלא יאדע בביתו דמי נכר שיאמר דלא הבא עליו של בונתו דבביתו מלומדים לקבל דין שמים מאהבה ובמ"ש כשם שמברך על הטובה ואם ח"ו היה דבר רע אינן נועקין כלל ובשים נוחה יש לו הבטחה דאינו בביתו האי נוחה ות"ד וזה רמוז בק"א קול רינה וישועה באהלי צדיקים לאפוקי קול יללה וקול בוכה דלא תמלא באהלי צדיקים כמו הילל והדומין שיו

במגדל הפורח באויר פי' ג' פי' עיין כ"א ואתי דמשני טיבא הותה בלבם שנים הנראים יותר דהוא בהפירוש של דור הפלגה ודוק

רמז תם כל הדר בא"י שרוי בלא עון היה ר"מ אומר וכו' ובן היה רמ א' עיין במ"ש בשה"ק ספ"ח ס' האזינו פסקא של"ג וע"ל רמז ש"ן:

לא תכבה למה שבטלו את ישראל מה"ת שהיו יגיעים בה יומם ולילה של לעולם לפי שפרשו את ביתי. נראה פשוט דהוא מדה כ"מ יען אמרינן בכ"כ דע"ט כל הפורש מד"ת אש אוכלתו דכתיב מהאש יצאו והאש תאכלם וגדול המעשה יותר מן העושה לרעה כמו דהמחטיאו יותר מההורגו ויען שבטלו אש תמיד תוקד על המזבח היה לנו של ת"ח העוסקין בהלכות עבודה הו"ל דהביהמ"ק קיים כבר מה דכל הקורא בשו הקריב והן עתה דבטלו במי האי בשו ובקשו לעקור את הכל נאה ויאה דאש לא תכבה והיו דראון לכל בשר וברור ועיין רמז תס"ו:

רמז אמת או"ע של | קבלו את התורה מתוך החשך עליהם כי הנה החשך יכסה ארץ אבל ישראל שקיימו את התורה שניתנה מתוך החשך עליהם ועליך יזרח ה'. יתכן לומר דהאי חשך הוא רמז על הכיסוי כדכתיב יכסה ארץ דהאומות שלו מה כתיב בה ולא יאותה לנו אך ישראל בלי ראות ובלי שמוע נעשה ונשמע באילו מתוך החשך שאינו | נראה ועליהם כאמר תומת ישרים תנחם כדאיתא פ' רע"ק ועז שובב הולך לו' דלכך אמר דהמע"ה במזמור יק"ב זרח בחשך אור לישרים למי שנקראו תומת ישרים:

שלא יוכלו לעמוד באותה טובה ובפתע פתאום ע"ל רמז תי"ד בוה וזה כענמו פירשו בכתוב מה נאוו על ההרים רגלי מבשר משמיע שלום מבשר טוב משמיע ישועה אומר לציון מלך אלהיך ונראה שגדולה לגאולה דראוי שתהיה לאט לאט עולה ולא במדרגה עליונה תכף. עיין באנ"כ פל"ח וכביאורי לשם ועיין בחי' למדר"ש פ"א ובמר' ש"ט סי' יח וק"ח ומכילתא ס' בא פי"ב. ולפי דרשה זו אמ"ש דסמיך או תפקחנה עיני עורים דהכונה מה שאני אומר לך דהגאולה תהיה לאט לאט בשביל שדומה ליוצא מאפלה לאור גדול דמחשיך את עיניו וצריך לקבל האור מעט מעט וזה פי' בפסוק קומי אורי כי בא אורך וכבוד ה' עליך זרח ולזה יהיב טעמא דהרי באותו: ומן אז תפקחנה עיני עורים ואיך יתכן לסמו' למי שאינו עור דהא אור גדול מסמא את עיניו ולכך אמרתי דהגאולה תהיה לאט לאט. ובמאמר ר"ל בפסוק ופדויי ה' ישובון עיין בס' אברהם את ידו בדרוש ח' לשבת כלה דרך ארוכה:

רמז תמב יראה זרע יאריך ימים. לאפוקי דאינו במו יראה דבאת נפשו דוחות א' מהסימנים לידע אם בא נפשיה. נמי שאינו בק' בסימני פרצוף והחיטם כנודע.

בית נכתה אשכחן ז' דרשות בוה ואחת מהנה לא אוכל שאתו דמי נכר דחיל חטאים בחוקיהו לא ידע הדין והאשה מהונת לבעלה דוקא ולא לאיש זר ולא האיש מקבל מוונה כ"א מאשתו בלבד ואפי' שהיה בעלה חוקיה עמה איך הניחה לה לעשות כואת ושמא מה שעשיו דרך חיבה הוא ביחידות דאוכל לבדו אבן בשרכים הם ובעל האשה בתוכם חושב חוקים המה איסור יש בזה:

צרבך בקשת נחמו נחמו עמי. בכלל זה היטב דמלבד דשיבח עצמו וגרם לשאול אות והזמין גוי על שלחנו והראה בית נכתה לפי הדרשו' הרי מה שלא אמר שירה ולא בקשה משיח. זה עלית על כולנה דגנב הדבר לבל ישראל רבה רעה לדורות עולם לזה א"ל הקב"ה צרבך בקשת ול"א שירה זה גורם נחמו נחמו עמי ואמר שהיכם בעת שירלה האדון ה' צבאות ודוק:

רמז תגג מטיל הייתי בבית תלמודו. ע"ל רמז תז. ומ"ש למי נריך לנחם למי שמתה אשתו לא לבעלה. היינו במ"ש אין האשה מתה אלא לבעלה שנא' מתה עלי רחל דאפי' יש לה בנים הרי מחסרה בעלה:

מתכנסין כל הנביאים והולכין. לפי שמאמר משמע דבראשונה ילכו בכללות בכנופיא ושוב בפרטות כל חד וחד ארבע עשר ער שבא הקב"ה בכבודו ובעצמו ועושה במו שעשה שיום לזרח כשו עבר"ח ו חלילה על ה' לאוין שבתו' והכף הוא מונה להם העבירות שעשו כדי שיבינו דלא עבר ה' על מ"ש בתורה ושו אמונה ואין עול צדיק וישר הוא ול"ע דינא בל"ר של עשה הקב"ה בדרך האב המפיים לבנו הקטן בבלי דעת דנחנו פשענו ומרינו ואנו מתרעמים על העונשים אשר גרמנו בעונינו:

כנגד זכיות שעשית חובות עליך שעברת. ובאיכה רמז תתרב"ו בהא דאי מחליפין זכיות בעונות לו הוי לחוב והוי לחור עיין להרב יק"ר דקפ"ג ובכר ציינתי בביאורי לש"ע מזמור ס"ב תראנו משם ועיין לשב"א ברמז תס"ח במאמר צדיק וגעתי יע"ש ועיין בס' וימהר אברהם מער' ז' אות ע"ה (ועיין לה"כ פנ"י ו"ל ס' משפטים אות ח' דל"ו ע"ב) יכ"אה ישובב הולך מה שהשיבו ישראל להקב"ה אח"ז בניסח זה והוא שאמרו רבש"ע כיון שהגלתנו בין האומות כיון הוא של בשמור אם"ש וזקיים שמניח שלך ובאיכה רמז תתרכ"ח דשבונה בוה לא לצדיק בלל חילה ולא לשמור ולעשות של בנר מ"ש הקב"ה דעשו עבירות כך וכך תשיבון ישראל

ושרי הנה עתה בגלות דהי"ל מקום פטור ועכ"ז אנו שומרים שבת ומקיימים המצות ויעבור זה תחת זה שלא קיימנו ואין זה תשלום שכר או עונש כ"א לנקות על מה שעבר ולתקן מה שקלקל ודוק ועיין מ"ש בנמ"ר ח"ב ס' ואתחנן ד"ס ע"ב וס"ג ע"ב ואילך מה שפי' במאמר זה בכמה אופנים :

רמז תמד מכה איך הכיתך כאויב כתיב את שדים וכירוש' ממרום שלח אש. אני אמרתי כחפזי דהכונה כענין ויקרא אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה דאינו מכנה שמו ולפי הזמת יכ"ח ושב שמותו כפלים ואילו ירוש' לא הזכיר שמו כי רעה רבה והרובה לו עלתה :

רמז תמה נחמוה חיים נחמוה מתים עמ"ש בס' רא"ח סו"ס ואתחנן

הרני רואה מקומות שקלקלתי בהם וכושני מהם שנא' ראי דרכך בגיא א"ל הקב"ה הרני מעבירם · נראה דכיונם כמ"ש הרב יערות דבש ח"א ד"נ ע"ר דבמקום שנעשה עבירה עושה רושם דנבראים משחיתים ועיי"ן בס' גדי מקולם ק"ק ועיין בס' וימהר אברהם מע' מס אות תתל"ו שא דלקמן רמז ת"ן איתא עלי שטים כדי לסתום מעשה שוטים חטאו בשיטים ולקו בשיטים ומתרפאים בשיטים והשקה את נחל השיטים ע"כ ושמא כעז לכר דאין תקנה שא כיטול ואיכא לאו דלא תזכירו ולא ישמע יעל פיך אך כשאר עבירות לכל יש תרופה ומרפא לתקן המקומות ע"י התשו' שלמה ועי"ל רמז ת"ן בפסוק תועבה יבחר בכם. וכמא' דאכ"ים שחטאו בו לקו ובו היתה נחמה היינו דבתם שחטא באותו ל' זבאותו אבר הוא צריך שיעשה התשו' כמו שהביא בס' וימהר אברהם מע' ה' אות יק"כ ובסדר הזה הוא הוידוי של יוה"כ במנחה כנודע.

א"ר אעפי"כ בני ביתי מזכירין אותן א"ל לא יזכרו עוד בשמם. נראה דטעמו עפ"י הדין דאיתא בפוסקים בנטין דאפי' דנשתקע השם מבית בעלה אם בבית אביה קורין אותה בשם זה צריך לכותבו בגט זולת היכא דנשתקע לגמרי מפי כלם דאז אין כותבין כ"א דמתקריא לרמוז גם לשם דנשתקע ודוק :

ובן כמלרים ימיק ה' כאדרי בכח · כנר' דכוונו לפסוק שלאחריו נטית ימינך תבלעמו ארץ נחית בחסדך עם זו גאלת.

ומי סלקא טבילותים א"ל הין דכתיב כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר וזה פירשתי בס' תנופת חיים ועתה ראיתי דכן פירש הנמ"ר ח"ב ס' מטות בכונת הכתוב נקום נקמת בנ"י מאת המדיינים אחר תאסף אל עמך והוא דכומן דתאסף יבא השאלה במאי טביל אך כשתקדמנו מלחמת מדין ונלו או ההוראה דממנה ילאה כל דבר אשר יבא באש יהיה תשובה מולאת אח"כ כשיתאסף אל עמך דבי קברים למשה במאי טביל והוא באש ומהיכן ילפינן ממלחמת מדין ולפי זה במתק דל"ה כפירוש אח"כ כיון דהכונה הוא דלמדין אנו לריכים אחר שתאסף אל עמך ולא בעו לומר סדר הזומנים מי כרישא ומי בסיפא.

רמז תמו ר"א למה תאמר יעקב. כתו של יעקב זו כנסת ישראל והקב"ה חתנו הנה הוא כזג"ב פס"א ושם ובא לציון :

רמז תמז כילדותו וקוי ה' יחליפו כח בזקנותו עוד יכולין בשיבה · כנר' פשוט דבכל אומנות צריך כח גברא ולעת זקנתו תשש כחו ואילו בת"ח בזומנותו דעתן מתוספת ומוסיף חכמה על חכמתו ופירשו כזה דלפי אפיסת הכחות היא הנותנת דמוסיף בדעת ולזה נקט גם זה לעומת זה כילדותו יחליפו כח בזקנותו עוד יכולין בשיבה דמוסיף חכמה ותשש כחו ונמצא דאומנות שלו בזקנותו יותר מובחר משובח ומפואר וכלם שיו ידרושו ותורה יבקשו מפיהו ולכך אמרו הוהרו בזקן דשכח תלמודו מחמת אונסו דמלתא דלא שכיח הוא ואנוס שאני דמה בידו לעשות :

וקוי ה' יחליפו כח זה משה וכו' מה שהיה קשה לס"ר כח לו · והוא כרוחניות לסבול דבר ה' שיו מה שלא יוכלו ס"ר לסבול ואשכחן דגם במשה כפשוטו בגשמיות כאה ויאה לו' על משה וקוי ה' יחליפו כח יען ביום הקים את המשכן לא יכלו לסדרו ולהקימו כ"א וגם משה לבדו וכוס הורה ישר כחו וגם בשבירת הלוחות דא"ל הקב"ה ישר כחך על המעשה דהציל את ישראל וגם מגד הפעולה של השבירה הורה תוקפו וגבורתו וכמו שהיה במלחמת סיחון ועוג דנתגלה לעיני הכל דענם בכחו דלא היה כמוהו בכל ישראל ובכן נאה לומר עליו וקוי ה' יחליפו כח

רמז תמח נחום איש גם זו · עמ"ש במקו"א בס"ר :

פסיעות של אברהם אבינו היו ג' מילין וטמון ברמז יעבור שלו"ם נוטריקון שלוש מילין :

בזה שהולך מביתו לביהכ"נ · לא מבעיא לדעת רב שיסא ביתך סמוך לביהכ"נ שא אפי' לר"וח דשכר פסיעות יש נקוט מיהא דאסור במלאכה קודם שיתפלל וא"כ אינו מתאבק רגליו מביתו לביהכ"נ כשהוא לזמן תפלה יזכות זה עמד ליעקב ויאבק איש עמו עד עלות השחר דהוא זמן תפלה ולא אבק עוד כמו שזירע לאברהם וקני דלא נתאבקו רגליו בהולך מביתו לביהכ"נ ועי"ל רמז תל"ו ותמ"ו ועיין בס' שבות יעקב ח"ג לענין להכנס במקלו לביהכ"נ ומ"ש עליו הרב חיד"א ז"ל בברכ' ובס' פתח"ר כיע"ש דהוא ראיה מהבא דמביתו לביהכ"נ ליכא אבק ודוק ·

רמז תמט ומשמו היה יודע את מעשיו וכו' כי דור תהפוכות. עיין בב"ר פע"א שאמרו יש שמותיהן נאים ומעשיהם נאים ויש שמותיהם כעורים ומעשיהם כעורים ויש שמותיהם נאים ומעשיהם כעורים ויש שמותיהם כעורים ומעשיהם נאים והכי איתא נמי בתנ"ר ס' שלח פט"ו ובתנחומא שם וד"מ דחיים למיגנא אע"ג דלא יהיה פליג ע"ז למוחש מיהא כ בייא :

רמז תן ואנו מתנאים במה שהורים לנו אבינו ועל הדרך תחיה פן בחרב אצא לקראתך

לקראתיך . כוה וומתק דרשו דה״ק של רב מבבל ר״ד בספרו החשוב אדרת שיהו ס׳ חקת פיק חוי שא דלפו מ״ס לעיל רמז ת״ס ע״פ כי רותה כשמים חרבי כיע״ס הנה סירוסס יהפך להם להוריסס מה״ע ווהיה עליהם לרעה׃

דין אתם מאין י ל׳ יוכי הוא הן א׳ . יתכן לרמוז דאם יש כישרו ור״ש דהוא כמ״ש לעיל רמז תול בפסוק הן יראת ה׳ היא חכמה דאין לו להקב״ה שא אחת דהוא ור״ש או ישרו סן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב הלא״ה דאתם עייף וינע ולא ירא שהים ויכא עמלק וכן אתם תלוי בהן יראת ה׳ היא חכמה ואוה״ע דלא קבלו התורה מאין להם וראה כיון דהיראה תלוי בחכמת התורה וכמפורש לעיל שם רמז ת״ל בפ׳ יראת ה׳ היא אוצרו ואוה״ע מעידים כי היא חכמתכם ובינתכם ואמרו רק עם חכם ונבון דבישר׳ נתקיים הן יראת ה׳ היא חכמה :

רמז אתן נותן נשמה לעם עליה אפילו שפחה כא״י . עיין בס׳ רא״ח ח״ב פ׳ דברים משם ס׳ חס״ל ובסו״ם שמע אברהם בררוש לנישואין ;

ופנין שאוה״ע עתידין לקלס לפני ישרו שנא׳ הרנינו גוים עמו · אע״ג דלאו וראו מה סי׳ דור הללו את ה׳ כל גוים שבחוהו כל האומים כי גבר עלינו חסדו מתורה ערופא ליה ועוד נ׳ רינס הוא דמייתי ועוד שהם כפני ישרו ופשוט ומ״ש הה״ר מי כמוך כאים היינו עפ״י הדרשה א״ת כשים ומדבר על היודע וכמאמר יושב ומלמד לתשב״ר תורה עיין בדרשות הרב דברי אמת ומוה״ר נשמת חיים ז״ל ולהרב בן לאברהם ז״ל ובס׳ עמודי חיים עמוד תורה :

רמז תנב מי נתן למשיסה יעקב וכו׳ הלא ה׳ זו חטאנו לו לא זו משם עד שפראו בממון הרבה . עיין בס׳ כפתלי שבע רצון ס׳ דברים ובס׳ טר יעקב שם ועיין בס׳ שמ״א סי׳ י״ב ובס׳ ברך א״א ס׳ כא . ובמאמר ונעל עשו בפניו וחתר לו הקב״ה חתירה במקום אחר עיין בסה״ק זל״ח ח״ב פ׳ וישלח פע״ו מ״ש בגזר משרי :

דקדק בתנייהם· מאמר זה דמביא משל מנורן ומרגליות כנגד זכוכית היינו כל׳ רש״י ר״ס שמות להודיע חיבתן שנמשלו לככבים כ״עם ובכר כיאהו המעלה של הככבים דהם יותר מחמה ולבנה ושאר צבא השמים ועיין בקונ׳ החפץ חיים סי׳ כ״ח אות נ״ל .

אתא הסוא רומאה אוקומיה · זה הוה ורגיל במרחן דבא נכרי שם ומגרש ליהודי היושב על מציונו מים דהם תקיפא על ישרו וקיס וזה לת״ח יר״ש שעשה כן וישב במקומו וראו מעשה נורא איך בעומדו נכשל כאבנים החלקית תפל ונשברה רגלו והוליכוהו לגוי לביתו ע׳ טשא סבל :

רמז תנן שו גליות שבבבל שדעתן מיושבת עליהן בבנים גליות שבשאר ארצות שאין דעתן מיושבת עליהן בבנות וזה הסיבה דמשם תורה יוצאה תלמוד בבלי המאיר לארץ ולדרים עליה כי הוא בית חיינו דנתקיים וכל בניך למודי ה׳ דהיותן בחו׳ בנים זכו ללמודי ה׳ הדעתן מיושבת עליהן ומה שהשיבו לאחרונים תיוש שבלינו מארצינו זיל לנבי עו״מ שאבן מואב היה להחותי דהיו רוצים להשתלק מחמת אימת מלכות דלמחר בשו לה מיכן ולכן הירך הכביא לתת הבטחה לבנות בנים שאבנות קומנס בנות בוטחות דעתה הבנות אין דעתן מיושבת אך לבת״ל ליכא למימר דעתן ש״ן קלם ומלאה הארץ דעה את ה׳ ובבאו בניכם ובנותיכם ע״ל רמז תול ועיין לסרב למ״ר ח״ב בהפטרת שמעו רמ״ז. רע״ב מה שפי׳ בפסוק גם בני טף ותחפנחם דהיו שמיטים למצרים והבירו וידעו גורל בכורם של ישרו ועב״ז ירעוך קדקוד יע״ש :

רמז תנד יש אב מעיד על בנו שמים וארץ נוגעין בעדותן . עמ״ש הרב סדרשן הגדול מקור חיים על הנביאים ריש ישעיה וכמ״ש בסו״ם עיני כ״ח (דקנ״ז ע״ב ור״) ·

עד כריותיו אינו משחק את אותו היום כלבד א״ל ר״א לר״ן י נראה דזהו תי׳ אחר וכמו שהובא במי לעיל רמז תכ״א דמחרבן עד שיכנס כיהמ״ק אינו מזחק עם לויתן את מלמד תשב״ר כלבד א״כ יקורן דכונת אינו משחק את אותו היום שיכנו מחרבן כיהמ״ק עד עתה שא דלענין ר״א בקטו תשב״ב ומה חסר אם היה אומר הבא בתי בו הוא ליסבא ומדסתם משמע מיום שברא את עולמו ועי״ל רמז תק וא׳ .

באידין מעיד שברא את עולמו לששה וכמ כו׳ · ולכך הקפידו שיהא הקידוש דבי שמזי מעומד דבכניסתו לשבת בא להעיד בקידוש על היין וקי״ל דעדים בעמידה עיין בקו׳ כף החיים סי׳ ל״ו אות ך׳ :

רמז תנה קטר נולכן קטר רגלך · עמ״ש בביאורי להירוש׳ פ״ב דשבת ה״ר בס״ד :

רמז תנו מרמז בעיניו וקורץ בשפתיו ומורה באצבעותיו בפסוק ראשון . עיין בטוש״ע א״ח סי׳ ס״ב ס״ו דפסקו בפרשה ראשונה ולפי ס׳ הרמב״ם הוא גם בשמע אסור לעשות כן את דבראשונה הוא יותר מגונה כמ״ש המג״א שם ועיין בסה״ק כף החיים סי׳ י״ד אות ל״א :

רמז תזן ולא אותי קראת יעקב לא הבאת לי · היינו דבל הקרי׳ בפ׳ עולת כאו הקריב עולה יכן חטאת ומנחה וביוצא וכאן לא זה ולא אותי א״כ הטובה ולא אותי הנואי אותי עזבו ותורתי שמרו עב״פ קראת יעקב דקרית בתורה ויגעת בה לשמי ולבסית ואין כך לא זה ולא אותו ומ״ש כי יגעת הבריתני בזנותיך כראה דהוא במו ויגעה מן הארץ וכיוצא דבן כמו כלפי מעלה וסוא דהמשחית שברא משוזות חזרים ש״ו פרנס׳ מבחוש׳ והקב״ה ברוב רחמיו וחסדיו מפרנס׳ אותו וסוא למשא כבד וא״ב דלא יעף ולא יגע הנס בוס דעשה על כרחו וקרא במו מוגעתם את ה׳ בדבריכם :

רמז תתן אם אני נכחתי אחכם כרין אני היא שתפסיד אבל אם נכחתם אותי אני משתכר זו גדולה תעבין שבתוב בסה״ת

רמז

ד׳ מי שנולחין אותו כ״ת אדרבא מרווח דידע עתה מה שלא היה יודע ואם נלח לא הרויח כלום וכאן אם נלח אדרבא הפסיד . ובמאמר זמרו למי שמנלחין אותו ושמח תמלא נחת כמ״ש בפס״ק רא״ח ח״כ קו״ם בלק בעור משדי :

רמז תנט למה נסמכה פ׳ מרגלים לפרשת מרים . פטח לשון מאמר זה

אימנו שוה לנ׳ המדרש שהביא רש״י כר״ס שלח לך כיע״ש דקאי למרגלים עצמן דראו ולא לקחו מוסר ממרים ולא לדורות הבאים דהא העונש מינם וכם של המרגלים נשמע ואין אנו לריכים למרים דהעונש קל במרים ועוד דממרים אקיוא מק״ו ובמרגלים העונש הוה יותר לפי חטאם ואילו מרים בלרעת לכד דחשוב כמת כף הדמיון ונמלא דמרים קיל ומרגלי׳ חמור ובעלמא לדורות בנוניים בין אדם לחברו ואיך באנו ללמד לדורות מהסמיכות ושמא הכונה דמתה שלא לקחו המרגלים מוסר ממרים מבין שניהם ילמדו הדורות עד היכן הגיע עונש לה״ר דלפי הלה״ר יהיה העונש יותר ודוק :

רמז תס הוא לבדו מתקלס בעולמו הוי בו נחל אתה ועושה נפלאות אתה

אהים לבדך · וזה רמוז דהע״ה במזמור ק״ג ה׳ בהשמים הכין כסאו ומלכותו בכל משלה ושוב אח״כ נבורי כח עושה דברו משרתיו עושה רצונו וכן בתחלת מזמור שאח״ז גדלת מאד דאחר דנוטה שמים כיריעה וכו׳ או עושה מלאכיו משרתיו אש לוהט דוה אחר ויסד ארץ על מכוניה וכו׳ וק״ל

רמז תסא אף אני אעשה כחצי הלילה לקיים גזרותיו של משה הוי

מקים דבר עבדו . לכאורה קשה דזה מאו מקדם נסוכה מזמן אברהם ויחלק עליהם לילה ולא אלטריך בשביל משה ושמא הכונה דאי הוה בשביל אברהם הרי מחלות ואילך היה מלחמותיו ולא הוה קפיד הקב״ה במלרים שיהיה בנקודת חלות ממש דהשגחה זכר לאברהם מחלות ואילך אך כיון דמשה דקדק לומר כחלות כדי שלא יאמרו המלריים דהקדים או איחר ואם לכבודו ית׳ דכ״ו אינו יודע ואמר כחלות לכך בא הקב״ה לכוין השעה לרגעים תכחוכנו שיהיה בחלות ממש וכרגע אומללו כי רגע באפו כחלי הלילה כמו חלי הלילה כדות עם כועו בכיוון ממש ודוק :

נא אמר הקב״ה למשיח קובל אני עליך על כורש אני אמרתי הוא יבנה ביתי והוא

אומר מי בכם מכל עמו . אפשר שיובן עמ״ש בפס״ק תנופה חיים ס׳ מצות במאמר נקום נקמת בנ״י דהקב״ה אמר שיעשה משה בעצמו ואיך שלח לאחרים שלא בשביל שנתגדל במדין וכו׳ דפירשתי שם עפ״י הדין דמצוה בו יותר מבשלוחו והיכא דאיכא סיבה מספקת דאינו יכול הוא בעצמו אין קפידא יע״ש והכא לא תאמר מה מתרעם על כורש הרי למד ממשה ומי לנו גדול ממשה לז״א זהוא בנהם דאין לו סיבה מעכבת כלל כמו משה דהא אמר יהי שהיו עמו ויעל בהבטחה דיהיה ה׳ עמו והרי אתה גופיה חש״ת מצוה בו ותובטח לו מקודם כמו שינוריתא ולמה שולח אחרים שיהיה ה׳ עמו אחר דהוא אמר ויהי הוא בוס ונצנור לכורש בעצמו ודוק :

רמז תסב עד שאתה מפייסני על ישראל יפקוד ה׳ אים על העדה בו את

בנ״י את קרבני לחמי . לפי דרשת סמיכות הפרשיות הללו הנה נכון מאי דכתיב בד״ה א׳ פי׳ כ״ט ויזבחו לה׳ זבחים ויעלו עולות לה׳ וכו׳ וימליכו שנית לשלמה ן׳ דוד וימשחו לה׳ ולצדוק הכהן וישב שלמה על כסא ה׳ למלך והיינו דעשו שתיהן בבת אחת ומזה למדו בימי עזרא בכתוב בסוס״י ז׳ מיכי שיבטון ודויכים וכו׳ ברוך ה׳ אשר נתן בלב המלך לפאר את בית ה׳ אשר בירוש׳ דשתים זו שמענו דבדבור א׳ נאמרו · והמאמר והנה טוב זו מלכות שמים והנה טוב מאד זו מלכות הארץ וכי מלכות הארץ טוב מאד שלא שהיא תובעת עלבון של בריות · מאמר זה דוגמא לדרשה והנה טוב מלאך החיים טוב מאד זה מלה״מ וכן דרשו בילר הטוב ובילה״ר · ומה שפירשו בעלי הפרש״ם במא׳ ה״ל כן שייך ה״כ ויתכן באבות הוי מתפלל בשלומה ש״מ שאלמלא מוראה איש את רעהו חיים בלעו ומשה לנגח למלאכים בקבלת התורה היתה דברי ילה״ר יש בכם משא ומתן יש בכם קנאה ושנאה יש בכם דוה מגרר גזיר דאיש את רעהו חיים בלעו וק״ל :

רמז תסג לא מראש בסתר דברתי בוותא דכלה · ע״ל ברמו שאח׳ דחוו

יקרא דאורייתא תרי ומני בשתא דהכיא בס׳ כ״ת דהיה יורד עמוד של אש בכלה של פסח ושל חג ולא בעלרת דהוא יום א׳ יע״ש והוא פירסום גדול זגורא ויתכן עוד דטמון ברמז דכדרושים של שבתות החג דנאספים העם לא ידרוש סתרי תורה מפני דלת העם שלא פשטים ודרשות דהם נכון בקל וכל שהוא עיקר תוכחות מוסר ·

איכא דאמרי חמוקי ירכיך בלדקה ומע״ט · וממא׳ זה יש סמך לדרשות הפלבשם והיא דלא מראש בסתר דברתי מוקמינן לדרשות בקהל רב דהוא ברחובות תתן קולה ובתוכם דחמוקי ירכיך קוא על הלדקה בסתר ולא על ד״ת שיהיה בסתר לכך קובעין דרשה בלדקה תבוכני להוכיח דהלדקה בסתר וחמוקי ירכיך על הלדקה ולא על התורה ולכך אומרים ר״ת ויהי נא פי שנים . אחת שחרית ואחת בין הערבים . במנהגינו דחכמות בחוץ תרונה ברחובות תתן קולה :

דא הייכו מניחין אותו לתול . נראה דשבחם דלזרעו של אברהם כיון דהם נימולין לא

יוכלו לומר תא וניהוי לעמא חדא וסברת הזו״ה היה דסוף סוף היו מחזירין לזרעו של אברהם להיות כמותם ועל עצית זה הוא מה שלא היו מניחין וטעמן ברמו מה היום הולך ואינו חוזר כך אברהם וכל זרעו אשר ינוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה׳ ולזכן חוזרין בהם נו׳ נחים בגוים ח״ו שלא יש״ל גוי א׳ בארץ ואבדיל אתכם מן העמים :

קול ה׳ חוצב להבות אש ה׳ למבול ישב אמר בלעם לכל העומדים עליו ה׳ עוז לעמו

יתן ופתחו כלם ה׳ יברך את עמו בשלום · מאמר

זה דהכא מדבר על הידוע ולכך בא בקרירת האומ"ר ומנאת כי קדרשינו בס' יתרו ע"פ אנכי ה"א כא"ר רחובו"ת ובס' אברהם את ידו דרוש כ' לבלה פורש לעשות לו דרך ארוכה :

רמז תסר כאיזה זכות יעלת לכרתני כוכות אותו שבא מרחוק . הכונה בזה במ"ש רז"ל דאם היה בורא לאברהם בראו וחוטא כענן הדעת לא היה אחר שיבא לתקן ולכך ברא בראשונה לאדם כדי שיבא אברהם אחריו ויתקן ולכך מרחוק נראה :

רמז תסרו א"ר אלעזר או"ע נקראו עדה וכו' . מאמר זה קשה להולמו דא"כ מאי רבותיה דהגרים דמונה ואזיל לעיל רמז תנ"ט דחביבים הגרים הא היינו בכל הגוים ושמא הנכוון דהכא אינו דאף חובב עמים כדאמר בגרים שלא באו להודיע מסיבה אחרת כענין בלעם דבאוה"ע קם שלא יאמרו אם היה לנו וכן בנתינת התורה מסיני בא וזרח משעיר הופיע מהר פארן שלא ליתן פ"פ כן בתוארים שללו דמונה הכא במאמרינו . ובמאמר עמא קטילת קמחא טחינא עיין בסה"ק זל"ח ח"ב במגלת איכה מ"ש בזה :

בשביל שמסרתי אותם לך לא שמת עליהם רחמים על זקן הכבדת עולך זה רעי"ק שנעבדה בו מלכות עד אין סוף . עיין בתנחומא ס' תוריע ובתנא דב"א סא"ר פ"א ואג"כ פ"ד ופרקי ר"א פמ"ד ובביאורו לג"ט סי' ג"ן ועיין בס' וימהר אברהם מע' א' אות רל"ד ומע' ג' אות שב"א וסד"ך . ובהא דרע"ק המעשה ידוע שנפטר בבית הסוהר וכרוך גם הוליאוהו משם וקברוהו והיה מסירת נפש כדי לקוברו והדבר פלא

רמז תסו גם לא שמעת גם לא ידעת מדבר בעמלק והמן וכו' ולפי"ז את"ש מאמרים דהכיא רש"י מה שמועה שמע ובא ק"ס ומלחמת עמלק דנענש עמלק בתמחה את זכר על כי לא רצה לשמוע קי"ס ושאר נסים ויתרו ששמע דעמלק בא לו מחיתה ומפלת על שלא הטה אזנו לשמוע זה כעצמו שביאו להתגייר . בל לעומת זה אמרו דבשביל היש ה' בקרבנו אם אין מיד ויבא עמלק ולפי האמור יובן היטב והוא עמ"ש הרב נמ"ד ח"ב בהפטרת שמעו דמ"ד ע"ד דעון ישר' הוא דאחר שראו בפלאותיו איך וינסו אותי ועכ"ז לא שמעו בקולי יע"ש דבריו הנעימים לכן כזה ויאה ויבא עמלק על דרך יבא בפווי טובה ויפרע וכו' וע"ע בס' נמ"ד ח"ב דמ"ו ע"ב דפי' גם בסי נוף ותתפנחס ע"ד זה יע"ש :

והיה מביט בקרח ועדתו שהיו עתידין לחלוק עם משה אמר הקב"ה מה אעשה . הקושייא מבוארת דהקב"ה אינו דן על העתיד כי אם באשר הוא שם ואיך יהרגם מקודם . ואפשר דזה הוא לזמן מרובה אך ענין קרח הוא יותר סמוך דהכל בהיותם במדבר בקרב שנים חייהו בקרב שנים תודיע ברוגז רחם תזכור או יתכן לו' דמתני' שאני דכיון דהפי' עוברים מתו סרי היא יותר חידוש מן' סורר ומורה מת כשאר בשביל לעתיד כיון דהפי' עוברין שבמעי אמן שנו תמו ונקברו רח"ל :

לפי שיעקב מלטער בזמן שישראל מלטערים לפיכך כשתבא הגאולה הוא שמח עמהם ועיין להלאן בהיבה רמז תתי"ב ע"פ ויבער ביעקב . היינו כההיא דתענית ד"ל כל שאינו מתאבל על ירוש' אינו רואה בשמחתה וכל המתאבל רואה בשמחתה וכדאיתא לקמן רמז תק"א ודייקו לומר רואה דהוא לבלול ל' המאמר דהכא דאמר אם יש לו ז' נימול או נוטל אשה מי שמח מי שמזומן לסעודה וכן יעקב והכונה פשוטה שזה דכל בעל השמחה עייף ויגע לחכנים ולהוציא בתוכו וגם בגופו לסדר הקרואים ולא יהיה שובח ולהושיבם לפי כבודם ואין לו מנוחה עד שיקומו מהשלחן ואלו אך המוזמנים לאותה שמחה הם שמחים באמת וטובי לב כי אין להם שום טירדא לכן דייק לו' ורואה בשמחה דלאו איהו נופיה דטריד כ"א דבא לראות ולשמח ועי"ל רמז תס"ט כ' מאמרים בשמים וארץ כן כמו יעקב תמם יע"ש ואת"ש דיעקב אמר עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ ועי"ל רמז תצ"ב דמחרבן ביהמ"ק לא נראה שמים בטהרו יע"ש והסברא נותנת דלא יגרע הארץ ג"כ מהשמים ומכר בטעם הפירות כי במראה אין ההפרש ניכר :

רמז רתסז כדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו הולרכו תלתא קראי דקא' החידוש הוא אפי' שהודיע מקודם דאין רצונו שילך ואפי"ה . הב' אפי' כי הוא לתועלתו ומצד עצמו בבר הוא רוצה ועכ"ז מסייע ליה . הג' אפילו דאיכא חברותא כרכר והחברותא אינו מניחו אפ"ה הקב"ה מסייעו שיתרחק מהם ודוק :

אמר הקב"ה לישראל עד שלא בראתי אתכם היו מלה"ש מקלסים אותי ברוך ה' אלהי ישראל . אפשר דכונתו ית' לומר לישראל לא תחושו כי יאמרו בגוים דחייסינן לגומלין דהרי טרם תראה בעולם בבר העידו מלה"ש עלי ועליכם ועיין בס' דרכי שיס בטונת התוס' ובס' ברך יצחק ברכת ובס' וישכם אברהם יע"ש .

רמז תסח ושבעה נפשם וישנו להם . עיין מ"ש בסה"ק זל"ח ח"ב במאמר זה . ובמאמר וכן עשה יוסף בטרם תבא שנת הרעב עיין בס' באר יעקב בא"חנסי' תקע"ד דל"ו ע"א וע' בס' שמע אברהם סי' א' :

רמז תסט אין סוף ליסורין שהוא מתייסר בבל דור ודור . לקמן רמז תנ"ט מבואר מהות היסורין מה הן :

נ' גליות נעשו לדור שבטים א' לסמבטיון וכו' עיין בס' מרב"ק ובסו"ס מנחת יוסף בקונ' ויעתר יצחק העתקת האגרת פה חזו . ומאמר זה מבריז ואומר במ"ר דעתידין לחזור וגם מהמאמר דלקמן רמז ע"א מ"ב מולות מורה ובא דעתידין לחזור ולהיות י"ב שבטים יחד כמו שהיו מעיקרא :

א"ר אלעזר כל פרנס שמנהיג את הצבור בנחת זוכה ומנהיגן לעוה"ב . לבאורה ק' מאי רבותייהו דמשה ואהרן עי"ל רמז ת"ך מזהר בר זה כל האדם שהיה פרנס עה"ז ואפשר לייש' דמע"' משה ואהרן הוא בנבואה ותורה ובהונה ונסים ונפלאות על ידם כמו שהיו במדבר דאע"ג דאית

שילך המשיח וגם וכלאו כניכם ובנותיכם ומלאה שהארץ דעה את ה׳ הנה את עלית ,על טלנה זה משה ואהרן על נביאן בכל דבר כמו שהיה מאז שנקדש אך פרנס עה״ן הוא דבר ומנהיג כמה שהיה עושה כן יעשה ותו לא :

והיא אינה מברת התחילה אומרת ותאמר ציון וש כינה זו הוא דאמרו ציון היא העיקר כלא נאה אך ישרא׳ דורש אין לה דכלם נוכרים זכעשים ושמחים מכלל דבעייא היא עלמה דרישה שתעשה ועי״ז ידרשוה וכן לקמן ברמז שאח״ז שאומו שוכינו שירו לנו משיר ציון ואילו הקב״ה אמר אם אשכחך ירוש׳ ול״א ציון יע״ש והא נתי בכלל מ״ש דכל מה שאירע לציון אירע ליוסף ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו דשוו בשיעוריהו ועי״ל רמז עת״ה דציון נק׳ :

רמז עת אם יש כרעתך לשיב שיה מדוע הכיתנו . עיין בסו״ס והו״א ח״ב בדרוש להספר במאמר זה בארוכה דדרש עפ״י הדין יע״ש ועי״ל רמז תמ״ז :

עזבני ה׳ ושכחני אינו אומר של וה׳ שכחני וכו׳ ויתכן לומר עוד כמ״ש רז״ל דכל מקום דכתיב וה׳ הוא וב״ד והרי לבר שבת כשיש אחר עמו מדבר ליה כ״ש לגבי הש״י ית׳ כי אין שכחה לפני כסא כבודך וזהו דתמיה לגבי ה׳ דליכא שכחה וגם הוא וב״ד דבכ״ו מדבר ליה איך יתכן ששכחני זהשיב הקב״ה ואנכי לא אשכחך לגבי דידי אין שכחה כך היא הנותנת דבמקום לאדכורי מב״ד אדרבא מיה״ר מעכבת על רוב עונך · וכמאמר עשה אותי הפקר לכל האומות לקט שכחה ופאה עמ״ש הרב יק״ר ז״ל · והמאמר וה׳ פתחן יערב הנה הוא לעיל רמז שנ״ז ושנ״ח :

אם אשכח אותך אשכח את התורה שניתנה בימין . הכונה פשוטה כי מציון תצא תו׳ ודבר ה׳ מירוש׳ וזהב הארץ ההיא טוב אין תורה כתורת א״י יען אור שכינתו שם סיוע גדול להבין ולהשכיל ולהאיר עיניהם בתורה וכיון דאני שוכח מציון דאסלק שכינתי אין תורה וכדכתיב מלכה ושריה בגוים אין תורה וכמ״ש מב״י בח״מ סי׳ א׳ דעל התורה לא תשכחת אחר החרבן ודוק ויע״ן מאמר דלקמן רמז עת״ה בזכות התורה נבראו שמים וארץ דבר אחר בזכות ציון דד״א ודא אחת היא דמקומו מושכר לו דתורה היא בציון וכנז״ל :

ואח״כ שעוכתן אותי ואת התורה ואה״ש ואת המילה אתה אומר עזבני ה׳ וה׳ שכחני · היינו דאמר הקב״ה הלואי אותי עזבו ותורתי שמרו ואיך שתים רעות עשה עמי אותי עזבו וכו׳ ואיך אתה אומר עזבני ה׳ הרי כך היא המידה אם יום תעזבני יומים אעזבך ועי״ל רמז את״ך :

אף אלו נאמר זאת מנוחתי עדי עד וסילק שכינתו בשם שעשה בכל המקומות אף לי כך עושה א״ל הקב״ה שמא אשכח שאש והעולות שקיבלתי ממך . אפשר דבוכת מיון דבדין נעברין בבית ישן מפני ר״ש וכתשו׳ מהריק״ו היכא דהחזיק בביתו להתפלל דאינן יכולין לסלקו מפני החשד הנה היכא דהיה דרבם חוזר תלולה ליכא חשדה

והבא אמרה ציון רואה אני דהוא חוזר חלילה ולא ישוב עוד של עוד והקב״ה השיב זאת מנוחתי עדי עד שאמרתי ואפי״ה סילקתי הוא דלמקום אחר אני משרה שכינתי דאסרתי כל הבמות ובשוב ה׳ את שיבת ציון וא״כ מתקרבנות שקבלתי ממך ואז נאסרו כל המקומות מזה אבין ואשכיל דלא יש עוד חוזר חלילה ומתקיים קרא כדכתיב זאת מנוחתי עדי עד ואינו דומה לשאר מקומות דלא נאסרו הבמות . ואפשר להסמיך בזה מ״ש כל מקום שגלו שכינה עמהם גלו למצרים גלו לבבל גלו למדי וכו׳ והוא דהקב״ה דנה להודיע בזה לבכורן ש״י הבית דבדד מהרא״ם ח״ב בס׳ מים עמוקים סי׳ ע׳ בהא דמערבין בבית ישן דאם הוא על הבית בעצמה או על בה״כ והכריח דהוא על הבעה״כ והשתא כנגד ציון דהיא חושבת דהעיקר הוא הבית ומתרעמת עזבני ה׳ וה׳ שכחני מה עשה הקב״ה להורות דבתר בעה״כ אזלי׳ ולא בתר הבית אמטו להכי כ״ת שגלו שכינה עמהם גלו למצרים גלו לבבל גלו ליון גלו למדי גלו לאדום לפרסם בעולם דכל מקום שישרא׳ מצויים שם שכינה עמהם ואינו תלוי בבית של דבדי לתת סי׳ דישובו ישרא׳ לציון ברינה לכך מעולם לא זזה שכינתא מכותל מערבי דהיו עיני ולבי שם כל הימים וגם ישובו ישרא׳ ותחזנה עיניכו בשובך לציון ברחמים והוא במוכח דיש הדרנות בהשראת שכינה כמ״ש הראשונים והוכחתי דבריהם בקונטריסים אחרים בס״ד :

רמז תעא לא שיאם כראוי הנשם הזה . עי״ל רמז את״ל :

את הזן כשבילט של כשבילך . מתלחמת מדין היה זה דהקב״ה אמר נקום נקמת כל בשביל ישרא׳ ומשה וישרא׳ אמרו לתת נקמת ה׳ כמדין כן כגאולה העתידה אנו אומרים לא לנו ה׳ לא לנו והקב״ה אומר מי יתן מציון ישועת ישרא׳ דתולה הישועה בשבילנו דבעי ביקרא דצדיקי׳ יתיר מיקרא דיליה ועי״ד זה במצרים בעל המשקוף וב׳ מזוזות עיין בנין אריאל ובס׳ שמו אברהם וע׳ בביאורי למדרש ש״ט מזמור נ״ח :

רמז בעת הרחיבי מקום אהלך וכו׳ ושיתה דמשק וכו עד כסא הכבוד · עיין ספ״ח ס׳ דברים סו״פ א׳ וס׳ שופטים פסקא פק״ד וס׳ האזינו פסקא ש״ו ובתנחומא ס׳ נו וזה״ק ח״ב דד״ך ע״א וח״ג דאר״ך ע״א ובספר ויתהר אברהם מע׳ א׳ אות תקמ״ז ותקס״ו ומע׳ יוד אות תקי״א ועי״ל רמז תק״כ :

רמז תעג כנגדן ברכו הקב״ה מלמעלה · לפי מאמר זה האומרים כמ״ש אחר ויתן לך הפסוק והיו מלכים אומנך את״ש דהוא הסכמת הקב״ה ולא כהמקדימין והיו מלכים קודם הבדלה ואחר הבדלה דאומרים ויתן לך של דמאן דעביד הכי לא משתבש כי תקדמנו ברכות טוב מאת ה׳ אחר שבבר ברך ליעקב ואין מוקדם ומאוחר אך עדיף לאקדומי תורה לנביאים :

חזרו בתשובה א״ל עבר שמכרו דכו . זש בתחלה יורה זיקין דהתשובה מועיל לישרא׳

לישראל על היותינו ככתי' בנים אבן כיון דאנו כתי' עבדים איך מועיל תשובה אלא דמאי דקאמר דכתי' דוד עבדי לא יכולתי להולמו מה שייך בזה ושמא שלא יתנאה כ"ז לאידך גיסא כי הוא עבד ה' קרא גם לדוד בפרטות דלישראל עבדי הם בא בכללות או אפשר דכיון דהוא יאמר כי ממך הכל ומידך נתנו לך ועי"ל רמז רכ"ט דיקוקיאל השיב תשובה כיאות לעקור את הכל דמציקרא לא היה מבורם כרכר יע"ש :

כל הקובע מקום לתפלתו אלהי אברהם יהיה בעזרו הי חסיד הי עניו תלמידו של אברהם אבינו . עיין בס' עיני כ"ח בברכות ד"ו ובס' שפתי רננות בקו' קול דינה כדרוש להספר מ"ש במאמר זה ׳ ובמאמר ולא מצא שם יו"ד הנה לפי הזוה"ק אם נמצא שם מעשרה ראשוני' אפי' אחד יתפייס הקב"ה עמו בעד הבאים אחריו :

בזכות ירוש' אני קורא לכם את הים . עיין בביאורי למכילתא ס' בשלח פרשה ד' דאספתי באומרי"ם על כמה דברים דאמרו דבזכותן הים קי"ם :

רמז ערת ד"א באנכי וכו' באנכי העלתיו באנכי אני בונה את ציון . וזה רמזתי במזמור פ"א אנכי ה"א המעלך מארץ מצרים הרחב פיך ואמלאהו כלומר אשלים כל שאר נ' אנכי ואני מצפה למלאות אותם בזמן דלו עמי שומע לי ישראל בדרכי יהלכו או כמעט אויביהם אכניע וכו' ובאותו זמן יקויים הנה אנכי מרבין בפוך אבניך הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא אנכי אנכי הוא מנחמכם ובזה ואמלאהו לגמור כל אנכי הוא מנחמכם מי את שאמרת כי"ם מי כמוך והוא כנגד פרעה מי ה' אשר אשמע בקולו ולכך תקנו לומר מי שעשה נסים לאבותינו ע"י שאמרו מי כמוך אנו מצפים הוא יגאל אותנו מה שאמר אנכי אנכי הו"א מנחמכם ויושיב בניס לגבולם

מהר נוטה לאפתח שהוא ממהר בפסיעותיו לאפתח . טמון ברמז דכדי לצאת בריקם וקשה לו התקון לילך אנה ואנה כדרך הלועזים אחר אכילה ׳

נרץ לכל מקום שלא יחסר לחמו ואתם מתייראי' ממנו ׳ גם בזה רמז דאם אומנותו אינו סוחר ב"א סרסור ומתפחד מסרסור אחר דרך בלבי להקדימו ולגמור הסרסרות של תירא מזה להיות מחלל שבת עם חשכה כמוק השוחרים או להתפלל תפלה ביחיד או חטופה למהר לצאת כי אין אדם נוגע במה שמוכן לחברו ותתפלל בכונה כנחת ותלמוד הק"ל ותקון היום ומעמדות ואח"כ יבשה לו סגולה ועברתם את ה"א וברך את לחמך ואת מימיך ועי"ז וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממנו ואתם לא תיראו מהם לא מהסוחר בגו ולא מסרסור ישראל דלוקח ובותך דהכל מתגרי

ר"י אמר מקולו של מצה . היינו והנה כנער בוכה ותחמול עליו דאמרו מלה"ש כדאיתא בסוטה דהים בו' ש"פ ושביעית עינא הכיר שיס דכל הנחלים הולכים אל הים ובמים קורונים נירוטו כרכר אשר זרו :

רמז עתה ואשים דברי בפיך על ג' דברים שהעולם עומד וכו' נחית בחסדך הנה על זה הדרך כנני קקט דהמצ"ה כמו' ס"נ כי טוב חסדך מחיים זו נ"ח כענין נחית בחסדך כמו חלב ודשן של הקרבנות כדרשת רז"ל באשמורות אהבה כך ועי"י זה אני זוכה כי היית עזרתה לי ובכל כנפיך ע"ד ובכל ידי בשיתך וגם דבקה נפשי אחריך ולהבקה כי שרשו אפשר להדבק בשכינה אלא הדבק בת"ח דהוא תורה וג"ח וכאלו עסוקים בעבודה ודוק ועיין בשה"ק עמודי חיים אבכ"א בחיים בעור משדי :

שמעי זאת עניה ושכורה יכולני לפטור מיום שחרב ביהמ"ק ׳ עמ"ש הרב מוה"ל בס' חומ"א מזמור ס"ן ועוד לי שם בסי' ע"ט. ובמאמר מה עפר הארץ . עמ"ש חבב בני כר"ו בס' שמ"א יע"ש :

נ' ימים קודם שיבא המשיח בא אליהו ׳ ביאור מאמר זה הוא במ"ש ברמז תי"ד ובדליתא ברמז אמ"ת דבשורה טובה בפתע פתאום הוא סכנה וצריך לאט לאט ואיהו כדי שיתקיים הספת מספדי לשמול לו מתחיל בבכיה והספד ושוב אתחלתא דגאולתא ופותח בשלום ועיין בביאורי לש"ט סוף מזמור י"ח וק"ס :

רמז תעו ולפושעים יפגיע שבקש רחמים על פושעי ישראל שיחזרו בתשו' עיין בתשו' הרב מעיל צדקה ק"ק ובמ"ש הרב אחי וראש בדרשותיו ובס' וימהר אברהם מע' ת'

לנ' חלקים נחלקו היסורין ׳ עיין ש"ע סי' כ' ומדר"ש פי"ט :

רמז תעו אסראית זכות אבות שמטה הדבק בנ"ח ׳ אמר לי בני **אברהם** סי"ו דהכונה עפ"י מ"ש הרב בכוד חכמים פ"א דסנהדרין סי' נ' דזכות אבות שסוא מתמות מן הדין היא גם לבנים רשעים אך זכות אבות מגר עושה חסד לאפים הוא דוקא לצדיקים ולא לרשעים וברית אבות לק' מה שהוא מן הדין חכות אבות מגר עושה חסד לאפים ות"ד ושמא ז"ם אם ראית זכות אבות שתמה שאין תתה כנגד צדיקים של בדרך רשעים התקין סוד הדבק בנ"ח והג"ח יעשה רושם דיתא מגן לך זכות אבות נוצרים חסד לאפים וזהו ולך ה' חסד דעושה חסד לאפים כי תתה תגלם בוס לזים כמנשהו דאני מדבק בנ"ח גם ה' יעשה עמו כנגד זכות אבות מגר עושה חסד לאפים את"ד כר"ו יצ"א :

רמז תנח מרקקין בו מנעפין בו . וקרי יקרקס מק"ו ושמותי את מקדשיכם אפי' בשהם שוממין והם סיברים וכאו בה פיוטים ותלוא ולפי האמת סילוק שכינתו לפי שעה ולא לעולם ובקדושתי קאי וקדושה הראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעת"ל :

הר אמר של אותם וח"ת של ישפה ׳ עיין בקו' תנופה חיים ס' ויגש מה שרמותי בזה :

רמז תנש ד' רוב שלומות הן ויתבן לומר דמאי דכתיב בפנחס זו דשלום קטועה

קטועה הוא ללמד על כל שלום שיש בעולם הוא קטוע ואינו שלום שלם יען הסיבה מכרחת לו להיות בשלום עם חברו משום דיטיב עמו או שלא יזיק לו או דאוהביו ורעיו תמנו או מחברו מכריחין אותו לעשות שלום ועל כרחו מודה כי לא מלבו בשביל שלא יוכל לנאת מדיבורם או דתפזירין כו מאין הפונות ומוכרח כדי להנצל מידם עושה שלום אך במלך המשיח מי כמוהו דיהיה לו סיבה להיות בשלום וכן השניו מדולים ושבעו משיו מרבה שלום וכן תופסי התורה דאין להם שום משא ומתן והפ"ס והם כדי לכב תוכו כברו וגם בלימוד את והכב כסופה לא כשאר שום טיכא כלב אחר מלחמתה ש"ת דכל כניך למודי ה' ולכך הם ד' רובי שלומות יוען לא יגיעו הת"ח והלומדים בתורה להדרגת המשיח והשניו לכך במשיח ושניו הוא רוב מלא ואילו בהוהבי התורה והלימוד ורב חסר הו' להורות כי אינן שוין ד' שלו בהדרגה אחת ועיין סוף רמז תקי"ח :

אם ת"ח הגון הוא לקראת נמא התיו מים ואם לאו יווה יפורש בקרא דירמיה סי' ט"ז ואם תוציא יקר מזולל דאיתו גופיה איכו הגון והוא במלמד תורה מתתעי אוי ושובו המה אלך ואתה לא תשוב שיהם דהיינו מתם כל' המאמר הלוה :

רמז פת מה מים וכו'. עיין בקונט' חיים טובים במזמור א' ומה יין ושמן עיין בביאורי לזוה"ק ס' שמיני דט"ל ע"ב ומה מים חיים לעולם עיין בביאורי על הספרי ס' חקת פסקא קכ"ח וס' עקב פסקא מ"ח וס' האזינו פסקא ש"ו וס' וזאת הברכה פסקא בג"ס ותנחו' ס' תבא :

מה מים מגדלים את הצמחים אף ד"ת מגדלים כל מי שעמל בהם שנא' כי מלכום. נראה דהכונה פשוטה דמעט מים איכו מגמיח בו אם נריך תדיר בכל יום והיינו כי דיוקיה דבוק כי תדיר ולכך אמר שתנא אחרי מי שעמלו בתורה ואין דעתו ב"א לשמה ועושה כת"ר ליוכרו וזו כונה זו לומר ולא לשום פניה ומשיו בא לו דגדל בש"ע ולא כיוון ע"מ שיקראוהו רבי אשיין לו דהוא בעוה"ז וטוב לו לעוה"כ. ובמאמר מה מים מכסים ערותו של ים הרחבתי הדיבור בדרשותי בעזר מגדי :

רמז תפא כל היגע בלמודו בפ"הכב ל"ב הו"ס והיגע בתלמודו לבמה"ס

מה טעם ואת לטעים חכמה. דקדקתי דלנבי כ"הכב נקטו כל ולא לגבי לנעה ותו דשל מ"ט בלנעה ולא בכ"הכב ואפשר ליישב מדרזינו תרי הפכוים בכהכ"כ שוה במקום דשכיחי רבים ואיך קאמר תוכ"ד דסלומד בלנעה איכו שוכח ונ"ל דהכוכה דכיון דהוא מקום הזית שכינה ותירה דרבים מסייעתו להבין ולא לשכוח אע"ג דאס היה זה במקום אחר בפרהסיא היה שוכח וז"ש כל היגע אפי' שהוא בפרהסיא ואינו בבית"כ לבדו הלכו כלם והוא לומר של זפי' דשכיחי רבים אפ"ה אינו שוכח דאור השכינה אהניא ליה וחאמת דהיגע בתלמודו בלנעא אינו שוכח והטעם דאת לנועים חכמה של דאס הוא בביהכ"כ מועיל לו אפי' דרואים אותו רבים ולגבי בקטו תיבת כל וע"ל רמז תפ"ג ע"פ חמוקי ירכיך :

רמז תפב שנותן בים דרך. מ"מ זה הובא לעיל רמז תכ"ה ומבוא לאודועי דלא יטעה מאוה"ע דמניאין וקורין דהרי במלכות אינו מה מי שחייב מיתה והוא נברא שמא או שר וחשוב משליכו לים מקום הקיכטי באיסן לילה מצות הסיהר ולא ידע אנוש והוא נכה בסתר דהא הספרש הוא דהקב"ה שם דרך שילך ברגליו הוא בעצמו ונפל שמה בתוך הים וזה ב"ו לא יוכל לעשות הים יבשה ולתת בלב המצרי שיכנס וילך בחזק כאילו משיג ומולא שבל רב וישובו המים ויבוסו וסקע בריכו בתיבו ופשוט :

עד שלא ירד יוסף ירד יהודה להתקין גזש אחרון ונראה ברור דבזה שרוין משיח ן' יוסף עם משיח ן' דוד וכיון שהתחיל יוסף במבירתו זה הוא ההתחלה דממנה נמשבת להיות המשיח בן יוסף וכזותו פרק כאה ויגש בזואת חדא לסומכס יחד ועל סמך כימי כאתך מאר"מ אראנו נפלאות וסיף סוף יוסף הוליכו עי שהעלו את עצמותיו ויקח משה את עצמות יוסף עמו וכנגד יוסף בימ"מ היא משיח ן' דוד בגאולה אחרונה :

רמז נפת מטר כעלה דארעא וכו' ולפו"ז הנה בכון מ"ש לקמן רמז תנז בשמעון ן' שטח וגם שדרשו בעיתם בלילי שבתות דיערוף כמטר לקחי וכל סילי שמיא הזיווג בשבתות זמן רצון וזווגא דמטרניתא של דלא יכולנו לשוות מימרא דר"י עם ה"ל ובר"ל גופיה בסוף דברי תור לס' ר"י דארעא הנקבה ודוק :

רמז תפד והיה ה' לגש זו מקרא מגילה. יפה דרש כוה כש' וסו"א פי"ג

ובמאמר וכדקה תגל מכלם יש להבין הקרא דמכיא וכדקה תגל ממית דהוא מהאחרונה ואיך טורק לכלן ונראה דהכונה דכל חוא מביאו במלא מפו' דע"י הצדקה ניצול מהם דאם לא ינצל פיגע במות דאשובה ישבו מי יעלה בהר ה' דהם מרין לא תכשל והלך לפניך לדקך הלדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו כ' לא תניף עליהם ברזל דכבדא להזיק ומיו ובתיב בפ' משעי ואם בכלי ברזל הכהו וימות רוצח הוא וסוא נו' דלא ישלוט בו חרב כשעושה לדקה ג' כי תלך כמו אש ל"ת ע' הגדקה י"ד כי תעבור במים אתך אני רן לשטף מים רבים ע"י הגדקה ה' עכני הגשמים לאבת אבא תלקיה ו' הכל כרוח דכיבל מרוחות רעות ועיובדא דרוים הפגע ברוחות וסיה מפלינ לדקה ו' דכיבול גופו מחולאים דמתקלקל האיכטומכה התיבא דפתח לגדקה לא יפתח לאסיא ח' של מירא מפחד גזוים לא תירא מפחד לילה ע"י הגדקה ובעובדא שהביא בש' מ"ן בהקואת כחש של זותק הילה ט' דע"י שנותן לדקה קונה השני יין ומתחתם ויסן וזוכה הוא שלא ישתכר ויהיה שכור יו"ד כמו שדרשו אני ישנה מן הצדקות דוסככת ועריכה שכתוך בטו"ת ותכ"ר :

רמז תפה וכיון שבאת תפלה באת עבודה עולותיהם וזבחיהם לרצון על מזבחי לכך סתקנו את במח דוד ולירוש' שומע תפלה

תפלה ולא. הע"ל בני **אברהם** ה"ו ממאמר זה למה שעמדתי בשס"ק לב חיים ח"א סי' ט' ע"ד ס' הכונות ולשונות הזוהק אי יכול ללמוד סדר הקרבנות קודם שיתפלל ע"ש ודוק :

רמז תפו הצדיק אבי[illegible]אין איש שם על לב עיין בכ[illegible] מלקט בחיים דרוש י"ב וטו' :

רמז תפז ג' כיתות של מלה"ש יוצאות לקראתו עיין בקונ' הט' חל"ב דרוש יוד ובס' עיני כ"ח שם בכתובות :

אריו"ח כל המשולל ח"מ ר' אמי אמר כאילו ס"ר ר' אסי אמר כשו עוע"ז · והרי בעובר על ג' דוקרנ וש יעבור ועיין בס' תוב"ח ס' שמות ובקונט' תל"ח בחדש טבת ובס' והו"א פל"נ ופמ"ה ובספר וימהר אברהם מע' ז' :

רמז תפח שכל מי שהוא עניו סופו להשרות שכינה עם האדם בארץ · הלשון נראה משולל הכנה "אמאי תלה בסופו ותי ל' היולי להשרות שכינה עם האדם בארץ מה חסר שאינו אומר להשרות שכינתו עליו אך נראה דאשמועינן חידושא והוא 'כענין וירא שיו ה' בשוני תמרא דנגל' שם על שנתן לו עצה במלא דלאברהם נגלה אך זכה ממרא דהיה בתחומו וא"כ אם הוא עמו ואינו כדאי שישרה שכינתו עליו בקוט מיהא דזוכה במו שוני ממרא וז"א שכל מי שהוא כל לאחוי והיה מי שיהיה סופו להשרות שכינה עם אדם דהיינו עם איש אחר בארץ שלו ויהיה זוכה בתחומו בנלע"ד אם ניתן לאמר וא"ש את"מ :

רמז תפט אם שנורה תפלתי בפי . עיין בקונט' נפ"ח מע' ש'

כל הנביאים לא נתנבאו אלא לבעלי תשו' אבל צדיקים גמורים עין לא ראתה . בס' חלק דרך אחרת דכל הנביאים למחזיקים ולת"ח עצמן עין לא ראתה יע"ש ורוב המחזיקים ומצאו הם שמבקשים "תקון לנפשם ובפי' מהר"ש במאמר ק' סילוקין הוא דת"ח דבחר בו ה' היינו דהוא ל"ג הלא"ה ס"ה בקל שהזכור במ"ש בש"ע י"ד סי' רב"ס ע' בהקדמת ל"ח ח"א וכוה הכל דברים אחרים וע' לקמן רמז תק"ח ג' דרכים בין לימות המשיח לעוה"ב :

רמז תץ צדיק יכחן זה אברהם ד"א זה נח האי ד"א עם מ"ר קמא אולי למ"ש ר"ס נח דיש דורשין אותו לשבח אילו היה בדורו של אברהם היה צדיק ביותר ויש לגנאי דלא היה נחשב לכלום והבא פתח בגנות וסיים בשבח . והמאמר דנמשלו לחול ואין גל הכ' למר מן הא' ככר הובא לעיל רמז ת"ך והבא מוסיף בחגה ובסנה דאין אחד למר מחברו :

כל סירותם של רשעים על פיהם פרעה סיסרא סנחריב · והוא תמיה רבה דהקול קול יעקב והידים ידי עשו והם פה לשם ולא ידברו לא ישנו בגרונם כ"א דרשעים ואיך עברו הם כנדר ארור משיג גבול רעהו ויורד לאומנות חברו דישראל אין כחם אלא פיהם וכדרשת של תראי תולעת יעקב ולכך נענשו בלק ובלעם דתפסו אומנות ישר'

והגר לעמי פשעם זו ת"ח . עיין בזוה"ק שדרשו עמי על ע"ה יע"ש ועיין בס' וימהר אברהם מע' ע' :

רמז תצא השוחן מתברך בו"ו והמפייסו בי"א · עיין בס' גל"ח מ"ש בעזר מקדו ושי"ל רמז תל"ה בדרשת ר"ל ע"פ ותפק לרעב נפשך · ובמאמר שהפסידם ב"ד קללות ומתן שכרה כ"ד ברכות . רמותי מ"ש ישעיה ושמתי כ"ר כ"ר וגו' בנדקה תבונני דבצדקה משיר מעליו כ"ד קללות ומתברך בכ"ד ברכות :

רמז תצב רשב"י חוץ בחלמיה דבני אחתיה וכו' עיין זל"ח ח"ב בס' בהר פל"ד מ"ש שם . ובמאמר דריה"ג עם אשתו ופניה כיה משבקתיה ע"ש בקונט' הגו' מ"ש שם בס"ד :

בל המארח ת"ח בביתו כאו הקריב בכורים והוא במד"ר ס' בהר פל"ד אך בכתובות דק"ה אמרו כל המביא דורון ושני המאמרים מהאי קרא ושו דברי שהיס חיים דיש בזה מה שאין בזה דבמביא דורון הוא הוצאה ביד וקשה לו לאדם לשוציא וליתן ביד ואילו במארח רוב הוא דבר לא' בר למאה ואינו ניכר ההוצאה בשבילו ואם רוצה אינו מוצא אפי' פרוטה א' והוא במביא בכורים דהפירות נותנים והוא אינו נותן מכיסו אלא דבנגד זה במביא דורון פעם בשנה והולך במו בכורים בשנה אך במארח הוא זמן ארוך דלא יש קצבה וצריך דעתיה עילויה דאם הוא בעל ב"ת אין לו מנוחה ליתן דעתו שיאכל וישן בנחת וזה טורח גדול כשו הקריב בכורים דהבכוריס הוא סל אחד אך הטורח מעירו לירוש' הוא מעט בבר כן שמארח ת"ח הטורח עמו הוא יותר מההוצאה במו הבכורי' דתביאה בית הוא טורח יתר שאת מהבכורים עצמן ודוק ועיין ברכות דו"ד דנקטו במארח כשו מקריב תמידין ושם נקטו ומהנהו דאינו לבר אבילה אלא וגם ולבקר רינה הו"ל בבקר ובערב במו תמידין ובכלל לאשמועי' דלא די דנותן לו בלילה אלא גם ביום מבקש שיאכל מביתו וזהו תמס כשו הקריב תמידין ובמס' ד"א זוטא איתא עיניך שלא נתת במתון שאינו שלך הס יאירו באישון חשך שנא' וזרח בחשך אורך ואפשר דהכונה עמ"ש בתקונים תקון ע' דף קכ"ו ע"ב שונאי בלע בבת עין דאיהו אוכמו ועוד שם דף קכ"ה ע"א שונאי בלע בניון אוכם יע"ש וא"כ את"ש בונת המאמר וק"ל :

רמז תצג מקדמתו וט' מלפפתו הסינוי בין מטה לעבירה היינו דבמצוה אף אחר שעשאה האדם תלך אחריו אך בעבירה מאוס ליה ורשעים מלאים חרטות ולכך העבירה אינו ממחתו שהוא רוצה לברוח ממנו והוא דומיא דבתר הכי דקאמר דקשורה לו בכלב · ובכר בימי רבי' האר"י זיע"א נתגלה בחוש הראות הכלב שבא בגלגול והמית את האשה על מיטתה ומולים חוי ורוצה לברוח דמשם תהיה עונשו ולכך מלפפתו :

רמז תצד ג' אוהבים יש לו לאדם · וכר הונן בבו ג' שמה מטיבו דאשת בון אחריו מוליאים אותו מנהיגים בקרש ולימול וגם

אם ממונו דנותנין צדקה בעדו אחרי מותו היכא דהכרנו בו דניחא ליה הו"ל כמו מעשיו הטובים שעשה בעודו בחיים והמפרש דהכ' הם אחר שימות ברכה קרא אשרי בניו אחריו וכן הצדקה שנותנין כפר למתים אך מה שעשה הוא בעצמו והלך לפניך לפניך דייקא דאינו כמו זכות בניו והצדקה ממתונו דיבואו אחריו :

רמז תצה מונבו המלך עמד ובזבז אוצרותיו עי"ל ס' תנא ע"פ וי"ך תהיה צדקה דהיכא מאמר זה ושם וכא לציון .

אם תשיב מזובך מוטה של שטרות פרועים · והכי דרשו בפסוק של תשבן כאהלך עולה של דהשוא קרא אפשר לאוקמיה אפי' בשטרות של אחרים ולא עליו וקרא דהכא היינו מתוכך וכא ע' זה כצדקה דלא תצלה על דעתיך דאיש קמצן דאינו רוצה ליתן צדקה ואינה צריך שטר פרוע לגבותו ולחלקו לצדקה לז"א דאסור לעשות כן דומיא שאמרו בדיין דלא יזכה אותו בדין כדי שיגן העשים לעני ה"נ דוכוותא ועיין להלאן בשוכרא דר"ט ורע"ק

מכאן קבעו חכמים רנה והחליצנו בשבת נראה דלא קאי לאחרונה של לשבול הר' ברכות אשר הם כצדקה ועיין בס' של"ה הק' ולפי הזה"ק דפירש מניכם קאמר ז"א פי' שבתכם זה אילן גדול לסמוך דלא יקפיד האדם להאכיל לעני ואורח בשבת כ"א ביו"ט על זה לא תקנו זה ביו"ט דבלא"ה יש לו ועצמותיך יחליץ עם ד', פי' אך בשבת דעלול דלא ימצא בידו בצדקה תבונני אז רהוי שיאמר רנה והחליצנו זכות שמירת שבת שאנחנו עושים וזכות העונג שבת :

ר"ט אמר לרע"ק שקול שיאה קנטירין כסף וזבין לך . עיין זל"ח ח"ב ס' בהר פל"ד דכא לציון כמאמר זה · וכעת יאמר דלבי אומר לי דלא הוה עכיר רע"ק כולי האי דפזר נתן שלא מדעת בעלים של שדן כדעתו דכמו שיש לשמה שאינו יודע למי נותנה כן רצה ר"ט לעשות כשל הוא לא עשה והוא באופן זה דנתן אצבע בין שיניו של רע"ק לאמר לו וזבין לך וניהוי מתפרנסן מינה זלעיין באורייתא דאיך יתכן עשיר מופלג כר"ט דעבדיו שכו אותו באותה לילה ולא נשתמש בכתרה ש"ת לומר אני ר"ט דעתה ידבר א"ו שקר דמנפה להתפרנס מהשדה אשר יקח לו רע"ק ובזה יזכה לעיין בתורה דהלא"ה מפר מחשבות ולא יוכל לעיין בתורה מטרדת המזונות איך יאמר זה מי שהוא עשיר פומבי ולע"א בל' רבים כשו הוא בחברת שניהם דלכך שלא לרע"ק דהריוח יהיה לשניהם ויתפרנסו שניהם משם איך יאמן כי יסופר זה אם לא דביקש לעוררו שמשו , יתן למי שצריך פרנסה ויעיין בתורה ע"י זה ואמרות טהורות הללו אשר הוליא מפי קדוש ר"ט נתן לו כח והתעוררות לרע"ק לעשות כואת וזה לך האות דלא עשה שום פידיום כלל דהורה נבר דבסאי דעתא הוה יתיב ר"ט ודוק ועיין בקונ' נשכ"ח ביו"ד סי' כ"ן :

רמז תצו והתענג על ה' עונג זה איני יודע מהו כשהוא אומר וקראת לשבת עונג · נראה דהכונה דלא יאמר אדם בח"ר שלי ליקח עונג הוא . לרכוב על הסוס ולטייל חוץ לתחום או לילך לגינת ביתן ולתלוש ולהריח ולאכול זה לא יעלה ע"ד דאין העונג לפי רצונך בחלול שבת של וקראת לשבת עונג העונג שיהיה לשבת לגודל בשמירתו ולעשות עונג :

דיבור אסור הרהור מותר . ומעשה בחסיד א' דהוכא לעיל מזה בהאי רמוא בשתו כן הוא ממידת חסידות והיה לאות דהוקבע לו שכר גדול ובעוה"ז דאם מן הדין כך לא היה זוכה כולי האי נס בעוה"ז :

נחלה בלא מצרים · פי' בס' טור ברקת וה"ד בכ"א דהוא מעולם האצילות דלא יגורך רע דבחול זוכה בר"ן מב"ע אך שבת מעולם האצילות וזהו בלי מצרים בלי שום צד סט"א ויעקב זכה לזה וזהו נחלת יעקב אביך ות"ד בקיצור · ות"ע לפי"ז דבכונת אמירת שאי נשמה שבתת כי נשירה באה הטהורה באצילות לרמוז דממקום שחוצב ליכא שם סטרא דמסאבות' ולפי' זה אין צורך להשמיע אף' שיח של דאין בח בידינו לשנות ממה שהשמיעו.

רמז תצז עלשלא חולינו פניך בתשו' בשתנית הימין · עמ"ש בזל"ח ח"ב באוכא (רל"ט ע"ג) :

גלגל חמה חולה ולבנה חולה ואינם יכולה לעלות לשמש כן חולאים החירוש הוא דאפי' בזמן לקות החמה ולקות הלבנה עם ב"ז יוכלין באורחייהו והלקות אינו בא מצירם כי אם מפאת עונות הדור כדאיתא בש"ס ומדרשי רז"ל :

כל מעלי שבתא הוו עסקי בס' יצירה ומברי עגלא תליתא ואכלי ליה · כמדומה דאבלי לזה אינו בע"ש כ"א לשבת עד סעודה ר' ובההיא דהוא אזמין עגלא תליתא ועיין בס' אברהם את ידו בדרוש לשבת כלה :

ואצבעותיכם כעון של סופרי הדיינים · עמ"ש בספה"ק חיים ביד ובקונ' חוקות החיים בענין העברת הסופר שנכשל יע"ש :

רמז תצח מה שירין זה מצטרפת בך הצדקה יפה דרש בזה דודי לי הרב במהרד"ת בר"ו עפ"י הדין דרך ארוכה בש' הלכשת (בס' ייטב לב) :

רמז תצט אפרים משיח צדקי שמו · שרואה כל העכויים הללו העוברים על משיח ן' אפרים לא יבונו עם מ"ש דארמילוס הרשע עתיד להורגו ויגדל המספד בירוש' ואפשר דבל זה אחר התחיה או הזכות של העקידה עומדת ואינו נהרג עיין ברים פתה"ד ח"ב . וענין שראשי נמלא כבר מפורש בפתיחת שיהו שהובא אחר הקדמ' התקונים יע"ש ומה שהפליג המאמר בחבלי משיח עיין זוה"ק ס' שמות ד"ט ור"י ובס' מעיל צדקה סי' שף רל"ב . ומ"ש ומגביה קומתו וקומת דורו היינו כדאיתא ברמז תע"ח לר"מ ברא"ל ולר"י כרא"ל :

בשעה שמלך המשיח בא ועומד על גג ב"ה ונוא משמיע להם לישראל ענוים הגיע זמן גאולתכם ואם אתם מאמינים ראו באור שזרח עליכם קומי אורי ועליכם בלבד ולא על או"ע

כי

כי הנה החשך יכסה ארץ · יוכן עמ"ש כפ', חלק אין ב"ד כא עד שיכלו גסי הרוח מישראל עוד שם בסנהדרין די"ד ע"א הוי קבל וקיים ופירש' תרגום אפילו קבלה יע"ש כמנא דמי שהוא עניו היה מורה את עצמו כחשך ולזה הוא זוכה כי הקב"ה מגביהו ויזרח עליו אורו מדה כ"מ דהיה חשוך ויען לעיל רמז את"ך דדרשי בחרבן ביהמ"ק כי עלית כולך לגגות דהיו גסי הרוח ועיין זל"ח ח"ב באיכה (רל"ו ע"ד) ולכך עתה מה עשה המשיח עלה לגג ביהמ"ק שעלו פרחי כהונה בחרבו וזרקו המפתחות למעלה הרי נתינתה בנטילתה וכענין משכם נגכוחו לכך עולה לגג ולהיות דעמון כרמו על שהיו גאים לזה קורא אותם ענוים דאם יש בכם גאים אין ב"ד בא של על היותכם ענוים הנני בא לגאול אתכם ובהיות דהעניו הוא קבל לזה עליך יזרח קומי אורי נגד החשך שהיה לך דמאן דאיהו זעיר איהו רב ודייק לומר ואם אתם מאמינים ולמשפט הל' היל"ל ואם אין אתם מאמינים איך דיכר כל' נקיה נגד מ"ש לעיל רמז תע"ח דעל שלא האמין עשאוגל של עצמות לכך נקט ואם אתם מאמינים דאין אתם מקטני אמנה היא הנותנת דתזכו לאור גדול כזה ולא כמו אותו רשיפע דלא הזמין דעיסה ארוכות בשמים ולא אכל ממנו ואתם מאמינים ונהנים מהאורה ודוק · וזה רמזתי כמו' ג"ס שפטני אהים מגוי לא חסיד דאתה תראה דאיני מבת לא חסיד של אדרבא לא חסיד אני שכל מלכי וכו' כדקרא אנפשיה שמרה נפשי וכס' ישמח חיים הבאתי דחסיד כקרא מי ששומע חרפתו ושותק א"כ למה זכתני דאני את דכא או אתי את דכא לחסיד היינו עניו ואים כזה שלא אורך דהיינו קומי אורי כי בא אורך וכבוד ה' עליך זרח ולע"א ואמיתך המה ינחוני כמ"ש מרן הקדוש בכללין נכי מ"ש דקבעו הלכה כב"ה על שהן עלותנים דמי שהוא עניו זוכה לאמיתה ש"ת ואני מנפה יביאוני של הר קדשך ואל משכנותיך ואבואה אל מוכח אהים דעתיד לעלות המשיח על גגו של ביהמ"ק ולקרא בקול רם ענוים הגיע זמן גאולתכם וזה הוא חכה לו הוחילו לאהים כזמן ישועות פני ואהי הגיע זמן גאולתכם ויען כל עיקר שלנו לאקמא שכינתא מעפרא ולכך ישועות ישראל לשון רבים לישראל ולהקב"ה לזה סיים ישועות פני ואהי קרתי לטיבותא דכשגלינו היה עמנו בגלות וכשגלנו אומר קום בתולת ישראל לכך אקדמה פני ואהי וע' בסוף האי רמוא בפסוק עתה אקום יאמר ה' א"כ יביאוני אל הר קדשך וגו' משכנותיך ואבואה אל מוכח אהים עמ"ש לקמן רמז ת"ק דבית ב' רמז ויאמר אהים יהי אור קומי אורי יע"ש :

וכל א' מישראל אלפים ות"ת עבדים יהיו לו שנ' אשר יחזיקו יוד אנשים מכל ל' הגוים והחזיקו בכנף איש יהודי · מאמר זה וכפתוס חכמה המדבר על הידוע דהזהיר במצות וכתנו על הציצית שבכנף זוכה למספר אלו העבדים ושמעתי מהרב במהרח"כ פונטרימולי נר"ו רמז נאה בני' כפסוק שבפרשת טנות (וכבר נדפס עתה בס' פנ"י להרב מר כהוה ז"ל סו"ס שלח יע"ש) :

רמז תק ומכסיף זיון של ישראל מסוף העו' וע"ש · היינו כמו שדרשו לעיל רמז א"מ"ת בפסוק ופדויי ה' ישובון דעתיד להחזיר הכתרים והיינו קך דמפורש כמד"ר בכמה דוכתי ועיין זל"ח ח"ב באיכה (רל"ו ע"ד) :

ומביא את האור שגנז ומוסיף אורו שמ"ח פעמים · בסא"ז מביא שמ"ג ולא יכולתי לברר באיזה משניהם נפל ט"ס ואם הנוסחא דהכא נכונה ירמוז נא במומור ד' נסה עלינו אור פניך ה' כתת שמ"ה שמ"ח ה' תוספת :

רמז תק"א פירשו שקב"ה בחומות ירוש' וזיוו מבהיק מסוף העולם וע"ש שנ' והלכו גוים לאורך · נראה דוקו ואני אהיה לה חומת אש סביב דכיון דמאיר זיוו בכל העולם ויראו מנשמת זיו דהוא אש שלהבת יה ועיין רמז שף ח' :

רמז תקב עתיד להגביה את ירושלם ג' פרסאות למעלה וכו' מי אלה כעב תעופינה · עי"ל רמז תע"ב מה שרשמתי בעור משרו :

רמז תקג והיה מידי חדש ומידי שבת העבים באים וטוענין אותן ומביאין אותן לירוש' ומתפללין שם בבקר ומחזירין אל ר"ח בשבת באים ב' פעמים על שבת ועל ר"ח מי אלה כעב תעופינה וביונים של ארובותיהם הרי של מנחה · היינו דאין תחומין למעלה מיו"ד ושו"ר בז"ר דף ס"ח רע"א מ"ש יע"ש והיינו כענין ואשא אתכם על כנפי נשרים לפי התלבע בליל פסח ובמאמר הס"ט דלקמן מזה דמה שהיה הוא שיהיה אך לענין תפלה עצמה זהו לעת"ל דובותן יום לעשות להם נס גדול כזה דהא במשכן היה מחנה ישראל שיעור שילכו בשבת להתפלל במשכן אלפים אמה וכמד' איכה איתא עיין זל"ח ח"ב (רק"ג רע"א) דהיה להם קפנדריא מתחת לארץ כדי לילך בבקר להתפלל בביהמ"ק בכל יום ולא זכו כמו לעתיד וגם זה דלעתיד מורה ובא דהוא בשבת ור"ח ולא בחול ומסתמא גם י"ט אקרי שבת :

קריה עליה אני ה' בעתה אחישנה · היינו כמו שדרשו את אלם כעיתו דבעיתם לא כאמר ובא לה תרנגולת פטומה ויין ישן מאחתיה כן כרין אם ח"ו היה ספק לטעות מזמין ליה בעת שהיא שיקרא ה' לפניו ספר או חכם ויאיר עיניו והוא ברו"מ להולכים בתמים :

ונשמרת מכל דבר רע שלא יהרהר ביום ויבא לרט"ב · ק"ו המהרהר ביום ובא לו טו' באותו יום וגם בלילה לא שכב לבו ולבו הלך חשכים ולא השיב ידו מבלע אוי לו אוי לנפשו אוי לרוע מזלו כח לו שלא נברא הוא ברחמיו יתן לב טהור לכל בר ישראל ולא תאונה עליהם רעה אמן · ובכדיותא דרפב"י והירות מביאה . עיין בסה"ק ארחות חיים דרוש כ' מ"ש בעור אהים חיים :

רמז תקד ומשייר דבר מועט א"ר יוסף אמה על אמה וכנגד הפתח · עמ"ש בקונט' מל"ח סי' יור אות נ"ח ונ"ו ומה שפירש' בספר מקלה הנותנין כראה הנשיא וכראש אב ב"ר דהן עצמן אינן נוטלין כדי שיתביישו יותר לפי שאינו דומה המתבייש מעצמו למתביים מאחרים

פיע"ש עמ"ש ה"ה למ"ד ח"ב בהצטרת שמעו ע"פ בבושת גבב כי ומלא כן הוכיחו בית ישר' מלכיהם שריהם כהניהם ונביאיהם דבר בחמר וש"י · ובזה פי' בני **אברהם** ה"ו דוכ"ה בירוש סי' ב' ווורד לכם גשם מורה ומלקוש בראשון ואכלתם אכול ושבוע ולא יבושו עמי לעולם לעו' אתא לו' דא"ך לתעניות על עצירת גשמים ודל מהכא אפר מקלה ליתן בראש הנשיא ואב ב"ד דמתביישים מאחרים ובכל אדם דמתביישים בענמן בשום אופן לא יהיה בושה זא"ד בר"ו .

היה זרועם לבקרים אותם שמשכימים בכל בקר ובקר לבקש רחמים על הישועה . כרא"ה עמ"ש הברכ"י סי' א' משם מז"ה חס"ל במאמר הכא להורנך השכ"ם להורנו דהשכמה בבקר יעשה לו סגולה לגלות להילכ"ר ועיין רמז שס"ב ובזוה"ק ובתקונים מאן דשליט על ילה"ר שליט ע"כ שונאיו זלית אויב בלל יע"ש ולכן שפיר אמרו דהיה זרועם ליתן נכחון על אויביהם אותן שמשכימין בכל בקר ודייק לומר בכל בקר ובקר להודיענו דבקין ובחורף כן דרכו :

רמז תקה כיון שאמרו לה הרי בעליך אנרה הא חידו שלמה . והוא כמ"ש אין האיש מת אלא לאשתו וימות שימלך איש כעמי ואין האשה מתה אלא לבעלה עלי רחל מי מחסר' בעלה וע"ד שפירש מהרמ"א בליש אשר אמו תנחמנו יע"ש :

רמז תקו ביו"ד מקומות נק' ישראל כלה . מאמר זה במדרש חזית והרב יפה קול דקב"ו האריך למעניתו · ברוך שחלק מחכמתו ועיין בס' אברהם את ידו בדרוש לשבת כלה · והמאמר וקורא לך שם חדש הובא לעיל רמז תמ"ה

על חומותיך ירוש' הפקדתי שומרים כל היום וכל הלילה תמיד לא יחשו ש דומי לכם מאי אמרי רבא ב"ש אמר אתה תקום תרחם ציון וכו' ומעיקרא כי בחר ה' בציון לשברא זו ה"ן בס"ת"ר התערומת דציון לעיל רמז ע"ת בפסוק שירו לנו משיר ציון ודוק ועיין להרב למ"ד ח"ב דע"א ע"ב

רמז תקז אני מדבר בצדקה מיכן בשתקת עיין בסה"ק צדקה חיים בדרוש ה' בארוכה במאמר זה בחמלת ה' עלי.

בזכות יוסף מביע בכלם ואין בהם ביוסף שלא שמע לאדונתו · נראה דביון דהקטינור היה על ע"ז ג"ע ש"ד הרי יוסף קיים הני תלתא בענין אשת אדוניו במפורש ברז"ל ובמד"ר איתא דקיים כל יו"ד הדברות וא"ב הנמלא בזה דכלהו איתנהו ביה דקיים ובכון :

רמז תקח עין לא ראתה · עי"ל רמז תפ"ט ובזין המשומר עיין ברך א"א ס' בראשית :

רמז תקט בחש קין קרח בלעם דואג אחיתופל גחזי אבשלום אדניה עוזיה המן שם שבקשו לא ניתן להם ומה שבידם ניטל מהם עיין בס' ג' לאברהם בפי' המאמר כל הרודף אחר השררה ובקו"ם תל"ב ;

רמז תקי אמר לשרו של ים פתח פיך ובלע כל מימות שבעולם אמר רז שאבלע את המים שלי בצע בו הקב"ה והרגו . עמ"ש הלמ"ד ח"א במאמר זה :

רמז תקיא מלמד שסקולים הם עיין זל"ח ח"ב ס' בראשית פ"א מ"ש בס"ד

והמאמר בטרם תחיל ילדה עד שלא איניגו בסנכון המאמר שהובא ברמז תפ"ב · והמא' כל המתאבל על ירוש' זוכה ורואה בשמחתה · עי"ל רמז תק"ז

רמז תקיב שמים שעלו במחשבה ואת הארץ שעלתה במחשבה . הרב תורת חיים אפקיה מה שחשב לברא במיה"ד לצדיקים ולפי מאמר זה הנה נראה בעין דמחשבתו יתקיים יותר ויותר ממה שברא בדבר ה' דהוא לעתיד דעשה דים מוטאים אמרתי עולם חסד יבנה :

וכן היא אומר והיה מספר בנ"ו · האי וכן הו"א נראה משולל הבנה ועם מה שהבאתי בפ' הפרשיות למעלה אפשר דותייסב ודוק .

רמז תקיג כל זמן ששמים וארץ קיימים . המכוון כל זמן שיש בעו' שמים וארץ אפי' שיהיו אחרים נקוט מיהא דשמים וארץ נקראו והוא עפ"י הדין דלא אזלי' בתר הפועל כי אם בתר בעל המלאכה מי הוא דמארי דאומנותא מחליף פועליו ולא בשביל זה איבד המתנה עם בעל האומנות איזה תנאי בשביל שנתחלף הפועל ובענין לחם פנים לפני תמיד ומתחלפים :

רמז תקיד דכתיב בשר בזין , אין להקשות מושמתם שם חס וכן בוולא בזה מש' לס' דסיכא דאיכא למידרש בדכתיב מה טוב ובר"ת אר"ס הביא הב"א דמרה היינו מן הכבד דמתנכר באדם לפי החדשים ושינוי העתים ולפי המאכל שאוכל שעל ידה באין החולאים והנגעים והמבאובות וקורין הרופאים מרה שחורה ויש קורין מרה אדומה עב"ד ועיין בס' דב"ל מע' ע' אות ד' ובספרו חומ"א בירמיה סי' טז ודוק :

עתידין להיות עולין בבל ר"ח ור"ח . עי"ל רמז תק"ג ביאור רחב והוא בבל שבת נמי :

ירמיה

רמז רנד בינה את הרשעים בחמה ולבנה ובים שאין להם מתן שכר . מאמר זה קשה להולמו דהא בחמה ולבנה ויש אמרו דאין בהן נמי עונש ווה איך יתכן ברשעים ואין הקש למחנה דלשכר ולא לעונש אלא דבבר מה יש לקות החמה ולקות הלבנה מעונות הדור ולא מצירם והלויתן כי יגיח הירדן ובבר כתבתי בספרי חיים ס' דברים פסקא א' סנכון אחר יע"ש :

רמז רנה עם הושע דבר תחי' והלא ממשה ועד הושע . אע"ג דעם אדה"ר ונח והאבות דיבר במפורש בכתובים הנה לא היו בנואה לאחרים אלא לעצמן אך ממשה ואילך היה לו' להם לישראל ופשוט :

רמז רנו אני אמרתי לא תירא · הגמוש לא תכאף לא תכנוב כיון דמחד קרא הביא התלמוד שלא להאריך בלשון ובהגי תלתא פסיק טעמא ולא קימו אפי' בפסיק טעמא של כפס רשע אותה רע ולקמן באיכה רמז תתקנ"ט הובא בא"ר, רחובות ובאיכה רמו תתרכ"ח ומה שקרא לירמיה עבד מסביל שהיה בא מרחב הזונה כנענית עבדים עיין זר דס"ח ע"א ועוד הביא שם דבריו ל' דבר ומגפה ווירמים ל' חורבן ושמתה יע"ש וכולי האי אך כחר לו לעצמו ונקראה בשם זה ט"ם ילא מרחם והם דברים שעומדין ברומו של עולם.

רמז רנז התחיל ליחשו פנחס ן' אלעזר בן אהרן · הדרך של הרב ברכת טוב ז"ל לא ועבור כמאמר זה לפי אוריה ויחזקאל וירמיה של דבמקום שבי' הרב ז"ל הנוסחא אחר אהרן דהשמיטו מאלעזר על שבאו לו מנו"א והנה הר' ז"ר כתקשה ומלא ישוב על היחס דאמר דהוא מן הכהנים ולא כתקשה על שבא ליטול חלק ונחלה בארץ דהרי אם הוא מן הכהנים מה ביקש ליטול חלק ונחלה אם לא ממתנות כהונה·

רמז רנח מן הכהנים כימי משה יברכך נראה דלא עביד דינא בלא"ד לעיל רמז רכ"ו דעברו י"ו דברות והרי תהיכן וכו ישראל לברכת כהנים ממת"ת וכיון דעברו יו"ד הדברות כשתלקו. הכ"כ דהא כהא תלויים ועיין לקמן בת' איכה רמז תתקנ"ט שהובא בא"ר טוב

רמז נטר על מנת שיבא אריה כמול א־יס ויכנס . לפי משמעות שמאמר נראה דחינוך בית ג' יהיה בת' אב דהוא והפכתי אבלם לששון ואין זה סותר בניסן נגאלו או למ"ר בירח האתנים או למ"ר בזמן מת"ת עיין זוה"ק דאה"כ דהגאולה יתגלה בחדש אחד וחינוך הבית לקור בחדש אחר ואינו תלוי זה בזה שיהיה הכל בחדש אחד:

רמז רס ומנין ימיהם וחשבון שנותיהם שכים פסיעותיהם . נראה דתלו זה בזה לפי אומרם ז"ל דפסיעות של אדם קצובים ואם הרבה ישלמו שניו ואסמכוהו אקרא עינא בדרך כתי קלר ימי וכו' א"ת בחלי ימי וק"ל:

אבל ת"ח ולי מה יקרו אספרם מחול ירבון נראה להכונה בזה כמו שפי' ברומיא דקרא והיה מספר אשר לא ימד ולא יספר דהוא בזמן דעושין רש"מ דאיך באפשרות דאם חזרו בתשו' ועמך כלם צדיקים דתכף מימתי מספר יהיו אשר לא יספר צריך עידן ועידנין והתי' לזה דיהיו חשובים כענין שקול משה וכיאיר ן' מנשה ואבישי ן' צרויה וביוצא וזה פי' בפסוק ישעיה סוס"י ס' ועמך כלם צדיקים דעושין רש"מ או הקטון יהיה לאלף והצעיר לגוי עצום כיע"ש כבעלי הפרס"ם ובכן יבא מאמר זה על נכון דבת"ח אין נתספר לפי חשיבותם אספרם מחול ירבון דמעט שהוא ביוקר מעלה טפי נגד רוב בזול ולכך אמר ולי מה יקרו רעך של.

רמז רסא אדה"ר נולד מהול . בבר בת"א כתתי סי' על זה דבאו י"ג מהולין נגד י"ג בריתות ומ"לה במ"ק י"ג ועתה אני רואה דבר' האחרונים לא היה בהן חרון אף ולא בא לדעתי עדיין טעמא מאי דבא' היה בהם אף ·

רמז רסב ירמיה בשווקים לפנים בתוך בתי כנסיות חולדה לנשים . ונראה סי' בזה דשמון ברמז חג' אבלה בם דלו היו מוכיחים ובא השלוי בהם בזמנן:

רמז סנ"ר כל מי שאומר אני שוה יבא ויגמור הפינה הזאת . וזה רמז תפלת רוח"ך יברא"ון ותחדש פני אדמה ובזה יתפרסם יהי כבוד ה' לעולם דאין שוה מבלעדי ה' ואין צור כאלהינו ולא ידעני למה יחזקאל לא הוכיחו לחירם בזה שינמור לו לפון ויתכן דבכשפים היה עושה אחוות עינים עיין רמז שנ"ז:

רמז ס"ר שאין מו"מ בתורה כיוצא בו וכו' עיין מה שרמזתי בביאורי למט' ס' בשלח פ' השירה פ"ו יע"ש:

ראשית תבואתה עיין למ"ר בהפטרת שמות שמרי את זה כלו שמרת את שניהם ועוד לקמן ברמז שאחז בב' מרגליות ועיין בס' עמודי חיים עמוד תורה . וכמאמר שמעו חיים : עי"ל במגו' איכה רמז תתקנ"ט:

רמז רסה מה מלאו אבותיכם בי עול · עיין מה שפי' הרב למ"ר ח"כ בהפטרת חזון דבר נאה ומתקבל:

רמז סוד מנעי עלמך מן החטא וגרונך מלמאה . עיין בקונט' דרכי חיים מה שפי' בזה בס"ר בפ'סח ושוי שותה בלמא את דבריהם יע"ש:

רמז רסז וזה א' מג' שעתיד אליהו לגלגלת המן . וכזה הוא הרמז של מהרמ"א ר"ת 'למען 'יראו 'את 'הלחם שזה דאליהו הנביא עתיד להראות הצלצלת של המן לעת"ל:

חר אמר בעון מזוזה וח"א בעון נבית · לעיל רמז סו"ר תלו בביטול תורה ובנדרים והכל שם בשבת דל"ב ולהני תרתי דהבא מפי' בסמיכות ובתכתם על מזוזות למען ירבו ימיכם וימי בניכם וסמיכות הק"ש ועשו להם ציצית:

רמז רסח גדולה תשובה שדוחה ל"ת שבתו' שנא' הן ישלח · עמ"ש מ"מ מו"ח זה היס הגדול ז"ל בס' דרכי היס ברדוש לתשובה ע"ד מוה"ר הגדול מהרח"א זוע"א וצ'לחי'קושע יאודה בדרוש לש"ת ע"ד מוה"ר זה הי"ס גדול יע"ש ובמא' של אנכי ולא איש · עמ"ש הלא"ר ח"ב בהפטרת ס' עקב ומ"ש בס' בסף נבחר להריף דרך נחמר בזה בכר הצאיקו בס' ב"א שם:

וימנעו רביבים אבראהם מאנת הכלם · פי' בני הגדול אוהבי בר"ו עמ"ש בתענית דנותנין אפר מקלה בראש הנשיא ובראש אב ב"ד ובל א' נותן על ראשו ופריך מאי שנא ומתרץ אינו דומה שמתביישים מאחרים למתביישים מעצמו יע"ש וא"כ ז"ש וימנעו רביבים משיבת דלא עשו סדר תעניות כדי שירדו הגשמים וחייבו מאנת הכלם דהבושה היא לכפרה ות"ד בר"ו ובכון הוא ועי"ל מזה רמז תק"ד:

רמו

רמז רסט קורא ושונה ומקחו ומשאו נאה כו״ן באמונה · היינו דמקיים שפה ת״ת עם ד״א ולא תאמר אי שפיר לא סיפא וכמ״ש מר דטריד בגירסיה ואתי למטעי ועל זה יבא לומר דהיינו רבתיה וק״ל · וכמאמר גדולה תשו׳ דאפי׳ יחיד מוחלין לו . עמ״ש מוה״ר תה״ל ח״א בדרושי התשובה :

רמז ער היאך עשיתם לי להכניס בהיכלם אוה״ע ואין הל׳ זה של ל׳ הברלה שנאה חיוב הפקר . קודם השרפה היה כתוב אלא׳ דהפי ד׳ כנד אותיות שם הויה ב״ה ולא יכולתי לכונם עתה בילד הם והמשכיל יבין · והנה אשכחן במה דרשות בל׳ שית א׳ הברלה ב׳ שנאה ג׳ חיוב ד׳ הפקר ועל ראשון ראשון ופורש ב״ה במשלי סי׳ כ״ב הט אזנך ושמע ד״ח ולכך תשית לדעתי דלא ושים תרמה מלתא למלתא במ״ש בפסחים בההיא דבני ביסן ודוק :

הקרבנות ממנה דעל זה נתקנאו אוה״ע למה ליסר׳ נוה עה״ק ולאוה״ע לא טוה עד שבא בלעם והשיב לאוה״ע תשובה ניצחת יסר׳ שקבל את התורה ועל זה הוא דתלוי ואתן לך ארץ חמדה דומיא דקרבנות דלא ניתן של למי שקיבל התורה כן דומה כדומה ויתן להם ארצות גוים בעבור ישמרו חקיו וזהו ואתן לך ארץ חמדה :

רמז ערא מחבבה לפני יצחק שנא׳ גור בארץ הזאת . קשה הרי גם ביצחק אית ליה בדידיה חיבת הארץ מדאמר בברכתו בנו ליעקב לרשתך את ארץ מגוריך אשר נתן שהי׳ לאברהם דזה אינו של מחוך חיבת הארץ ושמא עיקר החיבה היא תלויה בסוף האדם דישכון לגלה משכנותיו לדור ודור דוקא העיקר ואילו הן כעודינו חי ערלאי בדירתו דמעותד הלוך ונסוע לסחורה או לא״ת או לטייל בשביל בריאות גופו אך בקבורתו הוא גר שם לעולמי עד וצריך שיבחר היותר נאה בעיניו ומדקרא דאברהם ויעקב בקבור׳ יגלה סתום מן המפורש דגור בארץ הזאת הבטיחו שיהיה קבורתו בא״י ולא יהיה כלל חוץ לקלעין כמ״ש ז״ל דהיה עולה :

מה הלכי קל ברגליו · עיין ספ״ח ס׳ עקב פ״ל וס׳ האזינו פסקא שט״ז :

בי נגע על לבך זה ביהמ״ק · עיין בס׳ מענה לשון ובסה״ק ישמ״ח מע׳ ל׳ ד״ה לב עוד דרשות אחרות דברים היוצאים מן הלב והבא דריש תלתא בלבד :

רמז ערב של שרשו בעקב . וזה רמז דוד במזמור מ״ט עון עקבי יסובני הבוטחים על חילם וברוב עושרם יתהללו כענין ושיא ידעה כי אנכי נתתי לה וא׳ מעשר זכירות דצריך האדם לאומרם בכל יום כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל והכל מאיתו ית׳ :

רמז רעג במחלוקת ר״מ ור״י בבחינת בנים לה׳ . עיין בקונ׳ ספ״ח פסקא ש״ח . ומ״ש בני מעלי מקרא דבני של חי . נראה פשוט דכיון דאין הקב״ה מכנה שמו על הרעה היכי רמי דיאמר להם בני של חי אם אינן הגונין דלא יתכן דיתקשו לשל עליון :

רמז עדר כראשית ברא בנוי הא״ר לנטוע שמים וליסוד הארץ . היינו במ״ש רז״ל במלאכת בנין המקדש כלה מלאכת שמים וארץ :

רמז ערה הו״ל למימר גמר ושבא . דלא כפלאת היא ולא רחוקה באופן בזה דאמרו לורגלימא דרבנן דשמלה לך קצין תהיה לנו דמעותד כהילל בענין השכין של ער״פ שח״ל בשבת וכלוי בר סיסי :

מאי לא אהיה חובש כלל כלל . וא״ת עדיין תקשי דבתלתא עבידי רבנן דמשנו בלבורייהו וחדא במסכתא וי״ל דהיא בלתי סיבה אך סיבה דבאים למנותו פרנס עה״ן דהסברא לא יגונה ולא ישובח להגיד קושט אמרי אמת על הין ועל לאו לדעת מה יעשה ישראל :

רמז רעו ק״ו ומה של דלא לשכר ולא להפסד עיין ספ״ח ס׳ דברים פ״א וסדר האזינו פסקא ש״ו ובקונט׳ חיים טובים מו׳ קי״ד :

וצרדן מהם חכמים והניחום לדורות הבאים להודיע וכו׳ נראה פשוט דלמדו כן מצנצנת המן למשמרת לדרותיכם :

רמז עזר והלא אני כן ע׳ שנה ולא זכיתי לדבר זה . הירא את דבר ה׳ ישביל בזה דהאדם במדה שמודר מודדין לו ראב״ע אמר בל׳ הזה על ן׳ זומא ובא דאמרו עליו כי האי לישנא כדאמר דוד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו ובמימרת ר״א בשו הקריב תמידין ט״ם הניכר וע״ל חודה כדמביא מקרא וכן הוא במקומו בברכות ד״ו ע״ב . וכמאמר ואם נשמחו מה שברו עיין בסה״ק עמודי חיים עמוד תורה בדרוש לנישואין :

רמז רעח קברות שלהם מעולות מפלטין שלך · וכנראה דמאותן באי בחם מזרעם כשתיירו בדור הזה לעיניהם ישיתו על בתי קברות של ישראל וחומדים אותו מקום לגנוב האבני׳ ולעשות חניות שם ולבנות ולנטוע ולעשות דרך בתוכה הם כרחמיו יפר עצתם ומחשבותם הרעה וכות הקדושים אשר בארץ המה :

רמז רעט הדור אתה מכל הבהמה ומכל ר״ת אותה דטמון ברמז על האומה הרשעית דבך וארע לה כמו שנחש תכוון לדברי המאמר הלזה :

רמז פר הים ראה וינום . מאמר זה לא יכולתי להסבירו דרלתה לעשות רצון קונה וידידים עברו ים ושוב וזרים טבעת ואי משום שירה הרי בפרקי שירה נזכרו מהך קרא דמביא הכא ומים ומים מקראי דשייכי להו ומה חסר ליה דבחלקות תשית למו מהים למדבר ושמא על אותו פרק היתה הקפידה דבשחור הים היל״ל שירה ואנחנו לא נדע בילד הוא זה :

רמז פאר דאמר רבא דבעי אי בלישנא עיין בהקדמתי לקונט׳ החפץ חיים מ״ש בס״ד . וכמאמר בושנו מאד כי עזבנו ארץ מדכתיב אשר ה״ת דורש אותה . נראה לפרש דכיון דח״ל ע״י השרים הו״ל מתפרנסים מהשרים ואוי

ואוי להם לבנים שגלו מעל שלחן אביהם ומאן דאכיל דלאו דיליה בהיל לאסתכולי כאביה הנה דהכל מאיתו ית' והם עבדיו הם מחשיבים עצמן כאלו הפרנסה מהם ולכך בושנו מאד בכל שנות הגלות הארוך הלזה :

נישט לחכמים ולנביאים ולמלה"ש . בנדרים דף פ"א ליתא מלה"ש הנה דהרא"ש הורה נבר דלא הו"ל בגירסתו וכן רבי' יונה אך רש"י גריס הכי ומפרשה מדכתיב ואשר דיבר פי ה' ויגידה וכגי' עין יעקב הוכא כמו כן והושמטו פי רש"י :

רמז רפב כבלעם וכאבטימוס הגרדי . בי' דמה שהזכיר לשניהם יחד ולא הספיק לומר להגרדי משום דגם בלעם הלך בדרך זה דאמר מה טובו אהלך יעקב משכנותיך ישראל כנחלים נטיו וגו' על ב"כ וב"מ והיתה כונתו שלא יהיה בישראל ברצון הגרדי כדי שיפלו ישראל בירם ושניהם לדבר אחד כיונו :

רמז רפג אבל לעת"ל . לפי הפי' שהביא הרב נרלה דלעת"ל לא יהיה השיר כמו הקינה של יהיה כמו עניה דכלם בא' ליחדיו ירונו את"ש אומרו אבל לעת"ל בדקדוק של דלמ"ד דאז ישיר משה היה כמו הקינה ולא כמו עניה מאי שנא לעת"ל משירת הים :

רמז רפד ב' עשירים קרח והמן . עיין בקונט' עיני כ"ח · וכב' גבורים תרלא חשיב לסיסרא הוא דבש"על דגולית היה יותר גבור מסיסרא וכמו כן בישראל לא מנה לאבנר דקים להו דשמשון היה יותר ·

שברך בעוה"ז לא בשם שאני משלם לעת"ל הבונה ריפסיד הלוקח בעוה"ז דאינו קיבלו שסבר בעוה"ז לפי אורכו ורחבו במידתו וא"כ דאתה נכנס בשוג ומשלם ש פניו ואני כדעתי דראוי אתה כמו אבות העולם צדיקים וחסידים :

ומה יתהלל הא"ש בעוה"ז בבתי"ה ש"ת שהיא מתעברת אותו ונותנת לו חיים בעוהז ובעוה"ב ונותנת בו כח שלא יבטל לעולם שנא' וקוי ה' יחליפו כח · היינו כדתנן בסוף קדושין גבי אאע"ה דזכה לכל הני כיע"ש ועיין בקונט' קול החיים מ"ש בעור שהיס חיים :

רמז רפה שרוחה את השבת המותרה שחייבי' עליה כרת . קשה רבנמ' בנדרים דל"א ליתא הא דכרת ולפי האמת הו"ל בסקילה דבמזיד ולא אתיא כיה הוא עוכשו קמיה שמיא וע' להרמב"ם ריש הלכות שבת ורו"ח סי' של"ד אות ג'

ועל קולני אילנות טובות . יש להעיר בזה דלמ"ש דבמקום דשני דאינו רואה סי' ברכה הוא דאיסורא ליכא ויהיה באופן דמעולם ברמיס איך יגיע העונש כ"כ דמתאורות לוקין אם לא דאיכא איסורא רבה ומוברח לאוקומיה הכא דאוורי בעבר בשופי על לאו דלא תשחית את עצה בלי ספק היתרא כלל ועיין בס' חיים שאל ח"א סי' כ"ב

רמז פרו ש תהי נ' ארמית קלה בעיניך שהקב"ה חולק לו כבוד · אף ע"ג

דגלות מצרים היה על זה שדיבר יעקב בל' ארמי ושהדה"ר היה מדבר כך בגירסה דלא היה שעה באותו פרק שידבר יעקב בל' הזה :

רמז פזר עגויים שו על שו בשיאים שו על שו . שני קראי דסתרי קוב"ר וג"ל דלפי מידות בני אדם הא והא איבא ומשבחת להו לתרוויהו של דלא יכון עם תפלת כ"ג ביוה"כ לפי גי' הירוש' עיין כפר לחיים דלא יגביהו שררה זה על זה ושמא תפלת כ"ג היא היכא דהוא דומיא דכחש דשו הזכב שרוצה לילך לפניו אך כדרך השועל הגדול לפי גודלו דנאה לו הגדולה שאני, דהוא עי' ברכת גשמים עשיר בעושרו דיש לו שדות וכרמים ועני בעוניו :

רמז פרח ת"ל וכך בתי' ה' · קשה אמאי לא הביא מקרא דישעיה סי' מ"א דמפורש ביה גופיה יעקב אשר בחרתיך ובתהלים סי' ק"ה בני יעקב בחיריו ואולי ניח"ל להביא מקרא דתורה דהוא בס' ואתחנן ובס' ראה :

היו חוזרין בתשו' ת"ל כי רעתיכי או תעלוזי . פי' כני **אברהם** הי"ו עמ"ש בחומ"א במשלי סי' ב' ע"פ השמחים לעשות רע יגילו בתהפוכות רע כל באיה לא ישובון ולא ישיגו אורחות חיים דהחוטא אומר אחטא ואשוב ומאהבת יהיו נהפכים לזכיות והסתירה לזה דלא מספיקין בידו לעשות תשו' וגם מי יודע אם יחיה עד שתשו' וז"ש השמחים לעשות רע והשמחה והגילה הוא דיגילו אדעתא בתהפוכות דיהפכו העונות לזכיות ועל זה כל באיה לא ישובון דאין מספיקין ועוד דאפשר דלא ישיגו אורחות חיים ות"ר וה"נ הכונה זה דאברהם אומר היו חוזרים בתשו' והקב"ה השיב דאין תשו' מועיל להם כיון כי רעתיכי או תעלוזי על מה שנהפך הרעה לטובה וכיה ליכא תשובה ובשמע זה אברהם אמר אין להם תקנה · כיון דאינו מועיל תשובה או גלות ב"ק דבכללות האומה ישוב ירחמנו דוקו לפרטם אך בכללות אחריתם טוב יהיה ות"ר וש"א :

רמז פרט והשמן אין מתערב וכו' בוית הודו . וזה יפורש בפ' אשך כנשן פוריה דלא מקבלה הרבה מימין אחרא אוי בניך בשתילי זיתים סביב לשלחנך דהעיקר כאם כמ"ש בס' בגדי כהונה בפסוק ון' בשיל תונת אמו והבנים אינן מערבין להתחתן בגויות כיון דהאם בגפן · וכמאמר כל א' ות' · עיין בס' אות אמת דף ע"ה ע"ג מה שהביא בני' ומה שפירש יפה

ט אנשי ענתות · זה אינו מדוש דגו"ר דלבור בקרע וא"כ מ"ש בא וראה כח התשו' אינו מדוקדק כיון דאשכחן בתבו את האיש הזה · ערירי והוצילנו ליחיד עי' רמז ש"כ כ"ש לרבים ושמא השיא משום גלות אבל תשו' גרודא לא · וא · דמאמר דלקמן רמז ש"ג משמע דבא התשו' אפי' ביחיד דבקרע הגו"ר אפי' גז"ר שיש עמו שבועה יע"ש ויתבן דהכא בא לו' דחטאת הקהל הוא יותר קשה מהיחיד והוא אמינא דהיה קשה לרבות לשם ודוק ועי' רמז שנ"ז דהולכו ב' ילפותות ליחיד ולרבים לענין מתבוש יע"ש :

רמז רצ מדוע דרך רשעים צלחה נטעתם גם שרשו ילכו גם עשו פרי קרוב אתה בפיהם. אמר לו בני **אברהם** הי׳ משה שמפ׳ בתוספת נופך עמ״ש לפי שהדרך ממעטת ג׳ דברים פו״ר וממון ושם והיינו לפי פי׳ הרב כסף נבחר השכוי דהוא על שם המפורש וכנגדו כך יודעי שמך יע״ש וז״ש מדוע דרך רשעים צלחה הפך דרך צדיקים דממעט הני תלתא חדא נטעתם גם שרשו ואת כל היקום אשר ברגליהם דהוא ממון ועוד ב׳ ילכו גם עשו פרי כפשוטו פו״ר ועד הג׳ קרוב אתה בפיהם בענין שם המפורש ולא מפי כ״ג שגור בפיהם וא״ר ישמ״א :

נתנה עלי בקולה על כן שנאתיה זה ש״ץ היורד לפני התיבה שאינו הגון. עיין להרב ן׳ אורי ז״ל תוכחות מוסר על זה בנועם שיח ועיין החפץ חיים סי׳ כ״ה :

כל מי שיש לו בהכ״נ בעירו ואינו הולך דנקרא שכן רע. נראה דשייך שפיר שיקרא כך יען לפי המאמר כיון דמקדמי ומחשכי לבי כנישתא לכך אינא סבי בבבל הרי האריכות ימים נדמה לשכן טוב שאינו מוציאו מהבית המשכיר להשוכר כאומרם ז״ל וא״כ בדין הוא שיקרא שכן רע ויש בח למאמרי העלמא להוציאו דאילו לשכן טוב יקויים בו למען ירבו ימיכם וימי בניכם ובס׳ נמ״ר ח״ב ס׳ תבא דנ״ה ע״ד פי׳ בזה המאמר ברוך אתה בעיר זו ירוש׳ ברוך אתה בבואך בבה״כ ובה״מ יעש

רמז רצא כל שם שנקרא להקב״ה קרא לישראל עיין בחיד״א ביהושע סי׳ ז׳ ע״פ ומה תעשה לשמך הגדול ובירמיה סי׳ י״ד ושמך עלינו נקרא יע״ש ועיין רמז ד״ש. ובמאמר מגולין תיק הס׳ אשריהם לצדיקים ולדובקיה׳ עיין בס׳ נפ״ח מע׳ ד׳ אות ב״ח :

עדרים עדרים וכיון שגלו נעשו כלם עדר א׳ גלוה כיון יעקב ש׳ לבניו ויתן ביד עבדיו עדר עדר לבדו ויאמר אל עבדיו עברו לפניו ורוח תשימו בין עדר ובין עדר כיון שראה בתחי׳ בנו וחרב ובנו הנה לעשות שי׳ על העתיד וא״ש את״מ :

רמז רצב ועל פרנס המתגאה עה״ץ בחינם איכת בחינם יתכן לפרש דאינו כמו יהושפט ויגבה לבו בדרכי ה׳ להקים דגל התו׳ ולאפרושי מאיסורא. ולהדריכם בדרך ישרה. אלא דקפיד על כבודו כחוט השערה. דרודף אחר השררה. והוא מכת חינם דהוא מטרה אחרת.

המאוס מאסת את יהודה מגל למלך וכו׳ מדוע הכיתנו. עיין בספר והו״א ח״ב בסוה״ס בדרוש להספד אשה במאמר הצלות דרך ארוכה בנוסח שהובא בתנחומא. ובמאמר אם יעמוד משה ושמואל. הבא מונה שיתא דשוו משה ושמואל וכפי הזוה״ק ס׳ תרומה חסר חד דבניא ודיין הוא מלך לא הוה דאי הוה מלך איך שאלו מלך וכ״ל דהשכינה דהיה לו כמו הוד מלכות דהו״ל כשיא שאין על גביו ואמר קרא כי אותך מאסו וק״ל:

ע״י שלא נטלו שוחד. אילא שבק שוחד דמוליא לעו ע״כ שופטי ישראל לפניהם ולאחריהם לא הבונה דאפי׳ חלקם המגיע להם. בהתר לא נטלו משום היכא דהיה חשש שוחד ושאר שופטים לא דקדקו כולי האי לוותר מחלקם בשביל חשש פן יאמרו או יהיה פקפוק דמחזי כשוחדא ועיין ש״ך רס״ח ע״א וזה מבואר לקמן במיכה רמז תקנ״ו וע״ש בס׳ ב״א :

רמז רצג ש״מ פדיון שבויים שלום רבה הוא עמ״ש הרב טל אורות במה שהק׳ מדוכתא אחריתי יע״ש :

כל המלמד בן חבירו תורה. כזה קרה ע״ע הרב השלם השקן בתורה כמהר״ר **צעור שמוט** ן׳ שיניור נר״ו על מ״ש בס׳ עיני ב״ח בב״מ דפ״ה דסת׳ר דרך הרב אהבת עולם במוכח דעליה דרבו קאי והיינו בן בנת הרב אה״ע שא על בנו של רבו עם בנו של התלמיד ות״ר והרואה בס׳ ישרש יעקב ושבו׳ יסתכל ויפה דהבין עליה דרביה ולפי מה שהבין מרן מלכא מהר״א בב׳ ספריו שוא השגה בס׳ עיני ב״ח ונורק יותר דרבו ותלמידו לפניו מה. שא״כ על חשא דנפיק מניה זרעא בר אוריין וראוי הוא דליתיה קמן ויש עקר ויש מוליד בנות ויש מוליד טפשים ומה גם למ״ש בנדרים דפ״א דאינן מת״ח בנים ת״ח וזה הביאו למרן מהרח״א להשיגו עליה דידיה ובלו בא לתקן דרבו של האהבת עולם אך האמת דבס׳ אהבת עולם עמוד תורה ד״ה ע״א פירש שיטותיו והדרך על בניהם ודויק לא מדכשע חברו יע״ש :

רמז רצד של תבא בית מרזח עיין בס׳ ברך א״א ס׳ ואתחנן ובמאמר דבו״א שישראל עושין בעוה״ז יש להבין האי בעוה״ז בר׳ מיותר דלא בצדקה בלבד שא בכל המצות היום לעשותם ואפשר דאם עושין למת לכפרה בשלא היה מידתו ליתן אינו מועיל בדכתיבנא במקו״א בס״ד א״כ דהוא לאפוקי לימות המשיח דאני נדבר בצדקה שיאמר הקב״ה היינו על הצדקה שעשו מקודם לא בעת ההיא דאז ושמתי כדכד וכל גבולך ויתקיים אפס כי לא יהיה בך אביון ולכך נקטו בעוה״ז :

רמז רצה שלו ושלו יעשו עטרה. בר׳ דלמא׳ זה כיוון דהמע״ה במזמור ק״ג המעטרכי ג׳ עטרה חסד ורחמים המשביע בטוב עדייך דהוא תבשיט תתחדש כנשר נעוריכי דהיא מקודם ולא תחשוב דשנים של ישר׳ אינן בהקב״ה שא עושה צדקות ה׳ ומשפטים לכל עשוקים וק״ל

לא שתעקר יר״מ ממקומה בלא בו לא יקרא שמך עוד יעקב וזה יהיה רמז מי יתן מציון ישועות ישראל בשוב אלהים שבות עמו אז יגל יעקב דמבא אבר דלא שתעקר לגמרי ובמבא במושו נחמה גדולה במ״ש ברמז רנ״ג בפ׳ ואתכם אזרה בגוים יע״ש וישמח ישראל דהוא העיקר בגאולה עתידה וגילה יותר מהשמחה הוא בי בגנה שהיא טפל מלא עוד בנגדו הוא לגולה :

רמז רצו להתיר להם עריות בפרסייא. מלבד הפשט נראה דבוון דע״ז

שעבדו

שעברו ע"ז נסתלק צלם אלהים לא ישאר להם כוחם מהצלם אלהים שהיה להם והם כגוים בלתי צלם ולא יבושו לעשות זימה בפרהסייא אך אם היו מתחילין בעריות היה מסתלק הצלם אחר שיחטאו ולא מקודם לכך עשו המצאה זו לעע"ז תחילה :
(עיין בס' הנחמד פנ"י להרב החרי"ף ז"ל)

והיה כעץ' שתול' על' מים' מדבר באברהם יתכן לרמוז לפי דרשה זו דבמקום נצל"ם ס"ת היה ר"ת 'שתול 'על 'מים שמ'ע ויקרא אברהם ק"ש מלמד שהקריא לאחרים שיקראו את שמע ויקבלו עול מלכות שמים ועול מצות :

חדרים וכוכים ומערות · נראה דרמוזין בקרא גופיה 'חוקר חדרים 'כליות כוכים 'מעלליו מערות ולכך קראו הכתוב גם הוא חכ"ם ר"ת דבקי כ'חדרים ו'כוכים ו'מערות דחוקים כליות ולב ומעללי איש ובקי בחדרי תורה ראוי דיקראוהו חכ"ם והמאמר הזה הובא לקמן רמז ש"ה יותר בהרחבה :

רמז רצז בצום ובתפלה משכים ומעריב ועוסק כל ימיו בתורה ובמתנות עניים · היינו דר"ל בתשובה שעשה רצה לקיים תלתא לטיבותא צום קול ממון דהוא מעיקרי התשו' כדי שתקובל תפלתו ברצון :

טא עד יום מותו . רוצה לו' מהמתנכר על יצרו כשהוא איש בבחרותו אפי' עד זקנותו בשעת מיתה בדרוכה של נפש יועיל לו תשובתו

ועולין עליו ומורטים את כנפיו היינו הדמיון עושה עושר בלא משפט בחצי ימיו יעזבנו ובאחריתו יהיה נבל דבדו"מ דיאכלו זרים יגיעו בחיים חייתו או בני ביתו קודם שיגיעו לזכות ירושתם בחיים חייתו שורו טבוח לעיניו ואויבי איש אנשי ביתו דומיא דקורא דגר ולא ילד :

רמז צחר ז' דברים נבראו קודם שנברא העולם . כבר הובא בס' בראשית רמז ד' וע"ש :

רמז רצט זכה נוטל חלקו וחלק חברו · נראה דאיכן נותנין חלק הרשע לצדיק עד שימות ברשעו דהא יש לקוות דיחזור בתשו' ואז יזכה הצדיק או הרשע בדרך מתנה דמשמיא מיהב יהבי משקל לא שקלי וברור :

רמז ש ברוח קדים עזה וע"ז אמר נטית ימינך תבלעמו ארץ דהוא מצד ימין ובמקום שמצינו תקפו דהוא עזה שברוחות ש"ס רחמנותו דהוא ימין חסד לרמוז דאף בשעת שהוכס זוכר חסדיו אפילו דלפושעים ופגיע ומאוה"ע דרחמיו ע"כ מעשיו :

מקום שהיה שם"מ יושב ונוטל עצה מהזקנים והיינו דחשבו דהמקום גורם להיות עולו עצה כענין שפי' רש"י ס' וישב ע"פ ויבא שכמה · ובמאמר קריה בנושה בכשתם עם הרוג הרגתם · כבר כתבתי במ"א דלא בשביל זה פטורי מעונשם משום דמאני תבירי תבר וגברא קטילא קטיל דהם במחשבתם שמשתבחים ומח"ר בגוים מצרפה למעשה :

רמז ישא אפשר חלקיהו אדם צדיק היה עושה דבר זה שלא בשביל דאיזבל היתה הורגת את הנביאים שמא מיטתו ביום ובראש וס"מ דהיוצא לדרך צריך לפוקדה ,שלא דמה כל השדה דהרי ת"ח מאפיל בטלתו או בבית אבל היה ועיין בביאורי לזוה"ק ס' תולדות דק"מ ע"ב וס' פנחס דרכ"ה ע"ב שלא דמתקלל ירמיה על עצמו הוא דילא תקלה דלא עפ"י הדין הוה מצד המעשה כ"א סיבה מבחוץ מהסכנה ובסכנה היה פטור מלפוקדה :

רמז ישב ג"ל וז"ל ולנ"ת · עיין קרבן מנחה דרמז בזה דבר נאה ועיין בספר ברך א"א :

רמז שג בימיו אינו מצליח בימי בנו מצליח ועל כי הצריכה התורה להאריך וגו' למען ירבו ימיכם וימי בניכם דימיכם שוא לאפוקי ימי בניהם בל' המאמר הזה . ובמאמר גדולה תשובה שבטלה הגזרה עיין רמז פר"ט :

רמז ריש נקראו על שמו של הקב"ה . עיי' רמז רל"א ובמ"ש שם . ובמאמר ט' בירוש' ואחת בכל העולם · הפי"ב את אשר אני זוכר דעדיין רשימו ניכר דבשכונתכן מעלות לרבני וגבירי בין תוכן בין לחוצה להם בהצלות מרכין בתוארים וגדולות ונפלאות עד לשמים ומשוין לפי הדור ההוא לדורות הקודמים הגם דההפרש מרובה וא"ש את"מ :

רוחה כשמש · הנה לגבי הגר היינו דאומרים לו מה ראית להתגייר כדים לרחקו ושוב לקרבו ואינו קריבה תכף בלתי רמז מהרחקה ועי"ז בא הדמיון לשמש עם גחוי דצדי"ם נבוני :

רמז שה אם יסתר איש במסתרים אם ילך אדם ויעסוק בתו' וישב לו אנימרא מעשיו לבריות וכן אם יטמין אדם עצמו וכו' ואפ' דזה רמז דוד . במז' קמ"ג הצליני מאויבי ה' אליך כסיתי למדני לעשות רצונך תנחני בארץ מישור דכסיתי שעבור עבודת ה' לעסוק בתורה ובמצות למדני להרגילני כך כמו למוד היה אותו שבט תמיד לעשות רצונך ולא לעשות עבירה אז תנחני בארץ מישור שלא כבשל לעולם ועד . ורמז בני **אברהם** הי"ו דס"ת תנחני' בארץ' מישור' הוא יצ"ר דיעשה ליצה"ר טוב כמו שעשה אברהם ובאו בס"ת נוררי כפשי כי אני ד' יוד"ין רמז לד' שמות ות"ר ישל"א :

רמז שו לסערה פתוחה על שפת הים וזה רמז דוד במז' צ"ה כי אל גדול ה' ומלך גדול אשר בידו מחקרי ארץ ותועפות הרים לו וכ"ת איך סובל המשכן לז"א אשר לו הים והוא עשהו כענין דפירש"י ס' וישב ע"פ ותהר לו בדומם לו וע"ש ה"כ דובוותא אשר לו הים דדומה לו הוא הים ולכך הוליך לומר בפ"ע והוא עשהו אשר עשה את הים ויבשת ידיו יצרו :

כל ת"ח שאינו קשה כברזל וכו' אעפי"כ מבעי ליה למילף נפשיה בניחותא היינו כאומרם ז"ל דבדבר הנוגע להקים דגל התורה ולמחות ביד הפושעים צריך להיות כברזל אך בדבר הנוגע לכבודו ובעניני העוה"ז דאינו פוגע באיסור תורה יהיה

עם לרצות ולהעביר ע"מ ולא יקפיד כלל ולכך דייקו שאומר נפשיה בניחותא כמה דנוגע כי תאוה נפשו לעצמו ועיין בס' אות הברית למוה"ר ז"ל

מה אם אינו דולק יחידי · וזה רמז קרא במלכים ב' סי' א' ויהי המה הולכים הלוך ודבר והנה רכב אש וסוסי אש ויפרידו את שניהם להורות דמה שהיו לומדים שניהם יחד ה"מ הלא כה דברי כאש והנה הכא דרשו כמה דרשות על שהתורה דהיא אש דת למו א' דהינו מקבל טומאה ואע"ג דמעלי טפי הלומד תורה בטהרה דעליו נאמר יראת ה' טהורה ב' דהת"ח לכבוד התורה כאמור אף ע"ג דהסר כעס מלבך הוא יותר טוב לגוף ולנפש ג' הא דאמרן שלא ילמוד יחידי אף ע"ג דהתבודדות כל קדש הוא יותר טוב ד' אין אור ס"נ שולטת בת"ח אע"ג דהינו כ"כ שבח דגלמנדר' המשוך ממנו כך דעושין הניס להכלל מהאש ומאי רבותיה דתורה ח"ו ולא ידעו דגהינם שולט אף מי שהוא משוך מגלמנדרא אם הוא רשע ופושע ה' לכופו להיצה"ר אף ע"ג דצריך לו לחדוותא דשמעתתא ולפו"ר וכוונא כי הוא היצה"ר אש וכנישא שתקנו בסיום העמידה ביוה"כ כי הוא מאש ואני כ"ו ואש אוכלה אש אם זכה או"ל וכה לאידך גיסא

רמז ישז כנגד ד' כוסות . הכא דרשי תלתא טעמי לד' כיסות בליל פסח ועיין בס' ור יוסף בדרוש לחה"פ ובסה"ק חיים לראש ד"ה בית הכוסות דכ"כ :

רמז חש שהיו מסוף העולם וע"ס והמבחן לזה דהיה בעבור כבוד ישראל דכשיצאו מעליהם ירדו ממדרגתם והיו ממלכה שפלה וכאשר ביארו חז"ל :

כל המחניף את הרשע סופו ליפול . הדבר ק' לשמוע דמת"ש כתר הכי היה לפי האמת ליילכות וביזוי והרבה קללה ובשורה רעה שעתיד למות באותו שנה ויותר יגדל התימא דהנקמה פעשה היה על כי בשר אותו סימות ולא על החנופה ואחר כל זה בשביל שנקט בלשונו בל' אמת שיקרא חנופה הוא חידוש גדול וצ"ע :

רמז ישט ולחמ"ו לא אהבא בהו כלל · יש לשאול איך לא חשד כ"ן לחמ"ו דהיו משוחים בגלמנדרא והאמין באמונה שלמה שהקב"ה הבלם וכתן הראות בפרהסייא וי"ל דהשגרים שעליהם היה ראוי לשלוט האור ולא על בשרם ועוד בראותו למלאך עמהם מופת חותך כי משמיא רחמו עליהם :

רמז ייש וירא יעקב מאד ויצר לו שמא יגרום החטא ברחנא דאויס היו לעשות להם נס ביאה שניה כבראשונה אלא שגרם החטא וזה רמזתי בפסוק ירמיה סי' ל' ות"ו ואתה אל תירא עבדי יעקב דאתה דנאמר עליך וירא יעקב מאד אל תירא ואל תחת כזמן כי הנני מושיעך מרחוק דאז ושקט ושאנן ואין מחריד יותר טוב מביאה ראשונה :

רמז איש יענך ה' ביום צרה י"ב שעות ירמיה עת צרה היא ליעקב . ולכך תקנו לומר י"ב פעמים יענך כמ"ש בתוכ"ח סו"ס פשא והוא כנגד כל הי"ב שעות שמתפלל דוד שלא

יהיה יותר וירמיה באחת ואמירת י"ב פעמים יועיל דאפי' שעה אחת לא יאריך הצרה ומהר יקדמנו ויקויים ברגע קטון עזבתיך וברחמים גדולים אקבצך

מתוך צרה רווחה שנא' ועת צרה וממנה יושע הינו כמ"ש רז"ל דיכוין בצרה דיהפכו לאותיות רצה עיין בקונט' עטרת החיים סי' כ"א אות ו' :

רמז ישב יעקב אבינו לא מתאמקים הוא לזרעו · עמ"ש הרב דברים אחדים דו"ך ע"א ובדרשותי הבאתי דרך אחרת בזה :

וישב יעקב מבקש וכו' על הני ד' גליות · עיין בקונט' שפ"ח ס' האזינו פסקא יש"ג וש"ך ובכ"ה · ובמאמר שהם מבלים שנותיהם אעשה כלה · עיין בס' וימהר אברהם ערך פורים מה שחידש בזה :

רמז ישג ד' גזרות נזר משה . קשה אמאי לא חשיב חמש עוד אחרת האמורה לעיל ריש רמז א"ש צרות רבות ורעות יבטלה דור ירמיה ושמא אינו דומה לזו דהתם לפי דורו כל א' קיבל הצרות לפי מה שראה בישראל והוא בין איך לקבל לא ביטול לגמרי :

רמז ישדי עתידין אילנות א"י שיטענו פירות בכל יום · עמ"ש בזוה"ק ח"א דע"ג ע"א ובתנחומא ס' בראשית ופרקי ר"א פ"א ופנ"א יע"ש ואין כל אדם לא הוכיח ממה שהיה זאת לפנים דלא יאמן שאם רצה להראות לו ממה שלפניו עתה ועיין בקונט' לחיים בירושלם פ"ו דשקלים ועיין לקמן רמז שפ"ג :

רמז ישטו ואחד לגמ' · מאמר זה במד"ר ס' ויקרא פ"א וע"ש במהרש"ו ונר לי מאד כי בדורינו נתמעט מלמדי גמ' בכמה מקומות דהוא יסוד תורה שבע"פ ולעומת זה בשאר אומות נמצא מאד דהעתיקו התלמוד מה שלא היה כ"כ לימי קדם הא' ברחמיו יחיש את גאולתינו כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירוש' :

כמה חיבה הקב"ה לישראל דהוא מזכירן ה' פעמים בפ' אחד ואתנה את הלוים נתונים לאהרן ולבניו . עמ"ש הראב"ע ס' וירא ע"פ מאת ה' מה"ש ועיין בקו' חיים לנופא במער' הה"א אות ד' ר"ה ע"כ ועם מה שהבאתי שם באות י"ד דאות ה' שמו של הקב"ה ואות זה אינה מקבלת טומאה כי אין לה מוצאה כיע"ש נמצא בידינו טעמא למה היתה החביבות בה' פעמים בפ' א' :

אפילו חוטאין בשגגה מעלה עליהן שהן כתנוק קטן כי נער ישראל וכו' עיין רמז תקכ"ז ועיין מה שליכתי בקונט' חיים טובים במו' ט"ו ובקונט' אבי הנחל פ"ה של דווקי שקשה דהא דזדונות נעשות כשגגות הוא אם עשה תשו' והוא מיראה כמ"ש רמז שמ"ב ותק"ל אך בלתי תשו' כלל דיהיו הזדונות נידונים כשגגות זה לא שמענו ואם תאמר דוהו לצבור ולא ליחיד גם זה מסיכן שמוע לן אדרבא בצבור קתני תמיד כדהוכח לעיל

מזה ועיין בריש עמוס רמז תתק"ך ואי תימא דמוקמינן זכור אזכרנו עוד ע"כ המו מעי רחם בעת שבאים לעשות תשובה כיון ארחמנו כשעה שהוא יוצא מאהו שבאים מלכיות מקיפות אותו ורמזו בקינת מע' מאה 'עשרים 'אחו וע"ז רחם ארחמנו

הציבי לך ציונים אלו המצות שהם מצויינים בהם שמי לך תמרורים זה חרבן ביהמ"ק

נראה דתלאן זה כוה דהמרירות על חרבן ביהמ"ק הוא יותר על ביטול הקרבנות וכמה מצות דבו מלספר דאי אפשר לעשותן בגלותינו כזמן החרבן דאמרו"ל כ"א כציונים דהיינו אתויא וגזירה זכירה והקריאה והלימוד במקום מעשה בפועל ואין לך תמרורות גדול מזה דאנו עוברים על פיתו המצות התלויות בארץ דאין לנו ידינו לקיימן כענין סורך טבוח לעיניך ולא תאכל ממנו :

צווחת ואומרת שבת הוא נדה היא ואין כל חדש דאילן אדה"ר אמר אתרו"ג כאו' ז"ל וזה רמז במזמור ז' ועורה אלי משפט צוית דהמשפט אשר צוית מעורר אותי לעשותו ולא לעבור עליו וע"ז דוד אמר אעירה שחר שהיא הוא מעורר השחר ולא השחר יעורר אותי ·

רמז שטז כלה טובה שמחה ברכה תורה חומה שלום . עיין באיוב רמז תת"ק דבא נלון :

רמז שיז מי שהולך אצל אשתו נדה כגון מצורעים · עמ"ש הרב בני יפתך חנן ס' תוריע · ובמאמר אבל לעת"ל אינן לומדין אלא מפיו . ל' שלמה ירום דאפי' ממשרע"ה והרי במאמר אחר אמרו דמשה יהיה רבן של ישר' גם לעתיד ושמא שומעין מפי הגבורה פרשי הלכות ומשה מפרשן :

רמז שיח עד שלא נוצר יציר כבר מחשבתו גלויה וזה מה שתקנו בב' וה' מה נאמר לפניך אתה יודע רזי עולם ותעלומות סתרי כל חי אתה חופש כל חדרי בטן רואה כליות ולב דאפי' בחדרי בטן רואה כליות ולב קודם נוצר בחדרי בטן :

רמז שיט כור כרם ויחפרהו : צריך לדעת מאי ואומר כולי האי עד אחר עשר ובכר מנינו שדרשו כוה על בלעם והמן וביוצא ואפשר דהוו כענין זה למעלה מיו"ד ולכך מביא הני קראי דלכל חד השייך ביה אחד לאחד :

שארם דם בעקביו מסבבים אותו ליום הדין וע"ז ביוון דוד במז' מ"ט למה אירא בימי רע' דהוא יומא דדינא דעון עקבי' יסובב' דסובבים אותו :

רמז שך אחת שמחה לבנין ואחת שמחה לבת פרעה של מי אקבל של זו או של זו · מזה הוכחתי לבעה"ב א' שעשה חנוכת הבית בח"ה והביא נמי בעלי בתים ומנגנים ולא יבגר משוררי ענבי' ושכותי שבירות וקל"ר ולא מן השם הוא זה להכניס חול בקדש והלולא סוה לה' וכן בהילולא דרשב"י ושמחת תורה וביוצא צריך שיזהרו הרבה בזה כי בדבר רע אפי' מקביעור והרומה

לו הוא פנס חו"ל ודומה לכלאים דמעורב טוב ברע ועוד לקמן רמז שמ"ו ושמ"ח ושנ"ו :

אמר הקב"ה למה אתה מוכיחו נשיא הוא מיש' מאמר זה קשה להולמו וכי בשביל שעשה מצוה רבה להוכיחו שיענש אם לא שנאמר דהו"ל לפנות לראשי סנהדראות ולא לילך ירבעם או לא הי"ל להשיך ק' שף משבטו דהוכחה ברבים לאו יעות בפרט ראשונה שא דאי לזאת כבר בא במולו שהוכיחוהו אביה ברבים ושמתם עגלי זהב אך מה שבא אליו ,בחיל הוא וזלזלת גדולה לעוררו משבתו ורבים קמים עליו ולכך על הסוכהה עצמה קיבל שכרו להיות לו שררה אבן ע"מ שהיה שלא ברבים סא נראה ליה דלא היה יכול לעמוד בלי חטא יותר רע מענין שלמה והוא כענין שאמרו בכמה דברים ביוצא בזה בפסוק באשר משפטו שם פעולו

ישני רוזנים היו ולא מתו אלא מפני שנכנסו שתויי יין . נראה דהכונה בזה עם מ"ש מזה"ר מת"ל מע'כ' ר"ס ע"ג דבחנוכת המשכן סיבב השטן מיתת נ"א שלא יהא תקון לאדה"ר בענין חטאו כיון ע"ש באריכה ואחר שלא שתה יין ו' שנים כל שנות הבית איך יתכן בעת חינוכו דועשה כך לשתות במקום לתקן והו"ל כמו חינוך המשכן דנכנסו שתויי יין ונשרפו וידום אהרן לקבל את הדין :

רמז שכא ומנין שאין השכינה חוזרת להוכח עד שתעשה הר · זה לפי הקדמה המדרש איכה אצלים עיני בו ויבואו הגוים ע"פ השיב אחור ימינו וצי"ל רמז ש' שהשומר הניחו והלך לו שלא יהיו משתכחים ועיין בס' חסדי דוד ח"א בפ"ק לברכות :

אמר הקב"ה לכהנים הלוים אם אתם עוסקים בתורה בקרבנות מעלה אני עליכם · מאמר זה סותר במה מאמרים דלכל אדם ישרא' שאין לנו כהן זאת התורה לעולה ואפי' כשאר התורה אלא דבקרבנות כ"ש ועיין בדרשות הרב שמחת יהודה ליעזר ז"ל בין תורה לבעלמא לפ' הקרבנות ע"ש נקיט מיהא דבכל אדם הוא זה וכ"ל דבכהנים יש הדרגה טפי דאינו בכף הדמיון כאלו הקריב אלא יחשב בפועל הקרבת הקרבנות ולפי"ז יתבוננו בסכי ה' דהם דבכן דפקיע שמייהו ' דחיובא רמיא עלייהו · למיהדר אתלמודייהו . לקרא בהום במעשה הקרבנות ולעיין ולפלפל בהם כפי כחייהו דהוא ריח ניחוח לה' ויחשב עלייהו · כאלו בבנה ביהמ"ק בימייהו . ועמ"ש בו"ר דס"ח ע"א והבוחר יבחר ועי"ל בהושע רמז תקכ"ח :

בזכות המילה אני קורע להם את הים עיין בביאורי למכילתא ס' בשלח פ"ר דאספתי פאומרים ע"מ בקרע הים ומוליא במספר שלשים

את מולא השבת והמילה מדויקים וכ"ו · לשון את מולא הוא מגילה חידוש והיינו דשבת שלום איך יריב עם את בריתי שלום אל דעל האמת את והב בסופה .

משה גדול האבירים וחכמים ונביאים . הני תוארי לא נראה בשאר מקומות ועיין ספ"ח ס' פנחס פסקא קנ"ה וס' האזינו פס"ו ובזוה"ק ח"ג

קמ"ג דרכ"כ ע"כ ונר"ס ע"א ובתנחומא ס' תולדות וס' ואתחנן :

ושמרתם את בריתי ר"א אומר זו מילה רע"ק אומר זו שבת. עיין בביאורי למכי' ס' יתרו שם ולא פורש אי אנטיפס המלך היה שייך לרע"ק מה היה משיב לו והאמת דהמצו' רמוז' בס' לך לך שניתנה לאברהם היא כונה ומה שאמרו ושמרתם את בריתי הוא לתוספת ביאור ותו דלגבי אנטיפס היה אומר לו כפשוטו :

בשלום תמות והא כתיב ואת עיני צדקיהו עור שמת כ"ן בימיו. ואפשר די"ל כונה זו הבטיחו לאברהם ואתה תבא אל אבותיך בשלום ולא תחשוב דהוא כמו צדקיהו בשלום תמות על שנאו דכאוביו ראתה עינו בלי ראית עין כ"א ידועה לבד לז"א הוסיף לומר תקבר בשיבה טובה דלא כהתה עינו ולא היה לו יסורין כלל ונכנס במקומו אינו לקבל היסורין באומה"ע ז"ל בכמה רתוים :

רמז ישבך גם יהודה שת קציר לך. היינו דר' במקום ז' ושוא ל' קצין ת"ל ועי"ש ברש"י ותוס' בערכין דל"ב וזה רמז מש"י סי' ו' אנרס בקציר אשר אין לה קצין ובמקום קצין תוספת הזמן דהוא קציר ועיין בס' ויפה אברהם מע' ק' :

רמז שבג ומנין לבני יונדב ן' רכב שהמה מבני בניו של יתרו. עיין בספרי ס' בהעלותך ובביאורי לשם פסקא פ"א ;

רמז ישרך מכאן לס"ת שנקרע שקורעין. עמ"ש הבאר היטב ביו"ד סי' ש"ס סקכ"ח מ"ש החכם צבי והש"י ומ"ש לקמן וחייב על הגויל בפ"ע ועל הכתב בפ"ע. יתכן דזה היה כונת אלישע על אליהו ויקרעם לב' קרעים כלומר ב' קריעות יען לכל אדם חייב לקרוע על הנשמה קריעה אחת ואילו באליהו דעלה גופו לשמים עשה ב' על הגוף ועל הנפש דהגוף בעצם רוחני כמו הנפש. ותלכנה שתיהן הגוף והנפש.

רמז שבה ג' נביאים א' תבע כבוד האב והבן' דהוא ירמיה וא' תבע כבוד האב לבד הוא אליהו וכו' אי אפשי בנבואתך וא' תבע כבוד הבן' דהוא יונה ופי' הז"ר דאי היו עושים תשו' הנינוה היה קצף על בניו דהם ישר' יע"ש דכבוד הבן' היינו דתשובה אינו מועיל לאוה"ע משום דהם עבדים ועתה משום עם הבנים דהם ישרא וק"ל. אך יש להבין במאמר זה תרתי חדא דהא באליהו אשכחן זאת לפנים ומי לנו גדול ממשה ואליהו תלמיד תלמידו דבעבור זאת א"ל הקב"ה דלא חפץ בנבואתו כדאיתא במד"ר ומא קודם הבא נבי אליהו ומנה במספר ב'. ואת ב' דמאי אולמיה דיונה טפי מאליהו בעונשו דהיא דאי העונש יונה יהיה יותר מעונש אליהו הנה דחפץ הקב"ה בכבוד ישר' יותר ממנו הנה לגבי יונה בין אב לבן' הוא הפרש גדול ומגרעות בתן טובא ושמא מיונה בפסק הנבואה לגמרי אך מאליהו אע"ג דנכנס אלישע תחתיו לא פסק הנבואה ממנו כפעם בפעם עד עלותו לשמים :

רמז ישבו כיון שמלך צדקיהו אמרה נינון וי על"ל רמז ש"ו וכיון שנסתכל בצדקיהו נתיישבה דעתו ואין לו' דהכא בשביל דורו דהא פתחו רשעים ומשמע דעל צדקיהו קאי וטבא לא הוי ביאה ועיין רמז נש"ס :

הביא ס"ת והניחה אצל ברכיו של צדקיהו והשביעו. לכאורה כמו זר נחשב להניח הס"ת שם דאין זה כבוד התורה והי"ל להניחו בחיקו או בכימה ושם ישבע ויתכן דכונתו לרמוז לו דשבועה זאת תהיה כשבועת שהיו נותנין האבות במילה שניתנה בין ירכים והוו בה כשבו' אברהם לאליעזר דאם הי"ל ס"ת אמאי לא השביעו בס"ת ועיין בס' למ"ר ח"א ס' חיי שרה והבא כיון במי למילה שבין ירכותיו לשומי מלתא :

א"ל צדקיהו קח אתך ל' אנשים וכו' שהיה סבור שמא יונתן הסופר הרשע היה. עי"ל רמז ש"ה דהיה בית הסוהר בבית יונתן הסופר שהיה דוגמת גחזי לאלישע ועל סיבה זו הוא שחשב ירמיהו דהיה קולו של יהוכתן דכאן במנא בתחומו ולע"א דהיבר לו לייבנית שעה ושתים בעת שהושלך לבור ומזה דן דהוא בא עוד הפעם ולא שהיה הקול שיש לעבד מלך הכושי. והנה דעבד מלך הכושי היה המליצו ותחשב לו לצדקה אצל צדקיהו דהוא שהיא עלה לעבד מלך הכושי כיגר ירמיהו מן הבור. ומ"ש במה קשה מכת הרעב, דל' בכני אדם הצלוחי בקושי נראה דזה רמוז בתוכחות ס' בחקתי ותם לריק כחכם ולא תתן ארצכם את יבולה ועץ הארץ לא יתן פריו וכיון דשליחא רעב תשש כחם ויותר מבואר לקמן רמז שכ"ט דוק ככבי ותאכב בנגרי. שרי שקיך ועייל בנהמא עד מ' שנין. ונקטו עד מ' דמת' ומעלה שתייתו מרובה מאכילתו ועד מ' אכילתו מרובה כך ס"ל לשמו. ושגלת דבריך ריפתא בכפרא נראה דהוא דבר השוה לכל נפש אדם דגם כי יזקין לא יסור ממנה הפת שחרית :

רמז שבז כשלו ישרא עינותיהם ביום שחרב תם עוקך בת ציון. עמ"ש בביאורי למדרש איכה רבתי. ובמאמר בשער התוך מבואר זה לעיל רמז ש' דמקום המשבע שמה הרשע :

רמז ישבח ויו"ר בני אדם טוענים אותו. עמ"ש רש"י ס' של"ח לך ד"ה ומורם ומ"ש מפרשיו שם :

רמז ישבט ברוך ן' נריה מה נשתניתי מכל תלמידי הנביאים. עמ"ש במכי' ס' בא פ"ב וספ"א ס' בהעלותך פסקא ע"א :

ואין מנוחה אל נבואה. וזה רמז ביששכר רובץ בין המשפתים וירא מנוחה כ"ט כלומר כי טוב מהמנוחה רזה והתבונן דחכם עדיף מנביא ומה שקראו הקב"ה בשם אביו ן' נריה יתכן דלא לגריעותא. עיין בהקדמתי לס' אקק"ל ח"א של להורות דהוא ן' נביא והיה ראוי לנבואה אך לא יש מי שישמש לנבואה ולא תליך המניעה כ"א מגד זכות ישרא. ומ"ש פרס אין. היינו למה... כאן אין: רועה למה: לזה רמז דוד ה' רועי לא אחסר שיאמרו כאן אין אלא אני ה' לא שניתי ואתם בני

כנ"ו לא כליתם וכדלקמן רמז אש"ל :

רמז יש"ל ג' מאוה"ע וא' מישרא' חירם ב"ן פרעה יואש . הדבר הפלא ופלא איך טעו ואשיאו ודורו בזה דהיה להם לתלות דנעשה רוחני והוא כא' ממלה"ש מלאך ה' כמו שנעשה משה למ' יום ולילה בשמים בלתי אכילה ושתיה ובתוך מדור שרפי קדש יכריע למשה יותר בביהמ"ק משום פק'כואין הדעת סובלתו אם לא דלפי האמת חשביהו למלאך ה' דנק' בני האלהים ויש לחת טי' ולא לפמו חנ'ף יבא דהם הנ' 'חירם 'ב'ן ;'פרעה אך ואשיאו טעות בדעתו ובדורו כלי כפירה במונח דנעשה מלאך והמלאכים ירדו למטה וחמדו בנות האדם ושוב בעבודת אברהם דאין זה דבר זר וא"ש את"מ :

והנה הרב גדליה ז"ל איבפל הנא וטרח לתת טעם על הקדימות ולא גמר או' אמאי לענין הביאור הקדים ליואש קודם פרעה מאחר דבתחילת הזכרתם דהקדים לפרעה קודם יואש נותן טעם בר נותן טעם דהיינו תרי טעמי ואיך ככא ש הבאר הקדים המאוחר והתי' פשוט ולכך לא הוצרך לאומרו דעל קרא ;דפרעה קאי והדרך הוא לסיים ע"מ שהות הדרשה כאותו קרא שכך דרך ברוב המדרשים כאשר יראה הרואה :

רמז איש"ל ואין בסחף של ברעת ובשילי ען ואבן ובסף וזהב היכי דמי ברעת אם לא שהוא כדין כנעי בתים ואע"ג דבאוה"ע אינו על הסדר זהו החידוש דכדי לעשות שפטים באלהיהם מתחיל בהם . וכמאמר עתידין כ"ב וב"מ שיקבעו בא"י . עיין בקו' ברבת מל"ח ח"ב בדרוש לחנוכת ביהכ"נ ובס' אברהם את ירו בדרוש כנו'

לא כן בדיו . מקום הניחו לי לו' בזה והוא דמאי דדריש לגבאי הוא כביאותא לא כן בדיו לא עשה כן בשביל בי חסד הוא דהיו בדים בעולם וחשבו שלא יש עיד שיתעבר ולמאן דדריש לשבת קרי בתמיה לא כן בדיו לא היה כן דהיו לבדים בעולם והוכרח לעשית כן דלא תהו בראה לשבת יצרה ולהפרות ולהרבות בעולם ובונתה לשמים

אבדה עלה מבנים נסרחה חכמתם של אוה"ע מאמר זה לא יכון עם מאמר דמגילה מיום שגלינו בטלה עלה ממנו ויל לגבי עו"מ דיתבי אדוכתייהו שאכן מואב ושקט הוא של שמריו וכמלא דאיכן שוין אוה"ע עם ישרא' ושמא לא לכל האומות קאמר דנסרחה דנשאר עו"מ ושוב אח"ז כשאר כמי אדום עד שנסרחו לגמרי כלם באופן שלא היו כל האומות ,בבת אחת דניטלה חכמתם ולא כישרא' לגמרי בזמן אחד של דור הולך ומתמעט לאט לאט :

רמז לב"ש קטון בתיך שאין להם מלך ז' מלך וכ"ה לקמן בעובדי' רמז תקת'ט ויפה פי' בזה בני **אברהם** הי"ו מ"ש דהע"ה בשמוא' א' סי' ז' והקטן עוד זאת בעיניך בעבור דכריך עשית את כל הגדולה הזאת כלומר ותקטן שהיה לי לבדי המלכות וכפי' רד"ק ובשהוספת ע"ב זרעי הנה הגדולה הזאת אין למעלה הימנה דדור אחר דור יהיו ממני מלך ז' מלך הפך קטון בתיך בגוים ויען דור ועשו גם זה לעומת זה דהיה במקומו אדמוני ואדמוני לבן כאו בענין זה גם זה לעומת זה ממש הפך זה מוה מקטנות לגדולות ות"ד ישל"א :

רמז שלג והג' יותר בה היינו דהם עם תליתאי ובזכות שקבלו התורה אוריין תליתאי בי חא תליתאי ע' תליתאי דע"י התורה אינן יורדין לגהינם במ"ש הקב"ה לאברהם אם עסוקים בב' מילולים מב'. ובל ;הפורש מה"ת מהאש וכאו ושאם תאכלם ולכך עשו שלא קיבל את דת למו יורד לגהינם ואילו ישרא' שקבלו מילולים ממנה וכרור :

רמז ישלד מה שה לוקה בא' מאבריו וכלם מרגישים . וזהו בויק"ר פ"ד סי' ו' והיינו לצובת החטא ובמשל הספינה אך דורשין אותו לטובתא במי על פטירת הצדיק דא' לוקה וכלם מתכפרים ע' שמרגישים ומצטערים ומספידין ובוכין ומוזרין בתשי' כי גרמו מיתת הצדיק ובענין דתיון ההקזה של הזוה"ק ועמ"ש מוה"ר בסא שלמה בדרוש להספד :

רמז שלה ממלאכת עולמו שבת ולא ממלאכת רו"ץ של פועל עם שו ועם שו פעלת לחוסים עיין רמז שכ"ב ותת"ט . ופי' בני הגדול **אברהם** הי"ו דזה כונת מזמור שיר ליום השבת עלי הגיון דדרשו לקמן רמז שמ"א זו מתן שכרן ש"ץ לעת"ל כי שמחתני ה' בפעוליך דהיינו פעלת לחוסים כך מה גדלו מעשיך ה' דאיכא נמי בפריח רשעים להשמדם ואתה מרום לעולם ה' דלא שבת משו לעומת זה צדיק בתמר יפרח להגיד כי ישר דנאמן לשלם לכ"א זהו ישלא

מה דרכו של חרס שלאחר שנשבר אין לו תקנה ועיין איוב רמז תתק' . ולזה כיוון ירמיה באיכה סי' ד' איכה יועם זהב ישנה דכזהב חוזר עוד וא"כ בבי ציון היקרים המסולאים בפז לזהב דיש לו רפואה איכה נחשבו לכלי חרס דאין לו תקנה ומשיב דהדמיון לאוה"ע לזהב הוא ברעה דחוזר הפורענות עליהם והדמיון לחרס לגבי ישר' לטובה ולברכה דנשברו טהרו ולא יוסיפו לדאבה עוד דלא תחזור פורענות עליהם והיינו דמסיים כלה ה' את חמתו שפך חרון אפו תם עונך לא יוסיף להגלותיך ועיין רמז תת"ט . וכמאמר נעירי הכאן זוטרא דאין בינתם בזה במ"ש ברמז ש"ח דהקב"ה הגדיל לאומה שהיתה שולטת על ישרא' שתהא מלכותו בכל מעלה לכבודן של ישר' ובנאת בנ"י מהם ירדו לטמיון ובדהובא נמי אח"ז רמז של"ו והכא לבוזתם ויתר למחריב בית ב' דבנאו בגורתו ית' כורש כל ממלכות הארץ נתן לי ה' שהם ופלו ביד ממלכה שפלה דיקראו נעירי הלאן וכרור :

מי שהחריב ביתך ושרף את היכלך תכניסהו תחת כנפי השכינה והיינו דכתיב רפאינו את בבל ולא נרפאת ' ואפשר דזה כונת ירמיה באיכה בי ראתה גוים באו מקדשה ומי היה ב'ן דהחריב בית ה' וזוהי סיבה אשר ליוית בגזרת והסכמת בלוותא חדא עם המלאכים דלא יבאו בקהל לך כמו תסיסרא ומסנחריב

שאסנחריב ומהמן הנס דהמן עיכב הבנין ומח"ר בנוים במעשה וכל דור שלא נבנה כאלו נחרב בימיו בקוט מיהא דלא היה בקו"ע הוא בעצמו המחריב בפועל לבתין ולהרוס ובכל דבר דנין בשמים בהפ"ס כל שהוא אפי' כחוט השערה :

יחזקאל

עד שלא נבחרה א"י והיינו דומיא דקבנית דאסרו סבמות והבא מונה חנם אופנים לנבואה בח"ל א' קודם בחירת א"י ב' זכות אבות ג' על פני המים ד' דדבר מקודם בא"י ה' בבקעה ועמ"ש בביאורי לזוה"ק ח"א דפ"ה ע"א וקמ"ט ע"א ובח"ב דפ"ב ע"ב ובביאורי למכילתא ס' בא פ"א ועיין לוית חן ק"ק ס' לך לך בפסוק אחרי דואי הנה בין קדש וכו' :

רמז שרו עונותיהם של ישראל נרמז לי · הייתו כמ"ש בזוה"ק דעי' העונות מכבידין גדפוהי דשכינתא וזהו ילדך קשי ועי' דב"ל

רמז ישרז שש כנפים יתכסו רגליהם שהם רומות לעגל . ראה נא מה שפי' הרב כבוד חכמים במאמר דכתרבן ביהמ"ק מיטל כבוד מלכותו ע"ש דבר נאה ועי"ל רמז שש"ט . זכמאמר וב"כ למה לכפר עונותיהם של ישראל . הכרובים פונים לענין אין קטיגור נעשה סניגור ועיין לחכם בני הי"ו בספריו ויקר"א ס' אחרי באריכה בזה ועי"ל רמז שש"ט :

במנין ישרה והקב"ה מאזין לו יש לך שוה גדול מזה ועל סמך זה היה ואתחנן ט' ה' במנין סוס תקט"ו תפלות דיגיע עד ה"א ופוה אתה התילות להראות את עבדך את גודלך היש לך שוה גדול מזה ועיין בס' בפ"ח מע' ת' מ"ש בס"ד

ידי אדם זה ידיו של הקב"ה שפרושות תחת כנפי החיות כדי לקבל בעלי תשו' מפני מיה"ד · עיין מה שפי' הרב כסף נבחר השכנזי ס' בראשית ובמ"ש בס' אברהם את ידו בדרוש לתשובה באריכה בזה . ויומתק לפי דרכם אומרו מפני מיה"ד דמיה"ד לא בטענה רבתי דבמתיבתא דמשה לפי הקרי אם למקרא ואיך עביד עובד"א בישראל לפי המסורת ודוק :

רמז ישרה וכמוהם עתידין הצדיקים להאיר לעת"ל שנא' והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע . עמ"ש בסה"ק לוח ארז ברכה פ"ג כעזר מסרי :

רמז שלט דוד בקש עליהם רחמים והורידן לארץ . עיין בסה"ק ברכת חיים במאמר זה · ובמאמר גנזי חיים וגנזי שלום וגנזי ברכה · עיין בהקדמתי לסה"ק גנזי חיים מ"ש בעזרתו ית"ש :

רמז ישם וכי יש ישיבה למעלה בעמדם וכו' עיין בסה"ק לחיים בירוש' במס' ברכות . ומ"ש בשעה שאומרים שמע או' מלה"ש ברוך כבוד ה' ממקומו . הנה להלאן בסוף מאמר זה איתא לסריית דבנלם לבר סוף דאומרים בך ולא ביום בשכבך ובקומך זמן ק"ש ועוד לקמן רמז שמ"א נקוט מיהא דוה מאמר המלאכים שאו' בך ולזה דוקא ביוה"כ דדומין למלה"ש כדמעיד הס"מ ואז יוס ליכא קטרוג אומרים בקול רם בשכמל"ו וכאומרם ז"ל :

רמז ישמא ובא"ח עלי הגיון בכנור . ע"ל רמז של"ה מ"ש שם ואת"ש מה שהביא א"ח קרא לכל תכלה ראיתי קץ דאמר לעילמו די אך דקבה מנותיך שבר ופירענות מכל מלוה ומלוה הוא מאי אין קץ דלא שבת הקב"ה מזה כאמור :

בשביל לפרסם מעשיו לבריות שלא יארע לו דבר בשביל העבירות ויהיו קורין תגר לא ולמר מדואג . קשה דהא היכא למתלי והוא מחולל מפשעינו מדוכה מעונותינו דהצדיקים סובלים יסורין ומתים בעונות הדור או בענין איוב על גלגול הקודם כמו שהיה הויכוח בין רעיו של איוב עמו כדפי' מהרמ"א בפ' על נדקו נפשו כאשים ביע"ם או יסורין של אהבה להרבות שכרו ואח"ת יסורין של אהבה ניכרים והגלגול יש דאינן מאמיני' ולאו כ"ע ידעי זה אך על עונות הדור היה בכמה תנאים בתלמוד ועי"ל רמז רש"ס וזה מעבירות בסתר דרשעים דשוא נדיק לא נופל מהם ואמאי יפרסם דהתורה כיסהו תכנד לזה דחס הקב"ה על כבוד הבריות וגם את הבהמה תהרגו שלא יאמרו וכו' ואפילו לממזרים לא ניח"ל לפרסמן דאפשר לייחב דבשמביא עליו עונשים משונים דאינו בהוה לכל אדם אזי העולם יתפלא מה חורי האף הגדול הזה דאין זה דרך צדיקים ועי"ז ח"ו יהיו קורין תגר . או אפשר דזה דמפרסם היינו כגון לס"ר דאמור מג' עבירות לדואג וכיוצא בו ולא בכל רשע ובכל עבירות יגלו שמים עונו כ"א בדואג וכדומה לו דלא תוכל שאתו · לפי גדולתו · וירש הדרת' · דעד היכן עונש חטאתו . וגודל רשעתו · רח"ל :

רמז ישמב קום לא ט' הבקעה . ע"ל רמז של"ה בריש יחזקאל ומרמז גם"ס יולא דהיכא דעשה הכנה בא"י לדבר לו בח"ל אזי שורה הנבואה גם בח"ל דהוא לגמור הנבואה . וכמאמר גדולה תשובה · עיין ברכת מל"ח ח"א בדרושי התשו' מ"ש בס"ד :

רמז גשם קח לך את בנך אותה כן . עמ"ש ז' חכם **אברהם** בראש בר"ז בס' שמ"א ערך עקידת יצחק באריכה בזה · ובמאמר אותה שנה הראהו ליחזקאל שהאומות נידונים לבתר שמח וכו' אותה שנה הראהו ליחזקאל תבנית הבית לעת"ל · בזאת ובזאת הגלתי בכמה מזמרים דשם ראינו גודל רחמיו ית' ועת צרה היא ליעקב וממנה מאותו העת מודיע דיושב בעבור שלא יבהלו ולא יתעלפו יש' מהצרה הגדולה הבא עליהם אז מודיע לנביא את ישועת ה' שיבא עליהם כדי שיהיה להם נחמה וכח לסבול הצער הבנות ני בס"א אב הרחמים וזה פי' בפ' ויגד לו מרדכי את כל אשר קרהו ואת פרשת הכסף לאפוקי שלא זהב ויש תקוה טובה וכאומרם ז"ל :

רמז דישם מייסר את ישראל כדי למרק עונותיהם של ישר' · ע"ל רמז שמ"א מ"ש שם :

ישרא הרסתי ביום ובאתי לידי טומאה בלילה ונו'ע ל'א ולא בא בפי בשר פיגול מבהמה שהורה

שהורה בה חכם · הנה המטמא פיו אפי' באיסור קל ואפי' במותר לו שאוכל ושותה הרבה שלא במקום מצוה עלול לראות לאונסו ושלא לאונסו והוא פוגע דברית המעור והפה אחוזים זבז ואם הותיר בפיו בא לידי טומאה בריח המעור לכן תלאן יחזקאל זה בזה :

רמז מישה אמרו המלאכים . לפי המדרש איכה הנה המלאכי' היו מקטרגי' על ישראל של דל"ל דיש בתרים מומינים ומשמאלים ואלו הן הסנינורים בא'מהם מיכאל כדלקמן רמז שמ"ז והייט דעשו סניגוריא א' על ירוש' ב' על עמו ונחלתו בני ישר' ג' בשביל האבות ד' בעד הכנים ה' כזכות שבט יהודה ו' בשביל הגדולים ז' בשביל הקטנים ח' בשביל הנביאים ט' בשביל המלאכים וי"ד בעבור שמו הגדול שנקרא עליהם והם כנגד אם אמנא שם עשרה דהתפלל אברהם על סו"ע רזיו איקונין של אביהם לא אמרו על הזכות של דמה עושה שם דומיא דלבוש של דבאבות יש לרון דבונת מלה"ש היה על אבות העולם ולא על אביהם של אותו הדור רזיו איקונין של אביהם שאמרו לבסוף יורה כן ואולי הקב"ה כבר הבין זה דעל אבות העולם היתה כונת מלה"ש של דכיון דאבותם חטאו איך יגן עליהם זכות אבות העולם דהא אבותם מתש קטיגוריא עליהם. גם בקטנים דסבילו מקרא ותופסי התורה היכי נפקא מהאי קרא על הקטנים ואפשר דהכונה דתופסי התורה נק' סופרים ומשנים ומה יועיל הכל תשב"ר כיון שאין להם הכל מהתורה כדאיתא במדרש איכה שלא החזיקו בשכר סופרים ובשכר משנים וגדרו הלכו מאות:ואם ולא היה מי שילמד לתנוקות דאי היה כן הרי העולם מתקיים על הבל תשב"ר שלא חטאו . ובר דייקת שפיר הם י"ב וכיונו כנגד י"ב שבטי י"ה

רמז שמו ומה כלשנאר וכו' המשתמש בכתר' ש"ת עאכ"ו . נראה ודאי דזהו כשמכביד על אחרים לשאול דבר מגופם או ממונם בשביל שהוא ת"ח דומיא דכלשנאר דלקחם בחוזקה לכלים להשתמש אך אם הבעה"ב רוצה לזכות לנפשו ולהיות מהנה ת"ח מנכסיו או אין בזה משתמש או דעושה לו שירות לת"ח להיות מכבים ומוליא כחולי בתוך ביתו או בשמחתו או בבניינו או בכדונית בתו כל זה זכות לבעה"ב דהוא בכלל גדולה וליכא חשש להת"ח בזה ומכ"ש אם למד ממנו איזה דבר ויכנס בסוג למס מרעהו חסד ויראת שדי יעזוב או אפש"ל דמשתמש בכתרה ש"ת היינו דהוא בעה"ב ומראה עצמו כי הוא ת"ח כמעט שיודע ומטעם הבריות ומשתמש בכתרה ש"ת ואין לו כתר תורה הוא דומיא דבלשנאר דהיה גוי עע"ז ומה שייך לו כלי שרת מבית המק' אפי' אם היה יהודי והוא כהן לא הי"ל רשות להשתמש ב"א דוקא לצורך עבודת מקדש ואפי' בבגדי כהונה לנאת כמרוגא כמ"ש הרמב"ם ועיין בס' חושב יהודה בדרוש להלבשה בכתונת יוסף יע"ש בארוכה כן מי שאינו חכם.ומשתמש בכתרה ש"ת דכר הלמד ממ"ש בירוש' בפסוק וזה דבר הרונת דמי שיודע מסכתא אחת ואומרים דיודע יותר נריך לפרסם שיעור שיודע כוע"ש וכדרך זה הוא מ"ש המשתמש בכתרה ש"ת

ומחלוקת הרמב"ם עם כמה רבנים אי אסור הנ"ה ליהנות מאחרים ידוע וכבר נטיתי ידי במקומות אחרים בזה בס"ד :

אם זה חכם כלם חכמים . מזה ידון האדם שלא לדבר תוהא על תופסי התו' בכללות אם ראית ת"ח שסגג בעיום דבר דאם הוא ת"ח באמת של תהרהר אחריו ב"ז על אחרים בסיבתו ואם אינו ת"ח ב"א דתופס עצמו ללמדן ולא נהג בשורה מה לך לפסול לבלם בעבור זה והואין לך חשמה גדו' מזו דהחטיא גדול ובלתי שום הבלה עד היכן יגיע עונשו רח"ל ושומר נפשו ירחק ואפי' אם אחרים מדברים בפניו ישתיק אותם בנחת לבלתי תריבה כלל . ובענין חשמל ראה תרומה מ"ש הרב מגיד בירוך פלייתוסי זל :

רמז ישמז של כסותיהם של ת"ח שמנדדות שינה מעיניהם · עיין בס' ברך א"א במאמר זה . והא שמיע לי דת"ח העושין פסק לפטור עצמן מן המס ומבקשים חתימה מרבני אותה העיר להסבים עמהם לדידי חזו . רבפי מא' זה · לא יספיקו לפני כמה שלומדים בישיבה בקבלת שעות ביום או קנת ימים של נריך שילמדו בלילות ג"כ כר' אמות של הלכה להיות מנדים לילות בימים כדי שינא י"ח שמים והבריות :

רמז חמיש וביון שלא מיחו . מונה תשובה שלא מיחו ואח גרס לסי' דבא עליהם ט"ב וזקני יהודה דהזכיר הייט על שלא מיחו כדאמרינן ע"פ ה' במשפט יבא עם זקני עמו ושריו . ומ"ש א"ל אחא כיא כיא תוחכא מפני מרי כן הוכא לעיל רמז שמ"ו משמו :

רמז ישמט אין הקב"ה מייחד שמו על הרעה ע"ל במלכים ב' רמז רל"א שהיכא זה יותר בהרחבה :

רמז שן שזה קלף אף וחמה מסביר משחית ומכלה · קשה דלמ"ד דחמה משה הרגו מה בוקש בימי יחזקאל ועיין בס' כפ"ח מע' ק' ועיין בקונט' פר אחד פמ"ה :

רמז ישנא הוה גריסנא בנו ביתא וכו' לא גריסנא של בבי בנישתא . עיין מ"ש הרב ברך יצחק ס' כח בכה"כ יפת שלהים ליפת וישכון באהלי שם ויהי כנען עבד למו יע"ש :

היו מסקלין ולמ"ר קמעה קמעה . היינו מתרי טעמי חדא דבבת אחת יתגבר יותר כענין שאמרו בהסרת הדין עיין בס' שם שמואל ס' ויקרא רל"ד ע"ב וביך את אברהם ר"ס קרח יע"ש . ב' דמתמט הוא במעשהו היום אומר לו כך ולמחר אומר לו כך עד שא"ל לך עבוד עז וע"ל רמז תקב"ל :

ברוך המקום שנתן חן המקום על יושביו . והוא אחד מג' חינות :

רמז ישנב פלטו לי מתלת · עמ"ש בסו"ס מע"ל ח"ב דרוש קל"ג :

רמז ישנג אביך האמורי ואמך חתית . עמ"ש מוה"ר תה"ל ח"ב בדרוש להספד ובג' שמות של גבריאל יתבן לרמוז במזמור ע"ד משכיל לאסף למה יעשן אפך זכור עדתך קנית יכו'

וכו׳ דהוא ר״ת הנ׳ שמות ואת״ם סי׳ פ״ג אל דומי אל תחרש הפך סוגר דכתו אל גבריאל נגד מקטרגים לא כנגד ה׳ אב הרחמים ;

רמז ישנד בזכות דם פסח ודם מילה נגאלו ממצרים ובזכותם עתידין להגאל בסוף מלכות ד׳ עיין ברמז שמ״ו בד׳ מאיר ז׳ חדש ועיין בקונט׳ חיים טובים מזמור קי״ד ;

רמז ישנה שביזת הים גדולה מביזת מצרים וכן דרשו בפ׳ ואחרי כן יצאו ברכוש גדול דרכוש גדול היינו ביזת הים דלגבי ביזת הים היא רכוש מצרים רכוש קטן. ואלא דלפי דרשה זו מביזת הים עשו העגל דכתיב קרא וכסף הרבתי לך וזהב עשו לבעל וזהב קרי לביזת הים ואם גרמא להו דבראשו נגעו ועבר בים צרה פסל מיכה :

ואתנה נזמים על ידיך אלו ב׳ לוחות ועגילי׳ על אזניך אלו יו״ד הדברות. עמ״ש הרב תושע יאודה בדרוש ב׳ לנישואין. ובמאמר י״ג תכשיטין וכו׳ כנגדן י״ג דברים לעת״ל וכנגדן הפרישו למשכן י״ג דברים. היינו מכוון לי״ג מיני קרבנות כמנין י״ג מכילן וז׳ י״ג לתענית ולמלות ועוני כבוד היו י״ג וכל דבר שבקדושה הם י״ג עיין חיים לגופא פ״י מאות י״ג עד י״ט ועי״ש :

רמז ישנו לא היה להם להקריב לשוורים אלא זה. והא מפורש במדרש דהקריבו המן לפני העגל ועי״ל רמז ש״ך מ״ש שם ומה שכיונתי :

רמז ישנז כאמה כבתה כדור כן הכניא כמוכח כן כהנים לעם ננבא ננבא. עיין ירוש׳ פ״ב דסנהדרין ובביאורי לשם ובא וראה דר״ל דעבר עליו כזאת הוא כעשה סניגור לפני רבי על הדרשן בהיוסף שמו ועיין תוכ״ח ס׳ ויקהל דקכ״כ ע״א :

ודילמא נבור שאני אלא מהכא למה הרגזתני מה שפי׳ בזה גבי אהרן שהיה מתכוים וא״ל משה לבך נבחרת הרך בכון אך לא יוכלו רז״ל להביא מאהרן מן התורה יען אינו מפורש בקרא כמו גבי שאול דהוא מן הנביאים .

אמר הקב״ה שיהיו ישראל לפני וכו׳ על מים רבים כערבה וזה רמוז כתו׳ ולקחתם לכם לעצמיכם להיות פרי עץ הדר וכו׳ וערבי נחל דגדלה על נחלי מים ולא כצפצפה וכבר רמזו בהני ד׳ שיהיה האדם דומה להם דע״כ ציוה ה׳ לקחת אלו המינים ולא בחר באחרים .

השבועה שנשבע לו וכו׳ ונתתיו בראשו זו סמיות עינים. וכזה פירש בני

אברהם הי״ו מ״ש בשמואל א׳ סי׳ י״ד ויהונתן לא שמע בהשביע אביו את העם וכו׳ וישב ידו אל פיו ותאורנה עיניו וע״ז תמוה דהייתה נקיים דלא ידע מהשבועה אמר ראו נא כי אורו עיני וזה הוכחה כי לא ידעתי מהשבועה ות״ד ושל״א ;

רמז ישנח אלו לחכמה חוטא מהו עונשו. עיין להרב שנות זמנין בדרוש א׳

לתשובה ובס׳ אברהם את ידו דרוש ב׳ לתשובה. ובמאמר מי שנתחייב ב׳ מיתות דנידון בחמורה עיין להרב תנא בס׳ פ״ר דש״ו ע״ג דהביא דבמיתה בידי שמים אדם מת ומשלם ושם נו״ן לגבי בני נח אי אמרינן בהו קי״ל בדרבה מיניה ועיין בספר מקנה אברהם דנ״ו ע״א ועיין בס׳ נח״ב ועיין להרב משפטי שמואל סי׳ קי״ו בתוס׳ ת״ח דל״א קי״ל בדרבה מיניה וה״ר בס׳ מק״א שם ועיין פחד יצחק ח״א דס״ן ע״ב (ועיין למוה״ר אברהם במחזה בב׳ דרושים בזה) ועיין בס׳ ויקר״א דף ק״ל ע״ד וקמ״ו ע״ג :

נשבע הקב״ה. מאמר זה קשה להולמו דאם נשבע בלתי התיר איך הותרה השבו׳ בזכות התורה וצריך לאוקומיה דהתיר את שבועתו ובא וראה עד היכן כח התורה וזה רמז דוד לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי כי זכות התורה אהני לך אני הושיעני כי פקודיך דרשתי ולא כמו שנשבע אם אדרש לכם ;

פסק מאי ארי״א עהב״א וכדבר הזה תאריכו ימים. וזה כונת התנא באבות ההולך בדרך ומפסיק ממשנתו ואומר מה נאה אילן זה מה נאה ניר זה הרי זה מתחייב בנפשו דאי פוסק בשביל מבואות המטונפות אזי אדרבא יאריך ימים ואי לא יפסיק לא יאמר אך מה נאה ומה נאה הוא דהמקום טוב לא מטונף ואיך יפסיק הר״ו לאוקי אחר דאי מפסיק מאריך ימים :

הקורא בלא נעימה ושונה בלא זמרה עהב״א חוקים לא טובים. נראה דלפי פי׳ הרמב״ם במשנה ומהר לאבד זה חלק רע וקשה לאבד זה חלק טוב דהזכירה נק׳ טובה זכור לטוב א״כ הקורא בלא זמרה שונה תלמודו כדכתבו התו׳ שם במגילה דל״ב ולכך שייך שפיר לו׳ עליו חקים אשר לא טובים דמביאו לידי שכחה דאי קורא בנעימה ושונה בזמרה תלמודו אינו משתכח ומתקיי׳ בידו :

רמז ישנט שאין העולה באה אלא על הרהור הלב. עיין לב חיים ח״א סי׳ נ״ה ונ״ו ;

לצאו אורח ארעא לארכורי רית חת ברים שתא זה מוסר השכל לחכם ופרנס העיר דבכא אלו ביום ר״ה להקביל פניו מי שחטא כנגדו דיקבלהו כאלו לא היה ולא יכעוס כלל ואפי׳ להראות פנים של זעם דלפי הנהגתו למטה כך למעלה וכן גזברי הק״ק וכל אדם לא יעשה שום הקפדה ביום הזה כלל אלא הכל בניחותא ובאהבה ואחוה שלום ורעות והוא דבר גדול לעורר רחמיו בכל עת ובכל זמן ויותר ויותר ביום הזה :

רמז ישס אפשר בן רבה אל לתלמידא אלא למבדוקינה. עיין למהרש״ם יור סי׳ זכר דלנסותו בחכמה לדעת את אשר בלבבו ליכא משום לי״ע לת״מ יע״ש ·

ויתר על עון ולא ויתר על ח״ס. ודבר זה מתורתו של ר״ש אתה למד כד׳ תנוקי כפרה כיע״ש :

רמז ישסא שהיא נדרשת ז׳ מו׳. היינו כדדרשו בפ׳ מזוקק שבעתים במ״ט פנים שהתורה נדרשת. ומה שלא יכלו בלק ובלעם

ובלעס בקשמיהם בו' מזבחות וכו' פיים וו' שים נ"פ בנ' מקומות באותו זמן הנה כ"ן פעל ועשה דהעונות נכרו כ"כ בזמן החרבן :

בזי שהוא גדול בעוה"ז הוא קטן לעוה"ב · הכי איתא בזוה"ק כמי מאן דאיהו זעיר איהו רב וכו' של דזה מגרעות נתן דסתי יתן של לבו זה ולא יקבל שררה וכשנם כל גדולי עולם ישבלו לעוה"ב ואיך יתכן זה והתשו' לזה נראה כב' דרכים א' דשררה דהוא כשביל התורה שאני דבי מלכים ימלוכי וכשררות שהם חוץ מה"ת הוא דאמרו כך ב' דמתגאה עה"ז ונוטל שררה לעצמו אך אם לבו כשבר ושפל ליתא לסוג זה · ב' דאפילו ריש גרגותא משמיא מוקותיה ליה היכא דמינוהו הצבור וענין בבלי דה' תסבים עמהם שאני המולך מעצמו ומבקש להשתרר הוא קטן לעוה"ב והוא ברור :

רמז שסב הגזל חמור מכלם , מאמר זה לא יכון עם מאמר דלעיל רמז ש"ס דח"ס הוא יותר מע"ז והבא הרי אמרו דהיה בהם ח"ס ואיך נחתם על הגזל וכן ברור המבול אמרו כן דלא נחתם שא על הגזל והמא לעגין סוג התשו' קשה להשיב ולכך רחוק שיבא לידי כפרה ועיין רמז תקד"ס ועוד בסוף רמז תקמ"ה דקופה מלאה עונות המקטרג בראש כלם הגזל ועוד שם בריש רמז מתו"ק דהגזל עולה על ב' יע"ש :

אם בא להורגך השכם להורגו . עיין בס' ברכי' סי' א' ובס' דב"ל מע' ה' שהבי א מאזה חס"ל דהקם בחצות מבניע ליצה"ר והוא השכם להורגו ליצה"ר ועיין בס' ברך א"א ס' משעי ועי' רמז תקי"ד · ובמאמר מה דרכו של חרס וכו' · עי"ל רמז של"ם ועיין ברמז שאחז אילו נאמר שבור לא היתה תקנה ליש"' בזהוא אומר רקה כל כלי שהוא רק סופו להתמלאות ע"כ ועי"ל רמז שפ"ג שנרמז לנקבה דטוב איכה חוזרת ומתעברת דהוא דוגמא זה על אופן דלא יהיה עוד גלות יע"ש :

רמז שסג חייבם שאני עושה ממוניכם חביב עליו כבשמים שהם עולים כשעו' הן אמת דהרמיון דאחר שביעה באוכלים באים הבשמים והיינו כענין דחביבה עליהם בהמתם ש' יותר מנפשותיהם ולהכי דייק קרא לו' באה מבמר ויאכלו את ישר' בכל פה אפי' שבעים הרבה יש להם תאוה לאכול מישר' ועיין זל"ח ח"ב דל"ו ע"ב אכן קשה אמאי במרי לא עשה כן הקב"ה דאינן מחשיבין ממון שיהיה להם חביבות כממון ישרא ושמא לפי הכלל דמשמיא קרתי לא עברי כחדא דהיינו שבעים ממון ואינן תאבים כלל שיתאוו ממון ישר' אך כ'ן מידתו דאוהב כסף לא ישבע כסף וקרוב שיהא תאב לממון כיון דממנו קרובה התאוה סרביה נקיני אך מדי אין לו תאוה אעיקרא כלל וזה נראה לי כעת אם ניתן להאמר :

רמז שסד היכן הרגו את זכריה וגו' עיין בפתיחתא דאיכה רבתי מאמר זה ועמ"ש בספה"ק נפש כ"ח מע' ז' אות ח' :

דחי גודא רמי שרי עילויה וכתב הב"א רמבאן הוכיח הרא"ש רמותר להכותו לפני הצריבאו' יע"ש ועיינך תרונה בספה"ק רו"ח ח"מ סי' ב"ו כמה סעיפים בזה :

והמ' ביו"א ות"ש ב' ימים הוא לדעת ר"י וב"כ הזר יע"ש . **ויום** הקבורה ביו"א לענין זה . עיין חיים ביד סי' קב"ה אות קע"ו ובאיסור לאכול מאבו ביו"א יש הגדרש דאם עבר אותו יום ולא אכל אף סעודה דאבילה אינה בריכה . מאחרים של דכיון דעשין הבנה דהבה מאיזה מדרש או קופה או משכן כבבר מברין אף דעבר היום כי בלא"ה היו שולחים כל ז' ימי האבל סעודות לבית אבל ועתה נתבטל זה ואחד מעיר שעושה כך וכבר כתבתי בזה בספה"ק חיים ביד סי' קב"א וא יקשה בעיניך דיש כמה דברים דאבל אסור בהן ומאי שנא דהוזהר ליחזקאל על שו דוקא ושמא על דברים המפורסמים שזהירו שיבירו וידעו לאות ולמופת אך בדברים שאינן ניכרין לכל ולא מפרסמא מלתא לא הוזהרו וקיים יחזקאל בכל דיני אבל והיינו כמו שבת בדברים שבצנעא לבפרהסיא

והיו מקלסין במלא ירא והיו מספידין במרא ירא לקיים מ"ש ופאריכם על ראשיכם וכו' ואפשר דבעבור כן היה בכנין בית ב' בכתוב בנחמיה סי' ד' באחת ידו עושה במלאכה ואחת מחזקת השלח בדי לזכור הב' ידות דחרבן בית א' ולהודות לה' שהגיעו לבא לבנות הבית שנחרב וחזרו מהגלות בכל לפי הקבלה דע' שנה :

רמז שסה אמלאה הרחבה . יובן עמש"ל רמז שס"ג דבל כלי רקם סופו להתמלאות :

רמז שסו המהלך ד"א בא"י מובטח לו שהוא בן העוה"ב · הדבר פשוט דכיון דהמהלך ד"א מתכפרין לו עונותיו מדכתיב וכפר אדמתו עמו ממילא הוא בן העוה"ב כיון דניקה האיש מעון ועיין בקונט' ארצות החיים מ"ש בס"ד :

רמז שסז יוד דברים נק' חיים · בספה"ק עיני ב"ח באדר"ן פל"ד כתבתי במאמר זה ביאור אלהים חיים , ומ"ש אוה"ע לא היו ולא עתידים להיות . ברוכתא אחריתי סניפותי ידי בחקירה דאעיקרא למה נבראו האוה"ע והבאתי כמה תי' ובכלל מדברי החינוך שבבר נתעורר בזה ע"ש :

חירם מלך צור וכו' אני קורע הלבוש ולא יהיה העבר מתגאה וכו' וזה רמז דוד ה' מלך גאות לבש מדליה ולא אחר מתגאה עמו ובזה הלבוש לבש ה' עוז התאזר אף תכון תבל בל תמוט דזיבי כמו הלבוש שהלבים חירם דנקרע דנחרב הבית . ובזה הדבר דמה שעשה אמון לאגב כן עשה ב'ן לחירם דוגמא ביולא בי בנראה דממנו שמע לעשות כן חתיכות חתיכות כן יאבדו כל אויבך ה' · ובמ"ש היה מתגאה ע"י שעשה אדוים לביהמ"ק · ראה תראה בס' רא"ח ס' יתרו דק"ג ע"ב :

ואותן שפלטין קרע את הארץ ובכון לצדיקים לעת"ל · מסתמא ורואי פי הארץ דנבראת לבלועי

לבלועי קרת היה לאלו הפלטין כמו ובני קרת שאמרו מי שיעלו את השערים כן יאמרו על אלו הפלטין :

י"ג שלא טעמו טעם מיתה . נראה דמספר י"ג דהוא לכל דבר שבקדושה עיין חיים לנופא פ"י ועי"ל . וט' דנכנסו בחיים לג"ע יוכן בטוב עם מה שכתבתי בקונט' הנז' אות ד' וה' ויערב לך :

כך כשתכלתי וקנסתי מיתה על אדה"ר מאמר זה איננו שוה למאמר אחר דאדה"ר מתבייש מהצדיקים על שהביא מיתה לעולם כשיבאו דהרי יתרעמו על חירם כל הצדיקים ואדה"ר עמהם ושמא היה הסיבה דמגלגלין חובה ואילולא עץ הדעת היה גזרת המיתה עד שבא קין ואז היה מת אדה"ר ג"כ ושלא יחשבוהו לשוה או העץ הדעת גרם ההריגה של קין להכל דאילולא עץ הדעת לא היה הריגה ג"כ והו"ל חותך כאבן וגם ינה"ר לא היה כדי לקנאות איש מאחיו . א"כ י"ל דזה הסוד של חירם נעלם מאדה"ר כדי שיצטער על חטאו ונורא עלילה על בני אדם ועל חירם גופיה דהוא הסיבה העיקרית למיתה הזאת דכ"י מסבב סבובים לפי אומדם דהמיתה הכרחית ומה שאמרו לגבי אדה"ר כן לא תאמר לחירם :

רמז שסח אף שכשלה שרה לשעה בשביל כבודן ש"י . נראה דהוא ע"ד שאמרו בענין המן גדל המלך אחשורוש את המן לבזיון יותר הגביהו למעלה וירד מטה מטה כן לפרעה הגביהו למעלה ע"כ המלכים ושוב שם נפל שדוד דהבזיון ניכר יותר היכן היה שאמר מי ה' לא ידעתי לא שלח לי דורון כשאר המלכים ומשפיל גאים עדי ארץ :

רמז שסט בשתים יכסה פניו וכו' עמ"ש ברמז של"ז . ומ"ש שור נולד ולא עגל נולד אף שלא להזכיר עון קשה הרי כתיב בתבנית שור אוכל עשב ובמרכבה החליף בעבור זה ושמא לגבי עגל שהוא השם שעיקרי כל למעוטי בתפלה ש"ד שלא להזכיר ולא אפשר מלהזכיר שם המין של הבהמה כדי להודיענו המצוה וכבר ראיתי אח"כ למפרשים שעמדו בזה :

רמז שע המצריים מתנחמין באשור ואשור במצריים ועוד לקמן רמז שע"ב ובאיוב רמז תתק"ח . והן הם פשט הכתובים באיכה סוס"י א' אין מנחם לי כי אתה עשית הבאת יום קראת ויהיו כמוני תבא כל רעתם לפניך ועולל למו כאשר עוללת לי ויהיו להם נחמה עם ישר' לא כן אני עתה מי מנחם לי כדאמר את"ז בסי' ב' מה אדמה לך ומה אשוה לך ואנחמך וק"ל ועי"ל בעיכריה רמז תקמ"ט שבכ"ך יהיה כשברו אין מנחם לי לא די שלא בא לנחמני וכו' ודוק ועיין בצפניה רמז תקס"ז :

רמז שעא ר"י אומר גן גדול מעדן ר"ן אומר עדן גדול מגן . הנה לעיל רמז שס"ז דרשו בעדן גן אלהים היית שאדה"ר היה בעדן גן ועיין פ' חלק דכ"ט שאמרו גן לחוד ועדן לחוד . ושמעתי מפי הר"כ פתה"ר כר"ן דבנוסחת עבודת יוה"כ נאה לגרוס ונוכח מג"ע ולא כגי' הס' מעדן דהא אדה"ר היה בגן מעדן ות"ד

והרב בריח שלום סו"ס נח פי' בטעם דרבא כ"א מה שלקח מעלים של גן יהב לחתניו דהיינו למי שמשיא בתו לת"ח אבל ת"ח עצמן הוא בעדן ולכך היה עלין דכמשלו המחזיקים לעלים ופי' כמו כ"ה עץ חיים היא למחזיקים דעץ החיים בתוך הגן עכ"ד וש"ן :

רמז שעב את הצדיקים בדירתם במרעה טוב ארעה אותם ובהר מרום ישר' יהיה נויהם ואת הרשעים בדירתם וכו' הא שמיע לי טעם לדבר דהצדיקים מקדמי לכוין בדירתם כדאיתא בזוה"ק דה"ן בסדר בלימוד חנוכת הבית וזה יועיל ליסד הבית ולהיות כל הדרים עליה כל ימיהם בשמחה ובטוב לבב ובריאות גופם ונפשם ונקיים מכל אשמה ורשע ומוצלחים בכל מעשיהם וכמאמר אין עושין כסות לגינית בכסף או זהב או נחושת או ברזל או עופרת אף בחרס . עיין בקונט' נפש חיים מע' ע' אות נ"ו מ"ש בזה ובא לציון בקונט' זל"ח ח"ב ס' כא :

עד שיבקש דג לחולה ולא ימצאו . לא פירש בדבריהם מאי דצריך לאשמועי דאין הכונה דלא ימצא דג בכלל דבר דלא אפשר כמים לים מכסים אף דג הראוי לחולה דלפי החולי יש דג דמקרר והחולה צריך חם ומזיק לו ויש דג דמחמם והחולה צריך לו לחות ולקרר הדם ויזיק לו ועיין בס' תורת חיים במאמר קר בוגא חם טגא יע"ש ודוק .

כל האוכל ושותה בט' הורה נכבר דאיננו מאמין דבחזור לאיתנו הראשון וירשו בית יעקב את מורשיהם ובשאר ביר ישמעאל כי לא ירש ן' האמה עם בני עם יצחק דעוכר אברהם על ותהי עונותם ח"ו חלילה וזה שמחזיקו לאברהם על כך דלא בעא רחמי ולא יש ח"ו תקוה מדויל ידיה משתלים דיאמר עליו זה בעצמו ותהי עונותם על עצמותם כאשר יעשה כן יעשה לו ובאו הב' דרשות מצולבות יחד :

רמז שעג קטיעא בר שלום . עיין בספר והו"א בפ' דמילה יומאי דדריש רע"ק מחלה לאהרן ומחלה לבניו . נראה דממנו למדו בכל הישיבות דמחלה לראש ישיבה ומחלה לשאר רבנן דמתיבתא כיון דעליהם המטה נדלהו משל אחיו . וכמאמר אתם קרויים אדם עיין בקו' בגזי חיים בריש הספר דרך ארוכה :

רמז שעד כאן לעונשים ואדם למתן שכר וזה רמז דוד ה' רועי לא אחסר המתן שכר אף בנאות דשא על מי מנוחות במנוחות שאננות בג"ע שכר מושלם תערוך לפני שלחן שלם לא חסר כההיא דמיקב יהבי ולפי הדרשה דשבטך ומשענתך דהם היסורין והקשה שבכלם הוא העניות שמה ינחמוני דתערוך לפני שלחן ולא אחסר רגל מהשלחן :

אם לא דם שנאת דם מילה וכו' דם הקרבנות עיין בסו"ס תלקט בחיים בדרוש א' למילה

שמעתי שאין ממנין זקנים בח"ל . בטיתי ידי בסה"ק חוקות החיים סי' ז' בקונט' סמיכת חיים אדכ"א בחיים בעור א"ח :

אין

אין כ"ג נכנס לשם אבל נרה יושב עמה על האלטבא ובלבד שלא תהא מגרודת · עיין זל"ח ח"א בתנחומא ס' אחרי דבא ללון ובכל חלוקות המאמר הנזה · ובמאמר מה מקוה מטהר את הטמאים יפה דרש מוה"ר קה"י שבעלי ז"ל כררוש לתשו' :

רמז שעה ז' שמות יש לינה"ר . עיין ס' נח רמז ס"א ועיין לר' מהרמ"א

זועא בס"ה תורת משה ס' נח ע"פ רע מנעוריו כטעם ז' שמות ליצה"ר ועיין למוה"ר מת"ל רב"ח ע"כ כנגד ז' מדורי גהינם :

מ' שנה במטה האותות ולא שיבלה אותם והיו פרים ורכים . עיין בס' וומהר אברהם מע' מם אות ר"כ ענין המטה בא'ר רחובו'ת · והדבר פלא דאעיקרא מה שהיה רועה לאנו כקושי התירו ואיך יתכן לבא עד לידי מדה זו להקרא כאן קדשים ולהשתמש במטה האלהים דהיו בו שם המפורש ומקודש מקודש המטה מצד עצמו דאפי' שנתנה לו ותירו אדרבא דהכי איך הוא נשתמש בה שלא דהדא מתרלת חברתה דקרו להו כאן קדשים ובחגלה למשה דהיו נפשות ישר' מגולגלות כשה הנאן וקדש ישר' לה' כי זה הטעם הוא שאמרו חז"ל על מה בחרו אבותינו להיות רועים לברר ניצוצות ולתקן נפשות מגולגלות עיין בס' רא"ח ח"א ס' וינש :

ורקב עצמות קנאה . עמ"ש הר"כ פ"מ בס' כתנות אור ס' בשלח דבר נחמד כזה :

רמז שיג שהיו מגנין החמה כיופין והיו כשביות שופעות דם אמרו כעליהן

ונוה המלך וכו' וזה יהיה מש"ה כרניאל סי' א' וטובי מרא'ואשר כח כהם לעמוד בהיכל מלך וללמדם ס' ולשון כשדים דלעצור נקביהם כולל כמו לבשדיות והוא בתוכה כי לא ינוח שבט הרשעולא יתאוו להם הבשדיות כי אותן הבחורים לפי הדבור לכם רע היה התקלה וקב"ה ל"ע דבל"ד והדגוס ורמשים דאף לאחר מיתה הוו שלהם היה להם תאוה דהוא חירוס ובשמ"א דסיף קדושין אבל יו הילדים קדישים זכו בכח זכותם לעצור נקביהם של הבשדיות הנס דודעו ל' כשדים ויבא בנקל לדבר עם הבשדיות ולא כמו יוסף שאמר שאינו מבין לשונה . וכא בברכה יברכך ה' וישמרך מן השניסות ומן המזיקין אמ' ויאר ה' פניו אליך שיתן לך פנים מאורות ואיבא למימר דלא יאריב באותן הבחורים דהדגוס ורמשים והיה היופי לתקלה להם לכן אני מבטיחך וישמרך מכל רע אפי' לך פנים בפנו חמה א"ת וש חמה :

רמז שיז וגורף כיכין . מראה דכבונה מבונת נקטו נבי שלמה שהי' ליפנת יף

ע"ג דלא לפי כבוד שלא לרמוז למתא' זה דהגלות והממשלה ורוב עושרו הביאו לידי מדה זו וזולו היה ט"כ לא היה עושה כך דונמא שנא' הבא לסנחריב ולא בונה זו עשה סימון לסנחריב מקרא דשלמה בדבר המסור ללב ודוק · ובמאמר אינו ד"א שאהרוב אמי את רבא . עיין בקונט' זלא ח"כ ס' וישלח פע"ם · ובמאמר שקורא לפרעה ולעמלק ולסיסרא שוטים . הכל סוא במרס דפרעה ובין

עמלק קראו לקרמונים שוטים שלא ידעו לאבד את ישר' ועתה נו"מ קוראין להם שוטים על האי מלתא גופא ועיין מד"ר ס' אמר פו"ך :

כשם שלא היה לכם שלום וכו' · כוס רעו לחרש דלמה לא עשה להם כדור הפלגה

לבלבלם אך התם לא היה מעיקרא פירוד ביניהם ואילו שו דהיו כמו מ־ין ומוהב דבעבור יש' עשו שלום נם ה' ישלם להם על אופן זה ממש דלא היה להם שלום ובעבור נו"מ יהיה להם ש' הפך מדת הבלבים דלא ידעי שובעה באומרם ז"ל וע"ל רמז תק"ד :

רמז ישעח אתה ש תסתתר ונודעה יד ה' את עבדיו וזעם את אויביו ·

יוכן כטוב עמ"ש הרב יערות דבש ז"ל במא' אסתר מה"ת מנין והכי הסתר אסתיר ע"ש דבריו כי נעמו

רמז ישעט אמר הקב"ה לחם אחכסית . נ"ל לא או בל' תמיה ועיין בס' שמ"א סי' ע' :

רמז פיט אם להסור בקיבה כאו מלוסם · שלוי בני **אברהם** הי"ו דבק"ו

אית ליה פירכא גדולה דאי ידער הבעלי חיים דהם להסגר יב"ח הוי ידעו דהיו ניצולים מן המות ולא יאבדו ודאי דבאים מאיהם אך בשביל אבילה יש במה דאיכן להוטים אחר אבילה בין בבע"ח בין במדבר ורלה לייסב על זה דהבונה דהמנפה על שלחן אחרים חייו אינן חיים ועולם חשך בעדו והיונה על הסגר התיבה אמרה והיו מזונותי מסורים בידך ולא יהיו בידם ביד ב"ו א"כ איפה הק"ו הוא על עסקי אבילה דבוה תלוי כי מה חפלן מהחיים אחר זה הבער ואפי"ה באו מ'ליקן ק"ו על העתיד דמשלחן נבוה קא ובו זתר ישל"א :

ומה כיהמ"ק וכו' עיניו ואזניו ולבו ד"ת שהם בהרים התלוים בשערה עאכ"ו . ולפי"ז

הנה נכון דכחלק שנכנה הבי'המק דהוא מכשמן שם ניתנה התורה כדאיתא במכילתא ס' יתרו ועיין בביאורי לשם פ"ד ונם שתים סנהדרין אבל המוכח ש בונה זו דעיניהם ישיתו וישאו ק"ו :

רמז שפא שלחנו מכפר עליו והמאריך ע"ש מאריכין לו ימיו דילמא

אתייא ענייא ויהיב ליה ריפתא . הביטה וראה מה שנטותי ידי בסה"ק כף החיים סי' ב"ר אות ה"ן ובמאמר זה דמאריכים לו ימיו בבר פירשו עם מה' יפתח אע"ה רל רל דהוא לע' שנה והמאריך בשלחן מאריכין לו ימיו דיאריך הזמן יותר זת"ד :

באילו אכלו משלחנו של מקום · עיין בס' חסדי אבות מה שפי' עם תי' מהרש"ק

על טענת יעקב ועשו דעי' התורה הו"ל מזיל מזוטו ש"י יע"ש וומתק יותר עם תי' אחר דעבר אוכל מתרומת רבו בפניו ולוית משלחנו ש"מ זה השלחן אשר לפני ה' ועמש"ל רמז תל"ו בישעה ובמאמר אחרים פתוקים מהם . עיין רוש ס' ט ועיין בס' ויקר"א :

רמז ישפב כשם שמשמשים בלחישה כך המרקים בלחישה · עיין זל״ח ח״ב ס׳ בראשית ובקונט׳ לחיים בירוש׳ :

יהיו קורין בתורת הבית ואני מעלה עליהם כאלו בבנייני הם עסוקים · מכאן הוכ״ח תוכ״ח גודל המעלה של המתקן ביתו בר״ת דלומדים בכלל שלימוד כרמב״ם פ״א מה׳ בית הבחירה והו״ל כאלו בנו את ביהמ״ק וזוכה שבעה״ב ומזכה ללמדנים ומן הת״ח ישאו ויתנו במה שיעלה בדעתם בהלכות של בית הבחירה וזה ודווק דהלא במאמר אחר נקטו קורין ובמאמר הב׳ מתעסקים ועסק התו׳ מתפרש על הנו״כ בהלכה :

רמז ישפג אין ישיבה בעזרה אלא למלכי ב״ד בלבד. עיין בקונט׳ חיים טובים במדר״ש פט״ז ופו״ך ועו״ש במ׳ ס״ט מו׳ א׳ :

עין יפה אחר תמ׳ וגו׳ וזה פי׳ ויקחו לי תרומה דני׳ מ׳ מאת כל איש אשר ידבנו לבו דהוא עין יפה · ומ״ש ב׳ מאות ברבי יין נ״ל שמן ובכ״ה בס׳ כ״א שם ופשוט דהא יין הוא לאירך גישא ורחוק למי שבא לעיין בהלכה אפילו דהיו עמו רבים ומשע לכל א׳ יגיע לא שייך לאומרו לצורך הדבר :

שערים שטבעו בארץ עתידין ליגלות להתחדש כל א׳ במקומו · עמ״ש הרב רבא לפי מע׳ ק׳ במאמר דאמרו בני קרח מי שיעלה את השערים יעלה את אבא יע״ש ועי״ל רמו שסז׳ :

וביום השבת נפתחים מאיהם ויודעים שהוא שבת וכן בר״ח לקידוש החדש · הנה אנחנו מרויחים דניחר גרונם של המסובבים בער״ש זה וחני לסגור החנויות דלעת״ל לא יש טירחא זו ולשלם שכרם ומאן דלא ליית הנה המצוח וברוח שפתיו ימית רשע לא כמו עתה דיש מהן דאיכן שומעין לסגור ו״א וחזי.

ל״ב נחלים כנגד י״ב שבטים היינו כמו שהיה באר מרים דהיה נחלק לי״ב שבט ובכל דבר. כמו שהיו במדבר. ובזו מ״ש אחז דחולה או מוכה שחין רוחץ מן המים ומתרפא שבא׳ ועליהו לתרופה דזה ממש היה בבארה של מרים כאומרם ז״ל ובעובדא דהשוא מוכה שחין בליל מוצאי שבת כנודע :

בעוה״ז תבואה נו׳ חדשים אילנות לי״ב ח׳ אבל לעת״ל תבואה לחדש ואילן לשנים · עיין בירוש׳ בפ״ו דשקלים ה״ב ואילן נעשה לחדש אחד וג״ש בבאורי דב״ר סצ״ב ודע״ב דאין בל חדש ינבו בשבט יוסף קברכה כך ובאור המדבר מבארה של מרים פירות בני יומן כדאיתא בחני רמז תקס״ו · ובימי יואל על רמז תקל״ג דתבואת הנעשית בו׳ חדשים היה לי״א יום ונראה מזו כבוים דנטע נח היה בו ביום עיין בקונ׳ זל״ח ח״א ס׳ נח דצ״ב ע״א ועו״ש בחידושי על התנחומא ס׳ בראשית דיש נתי בזה ובקונ׳ פר אחר פיא וב״א ועיר בזל״ח ח״ב דקב״ר רע״ב וגם קקיון דיונה תוכיח כדלקמן רמז תקנ״א · ובמאמר דכל המשחיר פניו על ד״ת בעוה״ז מבהיק פניו לעוה״ב עיין בחידושי לזוה״ק בהקדמה ד״ד ע״א מ״ש בס״ד ועל״ל רמז שרי׳ :

מה נקבה טופלת עיטור נכסי כך ישר׳ תפשו ז׳ עממין · עמ״ש הרב נח״ב והרב דרש אברהם בר״ו ס׳ לך לך באורכה בזה :

רמז שפד ואם כ׳ מהם אני ובני מהם · עיין בס׳ והו״א בפ׳ נ״ג לעומר מ״ש בזה · ובמאמר אחרי כל חובי נ״ו עיין לוח ארז ברכה פ״ה ופי״ט ובתנחומא ס׳ ח״ם ובתקוני׳ ד״ן ע״ב ועיין בקונט׳ חיים טובים מזמור ה׳ ולקמן רמז תקי״ח :

רמז שפה ג׳ בק׳ על שמו של הקב״ה נו״מ ויר״ש , מאמר זה עם דבר אחר הובא לעיל בירמיה ברמז ר״ש ועוד ברמז תנ״ב בישעיה וע״ש מ״ש ועל״ל רמז תקלז׳ :

הושע

רמז תקטו שאין לך כל בביא שלא פקח ד׳ מלכים · ועל זה היתה גאותו שחקים של חירם כדאיתא לעיל רמז שס״ו ן׳ נביאים ואני קברתי כלם · ומלא מקום לטעות כדמיונו הבוזבת · ובמאמר אוי לה לרבנות שמקברת את בעליה. עיין בקונט׳ שתפן חיים סי׳ ס״ד ובס׳ תנופ״ח ס׳ לך לך :

מרה אעשה לזקן זה. עיין למזה מע״ל ח״ב דרוש ז׳ ובס׳ דרש אברהם ס׳ נח ובכר רמותי מזה בקונט׳ לוח ארז סא״ז פ״ט :

ואיני יבול לגרשה ולא להוציאה וכן נקטו בתנא דב״א סא״ז פ״ט · נראה דכונתו בזה למאי דאיתא בפוסקים דאם אשתו זינתה ואינו רוצה לגרשה לתת לה ג״כ ולפרוש עצמו ממנה דאין כופין אותו והיינו בטענה דמי יפניח על בניו אם לא האם על הבנים . ומאי דנקטו הכא ג׳ קניינים בן בספרי ס׳ האזינו פש״ט וע״ש בחי׳ ובמכילתא ס׳ בשלח פ״ט חסיב ד׳ ובאבות חסיב ה׳ וע״ש בביאורי למכילתא ובתנא דב״א סאז׳ פ״ט חסיב ה׳ וע״ש בביאורי :

רמז תקטז אתה בקשת להחזיר ברא חביבא לאבוי אע״ג דויתנכלו אותו דעתיד ירבעם לצאת ותפשו הקב״ה חזור בך ואמר לא בעינה ועכ״ז החזרת שלא יצטער אבא אני אשלם לך׳ בכך הושע יחזיר את ישר׳ ובזה התערומות עליך דבקשת להחזיר ידי עוברי עבירה יהיה מורעך דרכים ישוב מעון ורוק ;

אפי׳ בשעת כעס׳ זוכר הק ישר׳ · זה מפורש לקמן ברמז שאחז של דבתבנית נקטו זוכר את הצדיקים ונראה דהספרש בין נכור ליחיד ובמאמר בתיב אשר לא ימד ובתיב והיה מספר · הבט בז מ״ש בש׳ דברים רמז תת״א · והנה המא׳ של הפסיקתא שהובא ברמז שאחז במה שהראה לאברהם והושע יורה בתי׳ הא׳ ולא בתי׳ הב׳ :

רמז תקטוב מלאו מידת של דינרי זהב והוציאו לפמו. לפי׳ בכל רשע שורש בהיכם מראין לו תחילה חלקו של ג״ע שהיה ראוי לו דכל ישר׳ יש להם חלק שלא דיכין רשע וכדי לשבאיב לרשע יותר מראין לו מה שאיבד וע״ז

וע"ז אח"ם מ"ר אפי' על פתחם ש"ג אינן חוזרין בראותם השכר טוב וטועים כדמיונם דיזכו ויפינו לכל הטובה שרואים ולפי האמת התציף עיין בו ואיננו:

אני לא אהיה לכם אין רעתי מסתוית עמכם לכי אומר לי דמתאמר זה הוא שנתלמד הוא הקרום מהר"י אברבנאל כשהם כשער הנוגע למלך שהיכא בס' עומד השבחה סי' ח' ועיין בס' והו"א פל"ע דברים ככתבם רומה לוה לא כתשפט כ"א במכוון הוא הדונמא:

וכתיב ואספת דגניך ל"ק כאן כעושין רש"מ מאמר זה סותר מאמר אחר דאוקימוהו לקרא דואספת רגניך כזמן שאין עושין רש"מ וככר הקשו על אותו מאמר דמקראי לא מוכח הכי והתי' שנאמר על קהיא ואמר פה נמי ודוק:

מאמתי תמה זכות אבות. לא יכון מאמר זה עם המאמר דאע"ג דזכות אבות תמה ברית אבות לא תמה והא דהכא לשמואל כולה חדא מלתא היא ואין הפרש בינהם ומוכרח לו' דהויא דלא כשמואל של כאיך והרב דת ודין ס' כחקתי כתב דברית אבות ל"ת כשאינן עוברין על השבועה:

חגה חדשה ושבתה. לעפין מאן דאית ליה דינא בה'ן דרוע מזליה לא פירשו דלגבי רשב"ג הוא אותה שבוע לבר דהא דרוע מזליה כמו שאמרו גבי אכל דמרין אבלות נגעו כה ושמא בין ר"מ לרשב"ג לא יוכר הפרש בימים כדי לדון בערכאות דלהם אין דנין בער"ש ואין אנו הולכים ביום שבת ונמצא דרל מהכא ב' ימים לאשתועי עם אוה"ע ולפעמים גם יום מוצאי שבת והוו תלתא של דלגבי דורן כהנהגת תורתינו יש הפרש בין מר"מ לשהוא אותה שבוע בלבד:

רמז תקיח וכמה הוא נכשה מהם מ"ח ימים וכ"ת במר"ר ס' נשא ונתתי סי' כוה דרמזו דור מ"ה רב טובך דמ"ה ימים דיכא רב טוב לבית יש' לפנת לירחק ותלפנהו של דלא הושוה עם נוש א' דאמרו דהיה ג"ח ועיין בשו"ם מגרל חננאל כררוש הרב כנו ז"ל ב-מז ותלפנהו ב' ירחים יע"ש ועיין בקונט' זל"ח ח"ב קו"ם שמות:

רמז תקיט בשכר האמונה ובה"א תשורי מראש אמנה. וכן הרמז ישר והפוך ר"ת 'אתי 'מלבנון 'תבואי 'תשורי 'מראש 'אמנה דאמת ואמונה כחדא שריין:

ג' פרשיות בכל א' ס' מגות פרשת פסחים ופ' נזיקין ופ' קרושים. עמ"ש בקונ' זל"ח ח"ב ס' משפטים פ"ל וס' קרושים פכ"ר:

וכיון שבאים לירוש' בא דור לכך קבעו לירוש' את כמח דור. פירש. כני **אברהם** ה'ו עם מה שפירש בקראי דתהלים מו' ע"ח ויבחר את שבט יהודה את הר ציון אשר אהב ויבן כמו רמים מקדשו ויבחר כדוד עבדו לרעות ביעקב עמו והוא עפ"י מ"ש הרב נפתלי שבע רצון ס' משפטים דהא כהא תליא מלכות בית דור עם הבנין בית מ"ק שביאו בוה דמלכות ב"ר עפ"י נביא וליכא חשש דשאול קיים וכן בי' במק דספרי' נפסלו עפ"ו נביא ובכן נכון הדבר שאמרו במת' זה שלפניט וכיון שבאים לירוש' בא דור דאחווים זה בזה דבעבור כן הוא מה שתקנו בונה ירוש' את כמח דור מקרה תכמיח ועיין למוה"ר בש' אות הברית בשמור ס"א שה"ד הרב בש"ר ומה שפי' בוה ועוד לו שם במו' ע"ו מה שהביא מהרב מהר"א רואנים ז"ל דהתפלל מקודם ושפי' בוה והביאותים של הר קדשי יע"ש ולפ"ז מה טוב ומה נ' דכמאמר זה מסיים וכיון שבא דור בא התפלה והביאותים של הר קדשי ושמחתים בבית תפלתי דוה עוד תי' דהתפלל שם מקודם והוא מהאי קרא גופיה וכן מלכות ב"ר היה מקודם מיוחד קא אתי לא יסור שבט מיהודה ות"ר נר"ו ישל"א:

מבל אשר כחרבה מתו ולא רגים שבים. וזה כטעם לגר דאין קרבן מדגים יען ממה שהופרש כתיבה היתה הומנה לקרבן לתקון אותו המין לברר והילו דגים לא הוגרכו לכך ועיין בס' עמודי חיים עמוד עבודה מ"ש בוה:

אף מורידין אותו מגרולתו. וזה היה לער לוי בר סיסי והילל דבשביל הגרולה היה סיבה לשכחה ואיך יהיה גורם השכחה להורידן:

כל שהרכתי להם עישר כן חטאו לי. הכונה בוה דאיתא בב"מ דל"ה ע"פ תומת ישרים תנחם דפירש"י שם דאם לא היה ישר ונאמן לא היו מעשירים אותו מן השמים יע"ש ובס' פת"ע בערוכין דפ"ו ע"א כרבי דהיה מכבד את העשירי' דהוא שפע קרוש יע"ש וא"כ זו פליאה נשגבה דבל שהרבתי להם עושר כן חטאו לי ועמ"ש בקו' זל"ח ח"ב ס' משפטים פל"א בס"ד.

דאמ"ר תמרה ורחמי פקחין פירש"י עשאוני פקח וכן פי' הכ"א ודרשו בוה דהקול יפה לבשמים שהשוחק אומר הדק היטב הדק אחד מלמעלה וא' מלמטה כדפי' הראשונים אך סיין הוא להפך בבנם בחשאי ויוצא בקולי קולות וא"כ הוו תרתי דסתרי תמרה ורחמי עשאוני פקח לחקור ולידע מאי שנא זה מזה של דבריהם. וכמאמר מערכו המנאצים פסקו קמים המזררים עוין בס' ברך א"א ס' נשא דלק"ט ע"א מה שפי' עם זה:

רמז תקך אמרו יו"ד שבטים וכו' מפני שהם בני פלטין באיכה רבתי יש נוסחא דאוה"ע אמרו כך ולא ח"ו יוד שבטים של דלנוסחא דיו"ד שבטים יתכן לו' דכונתם דכיון דאמרו דאינו דומה החוטא בפלטין לחוטא חוץ לפלטין א"כ יש לדון לב"ז ליהודה ובנימן דמאמתא דשכינתא כתגברו על יצרם וסבלו שלא לחטוא דעונשם מרובה דח"ו הוא משום משא פנים והם נמר דבריהם ושוב בשנלו איגלאי מלתא כמו שדנו דעריין לא חטאו וחזרו והודו דבתאמת להם דלא היה משוא פנים ספק כלל תליא משום דהם בני פלטין של הם סבלו שלא לחטוא על שהם בני פלטין שלו ודוק. וכמאמר כל הנושא אשה שאינה הוגנת לו. עיין בס' רלב חיים ס' וישלח יע"ש:

רמז תקכב ואני הוא המרפא שנ' אנכי אנכי. כאן הוא שייך לו' וכאם אני

אני עתיד לבנותה ואני אהיה לה חומת אש אלא דההיא
לגבי בהמ"ק עצמו והכא על ים' עצמן כרכתי'
בעצמותי ופשוט :

אל יפסיע פ"ג . פי' כ"א מזה ר' יונה דכשם
דשילה וירוש' נאמר עליהם כי לא באתם
עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה כן בביהכ"נ ושוב הביא
הבעל עין יעקב בפי' המאמר ל"א אלא למשך אבל
למיעוט דפי' דכבכניסתו אם מקבר שם כ"ש מזולא
דכבר האריך שם יע"ש ולפי"ז שנה כוון המאמר
דאיכא שבי בבבל דמקדמי ומחשכי דכיון דמאריכים
בכניסה ויציאה מביהכ"נ הוינו אל המנוחה ואל הנחלה
והו"ל כאלו דר בשילה ובירוש' עיה"ק דשם אחד
להם ודאי שיאריכו ימים ושנים כמו על אדמת
הקדש :

חסר שאתם גומלים ול"ז . הא לישנא דגומלי'
ותיישב קושיא אחרת דהיכי מש' מק"א
דזאת התורה לענין ג"ח אכן לפי המאמר דכל
העוסק בתורה ואינו עוסק בג"ח דומה כמי שאין
לו אלוה יע"ן דהת"ח אין לו מצות לעשות חסדים
ואפי' בגופו אין דבריו נשמעים והקב"ה אין לו
תורה שיהם מצטרפים לטובה ע"י שמחזיק והוו
כגוף א' כמו מחז"ה ולכך ל"א חסר שעושים ול"ז
אלא שאתם גומלים דגמולו ישלם לו זה הקב"ה
כמה שנותן לו לת"ח ות"ח בתורתו שלומד לשמו
של הקב"ה וכבן זאת התורה זאת דייקא דג"ח
עמה כמו ובחנוני נא בזאת אהי במקים עולה
ומצות ואשם ולא תורה אחרת שאין עמה ג"ח
דדומה כמי שאין לו אלוה ויומתק יותר לפי מ"ש
הגוה"ק וה"ד בשה"ק ברכת מל"ח א"א בדרוש ב'
לשבת כלה דהתורה תחי' ג"ח וסופה ג"ח ומה
שזכינו לתורה הוא ע"י ג"ח ותורת חסד יע"ש דרך
ארוכה ועוד מאמר אחר בפ' בא"ת צדקה אהלך
דהתורה אמרה באיזה בתיב אני הולכת בדרכו של
עושה צדקה באופן דתורה וג"ח תרוייהו בחדא
שריין וא"כ זאת התורה היא באם ע"י ג"ח ודוק
וע"ל רמז תקכ"ו לפי הנ"ח שבה :

רמז תקכג בשם שהלסטים הללו וכו' הא
בשם קשה הסברה דאין דמיונו
עולה יפה דהרי שמעון ולוי לא נתכוונו בזו אלא
שטמאו את דינה אחותם הכזונה יעשה את אחותינו
והיה ע"י סיבה כי ויחר להם אלא דלא ניחא ליה
ליעקב כולי האי עכ"פ היה בסיבה גדולה והוי
לפכך המאמר דלקמן רמז תקד"ס דנשבו נחו שכם
ן' חמור ליעקב יע"ש . זאת ב' דהלסטים על
עסקי ממון באיסוכרי שלא יודע או יתנכרו עליהן
הורגין אותן והריגה מסיבת הממון אך ש' ולוי
לא היה מגמתם על עסקי ממון כ"א להרוג אותם
אלא דנמטייה סיבה ושללם לבוז והיא לצורך ניסא
מהלסטים דבאים על עסקי ממון וגורר עסקי
נפשות דבשמעון ולוי הריגה היה סיבה לשלול
שלל וצ"ל דכל זמן שעשו הדבר שלא מדעת אביהם
יעקב ולא נטלו עצה ממנו הוה להו כגדר לסטים
דבלסטים תרתי לריעותא איתנהו הרציחה והממון
וכאן במכאן וכאן היו :

כל המתלוצץ מזונותיו מתמעטין . הדור אתם
ראו דברוך ומנוסה דבבתי עשירים שאין
ת"ח בביתם מביאין בדחן להתלוצץ ועוברין הלילות

ובל שעות יום השבת עמהן והקב"ה פזר נתן
כאו נותן לצדקה ולת"ח ודאה ת"א דאו המתלוצצי'
אינן רואין סי' ברכה וסופן דמתים עניים מרודים
ובתחלואים קשים ובכי במאמר אחר אמרו דתחלתן
יסורין וסופן כליה רח"ל וע"ש בפ"ק דעז' דף ח"י
ועיין בס' סמ"א דש"ו ע"ד ודקמ"א ע"ב ואילך :

רמז תקכד ד' כתות אינן מקבלות פ"ש
עמ"ש בשה"ק ברכת מל"ח
ח"א בדרוש אחרון לתשובה ארכ"א בקיום :

זנח ישראל טוב אויבי ירדפו אין טוב אלא תו'
כראה דהבא שייך לקרא לרתן טוב יען
זנח פירושו שכח והזכירה חלק טוב והשכחה חלק
רע והשכחה אמרו דגורם גלות לו ולבניו לכן זנח
ישר' אין טוב אלא תורה דאין לו חלק טוב מהתו'
דותשכח תורת אלהיך וזהו סיבה דאויב וירדפו דבא
בשבים ופשטן של דברים הקול קול יעקב דלא נשמע
בב"כ וב"מ אז והידים ידי עשו אמר אויב ארדוף
אשיג ובשתיקתו של יעקב מצפצף בב"כ ובב"מ אז אין
הידים ידי עשו ונכר ישראל :

רמז תקכה שרי ליה לגו"מ למימר לא
יהיבנא וכו' . עמ"ש בשה"ק
מגא חיים בדיני מסים מע' ת' בארוכה בעזרת
שדי :

מהו להתעסק בהם . הא לישנא מורה דמספקא
לן דיותר טוב ללמוד בהוה הצריך לנו
בג' סדרים ולא בס' קדשים כדפריך בזה"ם הלכתא
למשיחא וכ"ן מהתי' הואיל ואתם מתעסקים ואינו
בם זמרים אחרים יורה דאדרבא חיובא רמיא
במקום קרבנות להתעסק בקדשים וע"ל במלאכי
רמז תקפ"ז ע"פ ובכל מקום מוקטר וכו' והנה
בכוונת המאמר דאמרנו ועניינו מ"ש דהוא הלכתא
למשיחא והדינים מד' טורים וש"ע קודמין כדי
לידע את הדרך אשר ילכו בה לשמור ולעשות
ולקיים יתכן עוד לומר דכיון דפקודי ה' ישרים
משמחי לב א"כ הלומד בסדר קדשים נפשו מרה
עליו איך בעונותינו גרמנו דבוטל התמיד ויצא
מן בת ציון כל הדרה ואיכא למיחש דילמוד בעצבות
ובדאגת נפש ובכה יבכה הפך מה שצריך בלימוד
התורה לכן שאל מהו שיתעסק בהם והשיב הואיל
ואתם מתעסקים בו דאין אדם לומד אלא במקום
שלבו חפץ וכיון דאני נותן לכם הבטחה דהוא כאלו
אתם מקריבים אותם בזאת ההבטחה יכנס בלב
הקורא אדרבא שמחה ונסו יגון ואנחה ולא ידאג
בלימודו ועיין בשה"ק לב חיים ח"א סי' י"ד לענין
ס' הקרבנות בשבת ויו"ט דאי הוה משום לצער
דאדכורי מדכר אבלות חרבן בהמ"ק תפוק לי
דבשבת ויו"ט היה צריך למנוע להגנות בזה' מבה"ק
ועיין בסו"ס לחיים בירוש' על עליית הרגל בוסו
ודוק :

מה אתם אומרים שאתם בני אינו יודע אלא מי
שהתשבח בידו . קשה לכאורה מה צריך
למשנה הרי מילה ופריעה יותר סימן מובהק וי"ל
דאפשר שפותא לסריות במסחרים לרבות מאומ"ע דלא
אחד בלבד עמד עלינו ותו דאיכא מהם נימולים
לשם מורנא ונשתכבו במילה ועוד זאת יהיו נמולים
בעת השיא כדי לעשות עצמן ישראל והרי א"ת
גרים

נריס לימות המשיח ומוכיחים לעשות עלתן כעורמ' כנכעונים וע"ז בא הסי' של המשניות ומטעם זה יושב אשר בפתח נשיאים דנהיגם לאוה"ע ושעבור מלכיות לישראל וכשיבא מאוה"ע מהול לשאת בהינם וטוענין כנגד אברהם שמילתו דהוא מהול השה ויבא אשר ז' יעקב לטעון למדת משנה דהוא המבחן כמו שיעשה הקב"ה לעתיד את דלרשעים מעביר המילה ונותנים למי שלא חטא להמול יוכל זה המאמר אין אתנו יודע מה יהיה לפי מה שנשתנה עתה דחכמי אוה"ע לומדים התלמוד והרי נתגלה ונתפרסם להם הכל ורחם לבי דבר דהבינה אם היה המשנה בידם כתובה כשילאו המשניות היו יודעים החכמים מהם ליטא וליתן ולמה לא הוזכר בתוך המשניות שום א' מאוה"ע כמו בלעם דהוזכר בתורה גם במשניות מאוה"ע אם קבלו המשניות כמונו ואם היה כתובה באותו פרק היו מתקנאים והיה איבה גדולה והיו מבקשים שיוזכר מחכמיהם בתוכם או לשרוף המשניות לכך לא נכתבו. כ"א אחר כמה דורות דכל התנאים כבר הלכו לבית עולמם והדור של אוה"ע באותו זמן חלף הלך ולא נשאר קנאת איש מרעהו כנלע"ד אם ניתן להאמר

וישבת ושר' את עושהו ויבן היכלות. עיין ופ"מ בסוף פאה סי' י"א ומוה"ר אג"א שם ולמו"ה הגאון בס' חק"ל ח"ג ליו"ד סי' קי"ר ולהנח"ל ח"א שם ובשל"ה לנו דקל"ו ע"ד ובשו"ס ברכת מל"ח ח"ב בדרוש לחנוכת בית"כנ ובספר אברהם את ידו בדרוש לחב"ה יע"ש.

בענבים במדבר וכו'. במאמר זה אשכחן דדורשין אותו לשבח ודורשין אותו לגנאי כ' שהן ד' ויתכן לרמוז זה בפסוק והימים ימי בכורי ענבים טמון ברמז דהוזמן בקצ כמו הענבים לשבח ולגנאי כן במרגלים יצאו יהושע וכלב מהם צדיקים והשאר נפסלו:

רמז תקכו והם מתאוים לכלי פשתן היינו לפי הסגולות שיש בלובש פשתן ולא עלה בדעתן דבלי פשתן הו"ל יזכור לו יום המיתה דהתכריכים צריכים שיהיה מפשתן כמ"ש המקובלים ז"ל בסודן של דברים את דבשו' קדושין איתא דאפי' בשעת אנינות בילר דזנות איני ניצול כ"ש בזה וברור:

רמז תקכז ספק אופל"ס' אינו אוכל אבל קולר ודאי אוכל. לפי מה שפי' הב"ח דעל הטירחא להיות מוכן שלא ילך המצות לאיבוד יע"ש יתפרש במי לגבי העני כי לא על הנותן לבשביל שכרו קא מכחשי את על שמקבל דאם יהיו מצות בשעה שאינן צריכין ספק אוכל העני דהיינו יום יהנה מהם ויתוקן מעניותו אך בקולר דהוא דבר בעתו או מוכן ודאי אוכל העני ולא יהיו לבית היין או לבתי שחוק כי בעוה"ר לכמה עניים הכרזנו עליהם שלא יתנו להם צדקה דנתקבלים סך גדול מבתי כנסיות בבקר בתפלתם וביציאתם מביה"כ והולכים לשחוק ולבית היין ובית נשנתי דקם דקם וגם בערב כל החוזרים מחנותם וממלאכת' נותנין לעניים ומהם נרדנים על היין דאמינא ולא מסתפינא דלא יש ריבוי צדקה כמו אומיר והמבחן הוא דרוב מהדרי אפתחי אורחים ממקום אחר ומעניי עירו רובם מיעוטם א' מעור וזקן או פסח או עור או חולה ורובם מה"ן אחרת בי במקומם היכן ניתנין צדקה כמו עיר עוז לנו אומיר יע"א אהים יכוננה עד עולם סלה:

עדיין תנוקות הם לו תקפיד עליהם עיין רמז שנ"ו בזה דזיעו עד היכן הגיע רחמיו ית' דמלה"ש מקטרגין לפניו וב"ו מדבר עליהן סניגוריא מלבד מה שמלר עצמו מחל להם שחידוש הוא אפי' שיש מעורר וטוען כנגדן ולא עוד את דנוה למשה שלא יקפיד עליהם דהם תנוקות שיש קן ותכלית לרוב רחמיו עם ישראל כולי האי אוי לנו שאין אנו נותנין דעתינו על גודל אהבתו עמנו ואי בכ' ב"ו חל עליהם בזאת אהבה עוד הנה ימית עצמו באהבת רעהו ואיך אנחנו השלכנו אחרי גוונו דלא לעשות רצונו ועיין באנ"ב פ"ה וכתי' לשם ובכר נייכתי בתי בקונט' חיים טובים מזמור ט"ו בקטן שחטא או הזיק ועיין בספר ויגהר אברהם מע' ק' דבא לציו"ן בזה:

רמז תקכח קחה נא את דודאי היינו בעבורו בזכותו ובראיה דאנחנו טמאי' לנפש אדם דרשו על עצמות יוסף ומה טיבן אינו את דקיים זה מ"ש בזה ולכן אמר במבלי אדם אמשכם וק"ל:

מטה עליו אכילות הרבה שנ' ויהי פיסת בר בארץ. אפש"ל כי דרך העולם דעל דבר מוכן טועמין פעמים רבות אך בדבר שצריך טחינ' ולישה ואפיה ובישול ובילוא כיון דצריך שהיה לא יוכל אדם לאכול פעמים רבות ודבר שנעשה שתבשיל מתבשיל לתבשיל שוהא הדבר ובכן לעת"ל דמתך קרא נפקא לן דתוציא גלוסקאות וכלי מילת יש אכילות הרבה ומה גם דהוא רוחני ואוכל ותאב ואוכל ותאב ובן יהיה במלבושים דיחליפו שמלותיה' כיון דתוציא כלי מילת עושים מלבושים מינים ממינים שונים דובא בנקל וזה מתפלת יעקב ונתן לי לחם לאכול מוכן ומזומן בלי מלאכו"ה ובגד ללבוש מוכן ומזומן ותפלתו איכה חוזרת רקם ויתקיים לעת"ל:

רמז תקכט כיון שראה יעקב השמשים הללו אמר מה אני יושב כאן לחבול בכספי ובכספי של ישמעאל. כאן חסר מה שהובא לעיל מה שאמר בלבו עשו דאחר שיהרוג ישמעאל את יעקב מובן עשו להרוג את ישמעאל ויעקב ובוך המאמר הלום שאמר יעקב אע"ה ועיין רמז שנ"ז דשם מבואר:

לא סגלה הקב"ה לבבל. הכא מונה ד' טעמי על גלות שהיה בבבל א' במקום שאול כ' לשונם קרוב ללשון תורה ג' דחזרו למתען לבית אמן ד' דגזרות רומים לא היו יכולין לסבול. עוד אשכחן כי שם כלל כבוד השלנה ולבדר הכינוגות ועוד על כן דהיה השנה מגירה בידו וקראו כ"ן עבד דמה שקנה עבד קנה רבו:

רמז תקל שורות בנשית לו ביבות עיין רמז שנ"ו וצמ"ש הרב שני לוחו והרב קול יהודה ישראל והרב תושב יהודה על דבריהם בדרושים לשב"ת ובמאמר דראובן דלא מצא אדם מקנים היי' אדה"ר לפשוט נקין בפירש' בזה

שום דכל האומר ראובן חטא אינו אלא טועה וא"כ לא היה אדם קודם לראובן בלי חטא שלא חטא ועשה תשו' וזהו הפירוש דע"מ שחדושו שחטא בקש תשו':

רמז תקלא אומרים על אליהו והושע אבותי' היו ח"ו וכו' זה ודאי למדו ממשה מהתוכחות של משנה תורה וכמאמרם ז"ל הרבה להם צרות כדי להציל ממות נפשם שלא יאבדו לגמרי כמו כן ממשה הוא ענין אליהו והושע

רמז תקבל קמעה קמעה עד שיבא הפעם שאני מעבירו · עיין בספר ברך א"א ס' כשא ועי"ל רמז שכ"א :

רמז תקלג מקצת נפש ככל הנפש. כמא' זה הובא שהם אף בגמ' שיערו עשיר בשורו ועני בשיו ויתום בביצתו ואלמנה בתרנגולת' ואלו כל אחת שיין. ומשמעא בכל זה צריך הש"אי שפירשו בשפך ויגו סי' טיב לו עיין בס' נ' אורי שלא יתרעם ולא יכעוס בביתו אלא יקבל בשב"י כדי שיהוי ליה לכפרה והוא ס"ט דנתכפר לו עונו כן יאמר בכל הני :

קחו עמכם דברים טובים · ומכאן סמוכין דרבנן לדרוש בשב"ת בכל חד מר כאתריה למען ישמעו העם מוסר ויחזרו בתשובה שלמה ובכר העיד בעצמו מוה"ר שבט מוסר דע' נועם מוסרו כמגע אוש"א מלולך לעבירה ועליו נאמר כי ש"ך ורבים השיב מעון וכן אירע בימינו בנועם שיח מוסר השכל של הרב המזכה את הרבים כמהר"ר **יוסף** ן' סינייור זצוק"ל דזכה וזיכה · והמא' תישב פלגא ותשבוק פלגא אזיל כמ"ר תשו' עושה מחלה ובכר פירשו בהאי קרא גופיה הכי תרתי דהיינו ושובו אל ה' כל תשא עון וכו' תפלה עושה כולה ותשו' מחלה לו"א ונשלמה פרים שפתינו זו תפלה וכדמפרש שאנו מתפללים לפניך וכיון דאיכא תשו' ותפלה שתים כהלכתן מתה כפשך עושה כולה או בין שניהם שיבא דכ"ע ועיין זר דרך אחרת ועוד שם ולקח נפש דטוב באת בה נפש יע"ש וזה רמז גם בלא דעת דנמשל כבהמה נפש לא טוב דהוא נפש הבהמית :

כשושנה זו מפורחת ולבת למעלה . וזה טעם למנהג דמניחין לבעלי הפסקה מיני שושנים לזכר עולם על התשו' שעשו וכן פי' בפ' למנצח על שושנים לבני קרח דהרה"ו תשו' כאומרם ז"ל. ולפי"ז בשב"ת ראוי להרבות בשושנים לברך עליהם ולהריח להשלים הברכות ואגב אורחא תרתי לזכרון בין עיניו על התשו' :

לבנון תני השכ' על שם שמלבין עונותיהם כשלג ר"ט אמר על שם שכל לבבות היו שמחים רבנן אמרי על שם והיו עיני ולבי שם כל הימים . הני תלתא נראה דאחויים זה בזה כמ"ש התוס' עה"ת בס' ר"ז ס' אמר ע"פ ולקחתם לכם ביום הא' דע' מחילת העונות יש שמחה ועו"כ מ"ש רז"ל והובא בתוכ"ח ס' וישב כי ע"י בטחון בה' והשגחתו עלינו הוא שמחה תמיד' ע"ש ובכן יבואו הני תלתא לטיבותא כאחלמה קשורה בעטרת וק"ל :

כי ישרים דרכי ה' וכו' אוי לי אם אומרה שמא ילמדו הרמאים אוי לי אם לא אומרה שמא יאמרו הרמאים אין ת"ח בקיאים במעשה ידינו · עמ"ש בזה רב אחאי גאון הרב כמהר"ר מרדכי נחום ז"ל בדרשותיו כ"י דברים נחמדים בזה :

וזה שאכלו לשם אכילה גסה . עיין בקונ' החפץ חיים סי' נ"ט כמה חילוקי דינים בזה :

יואל

מסלסל בשערו . עיין ז"ר וכנראה דלא הזה כמו אליהו והמכריל עשו מלאים שערות כל הגוף אלא דהשערות שהי"ל בראשו ובזקנו היו גדולים וארוכים במידה · ומ"ש שהיכה את מעשי עיין חומ"א שם ובס' ז"ר שם :

ומה שבכותלים יצאו וזרעו פי' הב"א ממש שהיה בידם · ויתכן לומר דזרעו ממה שמצאו מאכילת עכבר דכל למעוטי שלא לאכול ממה שאכל העכבר שפיר רמי אלא בשיעור שהיה בידם זרעו ממה שמצאו יען קשה לשכחה אלא דוה בפרושה או בתבשיל אך חטים בפרדים שמצאו לא שם פה העכבר ותו דאפשר דבזריעה להשריש בתבואה יהיה קשה יותר לשכחה מאכילת עכבר ולפי מ"ש בנזיר חטי דפסחא הוה דדרך העכבר לשבר מן החיטה עצמה ולאכול ובשבת הדחק מחמת רעב בודאי דלא קפדי כולי האי כיון דליכא כד איסור בלל לזמן שאינו פסח :

רמז תקלד וה' נתן קולו לפני חילו זה ר"ה . עיין מה שפירש הרב בינה לעתים ז"ל דרוש ט' דכ"ו ע"ג דבר טוב וכו' בס' אברהם את ידו בדרוש ט' לתשובה בפירוש הכתובים הללו בארוכה . ובדרשת כי גדול יום ה' זה יוה"כ . עיין בס' לוח ארז (בסוף פ"ר וונא דרבנן השנ"א) :

רמז תקלה ונוכה מהם מעט מעט היינו בדרך האוהב ולא בדרך השונא כדלקמן רמז תק"ס והיינו דפרעון וזוא זוא חשיב פרעון עיין בס' פרי ע"ח אבינדור ובספר אבן דרכים · וכמאמר מאן דאמר רחמנא ותרן הוא וכו' עיין בשה"ק רו"ח א"ח סי' קכ"ו וחיים טובים מזמור כ"ד ועמ"ש ה"ה מהרי"ד ז"ל בס' החשוב למ"ר ח"א ס' וישלח דפ"ז ע"א וכו' ע"ד הרב יש ש"ס בכ"ק סי' כ"ג :

חרתן מחדרו . לפי הנראה דרשה קמייתא איכנה בהדרגת ד"א אם לא שנאמר דהוא ע"ד לכתו רחמי אתכליא על עליא דשומר לפרי הוא יותר מעלה ז"כ אחר התכלית דכל החדרה של החתן הוא ליהנות מהכלה וכן הנשיא אם לא יש אב ב"ד גדול בתורה מה יוכל לעשות ולהתנשא בנשיאותו וגדולה תורה דנמשלה לכלה דנהנין ממנה ודוק :

שמנית אוה"ע ומתנדים בשדי . ומזה אמינא דטוב לאדם שיקרא בפעם בפעם לפחות פעם אחת בשבוע מאמר הזוה"ק ס' לך לך בסתרי תורה ד"פ ע"ב בפסוקי ויהי ריב וכו' ובפסוקי הפרד נא מעלי וכו' ומיכאלתני ריעשה לו רושם גדול · וסברת הקטן בזה הוא כאשר דרמז תקל"ג

דאין

דאין שיזה נפגע ולא כשר המת מרגיש כאומל
כיע"ש כן אוה"ע כבני הקטן הוא ונה"ר :

ובני כיון נילו ושמחו יורה כמ"חסון · זאת לפנים לא היה בעירנו מי שיעשה נשואין כחשון ותמוה דאומרים מר חשון ושלא יש בהם שום מועד ושמחה כמו שאר חדשים ועתה מקרוב משיכות ווירב העם יש מהן דעושין גם בכל חדשים הללו כי מבקשים מנגנים ומכשלות ואינן מוליאין ובחשון ותמוז אחד מעיר שעושה נישואין ומילאין הכל כריוח :

רמז תקלו שלא שיהו על הוועות · עיין בקונט' תוכ"ח ס' תשא באריכה דאספתי באומרים ע"מ הם באים וה' מחשה לעמו ושרש אמן :

רמז תקלז והיה כל אשר יקרא בשם ה' ימלט . עיין מה שרשמתי לעיל רמז שפ"ב · וכמאמר לא תאוות לא למיכל ולא לנבריא · עיין בסה"ק לב חיים ח"א סי' ס"א · וכמאמר שלסנדרו שמו · עיין חומ"א כיאושע סי' ז' :

לפני אוה"ע שיהיו נוהגין בהם בכוד · ולפז היינו הסיבה דבמיתת אהרן כיון דנסתלקו ענני כבוד וישמע הכנעני ובאו להלחם דעתם אגלאי מלתא דסילק חיכתו מהם דהא הענני כבוד היו בעבור להודיע חיכתן שלא יגעו בהם או"ה :

בני אדם העולים מצה לכאן . דאיך יתכן מק"ו ומה היושב בא"י מותר לצאת לח"ל כדי לישא אשה דלא קהו בראה ואילו הבא"י בח"ל איך יבא בקים עשה לא"י ויניח את אשתו ויתבטל מפו"ר ויהיה מעוקד דאשתו מונה קתתיו כיון דאין האיש בביתו והלך בדרך רחוק דנתעכב זמן רב מלבא ולפקוד את אשתו ולכן קרא מקרא ויתנו את הילד בזונה ועיין ב"א שבכיא כזה ג' פי' מר"ש ומהתוס' והמפרשים עם ל' הירוש' דמכר את בתו כדי ללמוד תורה ולמר יע"ש :

רמז תתלק יש מעין מגדל גבורים וכו' באים לנועים · עיין בזוה"ק ח"א דקכ"ה ע"א וח"ב ד"ל ע"ב ובביאורי לשם ועיין בס' ולק"ר דפ"כ ע"א :

רמז תלקט בלפי מערב היו מסנורין אותם על סמך זה תקנו לו' בכ' וה' שוטטו בר' פינו חרופה לא מלינו שבנו שיך וכו' והמאמר ובשעת טוכחן מכחישין להם · הובא לעיל ס' וזאת הברכה ע"פ ויכחשו אויבך לך ועיין בס' אברהם את ידו דרוש ט' לשבת כלה בכוונת המא' יע"ש :

כך דאוויס לו' שירה על מפלתן של סי"ע שלא שבא דוד ואמר עליהם שירה . בכר ליינתי כזה בקונט' חיים טובים מזמור קי"ל :

רמז תקם אהובו כפרע וגמנו מעט מעט ע"ל רמז תקל"ה ועיין עיני כ"ח בכ"מ דעז ע"ב ושם כפ"ב דאבות משנה ד' :

רמז תקמא כיום כשפבת אמר לוים לא ירע אם לטובה אם לרעה

וכנגד זה אמר שלמה במשלי הזמתים לעשות רע וגילו בהתפיכות רע כלומר דעשה עבירות הוא מלפה מתי ובשוב לדיק מצדקתו ועשה עול וימלא חברים כמותו דמעיקרו לדיק והפך לרשע ובתהפוכות טובה דהיינו בעל תשו' או ישלה מאר איך נהפך הרשע לצדיק · וכמאמר אוכלים בשר בהיאם וכו' עיין בסו"ס לחיים כירוש' .

רמז תקמב כתמעטו שיניו של אדם . כו' דאמר של אדם לאפוקי דהמתחכמים לשים שן אדם ע"י רופא אינו מועיל לזה דמוקן לא יוכל הרופא היותר מומחה לעשותו כהור בכחו לעשות מלאכתו ולנו"א של אדם מדרגה מבריותו שבראו ה' ולא מעשה ב"ו · וראה לא בוסח תפלה בקונט' הקלר קול החיים על מי שנכנס לזקנה ובא והתפלל שלא יתבטלו מגוזותיו יע"ש :

יבול להבהרות את עזמן מותי · עיין בס' שער יאושע דהביא דלריך שיברוק ויחזור ויבדוק שלא דיתקיל כפלם דאם עובר זמן ק"ש ויכול להבהרות או שיו לים מאחים שיתפלל ויקרא ק"ש בעונתה בטו"ת וכבר רחב פי בספריו ווען ל"א ח"ב סי' קר"ס בעוד מדי וע"ל בבנינה רמז תקס"ו :

רמז תקמג על עמוד א' ולדיק שמו · ע' כמ' ש"ט מזמור קו"ל ובביאורי על הזוה"ק אספתי המאמרים שדברו בזה בסוף ח"א סי' ח' ובתקונים ד"א ע"ב :

כיון שעמד נח נחו ולכך כתיב נח נח ב"פ כנגד שתים :

רמז תקדם ולפי שהיו שטופים בזימה . לריך לדעת דע"ז חמירא ואיך נכנס בע"ז ותלה בזימה ותו דבמאמרים אחרים אמרו דהיה בהם ג' דיהרג ולא נחתם גזר דינם שלא על הגזל ושמא י"ל דהכא לא קא משתעי על איזה עון היה נגזר דין או איזה חמור יותר שלא על אופן העונש דבד' מיתות ב"ד היה לכ"א כפי העון ונשאו דבא בכלל עונשם דכימותו הא דכימותו היה על שהיו שטופי זימה דהיו אדוקים יותר בזימה ממה שהיו אדוקים בע"ז וש"ד וגזל ושאר ולא די דמתו ונאבדו כימותו נ"כ לפי מידתם והיו למים כרותם כמאמר וע"ל רמז שנ"ב שלא דברתי תקנ"א במיכה אותה על שאר עבירות מאריך אפי כיון שפשטה בניאוף וכו' ודוק :

למה לך אורה . אע"ג דאמרי' כסומא דמי שיש לו אבוקה מהלך לסומא זה הוא בבני אדם שלא יפול בפחת הפחתים אבני הקור לרואה להדריך למי שאינו רואה אך ענלף יעוף ודרכי כחשך כמו מי שיש לו עינים ואינו מעבכו דמלבה לאחרים לבן דייק למה לך אורה :

רמז תקמה זה בכל וכו' זה מרי יון אדם אריתי . עיין בקונט' ספ"ח ס' האזינו פסקא יש"ב וס"ך ושב"ם וע"ל בזכרים רמז תקנ"ד הסוד של ד' מלכיות וסורזן ועיקרן מה שם ורמז תקו"ס ותקצ"ח ותר"ח :

ירד מרדכי לגבות כיהמ"ק שהוא משבט בנימין ווירד המן לבטל הבנין . וכן כתוב עת"ש סרב יערות דבש וס"ד בס' וימחר אברהם מע' פא

פ"א אות מ"ט דגדולת מרדכי בהכרח לקיים תלתא שנלטוו בכניסתן לארץ וגם הכיא שם דע"ו גדול שנוסר' צריך בנין ביהמ"ק ובכן שייך למרדכי שהיה זוכה בעל הבנין והמן מעמלק שיתפתה לבטל כדי לקיים מחיית עמלק בעון זה המסבב אותו. ובענין ושתי שנענשה בעבור זה באומרם ז"ל.

בשהם אוכלים ושותים. עיין זל"ח ח"ב ס' ויקרא פ"ה. ומ"ש שהיה ייגש מתתא את הנוף שם שם ובא לגיון יע"ש. ומ"ש אחיתופל לא היה חכם. אע"ג דבאוה"ע קם והיה להם למנקט למשה לא רצה להדמות לאיש השוטים באותו סיפור ואף בעושר לשלמה במפורש בכתובים ולגבור' למשה במשכן. ודוד שאת הזריזות הדוב הכה ולגליית הסירו מן העולם שלא נקטו ג' דלא מעלי כנגדם ולא לקדושים אשר בארץ דקהלם של תחר בכורש וגם הם לא נקטו לסיסרא שהיה קודם גוליית דקים לא? דגוליית היה יותר גבור ע"ל ביאושע מ"ש בזה

ותלמודו משתכח ומחלוקות רבות באות עליו פי' כני **אברהם** היו דנראה לפי מילתו דקליפת ריב הוא אך השכחה ולכך מחלוקת רבות באות עליו וסיבת השכחה דקרי ליה בר תך רבע וזה קשה לשכחה כדאיתא בסוף הוריות דלכך גרסינן בפ"ק דתמיד בנגד ראשיהם ולא תחת ראשיהם ביע"ש ודבריו אינן נשמעין כיון דנעשה בבלי חרס באומרם ז"ל זת"ר ישל"א. והמאמר מנין שמשב בראש הובא לעיל בירמיה רמז רכ"ן וע"ש:

רמז מתוק ע"ז ב"ע ש"ד הגול חמור מכלם ע"ל רמז שס"ב ותקל"ס מ"ש שם. ובמאמר הכל עי' שליח חוץ מהוכאה. עיין למוה"ר תהלות ה' סי' ל"ח בפי' הכתובים כי חציך ניחתו בי ועיין להרב תנא בפ' פ"ד דרוש כ"ב ובס' בדך ה"א פ' בי תשא זעור לו בפ' ויאמר אברהם מע' מס אות תתשל"ט ועוד לקמן ביצובדיה רמז תקמ"ט:

רמז תקמז מה חג אסור בעשיית מלאכה ע"ל רמז תקל"ר:

את דבר ה' שלא תמצא הלכה ברורה ומשנה ברורה ופי' ב"א בלתי מחלוקת ועש וזה דייק דבר ה' דלפי ההנחותא דלעת"ל לא יהיה שכחה משום דכל בנך למודי ה' אז ורב שלום דאין מחלוקת בהלכה כלל וזהו דבר ה' רשמעו מפי ה' ולא יהיה שכחה ועי"ז שכל שלום בהלכות ופסקי דינים:

רמז תקמח חד אבא שיך וברכתיך זכו' חד לא מכתב. פשיטא ודאי דאינו מוכא חבר ללמוד דהוא בכפר או בעיר שכולו גוים דעבר בהכרח שלא"ה חרב של הברים וכו'.

בשישרש שוין בגלה אחת בהתאסף וכו'. עיין עינודי חיים עמוד תו' דרך ארוכה בזה:

רמז תקמט ג' התורה משתכחת על לומדיה וכו' חמישית תורה חוזרת על לומדיה. וזה אתייא כמי כרשב"י לעיל רמז תקמז

רת"ו דתשתכח תורה כדכתיב לא תשכח מפי זרעו שא לפי שעה זמן מועט ואדכורי מדכרי ויסי מקן שנתים ומים.

ואנשי גזית היינו היושבים בלשכת הגזית. ור"ל הראוים לישב ראש מינוי סנהדרין ליתא וי"ג אנשי הנכול דקוא מא"י דעניי אר"י קודמין ואפי"ה אין מרחם להם ועיין בס' כ"א:

עובדיה

לא מפורת את ישרא מן עסקא ש"ת ומכניסתן כמה שהיגה"ר חפן. נר' לפרש דנקט ג' פיוור שלא ילמדו בחבורה בישיבה דא' מושך לחברו ללמוד ותורה דרבים אגוני מגנא והתו' תבלין ליצה"ר ואם פגע בך מנוול זה מושכהו לביה"מ ולכן מתגרלים שיהיה ביטול תורה כדי שיתגרה בהם היצה"ר:

מיניה וכי אבא ליזול ביה נרגא וכו' ירך מתוכה מסרחת וכן דרשו ע"פ מהרסיך ומחרביך ממך יצאו והוא על עוכריה מעשו ועל. חזר שבא ממולכ וע"ש בב"א וזה כונת המאמר דלקמן ולא יהיה שריד לבית עשו יכול לכל ת"ל לבית בעושה מעשה והיינו דלא תקשי הא עובדיה היה שריד לבית עשו ומתרץ בעושה מעשה עשו אך עוכריה להפך ממערה להחיות למערם להמית. ומגר אחר מהרסיך ומחרביך ממך יצאו לפי מ"ש לקמן במיכה רמז תקנ"א דמבקשים מה שבכפתי יע"ש ועי"ל בחבקוק רמז תקס"ב ואולית אם מתוכך היא אכלתך בכן לחירס ע"פ ממנו משפטו ושאתו יצא דוגמא לזה. והמאמר דעשו מתעטף בטליתו ויושב בג"ע והמאמר דיושב אצל יעקב. כל זה הובא לעיל בירמיה רמז של"ג ובנראה דאף ע"ג דבג"ע לא עייל בלא בר הכה כדי שיסבול בזיון גדול לנררו משם מעלומים עין בכניסתו לשעה ושיצטער לראות במו שיעשה לאוה"ע שיהיה אותם כדי שיראו ושוב לחרפות ולדראון:

אין זרעו של עשו נמסר שא בורעו של יוסף עיין בקונט' בפ"ח ובסו"ס חל"ב דרוש ל"ד ועל טכח מאמר אחר אין עשו נופל שא ביר בניה של רחל כתבתי בדרשותי במקומות רבים בפ"ד

יונה

רמז תקן הוו בספין תרין סלעין. עמ"ש בסה"ק לחיים בירוש' בסוכה פ"ה ה"א. ובמאמר כל מקום האבות והנביאים נתנו נפשם על ישר' עיין בביאורי על המבילתא ס' בא פי"ב מ"ש בנוסחא זו. ובנוסחא של תפלת יונה ממעי הדגה שהובא במאמר זה הדפסתי אותה בקונט' סקטן קול החיים שהיא מוכנת לאדם הנתון בצרה דודאי עושה רושם בשיכוין לדעת יונה הנביא בהתפללו במו שתקנו לנו' לדעת רשב"י ור"א בנו ויותם ז' עוזיהו הקדושים בכה יוזיל למר נוסח יונה הנביא לפי כונתו שיכוין בעת ההיא בתפלתו ואהני ליה אע"פ"י שמגר עצמו אינו ראוי שתשמע תפלתו יענהו ה' ברחמיו בקוראו שוו. ובל המעשה הוה של יונה הובא בפרקי ר"א פ"ט ופ"י

ופ״ו וע״ש בסה״ק פר׳ אחר מה שחידשתי בעזר השם:

והיה קולו נשמע מהלך מ׳ יום. לפי מ״ש אח״ז דנבוכ״ה דהיה פרעה מלך נינוה דלה״ק שמו הספר הנה בא בכיוון יונה למשה יונק מאהרן והכוהנים במצרים אצל פרעה דנשמע קולו מ׳ יום. עיין בביאורי למכילתא ס׳ בא פס״ו וס׳ בשלח בסדר השירה ריש פ״א והיה מ׳ יום הכוונ כדלקמן נגד מ׳ שנה של דבחש׳ לב י״ב לא נתגלה לנו טעמא איך בא כן דלאו כל מותא סכיל דא ומספר של השט״א הוא י״א ומי שמונה י״ב נראה כי נכון דהיו כלם אוה״ע דעל סיבה זו היתה בריחת יונה כמפורש לעיל מזה פעמים ואי אמרינן דרך גוזמא לא בעי׳ טעמא עיין בקו׳ כל החיים מע׳ מם אות נ״ל ובס׳ ויאמר אברהם אות תרל״ד וע״ש אות תרנ״ז במספר י״ב:

התשובה מפרעה שמגיד הקב״ה וכל׳ שחטא וכו׳ וע״ז נפל בפומיה מ׳ו ומ׳ו ההולכים ולמד משם ומאז באתי של פרעה אז ישיר משה כדאיתא במד״ר שם. ומ״ש ומתבינין במ״ז הנה הקובלים ליקח הפטרת יונה יש מהם דמכוונים לתקון זה כפי הפיסקה שמתחילין בעולם ב׳ דהוא המפטיר הנה בא ג״כ בכוון ההפטרה הלזו דהיה תשובה גם לזה ונעון ההפטרה עם הפרשה ומאי דנקט קרא מדרכם הרעה היינו דרך נכר בעלמא ומן החמס אשר בכפיהם על הגזל שנכתב בגידו דעשו תשו׳ כהשבת אבדה ובגזל בכנין ובכרמים ונטיעות ואולנות ובבנדים ובאוכלת מבירם ובשטרות וירושות וקבלו ד׳ מיתות ב״ד עם וידויים ותשו׳ דהתשו׳ גדולה כזאת לא היה כמוה בעו׳ וכמ״ש יונה דהגוים קרובי תשו׳ הם דמדקדקים ע״כ קונן וקוץ לעשות תשו׳ ולתקן המצוות. שלא דלדעת ריו״ח מאשר בכפיהם לבד וכדלבלאן:

רמז תקנא ד׳ דברים מקרעים גז״ד של אדם. עמ״ש בסה״ק זל״ח ח״ב ס׳ לך לך פמ״ד:

ובשחרית עלו עליו דע״א עלין וע״כ עלם ועלם ד׳ זרת וטפח. עי״ל רמז שפ״ג:

מיכה

הנה ה׳ יוצא ממקומו ממה״ד למד״ר לישרין ולפי״ז הטיבו את אשר דברו כשיהו שאמר ברוך המקום שהרנו דהמקום הוא מה״ד והיינו ברוך דיין האמת והאי ליסנא נקטו כמו המקום ב״ה ימלא חסרונך ע״ד ויתן לך האלהים כדין שתהיה כרון אם ראוי למלאות חסרונו או וחסרון לא יוכל להמנות דעונותיו ולכבודו דיחלץ עני בעוניו והוא כ״י היודע ועי״ל רמז תקס״ג ע״פ מרכבותיך ישועה דהקב״ה מקומו של עולם ולא העולם מקומו ועש

נתקללה בכל. דראוי לרשע אוי לשכנו בתקיי׳ בבבל אך לא בשומרון שלא אדרבא כמו המלאה החרבה וזה יהיה רמז ושמתי עלי קללה ולא ברכה כנגדי לשכני כמו שומרון ואף

כמו ודמוז בתהלים סי׳ ק״ט ותיחן תמנו דלא היה טוב לשכן קרוב:

א״ל כאמן תלי היין וס למד ר״א מיעקב והוא עבר וישתחו ארצה וליוסף ומרור ואמרתם כדאיתא בזוה״ק ח״א דקע״א ע״ב ופח״ב דכ״ה ע״א:

הרחק מעליה דרכך ושז׳ זונה דזו תקי״ב של פתח ביתה דלא תתורע לרשות והכא הוא ל׳ ברכה ושבעזה דאיתו דליף מלבר הפסוק דהוא אוהרה תנח כא נמי בכלל דהוא ברכם:

על שאר עבירות מאריך אפו וכיון שעושים בנואוף. עיין למוה״ר מא״ל עיך ונות דקמ״ו ע״ב מה שהביא מהתנחומא ס׳ וירא ומה שהק׳ ומי׳ יע״ש ועיין בס׳ בית א״א ס׳ כשו ועי״ל רמז תקד״ס:

מהו נמר״ן נואף מתור רשע טורר וזה הוא ע״ר שדרשו במתני נמרנת ועיין בזותו מאמר מה שפי׳ הבע״ך ז״ל דבר נאמר פוק חזי:

ויפרוץ שזים מאד מאד דאין קטונתי שלא מעט ונשתבח בנעוה והוא דקיים מאד מאד הוי שפל רוח ולכך ויפרון לרוב ק״ך ריבוא ע״ד שאמרו ויקטן יגר:

שלא שתלו בטחונם כמו שאמר והים העולם נראה דהכונה דהקב״ה ותרן ואמרו כל שאומר כך יותרו וכו׳ ולכך שבוא עליהם הפורענות ואפי׳ אריכות אף לא היה וכמאמר להביא שיסו ותבור וכרמל וחרמון ולבנת בזוה״ק. עיין בס׳ בית א״א ס׳ ואתחנן דרוש ה׳ ולכאורה ק׳ דאיתא לעיל בשופטים סי׳ ה׳ דתבור וכרמל חזרו בפתי כשם במת״ת ופרע להם כימי שיסו יע״ש סרי מה שיש לריך דדי והותר פרשון זה דהביזה״ק יבנה בחלקם ולשבית רב הונא דהוא שירה הייט הך מהם מעבין שירה ושמא דנה הקב״ה שלא ונטערו ומן הרבה עד בית נ׳ ופרע להם בקירוב ומן בימי שיהו א״כ דדרכו של הקב״ה לפרוע בבבל כפליים כמאמר שאמרו באברהם במה שעשה למלאכים כדאיתא במדרש ולפי רוב טובו ית׳ אצטריך בפירוע פירעו״ת של והא עליה השלם וע׳ בס׳ כל״ע ובס׳ ל״ח

שלא כיעקב שקראו בית. עי״ל רמז תקל״ט כעמוס תזמר אחר דתלו הדבר בשביל ויעקב איש תם יושב אהלים ולא בשביל שקראו בית אל:

א״ב בל אומה תדר עמה שהיה: הייט בראי׳ לנבי רב ותלמיד שלא יהא תלמידיו כנגדם ודבו בנ״ע וכן להפך ה״ב דוכותא ותנר אחר דהילס״ר נידון עמהם דהוא של זר שבאך נופם:

רמז תקנב יטל בלא יסורין. הק׳ הא״ר בתוך יומא רס״ח ע״ד דהא בתי׳ שבטך ותי׳ דסו״ח או יסורין או תורה וסיסירין הם ע״י לימוד התורה שאינו ישן בלילה כדלקמן ות״ד ומתבן עוד לומר כיון דדור מיאוהם קא אתי ולכך הוא מלבות כ״ד א״כ לא יסיר שבט מיהודה מתקיים כדור והורצו ער עולם ומ״ג למ״ז חזל דמטה האלהים עתיד לבא ליד משיח כ״ד עיין בס׳

בפ׳ ויעבר אברהם מע׳ מס אות ר״ב יע״ש וע״ז אמר שכטך דהוא מטה השבטים ומשענתך המה זקנתותי בחמה גדולה על החרבן והגלות ולא קאמר בפי׳ יסורין לנ״א יכול בלא יסורין ומאי דתלה היסורין מכח התורה על השינה הן אמת דהיא אחת ממ״ח דתני תנא במיעוט שינה אך איכא עוד דתני תנא שם כך היא דרכה ש״ת וכו׳ וחיי צער תחיה ובתורה אתה עמל מלבד העיון דאמרו בשבת דפ״ח ע״א כהאות לרוקי גרבא דא״ל עמא פחיזא דקדמיתו פומייכו לאודניכו :

ח׳ נסיכי אדם . כתב בז״ר דבמקום עמרם בנ״א׳ הוא עמוס יע״ש ובדפוס הילקוט עם ב״א כן הוא עמוס ועיי״ן בס׳ והו״א פ״ו :

רמז תקנג וכיון שבא אצל ישר׳ מיד קבלו עליהם ט׳ן א״ל טולו הברכות לעצמיכם · עיין בשה״ק ברכת מל״ח ח״א וח״ב בדרושי ס״ת בפסוקי ברכת כהנים בכמה דרכים כוה :

בשעה שעמד שיהו ואמר חי ה׳ אם יהיה טל ומטר . ע״ל זכריה רמז תקס״ט וע׳ מ״ש הגאון מוה׳ זיע״א בס׳ הנחמד מע״ל ח״ב דרוש קל״א :

ועמדה זקנה ועשתה לה כירים . הוא חידוש דבזה לא יועיל תפלת מוסף יוה״כ וש יכנס לפניך תפלת עוברי דרכים כשעה שהלבור צריך לו הגשם דהם רבים והבא בשביל זקנה אחת ושמא נוסח תפלתה שלא תשמע להם בפרטות הוא דבר גדול דהוא כאה לדחות תפלתם עד שתייבש וכידו ית׳ מלאה ווערתי ליבש הכירים בשעת אחת ושירדו הגשמים של להורות לעולם דב״ו שומע תפלת כל פה ולשום הפרש בין טל למטר שיכירו וידעו כל באי עולם :

וכל שיד להשמיד בני עשו ושמעשו · צריך להבין דהוה שייך לומר ובגדול דלא פורש בו בלום ועוד דבמצרים כתיב הנה יד ה׳ הויה ונתתי את ידי במצרים ומקרא כי עתה שלחתי את ידי אין קושיא בגאותי את ידי ומאי אולמיה קרא דתרים ידיך על צריך והן אמת דהכל לשבך את האזן ובלפי מעלה מה שייך אלבעות של לפי המקראות ודרשתם הנה להגדול לא נתני בלום וגם דמאי שנא מיד ליד וע״ל ס׳ והי״א :

רמז תקנד בא דוד והודה למקום ,ויאמר זה לא נתיישב אצלי היטב דהא מיכה עם דוד אין הלשון שוה דדוד אמר כי שמעו אמרי פיך ודרשו מיניה חזרו והודו ואילו מיכה נקט אשר לא שמעו מהין ללאו ולא בכתב דבמכוון שוין אך הכי משמע מקראי דדוד דלא רלם לקבל והז״ר פי׳ בדוד דבתן הוראות לה׳ ע״ז דובו ים׳ לכמה מתנות יע״ש ומזה אין רמז בקראי דדוד דבעבור זאת בתן הוראות לשבי״ת ונ״ל דהכונה הוא דהלי הגוים דהודיע להם התורה ומה שלא קבלו כבר נתגלה לעיני כל חי של דבמיכה פירש דיעשה בהם נקמה על זה ולא הוצרך מיכה לחדש דלא קבלו כ״א להודיע דיהיה נקמה בהם ע״ו דעל מה שלא קבלו למפורסמות אין צריכות ראיה והא נכרא והא דפקא של דל׳ המאמר הז למדת שלא

רצו לשמוע צריך לפרשו הכי למדת שלא זה מקורם ולא בא מיכה כ״א להודיע על נקמתם בעבור זה שלא שמעו והוק:

בג׳ מקומות בא הקב״ה להתוכח עם ישראל ושמחו או״ה . מאמר זה הובא בזוה״ק (ועמ״ש בס׳ אברהם את ידו ברוש ה׳ לתשו׳) :

גוצים ג׳ מיכה משה ואהרן אך מרים מה עשתה אי על ותחייבה את הילדים הרי יוכבד נמי ואי על השירה איך מקרא גואלת ישר׳ אם לא בותתצב אחותו מרחוק דמשם היתה התחלתא רגאולתה והיא הנותנת דבאר המים בזכות מרים ולא על יוכבר ובמ״ש מרים המתיבה למשה וכו׳ דהיא על המים וכל הנחלים הולכים של בים ואמרו מים מים :

ולא אמרתי שתהיו קורין אותה עומדין על רגליכם · בטיתי ידי כוה בזל״ח ח״ב פ׳ אמר פוך וס׳ כשא פי״א ובשה״ש שם דפ״ב ע״א

ולא הטרחתי עליכם לעלות בהרים ולהקיינע בשדות להביא לפני קרבן . ע״ל בעמוס רים רמז תקמ״ב וע״ל רמז תש״ס:

רמז תקנה כמה נסיקות עשיתי לכם שלא כעסתי בימי בלעם דקאמר שאותו יום לא זעם ה׳ . עיין להרב מקור חיים ק״ק על הנביאים בפי׳ למיכה דל״א ע״ד דנאה דורש כוה ועמ״ש בסו״ס חלקם בחיים דרוש ג׳ למילה בס״ד והרי״ף בהגרתיה ה״ד בס׳ ,ב״א פי׳ בדרך אחרת מענין מה שפי׳ הרב מקור חיים ז״ל:

ואין אני מקבל קרבנות של מוסר׳. הדבר ק׳ דזה שא״ל הקב״ה לבלעם כן אמר בלעם לאוה״ע אשמעה מה ידבר האל ה׳ כי ידבר שלום של עמו דישר׳ שקבלו את התורה וכו׳ כראיתא שם בילקוט מזמור פ״ה רמז תתל״ד וצריך לו׳ דאחר ששמע מפי ה׳ בך הוא שאמר הכי לאוה״ע ועיין להרב שא״י ס׳ ויקרא ולמוה״ר מרא״ם ח״א בדרוש כ׳ לשה״ב מענין לא תיהוו באעבורי אחסנתא בקרבנות דזה לישראל בלבד ולא לאוה״ע יע״ש :

רמז רתקנו זה אברהם וכו׳ בגון יעקב · לא יכולתי להסביר טעם נכון בהפרש בין אמירה זה לאמירת בגון דלא על מיכה בשנותו בין בפסוקי מי יגור ובין בפסוקי הולך נדקות . ואי בחלקו׳ת חסית למו בין שכבר באו לעולם לעתידים לבא הרי בגון דיעקב סותר זה ונ״ל על יעקב בפ״ע דלפי האמת כבר אמר אנכי עשו בכורך של דהם ריוח בין אנכי לעשו ואתי בגון על אופן זה סוף סוף כאשר דברת שי לא תקן בטוב וגם בשס״ה לא נקטו נידים במו ברמ״ח אברים ואפשר דקים להו לרבנן דהאברים מבוונים למ״ע בכל חד ואילו בגידים אי אפשר לבוין בכל חד והרמ״ה כתב דהם סימנא בעלמא וה״ר סב״א של דבזוה״ק ותקונים נקטו שס״ה ל״ת נגד גידים יע״ש וצ״ע:

וששחר על נקי לא ינקה · ע״ל ביושבים רמז רכ״ן ויתכן לפרש עם מה שפי׳ הרב מהר״ו

מהרי"ו ן' עזרא נר"ו בפסוק נוער כפיו מתמוך בשוחד ותדוייק על נקי דהיינו בשביל שיהיה נקי בנגדו עתה נדפס בספרו שלחן המלך :

רמז תקנז אני ה' לא שניתי ואתם בני לא כליתם . פירשו בזה דלא בש' הושע העבירם באומה אחרת ולמפרע אשר של יש' לא יהיה ח"ו מלך העולם ויפקוד ה' על בלא המרום אך כיון דאני ה' לא שניתי באומה אחרת דאתם בטוחים דלא כליתם ודרך זה ישכון אור לפי המאמר שלפנינו אך שמעה אוני ומטו בה משמיה דמרנא הרב נר ישראל מר ב"יה דרבינו הגדול בעל בנה"ג ז"ל דפירש דלא תרצה ובו' פסיק טעמא דיש בהן נר היתר אך בעוה"ר יש' עקרו ה.או לגמרי בבל אופן וזהו אני ה' לא שניתי בלא שבתוב ביו"ד הדברות ל"ת ל"ת ל"ת עשיתי שינוי פסק באשתו ובסנהדרין ודעת רביה וביוצא אך אתם בנ"י לא בליתם הלא היה בליון לגמרי ות"ר וש"י . ושיום המאמר ובה"א אתם נלבוש שנה הוא מדבר על הידוע לפי המדרש דנתייראו יש' בששמעו התוכחות של משנה תורה וסמיך ליה אחר התוכחות אתם נצבים דא"ל משה של תיראו אתם נצבים ועל בונה זו הומר הבא ובה"א אתם נלבים ופשוט :

רמז תקנח מתוך · הנה תזיב שיתא מתוך אך שינוי וש בל' המאמר דתנא והדר מפרש בבל החמשה ואילו בחדא מביא תבף הפסוק ומאי שנא זו מאחרות ויתבן דרצה לרמוז למה שהבאתי בקונט' עטרת החיים סי' כ"ן ואות ו' דיבוין בתיבת צרה שיהפך לרצה ויועיל לו ובדי לרמוז זה דבחלוקה זו הוא תוך תוכו דהצרה עצמה נהפך לרצה לבן שינה לזו איכן באחרות דתוך הוא אח"ב ולא תבף ומיד אם ביוין לצרה שיהיה רצה תקובל תפלתו ובדי לרמוז לזה עשו השינוי :

רמז תקנט למי נושא עון למי שעובר על פשע . היינו דהוייו משמש במקום ל' ועיין בסו"ס נז"ו במ"ל מה שפי' בטוב דבריו בי נעמו . ויתבן לומר דנקט ועובר על פשע דהחידוש הוא חדא מנו חדא דהיינו דיש קפדן נגד חברו אפי' בשגגה דלא במרד ולא במעל ואפ"ה מר סבר קפידא דאבעי ליה למידק ומכ"ש למרן דשגגת תלמוד וזה איכו כ"כ שבח דמוחל שאדעתיה יתקרי דפשע בנגדו בשאט בנפש על זה הקב"ה מוחל עונו אפי' מזיד ברצותו דהוא מחל יותר ממזיד דהוא פשע זאת ועוד דיש אדם דאפי' דנחית למחול רוצה שיבקש מחילה בפני רבים או במקום שחטא או איכו רוצה המחילה בבית אמצעי ב"א שיבא לביתו של הנעלב אך מי שאינו רוצה אפי' במחילה כל דהוא דאומר בשו לא היה אני עובר בשוק ויתן לי שלום ואני אחזיר לו ואיני צריך חרדה דיתביים ויספיל ברי לשאול מחילה ושורות בני אדם הר"ו משובח ולו"א ועובר ע"פ עבר ובטל בשו לא היה בדבר בלום לזה בדין הוא שיטול שברו להיות ב"י נושא עון :

הנחש כלא לחם שלא אשמע תפלה שיתפלל עליכם במ"ש לירמיה ואתה אל תתפלל

ולתיב בי הנני משלח בכם נחשים · וזה רמז ק"א בס' חזת סתפלל אל ה' ויסר מעלינו את הנחש ויתפלל משה וכו' ושים אותו על נס דנונחש שלא יהיה כענין ירמיה שלא ישמע התפלה בשת נחש אלא ויסר ואם יהיה דמותי הוא דרך נס שיזכרו ולא ישכחו :

רמז תקס וכן עמוס וכן ירמיה . מאמר זה איניט שום למאמרים דלעיל בירמיה רמז נג"ר ורנ"ד ורות :

נחום

וידבר ה' אל מנשה · הוכפל מאמר זה לקמן בייס חבקוק רמז שאח"ז ואי אפשר בעולם שידבר עמו אפי' בחזון ואפי' ע' מלאך אם לא דקרא דמלכים ב' סי' ב"א דאמר וידבר ה' ביד עבדיו הנביאים יגלה רש מנשה היינו בעביר מגשה ע"י נביאיו ובו"ר פי' דכתיב שם בד"ה ב' באותו סי' ל"ד ודברי החוזים המדברים אליו ובתיב חוזה בנחום וחבקוק יע"ש ויש ע"ס בזר דמשה ה"ל מנשה ולא קקשי דאחו דלא היה במו מנשה . ובמאמר בתיב תימה אין לי ובו' באן בישראל באן באוה"ע · עיין בס' חלקם בחיים דרוש א' למילה .

ירעש כלבמן פ"יו · עיין בשה"ק לחיים בירוש' פ"ר דיומא ה"ר ·

ומחריב טובים ורעים אבל הקב"ה אינו בן המאמר דשדרונמושייא בא לעולם .

והמאמר ביון שניתן רשות איכו מבחין שיתרין מא' זה והו"ר נרגש מזה ותי' דאיכן נריקים מגר עצמן אלא שלא חטאו בונות יע"ש ועוד יתבן נ' הטובים היינו שלא מיחו ובשהוא לבלות הממורים שלא יתפרסמו שאני ודוק .

רמז תקסא יבול לבל . מאמר זה איתא בבל דובתא מהני קראי דמביא אלא דבשלמא בשאר שייך לומר יבול לבל אך בקרא דבתיב בהדיא טוב ה' לבל היבי ס"ד לו' יבול והוא מענין המאמר דלעיל במיבה רמז תקנ"ב יבול בלא יסורין ועמ"ש שם ובס' תשובת ה' ד"ו סע"ג בסי' א' ובסי' ב"ב ד"ן ע"ג יע"ש ולקמן רמו תקנ"ב ותקנ"ד ותת"ף ויתבן לומר דביון דשלמה אמר כי זה כל האדם ודרשו ב' דרשות דבל קאי לנדיק יר"ש לצוות לזה לא נברא אלא בשביל זה והס"ד יבול לבל למי שנאמר בו בי זה בל האדם לו"א ח"ל ע"ב מעשיו ע"ד מעשה ידי טפועים בים בין הנוגים בין שאינן הגונים אך הו"ר הבין לאידך גיסא דלבל אייתו לבלם בין נדיק בין רשע והא"ל דוקא העושים רצון ה' יע"ש ולא נרגש בטו שנרגש לעיל יבול בלא יסורין פיע"ש ·

אם שלמים ובן רבים ובן נגזו ועבר . עיין בקונט' עטרת החיים סי' ח"ן אות ב"ן ובס' עיני ב"ח בנטוין דז ע"א ·

בבל מקום יאורה תחילה ובו' המבשר יבשר יאורה תחילה וזה רמז קרא במומור ל"ז שמעה ותשמח ציון ותגלנה בנות יהודה בותן דתשמע בשורת הגאולה לציון תחילה ואח תגלנה בנות יהודה לתיבן מגשטיך רבבל מקום מרנה יאורה תחילה

דטרף לא אורחיה. היינו כמ"ש כמא' אחר הפרש בין ארי לדוב דארי כייון נגוע ואילו דוב עז פנים.

חבקוק

רמז תקסב בעל אמו ואוליא אז מתוכך היא אבלחך היינו דלענין קורבה דפסול לעדותו חורגו לבדו והיה המבדיל מיני הכלות בענין ישעיה ועי"ל בעוכרים רמז תקמ"ט. ומ"ש היה בא ודוקרו בחרב. אע"ג דלאחר מיתה אפי' מכה אביו פטור היו מכוונים לבזותו לפי מה שהיה מלך והיכא שם יזולותא אף לאחר מיתה עיין בס' שמע אברהם בפתקא של מהר"י יעבץ הי"ו.

מביא עליו יסורין מגופו. אע"ג ריש כמה יסורין שהם מחוץ לגופו הכא מה שהוא מגופו הוא כי את אשר יאהב ה' יוכיח וכתב את כ' דרשו דכתב ל' אים מכאובות וידוע חולי דלערא דגופא למרק יותר ולהרבות שכרו אך מלך כ"ו מתוך גופו אינו יכול להביא עליו חולי כ"א יצא לחוץ ידבר ובהקב"ה תרתי איתנהו דהכל מאתו ית' וכנוסח התפלה שהובאה בס' חל"כ דרוש ל"ד דק"ד ע"ג.

דור המבול שהיו בעורים בטובה הבונה פגומה דהיו כפויי טובה ולא היו מחזיקין רוב טובה שהי"ל ביתר שאת מאת ה' והדרבא הם כופרין בטובתו. וכזה ק"ו אנחנו שמאמיני' בטובתו כי הכל ממנו וכשם שמברך על הטובה ועיין ש' וזי.

ולא היה שמח בחלקו ולא יש"ה נפשו בו והיה מביט בעצמו. כנראה דגרמ"א דנפיל בחולקיה דמזליה חזי רז' עידנין יחלפון עליה ועם חיות ברא וכו' וזוהי סיבה דלא היה נכנס שמחה שלמה בלבו ולא נפשו מיושבת עליו דיטעום מנפש הבהמית וא"ר רח"ל.

רמז תקסג ד' הם קנטרו דברים כלפי מעלה. ע"ל ביהושע רמז י"ן ובמלכים א' רמז רטז וכמ"ש בס' אברהם את עיניו כפ"ג דתענית. וכמאמר יו"ד קרנות הן. עיין בקונט' חיים טובים בשמוא א' פ"ד ושם בש"ט מזמור ע"ה.

מדד הקב"ה כל האומות ולא מנא אומה ראויה לקבל את התורה אלא ישר'. יובן כמ"ש באדר"ן פ"כ רכ"ש סברי דאל ישנה אדם לתלמיד אם לא שהוא בן אבית ועניו ועשיר והרי באוה"ע בבר מפורש הביאו לי ס' יוחסין למשפחותם לבית אבותם ואתם המעט מכל העמים כי עם קדו'ש בימ' שפ'ל והתיר ממונן על שלא קבלו ז' מצות והרי איך יקראו עשירים לא כן ישר' נחשה בכסף ביזת הים וביזת מצרים ומטמוניות כנענים אין לך עשירים בכל האומות כישראל והן עוד היום העשירים המפורסמים בכל המלכיות הם יש' יתר על המלכים בערי ארוס ובערי אשכנז. א"כ קרוב לזה עם מ"ש בסה"ק דרכי חיים במשנה משה קבל תורה מסיני דהתורה ניתנה ליש' על הענוה ולכך אמר בתר הכי דמדד כל ההרים ולא מנא הר שתנתן התורה אלא ה"ס דהוא שפל וטעם א' להם כי הבחירה בסיני היא עצמה הבחירה ביש' ובמדידת הדור לקבל התורה הדבר פשוט דלא היה דור דעה בדור המדבר ע"י אכילת המן רוחני ובמפורש במד"ר דלא ניתנה תורה ולדרוש בה אלא לאוכלי המן דנזדכך דעתם ובמדידת הר המוריה לבנין ביהמ"ק היינו דאין לך הר הגבוה וגבעה דלא נעבדה בה עז והר המוריה מקודש התפלל עליה הקב"ה ועקידת יצחק שם דזכות אברהם ויצחק דניצולו בזכות יעקב אשר פדה את אברהם שם תמיד להגן על ישראל דקרבנם יהיה לרצון. ובנין ביהמ"ק בירוש' שנפל בגורלו כשהטיל גורלות ואע"ג דהר המוריה שם ובבר אמרה חדא זימנא מסיבת הר המוריה הנה היה מעותד שתעקר הר המוריה לעיר אחרת ולא בפלאות היא כמ"ש שעתיד על ה"ס ותבור וכרמל כדלעיל רמז תקנ"א ובמו שהיה זאת לפנים למה תרצדון הרים גבנונים:

רמז תקסד בספן גדול היה עמלק ומה היה עושה וכו' לא במהרה נופל ביום בגוסיא שלו מה עשה משה עירב את המזלות ולכך נראה רגש זה לעומת זה עשה משה בחר לנו אנשים הנולדים בחדש אדר ב' דאין בשפים שולטים בהם עיין מל"ח סי' ל"א אות ו' ולכך בא מעלתו של משה דביום שנולד מת להורות דלא נפל אלא אדרבא בתיב ויעל משה והז"ר ב' זה בסתם על הצדיקים דממלא שנותיהם מיום אל יום אך הריגה בלא זמנו לא יע"ש:

רמז תקסה יור נסים על הים. ע' בביאורי לש"ט מזמור קי"ד וקל"ו ובמבילתא ס' בשלח פ"ה:

מעשה בסופר א'. נראה דאף את"ל דתפלת בנה"ג על הסופרים בבר היה באותו זמן הנה זה הסופר דהבירו בו דהיה אדם גדול בתורה היה עשיר מבחוץ מכרמים וביוצא ומה שהתפללו הוא מהאומנות בעצמו שלא יעשרו אך אם הוא עשיר בלא"ה ועושה האומנות אין חששא דיניא האומנות כיון דבעושרו עושה ספרות ופשוט

רמז תקסו נוטל את בלבו ונותן את רגלו על נוארו של מצרי. עמ"ש בקו' חיים טובים מזמור כ"ב:

צפניה

בידוע שהוא בביא ן' בביא. עמ"ש בזלח ח"ב ס' ט פ"י. ובמאמר ירמיה לפניה ותולדה דהיו בחרבן ביהמ"ק. נתתי סי' בפ' ס' האזינו כי אש קדחה ותלהט מוסדי הרים חנ"י אבלה בם דבמקום בליה מזמור לאסף דשפך חמתו והיינו בפירש"י ותלהט מוסדי הרים על חרבן ירוש' וזה גרם וקטב מרירי בזמן החרבן בג' דפורענותא:

רמז תקסז בנרות ולא לאור חו"ל שאין מבערין את החמץ בהם לבער ע"ז ולעקור היצה"ר ומה נעים שתקנו בנוסח האומר בבדיקת חמץ ולבער היצה"ר מקרבנו כי זה סי' שעתיד

לאבד כמו ביעור חמץ וכאשר רמזו דהחמץ היצה"ר וזה בבדיקה עצמה בנרות הוא לעקור היצה"ר לעתיד בזכות המעשה הזה שאנו עושים לבדוק החמץ בנרות בכל שנה ונפק"מ לכוין במו על ביעור עוע"ז לא רוח בלבו ודיו בשביל האומות שאינן עוע"ז שלא יחשבו שהוא עליהם ג"כ ואיכא איבה גדולה :

וכן הראה למשה מנורת זהב טהור זו כנסת ישר' ורבה הנשיא וקנה אב ב"ד נביאיה ת"ח בפתוריה התלמידים ופרחיה תשב"ר כולך יפה ולקמן זכריה רמז תק"ע ועיין בס' צפורן שמיר סי' י"ג אות ר"ז למזים עד"ה ועיין בס' וימהר אברהם מע' מם .

ר' ינאי הוה ליה אילן נוטה לר"ה דהיה לגוי ומדין הפקעת הלואתו ויצא דשרי כן פירש היפ"ת וזה פי' בפסוק ס' שופטים ובערת הרע מקרבך ואז והנשארים ישמעו ויראו ולא יוסיפו לעשות הרע הזה וכן בס' תצא ובערת הרע מקרבך וכל ישראל ישמעו ויראו ועיין בס' אברהם את ידו בדרוש ט' לשבת כלה ועיין זל"ח ח"א בתנחו' ס' שופטים מה שכיונתי :

נכנסו עמהם עו"ג ולבית קה"ק . עיין בס' רא"ח ס' ואתחנן שהובא מה שפירש הזוה"ק יע"ש . ובמאמר גוי שהוא ראוי להכרת דהקושיא שהביא הו"ר מס' כ"א לאו דוליה הוא של מס' אות אמת בלשון הב"א :

א"ר ראובן לשון יוני . וזה יהיה כונת שאמר המאמר למה נמשלו ישר' ליונה דדרשו אוה"ע לגנאי ומשיבין דהיא הנותנת כך במצות מניות ובשינוים רש"מ הוא לשבח דכיונתי אותם במצות ומע"ט ולהפך אכן גרמין לנפשייהו להיות שם לגנאי :

אם אני מגלה את ישר' תחילה נעשו חרפה וקלון . הביטה וראה מה שהובא בירמיה רמז ש"ע :

כל דובי למלכא שדיוהו לגובא מקום חיות רעות של מלכות . עיין רא"ח ס' בלק :

חגי

כל שבט עושה לו אמת המים וממשיכה מן הבאר והיה נוטע לה תאנים ורמונים גפנים ותפוחים ועושין פירות בני יומן . עיין מד"ר ס' חקת ובתנחומא שם ובחידושי מה שכיונתי בהם ובס' וימהר אברהם מע' ב' . והמאמר שבטלו הבכורים ולחה"פ ונה"ו ובנרו בהונה ובדקה ועולי רגלים וקרבנות . ע"ל בחבקוק רמז תקס"ה ע"פ כי תאנה לא תפרח :

ישבל מה שאירע ליוסף אירע לציון . עיין בקונט' אבי הנחל ס' מקץ פס"ז :

ואכבדה שו ה' דברים שבין מקדש א' לב' עיין ככר לאדן ומראית העין וש"ב בכ' מקומות :

אילו היו יודעים אוה"ע שהם לוקין בשאוטאין ישר' היו מעמידין שומרים שלא יחטא . אלו אילו היו יודעים הוא ממש לאותו אילו יודעי' הבהמ"ק וקרבנות החג ובשם דבאי אילו היו יודעים מנמתם בכמה תלמות להחטיאם ולבטל מהם המצות שיותר עקירות ות"ח כנגד כלם בטעם כוונת דעי"ז יושבלו ישר' בן בביהמ"ק הם החריבו הביהמ"ק במקום להעמיד שומרים עליו ושוין בשיעורייהו דבתו זה בן זה :

אתה מונא שהנביאים קרויים מלאכים . ע"ל בספר שופטים רמז מ' :

רמז תקסח ירבה בישיבה וכו' הרבה עצה ולא הועילו . ולא תקשי עד דהרי התנא באבות פסקיה למלתא מרבה ישיבה מרבה חכמה דהרי זה כתנאי נ"כ דיבקש רחמים והא והא אצטריך דבקשת רחמים לבד או ישיבה לבד לא יועיל לו בשתים יתחתן וכדאמר להדיא בתר הכי דהאי בלא האי לא סגיא ועוי"ל דההיא למי שתורתו אומנותו דולים בתלמודו במרבה ישיבה אך הבא הוא שמקיים יפה ת"ת עם ד"א ומבקש שיהיה לו הצלחה בעסקיו שמרויח ובל אשר יעשה יצליח ולראות סי' יפה בתלמודו לזה צריך לבקש רחמים דהש"י יענהו בשתיהן להיות מוצלח וזו וזו יתקיים בידו כענין חסידים הראשו' דהוו שוהין דמלאכתם מתברכת :

זכריה

רמז תקסט כא והשתכל בחמ"ו . ולפי"ז מה טוב לישנא דמקרא דמביא ולכבוד אהיה בתוכה כדאמרי' קרא למאני מכבדותי וכתיב בדניאל סי' ג' בפיתו בסרבלהון וסרבלהון לא שנו וריח נור לא עדת בהון ועם היות אהיה בתוכה חומת אש אפי"ה ולכבוד בלבושיהון נכנסים וויצאים וריח נור לא ישלוט בלבושיהם :

רמז תקע ז' וז' מוצקות . מכאן במי שובח תוכיח דמספר שבעיות הוא משובח מכל המניינים ועיין בקונט' פר אחד פת' ובס' וימהר אברהם מע' ז' אות ל' :

רמז תקעא שו קטני בני רשעי ישראל שמזכוין דין אביהם וכו' . עיין בביאורי לאיכה רבתי מ"ש בזה ובחי' לתנחו' ס' קדושים וס' תצא :

משביעין את האדם בס"ת ומביאין לפניו נרות נפוחים וכו' ומעשה דקנייא בורך . עיין בשס"ק זל"ח ח"ב ס' ויקרא פ"ו וע' למ"ר ח"א ס' חיי שרה בשבועת אברהם לאליעזר יע"ש :

רמז תקעב על א' דברים נגעים באים . עיין ערכי כ"ח בערכין דט"ז ובזל"ח ח"ב ס' טהרה פי"ז ובזוה"ק ס' בלק דף ר"ה ע"ב :

רמז תקעג שבועת הדיינים אומרים לו . כל זה בש"ע ח"מ סי' פז ושם כאתר דאומרים לו ג"כ דלא על דעתך אתה נשבע של ע"ד המשביע וע"ד ב"ד יע"ש ובך אנו נוהגים לומר קודם השבועה ובכלל נכלל למשביע דהנותן שבועה לאחר הו"ל כשו הוא נשבע מלבד מה שמטילין אומרות התורה על המשביע שבכלל לבד כאמיתות נותן לחברו שבועה :

ונקות

נגשית הרוח לבבל לא נחית והכתיב וכו' סי' לגשת הרוח עניות · וזה אמרו במאמר שנפי מה ת"ח שבבבל מגויין וכו' דיורה דבתופשי התורה היה הגלות וקראו להם חובלים . ולכך חכמתם היה משתלקת מהם כאומרים ז"ל · ורחם לבי דבר כזה על גלות בבל דהיה כלמדים יען אך באו לבבל דנחרב ביהמ"ק וכל זמן שביהמ"ק קיים היה עיקר החשיבות בכהני ה' ועליה על כולנה כ"ג ולא היה ניכר החשיבות של הת"ח הגם דגדול' תורה אך אחר החרבן דלקחנו התו' במקום קרבנות זאת התורה לעולה והת"ח כלומדים כאילו מקריב קרבנות כשאר החשיבות בת"ח והא גרמא להו לבני בבל להתגאות יותר מבני א"י דענווים ירשו ארץ ודאיתם בביהמ"ק חרב עצמה כפשם והארץ עצמה גורמת להם שלא להתייהר כנלע"ד אם ניתן להאמר וא"ש את"מ :

רמז תקער זה הפורש מגמ' לגמ' מדלא קאמרי מסדר לסדר או ממסכת' למסכתא יורה דעל בבלי וירוש' קאמרי וכמו שכן פירשו עיין רש"י ותוס' וכ"א · והנלע"ד כראותי דוש מרבנן קדישי דקובעים למודם ביום בתלמוד בבלי ובלילה בתלמוד ירוש' ואינן פורשין משניהם אחוז מזה וגם מזה ויר"ש יצא י"ח שניהם ומי יתן וזכה דכן ירבה להתנהג כך דירוש' בלילות אם לא אוכרכי ולהפך בני טוב את יום ירוש' דיתקיים במחשכים הושיבני זה תלמוד בבלי העומדים בבית ה' בלילות :

יששקולה מיתתן ש"ן בשריפת בית שהוא רבו הפי' בזה ובעת יאמר לפי הקדמת הרמ"ע דהביהמ"ק נשרף לאחוות עינים אך עלה למעלה כן הצדיק כן איש חי לא מת ולעינים נראה לעולם שמת ולכך הם שקולים ולכן נקט הכא ל' שרפה ול' מיתה ולא ל' סילוק ול' חרבן כשאר מאמרים דלא היה מיתה ולא היה שרפה . וכמאמר כל הזהיר במצות ציצית · עי"ל קו"ש שלח לך :

רמז תקעה עקידה א"י להיות מרחבת ועולה וכו' ושערי ירוש' עד דמשק . עי"ל ברמז תקפ"ה ועמ"ש בקונט' ספ"ח ס' דברים פ"א וס' שופטים פסקא פק"ד וסדר האזינו פש"ו . וכמאמר הוא החמור שחבש אברהם אע"ה לעקוד את יצחק בנו : עמ"ש בס' שמ"א ערך עקידת יצחק בזה :

רמז תקעו א"ל שלום עליך כי נואי א"ל חזי דאבטח לך ולאבוך · נקט לישנא דחזי דתזבונן דלא כמו שעלה ע"ד דהוא לנבואה כמו שאול לדוד דקראו ן' ישי ועיין בהקדמת חק"ל ח"א שא על פניך שהיה והוא כבר עלה לשמים ואינו עתה מן התחתונים לגר עליהם ימלל ורחם והכן דהוא לתת לך הבטחה דאתה ואביך בני העוה"ב ועיין בס' דרש אברהם ח"ב ס' האזינו :

רמז תקעז ישראל נושע בה' תשועת עולמים ע"ל רמז תרמ"ה ותרס"א ועמ"ש תסרס"א בח"א בשבת דפ"ט ולמ"ד ס' כתר דר"ל ע"ב ואברהם את ידו דרוש ע' לבלם ובזוהר ס' בחקתי דקט"ו ע"א בפק"ל מקרא ושב ה"א את שבותך יע"ש וכ"א בגמ' והשיב לא נאמר וכו' ובפי הנראה דבתורתו של ר"מ היה כתוב ויושב חסר ויו לפי דרשתו ועיין בס' ויקר"א ד"א והי"ג ורמ"ג :

רמז תקעח לפי שהיה אבותם רואה את האיל נוטל מחורש זה ונסבך וכו' · עמ"ש בס' שמ"א ערך עקידת יצחק עפ"ו באחז בסבך בקרניו . ומ"ש מי יתקע ת"ל וה"א · כ"ל עפ"י מ"ש במד"ר דגאולה עתידה הטעם דלא בחפזון משום שלא יהיה קטרוג כמו שהיה ביצ"מ ולכן לא מצד רחמים לבד ולזה שוש מי יתקע וכא ללמדנו ת"ל וה"א הוא וב"ד ועיין להג"מ"ר ח"א דע"ו ע"ד מ"ש בזה והכא היינו נגד דמיס"ד דמעכבת עכשיו כדאיתא בפ' חלק דמ"הד מעכבת אז וה' הוא וב"ד יתקע ויוציאנו לחירות כמו שופר של יובל להוציא לחירות לעבדים כן יהיה בגאולה אחרונה דהוא גאולה שלמה וראו עינינו בב"א · והשאלה אבל איני יודע מאין הוא תיקע · נראה דכיון דבגלגל העליון התחלתא דידיעתא דגאולתם הוא ספק דתמן הוא תקיעתא לזה מביא מקרא דכיון דהקב"ה הוא התוקע ושמע מקיבלו קולו ועי"ל רמז תרנ"ה לב"ד הגדול אתא יע"ש :

אפילו נכו אטום בבתולה מפקחתו · לפי מאמר זה אינו כמו שפי' דחמרא ורחמי היינו מכין שניהם שא מהכא מבואר דיין מצד עצמו מפקחו ותבלין מצד עצמן כמו פלפולא חריפתא :

כי היכי דמשקרי בבלאי משקרי מטריותו , היינו דלמר זה מקרא נשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתת שקר שדוגמא לזה דרשוהו לקרא דא בתענית על הפוסקים צדקה ואינן נותנין ואע"ג דהתם הוא רע מאד דנודר לה' ואינו משלם הנה כנגד זה לפעמים נתנו אחרים בשביל זה שנדר והא מיהא בשעה שנדר למצוה חשב ולתת אז דיבריו גבר עליו למונעו בשעת נתינה דזה הוא ורגיל היצה"ר לעשות אך המדבר שקרים יכול על מגן רע ומר ולא יכון לנגד עיניו דהוא מד' כיתות שאינן מקבלות פ"ש :

ומה הם התרפים שוחטים אדם בכור · עיין תנחומא ס' ויצא ובס' וימהר אברהם מע' ד' אות פ"ז ומע' ת' אות תי"ע ולא פורש ברז"ל ומסתמא ודאי כך היה דבמכת בכורות אי המתים שהיו בבר נלקו כ"ש התרפים דמוזמן לכן היה ודאי שנפלו ולא עוד דבבל שהי מצרים עשה ה' שפטים והתרפים משני נדרים ודאי דנלקו ופשוט ובמאמר התלמוות שוא ידברו ורומיה דקראי . עיין בשס"ק נרקה חיים בדרוש כ"ח להלבשת ובקו' הזמן חיים סי' פ"ח . ובמאמר ועביר שרקרק אשרקה להם ואקבצם . עמ"ש דין גליא רזיא בס' שם שמואל ק"ק ס' ויחי :

רמז תקעט שפתו מלויה לעוברים ושבים ל"א שהיה מאכיל שא מלויה דהיה מכין מקודם כדי שלם יבא האורח יגע מן הדרך ורוצה לאכול ולישן שיהא מוכן ונשתבחה בזה אשת אבא חלקיה במה שהיתה נותנת דבר מוכן ולא כבעלי בתים עשירים דעד שהם אופין ומבשלים מרעיבין האורחים יותר מן השיעור ואין להם

תענוג

תענוג אח"כ כאכילתם דלא רעב הרבה יאכל האדם כאומרם ז"ל :

י"ב מכוונין כנגד י"ב שבטים וכן היו עושים כבארה של מרים דהיה לכל שבט נחל מים בפ"ע ואין כל חדש .

טו ל' צדוקי אוה"ע שאוה"ע מתקיימים בהם כנראה כמו שעשה לזרע אברהם יהי"ש ל' כך לאוה"ע שלא יתמרו וכענין באיה"ע קם שלא דלמ"ד ל'ו ולמ"ד מאי למ"ל נס בהם היה ראוי כך והנס דבגבי אוה"ע לא שייך. א"י נקוט מיהא מספר הצדיקים כיון שלא שייך להם כמי או כארים או כרומה דהו לעומת זה דא' .

רמז תקף ומתפללים בלבם ואומרים ניפול בידו ולא הם בידינו . עיין בקו' חיים טובים בש"ט סי' ז' בנוסח תפלת דוד על שאול ולפי"ז יע"ן מ"ש כתר הכי והיה הנכשל בהם ביום ההוא כדוד בכף הדמיון תפלה עושה מחנה ולא כמו דוד ממש כענין היתה כשמנה ודוק .

רמז תקפא מי שאינו יודע להכות ומי שיודע להכות . נראה דש"ל כוכה זו נקטו בסנהדרין כמאמר בת שבע כל' מלמד שכפאתו על העמוד מלמד דייקא דבא ללמד שיהיה יודע אדם כיצד הוא מלקה · וכמאמר מה לך יוצא ליסקל על ששמרתי את השבת וכו' עיין בקונט' חיים טובים במזמור י"ב .

רמז תקפב ג' כיתות · המאמר דלעיל רמז תקע"ח דבר"ה בגשין ממלאך המות פליג על זה או קאי לג"ג או ענין המיתה לחוד כענין העוה"ז וענין חיי העוה"ב לחוד .

רמז תקפג סוסים היה עשו וכו' פרעה המן וכו' סוסים היו הראשונים עיין בקונט' חיים טובים במז' ב' מה שלייכתי בזה בעזר מסדי .

רמז תקפד יקרים בעוה"ז קפוים לעוה"ב פי' ב"א על העשירים והשובים' שאינן טובין למקום ועיין זנ"ח ח"ב ס' משפטים פנ"א ועיין יפ"ת ס' ויקרא פ"ב · וכמאמר אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו . עיין בפתיחת ס' שמ"ה מ"ש בזה .

רמז תקפה שיתחזן של אבות מפתח לגאולת בנים . כל זה במוכח של מאי' אחר שאמרו אין והיה שלא ל' שמחה כי בשמחה תלאו מהגלות .

נתנני שוממה כל היום דוה . ווה פי' הרב כמהר"ר **יאודה** די סינורה נר"ו כ"ה הייתי שחוק לכל עמי נגינתם כל היום דשחוק והיתול היו לוקחים הא' ליסבא וכל היום דוה ואנחנו לא נושענו וזה"ד .

רמז תקפו מכה אותם בגרעת . עיין לעיל במלכים ב' רמז רכ"ע ·

מלאכי

מלאכי זה מרדכי ולמה נקרא שמו מלאכי יתכן דהשאלה היא אם הוא בעבור בכל יום ויום מרדכי מתהלך לפני חצר בית הנשים לדעת את שלום אסתר ומה יעשה בה דמורמזה לאחשורוש שירה במקומה דהשד כנגד מלאך במקומו ועל שפר הליכת בכל יום ויום ראוי שיקרא מלאכי לזה חידוש טעמא אחרינא דוה מביאו לזה ·

רמז תקפז כג' לשונות של חיבה ר"א כ"א מוסיף אף תיקון הרי ה' והם נגד שניתן לנו ה' חו"ח ס' בראשית חבלא יבכ נבול 'עמים הפריד את ישראל כי חפץ בהם . שמות חשיקה דחשק ה' בהם דהוציאנו ממצרים מת"ת ואתם תהיו לי ס' ויקרא אהבה דשוכן עמנו והניח לנו הקרבנות כדלקמן כמה חיבבתי אתכם ועצר לי מקדש יע"ש . ס' במדבר דביקה בנחלת הארץ דדבק בנו . ס' דברים דיבור על לב דהכל שוה תוכחות ממתק דבר המסור ללב ·

שיין או מים מגולים פסולים לגבי המזבח · עיין נשמת כ"ח יו"ד סי' כ"ה והחפץ חיים סי' כ"ו וחל"ב דרוש ט' .

כאדם שאומר לחברו הדלק לי את הנר והנף לי אחריך את הדלת 'כאו הכ' דברים עתה נתברכה בעולם אפי' מאומה לאומה דלא ידעו ולא הכירו מדליק הזינאדו ועושק חיבה עי"ז אף רע ומר לשבת דלא וכבר כעוה"ר וכאחרת יש טפשים דאומרים להם סגור את הדלת מפני רוח מצויה ובפרט בזמן הקור ושוכח ומצאו בעול מניחו פתוח והולך וזה בא מרוע לב דאין דעתו ע"ח וגורל עצלותו ואחרמי דוחלה חברו בשיבתו כיון דלא יהיב דעתיה על ואהבת לרעך כמוך ועניינים כאו הם כהררים התלויים בשערה .

וזהי תפלת המנחה . ומטעם זה הוא דלעולם יהא זהיר שהרי אליהו והחידוש הוא אפי' שהוא שעת דין כמידתו של המסדר יצחק אע"ה והמכוון לזה דהיצה"ר מסית יותר בתפלת מנחה דשחרית הולך לביהכ"נ ובערבית דמתקבלים השכנים מה יעשה אך במנחה מי יודע ההולך לבית יו"ד כשלנים וביולא להתפלל מנחה מי ומי ההולכים ואחריהם ואשרי חלקם של אויה סוחרים ובעלי חנויות דמקבלים מנין ולא יעברו יום א' מלהתפלל מנחת ערב במנין יו"ד ובער"ש מנחה גדולה מה טוב חלקם ומ"ן גורלם דמובטחנו דיצליח עסקיהו בשכר זאת · ובמאמר ובכל מקום מוקטר מוגש לשמי . עי"ל רמז תקכ"ה מ"ש בס"ד .

מפני מה כ"ג משמש בח' בגדים כנגד ח' ימי המילה . עמ"ש מיה"ר ת"ל במאמרם ע"פ בזאת יבא אהרן אל הקדש ·

באימה ברתת ובזיע · יתכן לרמוז בפי' מו' נ"ב דאמרו משה והוא בר"ת 'מזמור 'שיר 'ליום 'השבת למ"ה בפרוח רשעים על קרח בלותי בזמן דהוא משה בא"ז בלבנון שתולים בבית ה' מי הם השתולים בבית ה' אינו של אהרן ובניו בחצר אהל מועדלזה בא בר"ת באו"ז 'בנגד 'אימה 'רתת 'זיע ג' בריכות א' בחצרות אלהינו יפריחו . ב' עוד ינובון בשיבה ג' דשנים ורעננים יהיו .

רמז תקפח שלא טימא את הטהור ולא טיהר את הטמא · עיין בס'

קד

הר המר דרוש ו' וכס' כרך א"א ס' ראה דרוש א'

ורבים השיב מעון שהשיב פושעים לתורה ואו' משרים אהבוך . נראה פשוט דדריש בשלום ובמישור . ואפשר במ"ש הר"ב ערכי נחל ס' ואתחנן כמאמר מה אומנותו יעשה עצמו של מאי דאיכא בין הדורש פלפול לדורש מוסר לייסר אם יבטער השומע ויספוק דמו ולאידך גיסא בפלפול יתנאה יע"ש וז"ש הבא תורת אמת בעומקה של הלכה ורבים השיב מעון דאית ביה תרתי וקיה משרים אהבוך שדרשו בחולין משרים חשפטו על הענוה בן פי' בני **אברהם** הי"ו ·

ובשר הוא זוקף זוקף בשם ומפני שמי נחת הוא עיין ספרי חיים ס' פנחס פי' קמ"ב .

רמז תקפט הרי הוא בבהמה וחיה שאינה מכרת קונה . בי' הכתוב' דביון דהוא כאן ע"ה אין לתת לו מת"כ והו"ל מאכיל לבהמה ולחיה ולא קאמר כחמורו של ר"פ ב' ור"ח ב"ד דהיו נזהרים וכדכתיב ידע שור קונהו וחמור אבוס בעליו שאה בסוג בהמה וחיה שאינו מכיר לקונהו ובעליו ·

אעפ"י שאברהם התחיל במילה · נר' דכיונו בזה למ"ש מוה"ר אגדת שיבו מ"א בברכות פ' הרואה במאי דשבחו לאברהם דעשה הילה"ר טוב ולא אמרו זה ליצחק ויעקב משום דהוא היה תחילה לבוסרים ולא הי"ל ממי ללמוד ועיין בס' כרך א"א ס' לך לך ולפי"ז היה ראוי לו' שיאמר ברית אברהם אך מלך אחר הנה באברהם בתיב בימולו אתו דהיו רבוי עם לא כן שבט הלוי היו לבדנה דלא למדו ממנו שבט אחר וגם לא בפעם אחת כי ברוב השנים שהיו במצרים היה בהילוך אחר מילה בשבט לוי ואיך לא נתנו לבם לשבט אחר להיות נמולים בשבט לוי הוא פלא ובל שהוא עיקר דהתוכחה היא להם ולכך אעפ"י שהיה אברהם ראש לנימולים שייך התוכחה מינם ובם יבא מכם ויעיד איך אתם עוברים על מצוה שבתורה דבכלל בה ולא תטוש תורת אמך . וכמאמר כל מה שאירע ליוסף אירע לציון עיין אבי הנחל פס"ג וס"ז וחיים טובים מזמור י"ד ·

בישראל נתאי גרושין ולא באומות · עיין להרב ז"ר דלא יחד שמו על הגירושין דהמגרש לשם יופי אינו עושה מעשה ישראל ות"ר

וערבה לה' מנחת יהודה וירוש' כימי עולם ובשנים קדמוניות כימי הבל שלא היתה ע"ז בעולם · יתכן לפרש כלפי הסברא דלעת"ל לא יהיה את הכבש הב' בין הערבים דיתבטלו כל ע"ז שבעולם ולהורות דה' אחד ודחו סברא זו לכן אמר וערבה לעתיד מנחת יהודה וירושלים דהיא הקרבן של מנחת ערב אפי' שיהיה בשנים קדמניות שלא ישאר ע"ז בעולם ויודו כולם כימי הבל דהבל שמה מעשה תעתועים אפי"ה שנים ליום עולת תמיד ·

לא הכתי לאומה ושניתי כה . ואע"ג דהנביא אמר לתפ"ן יהיה על האומות דיתקיים זה שאתן אדם תחתיך ולאומים תחת נפשך והוא לקיים

עליהם דהוא אמר ולא יעשה והיבר ולא; יקימנה ועי"ל רמז תרי"ט . וכמאמר הגוי כולו הין ואי לא לא . עמ"ש ה"ה שרידי יאודה בסו"ס מרא"ה ח"ב

והא כתיב לא תנסו וכו' חוץ מזו · עמ"ש בס' נל"ח ;

רמז תקץ מתקלסת מאוהביה ושכניה אין לה כבוד שאה מנרותיה זו היא בבודה ובזה ב"ש קרוביה דמתכבדים בה ובענין שב' בסס"ח בברא לגבי אבא . ויתכן דזה ביון שלמה לו' קמו בניה ויאשרוה בעלה ויהללה וב"ת מה שבח ובבוד הוא זה יבואו זרים ויהללוה לזה ואת עלית על בולנה דבדבר מפורסם לכל אפי' מי שאין דרך לקלס או מנד עצמה דיעידו זרים ואי מנד עצמן דהוא ויהרא דלוקחים בבוד אך היכא דמה שאומרים שגור בפי הכל אין בל חדש ואין קפידא · וכמאמר ואין דבור שאה ל' נחת · עיין בקונט' ושמ"ח מע' א' ומע' ד' :

עבשיו שאין נביאים מי בותבה שיהו ומלך המשיח והקב"ה חותם על ידיהם שנ' או נדברו יראי ה' איש אל רעהו והיו לי באום ה' עיין למוה"ר מת"ל דקמ"ג ע"ג וד' מה שהביא דאיכנו שוה עם מאמרינו זה :

רמז תקצא הוו זהירים במצות וכו נראה דרצו לו' דשבר מצות בהאי עלמא ליכא ושכר זהירות וזריזות; יש בעוה"ז ג"כ וכן לנבי מי הקדמני והעצלות שבכם הוא דמשלם לשונאיו לאוה"ע בעוה"ז ולכם לעוה"ב ואילו יש בכם זהירות דמביאה לידי זריזות זובין אתם גם בעוה"ז בנלע"ד בבונת המאמר הלזה ודוק :

ושבתם וראיתם בין צ"ר . יתכן לפ' דבמקום שבע"ת עומדים אין צ"ג יכולין לעמוד ואתם שובו בתשו' ושבתם ואז וראיתם הפרש בין צדיק שיכן עומד ולרשע היכן עומד ויתמהו במו חבריו של ר"ל דשיו ביחד ושב חזר בתשו' ומזה תתבוננו עד היכן הגיע מע' התשו' דטעם טעם חטא ופירש מהעבירה דתשו' גמורה בא"פ בזו"ת בא"א באומרם ז"ל :

אבל לעת"ל הצדיקים בג"ע זה השער לה' וכן דוד אומר וכו' . מאמר זה דיבר בקצרה ורמז למאמר אחר דבל א' נכנס בשער א' ודוד נכנס בבלם פתחו לי ש"ן אבא בם ביע"ש ולרמוז לזה נקט וכן דוד דנבנס בבלם ודוק :

לאשר לא עבד אין בתיב באן שלא לאשר לא עבדו לשמו ית' ואע"ג דהבנה מאחרים שלא ברצון הרמב"ם שאה בחבריו שחלקו עליו הנה ב"י דבר המסור ללב דהוא יודע לבות בני אדם דע"ב נוקם ואינו נומר ע"מ בן ויש מבחן למבוני מדע דאינו לבוט ורודף אחר הממון מרדוף אשיב דיורש דנומר ומקיים לשמו ית';

רמז תקבץ ו' שמות נקרא גהינם ולקמן רמז תרכ"ו והכי איתא בא"ב פ"ד ועיין בס' וימבר אברהם מע' ג' אות ר"ו ;

שא

ט"א היום מרחיק וכו' זה רמוז כתו' ראה אנכי נותן לפניכם היום דכתו' ברכה לצדיקים וקללה לרשעים כנ"ל כההוא יומא:

רמז תקצג אם שהוא יוצא מגופו של רשע ומלהטתו ׳זו כיוון למאמרם ז"ל דהנשיכם מתהום מחמימות העבירה והאש מל"ת והשלג מעצילות מ"ע דאמ"ש דלעת"ל מגופו יוצא ווה רמוז בקרא כי תולעתם ל"ת ואשם ל"ת אשם דומיא דתולעתם מה התולעת מגופו אף האש מגופו ולכך נקט ואשם ול"א כי התולעים והאש:

רבש"ע אותם שמשכימין ומעריבין בב"כ וב"מ וקורין את שמע ומתפללים ועושים שאר מצות ׳ ואפ' רמוז המאמר יקדו לו' בזמירות אשרינו שאנחנו משכימים ומעריבים בב"כ וב"מ ומיחדים שמך בכל יום תמיד אומרים פ"ב שמע דאמו לו' אשרינו דעי"ז יש לנו תקוה טובה לצאת מגהינם ולהכנס לג"ע:

רמז תקצד א"ל הקב"ה למשה כדאי אתה וכו' והואיל ומצטת את עצמך תקרא על שמך זכרו תורת משה עבדי ׳ עיין להרי"ף באגדתיה בשבת דפ"ט ע"א ועיין ברך א"א ס' תרומה:

רמז תקצה וכי דוד כנאו ולא שלמה כנאו עיין עיני כ"א בברכות ד"ו ע"א וכאבי סנהדרין פל"ח:

רמז תקצו ג' סעודות שבת ניצול מג"פ. ובואו ע"ן דכנגד יצחק צלה חבלי משיח דהמשיח בזכותו כרמז כחמו עיין כפש חיים וסעודת בקר אברהם דעומד כפתח גהינם וכירר שבשבור מלכיות ולא נכנס וס"ג יעקב ממלחמת גו"מ דעשה מלחמה עם המלאך ושכם:

תהלים

רמז תרי ע"י ׳ור זקנים וכנגדן תקן יו"ד הילולים כדלקמן סוף רמז ברי"ת ועיין בסו"ס הכתוב לחיים:

ביקש ה' לו איש כלבבו דלא הוציא דבר מגונה מפיו אף דוד ׳ זה לא יכון עם מזמר סוה"ק ס' שמות ע"פ ומשה היה רועה את צאן יתרו דמה שבחר בדוד היינו מאחר עלות הביאו לרעות ביעקב דעי"י שהיה רחמן ברעות הצאן בחר בו ס' ושמא אחר בונת הלב הולך שבל דטוב לב אינו מוציא דבר מגונה מפיו והא והא נרמא ליה ויתכן לו' דהכונה דמה שבקש מעיקרא על כי היה רחמן כלאט אינגלוי ׳מלתא שוב נ׳ דהיה כלבבו וכדרך העולם דקונה מקח והרואים לא ידעו אם לקח קילופור ושוב רואין כי טוב הוא ואומרים לקח טוב לקח כן היה בדוד דלהקב"ה תומן שהיה גורת נפל ירע דאיש כלבבו יהיה אך העו' לא ידעו ועיין בס' תהלות ה' במאמר זה בארוכה:

רמז תריא טחנין לו סבר כעושה מצוה. הא אוקמוה בבא עבירה לידו ומיצל הימנה ולכך מייתי מאשרי תמימי דרך דכוזיל אפתחא דבי זונות ואפי"ה אף לא פעלו עולה וה"ל דבא לכד עבירה לידו דעבר שם בזוזנו דרך שא שהיה בנגדו פתחא רע"ז דהל"א"ה בעולם עיניו מראות ברע דדרשו בעומדות על הכביסה אמרו בראיבא דרכם אחריתי מינה דהא דכוזיל אפתחא דבי זונות היא באופן דיש דרך אחרת רע כמו הלא"ם לא הותר לו לילך ומה שאמרו בבא דבר עבירה לידו וניצול היינו בהיסח הדעת ולא היה ח"ו מדעתו שבקש הדבר ושוב נתחרט ועיין לס"ה מהר"ם שנאוי ז"ל בשיטתו לשם ודוק ועיין בספר תהלות ה':

רמז ברית ויחס כאשר׳ק ישרא. ויתכן דבשבור זה אית ספרים דהאלף גדולה עיין בקונט' ספר חיים והיינו לרמוז דמתחיל אחריו באותו לשון עשה ה' ס' נגד ספ"ן של משה ס' חו"ת ועיין תהלות ה' דפי' אחד של אחד שייכים יע"ש ולכך שם רמו האלף גדולה ולכך הוקבע בב"כ אותיות. ובמאמר זה בב"כ אשרי. עיין בקונט' חיים טובים במדרש ש"ט שם ובא לציון במי במא' דנוטל שכר בכנעים ואהלות והובא לקמן רמז תרע"א ועיין בס' ל"ע במאמר דדוד ולע"א בשעה שעוסקין בנגו"א דרך חריף בזה ולפי דרכו הבא בעי טעמא דהקדים נגעים לאהלות:

רמז תריג כל פרשה שחביבה כפי התוס' היינו דכמאי דפתח סיים כמו אשרי ומנו הראשון ועיין בס' אמרי שפר למהרא"ת ז"ל ד"ן במאמר זה:

ובתורתו יהגה בשו ז' מצות שנתן לו והכי תרגמוה בש"ס נבי גוי העוסק כתו' דהיא במצות דידהו דהן הן הנך ז' מצות ב"ן שא דלא ידעתו מאי שנא דלהלן מזה דריש הא נבי נח מתורת ה' חפצו ואילו בתורתו דרש מבין דבר וכו' ׳ גם במאמר אשר פריו יתן בעיתו ועליהו לא יבול לא שוו הדרשות בשיעורייהו דבתחילה דריש על קין והבל ושוב על שם וחם ושוב על ישמעאל ויצחק ולא אתיא לא כההיא דלבעו רחמי אתכליא על עליא ולא כההיא דשתחן צריכה תלמוד דלקמן רמז תר"ו:

רמז תריד על ג' עמודים אית דאמרו. ואפשר דזה רמו אברהם התאחית בה' ויאמר לא אשחית בעבור החמשה בו תרמוז ספק הפשט דאדרבא בעבור החמשה מיני ג' עמודים העתידים להיות בעולם דוכותן לא אשחית דשו ושו דא"ח ובלהו צריכי לעולם להגן כשיתרבה הקטיגור ח"ו דהיינו הנך תלתא דמינה הבא אי"ו וחמו"ע וג' בני קרח ועוד שתים זו שמעתו מריש פ"ק דאבות עה"ת ויבה"ע וענ"א וסוף פ"ק דש"א והוו חמשה ׳

אם פריו יתן בעתו היינו כדדרשו לא יהיה בך עקר ועקרה שא תהא עקורה מן התלמידים וכדרשה בבקי זרע ורעיק ולברב א"ת ילדך והמידום סוא כדדרשי אנשי ליה עירמא דכל בך היא קבוע עת לימוד התלמידים דהיא רוחא מצות ברכת כהנים וכן התירו לתלמיד שיש לו דין תורה כיון דקביע ליה עידניה וכן נבי ת"ח דהוזהירו דלא יצא יחידי בלילה דמנאו זמנת סיכא דקביע ליה עידניה ולכן שפיר אמר יתן בעתו ולקמן רמז תר"ו

קרבן דרשו כ' שעות ביום כ' שעות בלילה יע"ש

אפי' אומנות א"ל ובחרת בחיים. זה סובל ב' פי' אחד דאה חיים זו אומנות ואומנות שאני דהיא כדמיון התורה שנותנת חיים דבל תו' שאין עמה מלאכה כ' בחיים עצמן דהיינו כדכתיב שנקראו חיים אשרי תבחר ותקרב למה שהוא חיים בחיים כדאמר רשב"י מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה וכמ' סוף קדושין כר"ן מניח אני כל אומניות שבעולם וכענין רי"ש ורשב"י דלקמן ברמז שא"ז ועמ"ש הרב ז"ר בזה·

טא משה אהרן ומרים. במד' השמיט למשה ובקונט' חיים טובים כתבתי בטעם לגר עתה ראיתי דבילקוט גרים ומשה נמי.

רמז תרטו ואספת דנגיך דברי ר"ש רשב"י אומר· עמ"ש בס' עיני כ"ח במנחות דנ"ט ע"ב·

רמז תרטז שהיא חביבה ע"כ החיים. מלבד הפשט נ"ל דיו"ד דברים נק' חיים וזו עלית על כולנה ועי"ל רמז תרי"ר דלפשוטו אינו ע"כ החיים שבעולם דהרי לישרא' לבד חביבה ולא לע' אומות אלא דאה באנו למירק דאפי' בחייהם קרויי"ם מיתה ועוד יתכן דלקושטא היא חביבה על כלם אלא דאינן מקיימין אותה ב"א ישרא' ובדור האחרון העתיקו אוה"ע התלמוד בכלי כמו ושאר ס' אוידי דחביב' להו ונהגין עלה ותוספת ועיין בס' הכתוב לחיים ע"פ ברוב עוזך יכחשו לך אויבך יע"ש·

רמז תריז אשר פריון יתן בעדו אלו ת"ח שירבו בזרעיך. והיינו מ"ש במגילה די"ד וספרי ס' בהעלותך פע"ה ומכילת' ס' בא פי"ז ועיין פר"א פ"ב ובחי' לשם· אשריך א"א שר"א ב"ע יוצא מחלציך כל שאמר לו הקב"ה שיהיו כאלתי מעיך כמותיך.

רמז תריח במוץ לפני רוח אוקמוה דהוא אותן שהרעו לישר' דהוא הביתה היותר גרועה. עיין לסלמ"ר ח"א ס' ויצא דנ"א ע"ב וג' בזה ודוק·

רמז תריט ובאחת יבערו· היינו כדאמר הכניא לתפ"ן ועי"ל רמז תקפ"ט

רמז תרך זה המאמר דלג' חלקים נתחלקו היסורין כבר הובא לעיל רמז תע"ו בישעיה יע"ש וברמז שא"ז ותרס"ז ועמ"ש מוה"ר תהלות ה' ר"ע ע"ב:

רמז תרכא עד כי יבא שילה· הכא תפס ליוסף בשם מקומו דשילה בחלקו של יוסף ושילה הוא שם המשיח דאיך הגם לתרוייהו ועוד דרשו על מש"ה דהוא גימ' שילה:

רמז תרכב בכלי חרש אין כתיב אלא בכלי יוצר. עמ"ש בירמיה רמז של"ה ודוק.

רמז תרכג שצמד לקרא בתורה וסמך עצמו לכותל. עיין בקונ' כף החיים סי' ע"ו אות ט"ו ובס' שמע אברהם סי' כ"ס· ובדומיא דקראי עבדו את ה' ביראה עבדו את ה' בשמחה פתיו בזוה"ק כאן וזמן החרבן לזמן הבית בנוי דהוא נמי מא"י לח"ל :

רמז תרכד אמרו הימנין לישר' שאילולי הם לא נתקיימו שעה א' שנ' הרנינו גוים עמו· ובמאמר אחר איתא דאעיקרא לא היו ראוים אוה"ע להיות נבראים בעולם אלא דעונות ישרא' גרמו וכיון דמסיבת ישר' נתהוו הנה הויתן בעולם בזכות ישר' ומשכחת זכות וחובה עולות בקנה אחד ולכך הם פדיון בעד יש' באדם העושה פדיון מממון שלו :

רמז תרכה לא ניתנה פרשיות התור' על הסדר וכו' להחיות מתים ולעשות מופתים. מאמר זה לא אתייא למאן דדריש סמוכין כ"א אין מו"מ בתורה וגם לר"ן דדריש סמיכים אבשלום עם גו"מ הוא דס"ל דכתובים נ"א אין מו"מ וכן לר"י כ"ח לקמן דדריש זה או ענין פרשיות על הסדר הוא סוג אחר בסדר האותיות והפסוקים דנתלבשו בסדר שאנו קורין ואין זה צירוף האותיות והפסוקים לפניו ית' דהעיד על עצמו ומי כמוני יקרא ואין לומר דלא ניתן על הסדר כדי לדרוש סמוכין דהרי גלו בשביל שלא יהיו מתים ויעשו מופתים ולא גלו בשביל לדרוש הסמיכות ואי אמרת דהסיא הוא בצירוף האותיות והפסוקים ניחא ודוק:

לדוד מזמור מלמד ששרתה עליו רוה"ק ואח"כ עיין בזוה"ק ח"א דקז' ע"א וח"ב ד"ן ע"א :

רבים בקומה רבים בתורה. ואפ' דזה היה מקונן ירמיה איכה ישבה בדד העיר רבתי עם דא"י גבוה מכל הארצות והם היו נמי בעלי קומה וכשהיו מנערין הגלימות כשקמים מלמודם היה נראה למרחוק עד בבל ועתה ישבה בדד דאינו נראה מרחוק עם היות דהיא רבתי מצד עצמה גבוה ומהעם רבתי ג"כ :

הקיצותי ע' אליהו שנ' הנני שולח לכם את אליה הנביא· ואפשר דבעבור זה בפתח אליהו אמר קום ר"ש וכו' איכון דמיכין דחברון ור"מ אתערו משנתכון הקיצו ורננו שוכני עפר ר"ת אנת וזכאן הקיצו ורננו לאתערות' דשכינתא וכו' א"כ נאה ויאה לומר הקיצותי על ידי אליהו דמגלגלין זכות ע"י זכאי אתערותא לעילא אתערות' לתתא :

רמז תרכו ויאמר ה' אלי א"ת אותו כי בידך נתתי אותו. עמ"ש בסה"ק ברכת מל"ח ח"א דרוש ט"ו לתשו' ובח"ב בדרוש לחנוכה ביהכ"כ :

רמז תרכז יש שמחה להקב"ה כשיאבדו מכעיסיו. עיין חיים טובים מז' נ"ה ונ"ה ובביאורי למכילתא בסדר השירה פ"א וספ"ח פסקא קי"ו וסכ"ו ובזוה"ק ח"א רזן ע"ב ותקונים דכ"ר ע"ב וא"כ פת"ז ולקמן רמז תרמ"ר ע"פ והוא ישפוט תבל בצדק· ובמאמר נוכחין אותו ושמח. עיין ראה חיים ס' בלק בארוכה בס"ד :

תבקשו כזב סלה. כיוצא בזה דהכופרים מעכבים הגאולה ובשמחשבים אמת יבא משיח והם אומה"ע תוקעים עצמן דתמיד שארית ישר' לא יעשו עולה ולא ידברו כזב דוי"ו והוא כזב והוא כמו בכל נרתם לא נר כזב כשר אינו חס על גאולתינו אבל סוף דיחוש לגאולתינו ולנו נר כולו:

ובלבד שתדום מעבירם שבידך. הן אמת דהכי רגילי למנקט קרא ויך מעבירות שבידו וכיוצא אך הכא כא בדקדוק דמעכבין את התפלה גזל דהוא בידיו ואשר בידיהם חמס ולכך נקט מעבירם שבידך דבזה במלא דבר מפורש דאין תפלתו נשמעת:

מעלה אני עליך כאלו עשית מזבח והקרבת עליו קרבנות הרבה וזה א"כ כאן. פרוש דבלפי שאמר דהיה אנוס ולא היה יכול לילך לביהכ"נ דשם מקדש מעט וכאלו עולה ע"ג המזבח וחוץ לביהכ"נ הו"ל שחוטי חוץ וזהו החידוש דאנוס ר"פ ועיל רמז תס"ד:

לעולם ירגיז אדם יצה"ט על יצה"ר. עיין בס' ברך א"א ס' לך לך ובס' עמודי חיים עמוד תורה:

רמז תרכח שכל אשה שהיתה רוצה לילך מבית אביה לבית בעלה בספי' הייתה הולכת וכן דוד אומר הלכו בניות נהר. עמ"ש הרב ת"ת יהונתן ס' חקת ויערב לך ועיין בס' בפ"ח מע' כ':

וכן משה אומר כי לא באתם עד עתה וכו' נחלה זו ירוש' היינו ע"ד לא לן אדם בירוש' ובידו עון דהבה"כ ובה"מ דהם מקדש מעט שורשם פתוח מעיקרו מבית המ"ק בנין אב לב"כ ולב"מ ועיל רמז תרכ"ט:

אילולא שנפלתי לא קמתי ואילולא שאשב לא היה אור לי. דוגמא מאמר זה תמלא כמה מאמרים דברונו דחם תזכור דאין הקב"ה מביא צרה לאדם אם לא מוכנת לו טובה לפי אותה צרה יהיה הטובה דנדרש מכה לין ר"פ:

רמז תרכט התורה אמרה מפני בני עניים כשה"ז שלא יעסקו בדברים אחרים וישכחו את התורה כי העוסק יהלל חכם עמ"ש בסה"ק לוח ארז ברכה פי"ח וספ"ח ס' וזאת הברכה פסקא מש"ה וזה יהיה רמז הכתובים ויבטח ברוב עושרו ואני בזית רענן דהממעט מחכים בזית ביושבה בטחתי בחסד אלהים:

רמז תרל בזמן שיש בו כח אמרי ובשאין בו כח בוכה הניגי התכונן מה שבלבי. מאמר זה ברמותו תמלאהו לעיל מזה רמז תזכ"ר שדרשו כן בפ' אמרו כלכבם על משכבם ועיין בקונט' חיים טובים מו' ד':

ואני כאשר עשו כן עשיתי. מאמר זה איננו שוה למאמר שהובא לעיל מזה ברמז תרכ"ה ה' מה רבו צרי דהיו י"ו כיאופין וי"ו דליאות ובשנס בגוף א' עבירות חבילות באוריה ורצחת וגם ירשת דאיגו כל זה בבי דואג ואחיתופל ויתבן דמ"ש ומה בינו לבנם היינו הכונה ומה תאמר דיוקא הפרש בינו לבינם עבו נמלת עלי חסד גדול לפי תוקף העונות ולבבי נא יתפרש ומה בינו לבינם דהם חטאו בפועל ואני הוא כשו דהיינו בשביל שלא מחיתי. שא דאי תחשוב בכמה חטאות שעשו ובכמה מחאות שלא עשה לא יהיה נא ברוכן ואפי' שהוא בכף הדמיון תכבד הרבה ואפי' הט עשית חסד עמי שאמרת לא אתה ובל ביתיך של התיבה. שא דצריך לדעת למה לא הביאו מהעיקר מקרא קמא עשה לך תבת עצי גפר והביאו מבניסה לתיבה דהוא גמר הדבר ושמא דלה לבלול דמלבד שלא מיחה שהיה מקטני אמנה דלא נכנס עד שראה הגשמים ואפ"ה הצילו הקב"ה ע"כ בא ביתו

רמז תרלב היום הקב"ה מברך את עולמו מאמר זה הובא לעיל רמז כר"ת ומ"ש רצון תעטרנו ואברהם זקן בא בימים היינו כדדרשו במד"ר בפ' עטרת ת"ת שיבה בדרך צדקה תמצא על אברהם בעצמו:

רמז תרלג תפלין בראשיהן ובזרועותיהן. עיין בקונט' חיים ומזון מ"ש בקדימת ראש לזרוע בכל מקום שאנו תכמים:

רמז תרלד ד' מלכיות שהן שמונה. עיין בזכריה רמז תקע"ח ובא נגיון ועוד רמז תר"ח וריש רמז תרל"ט ותר"ת ובמה שציינתי בקונט' חיים טובים מזמור ו' ורמז תרמ"ה בג' בונין דחבני ורמז תרכ"ט בפ' עד אנה ורמז תשכ"ז ע"פ באורך נראה אור:

רמז תרלה חומה אין לי עיין רמז תרע"ו ותרכ"ד. וכמשל העברת החרב על צוארו של בונה זו בקטו חז"ל אפי' חרב מונחת על צוארו של אדם אל יתייאש מן הרחמים דהטונה דוקיה כמו גזרת אותו מלך וכמשל החבל דמביא אחרי כן וגם משל הזכן גדולה דביתת אותה ועיין הכתוב לחיים סי' ל"ד. ובמאמר מראה לנריך גהינם עיין במ"ד ס' וארא דק"ת ע"ב מה שפירש בזה:

רמז תרלו והיה יודע שהיא טהורה ולא היה מטהרה מפני גזרת חכמים והיינו דהו"ל שהורה בה חכם דלא נאה לדון בה לבא עליה בענין שכתב הרב דמשק אליעזר ז"ל שם בתולין דל"ז ועיין רמז דס"ס והיה בסתר דלא ידע אנוש וקים ליה דטהורה במורה אבתי לא פליג מהוראה בה חכם:

רמז תרלז פורק אתה יען כי אין א' מכל אובלוסין מלמד עלי זכות ותתן אתה בדין הסנהדרין דכלם פתחו לחובה זכאי ופרוק אותי מידם כשו אלהים נצב בעדת אל. ובל' המאמר ועינו את רות. עיין זר טפחאות אחרות ורתוק ט"ס בב' פעמים ושנו לרות ועינו לרות ויתבן דבנגד ערפה דכמה פעמים ברטונה בלילה אחת הנה לרות בנגדה פעם אחת ובס' אות אמת הו"ל גי' אחרת והגיה דל"ל ועינו לרות:

רמז תרלח וטמן את חרון אף חטא בבית האסורים נתן הקב"ה את קברו בנגדו. שא נא עיניך וראה בסה"ק פר אחד פמ"ש מ"ש

מ"ש בטור א"ח · וכמאמר ממה שאנו חייבים אצלך ואנו מפקידים אצלך . עיין במה שרשמתי בלוח ארז רבה פי"ח וספ"ח ס' האזינו פסקא ש"ז ובביאורי לזוה"ק ס' בראשית דל"ו ע"ב וס' יתרו דפ"ו ע"ב ומעשה דשקרא עם פתקא מתיבת נח עיין בס' רבש לפי מע' ת' אות מ"ד וע"ש הניכר יש הכא דהכתוב אינו סמך עליון שאם שם ה' עליון ויתכן דכונתם של ישר' כמו שאמרת אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם כן כביכול עליון כשיקים ה' ונתנך עליון אז נורא לשו כי אתה ה' עליון וכמאמרם ז"ל דמה שקורין ישרא' להקב"ה קורא הקב"ה לישר'

רמז תרלט למי הוא אומר שלחו מגן ר"פ בשר"ח אמר למלאכים · יתפרש זה על חללי מחנה אשור בלם פגרים מתים ועיין בס' סר המר בסוף דרוש ה' ·

אנו חיים ותורתך חיים כיונו בזה למ"ש בתנחו' דבעוה"ז לומד מפי ב"ו דמת ושוכח ולעת"ל מפי הקב"ה דהוא חי וקיים לעד לעד . ובמא' ואותו אומנות צריכה כל האצבעות · עיין ברכת מל"ח ח"א בדרוש ב' לשבת כלה :

אין בוכים לא מיתה וחולי ולא אבילה ושחיה היינו באומרם ז"ל דרוב החולאים ורוב סיבוב המיתה היא הבאה מריבוי או"ש ותלויים שו בשו :

רמז תרם גדול נס האחרון מן הא' שחזרו כריסי אמותיהן . זה הלשון הוא שייך יותר לומר זה בקי"ס דזה נגרר אחר עיקר הנס הגדול דקי"ס וישוב הים לפנות בקר לאיתנו שזה דהסיא באורחיה אך בכריסי אמותיהן הוא יותר פלא דלאו אורחיה ותו דהתם לאיתנו היינו לתנאו מעו"ו ומ"מ דבך היה התנאי לשוב לא כן בכריסי אמותיהן לא פורש דהיה תנאי עם לילה ממונה על ההריון :

רמז אמרת מה לילוד אשה בינינו וכו' · עיין למוה"ר כסא שלמה והר' תושע יאודה ובסה"ק ברכת מל"ח ח"א דרוש ב' לשבת כלה ובדרך א"א ס' ואתחנן דרוש ב' ועמודי חיים עמוד תורה ס"פ :

צפור שמים זה שיהו שמסבב את כל העולם כצפור · טמון ברמז דצפו'ר במ"ק הוא שי"ם התשב"ון במ"ק ויפן כ"ה וכ"ה :

רמז תרמב בנביאים לא קם אבל במלכים קם ולכן התחיל ספרו להבין אמרי בינה דמגמתו להשיג שערי בינה כמו מש"ר שאף דאי הו"ל לשלמה רוה"ק היה לו לשאול דהיה רוצה להשיג כמו רע"ק ן' ש"כ שאף דל"ל דמה שלא היה עדיין בעולם לא הוה אפשר להשיג דהכל ואצלתי מן הרוח ושער הן' לא בא זמנו להאיר על הארץ עד זמן רע"ק דהיה במקום השכינה :

רמז תרמג והקטון מגוול אפי"ה אוהבו יותר · וזה לגבי יעקב מי יקום יעקב כי קטון הוא ונסלח לו ולריעותא לאידך גיסא קטון בתיך בזוי הוא מאד הפך דאוהבין אותו ועשו קטון וגדול שם הוא לרעותא דמכר הבכורה ונשתמש לקטן ולגדול .

שאין עניות זוה מהם ויבטחו בך יודעי שמך מהיכן מן לא עזבת דורשיך ה' . ויתכן לפרש דמהאי קרא מפקי לה דהיודע שם המפורש אסור ליהנות מאחרים ולפי"ז עניות דלא זוה עם ויבטחו בך קשה לזווגן וע"ז מקשה מהיכן כלומר חייהם מהיכן המן הגורן או מן היקב וכי תאמרו מה נאכל לו"א כי לא עזבת דורשיך ה' ע"ד לא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם והקב"ה מהוה הוויות שלא כדרך טבע כדאיתא בירוש' דהדורש היה לוקח פרס אפי' המוזמן לדרוש והן עוד היום יש מקומות דרש וקבל שכר והוא שכר טרחו יגיע כפיו ומכללות דאינו מפרטות מיוחדים וכל כי האי אפי' שיודע שם המפורש ואינו נהנה מאחרים כגון דא שריא ליה מאריה ליהנות מאחרים · והנה הכל חשיב ה' שמות לעני והדי הם ח' כמו שהבאתי בקונט' כל"ח מע' ע' אות תקכ"ד :

רמז תרמד יושב ציון ומה על ביתו לא חס בשעת כעסו בשיבא לפרוע ממחריביו עאכ"ו · מאמר זה נדרש למעלה ריש רמז תרכ"ה בפ' שמחה לצדיק עשות משפט וזה אמרו מלה"ש בגזרתו על משה שלא נתקבלה תפלתו והא כמי בגלות שבט יאודה ובנימן דלא נשא להם פנים עם היותן בני היכלא דמלכא ועוד ברמז תשנ"ה · וכמאמר גערת גוים זה עמלק . עיין להרב למ"ד בהפטרת זכור דרל"ד ע"ד ובס' זבח השלמים ובס' מרא"ה ח"א :

רמז תרמה בן קופיא . הגירסא במדרש תהלים בר קפרא ולפי סוגיא דזבחים תקופיא מכפרא מקבעא לא מכפרא שייך בזה כמו שגגת הרופא דיקרא שמו קופיא דאגב רע"ק בא לכפורי על ב"ק במי אגב אורחא תרתי זכור יזכור לכפר על דמנוע' כמ"ד ס' ויקרא ול"ח ח"א · וכמאמר דרשני הו"ה הכתוב מדבר · עיין עיני ב"ח במס' גהינם מ"ש בזה :

רמז תרמו והן עושין עצמן אלהות · הכא מונה ד' חירם ונ"ן ויואש ופרעה ולא הזכירו לראשון שבכלם קודם שו דהיה נמרוד ושמא יש הפרש ביניהם בין קודם מת"ת לאחר מת"ת אע"ג דהיא מז' מצות .

רמז תרמז ד' נביאים קראו תגר . צריך לדעת כיון דמונה כל' אחד למה השמיט למי שקדם להם למה הרעות למה זה שלחתני למה ה' יחרה דאמר ג"פ למה ואולי איכן בהשואה עם משה דהנביאים הוא דמה שעשו יש' לרעה שושים זה בעצמו להקב"ה ובסוג זה לא שייך אמרותיו של משה ועמ"ש מוה"ר תהלות ה' סי' ב' ר"ז ע"א וכ' ודוק ·

ידלק עני זה לוט זו חשבו שו השבטים . ויכן עמ"ש בילק"ר דס"ד והובא בספר וימהר אברהם מע' יוד אות קכ"ל דשיכת · עון השבטים במכירת יוסף גרם שלא למד ממה שנפרד אברהם מלוט יע"ש ·

רמז תרמח אין הרשע עובר עבירה אא"כ עשאה בפניו . השני' נראית יותר עשאוה דאין יצה"ר שולט אלא במה שעיניו רואות כענין וכי תאוה הוא לעינים דהלב חומד מה

מה שהעין רואה וזה הוא על תאות נפשו ועיין חסלות ה' דל"א ע"ד נוסחא חדשה ומה שפירש.

רמז תרמט עוזבי תורה יהללו רשע ושומרי תורה יתגרו בם. כמה פעמים הוכחתי על היוצאים מבלי שמוע ברכות ההפטרה שלאחריה ויש אפי' לפניה ויש רואים ס"ת והולכים ואינן שומעין קה"ת והמלפים לתורה לשמוע עד לבסוף נוערין כלו שבאים וממהרים לצאת ומשיבין מה טוב אותן שאינן באים לביהכ"נ כלל לא הולך ולא עושה רשע ומי שיש לו ביה"כ בעירו ואינו הולך נקרא שכן רע וזהו מה שרמזתי הכא עוזבי תורה דיוצאים ומניחין ס"ת כתיבה יהללו רשע דלא בא לביה"כ כלל והסיבה שלזה בשומרי תורה ע"ד ואכיו שמר את הדבר יתגרו בם בלו עוזבי תורה ומסיבת התגר עם עוזבי תורה או פותחים פיהם לרעתו כי הולל רשע.

רמז תרן כזאת המלכיות שנמשלו למים עי"ל רמז תרס"ה ועיין תו' ותיוש בקוה"ס כדרוש להספד כארוכה כוה.

רמז תרנא שמעת עלי דאגה זיון ותמין וכו' מכאן תראה גודל המצוה יתו"י בתוך ביתו דהוא בתים כפני השירצנית וזק אמר דוד אשרי של יעקב בעזרו דיתום ואלמנה יעודד ודרך רשעים יעות דאם נטה למות יש לו למעלה מליצי יושר לפדותו שלא ימות בשביל שזן בניו ובנותיו מכ"ש יתומים ואלמנות והר"ז דומה לדרכו של הרב מהר"י אזבילייו ז"ל וה"ד הגאון מר"ז בס' מע"ל ח"ב כדרוש להספד ע"פ אשר עיניך פקוחות ע"כ דרכי ב"א לתת לאיש כדרכיו וכפרי מעלליו ע"ש דבריו כי נעמו.

רמז תרנב יתום אתה היית עוזר רומוס ורומולום וכו' בנו ברומי. אין להוכיח מכאן דיתום שהם בק' אף מאם דהא כענין ההנקה כשאין לו מייתן לו חלב יקרא בשופי יתום אך אחר שנגמל מחלבו אה"ן דיתום מאב קרוי יתום ומה גם אם נשא אביו אשה אח"ת דתהי לו כאם וריך העולם דלאהבת בעלה מחבבת בני בעלה כדי שלא יאמרו עליה דבר ויש דיותר ממה שהאם עושה לסראות חיבה.

והחריב את מקדשך יתומה אחת שנשתיירה לו זו ושתי וכו' שבור זרוע רשע כל תמצא לו זכות 'בר' דכיוצו כזה דושתי עשתה בענין פוקד עון אבות כשאוחזין מעשה אבותיהם דכשם שנ"ן החריב הביהמ"ק כבה משך הזרע ושתי שיכבה מלכנותו כאומרם ז"ל ולבך בם עליה גזירה נגזרה כמעשה שנ"ת ואי היתה עושה בכורש היה לה זכות והיתה גודל רשעתה רבו תמצא לה זכות בדי שתתבר מה"ע.

כישגלו ישר' היו או"ה שמחים וכו' נראה דהוא כמוגה דידעו עקירה ולא ידעו הנחה דמה שיצאת השכינה ממקומה לא היה כמו שאמר דוד סלק שפינחך לשמים רומה על השמים של כדי ללוותם ולילך עמהם בגלות דכל מקום שגלו שכינה עמהם וכמפורש בתורה ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וכו' לגומרם ולהושיעם מצירים אותם ואילו היו יודעים או"ה זה לשמחה מה זו עושה אדרבא היו עצבים ביתר שאת ובנגד השמחה מהמתפלה ומתחרבן היה העצבות כפלים ולא היה שמחה שלמה וכיוור ועיין תהלות ה' דף נ"ל ע"א:

רמז תרנג א"ר ינאי מלך כ"ו וכו' נראה דר' ינאי בא ליישב הא דאמרן דכ"מ שגלו שכינתא עמהם עם הא דלא זזה שכינה מכותל מערבי ומה שדרשו והשימותי אפי' כשהם שוממין היינו כעבור ואת הנה לגבי קב"הו הא והא איתא ועיין בקונט' חיים טובים במו' קוה ע"פ זה:

רמז תרנד זה נא כי אותך ראיתי צדיק קשה למה לא הביא מפסוק הקודם נח איש צדיק ויתכן לו' דמהך קרא הוא הילפותא דצדיק יכחן דלא נכנס לתיבה עד שנתן לו רשות וגם הבל טורם הרכה והכיסו אדו ותגדו העורב ועי"ל על שהיה מקטני אמנה וכרמו שאחז הביאו מהאי דאותך ראיתי צדיק לענין אהבה ועיין יפ"ת וה"ד כב"א:

רמז תרנה כשבה שמרים נופרית נפשו קצה למה שיודעת · לפי"ו לא יהיה הרוח שיה כצדיק כרשע או שמא של תאמן כעגמך ומעותד וכנן הכל שוין ורואה מנה ומיוסף ומשה שאמרו שלא ירוח ואי לצדיק יש הפרש הא אין נפשו קצה עליו ועיין רמז תלב"ם·

כפלי שוטרין לאחר הגרחן · אין זה כנוס שסים שותה טיטום אך כעשה לו סופו מר ונתקיים בו מתה כמו זה:

רמז תרנו בת המעולה שבהם. לפי רמו הקודם דדרשוהו על נח צריך לאוקומיה כמאן דדרים לגנה או לפלוני קרא בתי נכרי צדקות אהב לצדיק שהם ועתר מעולה ישר יחזו פנימו ונח לא השיג טלו האי · או נימא דדרשה זו לאחר ודרשה אחריתי לחוד ולא קרב זה של זה וע' פנים לתורה:

רמז תרנז גזר הקב"ה על הכהנים מפני שנכנסים לביהמ"ק, דמהאי טעמא הוזהרו לטהר עצמו ברגל מפני ג' רגלים יראה כל זכורך דברגל ישרא כבהן והוסיפו כמי דכשאר ימות השנה איתה באזהרה ונכנלתם לא תנעו ועיין להרב מ-פא לשון ז"ל של דכהנים אזהרה יותר מישרא אפי' בהבדה להטמא שיוזהרו ופטורים ממצות עסק במת ברחיצה וקבורה וגם לויה במקום אהל:

רמז תרנח אמרות טהורות · לפי דרשה זו דטהורות שייך בדבר שיש לו קיום לעולם ועד הנה כבין קרא דמומור יט יראת ה' טהורה עומדת דהוא על התורה הן יראת ה' היא חכמה משפטי ה' אמת דהיינו לאשוקי מת'ד המצות בטלות לעת"ל הכה יש לתורה תואר דטהורה יען עומדת לעד כמו משפטי ה' אמת דה"א אמת צדקו יחדיו דהיינו הדבור והמעשה צדקו יחדיו לא כן מלך ב"ו דלא צדקו יחדיו הדבור עם המעשה

ברמ"ח פעמים כנגד רמ"ח אברים ולכך כר' דבא סוף ה' חו"ת רמ"ח לפי' דרמ"ח פעמים

פעמים ע"ר שימו בסה"ח סי' ק"ו ורמ"ח ימים דקס"ח כמ"ש הא"ח ועיין בקונ' תורה וחיים אות סנ"ר :

ישלא ניתן פתחון פה לבהמה ומתוך שנתן לנחש קלקל · ונתינתו לנחש על שהיה שמש גדול ועתה יש כמו הכלב וכיונא שמשים בדולים ולכך פי האתון נברא בה"ש ומתה תכף אחר שדיברה ווומתק דרך יערות דבש בפסוק א"ת בסים כפרד בל קרוב שך ל' קריבה דלא כמו ואיבה אשית ודוק

רמז תרנט והמתפלל בביהכ"נ בעיקו כאלו מתפלל בביהמ"ק · ע"ל רמז תרכ"ח (ועיין בסו"ס עמודי חיים בדרוש רב בהכנה כר"ו) :

זיל השתא וכתר כן אתיא א"ל או לאו דשמעית יתך כל שמכה ויתיב ל"ת · עיין במכילתא ס' משפטים והר"ן ועמודי חיים עמוד דין כענין יו"ר קרוני מלוכה .

רמז סתר וכי אני הסתרתי פני מכם . לעיל רמז תז"ר מביא כזה ד' בכואים דקראו קנר ובכלל דוד מק"א אחייכא למה ה' תעמוד מרחוק ועיין תהלות ה' דל"ה ע"ג וע"ל רמז תשעז ע"פ שהים ונחתו. והמא' לקיים תורתך בכפשי דגוזרים גזרות עלי · עי"ל ברמז הקודם בפ' כרם זלות ·

רמז אסתר זה א' מהמקראות הקשים שישועתו של הקב"ה ישיעתן · ע"ל רמז תרמ"ה דחשיב דהם ה' ועיין מה שזיינתי ברמז תקע"ו ועיין רמז תשס"ג ·

פרעו לי מה שקדמתי ואני אגמול לעת"ל . וזה פירש דוד מ"ר טובך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם דהיכן מלינו דקוזר ופורע והוא ממש כענין הצדקה מלוה ה' ח"ר וגמולו ישלם לו והכי איתא במד"ר דלא פעם אחת בלבד פורע שא ב"פ ·

רמז בסתר אין דרך שאסרוג את אבא · עמ"ש בזל"ח ח"ב ס' תולדות.

רמז תרסג שם פחדו פחד ולהלאן לא היה פחד · הנה מהכא כמו משמע הכי כי שהים בדור לדיק דאומתא דשכינת' דהשבי' למטה ואילו בדור רשע לא היה פחד ·

מי שמח לא אביה של הכלה . היינו דכיון דילאת כתולה ואיש לא ידעה השמחה לאב יגיע דאיכה בשוב את אביה היא מחללת .

רמז תרסד מי יגור באהלך א"ל הקב"ה מי שיש לו פיאות דפרוע היינו מגלר ערוה דאינו פונס בריתו וכדי לזכות לא"י לריך ברית נשמר כמו שהבאתי בקונטריס אהלות החיים שער ג' אות יכ וע"ש אות א' .

רמז תרסה מה הקטן הזה כל מה שעושה עמ"ש בקו' זל"ח ח"ב ס' נ"ל פט"ל ואבי הכחל פכ"ה.

יבא אדיר וופרע וכו' . עיין בסו"ס ויקר"א מאמרים ביולא בזה ·

רמז תסור אני מבלה כל הטובות בנופך לא כלה . ואפשר דכ"נגו"ו וה

אמרו בשם שמברך על הטובה וגם הטובה מעין הרעה היינו שיתן ברעתו להתנחם ולקבל הרעה בספ"י לריך הוא ולדיק דינו דהרעה היא מעין הטובה בשם שבטובה הטובה כלה והוא אינו כלא כן אני אכלה בם וק"ל :

רמז תרסח ולא אביש על דלית לו חיים והוא מזדה"ר או מהאבות · עמ"ש בקו' חיים ומזון .

ישמח לבי ב"ת ויגל כבודי במלך המשיח . הן אמת דגילה יותר משמחה וגדולה תורה יותר מן המלכות ובקורי ס' ישרים משנחי לב אך כתר תורה וכתר מלכות שניהם בו' או גילה אחר גילה יהיה דמוסיף עליו ועוד דמלכות של המשיח אינו כדרך המלכיות שא מורא ודאין ובלי עדים והתראה ומי כמוהו .

רמז תרסט הקב"ה נק' חסיד וכו' נ"ת נחסידך זה בא אחר למאמר הקודם והוא לפי פירוש' דהיה שמו בשם המלך שבסנדרוס ואיך יתלו אותו כן איך יאמרו חסיד בנהיבם דוגמא דתלמידיו או רבו בנ"ע והוא בנהיגם ועיין בס' תהלות ה' ד"מ ע"ר .

רמז תרע תודיעני אר"ח · כר' לפ' עמ"ש בפ"ק דקדושין דשכר מלות בהע"ל ולמען יאריכון ימיך לעוה"ב ולפי מה שהוכיחו בנמ' דבמלית אינו מגין להצילו מהרהורי עבירה ולכך אינו נוטל שכר בעה"ז הרי אמרו' בא"ר"ן דהתו' מבטל הרהור יצה"ר ועבירה ובסוטה דכ"א אמרו דבין בעידנא דלא עסיק בה אגוני מגנא א"כ מן הראוי דיהיה לו שכר תורה בעוה"ז וכ"ר למהרא"ח ס' תנוה דכתב כן דהתורה מבטל הרהורי עבירה ומוכח דשכר מלות איתא בזכות התורה יע"ש וכמו כן לא תאמר ע"י הנ"ח במ"ש הרמב"ם דפ"ק דפאה ושאר המפ' והג"מ"ר ס' נח רט"ל ע"א כתב כמו כן ביסורין ודוכותא הוא ביר"ש במ"ש בברכות דביר"ש כתיב תאריך בעוה"ז והשכה מגיעו בזה ובבא יע"ש . וככן יבא המאמר ע"ן דחיים של בעוה"ז לעוה"ב ידוע לך תודיעני חידוש לזכות לחיים גם בעוה"ז לזה השיב לו הקב"ה בכל הני דאמרן דפשה ליראה ויראת ה' תוסיף ימים גם בעוה"ז ואידך נפש ליסורין יראה זרע יאריך ימים ואידך נפש לתורה כדתכן שהיא נותנת חיים בעה"ז ובעוה"ב ואידך עשה ואכול בפשטיה יגיע כפיך ב"ת ולא תשיל על הבריות הוא בעה"ז ובעוה"ב ודוק · עוד כונת המאמר עמ"ש בעל העקידה סי' שנ"ט דרמז ע"ר דהתורה נחלקת לג' חלקים תו' מוסר וחיים ובקו' תו' וחיים מע' ת' אות רל"ח

יוצאים הקטנים והגדולים ולולביהן בידם · הנה תנן קטן היודע לנענע חייב בלולב והכא ריבותא לקטנים שלא הגיעו לחינוך ואף למי שאינו יודע לנענע אביו לוקח לו לולב קטן הכמות דתאבים התנוקות לזה ושמחים הרבה בלולבים בידם ואין ספק דמכאן הוא הסמך לדבר וע"ל רמז תש"ג והמאמר מה ראה דוד לו' ה' דברים מאחר שאקרא ק"ש ואתפלל וכו' הנה הוא לעיל ברמז תרמ"ב ע"פ והתוספות תבל בנדק ומבואר שם דמטיבותי' ית' ישר כזאת בכל יום לכל אדם ואפשר שהוד למר ליום ר"ה שהוא עיקר יומא דדינא ·

אין

אין יכול לוותר עונותי שלא אתה וכו' כי לא ישא לפשעיכם דהוא ממ"ט ש"ה הנה ככון מה שפי' הרב כסף נבחר אשכנזי ז"ל דבמתיבתא עלאה קורין לפי הכתיב וידו אדם דמועיל תשו' ואילו במתיבתא תתאה ממ"ט ש"ה וידי לפי הקריאה ואינו מועיל תשו' ועיין בס' קרית ד' דרוש י"ג ובס' תוסע יהודה בדרוש ב' לתשו' (ועיין בספר פנ"י בהפטרת ויחי אות ג' ובס' אברהם את ידו בדרוש לתשו' בארוכה).

עשו תשובה שאני נוטל שחד בעוה"ז. עיין בסה"ק ברכת מנ"ח ח"ב בדרוש לח"ש שול ובס' נור יעקב ועי"ל תשנ"ב ועיין בס' למ"ד ס' וישב דק"ב ע"ג וק"ר ע"א ·

אריב"ל כשאדם הולך בדרך איקונייא של מלאכים הולכים לפניו ומכריזין · מאמר זה סמוכות למ"ש הנמ"ר פ' וישלח דנ"א ע"ג וד' יע"ש;

רמז תרעא זו ושתי וכו' רומים ורמילוס זאכה להניק ונעשו מלכים גדולים. כל זה כבר דרשו לעיל רמז תרנ"ב ע"פ יתום אתה היית עוזר:

מה ראה דוד לפרש בחה ש"ן לכדה בזכותה ללמדך דאפי' רשעים דאין בידם שום זכות צדקה לבדה זוכין ומקבלין פ"ש שכ' וראו כל בשר א"כ מה בין צל"ר כדי שידעו לפני הם מכעיסין וידעו הצדיקים לפני מי הם יגעים · וכוס פי' בני **אברהם** הי"ו כונת המאמר ששו לשלמה עד היכן כחה ש"ן לאו וראו מה פירש דוד אבא פזר כ"ל צדקתו עומדת לעד רשע יראה וכעס שיניו יחרוק וכמס והוא דלעיל איתא דשלמה שונא את הרשעים ובכלל הים ש"ד לעושי צדקה ובצדקה צדקתו עומדת דאינה מככה מנוס דצדקה עיין מרא"ה מ"א מהרב אש רת לזה ששלו עד היכן כחה ש"ן אי יועיל לרשע והשיב לאו וראו מה פי' דוד אבא פזר כ"ל צדקתו עומדת לעד וזה שכרו דרשע יראה פ"ש כמו הצדיק וכעם על שר כעס ושיניו יחרוק דיראה מה בין צדיק לרשע · והז"ר דס"ט ע"כ הבין דרשע שעושה צדקה מקבל פ"ש כאהבה ורשע דאינו עושה צדקה רואה כדי שיראה לפני מי מכעיס זת"ד ואחהמ"ר אין זה כונת המאמר דאין כאן ג' חלוקות כ"א שתים דהרשע העושה צדקה הוא שיראה הרעה שעשה אך רשע שאינו עושה צדקה כל יראה גאות ה' כלל ומקיים שאת פני רשע רע לשמים ורע לבריות לא טוב זת"ד ישל"א:

הנותן מיטתו בין צ"ד אי קפדי דראשו לצפון או ראשו לדרום או אין קפידא עיין בגליון הזוה"ק ס' במדבר דקי"ט ע"ב והרב יש מאין שם:

ילו ת"ח שמקילין שיבה מעיניהם בעוה"ז עמ"ש הנמ"ר ח"א דקס"ו ע"ב בס' יתרו ע"פ למען יאריכון ומיך על האדמה יע"ש ולפי דרכו את"ש דנקטו בלישנייהו דשפתותיו דובבות בקבר ודוק:

מוסיף לו וקורא לו שם חביב. הבא חשיב לגופיה שושנים לבני קרח וידידים ועבד לדוד ובמאמר אחר איתא הכא בתשו' קורין לו ש"ח לפיכך נקרא שבת הגדול עיין במפרשים ווממתק עם מה שהבאתי בקונ' ברכת מנ"ח בדרוש ב' לתשו' בענין שינוי השם לבע"ת עש"ב ועיין לח"ב דרש אברהם ס' האזינו דפק"ח ע"א ואילך לבע"ת וכיוצא שם דשם חביב:

רמז תרעב ואימתי הכל מקלסין אותו הללו את ה' מן הארץ אימתי וירם קרן לעמו · וזה פירש דוד במזמור צ"ו שירו לה' כל הארץ אימתי בזמן בשרו מיום ליום ישועתו בכל העמים בפלאותיו בזמן הגאולה אחרונה, ובמא' שעמדה לה חמה למשה. עיין לות א"ו בשל"ר פ"כ מ"ש. והנה מהמאמ' הלזה יוצא דהשמש לא ידע וזאת הברכה אשר ברך משה ליאושע שיעמוד השמש לפניו דאי ידע לא היה מסרב בו עד שקראו וכו' ולומר דשמא חשש השמש דזו מברכת משה ופעם אחרת יש' עוד בזכותו דהא יאמר לו הקשית לשאול בענין שהו ליאושע דאי למשה פעם אחת היה לא יתכן דלתלמידו יהיה שתים:

יום ליום יביע אומר זה תנ"ך · הפשט דאין לקרות מקרא בלילה והוא דוקא ביום וברלקמן נבי משה כשעלה למרום ע"פ זה עצמו.

יצא קוס שו כ"כ ובקנה תבל מלהם זה א"י אפשר לרמוז דבאו לדרוש מה שאמרו דעתידין כ"כ שבח"ל לקבוע בא"י ושו דינא קוס יבאו לאחר זמן לקנה תבל מלהם:

רמז תרעג אף השמש יוצא גבור ונכנס חולש מעונותיהם של בריות · נקט של בריות ול"א של ישר' דאפי' רשעי או"ה גורמין לחלישות השמש שלא דהעיקר של העו' הוא בשביל יש' ואפשר לרמוז בזה פסוק שופטים סי' ז' כן יאבדו כל אויבך ה' ואוהביו כצאת השמש בגבורתו דיתמו חטאים מן הארץ ליבא לאוהבי והוא מחולל מפשעינו מדוכה מעונותינו דהצדיק שבדור שהם ואוהביו סובלין יסורין בעד הרשעים ואז יהיו כצאת השמש בגבורתו לאפוקי דלא יהיו חלשים מעונות הדור בכניסתו:

רמז תרעד ומי נסתר מי שהוא עוסק בתו' נראה דעל סמך זה אמ"ו בכמה מאמרים על הצדיקים ועל החסידים דפניהם מאירות כשמש והוא להורות דאינן מתייראין מחום השמש דאדרבא הן הם השמש כדכתיב ואוהביו כצאת השמש בגבורתו:

רמז תרעה עטרה לראש בו תרמוז דזוכה להיות ראש ישיבה ע"ד שדרשו הוא ישופך ראש ואימתי כשיהיה ענקים לגרגרותיך בענק זה פעמים נראה ופעמים אינו רואה דשקוד על למודו ואינו יוצא לשוק. וגם מלוגמא ללב וקילורית לעין דמקיים ולא תתורו אחר"ל ואחרי עיניכם דלפי הזוה"ק מפתהו שם בביה"מ כדאמר בזוה"ק והוא רעיה על המכה כמו שדרשו בקדושין כל זמן שהרטי' על מכתיך אכול מה שהנאת ובוס עקרין למעיים דאשר יצא ממעיך יהיו טובים דמתהלך בתומו צדיק אשרי בניו אחריו וזוכה לבנים ת"ח ויראים את ה':

רמז תרעו שאינה זזה לא מבניו ולא מבני בניו ע"ס כל הדורות. והיינו

דדריש אומרו טהורה עומדת לעד אלא רנ"ל דלאו דוקא עומדת לעד דהוא לעולמי עולמים דהא אמר מלפין מתי יבא ויתקיים כמו שהבטיחנו ע"י נביא עבדו בלע המות לנצח ומחה ה"א דמעה מעכ"פ · או שמא כאותו זמן עדיין יהיה טומ"ן וטו"ן וביולא דהם טומאות דישארו בעולם ועיין תהלות ה' דמ"ט ע"ב . ובמאמר צדקו יחדיו מק"ו עיין מה שפירש מוה"ר תהלות ה' שם ע"א ·

רמז עורת שפתי צדיק ידעון רצון ופי רשעים תהפוכות · אפשר דסובב למה שהובא לעיל רמז ת"כ"ו מעשיות במקח וממכר דמה שרובא אינו שוה יע"ש ע"פ שוא ידברו איש שפת חלקות ועיין תהלות ה' דמ"ט ע"ג :

ז' שנים וששה חדשים היינו כמו עוזיהו דקם הן' תחת אביו הן בעודינו חי וישב בבית החפשית בן דוד כששה חדשים דפירשו ממנו סנהד' ולא נכנס במנין שני מלכותו אלא דלא פירש מי נהג המלכות כנראה דשרי לבזות שהיה לו היו מנהיגים מלכותו על שמו ולא נתפרסם כמו עוזיה דפירש מהמלכות :

רמז תרעח שיעשו לדורות ויחקקו · כ"ו הובא לעיל רמז תרי"ג ושם ובא לציו"ן · והמאמר דג' תכיפות הן עיין מדרש ש"ט סי' ד' וסי' כ"ב וקל"ד וסא"ר פ"ך ובקידושי שם :

רמז תרעט ט' פסוקים כנגד ירחי לידה ואחר ח' מזמורים ובשאו' י"ב פעמים זה המזמור על המקשה לילד יהיה בכונה שהובא בקונט' רפואה וחיים פ"ח ועו"ש פ"ט והיה"ר של ס' שנאן ליאיר :

רמז פרת דאפי' מלה"ש יראים . נראה דהיינו דיפקוד ה' על צבא המרום במרום ועו' שרים אינן יודעין מי ומי הנופלים כי בא עת פקודתם של האומות וכדיגלה לן דשרי אוה"ע טוענים :

רמז אפרת ומראין את האזכרות באצבע עמ"ש בקה"ק רו"ח יו"ד סי' רפ"ה אות ד' וספר חיים סי' ג' אות ו' ולב חיים ח"ב סי' קנ"ז :

רמז תרפב סוכה ולולב. נר' דבוחר בשתים שה האחת כמפו' בפ"ק דע"ז מצוה קלה וכשנם דהיה לערב רב קנאה על ענני כבוד דהסוכה זכר לענני כבוד ועתה נותן להם דיהיו כמו ישר' כי בסוכות הושבתי והלולב דאם יסבלו חמה מנרתקה יאמרו דידן נצח כמו שהיו אומרים ישר' דור דור בכל שנה ובמצות סוכה לבדה אם יקיימו בתקנה יאמרו דידן נצח כל זה עושה להם המשיח כדי שלא ימצאו פתחון פה כלל לא האומות ולא הע"ר מעלה שעליהם שיאבדו מפניהם ועיין בקו' חיים טובים במזמור הזה ועיין ז"ר דס"ט ע"ג :

רמז תרפג ברכת משה שנק' טוב ברכת הקב"ה ברכת התורה . ועל זה הסדר יע"ן ל' המד"ר ס' וזאת הברכה שדרשו כיון שבא משה לברך את ישר' ובאה התורה לברכם ובא הקב"ה לברכם בתלתא בחדא שריין לטובתא

דהטיבה ה' לטובים ואמרו שש נקיים והחוט המשולש לא במהרה ינתק יע"ש :

רמז תרפד המלאכים מכניסין אותו עד מחילתו · נר' דלכבוד המלאכי' נקטו כי האי ליסנא דלפי המאמר האחר דגדולים צדיקים ממלה"ש דשוים מה פעלאל מבואר דיש כח לצדיק להכנס במקום שלא יוכל המלאך להכנס וראוי לו' עד מחילתן של מלה"ש . ושו"ר הנוסחא המדרש ש"ט דגרסי עד מחילתן ועי"ש מ"ש :

תהי ידך מלויה להם להפרע מהם · נר' דכוונו בזה דלא כמו שעשה דוד דאש וברד שלג וקיטור הרחיקם מעל הקב"ה שלא יפרע מיד אלא יהיה מוכן לפורענות להפרע מהם הפך הטובה דמצד צפון מעככים הנה בשו לא יהיה עיכוב ב"ד לברוק עפ"י ב"ד אם ראוין לעונש אלא תכף ומיד

רמז תרפה קמעה ואח"כ היא מנפלת ובאה כך מרדכי . עיין בקו' חיים טובים במזמור י"ח וק"ה ובקו' אבי הנחל פל"ח :

איזו צרה גדולה מזו פרעה אמר כל בן' הילוד עיין בסה"ק זל"ח ח"ב ס' אמר פכ"ז ובמי' למכילתא ס' בשלח פ"ב ומה שהוסיף לו' אותם צעקו היינו לומר דאת"ל דצרת פרעה יותר קשה אם אותן צעקו כ"ש אנחנו דראוי דיכ"ק :

רמז פורת גל עלי ואני טוען · וזה יסד הפייטן בסוף הסליחות מאשמורו' ימים נוראים רוע מפעלי אתה דמפרשים נושא עון לא כפשטיה סליחה אלא משא דסובל משא ככר עונות ישראל והיינו לפי מ"ש דהחוטא מכביד גדפוהי דשכינתא מסיבת דנתרצה להיות טוען עליו :

רמז תרפז נשאה חן בעיניו . לפי מה שפי' מוה"ר דבא פשרא דהיא סומא בסנורין ואורו עיניו מלתא דמסתבר דבא רוגזיה ומי יודע אם המלאך שבא היה המלאך רפאל לרפאותו ובתחלה סטרו על פיו ויכונו שניהם תחלתו באונס על כרחו דסטרו ושוב ברצון כי ראה דאורו עיניו והא והא איכא ובמה שהאריך הערכינו ל"ב אמה עיין בס' וימהר אברהם מע' ש' אות תקע"ג :

רמז תפרח שמעון ן' שטח . היינו כענין שתלה פ' שנים באשקלון ועי' בס' אברהם את ידו ברוש לשה"ב אלא דבעובדא דחסיד דראה נזקקין לכלבא הן אמת דהכי תנן פ"ז דסנהדרין מ"ר וחיה בכלל בהמה אפי' למ"ד דכלב מין חיה אך איך כתיירא על העדות דהיה יחידי ואיך אשדוהו לחסיד דיעביד יקיד אם לא דצירפו לנדון שמעון ן' שטח דסיכב הולך משום הוראת שעה ודמו לחסיד דכך היה עושה כמו שמעון ן' שטח או הביאו לעש"ג בההיא דא"ל דבעל חמורתא ובאוה"ע סומכין על עד א' ומה גם בנכרא רבה ועיין תהלות ה' בסי' ן' דקז ע"א מה שפי' בעובדא זו יע"ש · ובמאמר הושיעני מפי אריה עיין שפ"ח ס' וזאת הברכה פסקא שמ"ת ובקונט'

ובקונט' חיים טובים בסי' זה :

חדא בשתא היינו לברך שתים שהחיינו ג"כ וכך אנו נוהגים בגורגיות הנקרא סירויזה פעם ראשונה בשביל שהחיינו ותו לא מחשש תולעת וע"י בדיקה היטב ומעיקרא בתחילתן עדיין לא יש ספק תולעת עוד דרשו בזה דקראתו כלב וחשבה דלא עשתה טוב חזרה וקראתו אריה וחקר הרב הכולל כמהר"ן **חיי"ם מודעי** נר"ו דרשע בזה איך יקפיד הקב"ה בשעה זו ופירש דאדרבא היא דהכלב אינו כפוי טובה ושומר לאדונו אך האריה הוא כפוי טובה במעשה דהחיה אותו והמיתו ואחשורוש היה כפוי טובה מהסס המות ואיך קראתו כלב לכך חזרה וקראתו אריה דשייך זת"ד נר"ו :

בג' חלקים נחלק ממונו של המן וכ"ה במד' ש"ט לקמן נמי סי' ע"ח :

יהללו ה' דורשיו של עמלי תורה יחי לבבכם לעד זה בנין ביהמ"ק שנ' והיו עיני ולבי שם · אפ"ל עת"ש בתקונים תקון ה' דחכמת' לא אשתמודע של בביתיה ואמרו נמי ע"פ וזהב הארץ ההיא טוב אין תורה כתורת א"י כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירוש' וקראו לירוש' לב העו' ובלב נבון תנוח חכמה ולכך יהללו ה' דורשיו הדורשים בתורה של עמלי תורה דיחי לבבכם דתנוח חכמה בזמן בנין ביהמ"ק דמשם באה שפע החכמה ללומדי התורה ובע"ה שלא יחרב ויהיה לעד :

רמז תרפט רבינא אמר משעה שנזרע . נראה דחולק עם ר' יוחנן בעיקר הסברא ובמשמעותיה דקרא ועיין ב"א שם

רמז תרץ אף אני קורא אותו רועה שנ' ה' רועי · מאמר זה ממתיק יותר דרכו דה"ק של מהרימ"ט ז"ל בפסוק זה . פוק חזי :

ב"ב היית עשיר ועכשיו אין לך . מזה המאמר הוכחתי לאדם גדול דדרכו להיות זרוק מרה בכלם לקיים שתהא אימתו עליך ופעם ביובל היו פניו שוחקות דהרי מי בש"א רבון כל העולמים ומלכותו בכל משלה שם מצינו ענותנותו דהיה עביד בדיחותא עם משה הנה דלפי האמת השיבו כונה בדברים של טעם מק"ו אם לצפרדע ולכנים הרבה לשלוח למצרים אלא בסדרי בראשית ב"ש מאי דהוא אורחיה ע"ד מאי דלא הוה הוה מאי דהוה לא כ"ש את דהוציאו בדרך בדחנות כדי שישמח משה ולא יצטער על הדבר :

רמז תרצא א"ל לא ומהיכן היו לובשים כל מ' שנה א"ל ממה שהלבישום מלה"ש וכו' · מאמר זה איך יכון ע"מ שמפורש בתורה ושמלות ושמתם על בניכם ועל בנותיכם ולומר דשמלות לא רצו ליקח דהוו בהם ע"ז הרי כבר עמדו ע"ז המפ' ותקנו וכבר מפורש בש' בא דלקחו שמלות ג"כ ולומר דעל בניהם ובנותיהם לבד הוא מה שלקחו ולא על עצמן הא נמי רחוק הדבר דהיה בשתם וינצלו את מצרים ואיך לא הספיק על אבותם ואמותם דהוצרכו מלה"ש להלבישם ויתכן לומר דהכונה דהיה בזמן החורף ושל הקיץ לאותו זמן כמו שאמאראס ופאנייוס אך לבושי קיץ לא היה אופן לשאול כי הזמן גרמא וע"ז באו מלה"ש והלבישום ואהני להו כי לא הוצרכו אפי' בחורף להחליף כי בתוך עננים לא היו מרגישים חורף דהעננים מכסים עליהם והיו כל מ' שנה בבגדי מלה"ש מימות הקיץ ועוד י"ל והוא האמת דמה שלקחו היינו במאי דשייך שלא בבגדי' העליוני' בענין ט"ו באב דהיו יוצאות אך בכתונת ומכנסים וטלית קטן ופישליק ומה שקורין מינטאן זה לחרפה יחשב לשאול דרך שאלה ואין דרך העולם בכך וכלי כסף וכלי זהב שישאלום ושמלות לפי מה שאמרו דהוא יותר חשוב לא יכון עם שאת כתונת ומכנסים דהוא מעשיר לדלי דלות וע"ז באו מלה"ש להלבישם כתונת ומכנסים דקשה למי שיש לו חלוק א' דחייו אינן חיים ודוק :

פיש נבן מאי דשני בני **אברהם** הו' למען דעת כמ"ש והיה ריחן נודף מסוף העולם וע"ש בא שלמה ופי' וריח שלמותיך בריח לבנון ואומר נרד מהיכן מעיין גנים. דהרי אין רע יורד מה"ש ואיך למשה ולאהרן ובניו וע' זקנים כלם. קדושים דיהיה בהם מיני ריח טוב בבגדיהם ספק מה שצריך להזהר הת"ח שלא יצא מבושם ואפשר דכלם בא' כך ואין הפרש ביניהם כל אפיא שוין ועם הוה"ע אין להם תערובת כלל דהיו תוך ענני כבוד ואפי' הערב רב לא היו עמהם ויתכן עוד דבעל המאמר גופיה מיישב לזה בסגנון אחר והוא דזה היה ממעיין גנים כאמ"ח מג"ע ודבר הבא מג"ע ליכא יצה"ר שם ושמריח לא יעשה בו רושם כלל ע"ד כי לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים ולז"א בא שלמה ופירש דהיינו לתרץ זה דהוא בריח לבנון דהוא הביהמ"ק דאימתא דשכינתא שם ולא יבואו לידי חטא ולזה שאל מהיכן ממעיין גנים דהוא ג"ע ודבר דאתי מהתם לא עבר שום נדנוד הרהור עבירה כלל ובלם קדושים וכלם טהורי' ותוספת הגלימא מהגן דמבר ר"פ בשך גדול מהריח דנשאר דאיך מברה לאחר דיבשלו בה והו"ל סרך ולפ"ע לא"מ אך כיון דלא יש בדבר הבא מג"ע שום הרהור רע מברה בשופי דאין למו מכשול את"ד ישל"א :

רמז תרצב נפשי ישובב בתורה משיבת נפש ינחני במן ובבאר . נר' לפרש במ"ש במאמר דלא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן דהיה לחם אבירים רוחני וע"י אכילתם מהמן ושתית מים מהבאר נזדכך דעתם ונתפקחו היטב להבין ולהשכיל בתורה כיע"ש בדבריהם בארוכה ועל זה שפיר סמך נפשי ישובב בתורה מכח דינחני במן ובבאר והיא שעמדה לי מחכימת פתי :

רמז תרצג ומי שאינו מאמין שיראה בטובה טובה דייקו בטובה והוא דלעת"ל יורד לישר' המן כמפורש ברז"ל דבימי לאחר מא"ת ארצנו בפלאות והרי התלמיד שלא היה מאמין ראה בברכי הים ושמתי כדכד אך בטובה טובה עצמה בשיתקיים לא יראה אך מעותד לראות ולא בטובה טובה והביטה וראה מה שרשמתי בקונט' חיים טובים מזמור פ"ז ;

רמז תרצד שבטך אלו היסורין ומשענתך זו תו' המה ינחמוני תערוך לפני שלחן זו המלכות. אפשר לפרש דבאו לו' דכמו שהתורה נקנית ביסורין וכדי לזכות לתורה דהיינו משענתך צריך שבטך כן המה ינחמוני על המלכות דכנגד היסורין דצריך לתורה תראה הנחמה דסוף הכבוד לבא דחיי לעד תחיה בתחילה ושוב כי מלכים ימלוכו ואי במי באו לו' דהמלכות בעצמו דהוא מעלה גדולה הוא יסורין למלך ואפי' השררה קטנה אמרו עבדות נתתי לכם ולפי גודל השררה כן ירבה היסורין אלא דלא אפשר לעולם בלא מלכות דאלמלא מוראה כמו אי אפשר לעולם בלא כנות וכאשר פתר לנו קיסר א' בעת שמלך א' והובא המעשה בס' סדר הדורות ועיי"ן בס' וימהר אברהם מע' ש' אות תקפ"ב. וכמאמר יכול בלא יסורין לעיל במי רמז תרל"ב ועמ"ש ברמז תקס"א:

רמז תרצה מזמור לדוד היה מנגן ואח"כ שורה עליו רוה"ק. לדוד מזמור שורה עליו רוה"ק ואח"כ מנגן. עיין בזוה"ק ח"א דס"ז ע"א וח"ג ד"ן ע"א וכבר לייכתי בזה בחי' על מדרש ס"ט פה עמנו והנה זה אינו שוה לדרשה שאחריה דלדוד משכיל ע"י מתורגמן משכיל לדוד ע"י עצמו דבהזכיר שמו תחילה היה משמע טפי דהוא ע"י עצמו ומשכיל לדוד ע"י מתורגמן ואין להקשות דלפי מאי דמשמע דכלן אמרן ברוה"ק איך היה בתוכן ע"י מתורגמן דבודאי לא אפשר ע"י תורגמן דהתי' פשוט אף את"ל דרוה"ק ובכולם הכל א' הנה לא היה בדרך הנביאי' שלוחי מהשי"ת לומר לישר' להוכיחם אלא שירות ותשבחות ומוסרים ותוכחות ובשתום חכמה דהשיב מלך עצמו בכח האלהי אך לא בדרך שליחות מה' כדי שיאמר לעם בכ"ו:

ובשיכנה הקב"ה את ארצו ובקשו את ה"א ואת דוד מלכם. ויובן עמ"ש בחי' למדר"ש פי"ג במאמר דמלכות שמים ומלכות ב"ד וביהמ"ק דמשולבות יחד יע"ש ובכן את"ש מאמר שלפנינו וק"ל:

רמז תרצו כאן קודם ברכה כאן לאחר ברכה כמה שפי' בזה הרב הק' מהר"ח ן' עטר וה"ר בס' מדב"ק עיין בסה"ק רא"ח ס' בהעלותך:

רמז תרצז אברהם קראו הר. הדבר פשוט דבמאמר לא כאברהם שקראו הר נקטו לאברהם לבד אע"ג דגם משה ודוד וישעיה קראוהו הר יען דהוא היה ראשון והנ' באים אחריו ועוד דחייב אדם לכבד כל' רבו וכ"ש אביו ורבו והאידנא הוא דיעקב לא בחר בל' אבי אביו ואביו וקראו בית ומאי דשינה יעקב ממשה ודוד וישעיה אינו תמיה דהוא קשיש מנייהו וזריז אתו:

רמז תרצח ולא יפה אמר שלמה ושבח אני את המתים שכבר מתו. עיין במדרש קהלת ובשבת ד"ל ובס' חלקם בחיים דרוש ל"ר:

רמז תרצט טבעו בארץ שעריה. עמ"ש הרב מה"ר בס' דבש לפי מע' ק' כמאמר דאמרו בני קרח יע"ש ובשיעור הארון והמקום עמ"ש החיד"א בשמו של א' ע"פ הנה נא ידעתי כי איש אלהים קדוש הוא נעשה נא עלית קיר קטנה וכו' יע"ש דבר נאה:

רמז תש ועשו להם ציצית. הנה הוא טעם נכון למה בארון כליל תכלת להיות דכיון דשקולה ציצית בתרי"ג מצות א"כ כמו שאמרו בב' ארונות מה טיבן והשיבו קיים זה וזה המת מה שכתוב בזה כן תאמר ועשו להם ציצית דמקיים כל מה שכתוב בארון הקדש:

רמז תשא ולא תבא עליו השמש למה ואליו הוא נושא את נפשו. עמ"ש הרב שארית יעקב דו"ן ע"א וכו' וס"ג ע"ג וק"ד ויק"ח ע"ב והכמ"ר ח"ב דח"ל ובס' משנת חכמים אות קמ"ו ובס' חלק שמעון ערך מצות ודוק:

רמז שבת שעיניהם של ישר' תלויות בו ועיני תלויות בך. זה כענין שאמרו באשתו ובניו עם האדם דעיניהם תלויות בבעה"ב והבעה"ב עיניו תלויות בהקב"ה ומיירי דביתא דישר' הנה הוא דוד ולא על דוד לבד אלא כל פרנס בדורו כך וצריך שיתפלל בנוסח זה כמו שמסודרת התחינה הזאת בקונ' ומלא חיים סי' לג ועיין לקמן בסוף רמז זה ע"פ פני אלי וחנני כי יחיד ועני אני:

ואין מספיקין לה התגרים אלא עם בעלי מלאכה. הדבר פשוט לפי טבע העולם דבעלי מלאכה לפי היגיעה אוכלים לחם רב אפי' עניים אלא דאין להם מטעמים הרבה אך התגרים דאין להם יגיעה הם אסטניסים באכילתם ודוגמא למא' זה הוא מ"ש חז"ל דחסדיו ית' מרובין רחמיו רבים ס' ובהמניקת כשיש לה ריבוי חלב מצטערת כשאינה מניקה וכמ"ש יותר ממה שהעגל רוצה לינק הפרה רוצה להניק ומשום צב"ח התירו בשבת להוציא חלב הבהמה. כן אף שפי' מוני הברלות הוא כלפי רחמיו דלית להו שיעורא וא' מהטעמים אשר בגלו בבריאת העולם והאדם הוא אמרתי עולם חסד יבנה ומצטער הקב"ה כשאינו משפיע טובה על עולמו וכמפו' ב"ז במאמרי רז"ל ועוד נאמר אחר דומה למשל הסעודה שלא ילך לאיבוד דכן אמרו דלגבי דור המבול דאמר הקב"ה דהפסיד דהוא חפץ שלא יתבטלו מעשה ידיו והיינו כענין דהוציא הוצאות בסעודה ואם לא יאכלו הולך לאיבוד. ומשל דר' יוסי בר חנינא דמביא אח"ז היינו הך דהוא בדברים הללו:

ישן לחכמה חוטא מהו עונשו. עמ"ש הרב גאון יעקב ז"ל בספרו הנחמד שנות ימין דרוש א' לתשובה ולמוה"ר כסא שלמה ז"ל ולהרב תושב יהודה ז"ל ולהכמ"ר ס' ויקרא

מי יוכל להלך בדרכיו. יתכן לו' דהוא עובר על ג' יסודות רוח ומים ואש והאדם יסודו עפר והוא בא' ואיך יוכל לילך אחר הג' יסודות אחרים ומשיב דמי שחסר ואש דת ולרוח ממללא ושיג אותם שאדם וא"ש את"מ:

והביאה אל האדם מבקר חולים וקובר מתים אסמכוהו רבנן בזה אח"ז להודיענו טמון ברמז דלא יהיה להוט על היותה יפה ומקושטת דהרי

דהרי יבא לידי חולי דכמה חולאים מתהווים ובפרט
של המקום ההוא מסיבת ריבוי להיות בתרנגולים
ויבקרוהו וסוף יבא לקבורה רכ"ע מתים מזהרת"ל

נפשו בטוב תלין בקבר · היינו כדכתיב תקבר
בשיבה טובה שרמוז על חדש טבת דטוב
רומז לטבת טבא הוא גם ר"ת 'טוב 'תלין 'בקבר
הוא ר"ת טב"ת ולגבי יוסף שדרשו אח"ז נפשו בטוב
תלין בקבר היינו ושם בארון כדכתב בס' סמוכים
לעד ווכה זה ע"י דוריטו בדרך יבחר שלא חטא
באשת אדניו :

ואעמד מהם משה שהוא הונה את התורה
בע' ל' בזכות סוד שהוא המילה.
וזה יהיה הטעם דהיה בסכנה משה על מילת בנו
לפי מה שפירשו דקאי למשה יען הויתו בעולם
ושזכה משה וזכה ע"י התורה הוא בזכות המילה
והיך יתכן דבדבר זה עצמו יעבור על כל תאחר
דמבקש עילה השטן לקטרג איך יכשל בו :

רמז תשג יהי ה"א עמנו כאשר היה עם
אבותינו. לפי דרשה זאת נתיישב
הכפל של יעזבנו ואל יטשנו להטות לבבנו אליו וללכת
וכו' והוא דאיך יש לנו מלה להרים ראש לשאול
דיהיה הקב"ה עמנו כאשר היה עם אבותינו דעושים
רצונו הרי אין אנו עושים רצונו יתברך ומבקשים
אנחנו שיהיה בהשואה כמו שהיה עם אבותינו
אין הדעת סובלתו דויתכם מכל האדם ושאל בזאת
והוא יותר קשה מאותן דשאלו שלא כהוגן אבן בא
התוספת לו' אל יעזבנו מסיבת דאין אנו שוים
לאבותינו דאל יטשנו להטות לבבנו אליו ללכת בכל
דרכיו ולשמור את כל מצותיו חוקיו ומשפטיו אשר
צוה את אבותינו ויעזרנו ע"ד בכור שמו נגד מ"ש
אליהו ואתה הסיבות את לבם אחורנית דאתערותא
לתתא כדברי שלמה אשר התחננתי קרובים אל ה"א
והבא לטהר מסייעין אותו מה"ש ועיין ז"ר רס"ט
ע"ג.

חזן הכנסת עומד במלאך האלהים וס"ת בזרועו
והעם מקיפין אותו דוגמת מזבח. ועתה
מניחין בתיבה ע"י איש ירא ה' ובוחרים מהמובחרי'
בק"ק עיין בס' חמ"י וממאמר זה אתה תשמע
מהרה דהוא דוגמא אם הרב דומה למלאך תורה
יבקשו מפיהו כן בש"ץ ועיין משפטי התנאים של
ש"ץ בשה"ק החפץ חיים סי' ה"ן :

רמז תשד ר"א אומר זה בית רבינו שבבבל
עי"ל רמז תוכ"ר. הנה בעירנו
דרוב רבני העיר מתפללים בביתם בימות החול
במנין במה מתופסי התורה באים להתפלל לבית
הרב משום ד"א שהוא בבבל להשלים מנין ובפי
מאמר זה מלבד דהמקום ביה"מד גדול מביהכ"נ
הנה הבית מגד עצמה על מארי דביתא דהוא
המרבין תורה הו"ל בביה"כ :

רמז תשה שלא יתערב אבלו בתוך אבלו
ש"ן. ולפ"ז דלאו דוקא בקבורה
דאין קוברין צדיק גמור וכ"ש אצל רשע אלא גם
באבלות א"כ בשעה שמזלאין היתר להוציא ב' מיתות
באחת אם האחד גדול המעלה לא יכון עם פחות
הערך אם לא שהם קרובים בהשואה וכן בהספד
אדם גדול לא יכון להספיד להדיוט אלא דאיכא
למיחש דהקפידא יהיה דוקא מפורסם לכל אך בית
כ"ג לצדיק סתם ובין ת"ח לבעה"ב לא קפדינן
דקטון וגדול שם ואין שלטון ביום המות ולמקום
שהולכים אינו עובר מטבע הגדולה והחכמה
והממשלה ב"א מטבע של יר"ש בין עובד אלהים
לאשר לא עבדו וברור ובהספד שמיעות רבנים
דאינן מזכירין בשמות אחרים הוא משום טורח צבור
דהוא בימות החול ומתאחרים לצאת ב"א למלאכתו
אך בשבת נוהגין להספיד גם לשאר בני אדם :

רמז תשו וכן אתה מוצא היה הענן והחשך
למצרים · עמ"ש בקונט' חיים
תחילה אופן ח"ל בס"ר :

נתאוה לדוד שהיה ופ"ע · הנה זו דוגמת
הדרשה קמייתא על המצריים · דבאמר
אויב ארדוף דרשו במכילתא באופן זה כמו בדוד
ומנמתו של גולית בבלעם להחטיאו לדוד בההיא
דבנות מואב בדי שלא יבלא אותו ·

אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש · מאמר
זה הוא דוגמא למאמר שהובא ברמז
תרע"ה ע"פ שגיאות מי יבין אלא דיש הפרש דהכא
מאי דחזר לומר אותה אבקש יורה דזו העיקרית
והקודמת הגם דיש אחרות :

רמז תשז כיון שא"ל שיקריבו לו שב' שור
או כשב או עז מיד נגלה דאשם
נלע"ד עפ"י המאמר שהובא בפסוק אשמעה מה
ידבר כי ידבר ש' דבאו אוה"ע לשאול על הקרבנות
דישר' שקבלו את התורה ופירשו בזה בדין מברא
כישא לברא טבא עיין בס' מרא"ה ח"א דרוש שה"ג
ונמצא דמהקרבנות דאנו בנים טובים לתקום
וקבלנו את התורה א"כ דהבונה מלמוה שור הרי
העגל היה בתבנית שור ואין קטיגור נעשה סניגור
אינו אלא דהעריב רב עשו ובב"י נקיים ובמשל
המדרש באשה שיצא עליה ש"ר בידוע :

רמז תשח ישר' אומרים אין חלקינו אלא
הקב"ה והקב"ה אומר אין חלקי
אלא ישר' לפיכך בשמתפללים הוא עונה להם מיד
שנ' אליך ה' אקרא. ויכן לע"ד עמ"ש רש"י פ' יתרו
ע"פ לא יהיה לך אלהים אחרים שהם אחרים לעובדיה'
צועקים אליהם ואינן עונין אותן ודומה כאלו הוא
אחר שאינו מכירו מעולם ע"כ ועפ"ז נמצא טעם
נכון דהעוע"ז נק' נכרי דמלבד מה שדרשו רז"ל
שנתנכרו מעשיו לאביו שבשמים עוד מלתא בפומאי
כי כמו שהע"ז עצמה צועקין אליה ואינה עונה
כאלו הוא אחר ואינו מכירו כמוהם יהיו עושיהם
כל אשר בוטח בהם דסוף וקנף וקלל במלכו ובאלהיו
ואינו מכיר לע"ז כל לעומת זה כתיב בס' ואתחנן
ומי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו כה"א דאינו
נעשה כאלו אינו מכירנו והמופת לזה בכל קראנו
אליו דקרוב ה' לכל קראיו והשתא זהו כונת המא'
דיש' אומרים אין חלקינו אלא הקב"ה והקב"ה או'
כי חלק ה' עמו לפיכך בנו' אינו דומה לאלהים
אחרים דכשמתפללי' אינן כענין אלא הוא עונה להם
מיד שנ' אליך ה' אקרא מכח דאנו מכירים והוא
מכיר אותנו וע' רמז תת"ק :

עב

עד שלא יחרת שמך עלינו ולא עשית לנו נסים כ"ן וכו'. נראה דקאי לאברהם אע"ה דמוה כמשנו חמ"ו דהשליכו עצמן לאש אף אם לא ינולם ובשו הם מדברים ולא קאי לכללות ישראל דהרי. יצ"מ וקי"ס ומ"ע ול"א מלכים וג' נתינות שבמדבר אימן והבורייהו אין מספר וקץ לנסים ונפלאות שנעשו ליש' קודם שנבראת כ"ן דכא לו שלא נבראת ועמ"ש מוה"ר תהלות ה' דס"ה ע"ג :

ריב"ל אמר אל אגדות. היינו לפי סברתו דחביבא ליה אגדות אך רבים רבו עליה שלא נילך אחר אגדה ואגדו"ת חלוקות שנו כאן והיינו ר' חוקיה דאמר תקופות ורבנן דאמרי ק"ש

אינה שלכם של עליונים היא כיון שהטריתי עליו נתנה להם שנא' ה' עוז לעמו יתן יש לפרש דמאמר ה' היינו עפ"י הדין דהמלאכים מערערים וטוענים תנה הודך על השמים וכיון שהשיבו בו דוכתנה להם בקי"ס הי מזמן ז' ש"פ עד ו' סיון בכר נודע שנתנה להם ולא ערערו מקודם ו' סיון מלה"ש אבדו המערערים לפי הדין שלא ערערו ולפי התקנות ולס' מהרימ"ט ח"ג סי' ס"א דבקושט' שהיא עיר גדולה צריך זמן ארוך לפירסום המכר כיע"ש הרי לגבי מלה"ש דשמעו עוזי וזמרת י"ה כרגע קטון נתפרסם ועיין למוה"ר בעי חיי ח"מ סי' כ"ב במחילת המערער היכא דלא ערער ועיין למוה"ר בס' עבודת משא בתקנות עירנו ודוק :

רמז תשט מכאן סמכו לז' ברכות שמתפללין בשבת וכו' ז' קולות במת"ת. בין לזה ובין לזה את"ש דתקנו קבלת שבת במז' קודם שיאמר העמידה כדי שיהא לזכרון זכור את השבת דהוא ז' בעמידה או לר' דלכ"ע בשבת ניתנה תורה :

רמז תשי ניתנה תורה ליש' בפיהסייא. ונפק"מ לענין דינא דלא שיהא מתנה טמירתא שלא בברא ובשוקא. ואומרו יכול נתנה בשתיקה וכו' היינו ללמדנו דלא כאותו תלמיד דהיה לומד בלחישה שלא למוציאם בפה הקול קול יעקב מלפלף בכ"כ וכ"מ וכשם דלענין או ראה ושפרה ויאמר לאדם כן כוה היה קול ה' בכח דומיא דקול יעקב וק"ל. וכמאמר שמא מבול של מים אינו מביא. עיין בקונט' זל"ת ח"ב ס' וירא פמ"ט וס' בשלח פכ"ב וס' נו פ"י ושה"ש דף פ"ב ע"ג ומכילתא ס' יתרו פ"א.

שלום בכניסתך שלום ביציאתך שלום ע"כ אדם עיין בחידושי על המכילתא ס' בשלח בפ' ויסע פ"א. ועיין להלמ"ד ח"ב דף נ"ב ע"א וג"ג ע"ב (ולהרב החסקן בתורת החר"ף ז"ל בספרו החשוב פנ"י ס' תבא אות ג' וה') :

ר"ח סה"א שלום בביתך ר"ן אומר שלום מלכות ב"ד. נראה דאחווים זה כזה דקשה מריבה בתוך ביתו ממלחמת גו"מ ושלום מלכות בית דוד הוא בשבלה מה"ע גו"מ דהוא סוף וקץ לכל צרותינו

רמז תשיא ותשיב גדול השלום. עיין מ"ש בקונטריס עמודי חיים עמוד שלום בעזר שדי :

רמז תשיג חשב יש' לעשות עבירה, נר' דאם נשתמד והמיר דתו הגם דקי"ל דאעפ"י שחטא ישר' הוא ונותן גט כדת מו"י וכיוצא הנה יינו יי"ן ואינו מצטרף לזימון ולקדיש וקדושה דעומד במרדו וא"כ מחשבה רעה שלו מצל"מ כיון דפרק עול כל התורה והמצוה :

רמז תשיד וכל אומה תהיה קוראה באלהיה ואין עונה אותה. עמש"ל רמז תש"ח בעזר אל יחיד ומיוחד ועיין רמז תש"ף :

רמז תשטו המתכבד בקלון חבירו אין לו חלק לעוה"ב, נראה דהוא מדה כנגד מדה וה אינו מאמין דהעושר והכבוד מלפניך ואתה מושל בכל דהוא מלך הכבוד דחולק כבוד ליראיו ומה לו להתכבד בדרך נכנה מאחרים להשתמש בקלון חבירו הרי יש לו להקב"ה לתת לאדם כבוד גדול בשופע דפליג רבוה יקריה ועל מה הולך להתכבד בקלון חבירו דמזמשכן עצמו ליהנות מקלון של אחרים היד ה' תקצר בשו ח"ו אין ביד הקב"ה לתת לו כבוד באופנים אחרים א"כ אומר הקב"ה אין לי לתת לך חלק לעוה"ב כיון שאין אתה מאמין כי דהכל בידי לתת לאיש כדרכיו וכפרי מעלליו ועוד ר"ל דלעוה"ב כל א' נכוה מחופתו של חבירו וצריך שלא יתכבד' השכנגדו דרואה חבירו נכוה מחופתו ואי בעוה"ז יש לו מדה רעה זו אומר הקב"ה גם בעוה"ב תהיה מתכבד בקלון חבירך וכיון דיש לך מדה רעה זו לא שייך אתה שתכנס בעוה"ב ובדרך לחות ומוסר יש לו' כאומרו אל יהי לו במה רב טובך והוא דהשכבה לגדולי המעלה הוא זה ואילו להדיוטות אשרי איש מנוחה נכונה וזה שמתכבד בקלון חבירו דרודף אחר הכבוד כולי האי עד שמשתמש בקלון חבירו הנה לא ישיג לבא למעלה שיאמרו עליו מה רב טובך והמצוה שלא יתארו לו כך הוא לקנה האחר ומידע ידיע דמענותניה הוא אמר ויהי סוא נוה (ועיין להרב שער אשר ז"ל בדרשותיו).

רמז תשטז קונה אדון לעצמו מאי היא כונת הש"ס לאשמועי' דלא תימא כההיא דאמרי' דהקונה ע"ע כקונה אדון לעצמו כי טוב לו עמך דאינו זה בשוב לוטק ואינו כענה והביטה וראה מה שפי' הלמ"ד ח"א ס' וישב דף נ"ט ע"ב בכונת הפסוקים ויהי ה' את יוסף וכו' וישרת אותו דקאי לפוטיפרע וישרת ליוסף כדי שלא יברח ממנו ויאבד טובה דה' השרה שכינתו בבית פוטיפרע וכל כך הצלחה ע"ש דבריו כי נעמו :

ולא אזיל למתא אחריתי. עמ"ש הרשב"א ח"א סי' י"ט ותרכ"ב והלמ"ד ח"א בהשמטת וישלח דל"ד ע"ב ועי' רמז תר"ט :

רמז תשיז תן לי משלי. מכוון יפה למ"ש רז"ל דגהינם מתאוה מחום העבירה של הרשע ונמצא דכל רשע משלו נתנו לו ומרובה מ"ט דכן לצדיקים :

רמז תשיח מי שהוא משתכל ועוד להלאן ע"פ אשרי נשוי פשע וזו"ר דס"ע ע"ד

ע"ד למעלה הוא בא לגדי וכו' אר"ח לבני קה וכ'ן אף אני לדוד משכיל . עמ"ש בשה"ק בפ"ח מעד' יוד חות פ"ר בעזר משדי ועיין תהלות ה' דע"ב ע"א . ובמאמר א"ל אדם אחד אשרי אימא שלא נלרכה . נראה פשוט דהני ב' אנשים עבר"ס פליגי אי במקום שבע"ת עומדים אי צ"ג יכולים לעמוד ועכין מ"ש הרמב"ם במי שאונו קשה למי שגבנו טוב :

רמז תשיט מה שאוכלים ושותים ושבעה בכשם ושכים . עיין בביאורי לזוה"ק ח"א דל"ט ע"ב ועל תנחומא ס' בראשית . והמאמר דנטלה בידו ונתנה לאהובו כבר הובא לעיל רמז תרס"ו ע"פ ה' מנת חלקי וכוסי :

שהיתה קטנה מכל הארלות . בזה רלינו מפלאות תמים דעים דעשה הקב"ה נסים גדולים בכלל הנסים דכעשה הארץ רחבת ידים ול"א אדם לחברו נר לי המקום וכמו שפי' בפסוק ע"מ אכרה הארץ ולעת"ל יהיה רחב רחב ובמפורש בכמה מאמרי חז"ל ולכן מביא מקרא ואתן לך ארץ חמדה לבי היא דדרשו מה לבי וכו' דמה שנטלה בידו היתה ההשפעה להיות הארץ רחבת ידים ממה שהיה מקודם קטון מהכיל :

לטב טיבותיה ולביש בישותיה . היינו כמאמרם טב לבים נ"ת ובים לא מתיא לך ואינו ענין למ"ש בזוה"ק בפ' משלם רעה תחת טובה וכד סויכן בה זה אינו דבר מוסכם להתנהג כך עם כל אדם כ"א על עמלק וזרעו כלבד ע"ס כל הדורות ועמלק יצא מן הכלל מכל האומות ולאו דל'ת שו"ע הוא הדרגה אחת כמו גם קב נ"ת גם כל"ת ואינן בסוג עמלק דמצוה עלינו להכריתם ולהשמידם על כלם :

רמז תשך שרואין אותו הן מרננים . היינו כמ"ש רז"ל דאימתא דשכינתא אין קפידא עיין בס' דכ"ל ובס' לוארי שלל ע"פ רני ושמחי וע"פ להלי ורני כן הכל בסוף ותקה מרים וכן וירא כל העם הם הנשים בכלל וכן וכל ישראל אף נשים בכלל :

טבעו בארץ שעריה . קשה דלעיל רמז תר"כ"ט מפורש דהוא שחלקו כבוד למלך הכבוד ולא בשביל שלא יתבטלו מעשה ידיו ושמא מה שכיוון שלמה להזכיר זכות אביו ומה שנפתחו בהזכירו לדוד הוא על שמך דוד עשאן וכדי שלא יתבטלו מעשה ידיו לא נשרפו ונגנזו אך היה יכול להיות הגניזה במקו"ם אחר בגלות שלא ישתמשו בהם . ובולי האי דנגנזו במקומן ולא יצאו לח"ל זה התוספת שכר טוב לשעריה על שחלקו כבוד למלך הכבוד ולדוד על שהיה בעל השערים :

עלינו לקבל יו"ד הדברות עלי הגיון בכינור זמרו לו . וזה סמוכין דרבנן דמשוררים יו"ד הדברות בכמה מיני מוקשים ובשירה בשמה כן הוא שייך להיות כל איש שורר אך כ"ח הדברות אשכחן סמוכות ממזמור זה ובימינו זכינו לשמוע לאדי נברי דרבי הרב כבוד יו"ט ז"ל והרב שפתי רננות ז"ל דכשזיו משוררים הי"ד הדברות אין ספק דמלאכי מרום היו באים לשמוע כמו להר"ב בו"ו ופרש"י כאנ"אר ז"ל אשרי אזן דשמעה דלא הניחו בשותם אפי' לשלים ולרביע :

כל אדם שאוהב לדקה ומשפט . לקמן רמז תשב"ו בקטו הקושיא ואילו הכא בקטו האי ליסנא דאהבה ואפשר להודיענו כמש"ה ולא ירע לבבך בתתך לו דיש במה בנ"א דמפורסמים שהם רודפי לדקה וחסד ומקיימים ו ישוב דך בכלם לתת לכל שואל די מחסורו אך בעת הנתינה ורואה לעני או לנכאי אך בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל דמוציא מצות מכיסו ויתנו בחסרו"ת אך מי שמקיים נתת שמחה דישמח לבו בנתינתו כמוצא שלל רב ויתנו בשהרוות של המצות והיא מה שבחר ה' וכן במשפט ולא קאי לדיין של לבעלי דינים המ קבלו' את המשפט ומקיימים אותו דלפעמים או' על של אים לא תקלל דהוליאו חייב ואומר ברוך דיין האמת כמו שמברך על הרעה דמה בידו לעשות אפי' שקבל לעשות את המשפט שנאוי בעיני ה' דעל כרחו שלא בטובתו הוא וזה אך מה שבחר ה' הוא דלומר ולגזול לקבליהו בשמחה ולו' בפה מלא דינו דין אמת על הראש ועל העין בסבר פנ"י ולקיים מ"ע לשמוע של השופט אשר יהיה בימים ההם :

להציל ממות נפש בשזה בנכסים להקדיב . דברו בזה דברים כנו מענין כ"ג כליהן דכנכם לפני ולפנים דאם לא זכה נשכבין אותו ועל סיבה זו קושרין שלשלת ברגלו ועיין בו"א שהיה מה שלא היה לריך ועיין ז'ר דס"ט ע"ר :

אחת היתה ולא ננעל בה כריה . עיין ירוש' פ"א דכתובות ה"ג וכביאורי לשם דהוא משום כי לא ינוח שבט הרשע על גורל הלדיקים ועוד ליינתי בזה בקונט' זל"ח ח"ב ס' וישב פס"ז

אעפ"י שאמרו לו מת יוסף היה מיחל לאמרו שלא מת יען הבטיח לו להציל ממיתתו של עשו והרי שטנו של עשו יוסף ואיך יכניע לעשו אם לא ע"י יוסף :

שאם אכלת ולא ברכת אתה גוזל . תיקה דתוכה ד' גלות פירות ואילן והארץ והקב"ה וכנגד זה תקנו בברכת מעין ג' על ד' יש' וירוש' ומזבח והיכל להיות לזכרון בין עינינו דעל ד' לו אשבינו ובן סיכב בהתחלה על המחיה ועל הכלכלה ועל תנובת השדה ועל ארץ חמדה דהולך על ד' להודות דאין בידו גוזל מהני ד' :

אבל הנרות לעולם של מול פני המנורה . היינו נרות חנוכה אף בזמן שאין בהמ"ק קיים ועיין בשו"ם מרא"ה ח"ב בסוף דרוש של הרב כנו אברהם רקימא נר"ו . ובמאמר מאן בעי חיי . עיין בהקדמתי לשה"ק התבן קיים מ"ש בש"ר

רמז תשבא כשעשו את העגל לא נחתם גז"ר של כשחטאו בפיהם עיין רמז שש"ב ותקמ"ד ומתו"ק ותקנ"א דלא יכון עם מזמור זה ושמא היכא דלא יש כהן כ"א ג' ג"ע מכריע לע"ז או גזל מכריע אם ימלא שם והיכא דיש לשם מכריע לג' כמו שדרשו ע"פ לשון מדברת גדולות

גדולות אלא היכא דאיכא לה"ר וגזל לא ידענו ההכרעה על מה היא על גזל או על לה"ר ·

רמז תשכב ויבא יעקב שלם עיר שכם כו תרגום ובקשתים חכמה ואני נתתי שכם אחד על אחיך משכם גנביהו ולשכם החזירוהו והיינו דשטנו של עשו יוסף וכשיבא יוסף לעולם נכנע עשו ועיין לעיל רמז תש"ך ועיין בס' תהלות ה' דע"ט ע"ד .

אמר לדוד אתה עסוק בתורה ואני נלחם מלחמותיך וכן משה אמר ע"כ יאמר בס' מלחמות ה' אתם עסקתם בספר ואני נלחם על ידיכם . יוכן עמ"ש רבי' מהר"מ שיק ז"ל בתורתו התמימה ר"ס כי תצא כי בעולם יש ב' מלחמות א' המלחמה מהאויבים כ"ו מלכים מדינים וע"ז והוא ע"י הקב"ה מי נוצח כדכתיב סוס מוכן ליום המלחמה ולה' הישועה והב' מלחמת היצה"ר עם האדם והניצוח תלוי ביד האדם דהכל ביד"ש חוץ מיר"ש ועש"כ ואמרי' בקדושין דל"א בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין וכן בברכות ד"ה אם נצחו מוטב ואם לאו יעסוק בתורה יע"ש והשתא זהו כונת המאמר אתה עסוק בתורה וע"ז תעשה מלחמה עם היצה"ר לנצח אותו וכיון דעשית המלחמה המוטל עליך גם אני לא אחשוך מלעשות המוטל עלי ואני נלחם מלחמותיך של כ"ו ויען המלחמה של הקב"ה היא מפורסמת אך הנוגע לאדם עם היצה"ר היא נסתרת ומזה אמר דללחום עם היצה"ר הוא התורה ויקרא מלחמה מקביל כנגד מלחמה שעושה הקב"ה לזה הוסיף לו' וכן משה אמר ע"כ יאמר בספר מלחמות ה' כלו' עם הספר ירויח דעושה האדם מלחמה עם היצה"ר ובראות הקב"ה כן עושה מלחמתו של כ"ו ולכן נקט מלחמות ב' דשוו בשיעורייהו ואחוזות זו בזו וכמפורש בתקונים מאן דשליט על יצה"ר שליט על סנאוי דהא בהא תליא · ומזה הטעם שבחו רבנן למוכיח והנביא מלאכי אמר הלך אתי ורבים השיב מעון והוא דהקב"ה מה שנלחם עם כ"ו אינו כמו האדם דלהציל מן היצה"ר דמוכיחו לאדם מה"ע ועל העולם מוכרח להלחם עמו אך הקב"ה אינו על עצמו המלחמה כ"א בעבור אחרים ואינן שוין בהדרגה אחת אבל האיש המוכיח לחברו ומחזירו למוטב הו"ל דעשה מלחמה עם יצה"ר ש"ח לא עם יצה"ר שלו ואז הוא ודאי מקיים והלכת בדרכיו כמו הקב"ה דעושה מלחמה בעד אחרים כן זה המוכיח ולכן אמר הלך אתי בשוה להיות דרבים השיב מעון ואני משלם לו דאין חטא בא על ידו דממילא ינצח ליצה"ר שלו דהמזכה את הרבים אין חטא בא על ידו ועיין בהקדמת ס' והו"א מ"א :

רמז תשכג אין הקב"ה נפרע מהם אלא בלילה · הנה כל מה שמביא הוא מאוה"ע והיינו לפי מה שהוא הזמן דדן אותם עמ"ש בקונט' חיים טובים מזמור ע' בס"ד ועיין תהלות ה' ד"ף ע"ד ;

אין לך כל אבר ואבר שלא קלס בו · ולכך יסדו בנוסח נשב"ח ואילו פינו ולבסוף כל עצמותי מכוון ממש למאמרינו זה ;

מאחרי ומלפני השלכתי ב' כנפים וכן דרשו ע"פ מימינם ומשמאלם ועיין להמג"א הל' ציצית ולא טוב עושין המשימים כל ד' כנפות נטוי על אחריהם ואפי' בתוך הבגד לפניו נראה דלאו שפיר דמי דמשום שלא יגררו בקרקע הרי איתיה בתקנה שיתן דעתו להגביהו על שכמו אם הטלית ארוך ועיין ז"ר דס"ט ע"ד .

שמש ובה אני אוחז הלילות בזמן ק"ש · עיין בקונט' כף החיים סי' י"ד אות טז

ואם מנא להפילו עיין תהלות ה' דפ"א ע"א דכיאה דלא ראה ל' המדרש במקומו דאיתא ג' ד' ז' מ' כמו וסמי' דכן ע' ופ' הוא אפי' דקי"ל דאם עברו רוב שנותיו ולא חטא אפ"ש מפתהו דיחיה ר' שנה ולא עברו עדיין רוב שנותיו והוא טעות גדול ועיין בקונט' חיים טובים שם ועיין תהלות ה' דנ"א ע"כ דהביא חד שניו יע"ש

מיתתו בחנק ויש לו חלק לעוה"ב . כי מ"ש יורד לגהינם ואינו עולה הוא בשלא עשה תשו' אך אי כבר עשה דינו כב"ד והתודה וחזר בתשו' שלמה מוריד שאול ויעל ·

למידת שבוע פי' הו"ר דס"ט ע"ד דלא כיום לחדש אלא כיום מהשבוע כמי שנולד בו מת יע"ש ועיין להרב יע"ר ז"ל מ"ש בענין משרע"ה ·

רמז תשכד ולמו הנלחון · וזה רמזו בתו' כמו ונתנו ה"א בידך ושבית אתה נקרא על שמך מה שהוא שבוי ·

רמז תשכה אני יכול מאחר שאין בפחד מהקב"ה · וזה כונת המאמר ובא ירא אלהים ויפרע מעמלק ולא ירא אלהים והוא דוגמת גולית מחרף דורק עורלות כלפי מעלה ועיין תהלות ה' דפ"ג ע"ב

רמז תשכו הצדקות אני מסגלן לבעל"ת עיין למו"ה ח"ד ד"ע ע"א ועיין בס' צדקה חיים אות תש"ן ועוד שם אות תשמ"א ומזה סמוכות לשאלוניקי דדורשין בשב"ת בצירוף מלות הלבשת ערומים ולא ידענא אם זה מימי קדם מנהג אבותיהם ;

אין עושין כסות לגינות אלא של חרס עיין זל"ח ח"ב ר"ס במדבר פ"א מה שליכתי בזה ועי"ל רמז תתס"ג :

רמז תשכז אלא בזכות דבעירא · ואפשר דלזה נקט קרא בנינוה ובהמה רבה דל"א ובהמות לרוב להודיענו דלא על ריבוי בא להפליג כ"א דרבה זכות הבהמה יותר מן האדם דהא בהסיא דמלכא קליא אילולא זכות הבהמה לא היה יורד מטר ונמצא דרבה על האדם זכות הבהמה ·

ר"א אומר ריבה"א נושא עיין לעיל רמז תרפ"ו מה שכתבתי שם ועיין רמז תשי"ח ובפרוש רחב של מוהרמ"ק והעתיקו הב"א בזורתיה. ודוק ועיין לקמן רמז תשפ"ד ·

רמז תשכח אין אדם נוטע כרם אין אדם נושא אשה אין אדם בונה בית · הכא לא נקטו בסדר ועיין בסה"ק תוכחת חיים ס'

ס' ברכות ובקו' חיים ומזון מ"ש בזה בס"ד ·

רמז תשכט וככל יום היה מתפלל ומשתטח ומלחך עפר בלשונו כדי שלא יבא אחד מהם לידי עבירה ולדבר מכוער. עיין בקונ' עטרת החיים סי' ו' וסי' ז' ועוד בספה"ח סי' תשל"ה ובמפרש שם ובקונ' ימלא חיים סי' מ"א וסי' ע"א תפלות מסודרות על פתגם דנא.

רמז תשל כת ק' בכת ד' ליופי וכת ד' בכת ז' לחטא. רש"י בחומש כתב מה כת ד' לא חטאה וכת ד' בכת ו' ליופי ועיין שם להרא"ם ומפרשיו ·

נותן מה שלוה וחוזר ונותן. נראה דאפילו למלוה ולא מחוי ברבית כיון דעבר זמן מספרע עד שנתן מתנה ובדרשה שלאחריה דנקטו ונותן עיניו לפרוע ונותן עוד צדקה ביותר בזה למ"ש רז"ל דאין לאדם ליתן צדקה אם יש לו לפרוע חובות והסמכוהו אקרא בפרוע פרעות בישראל ושוב בהתנדב עם ברכו ה' ועיין בסו"ס ברכת מל"ח ח"ב בדרוש להספד ועיין מז"ה ח"ד דע"ג ע"א:

לוה רשע אם בא על א"א מהו משלם ולפ"ז א"ש מאי דכתיב בתר הכי וצדיק חונן ונותן כי מבורכיו ירשו ארץ דלצדיק דאינו בא על אשה אחרת ב"א מה שחן אשה על בעלה או בניו זרע ברוכי ה' ירשו באמת לא כן הרשע דבניו יורשים גזלה מאחרים ·

למשקלי עפר' מתותי ברעי דר"ח וכו' דנפיש זכותיה · הכבט נא מה שפי' בזה הרב אם' המאורה בסמיכות סו"ס עקב עם ס' ראה דבר נאה ומתקבל. ובמאמר ברך ה' בכנסים וכו' קדשים לקטורת. עיין בסו"ס ברך א"א בדרוש למילה ולפי המאמר הלזה דרוב כהנים עשירים הם דלא נאותה להם עניות וכך היה מימי קדם א"כ במלא בטעי"ס לגד למ"ש רז"ל והובא בס' מת"ל דכהן שהוא מהדר אפתחי בידוע שאינו מזרעו של אהרן דהא כך היתה הגזרה מזמן אהרן הכהן שלא יהיו הכהנים עניים ולא זזה ממקומה דומיא בכהונה עצמה דהוא כהונת עולם לאהרן ולזרעו לדורי דורות כך ברך ה' חילו תשיתהו ברכות לעד

רמז תשלא הזב זכאי לבניו בנוי וככה עיין בספרי זוטא דרכי חיים פ"ו ובקונ' עוני כ"ח מ"ש בס"ד ·

רמז תשלב שלא יהא צדיק זה נתון בין ריח רע · עמ"ש הרב מלא"ק ועיין לעיל ס' נח וס' וישב וס' שמות וע"ע רמז תרכ"ה וע"ע ברמז קמ"ב ורמ"מ ותקכז.

ומבקש להמיתו אריק חרבי ד"א בלק לישרו ונרו של אדם הנה הם תלתא כחדא בסגנון אחד בסוג דהמחטיאו יותר מן שהורגו בלק בעצת בלעם לזנות את בנות מואב דומיא דינה"ר ופרעה למה שתבען ומ"ש במכילתא בפ' זה דאריק חרבי יע"ש מסולבות יחד הג' דרשות ועי"ל רמז תש"ו.

רמז תשלג האורג הוא אורג בחוקה · זה דומיא למשל הב' בדים של היוצר בפסוק ה' צדיק יבחן וזה פי' הפסוק עצמו אך במשפט דהוא מועט דמ"ה מד"ר פן תמעיטני דאני המסכה ואיני יכול לעמוד לסבול תוקף היסורין:

רמז תשלד העבר המשאוי מעליך ועני' ועבין מרחם אתכם · יש דברים בגו בזה לפי מה שהובא לעיל רמז פור"ת והיא עפ"י הדין דפריקה וטעינה דאם עמד מנגד יש סוברים דפטור חבירו מלסייעו והקב"ה אומר הן אמת דמשום צעב"ח צריך לסייע במשא כבד אך לא תהיה אתה מנגד ואני אסבול הכל בלתי תשי' שא תשאו תשו' שלמה הו"ל דהבעלים מסייעי' במשא ואז גם אני אקיים ואני אשא ואני אסבול ואמלט:

יסורין מכוערין ועוכרין אותו · יתכן לו' טעם לדבר יען התורה נקנית ביסורין מדכתי' אשרי הגבר אשר תיסרנו י"ה ומת"ת והם יסורין קלין וזה אינו נוטה לישא בעול התו' דכל התחלות קשות וחושש ליסורין שיבואו עליו גם ה' לפי סברתו מביא עליו יסורין לא קלים של מכוערין דקשים ביותר ויתחרט דהוה ניחא מעט יסורין קלים בתחי' והיה זוכה לעשות רצון אבינו שבשמים לעסוק בתו' וסוף הכבוד לבא בתענוגי עוה"ז ועוה"ב ואיכר טובה הרבה:

רמז תשלה בערב שבת א"ל כי טוב יום בחצריך · עיין בס' חלקם בחיים דרוש ג' במאמר זה והנה אע"ג דאין קובעין מדרש בערב"ש הנה לנגד מלך כל הימים שיום דאין מוטל עליו צרכי שבת ועוד דדוקא ביהמ"ד של רבים אך כל א' לעצמו ל"ו כל העתים שוות וכבר רחב פי בזה הלכה למעשה דהשבתי לשואלי דבר בספה"ק רו"ח יו"ר סי' רנ"א אות י"ג ושם בשמש מלהודיע דבקושטא שהוא אשר דיבר מוה"ר בנה"ג הנה יש שם ישיבת עזה דבער"ש דלומדים רבנן תקיפי במוהר"ת סולימא נר"ו ובמה"ר בגוראי הכהן נר"ו ושאר חכמים טור ב"י וב"ח הלכות שבת מאז הבקר עד חצות:

בעצרת שח"ל בשבת · עיין בקונ' מל"ח סי' ח' אות ל"א בשבח לימוד התהלים ביום זה ומה טוב חלקם ומ"ן גורלם של האחים המבורכים ממלכת כהנים העי"א שתקנו לקבץ לכל תופסי התורה בק"ק וללמוד התהלים בחבורה גדולה כל בכנסים שהיא לש"ש כן יעשו לדורי דורות עד ביאת משיח צ' דוד אמן · ומ"ש וי"א לכשיוצא קרא הרי אין כל חדש וכבר רכב שלמה על הנשר הגדול בעל כנפים והלך לאשמדאי ולנכי רוד דו"ס ובותיה אינו כ"כ חידוש וכנראה דלא היה מספיק הנשר הגדול לבכות דהולך לנשרים בהצטרפות:

כל האומר שמועה מפי אומרה יהא דומה כאלו בעל שמועה כנגדו שנא' אך בצלם יתהלך איש. אמר של כני **אברהם** הי"ו ריפורם בונה המאמר במין חומר עפ"י מה שהבאתי בספרי זוטא תורה וחיים מע' ח' אות פ"ו דהאומר שמועה מפי חכם החכם בעצמו בא לאותו בית המדרש דאומרים שמועה מפיו ועי"ש מה שפירשתי בזה

בזה וא"כ הנה נכון דדומה דבעל שמועה כנגדו דבא שם וזה מקרא אך בצלם כלו' כדמות תבניתו יתהלך איש הולך כבעל המימרא לאותו מקום הולך מגן עדן לשם ילבור הזומע השמועות ממנו אע"ג דלא ידע מקודם בעל השמועה מי אושפיזו וביתיו הנה הולך וכא שמה ושם בכ"א כתב לנ"ע מהיכן משמע יע"ש ועוד אמר שי בדרך מוסר השכל דלפעמים ת"ח מביא שמועה בשם אומרו כדי לפרש עמו ענין אחר ואינו מביא כ"א מה שצריך לו ולא בדקדוקיו ובטעמיו ואין מים מתוקים להזומע כ"א נרפים הם נרפים ולא טוב עושה שא יהא דומה כשו בבעל שמועה כנגדו ושומע סדר המירתו זת"ד ישל"א :

לא היו אוה"ע רהוים שיהו בהם מצורעים · עמ"ש הרב נח"ל חיבור כפלא על המ"ר ס' וישב ובביאורי לשם :

מוטב שיפנו שו בשו וש יפנו בצריק · זה כרו"מ דהדורות על צדיק עתק נקי מהרבר בדרך עלילה יוצא כאותו זמן ענין אחר והעיר נבוכה שבוכחים מזה ומשתעי אינש לחברו כדבר דבא מן החדש דהוא מבוכה כדי שלא תזכרנה הראשונות :

רמז תשלו

קויתם ולא נושעתם קוה ושובו וקוה . מאמר זה ממתיק דרכו דה"ק של ה"ה למ"ר ח"א ס' וישב דק"ז רע"א במאמרם דאמר הקב"ה על שר המשקים אתה שוכחו אני איני שוכחו יע"ש :

רמז תשלז

למה כהו עיניו של יצחק כדי שיבא יעקב ויטול הברכות . הק' הלמ"ר ח"א ס' וישב דק"ה סוף ע"א דלפי הזוה"ק הוא דבשביל שגרם יעקב לאביו יצחק ויחרד יצחק בא לו מכירת יוסף ותי' דאחר שנטל הברכות הי"ל לגלות לאביו כי הוא יעקב כדי שלא יחרד כבואו עשו ואם חשש שמא אדרבא יקללנו מלבד דרבקה ואמרה עלי קללתך אף גם זאת דיותר מעותד ש קללנו אחר החרדה זתד ויתכן עוד דבעל המימרא דבשביל חרדה בא מכירת יוסף ס"ל דכהו עיניו מראות בשכינה או בהסתכלות פני רשע עשו וסברות חלוקות הן :

רמז תשלח

לשעבר אם לא היה אדם רואה לא היה מתאוה עכשיו בין רואה בין איני רואה . עיין מז"ה ח"ד ותהלות ה' דנ"א רע"ד לבאורה ק' ממ"ש אין יצה"ר שולט אלא במה שעיניו רואות ועיין דכ"ל מ"ש בזה ואפ' דהכונה דאיני לפניו וכבר ראה פעם אחרת או יצה"ר שולט ענין אחר דלא יוכל הש"ץ ותאוה דבר קלוש ודוק :

שטפים ותמ"ח שנה עד שלא יצאו ממצרים · עיין מה שכייכתי בקו' מל"ח סי' ח' אות כ"ט · והמאמר הקדש הוה לכם מכאן ואילך מסורים לכם · עיין במד"ר ס' בא הדברים בארוכה וכמ"ש בדרשותי בס"ד :

רמז תשלט

אלו"ח תורה מגילה מגילה ניתנה רשב"ל אמר תו' חתומה ניתנה . עמ"ש הגאון מה"ו ז"ל בס' מצ"ל ח"א דרוש ט"ו ועמ"ש הרב עיון יעקב כתי' למכות לד"י ובס' אברהם את ידו בדרוש לס"ת בארוכה בזה :

כל המורה הלכה בפ"ר נק' חוטא . בנראה דלא ס"ל דח"מ או אפי' דניח"ל לרביה וניצול ממיתה לא איפרק מלהיות חוטא וזה ריבוי כל המורה אפי' שנתן לו רשות ונרב המנונא ברותיא דקראי מוכיח זה מדלא אוקומיה כאן שנתן לו רבו רשות או בדבר פשוט בכיעתא בכותחא ועיין גנזי חיים מע' מם אות מ"א ובקונט' עיני כ"ח במס' כלה פ"ג ה"ד ובקו' חיים טובים מז' כ"ה :

רמז תשם

ובשעת הפרעון הוא או' במתנה נתתים לך . הפשט נראה דלא הביא המעות כי אין לו יכולת ואין ידו משגת שא כי בא זמנו אשר קבל לו והמלוה מקדים לומר לא תצטער או לדחוק עצמך כי אעיקרא במתנה נתתים ועיין מה שכייכתי ברמז תש"ל :

רמז תשמא

ויהי דוד עושה משפט וצדקה ומי היו אוכיו אותן שרצו לעשוק ולחמוס ולא הניחם . מאמר זה יתפרש היטב עמ"ש הרב בסא רחמים בפל"ג מאדר"ן דף ק"ד ע"ד בפרד"ס בפסוק עשיתי משפט וצדק בל תניחני לעושקי יע"ש ומה שהוצרכו לשאול על אויבי דוד אחר דאמר מה רבו צרי ואויבי על שאול ודואג ואבשלום ומנו אויביו במספר יען דכל שו הלכו ולא בשאר ו ואיך אומר ל' עתיד יאמרו · והמאמר ואני בתומי תמכת בי . הובא לעיל רמז תש"ס ע"פ ואני בתומי שך :

כל מי שעונה אמן בעוה"ז . מה שפי' מוה"ר תהלות ה' דנ"ד ע"ג או יאמר כדרז"ל בלעם הרי רז"ל הם על מקרא זה גופיה כדאיתא במד' תנחומא והובא בילקוט הכא עפ"ז ולא יכולתי לשום הפרש מה חידש כיון דכונת רז"ל הוא על בפל העולם ועל בפל אמן דמתרוויהו מש' להו הך דרשא :

אתם עולים שם בכל חדש שנ' והיה מידי חדש . נראה דיחזור עטרה ליושנה להיות רגל בכל חדש כמו שיסד ב"י טרם יעשו העגל עיין בס' מדב"ק ולהכי חיובא רמיא לקרות י"ב פעמים בשנה יראה את פני האדון ה' במועדי' לשמחה וחגים וזמנים לששון ועיין בקונט' חיים טובים במזמור הזה במאמר אחר בזה :

רמז תשמב

והאומות וממין לפנינו וכו' מהו המון הוגג לפון וכי חוגגים של מים בשם שאין להם שיעור · קשה דדמיון זה חידש דוד אשר לא כתוב בס' התורה ובכתובים דהיינו והיה זרעך כעפר הארץ את זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על שפת הים הרבה אתבם והנכם היום בכ"ה והיה מספר בנ' כחול הים אשר לא ימד וכיוצא משא וע"מ יצא דוד לידון בדבר חדש כחוגגי מים · ואפשר ליישב יען אוה"ע נמשלו למים כדרשת רז"ל ע"פ הוי המון עמים רבים ע"ל והיינו על התגברותם כמים הזדונים ושוטפים כן במלב הוא הים לנשף שליטה כמו המים דאין לו שיעור דומיא דאוה"ע המלאה

המלאה הרחבה דבשוה קס זה טפל, רומא רבתי נגד ירוש' :

אנו מודים לך כי עוד אודינו אמתי · יובן עם מה שפי' כמאמר ר' נריכים להודות דנקטו נריכים דהי לוה ואיט משלם אין לווין לו עוד ע' בס' חמ"י ושל"ה הקדוש ובס' שא"י יע"ש וק"ל :

רמז תשנג והלא מנוה אחת יעשו ובלילה בעשו יגאו . לכאורה קשה דהיה שם דם פסח ודם מילה ועמ"ש הרב דת ודין ז"ל ושמא המילה היתה מקודם ובלא"ה היו חוטאים שלא קיימו ומנוה אחת דקאמר היינו מחדש שנוה להם מנוה מחודשת שלא היתה מקודם ועיקר הגאולה היתה תלויה במנוה זו דעשו ק"ה לשחוט ע"ז שלהם ובזכות זה הוא שיגאו כאומרם ז"ל דאמר הקב"ה למשה דאין ישר' יוצאין הם לא ישחטו אלהם כיע"ש ועי"ל רמז תשמ"ה ושמו"ת :

וכישהאשה מתגרשת מבעלה · לפי הקדמתו של הרב שמנה לחגו ז"ל הו"ל הנפש בשולאה מן הגוף עם זו תרא היא ועיין בס' כרך א"א :

רמז תשדם כאשה שמנת המעוברת מוטת וכו' מים זכרים ומיד הארץ מעוברת . עמ"ש בקו' לחיים בירוש' פ"ט דברכות הי"ט בס"ד :

רמז תשמה שלא אורך ואמתך · בנראה דהיתה דברו ובסתום חכמה אורך על משה ותרא אותו כי טוב הוא ונתמלאה כל הבית אורה ואמתך על אהרן תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמנא בשפתיו ולעתיד המשיח כתיב בישעיה סי' כ"ס לאור גוים אחר דכתיב בחירי רנתה נפשי דעליה קאי ועיין בקונ' חיים טובים דהובא ממקום אחר ושם גבי שיהו נמי . וברמז זה הגיה האות האמת דתיבת הראשון יתר ואילו מאי דחסר תיבת עד לא הגיה וכונתו דהוא ט"ס הניכר ואילו בראשון היה מקום לפרש דבביאה ראשונה כדרשת רז"ל ודוק :

רמז שמות הרטיבו מעשים עשו תשובה ומיד אני גואל ומה כתי' אחריו למנלח על שושנים . ומכאן עשינו סמוכות למנהגן של ישר' דלעושים הפסקה גדולה מסדרים לפניהם מיני שושנים ומי שאינו יודע חושב דהוא משום דיריחו דמשיב נפשם הרעבה מריח טוב אך לפי מאמר זה שייך טפי לגר עלאה לרמוז לזה :

רמז תשמז וקורא לו שם חביב · עמ"ש ברמז תרע"א דהובא שם מאמר זה :

רמז תשמח נקנים מזיו השכינה ואינן ניזוקין · היינו דלא בהעוה"ז דהאין ונפגע ותכהנה עיניו מראות בשכינה ועניין ט"א וכי לא יראני האדם וחי עי"ל רמז תשכ"ו ושם בתהלות ס' דק"ג ע"ב טעם נכון ע"ז שלא אדרבא באור פני מלך חיים וזהו דמביא שובע שמחות את פניך נעימות בימינך נלח :

רמז תשמט נתייפית בעליונים חן אראם לעקו קולם נתייפית בתחתוני'

נבואה שהיה אתה בתוכינו ע"כ בירך שהיה לעולם וה' בירך את אברהם בכל · פירש בני הגרול **אברהם** אוהבי נר"ו דבחרבן בא"מק בשבא אברהם ואמר הקב"ה מה לידידי סייעו אותו מלה"ש בבכיה הן אראלם לעקו חוצה כן במחתונים סייעו בני חת בשיא שאתם אתה בתוכינו במבחר קברינו קבור את מתך דדרשו דרמזו שיקח קבר לעצמו ג"כ וזה הוא הסיוע המובחר שרה גם לעצמו שזה דבסיוע זה אוכא ריעותא רבה ויפתח אדם לזה כא הקב"ה וברכו ואברהם זקן בא בימים דלא תאונה איך ריבה ותאריך ימים ושנים ותום פי השטן רבא ישטין ות"ד יפלא

רמז תישן כ' ת"ח המהדרין זל"ו בהלכה ראינו לקפח ולקנטר כדמפרש ואזיל לשמה אוי נגד כ' ת"ח השואלין זה לזה דא' מת וא' גולה הנה הבא אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד ולא אצטריכא ליה דבים ליה כהאי מתא ולוזיל למתא אחריתי בשביל מזונות וגולה ממקומו שא יסיה לו עושר וכדי שלא תאמר כמתא שמתי ואין חכם בעירו לו"א וכבוד ויתנו יקר וכבוד וגדולה יתנו לכם . וכמאמר סדור הוא ת"ח כשמקבן את החברים · בטותי ידי בסה"ק חיים טובים במו' א' בעזר מש"י ועיין להחומ"א במו' ע"ו ע"פ ואת יראי ה' יכבד אפי' שחולקים על סברתו ואפי' באופן דהסכימו אחרים עמו שהלכה כמותו יע"ש · ועל תאמר מבול של מים אינו מביא אבל של אש מביא א"כ לא יגאת ידי שבועה עיין מה שדרשתי בביאורי למכילתא ס' יתרו פ"א ועיין להגאון מ"ז זל בס' מע"ל ח"א בסוה"ם בדרוש לר"ה מה שפי' עפ' הדין בהא אם של אש מבוא ויערב לך :

תייך שמכל שבט לוי לא נבחר לכ"ג שלא אתה כוס מדוקדק היטב ל' המאמר דהיה אהרן כוש בשא"ל משה קרב ש חמוכח וא"ל משה למה אתה בוש כי לכך נבחרת והיינו דהיה בוש על מעשה העגל ואין קנ"ס והשיב לו משה אדרבא כי לכך בעבור שבשית על ידיך שלא יתחייבו ישר' לכך היא הנותנת שנבחרת והוא ממש כל' המאמר שלפנינו :

ואם היו פניו רעות היו משחקות . ועליו רמז קרא להצהיל פנים משמן פני כ"ג משמן המשחה ולע"א ולח"ס לבב אנוש יסעד דלחם שהיו הוא מקריב ואחר יאכל מן הקדשים כי לחמו הוא ואת רוחני דב' לבבות יהיו יחד לטובה באכילתו כל' הזוהק :

וכיון שראה פרעה נטל בתו · ודוגמא לזה לקמן רמז תשס"ה באות לוטן תמנע וזה מלמד זכות לשלמה שנשא את בת פרעה ממה שראה לאברהם אך היה הפרש גדול בוניהם מכמה גרדים ולכך אמרו דבל זמן שרבו היה קיים לא נשא שלמה את בת פרעה דהיה מוחה בידו בטענות דאיכן דמיונן עולה ושה אי מגד דהיה מוכרח להוציא השינים ואי משום דלא היה מוצא אחרת כמותה קשורה במעשיה ושלמה הי"ל נשים רבות ובבר קיים פו"ר וקודם מת"ת הגם דקיים אפילו ע"ת לא היה גדול המצוה ע"כ

הקורה

שמורה שיענש ואי מלך דנוירה ושעפי' שרה כשאת דהיה עפל אברהם לשרה כנבואת ודוק:

אמר אמן פקע עיניה דבר שאך · עיין בקו' תשופת חיים ס' בלק מה שרמזתי עם זה · ובמאמר ז' בנים היו לה לקמחית · עיין למהרש"א בח"א ביומא דנ"ז וע"ע לו למהרש"א בזבחים דקי"ב ודוק ועיין תהלות ה' ר"ק ע"ד:

כובש את אשתו שלא תהא הולכת בשוק שלא תבא לידי תקלה דכתיב ותצא דינה. בר לו מאד על זמן מגפה וחולי ר"ל לתפ"ן דעושים בתים לבריאים דהולכים לכפרים ואז הנשים יוצאות לקנות צרכי ביתם והשל ביחידם ולכו נא הנשים לעיר כל א' לאומנותו ולא טוב עושין להניח לנשותיהם ולבנותיהם ולמשרתות שלהם לצאת לשוק ולפגוע בגוים מלאים זימה והזהיר בזה שלא להניח אשתו ובתו והמשרתת לצאת יותר ינו"ה את הברכה במשאו ומתנו ואין זה בצרי אשכנז דאיכא למימר הא לן והא להו דהתם לא יש תערובת או אכשים או נשים:

ביומא רבה ילדה כ' ביעי וביומא זוטא חדא ביעתא ואיכא למימר דהזמן גרמא דיומא רבה הוא זמן החמימות הרבה ואילו יומא זוטא הוא קרירות וע"ל רמז תרמ"ב בתקופות:

רמז תשנא אין אדם יכול לספר נפלאותיו של הקב"ה · אין זה ענין לשבחיו דיאמרו סיימתינהו לשבחי דמאריך כי תוזרו' ושבחים ענין אחד עיין בקו' שפ"ת ס' בהעלותך פסקא ק"ב ובס' וימסר אברהם מע' ש' אות ח"ל וזה ענין אחר דחסר המציאות לו' כל נפלאות וע' מהרש"ם אווירס ע"פ נפלאותיך ומחשבותיך אלינו אין ערוך אליך דעושה הקב"ה עמנו נסים ונפלאות נעלמים מאיתנו וכדרדים הבא על עלמות שיר ועיין מו"ה ח"ד ומוה"ר תהלות ה' מה שפירשו במאמר זה:

לא יאמר אדם בשביל אחי או אבא צדיק אני נמלט אין אברהם מציל לישמעאל ולא יעקב לעשו ולהלאן רמז תשכ"ח ע"פ את לא פדה יפדה איש וזה טעותו של עשו דלעת"ל מתעטף בטלית ויושב אצל יעקב לחושב דמצילו ואי טעה בזה למה אינו יושב אצל יצחק שאוהבו ושמא חושש לא יהא קטיגור על יצחק על שאהב את הרשע אל אצל יעקב דהיה שנאה ביניהם ואז שנאתם עברה ודן בדעתו דיצילהו ואצל אברהם לא יוכל לילך דקירב מיתתו ואיך ימליץ טוב בעדו ועיין בספר וימסר אברהם מע' א' אות ו' ז' ח':

רמז תשנב ושוחד ל"ת ועכשיו אני מקבל עמש"ל רמז תר"ע. ובמאמר עורה כלרות במלא מאד א"ר נחשון כל גרה וגרה במלא לט · יתכן לפרש עם מה שפירשו בכה"כ הנה עין ה' אל יראיו דכשאין עושין רש"ת עורה למה תישן ה' מביט ליראיו בעין אחד ביע"ש בדבריהם הנה כנגד זה נותן הוראה דנמלא מאד לא מעט בעין א' אלא עיני ה' אל צדיקים מביט להם בב' עינים וזהו מאד:

רמז תשנג ועתיד צדיקים עומדין באותה שעה ואתם הדבקים בה' במא' אחד עושה להם כנפים ושטים ע"פ המים וקווי ה' יחליפו כח יעלו אבר כנשרים. עי"ל בישע"ה רמז תמ"ז:

מנ"ל דשמא גרים. הא אתיא כר"מ דבעית בשמיה או אפי' תימא דלא כר"מ גרס וסיבה הוא לפעמים דהשם משיע ואינו הוא ותדיר בס' ר"מ דגושרו עיקר ב"א סניף לפעמים. ומ"ש ראו מה בין בני לבן חמי · עיין בס' אסלי אמתרו ס' ויצא מה שציירה בב' כי אמ"ה יע"ש. ואמר אל בני הגדול **אברהם** אושבי נר"ו רמז בזה לפי כתבי ר' הזר"ו זיע"א וס"ד המז"ר מ"א ס' וישב דק"ה רע"ב דראובן בא בגלגול ר"א הגדול כיע"ש וכו תרמוז כי רא"ה ה' בעוניי ר"ת רבי אליעזר הגדול והוא בעוניי דשבל בתחילתו מר עניות גדול רעב ללחם וצמא למים ואין כסות כק"ה כאומרם ז"ל ועיין סדר הדורות דג"ס ריש ע"ב דר"א הגדול הוא בן הורקנוס הוא ר"א סתם והרי לך כרים פרקי ר"א מה שעבר עליו כיע"ש ובכון זת"ר ישל"א:

רמז תשנד כל מקום שנא' שופר בכתובים סי' יפה הוא לישראל שנ' ויהי קול השופר וגו' · ויובן עמ"ש הטור סי' תקפ"א משם פרקי ר"א והוא הדבר אחר שאחז דכשעלה משה למרום לקבל לוחות שניות היה ע"י קול שופר ועו"כ שם הטור כי השופר לעורר את העם בתשו' וכן הוא בהרמב"ם הלכות שופר. עו"כ מ"ש באבות יפה שעה אחת בתשו' ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב לכך אמרו הכא סי' יפה כלישנא דמתני' יפה שעה אחת בתשו' ומע"ט כיון דהשופר גדול המעשה לעשות תשו' ולהרבות במע"ט ועיקר התשו' הוא לימוד התורה כמ"ש בדרושים לתשו' ובא בכיוון שופר ללוחות התורה ושופר לתשו' ושופר לגאולה כי הגאולה תלויה בתורה ובתשו' דכלו כל הקצין ואין הדבר תלוי אלא בתשו' ומע"ט וגם אמרו כי יתנו בגוים עתה אקבצם ע"י התורה כמ"ש בכ"ב ד"א וז"א ר"א ומשולבות יחד. אלא דזה שאמרו בדבר אחר לכך תקנו חכמים לתקוע בר"ח אלול בכל שנה ושנה האי תקנתא לא קבילו עלייהו בכל אתר ואתר ב"א במקצת מקומות יש מהם בר"ח אלול ויש אחר הסליחות באשמורת וע' בש"ע סי' תקפ"א ס"א ומג"א שם ומחבריו והרוצים להתלמד תוקעים בחדש אלול אך לא טוב עושין שבאים להתלמד דתוקעים בתחילת הלילה שהוא זמן דין ולא נאה לעשות כן לעורר שופר אפילו שהוא להתלמד כיון דאפשר כולי יומא ובחדש כלו יום אחר יום · והנה לפי הדבר אחר הנ' יבא כמי ע"ן מ"ש תחילה סי' יפה הוא לישראל דכיון דע"י תקיעת שופר עומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים אין לך סי' יפה גדול מזה וע' תהלות ה' דק"ב ע"ג. ובמאמר מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב בתו של אברהם. עמ"ש מוה"ר דרכי חיים בדרוש א' לס"ת ועיין בס' ברך א"א ס' מטות

אין לך טבעת מין אותה לפי מה שפי' רהיט אבן פטדה חנה כבון דבבנדי כ"ג היה אבן ואת

זאת דיוזכור לו יום המיתה דמעוקד למות כהכנסו לפני ולפנים ביוה״כ כדהובא לעיל. ולשמעון ניתן הפטרא דמתו כ״ר שף מסיכתו ועיין בס׳ מח״ל רו״א ע״ב והמאמר זה הובא בס׳ והו״א פכ״ח וצ״ש מ״ש:

רמז תשנה בעירו ומקדשו עשה כן בגוים לא כ״ש · ואח״ש מז׳ לאסף דקינה מבע״ל דיש לנו נחמה גדולה דאתיא מק״ו והוא דומיא משמחת רע״ק על שועלים הלכו בו ועיין ח״ר דפ״ט ע״ב:

עתידה להיות מרחבת ועולה עיין לעיל ס׳ ברא׳שית רמז ז׳ ובזכריה רמז תקע״ו ועיין מזה ח״ר ד״ן ע״א וב׳ · ומ״ש ר״ל יפה ניפות שלה כהקפת המזבח. פשוט דכיון למתני׳ דכשהיו יוצאין כה״ס היו אומרים כבפל יופי לך מזבח יופי לך מזבח ליה ולך מזבח:

רמז ישנורת כך הוא עושה להם לעתיד. הדבר קשה דהכא כמאמר זה הוזכר של אהרן ושל מרים ואילו של משה לא הוזכר וכמאמר אחר הובא גם אכילת המן והולכה במדבר:

רמז תשנז שאין יצה״ר שולט לעת״ל וכו׳ ואין בו מיתה דהא בהא תליא דעתיד הקב״ה לשוחטו ובלע המות לנצח. ואל דלענין פו״ר היכי משכחת כתבתי בביאורי לזוהק בס״ד ועיין להרי״ף שהק׳ מקרא שעד לבך ותי׳ בין רבים ליחיד ה״ד בב״א ויתכן עוד דלא דבר אל כנגד יצה״ר בין אב לבתו כדי לחזק אהבתם ומ״ש בזריזות כשין עולמתא · הכי דרשו ותלך העלמה ותקרא את אם הילד דהלכה בזריזות לאו מל׳ הליכה לבד יליף אל מדקראה העלמה ולא אחותו או מרים:

יחד עשיר ואביון. לפי הדרשה של המאמר הלזה טוכל לפרש על דואג ואחיתופל דכיון דנסרחה חכמתם ולבסוף היו רקנים מהתור׳ והחכמה כמפורש בדואג בא״ה״ע ברז״ל ובאחיתופל לפי הירידה דהוזכר לעיל ברמז תשמ״א ולהלאן רמז תשע״א א״כ הוא יחד בגוף א׳ עשיר ואביון ומעין זה כבר פירשו בפסוק עשיר ורש נפגשו דשתיהן בא׳ בחד גופא כיע״ש בדבריהם · והכא במאי דקמן יותר מדוקדק:

והוא כך מתן שכרה ש״ת · זה הל׳ אשכחן בכמה דוכתי עולם ויש תמה דאיך יתכן זה אחר דיש תהיו ע״מ לקבל פרס ואיך בפה מלא יאמרו כי בעבור זה הוא שמקיימים והנראה לי לו׳ בזה דהכונה מדראינו דהגדיל ה׳ לעשות כ״כ שכר היא הכחנה גדולה דרצונו ית׳ וחפצו הוא כך אם כן הרוצה לעשות רצון אבינו שבשמים ולא בשביל השכר הנילה ב״א על תכלית המבוקש להיות רץ כצבי לעשות רצון אביני שבשמים כי אהבת ה׳ לבקש מה שהוא רצונו:

רמז תשנח בשהיה קטן היה משחק באנווי׳ וכו׳ את המלאכים אוהבים את יעקב וריב לה׳ בבטן עקב את אחיו. מאמר זה אינינו שוה למאמרים אחרים דזו היה בלפי אה״ע ולא כנגד המלאכים ושמא מלאכים דקאמר

הייכו על שרי אוה״ע. וכמקום דנקטו אוה״ע יהיה הכונה על שרי מעלה וכואת קתנא בבעלי הפרשים כדלא״ס וכאוה״ע מלמטה למעלה אפס כי עוז דלעיל אמרו דנתיירא יעקב מות באמיתות ואיך הבא אחשביה לבדיותא:

חכיבין ישר׳ שניתן להם לכפרה א״ה״ע קמא כתשוקם · עמ״ש בביאורי למכילתא ס׳ משפטים פ״ו בס״ד. ומה שאלו בלבות החיבה שנק׳ בנים הייכו הך דמשמת שזה בוים לוקח לעבד תחת בנו וחיבה יתירה נוספת על הבנים והפדיון שנתן להם כלי חמדה וכן חביבין שחיבבן במצות תפלין הייכו בכלל הכלי חמדה ·

ומה היותה חכמים כמיתתם יחה כזויהם עאכ״ו. עיין בקונט׳ כף החיים ס׳ ל״ד אות י״ו:

וחלק הקב״ה כבוד לשבת באורה הה״ד ויברך אלהים את יום הז׳ · ומכאן סמך טוב לאור הדלקה בליל שבת ושיכוין בהדלקה ובהומכה לאור ז׳ הימים דהיה בליל שבת אור גדול לכבוד שבת דכן יחזור לנו לעת״ל בב״א:

רמז תשנט ד׳ הופעות הן א׳ במצרים רועה ישר׳ האזינה נוהג כצאן יוסף יושב הכרובים הופיע · אפש״ל דהכונה כואן דנוהג כצאן יוסף דעלו עצמות ממצרים דכך דרשו ע״פ זה עיין בס׳ דב״ל או היתה אותה לילה מאירה כתקופת תמוז וכמו שפי׳ זה בפסוק לך יום אתה הכינות מאור ושמש עיין בס׳ נוה צדק:

רמז תשס יקרא אל השמים מעל מגל לחבר וסומא · עמ״ש בשה״ק תוכ״ח ח״ג ס׳ שמיני ועמודי חיים עמוד תורה סעיף ג׳ בארוכה בעזר א״ח:

שא על העליונים יחד שמו מה שנדפס בס׳ ב״א בוה הוא מס׳ אות אמת והזר הביא הני׳ בכונה מהמכילתא ועי״ש:

השתא אחרים באים בוזזים הם עלמן לא כ״ש. ואין זה מנגד למ״ש כל העולם כולו ניזון בשביל חנינא בני וחנינא בני בקב חרובין דומיא לענין שבת דמשביע לימי החול והשבת לית ליה דהתשובה לזה דלריבוי רוחניות טפי מעלי דמצטמק ויפה לו וזה חפץ הרוחני דכל העולם ניזון הא מיהא טירחא יתירה להכנים ולהוציא ולקנות כל הצריכים ואילו קב חרובין אין טורח כלל מהמלאכות שנעשות בפת ובתבשילין והכל בקל יותר בקל מאכילת המן והיינו רביתיה. כ״ן לע״ד אם ניתן להאמר. ועוי״ל דזה דר״ח הוא בעוה״ז משום דשכרו כפול לעוה״ב ולא בהעוה״ז העוה״ב ולענין אבא לא מובא חילקו בואת בין העוה״ז לעוה״ב:

אם אדם זוכה לעשות צדקה הקב״ה כותבת כנגדו שנ׳ ועולותיך לנגדי תמיד. יתכן לפרש דכיון דכתב ר׳ הא״י דאין עבירה מכבה מצות הצדקה מדכתיב וצדקתו עומדת לעד לכך כותבת כנגדו ויהיה נגד ה׳ כתובת הצדקה בשכר אני בצדק אחזה פניך בשעה שעושה הצדקה אפי׳ שהיא עבירה או עתיד לעשות ואיך יכתוב הקב״ה דבר דמעותד למחוק ויתבטל כתיבתו אם לא דבצדקה

דבצדקה תכונני לעד ולכן נקט לנגדי תמיד מקביל וחטאתי לנגדי תמיד הנה לפני ה' בתוכה הצדקה דאין עבירה מכבה תורה אף דכתי' ש"ט אין הל' כן אף אם אמר וע"ש בחידושי מה שהניפותי ידי ועיין למרכא בס' תהלות ה' דק"ז סע"א ומז"ה ח"ד דל"ד ע"א :

וז' אינו ברשותו · מהמאמר הלזה מוכיח דאם רוצה להקריב מהן ברשות בידו ולא יגרע מהב' מינים אך אין נראה כן מהרמב"ם בהלכות מעשה"ק פ"א דמלבד הב' וב' מתורים ובנ"י לא יקריב ושמא יהיה הסיבה דאי שרית ליה משהה כפרתו היכא דיש לו משלו ממיני השבעה והם במקום רחוק וממתינים עד שיביאם ועי"ל רמז תקנ"ד :

רמז תשסא כמה אלף יעקב ולא קבלה ותמנע היתה פלגש לאליפז · עיין פ' חלק דצ"ט ע"ב וכמה ספי' חכם בני ה"ו בס' ברך א"א ס' קדושים דק"ו ע"ג :

רמז תשסב והחרשתי ול"א סלחתי יו"ה כמו דהחרים יעקב אם תחרש תחרישי בעת הזאת והוא לכם לדור שלכם יען נקט משה בתפלתו סלח נא דהיינו עתה לפי שעה שלא יעשה כליה ח"ו אך וביום פקדי ופקדתי בכל דור ודור כדרך האוהב מעט מעט ולכך נקט בהסוא ע"כ אפקוד עליכם רמז לביום פקדי וע' מז"ה ח"ד דנ"ג ע"א :

בלעם חכם של נכרים . יש לדקדק דלהגדיל הק"ו היל"ל בלעם דלא קם נביא ובמו"ה קם או חכם גדול אך חכם של נכרים הוא תואר גרוע דאינו נודק כדי להגדיל התמיה דלא היה יכול לעמוד בתוכחתה ויתכן לייסב דלענין הסכן הסכנתי דהיה בא עליה לעשות כשפים בזה הדבר עצמו שייך לומר חכם של נכרים דאחר שהיה בקי בהל' טומאה בולי האי איך לא היה יכול לעמוד בתוכחתה בהסכן הסכנתי דלא מיאנה . בשום פעם בתשמישו עמה לסרב ודוק :

רמז תשסג בב' עולמות יכבדנני אין כתיב כאן . והיינו כמ"ש בברכות ושפתי רננות יהלל פי שנוחל ב' עולמות מדנקט ב' נונין ה"נ דוכוותא וכן דריש אח"ז ר"ו בשם ר"א כ"כ ולקמן רמז תשע"א בפסוק הנה ארחיק נדוד , ובענין ב' נונין תראה בס' מרכ"ק מע' נ' מ"ש וטעם מאמר זה :

ד"א ושם דרך שו מסלקי דרכים וסופרים ומשני' ומל"ת . מדנקט משנים ומל"ת מכלל דסופרים הם כותבי שטרות וסופרי הדיינים אי לזאת אשכחן דדורשין אותן לגנאי כדאיתא באדר"ן פל"ו דאין להם חלק לעוה"ב ובמס' גהינם פ"ד ועיין עיני ב"ה דף ק"ט ע"א וקכ"ג ע"א ושמא הכא על כותבי סתו"מ אע"ג דבשאר דוכתי הם מל"ת דסופרים האותיות הכל לפי המקום שהוזכרו

אף שאול לא זכה למלכות אלא על שהיה זקנו מדליק נרות במבואות מביתו לביהכ"נ . ובעירנו אומיר יע"א בליל יוה"כ ובלילות ש"ע וש"ת ובזמן שנותנין ס"ת באשמורות שבת מדליקין מע"ם

כל בעלי בתים שעוברין דרך שם לביה"כ אשריהם ואשרי חלקם על מנהג טוב כזה ובפרט לזקנים וחלשים דרואין אור דמאירין עיניהם ללכת נתיבות בדרך לא יכשלו בה ועמ"ש בשה"ק בפ"ח מע' ז' אות ע"ל :

ובשבתא דרגלא לא מקשי ליה קרי עליה ושם דרך אראנו בישע אלהים . ובשה"ח איתא בה"ג דוגמא לזה דלא יוציא להתלמד טועה בפני התלמידים ובענין במערבא בנגהי זהירי באחוורי אפי :

רמז תשסד ומתפלל בכל יום על החטא וגו"ן הקב"ה מוחל לו . הא אתיא כראב"י להלן דהרי הוא משיבה שאו דחליפא מאן דמפרש חטאים דצריך בינו לבין קונו בעבירות שבין אדם למקום ·

רמז תשסה הגולני מדמים . אפשר לפר' איך ישובו הגולני מדמים דדוד חשש שמא כיון דכל מי שחבירו נכנס על ידו אין מכניסין אותו במחיצתו של מקום א"כ הגולני מדמו של שאול ומדמו של נבל ומדמו של נוב ומשמעי ומושרע וידחו אותו לבר ממחיצתו של מקום לכן התפלל איך ישובו הגולני מדמים ועיין מז"ה ח"ד דל"ח ע"ב ·

רמז תשסו ולע"א שאין תפלתן נמאסת . עיין מה שפי' הרב דברי חפץ ומ"ה רפ"מח"ב עם מ"ש בפ' תועבת ה' כל גבה לב אם הוא בצדקה או בולו"עם וע' תהלות ה' דק"ט ע"ב

כל שפסל בבהמה הבשיר באדם הייגו בנקרב והוא ע"י סיגופים ותעניות שעושה בכלל תיקוני התשו' עיין ראשית חכמה אך במקריב בבהמה כל מה שפסול בבהמה פסול באדם כנודע ועיין להר' נמ"ר בפסוק ואל קין ואל מנחתו לא שעה ברין בלהים יע"ש .

רמז תשסז למה כשהאריסין באים הוא אומר להם לכו לחנות שאין לי בית ואשה יובן במ"ש הרב אורי וישעי ז"ל במע' סנושא אשה דאדם פנוי יש חשש להיות דאמרו מברך רעהו בקול גדול באושפיזא דאיכא תרי פירושי או לסטים באים עליו או שמרבים האורחים ומכלים ממונו והאשה אינה מקבלת אורחים כל כך דעינה צרה באורחים ועיין בזה בס' ברך א"א ס' תבא ריש דרוש א' ולפיז"א מ"ש ל' המאמר שהביא הטור אה"ע בלא דיה דאומר אין לי בית דאין בית שלא אשה ועל חששא זו אומר לכו לחנות אפי' לאריסיו כ"ש לזרים הבאים ארמי ופרחי . ובל' המאמר ותהא הטלת את המים על אבר הוא בספר החתום ובס' אות אמת דע"ט ע"ב הגיה בזה וגם הגהתו אינה מיושבת היטב .

כל מי שעוסק בתורה כאלו עושה חסד עם של חסד של כל היום . יש לפרש עמ"ש בתנא דב"א פ"ז פכ"ג והובא בילק"ר ס' בא ע"פ ולקחתם אגודת אזוב דאמרו מלה"ש מפני מה אתה נושא פנים לישר' אמר להם בכר נשאו לי פנים בשעה שיצאו ממצרים למה"ו תו' ועמדו אגודות אגודות ועסקו בתורה ופי' מוה"ר בשן הראש בס' מגלה לפונות ב"י ס' בא ע"פ זה עמ"ש בזוה"ק דהקרבנות מתחלקים למלאכים אבל התורה דוקא הוא

הוא קרבן לה' ולזה השיב הקב"ה למלאכים. כבר נשאו לו פנים כשילאו ממלרים למדו תורה כלו' ער שילאו ועדיין לא התחילו להתעסק בקרבנות הנוגע למלאכים למדו תורה שהוא דבר הנוגע לו ולכך גם אני נושא להם פנים זת"ד וש"י וע"ע בס' אג"א ח"ב והשתא את"ש דאמרו דעושה חסד עם ש כיון דהתו' הוא קרבן הנוגע לה' כי לחמו הוא וע' מזה ח"ר דנ"ח שע"ב וג' וברשות קב"ה יאמר כא רזה והיה בטעם לנד למה שאמרו דלא נאמר בקרבנות לא ש ולא אלהים שלא ליתן פ"פ והוא דהן אמת דמהקרבן נהנים המלאכים והוא שהקב"ה נותן להם שיהנו ממנו אך האדם המקריב לריך שיכוין לשם השי"ת לבדו ולא יכוין חלילה למלאכים מכל וכל והמלאכים משלחן גבוה קא זכו ולכך לא נאמר לא ש ולא אלהים בקרבנות שלא ליתן פ"פ שהנאה שם למלאכים ולהם מכוונים חלילה ונפקא מזה דבתורה דהוא להקב"ה ואין יד למלאכים עושה חסד עם בחינת ש דאין קפידא לו' על התורה בחי' הויה ב"ה דוקא וא"ש את"מ והאי"כ. וזה הטעם דקפדו כולי האי מלה"ש עה"ת שניתנה למטה בארץ לב"ו כיון שידעו שבתורה אין להם חלק וניטל מהם לגמרי. וזה כה"כ בס' בא גם אתה תתן בידינו זבחים ועולות ועשינו לה"א כי ממנו ניקח לעבור את ה"א ר"ל דהחידוש הוא אפילו דלא כל העבודה הוא זבחים ועולות שאמ' מקלחית ולא כל עבודת ה' קרבנות כ"א מקלת עבודה והוא לשם ה' לא לבחי' ש ולא לבחי' אלהים אפי"ה לא תשאר פרסה אע"ג דואנחנו לא נדע מה נעבוד את ה' עד בואינו שמה טמון ברמז דקודם שנתחיל בקרבנות אפשר דיש לנו לעסוק בתורה דנוגע להקב"ה בלבד וזאת התו' לעולה כמו שדרשו דאינו לריך לא עולה ולא מנחה וכו' והנה כל' המאמר הנ"ל דנקטו ועמדו אגודות אגודות ועשקו בתורה נראה דרלו לומר דכיון דאמרי' חרב על הבדים למי שעוסק בתורה בד בבד לכן שבחו רבנן דאינו דומה תורה דרבים לתורה דיחיד יען כיון דהוא להקב"ה ברוב עם הדרת מלך בכודו במרובים ודוק. והמאמר והלשון הזה נתון בבית האסורים. עיין בקו"ס עמודי חיים בדרוש מאמר אסתר בארוכה כוה:

רמז תשסח הביא לפניהם לשונות רבים וקשים. כזה יפורש הטעם דאאע"ה האכיל למלאכים לישנא בחרדלא והוא דהמלאכים קטרגו על בריאת האדם ועל מת"ת מה אנוש כי תזכרנו ון' אדם ולכן הקב"ה רמז להם לא זה שאכלתם אכלו וממה שנתן לכם לאכול למה לא הכנתם והשכלתם דהטוב אשר יבחר ה' הוא שלא תדברו קטיגוריא על האדם כן פי' בני **אברהם** הי"ו והוכפל לעיל רמז בסת"ר. וכמא' הוניא מקופתו ס' תהלים. עיין בפתיחתי לספר החפץ חיים מה שנטיתי ידי במאמר זה בס"ד:

האכילהו והשקהו. נראה דהיינו נגד בעלי לס"ר דהוא ע"י אכילה ושתיה כמו שדרשו בפסוק אכלו קורלהון וכו' אנס לוה דמכריז כואת ראוי להאכילו ולהשקותו וע' בביאורי לש"ט במזמור הזה יעי"ש. ונתן לו ו' סלעים לרמוז לו שוי"ו דוחיים דקרא ובשנם דוי"ו כמי מגר עלמה סימנא דחיי וכנגד מ"ש תילא בסלע משתוק' בתרי נתן לו סלעים ולא דורון אחר לרמוז לו זה

אימא בקרא לא מדמינן. עי"ל בסגי' אוכה ע"פ לא עליכם כל עוברי דרך רמז תתרי"ב:

רמז תשסט והיא כאת ומלטתו. יש להבין אי לא חטא דוד אינו לודק לו' שמחלה לו בקרבנות ואפשר דכיון דאמר אילו עשה מה שחשב הנה על המחשבה באה העולה על הרהור הלב וע"ז הושילה לו אבגיל א"כ דויק לומר על דהיינו דמלבד דשנואה אשה מוחלין לו כדנפק"ל לרז"ל מסך קרא הנה דבית כנות. כך ואת עלית על כולנה דמלבד דנמחלו עונותיו הנה יש ג"כ דמלטתו מלחטוא:

ט איש הבליעל. היינו כדנפק"ל לרז"ל כאילו עע"ז מדכתיב דכי עם לבבך בליעל ועיין ז"ר:

רמז תשע מברכין על הלחם ועל מה שהן אוכלים שנא' קדש יש"ש לה'. אפשר דלזה כיונו במאמר אחר לו' אם ברכת לעלמך אתה מברך שנא' טובתי כל עליך דהיינו דהק"ו על חיי שעה נפקא רעיו"ן לקדושים אשר בארץ במה וזה היא לעלמך אתה מברך להנאתך דבעינת קדש ע"י הברכה ועיין לעיל רמו תרס"ז ועיין מ"ה ח"ד דנ"ח ע"כ וג':

האבות יתנחמו. עמכם שנא' יגל יעקב: עי"ל בישעיה רמז תס"ו מה שכתבתי למה תלה קרא ביעקב והמאמר נקט האבות דמשמע ג' יחד.

רמז תשעא כיון שראו הכל ששאול מטה אזנו לשמוע לה"ר מיד באו הזיפים. ועל זה אמר הנביא ישעיה סי' ג"ל אוטם אזנו משמוע דמים הוא מרומים ישכון דהכונה היינו בך דאומר למספר איני רולה לשמוע ועי"ז לא יבא אחר לדבר לה"ר כיון שנער בראשון שבא לפניו וקמא קמא בטיל והיתה הרוחה דלא יחטאו אחרים ולא כמו שאול דבלשל ונגררו אחרים ג"כ לדבר לה"ר. וזוכה הוא מרומים ישכון דישאר במלכותו ולא יפול ממשלתו ולכך דייק לו' ישכון במו שהיה שוכן

אמרה תו' לא תסגיר עבד. אני בשוא ז' בשיא ס' דורות מנחשון. הדבר פשוט למה שאמרו ולכו הסגירו ביד המלך ולכן נקט ק"ו מלא תסגיר עבד של ארוניו. והוא דוד היה בוא דורש וגאם מקיים. דלמפיכושק הגלו ולא הסגירו ביד הרולח ברנפה בת אוה המובחר שבהם ולכולם לא היה יכול להגילם:

ואני אומר כיון דאמר משה ארור מכה רעהו בסתר בזה דאין בה"ר יכול לבטל דברי בה"ר חבירו אא"כ גדול ממנו בחכמה ובמנין וא"כ אין כח בעיר מבנימין שקטן שבשבטים לדחות דברי משה שאמר ארור ול"א ברוכים כי הוא משבט הלוי חוץ השני שבשבטים וכי הוא מקודש שבט הלוי ול"מ דמורה ב"א ממנו ומישכר ומגד עלמו דכן של ישרא ולא קם נביא וכי הגל מפי הגבורה ובודאי דה"א יעזור לו בס' משה דארור ולא ברוך וקיימו בארור.

מוטב ללון במדברות של א"י ולא בפלטירין של כל ארץ העמים, בעינינו ראינו כמה עשירי עם מקרית משופי עיר המהוללה איזמיר יע"א גדולי המעלה דהיה להם היכלי מלך והלכו לא"י למקום צר ול"א צר לי המקום ובעיניו כי היה במרהכת ים מחיכת ארץ הקדושה אשריהם ואשרי חלקם דבעוה"ב ימלאו במולם הטוב גם בשכר זאת.

קראו רבו ואח"כ חברו ואח"כ תלמידו יעל"ל רמז תשמ"א ומ"ש ברמז תשנ"ז ורמז תתע"ח:

רמז בישעת שאין בו ט' קבין של מזיקין ומבריזין שלא יזיקו שי המלאכים המסורים לו׃ עמ"ש הגמ"ר ח"א ס' ושלח דכ"א ע"ג ור' ועיין להלן רמז תתמ"ב:

שאף יעקב ולאה היו סודרי' עליה תפלה. החידוש הוא על יעקב שבכר היו לו בנים אך לנבי לאה היתה מוכרחת שלא להיות בפויה טובה אי מלך שמסר לה הסימנים ואי מלך ותקנא רחל באחותה שלא תהיה טינא ביניהם ולא ברע ממ"ש בספ"ח סי' רט"ז המתפלל ע"ח כשהיה לו נער וכשהיה לחברו לא התפלל הוא גזלן ועיין בפ"ח מע' ג' אות ל"ב:

רמז תשעג כר ל"ב הוה בלעם וברמז שאחז ועיין יפ"ת ס' שמות דכתב דפליג הא אמ"ר בלעם שיען נהרג דז"ב חי הרבה ועיין סדר הדורות דו"ך ע"ב:

רמז תשער מתלמידיו של אברהם אבינו לתלמידיו של בלעם הרשע: עיין דרכי חיים פ"ה מכ"א וכס' עיני כ"ח בקונ' פעולת צדיק לחיים שם. ובנוסח המאמר על אדם בשר עיין בס' ברך א"א ס' ואתחנן בארוכה:

רמז תשעה חנני שהיס חנני שלא יגרמו לי העונות שאחטא. חנני שאם חטאתי שאחזור בתשו' עד שאתה מכפר עונותי אמר שי בני הגדול **אברהם** רחימא הי"ו בכונת המאמר הלזה דהדברים נוטים לויכוח שעשה מוה"ר הגדול בתי כהונה בדרוש א' לתשו' אי החטא שהוא שוגג מביא לידי עון מזיד או המזיד מביאו לידי שוגג ועיין בס' וימהר אברהם מע' ח' אות ע"נ ד' סברות בזה יע"ש. ודוד עלה ונסתפק בזה או לדעתו דאיכא הכי והכי והתפלל ש ה' על ב' הספיקים דאם העון גורם להביא חטא חנני לעשות תשו' גמורה שלא יהא גורם העון שהוא מזיד שאחטא ואם הוא להפך אני מתחנן דאם חטאתי שאחזור בתשו' עד יעבור הוא שיעבור הזמן שהייתי עלול לעשות עון מזיד ע' שקדם החטא שאתה מכפר עונותי אפי' היה עון דהוא חמור יותר מחטא וא"כ שאני קטנה שאחזור בתשו' על החטא ותכפר לי ותלוקה שניה בענין שגיאות מי יבין גם מודים אשך עבדך ובפירש"י שם ועיין תהלות ה' דק"ה ע"ג דרך אחרת בזה ות"ר ושל"א:

רמז שעות אני מעורר השחר, עמ"ש בשה"ק רו"ח סי' א' בטור ובש"ע בעור מחרי:

ונתקיימה נבואת' למה אשכל גם׃ עיין נח"ק דפי' בזה בה"כ אם יבא עשו של המחנה הא' והכוי דהיה מהלך יום א' ממחנה למחנה וכשיהרג במחנה הא' עשו ליעקב גם ביום ההוא הנה מיתתי של עשו וממילא רווחא והיה המחנה הנשאר לפליטה זת"ר והמתיק דרכו דה"ק בני הגדול הוא **אברהם** נר"ו במה שרמז דר"ת הנשאר היינו הוא נבואה של אמו רבקה מכוון יפה לדברי קדשו׃ ובמ"ש בא לו חושים ז' דן ופליגא למ"ד דיאודה הרגו. עיין שפ"ח ס' וזאת הברכה פסק"ז שמ"ח וחיים טובים מומור י"ח:

רמז תשנז שלא קבלה עליה עול אביה ופי' הז"ר דע"ט ע"א בעגלה ערופה דכתיב בה אשר לא עלה עליה עול ע"כ ואין זה קרא דעגלה ערופה כ"א בפרה אדומה כר"ס חקת ואילו בשו"ס שיפטים הוא אשר לא עובד בה אשר לא משכה בעול אבב שיטפיה לא חז ועיין הרמב"ס פ"א דפרה ה"ז:

טלטלימו והורידמו מגדולתן. עיין בשה"ק הכתוב לחיים מה שפירשתי במא' זה לפום ריכא בחמלת ה' עלי:

נעשה לבו סמוכות. ונוסח המסדר בעבודת יוה"כ אינו סותר למאמר זה ויתפרש לעשות ביקוע בדי להביא היחד התקועה לפי עוותם הגדולה וחסרון מדע דלא ידעו ולא יבינו בחשכה יתהלכו:

שהים זנחתנו אמר הקב"ה אני זנחתי אתכם אתם זנחתם אותי שנא' זנח ישראל. ראה נא מה שכתבתי לעיל רמז סת"ר:

אברהם כשרצה עשאו עשיר עשאו מלך׃ ואע"ג דזה היה מקודם העקידה הנה ה' צדיק יבחן וצופה ומביט מקודם ואי כאחאב עשה בזאת כי תקדמנו כ"ש באברהם:

רמז תשעח גאתי ימיני הוא שדוד אמר הושיע ימינך. ובזה יש פתרון למאמר של רמז תשצ"א שמיעי הימיני והאיין לי למה כי זדים קמו עלי יע"ש וק"ל:

ועצמותיך יחליץ וכתיב בתריה אם תשיב משבת רגליך ועמ"ש השל"ה הקדוש:

רמז תשעט ראשון הוא מקבץ את חני שבט המנשה׃ והיינו בשם שקבלו הם את עצמות שאול ובניו כדי לקוברם בכבוד זה יצאה שהים וכה יוסיף לקבלם ולהחיות עצמותם ועד"ז פי' מוה"ר תהלות ה' דקד ע"ר

רמז תשף בכל מקום שקראו להקב"ה ענה אותם׃ עמ"ש לעיל רמז תש"ת ותשי"ד:

רמז תשפא ובה"א ועלזו חסידים ורננו׃ יתכן לומר דרצה להודיענו דקראו דלעיל משתעי ביחיד אך לכלול המתווק בתי

נמי הבית ובה"א דנקט ל' רבים לפת"ח ולהמחזיק אך הל' אינו מבקשת אבל האויב הזה שא אנורם באהלך עולמים · לא יכולתי להסביר מהו הכונה בזה אם לא שנאמר כדאמרי' בזמן שקולו ש"י מצפצף בב"כ וב"מ אין הידים ידי עשו והאויב הזה בגלות רביעי היינו עשו ועי"ז אמשה בסתר כנפיך ואין לי פחד מהאויב הזה הוא עשו. או כאמר דהוא דבריס כפשוטן דתוליו מהגלות דאני אגל האויב דר בתוך הצמים ואני מבקשת אגורה באהלך אהליך יעקב דהוא בית עולמים בית ב' שהיא לעולמי' ומ"ש הדיבור לבד והם מקלסים ביותר הו"ר בין לרוחני והתהלות ה' דקב"ה ע"ר חילך הדיבור זה עם זה ניכר כ"א בלב א' לעצמו א"כ אם ידברו תשיב ומעצמם לא וכקולים שאני דמעלה אין אומר ואין דברים בלי כשמע יע"ש ויש בכנין דליכא פרשת דברים כ"א הקול העברה כשמע ועי"ל רמז תתפ"ט:

רמז תשפב ש תבטחו בברכות שברך אתכם בלעם הרשע. והיינו כאומ' בש"ס דכלם חורו לקללה חוץ וכו' ואפי' מה שנתקיים לא היה בלבו שלם דכל מה שזיה חפץ היה מברך להפך ע"כ דושים ה' כפיו:

רמז תשפג אחת דבר אהים בפעים ופונך סלע · וראו העולם גודל תורתינו הקדושה דבהאי קרא דאחת דבר שדרשו זה רבו במו ר"ו בעלי הפרשים לפ"ם לבמה גווכים איש איש ממקומו רבו מלספר ועיין תהלות ה' וכס' דכ"ל עפ"ו ובס' ח"ד:

רמז תשפד ילאו שו כאו אין הקב"ה עושה לו כן. וכמאמר נוטל אחד מכנוו עיין חיים טובים כמו' הוה מה שדרשתי:

כף מאזנים עונות מכאן זכיות מכאן. עיין רמז תשי"ח ותשכ"ז מה שכייכתי שם ולקמן רמז תהל"ת:

מזמור שיר חנוכת הבית לדוד · עיין עיני כ"א בברכות ד"ו ובחי' לאג"כ פל"ח ובש"ע מזמור ל' ומבילתא פ' שירה פ"א:

בתחילה כי אתה תשלם ולכסיף ולך ה' חסד אפשר דכיונו בזה למאמר אחר שאמרו דמעריף מטובו לשלם שכר ג"פ והרא אזנה כי זה כל האדם ושתים זו שמענו מגד החסד ולזה דוד מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם דהלואי ישלם לו פעם אחת ובס' ב"א הביא דבונת המאמר לענין עונש דאחר שחושב לעשות דין דהוא מה שראוי לעשות ובוקל דאין העולם מתקיים ועושה לפנש"ה לעת

רמז תשפה אמר דוד ע"י שאהב אותי. מאמר זה אינו מיושב היטב ואו דברי דוד כדאמר בריש שא לאסף ושמא נכתדוד היא דבוחן לבות ידע דדוד אוהבו באתבסיא בענין אברהם אוהבי ואו בשראה הקב"ה אהבתו איתוף דוד יותר באתגליא ובתוספת מרובה ממה זהיה אך בתחילה אתעירותא לתתא ושוב לעילא ואח"ז מוסיף מלתתא ודוק:

כי טוב חסדך שמתו נו"א מחיים מצורעים. והיינו דכיון דמצורע חשוב כמת הרי הלבר והכיווז כדר ישב מחוץ למחנה כיח"ל:

רמז תשפו והדא סיכו טבא רואה ן' כנו עעל לבאורה יש לשאול למה לא עשאו חרש שלא ישמע דוגמא למ"ש נבי ונחך ותכהן עיניו ושמא היה מעותד לעשות הרעה בפכיו ג"כ ולעשותי סימא כמי הרי כחשבת ועוד דהמרגלית שסו"ל הוא שהיה מרפא ואיך יעשה לו פטלה והוא מוכה. וכמאמר מכול של מים אינו מביא. עיין בביאורי למכילתא ס' יתרו פ"ז:

רמז תשפז סרי ד' אבריס אבר לבל אחד יתכן לרמוז יצן תפלות כנגד תמידין דהסי' דהיה בא דמות אריה לסי' דנתקבל הקרבן לכן כנשו ע"י אריה ומנשה ב"ו עייף דשאו עשה לאנג יותר מיה כאומרם ז"ל לקמן רמז תתכ"ו:

רמז תשפח מילה כחדא מסתוקא כתרי ויש בזה נוסחא אחריתי מלה בסלע ופירשו בזה דאם לא היה הכאה על הסלע שא ודברתם אז לא היה שבחה ולא היו כזים לידו מחלוקת בין ב' ת"ח והיו לאחדים ועיין בס' כח"ק

רמז תשפט מה מקוה הזה אדם מבקש לטבול ומלא שם אביו או רבו מתביים והולך לו אבל הים הזה מפליג קמעה ווורד וטובל · ובזה פי' בני בגדול **אברהם** רחימא בר"ו בונת המאמר ע"פ מקוה יש' ה' אשריכם ישר' לפני מי אתם מטהרים לפני אביכם שבשמים שנא' וזרקתי עליכם ואומר מקוה ישר' דבונת אשריכם היינו דרך הן' שלא לטביל במקוה היכא דנמלא שם אביו אך בים כיון דזה הים ורחב ידים יכול להפליג ולטבול אתם מטהרים לפני לפניו מתא ולע"א דהוא זורק עליכם המים יותר מת' סאה והוא במקוה דאינו בים והוא חידוש גדול בולי האי דהוא נגד בני אדם ות"ר ישל"א:

וים רחוקים. לפי דרשה זו לא קאי תיבת רחוקים לים דהא בחית לו' דהוא בנקל דתמיד פתוחים בכל שעה ול' רחוקים הוא מנגד לזה לכן נ"ל דהבונה דמיון התשו' לים לרחוקים בדרשת לרחוק ולקרוב לפי הדרשה דהים רחוק ונתקרב וקדלמן ריש רמז תת"ט ע"פ כי הנה רחקיך יאבדו:

ביו"ר דברים נברא העולם · עיין מדר"ש ריש פ"ח דאבות במתני' ביו"ד מאמרות נברא העולם ובלוח ארז בסא"ר פ"ך ובקונטריס חיים לגופא ד"ט וד"ו:

רמז תשץ קבעו אותה בתחה"מ ר"ח ב"ר אמר גדולה מתחה"מ. נראה דכוונו לדרוש על סדר המקראות בדרשות שלפני זס ושוא מדבתיב הלא אתה תשוב תחיינו כלומר שקול הנשמים בתחה"מ והו לס' ר"ח ב"א ור' יוחנן ולס' ר"ח ב"ר דשוא גדולה מתחה"מ היינו דקתי' דהנשמים הלא אינו בגדר תשוב תחיינו שא גדול יותר יען ועמך ישמחו בך בתחה"מ ואילו בנשמים לא עמך בלבד וכדאמר' בתר הכי אמתי אנו ואתם שמחים · מקלת

מקצת שבחו של מי שאמר והיה העולם בפניו נטיתי ידי בשה"ק סש"ח ס' בהעלותך פסקא ק"ב ינש"ס ובזוה"ק ח"ג ד"ב ע"ב ובפא"ז פ"ב :

רמז תשצא תלה את הנדר במי שפתח בו תחלה · והיינו דלא תימא משום דאמר תחלה מעיקרא נדר לאביר יעקב נקט במי בשעת מעשה כך דהרי בראשונה במי מהאי טעמא גופיה ושנה בשמו להורות דנדר יעקב בשם יעקב ושלם הנדר בשם ישראל ולהורות דוד דהוא במי שפתח בו תחלה לכן בתחי' בשם יעקב ושוב בשם ישראל :

יסורין שאין בהם ביטול תפלה · ולכאורה ק' איך בא לו לריו"ח יסורין דלא הניח תפלין דהוא יותר מהתפלה ושמא בשעת ק"ש ותפלה היה דוחק עצמו ומניח אז דמה שהיו נוהגין כל היום לא היה מניח או על עונות הדור אפי' הצדיק סובל יסורין שיש בהם ביטול תפלה ועיין בקונט' חיים טובים מזמור ד' וע"ל רמז תתמ"ע ועיין רמז תת"ח בענין תפלין :

רמז תשצב יכול שהגוים אומרים נשא להם פנים ב"אה דהש"ד הוא כמו שאירע קודם שגלו יהודה ובנימן דאמרו רנשא להם פנים דאחז"ר כשגלו חזרו והודו כדלקמן רמז תתי"ג וזה רמזו הכתוב שלפנינו יודוך עמים שהיה באותו זמן כמו כן יודוך עמים כלם בזמן הגאולה אף דנאמר וזה לא יכון עם מאמרים אחרים דנושא פנים לישראל וצ"ל דלפי האמת נושא פנים לישראל אף דלאוה"ע מטעה אותם כדי שלא יתקנאו ומראה צדקותם ומכסה עונותיהם כדי שיודו דא"כ משא פנים ועי"ל רמז תת"ג · ויפתח חיים דאחרי כתבי זה ראיתי שהזיר ד"ע ע"א אמר מר הכי לקו' אחרת דבתחילה אמרו דעושה למען שמו ואיך עתה אומר בשביל מעשיהם ואמר דלגבי אוה"ע כדאמרן אף דקושייתו לא הבנתי בהאי מד"ס אחר והוא ר' ברכיה וסך הוא ר"א ודרך הילקוט בשמו כן ללקט ופשוט :

רמז תשצג אין נצדיקים קומה אברו רשעי' רבו הצדיקים · יש לדקדק דל"א דבר והופכו בתני' בקומה ושוב הוליאו לרבוי ואפשר לייסב דכיון דאמרי' בקדושין דל"א ע"א אסור לילך בקז' ל"א דבר והופכו דאיכו ממש קז' כי אם דאינן נראין כמו משים עצמו כמי שאינו וע' לב תיים א"ח סי' ב"ח והקפן חיים סי' ב"ד :

רמז תשצר מטרונא שאל את ר' יוסי · ע"ל רמז קי"ז ולקמן רמז תתי"ב ועיין רמז תשפ"ו ועיין זל"ח א"ב ר"ס וילא מ"ס בזה · ובמאמר ויקח אשה את יהודית . יש להבין דבל' רש"י סו"ס תולדות בר' דנס מחלת בת ישמעאל לא נופלת מלו בענין רשעות אף ריש הפ"ס בשנו ורע מרעים אך אינינו שוה עם הדרשה דמחלת דמחלה לו ע"ב עונותיו דוודה דהשובה היא ולא רשעה ואולי יהיה דרשה זו דמחלה לו ע"ב עונותיו בענין שאמרו גבי יוסף בטרם תבא שנת הרעב עיין בס' פני דוד ס' מקן רביוסף

נופיה לא שייך זה דלא הו"ל עדיין בנים ועב"ז גמרינן מיניה ויש לדחות דלא דמיא הא להא ודוק :

רמז תשצה כמעשה הכשרות שלכם שנא' במראות הצובאות ר' נתן דבר בקצרה ומדבר על הידוע והוא במאמר דלעיל ביחזקאל רמז שנ"ד בזכות נשים צדקניות ע"ש כל המעשה אשר היו עושות ועיין להמגלה"ק סו"ס ויקהל ומזה המאמר הוכח קושית דבמו שאמרו האבות סי' לבנים כן האמהות סי' לנשים דהא מפורש לקמן מזה דרשה אחרת בהאי קרא גופיה דגאולת מצ"ים בזכות שרה ורבקה ורחל ולאה על ענין פו"ר גופיה דהיו מעשות והוא דוגמא לנשים שבמצרים לעשות המלאה וזה אמרו גבי שרה במצרים על נדר ערוה · ולראב"ע דהוא בזכות אברהם היינו דמבח גזרת בין הבתרים היה הגלות ולא יאמר אותו צדיק ואח"כ יצאו בר"ג לא קיים בהם ואי על הרכוש קפיד בשביל אברהם ב"ש היציאה עצמה · ולרשב"י בזכות המילה היינו באידך המאמר דמלו עצמן בלאחם כל היוצא ממצרים הזכרים עי"ל ביחזקאל רמז שנ"ד והיה בידם דם פסח ודם מילה ולא אייתר זכות ב"א במילה דק"פ דיו שתכפר על שהיו גוי מקרב גוי ואייתר דם מילה לזכות לצאת משם וע' בס' דת ודין

עד שלא נגלו היו ישר' כפ"ע והשכינה בפ"ע וכו' וכיון שגלו חזרה שכינה בפ"ע וישראל בפ"ע שנ' איכה ישבה בדד · זה לא יכון עם כמה מאמרים דבכל מקום שגלו שכינה עמהם גלו למצרים וכו' ואפשר דבגלות לא בחיבור יפה בינהם אף סמוך להם כמו המזוזה העומד על הפתח בשמירה להיות למשמרת בנ"י ולא היתה שכינה שרויה עליהם כדכתיב ושכנתי בתוכם ולעת"ל מפורש במאמרים דיושב ביניהם ואומרים הנה אלהינו זה אף דל' השוכן איתם בתוך טומאתם לזה ולפי הקדמה הידועה דאיכא הדרגות בהשראת שכינה יכונו יתדיו על שפתיך :

און ת"ח שהם מייסרים עצמן במקרא במשנה ובמדרש בהלכות ואגדות · נראה דהיינו במ"ש בפרע"ק בירבא דקא מבטן אלבעתים דמא וא"ל ההוא מינה עמא פחזא . ולע"א דהמקום אשר דרים ת"ח בבית הסוהר והרי מהנ' דברים המאריכים ימיו הוא דירה נאה ואי אמרו דעל כף כהרא משכא שמעתתא איך לומדים ודרים במקום צר ודירה תחתונה על הארץ שאין להם אור בראוי אין לך יסורין גדולים זה ועליהם נאמר אשרי הגבר אשר תיסרנו יה ומתורתך תלמדנו וכבר הזכרתי במקום אחר מה שעבר דרך לתות בין ב' צדיקים דאמר אחד לחבירו יראי ה' אין להם בית ופירש פתרונו דבמזמור קל"ה כתיב בית ישר' בית אהרן בית הלוי ואילו בירא' ה' לא כתיב בית ולא במזמור הזה לבד אף גם במזמור קט"ו ויק"ח דכתיב בית אהרן ואילו בירא' ה' לא כתיב בית דאין להם בית כמו שראוי להם :

שמסרחת ואוכלת ללישנא בתרא דשם עצמו בעני לחזור עליה איך הוא לפי מידתו דעושה לו סעורות לפי פשוטו ואפשר דכיון דאמרי' גמורי גו"מ א"ע"ג רמעני אחדורי אפקחא

אפתחא לא מיהדר וזה עושה עלמו כעני שואל על פתחי בה"מ לשאול בד"ת ויש בינה זו אמר כתר הכי מלכי לבאות ידודון ידודון דמכתתים רגליהם ממקום למקום כדי ללמוד תורה ע"ד אם הרב דומה למלאך תורה יבקשו מפיהו ונות בית שהיא התורה תחלק שלל דנותן לו מזונות בריוח במ"ש הרב חיד"א ז"ל בס' חסדי אבות דהאשה רוחנית שהיא התורה היא מפרנסת להת"ח הפך אשה גופנית דשארה כסותה ועונתה לא יגרע גם ה' ישלם לו דמכין לו סעודות שלא יהא נליך לאהדורי אפתחא בשביל פרנסה וגם אפ"ל דסעודות היינו דומיא דמתרחת והוכל דהוא בד"ת גם הסעודות דקאמר היינו לכו לחמו בלחמי כמו שדרשו ותורך נורחות ומינך דאם יגע בתורה הקב"ה מאיר עיניו להבין ראיות של תורה והכל מתוקן לסעודה בד"ת ע"ל רמז תש"ן :

זבוכין בלבם בראה דהם המלאכים שלא בכו בהרבן ביהמ"ק דלא ניחא להו מעיקרא בבריאת האדם ועיזה חזרו והודו · ובתואר אבי החכמה אבי הנביאות עיין ספ"ח ס' פנחס פסקא קל"ה וס' האזינו פסקא ש"ו ובזוה"ק ח"ג דרכ"ב ע"ב וב"ר ס ע"א ותנחומא ס' תולדות וס' ואתחנן ובלופנא דעד שלא אירע אותו מעשה עיין בביאורי לזוה"ק ד"ח ע"א וס' שמיני דה"ל ע"א :

עד שלא חטא שלמה היה רודה בשדים וכו' וביון שחטא הביא ס' גבורים · היו יכולים לומר דאשמדאי ישב על כסאו ונטל מלכותו דהוא זה לעומת זה של דהמאמר בחית להודיענו דקודם החטא אין לו מורא ופחד ואחר החטא יראה ורעד וכל' האדרא כדור דאפי' ממשפט הוה מסתפי

רמז תשצו ז' שמות נק' לו הר האלהים · אפשר כיון דהתורה תבלין ליצה"ר והיצה"ר ז' שמות יש לו ולעת"ל נדמה לצדיקים בהר גבוה לכן כנגד ז' שמות ליצה"ר בא להר שניתנה התורה לבוף ליצה"ר דע"י התורה מתגברין הצדיקי' על היצה"ר ונדמה להם להר גבוה דיהיו לו ז' שמות ועיין בשה"ק חיים לנופא ד"ז ובס' וימהר אברהם מע' הה' אות טו"ר הביא ה' ושם יעש וע"ע שם בריש מע' ז' ורוק ועיין למו"ה ח"ר במזמור הזה שהביא ו' ושוב הביא ג' יע"ש :

רמז תשצז ובי אפ"ל בן והלא כתיב מי מדר בשעלו מים א"ל מ"ט לא שביחת באגדתא דאמרי במערבא לכל לדיק ש"י עולמות . מאמר זה סובב הולך למ"ש הרב אהבת דודים דס"ט סע"ד ובסו"ס עמודי חיים בדרוש מאמר אסתר דקנ"א ע"ב ואילך ועמ"ש קרוב לזה מוה"ר תהלות ה' דקל"א ע"ג :

רמז תשצח לא חטאת אני חייב ולא אשם וכו' של בני אדם שנוהגין בספקות היתר בעוה"ז . עיין בס' ויקר"א דק"ט ע"ב וד' · ובמאמר בשאו ילדים ק"ו . עמ"ש הרב ההל יוסף בליקוטיו :

רמז תשצט של הנשים קלסו תחילה . ויהבו בה טעמא דהנשים קודמות למלה"ש דלית בהו מיתה ובנשים מעותדות למות ולריך שיקדמו של דלטעם זה הרי לפי מ"ש בענין פרקונה דמיתה שביחא בנשים יותר מבאנשים הי"ל להקדים הנשים לאנשים ושמא מלאכים הוא ודאי דלא יש מיתה אך בין אנשים לנשים יש הבי והבי והוא ספק ולא אניח את הודאי ואטול את הספק דאנשים תמיד קודמין לנשים לפי חשיבותן ובין זל"ז שפז ומה שאנו הולכים בנשים בת"ר במיתה הוא בדידהו מינם ובם בין דין לדין לא לנבי האנשים דמי יודע דיש במה זקנות קימות ויש במה בחורים דהולכים למות והוא בהדיה בבשי דרחמנא :

זה אומר אני אדר תחילה ליש משל למלך · במאמר זה יפה דרש בני נ' חבם **אברהם** אוהבי נר"ו עפ"י הדין בארובה ביד ה' הטובה עליו :

רמז תת שבלן נכתבין בקולמוס · עיין ב"א מה שהביא בפירושו ויע"ש והתי' דבלן פתחו לחובה ובאי ובדינם ליתא לאא או עושין עורמה לגרד בזכות כדי שבת"ר יהיו בלן מחייבין אותו ועיין זל"ח ח"ב סו"ס תרומה :

קיבל שבר על שתיקתו ושברו היה שוחד שלו הדבור ופרע במה שלא דיבר ממנו השבר מדיבור עלמו ובן בדום לה' אמרו בההיא דמלערין ליה וא"ל השבם והערב לביהמ"ד והיינו דהקול קול יעקב דהדיבור בד"ת מקביל נגד השתיקה מול נורריו ולזה מביא משלמה עת לחשות מביאו ע"י הלחישה עת לדבר דהיינו באהרן ששתק בא שברו לדבר ה' שלו והוא ידבר לאחרים וגם בדום לה' עת לעשות נגד נורריו והתיקון עת לדבר בד"ת בביה"מ :

רמז תתא מה ראתה אסתר שהזמינה להמן אפשר דבונת השאלה דאיך בקשה אופן דבאת שלו להזכיר דכל הלרה הזאת היא בעבור שנהנו מסעודתו של אחשורוש במשתה היין ואיך תבקש אסתר במשתה היין עם אחשורוש למלאת הללה לוסר' ממה שהיה הקטינור אך היתה מוכרחת דותלבש אסתר ברוה"ק בי ע"י משתה היין בג' אחשורוש והיה והמן נופל על המיט' אשר אסתר עליה ועי"ז בלתה שלו הרעה וזה לא אפשר באופן אחר וזה פחים טמנה לו ללבדו ע"י שנפל על המיטה וזה ביוון במזמור קכ"ד בקום עלינו אדם שדרשו על המן טמון ברמז הפח נשבר דהיינו ענין יהי שלחנם לפניהם לפח דפחים טמנה לו ועי"ז נשבר המן ואנחנו נמלטנו בן יאבדו בל אויבך ה' :

רמז תתב תחשכנה עיניהם מראות של רשעים שהן רואין וחוטאין דלא קימא ח"ו המבדיל במו ילחק מראות בשבינה של ראין ילה"ר שולט של במה שעיניו רואות ופירשו בזה דקמשו דנק' דמסמא עיני האדם ומחטיאו בראות עיניו ומוה"ר תהלות ה' דדק"ל ע"ג הטעים הדברים יותר :

ודקאמרת אין קב"ס שופר מבחוץ הוא . עמ"ש חבם בני **אברהם** אוהבי נר"ו בספרו ויקר"א בארובה ס' שמיני פ"א פ"ד וס' אחרי פ"נ פ"ג :

שא העקרות שהן אסורות בתוך בתיהם. והיינו דמתביישות לצאת לגדות וחופות ושמחות דרואות אחרות מניקות בניהם כמו שהביאו במשתה של אברהם וזה שבח אשת חיל לצנועה דאשתך כגפן פוריה ועכ"ז בירכתי ביתך מרוב צניעותה :

ויבנה ערי יהודה הדיר בנויה והושבי שמו ישבנו בה הרי הלצן אמר הרועה איני זוכר למגלה לדוד להזכיר. אפשר דעל דלא פתגם בה יחזקאל בנבואתו בסי' ל"ז ורועה א' יהיה לכלם ומפרש כלד הוא הסדר וישבו על הארץ אשר נתתי לעבדי וישבו בה המה ובניהם ובני בניהם עד עולם הרי הלצן ודוד עבדי נשיא להם לעולם הרי הרועה ונתתי את מקדשי בתוכם והיה משכני עליהם הוא הדיר האמיתי :

רמז תתג רדפוהו ותפשוהו כי אין מציל מאי דרוש ולא ירצה בך ערות ועי"ל רמז תתקל"ט. נראה דכונה מאי דרוש היינו דהשלום יבקש את הנרדף אפי' צדיק לרשע ואמאי אין מציל מאי דרוש כי אין מציל לז"א ערות דבר וכזה אין הקב"ה מוותר ויש לו חרון אף כהונ' ז"ל ועל היות ערות דבר כזה אינו מבקש את הנרדף ושם לא ידעו דגדולה דמכפרת על הכל ואין עבירה מכבה תורה וכדאמר רב יוסף לקמן רמז ש"א"ז בפסוק לא יוכלו לבכות על רדיפת דו"א אחר דוד יע"ש והנה א"צ"נ דוויהי דוד עושה משפט וצדקה ובצדקה תכונני דאין עבירה מכבה והי"ל למנקט צדקה כדפי' רבי' האר"י וצדקתו עומדת לעד ועי"ל רמז תש"ס הנה נגד זה איכא שדרשו יד ליד לא ינקה ואמרו דנתן צדקה בעבור זה ואינו לרצון לפני ה' אך בתורה שירביה בקיע ובתורתו יהגה וחצות לילה אקום וגדולה תורה יותר מהצדקה ובשנם התורה חצות לילה אקום והיה ישן ס' נשמי ואילו בצדקה בלולה צריכה רבה לעשות לכן נקט תורה ועוו"ל לפי מ"ש בריש רמז תת"ה דהניח זכות הצדקה לבנו שלמה יע"ש לכן לא הזכירו מענין הצדקה ובזה יתפרש המאמר אמרה תורה בתיזה כתיב אני הולכת בדרך של עושי צדקה דבנו בצדקה אין עבירה מכבה מצות צדקה כן בתורה אין עבירה מכבה תורה ותורה אור תמיד תדיר ולא פסיק :

רמז תתד עכשיו שהזקנתי ואיני יכול לעמוד כ"א לישב ש' תניחני · שא נא עיניך וראה מה שסידרתי בקונט' קול החיים בחמלת ה' עלי. ובמאמר תפסת אומנותי בא לבוש לבושי. עמ"ש בס' שמו אברהם דבר טוב בזה :

רמז תתה של הצדיקים שהם מניחים לבניה' פרי מעשיהן ואף דוד הניח לשלמה בנו אף שלמה · ל' אף דוד נראה דהכונה התם דשלמה כבר יש לו משפט וצדקה עכ"ז הניח לבנו זכות משפט וצדקה דידיה דדוד ושלמה יניח לבניו כדי שילמדו אחרים מהם ועיין בקו' חיים טובים דרך אחרת. ובמאמר אדם לתוך כרם של חבירו. עמ"ש בקונט' בפ"ח מע' א' אות נ"ב מע' ש' אות פ"ד וצדקה חיים דרוש ח' ותנופה חיים בזכריה סי' ג' אות ע' ובקונט' חיים טובים שם.

בזמן שעושין הדין בארץ אין הדין בשמים · עמ"ש בשה"ק רו"ח סי' תר"ב בשיבת הדיינים ביו"ד ומ"ת :

רמז תתו ויביאו אין כתיב כאן אלא וישבו עיין בקונט' תנופה חיים ס' וישלח ולהרב תנא בס' פ"ד ומוה"ר תהלות ה' דלק"ח ע"ג. ובמאמר בא וראה דוגמתן בעולם עי"ל כמו לענין מהירות הוצאת הפירות לעת"ל באשר עשה שם בראשונה עיין זוה"ק ח"א רע"ג ע"א ותנחומא ס' בראשית ופרקי ר"א פ"א וב"א ועיין מו"ה ח"ד דקכ"ז סע"ב ומוה"ר תהלות ה' דלק"ח ע"ד פי' יהי פיסת בר בארץ עם ההיא דתענית דר' יהודה ראה לשנים מבוים הפת אמר איכא שבעא בעולם יהב עיניה והוה כפנא ובילקוט חדש על שביזה שלמה הכסף אין כסף נחשב בא לחזור על הפתחים וזה הוא אם יהי פיסת בר בארץ דמבוים אז יעלה שיוקר בראש הרים אך אם ירעש כלבנון פריו דחרוב אפי' על פרי קטן או ויציצו מעיר כעשב הארץ תבואתה ופירותיה ות"ד :

פרוח תפרח ותגל. עמ"ש בשה"ק לחיים בירוש' בפ"ד דיומא ה"ד :

ז' דברים קדמו לבריאתו של עולם הובא בש"ע מזמור כ"ג ובמדרש משלי פ"ח ושא"ר פל"א ושם ובא לציון ועיין להלן רמז תת"י לג"ע ועיין רמז תתמ"ז :

רמז תתז אך טוב לישר' יכול לכל כיוצא בו · עיין להלן רמז תתל"ג ועיין בס' ומקור אברהם מע' ד' בקונ' אחרון ·

רמז תתח בשלומם של רשעים אראה · וכזה אמר שלי בני **אברהם**

פי' דזה יהיה פתרון מאמרם ז"ל אין שלום אמר ה' לרשעים מכאן דהקב"ה אוהב את הרשעים דהכונה דאין להם כליה לגמרי ומזה מוכח דעדיין חביבותיה גבייהו על תלתא טעמא דאתמרו בשו דשמא יחזרו בתשו' או נפיק מיניה זרעא מעליא או עתיד למעבד טובה לישר' עיין בזל"ח ח"א ס' בראשית ובזה יושעם על ו' דשלום קטיעא דהגריעותא הטובה היא ועי"ל רמז תתכ"ז ע"פ בדמעות שליש יע"ש והוא דכיון דהיה על פנחס מקטרגים גדולים משבט שמעון ובשמים נמי מקטרגים עליו דלא טוב עשה בדרשת בקשו להורגו ונעשו לו כמה נסים א"כ מאמר ה' דאת בריתי שלום יקחוהו כפי' שלום רשעים אראה ומן השמים מסכימים עם המקטרגים ולא אולי נסיפיה והיתה לו תחת אשר קנא ותפוס ל' ראשון עד דאזיל ואתי לכך עשה הקב"ה חמנאה דברכת שלום אצטריך ליה בהכרח והוי"ו על הרוב משמשת לשורק ולא תחשוב דהוא שלום לכך קטעא הוי"ו לרמוז דאיכו שלום של שלם רבה בשו לא נכתב הו' והוא שלם בל' תרגום דיש בתורה ל' תרגום ולא בפלאת היא ולא בא חסר לגמרי הוי"ו דהרי הוא סימנא דחיי דדרשו דנותן לו חיים ובא קטיעא דעלה לשמים ונסתר מבני אדם להיות למטה בארץ ות"ד ישל"א :

עברו משכיות לבב. בזה יש לחקור איך יתכן דאם זכה תאות לבו נתת לו משמע כשיעור שמתאוה בלבד לא יותר ואיך לרשע יתן יותר מכסתיו' והיה בצדיק כרשע. ואפשר ליישב עמ"ש רז"ל דשכר הקב"ה אין קץ ולא יכילהו כ"א לעוה"כ ולכך לצדיק בעוה"ז נותן מאי דאצטריכא ליה לפי שעה כי הוא אורח והאורח אינו חפץ במותרות כי אורח נטה ללון הסכרח לבד די אך לעוה"כ משכן שלו משלם לו כפלי כפלים לאין קץ ותכלית לא כן הרשעים דמשלם לשונאיו אל פניו מאי דעברו משכיות לבב לגבי הקב"ה עדיין הוא משע

רמז תתט אבל נביאי יש' הטבת להם שקרבו את הקץ. והיינו דיומו של הקב"ה אף שנים ואשמורה זה החשבון לקחו והוא קרוב ודרך העולם דנותנין דורון למבשר בלידת זכר או נקבה או בשורה טובה גדולה שנפל לו הגורל והרויח סך גדול או שנתמנה לגדולה וביוצא ולפי גודל הבשורה טובה נותנין הדורון לשכר הבשורה טובה והשכינה עמנו בגלות ולה' הישועה לכך מטיב להם ולהיות דאין ב"ד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף לכך בהוה דלמבשר נותנין לו דורון בזה בשורה לקירוב הגאולה כמו שמטיב לנביאים דבשרו כי קרוב היא. והנה אמת דרחוק וקרוב יתפרש נמי על קושי הדבר דקשה לעשותו ויקרא רחוק הדבר שעשה וקרוב להיות הדבר כדכתיב כי קרוב אליך הדבר בפיך ובלבבך לעשותו והיינו דלפי עונות ישראל רחוק אך לגבי הקב"ה קל הדבר היד ה' תקצר מלעשותו ומעמיד להם מלך כהמן וזה לנחם לפי אורך הגלות:

דואג בלטרע. זה מעשה ה' כי נורא דכמה שבלטרע דוד ו' חדשים היה שמחה רבה לדואג דדן אותו לחובה בב"ש ועונותיו גרמו לו ועל זה בא לו ברעתו דכן גזר הכתוב כנפול אויבך והשיב מעליו אפו ולא עוד אלא דדוד לזמן מועט דנתרפא ודואג רפואה לא עלתה עד שהרגוהו ויראו העולם עד היכן הגיע הרעה מהקנאה ושנאה דרע בעיני ה' אפי' לחכם גדול וראש הסנהדרין:

זה טיטוס הרשע מי שחלק ה' לו בבינה ויבין את זאת דת"ה אפי' בהיתר ובביתו צריך שלא יהיה בפני ספרים ובלי בתוך כלי והוא במקום המקודש יותר על וס"ת פתוח הנה עשה ה' דבתוך גופו יבלע היתוש לנקר את מוחו לפניו ולפנים זמר ביסורין קשים כמו שעשה עבירה לפנים והוא לא נתכסה שיהיה היתוש מכוסה היטב וכמוח דמשם ולא הורע מריעים ששפך על הזונה דהורע בא מן המוח כאומרם ז"ל וכשם שהוא חירף וגידף כך יהיו לו קול הנגרים בברזל דנתנו קול כשם שהוא נתן קולו דקולו נתנו בבית ה' והכל שיורד עפ"י מידותיו צדיק הוא וצדיק דינו כי כל דרכיו משפט:

רחקיך יאבדו. עיין למוה"ר תהלות ה' דף קמ"א ע"א דב' קצוות נאבד מה"ע המתרחק מהקב"ה והמתקרב לזון עיניו וזה שהוא כי הנה רחקיך יאבדו ואני קרבת אלהים באופן נאות טוב שתי בה' מחסי ולא לזון מראות ות"ד

וזה יהיה אחת שאלתי שבתי בבית ה' לחזות בנועם ה' ולבקר כי יצפנני לבד בסוכה יסתירני בסתר אהלו לא בהתגלות לבד:

רמז תתי אין לנו נביא שיודענו כלום. היינו כמו דלעיל ברמז הקודם לוה דהנביאים שהיו באותו זמן בזרו הפך נביאי אוה"ע בלעם וחבריו דהקץ לא רחוק כן באותות אם היה נביא מבל ישר' היה ניתן סי' על האותות דיתקיימו אך בפסק הנבואה ואין אתנו יודע ועיין תהלות ה' דקמ"ב ע"ב:

רמז תתיא הקב"ה לא שמח בעולמו. בקוב' חיים נוכים בש"ע שם ציינתי בזה.

רמז תתיב שמא אכלו שלחת. צריך ביאור בילד היה האופן שישלח כלפי מעלה דעליו מתלונן כביכול על בלשצר גוי ורשע וחוטא הרי לדניאל שלח וקרא דמי בכל חכמי הגוים שבא מידו לקרא פתשגן הכתב ושמא דבקריאתו לדניאל הי"ל ללמוד מכ'ן דהעצה שנתן לו דניאל וחטאיך בצדקה פרוק היה לו לשאול לדניאל על איזה עון היה לי זה ויתן לו עצה להרבות בצדקה ולהשיב כלי המקדש ולהתפלל עליו שיעבור וזעם דלגבי המלך מפני ד"ש היה מוכרח להתפלל עליו במ"ש בשה"ק חיים ביד סי' ג"ל וכמו ששלח מלך ארם לאלישע בכתוב במלכים ב' סי' ח' והיה מתבטל הגזרה לשעה כי תשו' לגבא בהו וזהו התלונה של הקב"ה אלא דהכל מאיתו ית' דעל כ'ן היה לו לדניאל דכ'ן שלא עשה טוב ואיך יכשל פעם ב' ובשנה כבר בגזרה גזרה ולא היה מועיל התפלה של דניאל ועלתו ופן יאמרו בגוים דלא נתקבלה תפלתו של דניאל והעצה שנתן לו לכך והיה העלמ'א ממנו ולא נתעורר על זה ישפיל וזה ירים והוא נמי ברמז תפ"ה באהרן:

מלכות יונאת ומלכות נכנסת וזהו בהוה ולפעמים מלכות נכנסת ומלכות יוצאת לפי מ"ש הגמ"ד ח"א ס' מקץ דק"ו ע"ב דבאו"ה בתוך זמן הראשון מעותד להכנס אחר יע"ש ומ"ש עד שלא שקעה שמשו מדהקדים וזרח השמש הוא ענין אחר דיהיה נולד בעולם לא לענין סדרה וממשלה וכרור:

לא ממה שאדם עמל וזוכא לסחורה נעשה עשיר. עיין ב"א דלריכי תרויהו חרוצות בכל מעשה ירוך אשר תעשה ותפלה אל ה' יע"ש והי"ל להביא ההיא דסוף קידושין דאין עניות ועשירות מן האומנות אך כונת המאמר הלזה הוא מ"ש שלמה ואך להעשיר לא ינקה דיהיה הכל בסדר במידה לא עייף ויגע ולסבב ממזרח למערב ומדברות ותסתכן על זה הוא שביון בעל המא' ופשוט. ולקושיא ב' דעשה סולמות דהא במולא תליא מלתא דתי' דיש ב' מיני אופני עשירות יע"ש ורמזו גם בפסוק שם אנכי על אמרתך דנתחכמתי בתורה במולא של דמזל שלי חכם ולא טיפש לסבין אמרתך כמו מציאה דתלוי במזל ולא בזכותי בהשתדלותי דיגעת ול"מ א"ת וזהו מענותנותו שלא להתפאר את עצמו דאמרתי אחכמה:

רמז תתיג מה דרכו של חיים לאחר שנשבר
עיין ירמיה רמז של"ה ועוד
בישעיה רמז תכ"ז . וכמאמר ד' כוסות כליל פסח
עמ"ש הרב יד יוסף בדרוש לחה"פ · וכמאמר יוד
קרנות בכר ליינתי בקונט' חיים טובים שם .

הרי שיעשו כמו תשו' שאקרב כנין ביתי ועי"ל
ס' וירא רמז ק"כ נוסח אחר יע"ש ·
ונראה דהכא כאו לומר דלא קימא דהדבר ברור
דשרי להתפלל על הפושעים דיחזרו בתשו' דממנו
ית' אנחנו למדין והלכת בדרכיו דהרי הקב"ה שאני
דמכוון דעי"ו אקרב כנין ביתי והוא לעצמו מה
דמעורר הרחמים נגד מיה"ד עיין כתשו' מעי"ן
סי' ז' וכס' אחי וראש בדרשותיו וכס' וימהר אברהם
מע' ת' אות הג"ר דאסף וקיבץ כל החילוקי דינים
ומה טוב דאחרי שעשינו תשו' כיוה"כ אנו יושבים
בסוכה להיות נגד עינינו התפלה שעושה הקב"ה
בסוכה שנחזור בתשו' שלמה רצויה לפניו ועיין
תהלות ה' דקמ"כ ע"ד ודקמ"ג ע"כ :

רמז תתיד הריני קורא כדרך שקראו שניהם
יראה שלם · מקשים בזה דעדיין
לא איפרק מאי שנא דהקדים לאברהם ולא לשם
כ"ן דהיה מקודם הן אמת דכנגד זה השם של
שם הוא כולו בכתבו אך יראה אינו אותיות בכתבן
ויש בזה מה שאין כזה ופיים לאברהם אשר עשה
שם בראשונה ויקרא שם אברהם ולשם בנקיטתו
כסדר כתוב שם של דנם כאברהם לא חסר כלום
דאות א' וה' היינו ו"ו והוא ירא"ה יר"ו והכל א' ועיין
בס' זכות הרבים ז"ל ועיין לעיל סוף ס' וירא
רמז ק"כ מ"ש שם ועיין בס' שמו אברהם ערך
ירוש' אות כ' :

רמז תתטו מלמד שכיפר לה חרבנה .
היינו כמ"ש בת' איכה ע"פ
תם עונך בת ציון ומ"ש בביאורי לשם ויען נקט
בשם ציון גם הכא נקט ומעונתו בציון ואת"ש
הדרשה קמייתא דמתפלל בסוכה שיכנה עם הך
דהכא ויהי בשלם סוכו ומעונתו בציון דעתיד לבנותה
ולדקו יקדיו הב' הדרשות משולבות יחד וע' תהלות
ה' דקמ"כ ע"ד :

רמז תתיו ולא אוסיף עוד לקלל . כראה
דהיל"ל כדאמר ר"י להלאן רמז
תת"ט כין מנוה אחת לכמה מנות ושמא הטעם
דלא אוסיף עוד לקלל הוא בעבור זה והכל הולך
למקום א' :

ער שלא תלינו פניך בתשו' נשתנית סימין .
עיין מה שפי' מז"ה ח"ר ז"ל סי' מ"ה דף
פ"ה ע"ב וברש"י פ"ח ושמו אברהם ערך ימים
נוראים אות ט' :

רמז תתיז של בשביל יוסף ויגוס ויולא החוצ'
החיזום אעפ"י דופיטו זרועי
ידיו יוד טיפין ויולא החולה הנה עד שלא נתכנס
בתוך אשת פוטיפרע דעובר על כמה לאוין בכטמא
עם גויה לנדקה תחשב לו דהויאן החולה דהיס
ראה וינוס בשביל וינוס ועיין תהלות ה' דקד"ס
ע"ג :

רמז תתיח לאן לעונשים ואדם למתן שכר
עמ"ש מז"ה ח"ר כמאמר זה
ומה שפי' כמה דברים בזה יעש
רמז תתיט מאי ותורים שם התורה שם
רפואה לישראל היינו כדרשת
ושמתם שם תם נמשלה תו' לסם חיים של דמספרש
דהתם נקטו סם חיים והכא סם רפואה אחר דהתם
כמי כמשל הרטיה תלה ברפואה ותכן לו' דל' סם
ר"ל חיים דהוא סם לחיות האדם דהוא הקום של
אדם :
וישימו כאלהים כאלם . הכא חסר שם דרשן
א' דב' דרשות מן מחשבה טפשות
הכסוזה וכנראה דב' דרשי מהמקראות ולא ישכחו
מעללי של היינו הכסתה דור סורר ומורה היינו
טפשות דור לא הכין לבו דלב חורש מחשבות וע'
מז"ה ח"ר דק"ל ע"ד :
רמז תתך אפטרופוס שבבית . כר' דהאי
אפטרופוס הוא גדול שבבית
כדאמרו גבי תענית בכורות בער"פ דאי אפטרו'
דבכל דוכתא א"כ בפק"ת דבית דים יתומים ואיכא
אפטרופוס עלייהו יתענה האפטרופוס בע"פ וזה
לא מלינו ועי"ל רמז תתס"ג :
רמז תתכא כזוזה לאן וכו' ד"א מה לאן
נמשכת · יש לדקדק מה שוא
ומשיב אחר דלעיל ברמז תתי"ח בבר דרשו מה
לאן בב' אופנים וי"ל דהתם בל' נחית דהיינו הכהנה
והכא בל' ויסע בנסיעה הדבר תלוי והאי לחור
והאי לחור בדמיונות של הלאן ועיין להלאן רמז
תתכ"ז ע"פ נוהג כלאן יוסף :
רמז תתכב ד' נק' קנין . עמ"ש בביאורי
למכילתא פ"ט . ושמא' בג'
מקומות שרתה שכינה ובכלן בחלקו של בנימן .
נשמט מקונ' ויימהר אברהם בקו"א ריש מע' ג' :

רמז תתכג תהלת ה' ידבר פי תהלת לקילוסו
של הקב"ה עיין בקו' חיים
טובים ווהפירשו במזמור ס"ג כי טוב חסדך מחיים
שפתי ישבחונך כלו' יותר טוב מהחסד שאתה נותן
לי חיים הוא מה שזכיתי דשפתי ישבחונך וכן פי'
בפסוק אשירה לה' בחיי מה שזכיתי דאונגרה לאוהי
בעודי שירה אחר ומרה ומה שהתחיל המאמר
ישב וחשב שלא יהא משמר וכו' הו"ר ר"ע שע"א
פירש דרך חריף ומי יתן ידעתי פשטן של דברים :

רמז תתכד מזמור לאסף כיולא בו וגו'
מזמור לדוד בבורחו · לפי
מאמר דהכא צריך לגרוס כמאמר דלעיל תרכ"ד
ר"א דשתים זו שמענו א' פרעון חוב כ' על אודות
כנו ולא היה זר שאינו מרחם עליו :
רמז תתכה הבל של אני טוחים שנא' כי
הנני קורא · ואמר של בנו
אברהם הי"ו דלפי"ז ראוי לדרוש קרא דאיכה
כי ראתה גוים באו מקדשה אשר ציוית
לא יבאו בקהל לך דהוא באותן פסוקים דנדרשים
למעלה ולמטה דמקרא בדרש לפניו ולאחריו וא"ש
דנקט קרא האי לישנא אשר ציוית ול"א שלא בכתוב
ות"ר ושל"א :

רמז תתכו שפכו דמם כמים כתיב אשר יצור ציד חיה ולקמן רמז תתנ"ז עיין לרב רחומאי מנחם משיב נפשי כר"ו בספרו הנעולה על מוכח הדפוס אלכע קטנה ד"ג סע"א מה שהכיא משם המפרשים כפ' כי יפלא ממך דבר בין דם לדם בין דין לדין ובין נגע לנגע רמז נאה ועיין מז"ה ח"ר דקל"ו ע"א ומוה"ר תהלות ה' דע"ה ע"א :

רמז תתכז וישלף שמוע את אגג מתוך מבשרו זתים ומאכיל לעומיות ע"ל רמז תשפ"ז ולהיות דבסעודת פורים מביאין לשלחן זתים ללפת מה שלא קפדי בסעודות אחרות ראוי לכוין על אגג וצו' כן יאבדו כל אויבך ה' · ובמאמר שהפרנסה גדולה מהגאולה דהגאולה ע' מלאך והפרנסה ע"י עצמו . זה לא שייך לגאולה אחרונה דיהיה הגאולה ע"י ית' ומזה את"ש כ"ה כיואל סי' כ' ויקנא ה' לארצו ויחמול על עמו ויען ה' ויאמר לעמו הנני שולח לכם את דגן הנני דייקא דהפרנסה על ידי כמו כן ולא אתן אתכם עוד חרפה בגוים דגאולה על ידו אין אחריה גלות כאומרם ז"ל וע"ז הדרך יפורשו הכתובים שם הבאים אחריהם וק"ל :

רמז תתכח ד' תופעות הן · ע"ל רמז תתקנ"א והבא בתהלים רמז תשנ"ט ועוד בריש רמז תתמ"ט ·

רמז תתכט אינן חיים אלא בזכות התורה שהיא כתובה בקנה · עיין כס' עמודי חיים עמוד תורה סס"ה והבא דריש מה נפן י"ט דרשות וע"ל סו"ס וישב רמז קמ"ז :

רמז תתל הצ"ן תלויה אם זכיתם חזיר מיאו"ר . שר"ז דומה לכתנות אור והתם לא כעשה תלויה ותורתו של ר"מ אמת ולדקו יחדיו ומאי שנא ואולי שלא לרמות אדה"ר לעשו או אפשר דכיון דמיער ליאור צריך כתי וי"ו הקלים יורה על תוספת וי"ו והשם של חזיר שייך לעשו על המעשה דכשהגיע למ' חור להדמות לאביו הנם כי הוא לעיני כ"א ושף מיני הבדלות עכ"פ הטעה את עצמו להטעות לאחרים כי הוא חזור וכך מידתו כענין דלעת"ל דמתעטף בטלית ויושב אצל יעקב ונמלא דעושה עצמו חזור וק"ל :

אמר אסף הואיל ואין בו פיסולת . ליכא ס"ד דאסף למד מבלעם דאינו מנפה אסף להתלמד מבלעם שלא מכר עצמו דן כן דהוא מלתא דמסתבר דאפי' בלעם לא הכחיש בזה :

רמז תתלא אין זה כ"א בית אלהים · זה הוכא בנוי בישעיה רמז שנ"א ואיננו שוה עם מאמר המד' דרבנו אחר יעקב אין זה כ"א בית אלהים ואולי בשביל דקפדי בלישנא וגם המאמר דלעיל רמז תתט"ו איננו בכיוון עם מאמר שלפנינו דלא הורה שבינתו אם לא בא לנדר השם של אברהם וגם לזה י"ל דאברהם היה סיבה לזה דקראו הר ועל בכורו של אברהם היה כן :

חוץ מהוראות שבתורה וי"ט וכניו לת"ת שאם הוסיף מוסיפין לו . . עיין כס' חמי' ברמז כי אקח מוע'ד וכפיה"מ יליאות השבת שתים שהן ד' :

ובתשרי עתידין להגאל ר' יהושע אומר בניסן ע"ל ס' בא שהובא זה וע' בזוהר ס' משפטים דק"ך ע"א דתשרי שור משיח ן' יוסף ניסן אריה משיח ן' דוד ועיין התוס"מ ס' בא אות פ"ה דאם יזכו יהיה בניסן נסים גלויים שלא כדרך טבע ואם לא יזכו יהיה בתשרי דהם נסים לפי הטבע :

מלמד שהקב"ה מתאוה שיהיו ישר' עמלים בתורה ובה"א אם בחקתי תלכו ואומר לו הקשבת למצותי · נראה דהיינו כמ"ש להלאן רמז תתל"ו דאין לו להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה ותאותו ית' היינו דחפץ חסד ומרבה להטיב ובשיהיו עמלים בתורה בא שכרם כמפורש בהני תלתא דוכתי לו עמי ואם בחקתי ולו הקשבת וישלים הקב"ה תאותו דרוצה להטיב וא"ר ואומר לו הקשבת למצותי דאינו תלוי בעמלה ש"ת לבד שלא צריך ללמוד וללמד לשמור לקיים המצות דתלמוד בלתי מעשה אפי' תו' אין לו וברנקט בתורה ואת מצותי תשמורו ודרשה זו דדריש מפ' אם בחקתי תלכו על עמלה ש"ת כך מפורש שם בת"כ והביאו רש"י בחומש דתלכו היינו שתהיו עמלים בתורה ולכן בא הדרשה בפ' בדרכי יהלכו כמו אם בחקתי תלכו והכל שפה אחת ודברים אחדים דהולך למד' חכמים להיות עמל בתורה :

עתידים בניך בני ג' וד' שנים ליסב ואני עליהם נראה דהכונה בזה יען דמידתו של הקב"ה לפרוע שכר בכפלי כפלים בכל דבר כדכתיב' לעילא הא כמה זמני וא"כ הכא בנדון זה דאברהם בקש לעמוד כואב מהמילה זקן וחולה ן' ק' שנה שילם לו הקב"ה מנער ועד זקן דבני ג' וד' יהיו יושבים ושהים נילב ואינו חידוש לבני גדולים בשנים ובענין הדרשה האחרת בדיינים דש' יורה פחות מת' ונמצאו זקנים הסמוכים לדון שאף בני ג' וד' קטני קטנים יהיו יושבים :

עישה אדם תורה ועשה רצון אביו שבשמים הרי הוא כבריות של מעלה . נראה דהטעם לזה נכון דכיון דעשה עיקר לנשמתו דהוא חלק שוה ממעל בתר העיקר אזלי' דכעשה רובו רוחני ונידון בתר רובו ולהפך בתר רוב הנשמי דהוא גוף הכניף וזה בעצמו מה שפי' כמאמרם אחה קדמת לת"כ ואם לאו יתוש קדמך עיין בס' ראש דוד ויתכן לומר עוד והוא דנקט עשה אדם תורה דסוא ע"ד שפירשתי בריש סה"ק לוח ארז דעשיה בתורה היינו דמחדש חידושי תורה כיע"ש וקרי לפי הזוהר בהקדמה דבורא שמים חדשים א"כ נאה ואה דיהיה נידון היושבי בשמים כשהחידושים הם אמתיים והיינו דעשה רצון אביו שבשמים דהם המתקיים לא שוא וכלל לקיים מצותיו דשומר ועושה מ"ע ואינו עובר על ל"ת דזהוא רצון אבינו שבשמי' ועיין למה"ר תהלות ה' דקנ"ה ע"ג וד' :

למה נבראתי אומר לו על או"ע בראתיך . ראה בא הטעם דאתמר במדרש ס' כי תשא פמ"א וס' טהרה פח"י ועיין בביאורי לשם מ"ס בעזר א"ת ובקונט' פרי אחד פמ"ו :

רמז תתלב כשתתקף והיה אפרוח ונעשה בבילה · צריך ביאור דלמה

נקטו

כקטן אפרות וכילה ולא אריה ושועל או כסף וחרס וכיוצא מעיקר לטפל ואפשר"ל עמ"ש בזה"ן כא"ו פט"ו אות קכ"ט דאין לאכול כילה בלתי תערובת מאכלים אחרים יע"ש והזפיות הוא להפך דרוב העולם אין אוכלים אפרוחים עם מאכל אחר שאם הוא לבדו וא"כ בתחילה אסור ויכן את כינוס וכו' הוא לבדו ושוב נשתתף עם בני לוט ובקש גם אסור כלום עמם היו זרוע לבני לוט הו"ל כבילה דהוא בתערובת אחר וזה דרך לאות :

רמז תתלג גם צפור מצאה בית . והכונה בזה עם קרא דבתי הבי ודרור קן לה אשר שתה אפרוחיה ודל מהכא שיאמרו דנטלו גוזליה ואינם חוזרת שם לעולם אף צפור עם גוזליה יהיו שם קבועים לעולם ועיין למו"ה ח"ד דקמ"ה ע"א וכו' במאמר זה באריכה ועי"ל רמז תתנ"ה ע"פ שקדתי ואהיה כצפור בודד על גג ובס' תהלות ה' דו"ט ע"ב מה שפי' :

היו שוהין שעה אחת ומתפללין שיכוונו לבם לאביהם שבשמים ופירשו דאותה שעה לא היו בטלין שלא היו מתפללים יה"ר שיכוין לבנו בתפלה שעתידים אנחנו להתפלל עתה וזה"ד ותיבת עוד יורה קצת על פי' זה שלא דלאחי פירושא שעה אחת לאו דוקא דרביע שעה די והותר לזה ולענין אבלות משמועה רחוקה בקטו שעה אחת והתם עמדו על זה אי כדוקא שעה אחת כיע"ש ובברכת אשר יצר שתקנו לו' אפי' שעה אחת הוא לאו דוקא על למעלה משעה ולא על פחות משעה

קלוסו מנהיגם יותר מג"ע שאומר אשרי שאני למעלה מזה שהוא בתון תחתיו . וזה יהיה כ"ה במזמור ל' ה' העלית מן שאול נפשי חייתני מיורדי בור זמרו לה' חסידיו והודו לזכר קדשו והיינו דהעלית למעלה מאחר דהוא למטה מיורדי בור בתחתית גהינם ועל זה ראוי להודות אפי' שאני עדיין בגהינם והוא על דרך שדרשו למעלה ברמז תתכ"ה דחסידך קרי להו כיון דהדין נעשה בהם יע"ש ודוק ;

היוצא מביהכ"נ ונכנס לביה"מ זוכה להקביל פ"ש יקנה בזה פשיטא דמאן דמצלי בביה"מ כמו ר"א ור"א היכא דהוו גרסי לא מטי להו פסידא שימנע מהם הקבלת פ"ש ומכ"ש אם שוהין שעה אחת אחר התפלה כדרך החסידים כדלעיל מזה לא יגרע מצדיק עינו וזוכה לחזות בנועם ה' ;

אר"ש אגיסטירין זה נתן משה ליהודה שמע ה' קול יהודה ולהלן ברמז שאח"ריש מזמור פ"ו ועמ"ש בקונט' חיים טובים מו' ה' וטו"ב ובביאורי למכילתא ס' בשלח פ"ג :

רמז תתלד לישראל שיקריבו קרבנות ולבן לא אמ"ל בלעם מי שקיבל את התורה כי ידבר שלום ה' עוז לעמו יתן ועיין במו לקמן רמז תת"ס בפסוק ידמה לה' בבני אלים ותשם שבח דתשו' בלעם לאוה"ע לימרה מהקב"ה דא"ל כן ומשתמא עם טעמו שקיבלו את התורה והיינו דסמך אף אמונתיך בקהל עם דהוא על מת"ת כדפי' מו"ה ח"ד דקנ"ג ע"ב דוש"ר' שקבלו התורה ועי"ע ברים רמז תתנ"א ענין זה דבלעם וכן עמ"ש בפ"ק דחולין ד"ה ע"א ונתח אותה לנתחיה ולא נתחים לנתחים והיינו ניקב קרום של מוח ש"מ דאזלי' בתר רוב וידוע הטעם דליותה דבמחלוקת ת"ח וסנהדרין יהיו הולכים אחר הרוב משום שלא ירבו מחלוקת בישר' שאם דנפיק מיניה חורבא דאוה"ע לעבוד ע"ז טועים את"ר ולגבי אוה"ע יש לנו תי' רבים ובכלל דרוב וקרוב הולכים אחר הרוב והיכא דהוא קורבא דמוכח הולכין אחר הקרוב ועיין בס' דרכי הים בפסוק אשר לו אלהים קרובים ועוד דבא"י הו"ל כל קבוע כמחצה על מחצה והשתא זהו כונת שמאמר בדרשת הבי קרא דהתורה היא שלום דכל נתיבותיה שלום משום דאזלי' בתר רוב והקרבנות משום דאזלי' בתר רוב וא"כ מי שקיבל התורה דאזיל בתר רוב יכול להקריב קרבנות ובי תימא דזה פתח פיך לשם לז"א לגבי דורשו אך קרוב ליראיו ל' אך דהפריד ביניהם שמבדיל בין זה לזה דקרוב דמוכח ישעו דעשה לנו ישועה ויושע ה' במצרים ועוד לשכון כבוד בארצנו וכל קבוע כמחצה ע"מ דמי ואינו ענין לקרבנות דאזלי' בת"ר ודבר שלום של עמו דהם הת"ח ע"ר והנה לעמו שהשלום שביניהם דת"ח מרבין שלום ע"י הרוב ובכל בניך למודי ה' ורב הוא שלום בניך דאזלי בתר רוב והוא כמו לרב אחיו ועיין למוה"ר תהלות ה' דקק"ע ע"ג דפי' בכ' דהכים :

מ"ה ידבר הנו יתכן לרמוז לפי הדרשה כפ' זה דר"ת מ"ם מבוכה הדר ידבר כל' שמאמר ועוד טמון ברמז מ"ם ר"ת משכן הוקם וביום הוקם המשכן יהפך דין ברחמים דהוא ר"ת ידבר מכוון לדברים הללו :

ומה המאמין בחולדה ובור כך . שאני הכא בבני **אברהם** סי"ו בזה דלפי נוסח המעשה שהביא הערוך כמ"ש בס' כ"א אמאי לא הוכיחו לשמים ג"כ דהוו ג' עדים אע"ג דדי בשנים אך כיון דהיו ג' הרי השמים יותר עדות באמנה ומה תאמר דהשמים לא עשו עונש כ"א בור וחולדה לכך נקטו הני תרי בלבד הרי עלית אני דן דהשמים שיו קודמין לעשות עונש כגון שא' דיפול עליו רעם או לפיד אש או ברד או שטף גשמים וכיוצא וימיתנו ואין אתנו יודע מי מעכבו ותיבת הבור דקודם אפי' לשמים יען ממנו משמע שאתו יצא דהיתה השיבה ובהזכיר בור אדכרו להו המעשה שהיה אך לגבי החולדה שהיתה בנגדן הרי אי שמים ושמא דכיון דהקב"ה נתן לשמים וארץ דהן הם עדיו על כללות ישר' ועלי' את השמים וכו' אינו כבוד דעדיו דבירי הקב"ה שיעשו בעדות זה בערה קטנה פרטית ולכך שתק ועוד יתכן דעדים הקרובים יותר בראייתן קודמין מעדים ראוים מרחוק מהלך ת"ק שנה לשמוך תוך ר"א זה"ד ישל"א :

מונבז המלך בזבז אוצרותיו . עמ"ש הרב מגן לאברהם ומוה"ר בסא שלמה ז"ל בדרוש להלבשה ובס' אברהם את ידו :

עישה לו חפציו היינו מדה כנגד מדה לפי המימרא של הקודמת לזו דאדם לא עשה חפציו קודם שהתפלל הנה ה' ית' עושה לו חפציו

תפליו כנקל אחר תפלתו כענין שאמרו בחסידים הראשונים דמלאכתן מתברכת על ששוהין שעה א' קודם ואחר את דלכבוד שבת לבד התירו קודם תפלה בשלא ימנא אח"כ ובדורות הללו ובמקומינו אף ביו"ה דזה דרכם להכין מיו"ה אע"ג דער"ש הוא משום חשש דלא יספיק השעה לאפות ולבשל הנה כיון דחושש דלא ימנא לקיים עונג שבת נהגו היתר . ואיכא במי אחריתי דנרבי רבים שאני דאם יעבור השעה לא ינמר הדבר ואינו חפליו של אדם לעצמו וכההיא דהיו משכימין לפתחו של דוד עמך ישר' צריכים פרנסה ובהשמות נקטו דמשמע אף קודם תפלה ולההיא יש לדחות דהיה קודם שהגיע זמן התפלה דהיה ידוע ובתלות היה קם ממיטתו :

רמז תרתלה ואתה חי וקיים עאכ"ו · נראה דסיכב למאמר אחר שאמרו ע"פ ודבר שהינו יקום לעולם דמלך ב"ו מבטיח לעשות וחושש דימות ולא יקיים אך הקב"ה מה שמבטיח עושה :

מאן דאמר ווחרן יווחרו בני מעיו שא דרמיק רונזיה משלחם בדרך רחוקה באים מארץ מרחק ועיי"ן להלאן רמז תת"מ ע"פ מי במוך חסין יה ורמז תתכ"ט · זה יהיה בונת מז' ע"נ שלום רשעים וכו' וכריא אולם ועי"ז ימיקו וידברו ברע עושק ממרום שתו בשמים פיהם דהקב"ה ותרן ובשאני לעצמי אך זכיתי לבבי שלא נו' כך ואהי נגוע וכו' כלה שארי וחלקי דקבלתי חלקי ממה"ד ובכן כי הנה רחקיך יאבדו ממני דלא תביא בלי ועמך שי דזה יהיה להצמית כל זונה ממך ולא לגבי דידי ואני קרבת שהים ואילו בלי זעמך רחוקים ממך שתי בה' מחסי דלא יקרב שי בלי זעמך :

ד"א אוהב ה' ש"ן אמרו בני קרח . פתרון מאמר זה הוא עמ"ש בס' דב"ל מע' ק' במאמר אחר כיונא בזה והן דהבא מדבר על הידוע מאותו מאמר ומוה"ר תהלות ה' דקס"ב רע"ב לאו אדעתיה בכותבו מאמר הנזכר לבכינו

רמז תתלז ככבדות מדובר בך . לפי דרשה זו הנה בכון אומרו נכבדות מדובר דבאו להודיענו דברים בנו כדרך שדרשו ובכור עשו לו שהושיבו ישיבה על קברו כן עשו לחזקיה בחולייו דהושיבו ישיבה ע! פתחו וראוי לבל הכבוד אחר שהורה גבר ב"ב חשקו בתורה נאה וזאת דנכבדות מדובר בך נהושיב ישיבה עליך ועמ"ש הנמ"ר ח"א ס' ויחי דיק"ח ע"ר ולדרשה אחריתי דנכבדות על המקדש השם בפי' ובמדינה בכנויו יפורש עמ"ש בס' ברבת מל"ח ח"ב בדרוש ב' להספר דנק"ט סע"ר דמרין מעלין בקדש ול"מ תקנו זה ונמנא דנכבדות מדובר בך :

רמז תתלח אם נמכרו לעבדים ונשתכחו ונשבו ועל אונסן נעשו נכרים ולא תקשי דתוכ"ד נמר אומר אותן שכבדו כבודו בעולם והרי אם נשתמדו לאונסם לא עשו ק"ה ושמא היו ולדים דלא נתחייבו למסור עצמן על ק"ה ונרוש ספרד וק"ק פירטוגל ידוע מה אירע

להם עיין בס' שבט מיהודה ובספרים אחרים ועי' תהלות ה' דקס"ב ע"ב ועיין ז"ר נוסחא אחרת שלא יש לפניטו והביטם וראה מה שהאריך מו"ה ח"ר בסי' פ"ו דקמ"ח וקע"ט בהא דיהרג ואל יעבור יע"ש :

רמז תתלט א"ר פנחס בר חמא הבשתיות לה"א ושרים בחוללים · עמ"ש מוה"ר בהן הראש בס' תהלות ה' דקס"ב ע"ד :

עריף בתרי מינן ובתרי מנייהו . הנה זה לענין פקיחות וחריפות דאורא דא"י מחכים לא לפסק דין והלכה דחשיב ב' דהא לא ליעתמיט שום פוסק נו' דיוכל נו' קי"ל בדיין בא"י אפילו לבדו דאין נו' קי"ל בפ' גאון יחיד והסברא נותנת בן דלא"ל תיבת אך בא"י איבא נמי במוהו אחרים לאביי בתרי מינן ובל אפיא שוין ואינה בעשית ב' תורות ומב"ש לרבא בא"י נופיה ובלא"ה זה בף הדמיון ולא הוו ממש להיות נחשבים ב' דלצירוף קדיש וקדושה ולעלות ס"ת ולחתני התורה ולזימון ג' ויו"ד הו"ל חד ופשוט ·

ואני מוחל לך על קילוסך שאין אדם יבול למנא א' מבמה מיני שבח · עמ"ש מוה"ר תהלות ה' דקס"ג ע"ב יע"ש ומזה המא' בתגלה ענין האמוראים סיימתינהו לשבחא דמארך בי פי ה' דבר בדברים השה וממנו למדוהו שא דאיתא עוד לקמן באיוב רמז תתקכ"ב ע"פ היסופר לו בי אדבר ובעבור זאת מדור לדור מוסיף והולך קריאת התהלים ביחיד ובלבור דאין לנו טוב במוהו אחוז מזה לבל בבשל ח"ו ועיין מה שלויכתי בזה בספ"ח ס' וזאת הברכה פסקא גמ"ס וחיים טובים מזמור י"ט ובס' וימהר אברהם מע' ש' אות ח"ל ועוד למדנו מהרמז שאח"ז בפסוק כי בשה חפלתי דמותר להרבות בשבחו של מקום ואדרבא מלוה בי זהוא חפצו ורלונו והוא בתלת מילי אוהב נדקה ומשפט וחסד ביע"ש ובבן בתפלתו של אדם יובל לומר במה זמני ולהיות רחב פיו בלדקות ומשפטי' וחסדים ובל' ריבוי וליכא בזה משום סיימתינהו לשבחא דמארך דמידע ידיע דבזה ויפק רלון מה' ולפי רמז תתס"ב דדוד נתן התגללות על קלוסיו לא נשאר שום פירבום מעיקרא על דוד בלל וע"ע בס' תהלות ה' רז"ך ע"ב התגללות אחר שנתן דוד דבשילמור היה תקלם ולא לפי גדולתו יע"ש והוא בענין מתנה לפי הנותן ולא לפי המקבל ועיין רמז תתס"ד :

אין לי ישועה אא בך ואין עיני מיחלות אא לך · ובונת בנסת ישר' דלא יהיה אחריו גלות ביון דהוא ע"י הקב"ה ובדמבוא מקרא ישר' נושע בה' דבן פי' מהרש"א ושאר מפר' בהאי קרא ובזה לא תבושו ול"ת דלא יש עוד גלות ובדבתיב וחרפת שמנותיך ל"ת עוד דשמנה שנשאת ומת בעלה חב' נ"ב או תבוש ותבלם הרבה ובפרט דדבין אותה לקטלנית מזל רעוע רח"ל ור' גליות הרי הוא שובא דב"ע ועיין מה שפי' מו"ה תהלות ה' דקס"ג ע"ב :

רמז תתם ביון שעמד נח , וזה יהיה שבפל נח נח דהיה לחיים ולמתים שא דזה היה עד שעת המבול מדור אנוש אך במבול

שטף

שטף ועבר ונימוחו כל קבריהם עד התהום רבה ולא נשאר מהם אפי' עצם לוז ושקילי עבותיך ושדי:

המלאך שהוא ממונה על התפלה · לא פירש אם הוא סנדלפון או אזנים או אכתריאל או מלאך אחר איך שיהיה אין לנו להזכיר שום מלאך בתפלתינו כ"א אליך ה' אקרא ואל ה' אתחנן עיין בקונט' בפ"ח מע' ת':

ולא חסד א' בלבד אלא חסדים הרבה חסדי ה' אזכיר · ולפי"ז גם האדם יקיים והלכת בדרכיו מהו רחום וחנון ורב חסד לא אחד בלבד כן צריך האדם שלא יקוץ ויהיה עליו למשא חסדים זה אח"ז ונפק"מ דלא טוב עושין מי שהוא מקופה אחת של חסד באופן שיהיה ומונהו בקופה אחרת ומסרב להיות כי די לי הקופה האחת שיש לי להטפל בה ואבכה אוכל וראיתי אם מפה ואם מפה ואין לי פנאי דכן לא יעשה אם אמנו מזה וגם מזה אל תנח ידך בעת שאוכל ויש תפרוש מן שכבור הוא וחפץ ה' בידך יצלח לצאת י"ח שמים והבריות ומלאכתך מתברכת בתמידים הראשונים · פס נכן להבין ולהשכיל בהא דקאמר בעל המא' במשל שהמשיל לזה והוא לכסא שהי"ל ד' רגלים ונטל לרור דזה יורה דהחסד אינו בכלל הרגלים אלא מבחוץ סעד וסמך לתומכו לרגל כמו יתד התקועה והרי בפ"ק דאבות השוה לג"ח כמו תו' ועבודה ועוד דמשיתא דאתמרו שם ברישא ובסופו (תני מהם) אינו בכלל ד' רגלים ולזה יתכן לומר דבזמן שלא יש עבודת מקדש הוא דבקש מה שהוא תדיר דהיינו כפסק דש"א ותורה הרי ד' ובא הג"ח עליהם לתומכן · וראיתי להז"ר דפי' דש"א וג"ח הן הד' רגלים יע"ש וקשה עליו בתרתי חדא למה השמיט תורה ותינח עבודה דאינו תדיר כדאמרן ואי הלך לסברא דמלכה ושריה בגוים אין תורה ודומה לעבודה הרי מב"י בח"מ סי' א' כתב על כל תלתא ומאי שנא תורה מג"ח · ואת כ' דלפי המשל הג"ח הוא סניף על הד' ואינו בכלל הד' כדבר האמור למעלה ול"ע:

ישהם כ"ד מה שהשיג הז"ר הנה הוא בספר אות אמת ויתכן לפרש לגירסא דהכא דכן שכיא נמי בס' תהלות ה' והוא דגודל בריאת העו' יראה האדם ממ"ש במ' אובה והביאותיו בקונט' תורה וחיים מע' ד' באות ט"ו בתוך אות ק"י ולרמוז זה נתן כהן סימנים כנגדן ועם מה שפי' מוה"ר תהלות ה' דקס"ג סע"ב ורע"ד כמאמר בפחיתות ושפלותו ניכר באכילה ושתיה ולכן קשים מזונותיו ש"א לפני הקב"ה דחס ע"כ ש"א יע"ש ויובן ב"ה פן תאכל ושבעת וגו' ורם לבבך הפך הסברא ושכחת את ה"א דעשאו ובעבור דניכר דפחיתות האדם הוא דקשה לפניו ורבים קפדו שלא לאכול בפני אחרים הרואים ותולין משום עיה"ר על מעדניו ושלא להראות לגרגרן אך פנימיות יש כוח דמזליה חזי דניכר פחיתותו ושפלותו כמו העושה צרכיו דמסתתר מאחרים:

דעבר השנה מלמלם שכינתו ביניהם שאם טעו מאיר עיניהם ה' באור פניך יהלכון. לפי דרשה זו היכי משכחת אתם אפי' שוגגין אתם אפי' טועין הא אי אפשר שיבואו לידי טעות וכי תימא דזה היה בדור זכאי אך הא דאפי' טועים הוא כשאינן זכאין הרי הנס המופלא לנערים בוגרת הוא יותר גדול מנהוגיה הטעות ושמא עיקר הזכות שגדול הוא השראת השכינה וכנגד מ"ע השראת שכינה הנה לעשות נס הוא מלתא זוטרתי דהא בהסתר פנים היה הנס המופלא ע"י מרדכי ואסתר בימי המן כמו שהאריך בזה הרב יערות דבש ז"ל ועיין להלן רמז תתס"ב בפסוק עשה ירח בד"ה דחזיא לסיהרא:

כי ת"ת עוזמו אתה והקב"ה אומר ישר' אשר בך אתפאר · לא זו בלבד עמד עלינו אלא בכמה קוראים ושבחים שנתנו ישר' להקב"ה גם ה' נתן כאותו לשון לישר' וגדול שבכלם אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם וכו' וכמבואר במדרשי רז"ל והוא ברמז תתקנ"ב ועיין רמז תתמ"ו ורמז תתע"ג בל' מעתה ועד עולם ורמז תתע"ד:

רמז תתמא

יש נקמות כנגד גר שאיהו עומד ממנו שהוא גודר משקיתן של אוה"ע. עיין בזה"ק בא"ז פי"ט אות י"ב דאיהו עתיד לשחוט לשר עשו ועיין בקו' חיים טובים במזמור הזה מה שציינתי ומ"ש בא משה אע"ג דאינו דומה למשל דהא משה היה הראשון שקדם להם הנה המכוון לו' ההפרש שהיה ביניהם

צאן לווים ב' היינו בענין הזמנת מת"ת והיו בכונים לווים הב' להיות טהור וקדוש וברוך אתה בצאתך ·

שמחינו כימות עניתנו · לא ידענו למה השמיטו ליון מלכות הרשעה ובכל דוכתא דריש לד' גליות בהדא מחתא:

והדרך על בניהם . טמון ברמז לחנך לבניו הקטנים בטלת קטן וגדול בשיודעים לשמור אותם בנקיות וכן בתפלין לכן קפיד לומר על בניהם:

ע"י שנבנה ע"י ב"ו לפיכך חרב וסלקתי שכינתי מתוך התשובה ויובן השאלה דשאלו ישרא' ויהי נועם ה"א עלינו להשרות שכינתו בקביעות אע"ג דמעשה ידינו כוננה עלינו דהבימ"ק ע"י ב"ו ואנו בונינו אותו אנו מתחננים ומעשה ידינו כוננהו להתקיים שלא תחריב אותו ונעשה רצונך שלא יגרום עונותינו להחריב הבימ"ק ובזה ויהי נועם ה"א עלינו שלא יסלק שכינתו מעלינו:

רמז תתמב

בית קה"ק שעשה משה יו"ד על יו"ד . יתכן דכיוון משה לקיים כבד את ה' מהונך ממה שחננך דהן משה דשיעורא לית ליה אפי' כל העולם כולו וש"י עולמות מבל נו"ן אלא אעשה כפי מדתי דהאדם הבונה בית נותן דעתו לעשות הגג שלא יכוף קומתו כן אמר משה אעשה לפי קומתי וע"י זכות זה הפיל לסיחון ועוג לחש' שיעור זה יו"ד על יו"ד ועיין בס' והוא"א בפרק ז' באדר:

מד' שעות עד ט' שעות מי"ז תמוז עד ט"ב עיין בשה"ק מל"ח סי' ט' אות י"ט.

מי סברת לימין דילך לא לשמאל דירך ולימינו של הקב"ה · עיין בקונט' כף החיים סי' ט"ו אות

את מ׳ ובענין פתיחה שהיבל ושקמת ש״ת לשבב ד׳ רוחות התיבה לשראות לעם המנהג בעירנו אומיר וע״א מימין העושה לשמאל אך יש מקומות שנוהגים כמו נירות חנוכה וכשדר כתיבת אוה״ע משמאל לימין וכל חד בתריה יש לו ע״מ לסמוך

נתת את התורה בתחתונים אללינו ועליון שמת מעונך. זה שאמר הכא לא יכון עם המאמרים של המד״ר בס׳ תרומה במשל האב עם בתו ועם בנו כיע״ש דאדרבא זה של הקב״ה מים׳ ואי העונות גורמין סילוק שכינה מה לו להקב״ה ואדרבא דור הוא שגל ואת רומה על השמים סילק שכינתך ונראין דברים הפכיים ושמא ענין דהכא סוא לעיקר הדירה דהא מיהא למטה הוא עראי ובסא כבודו ומושב יקרו בשמים ממעל ושכינת עוזו בגבהי מרומים וכבר אמרו ריש הדרגות בהסראת שכינתו וע״ז הוא דקא תבע דוד · שאל דברמו שאח״ז נראה דדריש ריו״ח שמת מעונך על המשכן לפי דרשת בפסוק לתא״ר ונלע״ב:

ע״ב ברכו אביו וכו׳ ע״כ ברכתו אמו מכאן ואילך ברכתו שכינה ופי׳ בכ״א רבל אחד ברך מה ששייך לו יע״ש ואפשר דלוס ביוון יעקב בברכה ליוסף בס׳ ויחי ואת שדי ויברכך ברכות שדים ורחם שני תלתא בחדא כענין ג׳ שותפים באדם הקב״ה ואו״א:

רמז תתמג כל עסקה של שבת כפול · עיין בביאורי למכילתא בפרשת המן פ״ב וס׳ יתרו פ״ז:

בי ילמדו כל הדורות שכל מי שהוא משורר ומזמר ומודה פשעיו ועוזב ניטל מדה״ג. ומזה סמך גדול למה שמרבים בפיוטים ושירות בר״ה ויוה״כ והניגון יותר ארוך משאר מועדים ראנו למדים מאדה״ר שא דצריך להיות למשמרת דהאריכות לא יעשו קודם אמירת ק״ש דחוששנו מחטאת דינא שברו בהספדו דעובר זמן ק״ש וכל מה שמאריכים אחר ק״ש הר״ז משובח ולבד מה שחששו באיזה בתי כנסיות על ההפסק מפאת זה נמי מה טוב שאומרים הפיוטים אחר אמירת שחרית דממהרים לקרא ק״ש עת הזמיר הגיע בעונתה·

ז׳ אזכרות במזמור שיר ליום השבת ויגן ז׳ ברכות בעמידה של שבת וכנגד ז׳ קולות במזמור קבלת שבת וז׳ קולות דמת״ת ודוד שבע ביום הללתיך · יע״ל רמז תס״ט ועיין בס׳ וימהר אברהם מע׳ ז׳ · וכמאמר עלי עשור דמונה הדברים ששם ב״ור עיין בקונט׳ פר אחר פ״ט ·

מעשה בתלמיד רשב״י בקעה בקעה וכו׳. והמעשה דרשב״א דגדול הנס הב׳ יותר מבא׳. עיין זל״ח ח״ב ס׳ פקודי פנ״ב יע״ש מה שליינתי ועיין רמז תתס״ב בר׳ יהושע דרך נחות שא דהכא אמרו דהיה בער״פ ושאם אשה לקיים מלתא דפסחא ואילו בש״ר הוכא דהיה בערב שבת ובמדרש רות פ״ב יש מעשה אחת מער״פ ברשב״א עם ר״א רבה יע״ש:

רמז תתמר מבן שאול בלי משות כשמן אבל דוד נמשח ונתבלה בשמן ציין מה שלאנתי בקונט׳ חיים טובים בשמוש פ״ר וכס׳ אבות הרא״ש ח״א לאבם בני רב **יצחק** נר״ו בקונט׳ הלכתא למשיחא יע״ש:

רמז תתמה מבא ראס ישן בשבור שהיה הר · עיין בקו׳ חיים טובים מזמור כ״ב:

בך דוד נאה במראהו ובכבודו וכל מעשיו טובים ומתוקים לפני הקב״ה בא לו הרתי לא כאו גוליית דעלה אתו יפה עינים ויבוהו דחשדו דעלול לעבירה שאו במראהו ובכבודו · ועוד שאף מימי הכדלות לא כמו שחשב שמואל דאדמוני הוא כמו עשו והודיע לו הקב״ה הש״ר ול״א נאה במראהו וכל מעשיו טובים ומתוקים לא כמו עשו דהיה אדמוני ומעשיו רעים שא היו מעשיו של דוד טובים ומתוקים לפני ה׳ ולא כמו שחשב שמואל על אחיו הגדולים דהיו ראויים וא״ל הקב״ה אל תבט אל מראהו כי האדם יראה לעינים וה׳ יראה ללבב וזהו לפני ה׳:

רמז תתמו אתם אומרים להניר כי ישר ה׳ אף אני אומר שאדות יש׳ עי״ל סוף רמז תת״ס ע״פ כי ת״ת עוזמו אתה:

רמז תתמז לא לארון שבוש שא לשוהו של ארון. הדבר ברור דלא היו כל כך שוטים ופתאים ובשיטות הגדול של טיטום כדם מהפרוכת אז דקדמה להם דתמיד שכינת עוזו במקים אור תורה וביון דתפסנו הארון גם שכינת עוזו תופף אי מגר התורה ואי מגר ישראל דכ״מ שגלו שכינה עמהם והיה ברעתם דהיו לוקחים לישראל הגוי כולו בשבי והישועה מהגלות הוא ישיעות תרתי ובמפורש במאמרם ז״ל ועי״ל רמז תתמ״ח ע״פ נשאו נהרות ה׳ ומ״ש בזר שם ר״ע הע״ב:

רמז תתמח והגבהת קולן של רשעים · נראה דביונו בזה לביהמ״ק השפלת קול הביהמ״ק דבוטל השיר שהיו הלויים עיין להלן רמז תתנ״א והגבהת קול רשעים דהיינו קול נתנו בבית ה׳ ביום מועד והוא קול לו קול אוי גם זה לעומת זה וכדאמר קודם זה בפסוק נשאו נהרות קולם יע״ש:

רמז תתמט וחד אמר שאין בשן ביטול תפלה. עמ״ש לעיל רמז תשנ״א · וכמאמר ק״ו מאן ועיין · עיין בפ״ח מע׳ יוד:

רמז תתן שלם עליך בר חורין א״ל מהיכן ידעת חשב דבונתו דשותא פטור מן המצות כענין במתים חפשי וא״ל דלא ביוון לזה העולם כ״א לעוה״ב דלא ידוכו אותו במפשט שראוי לכל אדם הנכנס שם ועמ״ש ה״ב תנא בס׳ פ״ר בפסוק במתים חפשי כמו תללים שובבי קבר יע״ש:

מי יעמוד לו ערב. זה המאמר הפך כל המאמרי׳ דתשובה אינו מועיל לאוה״ע ולא ידעתי אם יש לחלק בין פרטות יחיד ללבור כל האומות או מוה״ז לזמן העתיד והמאמר דלקמן רמז תתנ״ר יורה על זה ועיין למוה״ח ח״ד דף ק׳·

ואם אני נותן לו כ״ל ואם אין אני נותן לו ושו״ר שבן הגיה הרב אות אמת ז״ל וזה הדפוס

הרשעים יש בו בשביעו מהרב אות אמת כמה דברי' וגמה תקוני טעיות ואפ"ה לא פלט מכמה טעיות דצריך עדיין להגהותיו של האות אמת :

רמז תתנא והיו הלוים על הדוכן אומרים שירה . עיין ברמז תתמ"ח מ"ש שם :

רמז תתנב ה' בציון גדול על ביאו לא חס עיין רמז הרכ"ד ותרמ"ד ותשכ"ה

ומי גרם להם שיהיו אוהבים התורה . בירוש' הוסיפו על ענין עירוב דדרכים ר"ן וכל בתיבותיה שלום ועוד ניתוסף במצות ביהכ"נ דקונה לו פתיחת ההיכל או כת"ר או הקמת ס"ת או עה"ח וגלילה ועי"ז נעשים אוהבים זה לזה או במשלוח מנות בפורים והכל מסיבת מצות ה' :

רמז תתנג אי אתם רואים ענן קשור למעל' מאהרן . מזה למדו רבנן בתענית על הענניס דהיו מגד אשתו של אבא חלקיה דאתן לפרק זה בור"ר דוויעתר לם דבעבית היא תחי' ואח"כ בעלה . והנה מ"ש ובאהרן היה לו להביא קרא המוקדם בס' בשלח והוא לשבח ובענין הנני ממטיר דומיא דגשמים דקוראים של ה' והוא יענם ולא מס' בהעלותך דהוא לגנאי לאהרן ואינו בענייא תפלה והתי' ברור משום דנראה בענן דס' בשלח לא משמע דקאי ע"ג אהרן כ"א קאי לויפנו של המדבר מנגד דאהרן דיבר במקום חניתם והענן נראה להם הרחק במטחוי לצד המדבר של דלפי' רש"י קרבו לפני ה' למקום שהענן יורד משמע נמי דבדבר אהרן היה אחר שקרבו ודוק :

רמז תתנד דעו כי ה' הוא אלהים . לפי מאמר זה ופי' היפ"ת שה"ר הב"א הא שמוע לי דוגמת האדם דבעת יציאת נשמתו דיאמרו ג"כ מזמור ק' בנועם במו שאומרים בק"ק אחר ברוך שאמר ומה טוב אם בלויה שמוליכים אותו מביתו לביה"ק שיאמרו זה המזמור לתורה בקו"ר בבגופיא חוני מתא בכלל ההספד שעושין וכן מזמור ק"ג לפי מ"ש לקמן רמז תתנ"ן דראוי לאו'בעת יציאת נשמה ובהולכה לבית הקברות :

רמז תתנה אם חסד אשירה ואם משפט אשירה . היינו כדרשת באלהים אהלל דבר בס' אהלל דבר וכן שאר קראי להודות לה' כין כשמתנהג בשם הויה מד"ר בין כשמתנהג במיה"ד בשם אלהים ועמ"ש מזה ח"ד ברס' כ"ד דק"ס רע"א :

מנה לו כ"ג א"ל מאיזה שבט . עמ"ש סיב זרע ביך ס' פקודי ותהלות ה' דח' ע"א ומו"ה ח"ד דקס"ז ע"א ובקיב' חיים טובים שם ;

אריב"ל צריך אדם להיות עלוב מביתו ואם בביתו א"ן לו' בביתו של הקב"ה . מאמר זה מכוה להודיע לעושין מריבה בביתם ולא ישקוטו ולא ינוחו מלצעקות וגערות במיני הקפדות ע"כ דבר ודבר שלא בא שוו כפי רצונו בסידור השלחן והבית וביוצא ויש מהם בקולי קולות קללות וסכאות ומונעין השפע' וברכת הבית ברובם ומכל שכן השעושה מריבה בביהכ"נ בהקפדה כל דהוא דמחלוקת א' דוחה ק' פרנסות ק"ו בביה"כ דעביד קלנא ולית ליה חולקא בעלמא דאתי' ועיין ברוש ס' ש"ן דאסף וקובץ לאוצות מאמרי הזוה"ק בזה ובקונט' ספר חיים ואיתא במי במה האדכת ימים מימי לא הקפדתי בתוך ביתי ובדו"מ דמי שהוא עלוב בביתו לא מבעייא מאשתו ובניו של אפי' ממשרתיו יאריך ימים בשיבה טובה זקן ושבע מכל טוב ויה רמז לו הקב"ה לאברהם ואתה תבא של אבותיך בשלום תקבר בשיבה טובה :

משתק לעני ושומע לעשיר . צריך ביאור אטו בשופטי עסקינן דיערוך של ה' מדין כוס ושמא הכונה דמכוין לטובה למצא זכות לעני וחושש דברוב דברים יפול ושתיקותו יפה מדיבורו ולכך משתיקו ושומע לעשיר דבדבריו ימצא זכות לעני עפ"י הדין, ואם שאף זה לא כוון לעשות הא תיהא כונתו לטובה לשפוט בצדק ולזכות לעני ואו' תמתין לדבר שידבר העשיר דמחמת עוניו אינו לא בדעת ידבר .

אדם נותן לעני כ' ימים או ג' אבל האלהים חי אדם ע' שנה או פ' הוא זן אותו , גם בזה צ"ב דהצדקה חייב אדם ליתן בכל יום ואולי איירי באכילה ושתיה או מתנה גדולה ולא עסקי' בפרוטות א"נ דדלה לומר דמקיים מצות צדקה בעניים אחרי' ולעני א' אינו נותן בתגגרות בכל יום דאו' בלבו לזה נתתי אתמול והיום אתן לעני אחר שיזכה ואינו דפוטר עצמו מליתן מכל וכל ולקפוץ ידו לגמרי דחיוב הצדקה הוא בכל ימי חייו של אדם ואף כי אחרי מותו אשר יזכה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה . ומה שאמרו והוא זן אותו אין כלן שיין בזה של יש מזון ברוחק ובכמצום ויש בהרוחה ובשופע כדלעיל רמז תתו"ס ע"פ עוד ינובון בשיבה :

שקדתי להכנים בני בא' תוך! . עמ"ש בביאורי למבילתא ס' בא פט"ו וס' יתרו פ' בחדש הג' פ"ב . ובמאמר ויחנו א"כ כאן של ויחן . עיין בשה"ק עמודי חיים עמוד תו' בדרוש לשבת כלה סעיף כ"ה מ"ש בארובה בס"ד :

זה מנשה שהיה ערער ממע"ט ולא בוה את תפלתם זה דוד וחזקיה אשרי אדם שיש לו יתד לתלות עליו . וכן עמ"ש לעיל מזה בפ' תפלה לעני דבלפי מנשה שהיה עני ממע"ט ממנו ע"כ ולכן הסיבה דפנה למנשה הגם דהיה עני ממע"ט הוא מצד דלא בזה את תפלתם תפלה לעני כי יעטוף שאמר דוד וחזקיה דתלה בזכותו בתלו לו בזכות אחרים ונשאר זכיתו לבנו מנשה ולכך נענה מנשה ולזה סיים לו' אשרי אדם שיש לו יתד לתלות עליו דאפי' הוא תלה בזכותו ולא עשה בטוב נקוט מיהא דנשאר זכותו לבנו מנשה דבזכות דוד וחזקיה נענה בתפלתו ואהניא ליה זכות אבות אף ע"ג דאבא לא מזכה ברא אפי"ה אהניא ליה שישמע תפלתו ועיין בקונט' חיים טובים והרב ז"ר הביא הנוסחא זה דוד ומנשה וכתב דס"ה גבי חזקיה דכתיב למען דוד עבדי יע"ש ולא הביא דפנה של תפלת הערער אי קאי למנשה והרב אות אמת

אמת שהיא מנשה והניה נ"ל חזקיהו :

רמז תתנו יוד דברים משמשים וכו' · נר' דמנו אותם כדי שהמי יתן של לבו שלא ישתמש בכלי השי"ת שנתן לו לדבר איסור כ"א הכל למצוה וקדושה · הקנה לקול שירות ותשבחות לה' ולא שירי עגביים ונבלות . ווסט למזון שלא יאכל מאכלות אסורות וסעודות מריעות להתמיא אכילה לרמה ותולעה . הכבד לכעוס לדבר מצוה לכבוד ה' מן השפה ולחוץ ולא כועס כלל כאילו עוע"ז · הריאה לשתות קידוש והבדלה וד' כוסות וז' ברכות ומילה ולא כשהשותים במורקי יין וישתכר ויעשה עבירות . המ"ה לקנאה לא קנאת איש מרעהו בטובה שיש לו של קנאת סופרי' וכמו קנאת פנחס אשר קינא לשהיו לכבוד ה' דוקא . הקיבה לשינה שינה בשבת ולפוג כדי ללמוד ולא שינה של שחרית ומאכר ק"ש ותפלה בזמנתה סמסס טוח; שלא יהיה הנביגה שאכל קודם הבשר או להפך . הטחול לשחוק דאסור למלאות פיו שחוק ואז ימלא שחוק פינו ואיסור שחוק וקל"ר דמרגילין לערוה ולעת"ל דאין יכה"ר אין חשש מהשחוק דהוא כלי קלות ראש . הכליות לעצה שלא יהיה כנדר יעלנו עלית רעות עד אין חקר הלב גומר שלא יהרהר הרהורים רעים לב אירם מחשבות און מי יאמר זכיתי לבי ויתפלל תמיד לב טהור ברא לי שהיב דלכך נתנם ה' לאדם של הכלים ולא להשתמש בהם לדברים האסורים וכן ע"ז הדרך רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו דהם כנגד מ"ע ומל"ת ומעורר לאדם עשה כי מצוה לא תעבור כי עבירה וכאומרם ז"ל והמאמר נר מצוה ותורה אור מקלסתו הנה לעיל רמז תתל"ח הותא אחריתי דנורתו עושה נורה וכשמואל א' רמז פ"ג הביא לת"תי יע"ש ועיין תהלות ה' דכ"א ע"ד :

רמז תתנז פיה פתחה בחכמה ות"ח ע"ל יתכן לרמוז דכל נקבה היכי רמי לדוד אם לא דטמון ברמז בה' יתירה על ה' דירות שעשה ה' שירות ולכן בא כל הפסוק בתוספת ה' ועוד לדרשת ה' ה' שיש בנשמה מה שיש בהקב"ה

רמז התנח תפלין צריכין גוף נקי · ע"ל רמז תשנ"א · וכמאמר המשכיע בטוב עדייך בלי זין ושם המפורש · עיין זל"ח ח"ב ס' תשא פמ"ה וס' נשא פי"ב ותחילת מר' שה"ש ועוד שם ומד' ש"ט סי' נ"א ·

רמז תתנט אין אנו יודעים איזה מהן חביב הדבר קשה אחר שהגדיל לב"ח בנ' דברים מה שוש שאינו יודע איזה חביב ויתכן דהכונה דכיון דיש לך אדם שחביב עליו ממונו יותר מגופו דל מהכא חדא מניהו דהוא העיקר כי לא יחסר ממרוגו כשעושה בגופו · לזה משיב דמהשכר שהקב"ה נותן מזה השמע דנ"ח חביב יותר . והמאמר היה נזקק לק לא ח"ו כדרך איסות של דומיא דסיפא להודקק לפרנסתו דהיה משנית עליה לצרכי ביתה ופרנסתה ויבא המשל והנמשל היטב על קו טהרה :

רמז תתס מלאכיו של הנביאים עיין בשופטי' רמז מ' ;

אדם עושה מלוה לווה א' לשכת א' לחיש א' וכו' צריך לדעת למה נקט שביעית טפי משאר מ"ע ול"ת דצריך לקיים כל ימי חייו ולמה תלה גבירי כח בשביעית בלבד על היות שנה אחת ואי בשביל הראיה דרואה הרי בכמה דברים העין רואה והלב חומד ואי בשביל שהוא ממון ונפשו ש"א מתאוה הרי רבית ושוחד וכיוצא והיא מ"ש איוהו גבור הכובש את יצרו דהוא בכל דבר ואפשר דהכונה דבכל איסורין שבתורה אשה דעתיה מינה כמו חלב ודם ועריות אך בענין שדהו וכרמו מה שהיה דרכו ושדהו נעשה טבע דחורש וזורע ונוטע דרך יום בה ודרך יום בה מה יעשה אם נתבטל זה דקשה לו ביותר שדהו וקשה לו לפרוש ולהסיח דעתו ממנו כי עיניו ולבו שם תדיר ולא פסיק ומוס"ר תהלות ה' דכ"ג ע"א לא עשה פירוש כלל כוה :

רמז תתסא כשמתלסין ישר' וכו' קשים זה כוה כשו יורה דבשיל נו"ן זכו לעבור בראש מתלה"ם וסרו אי עדים היו מלאכים וסילקים מאי שנא מוה דתזור שיהיו המלאכים קודם של ודאי דאינו תלוי זם כוה ואת"ל תלוי יש כוה דין אחר דמעלין בקדש דבכר וכו ועיין בשה"ק חקק"ל ח"א סי' ט' במי שירד מגדולתו דהתיאר שהי"ל אין להורידו יע"ש ה"ב דובוות כהי דניטל עדים בהר חורב וירדו מגדולתם ואפי' משה בשיבתם לקדר עכ"פ הקדימה למלה"ם כנדר התואר ואין מורידין אותן :

רמז תתסב ומי שהוא כזה אינו גבור · זה מפורש גבי דוד דדרשו הכי בפסוק כשמואל א' סי' י"ז ויבא הפלשתי ויראם את דוד ויבזהו כי היה נער ואדמוני עם יפה מראה ועיין בס' ברך א"א בדרוש ב' למילה דף רנ"ח סע"ד ;

ומה בשביל דבר טמא ברא הקב"ה את עולמו בזכותו של אברהם עא"ו · עיין למוס"ר תהלות ה' דכ"ו ע"א פי' עם מאמר אחר בק"ו שקלים ורמשים יע"ש ובספרו מת"ל הביא מה שפי' בזה אוכלי בשר החזיר השקץ והעכבר יחדיו יסופו דליכא ק"ו לרחם על הרשעים יע"ש ועוד שם ע"ב דמתבאר מדבריו דמי שנכשל במאכלות אסורות ובפרט דבר טמא עלול שיטבע שם יע"ש וע' בס' נחל שורק שם בהפטרת ר"ח :

אין דבר טמא יורד מה"ש ואפי ירד דמות חמור · עיין להרב פתוחי חותם במנחת דש"ט ליורד מה"ש לקרבן אי מעכב מחוסר זמן וגם בס' יצירה ועיין בס' ויקר"א ס' ויקרא פ"ב פי"ב אי מותר לברא בס' יצירה דמות טמא ולאוכלו

פועל בכמיסתו משלו . עמ"ש הי"ב אם דת ס' ואתחנן ומו"ה ח"ר סי' פ"ז דקנ"ב רע"א ועוד לו בסי' א' ד"ה סע"ד ובס' ברך יצחק ס' תרומה וס' תבא ולמ"ר ח"ב ס' עקב וחיים טובים במכילתא פ' המן פ"א דק"ס ע"ב .

מה רבו מעשיך . הבא חשיב ר' מיני בריאות יש יבשה אויר אש ובשהולכים ממקים בריאתם מקים ויותר חירום אפי' כיבשם ממקום למקום בעובדא דרוס' ובענין שכתבו תוס' עא"ת בס'

פס׳ ד״: ע״פ וגם האדמה אשר הם עליה יע״ש · ועובדא דאריה וכלבא ואנקנקיתא · הנה דוגמא לזה הוא הנס של דוד דהובא לעיל רמז תפר״ח בפ׳ הושיעני מפי אריה ומקרני ראמים עניתני וכענין שאמרו ר״ש בהם שטן ביניהם שלוש על יש ועוד ברמז זה בפסוק הרים הגבוהים ליעלים :

ואין בני אדם רואין אותן · צריך לדעת למה לא אמרו נמי דבראו מלאכים ואין בני אדם רואין אותן דהרי כתיב מו״כ כי שאים ראינו לו חפץ ה׳ וכו׳ וידעו שהיה מלאך דכמלא דאין בני אדם רואין אותן · ושמא כיון דלהנונים ולדיקים ומתחיל מאדם״ר דראה מלאכים ושוב אברהם וכמה לדיקי שדברו עם המלאכים וכפרט משה הנס דממשה אינו חידוש דבלא ידאני האדם וחי זכה משה לראות פ״ש ומלאכים ועיין תהלות ס׳ דכ״ח ע״ב כמאמר דהעוסק בתורה בא״י ויכל לראות השכינה יע״ש דהרי יעקב דעשה מלחמה ובשה רבים דראו מלאך ה׳ וכיוצא בזה הוא בשדים דאינן רואין בני אדם דהא אם הוא יחד נראה ומזיק דזהו מיעוטא אך ברוב אינן רואין ועי״ל רמז תתמ״ב ע״פ יפול מצידך אלף ועיין פסחים דקי״ב וכמאמר בל מקום שנאמר ריגם . עיין בס׳ תוב״ח ס׳ חשא וע׳ בס׳ נמ״ד ח״א בהפטרות

במי שמודם בב׳ עולמות · יש להבין אי דריש אות ב׳ דבילחק דהוא לב׳ עולמות מה נ״ל ולא כל ילחק ואולי אומרו ולא כל ילחק לא קאי למשמעות קרא אלא דממילא נפקא הכי אי דרשינן הב׳ דשתים זו שמענו ובזה יתיישב מה שהק׳ בהא דלא כל ילחק מדרשה אחריתי דלפי מונח זה יבא ע״ן ועיין נבזי חיים מע׳ ב׳ אות ט״ז ועיין בס׳ ויקר״א ס׳ נו פ״ב פסקא ב׳ ודוק

רמז תתסג

הוא שהינו הוא חמשה לטובה וה׳ לרעה והקב״ה מצרף עם הטובים . ע״ל רמז תרב״י ולפי מה שהובא לקמן רמז שא״ז דבקשו למנות לדתן במקום משה ולאבירם במקום אהרן יע״ן מאי דנקטו נם זה לעומת זה הוא משה ואהרן הוא דתן ואבירם יחליפנו ולא ימיר טוב ברע ועיין תהלות ה׳ דכ״ט ע״א וכ׳ :

שמו אדון לביתו של יוסף · הקושי מבואר דמהיכן משמע מקרא דכך אמר יוסף . ואפשר דקודם זה דרשי עד עת בא דברו דחד אמר דברו של יוסף ומם דיבר אינו אלא דעל זה קאי דאי על פתרון וכי זו בלבד דיבר יוסף הרי דיבר בהנה ובהנה ועיין למוה״ר תהלות ה׳ ר״ל ע״ב דנרנש מזה ועלה מן הישוב בדרך אחרת . ובמא׳ הניגית הואת במה מבסין . עיין בפ״ח מע׳ ע׳ . ובמא׳ שמח מלרים בלאתם ומי שמח יותר · עיין זל״ח ח״ב :

רמז תתסד

וכי יש לך אדם שיכול למלל גבורות ה׳. ע״ל רמז תתל״ט וכמאמר עושה לדקה בכל עת זה הזן בניו ובנותיו שמעתי מרבני אשכנז רמז בזה דרך לחות בפסוק וא״ יבא בכל עת של הקדש דז״ל הקדש פנימה הוא עוה״ב חבא מנ״ע מקדים והזן בניו ובנותיו אה״ן דתחשב לו לדקה אך אינו לדקה גדולה לזכות בה לעוה״ב וא״ יבא לעוה״ב משום בכל עת דמקיים עושה לדקה בכל עת דכדי לבא של הקדש לריך בזאת בו׳ריס ׳אתה ׳תעשה ולא די בבני ביתך :

לפרוע ממלרים וכו׳ מטיט ולבנים ילאנו ולטיט ולבנים באנו . ואין לך בפוי טובה גדול מזה דבדבר שעשה להם נס לפרוע למלרים על חומר ולבנים היכי דמי דבזה יתרעמו דוגמא בדבר שקלסתיך ודוגמא לזה הוא המאמר בקפילת הדרך לא״י וגם באכילת המן דבדבר שעשה להם חשבו לרעה דאהים חשבה לטובה :

רמז תרתסה

דורשי חמורות וברמז תתסו דורשי רשומות · עיין ספ״ח ס׳ שופטים פסקא קס״ה :

רמז תתסו

אף מאדם איני עושה אלא למען שמי . חידוש באומרו אף יוכן עמ״ש בהקדמת חיים לראש בספ״ש בין גאולת מלרים לשאר גליות יע״ש :

ד׳ דברים מקרעים גז״ד במד״ר ס׳ ל״ל פמ״ר מוכה ג׳ וכן במד״ר קהלת ע״פ כיום טובם ובמד״ר ס׳ תלוה פל״ח וירוש׳ פ״ב דר״ה ה״א וע״ש בחידושי מה שליינתי :

ד׳ לריכים להודות הם כנגד ד׳ יסודות וכאשר ביארם מוה״ר תהלות ה׳ דט״ל ע״ב והם רמוזות במזמור ל׳ שועתי אליך ותרפאני הולה מירדי בור בית הסוהר כי שמו אותי בבור כי רגע באפו חיים ברלונו יקם סערה לדממה ויחשו גליהם היורדי עפר הולכי מדברות :

רמז תתסז

כיונת את לבך בתפלה אף אני מכונן כסאך וממלכתך יהיה נכון . נראה דובה עפ״י מידותיו וישב דאין ישיבה בעזרה אלא למלכי ב״ד בלבד כי שמה ישבו כסאות לבית דוד ולכן תלה בכסא המלכות ישיבה נגד ישיבה :

למען יחלצון ידידך · הרואה וראה דנקט דוד תלתא דהם עשירות וכחת וגבורה והקב״ה לא השוב עניהן והתשו׳ נראה דאמרה ירמיה של יתהלל חכם בחכמתו דדברי חכמים בנחת נשמעין והכל במיתין וא׳ יתהלל גבור בגבורתו כ״א אני בינה לי גבורה של יתהלל עשיר בעושרו כ״א בעושר התורה דהלא תראה למי שנאה לו הנחת והעושר והגבורה אין לו בדי שלא יתהלל מי שיש לו ואינו חכם ירא וסר מרע דבעוה״ז הוא להפך ממה שהיה ראוי לו ובעוה״ב כי אתה תשלם לאיש במעשהו ועיין תהלות ה׳ רמ״א ע״א וכ׳ וע״ל רמז תתפ״א

רמז תתסח

שהוציאו מיטתה בלילה . עיין ברך א״א ס׳ יתרו ופני ילחק ס׳ תולדות דרוש א׳ :

רמז תתסט

אף הלדקה היתה ישנה והעיר׳ בילד אברהם פתח ליה פונדק נראה לפרש ל׳ בילד והוא לשלול קושיא הרי ממני למד אברהם לדקה אינו אלא מסם ב״ן מהתיבם והיכי קאמר דהיתה ישנה והעיר ממורה מאברהם ולז״א בילד דבאופן דפתח פונדק לעוברים ושבים זה דבר חדש שלא היה לעולמים דלדק יקראהו לרגלו דמה שהיה הוא דהביאם לבית מועם אחר שבאו נותן להם מזונות אך לעשות מוכן לעוברים ושבים מד׳

מר' רוחות ולצאת לרבים להזמינם הנמצא כזה :

רמז תתע טירוף נתן לוראיו בעוה"ז אבל לעת"ל · ע"ל רמז תתס"ז ומ"ש שם :

וישרש משיבים הלא כוונם היא בידכם וכו' את העולם ומלואו של הקב"ה . ראה נא דוסרש קרושים לא סמכו לו' הנובב מן הגנב או כתר נבבה גנוב וטעמא טעים כ"א דמה שנמרו דבריהם דהכל מאיתו ית' וכמו שדרשו בפ' כח מעשיו הגיד לעמו ובאשר הביא רש"י ר"ס בראשית :

רמז תתעא ויכבד אשתו ובניו יותר ממה שיש לו · עמ"ש בסה"ק יו"ח א"ח סי' וק"ן אות כ' ובקוב' עיני כ"ח בחולין דף פ"ד ע"א :

רמז תתעב ואומרים שירים וזמרים בלילה וכו' ואין לו' הלל פחות מג' במאמרים של נטיתי ידי בקוב' חיים טובים בש"ע שם סי' יק"ב :

רמז תתעג בזור מאמרות של שבח נאמר ס' תהלים עיין לוח א"ז סא"ר פ"ד ובקוב' הכתוב לחיים . והמאמר א"ת כלו שא כל שו הובא נמי רמז תתז :

לא מפניך משה ולא מפניך ז' עמרם . הלשון יורה דרלה היה לו' איני משגיח לא על זכותיך דנכולת מים סוף ולא על זכות אביך דהיה לדיק גמור ובשנם דהחזיר גרישתו והוליד לך על הבטחתו על הקב"ה דשמע לבתו מרים . ולדרשת ר' נחמיה דהיה ראה ידו של הקב"ה שפיר הגיה הז"ר דהוא מקרא דחבקוק רום ידהו נשא והוא חירוש על אות אמת דלא הרגים מזה :

רמז תתעד אפי' יבעס ז' נכנט חיים לימות המשיח דפרע מהם באותן ז' שנים דהיו בא"י נופרית ומלא שריפה כל ארלה ומי גרם להם להנלל מרש"ג קבורת א"י . נראה דהיו ז' שנים נגד ז' בתי דינים שעברו עז להפרע מהם ועיין בקוב' חיים לראש מ"ש בזה וביו"ד דברים דבק' חיים . עמ"ש מוה"ר תהלות ה' דס"כ ע"ד והובא לקמן רמז תתקמז ע"פ פרו נדיק ע"ח :

רמז תתעה קשה בעיני לומר לאברהם שימות הקנני שתים וארץ וירד לבבשן האש ינחק העקיד ע"ג המזבח יעקב וכו' ויכן עמ"ש הרב מ"נ בס' הר המר בדרוש להספד במאמר מי גבר כאברהם וכו' ומשיו יובן והוק :

כל גוים סבבוני · לפי דרשה זו הנה נכון מאי דסמך לקרא דטוב לחסית בה' מבטוח באדם מבטוח בנריבים לפי פי' מוה"ר תהלות ה' דס"ח ע"א דאדם נתן לו ע' והזכות ע' ואם היו נותנין יותר על ע' היה כובש העולם כולו ולא היה אומה ולשון שולט על ישר' יע"ש ודוק ועיין מזה ח"ד סי' קנ"ו דרל"ו ע"ר :

רמז תתעו זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו כל הגאולות שעברו יש אחריהם שעבוד · היינו כמו שפירשו בפסוק בכל נרתם ל"ו לר יען ומלאך פניו הושיעם והיה הגאול' ע"י שליח אך בזמן בזהב זו ובתחלתו הוא בגלם הוא בכבודו ובעלמו אז ונגאלם וינשאם כל ימי עולם דגאולת עולם תהיה וכן פירשו בפסוק יש' עם נושע בה' או תשועת עולמים ביע"ש וזה ממש מאמרינו דזה היום גאולה אחרונה היום אם בקולו תשמעו עשה ה' הגאולה הוא ה' בכבודו נגילה ונשמחה להיות בו מבוה בו יותר מבשלותו יען אין אחריה גלות :

גרסה נפשי לתאוה · עיין בפתיחת ס' ויקרא"א מ"ש בזה ביע"ש · ובמאמר שאפילו תשב"ר יודעין דכתיב ולבני קהת וכו' עיין ספ"ח ס' נשא פמ"ו :

רמז תתעז אמרו לעולם ה' דברך נילב בשמים . לעיל רמז תתע"ב איתא דאמר נבריש ואמת ה' לעולם הללויה :

רמז תתעח זה מהול וזה ערל וחס עליו עמ"ש מוה"ר תהלות ה' דף ע"ו ע"ד ובס' אברהם את ידו בדרוש לשבת זכור

בישעה שמכניסים פור בשעה שמפזרים בכס ומזה ילמדו מוסר חכמי הדור הנמצאי' בעיירות גדולות דאם יש חכם יותר זקן ממנו וראוי לדרוש שלא יקדימנו והנח לו ולא יטול הקדימה לדרוש ברבים כ"א בבא שוו הדרגתו אפי' דבוחרין בו דדורש טוב לעמו ובי שיח ובי שיג לו עם כ"ז והיה ידו אוחזת בנב"ב שלא לעבור לפני התיבה וכיוצא בזה אותיה נמי בשוג אחר דבשעה שמכניסין פור דמתאספים לשמוע שיו וקיימי אגודה להטות אוגם לחכם של המדרש או פור יהיה מאריך אך אם רואה דמפזרים עצמן זה מפה וזה מפה הוא מבחן דאינן רוצין לשמוע עוד קצר דבריך ובגם שלא לפזר עוד באותיך דא' החליף מקומו ואחר הלך לשתות מים ואחר הלך להשתין או ילך לדרכו יותר טוב שיסגור הספר ויאמר גמרתי ובכבוד קדיש ועי"ל רמז תתקל"ו ע"פ יפוצו מעיינותיך חוצה ורמז תתקמ"ו ע"פ יש מפזר ונוסף עוד :

במה דמדלי טפי מדטב עלמא ואמר ט"ו שיר המעלות ואסקיה ט"ו גרדימי · ואמר שי בני **אברהם** הי"ו דזה טעם נכון למנהגן ש"י תורה דבשבוע שחל ט"ו בשבט מקרין לתשב"ר ט"ו שיר המעלות שיהיו קורין בכל ט"ו על השלחן דכלה ויאה על היות שהוא אמרן בעבור להצמיח הפירות . ועוד אמר שי בני הנז' הי"ו עמ"ש מוה"ר תהלות ה' דפ"ב ע"ד תורת אמת היתה בפיהו מה ששמע מרבו דבל האומר בכל יום ט"ו ש"ה בשו מקיים ק' ברכות ועשה הנז' שם ובכן נאה ויאה בזמן סדר ברכות דיאש לא השלים הק' ברכות קריאתה ווהי הללא זתו לשלא

מילייא דובקיה אמרין בכל יום בבי בנישתא עיין בקוב' שנ"ח ס' נשא פמ"ו יעש והאי ליסגא בכל יום לאו דוקא כ"א דרלו לומר בהיה דמעותדין לעבור הפרשה ובל יום ומניה לפי שהזדמן בלימודם · ובמאמר ולא יכלו הכתובי' לקרותו אים . עיין לחיים בירוש' בסנהדרין פ"י א"ב

פ"כ · וכמאמר ולע"א שהקפתי לך כ' חומות. עיין בסו"ס עמודי היום בדרוש מאמר אסתר:

על ליטותא דרבא על מגן · כתב הז"ר דלפי האמת היה דוד רבו של אחיתופל יע"ש והי"ל להביא דכך קראו בסוף דהוא תלמידו של דבדור איכא אחריתי קללת מלך דהוי קשה ולא הוצרכו מזה דהכא בר"ת עסקינן ושייך טפי קללת חכם וא"כ רבא היינו חכם גדול ולא שהוא היה רבו·

שא שעמד עשו ונטלו ממנו. היינו כפי דבורו דהכ־יחו לשיפו כנו דהלוך ילך אחריו לדרכו ועיין בשה"ק ובחית בחיים ס' וולא ד"ה ויכך:

רמז תתעט חלונותיו של דוד. אפ' דבכלל ההכעסה הלא היא דבוין פתיחן ליה כמו דניאל נגד הר המוריה להתפלל והם היו הולכין לאותן החלונות ומראין כאלבע נגד מקום ביהמ"ק ומה שאמר דוד אעפ"י שהם מתכונים להכעיסני הבא עלי והוא דהם מוניאים כפה זה משום דברית כרותה לשפתים וזה כונתן שעי"ז יתקיים הנה לגבי דודי ארבא אני מתחנן מתי תבא לי יען דהן אמת דמלך אחר הוא סוג רע יפתח אדם פיו לשטן לקרב מיתת דוד אך מלך אחר להשטן קשה לו בנין ביהמ"ק שלא ירלה והוא בוויכורא ועקרבא לגבי שטן ולכך אני מתפלל שיתקיים הדבר ויפשז"ק זה חפלי שתבא לי והוק

רמז תתף כל ס' תהלים היה אומר. עיין זל"ח ח"ב ס' וולא פס"ח ובזכרונו' שם מה שליינתי:

בי לא ינוח שבט הרשע · הכא דרשו על רבקה ועל יוסף ובמדרשים אחרים דרשו כמי על ועל עם סיסרא ועל אסתר עם אחשורוש ועל רחל ולפורה עם הרועי לאן. וכמאמר יבא טוב עיין בסו"ס ויקר"א, וכמאמר יכול לכל ת"ל ולישרים בלבותם · ע"ל רמז תקס"א מ"ש שם בעזר משרו

כל המספר אחר מיטתן של ת"ח · עמ"ש הרב מ"ז ח"ב סי' ר"ן בארוכה:

רמז תתפא כה ת' זווי ותבר קמייהו וכן הסיא דרב אשי לא חששא לכל תשחית משני פנים א' דתזן דומה למלך ב' למירמא אימתא ומכ"ש למנות אם לא אוכרכי דיהיו עלכים ויזכרו חרבן ביהמ"ק יש טפי וכן כהסיא דלקמן רמז תקנ"ת ע"פ בכל ענב והיא מוחי:

תאב לבנים וכו' תאב לחכמה תאב לבנסים. וזה רמזו קראי ל יתהלל חכם בחכמתו דהוא מדוליא אמרתי אחכמה ול יתהלל הגבור בבנים כיד גבור כן בני הנעורים דכא גברא גבורת אנשים ל יתהלל עשיר בחי ועונש ידי של השכל וידוע אותי דבתלתא כתיב נחלת ה' בנים כי ה' יתן חכמה והעושר והכבוד מלפניך ועיין תהלות ה' דפ"ז ע"ר וע"ל רמז תתקכ"ל ע"פ כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה ולעיל רמז תתקז:

הרואה טריפה לעלמו. ובזה דרשו עוד שהורה בה חכם ובכלל אתתא ענוגא דעשו פסק דין עליה והתירוהה אפי' ליכא דכ"ע דאין מי שיחלוק עליה עכ"ז מי שהוא חכם וירא ומונע עלמו לאכול אותה לאזה עיין להרב דמש"א ז"ל שם בשיטתו הנוראה:

לא דייכם מכל הטובות הבאים עליכם בזכותינו של שאתם מגלגלים עלינו את המסים והארנוניות וכו' סוף שאתם פורעים תחת הכחשת, היינו כאומרם ז"ל דע"י ע' פרים שאנו מקריבים בחג יש להם לאוה"ע קיום והעמדה וגם אמרו דכל הטובה הבאה לעולם בשביל ישר' ואפי' המטר היורד הכל בשביל ישר' והם כפויי טובה דויאכלו את ישר' בכל פה בכמה מיני מסים והכל לפי החש' שיפרעו כחש'מנחת יעקב ואתיא מק"ו דאי הסיא דיעקב נתן לעשו מדוליא הגם דהיה ע"כ עתיד לפירוע ולרי ולרות כ"ש מה שלוקחי' בחוזקה מישר' ע"י הכאות ומאסר ויסורין דעתידין לפרוע הכל ועיין מזה ח"ר דרכ"ר ע"א:

רמז תתפב מנוחה זו שילה נחלה זו ירוש' עמ"ש הרב מהרש"ק ז"ל בסו"ס פרי העץ ובספרו משק ביתי ביע"ש:

רמז תתפג ג' כתיפות הן · עיין בקונט' לוח ארו בסא"ר פ"ך ושו"ע סי' ד' ובכ"ב וקל"ר:

בנגף כ"ו דורות שלא נתן להם את התורה וזן אותם בחסדו · עמ"ש הכמ"ד ח"א ר"ס וארא והמאמר ישב לו קין ושמע שטבע ספינתו הובא לעיל רמז זית. והמאמר ובדיק שמו הובא בזוה"ק סוה"א סי' ח' ובתקונים ד"א ע"ב וע"ש מה שליינתי ובש"ע סי' קו"ל:

נטל כל א' חרבו והרג את אביו · כי' דוכר לוג"מ ליעשות המבדיל בין ישר' לעמים תקנו לו' שינשקו ידיהם להורות על כאו"א ש"י ומגדוליהם:

רמז תתפד והם יפים יותר. היינו מדה כ"מ זה הדור בלבושו ויפת על השמלה כך' יפת כמו כני כארי ושם דבמתא שמאי וקרי למאני מכבדותי דעוו ות"ת לבושו:

שכם ישכנו גם בכינו · יובן עם מה שפירש מוה"ר תהלות ה' משם מר אחיו ז"ל דבריאות המים מפיג הלער ואדרבא הוסיפו בבכיה ומדוקדק ל' שם ישבנו ואפי"ה גם בכינו:

רמז תתפה דתשכח ימיני מלעשות נסים וכו' עשה להם בשביל ימינך יע"ן עם מה שפי' מז"ה ח"ר דרכ"ע סוף ע"א דהאכל מקיף בזמנו ולא האוכל דהאכל נשכחתי כמת מלב ואם אשכחך ירוש' דהוא כאבל מת תשכח ימיני שלא להקיף בימין זת"ר ובזה מכוון המאמר הלוה ג"כ וקו"ל:

רמז תתפו אתה אומר לנו זכור וכו'. יש לחקור דיו"ר זכירות הן ולמה כוו נתעוררו ישר' לומר כן ואם כתאר משום דהשאר תלוי בנו לזכור ואינו נוגע להקב"ה הרי במחה עמחה הוא בידו דוגמא זו ואפשר דעל זה הוא שאמרז"ל

שאמרו״ל אמון תלמטה דאם לא יש אתערותא תלמטה להטיב דרכינו דונכר עמלק כעיניקינו אזי נריך דכחזור כחשו׳ וכמו שפי׳ כתקו״ת כפ׳ לך וסחרמת את החטאים את עמלק ואילו בנקמה על ארוס יעשה למען שמו לת״ר אף כלתי תשו׳ או דמעמיד להם מלך שגזרותיו קשות כהמן ורוק

רמז תתפז שא קדם לפורענות פורענות דמאי שיתא דקללה הא כתחי׳ נחם שא דמכול נראה דהכל טעם א׳ להם דמי שהתחיל בעבירה כענש תחילה ואין המכול הפך אקללה ועיין בסה״ק ז״ח ח״ב ולעיל ס׳ כראשית וס׳ שמות :

אחור וקדם נוחל ב׳ עולמות ואם לאו בא ליתן דין וחשבון · והואדונמא הדרשה אחרת שדרשו שקדם לכל מ״ב בנשמה ואילו כגוף אחור למ״ב ואם עושה הגוף עיקר · אומרים לו יתוש קדמך עיין בס׳ ראש דוד ס׳ מקן ולדרשה דהכא הקדים העוה״ב ולאידך דרשה הקדים הגוף לנשמה ולא שוו כמעלתן ולאידך דרשה דקודם זה על דו פרצופין והזכר הולך בראש היל״ל נמי קדם ואחור

אם אסק שמים · פי׳ מוה״ר תהלות ה׳ על ד׳ יסורות יע״ש :

רמז תתפח ראשי מא״י וגופו מבבל ה׳ג בב״א ולכך ראש בב״י תמיד נשיא כא״י דגופא בתר רישא וכייף בבל לא״י וסמיך ליה ועל ספרך כלם יכתבו דהראה לו דור דור ומנהגיו :

אדם וביאת״ק בב׳ ודים הייכו דכל מה שיש במקדש יש באדם ועיין תהלות ה׳ :

ביום הזה אני נושא את בני וקורע להם את הים ואני נותן התורה · מאמר זה קשה לסולמו היכי דמי דאפי׳ לימות השבוע אינו אל ב״ט יום לחדש וכאותו חדש מת״ת :

ישמח בתורתו ונתעלב במיתתו . רבו הפי׳ בזה ועמ״ש הרב זרע ברך ז״ל ועיין תהלות ה׳ דל״ו ע״ד :

מתרצה עם בניו ועם ביתו · דברו בל׳ נקי ובסתום חכמה בל׳ הזוה״ק דאם היה בקטטה עם אשתו לא יהיה עמה בקטטה שא הפורש סוכת שלום :

מכאן אמרו ישכים אדם וישב ביום השבת וילך לביהכ״נ ולביה״מ . ל׳ השכמה בשבת איננו שוה עם מאמרם ז״ל דבשבת לא בתי׳ בקר ונ״ל דהכונה דמעת הרגלו לקום הכון לקראת אליך ובכר ראיתי להז״ר שה״גיס בזה ותי׳ יע״ש ול׳ וישב בביתו וילך מסייע לתירוצו וכרוב תפילות יש׳ משכימים לנמור התהלים כבנופיי׳ במבואות דנאספי׳ של בית א׳ . וכן מאי דנקטו כולו תורה היינו רובו ככולו דהא אמר בתר הכי ויאכל וישת והיינו כמחלו׳ ר״י או כולו לה׳ או לכם :

ב׳ שפים ימות המשיח וכעוה״ר ילהו מה שיצאו וכשם שאנו עושים שנה א׳ לס׳ שמיטה כך עתיד הקב״ה לעשות שמיטה יום א׳ שהוא אף שנים עולם שכולו שבת עיין להרב בא״י רפי׳ בזה אשכנו א׳ אליך ונשובה עתה וניחא לן דחדש ימינו

בקדם ולא כמו שעתיד לעשות בו אף שנים בעומך

ברא ימים בראה רבא לפרק זה בורר ברלא״מ בכל תרא ותדא וכבירור מדבר הוא יתר שאת .

אברהם ודוד אמרו דבר א׳ . בר׳ דמולייהו חזו ליסמעל ולאבשלום ואמנון ותבוכת הדוכיהו ויצחק כיון דתבע יסורין הרי בנין דלא מעלי הם היסורין ויותר קשים לאדם ולכך לא של בואת ועוד דהברבה והפציר בתפלה על הבנים הנם דרבקה נמי הפצירה בתפלה ומלדה ולאת הזוהמא של עשו ·

ביום נשק שקליר נושק את החורף ופי׳ הז״ר או היפבא דלאו האויר קשה ולכן התפלל על השמירה זת״ד וזה סמך נמי לג׳ תעניות אחר החג דראוי נמי אחר הפסח וכהיות טוב אחר ר״ח חשון ואחר ר״ח אייר ואפי׳ במקומות דקשה להם התענית דילמדו ויתפללו אף בלתי תענית לעתור ולרצות של ה׳ שלא תא״ר אמן ועיין בקונט׳ דרכי חיים בא׳ מהטעמים לקרות פרקי אבות בין פסח לעצרת יע״ש .

יגעים בתורה כל מה שמוציאים מפיהם הם אוכלים . עיין ז״ר מה שפי׳ ומו״ה ח״ד דרל״ב ע״א .

ואין שאול מניחני . והתמיה רבה דבין בתפיו שבן דבעסה אושפיזכני דשכינתא ואם היה אחר שלא היה מניחני החרשתי אך שאול דאתי מבנימן קשה עלי הדבר ·

ואולך אתכם אין לי של אנשים מרקא׳ ואולך אתכם דלאו אורח ארעא דומיא דעפ׳ ס׳ גבי מרים והן אמת דבכלל הידור מנו הקומה ולכך אמרו אתתך גוצא דהוא נירעון לאשה וכו׳ דעל סמך זה הורגלו בנשים לנעול נשיג׳אש בגבוהות דיהיו בראות ארוכות בקומה ואפי׳ לברכה זו רק׳ אמה איתיה במניאות אתתך גוצא דהבעל יותר ארוך בדורו ממנה ורם בענקים ובעינ מלך הבשן וכמאמר אין פרץ במד״א ותפרון בם מגפה עיין בסה״ק רא״ח ס׳ בלק .

ראו איש נותן מצות לגרושתו . עיין בו״קר פל״ר ולמור״ס בהגה אה״ע סי׳ קי״ט מהנמ״יי פכ״ח מהל׳ א״ב ועיין ברך א״א ס׳ שמיני

נתנה לו אף כיכר כסף . כאם בכוון האף שנתן אבימלך לאברהם הנה לך בסות עינים וביוכח למ״ש נו תמצא את עינוך אך לא פורש אם קבלם יוסף ואפי״ה לא שמע איה או לא קיבלם מעיקרא והניחתן אצלה דהיא מגר עצמה אפי׳ שקיבלם לא נתן חוירה מתוך שהיתה לו תקוה שיודה כי אפי׳ היותו בבית הסוהר עדיין לא נתיאשה ממנו .

יותר ממה שאמרתי לבא מתרתי לכם · וכן עמ״ש במד״ת דע״ב ע״ג דבהמות רובן טמא כנד אוה״ע ואילו הציפות רובן טהור כנד ישראל יע״ש ועיין ז״ר והוק ·

וכשהוא זוקף זוקף בשם . עיין בקונטרים ספ״ח ס׳ פנחס פסקא קמ״ב .

רמז תתפט אין בין הצדיקים החיים לצדיקי' המתים של הדבור בלבד והם מקלסים להקב"ה הם שנפשותם בצרור החיים ואין ירעו של קילוס שנאמר קול רינה וישועה ועי"ל רמז תתפ"א ·

והיא כאה לצאת ורואה את יולדה ומוורת לאחוריו . עיין לרבינו מהרמ"א בסדר תרומה בפסוק ונתתי משכני בתוככם ולא תגעל נפשי אתכם ובזה פי' ב"ה בקהלת ראה חיים עם אשה אשר אהבת ראים ואשה שזכו דשלום ביניהם שכינה ביניהם ועיין בסו"ס תהלות ה' :

משלי

רמז תתקכט אני לא אעשה כמו שעשה אבא . עיין בקונ' חיים טובים במשלי פ"א . ומ"ש בסוף בן דוד כל מה שעשה לשבחו של דוד עשה מלך ישראל לשבחו ש' מאמר זה סותר למ"ש בס' מאמר שיחת חולין של ת"ח דש"ה אשר לשלמה ולא הזכיר ן' דוד ומלך ישר' ואמר עליו ישקני מנשיקות פיהו ואילו בקהלת דאמר ן' דוד מלך ישראל נאמר עליו הבל הבלים אמר קהלת יע"ש ועיין בקונט' כפ"ח מע' יוד מסה"ח אכן קך דהכא הוא לו' דלאו מדיליה כ"א מכיה אבא ע"ד שכתב בנו של הרב נודע ביהודה ישר' ומלך ישר' כיון לאביו ולא על עצמו כמו יוסף ן' שמעין כר"ו ·

מליצה שהוא מגלת הוא כל' הראב"ע על שה על שלמה כמו בבשים בני שנה ·

אפילו שיחת חולין שלה ובפסוק ועליהו לא יבול דרשו על הת"ח עצמן והכא היא על התורה ועיין בהקדמת ס' מאמר שיחת חולין של ת"ח :

ועדיין אותו חטא תלוי · עיין בקונט' חיים ביד סי' ז"ן מ"ש בזה בס"ד :

רמז תתקד ברחובות תתן קולה במקום שמרחיבין אותה בב"ב וב"מ וכן דרוש ברמז שאח"ז והיינו כמ"ש דהקורא בב"ב וב"מ אינו סומך ובופה לעשו הרשע ועוד זאת דמעלין את האדם מטומאה לטהרה והרי העונות מחשיכין אור השכל לבלתי הבין שמועה כאומרם ז"ל ובמלא דהלומד בב"ב וב"מ ברוך מרחיב התו' דמורכך דעתו להבין ולהשכיל ולפלפל בד"ת ויתקיים יגדיל תורה ויאדיר ועי"ל רמז תתקמ"ג ע"פ אשרי אדם שומע לי ורמז תתקכ"א ע"פ ברוב עם הדרת מלך דמתעלה שמו של הקב"ה ושמח ואו' למלה"ש בואו וראו עם זו יצרתי ובאותה שעה מלבישים לו בהוד והדר :

רמז תתקלא מה הים סומה בגליו אף ת"ח וכו' בראה דהבונה בזה כמ"ש התנא חכמים הזהרו בדבריכם והוי זהיר בדבריך שמא מתוכם ילמדו לשקר דהת"ח צריך שיחשוב תחילה מה שמוציא בשפתיו שיהיה במידה ובמשקל כדי שלא יבואו לטעות בדבריו להוסיף או לגרוע דהרי שם חול גבול לים דערפה תבא בן הת"ח בשיחתו כשיהגה בתורה שבע"פ :

רמז תתקכב לא תאמר לו לואה תאמר לו . עיין להמפרשים בפ"ע דשבת במתני' לא תאמר לו מה וכו' יע"ש :

מי שהוא שומע לד"ת אני מושיבו בהשקט ובבטחה שנא' ושומע לי ישכון בטח ושאנן מפחד רעה · דייקו לומר אני מושיבו דהן מצד עצמן הת"ח אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב ומגידו ית' נותן להם השקט ובטח נגד מה שהם יגיעים ואין להם מנוחה ועי' בס' מא"ר במא' בקש יעקב לישב בשלום מבוון יפה לזה :

אני מציל אתכם מג' פורעניות · ומ"ש דג' סעודות שבת מצילין מהני תלתא דפורענות' הסיא אצטריך לעמי הארצות דאינן יודעין את"ת ולכך רשב"י בעד סעודה ג' היה קורא בתורה כזמן דקשה לו לאכול כי התורה שמא דכלא :

יש שנים של חיים · וזה פי' בפסוק ויחי יעקב כא"מ ולכן תקנו בנוסח תפלה אחר י"ח ואחר לימוד ניתן חיים של טובה חיים של ברכה וכו' כי חיי לער חייו אינן חיים וטוב מותו מחייו של חיים של עוני וכבוד כבריאות הגוף והנפש :

רפאות תהי לשורך לשאר אדם זוכה לו ולקרוביו כזכות אברהם שהיה יגע בתורה ניצול לוט מסדום . ומזה תבין ותשכיל דמי שיש לו ת"ח קרוב לו שיחזיק בידו שיהיה עוסק בתורה וכל היכא דמיבה ללמוד ירבה זכות לקרובו יותר והוא מלתא דמסתבר :

רמז תתקלג שו ושו יסורין של אהבה · ב' בס' ארץ החיים סי' קמ"ז דיסורין של אהבה הם מאותיות מ' של שהים ויסורין על עון מאותיות ש"ה של שהים יע"ש :

רמז תתקלד שיש לו בת בוגרת ורוצה לקופנה לאח"כ הובא לעיל רמז תתקכ"ל בפסוק בני אם תקח אמרי. וכמא' שמצינו אחי עוזיה ובלבן ויסבר בן דרשו לענין בי תקדמנו ברכות טוב דהקדים ברכת ובלבן לוסבר ובזה פירשתי במקום אחר באלו את קיום ישראל דלא מיתלי בדרשת את לרבות ת"ח ועי"ז בזורו אחיו הספך עזריה ובלבן דהוקדמו על שהיו מחזיקי' ביד לומדי תורה :

רמז תתקלה כ"וד דברים בברא העולם הייני בגד בעשרה מאמרות ווו"ד דברות ווו"ד הילולים ווו"ד ספירות ווו"ד מירות עיין ספ"ר פ"ד וויותר מזה תמצא בס' ומאמר אבירהם בקו"א מע' יוד אות ב' דאסף וקיבץ רבו מלספר פוק חזי :

א"ת לרעך לך ושוב ומחר אתן . עיין בקונ' גנזי חיים מע' א' ובס' שמ"א סי' ב' · ובמאמר ש תחרוש על רעך רעה · עיין להרב אהבת דוד דל"ה ע"ב ובספרו מח"ב סי' ס"ג ודרך המלך ד"כ :

לסוד החכמה שהוא עולה ע' נכנס יין יצא סוד יצא יין נכנס סוד · וזה רמז קרא סוד ה' ליראיו דהבא קרי לבוזרים וראים את ה' ושייך הסוד להם ולמפרע הם מרויחים ובריתו להודיעם ע"ד וודע את אבשי סבות דמבניעים הכרית

הבריות ואינן מוטאים ולא קמה עוד רוח כי הרבה יין עושה כדאמרו על השוטה דלכך נסמכה נזיר לסוטה כאומרם ז"ל ועי"ל רמז תתק"ם. ע"פ אל תהי בסובאי יין שדרשו על תשעה ע' שלא קראה ע' :

רמז תתקלו כלי זיין ושם שמפורש חקוק עליו . עיין בקונט' זנ"ח

א"כ ס' תשא פמ"ה ובזכרונות שם . וכהאי קרא דבכור חכמים ינחלו תמלא הבא י"ד דרשות דהם נס. זה לעומת זה ולפי הדרשה דקלון היינו שרפה יתכן לומר דחכם וכסיל שנשרפו בתיהם ה"ה החכם מה שנא נקי הנה תורת שהיו בלבו לא נשרף משא"כ הכסיל מרים קלון עושה חרדה בקלון שאירע לו דלא רקם רקם ואין בל מאומה בידו מרים השרפה בענין שפי' אחר השרפה עושר כיון שלא בידים רקניות והחכם מקבל עליו את הדין והאור תורה אשר בלבו די לו והותר ודרשה שאח בפסוק כי לקח טוב כמי שלוקח סחורה ומעשה בספינה ועוד כיוצא לדרך בסחורה ומפסידה וכנגדו אמר שלמה וכוסה קלון ערום דמכסה הדבר לכסותו ולא לנעור בקולו קולות שיבואו בווים ויבכו הכל דאם ישרף מה תועלת דמכר אחר גונבים אותו .

רמז תתקלז מכל משמר נצור לבך שלא תהרהר מד"ת למה כי ממנו תוצאות חיים ללמדך שמד"ת יוצאין חיים לעולם . פירשתי בביאורי למדרש משלי עמ"ש מוה"ר בכס"ג יו"ד סי' רמ"ו דיש נמנעים מללמוד מס' מ"ק ומסכתות שר"ת עני דעני חשוב כמת יע"ש לכן בא בעל המאמר הזה לומר שלא תהרהר מד"ת לדלג שלא ללמוד כהן מחשש מיתה או עניות דאדרבא ממנו תוצאות חיים. בכל מקום שתלמוד שמד"ת יוצאין חיים לעולם ועיין זל"ח מ"כ ס' וילך ועיין בקונט' ספר חיים סי' י"א אות כ"ב בסדר עליות ס"ת דוגמא לזה . ואפי' לטעות הני אינשי אדרבא כזה מקיים מ"ש בערובין זאת התורה אדם כי ימות באהל דאין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה דהכונה לא שממית ממש אלא דבחות ללמוד אפי' במקום שאמרו שממית עצמו עליה זאת התורה זה הוא התורה לשמה דבזאת תכחנו דמוסר עצמו עד"ת ולא חש על גופו דאחרי' במכעין וסוא. רץ לאותה משנה ולפי השס"ח שבירו גדול דהו"ל כמו מת מצוה . א"כ קרוב לזה יש לפרש עמ"ש מהר"ם דוראן ז"ל בתשב"ץ ח"ד סי' מ' דכופין כ"ד ליכנס לחלוץ ואל ישגו בדברי ספר לו' כי החליצה תביא לידי מיתה כי הדברים אלו הם דברי מינות כי מצות התורה מביאות לחיים בחיים ולידי טובות העוה"ז וחיות עב"ל ועל כן אמר מכל משמר נצור לבך במקום דאיכא סכנה אך שלא תהרהר מד"ת בטענה בוטחת שלא לחלוץ דאיכא סכנה כי אדרבא שומר מצוה לא ידע דב"ר כי ממנו תוצאות חיים שמד"ת יוצאין חיים לעולם ואין דבר רע ותקלה מד"ת. וכה"ג נקטו בצדקה כמ"ש בש"ע יו"ד הל' צדקה ואל בוכה זו אמרו דאמרה תורה באיזה שביל אני הולכת בדרכן של עושי צדקה כאדם נרקה אהלך והיינו דכמו בצדקה לא יאר"ע אמנה דב"ר כן התורה בכל מקום שתלמוד ותקיים כי חיים הם למוצאיהם :

פלס מעגל רגלך כשעה שאתה הולך לביה"מ של צד ימין ושמאל מד"ת הסר רגלך מרע מדרכן של רשעים שלא תלך בדרך המתלפים . וכן עמ"ש בפ"ק דע"ז רי"ו ע"פ מזמה תשמור עליך התורה ובנגד זה אם הוא שלא לשמה איתא בזוה"ק פ' פקודי דיש היכל חובה דמשם בא לפתוח לאדם היושב בביה"מ שיקים ויתהלך בחוץ בדי לעשות ניאוף יע"ש והשתא ז"ש של צד ימין ושמאל ע"ד אורך ימים בימינה למיימינים בה לעושים לשמה בשמאלה לעושים שלא לשמה ואתה לא תלמוד שלא לשמה ובזה אהני לך הסר רגלך מרע דלא יהיו מוליכות רגלך לקום מביהמ"ד ולילך בדרכן של רשעים דהיינו שלא תלך בדרך המתלפים בזהן אמת דהתו' מזמה תשמור עליך הוא בתנאי דצד צד ימין ושמאל בטובה דמתוך שלא לשמה בא לשמה ותהיה תקוע בשלא לשמה תדיר ודוק וזהו מ"ש לקמן מזה אם שמעת לד"ת ולאחרי פי אינך בשל לעולם והיינו דלא די דשמעת לד"ת צריך כמי ולאחרי פי שתעשה משום בא"ר גוה ה' ודבר המלך מלכו ש"ע אין להשיב דהיינו לשמה או אנוכי מנגנא ואטולי מגלא מן הקטא :

פן ושבעו זרים כחך . לפי מ"ש לעיל מזה דכחך היינו ארציך הוא בדוק ומנוסה דנער הייתי גם זקנתי ולא ראיתי בבית שהיה בית וומה שעמדו עליה אל בקרב שנים או מת או ירד מנכסיו ונמכר לאחרים או נשרף וכיוצא באופן דמארת ה' באותו בית ובאו זרים תחתיהם :

נאמן עלי הדיין סבור אותו שר עליו הוא אומר בראה דאין זה כמו יעקב שהשתחוה לעשו וכמו ואמרתם כה לחי דאיתא בזוה"ק וכמו יעקב ליוסף דבל אל כיונו להשוות אך ישר' לבכו שלם אמר כן אלא דהשר טעה והבין דהיה עליו וברור ומה שלא היה רוצה לקבל תנחומין היינו איך נתפש בענין בתפשה דרבינו איך באתו לידי צער זה ולא היה על שגולל במה שנשתנה בדבריו בלפי שמיא דזה אפי' בכונה מבוונת הותר כאמור :

טוב ואתר שמור מן הרחוק דשבר פסיעות יש אך ולמוד מן הקרוב דאין מעבירין עה"מ ושבוח מצוה לא משהינן א"כ היבא דהרחוק נריש ודייק טפי כיון דגם מן הקרוב עתיד ללמוד יקדים לקרוב דנבנע ביותר . והמאתר אם תראה שמבינין עליו ר"ת יפוש . עי"ל רמז תת"ב"ח :

אשרי אדם שאשתו מנידו . הנה דאשה פסולה לעדות ולכבוד בגלה דהוא תרתי לריעותא' הנה אני מנגד שהיא חשוב אמריה להעיד אל דומיא דתורתו מגידו דקאמר תורה בשתר תורתו מכריות עליו מבחוץ וכן פרנסתי שהיא ביותם ולא בלבד ומה הבריות אומרים דלא בנול ועוסק היא שואה הנו"ן באמונה. כן אם האשה עושה רצון בעלה היא. שואה הציצה: דלין אבינו שבשמים וזהו הסגולות ועיין מורה באלבש ובביאורי למדרש משלי כתבתי בענין אחר :

אשרי אדם שזכה תורתו מנעוריו שנ' ושמח מאשת נעוריך . היינו כדתנן דהלומד תורה לזקן וכו' אך המאמר הזה שמבוון שוא דלא ומים מתוך הזהל מנעוריו עד זקנותו יום שאחרון

דאו

דאי למד מנעוריו וטוב פירש אריכא הוא יותר רע ואמר עי״ל רמז תתקת״ו ע״פ אורח לחיים שומר מצוה ועוזב תוכחת מתעה שא כל שבח נעורים הוא דלא יפסק לעולם מתלמודו עד זמן שיאמרו לו אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו ועיין ברמז תתקל״ט דנואף אשה חסר לב הוא הלומד לפרקים יע״ש וכמאמר אחר איתא העוסק תורתו עתים יע״ש :

רמז תתחלק לית הכא דשיעתא מיזדהרא ליה · וכן לעיל ברי״ן כן

שעזר דמלא נחש כרוך עליו וכזאת סיפרו הזקנים על מוה״ר כ״ר ז״ל דקרא שם אזור שיהו על כי אירע לו נס כאשמורת דלקח נחש וכרכו כשבור דהיה האזור וכזוה״ק איתא נמי כרשב״י ור״א כמה מעשיות עם הנחשים דהוא ממש דנתקיים בהם ברצות ה׳ דרכי איש גם אויביו ישלים איתו ויען הקללה היתה הוא ישופך ראש מי שהוא ראש ישיבה לכן כפוף הנחש לפני מי שהוא גדול בתורה · ועוד רמז לכי דבכל הרפואות שבעולם לא יש כמו התורה דהוא סמא דחיי לכלא ולכל בשרו מרפא וא״כ הנחש דאין תרופה למכתו משתופף אגל בעלי תורה במקום שיש תורה הרבה אולי יהיה לו תקוה וכמו ארור כנען יצא שיעזר מכלל ארור על גדולה שימושה של אברהם כן חושב הנחש דאהים שמש לבעלי תורה אולי הקללה דארור אתה יהיה יוצא ממני ואמצא תרופה למחלתי ; וכבר קראו אותי שמש גדול כאו׳ זל

עשה לך רב מרויש עליך כעפר והמליכהו עליך שנ׳ ורהב רעך ואין רהב שא מלכות · אשר בזה נוכל למטע׳ס מידי במה שנא׳ כאברהם יתן כעפר חרבו כקש נידף קשתו והוא דויריק את חניכיו דרשו על שיעזר דהוא ולחושב׳ שמו והיה דולה ומשקה מתורת רבו ועל מה שזכה בולי האי לתו׳ אם לא שקיים מרויש עליך כעפר ולכך לפי מרתו יתן כעפר חרבו כמו שהיה עפר לרוש בפני אברהם כן זכה בזה כדי שינלא כעפר חרבו ולהיות דהיה לאברהם מידה טובה זו דאמר ואנכי עפר ואפר והיכא למתלי דזכותיה דאברהם יתן כעפר ולא בשביל שיעזר דהיה תלמידו דולה ומשקה מתורת רבו והיה מרויש עליו כעפר לזה באו הב׳ דרשות דחני המלכים היו חוזרים לעפר ועוד דרשה דאברהם היה משליך עפר ועושה חרבות וגו׳ ושו דברי א״ח כדי להודיע זכותיה דרב וזכותיה דתלמיד ושיהו אמר ענכי בזכות תלמידו ודוק :

אין לכם שא ליבב ולהתעסק בתורה א״ת שינה לעיניך · נראה דכוונו בעכין יוזף ופרע מיומי ללילי וכענין דוד דכתב ע׳ שנה בכפלים על היות שלא נתן שינה לעיניו והיה עוסק בתו׳

מ״ט חיבוק י״ל ובא כמהלך רשך . יתכן לו׳ דלא תאמר אני ארבה כדי למהר הגאולה דאין ב״ד בא עד שיכלו הנפשות שבגוף דאין זו סברא דאין האשה מתעברת תאומים מביאות יכות ודיו לעולם מעט מכל אחד כזמנו להשלים כל הנשמות שבגוף ורשך דריש ליה לרישא דרהב זלרפיקי שלא תאמרו דיהיה כגדר לא זכו עני ורוכב על החמור וטוב כי הולך בתומו שא נוכח כגדר דבא

יבא עם ענני שמיא ועזור מופלג :

וכלם לקו בכרעת . לגבי חדא מנייהו ויפיח כזבים עד שקר לא ביארו דאין זה סוג ל׳ שקר שא דמב״ם אחייא עדות שקר או שבועת שקר ובעבו׳ נתפרשו הז׳ כדלקמן . וגם ז׳ תועבת נפשו לא פירש מה היא הז׳ שהיא קשה מכלן ובס׳ עימר השבתה הבית דו״מ הגאוה עינים רמות וי״ת ל׳ שקר ומחרת״א פי׳ דהוא מפלא מדנים יע״ש :

אברהם הפריש תרומה גדולה יצחק מעשר ב׳ ויעקב מעש״ר · עיין הרמב״ם פ״ט מהל׳ מלכים ה״א ולהראב״ד ומגדל עוז שם ובס׳ ברך יצחק ד״י ע״ג ולהר״ב לחם יהודה דף קטז ע״ב והר״ב מקום שמואל סי׳ כ״א ושמ״א ערך מעשר :

ואין עבירה מכבה תורה ומה שלא אמרו ואין עבירה מכבה צדקה ויהי דוד עושה משפט וצדקה כדאמר עשיתי מו״ז יש לו׳ דדואג ואחיתופל הוו בקטי לסבירתם הדרשה דיד ליד לא ינקה ולגבי עריות דבר לא מועיל מה שא״כ יתן צדקה או נתן מקודש ועיין רמז תת״ג וזה כונת מאמרם בארח צדקה אהלך דהתורה אמרה באזוה שביל אני הולך כדרכן של עושי צדקה דאין הצדקה מכבה עבירה כן התורה :

רמז תתקלט כל האוכל לחם בלא נט״י כאלו בא על אשה זונה .

אפשר דהכונה דאינו ממתין לשאול אפילו שהיה פנויה אף היא בנדתה ויגרו תוקפו למהר לעשות העבירה בלי בדיקת אם היא טהורה כן לחם טמא מבלי היות תוור לבקש מים לנט״י ומטיף ואוכל כמו עשו . וכא וכדוק דמני שאינו נוטל ידיו לאכול אם נזדמנה לו זונה לא חייש לסתירתו ממנה וקל בעיניו לעשותו ומאן דעביד הא עביד הא :

רמז תתקם כל המקבל עליו שררה כדי ליהנות ממנה אינו שא כנואף

סוה וכו׳ הייכו כמ״ש לעיל מוה רמז הקודם דגסות הרוח כבא כאשת איש ולקמן רמז תתקנ״ד כאלו בא ע״כ העריות יא״כ עמ״ש הרב מזיר בת עין בכונת המאמר דהגדולה מקברת את בעליה דדייק לומר בעליה כי עיקר הגדולה לכוין דהוא שלותו של מקום ואינו הוא בעל השררה אך כשנוטל השררה נתיצלת עצמו והנאתו ונעשה בעליה או קוברתו ות״ד ודרשו ואת אשת רעהו זה שלא ירד לאומנות חברו וא״כ זה שנוטל שררה ליהנות ממנה ונעשה הוא בעל השררה הו״ל דתפס אומנותו ית׳ דלך ה׳ הגדולה והו״ל שליח שזינה והלך וקדשה לעצמו אינו שא כנואף סוה דהו״ל ואת אשת רעהו לא טמא ועו״ד זה יש לפרש בשגנון אחר עמ״ש מהרש״ך א״כ דהנכנס לשררה במקום שיש רבנים אחרים הו״ל עני המהפך בחררה יע״ש וכמ״ש מוה״ר בנה״ג בח״מ סי׳ רו״ל חנה״ט יע״ש וז״ש כל הנוטל דנוטל מה שיש ביד אחרים כדי ליהנות ממנה אינו שא כנואף הוה דיש לו בעל והוא רונה לבעול אותה ואת אשת רעהו טמא וזכ״ה שם במשלי מתהלך בתומו צדיק אשרי בניו אחריו והוא דבכ״ר סו״ס ושלא דבשביל שנטל יעקב שררה לעצמו

לעצמו גרס ותלא דיוקא יע״ש וזהו לפי גדולתו של יעקב וצדקותו וחשיבותו בשעתה מאד גם לכא ניחי כך לגרת הכא. מכ״ש מי שנוטל שררה שלא כדין דהוא כנואף אשה דגרמא ליה שיכשל הוא ובניו באיסור ערוה וכ״א מתהלך בתומו צדיק דתמים קא' מי שהוא עניו כדדרשו בפ״ק דע״ז גבי נח והיינו מבקש שררה אזי מובטח דיהיה הוא צדיק ביסוד שאינו חוטא וגם אשרי בניו אחריו שלא יכשלו באיסור ערוה. ובאופן אחר יש לפרש הך קרא וגם מאמרינו והוא עמ״ש רז״ל דהנכשל בזנות לא יהיה לו ער בחכמים ועונה בתלמידים ולכן אמר מתהלך בתומו צדיק כדדרשו תם מן העריות והוא כתי' צדיק שלא פגם בריתו או אשרי בניו אחריו כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה' ער בחכמים ועונה בתלמידים ואיתא בר״ה די״ז דדיין המטיל אימה יתירה שלא לש״ש אינו רואה ז' ת״ח ולכן שפיר אמר בעל המאמר כל הנוטל שררה כדי ליהנות ממנה דהוא שלא לש״ש וזרק מרה ונותן נשיאותו אינו אלא כנואף הזה דאין לו ער ועונה בן הוא זה דומה כדומה. וכוו' חכם כי **ביצחק** יקרא בר״ו פי' ככונת המאמר כמה שמכינו באוה״ת מינוי הדיינים לא תכירו פנים במשפט שלא יאמר פ' קרובי אמנינו דיין וכו' ולפעמים עוברים ע״מ שכתוב בתורה למנות בהיות ערוף מיניה ואחר שמכניסים אותו עונים ואומרים כי משמיא מוקמיה ליה דא״ה לא היו מסכימים כלם למנותו ואין זו הוכחה מספקת דהרי הנואף והנואפת בדין היה שלא ילדו אלא עולם כמנהגו נוהג הכא נמי בבעלי בחירה דהסכימו למנותו מי יודע מה יוצא מזה והשתא ז״ש כל הנוטל שררה כדי ליהנות ממנה לאחרים שיקנו מן השררה לא תסמוך ע״ד דכיון דהסכימו כלם הוא מן השמים אלא דע לך דהוא כנואף הזה דמוליד ממזר משום שלא יתבטל מעשה בראשית ועולם כמנהגו נוהג זת״ד וכ״ו:

ר' תנחומא בר יעקב מייתי לה מן הדא אל תצא לריב מהר והובא לקמן רמז תתקס״א.

וכן עמ״ש בש״ע ח״מ סי' ח' ס״ד דרך הראשונים שהיו בורחים מלהתמנות וכו' ואעפ״י כן לא היו יושבין עד שהיו מכבידים עליהם ראשי העם והזקני' מפצירים בהם וכתב שם מו״ס בהגה רש״י זה וז״ל ואסור להעמיד ע״ה דיין על סמך שישב בכל פעם לחכם והנה רש״י ס' וישלח ע״פ יש לי כל פי' כל סיפוקי ועשו דכר יש לי רב ויותר מכדי צרכי ע״כ והשתא זהו כונת המאמר לריב מהר לרב כתיב שלא תהיה כך גאוה כמו עשו שאמר יש לי רב ואתה מתגאה בשררתיך ואל תצא מהר עד שמכבידין עליך ראשי העם והזקנים ומפצירין בך ואל תכנס מהר ואם אין אתה ראוי למחר באים ושואלים לך שאלות מה אתה משיב אתה דיוקא דמגר עצמך צריך שתדע מה להשיב דאם תצטרך לת״ח שיגיד לך להורות הדין העדר טוב ממנויותך שלא תכנס בשררה מעיקרא ולכן חזר נומר לעולם אל תהי רץ אחר השררה אל הוו מתונים בדין אפי' בכניסתך ויהיב טעמא פן מה תעשה באחריתך בהכלים אותך רעך והיינו כמ״ש מוה״ר אנד״ת שזהו כמ״א בסופ״ק דברכות דהטעם דהגדולה ומקצרת ימיו לפי שאין הכל מכבדין אותו ומתגבר המרה שחורה יע״ש ומכ״ש בהכלים אותך רעך דתסבול לער גדול ומקי״ב מיתתך ובפרט כשבאו' לשאול לך שאלות מה אתה משיבם והרי אמרו' בשבת פרק שו קמ״יס איזהו ת״ח שראוי למנותו פרנס עה״ז זה ששואלין אותו דבר הלכה בכל מקום ואומרה ואפי' במס' כלה ועיין בתשב״ץ ח״א ובס' זקן אהרן סי' ל״ב יע״ש ולזה נקט לשאול לך שאלות ששואלין אותו בכ״מ ואומרה וא״כ לגבי דידך מה אתה משיב כדי שתהיה ראוי לשררה:

ר' זעירא מייתי לה מן הדא לא תשא את שם ה״א לשב אם כשבועה הרי כבר אמר ולא תשבעו בשמי ומה ת״ל לא תשא שלא תקבל עליך שררה ואין אתה ראוי לשררה והובא לקמן רמז תתקס״א. זה יבואר עפ״י מ״ש בפ״ק דסנהדרין דהדיינים הסמוכים בא״י נק' בשם אלהים והיינו כשראוי להיות נסמך או שאז דמתריה עליה דהוא דבקי בכל התורה כולה וכמ״ש הרמב״ם בהלכות סנהדרין מהא דשלחו מתם ובכלל ולא מחזיק טיבותא לנפשיה ואם אינו ראוי להקרא בשם אלהים במלא דעובר על ל״ת את שם ה״א לשוא דנושא שם אלהים לאכרון דאינו ראוי לכך. ונראה דטעם דנק' בשם אלהים יען כי כמו שמצינו באלהותו ית' דנק' אלהים משום דקבלו עול מלכותו כלם כאחד כאומרם ז״ל וכמ״ש מו״ה בס' מע״ל ח״א דרוש ב' ר״ו ומ״ש בשה״ק בפ״ח מע' מם אות ק' הכי נמי צריך שיהיה הדיין הנק' בשם אלהים לקיים והלכת בדרכיו מה הקב״ה נקרא בשם אלהים בהתאסף ראשי עם יחד שבטי יש' כן דיין הנכנס להקרא בשמו צריך שיהיו בלתי מחלוקת ופירוד כלל וכלם באגודה אחת:

אמ״ר אבהו אני נקראתי קדוש וכו' והובא לקמן רמז תתקס״א. הוא מכוון למ״ש בירוש' פ' הרואה אלהים קדושים קדוש בכל מיני קדושות ופי' מוה״ר אנד״ת שיהו שם כי הוא אזהרה לאדם שיהיה קדוש בכל מיני קדושות כי בדבורו והלוכו עם מי שמדבר ומהלך שיהיה קדוש ונראה דסמך ר״א דרשתו אחר ר״ז שאמר ל״ת את שם ה״א לשוא דבכלל הקדושות הוא מושבו בקדושה כדכתיב אלהים ישב על כסא קדשו והיינו כפי' מוה״ר אנ״ה דהיינו עם מי שיושב עמו וסרי הטעם כי הדיין הסמיך נא' בק' אלהים הוא מפני שה' יושב עמו כדכתיב אלהים נצב בעדת אל וקל' קרב לגבי דהינא ואידהן סמך ר״א דרשתו אני נקראתי קדוש ובמושב א' צריך שתהיה קדוש כמוני ומהר״ח ו' בשער הקדושה הביא הנוסח אני נקראתי קדוש וחסיד אם יש בך כל המדות הללו וא״כ מי שאינו לא קדוש ולא חסיד ומקבל שררה מקצר ימיו ולכן אמר לא חסיד אני א״כ שמרה נפשי כי חסיד אני ולא בשביל השררה יתקצרו ימי אלא ימים על ימי מלך תוסיף ושנותיו כמו דור ודור:

נואף אשה חסר לב הקב״ה מסיר חכמה מלבו והיינו כמ״ש בפ' חלק ע״פ חיל בלע ויקיאנו מבטנו יורישנו אל גבי דואג ואחיתופל:

ולע״א שמשנים זיו פניו היינו כמ״ש רז״ל ע״פ חכמת אדם תאיר פניו וכן דרשו
על

פל' פסוק והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע כיון דמפיר מתנו החכמה ממילא נפקא דכפל אורא ליה זיו פניו ועוד כ"ל עמ"ש כמרגניתא דר"מ והביאו הרב הקדוש ר"ח סער הירחה פ"כ דחוטא במחשבה זיו פניו משתנין והרי כדי להסיר המחשבות הוא ע"י החכמה וכמ"ש בפ"ק דע"ז די"ז מדבר וזמה תשמור עליך התו' וכו' הרמב"ם בסוף הל' א"כ והטור ומרן בש"ע אה"ע סי' כ"א דאין מחשבת עריות מתגברת אלא בלב פנוי מהתו' והחכמה ע"כ וכיון דלבבו פונה מהתו' והחכמה שאין תמלא להסיר המחשבות רעות ואו הכרת פניו ענתה בו דזיו פניו משתנים כיון דחוטא במחשבה ואין לו תרופה להדיח מחשבות און ונכון :

ובישיבא יום הדין אינו מוחל שב' ולא יחמול ביום נקם · היינו כמ"ש הר"ח דש"ז וה"ר הרב אש רת ס' כשא ד"ן ע"ג דהמתגא' הקב"ה מתמלא עליו חימה וזה בעצמו כניאוף אשה כמ"ש בס' מדת"ל ולכן שפיר אמר בעל המא' דהוא כנואף הזה דמה נואף מתמלא עליו חימה כן כל הנוטל שררה ליהנות ממנה ועיין תראנה להרב כל"י ולהרב קה"י פארדו בפסוקי שופטים סי' ע' אלוף הלכו העלים ומ"ש שם הרב חומ"א ויתבארו הכתובים עפי"ה ודוק :

אין ד"ת מתקיימין אלא במי שמשים עצמו כמי שאינו שב' והחכמה מאין תמצא וסוכת סוף רמז תתקט"ו ומ"ש לקמן רמז תתקי"ב אין העולם מתקיים הכל הולך למקו"א דקיום העולם הוא ע"י קיום התורה כאומרם ז"ל ע"פ אם לא בריתי . אמרתי בזה דרך לאות לפי דורות האחרו' דלא יאמר הגדול שבעיר ומי שהוא פרנס עה"ן בענייניס והנהגות שרוצה לעשות עפ"י התורה אני עשיתי או אעשה להקרא על שמו ויש קנאה בזה ובפרט אם עושה כבידות כדבר דגוזר לעשותו דומלא מנגדים וסותרים מחמת קנאה אך כשנכלל באחרים ולא יקרא הדבר על שמו לבדו ואינו מכביר על הדבר כ"א כלאחר יד אז יתקיים הדבר ש"ת שרוצה לעשותו כיון דמשים עצמו כמי שאינו הוא העושה הדבר הזה וזה בדו"ת בכל אתר ואתר ישמע חכם ויוסף לקח ונבון תחבולות יקנה ולזה מביא מקרא והחכמה מאין תמצא ואיזה מקום בינה דאינו כפשטיה לבד דאין ולא כלום אלא היה שאומרו ומכאן יצאו הדברים דלא נודע בפירסום מי הוא שנולידה והמחזיקה סברא זו ותקנתא זו וזה תועלת גדול שלא ימצא מנגד כנגדו וכלם יסכימו לדבר הזה :

רמז תתקמא

התורה כאיזה שבילי אני מני כדרכן של עושי לדקו' כתוך נתיבות משפט · לעיל רמז תתקל"ט וכקונ' צדקה חיים תמצא אופנים רבים במאמר הלזה :

רמז תתקמב

התורה וכסא הכבוד וכו' עיין ספ"ח ס' עקב פל"ז ולוח ארז פא"ר פל"א וכתי' לווה"ק ח"ג דף ל"ר ע"ב וחיים טובים כמ' משלי פ"ח . וכמאמר ד' נקראו קנין עיין לוח ארז כווטא פ"ט וספ"ח ס' האזינו פמ"ט :

התורה קדמה שש קדימות לבריאת העולם לאותם ו' דברים שצריך לבנין ויוטעם זה עפ"י מ"ש מוה"ר אג"א ח"ב פ"ו דשקלים סי' ז' דטעם דהיו לוחות בת ו' טפחים דמספר וי"ו חוזרות של השש ולפי האמור בא כביוון ו' טפחים כנגד שש קדימות לבריאת העולם דצריך ו' דברים לצורך בנין ונעשה כוי'ו ימים את השמים ואת הארץ וכו' :

רמז תתקמג

פירות א"י קלים משאר ארצו' מה לבי קל ברגליו · עיין ספ"ח ס' עקב פל"ז וס' האזינו פסקא שט"ז . והמאמר דיו"ד שמות לארץ כן איתא כמ' שמוא' פ"ח אך בפ"ע איתא ז' ארצות ועיין בביאורי לשם ועמ"ש בני הי"ו בס' וימהר אברהם מע' א' אות תקל"ג ותקל"ד ודוק . וכמאמר מעשה באשה אחת שהושיבה הרבה , עיין בסו"ס עמודי חיים בדרוש מאמר אשר בארוכה :

רמז תתקמד

אשריכם צדיקים ואשריכם עמלי תו' ואשריכם יראי שמים וכנגד הני תלתא בקט תלתא שגנוז וטעון לכם ומשומר לכם לכל א' לפי הדרגתו דמשומר בו תרמוז ליין המשומר בענביו מששת ימ"ב לת"ח עין לא ראתה וטמון ליראי שמים וגנוז לצדיקים כענין אבותי גנזו דבק' צדיקים העושים צדקה :

בא וראה גדול כח התורה דלא דיין לחכמים שהיא עורכת שלחן לפניהם אלא שהיא מוספת להם חכמה תן לחכם ויחכם עוד . יוכן עמ"ש בס' חסדי אבות דבאשה גופנית חייב לזונה ולפרנס' ואילו התו' אדרבא מפרנסת אותו ולע"ז דבכל אדם יש לו הפרישות עם אשתו מכח דרעתן ש"ן קלה ולפעמים מטעהו לבעל אחריה כמו הוכל וכמו אותו חסיד וחסידה וכיוצא וכיודוי שעשתה חוה כדלקמן ע"פ אשת כסלות הומיה וכל מי שחסר דעת ילמוד ממני יע"ש לו"א דאדרבא אלא שהיא מוספת להם חכמה והיא מוספת לו וראת ה' הפך נשים גופניות דמהפכין לבעלה מיר"ש לרשע ודוק

רמז תתקמה

העבודה בקופה ש"ן אין כלום · בר' דהולך שבועה כואת ולו' ל' כלום ול"א אין מעות וכוונא להוציא הס"ד שמא בנימן זייף ופרע כדי שיודע שלא יש בקופה מעות וימהרו להביא ולמפרע מה שפרנסה היה ממעות טמונים מהקופה לזה הולך לישבע דבאמת אין כלום ·

נרדם בקציר וכו' מחורף עצל לא יחרוש · נראה לפרש כמ"ש לעיל רמז תתקל"ק ע"פ עד מתי עצל תשכב דאסור לישן ביום משום ביטול תורה וזה הוא בימות הקציר דהימים ארוכים ובחורף דהולך לישן מתחילת הלילה ומתעצל לקום אחר חצות וז"ש נרדם בקציר ביום ומחורף עצל לא יחרוש דממהר לישכב בחורף ומתעצל לקום והא ודאי יתבר טובה הרבה דתורתו מתי בעשית ועי"ל רמז תתק"ס שדרשו לשאי קרא במתעצל ללמוד תורה ויישן לו יע"ש :

רמז תתקום

עמד חבירו וקטרו על פיו לא ידענו אם היה זה מתחכם

ולוקח

ולוקח הקולמוס וכותב שבח השתיקה אף אם היה יכול לספרו בפני הקיסר והרואה ירחם דהב' מלילים לעשות כריותא בפני המלך דלפי האמת שניהם לא כדעת ודברו מי ימלל גבורות ה' ישמיע כל תהלתו דכלתי דבור הו"ל כמת ולא אפשר בעולם ומי יכחיש דכל המרבה דברים סכל יקרא ומביא חטא ומות וחיים ביד לשון :

רמז תתקמז ברכת ה' היא תעשיר ולא יוסיף עצב עמה זה יום שבת ויברך אלהים את יום הז' · ואפשר לרמוז הלא ר"ת את יום השביעי כדכתיב כי קדש היא לכם :

יד ליד לא ינקה רשע מי שילא מן הזונה ופגע בעני לתת לו לדקה . ונראה לפי הדין דכתבו הרדב"ז ח"ג סי' ג"ן והרמב"ן וגמק"י בנטין לרב"ן דאפטרופוס שהוא רועה זונות מסלקין אותו והרי ענין הלדקה מדין אפטרופוס כמ"ש מה־מ"א ואם כן לא תעלה לדקתו כי אינו ראוי להיות אפטרופוס ועיין החפן חיים סי' ח"ן אות ל"ו וכס' לדקה חיים דרוש יו"ד :

אפילו עשה לדקה בסתר . אפשר דהכונה כוה דתועבת ה' כל גבה לב דהוא גאותו בלבו ואינו נראה וכלא חשיב כל העולם כאין נגדו איך יהיה זוכה דאני בלדק אחזה פניך כי יעמוד לומין אכיון כיון דאותו לא אוכל והאירוס הוא אפי' דגאותו הוא בלב ואינה נראית והוא אמיכא דמתן בסתר יכופר לו על גאותו כמפתרים ע"ד יבא דבר שבחטאו ויכפר על כנעסם חטאיו אפ"ה לא ינקה דצריך שיחזור בו לגמרי כדי שתועיל לו לכפרה וכענין שדרשו בפסוק כל גוא ינשא :

יד ליד לא ינקה מהיכן היה הזכות לבניהם · עיין זל"ח ח"ב ס' בחקתי פל"ו ועי"ל רמז תתק"ן ע"פ והון אדם יקר חרוץ :

אם גונב כאחת ועושה לדקה באחת לא ינקה וכו' ר"א אין זו מכפרת על זו . עיין בקונט' חיים טובים מזמור ס"ב וספרי חיים ס' ואתחנן פכ"ו וס' האזינו פמ"ז וס' וזאת הברכה פסקא שמ"ז :

אם ראית לדיק שהוא בן אבות לא כמהרס הוא מוטא וכו' וזרע לדיקים נמלט הא שמיע לי דאין כזה כמו לא ומוסו מפיך דהוא כרואין זאז כדי להיות ת"ח דביר"ש כושא מסך הזרע מס שרואה מאביו תדיר יום ולילה הרגל נעשה טבע ולא יכנר בסיפ"ר את המגדלים של אבי אביו דהיה נ"כ לדיק אסני ליה להיות בקי ולדיק דחנוך לנער עפ"י דרכו להיות ירא ה' מנעוריו כלו' מבח שהורגל מנעוריו ולכן הביא לעומת זה מקרא דילר לב האדם רע מנעוריו וזה יך שזות להמן מזה בפ' פרי לע"ח דלופו ע"י שנהגדל בחיקו של ילחק נעשה לדיק ושרה עליו רוה"ק יע"ש ורמז תתק"ס ע"פ חנוך לנער :

כל מי שעמד על פתחם ואינו מתאוה ליופיה כל לאתויי דהו"ל דרכה אחריגא של מינות וכדי שלא לעבור על המינות בוחר הרע במיעוטו כתנאי דידע אינש בנפשיה שלא יתפתה כלל או אחריו לו כענין ניזול אפתחא וככפיה ילרין .

שוחר טוב יבקש רלון עיין חיים טובים רס"ל א' · וכמאמר בשמו של זכר וכראש אותיות · עיין בקונט' בפ"ח תע' יוד אות א' :

רמז תתקמח וכה"א אתם נלבים היום כלכם והיינו כמ"ש במדרש דכששמעו התוכחות נתיירא וא"ל משה אתם נלבים היום כלכם דנכתבה פרשה זו אחר התוכחות · וכמאמר זה עשו שחמד הבגדים ולקחם מנמרוד הס"ד את בגדי עשו בנה הגדול החמודות עיין מ"ש הרב זרע ברך ח"א ס' ויחי דבר נחמד בזה

רמז תתקמט ואוכל ושותה עמו ומדבר עליו לה"ר · בזה שייך כ' פי' חדא אכלו קורלהון וכענין קרח גדולה לנימא כי דרך בעלי לה"ר הוא שעושין להם סעודות כאומרם ז"ל ועליו היינו כעבורו א"כ עליו כפשטיה שיטו מברך רעהו בקול גדול דקללה תחשב לו :

רמז תתקן אם אדם חטא בהמה וחיה מה חטאו . מאמר זה לא יכון עם מאמר אחר כי השחית כל בשר דכל בעלי חיים השחיתו דרכם על הארץ בשוה עם האדם והתחיל מהאדם :

וזמנני עמהם והביא לפניו מכל מה שברא הקב"ה בו'ו ומ"כ · נראה דאע"ג דאסור לישב בשלחנם היה איבה גדולה אם לא היה הולך והתשו' בנידה דכיון שהביא לשלחן מכל דבר שיה יכול ר' רוסתאי לאכול מעל השלחן בפירות שאין בהן שום סרך איסור כלל ועיין לוח ארז בסא"ר פ"ו מ"ש בס"ד ועיין בקינט' חיים טובים ·

רמז תתקנא חיי בשרים לב מרפא והיינו דנתרפא ילחק דפרחה ממנו נשמתו דנוקבא ובא לו דדוכרא כדי שיהא ראוי להוליד וגם מהשכין שהתחיל ושלחו לג"ע שיתרפא · וכמאמר ורקב עלמות קנאה עמ"ש הרב פ"מ בס' בתגות אור ס' בשלח בפ' ויקח משה את עלמות יוסף עמו :

רמז תתקנב ומרחלאות לפי שמעמידין בה ע"א · וביותר כזה דלא כמו אותו מרחן של ר"ג דהשיב דהוא בא בגבולי שלא עושין המרחן אדעתא להניח עז בעת שבונין אותו וקודם חינוכו בבר הניח שם ומוטאים ומחטיאי' ועי"ל רמז תתקס"א בפ' לחוכן דלים יקבלנו מה שדרשו ודוק :

רמז תתקנג והיה מחזיר על הפתחים בשביל הפרנסה . הקורא במ' ש"ט סי' ן' ומד"ר ס' פנחס פכ"א דשף נשים היה לשלמה וכל אחת אומרת שהוא סועד אללה והיה סועד אלל אחת וכל הסעודות של אחרות לעניים כיע"ש ושלט בכל העולם כדלקמן רמז תתקנ"ט ע"פ מי יאמר זכיתי לבי יע"ש איך יתגלם עשיר בעושרו כשהגיע לקיות מאמר זה דהיה חוזר על הפתחים בשביל פרנסה ובביכול דמשלם כחוט השערה הנה הוא לא היה אומר יום מקודם היכן תהיה סעודתו והיה מטריח בכרי לבמה משרתים מהאלף נשים ותוכאות רבות לכן בא דכל

מה

מה שטרח בעה"ב בעדו היה לריק שלא נהנה כשם שהיו טורחות הנשים והוא לא נענה אע"ג דבעינן שטורח אינו שוה הנה הכד השוה שהוא לא נהנה אע"ג דכיון לטובה דיאכלו עניים וישבעו יותר טוב לעשותו בכונה ולא בדרך דחיה מאחרים כגון המובא שנתן סעודתו שהזמין לגדוליו ולא באו ונתנה לעניים :

אין ל' ויקר את ל' טומאה כמד"א מקרה לילה אבל בנביאי ישר' כתיב וכ"ה לקמן רמז תתלז ע"פ בשעיפים מחזיונות לילה . מכאן שויתי עזר על גבור דכתב הלמ"ד ס' כא דקמ"ו שע"ב דהבא לטמא פותחין לו הייכו מניחין אותו ואין מסייעין וזהו בישר' אבל בגוי רשע מטמאין אותו ממש הרבה ע"כ :

רמז תתקנד כל העוסק בתורה ובג"ח וקובר את בניו . לפי משמעו' המאמר הוא דהתעולה טובה שעשה לו הקובר את בניו וזהו בתורה וג"ח ולפי"ז מי שיש בידו תו' וג"ח הרי הוא ניצול שלא יהא קובר את בניו אם לא הרבה לחטוא דלריבי הא והא וזה רמוז דוד במז' יק"ב גבור בארץ יהיה זרעו דלא יהיה קובר בניו אמתי בזמן דהון ועושר בביתו זה המקיים ס"ת בביתו דעוסק בתורה וגם דצדקתו עומדת לעד דרודף צ"ח משמועה רעה לא ירא נכון לבו בטוח סמוך לבו לא ירא כדאמר הילל בשהיה שומע צוחה מובטחני כי אין זה בביתי וק"ל :

אויבין זה אשתו . לבאורה קשה דלעיל רמז תתקל"ה ו' אחרוש על רעך רעה דרשו על אשתו ואיך נהפכת לי מאוהב לאויב ואפשר דסיפיה דקרא יגיד עליו דכת' רעך בזמן דהוא יושב לבטח אתך דאין עליה שום תלונה ואין מחסור דבר לה אז הוא בגדר רעך ועמ"ש בספר ברית אברהם ועיין בס' וימסר אברהם מע' א' אות ר"ט דאויב וריע קרי ליה קרא לשאול עם דוד תוב"ד יע"ש :

גם אויביו ישלים אתו לרבות מזיקי ביתו כגון פרעושים יתושים וזבובים . עיין זל"ח ח"ב ס' וארא פ"ט ומד' קהלת סי' ו' ע"פ ויתרון ארץ בכל הוא :

שבל חכמה שנתן לי הקב"ה לא הוצאתי מפי דבר שקר שאת הכל במשפט הה"ר במשפט לא ימעל פיו . אפשר עמ"ש בב"מ דכ"ג ע"ב בהני תלתא מילי עבידי רבנן דמשני בדיבורייהו במסכתא וכו' וכמה שפי' רש"י ותוס' שם ועיין בספ"ק החפץ חיים סי' י"ט ובכלל שם משה"ח דממידת חסידות אף בשו לא ישנה ויאמר אמת ושלמה לפי גדולתו היה נזהר אף בשו דעבידי רבנן דמשנו מלמד שלא שינה את אמת ומשפט היה כל היוצא מפיו והחידוש הוא דאף ע"ג דאמרינן בסנהדרין דל"ב ע"ב דהדיין מותר לשקר כדי לפתוח בזכות תחי' עכ"ז במשפט לא ימעל פיו :

רמז תתקנה ושכל פיהו פומיה מחוזה עליו פומיה מחכים עליו . היינו כמ"ש משיחתו של אדם ניכר אם הוא ת"ח וכדכתיב ועל שפתיו יוסיף לקח וכן פי צדיק יהגה חכמה פיה פתחה בחכמה ותו"ח ע"ל :

רמז תתקנו אוי להם לת"ח שעוסקים בתו' ואין בהם יר"ש . עיין לב חיים ח"א בפתיחת הס' . וכמאמר גם ענוש לצדיק לא טוב אפי' באפיקורסים מ"ע דכתיב ורחמיו ע"כ מעשיו . עיין בספ"ק משא חיים בסוף הס' בארוכה בזה . ובדרשות פי כסיל מחיתה לו סובב הולך כי זה כל האדם ברית כרותה לשפתים ולא יפתח אדם פיו לשטן ולא בשביל שהוא כסיל נרמא ליה אך הכונה דעל הרוב דיבר הכתוב בהוה כמו מכשפה ל"ת דהחכם נזהר לפתוח פיו לרעה אך הכסיל זה דרכו דפותח פיו לרעה לו :

רמז תתקנז בטח בה לב בעלה . היינו ממאי דכתיב בתר הכי ושלל לא יחסר גמלתהו טוב הפך אשה רעה דגונבת את כל אשר לו ומוכרת ועושה אותו עני הנה באשה טובה מלבד דשלל לא יחסר גמלתהו טוב דמוסיף לו טובה והוא הרוחה ובלתי פזרא בשום פעם טוב ולא רע כל ימי חייה :

רמז תתקנח עמדה לו כל הלילה והיה קורא בתורה בפרשה . בגר' בפ' של אותה שבוע ולא תקשי דאין לקרות מקרא בלילה וקומי רוני עסוקי במשנה בתיב"ע דאפשר דהיה בדרשות חכמים ע"כ פסוק ופסוק ונתקיים בה מאי דכתיב בתר הכי לא יכבה בלילה נרה :

רמז תתקנט לא ינוד על עברות שעשה בשוגג עד שנפתח לו פתח שיחטא אפי' במזיד . עיין למוה"ר ב"ב בדרוש א' לתשובה ד' סברות בזה ועיין חומ"א סו"ס ויקרא וביחזקאל סי' י"ח ומשלי סי' ה' ובפת"ע בסנהדרין דפ"ח ע"ב ובס' וימסר אברהם מע' ח' אות ע"ב והמאמר דיו"ד דברים משמשין את הגוף . הובא במד' ש"ט סי' ק"ג :

הרעיבן הקב"ה מרוה"ק והיינו כמו שדרשו בפ' חלק בפ' לא רעב ללחם ולא צמא למים כ"א לשמוע דבר ה' דדבר ה' הוא הרוה"ק כדאמר הכא ודבר ה' היה יקר :

מרעשות תשו' הרעיבן הקב"ה ברעבון ויהי רעב בארץ . וזה רמוז בתורה אם בחקתי תלכו ע"ד שדרשו בי חוקיך לא דרשו שהוא התשו' ועי"ז ואכלתם לחמכם לשובע ועוד זאת וישבתם לבטח ושכבתם ואין מחריד אפי' לדרשה הקודמת דתרדמה היינו רעב גם זה לא יהיה לכם ע"י התשו' דתתמידו בה ולכך נקט תלכו בהילוך א' כל' התשובה בימים נוראים ובשפי התעוררות תשו' בלבבו יתמידו ויתרבו :

בוזה דרכיו ימות אסור לו לאדם שישמש מטתו ביום . עיין זל"ח ח"א ס' תולדות דק"ח ע"ב מה שציינתי שם ועי"ל רמז תתכ"ד .

לידי חובה הני' הוא לידי חולי שאז דהכל סולק למקו"א דאין מיתה בלא חטא ואין יסורין בלא עון :

רבות מחשבות בלב איש . לא ידענו אמאי לא דרשוהו על לבן דלבן בקש לעקור את הכל ועל עשו דהיה במו אבשלום ואדוניה בחדא מחתא וכמו אחיתופל לדוד בברח שתין ותשבעים ליוסף .

קבע

קבע ככפא הככוד · עיין ז"ח דס"א ע"א סי' שפי שא"ן ועליהם ן' ויחוקאל החליף כשביל קטרוג עיין כס' אסה"מ . וכמאמר כואת יבא אהרן עמ"ש מוה"ר מת"ל ז"ל :

באישון חשך חס . היינו גאון החשך יהיה מראיתו שחור מדה כ"מ דלגלות עריתו סוא בלילה ולא כיוס וזה עשה כיוס המעשה הרע ועל"ל רמז תתל"ד :

להיות נאות לאורו ונפל על כגדיו ושרפו . עתה זה כהוה כשתיית הזונ"ארו דכמה מלכושים חשובים כפשדים וכעשים חורים וסדקים תסיבה זאת ומי שהוליא זה כעולם כח לו שלא נברא דכמה שרפות גדולות מתהוים כעולם מסיבתן ה' שומר ישר' אם ה' לא ישמור עיר שוא שקד שומר :

למשקל עפרא מקותי כרעיה דר"ח · עמ"ש הרב אסה"מ בסמיכות ס' עקב עם ס' ראה דכר כאה ומתקבל .

מארה לאדם שהוא נהנה מן ההקדש · הנה זם לא מבעייא כקדשי מזבח וקדשי בדק הבית אלא אף בהקדש לבתי כנסיות וב"מ ולת"ח כוה"ז הוא כדו"מ דהבא לו מארה ואינו רואה סי' ברכה כל ימיו ואפי' כאומדנות דקרוכיו ירדו מנכסיהם כל הדרכים כחזקת סכנה והכ"ד המסייע אותם הנה הנקדי"ם יתבע מהם בעלמא דקשוט ושומר נפשו ירחק מהם שלא להטפיל בעניינים כאלו כי אין טוב יולא ממנו :

ומה לביתו ולמקדשו לא נשא פנים עאכ"ו · על"ל רמז תרכ"ח ותרמ"ר ותשנ"ה ותתב"כ ועיין בס' תהלות ה' סי' נ"ט :

זה יהושע שלא היה ן' תורה והיו קורין אותו כסיל ובשביל שהיה משרת משה . עמ"ש הרב פני האדמה וכס' ברך א"א ס' מסעי . וכמאמר תפסת אומנותי בא ולבוש לבושי · עיין בס' שמ"א ערך זקנה :

אם הקב"ה אוהב את העניים מפני מה אינו מפרנסן · עמ"ש הרב שמע יעקב סדר משפטים דנ"ר ע"ב :

גברים כתיב שכלם זכרים ואין כהם נקבות עיין בקונט' זל"ח ח"א ס' בראשית דמ"ר ע"א ופר אחר פי"ב :

רמז תתקס אם זכה אדם לקנות ענוה ויר"ש זוכה לקנות עושר וכבוד וחכמה מהם · הקיילכו וראו דבתרו זכי לתלת ונדולה ענוה דזכי לתרי בהדה עושר וכבוד דמאן דאיהו זעיר איהו רב ונאות אדם תשפילנו ולקמן רמז תתקס"א השפלתי היא הנבהתי הגבהתי היא השפלתי ולקמן רמז תתקס"ד בפסוק אם נבלת בהתנשא יע"ש ורמז תתנ"ה בפ' קטון וגדול שם הוא וע"י הענוה זוכה להתעשר ורמוז בקרא כי מעט אשר היה לך לפני דאין מעט אלא ענוה ויפרוץ לרוב וע"י יר"ש ראשית חכמה יראת ה' הן יראת ה' היא חכמה כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת :

חנוך לנער ח"א עד כ"ב וח"א עד כ"ד . עיין בס' שמ"א ערך עקידה ע"פ ויקח את ב' נעריו אתו :

וברכן ד' ברכות . על"ל ס' וזאת הברכה רמז תתקנ"ח ולא תקשי דנוו מפסיק לקדיש וקדושה ואיך צירף הקב"ה להשלים ז' ברכות על ישר' ג' מבלעם ב' מאבותי עם ד' של אהרן הכ' אי' משה ר"מ כי מה לתבן אל הבר וכמה מיני הבדלות וצריך לתרץ מינה וביה דולא קס כיס' אבל בזו"ה קס בשביל שלא יאמרו האומות בזה נמי דובוותא. דברכות בלעם שוות לברכות משה ולא ומנאו ש"ם אוה"ע אם היה לנו כמשה דמברך אותנו היה לנו שלוה יותר ושליטה ע"כ העילם לכן ישי' ליסות לבלעם במשה וא"ש את"ת והבי"ב :

מבקש אני עור ליסן מעט סנ' עד מתי עצל תשכב וזה אמרו שלמה לעיל סי' י"ט עללה תפיל תרדמה וינמור כא סיפיה דקרא ונפש רמיה תרעב והוא דנעשה כישן כבורמה שלא לקום ללמוד תורה ואם היה ישן באמת היה משביעו וכיון דהוא משטה ועושה רמיה ויקן כישן או תרעב יבא לו רעבון וככון .

הלא כתבתי לך שלישים · אתה מוכה דע' מיני שילוש קא חשיב והם כנגד משה אמת וקורתו אמת דרמוז דאמת תכון לעד יען בת"ק ט' ביע"ש כרביהם . וכמאמר אם בקשת ליטול עלה מה"ת · עיין בסו"ס לדוד אמת בקונ' תורת השלמים סי' כ"ב אות י"ב :

גבורים הם ד"ת לפרוע ממי שזינו עמל כסן בל נרכן · לעיל דרים דהתורה נקרא גבורה דקשה על מי שאין לו חשק להבין בה ולכן מסיים במועלות ודעת על בתי' האמת כדרדים אחריו :

חכמת המסכן בזויה דל מחויס . היינו כמו שדרשו ע"פ והחכמה תחיה בעלים וכיון דחכמתו לא עמדה לו מאין יהיה לו חיים :

למה יקח משכבך מתחתיך · אפשר לרמוז לפי מ"ש הנמ"ר דאס שונא לאשתו אין נותנין לו זה העונש דלנכי דידיה אדרבא טוב לו והכוונה מכוונת .אפשר שנודר ולא ישלם אולי יהיה לו סגול' דתמות אשתו ואז לפי מידת הזרס דאוהב את בנו יותר מגופו מתים בניו במקום אשתו והשתא אפ' רזה רמז דהא דיקח משכבך הוא באופן דאין האשה מתה אלא לבעלה עד שיעור דיאמר בעלה עליה בשיעור שאמר דוד על בנו מי יתן מותי תחתיך או נותנין לו לעונש וזה הרמז משכבך שתאמר אתה מתחתיך שהיית חפץ למות תחתיה ובנדר זה הוא דמתה האשה בעון נדרי בעלה :

מעשה ב"ח כ"ד. הנה ר"ח כ"ר נקיט בלשונו את האבן הואת ואילו המלאכים נקטו אבנך . נראה דלב' גדרים עפ"י הדיוק דר"ח כ"ר תפס ל' יעקב אע"ה כנדרו והאבן הזאת אשר שמתי מצבה והמלאכים רמזו לו על סיות אבנך רוכותך גדול אנו מעלים אותה דאם היה אחר לא היינו עושין כן ויען הוזי"ר ר' חאר"י ז"לא דבקנית דבר למצוה לא יפחות ממה ששואין לו לכך ה' שלו וה' הורה להם ליתן :

מה שיסר' למדין ממנו אינן שוכחין לעולם · את"ש סיפיה דקרא וכל בניך למודי ה' ואז ורב שלום בניך דהשכחה גורם המחלו' וכיון

רלא

דלא יש שמחה אז ורב שלום בניך :

כל שאמר לך אביך חייב אתה לשמוע אבל להשתחוות לע"ז לא תשמע לו שלא תכפור זה שי ואנוהו · בנת נקטו מהסמיכות הס אמר לחלל שבת והכא נקטו ע"ז מכח הדרשה זה ילדך נראה דכיונו ג"כ דאי יודוך ה' כל מלכי ארץ דחוזו והודו לדברות ראשונות איך יתכן שישמע לאביו כדי לעע"ז דמכאו"א יצא לאוה"ע לקבל אנכי ולא יהיה לך ומה שסיים המאמר כשאתה עושה רצונו הלא הוא אביך ואם לאו קניך העבד ישרש אם יליד בית כשאין אתה עושה רצונו הנה תפס כס' ר"י בקדושין דז"ל דכשעושין רש"מ הם בק' בנים דלא כר"מ והרשב"א ח"א בב' תשו' פסק כר"מ ועיין בקונט' כפ"ח מע' כ' אות מ"ב . והמאמר בשם שהיה שקנה עושה שהיה מדריך ליש' לעלות לרגל . עיין בקונט' חיים טובים במדר"ש פ"א מה שליונתי בזה :

מה הנחש נתקללה בעבורו כך היין נתקלל שלישו של עולם בעבורו · המכוון בזה דבך היין היה מכח הנחש ודא ודא אחת היא כמ"ש מו"ה מת"ל מע' כ' ד"ס ע"ב דפתוי הנחש היה דסחטה ענבים ונתנה לו כיע"ש ועיין בס' ברך א"א ס' אחרי דק"ו ע"ג ואת"ש הנזמר דבתר הכי ובלפעוני יפדים מה הלפיוני וכו' והייני דסנפעוני במשך מן היין אין דרכו של יין מזמן הנחש · ובמאמר ולבן שנים מחלב נ"ל מה החלב מרכה דעתו של תנוק כך היין משיב דעתו של זקן . ולפי מאמרם נבי יעקב יין ישן שרעת זקנים נוחה הימנו קשרי ליין ישן דוקא הוא שדעת זקנים נוחה הימנו וכבר פירשו בזה דכל דבר ישן אינו טוב חוץ מן היין והזקן מקבל נחתה ופיוס דהוא ישן כמו היין וזה תלוי בין זקני ע"ה לזקני ת"ח דזקני ת"ח דומה יפה ליין ישן :

שב בירי לשלמה . חדא לעביר בים . וזה מפורש בדוד רבות רעות לדיק ומכלם יצילנו ה' אך תמותת רשע רעה ברעה אחת יפול כרושא דפנע :

לקרות בשם שקורין ז' ימי החג , הייני לגמור את ההלל הקריאה בשוה בלי דלוג שא דלכאורה קשה דלפי טעם זה היה ראוי דבז' ש"פ וח' ש"פ לקרות בדלוג ולא הה' ימים הראשונים דעדיין אין זמנו של קי"ס ושמא דלכבוד יו"ט לא יעשה בן לאת הלעירה שיהיה בחה"מ לגמור דהן קנת ימי המעשה ואילו בבא יו"ט ז' ש"פ דגיבא טורחא דלכורא והיום גדול וקדוש לקרות ולכבוד יו"ט אחרון שבקוהו לכל הרגל לבר מיום א' :

רמז תתקסא

כל מי שהוא ירא מהקב"ה סופו להיעשות מלך ממי אתה למד מאברהם . עיין בס' ברך א"א ס' ל"ל בארוכה :

היכן מניטו שנק' חום אדם בת'ת אדם לשבת בית . לכאורה קשה דהי"ל להביא מקרא ויקרא את שמם אדם ושמא הוא כין שניהם נק' אדם אך היא כפני עצמה דאין בית שא אשה וזהו כראיה שהביא אשתך בירכתי ביתך ועמ"ש מוה"ר מרא"ם ח"א כדרוש ט' לתשובה :

שמים לרוס אם יהיו כל היומים דיו וכו' עיין להגאון החסיד זד"ן פכ"א אות ס"ח ופכ"ח אות י"ח והובא בס' ויגהר אברהם מע' ד' אות ענק"ר סגנון אחר פוק חזי :

רחק ממושבך ב' וג' מישבות שיאמרו לך עלה וגו' תעלה שלא יאמרו לך רד אף משה לא נכנס עד שקרא לו · נראה לפרש אומרו אף משה דלא תעלה ע"ר דלפי"ז במשה דכתיב ומשה עלה אל האלהים דתבין דעלה מאליו וע"ז שקליה למטרפיסיה לך רד כי שחת עמך לו"א אף משה לא תעלה ע"ר דבך היה שלא הכל היה ברשות קבה"ו ולא נטל גדולה או עליה מעצמו · ולי לי מאר על קצת מתופסי התורה דקופצים לישב בראש הקרואים ואינן מבירין את עצמן כי יש יותר גדולים מהם בחכמה ובמנין ובן בלקיחת המתוק והקאב"י בכסוג נעשין עצמן בגנבה שיולא וקופצים ניקח

כי ז' תועבות בלבו ז' מקדשות עתידין ליחרב אהל מיער וגלגל ושילה ונוב וגבעון ובית עולמים תרין לכך בהאי דעתא הבין בלעם ז' מזבחות כנגד ז' מקומות שהשרה שבינתו להקריב בהן קרבנות ויבטלו שי ליאו :

נתן הקב"ה כח בקולו והיה מהלך מסוף העו' ועד ס . הייני לסורות לאוה"ע דגם בזה באוה"ע קם דומה למשה דהיה קולו הולך באומרם ז"ל רומם קנת ועי"ל רמז תתנ"ז דקולו של יהודה הלך ת' פרסה עד א"י ושמע חושים ן' דן יע"ש ולקמן רמז תתק"ר דהוא מהלך ד' ימים

ואשת מדיינים בשוה . עמ"ש הרב עומד השמחה דל"ט ע"א דבחורף דלף טורד וכקין אם לפניו וזה רמז דוד באני באש ובמים ותוציאנו לרויה דע"י הנרושין יתרפא

מה ברזל מחדד את חברו ובן דרשו ע"פ אשר אבניה ברזל והוא דהת"ח יהיה קשה כברזל להקים דגל התורה ושלא יחטא :

מר זוטרא כי היו מכתפי ליה בשבתא דרגלא הוה אמר הכי כי לא לעולם חוסן ואם נזר לדור ודור · נראה דבדיק בשמים זוטרא דמלבשתו ענוה ויראה אע"ג דהיה עושה זה לא לגדולה שא שלא להטריח עה"ן ואפ"ה היה אומר כך וברמז תתק"ו ברב דהיה ענותן שני כי הוה חזי אמבוה בתריה אומר אם יעלה לשמים שיאו וכו'

לחמיך קודם לחם ביתך · עיין בשה"ק רו"ח סי' זקו אות ב' :

נטל את המקל והתחיל לשבר בחביות · הובא זה לעיל רמז תתקב"ל · ובמאמר דינחק דכהו עיניו בשביל עשו אומנו שיה עם מאמר אחר שלא יראה מעשיו הרעים בעיניו דבשמיעה אין מי שיצטער להצדיק להגיד לו ועיין רמז תתצ"ו ואילו הכא הוא דומיא דרבקה דהוליאו מיטתה בלילה שא דקשה אם לא חששו בינחק זה במיתתו אמאי משום דאמרים שרים והכל תלוי בה דבן בסיל זונת אמו אמאי חששו הן בצורינו חי דלא יעבור בשוק והכל כל פינה ואולי ברבקה לא היה מי שינהא אך בינחק בבר חזר יעקב ונטפל בקבורתו ובדוד ועיין בס' ברך א"א ס' יתרו ודוק :

רמז

רמז תתקסג כשהעורב מוליד ולדיו לבנים עמ"ש בסה"ק עיני כל חי בבתוכות דמ"ט ע"ב וע"ל באיוב רמז תתקנ"ח ע"פ מי יכין לעורב צידו :

רמז תתקסד ואוכל סרוכין ותמרים ולובש בגדים נאים וכו' לסיף נעשה סופר ונמצא בו כל התורה . הקידוש הוא דאע"ג דאכילת תמרים היא סיבה לעסוק בתורה כדלקמן רמז תתקי"ו ע"פ שאיש הבין דרכה וסרוכין דסבי' ור"א יוכיחו שאו דכנגד זה לבישת בגדים נאים הוא קשה להבין בתורה כמו שהביאו רבכי. הרן בס' גשמת חיים ובספר שלמה וחושב יאודה בדרושי הלבשה בטעם ההלבשה לתשכ"ר ועכ"ז מה שאכל בהסתפקות קל וגם טרח נהיות על פתח כיה"מ או כעשה מלמד תנוקות ושוב הולך וגדל בתורה:

ג' שמות נק' לו . הא לא אתיא כתרגום כ' מנ"א דה' שמות נק' ליולת בזוה"ק ס' כי רמ"ל ע"כ דו' שמות לשלמה ועיין בס' וימהר אברהם מע' ש' אות שמ"ו :

נורע בשערים קשלה וקנס . קשה קיבי משמע ושתא השקה דאין מי שיביר בין אברהם ליצחק וע"י סוקנה יוכר א"ב את"ה נורע וסיינו על סמך קרא וקנים תשער שבתו . שא שלה יכולתי להסביר דרשת שו דחדא הא דרשי על אברהם ואיך על שרה וכדרך בה ובדרך בה ושמא כיון דפלגא דגופא חשיב חד נקא ועיין בסיפו בתוגורים שנאמרו על אברהם ושרה שגיהם קיימו מאף ועד תיו יע"ש :

חזר ואמר לית אתון חמין אולפני מה כהיר באפווי למה הסות דליליא וימתא . עמ"ש בקונט' זל"ח ח"ב :

בי כל כיתה לבוש שנים מילה ופריעה נו"ש הענק תענק כתון תתן פתוח תפתח יעשר תעשר עזוב תעזוב לציל מזו בקינו שבת ומילה דהיינו דמילה דוחה שבת וצריך שיזהרו בכמה פרטים דאין שבת נדחית במילה ועיין בס' בירכת מל"ק ח"ב ולדקה חיים מ"ש בס"ר ובמאמר כיון דינא שבת הלך והקוירים . ככר כתבתי לעיל מזה בס"ר :

איוב

רמז תתצב איוב בימי משה וכו' הבא משו ספרות רבות על איוב בזמם זמן היה ועיין רמז ק"ב שי"ם ויראו ובזוה"ק ח"ב דקס"ו ע"א ועיין סדר הדורות הכ"ח ע"א וכ' עיין ז"רהע"א ע"כ וג' ועיין ריש רות רמז תק"ו

ומאן דלית הוא ומאן לית הוא בשר . וסיינו כמ"ש ז"ל דהדיקים חביב עליהם ממונם שאינן פושטין ידיהן בגזל ואמר אחור יעקב על פכים קטנים שא דל' סה"ח שלא יתלוש עמי בדרך אפי' שהוא ת"ח מורידו למטה וכ"ל ההכל . לפי הזדס ולפי הנדון יש שעה לגמלם ויש שעה לפטור וכפי השג יד :

שטתי . בכל העולם כולו ולא מצאתי נאמן בארץ כאברהם וכו' לא הרהר אחר מדותיך אין זה דרכו של השטן וקו"ל בהיות דמפיס למאן דמעביר אמילי דבתקנו בו איך יכא עיבותא מהשטן ועיין תכזימות ס' תילרות אם לא היה מעלתו של אברהם דנתקיים בו בילות ה' דרכי גם אויביו ישלים איתו . וא"כ דפתח באברהם כדי לקטרג על איוב ועיין ברמז שאח"ז ע"פ רק את נפשו שמור עם רמז תקלו בדברי שיפו דוכה ע"ן ולא כהיו"ת דשיפו אזיל בשיטת השטן דלא הניע איוב לגדר אברהם .

ממי אתה למד מאיוב אף במצרים בך הנה למ"ר מאוה"ע שוה למצרים דה"ו דאין בעל הרחמים ליס"ו בתנרה ולא הוליאו הדבר לאוה"ע ועיין בס' בינה לעתים כפי הכתוב וינגע ה' את פרעה נגעים גדולים ואת ביתו ע"ד שרי אשת אברם והוק ועמ"ש מוה"ר שיהו הכהן ז"ל בספריו היקרים בזה וע"ל ברות רמז תר"א .

רמז תתצג כל דעביד רחמנא לטב . עיין בקונט' זל"ח ח"ב בזה .

יורד ומשטין עולה ומקטרג כן צריך להיות ועיין ז"ר :

אין דוכר שיו דבר אפי' בד"ת ופי' ב"א מלת דמתאבל על בנו ואבל אסיר בד"ת ע"כ וכן בזו"ר והדבר קשה לשמוע דהיסורין בגופו שהתחילו לשנה האחרת אחר שמתו בניו ועבר ממיתת בניו עד שנלטרע ובאו רעיו שנה תמימה ומה אבלות שייך אחר ז' כ"ש אחר יב"ח לאסור בד"ת וצ"ע :

רמז תתצד גבור או חלש או חכם או טפש או עשיר או עני . ועל סדר זה נקט הנביא אל יתהלל חכם בחכמתו וכו' כי הכל גזור מזקו ית' ובכלל הוא דמאותה שעה מי שנגזר לזה חכם עושהו טפש כשלא רצה ללמדו וכן לעשיר כשלא נתן לעני הוא גזור מאותו פרק וכן מי שנושה גבורה להרע יחלש בסוף והוא כרו"מ ואינו צריך לדברי רבותינו בזה כמו שפירשו גבי חכם ועשיר ונמצא דבחדא מחתא גוזר הקב"ה על הטיפה אם יהיה חכם מתחילתו ועם"ש או ניפש יהיה זה החכם וכן העשיר אם יהיה עני והגבור יחלש ומאחר שכן איך יתהלל המתהלל חכם גביר עשיר דמלבד דלית מדילך דגזור מאתו ית' יצור הן בם דמעותד ועלול להתהפך מן הקצה אל הקצה ואיט בר קיימא :

רמז תתצה אזרה לה' כי גאה גאה .. רמוז בר"ת אזרה אף שדים יונקים דאו השכינה :

רמז תתצו האדם בחייו עבד ליוצרו וליצרו וכו' מת ועבד חפשי מאדוניו . ולפי המאמר הו"ח יקרא מי שחציו עבד וחציו בן חורין פטור מן הראיה דאינו זוכה לראות פ"ש ע"ש ועיין תקון ע' דקל"ו ע"כ ועיין בס' חלק שמעון ערך בנימן מ"ש בזה :

רמז תתצז ושי דבר יגונב אלי בביא און לי עסק עמך שא לסוביחך בקעיפים מחוורות לילה וא"ל הקב"ה אתה הוכחת בחוין .

בחזון וכו' עי"ל רמז תתקמ"ו ע"פ פרו לע"ח דס"ה רוה"ק על שיפו את דאין דעתינו משגת דכיון דהנבואה מאת ה' אין יפוור דיאמר לו הקב"ה לעבדי איוב הוכחת בחזון אני מעמיד ממך ן' נביא שיפיע מכות אליך בחזון רוה יורה דסקד ענה שיפו דהלא היה לפי האמת בחזון ומדיליה אמר ומלה דהוא בחזון אחר היותו לדיק ונב"א :

כשבא חושים ן' דן אלא יהודה שאנו שניהם ומקולם נפלו כ' עיירות גדולות פיתים ורעמתם ועל דבר זה נגזר על ישראל לבנותן של' ויבן ערי מסכנות · ואפשר דמסיבה זו היו נופלות אחר הבנין דעדיין מוט המטוטה ארץ ואין רעשה מהקול והיה מזדעזע הקרקע מגבורתם והיו נופלות ומגד זכותן דכל מקום שנתנו עיניהם ונחרב לא יהיה להן בנין עדי עד :

רמז תתצח אילו בקשו אבות העולם שתהא דירתם למעלה יכולין היו · והובא כמו רמז תתק"ו . זה נראה דנלמד ממש"ה הוא מרומים ישכון דהנביאו הקב"ה לאברהם למעלה מהמזלות וא"ל הבט נא ואין הבטה אלא מלמעלה למטה ומסתמא ילחק דפשט נותיו וראה פ"ש. יוכל להיות דיושב בשמים ילחק ויעקב דנפגש עם המלאך וקראו אל כמו מלאך היושבי בשמים ולכך אמרו הללו היו מבקשים היו יכולין אז הלם' אחת דדור הפלגה דהיו מבקשים להיות דירתם למעלה ואברהם פירש מהם כאומרים וכרת מאתם לא שייך כלל שיעבור אברהם על פיו דרולה לדור בשמים הם כי לא להזכיר דירת האור וניעור בדור הפלגה כמו בזי כחם :

רמז תתצט מחשבה מועלת , כבר הובא לעיל במשלי רמז תתקנ"ט ע"פ רבות מחשבות ודרשות הושים הובא לעיל בישעיה רמז תו"ל ובתהלים רמז תרנ"ב ועי"ל רמז תתק"ו · וכמאמר קשה היא הלשון שמי שבראה מקום טמון לתוכו עיין עמודי חיים בסוה"ט בדרוש מאמר אסתר :

ופקדת נוך ולא תחטא . לפי הדרשה הלזו טמון ברמז כתי' ופקד"ת פ"ד קרי' תרתק · וכמאמר כשהלכור שרויים בלער יחיד הפורש דב' מלאכים מניחים ידיהם על ראשו עיין לוח ארז סא"ר ריש פ"ך מ"ש שם :

עם אבני השדה בריתך כריתך דויקא שלא פגמו בו כלל ופ"ד שנא היה כריתך באבן רומש הא אחנייא לך דמיטתך שלמה ויצאו מד' נשים כלם קדושים כלם טהורים שבטי י"ה עדות לישר' שכא :

וידעת כי שלום אהלך כדפי' בגמ"א דלריך למתרינהו בניחותא וא"א בכעס ויען אמרו דהכועס טורף נפשו באפו וכך' חוטא ולזא וידעת כי שלום שלא תדבר בקושי ובכעס ובזה ולא תחטא דהכועס כך' חוטא :

רמז תתק שהוי כלא טובם עיין ירמיה רמז שטז עיין בס' ראה חיים ח"א ד"ו וח"ל וע' וק"א ועמודי חיים עמוד תו' שמ"ה וחיים ומזון וברך ח"א דקפ"ה ורע"ו ורי"ו ורב"ח

כל המגדל בלב רע מונע חסד מתוך ביתו · היינו עניים הבאים שאבום אותם ואפי' לעשירים ועשירות הובא פקו"ב ועיין ז"ר · והמאמר בשם שניה לאיוב עי"ל רמז תתנ"ב וזה בענין מעשה באותו חסיד ואשתו דהיא מהפכת אותו למיטב ולקמן סוף רמז תתק"ד מדבר על הידוע דמכיא בדבר אחת הכלות וגו' לא וסמך על רמז תתנ"ב :

רמז תתקא ואתן אדם תחתיך . עיין זוהר ח"ב בתוס' סי' יו"ד ובקונ' חיים ומזון . ומ"ש בכל הקב"ה עושה שליחותו הנה בנחש כיא"ו הכא כמה מעשיות וביתום היה לטיטוס ובפרדע לפרעה ולפלשתים :

רמז תתקב את שכינה הכתיב עיין רמז זמ"ר ומכילתא פ' שירה פ"ו וש"י שם דמ"ב ע"ב :

רמז תתקג לאילן שכולו עומד במקום טהרה ונופו נוטה למקום טומא' כבר הובא זה לעיל במשלי ועמ"ש הרב יק"ר דקפ"ב והר"ז ורבינו מהרמ"א בס' חלקת מחוקק ד"ך ע"ר בואר ויפה בוה :

רמז תתקד כל המלטער בתחילה גם לו כסופי אברהם הולך וגולם מבית אביו ורדפו אחריו טז' מלכים · נראה לפי השם' של אברהם דוסגא מאד קאי לחש' השנים דאי רוב ימיו בלער ומיעוט סופו בטוב אינו מעלייתא כ"א שיהיה הלער במיעוט שנות ושוב רוב ימיו בטוב וכן גבי אברהם לחש' ק"ף שנה אלולי עשי במנת דבהיותי בן פ"ו מעלה ומטה בח מגורותיו וכן ביצחק את דביעקב לא היה כן משים דבקש לישב בשלוה וכא גרמא ליה וחי יעקב בא"מ בהפי' ז"ל ובדלקמן בהאי דמוא בפ' אם שוט ימית פתאום

היגאה נומא בלא בינה וכו' לכך נאמר ויבא עמלק . מכאן כמו סמך למנהגן ש"י לאכול בליל פורים בגים בלווים ומי שיודע ספר וקורא זה המאמר יכוין לכי כשאוכל בליל פורים וכמאמר על עמוד א' עומד ולדיק שמו · עיין למעלה וכו לליון :

ובאין קטינור ג"ס · עיין בס' ויקר"א סדר שמיני פ"א פ"ד . ובמעשה דכהן דאמרה לו אשתו שלא ילך לח"ל דשם בזכותו ובפי הנראה דהודה לדבריה ולא השיב לה דשינוי מקום בדאמריני פ"ק דר"ה שינוי מזל דבקרע גזר וכבר אמרו בב"מ ד"ב"ה מאן דבים ליה בהאי מתא ליזיל למתא אחריתי ובעיברא זו אינא במי במדרש בחכם שקיא דורש בכבור והשיבו לו בך ביוצא בזה

רמז תתקה דוד אומר למה הזכיבם אלהי' הבני בה לדוד שופטני ה' · עמ"ש בס' ברך א"א ס' וישלח בארוכה · ובמאמר חיים וחסד ופקודתך שמרה רוחי . עי"ל רמז תתכ"ח ע"פ עיטה גדולות ואין חקר :

רמז תתקו שאדם מתאייב למיו סמוך למותו בכלה של מיתה שהדר למודו . היינו דבר לפי מה שגילו רבותינו דהלדיק הנפטר מהעוה"ז תכף מכניסין אותו לבית"מ של מעלה

שעלה ועומד תורתו כל תורתו שחידש ולזה הוא שכיונו לומר דהאומרים אחרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו ומסתמא בשיש ב' או ג' מרנע אחד בחירת הקדומה מי יקום תחילה יהיה עפ"י השי"ת מי יר"ש יותר או חכם יותר ואחרי מי שזכה לשמוע כשדרשו תורתם כל חד בדורו דחידשו הרבה כמו מוה"ר כהה"נ ז"ל ומוה"ר שיהו הכהן ז"ל וה"ה מוה"ר חיד"א ז"ל וביוצא כמוהם דומה להם גאוני עולם דהאריכו למעניהם להגיד כי ישר כל חידושיה' אשר עין ראתה כל שה :

איוב היה לקוש ז' מיני שחין כנג' דהיו כנגד ז' ימי המשתה וכנגד ז' ימי בראשית דעשה עצמו כשו ידע בטיב בריאת העו' והנהגתו כמו שהוכיחו הקב"ה על פניו וגם חבריו התגר שוה תמלא וכמה קראי על זה וכנגד ז' מדורי גהינם דהיסורין במקום גהינם וכנגד איוב שהתך נידון ביסורין וז' מיני שחין היה במצרים וקיבל כמוהם :

אדם עושה גדישים גדישים של עבירות ועושה תשו' · במד"ר ס' אחרי פכ"א והובא בילקוט משלי נקטו אם עשית חבילות חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות חבילות של מצות ומובא ואזיל דבאותו אבר ובאותו דבר שחטא יעשה בו תקון דתיהוי ליה כפרה :

מת חכם אבדה חכמתו עמו . עמ"ש בקונט' חל"ב דרוש י"ג מה שפירשתי במאמר הנזה בס"ר ' ושמאמר ד' מתחרט עליהם בכל יום הובא נמי ברמז הת"ך :

אין אטו כדי להניק את בנינו מחלבו של ילחך כנוסח שמד"ר ס' וירא פנ"ג הוא מתלבה של ברקת וע"ז כביאורו מ"ש שלא דמסתמא אחר שהניקה בנים הרה עשתה שטיפה והרחה בדדים והוציאה מעט חלב לריק טרם תתן דדים לילדך אי מגד חלב עמא של הנכריות ואי מגד דאפי' יונקי שדיים מטעמים לו מרקחות ומיני מאכלות רקות ואיך ספיות שנתנו על דדי שרה ינק קדש ידיד להשים פיו ולא מאלהי מי שנתעורר בום . ובמאמר אם זכיתם אתם בניו של אברהם שהשפיל עצמו לאפר ואם לאו לנכי חומר גביכם שתקינו עצמיכם לשעבוד מצרים · עמ"ש חכם בני הי"ו בספרו ברך א"א ס' תצוה · ולעד"נ עמ"ש דשרו של עמלק ס"מ וע"י הענוה אין יגבר שולט בו ושעבוד מצרים יצאו ע"י שהשפילו עצמן וקרו"ש בימט' שפ"ל והקדש מפקיע מיד שעבוד ויצאו קודם הזמן ועמלק בא בטענה דיצאו קודם הזמן וההקדש והענוה היא סיגואס ובופה לס"מ ומצתה זבא שמאמר ע"ן ודוק .ובמאמר ד' כיתות דאינן מקבלות פ"ש עיין באריכה בסה"ק ברכת מל"ח ח"א דרוש ט"ו לתשו' ובסה"ק תוכ"ח ס' טהרה

מרדכי משמעו · מור זה לקחת מוסר גדול דמי שהיה רבו של שלמה ולא חטא שלמה מאימת רבו שיקרהו הכתוב טמא ובנדר אוה"ע ותרה אם לא דכמה קשה כלה"ר דהוא יותר מג' עבירות ול' טמא חייבו טמא שמתים בלה"ר :

אם עשיתם חוקי אין השטן נוגע בכם . הויגו' כמ"ש במד"ר שעשה תנאי הקב"ה עם השטן דממת"ת ואילך יהיה דוקא לאוה"ע ולא יוכל לנגוע בישראל שלא דהעגל הפיל היסוד ארצה :

התוספת מרובה על העיקר ויוסף אברהם ויקח אשה . עיין ב"ר ס' חיי שרה פס"א סי' ר' דיליף מכמה מקומות ומד"ר ס' דברים ועוד תמצא ברמזי ק"ט וגר"ס :

רמז תתקז ידע אכונא בלעדא וכו' וה לא יכון עמ"ש וירעו לנו ולאבותינו מכאן שהאבות מצטערים בקבר ואין לשים הפרש מאבות העולם על כלנתים' לאביו ש"א פירשו נימא דיש הפרש מצער של ורים לצער של בניו דמרגישים ועמ"ש הרב יד דוד בחי' לברכות שם :

מי שאין לו מנחמין הולכין יו"ד בנ"א ויושבין במקומו וכו' דבר רב יהודה יו"ד ויתיב בדוכתא אתוי ליה בחלמיה תנוח דעתיך מעשה הוא מסייע למ"ר דיודע עד שיתעכל הבשר וגם למ"ש למעלה מזה דהגונע להם ידעו א"כ אפי' למ"ד עד שיתום הגולל הנה כדבר לצר או נחת רוח להם מרגישים ותכא; היא הסמך דמתפללים בבית אבל ואין אומרים תחנונים אפי' שלא יש מי שמתאבל עליו עיין חס"ל שקליי בתשו' סי' ב' ובספרו זל"א דפק"ד ע"א ובס' ש"ן דפק"ד ע"א ובית עובד דק"ג ע"א ובס' יקהיל שלמה דף ס"ו ע"א ·

מישה הענוה והאיש משה עניו מאד · וזה נתן לו כח ופ"פ לר"י לו' לא תתני ענוה דאיכא אנא דהא בענוה לא שייך לומר יוהרא והאמירה היוצא מפיו ועיל להתמיד בה דש"ה לא היה אמר משה כן על עצמו להשתבח במידתו . ושמעתי מרבני אשכנז (נדפס עתה בס' שיחת חולין ק"ך) דלא על עצמו כיוון שלא דבעיניו יפלא דשמו אותו לראש ישיבה עם היות גדולים ממנו ונתרצו להיות תחתיו כמנא דעשו עמו ענוה גדולה וכונתו על ענוה חכמי דורו וז"א לא תתני דבוטל הענוה דאיכא אנא ראש ישיבה ע"ג גדולים ואיך יתכן דאנא ראש ישיבה איש אשר כמוני בהיות גדולים ממני בחכמה ובמנין אם לא מענותנותם יתירה דאית בהו וא"ד :

וטהור ידים דכתיב טהור עינים מראות ברע וכו' יוסיף אומץ מצנים כח וגבורים אמר של בני **אברהם** הי"ו דעפי' הדבש יפורש עמ"ש ובשמרת מכל דב"ר על שעולם עיניו מראות ברע ואינו מסתכל בנשים שמביאו לידי טו"ק ולהשחית בידים ומי שאיכו נזהר בזה עלול להחלים כחו וקופץ עליו זקנה כמ"ש בבי בריזולי ובדכתב הרמב"ם בהל' דעות ובכן טהור ידים יהיה מי שהוא טהור עינים מראות ברע ובזה יוסיף אומץ גם כי יזקין בכחו או כמו ת"ת בחורים בחם וא"ד ישל"א :

עולם חשך בעדו וכן זכריה עיניו פשיעותיו מתקריות שפך מעמידתו על רגליו ומתמה' לא יוכל לילך לתקים יחיד ולהכיח ביתו כי כשיודעי' דשלך האיש מרחוק יכנסו לבתים ויגנבו כל מה שבביתו ובדכתב ס"ב אורי וישעי ק"ך על מאמר מבריך רעהו בקו"ג ושלתו כשלכת דאתך גולא הא במילי

במילי דעלמא הא כמילי רביתא וכן שניהם יתברר הענה נכונה :

רמז תתקח כל החשך היה טמון בסרוס שהוא בשמאל של א"י · ומי יעמוד בסוד ה' דברי שיזכו ישר' בשמאל עושר ובכור מביזת מצרים וכן בביזת הים יותר היה הכל ע"י החשך ושנשאר יו"ח על הים דהחשך בשמאל וכא העושר לישר' משם דאילונא החשך למצרים לא היה מניאות להתקיים ואח"כ יבאו בר"ב וכמאמר על ט"ו דברים נגעים באים עיין בביאורי לזוה"ק ח"ב דר"ה ע"ב :

נאמר כאן ככין ונאמר לסלאן והיה נכון לבקר . אין להקשות דלעיל כמאמר עתידה אשה שתלד בכל יום דלגלג אותו תלמיד למה השיב לו מתרנגולת ולא מאין כל חדש מדור המבול דהתי' פשוט דגם ע"ז לא היה מאמין דכך היה ומה גם דבדור המבול עצמו יש סברא דהוא לג' ימים ולא סוה מלתא פסיקתא דיולדת בכל יום . והדרשה ועל גוי ועל אדם יחד לא יכולתי להסביר היטב כיצד הוא משמעותיה דקרא אם לא שיהיה הפתרון כדאמר בתר הכי ע"פ ימלט אי נקי כמלט דנח ג"כ היה ראוי להאבד בתוכם אך שמלא חן :

שער שאהב את עשו הכהתי את עיניו מא' זה אינו מוסכם עם מאמרים אחרים על שראה בשכינה ושלא יראה ברשעות עשו ושיטול יעקב הברכות :

רמז תתקט חמור יתומים ינהגו יחבלו שור אלמנה · הובירך איוב לפרש שיתוקיו שלא ירכבו עליו כי ממנו למדו לעשות כן דסיה נוטל שדה יתומים והם לא שמו הפרש דהיה להשכיחם יותר ואף ע"ז עמדו מעוררין · עיין ב"ב דע"ו ע"א והוא בסיף רמז תתק"ו ולמו"ה תשכנות יעקב דק"ף ע"ב ומוה"ר מרא"ס ח"א דרוש ז' להלכשה ובס' ברך א"א ס' בראשית .

ולכך אמר פירשו איוב דלו באת דמלתא קיים אמרה וזה ימריו לקמן רמז תתק"ח אילולא בא איוב לפרש לנו תעשה דור המבול ריו ע"כ. ומ"ש דהיו מהלכים ערומים כדי שלא יפשיטו את בגדיהם · איננו שוה עם המדרש שאמרו דבל שהיו שטופים בזימה הולכין ערומים ושמא תומו אדה"ר ובניו היה על הזימה ועתה בדור המבול בשתנה הסיבה והיה בשביל שלא יפשיטו את בגדיהם :

היה מבית אפרסמון וכו' אפרסמון מניחין אותו בבית גנזיהם · ועל זה סמך לו' נ"ת לנ"ת לו' דשוו בשיעורייהו לעבור עליהן ע"י שנותן ריח טוב וסופן להיות סרחון גדול דיריחו מרוחם וקיו דיראון לכל בשר רח"ל :

רמז תתקי משך ילה"ר אבירים בכחו מי הם כגון דור אנוש וכו' · מאמר זה סיבב הולך למ"ש בס' זוכח תידה בהקדמתו במשל הילה"ר דבתחילה היה סוחר גדול והיה קונה סחורות גדולות ותפס דור אנוש דור המבול דור הפלגה שעגל תרגלים מתאוכנים וביוצא ושוב ראה דלאו כל שעתא מתרחיש סחורות גדולות חזר ונעשה

שלחני מדקדק אפריטי לה"ר ולייצנות ושקר וחנופה איש איש בפרטות גם עבירות גדולות גם קטנות ביע"ש והשתא כיון דהילה"ר בתחי' עושה סחורה לתפוס דור כולו או רבים ועתה כר בבר לא יש אמנה אפי' בקדושיו דבל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו דמבקש להחטיאו לולא ס' בעזרו :

רמז תתקיא כל אדם שיש בו גסות הרוח לסוף מתמעט . לא כפשוטו לבד דמשפיל גאים עדי ארץ דמתמעט בכודו וע' רמז תתס"א ולקמן רמז תתקכ"ח אף החירוש הוא בגופו כמי דסיה מתגאה בקומתו ובכמות גופו אברים גדולים ומאירים ונעשה בפוף קומה ראשו על ברעיו וכמו פרות הרעות דפרעה במראהו ובאבריו ובל בשרו קטמים עד שיעור בפל טמון דרואיו יאמרו איו ואחר זאת דראה בעיניו דאירע לאחרים כן איך יתגאה האדם על שום דבר חלילה הא ברחמיו יזכנו · להכיר מיעוט ערכינו ומלבינו

רמז תתקיב סמאל זה מיכאל עיין בשה"ש רמז תתקס"ו ע"פ אפריון עשה לו ועמ"ש בן חכם נר"ו בס' ברך א"א ס' חקת :

רמז תתקיג כי שנתמעטה פלמיא ש"מ : וכ"ה לקמן רמז שף ס"ה .

מי יודע דהמלאכים דהיו מקטרגים על יש' וששו כחרבן ביהמ"ק העבירים ובענין שאמרו בתמורת שירה בבל בלקמן רמז שף ס"ה ואפ' דזה רמז קרא במזמור נ"ס הוד והדר לפניו עוז ות"ת במקדשו והוא דרוב חיילותיו במפלייא של מעלה נתמעט בחרבן ויצא חסר הדר ברוב עם הדרת מלך ובכן אנו מצפים דמהרה יבנה ואז הוד והדר לפניו דיהיה ברוב עם הדרת מלך בזמן דעוז ותפארת במקדשו למטה מכוון כנגד ש"מ והוא אמר ולא אבא בעיר ונק' מקדשו גם לנבחו דהוא אמר ואני עתיד לבנותם מאים דמעשה ידיו קיימים לעולם ולא יהרס עוד לעולם אף והיה בנין עדי עד :

אמר לשרו של ים פתח פיך וכו' בעט בו הקב"ה והרגו ושמלא מים מכסין אותו אין כל בריה יכולה לעמוד מפני ריחו ועי"ל רמז תתקכ"ה בלויתן ועמ"ש ה"ה מהרי"ד ז"ל בספרו החשוב למ"ד ח"א ס' בראשית ד"ז :

רמז תתקיד אחרי מלך כ"ו אי אתה יכול לעמוד · זה מבואר עמ"ש לעיל במשלי רמז תתק"ס ע"פ שמים לרום וארץ לעומק · וכויכוח אנטונינוס עם ר' לענין ילה"ר אם הוא קודם בלתו או אחר בלתו עיין בס' כסף נבחר אשבנזי ס' בראשית ועיין בס' מת"ל דקפ"ט ע"ג ובס' מדב"ק מע' יוד :

רמז תתקטו ות"ק זמנין דכפיק מינוה זרעא מעליא · הא דל"א דילמא יהיה כמו אפי' לפלים ולרביע · לא שמענו הא כהוס ורגיל ומלתא דלא שכיח לא חששו בה רבנן ועיין בקונט' זל"ח ח"א ס' בראשית בהקדמה מ"ש שם בס"ד :

קץ שם לחשך · הבא דרשו על ילה"ר בעולם ועל יוסף בבית הסוהר ואיבא אחריתי דמבת

חשך

חסך נראה דקץ דלקחו כיות מצריים ומכת בכורות בעור יוצאים ממצרים אך הקץ נתגלה במכת חשך זהו כל' המגיד כוה עצמי שהקב"ה מחשב את הקץ לעשות מ"ש לאברהם א"ע כי גר וכו' ואח"כ ויצאו כר"ג:

פרץ מעם גר סנשבחים מעם רגל. השאמר וורה דקי"ל נחל מים ופתחו אותו למקום סים חשש שיבואו לעיר שיהיה שטף מים רבים לפניו ולא יעבור וכאים עד הנחל ומוורים ער שנשכחים לו' כנהר ויעברו ברגל כי המים עוים אינן נותנין דרך למי שבא לעבור אך לא מנזתי גילוי ואין ראוי להיות כורה מלב דבר שלא שמעתו ואפי' זה שאני כותב א"ש את"ת והשי"כ:

ועפרות זהב לו כשהיה הולך לבנו ליקח ירק היה מסבסבו במים ומוציא מעפר זהב. ירמוז כוה פסוק פה"ש עורי צפון כדכתיב מצפון זהב יאתה כומן הפיחי גני יזלו בשמיו כומן ריבא דודי לגנו:

רמז תתקיו וסוי יורע שהקב"ה עשיר ומשרתיו וכשמה שנתתי לך זס אתה משמרת בטהרה מוטב ואם לאו וכו' והיינו לפום ריבא דקי"ל דנותנין עליו חומרי מקום שיצא משם וכמאמר דרדש רבא ברכת אוכר שמיה בוזל סדה יתומים ומשביחם ומחייה לשן ככר ציינתי לעיל רמז תתק"ט:

רמז תתקיז סידקה כזה לאייב. אפשר דכין שאמרו כל הנוטל פרוטה מאיוב מתברך היה כא פעם אחת ויא אשם לו' דלא סיה נצרך עוד ובכל פעם שהיה עושה צדקה פנים חדשות ולא היה מתכוים שצני לבא פעם אחר פעם ווה שייך במצות אך האוכל פת לבר ולא אכל יתום וביולא ומנו בכשי יתחמם לאלביש בוה היה מעותר לחזור ולבא פעמים רבות ובזה איוב כלה לצדקה דמקיים עם אדם א' נתון תתן מזה פעמים דאילו בפרוטה ממש לא כלה לקיים נתון תתן ק' פעמים ע"ג אדם א':

ואם סיה בא הילמ"ר לתטעותי שלא צילך וכלחם הבלים שאני אדם גדול לא הייתי שונע שאין אני טוב מבוראי אבכי אבכי הוא מנזמבם סיינו לקיים והלכת בדרכיו דמתקים שבזמנו גדולתו שם ננינו ענוותנותו וזה שיעור סכתיב נעם סיית ואשכון כמלך בגדוד ואפ"ה כאשר אבלים נ' רבים קטון וגדול יכנס לכך דרכו ית':

רמז תתקיח כל הפוסק מד"ת ועוסק בדברי שיחה. יפה שמיע לי דבלימוד גירסא כ"ד ווסר תקונים מאכיות ובפרט אם אמר לו"ח קכה"ו ולעילוי נפש המת אוי איסור מוסיף אם מפסיק לדבר ואני דרכי להיות גוער בזה מה שאינו טבעי בעניינים אחרים לגעור ולדבר בקול רם דבלימוד ש"ס ופוסקים כיון דכותי ללמוד דרך ארוכה ושקו"ט אמידין בסדרן למי שתורתו אומנותו אם יבא אדם לפניו לדבר דבר הכרחי מוכרח להשיב ולדבר דשאני מפני הכבוד ומשיב ושלא להטריח אך בגירסא הוקלה השעה למעוט מלדבר דבר ומכ"ש בקריאת שמו"ת דטועים העולם דבלה"ק מותר להפסיק והא ליתא כעולם כ"א לחיות כולם פיו של כפרנס עם"ץ דרבים צריכין לו ובא לפעמים דשוש"ס הנכו הוראה דחוקה דלא יעבור השעה או חשש פקוח נפש אוי יפסיק אפי' בשמו"ת ויחזור אח"כ מתחילה וכדידי הוה עובדא פעמים רבות וא"רע בפני דאדם גדול בתורה הגך לבקר להרב שבאותו זמן והלכתי אני עמו והיה קורא שמו"ת ולא הפסיק והיה כראותו שלא הפסיק קם והלך בסקפדה גדולה ובהוליכו אמר להרב אין זו ממש' ר"ל ישמע חכם ויוסף לקח:

איני דן אותם כאוה"ע של אני כפרע מהם כפיר של תרנגולים והיינו כמ"ש בפ"ק דע"ז ע"פ רק אתכם ידעתי משל לאוהב ושונא ופי' בזה בדין דפרעון זוא ויזא הוי פרעון והאר' הוא למדו אותנו יותר מירום מהש"ס דע"ז והוא דכשיעור זה כפיר של תרנגולים דהוא מעט מוער כי במה כתב זה לאקרא פרעון דדיך העולם דמי שחייב מזה מנה אם יתן מנה אחת יתקבל למלוה אך אם חייב אף זהובים ונותן לו פרוטה לפרעון הא ודאי מתתי בעיה כו דוויהי כמשחק ואילו של מלא רחמים אבינו אב הרחמן ברכנות של טוב מתרצה ומתפייס להפרע אפי' כפיר של תרנגולים היא רחמים גדולים כזה:

אם אמאם משפט עבדי אתתיה דר' יוסי עינוך תדלכת מאי דרחב פי כוה בסה"ק תיב"א ס' ואדא בעור משהו. ואני בעינים פקוחות ע"כ בני ביתי שלא ירימו יד על המשרתות כלל ושיתנהגו עמהן במידת החסד ובמידת הרחמים ומקונר עבודתינו לה' אין לנו מלה להרים ראש על המשרתים אותנו:

כל המורה הלכה בפ"ר ראוי לחכישו נחש והיינו דהוא נ' וזהו דהוריה הלכה בפ"ר אדון עולם דהתיר לחוה לאכול מעץ הדעת ומגמתו לעשות ספק רכו אדון העולמים כצורתה דהוא טפשות גדול ומהר"ז"א בפ"ק דחגיגה כתב דעונשו סומא דחשיב כמת ועיין רמז תקל"ו ותקכ"ד ותשע"ו ותשפ"ח ותירבת כל יתברם לפי מ"ש כו"ח ד"ט ע"א אפי' תלמיד חבר יע"ש:

בן ברכאל שב' ויברכהו ה'. הז"ר דע"ב ע"כ כתב דאין כתוב כן בבי יצחק והיכר בקנרה יע"ש והוא פלא דכיתי ס"ת ובאו ויורע יצחק וכו' וצ"ע:

רמז תתקיט לא כל מי שעוסק בתורה מתחכם שא רוח היא באנוש כ"ל כמ"ש במד"ר ס' הברכה כל החכמ' וכתו' קלה היא אם יש בכם יר"ש ורוח היינו רוח דעת ויראת ה' והנם דהכל בידי שמים חוץ מיר"ש הנה הסוגה דאם בא לטהר מסייעין אותו והרוח חכמה ורוח דעת הוא כיר"ש והיא באנוש וסיוע מה"ת כיון דאתערותא לתתא שוב אתערותא לעילא וכרמזו שאח"ז בפסוק הן של ישגיב בכחו:

ד"א לא חכמים מדבר ביעקב. מה טוב לפו' הדרשה דקרא החכמה תצוו לחכם מאור שליטים אשר היו בעיר דמשתעי ביעקב נגד היור שבטים וירדו אמו יוסף יו"ד ועיין בזו"ס להקה קיים בדרום למחויק ביל"ת: ובמאמר ת"ש הן כל אלה יפעל של פעמים ב' עם גבר. ע"מ"ש חלמ"ר ס' כא דקמ"ב ע"א:

רמז תתקך פוסקין לו ולזרעו אחריו ע"ש כ"ה · עמ"ש לעיל בספר שופטים רמז ס"ג · ובמאמר רחל תמם פלך הם זקנו' עיין בס' כ"ך א"א ס' תנ"ה באריכה כוה :

הוא ניטל את נכם שלא יעשו חטו' כך היה פרעה עמ"ש הלמ"ד ח"א ס' כא דרך רחב כהא דפרעה :

רמז תתקכא אבל ישראל לא היו ניזוקין וכו' אתה ויחי. ק' דבמד"ר ס' יתרו אותא נפשי יצאה בדברו ואילולא שהתורה בקשה רחמים עליהם היו מתים שאר דעל של תחיה החיה אותם ושמא הכונה ויוכ היינו שהחיה אותם וכיון דהחיה אותם סופן טוב הו"ל שלא ניזוקו ואחרי כתבי ראיתי מ"ש הכ"א ז"ל ע"ש והוא דף ע"ג ע"ב ורואה אנכי דבאיוב תפס הוא על הרוב מה שכתוב בכ"א שאן דאין אנו יכולין להסביר ענין אוה"ע שהיו מתים דהקול היה מסוף העולם וע"ס ואיך כשארו מאוה"ע בעולם היה ראוי דבגוים לא יתחשב עוד שאם הן עם לבדד ישכון בעולם ואין אתנו יודע אם הגויים הקרובים למחוז הם מתו והרחוקים נתן בהם כח שלא ימותו ולפי שיעור קריבת ס"ר מיסר' יה"ם כך הם לאוה"ע שמתו אך הרחוקים משיעור שהיו ישר' נתן בהן כח שלא ימותו כדי שישארו בעולם דלופה ומביט דיעשי העגל ולריכי אוה"ע בעולם בענין הגוים אשר נשארו בכחלת הארץ :

רמז תתקכב כיון שבא אדם להפטר מן העולם . זה איננו שיה למאמרים דבכל לילה אדם כותב בידו מה שעושה ביום ואז סמוך למיתתו חוזר וכותב וחותם שהם' כולו בכללות עוד הפעם לא ידענו כילד הוא או שמא בעת הפטירה היא שכותב וחותם ומה שנגזר עליו מיתה הוא בעבור מעשיו הרעים להצדיק דינו דמקבל עליו את הדין דלהכי הוא דאתא בעל המאמר דהוא לורך יותם מה שהבטיח לו הקב"ה לאדה"ר דכך יעשה דאיש בעונו ימות ולרמוז זה לא נקט קרא ביד כל איש או נפש שאר איש דבור כל הסיבה הוא אדה"ר ויותים ועתה כיומו נפטר מפני כבוד אדה"ר ועיין בס' דרכי חיים פ"ב מ"א כפיהם וכל מעשך בס' נכתבים :

כל נסים וגבורות שהקב"ה עושה בוה"ז בזכות תמימי תורה . וזה רמוי דוד במזמורו של אתה וזורך הודו לה' כ"ט דהוא על הנסים כוכות מי אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת ה'

אין הגשמים נעצרים אלא בשביל עלות ש"ת . מוה המאמר למדתי דבשנה שיש עצירת גשמים טוב לתקן שעמדו מתופשי התו' באשמורת בבוקר בכ"ה או בביה"מ ללמוד בכנופיא לקדש מורת לילה ביום ולהיות זריזין מקדימין להגות בתורה ולא יאחרו עד מאוחר עלא תשבו ובזכות שי קדמים מידת יום בלילה ומידת לילה ביום להגות אזרינו שאנו משכימים ומעריבים בכ"כ ובב"מ אזי יתקשרו ימים כשבים להוריד טל ומטר לברכה :

הרואה שמה בזקיפתה מברך · עיין עצרת החיים סי' כ"ח (ובס' בזה"ד ח"ג יותר באריכה קחנו משם) :

איני נהנה מכבוד אבותי כלום · ראו כח דקורה דסוף סוף נכרי ל"א כר"ס מה שהיה בלב ודובר אמת בלבבו דהא הם אשר פיהם דיבר שוא כ"ש בלב שאין תלה בשביל אב דלמר מעשו כי ראה דכל טוב העולם בידו על כאו"א ולעושים של"ש ונכרי כך ק"ו לישר' העושים לשמה דמכאן אתה למד דאין קן לשכרו קרנו לעוה"ב ופירות בעוה"ז

רמז תתקכג ר"א אומר מאמלעיתו נכרא רי"א מן הגרדים · עמ"ש הרב פרדס דוד בהפטרת למה תאמר כורא קנות הארץ יעש"כ :

כך יש מפתחות לאשה אך אינן בידה כלום כי מפתח של חיה ביד הקב"ה ובגוף האשה יש פתח ברחמה והקב"ה הוא הפותח :

רמז תתקכד כיון דנעשה רש מלמטה · היינו כדכתיב כל אחי רש שנאוהו וכדתנן וכל שרוח הבריות נוחה הימנו וכו' שאר רוזהו לשאר כל אדם אך פרנס עה"ן דעל' שמוכיח ומענים אין זה בכלל משום דמוכח לשי במילי דשמיא וכבן נבי דוד ונחמיה יש מקום לחלק דלא רוב העולם היו שונאים כ"א נענים ושהיה סיבה על שנאתם שאר דלא כל העולם יודעים הספרשיות והחילוקים שיש ולכך בעבור כבודם נכתב כך :

רמז תתקכה פעמים שעושה אותם וכו' וכ"ה ברמז שף ס ג ולכאו' יש לשאול אמאי כאדם אינו עושה כן והוא דוקא במלאכים וזולת לכ"ן דעשאו כבהמות וחזר ודאיכא כאדם גלגול וכל מיני בע"ח דום נסתר מעיני כל חי דאינו בריאה ובג"ע הלדיקים בעופות ושמא בכלם שהיה ברא אותו לכך לא יחליפנו ולא ימיר אותו

רמז תתקכו מליחה דנקבה עדיף · עיין להש"ד ס' ראה ע"פ כל הבכור דבאדם אוי לאבי הבנות אך בבקר ובכאן מלבד הבכור ומה שצריך לקרבן קלא מהם זכרים הנה מה שצריך לאכילה הוא יותר טוב הנקבות ופרות ורב ז זה"ד ועיין בז' זבריהם אנכי ס' תבא מה שפירש כוה :

רמז תתקכז כל מי שמקיים מלות סוכה בעוה"ז וכו' את נוגא בשעה שבאו יסורין על איוב וכו' ועפי"ז יתבאר כונת המאמר וז"ל כשהיה איוב מתרעם על היסורין הראה לו הקב"ה סוכה של ב' דפנות וג' אפי' טפח ע"כ דלפי מאמר שלפנינו הנה מכוון יפה ויתבאר עוד עמ"ש בווה"ק והמקובלים כי סוכה אימא עלאה אם הבנים כמו' בינה הפירש סוכת שלום וגם בתקונים איתא כן דסוכה כמו' בינה בסוד והיה ז' ימים תחת אמו וידוע מ"ש המקובלי' שיא כמו' ה' דמות ג' דפנות ורגל הה' כמו' טפח וה' ראשונה דבשם כמו' אימא עלאה והיסורין באים מלד הבינה אימא עלאה שמייסרת את הבנים ולכך כשקרא תגר הראה לו סוכה מכוון ליסוריו לפי בחינתו א"כ כי הסוכה כמו' הא הא רמז לתשובה כמ"ש במנחות פ"ג דע"ג ע"פ כי ביה ה' נוף עולמים

עולמים כי העוה"ז נברא בה' לרמוז לתשו' כמ"ש המח"י בפ"א דסוכות והרי עיקר היסורין לקבלם מאהבה ולחזור בתשו' ובזה הנה נכון דהראה לו סוכה ורוק ועיין בס' דרכי איש ירוש' מ"ש במא' זה :

רמז תתקכח סימן זה יהא בידך כל זמן שאתה רחמן הרחמן ירחם עליך . נקט בידך דפתוח תפתח את ידך וכל' רז"ל דידא דלא פתחת לנדקה פתחה לאסיא לכן תקיים מאמר ה' ולא תקפוץ את ידך :

דניאל

רמז דף נט ומן השינה וזה חידוש על השכה וטובי מראה דמי שאינו יושן פניו משתנות ועיין בס' ברית שלום בפי' לרוס מגילת אסתר ועוד הן בה דמי שאינו ישן על מיטתו עלול שיתקרר גופו ויבא לו ריבוי השחנה ולפעמים שלשול מעיו ועכ"ז ומעמידים על עצמן בשעה שנכרכים לנקביהם ומן השיחה פי' הו"ר בדברים בטלים שלא יתננו בפני המלך יעש ויותר פשוט שלא להרבות בדברים דהסכל ירבה דברים ועוד דברוב דברים לא יחדל פשע ולפעמים גורם לסתיו רוק מפניו בנגד העומד לפניו :

רמז דף ס לית; גדולה לר' היינו כדאמר אח"ז ולחמ"ו חברותי מלתא הודע למה שהיו מתפללים עמו ודרים הבא ד' דרשות על תלו יתירה דותקפיבם ר"י ור' נחמיה ורבנן וריו"ח וזו לס' רבנן ונוטה לר"י דעל שהיה השאלה על החלום כמי הוא שבא ושיבב לאת בכוד לר' והא בהא תליא . והמאמר ולא פי' והיכן פי' הובא לעיל באיוב רמו תתקכ"ב :

ישובע לחיו הוא דוהיב . ל' הו"ר בפירושו בזה אינו מיושב כ"כ בדרכו דרה"ק דהא הפשט הוא דזה ומותו מי יאכל השובע והולך לאכרון דאפי' בע"ח אינן אוכלין מרוב אכילת אדם

למה נמשלו ישר' לאגוז הבא דרים חדא לשבח או לגנאי ובמדרש חזית דרים כמה דרשות אחרות ובלהו לשבחן ש"י ויתכן לפרש בכונת השאלה למה נמשלו לאגוז יען אגו"ז גימט' חט"א ולכך הזהירו דלא לאכול בר"ה ולזה דרשי דהוא שחוק לתנוקות אם אינן זכאין ואם זכאין אדרבא תענוג למלכים :

רמז דף סא אם יאמר לך לעבוד ע"ז נבי או"א נקטו לחלל ש' ולהטמא והבא במלך נקטו ע"ז משום דבעי למתני ענין כ"ן לכך קפיד לו' ע"ז א"ב לגבי מלך שייך מיהרג ויא יעבור ולא שבת וטומאה וכיוצא דבאו"א ליכא סכנה שיהרוג אב לבנו אפי' בא במחתרת ואלו במלך איתיה לחששא שיהרגנו וע' ברמזים דלעיל

רמז דף סב תלה דניאל עיניו כלפי מעל' היינו כענין יעקב בהשתחויתו לעשו ויעקב ליוסף ודוד ואתרתם בה לחי וביוצא וכמו שביארו בזוה"ק ואין בזה גנבת דעת ובענין טורין להרגיון ולמובסין וכו' ובלבד שיאמר בלבו היום ועיין יעי-ות דבש ח"א דכ"ב ע"ג במה שהשתחו לנלם כ"ן יע"ש:

רמז דף סג ודובותא . הבא מונה בדי לסמוך דבר במה שייך לו ובמאמרים אחרים נקטו ביוצא בדבר עיין בס' וימהר אברהם מע' ד' אות מ"ד וע"ל רמז דף ס"ו ביוצא בדבר לגזרה קודם הזמן והוא לעיל רמז תקמ"ז . ובמאמר שלא תכנס אומה באומה ומלכות במלכות בחוט השערה . יש להבין דהבא מבוא בין מוסר' ובין מאוה"ע ואולי לפי מ"ש בזה הלמ"ר ס' מקן רק"ו ע"ג דיש הפ"ס המבדיל בין יש"ל לעמים לא יכון עם מאמר שלפנינו וצ"ע :

רמז דף סד לעולם אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך . תי' לעולם יתכן לפרש דאעפ"י דבלשונם לא דברו בהוגן ה' שסיך באילו הוא שוה דדוד ולא של ארונא ובן שסת דאת פלח ליה דאת ולא אני ולא היה ראוי שיתקיים הברכה ואפ"ה לעולם בכל אופן דהרי גם מש"ר על כי לא בכנם לא"י נקט הכי ובוון דאיבא למתלי אין קפידא בזה :

לפי כל עסק ובל דבר נראה להם הקב"ה כבכור בסופר בזקן בבחור . עיין מה שפי' הרב יעי-ות דבש בזה בפסוקי ס' וירא של ואני זקנתי שיפלא מה' דבר יע"ש דבריו כי נעמו . והנלנתי דהבא בעל המאמר נקט לשלמה בסוף והיה ראוי להקדימו לדניאל אך בדי להסכר פיהם של המן ודובותיה דבעצה זקן הביאו לבסוף לרמוז דהן עוד היום ועד אין סוף נראה בזקן ונראה בבחור לפי הענין והדבר .

רמז דף סה עקיבא עד מתי אתה עושה ק"ס חול . אמר לו בני

אברהם נר"ו דבונת ריס"ג בשמעון העמסוני דפירש ובקוירא מגדרוש את לרבות ת"ח ורע"ק באיו דורש ולזה אמר לו עד מתי זת"ר הי"ו .

רמז דף כו לאבן בוכות יעקב משם רועה אבן . נראה דלא תלוי באברהם או יצחק וביוצא ב"א ביעקב יען המשכון גרמא ליה הוי"ו של שמו א"כ שפיר חזי להיות תולין בזכותו . ובמאמר כל זמן שמשליכין ר"ת לארץ . נטיתי ידי בדרשותי בכמה מקומות :

שיהו בר' . עיין בביאורי לזוה"ק ח"א דו"ג ע"א ובס' והו"א בפ' שלחן של שיהו :

חמודות נחמה אתה לפני הקב"ה ומשובח בעליונים ואתה חמוד על דורך . היינו שלא תאמר דכיון דנחמד למעלה שמוכיח לבני דורו כי זהו חפץ ה' הנה לא מרחמין ליה בני מתיה בשביל דמוכח להו במילי דשמיא והבא זה הוא החידוש דאהוב למעלה ונחמד למטה וזה שבח שמוש ושבער שמוש הולך וגדל וטוב גם עם ה' גם עם אנשים וק"ל .

והמשכילים יזהירו זה דיין שדן דא"ל . ע"ל בתהלים רמז תתע"ט ועיין להרב עיון יעקב בב"ב לר"ח מה שפיר' בזה וע' מ"ש

מ״ש הלמ״ד ס׳ אמר דרכ״ט ע״ג ׳

עזרא

רמז תף סז ד׳ מדות נאמרו בשמות יש שמותיהן נאים וכו׳ ועיין במ׳ תנחומא ס׳ שמות וס׳ שלח ועיין מת״ל דקפ״ו ע״ג ועיין רמז תתקמ״ה בב״א :

אני אמרתי יהיו ישר׳ לפני ככרוב ׳ ווכו כטוב עמ״ש הרב אס׳ המתירה ס׳ חוריע ר״ע ע״ר בטעם ריחזקאל היפך משור לכרוב אחר חטא העגל ריתחשבו כרבית כנער שוטה ותאו׳ מאהבה מחשב שחטא לנערות ולכך חטאות נעורי ופשעי ש״ת ע״ש ועיין בס׳ אברהם את ידו ברוש לחשו׳ ובמאמר בקומה שעה אמר דוד ג׳ סימנים עיין ברכת מל״ח ח״א ברוש ג׳ לכלם ׳

נתמלאה וקטו ראוי להיות ש״ן ונו׳ עיין בשמת ב״ח ח״א סי׳ א׳ והחפן חיים סי׳ ס״ן ׳

רמז תף סח אין הכהן קטן נכנס לעזרה נ״ל אין הלוי קטו ועיין בס׳ ברית אברהם וז״ר דגרסי אין קטן שקם ופירשו על לוי . ושם ביאר על שם שם לרות היינו על סמך שמקרא בשם לרות יונק וכו׳ מלחמת נו״מ לא יגע בך רעה דתלו ואתה לך לקן ותנוח ותעמוד לגורלך והוא אמר בעת הסיא יעמוד מיכל וכו׳

הבא מן הדרך ש יתפלל ג׳ ימים עיין מ״ש מכס בני הי״ו בס׳ שמע אברהם סי׳ מ״ר ׳ ובמאמר המשתמש בכתן מעל עיין באורך בס׳ הר המר הל׳ כביים ובס׳ ברך את אברהם ס׳ כהר וס׳ ואתחנן דרוש ג׳ .

תלת זמנין ונא אהא עיין מ״ש בסה״ק רוח חיים ח״מ סי׳ י״ר אות ב׳ ובקונ׳ נחיים בירוש׳ פ״ד רמ״ק ה״ג :

נחמיה

רמז תף סט כורש הוא ארתחשתא׳ הוא דריוש . והיינו דכיון דהחמיץ ונתבטל שם כורש הי״ל עוד ב׳ שמות רבכי נח מוזהרים נמי על ביאת בהמה חיה ועוף שא דבשם שעוברין על שזר מצות ב״ן חוזרין נמי על זה ולכך אסרו בהמתן משום רביעה אע״ג דמוזהרין :

רמז תף ע ובפתחו עמדו ואין עמידה שא שתיקה ׳ עיין רא״ח ס׳ יתרו :

רמז תף עא למה נק׳ שמם אנשי כנה״ג עיין בס׳ מראית העין ביומא דס״ט ע״כ ובס׳ בתי בנסיות בלקוטיו דף ב״ח ע״כ למה נ״א כנסת הגבורה יע״ש ומה שבינו בל׳ נקבה ולא בל׳ זכר בנוס גדול . עיין אנ״א ח״ב פ״ה דשקלים דע״ה ע״ר :

וישלחו מנות לאין נכון לו עיין למוה״ר יד שלמה ז״ל מה שפי׳ דבר נאה . ובמאמר לוו

עלי עיין בסה״ק ברכת מל״ח ח״ב בחדש טבת מ״ש בס״ד ;

הביאו עלי זית וכו׳ . עמ״ש הרב שם חוי בליקוטיו . ובמאמר בכל רוכתא בתיב יהושע והכא ישועה . עמ״ש רב רחומאי הר׳ נח״ל ח״א דקל״ב ע״ד :

פגם הכתוב בכבוד הצדיק בקבר . עמ״ש בס׳ חיים ביד סי׳ ס״א בעור תשדו ׳ ובמא׳ כל הקורא לאברהם אברם ׳ עיין למוה״ר מראה עינים בברכות די״ג ולהרב בנו נר״ו בס׳ נח״ל ח״א ולהרב בני הי״ו בס שמו אברהם ערך שנו סטוב

מזמור לדוד בביתי ׳ מה שפי׳ בב״א וב״ה בז״ר על יאורים ובנימן ביע״ש הקנאה הוא דהביהמ״ק בחלקו של יאודה ובניתן ואיך יתכן דועמדו זרים לבנות חומת ירוש׳ הבנויה ;

ד״ה א

רמז תף עב מה שמו א״ל זה שור זה חמור ׳ עמ״ש בס׳ רא״ח ס׳ בראשית :

רמז תף עג בשעה שנתונין בעלים א״ל בני דורבון אגן ׳ עי״ל ס׳ וזאת הברכה ע״פ ויכחשו אויביך לך :

מנין והברכה באותיות שמך וזה רמזו והברכך דלמולאה היינו עם הה׳ וזה החש׳ בזמן ואגדלה שמך בתוספת ה׳ ויען עדיין לא פירש לו זה לכך גם הכא ובשתים חכמה והברכך בלתי אות ה׳ :

אתון קריתון לחמורות שם אף אני קורא לבני בכורי . עמ״ש הבמ״ר ח״ז ס׳ תולדות במאמ״ר זה ב׳ רובה דברי בי בעמו .

בא אחשורוש ונתן גדולה להמן ׳ לא תקשי במקום להזכיר גדולת המן דהיו ימים מועטי׳ הי״ל למרדכי משנה נמלך ורבות בשנים דהבונה נגד מה שביטל ב״ן מיסדו ואוה״ע כאו קול מרודך ואחשורוש לסחויר עטרה ליושנה לאוה״ע ולישרא׳ כל א׳ בזמנו או בשיאות המן היה יותר גדול ממרדכי דהיה כמו והויקים שא דמהכתובים ומדרשי רז״ל אינו מורה כן לו׳ דהמן נתגדל יותר ממרדכי :

רמז תף עד מוליך אתנן לאשתו . הספק עכשה דכל הרואה אותה היה כועס על אשתו:

הראשונים חרשו ׳ הכא מונה י״ג מלאכות בפת ואילו במאמרים אחרים מנו יו״ד נמלאכות דלכך לריך להנכיה יוד הלכבעות ועיין זוה״ק ועיין בף החיים סי׳ ב״ג אות כ׳ ׳ ובמאמר ולא בחנורו של רפב״י לא הזכירו הכא ולא בחמורו של רחב״ד ועיין והו״א בפ׳ ל״ג לעומר

מראש ד״ה וכו׳ נכבד מאחיו לפי שעסק בתו׳ מאמר זה קשה להולמו אבות העולם דלמדו כל התורה ומשה ואהרן ושאר גדולים היכן הם דתלה ביעבץ ושמא הטנה דיעבץ דבדורו לא היה כמוהו ולבני דורו נתן לו את השבח דאפילו

אמיו

אחיו לא היו כמותו א"כ רמה שעשה יעבץ לכסוע עצמו ממקום טיול כדי לעסוק בתורה זה דבר גדול הנ"ל כיה שלא אירע לאחר כמוהו :

מנה יו"ד שמות עיין זוה"ק ח"ג דרפ"כ ע"כ וכאג"כ פה"ן וכתי' לשם מ"ש כס"ד :

לא ניתן ד"ה שא להדרש . וה הוכפל לעיל מזה כמי תרי זמני ועד הנ' ל'ו כא וככן ראוי למי שחננו ה' לח"ש בתורה ולדרוש ככ"ר ומאמרי חז"ל דעד מהרה ירוץ לדרוש כדברי הימים וכמדרשי רז"ל עד מקום שידו מגעת ויקבל שכר על הדרישה ומובטחני שיחדש דברים טיבים והמתיו' ותכשרי אחזה דאור'ה לש ע"מ שחידשתי בקונט' תנופה חיים וגם פה בקונט' קטן הלזה והכל בס"ד :

יו"ד כהנים ונביאים עמדו מרחב וכו' וברוך ז"ן · עיין ירוש' פ"ט דסוטה ה"ג וספרי ס' בהעלותך תע"ח על ברוך ז"ן אם היה נביא ועל מספר יו"ד הנה במגילה מנו ח' ועיין תוס"א ושעיה סי' ס"ה שהביא ח' ועיין בספר וימהר אברהם מע' ר' אות קכ"ו :

ישרופים האבות וכן ד"ס ברמז שא"ו . בר' על שם אברהם לבכשן האש ויצחק עולה כליל ויעקב דפגע עם המלאך דהוא אש מתלקחת או ל' תואר כמו שרפים עומדים ממעל שרפים ואופנים דככר אמרו על האבות דהם היו רוכין שיו עולין למעלה והו"ל כמלא"ם :

רמז תף עו ישר' שעושים את התו' חייבו הפך לא תחיה כי התורה נותנת חיים לעושיה כי היא חייך ואורך ימיך והוא ק"ו חוק וכן הובא לקמן ברות רמז ת"ר :

מה ראה יעקב וכו' הנה פתח השלה ביעקב וקיים בהקב"ה דמאת ה' היתה זאת והיינו כענין שם האדם דנותן בלב אבי הן' הרי כמי נתן בלב יעקב ובלא"ה הי"ל רוה"ק . אפס כי עו דהכא תלו שכר בניעות ברחל על הבכורה ליוסף ואילו במדרש ובגמ' תלו על בנימן ומלכות שאול ואפשר דהיתה ברחל תרתי מיני צניעות חדא פס ואינו מגיד ובניעות דפריכות דאיכא בנשים דעלמא ועל שתיהן קבלה שכרה :

בכור לעיבור . הנה מונה ז' חלקי בכורה ורמוזים בר"ת פחז 'פסידת 'חלקי ז' · והמאמר אשה מורעת תחילה · הובא לעיל רמז תף ע"ד:

רמז תף עח בא דוד ושמעו והעמידום על כ"ד . עיין להגאון הר' יעבץ ערות דבש שדיכר ברוה"ק בזה :

ומי הוא רועה של דוד · עיין מהרימ"ט בס' לפנת פענח מה שפי' בזה דברן טוב ככתוב ווומתק לשון המאמר הלזה :

שהיה בווזו ומאכיל לא"ח שבח שבחים הוא לו . בר' דכוונו בזה דהמבזבז ש יבזבז דלגבי ת"ח לא אתמר הא והדרבא במקום דאין רוח חכמים נוחה הנה שבחו רבנן ועיין בס' ברכ' ביו"ד ת"ש בזה ועיין ול"ח ח"א בתנחומא ס' לו ולכך עשה ביתו הפקר לכל :

רמז תף עט ל"מ לו"מ דמורה . עיין החפץ חיים סי' ג' ובספר חלקם בחיים :

רמז תף פ אם בתוך ד' אמות וכו' ויש אדם מקדים שלומו שלו : עמ"ש בקונט' דרכי חיים פ"ב מ"ח במתני' חן לו משלו דהובא לקמן רמז תף פ"ב והבאתי שם ירוש' דהוא בפ"ק דב"מ :

שהיה מתענה ומקדים סעודתו לשמים · פי' בני **אברהם** הי"ו בכתוב טוב לי כי עונתי למען אלמד חוקיך טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף והוא דהקב"ה אמר לדוד דהיה מצטער על בנין ביהמ"ק כי טוב יום טוב לי יום א' שאתה עוסק בתו' ולמפרע התעניות שעשה להבין להיכן אזלו אם לא שהועיל לו להתחכם בתורה יותר וא"כ ז"ש טוב לי דאמרת לי מה אעשה לכי עוניתי אם לא למען אלמד חוקיך דיועילו התעניות בענין מ' דמשלי ולע"ז כי טוב לי דאמרת לי תורת פיך דהיינו כל' שאמר הקב"ה שאתה עוסק בתורה ולא יבנה עדיין ביהמ"ק יקר בעיני ויכריע יותר מאלפי זהב וכסף דבעוניי הכינותי וגמנא דכין בנוס בתענית בין בתוני דמי סעודתי עשיתי הכנה לבנות ביהמ"ק ועב"כ היקה משמיא בטענה דטוב יום א' שאתה עוסק בתורה זת"ד בר"ו יצ"א :

אע"ג אפ"ה אוקימיה בריעיה · בר' בפוג ויתכן לומר דאפ"ה היינו דהיה פה ש פה ולא היה הבוכת הנכית וכיון דבטלה משה היה די לו ועיין בס' תה"ל ח"כ · ובנאמר לעולם תהא אימת לכור עליך וכו' עיין בשב"ח ח"א סי' י"א ורא"ח ס' יתרו :

רמז תף פא משרה הקב"ה בעמידה . אתה מונה ו' בעמידה משה ויהושע זקנים נביאים דוד שלמה . ווה רמזו הקב"ה במאמר ואתה פה ו' של ואתה טמון ברמז דהם ו' עם אתה ומתחיל מנייבא ממך :

רמז תף פב לך ה' הגדולה זו יצ"מ · עיין ברכת מ"ח בדרוש שה"ג ונפש ב"ח נוע' ס' :

והת'ת זו מת'ת והנלח ירוש' והוד ביהמ"ק והיינו דמה שמורה התורה שהיא ת'ת לעושיה הוא ווהב הארץ הבית אין תורה כתורת א"י כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירוש' וכלשון התקונים דחכמתא לא אשתמודע שלא בביתיה יעש :

אתה חלקת לי בכור ועמדת מכסאך · זה הובא לעיל רמז ב"ס בשופטים ושם יש ע"ס וב"ל רמז תף פ"ב :

רמז תף פג ואתה בקשת להתגרות וכו' דייק לו' ואתם דעשית תרתי דסתרי ל"ת שו"ע דרשת והבא ש' תתגר ועשית דבר והופכו :

ד"ה ב

רמז תף פד עיקר שירה בפה · עמ"ש רבי' הגדול הגאון המפור' מ"ז זיע"א בספרו הנורא חק"ל א"ח סי' ל"ד:

רמז תף פה אמת שלמה ששמעתי עליך ועל מלכותיך א"ל הין · זה מחוי דבר [תמוה דעד שנכנסה לחללי מלך ויחנו בחדרות וחדר לפנים מן חדר ועליה ע"ג עליה וכל עבדיו יש ס"ד דיאמרו למלכת שבא על מה שאינו שלמה כי זה הוא ויתחייבו ראשם וא"כ מה זו שלא אמרה שלמה ושישיב לה הין הי"ל לשלמה לו' מה זו ששאל הרי הכתר מלכות יעיד עלי וסדר הידור/החדר שלו ויופי מלבושיו אם לא שנא' דהיא בכלל החידות אף זו באמת מהנה והוא דאשמדאי נטל מלכות שלמה וישב במקומו והיה שלמה חוזר על הפתחים ונחלקו אם חזר למלכותו עוד הפעם מלך והדיוט ומלך או מלך והדיוט ע"ש ולכך פיה פתחה בחכמה אמת שלמה בודאי והשיב הין דאני הוא ולא אחר ועיין להלן ברות רמז תר"ג ע"פ וטבלת פתך ויצבוט לה קלי:

א"ל כי ה' יתן חכמה. למד להזהר ממה שעבר והדבר אשר יקשה מכם תקריבון אלי ושמעתיו על שאמר אכבי קריתה ויעוד דפקירא במד' זוכה בפקיחתא מהחכמות והחריפות שהיה בבני ירוש' לא בפלאת היא ולא רחוקה הני חידות דמלכת שבא ולכך השיב כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה ולא אני לבדו וכמוני ימצאון אחרים דהוא ב"ו הנותן חכמה ובינה ודעת ·

שהעביר נורת פניהם כדי שיאמרו נשיהם ענוגות דאין מעידין אלא על נורת פנים עם החוטם ועיין ז"ר שהבין כן:

כל העוסק בתורה ואינו עוסק בג"ח דומה כמי שאין לו אלוה ועל דבר זה נתפס רחב'ת פי מלא תוכחות על כמה מתופסי התורה דהם שלום עלי נפשי ואינן משתתפין בצרת אחרים בטענה כי הוא ביטול תורה ואינן נותנין לבם דלא ניח"ל להקב"ה תורתם כיון דאינן מטפלין בג"ח לגאת לקבץ על הנבא'ות בעד נשואי יתומה או בת טובים או אורח שנית אפי' מח"ל מב"ש מא' וליתן מכיסו כדי שיתנו אחרים גם כן והוא יותר טוב מהלימוד תורה שלומד באותן השעות ואם יש לו אדם לו שידבר לפלוני דיטב עמו לא יתרשל ויסיה זריז למלאות שאלו ומחיה אותו וזה עולה לרצון לפני שוכן מעונה יותר מלמודו ובתנוני כא כזאת דאחריתך ישגא מאד. וכזה יש לפרש בה"כ בתמניא אפי בפקודיך אשיחה דהיינו לימוד שיח שפתותינו ולא די בזה שאצריך ואביטה אורחותך דהיינו כל ארחות חסד ואמת דבריכי תרוייהו תורה וג"ח:

נשבע שהיא בעצמו נפרע מן הדיינים ולפי כבודם של הדיינים הרי המשפט חוק יכריע יותר עיין בס' פרשת דרכים בכ' דרושים בזה · וכמאמר שאין הקב"ה שמח במפלתן ש"ר הוא אינו שם אבל אחרים משים. עמ"ש בזל"ח ח"ב ס' בא פט"ז וס' ויקרא פ"ד וס' במדבר פ"ג ושק"ש דע"ט ע"ד וחיים טובים תו' ל"ה וכ"ה

וכביאורי למכילתא בפרשת שירה פ"א:

מכאן דאין נותנין תרומה לכהן ע"ה · עיין הרשב"א ח"ה סי' רל"ט בהגהותי שם ורא"ח ס' אמר ובס' חלקם בחיים:

חמ"ש מגילות

רות

רמז תקצו סדרן של כתובים וכו' שה"ש לעת זקנתו · עיין ב"א ועמ"ש בשה"ק תנופה חיים בד"ה דש"י א' ותמהני על מוה"ר מת"ל ענף בתובים דיר"א ע"ב דהזניך במאמר והיבלל הביא מרש"י ואיך לא יאמ"ש התוס' שם באותו דף באותו מקום ועי"ל ברים קהלת מחלוקת ר"מ רבה ור' יונתן יע"ש:

אין לך שעה קשה באותה שעה דוהסתרתי פני ומצאוהו רעות רבות וצרות לכל מקרים והוא יותר מוכתתי פני בכם דהכל בידו וברוגז רחם תזכיר ועיין ז"ר ·

לבלותם א"ת להחליפם א"ת להחזירם למצרי' א"א. על הראשונה וכ' הוא מכח שבועתו ואמר להושע מה אעשה לזקן זה זך להחזירם למצרים הוא תלתא לאוי דכתיבי בתורה וכבר עברו עליהם בימי ירמיהו אלא דאע"ג דנפה הקב"ה זה הנה הקב"ה לא יעזוב שיעברו ע"מ שנוא בהם בתורה אפי' דהם עברו ונענשו:

רמז תקצז אמרה תורה תן חלקי בשבע של עוני שאם עשירים עוסקים בתורה · עיין תנא דב"א סא"ר פח"י ובספרי סדר וזאת הברכה פסקא מש"ה ומ"ש בחי' לשם בש"ר ועי"ל רמז תר"א ע"פ הזאת נעמי ומעשה דחסיד עם אליהו דאירע לו מ"ש חנה מוריש ומעשיר משפיל אף מרומם מאשפות ירים אביון:

רמז תקצח כי זנתה אמם · בר' דהרמיון ספיר יען הוא קשור עם התורה ודורש אותה ע"מ לקיים וכשעושה להפך ממה שדרש ואינו עושה בר' יבאי דקלן האילן מקודם גמר דין הו"ל כמו שאשה דזינתה תחת בעלה דבגדה בו:

רמז תקצט מלמד שאינו עושה אא' מי שהוא רגיל לעשות פעמים הרבה ובה"א · ולכך נקט קרא במז' ק"ו עושה צדקה בכל עת זכרני ה' ברצון עמך פקדני בישועתך דכמו האדם עושה ולא יקרא עושה אלא כשהוא בכל עת כן זכרני ה' ברצון עמך דמאי דכתיב כך עושה משפט גר יתום וכו' פקדני בישועתך בכל עת צרה וצוקה:

מאי קמ"ל. שלא זו דלא תימא דאירע להם זה משום טואת רות"ח דבשא בת אחיו וע"ע לקמן רמז תר"ו ולא עלה יפה דהא בנמ' אדרבא או תקרא וה' יענה במ"ש התוס' ה"ה בת אחיו אלא דוה כמו ענין יכוס דאי לש"ש זר זהב ואם לאו זרה הימנו והבא אף שהי"ל ברכה או תקרא וה' יענה לא הועיל להם בענין זכות אבות:

רמז תר ווקים ווהם ושרף · כל זה הובא לעיל כד"ה רמז שף ע"ו :

עד ר"ג שנה הן' נוקה כעון אביו מכאן ואילך איש כעונו ימות . היינו עד ועד בכלל כנמר ר"נ כשבא להכנס לנ"ר והש"ך עה"ת כתב דהכן מברך ברוך שפטרני וכבר השבתי עליו בדרוש שהובא ממני בס' כ"ך א"א ס' לך לך והמאמר דעגלון ויקם מעל הכסא הובא גמי לעיל כד"ה רמז שף פ"כ :

שהכל עורפין אותה · כיונתי של האמת בקו' ול"ח ח"כ דכ"ב ע"ר :

רמז תרא כמה שיוקים היו בירוש' ולא היו מתערבים לו כלו שוק מלכים כבואים כהנים לויים ישראלים והיו נכרים בלבושיהם ובשוקהם מה שהיו לו לובשים לא היו לו לובשים ועפי"ז הנה וכון מה שתמרה כאשר תלכי אך עמך עמי דהיינו ישראל ממש וכרדרים לקמן שהשוה הכתוב אותה לנעמי דכתיב ותלכנה שתיהן · ויש כונה זו אמרה לה ושמה שמלותיך כגדי שבת כדלקמן רמז תר"ר וסמיך ליה ותלך ותבא עד שמלאה כה מהוגנים לילך עמהם ודוק · וכמאמר מ"ח אזהרו' זוהיר על הנר · עמ"ש בסה"ק כפ"ח מער' ב' כס"ך דאספתי כאומר"ס כמספרם במשפט .

יעש ה' עמכם יעשה כתיב . כו תימוז דחסד שעושים עם המתים אינו מפלא לתשלום גמול והבא עם החיים ועם המתים כמה שטונע למתים הוא התשלום מהסי"ת דעושה חסד של אמת לכן קריגן חסד דהוא מש מסתתר וכתיב יעשה כמה שנונע לחיים דהוא עם נעמי דבא גמולה רוענתה לילך אלל בניו ושיב יולד ן' לנעמי דהיא לאומנת ווכתה רות לכל הככור כשא לאם המלך והיותר פשוט דהקרי רמז להוליא לערפה דשקילי טבותיך ושדים :

דרך ארץ דאין חשמים של כלולה עיין בקונ' וכחרת כחיים ס' תולדות ועיני כל חי בכ"מ דק"ו וכווה"ק ס' תולדות דק"מ ע"כ וסדר בראשית דף מ"ט ע"כ ועיין בס' ומחסר אברהם בקונ"א אות כ"ו . וכמאמר שהווי מלוה לא משהינן עמ"ש חרב וזאת ליהודה דכ"ב ע"ר ועמ"ש הנאון מ"ז בס' חק"ל מ"כ סי' כ"ר וחכם כני הי"ו בס' ויקר"א ס' ויקרא פי"ט פ"ב ועי"ל רמז תר"ב ע"פ אשר באת לחסות :

רמז תרב כנף שרפים לא מנה דלא שייך דנשרפים והוו ששה וכגגרן שש כנפים לאחד :

רמז תרג ואני כעוניי הכינותי · ויש כונה זו אמר כי רבים דמים ששפכת דהיינו לעניים ולא על שהיב במלחמות דאדרבא לקרבנות יחשב לו ועי"ל כד"ם א' רמז שף ק' דרשה אחריקי בפסוק זה ואני כעוניי הכינותי . וכמא' כך נוטל אחרון בכסם ואח"כ נגלה עיין זל"ח ח"כ ס' שמות :

רמז תרד אדם עושה מלוה שיהו כותבה ומלך המשיח והקב"ה חותם על ידו · והיינו לקבץ חתם' דור שבלו זכאי או חייב ועמ"ש מוה"ר מת"ל דקמ"ב ע"ב וד' · והמאמר

וטבלת פתך בחומץ מראשיה לסיפיה כבר הוא לעיל כרמז הקודם :

נראין הדברים שהברכה שרתה במעיה · ועל זה אמר את אשר הותירה משבעה דמבת שרתה ברכה במעיה הותירה לתת לחמותה ·

רמז תרה לפי שאותו סרור שתוף בעבורה לכי חוו מפעלות שסים דסם אמת ודבריהם אמת הבא לנטר מסייעין אותו וכא בביוון דמה שנתפחד בועז זם ממש נתפחדם רות כאמור כרמז הקודם לום שי קרי ולא כתיב כיעש לכן הוא לתי סיעתא דשמיא דשכלו כותבל מ-בלותיו ונשבע חי ה' שכבי עד הבקר וכדלקמן כרמו שאחז הסכלנות שעשו שלא נכנוע זה כוס ומי שיש לו מוח בקודקדו יבין את זאת ויתן דעתו לפרוש עצמו מהעבירו' ויראה פלאות ה' דמשמי' מסייעי ליה בחיזוק שלא יחטא ושוב כשניטל מהעבירה ישמח ויגל לבו כמולא של"ל רב נא וכדרוק דוק הוא אמת ויציב

רמז תרו לעולם של ימנע אדם עצמו מלילך אחר הזקן שיברכהו . וכירוש' מפורש דהכתוב שעשה תענית היה מוליכו אביו אלל הזקן שיברכהו וכן מפורש ביולא לדרך וגם בג' רגלים ור"ח והבא לעיר חדש שילך אלל זקן לקבל ברכתו וע' בקונ' כף החיים בהנהגת הארח :

הרני מכניסה לבית ומניחה ע"מ שלא אזקק לה כדי שלא יתגרו כה א' מן הנערים זה דומה לנרון שהובא בסה"ח שקיבן את הזונות שלא יחטאו אחרים אך כגון דא לריכה רבה דהו"ל מתנה עמ"ש בתורה ע"מ שאין לך עלי עונה ואם לא התנה כזי' של דמבקשת שתיחלת לו גם זה צריך להבין אי שרי לעשות כן כהוליך א' דכעינן מאן בעי לוותי פירשו עד"ו ולי' דמכניסה לבית היינו בני קידושין וכתיבה רחוק מפני חשש שמא ינעבה דהא אינה בסוג מסירת דספלה ובגוית בעיניה :

רמז תרז אם מלאת בני אדם כאמכים ממעט תן להם פקרונך · סובב הולך למ"ש רבינו מהרמ"א ז"ל דהעשיר אפטרופוס של העני ע"ש בטוב טעם ודעת ולמוה"ר בשא שלמה ז"ל בדרוש להלבשה ובס' נל"ח ח"ם כס"ר :

רמז תרח כל ראשי פסוקים של רות ווין כר מח' וכו' עיין בסה"ק ברכת מנ"ח ח"כ בדרוש לזכור דוגמא לום :

רמז תרט שעשה קומתו של ק' אמה עיין מ"ש חכם בני הי"ו בס' ויקר"א ס' בחקתי יעו"ש :

מגילת איכה

רמז התקצה אין מכיא פורענות על יש' עד שהיא מעיד תחילה · עיין בקונט' ספ"ח ס' האזינו פסקא ס"ו ובסא"נ פ"כ :

מעתה אין כי כח לקונן . חלילה לשכין זה כפשוטו של הכונה כדלעיל מוח כמש! כ'

ב' בניס דבראשון וי עליו ובכן הב' על עצמו וא"כ כיון דקלה בעצמו מגד רחמנותו והסכתו עם יש' דהשפיע להם טובה וישמן ישורון ויבעט בשו דהוא גרם הת"ר ח"ו לכן צריך אחרים שיבואו ויספדו דאין בעל האבל מספיד על עצמו שא צריך אחרים שיבואו להספיד ולא מאפיסת כח חלילה דכחו וגבורתו מלא עולם בכל עת ובכל זמן ועי"ל רמז שף וא' דהקב"ה פתח תחילה והיינו כדוגמא לכן הראשון · ועוי"ל דהוא בענין שדרשו ברמז שף וא' בפ' העבדתני בחטאותיך הוגעתני בעונותיך ועוד שם בפסוק וילכו בלא כח :

רמז תתקצו כל זמן שאני בתוכה אין אוה"ע נוגעים בה שא אבנוש

עיני מתכה ואשבע שלא אזקק עד עת קץ · עיין בספר בירך א"א ועיין רמז תתרב"ה , והנה בזה שאמר ואשבע עליה לבהורה יפלא דתוכ"ר מגיד אומר בואו אני ואתם ונלך לביתי ובן עשו ונ"ל דבעבור לתת כח לשרי אוה"ע שיהיו בטוחים ויבואו ויחריבו אמר ואשבע דעתיד לישבע אך לא נשבע כלל וא"ל דדיבורו של הקב"ה בשבועה ובב"ו אם אמר לישבע דנין אותו בשו נשבע יש לפתור בכונתו שלא להזקק לעשות משפט במחריביו ומהרסיו או לבנותו מהר אך לא כיוון שלא להכנס שם במו קונס לבית זה שאיני נכנס שא בניסה להספיד באחרים שנכנסו לקונן ולהספיד גם אפשר דכונתו בדפירש פיסותיו לקמן מזה דהיה מושב יקרו בארץ ועתה עלה לשמים ובא דרך עראי ולא בדרך קבע במאז מקדם :

עבישין ואמרו לו בימיך היתה זאת לבנינו . עיין ברכות דכ"ח אוי לדור שאתה פרנסו והיינו בענין נח דקרו ליה רעיא שטיא ועיין תוכ"ח ס' נח באורכה בזה וישמח הרבה מר באתריה כשבימיו לא יש דבר בעיר ולא רעב ובצורת ולא מחלוקת ושום חולי ושום גזרה רעה שא הכל מרויחין ושמקים אשרי ילוד אשה שזוכה לזה דשלום וטובה וברכה בימיו :

קרע בגדי בכוד שהלבישו הקב"ה · יש לשאול דלא גרע מבגדי כהונה וביותר אם לא דקדמה לו הידיעה דבלע אמרתו בדלקמן רמז תתקל"ט בפסוק ישב בדד ואי הקב"ה עשה כך מה יעשה אותו הן' ואותו העבד כי עבד נאמן קראת לו :

שבזקנותו לא הצליח לזקנים שבזקנותם חרב ביתם ומ"ש דסתירת זקנים בנין היינו דהם סותרים איזה דבר ועונו עלה ותופר לא בנחרב ביתו ואין ידו משגת לבנותו עוד טמון ברמז דאין בית שא אשה ובזקנותו שא"י לעסוק במלאכתו בראיתא בסוף קדושין מתה אשתו ולמי שהוא זקן ולא ראה סי' יפה בעסקיו מי יתן לו אשה ואדם בלא אשה שתאיר עיניו ומעמידו על רגליו מה יעשה וחייו אינן חיים דאין מי שישרתנו מלב ומפנם :

רמז תתקצח שיטין שיטי דנורא , עיין ספ"ח ס' דברים פ"א וברים ירמיה רמז רכ"ד · והמאמר דבל המתאבל רואה בשמחתה הובא לעיל רמז תק"ח ושם ובא לציון :

רמז תתקצט בל מ"ש בישרש לנגאי בתיב ברחב לשבח · עיין לעיל ביהושע רמז י"א שהובא מאמר זה וע"ש מ"ש :

ישמעו חיים עד לא תשתעו מתים · יובן עם מ"ש בהקדמתי לתוכ"ח ח"ג דיתפרש מאמר זה לבמה דרבים ואשרי שבחר ותקרב והם הובא בירמיה רמז רס"ד :

מה מלאו אבותיכם בי עול . מאמר זה הובא לעיל רמז רס"ה · ולפי מה שפי' הנמ"ר ח"ב בהספרת שמעו ביע"ש · יפה דרש חבם בני

אברהם הי"ו ב"ה בס' האזינו שא אמונה ואין עול צדיק וישר הוא שיחת לו לא בניו מומם ועב"ז זבור ימ"ע דירבבהו ויניקהו ושמן חמאת בקר ובו' ואינו בבלל דאיבא עיין רמז שף וא' דהיל"ל ולא עול ובכון זת"ד כר"ו :

איה כה יהיה זרעך אים כה תאמר לבית יעקב כר' דהכונה דב"י נופה ומביט דהופיע מהר פרא דבתן מתנה פו"ר במת"ת ועל סמך כה תאמר דיקבלו אמר כה יהיה זרעך וביון שכפרו בתורה על עוזבם את תורתי תאבד המתנה שניתן להם במת"ת :

קטנה לגדול וגדולה לקטן כדי שיהיו להם בנים הרבה ועיד להלאן מזה ד"ה ר"א השעיר רבתי עם · עיין זל"ח ח"ב באיכה (דל"ח ע"ד) ועיין להגאון מ"ז בס' חק"ל מ"ב אה"ע סי' ד' ולהרב משנת ר"א ח"ב סי' ק"ב :

טוב לגבר בי ישא עול מנעוריו עול תו' עול אשה עול מלאכה · נראה דנקטו מלמטה למעלה דלא ישא אשה אם אין לו מלאכה המפרנסת אותו תחילה וראת ה' טהורה זה הלומד תורה בטהרה ישא אשה ואח"ב ילמוד תורה ובעול תו' פורק ממנו עוד תרתי עול מלכות ועול דרך ארץ כדתנן באבות שא דלקמן רמז תתרל"ח הני' עול מלכות במקום מלאכה ועיין זל"ח ח"ב דק"ג ע"ב

רמז תתר רבתי עם שנעשו רבנים לאדוניהם והיינו לפי הדרשה רבתי בדעות והתידוס בעם דהם העמי הארצות היו פקחים גדולים ואז"ל אני חכמה שבנתי עורמה ובל זמן שמזקינים דעתם מתוספת עליהן :

ובתב לה גט ועמד וחטפו ממנה . נראה דבעומדו ליתן הגט בידה עשה עם הגט נגיעה בידה ותכף חטפו ולא הספיקה לזכות בו ולילך ר"א עם הגט וביון דלא קבלתו בידה וברשות' דלא זזה ידו מתוך ידה בנט בריתות שפיר אמר איזה ספר בריתות וחלילה לא שהיא מגורשת גמורה ואחר שנתגרשה לגמרי יאמר בה שאינה מגורשת ועל אודות דהוא בהן וריח הגט פוסל בבר אקרוה שריס ועלו מן הישו'ב :

עיר שטבעה הולך מסוף העולם וע"ס . והיינו מטבע ירוש' דהיה עובר לסוחר בבל העולם יותר מבל המטבעות ובמו שנתברך אא"ע ה שזודיע טבעך בעולם דילא מוניטון שלו מטבע של אברהם בן היה מטבע של ירוש' :

רמז תתרא ובוכה עמה כל הלילה עד שנשרו ריסי עיניו עד שידעו

התלמידים

התלמידים ופינוה משם ולקמן מזה נריש הכירו כו
תלמידיו והוציאוה משכונתו וכנראה מחבר למכווי
ועיין בס' כרך א"א ס' דכרים מה שפי' במאמר
זה עפ"י הדין יע"ש :

בוכה ומככה ע' אומות אר"פ · ככר' דהוא
על ע' פרים של מעלה דהא באותה
שעה ששו כל האומות מהחרבן ומהם החריבוהו
או הייני על העתיד דרעה תבא עליהם ויבכו
מחסרון הביהמ"ק דמניע להם פקידא כדמביא
מר"פ והיינו כדאיתא במד"ר ס' במדבר וכתבתי'
שם אילו היו יודעים מה המקדש יפה להם היו
מקיפין אותו לשומרו כיע"ש ונמצא דמחריבי הביהמ
החריבו את עצמן ולפי אותה שעה היה להם שמחה
דנהפכה לתוגה וככר כתכתי כזה כזל"ח ח"ב שם
באיכה (רל"ט ע"ג) בקנגין אחר :

מיום שחרב ביהמ"ק אין שמחה לפני הקב"ה
עד שיבנה את ירוש' ויחזיר את יש' לתוכה
והיינו לויתן זה יצרת לשחק בו דמחרבן ביהמ"ק
אינו משחק עי"ל רמז תנ"א ותכ"ד ומ"ש שם ·
והמאמר ומרוב עבודה אר"א השיב אחור ימינו
ככר הובא לעיל רמז תתקכ"ה ·

בי ה' הוגה יכול על מגן ת"ל על רוב פשעיה
הרב גדליה ז"ל חזקה נפשו פה להביא פי'
רבים כמאמר זה וככר ליינתי כזל"ח ח"ב (ר"ק
ס"ע"א) כמה מפרשים כזה :

וכיון שגלו תינוקות גלתה שכינה עמהם. מלתא
דמסתבר דמפי עוללים ויונקים יסדת עוז
למען צורריך להשבית אויב ומתנקם והיה הבטחה
דמה שהלכו בגולה יחזרו לאיתנו ומכ"ש שלא ילכו
עוד אחרים בגולה ולא זזה שכינתא ממקומה אך
כיון דלא החזיקו בשכר סופרים ובשכר משנים ומי
ולמדו אותם נתבטל הבל תשב"ר שהעולם מתקיים
או גלתה שכינה עמהם כיון דלפי הזמן אפס תקוה
דיהיה שכינתו בציון · וע"ז הוא חיבתו עם תשב"ר
וכשנס כ"י כתר אומנות זה ויותר משחרב ביהמ
וחביבין התלמידים בכנים :

רמז תתרב משפט דור המבול יב"ח וכו'
ככר הובא כ"ז לעיל בישעיה
רמז תקי"ד וכבא"ר רחב ' ובעזרא דזכריה ן'
והודע עיין בקונט' זל"ח ח"ב שם באיכה (רל"ו
סע"ב) ולקמן רמז תתרט"ו :

נטר אבכעו של בנו הגדול והניח בתוך עינו
א"ל אבכעך שלא הנחת לגרוף טפת היא
תטול את עינך. נראה דמקובן בחכמה יען ענין
ויוסף ישית ידו על עיניך דהיה הוא המלך שבאחיו
ולכך הלואה לקבורה הי"ל כדאמרו שסיפק כידו
וענין זה הוא דעינו של אדם לא תשבע מהעוה"ז
אלא בעפר והבא דהדע עינו של אביו על בנו
הגדול שאכל מהקערה רצה לרמוז איך טעיתי טעות
גדול כזה דתדע עיני עליך דהרי אתה ראוי היותך
בני הגדול דישית ידיך על עיני על סיבה זו דענין
האדם לא תשבע מהעוה"ז וישבע בעפר :

רמז תתרג ק"ן איש ע"כ אחת ואחת עד
שמתו מחמת הבעילה · והוא
מירוס דבעורפה היתה קרוב לזה ואיך לא מתה
ובענין פלגש בגבעה ועיין זל"ח ח"ב ברות (רכ"ב
ע"ד) ודוק :

רמז תתרד כיצד ונקדש שמו של הקב"ה
אין ספק דהיו מבתולה ביוצני'
ובאו לנדר מש"ר דוכה ויוכה את הרכים לד' מאות
ילדים דהבחורים כשאו ק"ו ואמר ק' מבכן אשיב
ומי הביאן לכך אם לא הע' בתולות אשרי חלקן
לעוה"ב ועמ"ש הרב אבל יוסף בליקוטיו במאמר
הבוא דת' ילדים יע"ש ועי"ל רמז תתרט"ו :

רמז תתרה כיון שחטאו בכפלים לקו
בכפלים נחומותים כפולות ·
עמ"ש בזל"ח ח"ב דס"ב ע"ב :

רמז תתרו איכה ישבה בדד וישכון ישראל
בטח בדד. איכינו שיה למימרת
רבה אריו"ח דמלתא קדים אמרה והוא שבח באחרונה

רמז תתרז גלתה יהודה מעוני ונפוצות
יהודה יקבץ מד' כנפות הארץ
והוא כמ"ש רז"ל דסיבת הגלות לקבץ ניצוצות הקדו'
אשר נפלו תוך הקלי' כידוע לכל :

רמז תתרח חטא חטאה יבוקש את עון
ישראל ואיכינו נראה דהוא
מסיפיה דקרא ואת חטאת יהודה ולא תמצאנה או
דחטא חטאה דשינה בחטא פושע את ולכך את
עון ישראל דהו"ל מזיד כיון דשינה בחטא :

רמז תתרט קראתי למאהבי המה רמוני
והקב"ה אמר לה והיה טרם
יקראו ואני אענה. יובן עמ"ש במ' ש"ע סי' ד'
דאין ראוי לקרות למלה"ש שיצילוהו שלא קורא להקב"ה
והוא עונה אותו של' כל הנקרא בשם ה' ימלט
ע"כ ואיתא עוד בירוש' פ"ט דברכות סי' ו' של
תצוח לא למיכאל ולא לגבריאל עיין לב חיים ח"א
סס"י ס"ב והרי הבא לעיל רמז תתר"א כפסוק כל
רעיה בגדו בה דרשו של גבריאל ומיכאל יע"ש ועיין
כפ"א מע' מ' אות ל"כ וא"כ אומר הקב"ה ראיתם
ולקמן ע"פ הלל מתלכה שדיה כרמז תתרו"כ
המכוון דקראתי למאהבי המה רמוני וא"כ מזה
תדונו דטרם יקראו ואני הוא אני ולא מלאך אענה
דמחרבן ביהמ"ק איגלאי דאין אמונה זולתו של
של אמונה ·

רמז תתרי למי שמתה אשתו למי מנחמין
לא לבעל · היינו כדהובא לעיל
ממאמר יעקב דאין האשה מתה שלא לבעלה מדכתיב
מתה עלי רחל :

רמז תתריא מבקשים לבכות ולא הניחום
השונאים של היורודפין ומכין
אותן על נותיהם של' על צוארינו נרדפנו יגענו
ולא הונח לנו · נראה דבלפי זה בא הנביא דלעת"ל
ומחה ה"א דמעה מע"כ פנים ואז וחרפת עמו יסי'
מעל כל הארץ דחרפה בגוים דלא היו מניחין
לבכות לא כבא עוד למידה זו כיון דמחה ה"א
דמעה לא יצטרכו הגוים לו' לישר' לא תבכו ולהכות
אותם על נותיהם אם יבכו וע"מ יבכו :

רמז תתריב לחכם שלא ראה אבל מימיו
קרא לכל תלמידיו בבקשה
מכם קראו לי וכו' קשה וכי אם הוא חכם לא
ידע

ידע דיני אבלות דהוצרך לעשות בקשה לתלמידיו ונ״ל דאשכחן מנהגי טובא בדיני אבלות ולא היה רוצה לעשות שינוי ממנהגי המדינה וע״ז ש״ס דהרי ר״ג בליל א׳ שמתה אשתו ובשמת טבי עבדו היה לו ויכוח עם תלמידיו לכך נתחכם זה החכם וש״ס מקודם לתלמידיו להיות כדעת א׳ ולא כמו ר״ג ודוק:

לא אליכם כל עוברי דרך. פי׳ כ״א וכמדומה בניא היה מדבר כנגד בני משה או כנגד י״ד שבטים שלא הגלה כ״ן ע״כ ועי״ל מה שליינתי בנהר סמבטיון:

תפ״א כ״כ. עיין ישעיה רמז ש״ן וכא לציון. ובמאמר ושריה שו שרים של מעלה. עיי״ן לעיל רמז שף וא׳ ע״פ כל רעיה בגדו בה ועיין במ״ש רמז תתר״ט ועיין בס׳ ארוחת תמיד ובמאמר ויבער ביעקב עד יגל יעקב עי״ל רמז תס״ו מ״ש שם והב״א הבא במאמר זה הביא דבר נאה ממהר״ש אוזידה ז״ל בפירוש הכתוב אכלה סביב דמכל הסביבות היה ליעקב לכן אמר מ״ט מאברהם וילחק והשיב סביב משא״כ באברהם דליסמעאל לא הי״ל אם בזה וכן בילחק לעשו אך יעקב היה כולו ות״ד דפא״ח. ועפ״ז את״ש קרא דירמיה סוס״י י״ד דשפוך חמתך דסיים כי אכלו את יעקב ואכלוהו ויכלוהו ואת נוהו השמו דביעקב היה אכילה בשה מכל סביביו מד׳ רוחות ולכך נקט כפל ד׳ במילות שונות:

באחרית הימים או באחרית הימין. עיין בחי׳ על הזוה״ק ח״א דע״ח ע״א מ״ש בעזר משדי:

רמז תתריג מייתן ראשי מים הלואי הכחתי עולם תהו ובהו וזה הוא במאמרם ז״ל בכלות שלמה בנין ביה״מ בלו מלאכת שמים וארץ ובא ממי המבול ולכך היה בירח בול וא״כ כיון שנחרב ביהמ״ק למפרע הוא רעותא למעשה בראשית ויגברו מי המבול ולכך במקום תהו ובהו נקט מים:

רמז תתריד מי יתן ראשי מים הלואי לא ירדתי לה״ס ולא נתתי להם התורה שיעברו עליה ואין ראשי שא תורה. אפ׳ לפרש עמ״ש לעיל רמז תע״ט הוי כל צמא לכו מים אם ת״ח הגון הוא לקראת צמא התיו מים יע״ש והכא הקב״ה ירד לה״ס משמי מרומא לקיים התיו מים במובא מי יתן לכבם זה דמשה מקלסם והיה מקח טעות דבא הקב״ה ללמדם ובל׳ המד׳ דקראו לו בה״ס מלמד תורה לעמו ישר׳:

רמז תתרטו גר תושב. הרב כ״א הביא שקיבל עליו שלא לעבור ע״ז וזה כפי׳ רש״י במקום א׳ אך במ״א נקט שלא לאכול נבלה עיין בס׳ גנזי חיים מע׳ ג׳ ועיין זכריה ברמז תתר״ב:

רמז תתרטז ד׳ מאות ילדים וילדות. עמש״ל רמז שף וה׳. ובמא׳ פלו עליך פיהם. עיין זל״ח ח״ב דק״ב ע״ג:

רמז תתריז ותתריח ותתריט כאשה וז׳ בניה

עיין במאמר זה בס׳ יערות דבש ח״ב דפוס ווין דל״א ע״א וב׳ מה שפי׳ ובקונט׳ כף החיים סי׳ כ״ו אות ו׳:

רמז תתרך ותתרכא פכנו וכתו של ר״ש. הנה הוא נקט בלשונו כהן ז׳ כהן והיא נקטה בת כ״ג הדבר פשוט דאפי׳ כהן סתם שאינו כ״ג אסור בספחה אך היא בשוב את אביה היא מחללת החרפה היא יותר לפי גדולתו:

רמז תתרכב מי יתנך כאח לי יוסף. היינו לפי הז״ח דגלות הזה על מכירת יוסף עמל זכ״י לא מחל ואת״ש המאמר כדרך נכון:

רמז תתרכג ותתרכד את אומרת כך לא נערתי עמך באותו הנער. ראו נוצם שיח של אב רחמן שלא לביישם. אינו אומר אתם הכנסתם צלמים בהיכל עד שסבה א׳ לחברו והפילו ואיך יש לנגם פה להשיב ומלא לסדיום ראש ולא הזכיר מזה שלא לביישם כ״א בפתח דהם יבינו מאליהם:

רמז תתרכה נכנס אסף אצלו ואתה יושב קום לך. מאמר זה אינינו שוה למאמר דלעיל רמז תתקל״ו ושמא אחר שאלע האור כרובו הוא דנכנס:

רמז תתרכו ותתרכז אינה מקבלת פיוסן שלנו וכו׳ בישעיה רמז תמ״ב הוא באורך וביותב והבא בא בקלירת האומ׳ בשו הדמויה ועוד רמז תתקל״ט באיכה ובירמיה רמז רנ״ו:

רמז תתרכח מי גבר באיוב ישתה לעג ומזה סמך גדול לקריאת איוב בט״ב ועיין בקונט׳ מועד לכל חי סי׳ יו״ד אות ס״ד:

רמז תתרכט כפול ומכופל רמז שף וא׳ ורמז תתקל״ה

רמז תתרל ותלבנה נטויות גרון וברגליה׳ תעכסנה ורמז תתרל״א ותתל״ב ותתרל״ג ותתרל״ד וה׳ פתהן יערה. כל זה כמו כפול ומכופל ברמז של״ו:

רמז תתרלה כל ת״ח שיושב בינו לבין עצמו. יובן עמש״ל רמז תפ״א דהלומד בליגעא ובלילה אינו שוכח והרי לעת״ל דבל בניך למודי ה׳ ליכא שכחה ובמנא רבעוה״ז זוכה בשו הוא לימוד דלעת״ל ודוק.

רמז תתרלו אך כי ישוב אר״ל כן הובא לעיל רמז תתקל״ט ע״פ טוב ויחל ודומם:

זכור תזכור מי יתנני במדבר. מאמר זה לא יכון עם מאמרי של רמז תתרי״ג ותתרי״ד בפסוק מי יתן ראשי שא דשם תשובתה בלירה והוא משגיא ערביא וזמניא:

מתלה אמר גוד דשמגא אבחא בחישא מאות היינו בין ישר׳ לאוה״ע ביולא בזה אמרי אנשי במוסר אב לן׳ עד שאתה נעשה בטוב אני

אני כהמס דונג · ור' המאורי הביא כיונה כוה עד שהפתאים יבינו המשכילים יקונו וכן כיונה בענין עד דאזיל ואתי מורכן וכן רמוז במגילה כי תנא כי תבא עד שאתה יולא ובא אני נלכים וילך אני כינב והולך ולא תמלאני ·

רמז תתרלז שערי דמעה לא ננעלו. מקרא דמכיא מוכח דרמעות כלבד בלתי נוסח תפלה לא יועיל ותרתי בעינן ומרחל נמי מוכח זה דרחל מבכה לא בכתם שא אמירה כלפי שמיא מילין לגד עלאה להפוך בזכות ישר' ופשוט ועיין בביאורי לזוה"ק ח"א דף רכ"ח ע"ב הפרש אחר בין זמן שביהמ"ק קיים לזמן חרבנו יע"ש ;

רמז תתרלח ועול מלכות. לעיל רמז תתקל"ט הביאו עול מלאכה וניכר דלעיל הוא ט"ס וקפיד לו' מנעוריו דהלומד תורה לזקן מפורש באבות ואי נסיבנא בארבעסר מפורש בקדושין ובלכא המלחמה כמו הלוים ומבן נ' שנה ישוב מלכא העבודה דבכל הני נס כי יזקין לא יסור ממנה כיון שהתחיל מנעוריו · וכדאמרו ועמיד בניס בזקנותו וזקני ת"ח כל זמן שמזקינים ומשה בעינ א"ל של תירא אותו דקיה זקן מופלג ממנו עיין ברכת מל"ח ח"ב בשיה"ש בדרוש חנוכת ביהכ"נ יע"ש :

רמז תתרלט אפי' בשעה אנינות יצרו מתגבר עליו · זהו בקדושין ד"פ ע"ב ומביא שם מעשה ע"ז ובסוכה דף נ"ב ע"א נמי ע"פ ונשיאים לבר יע"ש ;

רמז תתרם מה יתאונן אדם חי נבר על חטאיו · דהיינו א"ת בעלמך עד יום מותך ולא ישתבח ומתאונן על גרות הבאות עליו דהוא נבר על חטאיו דמתגבר על יצרו שלא לחטוא ונבר ישרא על חטאו שלא לעשותו דהרי אם הוא חי מה אמונה יש בו אפי' זקן נ' ק' שנה :

רמז תתרמא יתלה בביטול תו'. עמ"ש הרב ר"ח שער התשו' פ"ג ובס' כפ"ח מע' יוד אות ל"ז :

רמז תתרמב ח"א שיתן עיניו למעלה וח"א למטה · עיין בקונ' עיני כ"ח ביבמות דק"ה ע"ב ועמ"ש הרב לחמי תודה ז"ל כפי' המאמר הלזה ·

ואסרי בכרעי המיטה · עיין מה שפירש בס' יוסף תהלות במזמור קל"ז ועיי"ן בס' בנין יהושע באדר"ן ובקו"ק עיני כ"ח בדרוש

חד יהודאי עבר קמיה אנדריאנוס עיין זל"ח ח"ב דקנ"ב ע"ג .

ואילו כירוש' כתיב ידי נשים רחמניות עיין זל"ח ח"ב (דק"ד ע"ג) .

רמז תתרמג ולבנות הוא עלמו את ירוש' ולקבץ נדחי ישר'. הוא עלמו קאי לתרוייהו דגאולה יהיה על ידו דוקא כדי שלא יהיה אחריה גלות וכדפירשו בפ' ישר' עם נושע בה' תשועת עולמים ולמה שהקדים בנין ירושלם לקיבוץ גליות כפשטיה דקרא דמכיא עיין בס' עיני כ"ח בברכות דמ"ט ע"א וכא בכפל באגרות הקייס שער ב' אות מ"ה ·

מגילת אסתר

רמז תתרמד ויהי בימי אחשורוש כל הני ה' סוכא בתחי' מגילת רות וכמאמר הוא לטובה והוא לרעה עיין רמז תרכ"ז ועיין בקונט' חיים טובים מזמיר ק"ה ·

רמז תתרמה ג' מלכו בכיפה עיין מגילה די"א שנו רבותינו יוד מלכו בכיפה ועיין במלכים רמז יר"א :

מה ראה לשלוט על קכ"ו . בל' המדרש הוא מה ראתה אסתר והבא תלו בו וע' בס' דגל פסדה ·

רמז תתרמו כסא שלמה · עיין בקו"ס מהר"ן אשכנזי בארוכה ענין בילד היה מעשה הכסא של שהמע"ה דמבהיל הרעיון ברוך שככה לו בעולמו ועיין בס' ווסהר אברהם מע' ס' אות שנ"ז · וכמאמר אנא חשיבנא ולא טעינא . עמ"ש הרב נפתלי שבע רצון ז"ל ;

רמז תתרמז ובשבקש כורש לבנות ביהמ"ק מלאו . הנה בביכול מסבב הסיבות דב"ן החריב הביהמ"ק והוא גנז כל ממונו דממנו יהיה בקל כדי לבנות ביהמ"ק והוא להפר עצת ושתי כדלקמן רמז תתרמ"ט דתלה באביה שלא לבנותו שיבא דממונו יבנה והוא דבר טמון וזוהי סיבה שנחרב בית ב' והנסתרות לה"א ובית נ' יהיה קיים לעולם כיון דהוא עתיד לבנותו ;

רמז תתרמח יכול הוא שהיכם לעשות לכם סעודה כזו לעת"ל אמרו לו עין לא ראתה אלהים זולתיך . פי' בס' אהל יעקב משלים בפי' למגי' אסתר במשל למי שהיה לו אשה רעה במידותיה וקשה לגרשה ואירע דהיה לה חופה מקרובותיה בעיר אחרת והלכה ואז הבעל בשמחה שהיה אוכל ושותה עם אוהביו בנחת בשלוה ושמחה ובחזורה שאה אשה בשלחן לבעלה אם המטעמים שבשלו לו היו טובים משה שאני מבשלת אז השיב בעלה אפי' שהמטעמים שלך מבושלים יפים יותר הנה ערב לי אותן המטעמים בזלת היות אתה רעל פקידת מושבך היתה השמחה יתירה כן הנמשל והוא דאותו דור היו מסופקים לילך כמו הרואה מלכי אוה"ע דאם יזכה יבחין כן בסעודה לסעודת לויתן ונמ"ו בדעתם לילך בעבור זאת ואחשורוש יבין זאת ואמר להם בסעודה דלעתיד לא יש כמו זה ואין אתם לריכים דאם יזכה יבחין אז השיבו ישר' של תשגיח בגדלות הסעודה ב"א דעין לא ראתה ומה שהוא שהיס עמנו זולתיך דאין אתה שם זה די והיתר כמו האשה רעה שלא היתה בשלחן כן ההבחנה דהוא היא בשינו' זולתיך שאין אתה עמנו כמו עתה בסעודה זו ות"ר . ופי' בוק בני הגדול **אברהם** אוהבי נר"ו כ"ה בישציה ואכלתם אכול · ושבוע והללתם

את שם ה"א אשר עשה עמכם להפליא והוא בסעודת הלויתן וכ"ת הרי אין כל חדש ויותר טוב סעודת אחשורוש לזה וידעתם ידיע' מחודשת להבחין בין זו לזו והוא כי בקרב ישרא' אני ואני ה"א ואין עוד לא יש אחשורוש ולא יבושו עמי לעולם דכהני מסעודתו של אותו רשע וכש' קדושת הלוי דק"ל ע"ג וד' פי' הפסוקים הללו על סעודת לויתן בכמה אופנים יע"ש ות"ר יש"א :

ומי שהוא שר המשקים היו גדולי פרס מעשרין אותו ונותנים כמה דינרים שלא להשקותו בו צריך להסביר ראש שיו ב' יין וש כ"ר וש אחד נותן וא' אינו נותן מה יעשה ואפשר דיהיה נותן מעט יין והשאר מים שלא יוזקו דהא שכנגדו כי יתן בכוס עינו .

לעשות כרצון מרדכי והמן • הרי"ף פי' בזה והוא כדלקמן רמז תתרכ"ז דהמן לא היה רוצה באונס אין אונס כדי שלא יפטרו עצמן דאנוס רחמנא פטריה ומרדכי שלא ידחקו אותם לשתות והיראים את ה' יתדלו מלשתות ועיין ז"ר וזה פי' כמי כמאמר עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי יע"ש :

ולעת"ל הקב"ה מביא רוח ארגטין בעולם וזה ככל הדברים שאמרו אין כל חדש וכדפירשו כמאמר הנותן תשועה הנותן בים דרך וכמים עזים נתיבה וכמו שכתבתי במ"א כש"ר וע"ע לקמן רמז תתקפ"ח ע"פ עורי צפון ובואי תימן ועוד שם ד"א וכא בכפל :

רמז תתרמט למכעיסיו כן לעושה רצונו ק"ו • הכי איתא בכמה דוכתי ק"ו זה ולפורענות לאורך גיסא אם לעושי רצונו כך ק"ו לעוברי רצונו ועיין רמז תרכ"ה ותרמ"ד ותשכ"ה ותתכ"ב ותהלות ה' סי' נ"ט :

שהיתה מביאה בנות ישר' ערומות ועושות מלאכה בשבת • עיין בס' נח"ק במגי' אסת' סי' א' ובס' ברך א"א ס' אמר :

רמז תתרן מיום שגלינו מארצינו . עיין ראש דוד ותה"ל ח"א ושלחן המלך וברכת מל"ח ח"ב :

רמז תתרנא והקרוב אליו א"ר לוי פ' זה על שם הקרבנות נאמר . עיין מה שפירש מוה"ר מהרי דאתיין בספר עין ימין בדרוש א' לשבת זכור ע"ש דבריו כי נעמו :

בדי שוא הכוון שביזה את כלי המקדש שקנף עליה והרגה . היינו כדלעיל רמז תתרמ"ט דעיכבה בנין ביהמ"ק ולכך נהרגה והיינו דאחזין מעשה אבותיה דמנה וטעה ונשתמש בכלי המקדש ועמ"ש ברמז תתרמ"ו :

רמז תתרנב ואשתו היהודית ילדה את ירד כבר הובא לעיל בד"ה א' רמז תתק ע"ר :

לפי שהיה ז' אבות מזרע המלוכה והיה עוסק בתורה כל ימיו ולא נטמא מכל מאכל טמא ולא נהנה מסעודתו של אותו רשע כק' שמו יאורי • חידושי בזה דמה שיכה לעסוק בתורה כל ימיו הנס לחיה מפונג מזרע המלוכה הוא בשביל שלא נטמא פיו כענין שאמרו פה שעתיד לקבל תורה ינק דבר טמא ועל מה דבר עם השכינה בשביל לקבל התורה וא"כ מי שנטמא לא יזכה להיות שקוד ללמוד תורה ולכך כק' מירא דכיא היינו אשר הוא טהור :

רמז תתרנג אשת שמעי ופרשה את ראשה ועל ידה נמלטו . מי יודע אם היתה גלגול אשת און ן' פלת דמלטתו לבעלה ע"י שישבה בפתח וראשה פרוע דדומה עשתה אשת שמעי להציל בפשות וזכתה לבעלה כמי דהוא שאז בזה הדבר עצמו להיות בידו של אבשלום ולבזות למלך דוד נגד אבשלום ניצול מן המיתה בזכות אשתו שהיה עתיד לצאת ממנה מרדכי ואסתר דהזכות שעשתה להפוך בזכותו של דוד ולהפילו לאבשלום אדרבה הפך בעלה ממש מן הקללה של הקללה וזה דוגמת אביגיל דבעלה חירף לדוד ובאת היא ומלטתו לחיי שעה ושלא ימות מיתה משולת ודומות ממש זו לזו ועליהן תאמרנה חכמו' נשים בנתה ביתה ואולת בידיה תהרסנו איזבל אשת אחאב וזרש אשת המן והדומות ל[?]הן :

לא ראינו שינה • פי' הז"ר שהיה למא לשתות מרוב אשמים ע"כ והרי ברוק ומנוסה כי שתיה אחר אשמים היא מזיק בחרבות לגוף ושמא היה אוכל מקורס דבר מתיקה ושוב שותה או משקה שהיה רפואה בו :

ואויבי ה' כיקר כרים בתחי' ואח"כ כלו בעשן כלו • מעין זה הוא המשל שהאריך בו הרב יערות דבש ח"ב בדרוש א' לתשו' פוק חזי אמרות ה' אמרות טהורות :

רמז תתרנד איזי זו מכאן עד דעבור הדין ימא קול והדין קול ימא א"ל שוטה שבעולם . ולית לך מלתא דלא רמיזא באורייתא והוא וכחול אשר על שפת הים וירש זרעך את שער אויביו הנה בית המן כתתי וכו' וק"ל . וכמאמר והוא אינו יודע דכו' כאדר מת וכו' כא"ר נולד . עיין יערות דבש ובית לוי אשכנזי וברך א"א ס' תרומה בכמה אופנים בזה . ובמא' תפוקים הם בידי כהדין כוכא • עיין ברכת מל"ח ח"ב דרוש ב' לזכור :

כסלו חנוכה אע"ג דעדיין לא היה הנה נגמר' מלאכת המשכן ומוליה חזי על חנוכה אע"ג דלא ידע . ובטבת היה אדרבא קטרוג דבא אחיך במרמה ואי הגלות בעבור זה איך לא יהיה קטרוג אך כיון דהשי"ת השבים על הברכות ולא נתנו ליצחק שיקללנו בתיירא מזה דבת' הזה נעשה לו נסים בשו . ובתמוז ואב לתפ"ץ אין זה אמיתות הכנת הכתוב של דכך הבין המן . ובהשליך על הקנה הוה שייך לומר דוגמא דמינים שבלולב דהא בקנה כותבין סת"מ וחידושי תורה עשות ספרים הרבה אין קץ של דבקנו דבר השוה לכל נפש מים' דנמשלו ואילו לכתיבה לאו כ"ע יגיעו לפרק כל כתבי הקדש :

רמז תתרנה פקדון הם בידי • עמ"ש בספ"ק ברכת מל"ח ח"ב דרוש ב' לזכור :

דיון

רמז תתרנו שמחה שרכיטו וכמה׳ · עמ״ש כס׳ וימהר אברהם מע׳ ס׳ אות תקע״ג :

זבין כפשוה למרדכי כטולמא דנהמא ; להיות דהמן גלגול עשו ומרדכי גלגול יעקב היינו דוגמת אותה מכירה בלחם ונזיד עדשים דוגמת גלגול הראשון :

ומן הלוב אינו יכול להציל · וכרמז שאחר זה מפורש דוו עלת זרש אשתו ולאו מדיליה מטפישותו של המן .

רמז תתרנז כל בעלי שינה לא טעמו שינה כל אותה הלילה · זה לפלא למופת ולאות דעליונים ותחתונים והחיים והמתים לא טעמו טעם שינה באותה הלילה וזכור לטוב להגביר כה״ר **ש״ם** מורינו הלוי כ״ע דאגב אתיה התקין שיהיה כיתו כית ועד לחכמים כליל פורים לעשות תקון כרת ולהיות נעורים כל אותה הלילה וזוה אחר הסעודה ולומדים בנמ׳ עד חצות וחוורים ועושים שם אחר חצות לילה משתה אחר וקורין התהלים כאשמורת מ״ט חלקו ומ״ן גורלו והעומדים כליל פסח כל הלילה בלתי שינה לספר ביצ״מ הוא זכר עולם לאותו זמן דאגב אדא תרתי

כשראתה תורה כך יצאת לפניו בבגדי אלמנות ונתנה קולה בבכי ולקול בכיתה לפי מה שידוע דההורה יש לאותיות רוחניות אין צורך לו׳ על שר התורה כ״א היא בעצמה וכמר׳ איתא ע״פ כי מחה אמחה אמר משה רשע זה בא לאבד את ישר׳ מתחת כנפיך ס״ת שנתת להם מי יקרא בו ע״כ ואפ׳ לפרש עמ״ש בתקונים ע״פ יושב בסתר עליון בכל שדי יתלונן דע״י התשובה נכנס תחת כנפי השכינה יע״ש והרי התשו׳ דמועיל ליש׳ הוא משום דקבלו את התו׳ ולא רצו אותה שום אומה ול׳ כ״א ישר׳ לבד ועל מה בא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים שרפו ידיהם מה״ת והרי תכף עשו תשו׳ ויסעו מרפידים ויבואו מדבר סיני ודרשו מה כיאתן לסיני בתשו׳ כך נסיעתן מרפידים בתשו׳ והשתא ז״ש משה רשע זה בא לאבד את ישראל מתחת כנפיך דאחר שעשו תשו׳ והם תחת כנפיך איך יאבדם וא״ת דעמלק יאמר כמו שאין תשו׳ מועיל לו גם לו גם לך לא יהיה הרי ס״ת שנתת להם מי יקרא אינו של ישר׳ והרי כיון שקבלו התורה ואוה״ע לא קבלו זה הוא הטעם דמועיל תשובה לישר׳ ולא לאוה״ע :

רמז תתרנח אם מזרע היהודים · היינו למ״ד דיהודה הרג את עשו ואין עשו נופל של ביד בניה של רחל ומב׳ לדדים קשיא ולכך כפל כפול תפול בהוה כמו נתון תתן וביוצא בכל פעם אין עשו נופל וע׳ בס׳ יערות דבש ח״א דכ״ה ע״א וכ׳ ועודלו שם דכ״ט ע״ד .

רמז תתרנט לקיים מה שנאמר יתנשח עאמן ביקיה . זה כבר הובא למעלה סוף רמז תקרנ״ו וזה כתוב בעזרה סי׳ ו׳ על בנין בית ב׳ והילו המן לקח מבית א׳ ושמא קללת מלך כמו בא על חינם יבא כמי על מוקדו וכמאמר כל האוכל ונותה בט׳ כלו התענה ט׳ וי״ו ר · עמ״ש הרדב״ז ח״ב סי׳ פ״ח וכמ״ש חכם

בני **אברהם** הי״ו בס׳ ויקר״א ס׳ אמר פי״ד ס״ט . וכמאמר גדול ת״ת יותר מהצלת נפשות . עיין בשה״ק חיים ומלך בריש הס׳ מ״ש: בס״ד :

ישה״ש

רמז תתקף שיר חד השירים תיו כל מעשיו משולשין . מנה מנא חד דאמרן כ׳ ג׳ מעלות ג׳ ג׳ ירידות ד׳ ג׳ עבירות ה׳ ג׳ שטנים ו׳ משלים ז׳ ג׳ נבולים ח׳ ג׳ שמות עקרים ט׳ ג׳ ספרים · ואפשר למיהב בטעם לזה יען בקש קהלת להיות כמשה וכנאמר דפרע״ק בריך רחמנא נונה כמה אליתאי דהש לגבי משה לכן לפי תאותו להיות חכם כמשה כחר לו דרך שלשה בכל מילי וכו׳ שמות דמוכה כן כמשה ז׳ שמות ועיין בס׳ וימהר אברהם מע׳ ס׳ אות שמ׳ו שהביא מהזוהר ז׳ ומהתרגום ה׳ יע״ש

רמז תתקפא ד״א נוכירה דודיך מיין זה הלומד תורה בילדותו והיינו דדים דודיך ל׳ דדים וכדלקמן כרמז שאח״ז גבי משה יע״ש :

ולע״א דאבי׳ מלא״מ אוהבו וכוא ניחא המא׳ דכתן עלה ליתן השנים לנ״מ דמעביר אמילי דהוא הפך מידתו דאין דרכו להטיב ויתיישב במי שהיא דלעיל במגי״א רמז תתרכ״ח והיה השטן מבער בו כיצ״ש דכדי להפיל להמן האויב גמור של מרדכי דהיה ראש הסנהדרין עשה כן לאהבתו של מרדכי וכי הוא הצלה לכל האומה דהשטן ירווח בישראל מה שאינו מרויח בשאר אומות בין להרע בין להטיב :

רמז תתקפב כך אנו שמחים מכל מתנות שנתת לנו משל למלך שאמרה לאשתו אי אפשי בך הרי כל שלי לפניך טול כל מה שתרצי וכו׳ עיין בס׳ הברהם את ידו בדרוש לתשו׳ מה שהאריך במאמר זה :

לא היה סוס שלא היה טעון עליו יותר מיו״ד רבוא של זהב ר״ל בח״א תלת · איבינו סוה למאמרם דהיו טוענים ז׳ חמורים לכל א׳ מכסף וזהב כדאיתא במכילתא פ״ה מפ׳ ויבא עמלק יע״ש ופטר חמור בעבור זה וסוס מאן דכר שמה הן אמת דפטר חמור על שם מצרים בשר חמורים הוא טעם בעיקר :

שחורה כל ימות השנה ונאוה ביוה״כ · נר׳ דומים יולדו ולא אחד בהם דשס״ד שולט ס״מ חוץ מיוה״כ ובכלל דבכל יום נקטרג ויוה״כ מדבר סנינוריא כך הם בני תורה בעורים בשו הם שחורים מבחוץ אבל בפנים מקרא משנה גמרא תוספתא ואגדה · היינו כמ״ש דאי הוה סני טפי הוה גמיר טפי והתידום של ירוש׳ הוא דכראית שחורה אך ונאוה בנות ירוש׳ דירדה ט׳ קבין של יופי ואפ״ה נרסי כמו שחורים והמכוערים דגמירי טפי וסיום המאמר לכן מלך הוא ממש לבת מלך דלעיל בתחילת הדרשה על פסוק זה דשחורה אני ונאוה .

זה דתן ואבירם. דהם גרמו לו' למה הרעותה לעם הזה והשיב לו עתה תראה ולא בל"א מלכים. וכפי' רש"י סו"פ שמות כיע"ש. והמאמר דהראהו למשה כל רועיהם ופרנסיהם ע' זל"ח ח"ב בשה"ש דע"ט ע"ג ובזוה"ק פ' שלח דוק"ן ע"א.

רמז תתקפג מימינם בזכות התורה ומשמאלם תפלין עיין בביאורי למכילתא פרשת השירה פ"ד דאספתי ל' זכיות על קיים ושתים זו שמענו בכללם.

והחמום והיו רגים אחריהם. כביכול שילם להם בכל נקודה ונקודה מידה כנגד מידה הם אמרו אריק חרבי לבעול זכוריהם ונשותיהן יע"ש לכך בא עת פקודתם באופן זה דכירונו בחמ'י חמי'ן.

זה שמח בגדולתו של זה וזה שמח בגדולתו של זה. הנה מה שפירשו במאמר אילו היה יודע אהרן דהתורה כותב ורואך ושמח דהכונה דדרך העולם בכ' רעים דא' עולה לגדולה ואחר מתעלב לאהבתו שהיה חפץ להיות שוה לו כי זה דרך האהבה ובשיעלה במעלה דאינו בשיעור אחד זלא יוכל האהבה כבראשונה ואהרן אם יהיה שמח יקפיד הקב"ה דבמעלה דאינו אהבה עוד עם משה דעולה לגדולה ולכך השמחה בלבו מבלי הראות דאם יודע דהקב"ה ניח"ל בזה היה יוצא בתופים ובמחולות זת"ד ומלבד דבאחים לא שייך זה ובזקן זקן אהרן כשו היה על זקן משה עוד הן בה דהמאמר שלפנינו מבריז דשניהם יש להם גדולה ושמחים זה על זה וכיון דשניהם גדולי המעלה חזרו להיות שוין ואין נגרע זה מזה אע"ג דהשררות אינן שוות דיש בזה מה שאין בזה מי מגדר איזה יותר גדולה הנה הגד השוה דשניהם יש להם שררה ושמחין זה על זה:

וצום אברהם על בריח התיכון. אמר שי חכם בכוי הי"ו דבר נאה בזה דלפי הזוה"ק יעקב הוא כמי' בריח התיכון וא"כ לו נאה ולו יאה לנוות ולזרז לבניו על זה ועיין זל"ח ח"א בתנחומא ס' תרומה' ובמ"ש שהלך לקוץ ארזים שנטע אברהם בב"ש מרכתיב ויטע אשל דאש"ל נוט' אמות שלשים הנה במר' ס' תרומה איתא דיעקב נטע כדלקמן רמז תתקפ"ה זת"ד נר"ו:

לפי שהלילה של עצרת קצרה והשינה ערבה. הכי איתא כמי בפרקי ר"א פ"מ ועיין מועד לכ"ח סי' ח' אות יז:

חיבב הקב"ה לישרא' יותר ממלה"ש דהם בריחוק ט"ו אמה וישר' במשכן ובן למעלה שוים מה פעל ש דהעיקר הוא בשמתם והן תלובות מכסא הכבוד:

רמז תתקפד עתידים לדיקים להעמיד תולדות ד' וה' פעמים בשנה וי"א כל בעילה ובעילה. נראה דהי'א קוא מ"ש בגמ' עתידה אשה שתלד בכל יום דרחוק להיות בכל לילה ויבעול וישנה בכל לילה ועיין להלאן מזה ברמז שאח"ז מה יונה עושה גוזלות בכל חדש כך ישרא:

דאם אין עושין רצונו יכול להמירם באחרים הדבר קשה דמאי סנא ישרא מהקב"ה לענין השבועה הרי בשוין הם ושמא הקב"ה יוכל להתיר מה שאין יכולין לישר' למלא התרס ועיין למו"ה מע"ל במאמר מה אעשה לזקן זה. א"נ דלא מן הדין קאמר של דבהקב"ה אפשר ובישר' לא אפשר דאין להם קיום עוד בעולם ובדלקמן רמז שאח"ז מה יונה אינה מנחת ז' זוגה כך יש' יע"ש ועיין להלאן רמז תתקל"כ ע"פ מלך אסור ברהטים. וכמאמר לדוד המר באברהם. עמ"ש הרב ראש דוד דכ"א ע"ד:

רמז תתקפה אף ישר' תמים להקב"ה. הכא נקטי בשביל שכום המנות ובפ' רע"ק דרשי תומת ישרים על כי לא שנו מה בתיב בה והכל הולך למקום א' דאמרו נעשה קודם נשמע:

אף ישר' אעפ"י שחרב הבית עולין לשם. עיניך תראנה שייך לזה בשו"ס לחיים כירוש' דע"ג ע"ג וד' ודע"ד ע"א וב' וג' וד':

שירא שינו את שמם. הבא מונה ה' לענין דכל רואיהם יבירום אך לזכות לגאולה נקטו ד' ועיין בקונט' חיים טובים מזמור קי"ד:

רמז תתקפו כגולו אמרתי ושכתי זו משכן ופריו מתוק זו תורה והיינו כמ"ש במדרש בס' תרומה ועשו לי מקדש דמסיבת שנתן התורה למטה בארץ של אבל להיות לו בית סמוך לבתו כיע"ש ובדלקמן ברמז זה ע"פ אפריון עשה לו המלך שלמה ובמאמר ריש רמז תתקפ"ז ביום חתונתו בסיני וביום שמחת לבו באהל מועד אך הדרשה דמלאים מצות ברמון לא יכולתי להסבירה מהו ביאורו ועי"ל רמז תתקפ"ח. ובמא' דאעפ"י שניתנה התורה בסיני לא נענשו עליה עד שנתפרשה באהל מועד משל לדיוטגמה וכו' נראה דסובב הולך למ"ש הפוסקים דבל הסכמה שלא נתפרשה בכ"כ אינה הסכמה ודוק:

והתנוקות הולכין לבית הספר ומראין את האזכרות באלבע. עי"ל רמז תתקפ"ח ועמ"ש בשה"ק רו"ח יו"ד סי' פר"ה אות ד':

אפילו דלוגין שלג יעקב אבינו ובניו. תי' בניו אינו מובן אם לא ענין וישחטו שעיר עזים ובבר מפורש ברז"ל דזה היה תשלום ליעקב ואמרוהו ברמז דהא לא דמי ענין יעקב ברוה"ק מאמו הכריקת דנותה לו ושלא יהא רשע ומקריב להא דיוסף כי מה לתכן של הבר שא דלפי מה שמדקדק עם חסידיו הוא ענין יעקב בזה:

שמאלו תחת לראשי זה אהרן וימינו משה. אין זה ענין למ"ש דאהרן בחי' ימין חסד ומשה לוי בחי' גבורה שמאל דההוא בחי' אחרת למקומה ועמ"ש מו"ה ח"ד ודוק:

כמה נתבסה מהם ג"ח הה"ד ויפגעו את משה ואת אהרן. עיין זל"ח ח"ב ס' שמות סוף פ"ק:

כי קולך ערב בתפלה ומראך נאוה בת"ת השמיעני את קולך . יוכן עמ"ש בקונט' עטרת החיים

על משכבי בלילות בשעת שעקד אברהם את יצחק בנו ע"ג המזבח · האי בשעת היינו בזמן והמאמר הלזה מדבר על הידוע מה עבר באותה לילה ובין אברהם ושרה ויצחק עיין בס' שמ"א באריכה :

עד שלא הוקם המשכן היתה נבואה מצוי' באו"ה זה הינו תלוי במשכן כ"א מתפלה למשה שלא דהתחיל מהקמת המשכן דבא זמנו כשהשרה שכינתו על ישראל בקביעות בבית מיוחדת ובדלקמן בפ' אפריון עשה לו . ובמאמר כלו חרב מונחת בין ירכותיו . עיין תנחומא ס' משפטים דנקטו הכי אך בזוה"ק ס' בראשית דמ"ד ע"א וס' משפטים דק"ס ע"א נקטו על צוארו ועיין בס' עיני' ב"ח ביבמות בפ"ה וזל"ח ח"ב ס' נשא פי"א :

ס' גבורים ס' אותיות שבברכת כהנים · הא שמיע לי דמי שחלם חלום איזה חלום שאינו טוב יאמר פסוק זה בברכת כהנים הנה מטתו שלשלמה עד מפחד בלילות ויועיל לו ועיין בס' דב"ל מע' ב'

מפחד בלילות שהם זהירים בחטא שהוא משולי' בלילה . הנה באו לו' דבר גדול הוא מצות המילה אך צריך שלא יהא פוגם בריתו ומלבד דמעשה הרשעים דומין ללילה והיה במחשך מעשיה' הנה בפרצות בנשף בערב יום באישון לילה ואפלה הוא עבירה זו יותר :

רמז תתקפז בספר יחזקאל אין אתה מוצא צבאות דכל זמן שאתה בגולה אין לי חיילות · והיינו כדאמר לעיל דבקרבן ביהמ"ק מיעט חיילותיו ולעתיד מהרה יבנה יוסיף חיילותיו למעלה ובישראל רבים כמו שנאמר בבנין שלמה :

בחוט השני שפתותיך . עמ"ש הרב אורחות תמיד ז"ל :

רמז תתקפח כשם שאין בתו ש"אן שלא בשניו כך אין כהן ש"י שלא בת"ח · ולפ"ז יצא לנו החיוב למה שפסק הש"ע דחייבים לפרנס חכמיהם ועניין מחזיק כזבולן שנותן פתו לתוך פיו של יששכר דהא כהן ש"י הם הת"ח דדומיהן לשינים וצריך לתת להם בשיניהם דיאכלו וישבעו נגד מה שקראו לבעלי לה"ר בשיניהם על שנותנים להם לאכול מרובה מדה טובה ולהלאן רמז תתקנ"ב דריש על תפלת הצדיקים דהוא יפה מקרבן כליל · ומ"ש שכלם מתאימות שיושבים זוגות זוגות ולומדים ושכולה אין בהם יש לפרש דליכא חרב של הבדים דל' זה הוא בחרב בתוכחות א"כ דעי"ז שלומדים בחברותא אינן שוכחין דמקיימי' למוציאם בפה והלומד ושוכח דומה לאשה משכלת ולז"א ושכולה אין בהם דאינן שוכחין :

בנוי לתלפיות ספר שאמרוהו פיות הרבה יוד צדיקים אמרו ס' תהלים . עמ"ש רש"י ריש תהלים ומהרש"א בח"א בפ' חלק בזה ובקהלת רמז תקע"ו :

מה השרים הללו אין א' גדול מחברו כך משה ואהרן . נראה דבימי עיבור יש הפרש בין זכר לנקבה סימן הנה משה ואהרן כל אחד כשר רקו נראה גדולתו כן במעוברת אך בלתי עיבור תמיד שוין :

בא שלמה ופירש כלך יפה . אף ע"ג דשלמה קדוש טובא לירמיה ויחזקאל הנה ברוה"ק דיבר על העתיד דיהיו כלך יפה ויען אמרו דשלמה גלגול ירמיה והיו ימיו ג"כ כירמיה לכך בא לתקן כי תקדמנו ברכות טוב תשית לראשו מול סו"ף

מה יין מגדל את הגוף כך ת"ח מגדלים את ישר' . ובה"ג דרשו לעיל רמז תתקפ"ו ע"פ הביאני אל בית היין כך ד"ת ויתכן דבעבור זה אמרו דצריך למלאות גרונם יין כיון דנמשלו ליין ומגדלים את ישר' דומה למ"ש לעיל מזה בשניך כעדר הרחלים :

שא בתחלה מעיד מביהמ"ק ואח"כ פורע מאומות · וכן דרשו בפ' ממעון קדשו . ומ"ש דג' שעות עתיד הוא להפרע מעשו ושופיו יתכן דע"מ שלא רצה לקבל התורה וישראל קבלו ברצון נגד הג' שעות שהיו במעמד ה"ק לקבל התורה כמ"ש בפרקי ר"א משעה ו' עד ט' כשיעור הזה יעשה הפרעה בהם ומונין לשעות · וכמא' ביו"ד מקומות נק' ישר' כלה · עמ"ש בס' אברהם את ידו בדרוש למת"ח :

אם אינן ערבים ככלה בשעת חופתה נח לו שלא אמרן . כ"ע ידעי דמירתי שלא היא לגעור במי שמדבר רעה על איזה דרשן שלא דרש בטוב אך לא אכחד דראוי לכל דרשן שילך אצל צדיק מניה ויסדר לו מה שעתיד לדרוש ולא יסמוך ע"ד ואם מחשיב את עצמו דליכא דצדיק מניה הנה ודאי אין בדרשתו לא טעם ולא ריח והוא גורם למעט בכבוד התורה ולומדיה דמתלוצצים מניה והה"נ דאין לו חוק לטעום ולא חפץ ה' בדרשתו ותוספתי דבורא רקיעי שוא דעונשו בהקדמת הזוה"ק כיע"ש :

מ"ח פעמים כתוב בתורה מים חיים כנגד מ"ח דברים שהתורה נקנית בהם · יתכן דמה מים הולכים למקום נמוך באו לרמוז דהן' דהוא בענוה ול"ר ול"ה מתרחק מן הכבוד ואינו מניח לכו מכריע את כלם כדאמרו דענוה גדולה מכלם כההיא דרפב"י לכן תלו המספר של מ"ח במים · והנה לפי מ"ש הב"א כתוב בתורה שמעינן דהאי לישנא שייך בכלל הכ"ד ס' ועיין בקונ' כל החיים מע' ת' אות ו' :

מלך המשיח יתעורר מן הצפון ויבנה ביה"מ בדרום · צריך לפרש דבגלגל העליון מצד צפון ויהיה עומד על כנוינו דהא לסברת ואי עתיד לבנותה ומשמיא יבא בנוי ומשוכלל הוא דאין המשיח בונה אותו של כיון דבו בפרק דיתעורר המשיח יבא המקדש בנוי תולין על שמו · וכמשל דר"הג וכמשל דרשב"י בענין מקח טעות כתבתי בזל"ח ח"ב ס' בשלח פ"ך . ובמאמר דהיה הבאר הולכת מאהל לאהל ולא היה א' מצטער לילך למלאות ממקום אחר · אימנו שוה למאמר אחר דהיה מתנוצץ הבאר לי"ב שבטים ולכל שבט הי"ל נחל בפ"ע וגם צריך להבין מאי שנא דבמן לצדיקים על פתח אהליהם ולשאר היו יוצאים לשדה ללקוט ואילו

ואילו כמים כל אפיא שוין ושמא הם נדונים כבהמות דכשהיה הנער טובא וקודם לשתית האדם משא"כ באכילה ולכך בא משפטן בכה . וכמאמר שעשו הנשיאים ג' דברים שלא כהוגן עיין מד"ר ס' נשא כמפרשי המדרש שם :

מה האומים הללו חשב הא' את ראשו השני מרגיש · עיין רו"ח יו ד סי' רס"ב אות כ' וחיים כיד סי' ע"ד לענין מילה וכללו חדשים יע"ש :

אחרית כד' מלכיות מפורש לקמן בפסוק כי חולת אהבה אני ועיין בס' וימהר אברהם מע' ג' אות ח"ן :

אני ישנה במצרים שלא להם שינה ערבה שלא יפחדו מחמת המחבל ואפי"ה היו רואים וכו' וזה רמזו שלמה במשלי סי' ג' אם תשכב לא תפחד כדי שלא תפחד עושה לך הקב"ה המנוחה ושכבת וערבה שנתך וזה בכל דור כשיש בלילה רוח חזק ורעמים וברקים דעושה הקב"ה דיערב לו שנתו וזה רמז ירמיה סי' ל"א על זאת הקיצותי ואראה דהיינו ואפילו דקאמר ואראה בשוגאי בזמן דשנתי לי ערבה לי :

זרה היין שניתן לישראל בחורב . עיין זל"ח ח"ב ס' חשא פמ"ה וס' נשא פי"ב ומדרש שה"ש בתחילתו ועוד שם ·

אינו חולי מעיים ולא כאב עינים · היינו דלא יאמר דבשו אין מבקרין שלא להכביד על החולה ובכלל מיחוש ראש דקורין שאקיקה הוא כהוא לשעות ובעודו הולך יארע לו ורגיל להיות בכמה בני אדם שיש להם זה מחמת טבעם וכלא חשיב להקרא חולה דעוד מעט יפג יצ"י מעט שנות ותרפא :

רמז תתקפט כאן בישיבה כאן במלחמה והיינו מה"ד למד"ר דלכן מד"ר ושחור מה"ד :

רמז תתקצ לדבר שהוא תלוי באוירו של בית· עיין בסה"ק חיים לראש בר"ן ערוכא . וכמאמר יו"ד של ירבה קטרגו . עמ"ש בקונט' עיני כ"ח בסנהדרין דף א"ך ע"ב בס"ד · וכמאמר כימי שלמה בבר כתבתי למעלה ע"מ שנקט לשלמה בסיף :

שהכל מתכשמים ממנו פי' רש"י שמעמיד תלמידים ויתכן לפרש כמי כההיא דברכות שלא יהא כועט וראו מה הבריות אומרי' אשרי שזה ילד אשרי שזה גדל וכו' :

רמז תתקצא יש חיך מתוק מזה . עיין מה שפירש הרב בינה לעתים בדרוש לר"ה · וכמאמר דודי ירד לגנו ללקוט שושנים שו הצדיקים · עיין להרב יד נושה דקי"ט

מישרה ומבקרו · עמ"ש מוה"ר תה"ל ח"א והבאתי דבריו בסה"ק תוכ"ח ס' ויחי

נגלה על הצדיקים בג"ע ונמלך עמהם אם הוא זמן להוריד טל ומטר · מכאן סמך גדול למה שהולכים ע"ג קברי הצדיקים להשתטח שיבקשו רחמים על הגשמים ואין זו בכלל הפקפוק שלא יהא מכוין להיות דורש אל המתים דהא הקב"ה ונמלך עמהם ומאי דנקטו טל אע"ג דטל לא מיעצר היינו אם צריך טל הרבה או שיהיה לברכה וזה כענין טל בימי שיקו ואין צורך להאריך :

רמז תתקצב ברה כחמה מה חמה שלמה כך היו ישראל מלאים במצות ובזה יובן המאמר שומעין חרפתם ואינן משיבין עליהם הכתוב אומר ואוהביו בצאת השמש בגבורתו ידוע מה שפירשו בפסוק חרפת בכל שו תשימני דהנחרף אם שתק לוקח כל הזכיות שיש למחרף ואם הוא נבל דאין לו זכיות מה יקח ממנו והשתא כיון דשומעים חרפתם ואינן משיבין עליהם הכתו' אומר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו דמלאים מצות הא דידהו הא דמחרפים אותם ויתמלאו הרבה על ידי זה .

כשהמקום מביא טובה לעולם כהשקפה הוא מביאה שנ' וישקף ה' את מחנה מצרים · זה לא יכון עמ"ש כל השקפה לרעה חוץ מזו השקיפה ממעון קדשך דגדולה צדקה דמהפכת מה"ד למה"ר ·

למדה במשלו ד"ת לאגוז מה אגוז אעפ"י שמלוכלך בטיט ובצואה אינו נמאס אף ת"ח אעפ"י שסרח אין תורתו נמאסת · היינו מטעם דאינו שמא שו ודאי עשה תשו' וחוזר לברר ניצוצי הקדושה ותורתו חוזרת להיות זכה וברה ואינה יורדת לקליפות לבלתי ידח ממנו נידח :

א"ר לוי הפתח שאינו פתוח למצוה פתוח לרופא עיין בסה"ק צדקה חיים מה שפירשתי בס"ד ועוד יש לפ' דאין יסורין בלא עון והצדקה מכפרת על המזיד מה שאין כח בקרבן וק"ל . והמאמר אוה"ע חוטאים ואני מאריך רוחי להם אבל ישר' אני מקיף · מאמר זה אינו כההיא דפ"ק דע"ז ע"פ ע"כ אפקוד עליכם את כל עונותיכם דמה אוהב נפרע מעט מעט דהבא הסיעו לדבר אחר דע"י גזירה מיד הוא מחליף ומשבח ואפשר דהכל הולך לתכלית אחד ודוק :

רמז תתקצג וכי תורה פעמים ניתנה אפי' לר' יוחנן דמגילה מגילה ניתנה לא עבר זמן רב בין זו לזו לבא לסיג שיקרא ויש מפני חדש כ"ש לר"ל דתו' חתומה ניתנה עוד דרשו הדודאים כ"ר זה ראובן שהביא את יוסף וע"פ כ"מ זה כ"א עיין ע"ך ושאר מפ' ויתכן עמ"ש החמ"י פ"א דחנוכה דף ס"ג ע"כ דמצוה מן המובחר להכין כלי מיוחד שיעור הדולק ב כ' שעות לחלק בכל לילה חצי שעה והוא מ"ר שיעורין ושנולתן להבל מהרינת דם כמ"ש המקו' ז"ל ולשון ראובן בהצלתו ליוסף שו תשפכו דם כמלא דר' עשה בסגולת נרות חנוכה וק"ל · וכמאמר דודי צפנתי לך . עיין להרב ראש דוד דקל"ב ע"א :

כשם שתפלין נדבקין בזרוע כך ינחק נדבק בהקב"ה · אפשר לרמוז דפארך חבוש עליך דרשו על התפלין ופאר תחת אפר דאפרו של ינחק בשו אפרו צבור ע"ג המזבח ואם כן במקום אפר יהיה פאר דהוא תפלין דבתעניות מניחין האפר במקום התפלין :

רמז

רמז תתקצר ושמלמד נותן ס' חלקים דכתיב האף לך שלמה והיינו דמאתים לנוטרים את פריו דנוטר תלנה הוא התלמיד כמו יהושע לא ימיש מתוך האהל ולהב' מאתים הרי ה' מאתים אף ותלה בשלמה דכתיב ביה ויותר שהיה קהלת חכם עוד לימד וכו' וכמפורש לקמן בריש קהלת דמשמר נכנס ומשמר יוצא לשמוע חכמתו יע"ש:

קהלת

רמז תתקסו לשעבר היה נתלה בזכות עצמו עכשיו היה נתלה בזכות אביו וזה דורשין אותו לשבח אך שמעתי מחכם אשכנזי דרך לחות והוא דבקהלת דנשתבח עצמו ן' דוד מלך ישראל ומלך ישראל משמע לאב ון' כמו יוסף ן' שמעון בר"ו כאמר עליו הכל הבלים אמר קהלת אך בשה"ש דאמר אשר לשלמה כאדם דבעלמא ראוי לו' לו ישקני מנשיקות פיהו זת"ד הן אמת דבשה"ח והנאותיו בשה"ק בפ"ח הזהיר דלא יתאוס אני ס' ן' רבי פ' אך בר"ת שרוצה לו' דהתורה שיש לו הוא השורש מאביו בזה ליכא קפידא ובמשלי יבא יותר נכון משלי שלמה ן' דוד מלך יש' והיכי מתגדל לו' ן' דוד מלך ישר' ומפרש שיחותיו לדעת חכמה ומוסר להבין אמרי בינה תולה באביו כי הוא תורה שיש לו בית אב כלשון הירוש' שהבאתי בהקדמתי לס' פל"ח לנו כיע"ש:

רמז תתקסז כל מה שברא באדם ברא בארץ. עיין זל"ח ח"א סדר וירא ד"ן ע"ב ובקונט' חיים טובים מזמור י"ט וספ"ח ס' האזינו פס"ו:

מוציא חכמתו מלבו וכו' כל החכמה אינה נכנסת אלא ללב אזיל לשיטתיה על ריש משלי רמז תתקכ"ט וע"ש מה שציינתי:

מקום שהנפשות מתכנסות בעוה"ז משם הם עתידים לו' שירה לעוה"ב שנ' מכנף הארץ זמירות שמענו ויותר היה צריך להביא מקרא הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורות טלך וארץ רפאים תפיל:

כל הנחלים כל ישראל הולכים לירוש' וירושלם אינו מתמלא תנן עומדין צפופים ומשתחוים רוחים. נראה דהכונה בזה דלא אמר כדתנן שלא תנן סתם ונס במקום ממתני' הי"ל להביא להביא מקראי הרחיבי מקום אהלך ויריעות האריכי מיתריך ושאר קראי דעתידי ירוש' עד דמשק וביהמ"ק עד כסא הכבוד עיין בראשית רמז ז' וזכריה רמז תקע"ה ולמ"ד ח"ב ס' ראם ד"ע ע"ב וג' אך בא לו' דלשעבר בביה"מק היה הנס בדרשת מה לבי דהמקום צר וסובל הרבה בזה האופן שיהיה הנס אך לעתיד יהיה דהמקום יתרחב ביתר שאת והוא יותר נס גדול בפועל דיהיה הארץ רחבת ידים מה שלא היתה ולכך אמרו תנן להודיע על העבר ומזה תקיש דהנס לעתיד יותר נס מופלא הנס דנס ההרחבה הוא פעם אחת ולא אשנה לו ואילו נס עומדים צפופים בכל פעם הוא הנס ע"ד שתרצו נבי והרגו אותי ואותך יחיו דש"ד סן אמת דשוה לעריות אך פעם אחת ולא אשנה לו אך נ"ע בכל פעם בשזות כמוקת א"א ה"כ דוכוותא:

ועולם שבאת ממנו דומה לישוב. נראה דל בונה זו חילץ הקב"ה את עולמו שלא ישוב שלא יש שלא מדבר כדי שיהא לנגד עיניו תמיד ויקח מהם מוסר ודעת להבין עצמו הכנס דרכה מעלמא דין לעלמא דאתי:

מה העטרם הוזת בידך. פי' בני **אברהם** הי"ו לרמוז לו דלא עשה כאותו דוכוס שהביא בס' סדר הדורות דלקח העטרה בידו ואמר דברי מוסר לפני כל העדה להכניע לבבו שלא דאומרו דבא מלאך בדמות שלמה וישב על כסאו הנה בגטין דס"ח איתא דהיה אשמדאי מלך השדים יע"ש ורש"י בסנהדרין ועיין בריש שה"ש רמז תתק"ף ומי יעמוד בסוד ה' דלמ"ד אשמדאי מלכא כא שורד עפ"י מידותיו דהא לקמן מזה הנירו נטעתי בהם עץ כל פרי דהיה משתמש ברוחות והיה שולחן לאפריקי והיו מביאין מים ומשקים בו ועושין פירות ע"כ ומה לו כולי האי להשתמש בזה שאינו מתאים שלו לכך יבא מלכא וירש כתרו וישב על כסאו דהא בעובות שהיו חופפין ע"ג רשב"י וחבריו חששו לטירחא הנס דכלהו ברשות קב"ה ומבלתי יכולת ה' ורנוטו לית לך בעלמא שום דבר קטון או גדול ובנוסח התחיב' שהבאתי בקונט' הקטן קיל החיים בס"ד. וכן איתא בש"ר פ"ל דכמה רוחין ושדין בכש שלמה ולבסוף נלכד והתחיל מפחד מהרוחות ע"כ:

רמז תתקסח קניתי לי עבדים ושפחות שו כתי דינים שבח"ל. יתכן ע"ד שאמרו כלום סררה נתבי לכם הרי עבדות נתתי לכם של דבא"י כיון דהם סמוכים ונקראים בשם שהים לא יאותה לקרות עבדים ושפחות כיון דבא"י תוארם בשם שהים:

החכם עיניו בראשו זה אבינו אברהם והייטו כהכרעם באברהם דבראשית ברא שהים בזכות אברהם:

ומפרנס לבני אורייתא בחדא. ומזה הוכח תוכיח דלא כסברת האומרים דת"ח אין לו להיות מחזיק ביד לומדי תורה ומה שאמרו לו תלמידיו אפשר להפוך בזכותם דאמרו לו מה שאומר היצה"ר לאדם עד שאתה נותן לאחרים תן לבניך וה"ו להחשיב לתלמידיו דהב בנדר יצה"ר שלא כונתם לש"ש ע"ד קדמיה לרשיעא דטרם יבא היצה"ר לפתותו כעת מן העתים בהיותו בשעת רצון כישוב אמרו לו טענת היצה"ר כדי שיתחכם וישיב תשו' ויחזיק עצמו בתשובתו ואם באולי יבא היצה"ר ומצא פתח נעול סוגר ואין פותח שלא יוכל לפתותו ומה שלא השיב כי נר מצוה ותורה אור דהתם אינו קלוט הכנסתו שייך זה לכל אדם דמכניס ומוציא ולא ידע כמה יכנס וכמה יוציא דהכל מתשרי גזור אך ר"ת דנתברר לו תלת שלעין דבר שיש לו קלבה מוכרח למצא תשו' אחרת על בניו אם טובים אם רעים והישמעאלים יש להם לחות לשון על פתנם דבא ע"מ שישאר אדם לבניו. ובמאמר מזמור שיר חנוכת הבית לדוד לשלמה אין כתיב כאן. עיין. עיני כ"מ בברכות ד"ו ואבי הנחל

הנהגל פל״ח וחיים טובים מזמור ל׳ ומכילתא כפ׳ שירה פ״א :

והי״ל ז׳ יושב בארץ וינע בתורה וכו׳ תן ידך על העבד . הא עדיפא לפום דינא טפי מעלי מענין שהובא לעיל בשה״ש רמז תתקפ״כ באיש ואשה יע״ש דהוא דוגמא לזה ממש :

בג׳ הבטן מתאוה לקע״ג . הא דלא חשיב נשים בשעת לידה דאינו מתאוה שמא יש לה ב׳ אנ״ה ומגינות עליה ובחולה נ״כ אינו מתאוה דהרי הולך מגד עצמו בחוליו להתקר״ב של המיתה דהחולי עצמו עושה פעולת הבטן וכ״ו רופא חולי עמו ישרש :

עת להשליך אבנים באשתך הטהורה ומה טוב מש״ה אבן מאסו הבונים על דוד היתה לראש פינה ומובן מאיו לפי מאמרם ז״ל :

שבל א׳ יפה לו הקב״ה אומנותו בפניו וזה רמז לפי הדרשה דלקמן רמז תתקע״ט דאלה חיים זו אומנות וזה שוה עם אשה אשר אהבת דהיא בכלל ב׳ מינות אשה על בעלה ואומנות בחלוקת מקח דבאומנות ואשה שוין דהקב״ה מיפה אותם לבעליו :

א״ר תנחומא אפי׳ מרור בתמוז ומלפפונין בניסן . לעיל סוף רמז תתקס״ז נקט ר׳ חמא בר חנינא מרור בימות החמה וקישואין בימות הגשמים ובמד׳ שה״ש ורד בימות החמה ובכתובות ברכי נקטו לנין וחזרת בימות החמה ובימות הגשמים

רמז תתקסט

כ״ן וכו׳ יתרו , לא ידעתי הפתרון ע״מ נקטו תחלה שלמה יתרו משה כ״ן ושוב משה שלמה כ״ן יתרו והיל״ל בכלל ובפרט בהבאה אחת ועל סדר ומנס משה יתרו שלמה כ״ן ואי שלמה דהיה מלך נקטיה תחלה והרי גם משה ויהי בישורון מלך ושוב בשביל כבוד חמיו אקדמיה ליתרו והניח לנכרי באחרונה איך היפך אח״כ משה שלמה כ״ן יתרו הי״ל להקדים ליתרו :

שהנשים הרעות מפילות את בעליהם · ראה כא דנקט ל׳ מפילות דלא לנהינם לכר הוא בר נפלי דנקטו כל ההולך אחר עצת אשתו נופל בגהינם של גם בעוה״ו מפילות נגד מעמידתו על רגליו ונגד מאירה עיניו גרמ׳א דכפיל בחולקיה דסיימו את עיניו במקום להאיר את עיניו :

ומותר האדם מן הבהמה אין · הכא מוכח לשון דעת שבר מיתה ובגליון הילקוט הנ״ע איך תשמע הני מקרא והמפ׳ פירשו דרך אחית דכל בעלי חיים עד ט׳ שנים והאדם ע׳ שנה וא״ן גימ׳ ס״א זהו המותר של האדם על הבהמה

באותה שעה בא שיהו ותלמד בנינוריא . יען כא לו עונש על שדבר קטגורי׳ ומאותו זמן בכל זמן שיתבא להפוך בזכותן ס״ו יתנכר באזרי ללמד עליהם ולכך אמרו דהוא והמשיח בוחכין זכות ס״ו כדהובא לעיל ועיין זל״ח ח״ב במאמר זה מ״ש בעזר משרו על מיתת בנים הקטנים בעון אבותם יע״ש :

רמז תתקע

כטל מה״ת ומה״מ ואין לו להקב״ה שבח בו . לכאורה קשה דהא בעוה״ב לומדים יותר מעוה״ו מתיבתא עילאה מתיבתא תתאה וכמה דרושים ; אך נראה דבעוה״ז מלווה ועומד ושבחו של הקב״ה הוא כמלוה דהילכ״ר מתגרה אך בעוה״ב לרצון ולשמחה בן חורין וברומיות דקראי והפך אביו דוד דבקשו לישב יתכן לומר עיד דהמ׳ אינו היותר של מ׳ הסיבה והוא עמ״ש הרב חומ״א בסיף משלי כפ׳ אשה יראת ה׳ דפי׳ דלאשה כל כבודה דאין נכרין מעשיה איך יכול לשבחה אם לא מבניה ובעלה ובני ביתה דמסתמא מהיראת ה׳ אשר יש בביתה היא תתהלל מהם ות״ד וזה משבחת אפי׳ באיש שלא הכירו מעולם או שהיה נחבא של הכלים איש לבוע ולא ידע אנוש או רחוקים במבואות ושכונות אך מקרוביו ובני ביתו יכיר יכירנו וז״ש ושבח אני את המתים שכבר מתו אעפ״י שאינו יודע מהותם אני דן מן החיים אשר הם חיים עדהנה ומהם אני שופט ודורש של המתים דכמותם יהיו וק״ל · ויסמת חיים שכן ראיתי אחרי כן להרב ז״ל בעצמו שם בקהלת ושפירש כן משם הרב הנו׳ יולא מפי כ״ב :

ואילו משה גזר כמה גזרות ותקן כמה תקנות והן לצולם ולעולמי עולמים ולא יפה אמר שלמה ושבח אני . מכוון יפה למעשה דר׳ יהושע ן׳ חנניה עם אנדריאנוס לקמן רמז תתקע״ט

רמז תתקעא

ר״א של דור המבול מן החיים סדומים ועמלקים וטוב משניהם של דור שעלו במחשבה לעיל רמז תתקס״ח דרשו אין זכרון לראשונים אנוש ומבול וגם לאחרו׳ סדומים ותלמדים וטוב משניהם של דור שעלו במחשבה ועיין להלאן רמז תתקע״ז ע״פ אחד מאלף . והמאמר שאח״ז דהכסיל חובק את ידיו משל לכ׳ כ״א . עיין דוגמא לזה לאורך גיסא בכ׳ רשעים דהא׳ עשה תשו׳ לעיל רמז תתקס״ט ע״פ מעוות לא יוכל לתקון :

טוב מי ששונה כ׳ סדרים ורגיל בהם . היינו שנהנה שיהיו מחורים בפיך ונם בדרשת אמתי שמחה לאיש בזמן שמענה פיו :

יש א׳ ואין כ׳ זה ילה״ר שאין לו ן׳ וונו . מכוון ממש לל׳ הזוה״ק איזהו רשע ערום דמטה דבריו לדיון קודם שיבא בעל דינו על אלכסר עם האדם קודם שיבא היצה״ט והדרשה גם כן ואח אין לו יתפרש דבשעה שחוטא האדם אינו חושב דבניו הקטנים מתים בעונו ואותו רגע עושה עצמו ואת בניו לא ידע ופעמים ואת אחיו לא הכיר דיש עבירות דניגע לכל משפחתו כדלקמן ע״פ של תתן את פיך לחטיא את בשרך יע״ש ;

שרא יאמר לה׳ עולה לה׳ קרבן · עיין שפ״ה ס׳ פנחס פסקא קמ״ב ועוד שם פסקא ס״ו ובזוהר ח״ב רפ״ז ע״ב :

הבן לוקה ן׳ ע׳ ואינו יוצא מה״ע וכו׳ לכאו׳ קשה דהא אתנורי אתנור דואריך ימים הן׳ והאב כדי לראותו ושמא הכונה דלחש׳ ע׳ שנה עושין חשבון למעלה כמה יחיה אשר ימיו קצובים ומחלקים שבוו לו׳ חלקים וכדרך זה לוקה ואביו ראה גם ראה במעט שנו׳ת והן אמת דמצורע חשוב

חשוב כמת אהני למי שיתחיל מיו"ד או מק' אך אם יתאחר עד ע' מה יועיל דאחריתו ערי אוכר כיון דכלו ימיו כשוב ודוק :

מצות ראשונות שהיו כידך שאתה מאבד · ק' להולמו דאיך בשביל שנדר ולא שילם שיאבד טובה הרבה המלות שעשה רמה לו לשאר מלות עם זו דלא קיים נדרו ויחכן דמלות דקאמר היינו כל' הירוש' והמדרש בכל רוכתא דקרי ללדקה מלוה וה"נ הוא כן וכאו לו' כדאמר יחזקאל וכשוב לדיק מלדקתו ועשה עול היינו שאינו פורע מה שנדר אינלאי מלתא דתוהא על הראשונות ונתחרט על לדקותיו שעשה לכן כתיב אחריו כל לדקותיו אשר עשה לא תזכרנה והיינו נמי מאי דקאמר כעל המאמר שלפנינו מלות ראשונות שהיו כידך דהיינו הלדקות שעשית מקודם שאתה מאבד דלא תחשב לו ללדקה כיון דגילה דעתו דאין לו חפץ בהם ועיין להלאן רמז תתקע"ט ע"פ חוטא א' יאבד טובה הרבה :

וחבל את מעשה ידיך מעט מעא ומתן שהיה כידך שאתה מכניס בו עיבוביא . נראה דכיון דלא לפניו מנקיבא מסלק שכינתו מעליו דהוא מד' כיתות שאינן מקבלות פ"ש ופרקמטיא סיעתא דשמיא וכסילוק שכינתו מאין יבא עזרו והוא לפי מידתו על מה עושה חנופה שישחדוהו בממון לכן גם מה שיש לו יאבד כדאמרו דגזוין מיניה מה דאית ליה וזה פי' בס' בן נאברהם אסטרומסא ז"ל השבירה כורחת ממנו דהוא אף מה שהי"ל מקודם כיון דבקש להעשר יותר ולעלות מהמדרגה שהי"ל :

קפוץ לג' דברים לדקה תפלה תשובה ר' אמי אמר אף התענית ור' אחא אמר אף שינוי השם ושנוי מעשה · עיין ר"ה פ"נ דתשובה ועיין זל"ח ח"ב ס' לך לך פמ"ר :

רמז תתקעב בכל הקב"ה עושה שליחותו אפי' ע"י יתוש טיטוס הרשע . עי"ל רמז תתקע"ח ע"פ וככן ראיתי רשעים ועי"ל בס' האזינו רמז תתקו"ס ע"פ נור חסיו בו ומד"ר ס' אחרי פכ"כ ועיין תנחומא ס' חקת במעשיות שמביא הכא ועיין זל"ח ח"כ ד'קח ע"ג

וכבוד זה תוספתא לא ישליטנו זה בעל אגדה איכנו שוה למאמר וכבוד שו בעלי אגדה ועיין תוס' יו"ט בהקדמת ס' קול יאורה :

אמרו לו נשלמה אילו אחר אמר הפסוק הוה היינו שוחקים עליו . לעיל רמז תתקס"ח דמנו ד' את כל עשה יפה בעיתו היה שלא בפניו

זה שקנה שהיה מדריך את ישר' לעלות לשילה לרגל . עמ"ש בקונט' חיים טובים במדר"ש פ"א :

אם יוליד איש מאה זה קין שהוליד ק' בנים ר"א האחב ואינו מידוש קין ואחאב דהרי המן הרשע אחר בית א' הוליד ח"ר בנים במנין ור"כ בניו כדאיתא לעיל במגי"א רמז תת"כ"ה שא דהכא כאו לו' דלא היתה להם קבורה אך מ"ש כתר הכי ד"א אם יוליד איש זה המן איט מכוון יפה כנראה :

רמז תתקעג ואינו כן שא נולד לריכים הכל לבכות מת לריכים הכל לשמות · עיניך תראנה מעשה רב שהובא בספר מעי"ן סי' שף שס"ט ובספרו מדרש האתמרי דף ע"א ע"ב ובס' והו"א פ"ל :

ראב"ע ואמר החדש היה לכם שבת דקמ"ז ע"כ ועיין בס' קרנים מה שפי' ובס' פני דוד ס' כא אות ז' ועיין בס' אברהם את ידו דרוש ז' לשה"נ (ועיין לרבין חסידא בס' עקב ענוה ס' כא) :

רמז תתקעד אם ינשך טוב זה הקב"ה ואם לא יחפון דהיינו לפי הכת קול שממע בעודינו חי ונשתיק אבכי והוא כמו רשב"י דנדיק מושל יראת שמים ועי"ל ברות רמז תר"ו :

רמז תתקעה א"ל כחטא אמך כך משה לא יכון עם ל' המדרש ס' וזאת הברכה דעבר מפעמים שלש ונ"ל דהעיקר בעטיו של נחש ושו הקלות שעשה החריד עליו בעבור שלא יכעוס על אדה"ר וינלה עונו דבההיא פתדא הוה יתיב אדה"ר כאומרם ז"ל ועי"ל רמז תתקע"ט ע"פ מקרה אחד לגו"ל :

ראה שאין אתה רחוק מן העניות · והיינו כדאמרו אקדימו וכו' גלגל הוא שחוזר בעולם :

וביום רעה ראה לכשיגיע אותו היום . רבים נוהרים בזה דאם יארע לו איזה לרה קשה מאיזה אופן עושין רשימה דבכל שנה קובעין לימוד ולדקה באותו יום ואחרכן ביהמ"ק יוכיח על זה דהיה א' וכו' :

רמז תתקעו שו יו"ר שאמרו ס' תהלים · עי"ל בשה"ש רמז תתקפ"ח .

רמז תתקעז נכרי ראה לר' בר שעי אנפוי נהירין אמר מן הלת מולין אית ביה . עמ"ש הרב כרית שלום ס' כשא בסמיכות הכתובים ובברכת כהנים ווע"כ לך :

רמז תתקעח הוה מנמנס כארורים קדם ר' חונאי א"ל אשמע קלין דלית אינון קללות תוכחות אינון מוסר ה' בני של תמאס וא"ת בתוכחתו . הנה בשנים קדמוניות היה מנהג באיזה ב"כ מעירנו אזמיר יע"א דאחר שהיה קורא לעולם בתוכחות בינוני ובינוני מש עמד ממקומו עד הגיעו לברך היה אומר הש"ץ בקו"ר מוסר ה' בני של תמאס כי את אשר יאהב ה' יוכיח וכו' ואח"ז היה מברך ברכת התורה שלפניה והיה קורא בהכנעה ובקול נמוך מהתחלת התוכחות עד גמיר' ופסוק ווכרתי בקו"ר ושוב היה חוזר לקול נמוך וכדורות הללו דקפדי לעלות וקשה למלא מי שיעלה נתבטל מלו' שו הפסוקים וגם שלא להראות בקולו דקורא תוכחות שיעור דלא ירגיש העולם ע"א אם קורא תוכחות והכל לש"ש לכבוד התורה ועיין בקונט' ספרי חיים סי' ע"ו אות ג"ל · וכמאמר ומפני ג' דברים המקום מאריך לרשעים · עיין בתי' על הזוה"ק ח"א דנ"ו ע"ב ויק"ח ע"א :

רמז

רמז תתקעט שמא ח"ו נמצא בו פיסול ולא נתקבל קרבנו ולאת כ"ק זא"ל לך בשמחה אכול לחמך. רמז לו דע"ז היתה סברת שרה דפרחה נשמתה וכא הרמז בר"ת אכ"ל כדרמז בסה"מ ולפ"ז צריך לגרוס לגבי תנוקות לך בשמחה שלא יהיה הר"ת כיוסר ואולו לצדיקים הנפטרים יע"ן דסעו שמה למנוחות ועזבו להחיים לאנחות ועיין בס' דרש אברהם ח"א ס' חיי שרה וח"ב ס' קרח וס' עקב וס' ראה וס' תצא וס' וילך ושם ביאר המאמר שאח"ז בכל עת יהיו בגדיך לבנים על ציצית ושמן ע"ר על התפלין יע"ש :

דברי חכמים בנחת נשמעים של הדרשנים כא לו' בזה דהא דכתן דפקפקו על הדורש משום סרך גאוה עיין בס"ר דאם לבו לשמים הדרבא זכות הוא לו והנה המכחן בזה דאם מתענס ומרים קולו ומשתעשע עצמו פנים הנראים דהוא בהראותו אך אם אומר דבריו אפי' שהוא דבר מתוק בנחת כמו שנופל מפיו זה הוכחה גמורה דדורש לש"ש ולא להראות חוותו לרבים ואף אם טבעו ומידתו דאורייתא מרתחא ליה יתן עיניו ודעתו כמאמר דלקמן ע"פ והסר כעס מלבך דמבעי ליה לאוניס למילף נפשיה בניחותא כיע"ש :

יצה"ר דומה לזבוב · לפי הזוה"ק דהילא"ר מתחיל מעריות תחילה וקליפת זבוב הוא על הזנות את"ש דדומה לזבוב דבראשו נגעו כך ורמזו 'זקן 'כא 'בימים 'וה' באברהם וכן בדוד דהכניעו קליפת זבו'ב :

ד"א לב חכם לימינו זה משה · לפי הדרשה הקודמת את"ש דכל ישר' עסוקים בכסף וזהב ומשה בעצמות יוסף של דרבותינו הקדושים לא נראה בעיניהם שתדרש על כללות ישר' ובפרט ציווי מה' דבר נא בדי לו' כנגדו של משה ואם השמאל ואשמאילה ודרשו בסתם דלב חכם לימינו זה משה דהוא אמרי אמת כאמור :

מה עשה מיכה ירד ואחז בסוסו, הא ודאי מיכה שר ישראל רחוק שיעשה דהא מה שעשה בזיון בפנים הוא נתרע אך לטובה נתכוון משניא לגוים ויאכדם כדי שלא יפטור עצמו אני וראתי ולא בכנסתי ובמקום דאפי' מיכה ושאר מלאכים אינן נכנסים דהרשע גוי יכנס עד היכן יגיע עונשו כן יאבדו כל אויבך ה' :

ד"ל הוא מסדר מתניתא מ' זמנין כנגד מ' יום שניתנה בו תורה · עיין בס' תולדות אדם לר"ז ז"ל במאמר תני מיניה מ' זמנין והו"ל כמאן דמנח בכיסתיה יע"ש ומ' דמשלי גדולה לרמוז לזה

אמר ח"ח הדרים בעיר אחת ונוחין זה לזה בהלכה. יש בזה גי' אחרת לאידך גיסא היכן נוחין ושתנה הפי' דלנוחין מסלקין החרון אף מעליהם ולאין נוחין מעלין חרון אף עליהם ועיין בס' ב"א שהביא הב' גיר' עם הפירושים וכן הזו"ר דס"ב ע"א וזה פירשו במזמור ס"ן ואתה אנוש אשר יחדיו ואיך יתכן ב"ב שנאה אחר שאנחנו נוחין בהלכה ושיא מות עלינו ולא עלי דאין לי שום קנאה ושנאה :

מחצב של סנפרון ברא הקב"ה בתוך אהלו של משה ומשם העשיר עיין ספ"ח ס' בהעלותך פע"ב וק"א :

וגם לא' ל' גוממו גם ושתי המלכה דשוא שמיל' וכ"ר שפי' הז"ר דס"ב רע"ב ועיין בס' בני יצחק במאמר ואתה מולו לא' :

כי ברוב הימים תמצאנו. נראה דדריש ימים ל' על ימים יסדה ימים ובהרות ואפי' שנפל למצולה שהוא רוב הים מצא חיים שהעלוהו ובהביא דבתו של נקומיא חופר שיחין וזה רמז ונדקתיך בגלי הים דע"ב גל וגל בענתי לו ראשי וכיצול רע"ק כן יארע לך הצדקה כמו העובר גלי הים וניצול :

והוסיפו לו כ"ב שנה · שמעתי דעשו חש' דהוא לפי המספר דשמנה וז' בניה לפי נפשות (עיין בס' שיחת חולין) · וכמאמר י"ב אף זוגות תלמידים היו לו לרע"ק · עיין בהקדמתי לס' דרכי חיים ובס' והו"א פט"ו :

ובא עני ועמד לפניך ערבית. עיין כף החיים סי' ב' אות ז' ובקונט' לל"ח אות סכ"ו ד"ה לילה ובאור עולם מאמרים ז"ל לעולם של תמנע ידיך מליתן צדקה בכל עת שנא' ולערב של תנח ידך ע"כ :

אם למרת בנעוריך של תשב בשעת עניות טוב לאדם שיעשה מעט בדוחק מק' פעמים ברווח. וזה שייך במי לתוקף החורף ולתוקף הקיץ ומש בראשו או טירדות ולעת זקנתו דקשה לו הראיה בספר כל הני דומין לזמן עניות דקשה מכלן :

דברים שעושה האדם בילדותו משחירין פניו לעת זקנתו. לאו ורחו במה בני אדם היו מראיהם טוב והושחרו פניהם מתכלית היופי לתכלית הגנות דלא ניכרו בחולות ויש במה זקנים משער דפניהם ותוארם לא נשתנה כלל וזולת משערו' ראשו וזקנו דניכר דבא בימים והשינוי גורם השתיה נרובה ות"ה ויש מעייף ויגע בדרכים מעיר לעיר וממדינה למדינה דנשתנה מראיתו כשלו הוא אחר והמעשה דקפוצאי ברב אחאי בר יאשיה בבר הובא ביחזקאל רמז שע"ו וע"ש דבא לציון :

בימי בחורותיך · מונה א' בהונה ב' לויה ג' מלכות ד' ירוש' ה' ביהמ"ק ו' ישראל. ולפ"ז ירמוז וכך בחר ה' מתחיל בו' לרמוז דאתה בחירה הששית אשר בחר ה' ובבחרו וקרבו רמז נ"ג ותנחומא ס' נו · וכמאמר דבקש שלמה לדון בלתי עדים והתראה · עי"ל :

המלעיג ער"ח נידון בצ"ר · עיין בס' באר הגולה דרשן מה שפי' בזה ובספר וימהר אברהם מע' ת' אות שנ"ז · וכמאמר אתון ושאון לשלמה סופיה דבלא מה אמר להון סוף ד בר פי' יפה ז"ר בסוה"ס יע"ש ולקוח מס' ב"א · ובמא' הממנים לעני בשעת דוחקו · עיין בקונט' לל"ת מה שליונתי בזה וז"ר הביא מרש"י לבר. השי ברחמיו יזכינו לעסוק בתורה לשמה ובמצות ובג"ח לש"ש ויהיו כל מעשינו לעשות ברצונו הוא שהוא

חיים :

(עיין בהקדמת הזוה"ק ד"ז ע"ב אגליף ליה ברוחיה שישע בגון לקיימא ליה באתוון דע"ב באתון ויקרא ליה חבקוק עכ"ל וא"ש הקו"כ) ;

מפתחות

אות א

ב

ג

טומאותם

נ

נפש קלה נפש בכל נפש עשיר בשורו וכו' תקלג
נס יותר ושבחו של מקום נשים מזיקין ואינן
מזיקין רלה ווית ותרמב ותשעת
נשואין במטרונא דר' יוסי תשלד
נחמה על הגלות בראיין זה את זה תרמה
נשואין ד' מידות בדרך ארץ תתקכה
נט"י במים שנעשו בהן מלאכה שלא מדעת בעלים
תשס
נס הרואה מקום אי חייב לברך קלג
נשים דאינן נאמנות ואין לסמוך עליהן שח
נחש דשו"ל רילך הזכב תחילה תקב

ניחוש להבין ולהורות תתקיח
נבואה על חנו"ע וב"ק קיג וקס"ה
נבות רשיה קולו ערב והיה עולה לרגל ופ"א לא
עלה ונהרג רכא

ס

סייף והס' דירדו ברוכים וכובר ומקל רמז תרע
ופשט ותתנב ותת"ס ותלבש
סוכה להגן שלא יכהו שרב ושמש תרנג
סמיך על שלחנו לבן או לבת תזכר
ס"ר בכל יום נולדים וס"ר מתים קהלת תתקסו
סטרא דקדושה בשוה עם סט"א במספר ס"א בפסוק
ולב נבולות עמים למספר בנ"י
ספר חידושים דמוסיף עליו בנו או תלמידו על שם
בעל הספר אי צריך למעבד הכי קכא ותטו
סנה הסודות שיש בו ועיין דינה שהיתה כפונה שם
ומש"ר ע"ה קמ"ח
סופרים תשסג
ס' מצות בג' ס' פסחים נזיקין קדושים וי"א ע' שז
ספר להגן מפני השמש או רוח או עשן וכיוצא
דאסור שכט
סמיכה נשים סומכות רשות דלת ותקת
סחורה בדברים האסורים תש
סמוכין אי דרשינן קרכה
סעודה אצל אחרים אפי' בחול תשי
סומא דעושה כל תועבות תשן
ס"ת שכתב משה תתלקח כילד נכנס לשבטים ותתקן
סנהדרין למה נק' כך תכה
סוכה עם יקורי אויב תתקכו
סעודת לויתן תתרמח

ע

ערב עשו בקר יעקב ר
עמך טפל או עיקר תרסד
ע"ה אסור לאכול בשר תקמז
ובענין אכילת בשר תקפג
עשיר שהיה יר"ש תתקי"ט
ענני כבוד היו מגהצין ולא מבריחין מפני הכינים
והזיעה תהלים תשלה ושה"ש תתקפח
עושר שמור פר
עבודה ע"י הדחק תתקיז
עשו מיתתו וקבורתו קלג וקס"ג ושעו"ת ותתרנ"ז
עונש לגוים שנשתעבדו בישראל ביותר מהגזרה קע
ורבי ותקמט
עומר הספירה בלילה ואנו אומרים היום להורות

דתמימות תהינה תרמג ותתקה
עוה"ב אם יש לאומות העולם רבי ותריח
עלה מקום לעלה ס
אין עשו נופל אלא ביד בש"ר כא ותקמט ותש"ך
ותשכך
עדות מקרובים מאביו וקורות ביתו ונשמתו רשה
ענוה תתקו תתקסא
עם על ת"ח ערא ותשלא ותץ
עגל בדמות שור תרמב ולמ"ד ס' תשא
על בסמוך ויש בו ה' פי' תתחלק
עורב תתקסג
עבד מלאכות שהעבד עושה לרבו תשור
עוה"ב נק' ג"ב ימות המשיח רבי
ולמ"ד ח"א דרל"ו רע"א
עגל הזוכר ברמז אותו מעשה תתנב
ע"ז בגניזה תתעח
עשירים קרח והמן רפר
עש'ר ר"ת תתקבג
עגלות הנביאים שלא הוממו ולא הוקינו ולא
הטריפו קבן
עבודת הכהנים בביהמ"ק אם היו רואים מבחוץ
קלג
עולם על עמוד א' וצדיק שמו תקמג ותתקד

עקרות אמותינו טעמים רבים שה"ש תתרפו
ענבים ז' תתקפו
עורב אכזרי על בניו תל ופא ותקלג ותתמז
ועיין למ"ר ח"א דר"ח ע"ג בין לבנים לשחורים
עבור שנה בח"ל מא ותתעט
ערב שבת בסגירת החנויות קכט
עטרה של מלך תתקסו

פ

פקדון הנשמה דחייב חוב ואינו מעכבה תרלח
ותתקה ותתקמא
פרת חטאת אם תפרש על פרה אדומה ליכא שום
קושיא קכב ועיין למ"ד ח"א דרזל רע"ג
פוקד עון אבות ועבין לא יומתו אבות רץ ורלא
ותשס"ד ונביאים י"ח
פועל יכול לחזור בח"ה תרסט
פו"ר לעת"ל תשזן
פסח שחל ער"פ בשבת תשיט ומג
פסוקא דלא פסקיה משה תשפב
פת שחרית תתמט
פדיון על ישראל הוא מאוה"ע תרכר ותשנח

פקידה יפרד והיה לד' ראשים פח ולטב ולבוש
מונה י"ב וה' מהם לבוש
פירות על מחשבה טובה ואם זורע עונות בוכיות
שנה
פירות בני יומן במו בריאת העולם תרעב ותול
ושר"י ושפג ותתו
פתו מלויה תקעט
פרנסה גדולה מגאולה תתכו
פרעון דאוהב תתקיח ותת קלב
פו"ר בכל יום תתקפד

צ

ק

ר

ש

ת

חזית איש מהיר במלאכתו לפני מלכים יתייצב בל יתייצב לפני חשכים

והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פריו יתן בעתו ועלהו לא יבול וכל אשר יעשה יצליח:

ת"ו ש"ל ב"ע

בן ל"ך וא"ע'